

Ki volt Ferenczy Károly?

P O R T R É V Á Z L A T I .

Szabadi Judit

Uj Művészet
1997. 3. h. n.

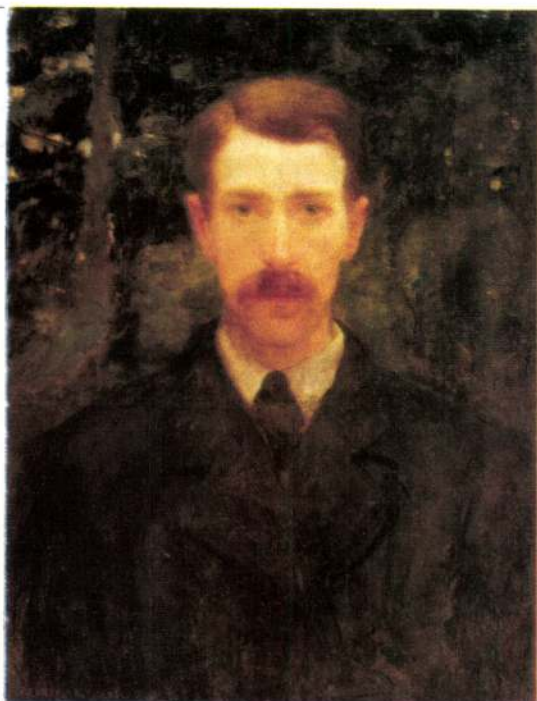
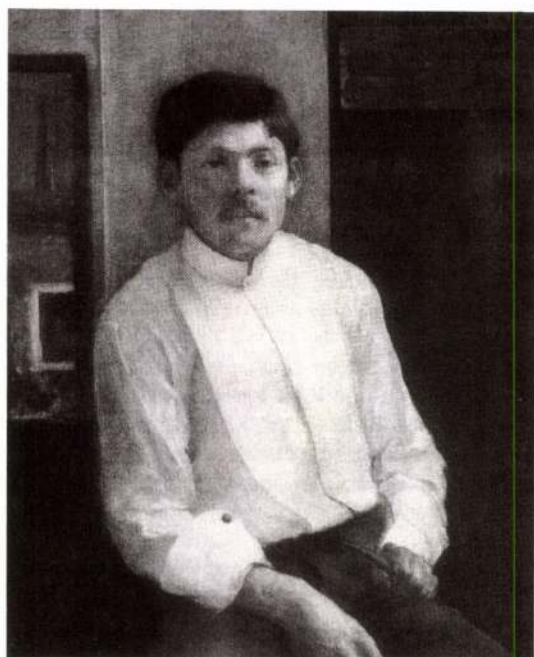
Ferenczy Károly alakja nyomatékosan és kikezdetlenül ott áll a modern magyar művészet forrásvidékénél. Túlnyomórészt olyan közösségi modell általánosítva, akinek mintha nagybányai illetősége – a szó átvitt értelmében – nagyobb horderejű tény volna, mint művészetének egyedisége. Hiszen piktúrája olyan természetű, hogy egymagában megtestesíti a nagybányai festészet szellemiségét, a kezdeményezőkézséget és a szelid modernséget éppúgy beleértve, mint a klasszikussá válás képességét, felidézve ezzel az értékek kikezdetlenségének az ábrándját. És minthogy még a művészi munka etikájának a hitelét is megteremtette következetes és szorgalmas munkásságával, főiskolai tanárkodásával, eseménytelen életének már-már puritán tisztaságával, kikerülhetetlen volt, hogy egy kissé elmosódó bálványként oda ne magasodjék a század művészete fölé. Márpedig ez olyan körülmény, amely arra készíti az embert, hogy a kötelező tiszteletadás szertartását feledve megálljon személyénél, és fölfedezze őt, lehántva róla a megszokás, a beidegződöttség, a sztereotip ítéletek páncéljait, amelyek a feltétlen tisztelet mellett óhatatlanul is az egykedvűség és az unalom kövületeivel falazták el – olykor a valódi megértés elől – az alakját.

Persze, a valódi megértést, mely nyilvánvalóan soha nem hiányzott teljesen, az idők folyamán összefazarhatta maga ez a bizonyos nagybányaiság, azaz a modern magyar művészet egyetlen kezdeteként elismert Nagybányai Iskolának a megszületése és működése, és nevének a Ferenczyével való kibogozhatatlan összenövése. És ez nemcsak azt jelentette, hogy összemódsátok az individuális és közösségi értékek határai, hanem azt is, hogy a közösségi jobbára be is szippantotta, valósággal bekebelezte az individualist. És a nagybányaiság fogalmának jelentésmódosulásaival, amely a 30-as évek közepétől kiegészült egy újabb festőcsoportnak, az úgynevezett posztnagybányai iskolának a természeti élményhez tapadó, lényegében reprodukáló jellegű valóságábrázolásával, az ötvenes években pedig előbbi jellegzetessége révén a konzervativizmus, vagy még inkább a konformizmus esztétikai mentőöve is lett, egyre jobban betemetődtek a kezdetek, és velük együtt valamelyest a Ferenczy-életmű is elhalványult. De hát végül is ki volt ez a művész, hová nyúlnak művészetének gyökerei, hová tartozott, és egyáltalán: hogyan lehet meghatározni és főképpen megérteni munkásságának lényegét? Újító volt-e vagy konzervatív, iskolateremtő volt-e vagy minden dokumentálható tény ellenére is magányos géniusz, mint ebben a században valamennyi nagy magyar művész? És egyáltalán: miben ragadható meg a stílusa, és miben ragadható meg a nagysága?

Nos, Ferenczy Károly 1862-ben született, és csak huszonöt éves korában kezdett rendszeresen festeni tanulni. 1887-ben Párizsba utazott, ahol két évig a Julian-akadémián tanult, az akkori idők legjobb hírű, ám konzervatív szemléletű művésziskolájában. 1889-ben feleségével, aki festőkollégája és inspirálója volt egy személyben, letelepedett Szentendrén, ahol megszülettek első számbavehető festményei. 1892-től 1896-ig Münchenben élt, szoros szellemi közelségben az ott dolgozó Hollósy Simonnal és a Hollósy-kör festőivel. 1896-ban ott volt a Hollósy Simon vezette Nagybányai Iskola alapítói között, és ettől kezdve ott is élt velük Nagybányán főiskolai tanárrá történő kinevezéséig. 1906-tól Budapesten tanított és dolgozott egészen 1917-ben bekövetkezett, viszonylag korai haláláig.

Alig több mint huszonöt esztendő ölel föl tehát ez a művészi pálya, először szoros összefonódásban Münchennel, majd később Nagybányával, és ez a két kötelek úgy látszott, csakugyan meghatározta a művészetét. A párizsi indulás is München irányába hatott, mert a francia metropoliszban ugyanaz az akkor divatos *Bastien-Lepage* lett az eszménye, mint aki Hollósyéknak Münchenben.

Bastien-Lepage festészete zsánerfestészet volt a javából, „fogyasztható” piktúra, az élet mindennapjait megjelenítő, megindító témákkal, amelyben az agályos naturalizmussal ábrázolt formákat egy gyengéd színárnyalat, a gyöngyházfényű szürke fogta össze. A szürkek mellől és alól azonban már erőteljesebb színek – zöldek, vörösek, áttetsző, csengő rózsaszínek – is felharsantak egy óvatos plein air festészet bizonytalan-kodó hirnökeként. Ferenczy munkásságának első három éve Szentendrén a Bastien-Lepage-féle „finom naturalizmus” szellemében jött létre, és igazán nem lehet elvitatni tőle, hogy igen rangosan, máris hallatlan festői érzékenységről és biztos izlésről téve tanúságot. És noha később ezt a korszakát megtagadta, arra hivatkozva, hogy „sem a művészetet, sem a természetet nem ösmertem akkor még eléggé, hogy a szentendrei magány hasznomra lett volna”, festővé válásának olyan fontos és egész művészetéről valójában le nem választható állomása volt, ahonnan már tovább lehetett építkezni a Münchenben, majd a Nagybányán festett képek felé. Ugyanakkor lenyűgöző az az egyszerűség és közvetlenség, amely a szentendrei periódusban született egyik képét, egy kisméretű és látszólag igénytelen portréját majdhogynem remekművé avatja. Igaz, a képet még Párizsban festette, szentendrei hazaköltözése előtt, de már a szentendrei periódus nyitányaként, és egyúttal a Bastien-Lepage-féle negédeségtől merőben

Ferenczy Károly: Háromkirályok, 1898, olaj, vászon, 154,5×195 cm (Fotó: Hasznos Zoltán)

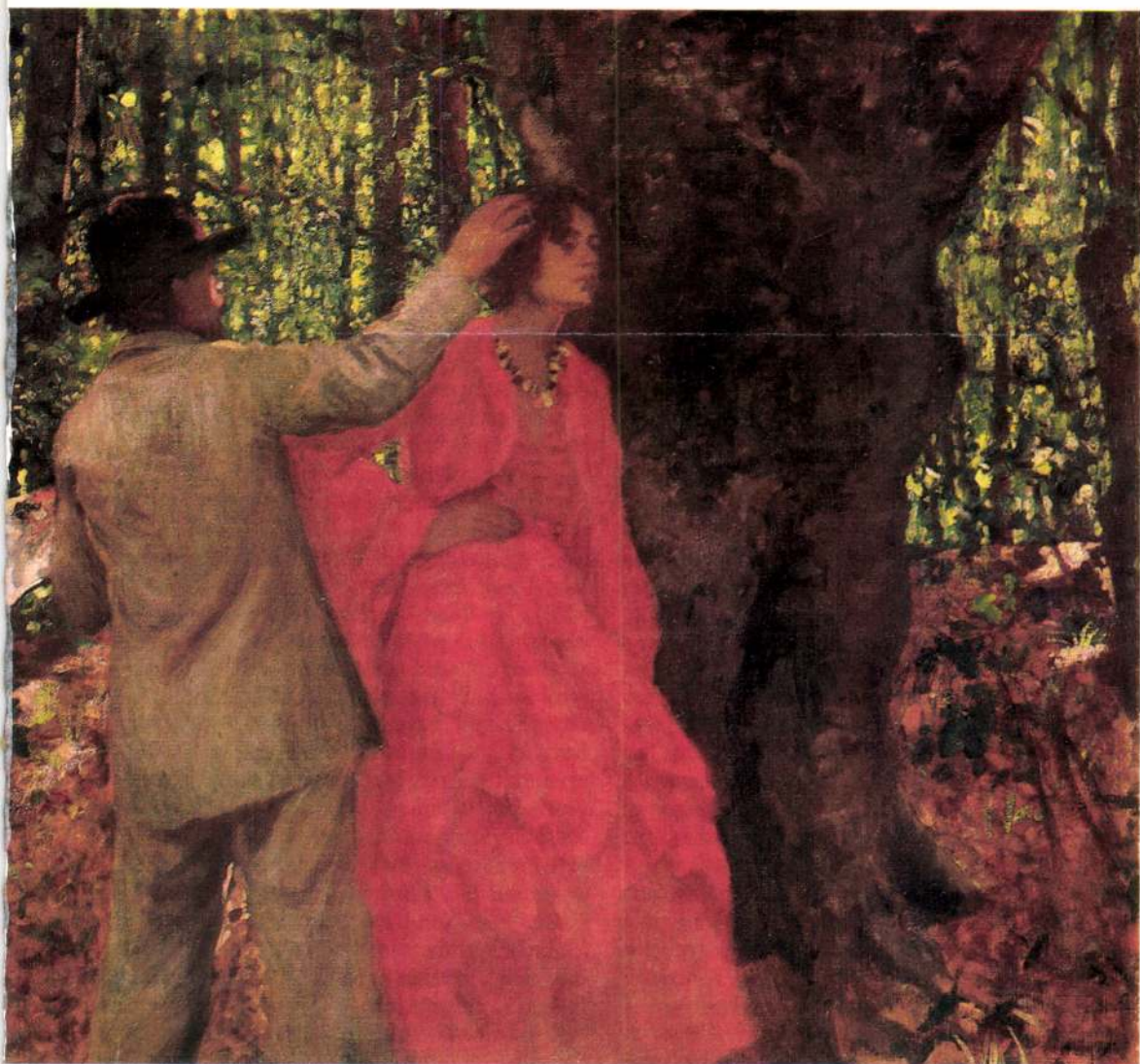

- ◁ Ferenczy Károly: Kallós Ede, 1889, olaj, vászon, 60,5×50 cm
(Fotó: Gajzágó Jolán)
- ◁ Ferenczy Károly: Ónarckép, 1893, olaj, vászon, 68×52 cm
(Fotó: Schiller Alfréd)

elütő felfogásban. Ha a gyöngyhákszürkek esetleg Bastien-Lepage palettájáról vettek is, maga a portré egy nagyformátumú tehetség első hiteles megnyilvánulása. Elfogulatlan közvetlenséggel ülteti modelljét, a szobrásznövendék *Kallós Edét* a provizórikusnak ható, unalmas háttér elé, melyet egy szobabelső ajtónyílásai szabdalnak föl. Az a benyomásunk, mintha hevenyészett öltözetében *Kallós Ede* éppen csak egy konyhai hokedlire telepedett volna le, minden előzetes beállítás nélkül, a maga sihederes ügyefogyottságában. Olyan életteli és olyan besőségesen emberi ez a kép, és annyira híján van minden konvenciónak, hogy csak a szemléletbeli és esztétikai

kötöttségeket fölényesen elhárító, és egy senkihez hasonlítani nem akaró szabad szellem hozhatta létre.

Ennek a szabad szellemnek a működése már összefüggőben van jelen a müncheni időszakban, ahol Ferenczy éppen a Bastien-Lepage-féle piktúrát eszményé avató Hollósyék mellett válik le arról az egyetlen megnevezhető és kimutatható művészi mintáról, amelyre egész pályája során csupán az indulásnál volt szüksége. Ennek a ténynek az ismeretében már az a heveség is érthetővé válik, amellyel saját szentendrei periódusát megsemmisítő módon, egyszerűen „semminek” tekintette; ezek a halk liraiságú, meditatív, többnyire póztalan képek mindeme erényük ellenére is jószerivel iskolások; éppen az a szuverenitás hiányzik belőlük, amely a későbbi Ferenczy-műveket senkihez sem köthető, és stílusosan is csak ügyvelbajjal megnevezhető, hasonlíthatatlan festményekké avatta.

Ferenczy Károly: Festő és modell az erdőben, 1901, olaj, vászon, 120×135 cm (Fotó: Schiller Alfréd)

Münchenben már egy kicsit „nagybányaiasan” kezd el festeni, átengedve magát a természeti inspirációnak, a szabadban elé táruló látványnak, amelyet az impresszionistákkal rokon módon, csaknem előítélet nélkül, elfogulatlanul szemlél és már úgy jegyez le, hogy kizárólag saját, közvetlen benyomásairól ad számot. Lassan annak is engedve, hogy a napfényben fellazult formák puha foltokra essenek szét, és színes reflexek ragyogjanak föl bennük. Érdekes az a küszködés, amely ezekben a képekben végbemegy, ahol a fény inkább még sötétségként, a fény negatív lenyomataként, tehát árnyék-ként van jelen, mintegy kívül maradvá a vászon síkján, és csak a formák olvadákonyságában és a festékpázmák harsány, artikulátlan nyersségében hódít magának teret. (*Orfeusz, Ádám, Tyüketetés, Fatörzsön ülő férfi, Tyükok, Garmischi kert*). Az itt-ott felragyogó formák – Orfeusz mezitelen felsőteste, Ádám aktja, a Tyüketetésen a kislány ruhája, vagy a zöldben olvasgató férfi alakja – valósággal fuldokolnak abban a kissé maszatos, sűrű sötétségben, amely levegőtlen kulisszaként terül szét a vászon teljes szélességében. De Ferenczy Károly már a saját szemével lát, és a müncheni időszak végére annyira kivergődik az árnyékok sűrű homályából, hogy a napfény, ha még csak szeliden is, de már végigömlik a képeken. 1893-ban megszületik első *Őnarcképe* és a *Madárdal*, félreérthetetlenül jelezve az utat Nagybánya felé. Mindkettő az ember és a természet kapcsolatáról szól, Ferenczynek csaknem örök, de mindenképpen egyik legkimeríthetlenebb élményéről, amelyben két autonóm szféra, az emberi és a természeti úgy él egymás közelségében, sőt sokszor egymással való összeforrottságban, hogy mindkettő megőrzi az autonómiáját. Nem az impresszionizmus látványfestészete ez tehát, ahol a színes színveszőcskék összefüggő hálózata azonos minőséggé transzponálja az embert és környezetét, hanem a plein air festészet gyakorlatla ellenére is – igaz, hogy még bátoratlan és kissé kezdetleges gyakorlatról van szó – valami más.

Ember és természet összhangja ugyanakkor nem az élet konfliktusosságát kioldó idill sugalmazásából fakad, hanem annak a harmadik minőségnek a jelenlétéből, amely nincs ráfestve a képre, hanem egyszerűen bele van festve. Leggyakrabban panteisztikus természetélménynek nevezték Ferenczynek azt a képességét, hogy az embert és a természetet egyaránt átszellemített módon jelenítette meg. Emelkedett harmóniájuk azonban nem rajtuk múlik, hanem annak a tőlük független transzcendens erőnek a működésén, amely a vitathatatlan természetűség ellenére is a földi és a földön túli régiók mezsgyéjén lebegteti őket. Valószínűleg ez a profán vallásosság, tehát az egyszerűben, a mindennapiban, a póztalanban tetstet öltő áhitat Ferenczy festészetének egyik legrejtélyesebb vonása.

Az 1893-as *Őnarckép* csaknem olyan zavarbaejtően csupasz és egyszerű portré, mint volt a Kallós Edée. Csakhogy itt a háttér a fák lombkoronájának súlytalan függőnye; eleje rajzolódik ki a szelíd és zárkózott arc, amely csak nagyon éber tekintete révén árul el valamit magából: az elszántságot. A zakó sötét anyaga síkszerű foltta olvad szét a levegő napfényes párájában, és szinte összemosódik a háttér aranyló ködével.

A *Madárdal* (1893) már azzal a kissé misztikus hangulattal van átítatva, amely majd a legszebb nagybányai képeknek lesz a sajátja. A megjelenített erdőrészlet, ahol egy piros ruhás nő a madarak énekét hallgatja, belső neszekkel és zibongással telik meg. Ez a különös elevenség Ferenczy természetfelfogásából fakad, amelyben végül is ritkán esik meg, hogy a természet kizárólag önmaga. Miközben a táj gazdagon és hatalmasan él a képeken, belső történések vagy különös események színtere is, ezúttal a biológiai és lelki megújulásé. Ahogyan az áldott állapotban lévő nő gyöngéd mozdulattal megéri a fa kergét, ahogyan fölfelé fordított, a napfénytől vörhenyesre színezett arcát átszellemíti a gyönyörködés és a feloldódás élménye, az valami láthatatlan, kozmikus áramlás részesévé avatja. Ruhájának kicsattanó vöröse saját komplementer színével, a zölddel lép frígyre, ami a kép festői erejét ugyancsak a varázslatosságig fokozza.

Mikor 1896-ban Ferenczy letelepedett Nagybányán, a kisvárost övező változatos szépségű tájban megtalálta azt a természeti inspirációt, amely a benne elterelődésű és egyre inkább elmélyülő élménynek a legjobban megfelelt. A művészi elképzelés és a táj egybehangzása inkább emlékeztet egy olyan egymásra találásra, amely *Gauguin* Bretagne, *Van Gogh* Arles szerelmesévé tette, *Cézanne*-t pedig a provence-i táj formáihoz szögezte, mint arra a motívumkereső felfedezésre, amelyet az impresszionistáknak Le Havre kikötője és a tengerpart jelentett. Mindhármuknak nem elsősorban motívumra, hanem olyan atmoszférára és lelkiségre volt szükségük, amelyet egy meghatározott vidék geológiai és földrajzi adottságai, vagy nagy múltú, öreg települései közvetítettek. Mint ahogy ezt Gauguin Bretagne-ról feljegyezte: „Amikor fapapucsaim ehhez a gránitkemény talajhoz ütődnek, azt a fakó, tompa és hatalmas hangot hallom, amit a festészetben keresek.”

„A tájak biblikusán monumentális” – írta Ferenczy Nagybányáról nem sokkal azután, hogy odaérkezett, és már az első évben megfestette a *Hegyibeszédet*. Az, ami eddig művészettörténetileg anakronisztikusnak, emberi-szellemi alkatával pedig összeegyeztethetetlennek látszott, nevezetesen a biblikus képek sora, mintha ebben az összefüggésben mégis csak logikusan a helyére kerülne. Aligha hihető ugyanis, hogy a semmiféle tételes vallást nem követő, de panteisztikus gondolkodású Ferenczy Károly a téma iránti kieheztségében csupán ürügyül használta volna föl a bibliai történeteket. Annál is kevésbé, mert világi tárgyú, átszellemített festményei ugyanarról szólnak, mint profánnak ható, bibliai tárgyú kompozíciói, miközben – akárcsak egy hatalmas elvilágiasodott zsolnárfolyamban – tökéletesen egymásba épül a kettő.

A *Hegyibeszédet* követően megfesti a *Háromkirályokat*, és egy-két évre rá a *Józsefet eladjaik testvérei*, majd az *Ábrahám áldozata* című képet. A sor végén az 1903-as *Keresztlevétel* áll. De az érdeklődése korábbi keletű, a „semminek” nevezett szentendrei periódusba nyúlik vissza, amikor megszületik *Az irtalmas samaritanus* és a *Tékozló fiú*, és nem huny ki soha. 1908-ban újra előveszi – de már a plein air festés módszerével lát hozzá – a *Tékozló fiú* témáját, és életének csaknem két

utolsó éve abban a feszültségben telik, amelyben a *Piéta* megfestésének a vágya minden egyéb kép gondolatát kiszorítja belőle.

De még a múlt század utolsó éveiben vagyunk, a nagybányai felismerés órájában, amely egyben stílusa kibontakozásának ideje is. És ha Nagybánya ösztönzést adhatott „biblikus monumentalitása” által a vallásos témájú képekhez, legalább akkora ösztönzést adott az elsődleges élményhez, a természet megfestéséhez. Ha rövid időre el is fedte ezt egy szecessziós kiterő, amelyre *Kiss József* verseinek illusztrálása adott alkalmat, és amely a sikserű, dekoratív stilizálás nagyvonalú mesterének mutatta, 1898-ra valóban megszületik Ferenczy Károly teljesen kiértelt stílusa.

Ez a stílus a *Háromkirályokban* kristályosodik ki, mégpedig olyan magas szinten, amely a tökéletesség mértékét az elkövetkező húsz évre is óhatatlanul előírja a számára, nyilvánvalóan annak a nyomasztó tudatával együtt, hogy ezt a csúcst az esetek többségében csak megközelítenie sikerül. Már a képhez készült tanulmányok is roppant különösek. A fejekről készült vázlat elnagyolt, és híján van minden térbeli modellálásnak; lehuny szemű, merengő háromkirályok ezek, testetlen és súlytalan ködlovagok, akik árnyékszerűen kenődnek a vászon síkjára. A lótanulmányokon a lovak, amelyek

Ferenczy Károly: Hegyibeszéd, 1897, olaj, vászon, 103×80 cm
(Fotó: Schiller Alfréd)

a lovasokként ábrázolt háromkirályok paripái lesznek, mintha valóságosabbak lennének. Telivér, pompás, hús-vér állatok, de a derengő megvilágítás által mégiscsak álomszerűen hatnak az erdő mélyéből fehéren fölszűrőző testükkel.

A teljes kompozíció megfelel a tanulmányok szellemének. Olyannyira, hogy ez az egyetlen eset Ferenczy festészetében, ahol kérdésessé válik, hogy a természeti inspiráció vagy a belső vízió volt-e az elsődleges. Igaz, a kép ihletője a Nagybánya környéki erdő napfényt is alig átértesztő sűrűje. Benne a barna fatörzsek összeérnek, organikus fallá szilárdulnak, hogy előttük végeérhetetlen vonulásban derengjenek fel a zöld reflexekkel telehintett királyok és fehér paripáik. Miközben a fák lélegző, élő lombok a napfénytől feloldott színes reflexek remegő párájában, a külső látványra olyan erővel vetül rá a belső látomás poétikus képe, hogy a felmagasztosított természet transzcendens sugárzással telik meg. A színek és a megvilágítás tökéletes összhangjában, amelyben az erdő homályának misztikus derengése a patyolatfehér éteri tündöklésével és a zöld foszforeszkáló smaragdjal olvad össze, a földi dimenziók átlényegülnek, és valamiféle megfoghatatlan belső megrendülés és szakrális áhitat hordozói lesznek.

A *Háromkirályokéval* csaknem azonos intenzitású formai és szellemi átlényegülés következik be egy másik biblikus témájú képen, az 1901-ben festett *Ábrahám áldozatán*. Miközben Izsák alakja megkötözött kezével és mezitelen izmos felsőtestével éppúgy az éles valóságábrázolás remekművé nyilvánulása, mint Ábrahám aggastyánfeje és megzavarodott egész lénye, kezében a hatalmas késsel, a kettejük közé álló angyal és az egész pompás természeti környezet, amelyben csak úgy tombol a lombok harsány, életteli zöldje, álomszerű jelenése transzponálódik. A rendkívüliség éppen ezekből a villódzó zöldekből és az egyébként hús-vér ifjúként ábrázolt angyal ruhájának halványabb zöld selyméből kúszik elő, és ebből mégiscsak nyilvánvaló, hogy Ferenczy a fenyeget nem feltétlenül a külső látvány pillanatnyi állapotához, hanem sokkal inkább belső elgondolásához igazította.

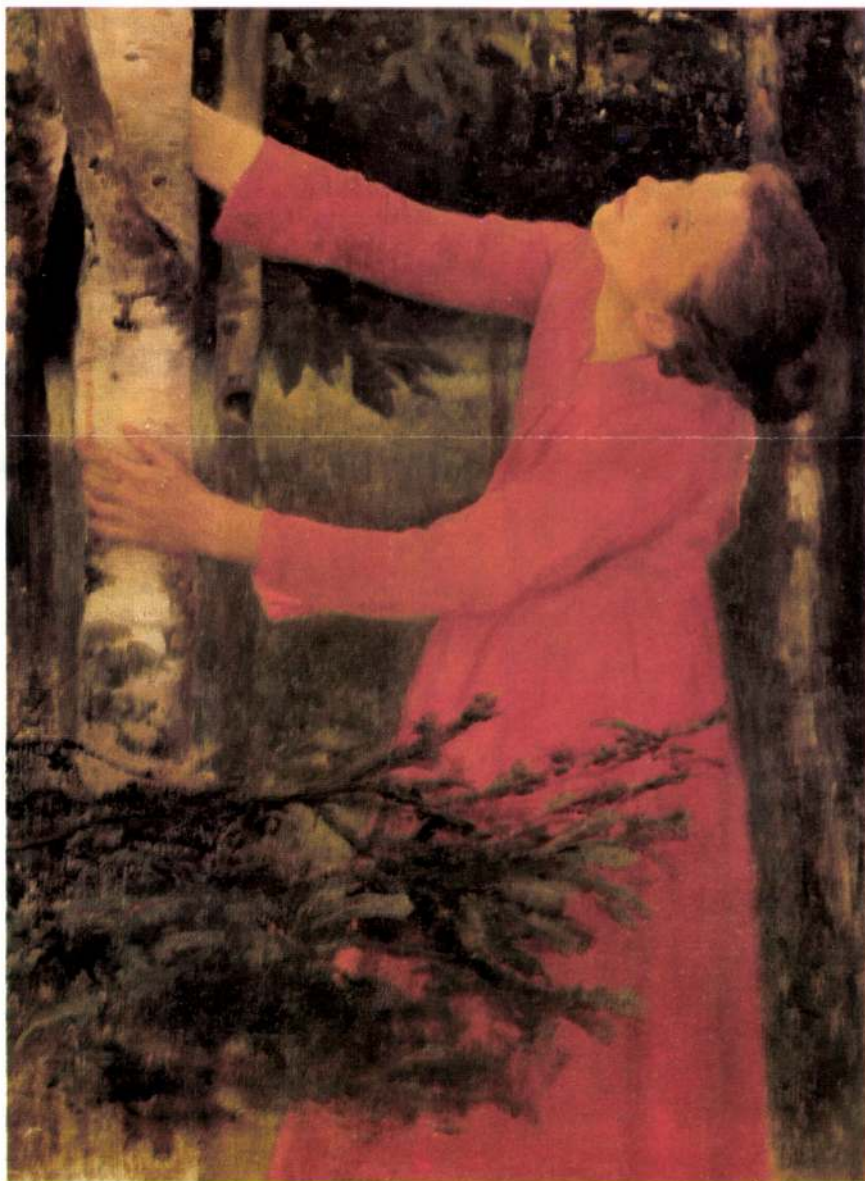
Mégis, az ő természetélményének a lényege talán jobban megérthető profán tárgyú festményeiből. Hivatkozhatunk a *Hazatérő favágókra* és az *Esthangulat lovakkal* című festményre, mindkettő 1899-ből való. Az előbbi csaknem teljesen felszabdultan festett plein air kép, a nappali világosságban vonuló egyszerű emberek alakjával, akiknek subáján, akárcsak a táj zöld tisztásán, aranyló foltokban táncol a nap. A másik a falusi életnek ugyancsak mindennapi mozzanata: lóitatás. De az alkonyi óra sápadt derengésbe vonja a lovakat és az őket gondozó férfit, és ez a mézszínű fény sárgán lobban fel a férfi kalapján, majd rávetül a talaj vörhenyes homokjára, továkúszik a fák törzsei között, és aranyló ködével bevonja a fák mögül kirajzolódó ház falát, hogy végül beljebb és távolabb, ahol az alkonyt már elmélyíti a lombok sűrűje, zölden sápadozva kihunyjon végre. A képet misztikus félhomálya és varázslatos hangulata triviális témája ellenére is a *Háromkirályok* szellemi rokonává avatja.

Vagy vegyünk egy másik példát, az *Ábrahám áldozatának* profán „párját”, *A festő és modell az erdőben* című képet. A két kép készüési ideje megegyezik: 1901. A tárgyválasztás beleillik az impresszionizmus témakörébe, és első tekintetre úgy látszik, hogy ami a megjelenítés módját illeti, abban is átengedi magát Ferenczy az egyszerű téma, pontosabban: a látvány sugallatának. A fák sűrű lombjai között átszűrődő napfény fellazítja a kontúrokat, puhává, oldottá teszi a formákat, megszámlálhatatlanul sok árnyalatra bontja a színeket, és mindezzel a festő megteremti egy erdei részlet fényekkel és színes reflexekkel átítatott képét. Csakhogy a fényben az atmoszféra-festés szabályának ellentmondva az alakok – a hosszú, piros ruhát viselő nő és a kalapos festő – megőrzik testiségüket, beleértve elsősorban ruhájuk és bőrük anyagának nagyon is valóságos tapinthatóságát és testük formáinak sziluetszerű körülhatároltságát. Átlényegülésük nem külső hatásra megy végbe, azaz nem a látvány felszínén zajlik, hanem belülről hat kifelé. Súlytalanságuk az, amellyel átlélik a fizika törvényeit; olyan könnyűek, anyagtalankok – a festő az ellenfényben szinte árnyékszerű –, mintha lebegnének ebben az

ugyancsak materiális valóságában érzékelhető, pompás természeti környezetben. A káprázatos látvány bűvöletében a köznapi jelenet szakrális jelleget ölt: a festő áldó mozdulattal emeli kezét a szinte révületbe esett modell fölé. Nem úgy, mint aki egyszerűen megfesteni akarja a modelljét, hanem úgy, mint aki teremteni akar. Míg egy francia festő esetében ez a banális pillanat a racionális ábrázolásból következően banális maradna, addig Ferenczynél megtelik misztikummal és áhitattal, valamiféle lélekszongító hangulattal.

(A tanulmány befejező részét következő számunkban közöljük. A Szerk.)

◁ Ferenczy Károly:
Ábrahám áldozata,
1901, olaj, vászon,
143,5×167,4 cm
(Fotó: Schiller Alfréd)

◁ Ferenczy Károly:
Esthangulat lovakkal, 1899,
olaj, vászon, 81×100 cm
(Fotó: Schiller Alfréd)

Picasso-kiállítás Párizsban

Párizsban járva, mostanában óhatatlanul is „Picasso-szakértővé” válik a múzeumlátogató: a Musée d'Orsay kiállítása – többek közt – az ő képeivel zárul, a Pompidou-központban gazdag válogatás mutatja műveit, az örökösök 1979-ben egy múzeumra való anyagot adtak át adó fejében, s ebből létesült a Marais negyedben, a forradalom előtti utolsó érsek, De Juigné palotájában a Picasso-múzeum, most pedig özvegyének, az 1986-ban tragikus körülmények közt elhunyt Jacqueline-nak a lánya, Catherine Hutin-Blay is alkotásokkal rótta le az örökösödési adót. Ebből rendeztek pompás kiállítást a *Grand Palais*-ban; s ha ennek jelentősége nem is hasonlítható az első kiállítás-hoz, a 47 festmény, 2 szobor, 24

vázlat, 245 grafika és a 19 kerámia, valamint Braque kubista korszakának egy nagyszerű papírragasztása, olyan ajándék – mint azt a kiállítás *Petit Journal*-ja megjegyzi –, melyhez hasonló napjainkban már szinte elképzelhetetlen, mert „egyetlen kortárs festő sem ennyire termékeny, sem ennyire bőkezű”. Az anyag a *Grand Palais* után – itt jövő januárig látható – egy éven át még öt jelentős vidéki múzeumban is bemutatásra kerül, majd a párizsi és vidéki múzeumokat, illetve a *Bibliothèque Nationale*-t gazdagítja.

Jacqueline Roque, a művész második felesége 1954-ben lépett be Picasso életébe Vallaurisban. Méltóságteljes fejtartása, klasszikus arcéle s *Dela-croix Algiri nők* című festménye egyik alakjával való szinte megtévesztő ha-

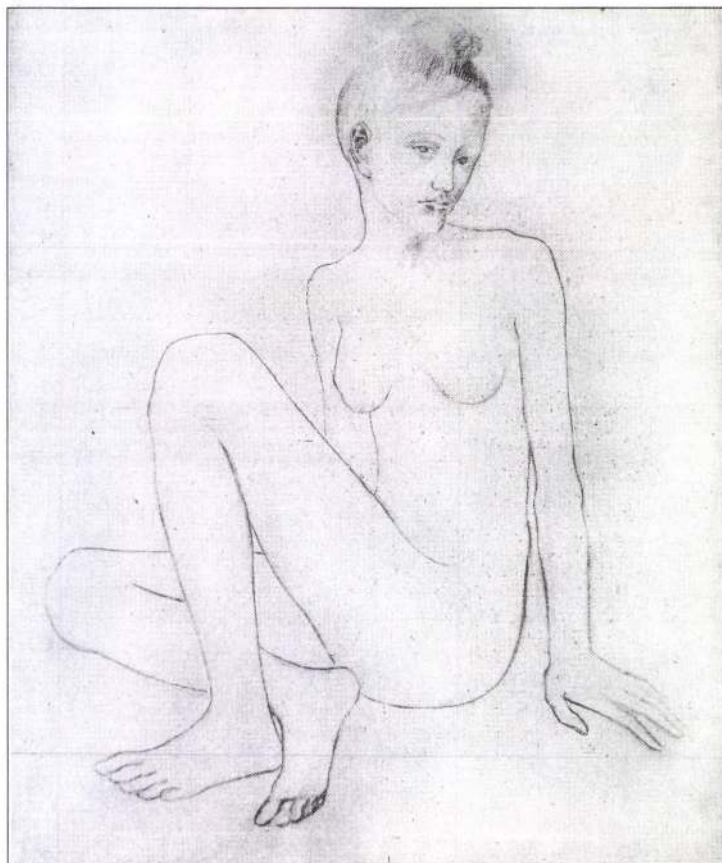
sonlósága ideális modellé tették őt Picasso számára életének utolsó húsz évében. Ő lett festészetének és életének mindig jelenlévő társa, majd Picasso halála után ő gondozta azokat a jelentős kiállításokat, amelyek az életművet bemutatták (így 1983-ban Nimesben, 1985-ben Montrealban, 1986-ban Madridban).

A bemutatott képek szinte a festő életének egészét felölelik. Az első, még Barcelonában készült, hagyományos módon festett portré, a közgyűjteményekben kevéssé reprezentált kék korszakból származik: *Corina Pere Romeu arcképe* (1902), modellje pedig nem más, mint az Els Quatra Gats nevű híres kabaré vezetőjének felesége. Az utolsó festmény 1972. május 25-én készült: a *Muskétás és gyermek* az azonos témájú képek közül a harmadik. A muskétás 1967-ben jelent meg Picasso oeuvre-jében. Ez az álruhába bújtatott, a férfiaság attribútumaival, pipával és karddal ellátott figura, lángoló sárga és vörös színeivel az 1969–70-es időszak dominánsa. A mű kompozíciója s gondolatossága szervesen kapcsolódik az 1969 óta festett művekhez, melyek hol szerelmével mutatják a muskétást, hol pedig egy öreg festőt mutatnak gyermekkel. Ezekben az alkotásokban a két életkort konfrontálja a művész; az utolsó évek kínzó témája a gyermekkor és az öregség szembeállítása.

A *Keresztbetett lábú akt* (1905) a rózsaszín korszakból származó, vászonra festett szénrajz, melyet barát-nőjéről, Madeleine-ről készített; pár-darabja többek közt az ugyanebben az évben alkotott *Ülő akt* (a Picasso-múzeumban). A húszas évek klasszikus korszakát első feleségének, Olga Kokhlovának két portréja képviseli: az első, az *Olga olvas* (1920), intim hangulatú, pongyolában, olvasmányába mélyedve ábrázolja az asszonyt, míg a másik, az *Olga szőrmegallérral* (1923) az elegáns nagyvilági hölgyet mutatja be.

Az 1925–1937 közti évekből több egyedi művet láthatunk, amelyek Picasso stílusának divergenciájára utalnak ebben a művekben rendkívül gazdag, a szürrealizmustól ihletett idő

Pablo Picasso: Keresztbetett lábú akt, 1905, ceruza, szén, vászon, 100×81,5 cm

Ki volt Ferenczy Károly ?

P O R T R É V Á Z L A T I I .

Szabadi Judit

Mindezek után aligha kétséges, hogy Ferenczy első nagybányai képeinek az érdemét főlegesen lenne a szabadban való plein air festés, nevezetesen az impresszionizmus magyarországi meghonosításában keresni. Ha ez többé-kevésbé meg is történt, roppant másodlagos szerepet kapott ebben a festészet technikai kérdéseinél nagyobb távlatokat átfogó piktúrában. Ugyanakkor dőreség lenne a festészet tartalmi és technikai kérdéseit szembeállítani, hiszen az egyikből következik a másik, azaz az érdeklődés és a szemléletmód törvényszerűen kimetszi a megjelenítés módját. Ferenczyt pedig nem pusztán a pillanatnyi látvány dokumentumszerűen pontos rögzítése érdekelte, a fény- és az

által meghatározott színviszonyok egy adott órában vagy egy adott napszakban, mint az impresszionistákat. Az ő természetábrázolása elképzelhetetlen az ember nélkül, és amit talán ő sem tudatosított soha, egy sejtelemszerűen megélt Istenélmény nélkül, mégha ez utóbbi hosszú évekre – legalábbis látszólag – teljesen kiveszett belőle. Ebből következett, hogy nem terelte festészetét egyetlen, formailag pontosan meghatározható kifejezőmód vagy éppen valamelyik izmusként már népszerűsödött stílus felé. Hogyan is terelhette volna, amikor az ő világlátásában a pillanatnyinál olykor nagyobb súlyt kapott az örökkévaló, és amikor a látványfestés érzéki szépsége és esetlegessége

mellett, amely a spontán kifejezés gyorsírásszerű kézjegyeit írta elő, mindvégig a dolgok lényegét összesűrítő, szintetizáló valóság-kép is érdekelt. Nem csoda hát, mégha a felismerés pillanatában ugyancsak meghökkeníti az embert, hogy Ferenczy festményei a nála jóval idősebb, ösztönös zseninek, *Szinyeinek* a képei mellett sokszor sötétebbnek, fojtottabbnak, a napfény színbeli felszabadításában zárkózottabbnak hatnak, azaz kevésbé impresszionistának. És nem csoda az sem, hogy 1903-ban, az oly tanáros pedantériával gondolkozó Ferenczy ezt a botrányosan zavaros és esztétikailag abszurd mondatot saját festészetéről leírhatta: „kolorisztikus naturalizmus szintetikus alapon.” Ezzel próbálva lényeknek, festői alkotásnak azt az ellentmondását feloldani, hogy miközben minden reggel elindult a pillanatnyi látványt kínáló motívumnak a keresésére, a természet egyetlen csücskébe magát a természetet festette bele.

De az összegezés után áhító festői temperamentuma ennél konkrétabb, vagy mindenesetre feltűnőbb „következetlenségekre” is képesé tette. Ha korábban elsiklottunk is fölötté, nyilvánvaló, hogy 1896-os szecessziós tevékenysége, az illusztrációkon túl a kitűnő plakáttervekkel és az egy-két festménnyel, nem volt véletlen. A szintetikus és egyben dekoratív formateremtés iránti eredendő hajlama nyilatkozott meg benne, mint ahogy az például az 1900-ban festett *József eladja testvérei* című nagyszabású képében – hirtelen megszakítva a látványba gyökerező festmények sorát – egyszerre csak újból felbuzgott benne. És hogy ez az ellentmondás még leleplezőbb legyen, ő ezt a mondatot éppen akkor tájt írta le, amikor az a bizonyos „kolorisztikus naturalizmus” fölébe kerekedett a „szintetikus alap”-nak. Mert 1902 és 1905 között Ferenczy elmozdul a panteisztikus természet-élményen alapuló és misztikus hangulatot sugalló képektől egy személytelenebb ábrázolásmód felé, ahol a motívumok egyszerűsége és szentelensége a legközelebb viszi az impresszionisták felfogásához. Az 1902-es *Márciusi est* bensőségségével és végtelen csendjével mintha még ott lebegne a végül is egymástól jól megkülönböztethető két festői periódus határán, de a többiek – a *Nyár* (1902), a *Festőnő* (1903), a *Templom* (1903), az *Október* (1903), a *Füredés előtt* (1904), a *Nyári est* (1904), a *Gyermekek pónikon* (1905), a *Napos délelőtt* (1905) – hogy csak a legfontosabbakról szóljunk – csakugyan esetlegesen kimetszett természetkivágások, a palettát teljesen kivilágosító harsány napfényvel. Mindez a változás azonban inkább a színek felderítéséhez és intenzitásához vezet, valamint a nagyon éles árnyékok szivárványszínű megfestéséhez, semmint a formák összekuszálásához vagy teljes eltüntetéséhez, ami a francia festők képein, elsősorban *Monet*-nál, oly gyakran bekövetkezett. A formatartalmak tehát nem szippantják fel a tárgyi tartalmakat, ami egy tökéletesen következetes plein air festészettől egyáltalán nem volna idegen; a képek most is megőrzik információs értéküket, mint ahogy megőrzik az ember jelenlétét és lenyomatát is mindenben. A napfényben – miközben átszíneseznek és ragyogóbbak lesznek – nemhogy föloldódnak a

tárgyak, éppen ellenkezőleg: aombok, a levelek, a ruhák és a csendéleti részletek aggályosabb precizitással vannak megfestve, mint a korábbi képeken bármikor. Mintha az egykori titok helyébe az anyag kézzelfogható valósága nyomult volna be.

De hogy még ezek a biztosnak látszó művészettörténeti megkülönböztetések és osztályozások is mennyire viszonylagosak, mutatja az a hirtelen újra felszikrázó csoda, amely az 1905-ben megfestett *Lovaglő gyermekeket* sokkal inkább a *Háromkirályokkal* kezdődő sorhoz, mintsem a *Füdő fiúkkal* fémjelezhető csoporthoz kapcsolja. Napfénytől átítatott, zöld tisztás előterében zsúfolódnak össze a premier planba helyezett pompás állatok és az őket megülő gyerekek, amint az egyikük belovagol a köralakú képmezőbe, hogy a másik éppen kilovagoljon belőle. Gyönyörű ez a megbillentett képsík a valósággal ránc csúszó gömbölyű terével, amely olyan hatalmas, olyan monumentális, mintha a végtelennel érintkezne. A dombtető merész hajlatára derékszögben szalad rá a térbe ék alakúan becsúsztatott lovak diagonálisra, és ez azt az érzetet kelti, mintha a virtuális centrifugális erő beszippanthatná az előtérben látható élőlényeket. Miközben ők moccanatlan mozgásukkal valósággal beledermédenek egy végeérhetetlené nyújtott nyárdélutánba, úgy tűnik, mintha a tér hullámozna mögöttük. Ilyen merész, a mozgást érzékeltető és koncentrikus térfelfogáshoz majd a futuristák jutnak csak el, de nem a valóságábrázolásnak ezen a fokán, hanem hieroglifákká absztrahált képi jelekkel. Ferenczynél azonban mindez szinte észrevétlenül következik be a polgári életérzés közegeiben, amelyben egyaránt jelen van a gyönyörködés és a tovatűnés élménye.

Egyébként Ferenczy Károly most is, mint a legvarázslatosabb képein, inkább az árnyékkal fest, mint a fényvel: a homály beszédesebb, mint a jól megvilágított részletek. A szembenézetből ábrázolt fiú – feltehetően Béni, mint ahogy a nekünk háttal ülő kislány Noémi lehet – ellenfénybe kerül, sötétkéi ruhás alakjára, lányosan szép, tűnődő kis arccskájára a mulandóság futó árnyéka is rávetül. Mégsem ebből a rezdülékeny hangulatból, hanem magából az egész festményből olyan megnevezhetetlen fájdalom árad, amely csak a fölfoghatatlan szépség irtózatossága miatt, mert szivettépő közelségében szokott bekövetkezni, hogy egyszerre sújtsa le és emelje föl az embert.

Talán ennél a képnél érzékeltető legjobban – ami Ferenczy egész festészetére érvényes –, hogy egy XX. század modernség, ami a látásmód és a szemlélet szabadsága és modernsége, még a XIX. század hagyományos értékrendjével fonódik össze. Ezt az értékrendet a polgári keresztény családok generációról generációra örökítették át egymásnak, őket a XIX. századi szellemi földcsuszamlás drámája legalábbis az első világháborúig – meg nem érintette; költésesség, erkölcs és vallás addigi törvényeinek a szelleméből éltek. Az előlötti kétely, amely legfeljebb valami mak-racionalizmus formájában öltött testet, nem volt annyira erős, hogy bármit is elmozdítson a helyéről; az inkább

megszokáson, mint meggyőződésen alapuló biztonság egy békebeli életformát konzervált.

Talán nem járunk messze az igazságtól, ha feltételezzük, hogy Ferenczy festészete, mely látásmódjában nagyon is szabad szellemű volt, ennek az értékrendnek a védettségében őrizte meg polgári jellegét. És erre vezethető vissza az is, hogy a formai elrugaszkodás legmerészebb pillanataiban is klasszikus érvényességű piktúrát művelt, hiszen mindvégig a goethei szépségeszmény szellemében munkálkodott.

Művészetének klasszikus vonása, mely oly sokszor vált művészi eredetiségének elhomályosító mozzanatává, minden festői mozdulatát végigkísérte. Nem csak természeti és biblikus tárgyú képei váltak már megszületésük pillanatában klasszikussá, úgy hordozva magukban a maradandó értékkel való „fertőzőttséget”, mint valami végzetes átöröklöttséget. Az a körülmény, hogy mellettük Ferenczy sosem szűnt meg portrifestő lenni, mégpedig az emberi lélek mélyáramlatait is felszínre hozó és a személyiség legfőbb karakterisztikumát megragadó módon, mutatja, hogy semmi sem foglalkoztatta jobban, mint az ember. Nemcsak az a folyamatoság feltűnő tehát, amellyel a portrifestés az életművében mindvégig jelen van, hanem még inkább az, hogy az egyéb inspirációjú művekkel tökéletesen egyenrangúan.

Majdnem mindegyik arcképben van valami különös sugárzás, amely a *Háromkirályokkal* megnevezhető, lényeglátó festészet körébe utalja szinte kivétel nélkül valamennyit, ezzel is aláhúzza Ferenczy festészetében az anyagi valóságon túllépő ábrázoló szándék túlsúlyát. Ennek első jele már felfedezhető a *Noémi kislánykorában* című, 1893-ban készült vásznon, ahol az alig jelzett ruha szétmosódó és egyre szakadozóbban megfestett foltja fölött megdöbbenően komoly, szinte koravén gyermekarc néz velünk szembe. A kislány hajcspékjének szőke selyme glóriaként világítja meg sötétből kiragyogó arcát. Ezek az ellentétek, amelyek részben a sötét és világos foltok feszültségéből, részben az elleplezett és sután ábrázolt test tökéletlenségéből és a teljesen kidolgozott arc tökéletességéből fakadnak, a kis Noémit Velázquez infánsnőinek a rokonává avatják.

De modelljeit később is olyan belső fénycsóva világítja át, amely végtelen egyszerűségük ellenére is, nemcsak roppant egyedivé és különlegessé teszi őket, hanem – akárcsak a nagy regények hősnőit – felejthetetlenül megindítóvá. Így marad meg bennünk *Morvay Jenőné* (1899) előrehajló alakja, kissé kesernyés bájával és az őt körüllegő melankóliával, vagy *Andreevits Melanie* (1900) pasztózan megfestett, nagyvonalú portréja, amint félen és jelentéktelenül áll előttünk a boszporos csipkékkel gazdagon díszített ruhájában, egy fázós adárkára emlékeztető elárvultságban.

Mikor azután az ihletett lélekábrázolást, amely a modell zikai tulajdonságainak a megjelenítésével legalábbis egyenrangú volt, a misztikus és egyben éteri sugárzású fényítés is támogatja, megszületik Ferenczy portrifestészetének talán legnagyobb remeklése: a *Noémi kibontott hajjal* (1903). Ezen azután nincs is egyéb, mint a csaknem éjfekete

háttérből kiragyogó ovális arc az aranylóan szőke haj hatalmas zuhatagával, mely ráomlik a kép síkjára, minthogy Noéminak most sincs teste; ruháját is csak egy fodros gallér jelzi tétován és a kelme éppenhogy megkezdett vöröse, mely elhal a háttérrel egybeolvadó haragoszöld alapon, és csak a kéz lenyomataként ható sárga „árnyék” utal rá, hogy Noémi teste mégiscsak ott folytatódik, ha kivehetetlenül is, a vászon szövetségében.

Portréi között, amelyek az egyes festői periódusok emberi és művészi problémalátásával is többnyire teljes megfelelésben vannak, akad egy rendhagyó csoport. Őnarcképei ezek, amelyek az önismeret és az önmagával való szembesülés miatt, tehát a dolog természetéből fakadóan, valamelyest függetlenednek a festészetében éppen aktuális stílusiránylattól. Az első *Őnarckép*, amelyről már szoltunk, ebben a tekintetben az egyetlen kivétel. 1893-ban készült és tökéletesen belesimul a müncheni időszak gyöngéd liraisággal kibontakozó és még kissé bátortalan *plein air* festészetébe. A szelíd és poétikus festményen még alig vannak feltüntetve a karakterjegyek, és inkább a jogászhallgató és gazdálkodó fiatal földbirtokos jól fészelt, elegáns megjelenéséről, semmint a magyar festészetben új ösvényt taposó művész roppant tehetségéről árulkodik.

Annál meglepőbb az 1900-ból származó *Őnarckép napsütésben*. Olyan harsogóan életteli, üde kép, olyan kamaszosan feltárulkozó, amelyhez fogható nemigen született ebben a férfiasan szemérmes festészetben. Szinte arrogáns öntudattal, és már-már a nyegleséggel határos módon néz rajta farkasszemet Ferenczy a világgal. Fején simléderes sapkával, kigombolt ingnyakkal áll a rázúduló, perzselő napsütés féhéren vakító fénycsóvajában; kissé hátraszegezett feje, résznyire szűkülő éber szeme és ajkának gögös, konok görbülete a csatát nyerők kétely nélküli hitét és nyers erejét sugározza. A sűrű festékpázmák, a lila árnyékok, a robusztus formák olyan expresszivitással töltik fel a képet, amely a művészi attitűd modernségén túl a majdani avantgárd festők robbanékonyan újszerű formateremtését vetíti előre. Azután újabb meghökkenítő momentumként, csak most éppen ellenkezőleg: a szokványosnak tett engedmény jegyében 1903-ban megszületik a következő *Őnarckép*. Bármilyen szépen is van megfestve, és bármilyen emelkedettséget sugároz is a festmény, pózoló modorossága, teatrális beállítása, a művészsors különöséget hangsúlyozó exhibicionizmusa nemcsak tökéletesen elűt a Ferenczyre oly jellemző keresetlenségtől és egyszerűségtől, hanem mindez anakronisztikusnak is tűnik. Műtermi megvilágításban, a szürkés tónusok majdnem monokróm és tompa egyhangúságából emelkedik ki a mester félig-meddig profila fordított feje és megdöntött felsőteste, amint az egyik kezében festőpalettával, a másikban ecsettel dolgozik éppen. Az 1903-as évszámból arra lehet következtetni, hogy a kép kissé romantikusnak ható felfogása éppen annak a belső bizonytalanságnak az elleplezésére, illetve kompenzálására szolgál, amely Ferenczyt ideig-óráig saját belső világából is kilökte, hogy egy vélt for-

mai tökéletesség kedvéért festményeiben kizárólag a rációt juttassa szóhoz.

Amikor azután 1910-ben, már Budapesten megfesti utolsó *Önarcképét*, ezt már újra azzal az őszinteséggel teszi, amely lényéből önkéntelenül következik. Ugyanakkor nemcsak mindenfajta idealizálásról mond le, a csaknem kopár és

Ferenczy Károly: *Önarckép*, 1910, olaj, vászon, 45×38 cm
(Fotó Schiller Alfréd)

a lelki kontextusban is csupasz ábrázolás kedvéért, hanem ennek megfelelően a festészetben már ez idő tájt teret hódító artiztikumról is. Az impresszionista festés spontaneitását idézi az az oldott festőiség, ahogyan a fej a háttér alakatlan, kusza foltjaiból kibontakozik. De nem sokkal kidolgozottabb a zakó, a keménygalléros ing és a nyakra való könnyedén odapötytyintett narancssárga csokra sem. Fölötte a félig árnyékba merült, már sokat megélt arc a szokásos szembenézetben egyaránt magán viseli az idő érlelő és pusztító hatását. Ahogyan törtefehér sugárzását centiméterről centiméterre birtokba veszik a bíborszínű árnyak, mintegy ragyássá roncsolva a bőr felületét, abban már a halál közelsége is ott kísért. Az arc hús-vér valósága lélegző pórusaival, és kissé elrövedező, meleg fényű tekintetével, amely egyszerre képes az életteli közelség és az időn is kívül rekedő belső izoláltság áthidalhatatlan messziségét közvetíteni, az utolsó *Önarckép* Ferenczy egyik legmegrendítőbb festményévé avatja.

Sajátságos módon ez a végső számvetés ott áll az utolsó festői periódusnak a kapujában, amelyben végül a „kolorisztikus naturalizmuson” csakugyan felülkerekedik a szintetizmus igénye. Ez az esetlegességeket kiszűrő, összegező látás, amely az illuzionisztikus ábrázolástól eltávolodva stilizált és dekoratív

Ferenczy Károly: *Szakállas Béni*, 1912, olaj, vászon, 77×65 cm
(Fotó Schiller Alfréd)

Ferenczy Károly: *Noémi kibontott hajjal*, 1903, olaj, vászon, 104×67 cm
(Fotó Schiller Alfréd)

szépségű képi rendbe tereli a formákat, már az 1910-ből származó *A vörös fal* című festményen is újszerű képi hangsúlyokat teremt. A vászon térbeli mélysége még megmarad; az asztal meredeken hátrafutó lapja és a karosszék tágas öble mindenképpen a perspektívát szolgálja. A kép háttérének egyetlen vörös sikkal való lezárása, melynek sötétje előtt fehérén izzik fel a két figura tömörszerűen megfestett ruhája, viszont már jelzi, hogy itt a tárgyak és az emberek nem az élet, hanem a kép belső törvényei szerint vannak mozgatva.

Miközben a „tisztá festőiségre” való rátalálás ígézetében Ferenczy egymás után festette nagyszerű csendéleteit, a *Porcelánpapagályokat*, a *Virágok zöld vázában*, az *Ananászt*, a *Kalács és kék porcelánt*, portréinak sorát sem szakította meg. Az ő szintetizmusának belső indítéka ugyanis mind a szimbolizmus elvont és általánosító érvényű igazságtartalmaitól, mind a pusztá dekorativitás esztéticizmusától távol esett. Ha élete utolsó éveiben a látvány pillanatnyiségánál és a részletekben való gazdagságánál fontosabb volt is számára a dolgok sűrített és festőileg kiegyenlített képe, most is annak a költői

ihlettségű realizmusnak a szellemében munkálkodott, amely festészetének minden időben központi és egyben állandó személyiségjegye maradt. Míg annak idején a költőiség volt az, amely képeit a leíró jellegű realizmus földhözragadtságából kiemelte, most a realizmus volt az, amely a művek valóság tartalmát az elsősorban vizuális ingerekre és képi ritmusra összpontosító komponálás közepette is megőrizte. Ferenczy alkotásából és érdeklődéséből – amelyben az emberábrázolás a súlyából és fontosságából semmit sem veszített – egyenesen következett, hogy a formatartalmak szuverenitása sose szűrje ki, illetve sose utasítsa maga mögé az emberieket. Művészetének eredetisége az úgynevezett impresszionista periódusban éppúgy, mint a későbbi szintetikusban éppen az egymást többé-kevésbé opponáló látásmódok bravúros egymásba eresztéséből fakad, egy olyan rendkívüli szintézisnek a megteremtéséből, amely a kifejezésbeli változatok ellenére is tökéletesen homogén emberi és művészi tartalmakat közvetített.

Ferenczy Károly: Lovagló gyermekek, 1905, olaj, vászon, 140×165 cm (Fotó Schiller Alfréd)

Mindennek ismeretében nincs semmi meglepő abban, hogy utolsó korszakának legkiemelkedőbb alkotásai éppen a portrék lesznek. A *Szakállas Béni* 1912-ből származó arcképe teljes természetességgel olvasztja magába az életeli frissességet és egy tűnődésben fogant pillanat időtlené nyújtott állapotát. A félbilibent fej és az összekulcsolt kezek artisztikus mozdulatát pompásan kiemeli a háttér mindenen uralkodó tündöklő zöldje, amely a kép egészét dekoratív egységbe fogja össze.

Messzebb megy a stilizálásban és a közvetlen valóságtól való elvonatkoztatásban ennek a festői periódusnak legbravúrosabb remeke, a *Hármas arckép*. A vásznat 1911-ben festette Ferenczy, hogy rajta egyetlen kompozícióban örökítse meg mindhárom gyermekét, Noémit, Bényt és Valért. Noha a modelljeit meglevenítő jellemzőző egy szemernyit sem halványabb, mint korábban, az alakok elhelyezésében, a színek kezelésében, a festék felrakásának módjában vitathatatlanul a dekoratív szervezettségű képi rend dominanciája érvényesül. A vászon kissé elcsúsztatott középtengelyében Valér ül teljes szembenézetben; egyik kezét a térdén nyugtatja, a másikkal az asztalra könyököl. Balra döntött felsőtestének diagonális a bal szélen ülő Béni testhelyzetével csaknem párhuzamos, míg a jobboldalt elhelyezkedő Noémi teste elentetés irányból van becsúsztatva a képmezőbe, s így Valér alakjával egy kisebb, Béniével egy nagyobb háromszöget zár be.

Miközben a kompozíció geometrikus felépítése a formák egymásnak való megfelelése és kiegyensúlyozása által tökéletes arányokat teremt, a mértani szabályosság és kiszámítottság egyáltalán nem mereviti meg a jelenetet. Az ide-oda hajladozó figurák legyezőszerűen „nyílnak szét” a vászon síkján, bár legalább annyira jogos lenne vázába állított csokorhoz, három szál virághoz hasonlítani őket, hiszen annyira organikus és érzéki a jelenségük.

Elrendezésük stilizáltságával tökéletes összhangban, stilizálva vannak a mozdulataik is. Ezek a mozdulatok, az asztalra könyöklő Valért kivéve, tökéletesen funkciótlanok. Béni hatalmas jobb keze a behajlított ujjakkal, mintha csak a levegőt markolná meg, ernyedten mered a levegőbe, Noémi széttárt karjai a behajlított tenyerekkal pedig végképp teljesen mesterkéltek. A kompozícióban ezek a kezek, amelyek fehér lepkékként repdesnek a ruhák fölött, kizárólag artisztikus szerepet töltenek be; az őket összeköthető képzeletbeli vonal íve játékosan hullámzik végig a vászon egészen.

Az önálló képi ritmust a színek is erősítik. A kép függőnyeszerűen lezáró zöld drapériára élesen rajzódik ki a ruhák homogén barna, fekete és kék foltja, az aszalterítő narancsa, mely Noémi vörös hajával cseng össze, miközben egy fehér táblán rózsaszín virágok nyiladoznak.

Ez az önfeledt alámerülés az artisztikussá finomított szép-

ség hullámverésében, hallatlan intellektuális koncentrációval párosul. A levágott képszelek, a félbemaradt formák, az éles sziluettek, a térbeliségüktől csaknem teljesen megfosztott, síkka transzponált tárgyak és testek nemcsak a kép dekoratív értékeit, hanem a megjelenítés sűrítettségét és intenzitását is fokozzák. Így azután a kompozíció feszítettsége nem engedi meg, hogy a dekoratív simaság és kiegyenlítetttség a semlegeség érdektelenségébe fullassa bele a jelenetet.

A kép – rafinált ízlése, inyenckedő szenualizmusa és keresettsége ellenére is – elsősorban három ember belső összetartozásának meghitt és hiteles foglalata. Az, ahogyan szinte üvegházi elzártágukban egy artisztikusan megkonstruált környezet pompásan érzéki diszletei között ülnek, nemcsak különös, szinte bizarr hangsúlyt ad együttlétüknek, hanem örökkévalóvá is transzponálja őket.

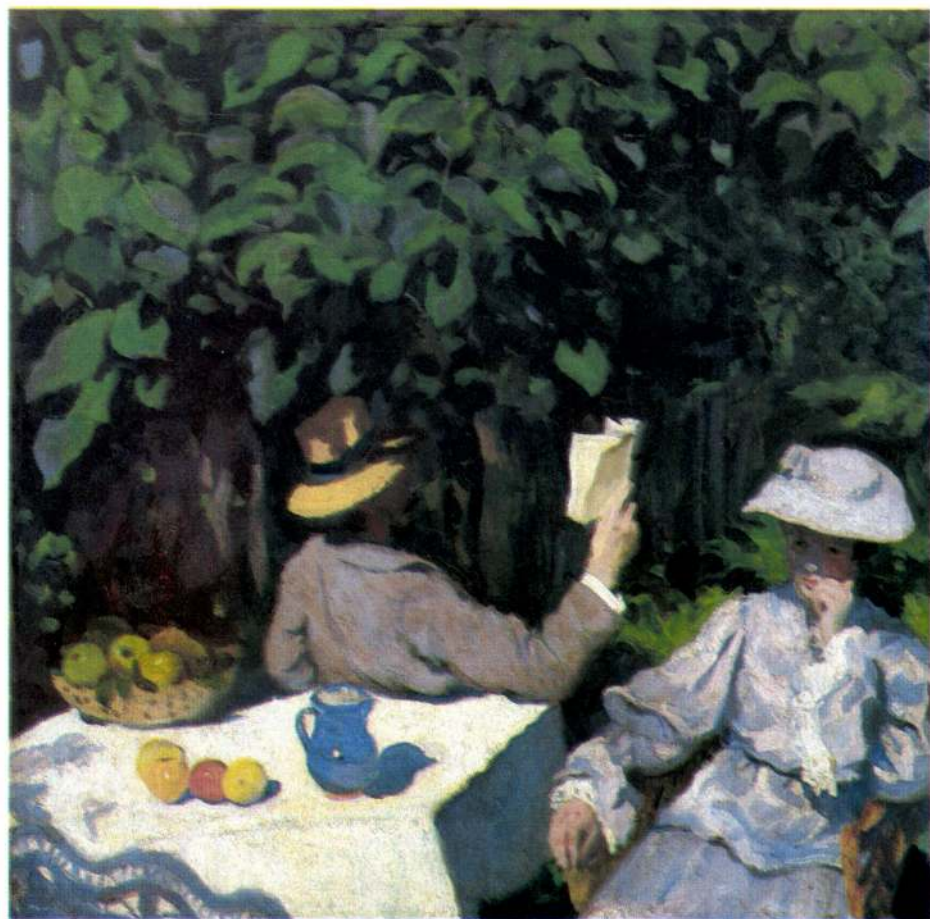
Ferenczy *Hármas arcképe* nemcsak összegező stílusának a kikristályosítása, hanem többé-kevésbé egész életművének a szintézise is. Benne festészetének két eredendő hajlandóságát: a valóság életteli megjelenítését, és ennek a valóságnak az átszellemítettség vagy az átesztétizáltság irányába való átlényegítését sikerült tökéletes egyensúlyba hoznia. Érdeklődésével mindig is ott körözött a jelenségvilág érzéki látványa és az emberi létezés láthatatlan titkai fölött, ami egy átlagos festőt valószínűleg vagy az egyik, vagy a másik irányba való végleges elkötelezettségre kényszerített volna. Ha stílári mozgás, hangsúlyeltolódás tapasztalható is ebben a festészetben, Ferenczy érdeklődésében és festői kifejezésében mindkét impulzust végérvényesen megőrizte, sőt össze is egyeztette, macacsul kitartva a világ és a világ ábrázolhatóságának teljesség-ábrándja mellett.

Hogy valójában társtalán út volt ez, azt a Nagybányához való tartozás máig elleplezte. Munkásságának éppen a dereka nagybányai tartózkodására esett, és nemcsak benne élt egy festőkolónia közösségében, hanem szellemi kovása is lett ennek a közösségnek. Miközben kollégái mesterükként tisztelték, nem vették észre, hogy a minta – többgyökerűsége és formátumának kivételes nagysága miatt is – követhetetlen.

De nem csak a nagybányai festőcsoport indítékaitól és eszményeitől különült el az életműve. Munkásságának két évtizede 1896-tól 1917-ig lényegében a XX. század első két évtizedével esik egybe, s ezáltal egyetlen festőrokona sem akadt. A vizionárius festőknél, Csontváry Kosztka Tivadarnál és Gulácsy Lajosnál természetelűbb volt a festészet, kortársánál pedig – Rippl-Rónai József alig egy évvel volt idősebb nála – kevésbé modern. Művészete egyaránt ellenállt minden besorolhatóságnak és összevethetőségnek, é megközelíthetlenségét talán még tökéletes polgári attitűdje is megnehezítette, amely inkább hasonlított egy átlagos értelmiségi magatartásához és életformájához, mint egy bohém művészéhez. Miközben különböző korok, stílus irányzatok és ideológiák abban a hiszemben éltek, hogy kizárhatják, Ferenczy Károly a sokat tudó művész ezoterikus és csaknem észrevétlen magányában várja „föltámadást.”

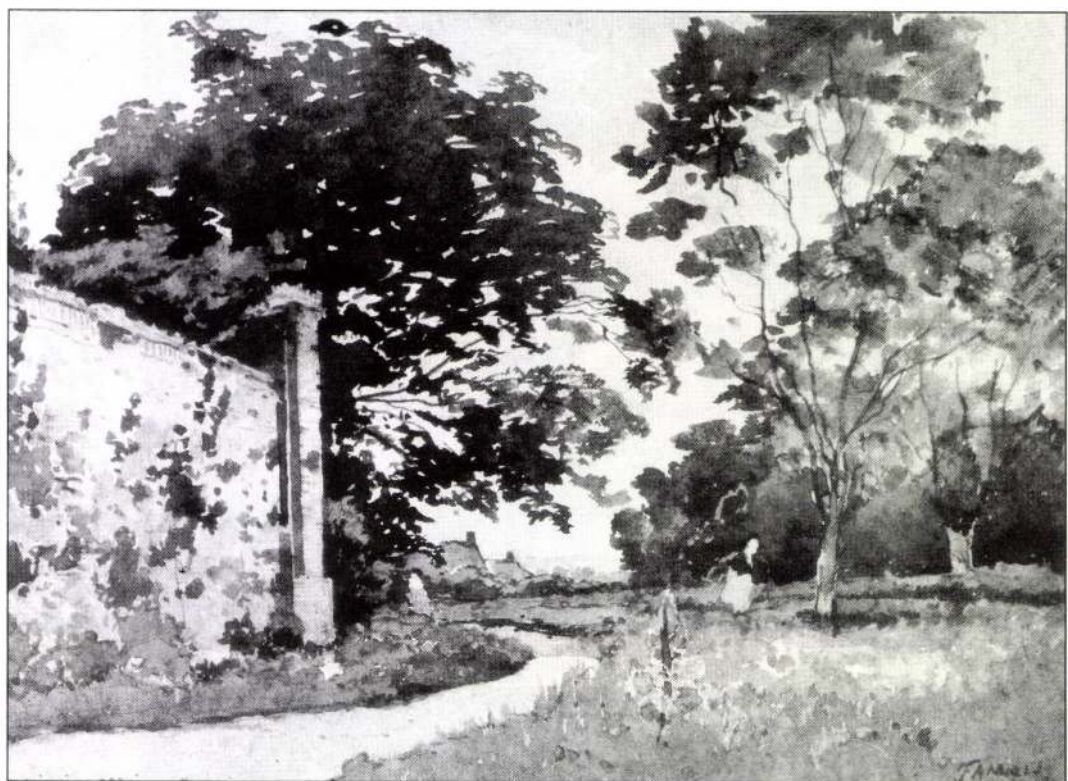

Ferenczy Károly:
Márciusi est,
1902, olaj, vászon,
116,5×141,5 cm
(Fotó
Hasznos Zoltán)

Ferenczy Károly:
Napos Délelőtt,
1905, olaj, vászon,
91,5×92,3 cm
(Fotó
Bokor Zsuzsa)

Ferenczy Károly
Józsefet eladja
testvérei, 1900
olaj, vászon,
193×237 cm
(Fotó
Schiller Alfréd)

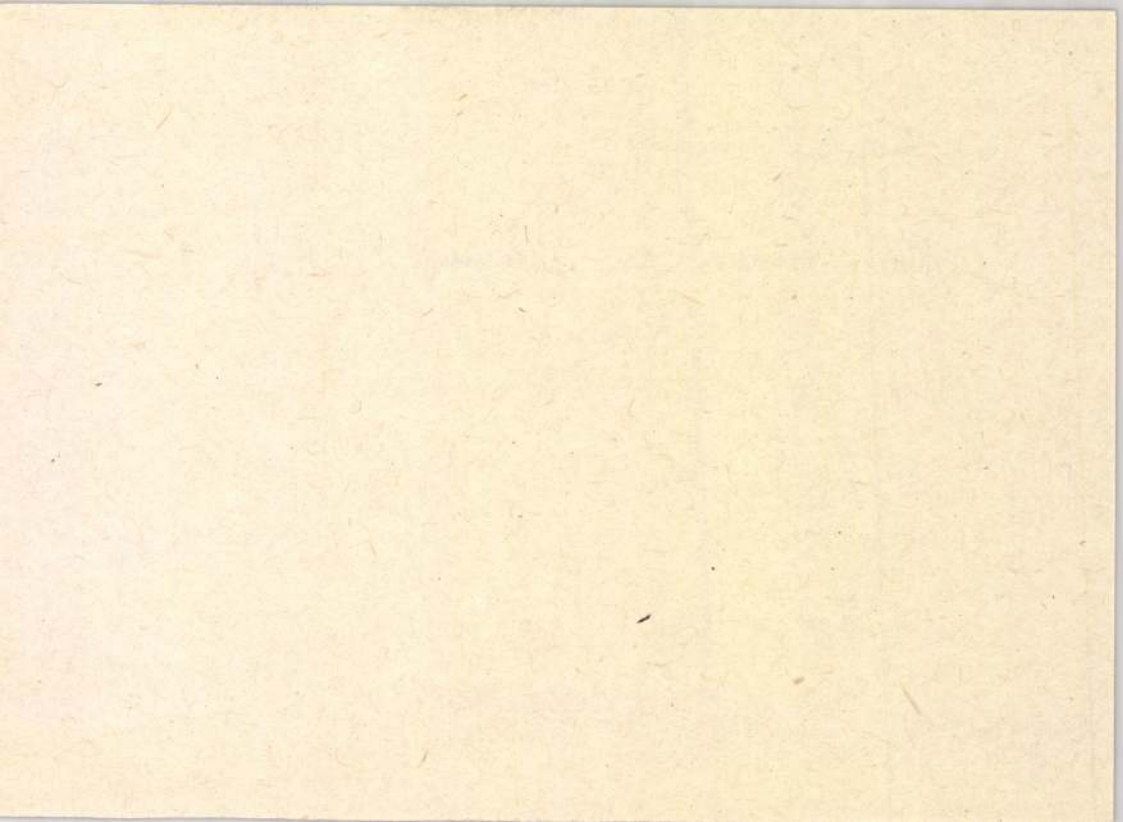

Ferenczy Károly

Újve nérel a karácsonyi üdvözlő.

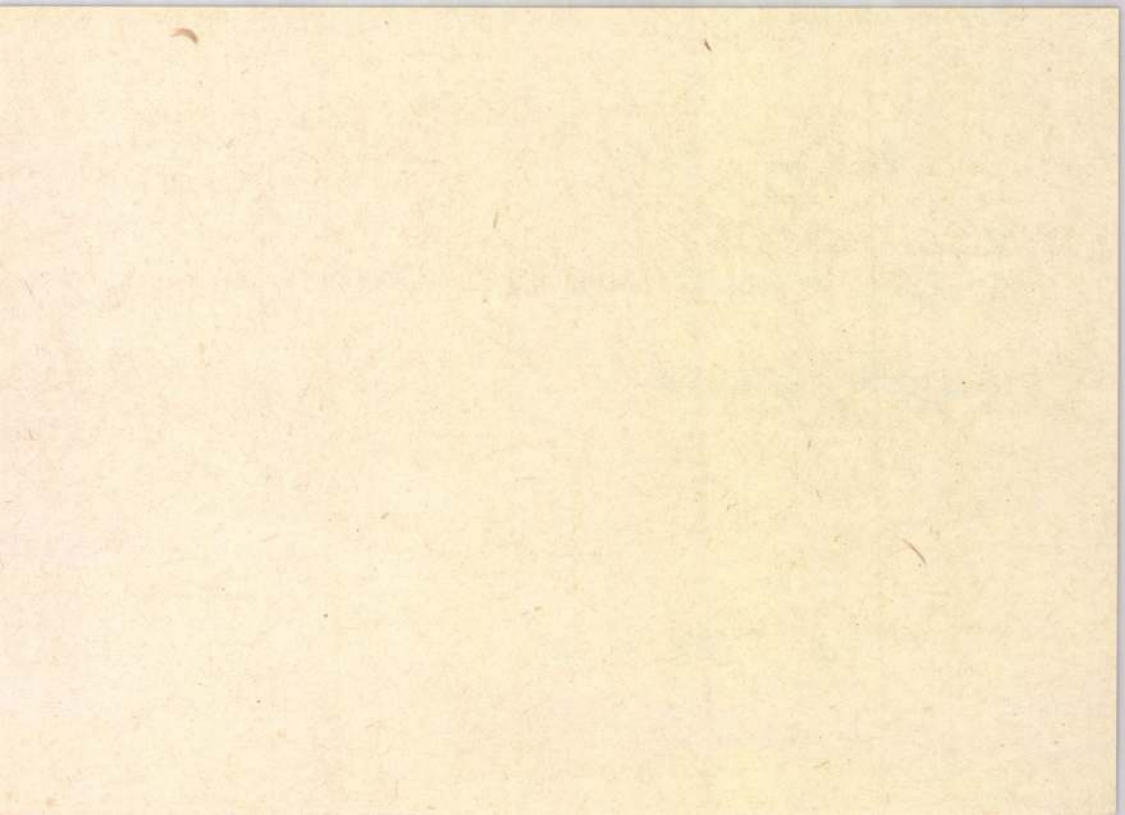
PF 1933. XI.3.

Ferenczy Károly

elölve megjelent kénes marcell gyűjtésé-
nyelés avarcsoján.

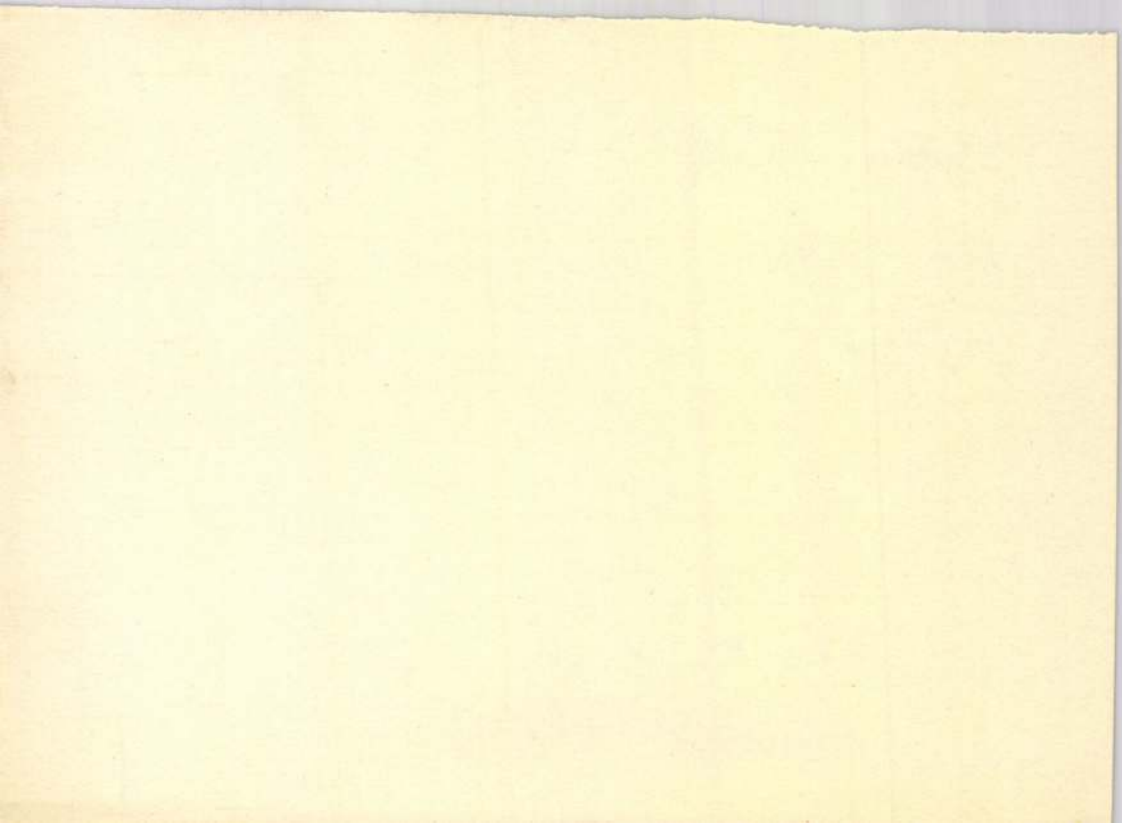
Pfl 1933. xv. 26.

Ferenczy Károly

úrvé megkapta kéms korall gyűjtésének
alközi.

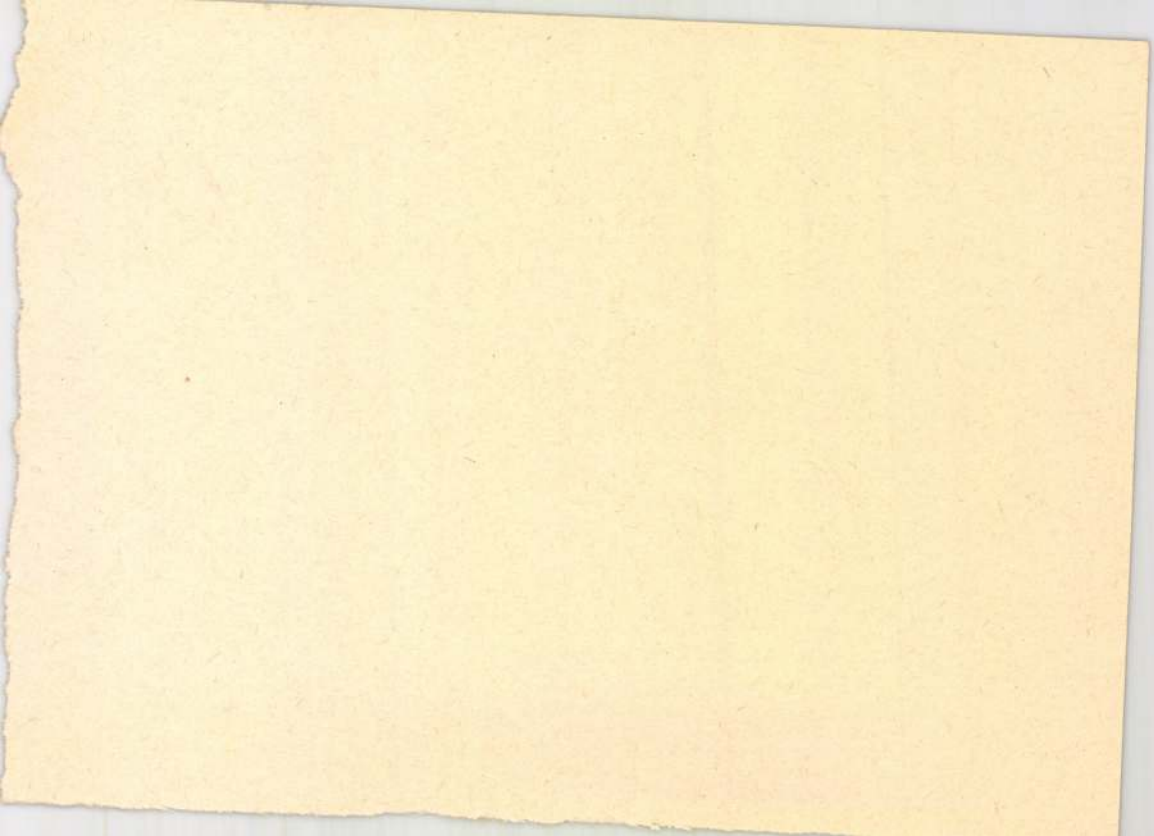
de f. 1933. XI. 28.

Fermy István

A Das Magazin (László
nyomtatás) felelősként az mű-
vészet és a művészi
világ.

— : Széchenyi idényi emlékek.
Pécs, 1944. Augusztus 6 - 31 laps.

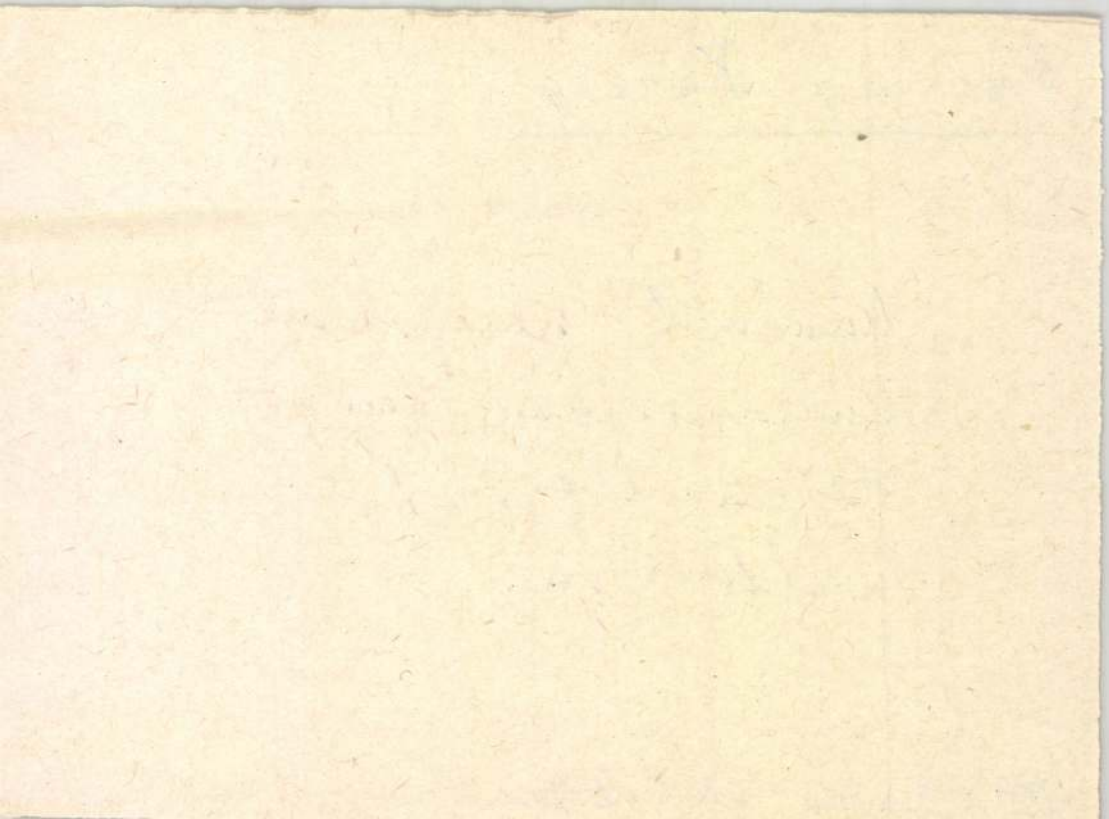

Frencozy Károly

Ünneivel nevezve a
Magyarországi ren-
delt Magyar
Hatalom.

M. 937. IX. 27.

Ferenczy Károly

Műve nemcsak az
Ernst - múzeumban
Károlyonynál, hanem
ankidóján.

N. U.	934. XII. 2.		U. 934. XII. 2.
U. S. I.	934, XII. 2.		

as light as

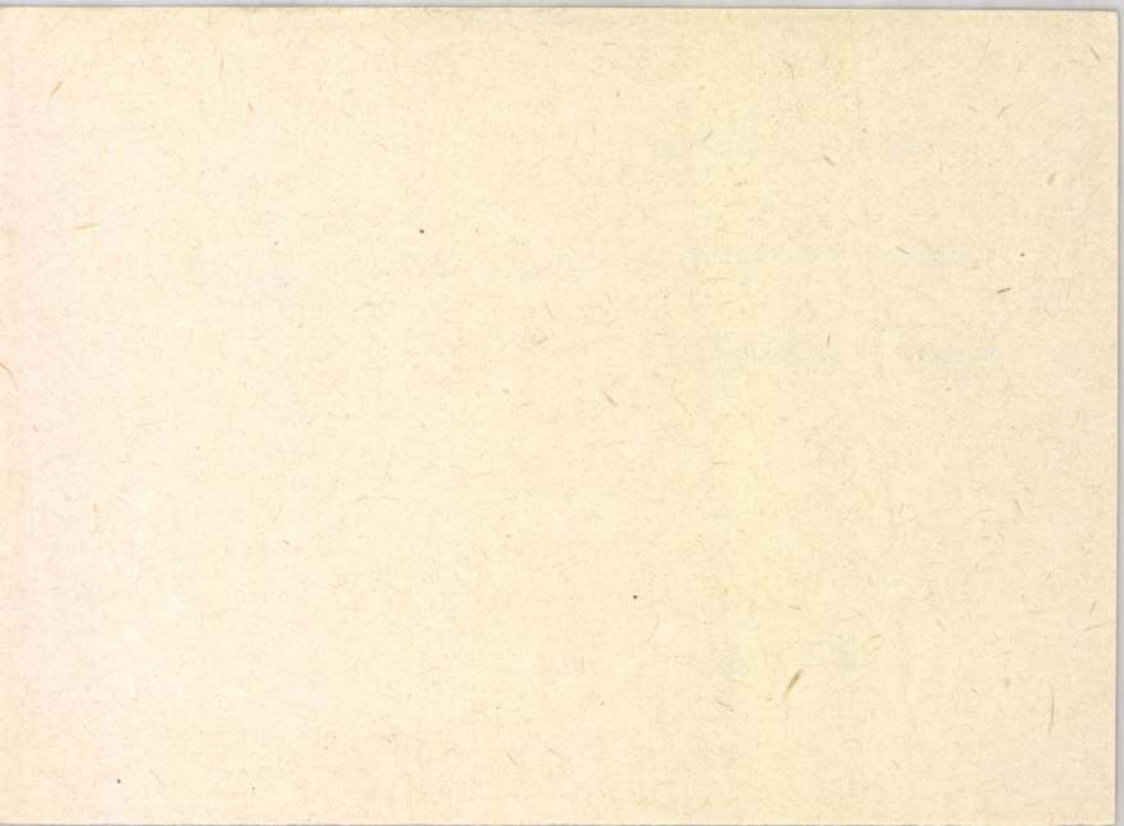
in a room

and a few

Ferenczy Károly

éltve nevezett Kemes Izsákkal együtt -
nyelvi aulcióján.

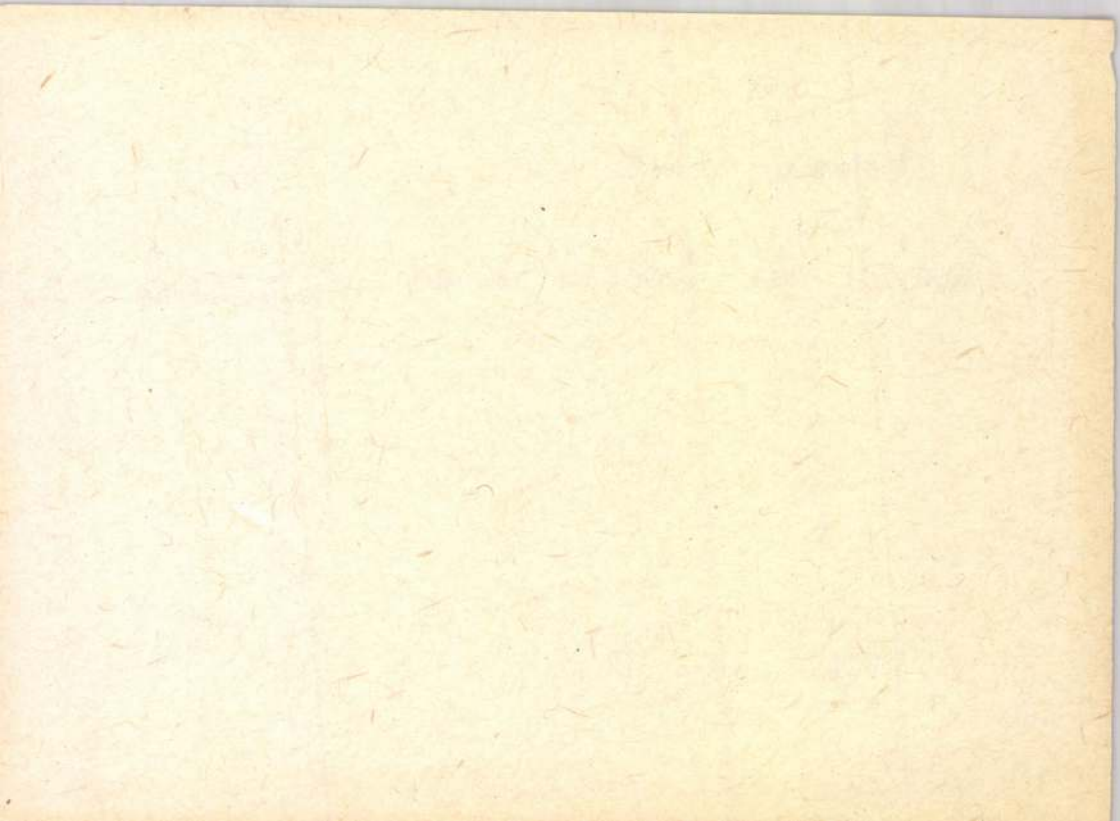
W. M. 1933. XI. 26.

Ferenczy Károly

beszélt az Amerikai csomag anticióklitáskán.

PP. 1933. V. 12.

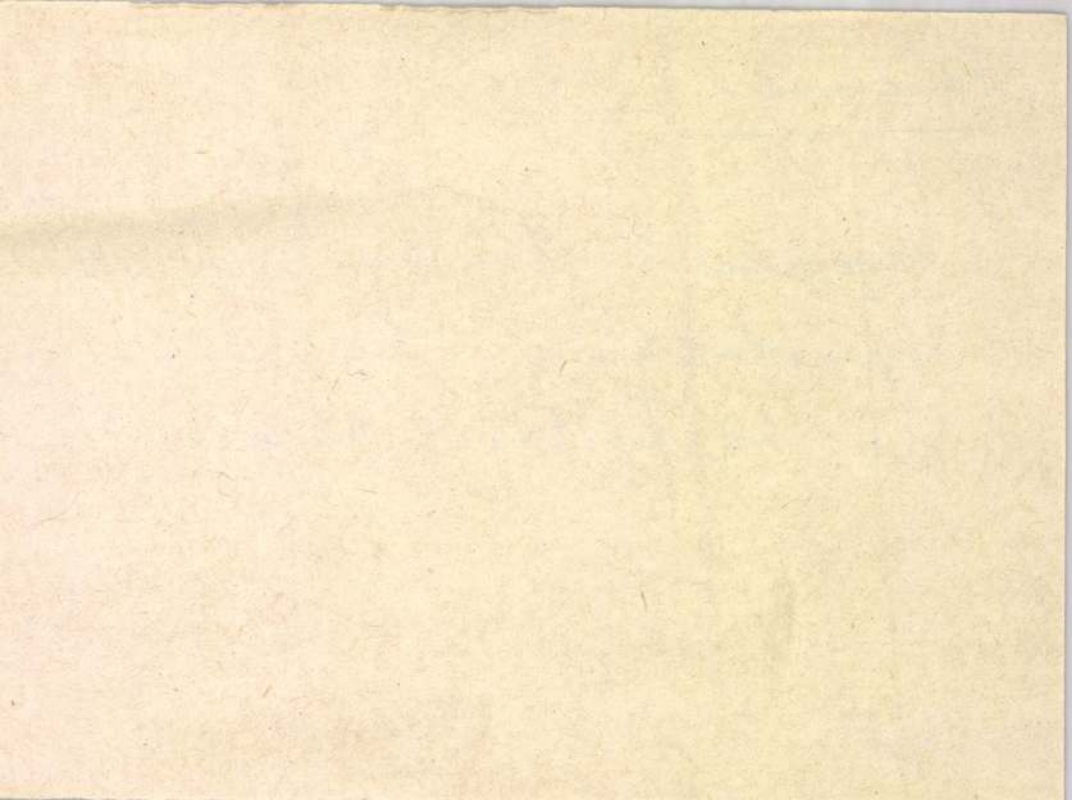

Ferency

Megemlitik Yandy Davidlal
repsolatbaa a meursy-
lih ki illitara alrelmitil.

wis. 937. v. 13.

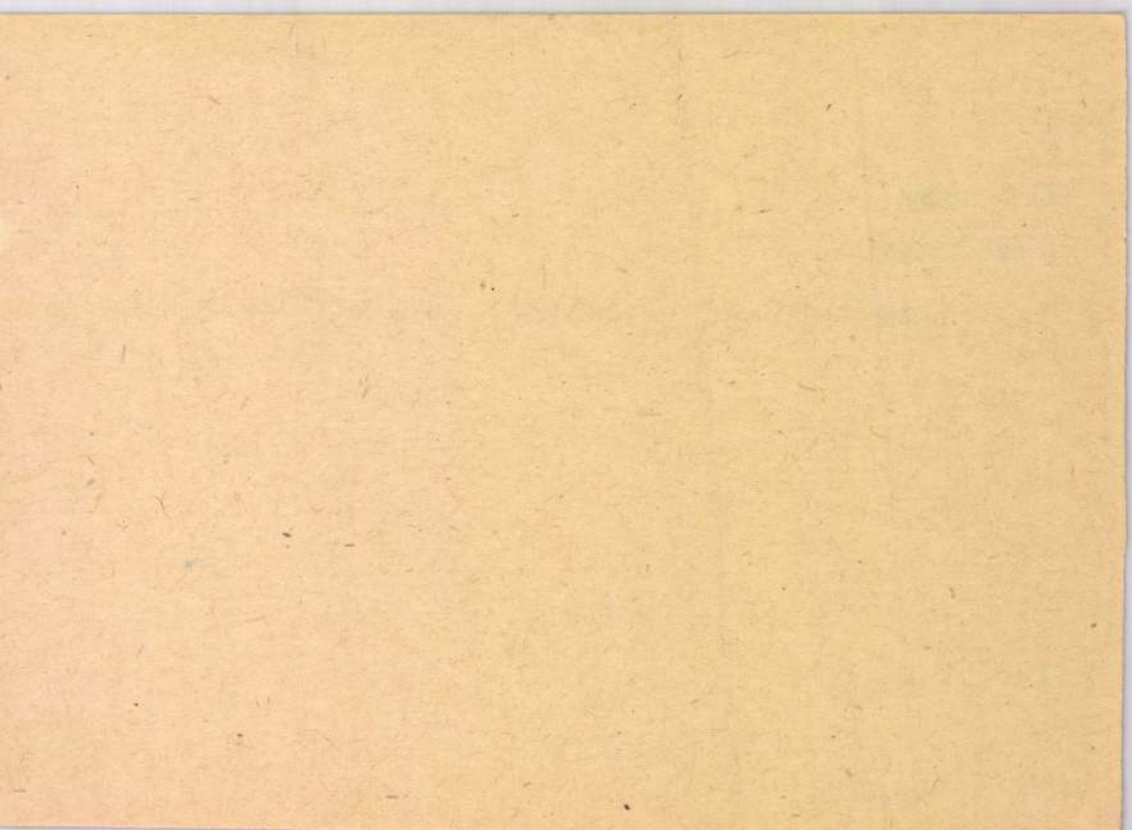
Ferenczy

---

festőművész

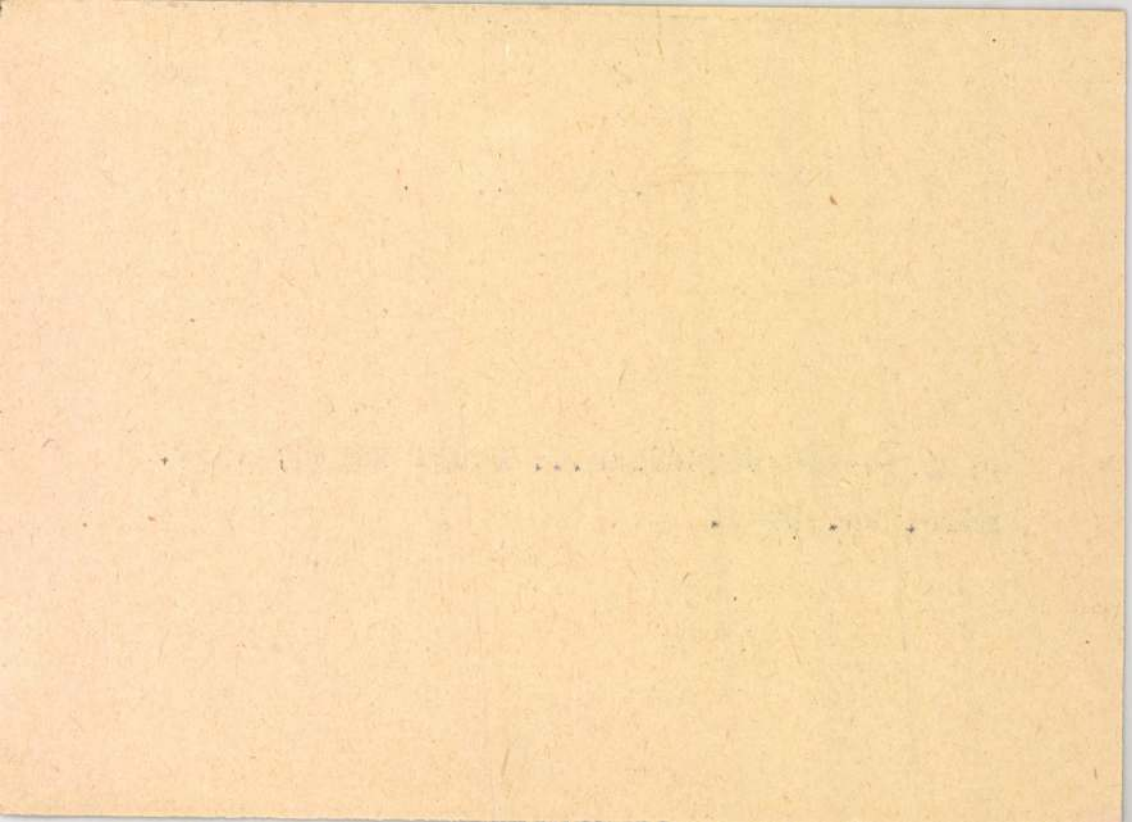
Jubiláris kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével
szerepel.

E s t .
1935.I.6.

Ferenczi, festőm.

P: A festők városában... Pesti Napló, 1934.
márc. 25. 35 l.

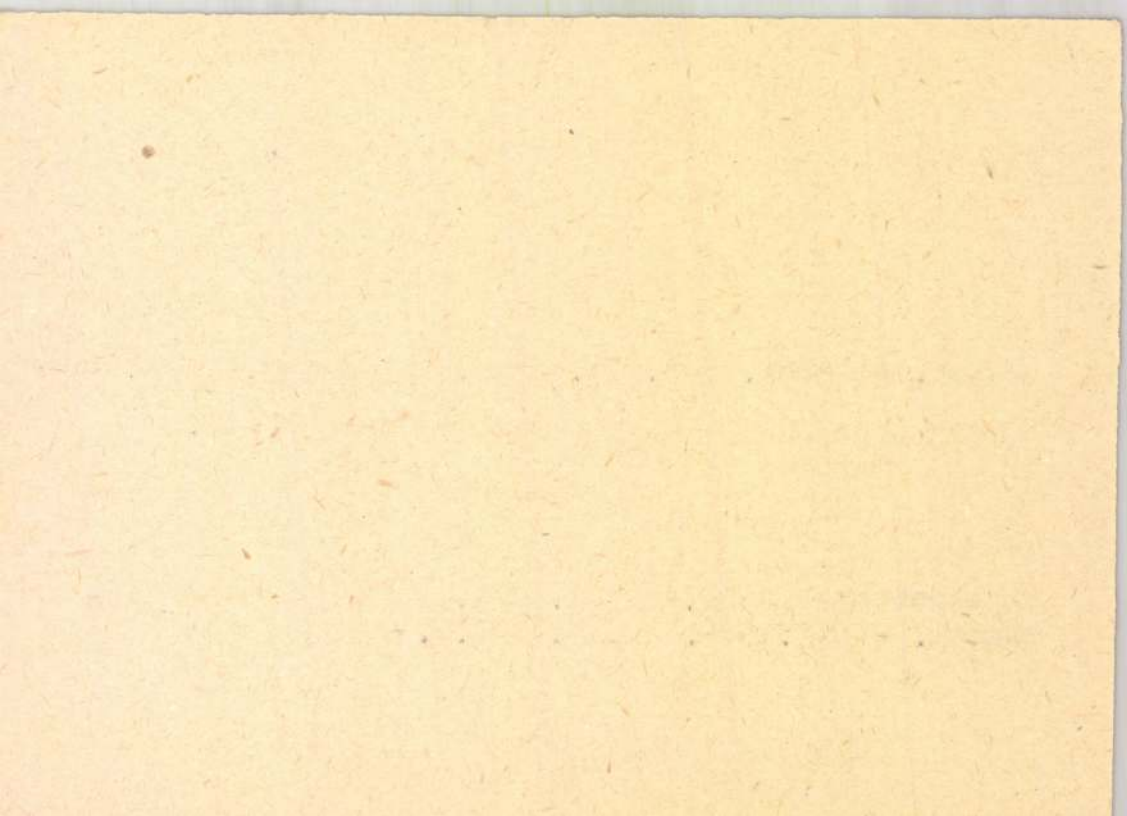

MDK

Ferenczy István, festőm.

Malmö. Arbetet. dec. 19. száma. a festőm. között leg-
első helyen áll a nagybányai mesterek közül.

A stockholmi nagy.képzőm.káll../1928/ a svéd sajtó-
tóban. - MIP.1929. 3.sz. 179.l.

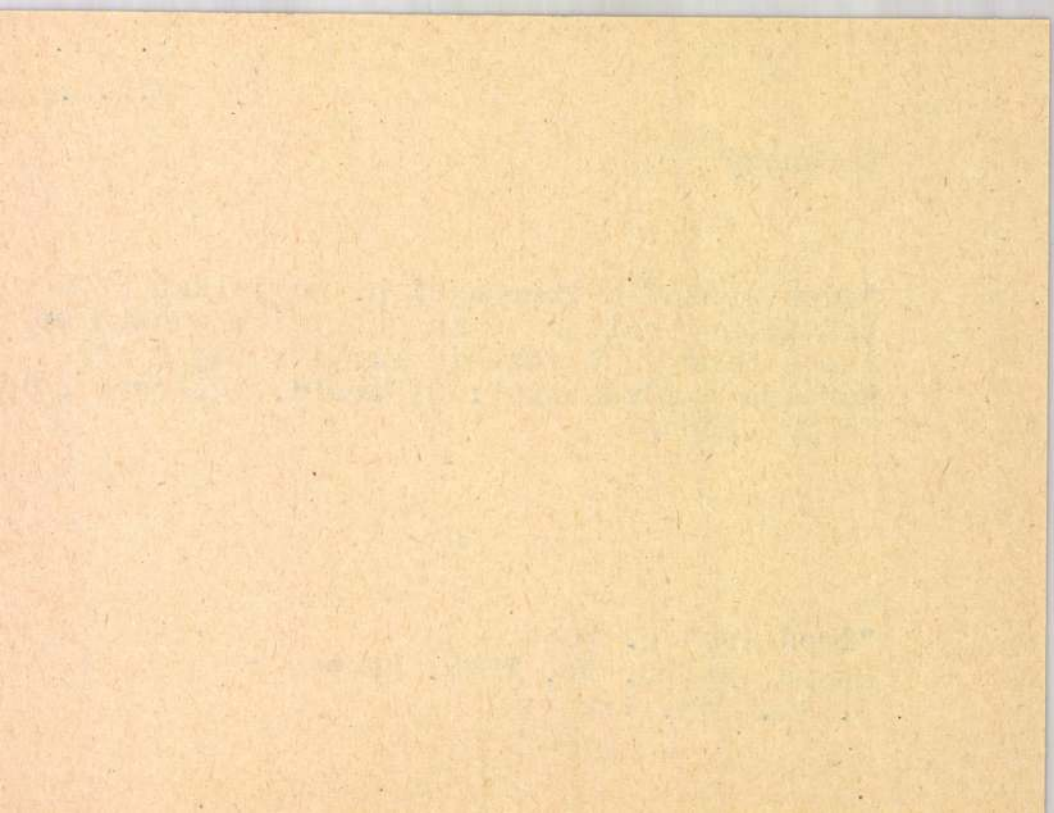

Ferenczy

"Kiss József költeményei c. megjelent kötetet illusztrálták a nagybányai művésztelep izmos tehetségű festői" -írja a lap s felsorolja a művészeket: Grünwald, Hollósy, Réti Thorma János.

"Irodalom" c. rovat
Magyar Salon, Bp. 1897. december
3. sz. 643. lap

Ferenczy

Lázár Béla: "Téli tárlat"-ról szóló cikkében
ír a művész egyik képéről: "erős szinfoltok-
ban erdőrészletet ábrázol, a fák között itató-
ba vitt lovakkal."

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

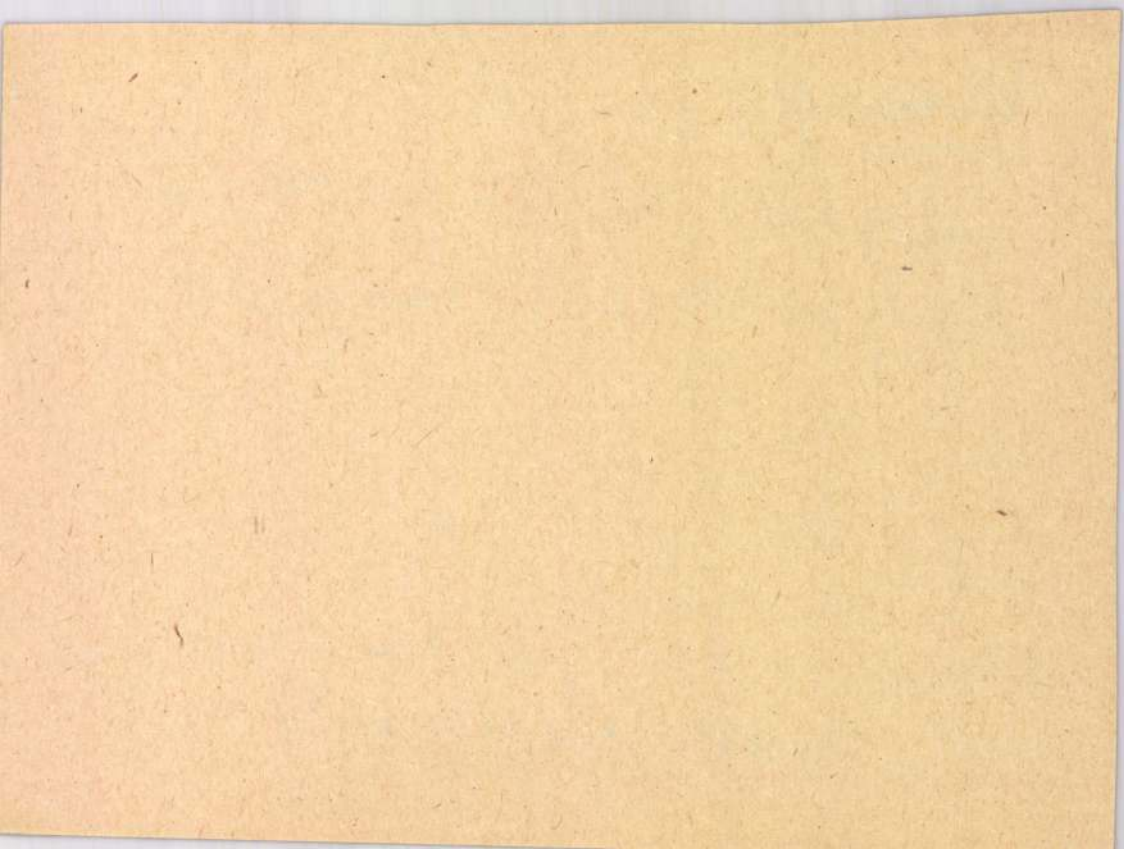

Ferency

Montvair kiell, a XX. n.
maner piittara - heepelt,

Nephaun, 1968, juh. 27, Kiss 91
län 7, En dossier documentaire

Ferenczy

Kér a bélyegen.

Péntes Gyula: Bélyeggyűjtőnek

Magyar Nemzet, 1967. XII. 23. 7. o.

Heinrich

Foreword

Köszönettel a New Yorki Galériának

Tojyandó István: A magyar New Yorki
Galériáról

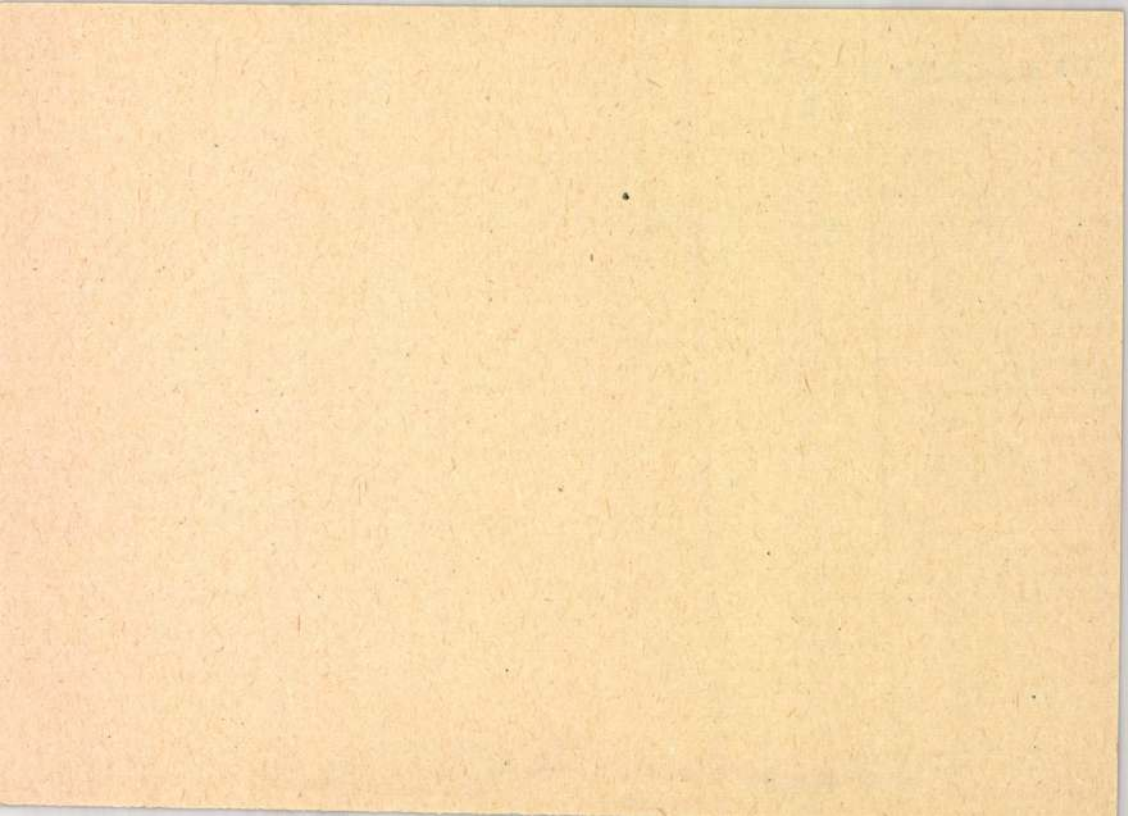
Nyomtatás 1968 I. sz. 33. old.

Ferenczy

művés a pécsi Kertárban.

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 16. 4. o. lapló

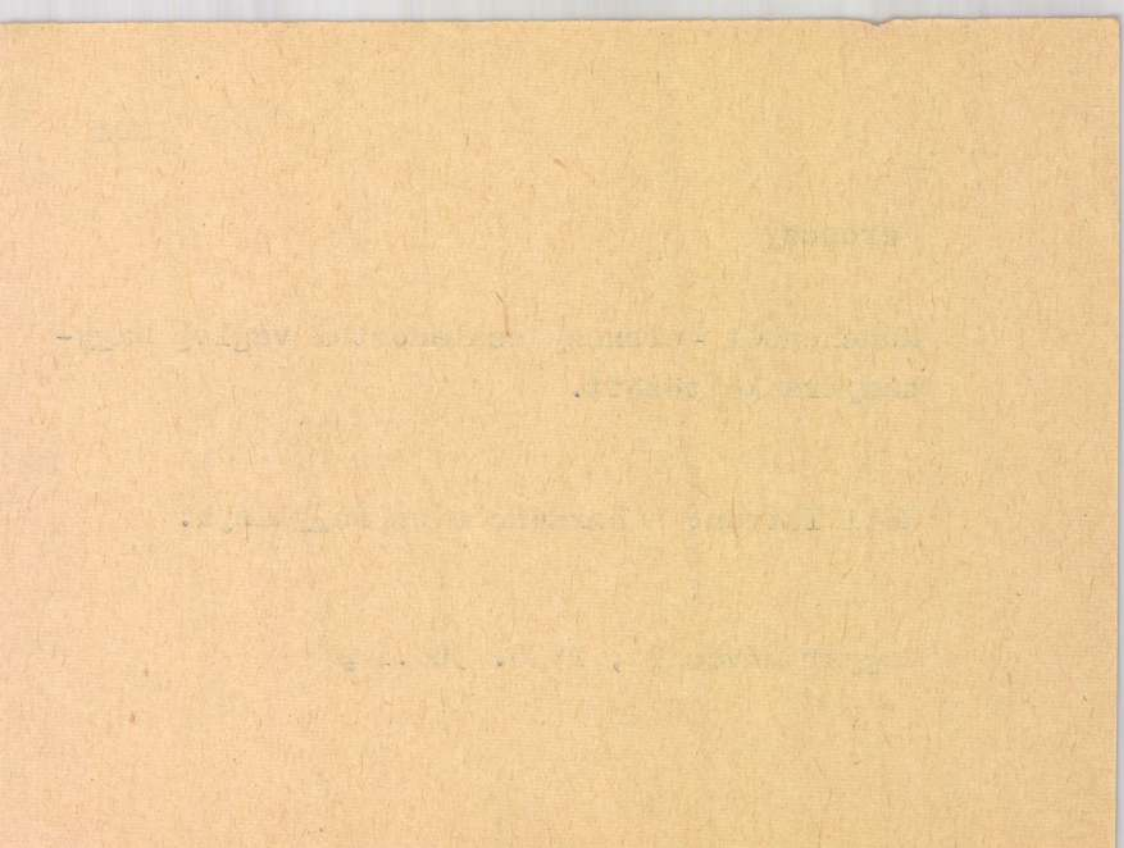

Ferenczy

Münchenből Ferenczy csaladostul végleg Nagy-
bányára költözött.

Réti István: A harminc éves Nagybanya.

Magyar Művészet, 1926. 366.lap

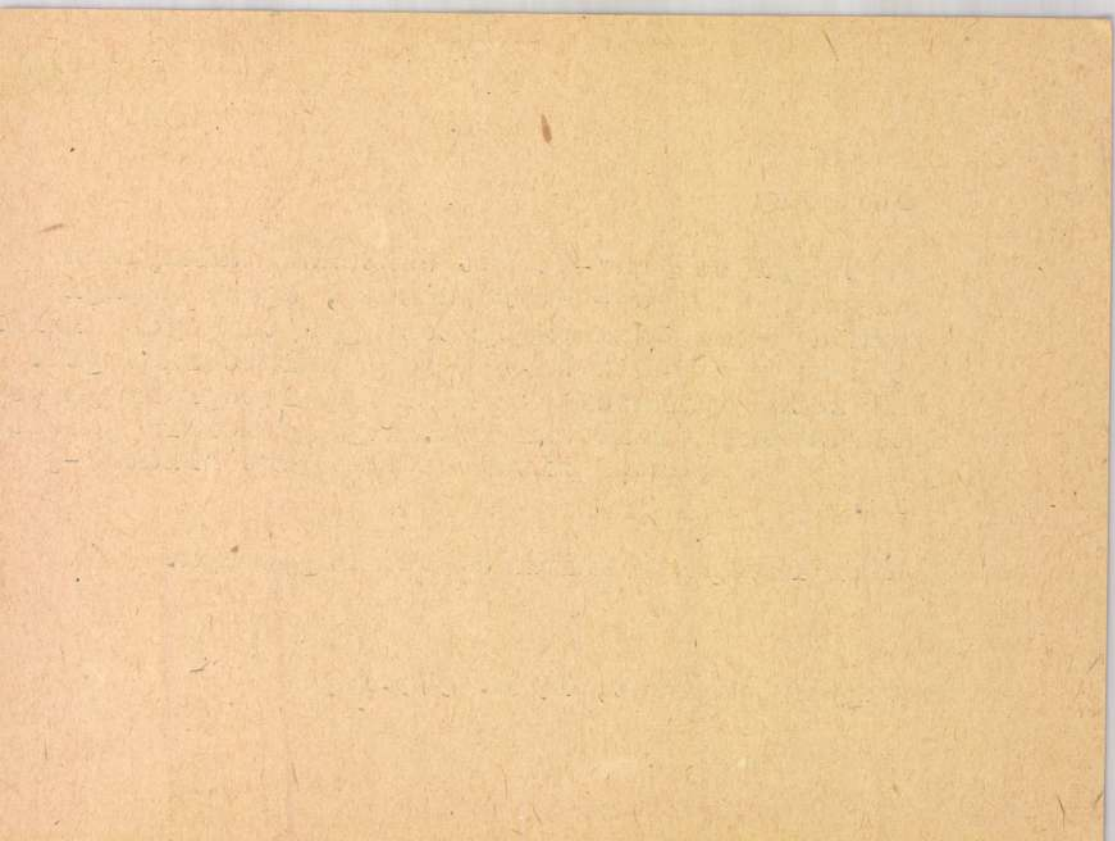

Ferenczy

A "Hegyi beszéd"-et két esztendő munkájának eredményét 1903-ban rendezett, egész addigi működéséből összevalogatott gyűjteményes kiállításába nem vette be s később darabokra vagta. Előzetes vázlatok s a kész kép fotográfiaja és töredékeik őrzik emlékét. Ugyane sorsra jutott később a Bpsten kitüntetést nyert "Pieta"-ja is.

Réti István: A harminc éves Nagybánya.

Magyar Művészet, 1926. 373.lap

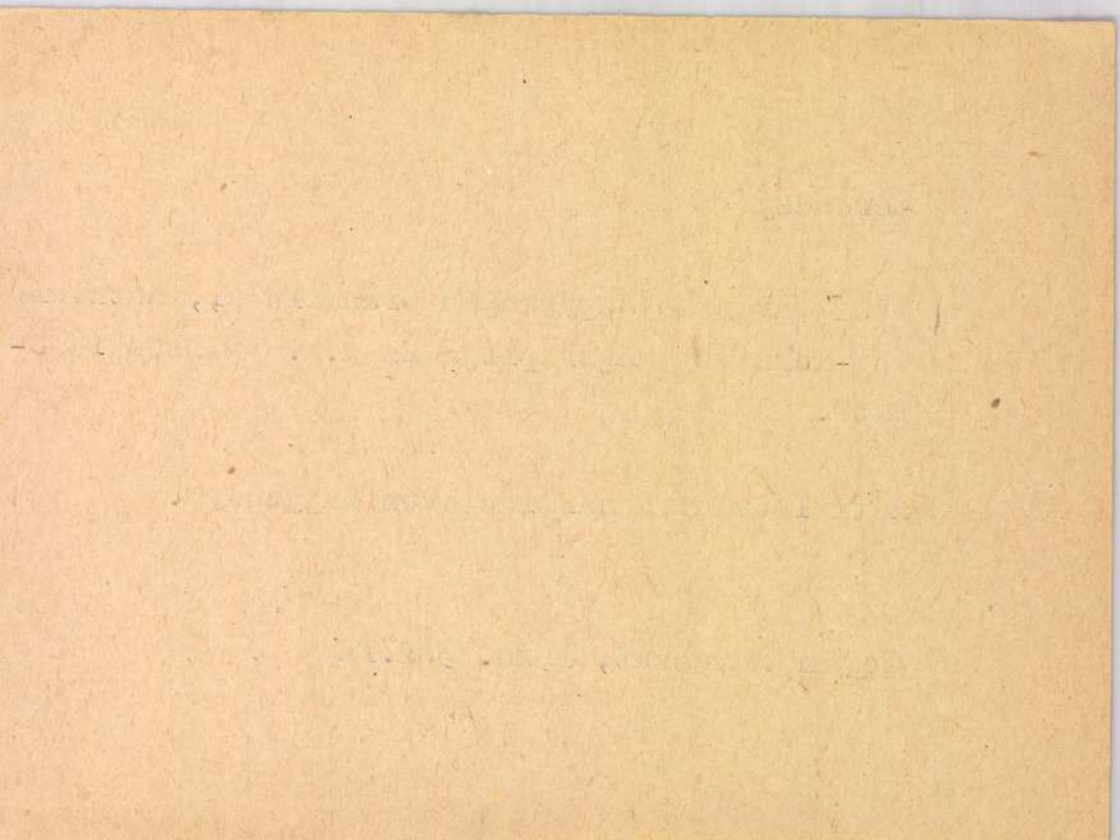

Ferenczy

1902 tavaszán Nagybanyán Grünwalddal, Rétivel és Thormával megalapítja az u.n. "Szabad Iskolát".

Réti István: A harminc éves Nagybanya.

Magyar Művészet, 1926. 382.lap

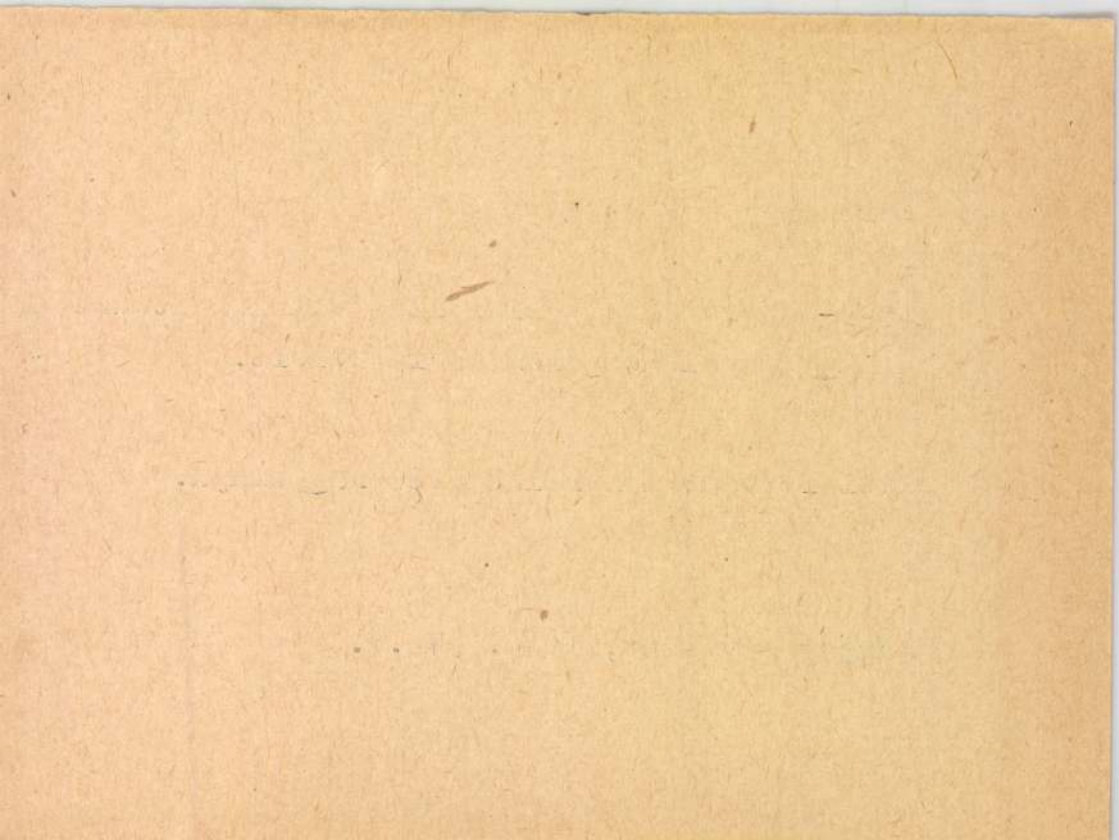

Ferenczy

1903-ban rendezett kiállításával a köztudatban
a nagybányai mozgalom élére került.

Réti István: A harminc éves Nagybánya.

Magyar Művészet, 1926. 374.1.

Ferenczy Késői képei

Az impresszionista képszerűségben ismét dekoratív tendenciák kapnak szerepet, illuzórikussá téve az előbbinek jelentőségét

"A napos délelőtt" /1905, Bp. Szépm. Muz. /

A tiszta festéség egy magában nem elégítette ki

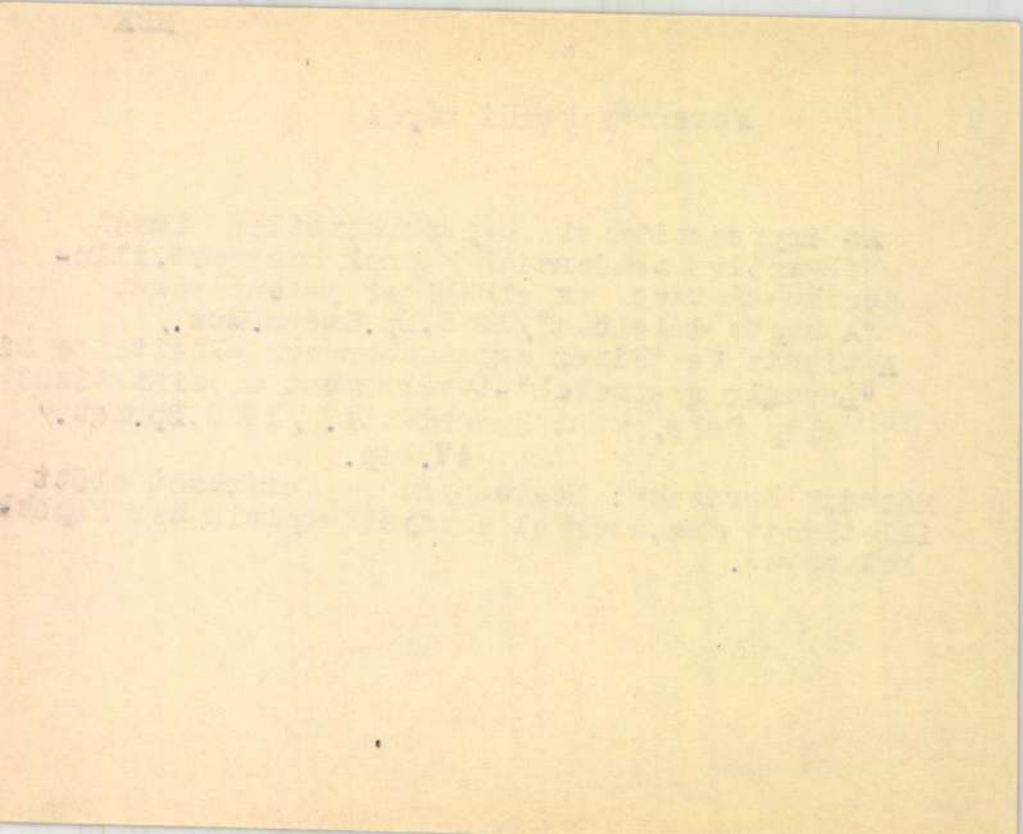
"Levagló gyermekek" - tovább ment a szintetikus alap felé, mint ő mondta. /1905, Bp. Magt. /

47. kép.

Második korszaka: Nagybányán a természet előtt illetődött meg, ezekkel a sajátos plein air képekkel zárul.

?

?

Ferenczy

Nagybányai művész kezdeményezésére (Ferenczy) alakult a "Miénk". A Nagybányaiak majd mind tagjai voltak.

Réti I.: A nagybányai festőkolónia története.

Bör-Réti Nagyb.kiall.kat. 1912. 55.1.

1890

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..

Ferenczy

Ferenczy egyike volt azon művészi csoportnak,
akik 1896-ban Nagybányán megindították a moz-
galmat és hosszú évekig ott is laktak.

Réti: Nagybányai művészek.

Nyugat, 1924. Marc. 16. 401. lap

1870
The following is a list of the names of the
persons who were present at the meeting
held at the residence of Mr. J. H. [unclear]
on the 10th day of [unclear] 1870.

[unclear]

[unclear]

Ferenczi

Gombaszögi Frida művésznő lakásáról szóló közlemény említi -a lakásban szereplő művészi alkotások között-a művész nevét, "Mányoki-ut 5. II. emelet" címmel.

Színházi Élet. Bp. 1930. január 12-18. XX. évf.
3. sz. 36-39. lap

1880

Received of the Hon. Secy of the Interior
the sum of \$1000.00 for the purchase of
land in the State of California
for the purpose of establishing
a reservation for the Indians
of the State of California

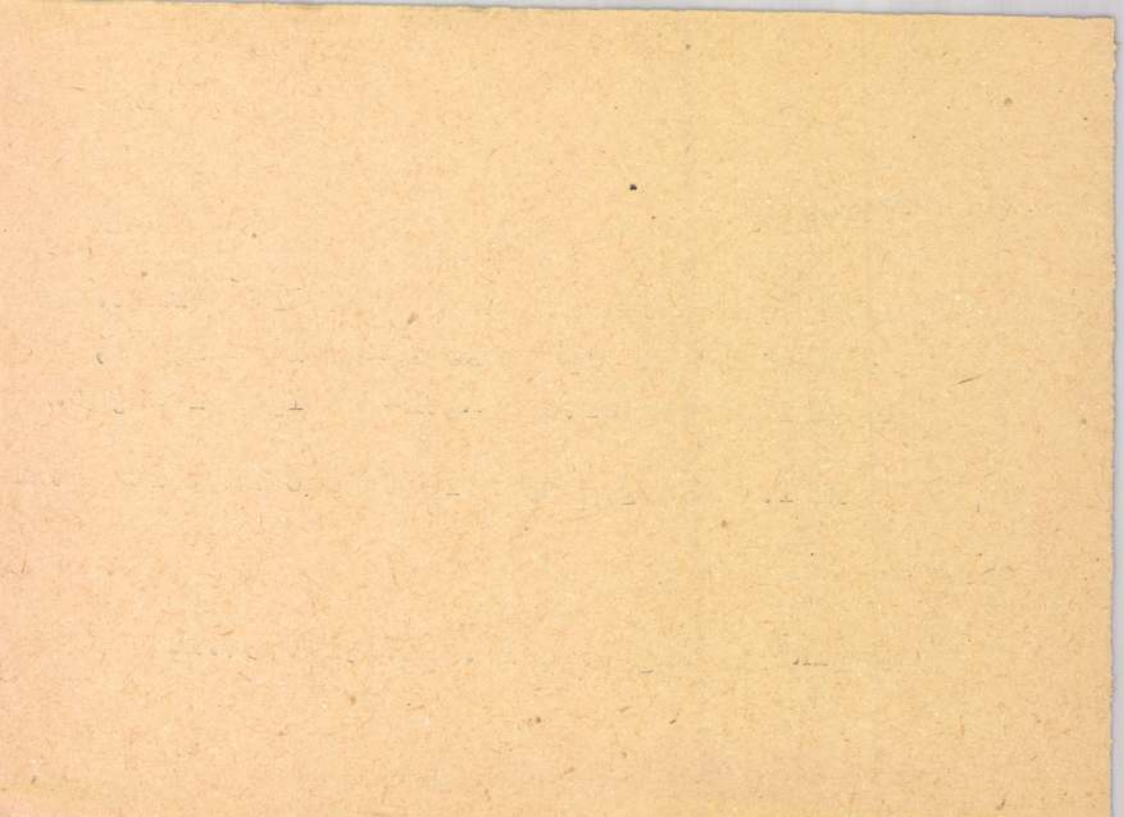
Witness my hand and seal this 1st day of
January 1880

Ferenczy

1912 telén megkapta az állami aranyérmét.
Kitüntették a Lipótvarosi Kaszinó díjjal,
ezenkívül elnyerte a Ráth- és Ipolyi-díjat.

Réti I.: A nagybányai festőkolonia története.

Bör-Réti, Nagyb.kiáll.kat.1912. 34.1.

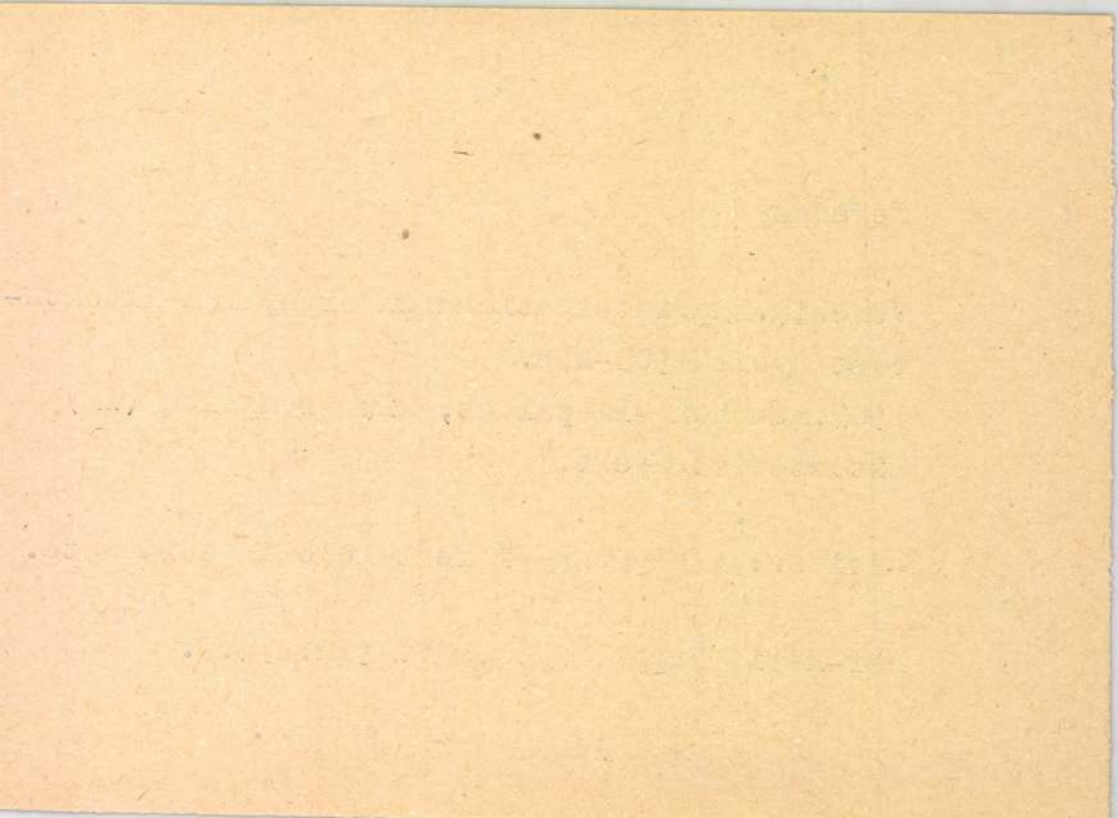
Ferenczy

Venezia. Exp. internationalen aranyérem kitüntetést nyert 1905-ben.

1907. München Glaspalast; kis aranyérem (II) kitüntetést nyert.

Réti I.: A nagybányai festőkolónia története.

Bör-Réti, Nagyb. kiáll. kat. 1912. 34. l.

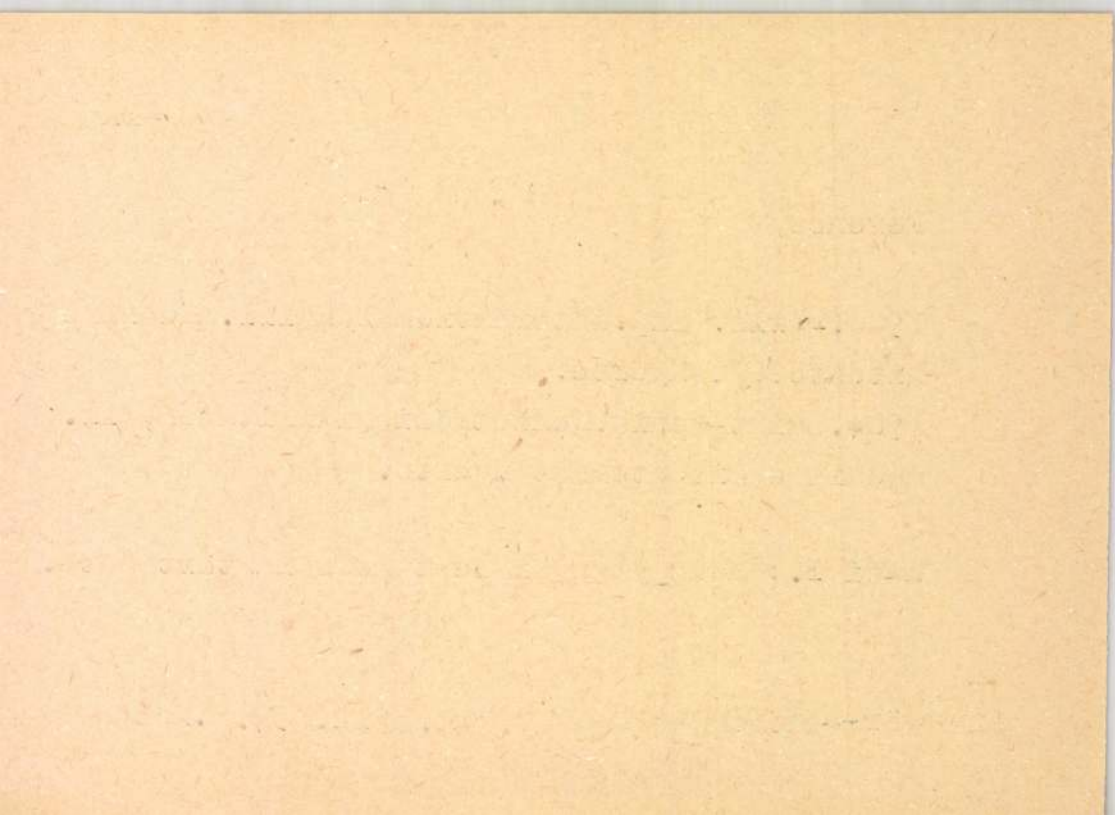
Ferenczy

1900. Páris. Exp. internationalen III. médaille
kitüntetést nyerte.

1904. Saint-Louis. Nemzetközi kiállításon, II.
médaille kitüntetést nyerte.

Réti I.: A nagybányai festőkolónia története.

Bör-Réti Nagyb. kiáll. kat. 1912. 34.1.

Ferenczy

A Nemzeti Szalon művésze, a párisi kiáll.-on
kiállított és kitüntetést is kapott.

Hock János írása.

Nemzeti Szalon, 1900. téli kiáll. 4.lap

EXHIBIT

THE STATE OF TEXAS,
COUNTY OF DALLAS.

Know all men by these presents,

THAT I, JAMES M. SMITH, of the County of Dallas, State of Texas, do hereby certify that the foregoing is a true and correct copy of the original of the same as the same appears from the records of the County of Dallas, State of Texas.

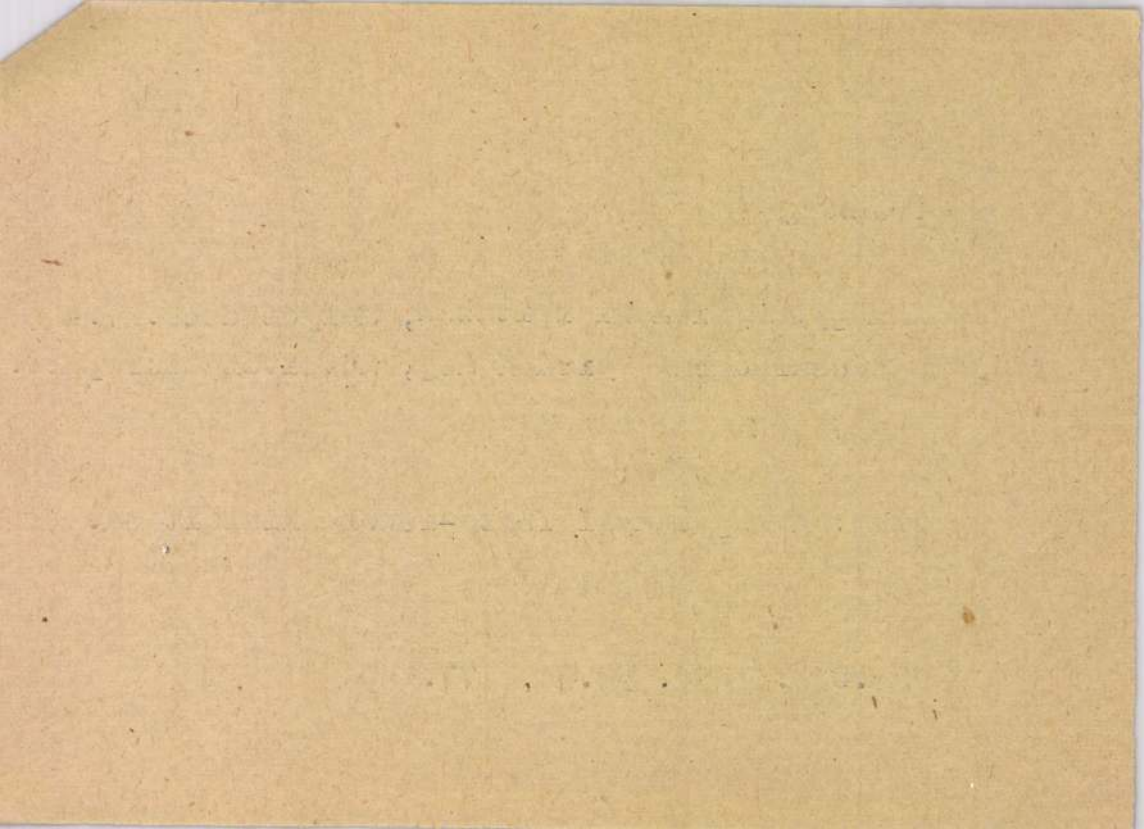
Witness my hand and seal of office this 1st day of January, 1901.

Ferenczy

A nagybányaiak kiállításán, melyet dece.17.-én
a Múcsarnokban nyitnak meg, műveivel szerepelt.

Cikk: A nagybányai festő-iskola kiállítása.

Vas.Ujs. 1898. 50.sz. 877.lap

Szinyei, Ferenczy, Rippl-Rónai

a nagybányai művészet győztes hadainak utolsó, egyéges seregszemléjét a MIÉNK kiállításain láttuk melyeket Sz., F., R.-R. szerveztek meg.

De megzavartak a művészet vizei, /pszétiimpresz-ionizmus/ Ferenczy és a nagybányaiak minden törekvése a tegnap lemtárába került.

Hátba a neomoderneknek van igazuk-gondolta F. Lassan távolodott Nagybányától. -Uj stílusa nem alakulhatott ki, -1917 márc.-ban váratlanul meghalt.

Réti István: Szinyei merce, Ferenczy, Thorma.

Réti István: Magyar művészet 1938. 3. sz. Szinyei, Ferenczy, Thorma.

Magyar művészet. 1938. 3. sz. 72.1.

UNITED STATES DEPARTMENT OF THE INTERIOR
BUREAU OF LAND MANAGEMENT

OFFICE OF THE ASSISTANT ATTORNEY GENERAL
WASHINGTON, D. C.

MEMORANDUM FOR THE ASSISTANT ATTORNEY GENERAL
SUBJECT: [Illegible]

[The following text is extremely faint and largely illegible due to the quality of the scan. It appears to be a memorandum detailing a matter related to the Bureau of Land Management.]

Szinyei, Ferenczy, Thoma festőm.-k

ről írt tanulmányát felolvasta Réti István az
emlékünnepevényen.

Meghívó Szinyei Merse Pál halálának 18.évf.-án
rendezett emlékünnepevényre. - 1938 febr.2.

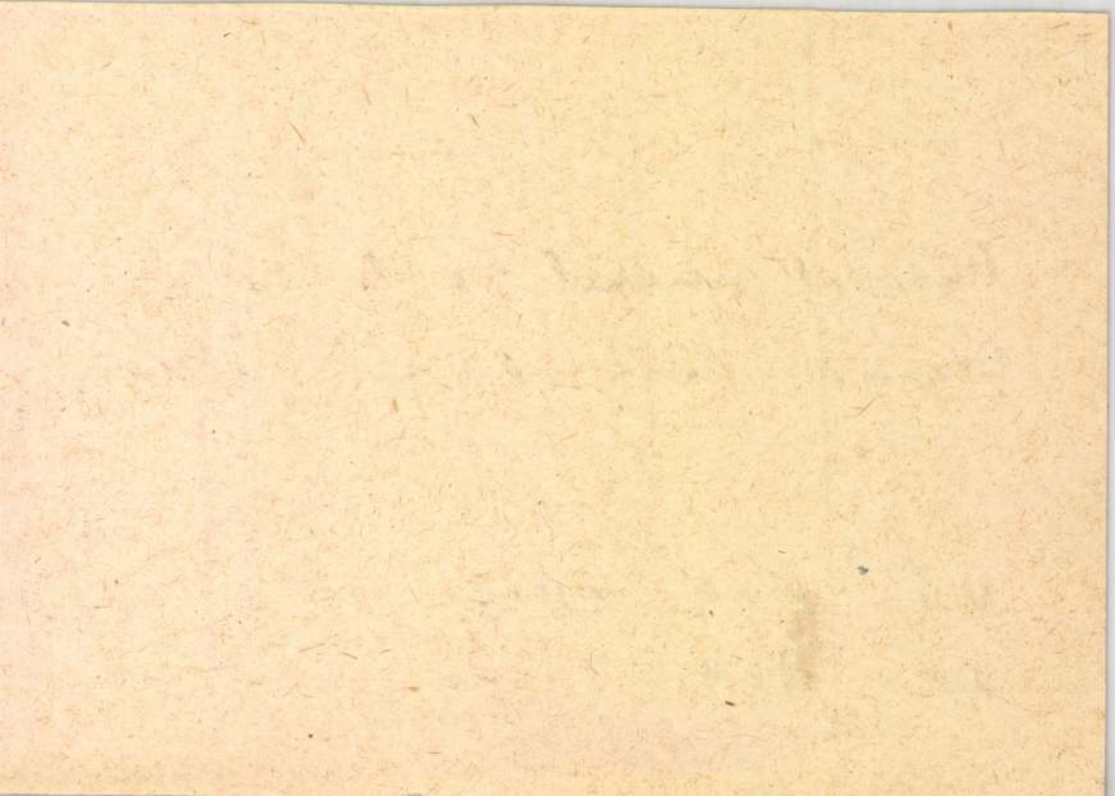
1871

Ferenczy

Művelés korszak az Árvérsi
Győr kerületében a művelés.

N.ú. 929. XII. 7.

D.ú. 929. XII. 7.

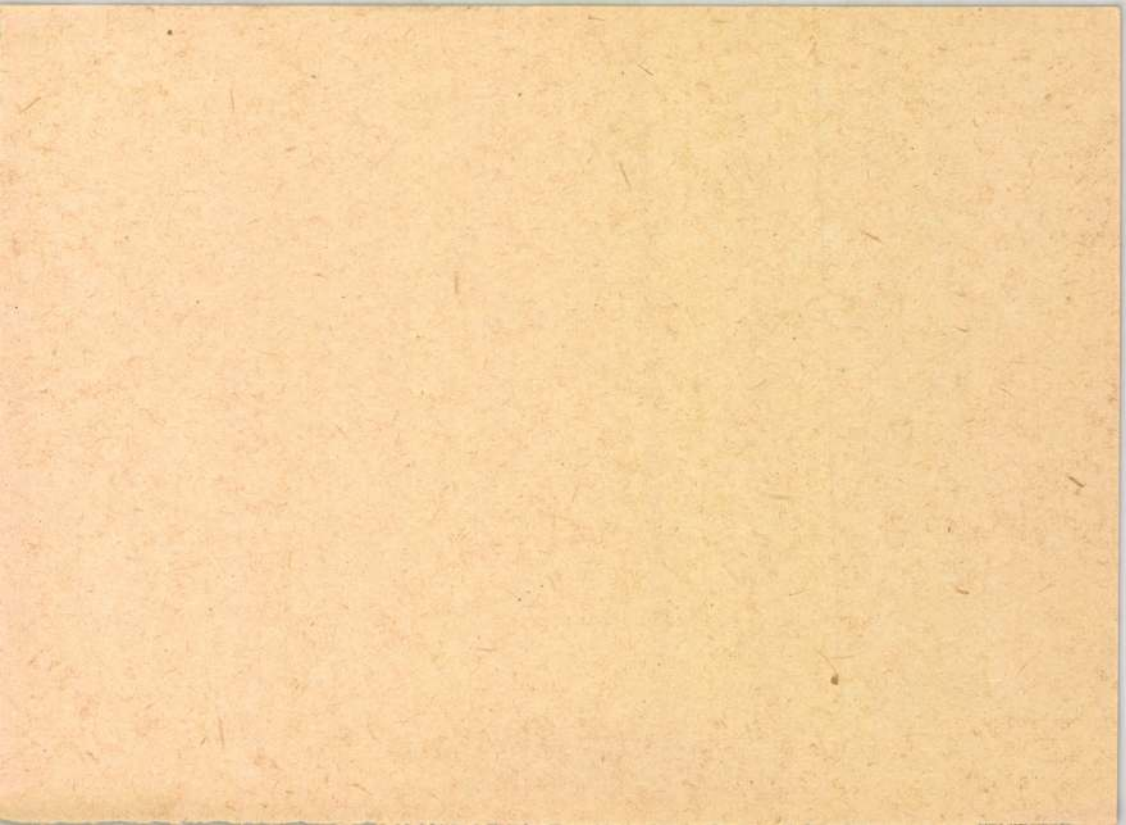
Frecency

En Ernst-museum anläggs
kiellilaisiin "Tietokirja"-ja
seppel.

M.O. 929. XII. 1.

Est. 929. XII. 1.

U. 929. XII. 1. N.ä. 929. XII. 1.

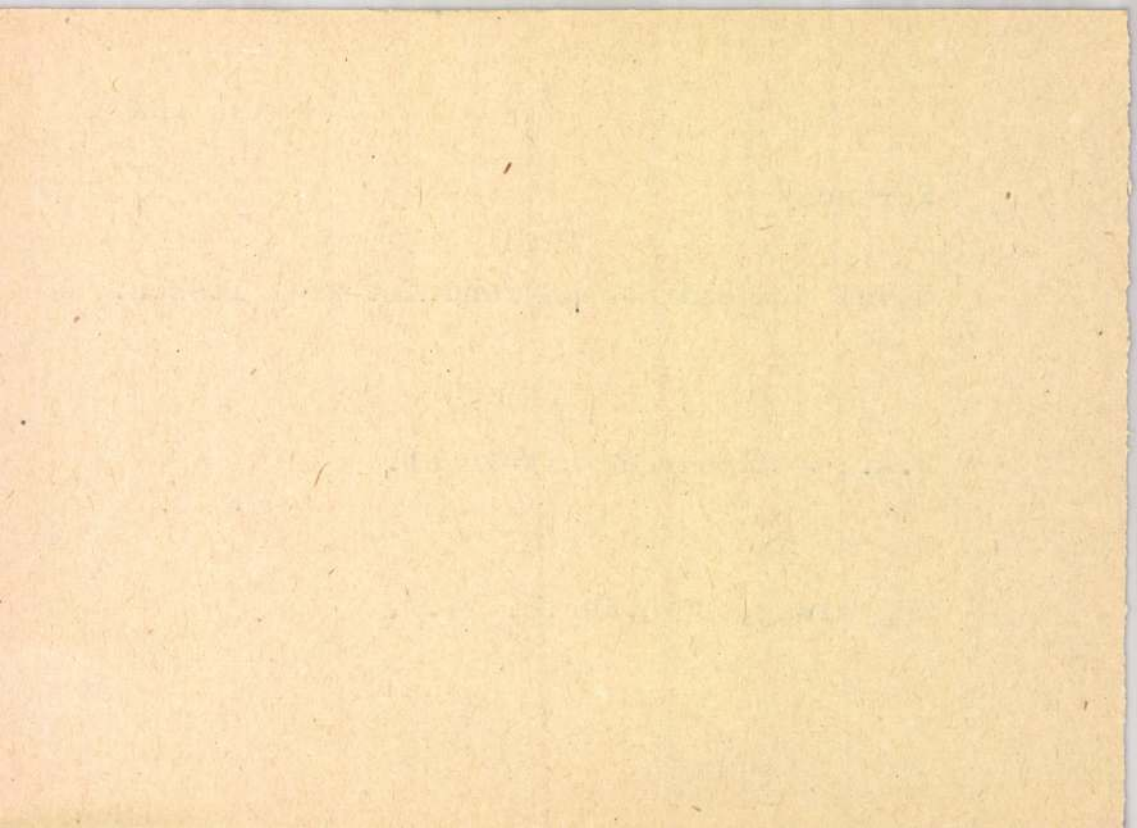
MDK

Ferenczy

Művei a Múcsarnokban rend.akt-kiallitason.

D.A.: A Múcsarnok akt-kiall.

Magyarság, 1925.dec.6. 21.1.

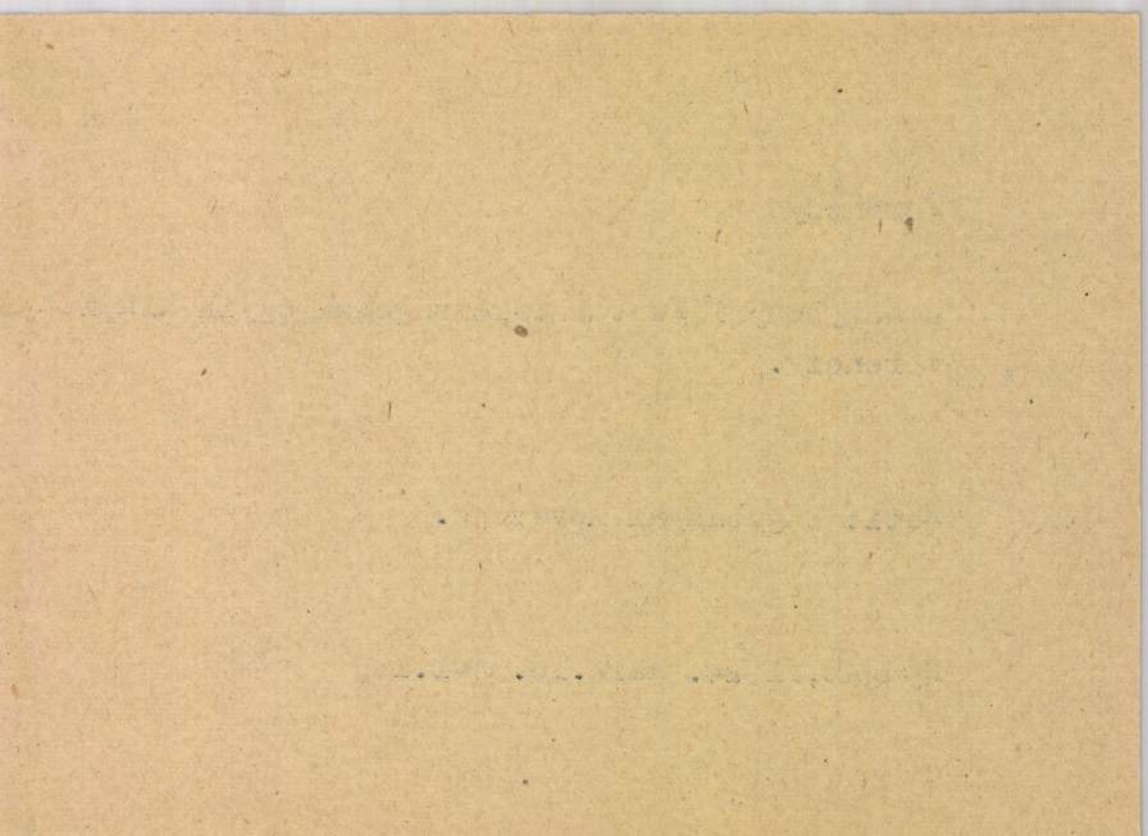

Ferenczy

A Nagybányai Festők Társaságának egyik alapítója
Ferenczy.

Réti: Nagybányai művészek.

Nyugat, 1924. Márc.16. 401.lap

VISSZA AZ IRODALOMHOZ

IRTA LÉNGYEL ERNŐ

Még nem program, de már valóság; még nincs propagandája, de már van világtörténete. Mi teszi épp most időszerűvé? Mindenekelőtt — minden; az egész nagyvilág élete. Másodszer: látszólagos korszerűtlensége. És harmadszor, egy kis füzet. Húszonnégy oldal, egyetlen szélrohám százával üz hasonlót a szerkesztőségbe, könyvkirakatokba; de szinte terjedelme is megnövekedett. Az irodalmi műveltség értéke. Ez a címe; és szerzője Korniss Gyula. A filozófus-politikus eddigi műveinek általában nagyobb volt a hatása, mint a sikere; nem voltak feltűnő munkák, de még kevésbé lettek — letűnőek. Az *államférfiakról* szóló könyve lenyomatot — emlékmű impresszióját keltette, államférfiai típusok és egyéniségek szoborcsoportozata volt ez, amint arckon a tűnő idők, változó korszakok, muló események és örök, vagy maradandó szenvedélyek jegyével vonulnak végig a civilizált világ háborús és békeélete. Mindig élénken foglalkoztatja a kultúra és politika belső kapcsolata, állandó figyelemmel fordult a világnézetek képződése, formálódásai és képviselői felé; s mostani tanulmányából, amely több tekintetben a régebbiek folytatásaként hat, lelkesült *hűségnyilatkozat* bontakozik ki a szellemi élet ősi irányalapja: az irodalom mellett.

Atértékelni! Kevés szó volt, amely oly sűrűn és ritmikusan visszhangzott az utolsó negyedszázad életében, mint ez. Még az *„akarat”* és a *„kiallás”* szó sem viharzott át annyit a papirtengerek felett, mint az *„átértékelés”*. Atértékel a tudós, de a demagóg is; s mily könnyedén szállak világraszóló eszmék, historizálás, korszakok, szellemi értékírányzások „csodájáról”. Az irodalmi műveltséget is sokszor *átértékeltek*. Háttérbe szorította valóságos irányzat volt az utolsó negyedszázadban és világhírű tudósok is jobb ügyhez méltó buzgalommal fáradoztak, hogy az irodalmat kulturális elsőszültségi jogaihoz láttuk ezeket.

Izr. Leányinternátus
Kurtag Piroksa
okl. középiskolai tanár vezetésével
IV. Veres Pálné-u. 14. Telefon 181-009. Bentlakás, félbentlakás, korrepetálás, nyelvek, cene! Kívánatra prospektus!

az aspirációkat és áramlatokat a tudományos szenzáció villámfényében, de láttuk népgyűléseken is, sőt láttuk a mindennapi, a magánéletben is; kezdve a huszas évek *sofőrtipusán* (amelynek persze semmi köze sem volt a sofőrhöz) a „gyakorlat emberéig”, akit nem „főznek” a muzsák, aki a Pogazustól is — sebességi rekordot vár, akinek kedvenc irói helyett kedvenc rekordere vannak és rezignáltan, vagy fölényesen legyint, hogy „nem érdemes annyit olvasni”, vagy hogy „ki nek van most ehhez kedve!”

Az irodalmi műveltség ellenérőinek szuggesztiója sokszor tagadhatatlan volt. Épp e szuggesztióval száll szembe, sok tudós sorában, Korniss Gyula is, az irodalmi műveltség primátusának fenntartását hirdette, mint a szó sajátos értelmében *humanisztikus műveltséget*, amely megmutatja az emberi szellem tipikus szerkesztését. Ebbeli fejtegetései önkéntelenül is felidéznek azokat a sorokat, amelyeket egy régebbi munkájában a reformkor közelművelődési irányzatainak kapcsán írt:

„Kossuth a klasszikus tanulmányokért is sikrá szált, nemcsak azért, mert nagy rétor, aki meg tudja becsülni az antik szónoklat nevelő hatását, hanem azért is, mert a klasszikus oktatásban a humanizmus és liberalizmus szellemének biztosítékát látja”.

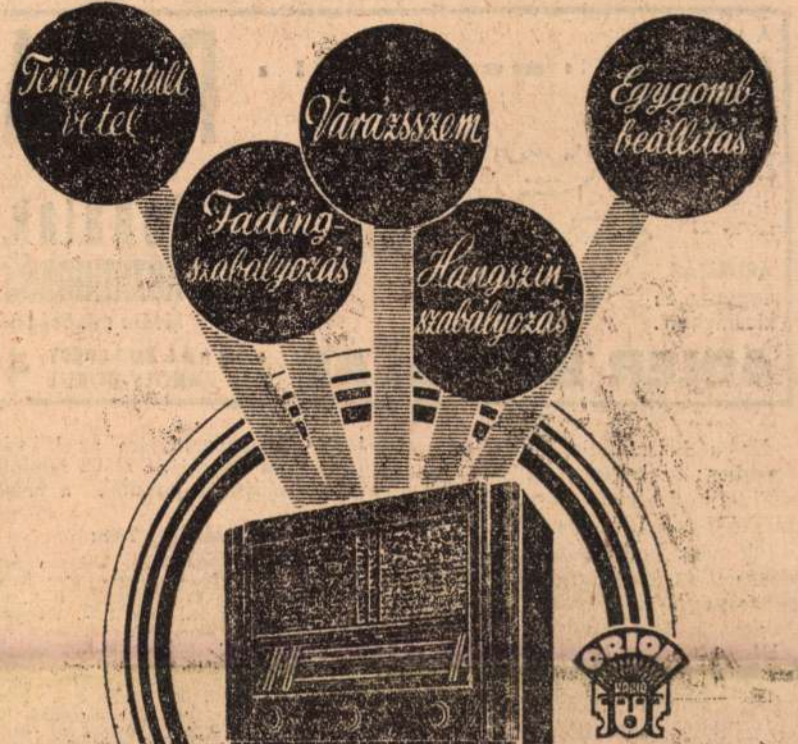
Rendkívül plasztikusan érzékelteti, hogy az irodalom nem aranykeret, nem az élet szalonja vagy homlokdisze, hanem a lélek ősi inspirációja, az egész emberi élet egyik leghatalmasabb energiaforrása; az volt, már attól a pillanattól fogva, hogy a pástortűz mellett, vagy a nomád sátrában felcsendülő az első dal. Östörténete szinte megismétlődik minden emberéletben: „a dadogó, selypítő emberjakat — írja Horatius — a költő idomítja jó korán”. Valóban sajátos, miképp válhatott, ha csupán átmenetileg is, árnyékhatalmá az irodalom a szellem életében, még azt sem lehet mondani, hogy ez összefügg azokkal a világhelyzetekkel, amelyek áruinak, izlésnek, szellemnek, érzelmeinek tömegesítésére és tömegtelmesítésére irányultak. Nincs semmi, ami a nagy köződések kohéziójának oly biztos eszköze volna, mint

az irodalom — és nincs semmi, ami annyira alkalmas az egyéniség ki-nevelésére, mint az irodalom. Egy nagy esztétikus szerint az irodalmi élet, sőt talán az egész kultúrélet is akkor lép új fejlődési szakába, amikor az emberek, akik addig csak együtt hallgattak dalt, mesét, sőt regényt, megismerkednek a magános olvasás varázsával. Új világfedezés volt ez, amely kincseit és horizontjait minden új hódító: minden új olvasó előtt újból feltárja. A népgyűlés emberében elvész a kritikusi; az olvasóban megszületik; a népgyűlés tömegesíti az egyént, a könyv egyéniesíti a közönséget. Eggyedül egy nagy költő, vagy regényíró munkájával — együtt vagyunk egy egész világgal. Mennyi ismeretlen ember és mennyi ismeretlen korszak találkozik naponta a világirodalom régi és új remekei fölött! mennyi találkozás, élők és holtak között! mennyi kapcsolat ismeretlen tájak és ismeretlen lelkek álma és valósága, élete és pusztulása, lelkesedése és kritikája, víziója és utópiája közt! Jellemzően emeli ki Korniss, milyen csodálatos szellemi együttműködés folyik író és olvasó közt; és mennyire valóban *teremtő és produktív a megértés*, amely függetlenné teszi az irodalmi alkotás korától és nyelvtől.

A magyar nemzeti irodalomnak, írja, semmivel sem pótolható értéke, hogy sajátos magyar szellemi világába s a magyar nemzedékek titokzatos lelkiözösségébe vezet.

„Nemcsak annak tudata teszi a nemzetet nemzetté, hogy szellemi fejlődésének hagyományai közelek, nemcsak az, ami a nemzet volt, hanem annak a feladatnak tudata is, amivé lenni *akar*, azoknak a különös értékeknek rendszere is, amelyeknek mint eszményeknek megvalósítását további hivatásának érzi. A nemzet tehát elsősorban nem faji, hanem velejében értéközösség; nem biológiai, hanem szellemi principium. Az tartozik egy nemzethez, aki magát a nemzet történeti-szellemi közösségéhez tartozónak érzi...”

Látszólag nyitott kapukat döngelt, amikor arra mutat rá, hogy az irodalmiság, a humanista műveltség nem jelentheti régi leltűnt korszakok vagy civilizációk életének és formáinak méretezését rá a mai életre. Ez magától értetődik — sajnos, épp a magától értetődik dolgok szorul-

KIRÁLYI UDVARI HANGSZERGYÁR
Sternberg
Rákóczi utca 60. Legjobb választék. Csere, javítás. Kedvező fizetési feltételek.

Szolid belvárosi kiszolgálás
összes típusok, csere, részlet, bemutatás

Vészi IV. Irányi-u. 13.
Telefon: 387-158

Morvai Rádió
Erzsébet-körút 40.
T.: 221-664 és 222-082

Szakszerűen bemutatja
HOFFMANN RÁDIÓ
V., Szent István-körút 19. T.: 120-531.

nak arra, hogy hangzottassák és ismételjék. Nem buknak-e vajjon fel szakadatlanul olyan tendenciák, amelyek a humanizmus műveltségében az *élhetlenség mesterszolgáját* látatják, a klasszikus kulturában: halott tájat, amelynek valószínűtlen szépségeiben *elvész az ifjú a „gyökérleti élet” számár?* A világtörténelem minden nagy átalakulásában az irodalom újta, legalábbis az előőrsi- és utóvédharcokat; nagy alkotók egész galériáját ismeri a történelem, akiknek élete a fórum és a Parnasszus közt telt el. Hiába, mindhiába; világszerzte köztudat lett,

hogy „a betű embere” sohasem lehet „a tettek embere”; hogy mindig csak romantikus marad, a délibábok hőse: utópista, teoretikus, vagy álmodó; és főleg — doktörmer, akinek holdkőrovan lapogatódóza tényszerű a realitások világában. Nem új jelenség — már macedóniai Fülöp, haragvó felháborodással fordult fiahoz, Sándorhoz: „nem szégyeled magad — oly szépen zenélni”.

IGMANDI KESERÜVIZ
minősége egyedüli

Keresztes Albin

IRTA BABAY JÓZSEF

Eggyedül voltam a lakásban, nem vagyok félénk természetű ember, de nem szeretem, ha idegen emberek mindenáron be akarnak jönni. A lakásom — nem akarom már örökösen ismételtetni a híres angol közmondást, hogy a házam az én váram — a lakásom az önmagamat kizáró vár, az én lakásom az én nyugalomom, mert a küszöb előtt szoktam hagyni gondjaimat. Az a pár kedves butor, amit évek óta epelek, az a pár kedves könyv, szöveg, kép, rádió s a kopott kis zongora, az a pár apróság megbékelten vesz körül, nincs tehát jogom ahhoz, hogy dultan, haraggal, keserűen érkezzen közéjük. Az emberekkel való dolgaimat amúgy is a lakásomon kívül kell elintéznem. Csak fegyelem és akarat kérdése, hogy amikor kinyitom az ajtószerkény ajtaját, eggyedül lépjek be s a haragom, gyűlöletem, idegességem, esetleges kisebbségértelem, az ügyvédek félőreült üldözéseinek tudata, hüneim s üldözési mániám a küszöbön kívül maradjanak.

Különös szokásom, hogy, amint felakasztottam a kalapom s a kabátom, amit magamra öltöttem az otthonias ruhadarabokat — következeten körülnéz a kis konyhában, a cselédszobában, amit szegényes polgári képzelettel hálónak rendeztem be, a könyveimet őrző megmaradó falak között. És miután — ezt sem gyvaságból teszem — meggyőződtem róla, hogy eggyedül vagyok, keresek a rádióm segítségével egy kis zenét. A zene már az első pillanathban megszün-

ti a társtalanság érzetét. És ekkor — élek magamnak. Nem törődöm semmivel a világgal. Elbeszélgetek anyám feketerámás arcképével, amelynek kis tokjában elaggott szentolvasója pihen. Felelevenitem édesüzi emlékeimet a női portrék előtt, amelyek, helyesebben, „akik” ma is némi bocsnálos mosollyal néznek le rám a falról, mint jelen szerelmeim ősei... Istenem, hát nincs igazam? Hát nincs jogom magammal maradni? Ha reggelenként lisztán viszem ki magam a világba, lefurdetett testtel, kikéftelt ruhában, kitisztított cipőben, nincs jogom a künn reáragadt port, füstöt, sarat, esőt, gondot, kormot, családottságot, bünt, kétségűségeit, tévedést, megalloasokat, idegességet, vialkozást és keseredettséget künnhagyni? S mert így tudok eszelekenni, ezért szereztem a lakásom magányát s ezért vagyok más ember otthon, mint otthonomon kívül...

Ezen a péntek reggelen is eggyedül voltam magammal. Csengettek. Kinyitottam az előszobájátó kémlelőjét. Szakállas és kissé vörhenyes arc mosolygott rám, fekete, sűrű bokros szemöldökcsomók alatt élő szempár kémlelt be hozzám. Köszönt. — Jónapot — mondtam —, mi tetszik? — Kézibazáros vagyok, szolgálhatnék valamivel? Lábujjhegyre álltam, hogy kinézhesek a kémlelőn lefele is. Kézibazáros... Ezt a kifejezést soha az életemben nem hallottam.

Gyerekkoromban ismertem egy öregdöt atádi zsidót, Galitzistein Náthán bácsit, aki soká élt künn Amerikában, meggadagodott, hazajött, de ő is csak *bazárt* nyitolt. „Amerikai bazárt.” Negyvennyolcas érzelmű volt az öreg s ezerszer is elmesélte, hogy mindazokat a helyeket bejárta az Ujvilágban, ahol megfordult Kossuth Lajos. Erről a szóról — „kézibazárt” — Náthán apó jutott eszembe. Mosolyogom kellett. Mert síheder korunkban annyit loptunk az apótól, az unokájá, Pali közbenjöttével, hogy még talán most is van otthon, elérvült kis házunk padlásán csuszligumi, pergősiga és diaboló...

A magam érett férfikorában már nagy szerepet játszott az emlékek... Ők irányítják hangulatainkat... s mert jó hangulatot leheltem rám a régi, otthoni *bazárra* való emlékezés, megkérdeztem a kézi-bazáros: — No és mi mindent árul? — Hatósági engedély alapján — s itt már hadarni kezdett — fésűt, zseletelt, borotvaszappant, cipőfűzőt, pasztát, sipot, zsebkést, harisnyakötőt, harisnyagumit, kis tükröt, gyerekcsörgőt, nyáláncot, tárcát, szipkát s még ezernyi dolgot, ami csak a háznál s a háztartásban elképzelhető... Kegyeskedjék valami apróságot vásárolni, mely hálám fogja önt kísérni szinte, mondhatnám alázatos ebként... Szinte mondhatnám, alázatos ebként... Hát ez már tetszett. Érdekes volt. Ujszerű. S mert kifejtette, hogy árui sokkal jobban megzenélhettem, ha bejöhöt — beengedtem.

Nagy lapos ládát cipelt a nyakában, akár egy kúcsóber. Sohse tudtam, hogy: házról-házra járva szabad, így árusítani. Lehet, hogy

nem szabad, nem kérdeztem tőle. Kenyeret keres. Az ember iszik a patakbold s nem jut eszébe megneznit, hogy hol is a forrása. Megkínáltam cigarettával s vásároltam tőle egy kis kékszínű fésűt, ingombokat s egy egészen kedves külsejű zsebkést. Persze, közben beszélgettünk. — Hej, uram — emelkedett fel egyszerre a szava, a sóhaja emelte fel —, valamikor nem így kerestem a kenyerem. Valamikor, künn, Amerikában... — Hol? — Az USA-ban — mondta errevalósan. Szent Kleofás, csak nem Galitzistein óhitű izraelita atádi bazáros kelt ki a sirból s megváltoztatva külsejét, csak nem a fópörödött, 48-as érzelmű apó jelent meg előttem? — Mi az ön neve? — Keresztes-Albin lennék könyörgöm, Keresztes Albin. — És már folytatta is: — Künn, Newyork, csodálatos városában az enyém volt egy egész rövid utca. Ha rövid is volt, de az enyém volt. S ezt az egész utcat az én óriási bazárom foglalta el. Megszámlálhatatlanul sok alkalmazottal dolgoztam. Sem a napi kiadásaimról, sem bevételeimről nem beszélek. Persze, régen volt mind ez. Nagyon régen. Mindennel körülvelettem engem az élet pompája, bősege, elégedettsége, uram, ugy bizony, mindennel. Tizenkétosztós lakásban hajtottam pihenőre a fejem. Azt se tagadom, hogy ugy válogattam a nőkben, akár más a gyümölcsben, szilvában, körtében, szőlőben vagy amiben tetszik... Ha akartam utaztam, biciklín, autón, vonaton, lóhajón, vachton, uram, yachton, lóhátón, kuli kétkerűn, ami csak tetszett. Rengeg-adót fizettem. De hát volt mi-

ből. Később aztán megnősültem, kérem, enyém volt az USA leggyönyörűbb lánya, igen, az enyém volt, lágy, szőke hajat kontyba véselt még, de ha lebomlott az a könyvt, azok a dus fűrtők befakartak... Csodálatos életem volt, uram, csodálatos... — És mi volt az oka, hogy most, hogy is mondtam, egy kis kézibazárra zsugorodott ez a hatalmas élet? — Hát, engedelmet, arról ne beszéljünk... — Jó. Elment. Szívesen emlékeztem rá, ahogy égett szemében a múlt szépségeinek és idézetének tüze, nem tagadom, elgondolkoztató Keresztes Albin ur... Milyen boldogan beszélte régi gadságáról. És milyen soká, milyen hévvel. Nem sokkal később feljött a ház mesterné, adóvet hozott. Megpillantotta az asztalomon azokat az apróságokat, amelyeket Albin urtól, Newyork egykori bazára nábbjától vettem. — Mi a csudának tetszik venni ilyen vacakokat s pláne ettől a himpellértől. — Hát ismeri. — Ha megládom, hogy jön, nem engedtem volna fél! — Hagyja, szegény, tönkrement ember. — Ez? Sohse volt ennek semmije, ismerjük mi még Pestről, amikor odaát éltünk. Sebaj... Én soha sem felejttem el Albint... Az USA nagyzarárosát. Soha sem felejttem el, ahogy megszépült az arca a hazugságban. Mit hazudott? A vágyát hazudta valóra vált és ellillat multá, a vágyát, ami nem teljesült soha. — Hát bün ez? — Hát nem vagyunk néha, mindannyian Keresztes-Albinok?

A visszatért Erdély megismeri **PÁRKÁ** védjegyű fonalakat, kézimunkák kiváló minőségét

ÁRUSÍTAS nagyban és kicsinyben.

ADLER BERTALAN cégénél BUDAPEST IV., KÁROLY-KÖRUT 4

8. —, Bárdos S., Budapest 3. —, Heinrich Emil, Bpest 3. —, Bodrog Jakab, Kispeszt 3. —, Korda Sándor, Bpest 3. —, Braun Jenő, Bpest 3. —, Palkovics Adolf, Bpest 2. —, Hirsch Ewa és Edith, Bpest 2. —, Friedmann Mihály, Bpest 2. —, Kemény Béla, Bpest 2. —, Iszák János, Ujpest 2. —, Lehner Testvérek, Btászek 2. —, Kunstädter Imréné, Bpest 2. —, Brezner Lajos, Bpest 2. —, Tolnai Dénes dr., Bpest 2. —, Szász Lipót, Bpest 2. —, öv. Mátrai Vilmosné, Bpest 1. —, Bezéri Gyuláné, Bpest 1. —, Sági Ferenc, Nagyvácsa 1. —, Ligeti Fülöp, Bpest 1. —, Junger Sándorné, Bpest 1. —, Weiss Jakab, Bpest 1. —, Simonyi Lajos, Bpest 1. —, öv. Nagy Jozsefné, Bpest 1. —, Dékány Miksa, Bpest 1. —, öv. dr. Bein Kornéliáné, Bpest 1. —, Wessel Ilona, Rákosszentimihály — 20. Összesen: 280.20 pengő.

1940 október 8-án:

Dr. Pick Jenőné, Bpest 200. —, Lunzer Pál, Bpest 25. —, Stein Ernő, Bpest 10. —, Schwarz Ignác, Szakoly 8. —, öv. Förstner Sándorné, Bpest 5. —, Kovács Árpádné, Bpest 5. —, Hacker József, Tata 5. —, Spitzer Adolf, Szeged 5. —, Maikler Lajos, Ujpest 3. —, Boros Manó, Hajós 3. —, B. S. dr. és B. T. dr., Ujpest 3. —, Leichter Aladár, Bpest 3. —, Deutsch Saimon, Pilisizentváry 2. —, Kálmán Károly, Kunmadaras 2. —, Kállai Ignác, Győr 1.50. —, Marjosef György, Bpest 1. —, Propser Sándor, Bpest 1. —, Bauer Emil, Szarvaskút 1. —, öv. dr. N. N. né, Bpest 1. —, Goldstein Ármáné, Ujpest 1. —, Rosinger Miksa, Békéscsaba 1. —, Lampel Albert Fiai, Békéscsámon 1. — Összesen: 287.50 pengő.

Könyvadományok:

A Magyar Távirati Iroda munkalára kérdést intézett Pastener Iván dr. egyetemi könyvtári főigazgatóhoz, a Közgazdasági és Statisztikai Hivatal főigazgatójához az erdélyi könyvküldetés jelenlegi állásáról. Pastener Iván dr. főigazgató a többi között a következőket mondta:

Ez a kis tanulmány mindezzel szemben: az irodalmi műveltség védőirata, olykor az érvek egész tömegrohamával. Legfeljebb ott akadunk meg, hogy mindazt, amit érdekeset és közhasznút az irodalmi műveltség védelmében elmond, mintha a természettudományi műveltséggel szemben mondaná el. Hogy a két műveltségben mennyire nincs semmi „összefüggés”, arra itt van példának: összeültök, arra itt van példának: Goethe, aki nemcsak hogy a Parnassus fejedelmé, de nagy természettudós is, sőt, a technikai vívmányok iránt is szenvedélyesen érdeklődött: egyszer például azt mondta Eckermann-nak, hogy csak azért szeretne még néhány fél száz esztendőig élni, hogy megérje a Panamaföldszoros építését. De itt van példának a gőzgép évszázada, amelynek történetében a technikai vívmányok diadalmenete találkozik a humanista kultúra politikai szabadság-ideáljainak diadalmenetével. De maga a reneszánsz, amely alapjában főforrása a humanista műveltségnek, az antik világ szépségeinek feltárása közben lázasan csiszolja, mér, faragja, kovásolja már műszereit, amelyek a szemet és agyvelőt felfegyverzik a talaj, a tenger, a levegő, a fény, a csillagok titkának kifürkészésére. Egy régebbi francia ugyan, Descartes-el szemben azt mondja, hogy nem lehet egyszerre emlegetni Homeroszt és Euclideszt —, de valójában mind a kettő egy kultúrkeg foglalatába tartozik.

Most már azonban a kritikus dönteti a nyitott kaput, hisz Kornisz Gyula csupán a naturaliztikus, vagy természettudományi értékfelfogás egoldalúságát ellen fordul és kifejezetten hangsúlyozza, hogy a fokozódó életküzdelmekben fokozódó szükség az a természettudományi műveltségre; nem tagadja a technikai vívmány értékét, de azt s magát a „vívmányt” egyedül céljával mér, a cél pedig: az ember boldogsága.

Vissza az irodalomhoz! — nagyjában ez érdekes fejtegetéseinek zűrzümje. A szellemi életben ugyanugy hat ez, mint a politikai életben, az a jelszó, amely olykor túzgyólként szágul végig egész korszakokon: vissza a földhöz! S miután az irodalom, a humanum valóban minden műveltség őstalapja: tényleg, erről is volna szó.

Erdélyért

Esterházy Pál herceg az „Erdélyért” országos gyűjtési akció javára 25.000 pengőt befizetett.

Vitéz Bartha Károly honvédelmi miniszter a m. kir. honvédelmi minisztériumban a közvetlen szerveinél szolgálót teljesítő honvéd- és csendőrtisztok, altisztok, legénység, polgári tisztviselők és egyéb alkalmazottak az „Erdélyért”-mozgalom céljaira befolyt gyűjtése eredményeképpen 27.700 P. 70 fillért ajánlott fel a Főmellőtségi Asszonyoknak.

A magyar királyi honvédelmi vezérkar főnökének alárendelt szerveinél és csapatoinknál a gyűjtés még folyamatban van. Ennek eredményét csak későbbi időpontban fogja a honvéd vezérkar főnöke a nemes érzből fakadó célra rendelkezésre bocsátani.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségéhez az „Erdélyért”-akció céljaira különböző gyár vállalatok újában 39.875 pengőzt fizettek be, ezzel a GyOSz kötelekibe tartozó vállalatok adományainak végösszege 589.995 P.

Adományok az Ujság utján

Az „Erdélyért” Országos Gyűjtőbizottság 63.600-as számu postakaraké-

Budapesti VI. kerületi magánleánygimnázium régi nevén

Dr. Bajusz Györgyné leánygimnáziuma továbbképző internátusa és tanártársai

a Városliget szomszédságában, Budapest legszebb helyén van Központi fűtés, kert. Otthont pótol. Tanít és nevel. VI., Andrássy-ut 130

penztári csekk-számlájára az Ujság előfizetői és olvasói az alább feltüntetett adományokat juttatták a nemes célra:

1940 október 7-én:

Silk: kft., Bpest 30. —, Tohánza Aruforg. r-t. Bpest 30. —, Samereuther Rendszerő Magyar Réz- és Vashegesztő R.-t., Bp. 30. —, Hajdu Odón dr., Kispeszt 20. —, Epstein Manó dr., Bpest 20. —, öv. Feldmann Rudolné, Bpest 10. —, Mittelmann Nándor, Bp. 10. —, Bichler-nyomda, Bpest 10. —, Fährer László, Perkáta 10. —, Steinitz Ernő, Bpest 10. —, Roth Arnold dr., Bpest 5. —, Fried Márton, Bpest 5. —, Dengler Salamonné, Bp. 5. —, öv. Hanz Mórné, Bpest 5. —, Benze Mária dr., Bpest 5. —, Ulein Béla, Bpest 5. —, Márton Henrik és Zoltán, Bpest 5. —, Zilahi A., Ujpest 5. —, Gross Rózsika, Pestszentlőrinc 5. —, Garami József, Jászladány 4. —, Pető Tibor, Bpest 3. —, Glánca József, Ósi

Válasz Horia Simának
Hatteganu Emil dr., az erdélyi románság vezetőjének nyilatkozata

Kolozsvár, október 12. Horia Sima, a román vaspárda vezérének szerda esti rádióbeszédével kapcsolatban a Magyar Távirati Iroda munkatársai beszélgetést folytatott Hatteganu Emil dr. egyetemi tanárral, aki több ízben volt miniszter is. Hatteganu dr. a következőket jelentette ki:

— Csak azokról az esetekről nyilatkozhatom, amelyekről tudomásom van, így csak a kolozsváriakról, mert állandóan itt tartózkodom. Az eseményeket augusztus 30-a, a bécsi döntés óta a legnagyobb figyelemmel kísérem. Szerintem volt egy interregnum augusztus 30-tól szeptember 11-ig és egy másik szeptember 11-e után. Megállapításom szerint a hatóságok minden igyekezete dacára voltak kiengek, sajnálatos incidensek, verekedések a tömeg részéről és egyesek részéről, melyekben szeptember 11-e előtt a románok, 11-e után a magyarok voltak a kezdeményezők. Ezeket minden józan itéletű ember elűzi, tekintet nélkül arra, hogy magyarok, vagy románok voltak-e az illetők. Amikor a hatóságok erőlesen beleszórtak a dolgokba, a rend és a nyugalom Kolozsvárról helyreállt. Itt meg kell jegyezni, hogy Kolozsvárról Beck Albert ezredes, városparancsnok a dolgok helyes megítélésével azonnal rendet teremtett és az emberek folytatták békés munkájukat. Mondhatnám, hogy a város a legteljesebb nyugalom és rend képét nyújtotta volna, ha a tömegben történő és csak háromrai kiméleti időt adó kitasítások köze nem jönnek, amelyek az előző kevésszámú itteni román nemzetiségű magyar állampolgárokat sujtották. Ezek a kitasítások elkészítését szülték ezekben az emberekben és az itmaradtak a további kiutasításoktól való féltelmükben állandóan nyugtalanságban élnek.

— Hogy mi történt Romániában, arról nekünk közvetlen tudomásunk nincs. Amit tudunk, azt a magyar lapokból tudjuk. Eppen erre való tekintettel és mert a két szomszédos országot érintő nemzetiségi vonatkozású kérdésekben bírákul fellölni magunkat hálatlan feladat volna, amire nincs is szükségünk, azért egyedül az marad fenn számunkra, hogy azon alatoz, hogy ne mondjam könyörgő kérdésekkel forduljunk a két szomszédos ország kormányához, rendezzék békés uton a közöttük fennforgó vitás kérdéseket hogy ezzel is előbb szünjék meg a kálvária, melyet a kitasítottak elstenvedni kénytelenek. Ezek a kitasítottak ártatlan emberek, innen is, utról is. Mert hiszen

ezek itt is, tul is panaszaiikat minden-
kinek elmondják és ezzel is mérgezik
a helyzetet. De meg kellene szünü-
niek a rémhírterjesztéseknek is, mert
ezek sem alkalmasak arra, hogy békés
hangulatot teremtsenek a két
nemzet fiailban. Mert például engem
meggyilkoltak és élek, amint ezt lát-
hatjuk, letartóztatnak hír szerint és a
házaat is lerombolták, ami szintén
nem igaz, amint szemmel is látható.
Egy helybeli román ügyvédrel azt ál-
lítozták, hogy két magyar kollégája
meggyilkolta és a tanukat is megne-
veztek, akik vallották, hogyan és mi-
kent történt a gyilkosság, holott az
illető ügyvéd abban az időben nem
is volt Kolozsvárról. Később ez a ro-
mán ügyvéd nálam leadta névjegyét
és szerencsém volt őt keblemem ölelni,
mint elő embert. Az sem igaz, hogy
Kolozsvár utcáin a meggyilkolt embe-
rek holttesteit hurcolták végig elre-
tönt példúl. És a többi, és a többi.
Mindezek után, ha Isten megengedi,
hogy egyszer mindenki békés együtt-
működéssel, nyugodtan végezheti a
maga foglalkozását, remélem, hogy
minden nap közelebb hozza és végül
is mehozza a lelkek nyugalmát és
az erdélyi lélek mehozza majd azt
a napot, amikor a két nép, a magyar
és a román egymásra fog találni.

Ferenczy Károly emléke

Miként az öregedő nemes bor,
Ferenczy Károly művészete is a ha-
ladó idő távollában bontja ki min-
den rejteit értékét: a sajátos zama-
tát, tisztaságát, üdőségét és hatal-
mas erejét. Tizenkilenc éve, hogy
összegyűjtve láttuk a Múcsarnok-
ban minden hozzáférhető munká-
ját. Petrovics Elek volt annak az
emlékezetes kiállításnak összehor-
dója, megszervezője és méltatója.
S ugyanő, a siron tul is hű barát,
a megvalósítója ennek az újabb ki-
állításnak is, amely a volt Ernuszt-
muzeum minden termét megtölti
most.

A nem egészen husz esztendő óta
is mekkorát nőtt Ferenczy művé-
szete, akármelyik korszakát nézzük
is! Milyen tiszta és szűzies érzésű
volt az a korszaka, amelyet ő maga
bastien-lepageinak nevezett s amely-
nek színhelye jobbára Szentendré
volt. Ott telepedett meg a fiatal férj,
apró gyermekeivel és félénken, az
elérzékenyültség fátylán át nézte a
valóságot. A természet halk zine-
kebe burkolva és párába rejtvé
jelenik meg akkori képein. Csak a
rajzoló kéz nem remeg, hanem bizo-
tos huzással rögzíti meg a mozdul-
latot.

Ilyen volt a ferenczykárolyi mű-
vészet praechuduma. A következő
korszak színhelye Nagybánya lett.
Ott eresztett gyökeret Ferenczy

művészete s Nagybánya talajának
nedvel megellették erővel és ön-
tudattal. A hajnal és az alkonyat
világítása foglalkoztatta akkoriban
érdeklődését. Kortársai sokat tud-
tak beszélni a készülő mester haj-
nali kirándulásairól, gyalogos és lovas
barangolásairól Nagybánya
környékének erdeiben. A lombon
zölden átszűrődő enyhe fényesség-
ből, erdei harmatból, Szent János-
bogár villanásából, erdőbüvöletből
és mély, tiszta áhitatból, igen, áhi-
tából szövődött annak a korszaka-
nak főműve, a „Három királyok”
kompozíciója, Ferenczy művészeté-
nek egyik legnagyobb remeke.

Tiszta érzésből serkedt alkotás, a
természet misztikumának meglesése
egy óvatlan pillanatában. Az a zöl-
des mesetónus, amely ezt a képet
befogja, jellemző Ferenczynek arra
a korszakára. Ilyen zöldes tónus
játsszik a művésznek önmagáról fes-
zelt arcképén is, számos önarékepe
közül a legmegragadóbban. Mint a
lirai költő megindult hangja járja
át Ferenczy akkori művészetét az
érzelmisség. Annak színben megje-
lenülése a búvös zöld tónus.

De a homály és félhomály, az
erdőárnyék sötétjével viaskodó fény
uralma nem volt hosszú életű Fe-
renczy művészetében. Nagybánya
napfényének ragyogása legyőzte a
homályt. A művész megkeményít-
ette szívét és elnyomta benne az
érzelmisséget. Nem akart megillető-
deésről tudni, semmi olyan indíté-
król, ami kívülről való, más művé-
szettől kölcsönvett. Kemény elhatá-
rozással elhárított maga felől min-
den irodalmi hatást. Tárgyilagos
kívánt lenni, a természetnek elfog-
ulatlan és szigoruan tárgyilagos
tolmácsa. Elfordult a homálytól,
amelyben a lélek titkos rekeszei ki-

nylnak és a napfényt kereste, amely
minden titkát felderít és megszünt-
ette. Minden képét napfényben für-
dette meg ezután. Napfényben jár-
tatta le az emberiség legmegrá-
zóbb tragédiáját is, Krisztus halá-
lát. Jó három évtized múltán ismét
láthatjuk most a nagyszerű „Ke-
resztúrlévélet”. Ferenczynek azt
a művét, amelyen legtöbbször meg-
született a mindent fényzőnbeborí-
tás utján. Marosvásárhely hazajö-
vetelének köszönhetjük, hogy a hat-
almas alkotás újra látható lett it-
thon. A tragédia utójátékából azt a
mozzanatot ábrázolta meg Ferenczy,
mikor a keresztúrlévelt Krisztus
testét a két szent férfiú lefektetni
késül a földre. Egyikük hóna alatt
átölelve tartja a halottat, másikuk
a lábánál fogva emeli meg. Mellet-
tük terdélve járjat Magdolna. Se-
lyemzubbonyának zölde kivirít a
zöld alapproból és a háttér erdejének
zöldjéből. Vakító fehér napfény
önti el az alakokat és sötét árnyék
mintázza meg formáikat.

De Ferenczy hangszere abban az
időben már nem volt egyhuru
hangszer. Egy évvel azelőtt hogy a
napfény halellujáját festette meg, ké-
szült el érett korának egyik legna-
gyobb remekével a „Márctiusi est-
tel.” Annak is Nagybánya a szin-
helye és tárgya. A képnek hang-
neme nem a ragyogó napfény, ha-
nem a tél márklóságából fölüengő
tavaszi alkonyatnak halk melabúja.
Nincsen ezen a képen semmi törté-
nés. Egy nagy sárga fal, előtte
kocsi, mögötte a templom, néhány
fagyfól elsanyargatott fa és az al-
konyati ég a képnek tárgya. De
binnen rezeg a magyar vidéki város-
nak egész lemondásba fáradt csön-
des szomorúsága.

Azután újabb korszak következ-

Kolozsvár—Jászkarajenő

kört nincsen közvetlen vanul összekötés.
Mégis hamarosan ismerni fogja ezt a ked-
ves alföldi községet nemcsak Kolozsvár, ha-
nem Erdélynek minden visszatért része. T. I.
a trianoni rabtság idején Jászkarajenő ha-
tárában fedezték fel a csecdás határu forrást

mely anyai epe- máj- és gyomorbeteg
egészségét adta vissza. A Mira glaucerós
gyógyvízzel orvosi tanács és ellenőrzés mel-
lett 4-6 hetes kúra tartandó, mely győ-
gylja, megelőzi az említett betegségek s
rendeszi az emésztést és anyagcserét. 275

— A Közgazdasági és Statisztikai Hivatal főigazgatójához az erdélyi könyvküldetés jelenlegi állásáról. Pastener Iván dr. főigazgató a többi között a következőket mondta:

— A Közgazdasági és Statisztikai Hivatal főigazgatójához az erdélyi könyvküldetés jelenlegi állásáról. Pastener Iván dr. főigazgató a többi között a következőket mondta:

A gyűjtőbizottság felkérése

Az „Erdélyért” Országos Gyűjtő-
bizottság kéri a főváros közönségét,
hogy ruha- és egyéb természetbeni
adományait az október 15-i és 16-i
gyűjtőnapokra készítse elő.

zett Ferenczy művészetében. Uj mo-
tívumok jelentek meg benne és ve-
lük együtt a kifejezésnek új módja:
stílusváltozás. Ezt a korszakot egy
ruhátlan női alak ábrázolása kezdte
meg. Sötétbőr-bársony háttér
előtt fekszik hanyatt Ferenczy Vé-
nusza, rózsaszínü testén finom fény-
nyek oszlanak el Közérlől kell meg-
nézni ezt a képet, hogy láthatóvá
legyen, milyen kevés eszközzel tudta
a művész a soknak és a gazdagság-
nak látszatát kelteni.

Mindezek a főművei együtt van-
nak mostani kiállításán. És mellet-
tük, vagy szomszédságukban Fe-
renczy művészetének egyéb reme-
kei. Például páratlan arcképbábrá-
zolási sorában a hetedik terebéli
női arckép (141. sz.), amelyen Fe-
renczynek egyik legsajátabb szín-
árnyalata, a Ferenczy-kék virít;
vagy Szíjnői Mersé Pál arcképe,
amelyet szintén a hazatért Maros-
vásárhelyi kultúrpalotájától kap-
tunk kölcsön és amely az öreg mű-
vész fejét olyan pillanatában rag-
dja meg, amelyben a bonhomia
kifejezése ömlött el rajta. Figyelve
néz az Öregur, fölemelt balkezeben
cigarettyját tartja. Arcának rózsá-
színű finom kékesfehér reflexek
mintázzák a formákat.

S a képek tövében mennyi nagy-
szerű rajz. A naturalizmus korában
a rajznak nem volt nagy divatja.
A festők általában foltokban rak-
ták föl a festéket és mindenképpen
kerülték a vonalat. De Ferenczy a
rajznak is mestere volt, akár kom-
pozícióira készült föl vele, akár
könyvet illusztrált. Milyen megkapó
rajza az, amelyet Kiss József „Ná-
polyi emlék”-éhez készített.

Nagy eseménye művészeti életünk-
nek ez a kiállítás. Aki megnézi, nem
egyhamar fogja elfelejteni. Hála
érte mindazoknak, akiknek meg-
valósításában részük volt s minde-
nekfőlt. Petrovics Elek fáradhatlan
lelkességének.

ELEK ARTUR

Dohnányi Ernő állapota javul

Tíz nappal ezelőtt terjedt el a hír,
hogy Dohnányi Ernő, aki nyári pihe-
nése után kitünő egészségi állapotban
meg a Zeneművészeti Főiskola új tan-
évet és készítette elő a Filharmoniai
Társaság kezdődő évadát, megbetege-
dedt. Az első filharmoniai hangverse-
nyen való vezénylését, valamint a hó-
nap végére kitűzött szonata-estét le-
is mondotta. Az annyira agilis világ-
hírű művésznek bejelentett hosszabb
kikapcsolódása a koncertszobnóli
nyugtalanította az egész magyar ze-
neli közönséget. A sokoldalú jött ér-
deklődésre most örömmel jelenthet-
jük, hogy a mester állapota egyálta-
lában nem ad okot az aggodalomra.

Dohnányi Ernőnek néhány évvel
előtt trombitása volt a lábában és
akkor hónapokig feküdnie kellett. Az
idén tavasszal kiújult a betegség, de
rövid idő alatt teljesen visszanyerte
egészségét. Október elején a balkeze-
ben mutatkozott a trombitása, de sze-
rencsére sokkal enyhébb mértékben,
ugyhogy mindezen jel meghan a baj
uyors lefolyására. A Gelléri-szállodá-
ban gondos kezelés alatt áll és szak-
orvosi vélemény szerint hamarosan
ismét ünnepeheti lelkes hallgatósága
a nagy művészt.

Az Ujság munkatársának alkalma
volt szombatban, hogy Dohnányi Ernő-
vel személyesen beszéljen.

— Hála Istennek már sokkal job-
ban érzem magam, fájdalmam nin-
csen, türelmem pedig, ami ennek a
betegségnek a gyógyításánál a legfon-
tosabb, bőségesen van. Természetesen
kellemetlen, hogy munkaterápiában a
szobához kötöttség ismét megzavart
és koncertjeimet le kellett mondanom,
de remélhetőleg már pár hét múlva
pótolhatom az elmulasztottakat ugy a
karmestéri dobogón, mint a zongora
mellett. A zenei intézményekkel, ame-
lyeknek az élen állok, betepségem
alatt is fenntartom az állandó kap-
csolatot.

Határozott, háromnapos és egynégy
Iparművészeti tanfolyamok a
művészi rajz, felmérés, gyermekrajz, szá-
bas, varrás, tervezés, művészi lámpa-
erővezetés, bordonborítás, lakozási ta-
tárgyak és porcelánfestés, sz. iratkozás
szept. 15-16. d. e. 10-12 óráig. Tanfolyam-
kezdet havonta 4-én és 16-án. Prospektus,
P. FER ANNA Államiüg- gondélyezési
képzőművészeti iskola, Bpest, Teréz-út 16.

Ferenczy Károly helymegállapításához

Annak a problémának, hogy Ferenczy Károly művészete honnan jött, merre tartott, hová jutott, nagy irodalma van. Legmegértőbben és legmegértetőbben Petrovics Elek foglalkozott vele az ő Ferenczy-tanulmányaiban. Ferenczy azok közé a művészek közé tartozott, akikhez azt a kérdést intézhetjük, amelyet Nietzsche mint lelkiismereti kérdést önmagához intézett: „Elöl jársz? Mint vezető, vagy mint kivétel jársz-e ott? Elöl akarsz-e menni vagy pedig magadban akarsz-e járni? Tudnod kell, hogy mit akarsz, de azt is, hogy akarsz-e?” Ferenczy személyisége a tudatosságnak, az érzésnek és az akaratnak egysége volt és ebben az egységben az akarat volt a felsőséges. Ferenczy személyiségéről, mint szintézisről helytálló az a megállapítás, hogy nemcsak összege volt az őt alkotó elemeknek, hanem, hogy benne azok az elemek egymásra okozatosan hatottak, egymást formálták és mindig új összetevőket létesítettek. Ferenczy Károly ezért a legösszetettebb és legbonyolultabb művészi egyéniségek egyike volt. Pedig önmagával mindig egyetértőnek látszott és arról az útvjáról, amelyről tudakoltuk, hogy elöl jár-e rajta, kivétel-e, magában jár-e rajta, azt tarthatjuk művészi és emberi lényegének elemző vizsgálata után, hogy a belső egység felé vitte.

Ferenczy Károly mindig magában, egyedül járt, noha mint egy tábor vezére, mint a nagybányai művészek vezetője szerepel nemcsak a köztudatban, hanem műtörténelmünkben is. Ferenczy Károly Nagy-

bányán festett, de művészete nem volt nagybányai művészet, mint ahogy régebben, amikor Szentendrén festett, nem volt szentendrei festő. Nem volt művészi közössége Hollósy Simonnal, aki két müncheni tanítványával, Réti Istvánnal és Thorma Jánossal, megalapította a nagybányai művésztelepet. Ferenczy szívesen engedett a meghívásnak, hogy jöjjön le Münchenből szintén Nagybányára és ezt nagy örömmel és lelkeséggel fogadták a nagybányaiak. Nem a művészi közösség, hanem az öröm és lelkeség közössége fűzte egymáshoz a nagybányaiakat. Kiválóbbjaik ugyancsak kifejezett személyiségek voltak. A gyöngébb egyéniségekre, a bonyolultságok nélkül valóakra kétségkívül hatottak az erősebb egyéniségek, elsősorban Ferenczy Károly, az is bizonyos, hogy még a kialakultabb énembekekre is ösztönzőleg hatott a nagybányai együttműködés, még Ferenczy Károlyra is, aki pedig a nagy együttlétben is egyedül tudott lenni. És ez az egyedülálló, magában járó, mint vezér is elkülönülten haladó művész nem volt hangulatos a festésében, sohasem festett olyan képeket, amelyek kritikátlanul, minden tárgyilagosságtól mentesen tisztán tartalmatlan érzést, hangulatot fejeznek ki. Hiszen festő volt, akit a festőiség éltetett.

Állapítsuk meg előbb a nagybányaiság igazi értelmét. A lelkeségnek és öröme az a közössége, amely a nagybányaiakat együtt tartotta és szerepüket meghatározta, ugyanolyan volt, mint a különféle szecessziókon, a bécsin, a münchenin, a berlinin uralkodó lelkületű közösség. Ezekben a szecessziókban, csakúgy mint később Párisban a Fauves körében is, nagyok voltak a művészi különbségek, mégis egységes volt a hatóenergiájuk. A Nagybányán először Hollósy Simon vezetése mellett csoportosult festők a különféle dogmatizmusokkal szemben a művészi szabadságot, az egyéniség jogát hirdették programjukul. Ezzel a programmal megbotránykoztatták uralkodó művészetünket és a minden uralomba beletörődő közvéleményt. Ez a kö-

zős megbotránkoztatás alapította meg a „nagybányaiak” hírnevét és súlyát, Hollósy nyaranként Nagybányára vitte müncheni szabad iskoláját. Ott festették meg azokat a képeiket, amelyekben a művészet szabadságának a művészi meggyőződés becsületességével, a tanulmány alaposságával, s a kutatás gyönyörűségével egységéről tettek vallomást. Csak ezek voltak a nagybányai közösség elemei. A közvélemény a közös föllépés szenzációjának, a közös megbotránkoztatásnak hatása alatt formálta ki a „nagybányai” fogalmat. A szecessziónak magyar fordítása számba ment ez a szó. A félreértett szecessziónak újabb félreértéssé rögzítése volt a nagybányaiakról alkotott fogalom. A közvéleménynek műkifejezésre, jelvényre volt szüksége, hogy az elmúlt művészi forradalmokból leszűrte, már intézményessé lett modernséggel szemben a modern művészeti forradalmat megjelölje. A „nagybányai festés”-t tette meg ilyen műszónak. Mint ahogy a politika mindent, ami a forradalomból leülepedett szabadelvűsége fölül emelkedvén, új forrongást jelent, radikalizmusnak mondott, a művészetben mindazt, ami abból a megpihent modernségből kitörtetve forrongott, szecessziónak, magyarul pedig nagybányaiságnak nevezte. Hollósy idővel elvált nagybányai társától, a máramarosi hegyek közé vitte tanítványait, hanem azért később is nagybányainak mondták őt.

Ferenczy Károly később is, amikor Budapestre költözött, a nyarat Nagybányán töltötte. Az ő és a többi nagybányai festő tájképei után valamennyiüknek jó ismerősei lettek a nagybányai motívumok, az indító motívumok azonban, amelyek megfestésüknél érvényesültek, mindig újak, mindig mások voltak. A meglátás öröme, az alkotás kedve, akarata és ösztöne, ezek a motívumok. Azt mondja Hartmann Eduard, hogy az, hogy valamely képzet motívumkép hat-e, az egyén jellemétől függ, a Ferenczy-képek megfestésének motívumai igazán az ő jelleméből adódnak. Különben is

elkerülhetetlen, hogy például a nagybányai festés értékelésénél, kialakulásának ismertetésénél a nagybányai festők jellemét tekintetbe ne vegyék. A nagybányai festés nem modorok, technikák, eljárások nyilvánulása, hanem lelkiületi emócióké, affektusok, szenvedelmek és lelkesültségek érvényesülése, már pedig ezek összetevők az egyéniségek alakulásában.

Ferenczy Károly helyének a magyar művészetben megállapításánál azok az összetevők nagyon számba jönnek. Helye legelöl, legfelül van. Ferenczy a magyar művészettörténelemben új fejezetet jelent. Mérföldmutatót festészetünk fejlődése útján. A magyar művészetnek a művelődésben rangjának emeléséhez jelentősen hozzájárult s ezzel a magyar kultúra rangjának emelkedéséhez is. Minél nagyobb, intenzívebb, súlyosabb, magasabbrendű művészetünk, annál értékesebb a kulturánk s annál inkább lehetővé teszi, hogy az esetleg följé kerekedett értéktelenségek ne homályosítsák el. Súlyos magyar művészet egyik menedékhelye lehet a veszélyeztetett magyar kulturának. Úgy mint ahogy például légvédelmi óvóhelyekbe elbújhatnak az emberek bombatámadások idején. A magyar művészet súlyának gyarapítói közt az elsők sorában állott a magában álló Ferenczy Károly.

Ferenczyt azok az említettem Nietzschei megfontolások és kérdések, amelyeket kellett, hogy magának is fölteszt, ösztökölhették a megismerések, az önmegismerés, az előrejutás útján. Lépcsőfokokon, amelyeken nem pihent meg, hanem fölment rajtuk.

És művészetébe elmerülvén, mi is látjuk a lépcsőfokokat és megismerjük azt a forrongást, amely a sokaságból kivitte, mint magában járót. Bevitte a festését rejtelmes-sejtelmes árnyékokba s onnan tovább küldte a verőfény mámorosságába. Az „Est lovakkal” című kép pikturájából a „Festőnő” című kép festéséhez. Ez a forrongás néha szertelenné tette festését, erőszakossá színeit. A finomságok, a tónusok és valeurök megértő értékelőjét. De olyankor megtalálta azt, amit kere-

sett; leküzdte azt, ami megakasztotta, és verőfényérzéke mintegy hatodik érzékévé formálódott. Hatalmába kerítette a tűző nap fényét és ragyogó árnyékait és megfestette a „Festőnőt”, az „Erdőben” című tündöklő színpompát és a „Keresztlevétel” című képet, amelyben hatalmas erővel érvényesítette azt a jogát, hogy akkor, amikor fest, mindent, amit fest, festői aktusnak nézzen. Ezt a jogot szuverén hatalommal érvényesítették a két nagy festő-század mesterei. Képeiken a maguk festői fölfogása szólal meg kompozícióban is, festésben is. A nagymesterek ráhagyták egyenes utódaikra azt a jogot, azt a köteleességet is, hogy amikor festenek, mindenekelőtt festők legyenek. És Ferenczy Károly megbecsülte ezt az örökséget.

Hogy időközben félreértéssé lett az abszolút festés azok számára, akik a mesterségbeli tökéletességet a kultúrközösségbe vagy nem tudják, vagy nem akarják beiktatni, hogy behabórodtak a l'art pour l'art jelszóba, hogy céllé szentesítették az eszközt: lemondatták a művészetet kulturrangjáról és megtették nagyszerű ügyességgé. Egy boldogtalan félreértés áldozatai lettek. Ferenczy Károly is feljutott az abszolút festés magasságára, de nem tévelygett fent a bérceken, hanem végigjárta róla a festés minden tartományát, a hangulat és szín-szimfónia festését, a tájképet, a genre-t, a történelmi képet, az arcképet, a csendéletet, a stilizált dekorációt és a naturalista lefestést, a misztikus árnyékok, a ködhomály, a párás tónusok izgalmas festését és a szabad verőfény, a meleg árnyékok, a bújja, kövér színek mámorát. Mindig csak festő, de mint festő: érzések, hangulatok, szenvedelmek, sőt, bármennyire is lekicsinyelte az idea szerepét a festészetben, gondolatoknak is embere. Megszólaltatta őket a vásznan és sohasem szólt más nyelven, csakis a „csakis-festés” nyelvén. Ki tudott rajta fejezni mindent, hiszen más nyelven nem fejezhető ki az, ami festői. Ez a nyelv a lelkületbe elmélyedésnek is nyelve; ezen a nyelven kifejezhető a megértett „emberi”. Ime, elmon-

datta Ferenczyvel az arcképein azt, amit emberek lelkületéből megértett. Arcképei megcáfolhatatlan emberi dokumentumok, Három, különböző korban festett arcképére hivatkozom, mint ilyenekre. Kallós Ede arcképére, amelyet 1889-ben festett, 1893-ban festett önarcképére és a tizenöt évvel később, 1908-ban két gyermekéről, Noémiről és Béniről festett kettős arcképére. Más-más a technikájuk, még a kompozíciójuk is, mert hiszen megkomponálta őket, a színezése is változott ebben a húsz esztendőben, de ez a három arckép a legnagyobb arcképfestők sorába emeli a nagy mindentfestőt. Saját arcképe a legszuverénebb festés, fény- és árnyékhatásoknak mesteri elosztása, a színértékek, valeurök legjobb érvényesítése, tónusok harmonizálása, s a nagyvonalúságnak a rajzon uralkodása. És az a csakis „festés”-kép mégis megrendítő szubjektívizmus, amilyen csak nagy költők vagy gondolkozók magukbamélyedéséből fakad, olyan, amilyen nagy festőknek életfelfogásukról tett vallomástételükben néha meg-megnyilvánul. Az Uffizi-galléria önarcképgyűjteményében vannak ilyen vallomástételek. Annak az ülő, a palettát energikusan fogó alaknak Ferenczy vásznán a művészet életet jelentő ideál, amelyért érdemes küzdeni, dolgozni s amelyért kötelesség sokat tudni, a mesterséget úgy tudni, hogy nagyművészetté legyen. Ez az arckép elemi erejű lelkesedésnek, az erő megbecsülésének, a tudás érzetének dokumentuma. Ez az arckép annak az önérzetnek a képe, amely az embernek azon a büszke tudatán alapul, hogy nincs korlátlanul kiszolgáltatva benyomásoknak, külső behatásoknak, annak a nagy stílusnak alkotása, amely akkor támad, amikor a nagy tudás nagy becsületességgel együttműködik.

A modern festés a csakis festői és a mindenek fölött emberi közt keresi föladatait. E két határ közt hatalmasan kialakulhat az egyéniség, de szertelenül elhatalmasodhatik a modor is. Kialakulhat a sajátos kifejezés és kialakulhat a különleges technika. Van

mind a kettőnek mámorosa. Az egyik nagyszerű őszinteséggel szólaltat meg, a másik az érdekességet keresi. Az egyik megindít az igazságával, a másik meglep színjátszásával. Az egyik a művész, a másik a színész. Megesik néha, hogy mind a kettő kíméletlen: hogy az egyik nem törődik mással, csak a maga igazával, a másik pedig kéjeleg a maga szerepében. Ezekről a képekről szokták azt mondani, hogy nem lehet őket megérteni, mert — modernek. Pedig azok a képek csak vagy értékes vallomások, vagy pedig érdekes blague-ok.

Ferenczy Károlynak a festés sohasem volt szerepjátszása. Minden képében a művészet áhítata és komolysága nyilvánul. Ihlettség, amelytől minden képe monumentálisan hat. Minden képében világról való fölfogása szólal meg: a világot nagy, hatalmas modellnek tartotta, amely a nagyművészet rendelkezésére áll. Mintha minden csak azért volna, és csak azért történnék, hogy lefesthessék. És mindent úgy kell megfesteni, hogy a képben kifejeztessék a nagy természetel való szervek összetartozása. Ettől a törekvésétől lesznek nagyszerűek a képei is. S ennek a mindent modellnek látó festőnek nagy erővel festett képei mégis úgy hatnak, mintha ember, tárgy, természet nem is modelljei volnának, melyeket lefest, hanem anyaga, amelyből ő formál. Így nyilvánulnak képeiben az általa lekicsinyelt „emberi momentumok”.

A „csakis festői” a vezérlő elve és ettől az elvtől jegyzeteiben mintegy bocsánatot kér, amikor bevallja, hogy az emberi momentumok iránt érdeklődött. De festői feladatot teljesítvén, elmélyedt a lelkiekben, hogy arcképet festhessen, kutatta a történelmi múltban a volt jelent, hogy historiai vagy bibliai képet festhessen, vizsgálta az emberekből, dolgokból, természeti jelenségből alakuló milieut, hogy genre-képet fessen. Csakis festői akart lenni és elbolyongott a szín rejtelmességében és a rajz világosságában. Mert a szín misztikus, a rajz racionális, a szín elbájol, a rajz meg-

magyaráz vagy meggyőz. Ferenczy mindig csak festő és mint festő mindig nagy kulturájú, mesterkedésektől, fogásoktól tartózkodó. Mindig mindennek megtalálja a festői elemeit és a festői kifejezését. És mindig megszólaltatja művészete legalkotóbb elemét, az őszinteséget. Még ott is, ahol stilizál, mert stilizálása nem egyéb, mint a fővonalra való visszavezetés. Képein a tündökléssel átítatott szín, a buja festésű felület, a mélységes árnyék több mint pusztá kolorisztikus kéjelgés: a racionális rajz együtthatói.

Ferenczy Károly minden képzetét figyelmesen, tudatosan élte át. Mikor a művész a természet előtt áll, a benyomások előbb tudattalanul hatnak rá, belekapnak az érzésébe s csak azután válnak tudásokká. Előbb valami transcendens látomány kapja meg, amely azután reális észleletté lesz. Természetes, hogy Ferenczy is így állott a természet és jelenségei előtt. És tudta, hogy bármennyire is konkrét valóság az, ami képzetévé lett, ő mégis inkább elgondolta a jelenségeket a látottak alapján, mint mindenki más. Ebben az elgondolásban rejlik a művész. És aszerint, amint az elgondolás, az elképzelés erősebb, mint a látottakról való tudás, alakul a művész naturalizmusa: aszerint, hogy a szellemiség erősebben vagy gyengébben avatkozik bele a műalkotásba, amely nagyjában fizikai folyamat. Ferenczy Károly természetlátásában, világmeglátásában szuverénül érvényesült a szellemiség. Amit ő „emberi momentumok” érvényesülésének nevezett, az ennek a szellemiségnek érvényre jutása volt. Mintha lekicsinyelné azokat az emberi momentumokat, amikor jegyzeteiben így szól: „93-tól 96-ig Münchenben éltem, ahol a művészi analysis és synthesis határaival és az embernek a környező természettel való összefüggésével némileg tisztába jöttem, bár az emberi momentumok még túlságosan érdekelték.” Ebben a megállapításában logikai ellentmondás, fogalmak dolgában zavar van, hiszen az embernek a környező természettel való összefüggése nagyon is „emberi momentum”. Nemcsak

a szellemi közösségekben, nemcsak az emberiséghez tartozásban, a művelődésben, részességben s a humanitás átérzésében nyilvánulnak emberi momentumok, hanem a természethez tartozásában is.

A művész gondolkozó és érző természetmeglátása természetészlelést mível, a művész önmagát is megismeri a természetben. Ezek pedig emberi momentumok. De mindenek fölött ilyen momentumok iránt való érdeklődés az, mikor a művész az embernek az őt környező természettel összefüggését keresi. Ez a keresés naturalizmus és humanizálás. Lehet ez a keresés dualisztikus, külön választja a tisztán szellemi és a tisztán testi nyilvánulásokat, de talán a művész, ez a szellemiségben, lelkiességben, képzeletben gyökerező jelenség mégis inkább egységeseknek tartja az „emberi momentumokat” és ő is egységességet érez megjelenésükben, egységet érvényesít megjelenítésükben. Ilyen gondolkozásbeli következetlenségek és fogalmak dolgában zavar nem ritkák a nagy kulturájú Ferenczynél, mikor elméleteket formulázott. Ilyenkor impresszionista volt, az egyik pillanattal nem korlátoztatta, nem ellenőriztette a másikat, az egyik elgondolással egy támadó másikat és fogalmakkal operálván, megmaradt, — Nietzsche szavait alkalmazva —, a derűs felületen és nem mélyedt el a „mélységek retteneteségeibe”.

Akármennyire is csak festői festőnek mondták, s bármennyire leértékelte is az emberi momentumokat, mindvégig emberi, mindig átszellemült volt a festése. Tájképeiben, ahol az úgynevezett halott természetet ábrázolta, panpsychizmust érezhetni, a dolgok, tárgyak, a tér, a felület átlelkesültségét. És pantheizmust: mindenben él a teremtő isten és érvényesül a szellem.

Megfestette képeit, a „derűs felületre” a mélységes mélységet, a végtelen térnek részét. Hogy uralkodott felületképeiben a rejtelmes téren, a mélységbe terjedésen! Néha egyenesen Hans v. Maréesre emlékeztet az ilyen képben, például a csodálatos „Három

királyok"-ban, ahol alakok és színek, tónusfínomságok és valeur-súlyok beleolvadnak a végtelen térbe. Máskor olyan emberi tud lenni ez a csakis festői festő, mintha egyenesen az „entfalteter Mensch“-et valló történelmi fölfogás szólalna meg képeiben, a „Józsefet eladják testvérei“, vagy az „Ábrahám áldozata“ vagy a „Hegyi beszéd“ nevű nagy kompozícióiban. Az a József-kép harminc évvel megelőzte Thomas Mann híres Joseph-regényét és a másik két képből egyenesen időfölötti történelmi levegő árad, amelyhez képest szinte mérgesen fullasztó a nagy idealisztikusan történelmi festők képeinek levegője, a nagy történelmi képkompozíciók a maguk színpadias megrendezettségével és szavalásos dekorativizmusukkal.

Ezek különben is idegen elemek voltak az ő festésében. Különbséget tett a rend és a megrendezettség közt. A rend a világ, a természet okosságának principiuma, Ferenczy a művészetben is követte ennek az elvnek érvényesülését, azét a rendét, amely a művészi alkotásban az ötletek, elképzelések, akarások, próbálkozások zürzavarát leküzdi és létrehozza az egészet. A rend aktív, önműködő, spontán, a megrendezettség ellenben produktum, csináltság, reakció. A genreképek nagy része ilyen megrendezettségek. De Ferenczy cigányképeiben nem mutatkozik ilyen megrendezettség. A művészeti eszközök érvényesülnek, a cigányasszonyok képében például a mély kék színfoltok, a színakkordok, de nem mint „arrangement“-ok. Körülbelül ilyenféle a különbség a virágos rét és a virágarrangement, a bokréta és egyéb virágdísz közt. Ordo ordinans volt az ő művészete, nem művészeti eszközökkel ügyeskedés, Pedig uralkodott a művészeti eszközökön. Uralkodott a renden és ez uralkodott rajta. Ez a kölcsönösség nemcsak művészi mivoltának, hanem az életben magatartásának is egyik lényeges sajátja volt. Mikor ő állott a természet vagy az élet jelenségei előtt, az első transcendens képzeteknek nem kellett előbb a káoszból rendbe szedődniök, hogy reális tudatokká legyenek.

Az ő hatalmas rendösztöne fogta fel, kapta el és helyezte el benyomásait. Ezzel a hatalmas rendösztönnel látott, képzelt, tudott. Ezért nem volt sohasem igazán impresszionista, de volt mindvégig, művészetének minden állomásán, mint komponista is, mint stilizáló is — naturalista a szónak legteljesebb, legmélyebb értelmében, ahogy Dürer értelmezte a naturalizmust azzal a híes mondásával, hogy „fürwar steckt die Kunst in der Natur, nur wer sie heraus kann reißen, der hat sie“.

Ezt a naturalizmust uralta minden jó, minden nagy művész és uralta, mint mindennek, ami van, mint minden keletkezésnek, minden lelkiességnek, szellemiségnek, minden valóságos és elképzelt jelenségnek eredetét Ferenczy Károly, Bastien-Lepagetől inspiráltságától kezdve egész addig, amíg festésében egészen az ő sajátos módja és felfogása érvényesült. Eljutott oda, ahol már senki sem hatott reája, ahol olyan egyénien különös volt, új utakat feltáró, akár maga Bastien-Lepage vagy Courbet vagy előttük és utánuk a korszakokat elhatároló nagy művészek. Eljutott a festői kultúra olyan csúcsára, ahol teljes szabadságban és függetlenségben érvényesíthette megszerzett, leszűrt, elmélyült művészi tudását. Minden állomásán kritikai megismeréssel volt naturalista. Schelling a természetbölcseletről szólván, a természetnek egy magasabbrendű megismerését, a természet egy új észlelését és megértését említi. Mintha ezekkel a szavakkal jellemezhetnők Ferenczy naturalizmusát művészi alakulásának minden korszakában.

A természet nem kész és jelentkezései is folytonos keletkezésben vannak. És az a naturalizmus is, amely Ferenczy művészetén Szentendrén, Párisban, Münchenben, Nagybányán, Budapesten végig vonul, ilyen folytonos keletkezés. Mintha ő róla mondta volna Huxley, hogy minél mélyebben hatolunk be a dolgok mivoltába, annál szembetűnőbb, hogy ott, ahol nyugalmat vélünk látni, történés folyik. Ferenczy művészete minden korszakában úgy hat, mintha végleges meg-

érkezés, megállapodottság volna, pedig folytonos előre törés volt a csúcspont felé. Megfestette Bastien-Lepage egyedül üdvöztető voltában kételkedve a „Kerti jelenetet“, a „Madárdalt“, az „Olvasó férfi fatörzsön“ képét és több más muzeális értékű festményét és fentebb említett önarcképét. A mult század kilencvenes éveinek termékei. Megfestette Nagybányán a „Hegyi beszéd“-et, a „Józsefet eladják testvérei“-t. Majd a „Három királyokat“, az „Esti hangulat lovakkal“, a „Nyári estet“, a „Napsütést“. Más-másféle meglátások és kifejezésmódok. Valamennyiben tónusfinomságok és végig egész művészi alkotásán valeurök megbecsülése. „A festészet a valeurök művészete és tudománya“, mondotta egyszer beszélgetés közben.

Azután a szokványos plein-airrel szemben a diadalmas verőfény képeinek egész sorát festette. E század első éveiben a „Fürdő fiúkat“, a „Márciusi estet“, a „Festőnőt“, „Gyermekek ponnykon“ s a „Keresztről levételt“. Egyszer elolvastam neki Cäsar Flaischernek, egy német költőnek „Hab Sonne“ versét s nagyon megkapták azok a sorok, hogy „Hab Sonne im Herzen, und alles wird gut“. „Verőfény a művész szívében — mondá, ez a plein-air festés titka. A plein-air nemcsak vizuális, hanem lelkületi folyamat“. Egyre erélyesebb, pasztozusabb lett a festése, és mindig gondosabb, megfontoltabb. Alakulásának sorrendjében is ellentéte volt Rippl-Rónainak. Sok másban, temperamentumban, a szerep és az őszinteség megbecsülésében is nagy különbség volt a két kiváló művész közt. Volt ebben a különbségben az élet értelmezésének és a világgal összefüggés értékelésének valamelyes ellentéte is. A nevezetes „emberi momentumok“-ról való gondolkodás különbsége is. Ferenczy Károly meleg szívének hideg burkolata volt. Bármennyire is együtt éltünk vele, mindig külön házában, elefántcsontból való tornyában élt. Fia, Valér könyvet írt róla s ez a könyv talán akaratlanul

ezt a különélést ecseteli ugyanakkor, amikor leírja családjának élése intenzivitását.

Első nagyértékű festménye egy arckép volt. Kallós Ede arcképe, azóta sok értékes arcképet festett. Csodálatos: bennük, ezekben a legkifejezettebb emberi ábrázolásokban, nem annyira azokat az emberi momentumokat, inkább a festőieket hangsúlyozta.

A nagyon is emberitől féltette a feltétlen festőiséget. Ezért mentegetőzött az emberi momentumok iránt érdeklődéseért. Meuniertől, a szobrásztól és Zolától, az írótól, idegenkedett, amiért nagyon is belemerültek a humanitás eszméjébe. Petőfiben kiegyensúlyozottságot látott az emberiségért, az emberért való mámor és a természetáhítat között. Az eszmék különben is a maguk immateriális és forma nélkül valóságukkal nem festői motívumok. Ellenkezett azzal, hogy eszmék irányítólag hassanak a művészetre. Ferenczy, a kulturember, valami különbséget, majdnem ellentétet érzett művészi és emberségi kulturája között. Nagy műveltségével nem tudta a művészetet a kultúra mindenhatóságának alárendelni.

Előkelő kulturember volt, megismeréseken kívül intuición és ösztönök is résztvettek műveltsége formálásában. Petrovics Elek azt írja róla, hogy szenvedélyes olvasó volt, fia azt mondja, hogy aránylag keveset olvasott, s hogy sokszor nem volt türelme egy könyvet végig olvasni. Az „általános szellemi kultúrára” törekedett, s ez a törekvése értékes megsejtéseket értelt. Pozitív tudás helyett ilyen megsejtésekből fakadt megérezéseket. Megérezte, átérezte, életemének érezte az „általános szellemi kultúrát”. El-elbeszélgettünk írókról és szívesen fogadta, ha könyveket, írókat, tudósokat ajánlottak neki. De rájöttem, hogy az a művész, aki csodálatos türelemmel. előtanulmányok sorát készítve dolgozott egy-egy képén, nem tudott türelmesen végig olvasni egy könyvet, nem érezte, hogy a jó, mély könyv is rá-

szolgál a tanulmányra. Ferenczy Valér könyvéből is kiderül, hogy apja mennyire lekicsinyelte mint tudományt az esztétikát, anélkül, hogy fogalma lett volna róla, milyen nagy és mély szellemű tudósok milyen hatalmas irodalomban foglalkoztak az intellektualisztikus, a filozófiai, a spekulatív, az idealisztikus, a formalisztikus esztétikával, az esztétikának biológiai vagy szociális értelmezésével. Mindezekről Ferenczy nem tudott, de azért felsőségesen letárgyalta az általa nagyra becsült „általános szellemi kulturának” ezt a fejezetét, amelyben már Sokrates is és a középkor és újkor legnagyobb szellemei közreműködtek. Az esztétikával foglalkozás türelmet kíván, de Ferenczy az ő lelkiismeretes türelmét inkább az esztétika médiumának, a műalkotásnak szentelte. A művészetről elmélkedő irodalommal szemben is nem ritkán idegenkedést tanusított, pedig egyszer-másszor például jegyzeteiben maga is beletévedt az ilyen elmélkedésekbe, egyenesen belezavarodott a fogalmakból való alkotásba.

Milyen tiszta és világos volt a művészetről való gondolkodásban is, s hogy el-eltévedt megfogalmazása közben a fogalmak közt. Az 1903. évben gyönyörű gyűjteményes kiállítása volt a Nemzeti Szalonban. A katalógus előszavában amolyan „használati utasítást” írt az „írók” számára, amely ilyen fogalmakkal való zavaros próbálkozás volt. De ott volt maga a kiállítás hatalmas beszédességével s a képek gyönyörű érthetőségükkel.

Ferenczy helymegállapításánál életének és alkotásának egységessége ötlük szemünkbe. Előkelőségben kristályosodik ki élete is, alkotása is, erkölcsi komolyságban. Még úgynevezett műterem-titkai is előkelők, de magukban műveiben nincsenek titkok. Csupa nyilvánvalóság egész alkotása, még azok a fényekkel és árnyékokkal misztikusan varázslatosaknak látszó képek is, amilyen például a „Három királyok”. És tenger ellentétességből tevődik össze

emberi mivolta. Az élet igenlése és életidegenség, a demokráciától idegenkedő előkelőség és az élettek szemben igénytelensége annak, aki mást nem keres a világban, csakis festői motívumokat. Meleg szív hideg burokból. Lánglelkűség, amely igénytelenségben kiélte magát s amely távol tartott magától mindent, ami magának és magábanvalóságának előkelőségét, életének és művészetének arisztokratizmusát zavarhatta volna. Csak a betegséggel nem bírt meg: alattomosan rája támadt, ötvenöt éves korában fehérvérűség ölte meg.

MDK

Ferenczy

Falus Elek. Magyar Művészet 1933. 8. sz.
232.1.

189

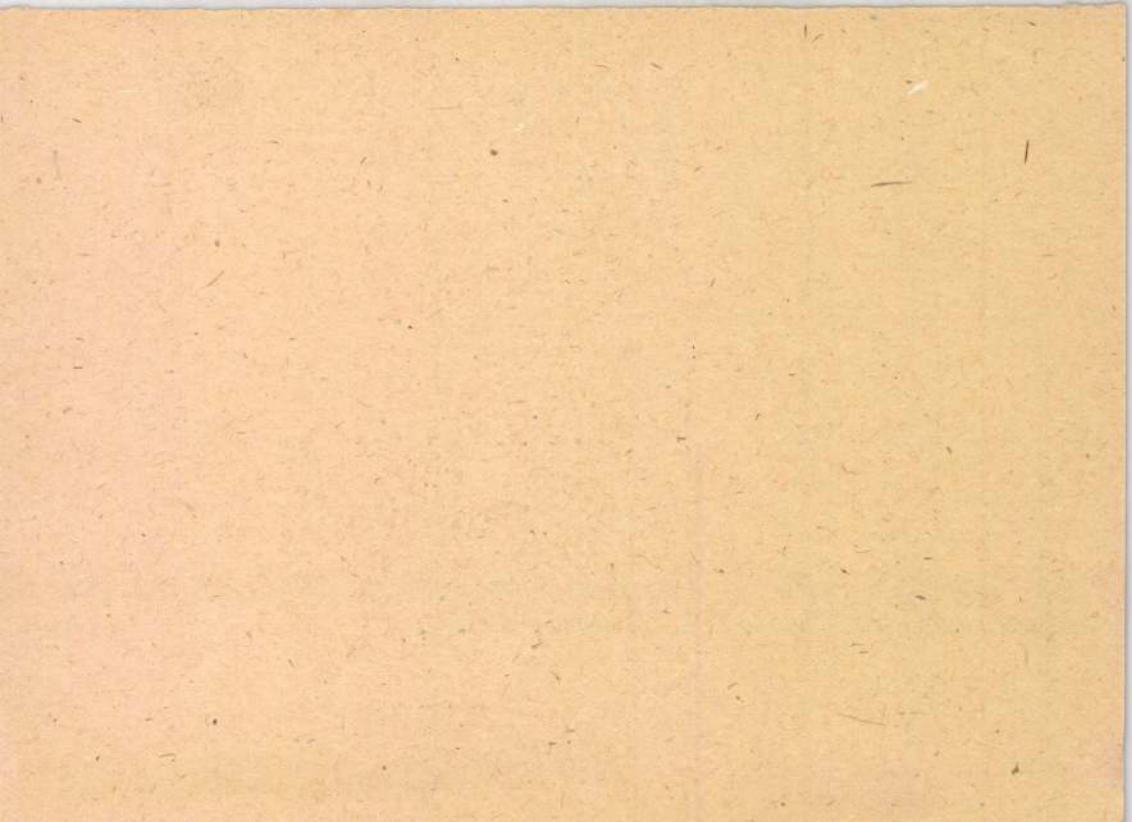
Exhibit

John Doe, Esq.,
123 Main Street,
New York, N.Y.

Ferenczy, festőn.

festményei az első terem együttesét egészítették ki.

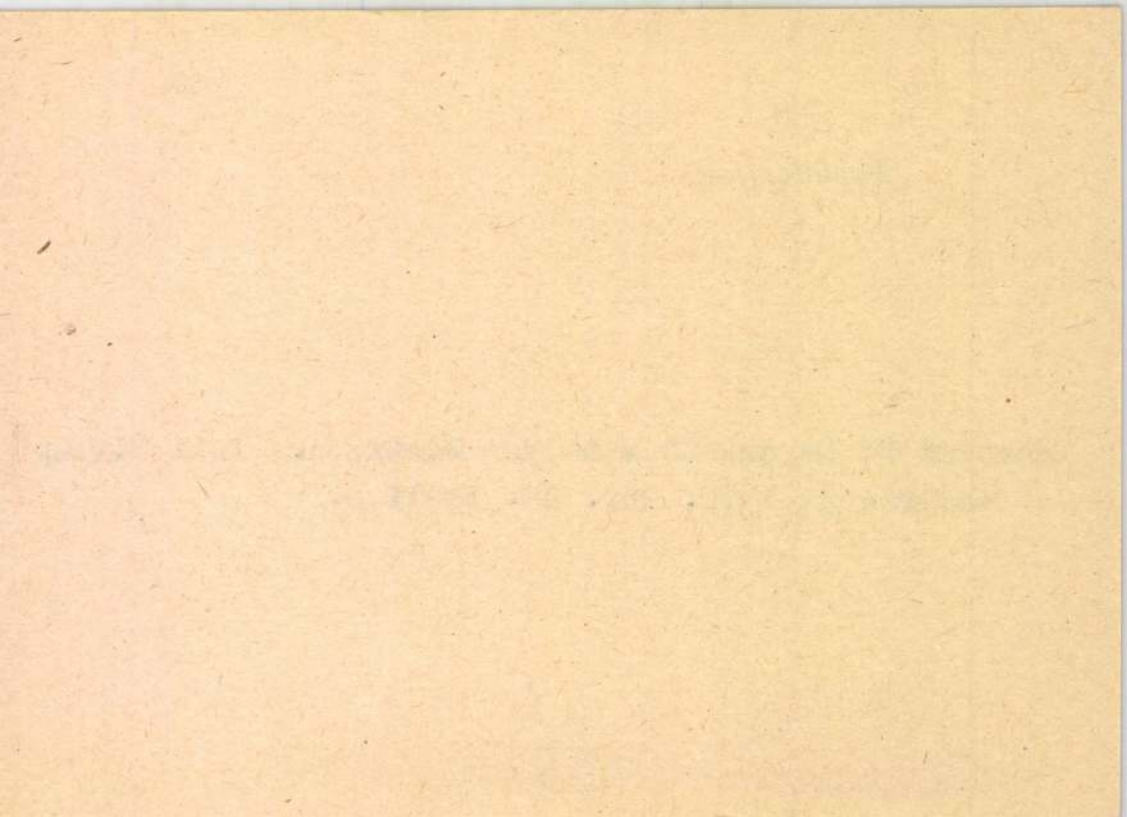
Ybl Ervin: "Gróf Klebelsberg Kunó." Emlékkiállítás a Műcsarnokban. 1933. MIP. 1933. 44.1.

Ferenczyek

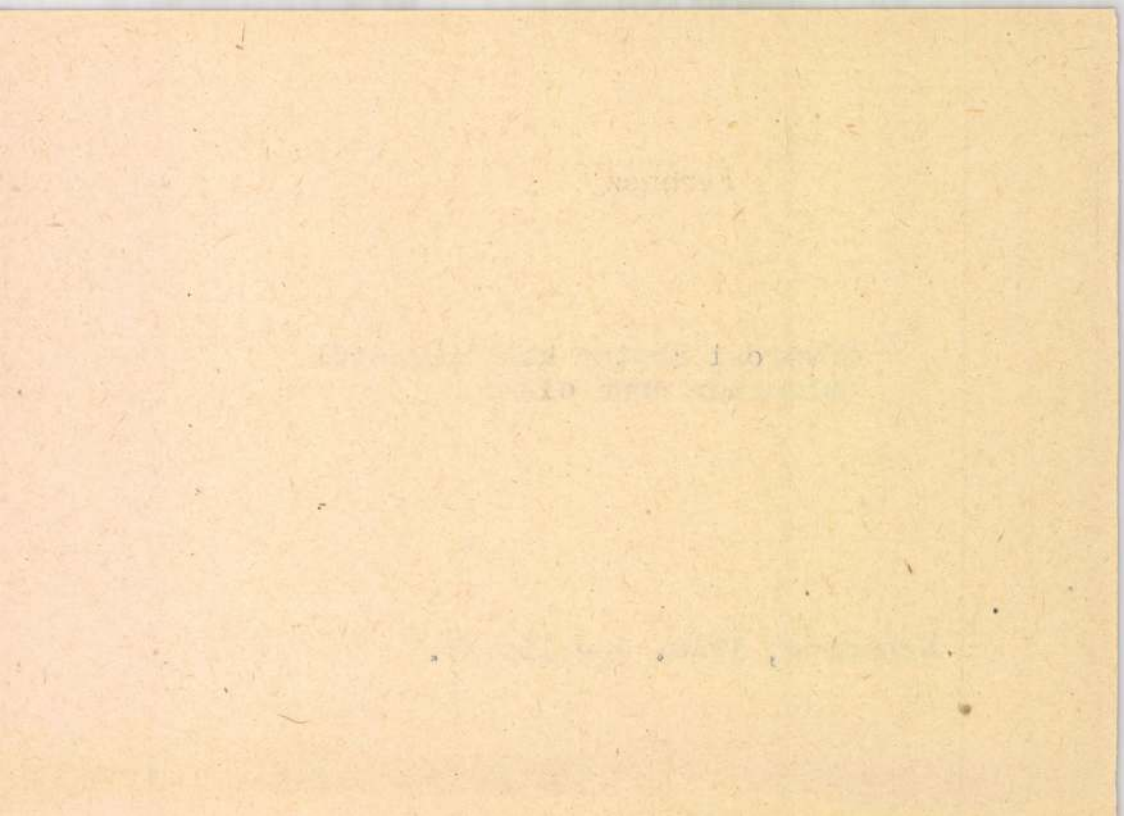
Kertész M: Megszűnik a magyar Barbizon. Pesti Hírlap
Vasárnapja 1935. ápr. 28. 10-11 l.

Ferenczy

**Fővárosi Képtár kiállításáról
Oelmacher Anna cikke**

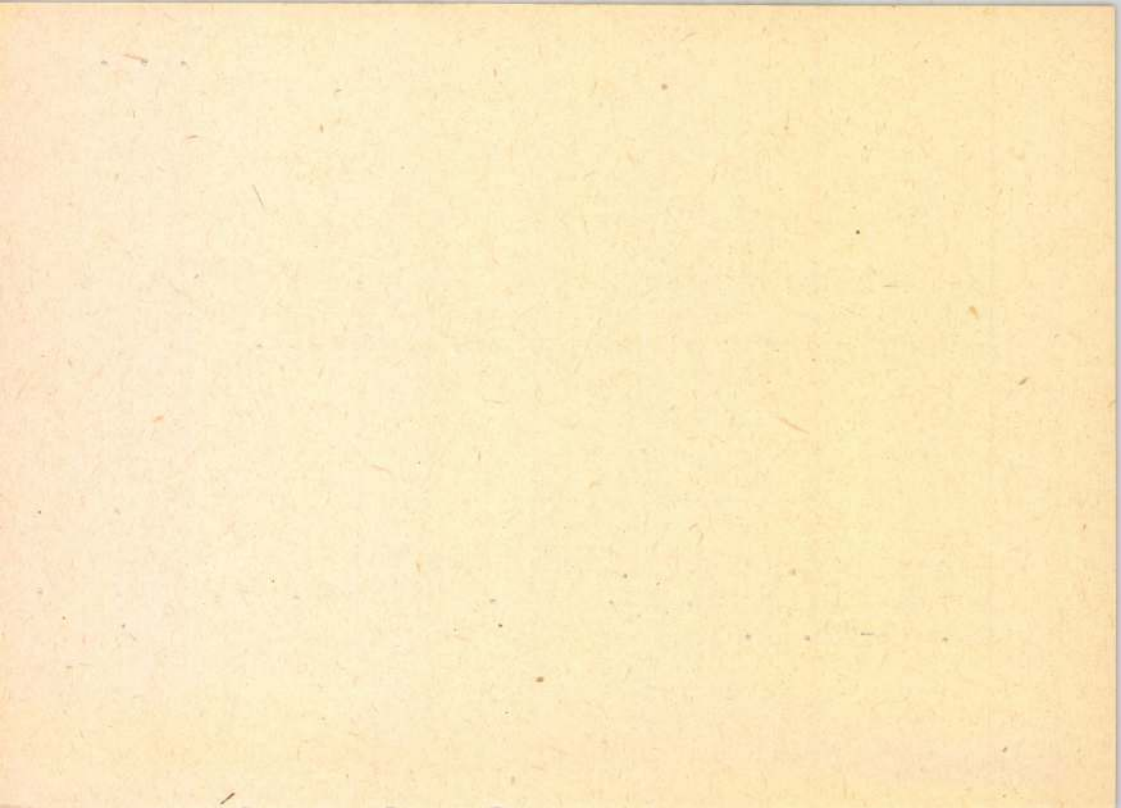
Szabdság, 1948. április 27.

Ferenczy

Rippl-Rónai, Vaszary, Márk Lajos, Szinyei Merse Pál és Linek Árpád neve mellett szerepel az első művészi magyar plakát készítők között.

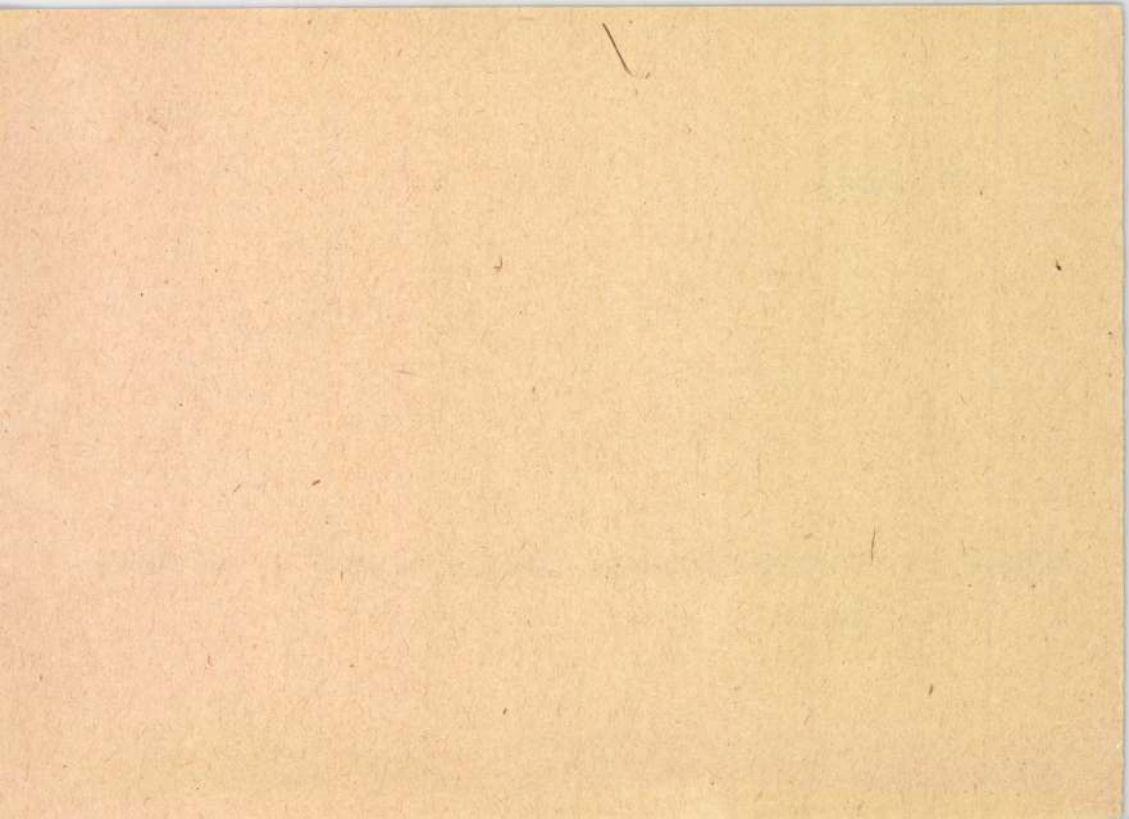
Bauer Jenő: A nagyváros kulisszái
Szinház és Mozi. Bp. 1949. június 8. II. évf. 23.
sz. 10-11. l.

MDK

Ferenczy

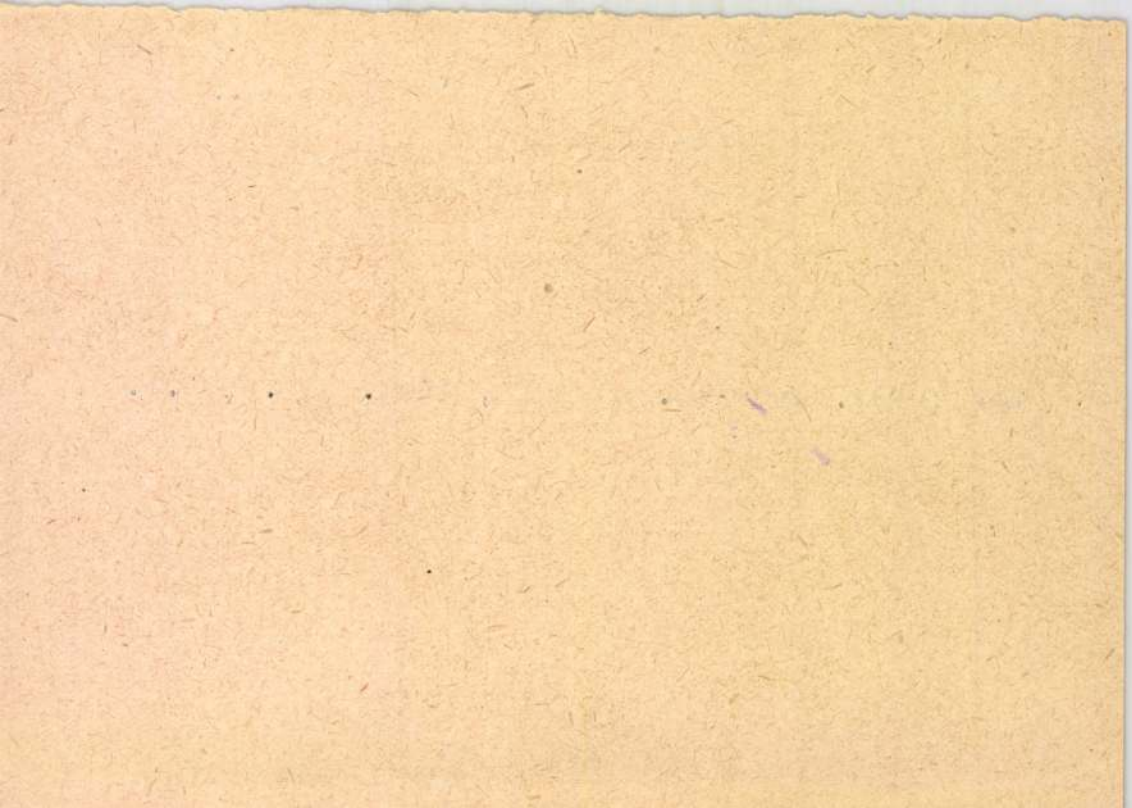
M. Kiss P: Marosvásárhely. Szépművészet, 1943, 161-
164 l.

Ferenczy

Lyka: Műv. krónika. Új Idők, 1901. VII. 543.1.

Berenczy

A Vigszínház scenikai főnöke tervezte Arcübasev-
/c. darabjának díszleteit.

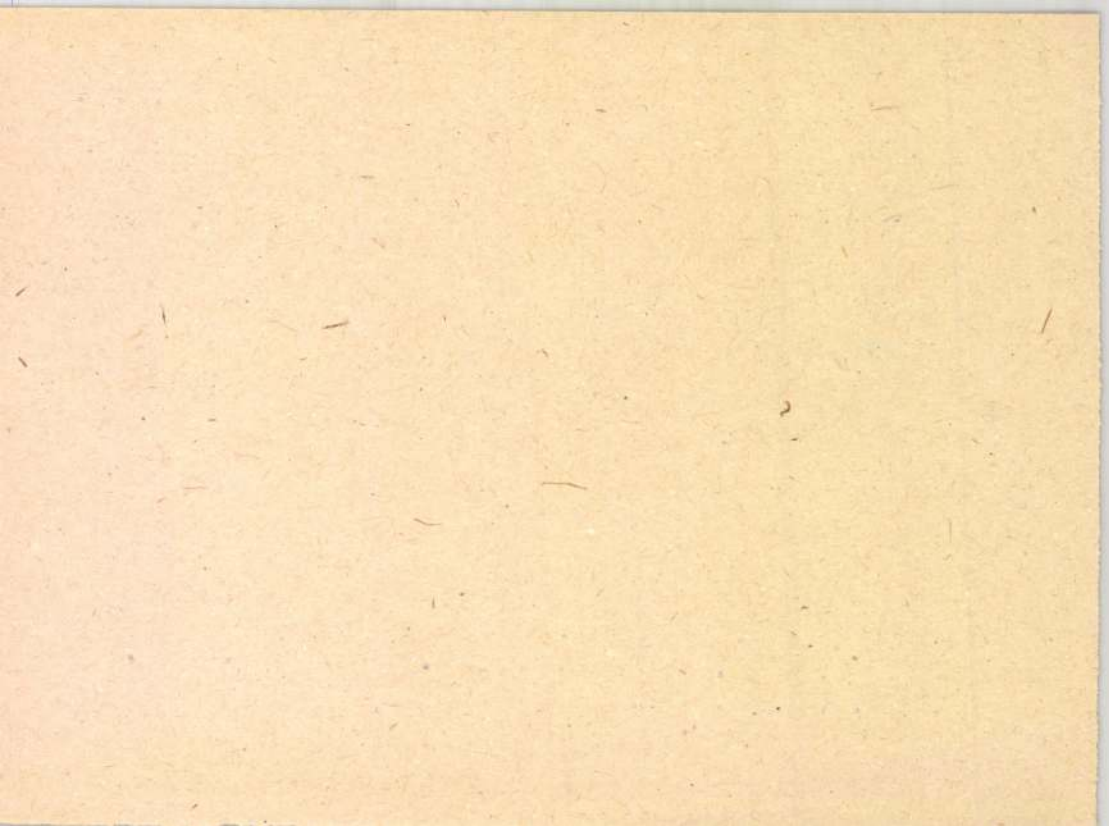
"Szenvedély"/

A színpadképeket a kritika igen komoly elismerés-
ben részesíti.

Szenvedély c. kritika.

Színházi Élet. Bp. 1918. dec. 1-8. VII. évf.

48. sz. 2. l.

Ferenczy, festőm.

Fürdő előtt.

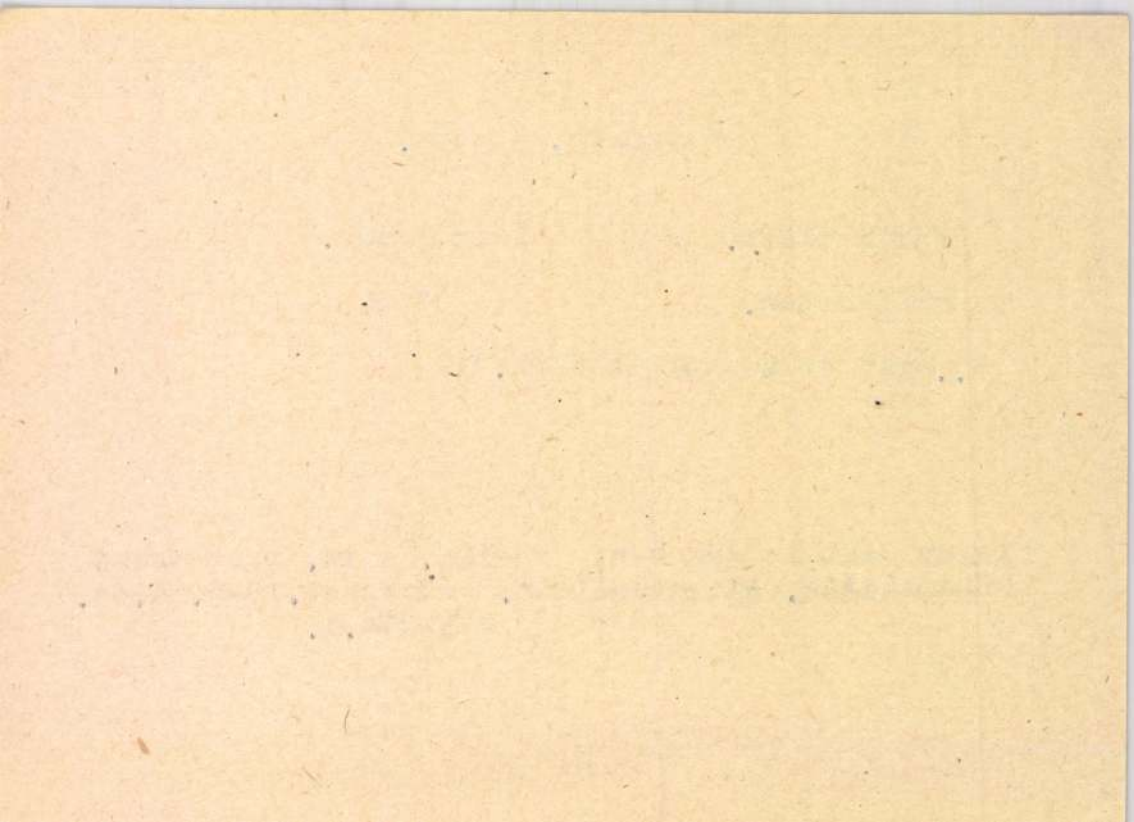
Tanulmány.

októberben.

"

"..árad az üdeség belőlük."

Olgyay Viktor: müncheni Krónika, A IX. nemzetközi
műkiállítás. Glapalastban. művészet, 1905. 4. sz.
271-274. l.

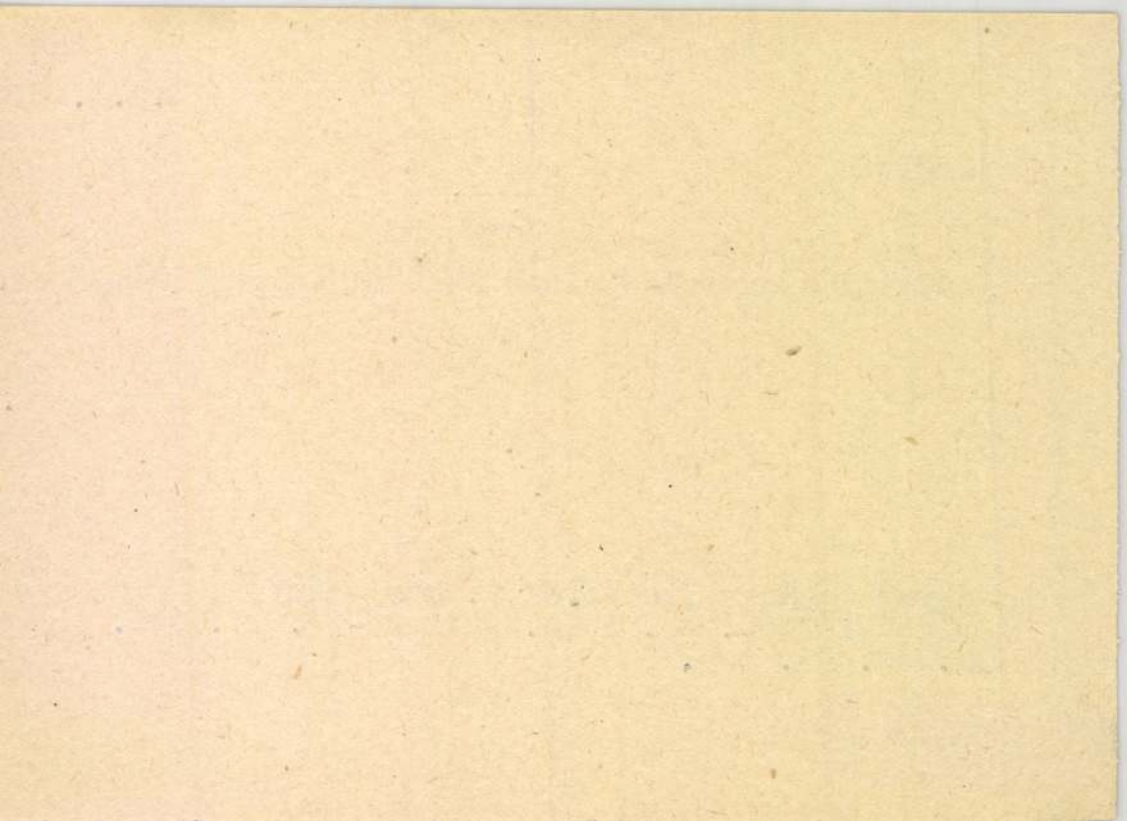

M.D.K.

Ferenczy

Festménye szerepel Fleiner Jenő magángyűjteményében.

Magyar magángyűjtemények c. közlemény
Szinházi Elet. Bp. 1920. juli 25-31. IX. évf.
30. sz. 25. lap.

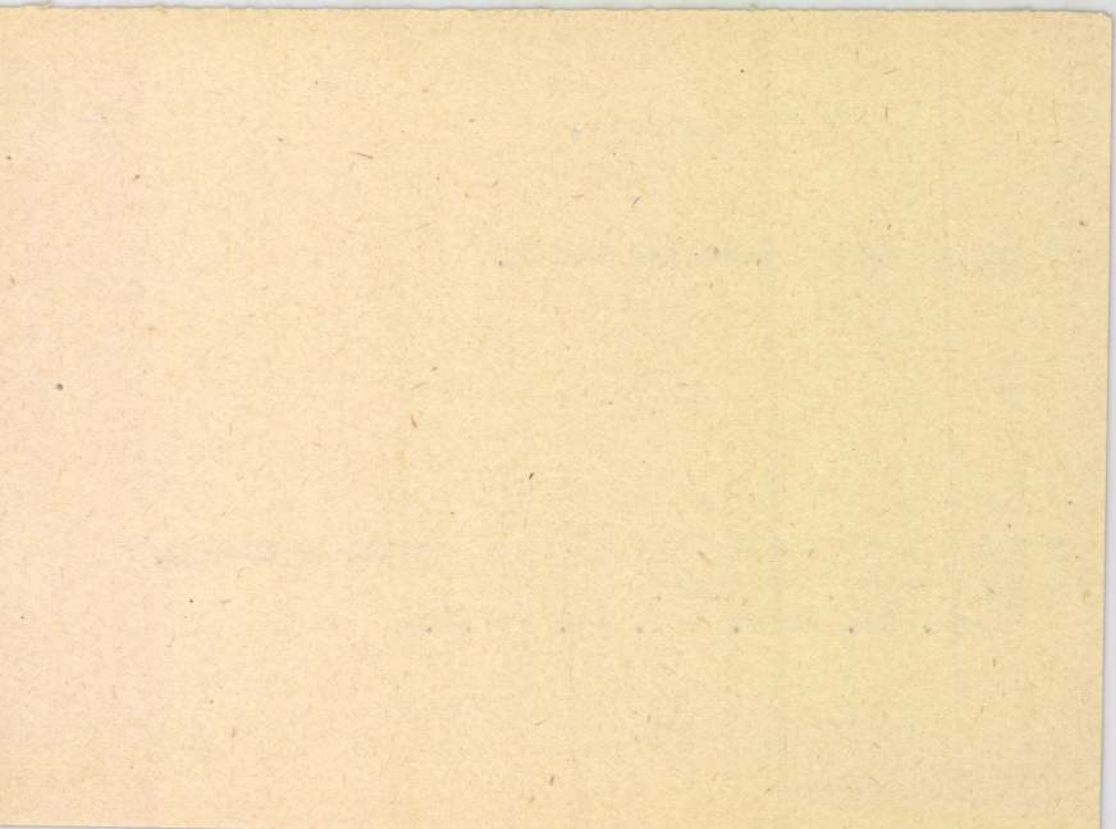

Ferenczy,

Mdk

egy az újabb mesterek közül.

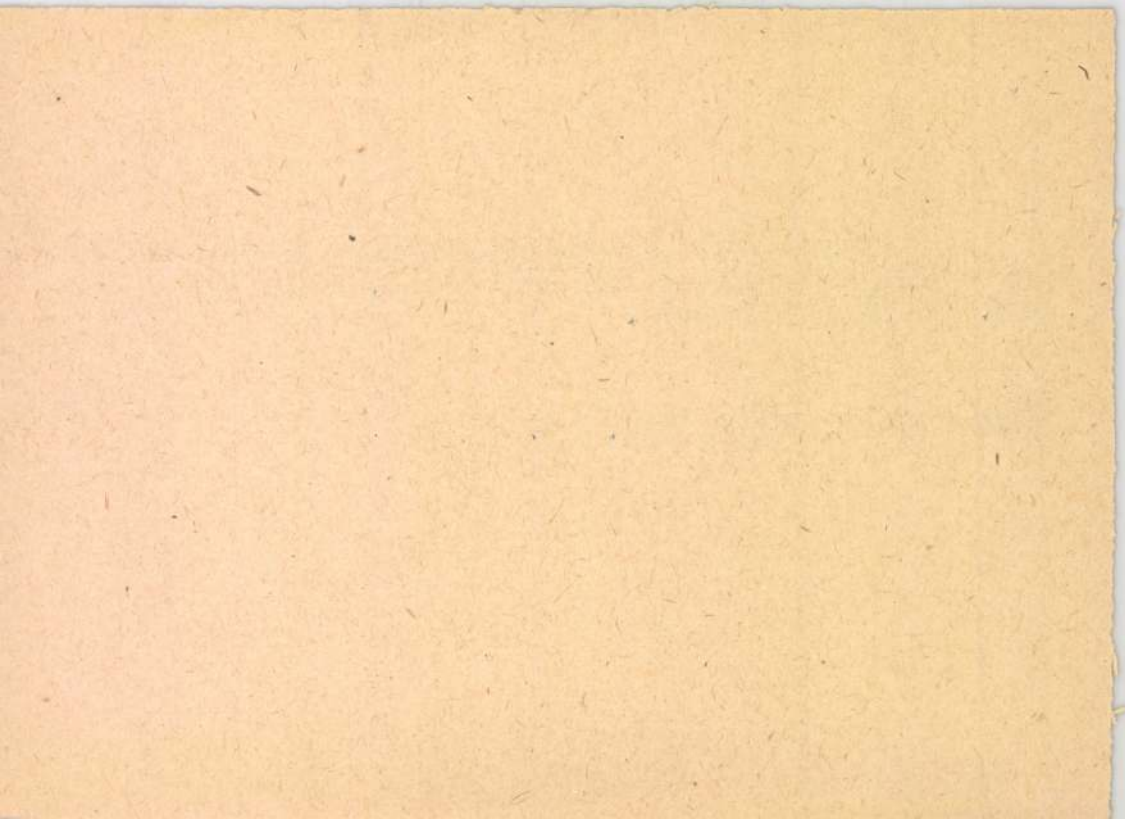
A Hancs -gyűjtés aukciója az Ernst-Muzeumban.
Az Ernst-Muz. Kiáll.-a.
Hancs. Uje. 1933. nov. 26. 27. l.

Ferenczi

művei megtekinthetők lesznek a kecskeméti
Katona József Múzeum képműkiállításán, mely 1957
aug. 20-án nyílik meg.

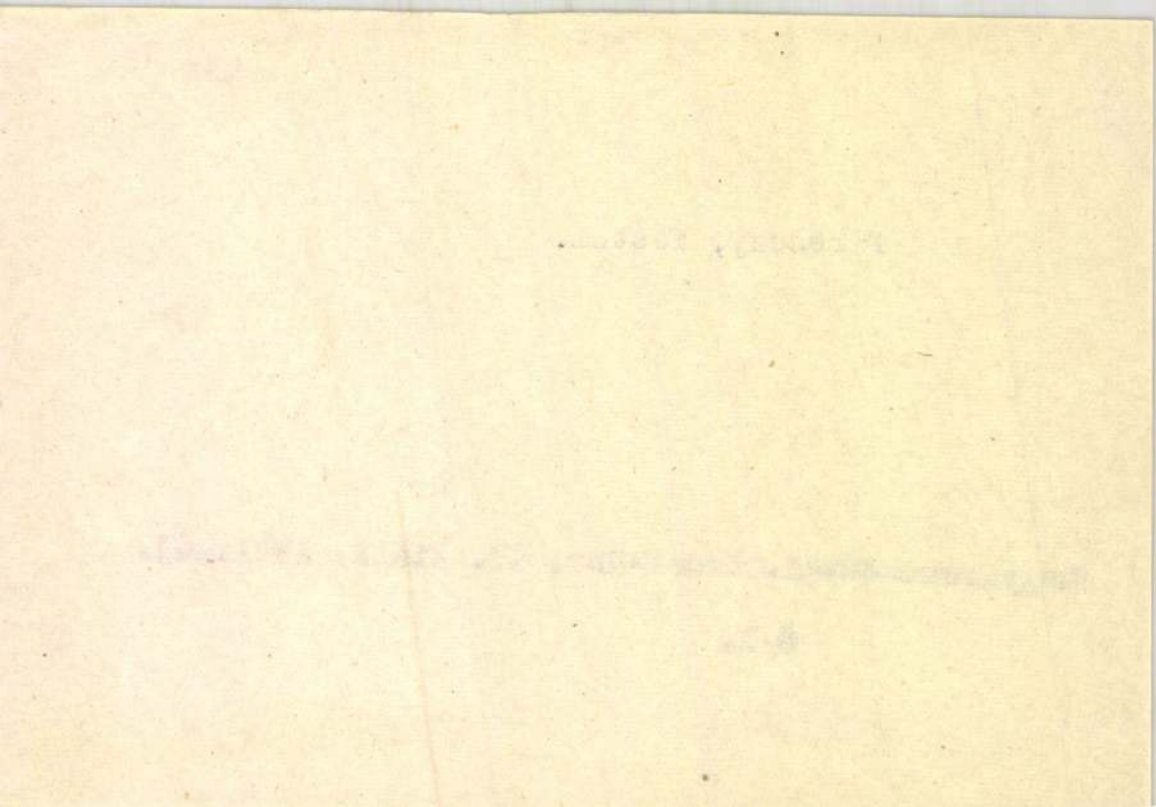
Petőfi Népe, 1957, aug. 15.

Ferenczy, festőm.

Nagy. rezekművek. Ernst-Muz. 47. kiáll. 1921. máj.

81.

Ferenczy, festőművész

Fieber H: A modern művészet és a papság.
Katholikus Szemle, 1908. 752 1.

February 1908

Number 1. A volume devoted to a history
of the United States, 1789-1908.

MDK

~~Magyar Iános, sz. 1887~~

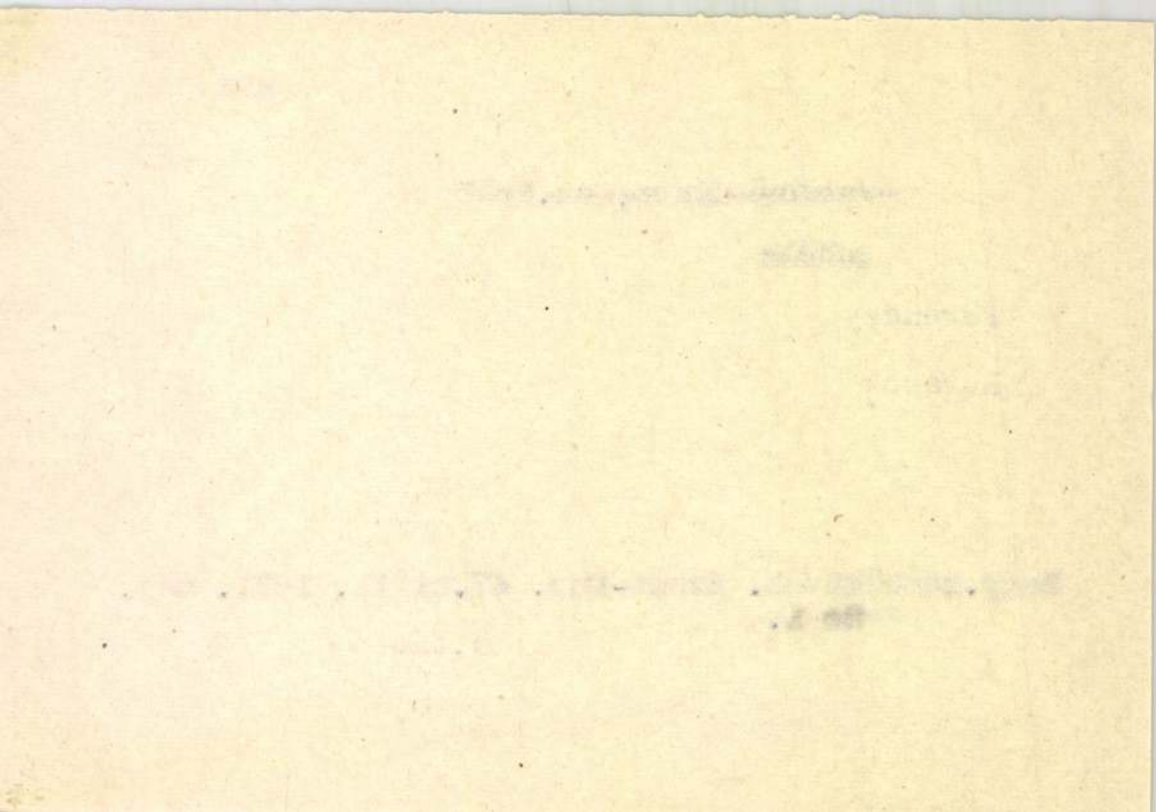
~~Erakt~~

Ferenczy

Lovasok

Magy. remekművek. Ernst-Muz. 47. kiáll. 1921. máj.
~~201.~~

5. tábla

Ferenczi, [fűző]

MDK

Szinyei, Ferenczi, Lechner, Fényes, Iványi-Grünwald,
Pólya és többiekéről mesél Herman Lipót rövidesen
megjelenő "Művészasztal" c. könyvében.

✶ : Herman Lipótnak ...

Esti Hírlap, II. évf. 92.sz. 1957. ápr.20. ~~XII~~ szo.
2.oldal

Ferenczi festőművész

A Király-Színházban bemutatásra kerülő
"Sárga kabát" c. darabjához tervez disz-
leteket.

Gedő Lipótnak a művészeőről készült karika-
turáját közli a lap.

Egy bécsi kávéházi asztal c. közl.
Színházi Élet. Bp. 1923. márc. 4-10.
XII. évf. 10. sz. 37. lap.

General Report

The first part of the report deals with the general situation of the country. It is followed by a detailed account of the various departments and their activities. The report concludes with a summary of the work done during the year and a list of the principal results achieved.

The second part of the report deals with the financial statement of the department. It shows the total amount of the budget and the actual expenditure. It also shows the balance of the department at the end of the year. The report concludes with a list of the principal results achieved.

Festők Ferenczy

Magyar Művészet 1928.1-59.o.
Mihályi Ernő: Pannonhalma.

Ferenczy, István

Pástortúr, 1925. XI. évf.
33. l.

Izokolay Béla: A magyar festőművészet

Ferenczy

Rajzai a Majovszky-gyűjteményben, melyet a műgyűjtő a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozott és ugyanott állították ki a gyűjteményt.

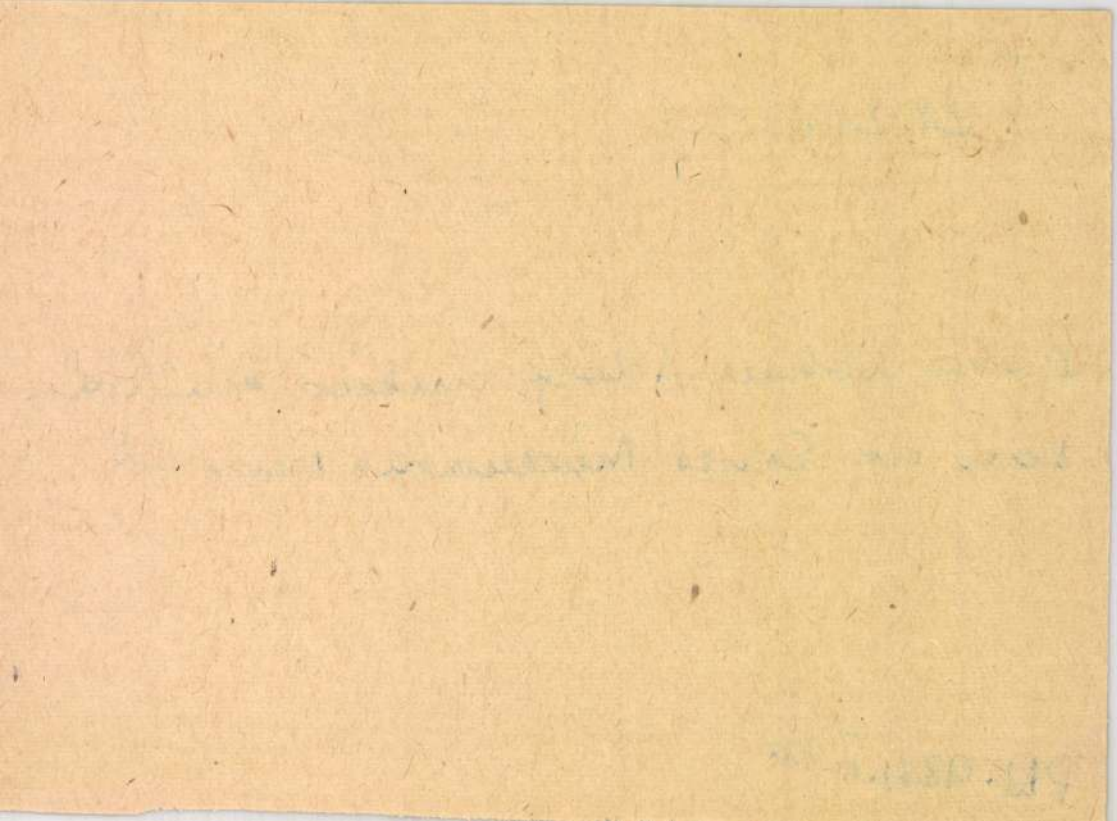
N. U. 935. IV. 28.

2000

Ferenczy

Bárá Kohner Adolf aukciós kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt

PN. 934. II. 18

Ferenczy

Baró Kohner Adolf aukciós kiállításán
az Ernst Múzeumban képeivel szerepelt

EK.934. II. 187

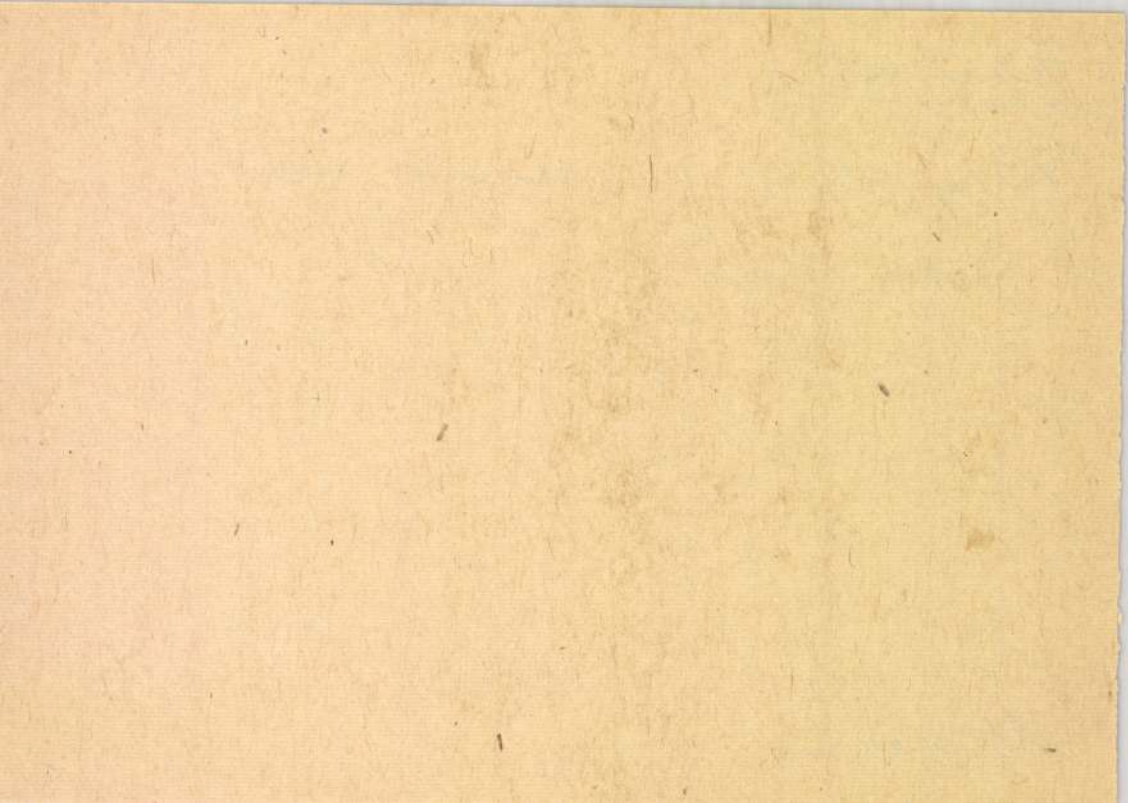

February

Recept a misaruck akt.

Lidm t d r s e

happertog 1925 XII. 6

Ferenczy

Alkotása, a Magyar Képzőművészek Egyesülete
jub.kiáll.-án a Műcsarnokban.

M.O. 934. XII. 8.

1870

Feruary

Korcsut a rugai, kelvinkii,
fallini is kaunasi magyar
kegyenurenet. Kiolvitok 104

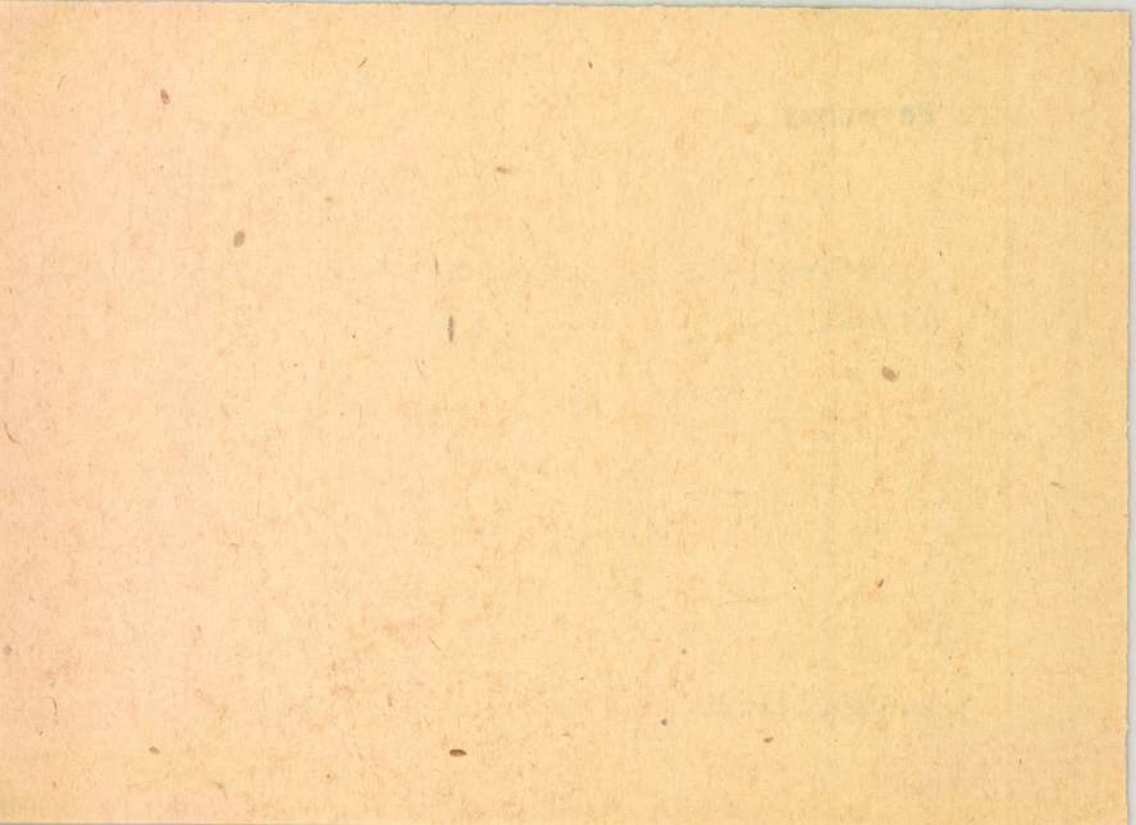
Newret. Lipog 1938 U. 10

Ferenczy

Alkotása szerepel az Ernst-muz. LI aukc.-kiállít.
tásán.

M. 935. III. 30.

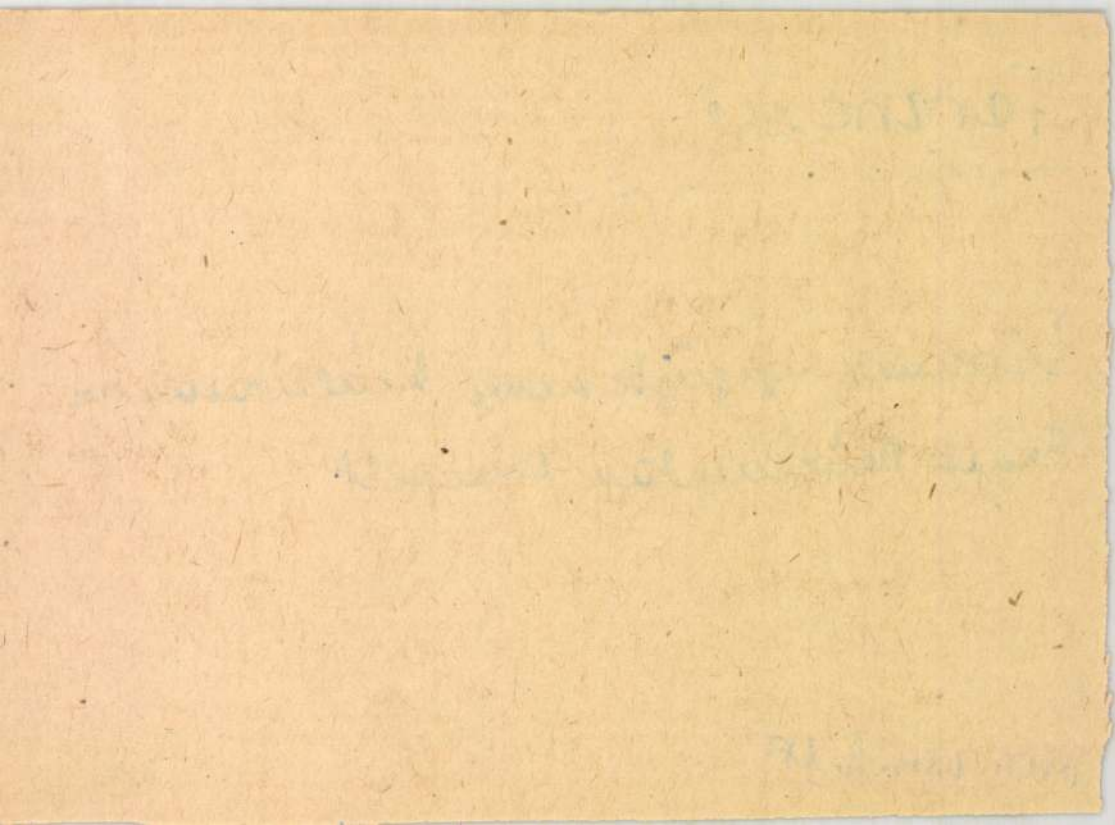

Ferenczy

Köhner-gyűjtemény kiállításán az
Ernst Múzeumban szerepelt.

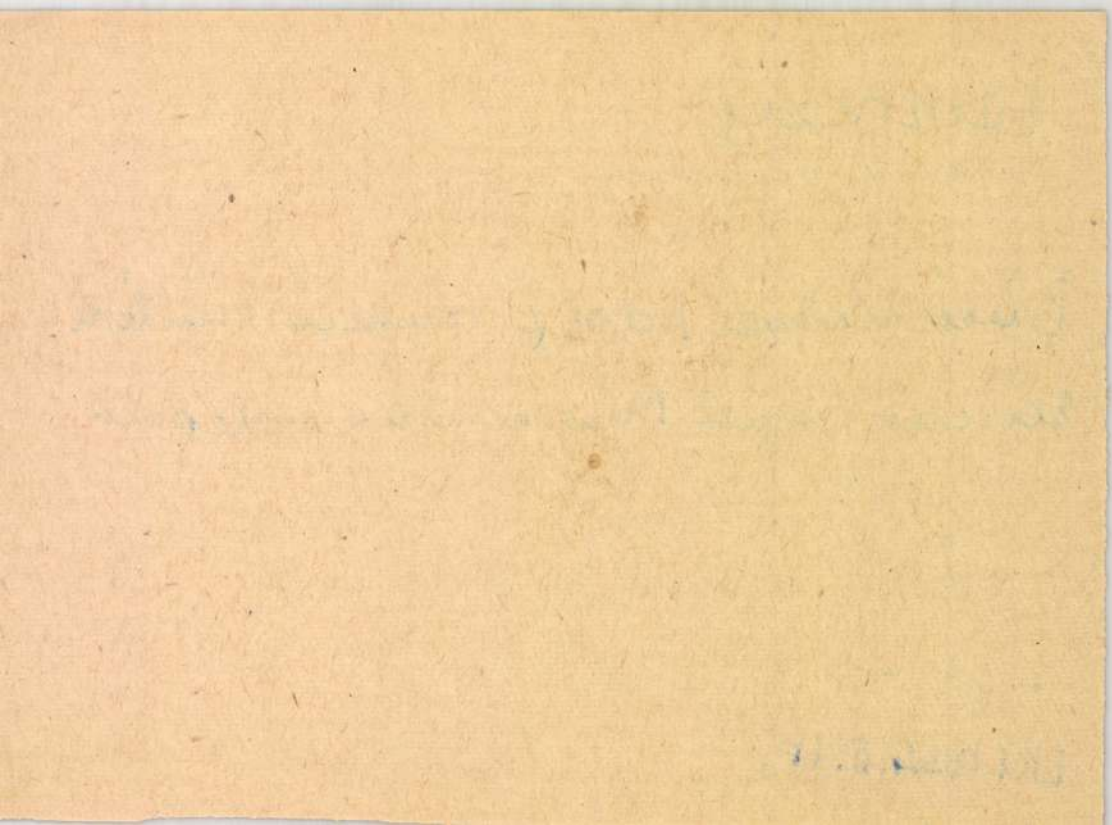
Mo. 934. II. 18

Ferenczy

Bárá Kohner Adolf aukciós kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

NU. 934. II. 18.

Ferenczy

Kóla Margit: "Balogh István államtitkár"
cimmal hoz interjút a lapban s felsorolja
az államtitkár képgyűjteményében szereplő
művészek alkotásait. Közöttük említi meg a
művész alkotását is.

Színház, Bp. 1946. ápr. 6-12. II. évf.
12. sz. 4-5. lap

1944

1944

A la argita: "L'Union Latine d'Algerie"
cinq fois interdite a Alger et ailleurs
en Algérie par le gouvernement
français. Fournit en 1944
une liste de noms.

1944. 11. 11. 1944. 11. 11. 1944.
13. 11. 1944. 11. 11. 1944.

MDK

Ferenczi és Káldory

az alábbi pályázaton 1000 koronás I. díjat
nyertek.

Az 5000 koronás szalon egyik fala, repr.

A Gellértfürdő és szálló berendezésére hirdetett
pályázat. Magyar Iparművészet 1915. 54.1.

18

Verenigd Koninkrijk

De Minister van Buitenlandse Zaken

aan de Minister van Koloniën

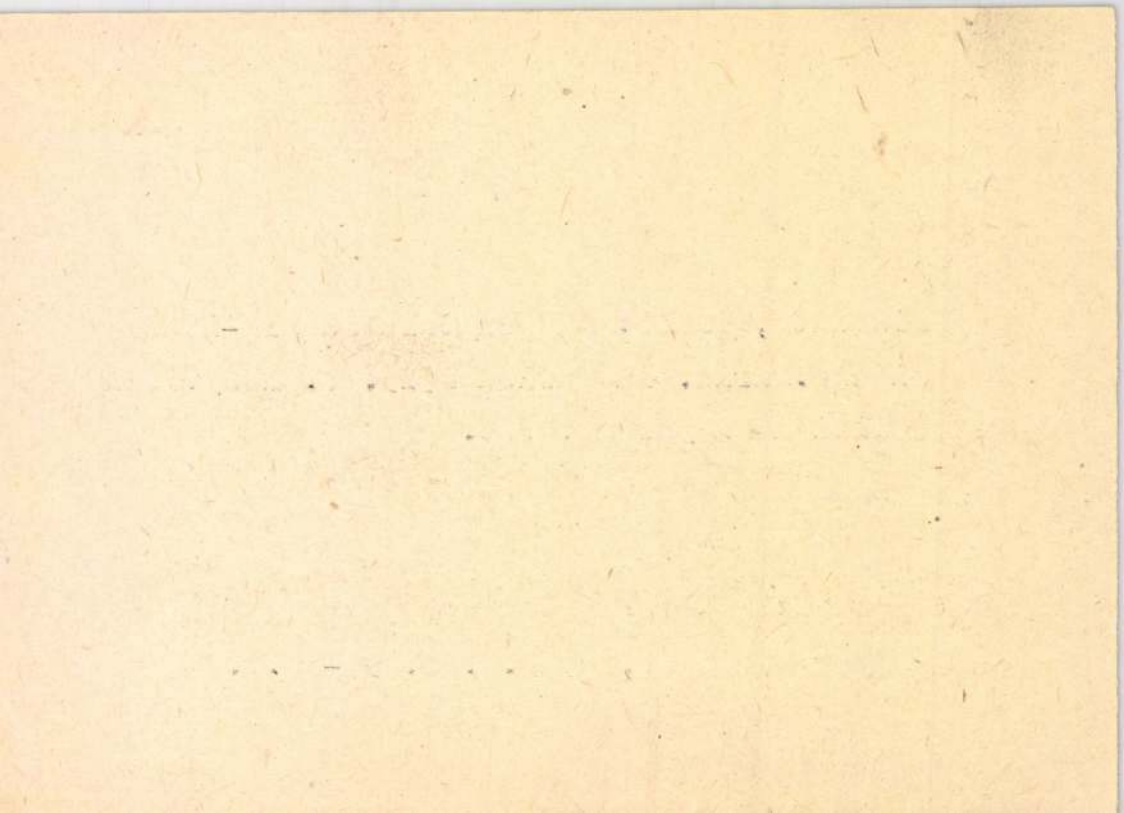
De Minister van Buitenlandse Zaken heeft de
Minister van Koloniën verzocht om

Ferenczy

Bénédite, Léonce: La peinture au XIX-ième siècle. Paris. Flammarion 1925. c. Könyvében említi a magyar művészt.

Magyar Művészet, 1925.1.sz. 59-60.1.

Ferenczy [ ] [ ] MDK

Ybl Ervin hagyatéki listából több

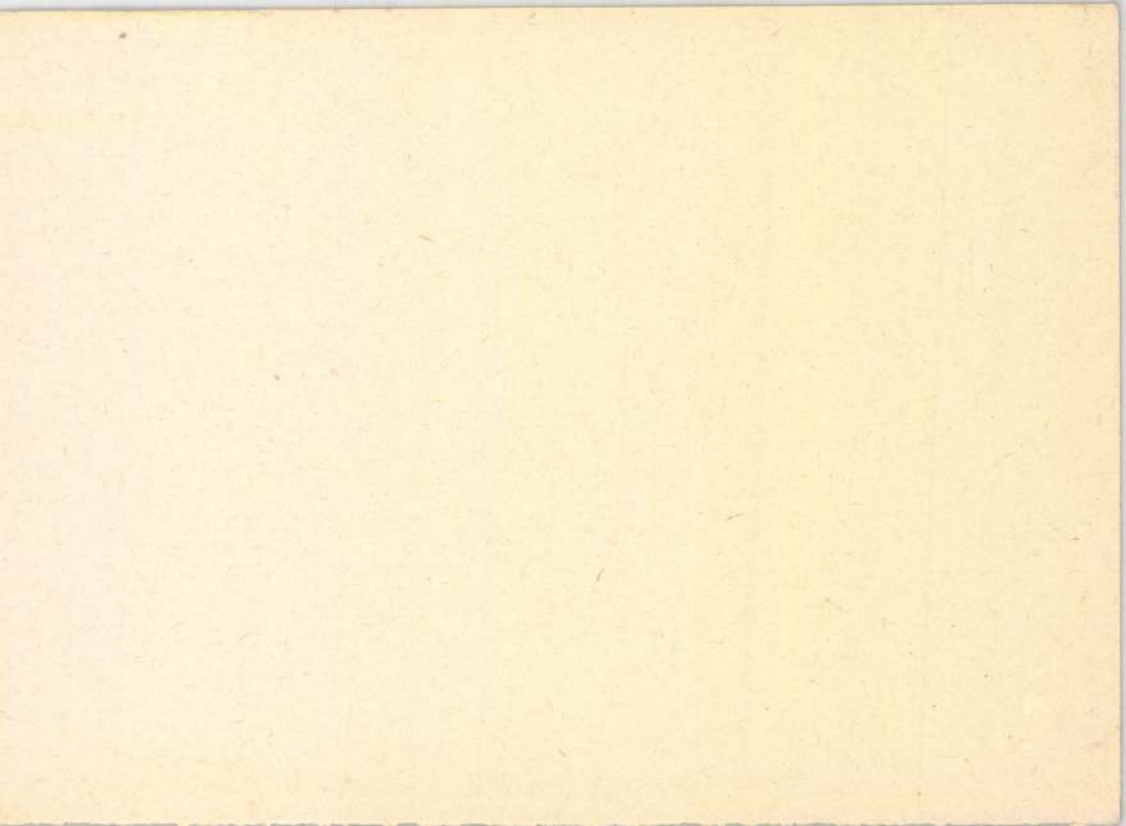
Ferenczy (valószínűleg Bénié) - alkotás

Került a Műhelyfényvívő múzeum
histórájába.

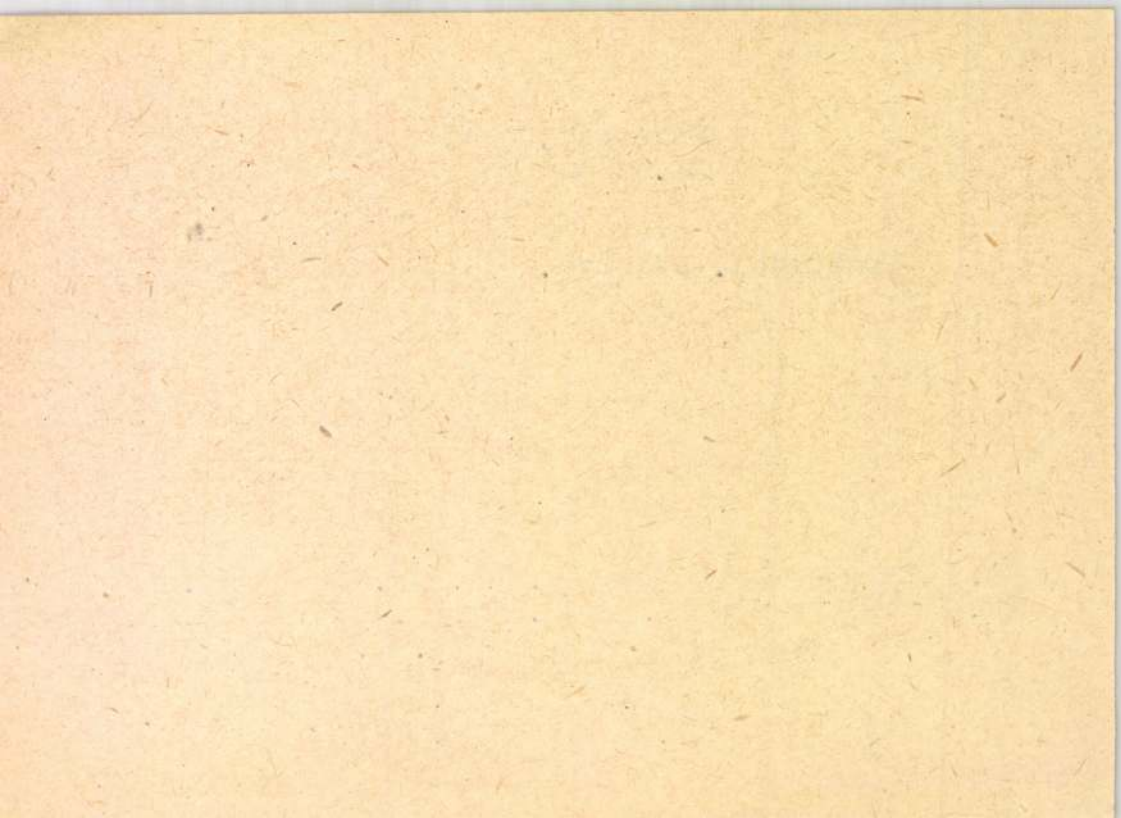
— : Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG, 1965. aug. 24.

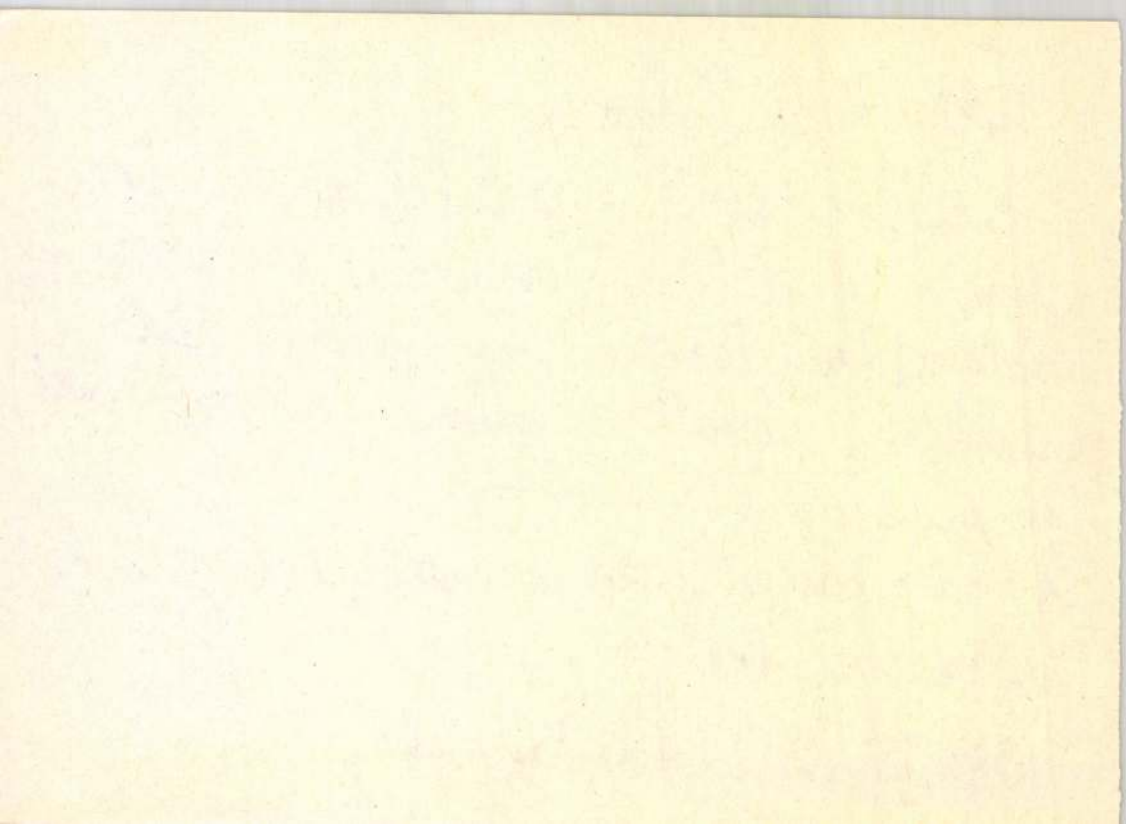

Ferenckéy Károly

Gegezi Kiss Tál akadémikus 1955-
ben a pécsi János Pannonius Múzeum-
nak aduadekora beállítványát
melyek körött a művészi alkotásai
is szerepeltek. —

A magybányai iskola vezető mestere volt.
Múzeumi írtak.

1942. III. 10. 18. 55 D. TV.

Ferenczy Károly, festő

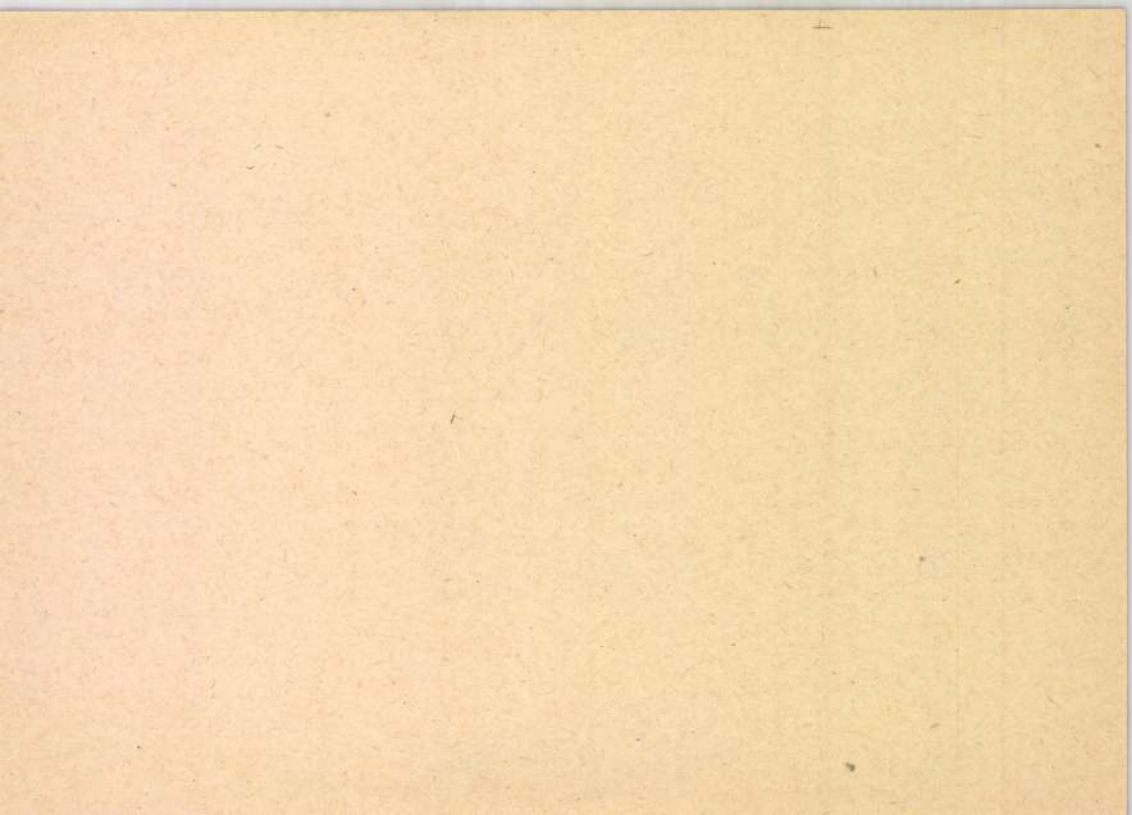
Részlet az életrajzi tanulmányból két kompozíciója
ról: Lotánulmány a Hódos kőfalához és
Magyarországi tujái között c.

Kutatói Judit: Képpályák és hiányok

158-161.

JELENKÖR, Pécs, 1971. február

XIV/2

Ferenczy Károly, festő

Megemléke.

Kontra Sándor: Bemáth Aurél Kiállítására
Vetpalotájára M. F.

Népszabadság, Bp. 1972. október 15.

Ferenczy Károly, festő

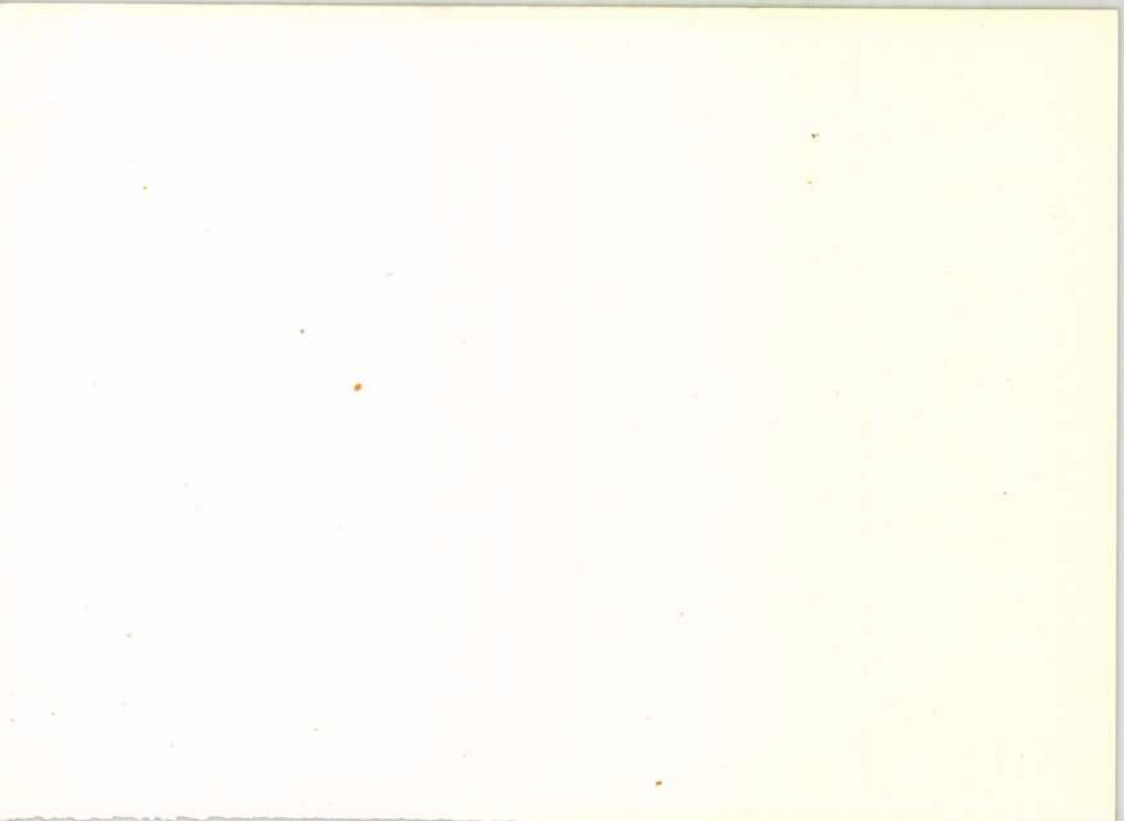
Művei a képtárban.

→: Tizenöt évez a némi képtár.

7.

Népszabadság, Bp. 1972. októ. 31.

Ferenczy Károly, festő

Tárlatvezetés mutatja be a ferenczy
művészetét. (Művészeti Galéria.)

— A hét népi kulturális programból

9.

Népszabadság, Bp. 1972. október 28.

Ferenczy károly, festő

Megnyílt a Ferenczy család illusztráció
kiállítása.

—: Felhívások a neubudai múzeum
új épületét

4

Népszabadság, Bp., 1972. szept. 19.

Ferenczy Károly, festő

Tárlatveretesen ismertetik műveit.
(Neureti Galéria.)

—: A mai kulturális programról 9.

Népszabadság, 'Bp. 1972. szept.' 17.

Ferenczy László

---

az 1908-ban egyesített Magyar Impressionis-
tók és a Naturalisták Közvédelmi és Művelődési
Királyok-ja helyett a Hegyi-bányák és a pen-
sionátumok mintaképe.

D. Fehér László és Pogány Ö. Gábor: Magyar
festészet a XX. században, Bp. 1971 118

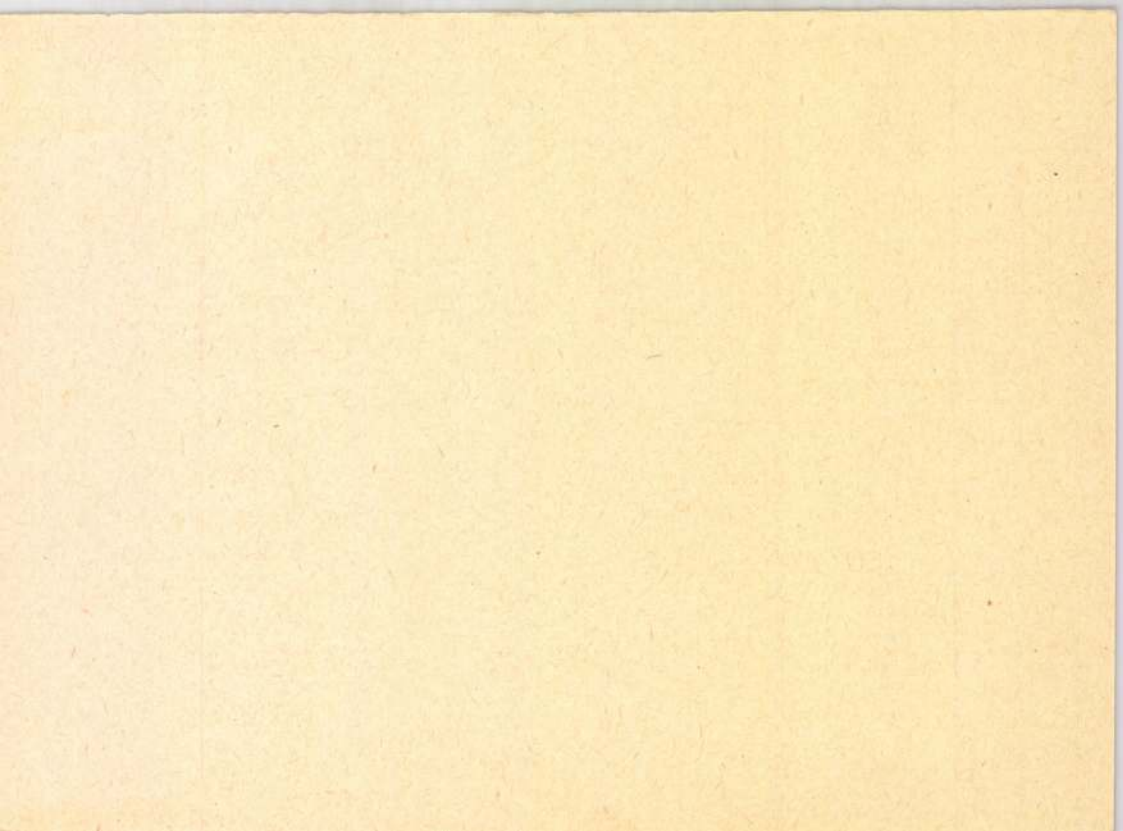
Ferenczy, Károly

---

sítkészítésére, az oroszok és magyarok közötti
közvetlen kapcsolat a zoltár és a zoltár
közvetlenül kapcsolódik előző kor-
szakhoz.

D. Fehér Zoltán és Pogány Ö. Győző:
Magyar festészet a XX. században, Budapest, 1941

91

Ferenczy László

úgy nyílt ki, hogy seftelmesen vértől
valószínű és szívesen jelennek képeink
együttben mondani valója.

D. Fehér László és Pogany Ö. Gótor:

Magyar festészet a XX században, Budapest,
1971

Ferencesy Kórhely

---

a pozsaol forvulato' idefen a nagy bányai
kellennis eg vezeki palocjot Hollosy Simon-
tol vette ot.

D. Fehér László és Pogány Ö. János: Magyar
festészet a XX században, Gyolapcs, 1921

Ferenczy László

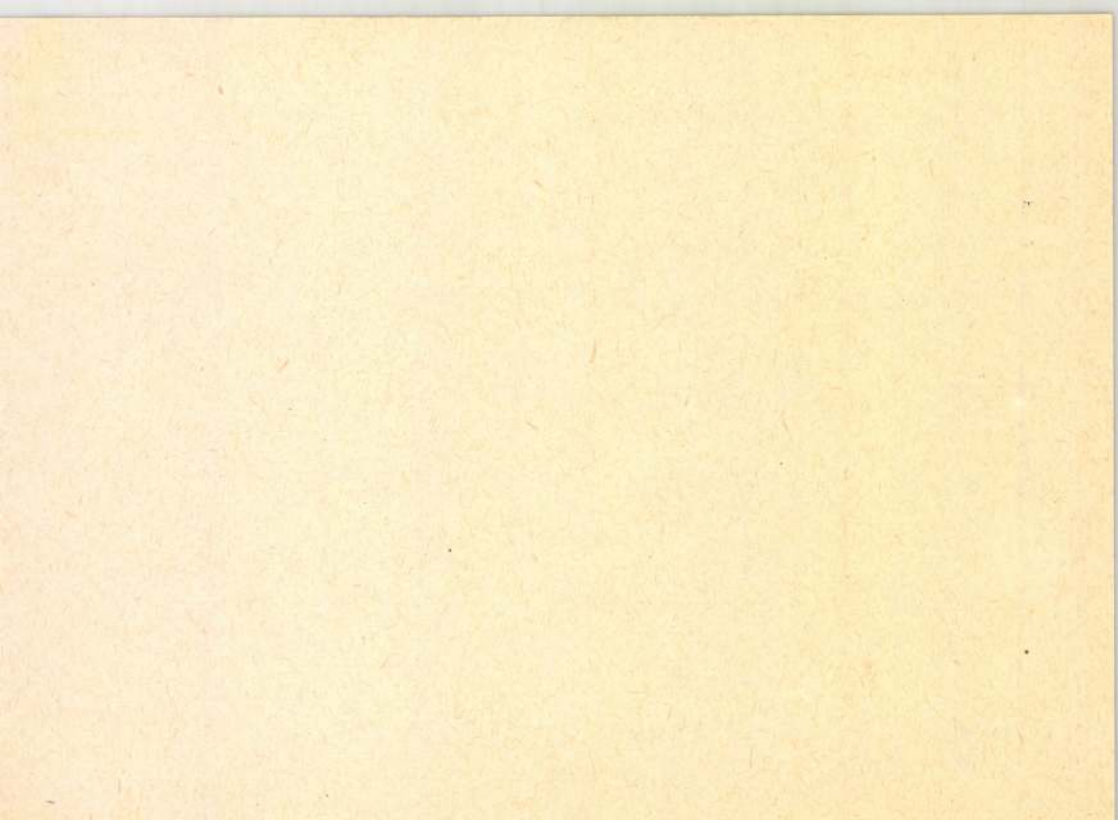
a pályabonyai festő's koloncok megvalósításai
terve megerősebbre toltott a mesterséget; őt
a leggyorsabb európai gondolatokos jellemző.

D. Fehér László és Papp György ö. Gyakori:

Magyar festészet a XX században. Budapest,
1971

61

1

Ferenczy László

Hözött reprodukciók:

80. n. „Tékozló fiú”, 1908, olaj, vászon,
110 x 145 cm.

81. n. „Nyári est” (vázlat), olaj, vászon,
70 x 90 cm.

Fülep Lajos: Magyar művészet, Gyodalyes,
1941

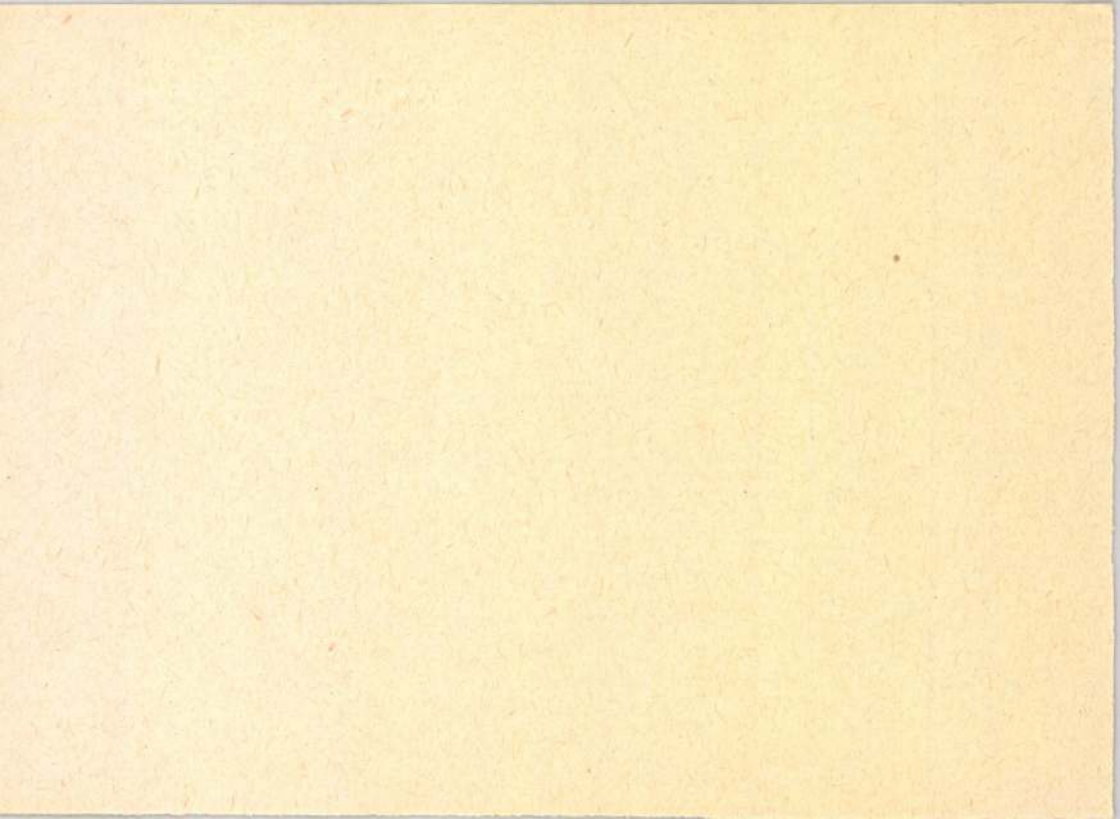

Ferenczy Lőrinc

83. n. "Artista por" (vázlat), 1912,
olaj, vászon, 67 x 67 cm.

84. n. "Cigányélet", olaj, vászon, 95 x 140 cm.

Fütes Lejós: Magyar művészet, Gyulaföld,
1971

1

Ferencesy Könyv

a nagybányai festői fellegvárnak rend-
szerezője; gyekszik szabadulni minden
a prióri művészi szemponttal - ami befejező-
készen a jelenség apróbbi képeit.

Fülep Lajos: Magyar művészet, Budapest,

1971

1068

Ferenczy Károly

2

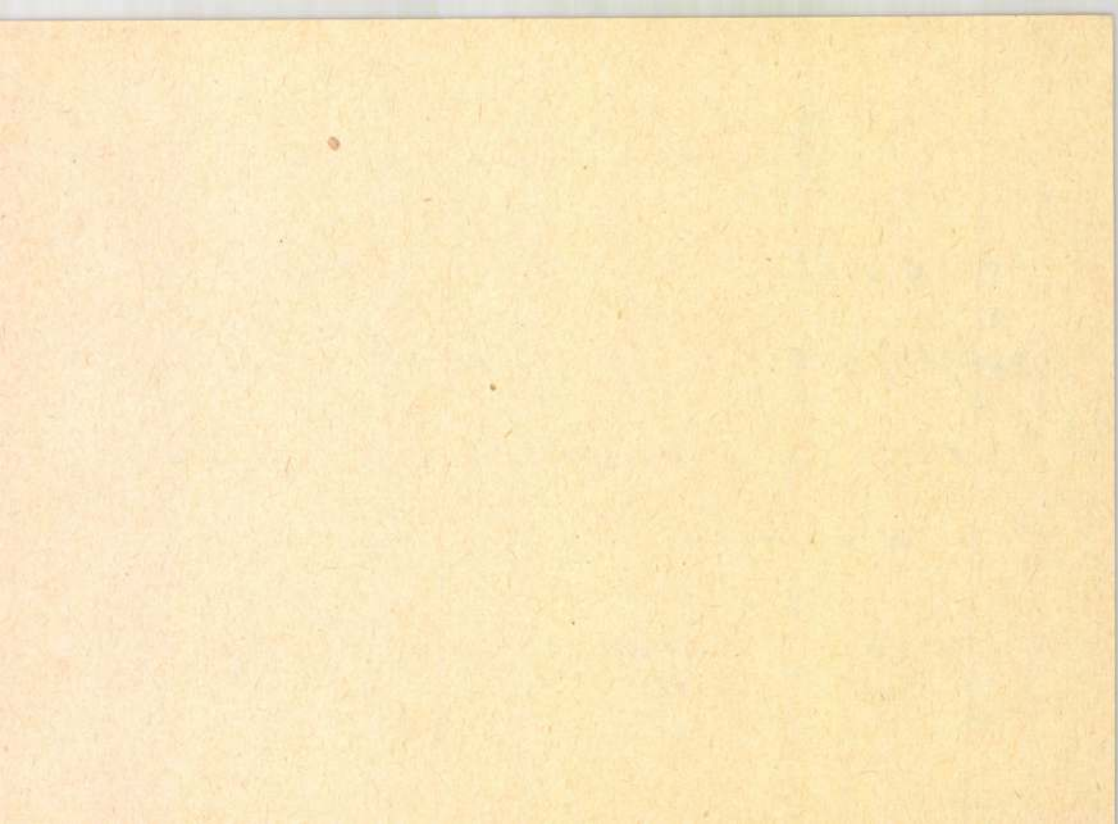
Apró sikokat egyöntetű nagy sikokba
fagyalja össze, ezer-meg ezer valózt
3-4 valóz-komplexumra tömöríti; mód-
szere szintetikus.

Fülep Lajos: Magyar művészet, Budapest,

1971

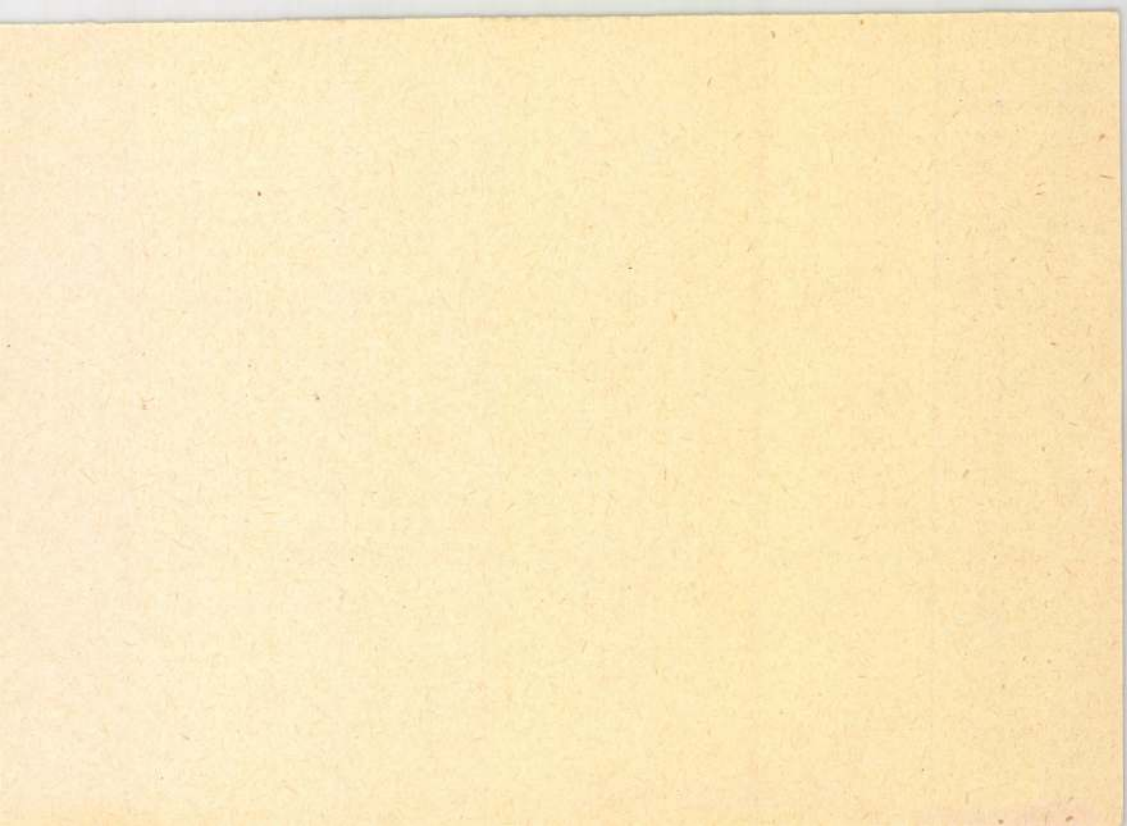
105P

Fekenczy Károly

1897-ben mutatkozt be a nagykönyvi kiállításra műveit.

Fülep Lajos: Magyarországi műveltség, Budapest,
1971

Ferenczy Károly

---

bár nem volt kapcsolata a szecesszióhoz alkotásain mindazonáltal észlelhető e stílus hatása.

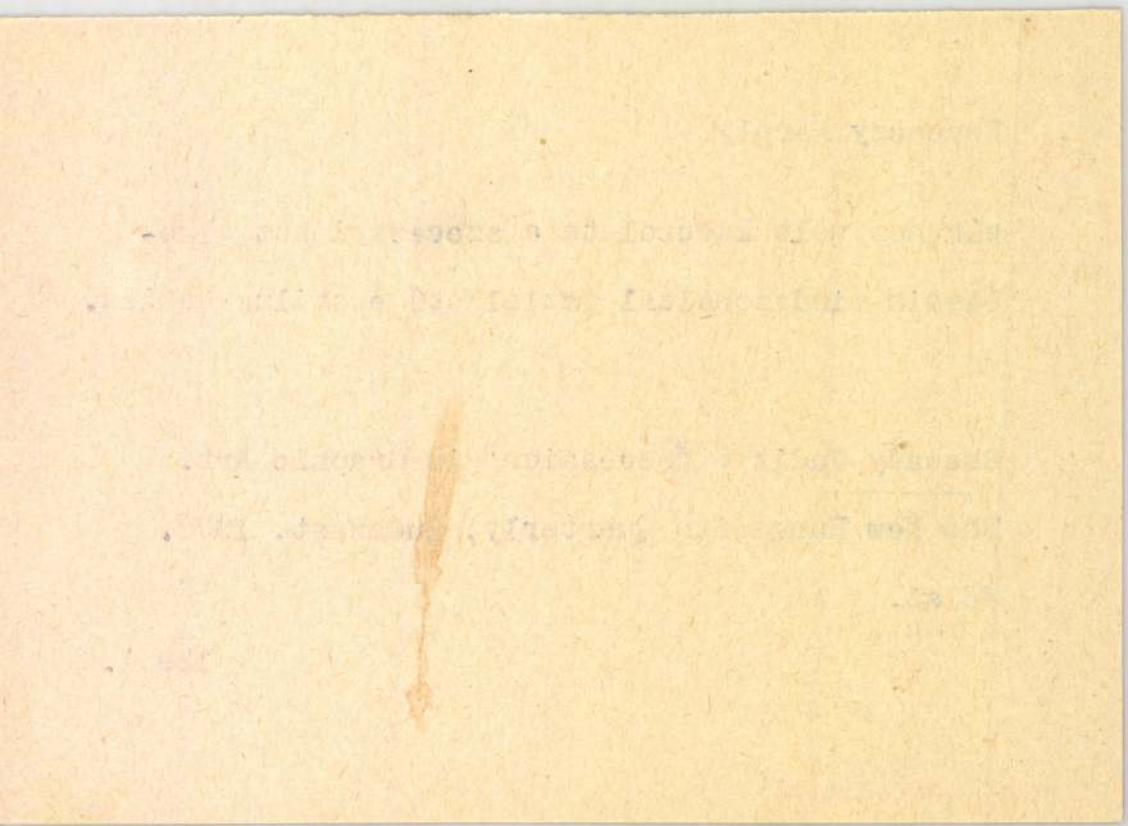
Szabady Judit : "Secession" in Graphic Art.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1972.

45 sz.

189 l.

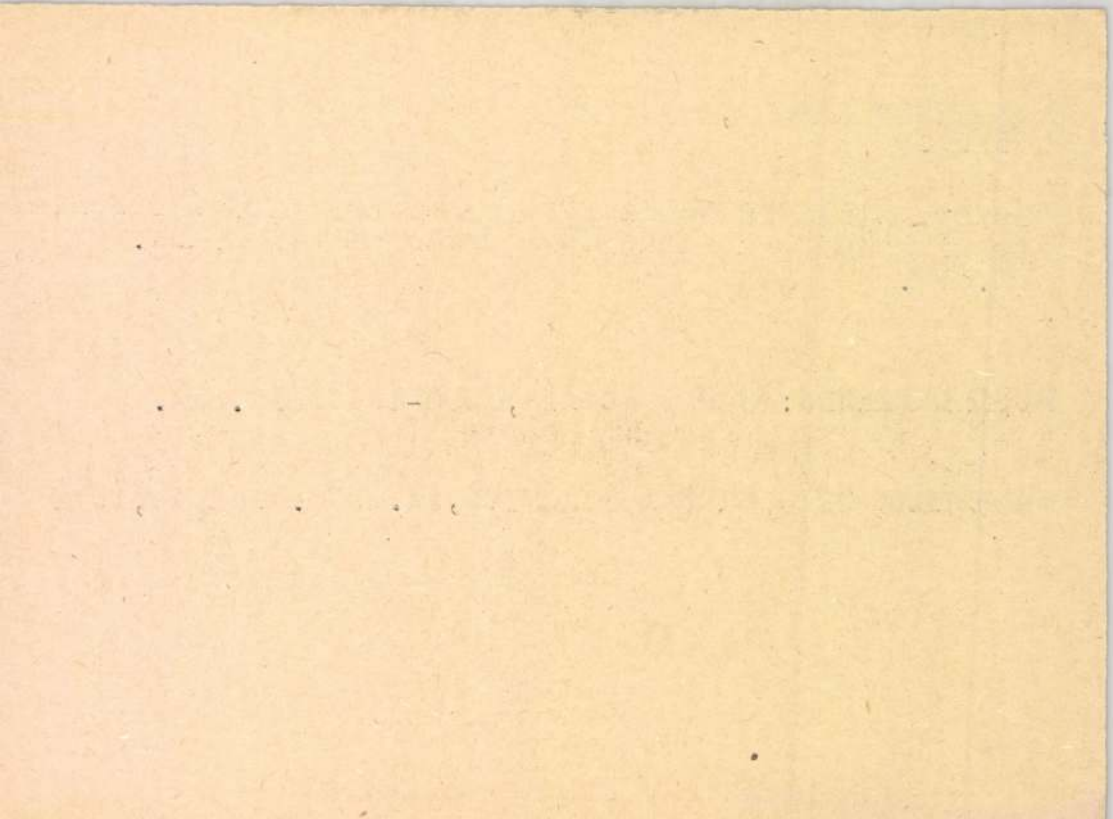
FERENCZY KÁROLY, festő

Sassy Attila miskolci festő a század elején Ferenczy magániskolájában tanulta a művészet alapjait.
317. old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317. old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

Ferency Károly

készítette a magyarországi diósgyőri víz
helyreállításának tervét. Az épület képét küldi:

Horler Miklós: Műemlékvédelem és mai építészet.
Magyar Építészlap, 1972.2.sz. 26-33.l.

Erasmus King

Dear Sir,
I have the pleasure to inform you that
the same has been done.

I am, Sir, your obedient servant,
Erasmus King

Fecseny Károly

volt a diósgyőri és a pécsi (pusztai) vár helyreállításának építész-tervezője.

Gerő László: Váraink műemléki védelméről. Magyar
Építőművészet, 1972. 2. sz. 34-43. l.

Toronyi István

1884. évi (XIV. évi) törvény a köznevelésről, melynek 10. §-ában
szövege: „A köznevelés feladata a nemzeti érzék és a magyarság-
tudat megerősítése, a nemzeti nyelv és irodalom iránti szeretet
felkeltése, a nemzeti történelmi emlékek megismerésének elősegítése,
a nemzeti hit és erkölcs megerősítése, a nemzeti életképesség
fejlesztése, a nemzeti szellemiség ápolása és a nemzeti
szellemiség terjesztése.”

Magyar Nemzeti Művelődési Intézet, Budapest, 1972. évi
I. sz. számú, 1972. évi, 1. sz. számú, 1. sz. számú

Teremey Károly

volt a siklósi
vár helyreáll-
tásának építész-tervezője.
(erő)

vár helyreáll

Gerő László: Váraink műemléki védelméről. Magyar
Építőművészet, 1972.2.sz. 34-43.l.

Handwritten text at the top right, possibly a name or title.

Handwritten text on the left side, possibly a name or address.

Handwritten text in the center, including a signature and some illegible words.

Handwritten text at the bottom, possibly a date or a reference number.

FERENCZY KAROLY, festő

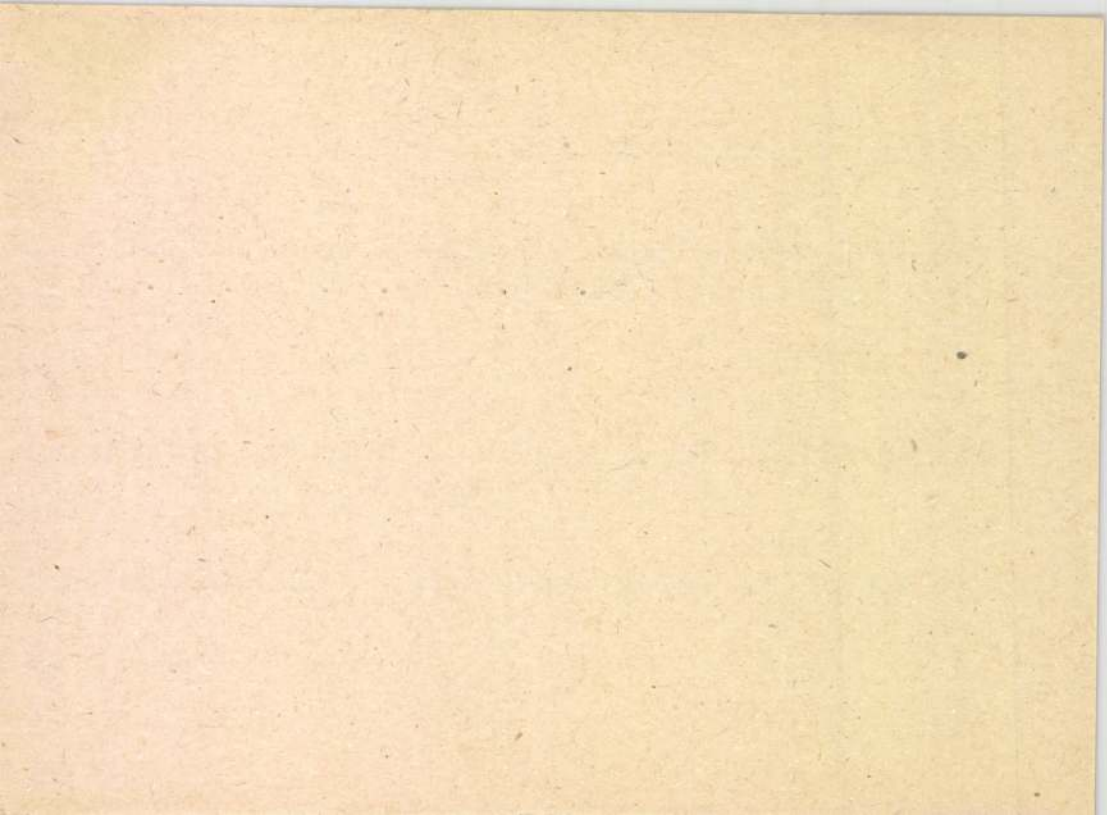

Béni, szobrász és Noémi gobelinszövőművész 1890-ben
Szentendrén születtek. jún. 18-án. 8./40/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Ferenczy Béni szobrászművész ércsei
és plaketái 8/40/.old

AZ ÉREM, Közl. az éremgyűjtés köréből XII. 1936. 3. Bp.

Ferency károly, festő

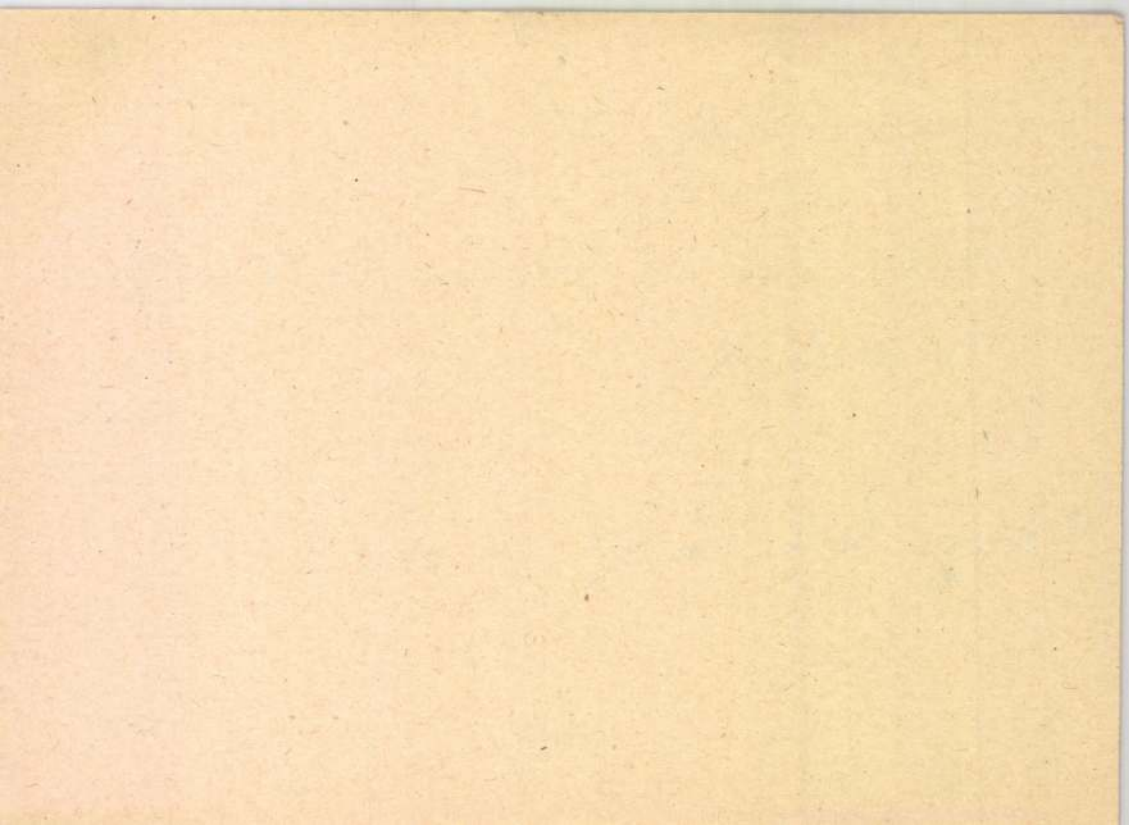
Juhán ferenc műveiről való
művészeti feljegyzés.

Pomogát's hely: Václav a mindenképp⁴

554-562.

JELLENKÖR, Pécs, 1971. június

XIV/6.

Ferency kárvy, festő

A neutendrei múzeum új nagy épü-
letében a ferency-embád munkáinak
állandó kiállítása nyílt meg.

Ez alkalommal ismerteti a cikke ferency
kárvy életét és munkásságát.

— : ferency - embád

6.

Ferenczy Károly, festő

Megszületve: Gröbel szék kiállításánál
kegyeletben. (Múzeumok.)

Brodri franc: Képzőművészeti kézikönyv

686-690.

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/4-8.

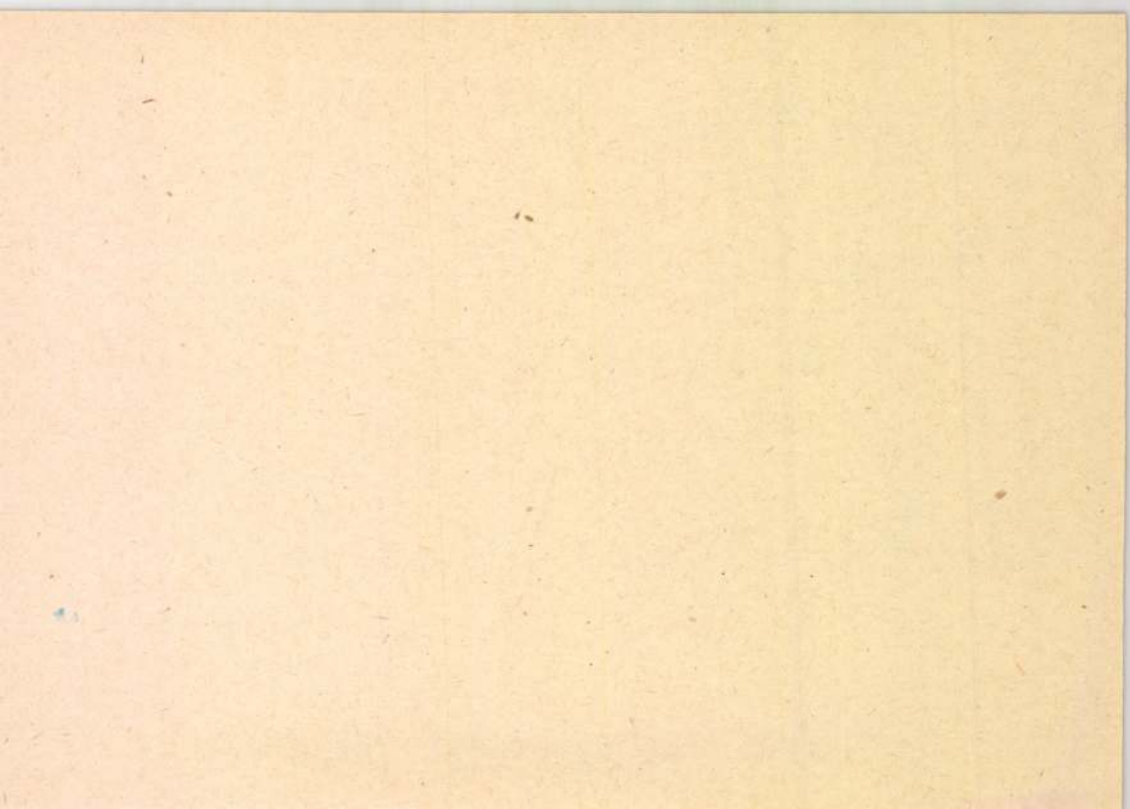

Ferenczy Károly, festő

Megemlékezés. (Ma 1916-1925. album
alatt.)

Bodri Ferenc: Ke'rsömmivésneti krónika
686-690.

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/
7-8.

Ferenczy Károly, festő

A 28. levél melléklete volt:

1911-ben áll. aranyéremet kapott.

Takács Gyula: Huszonötök Rippel-Rónai levél
673-685.

JELENKÖR, Pécs, 1971. júl. - aug. XIV / 7-8.

Ferenczy Károly

A pécsi Modern Magyar Képtárban
egy pár műve látható.

Yelenkov, Pécs, 1942. márc. 286. old.

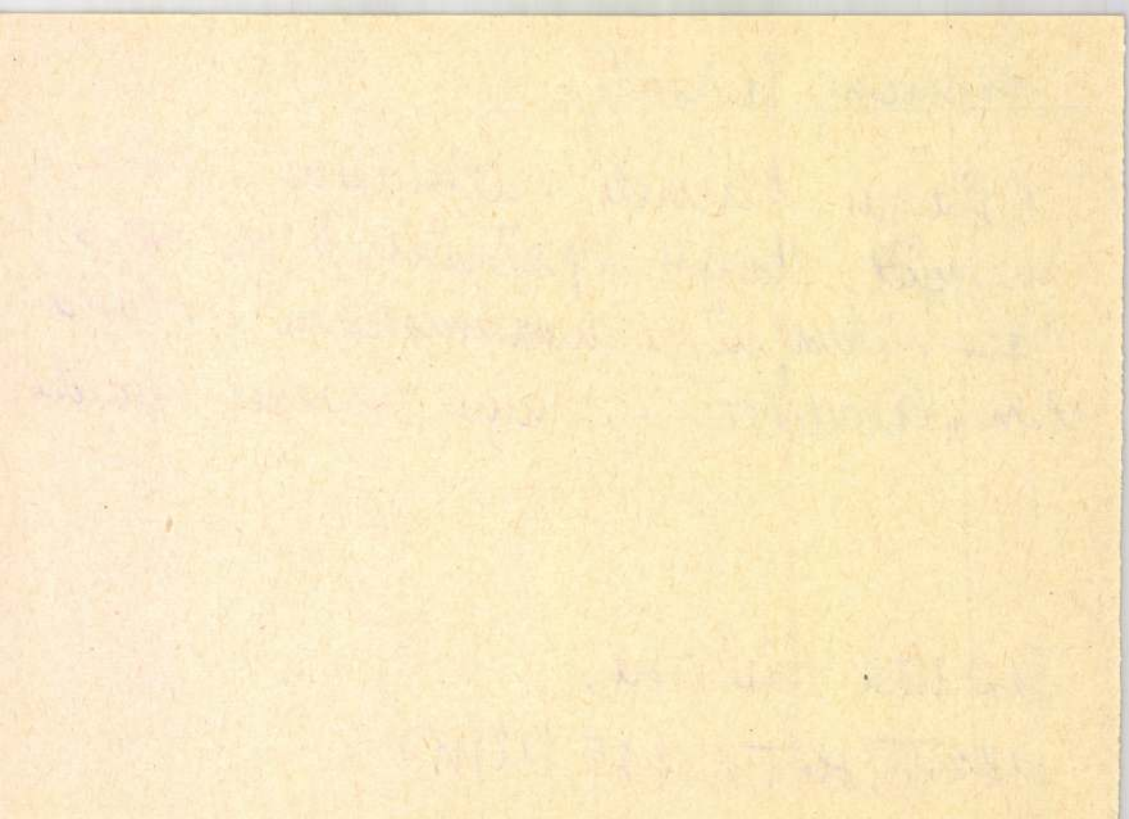

Felucny Károly

a Magyar Nemzeti Galériában a hó 5-én
megnyílt "Magyar képzőművészek 100 éve a
Bács-Kiskun m.-i múzeumokában" c. tárla-
ton "Születés" c. műve szerepel. (születés)

Társatrol társatra.

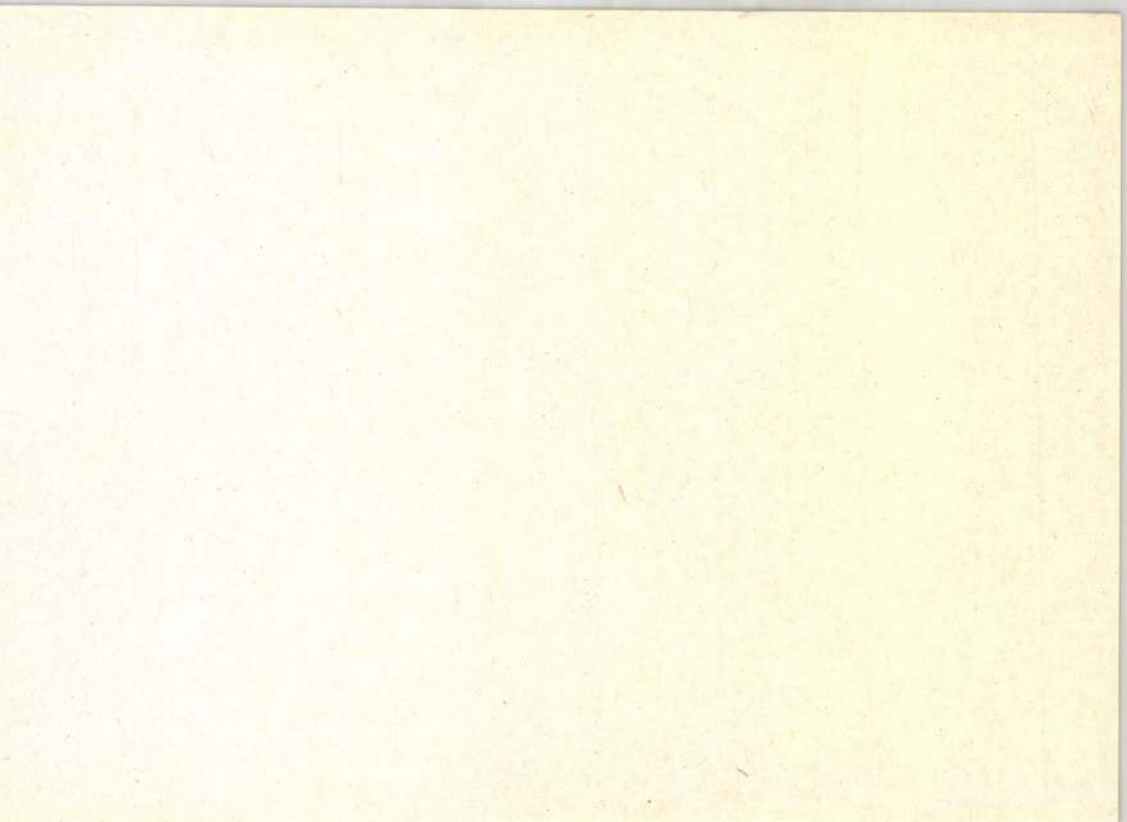
1942. III. H. TV. 14.25 | 12 | K. J.

Teucry Karoly
fest'

v feleseje Fialka Olga

Mwadia beo": Felizreich ...
Korunk 1970 IX. 1460.

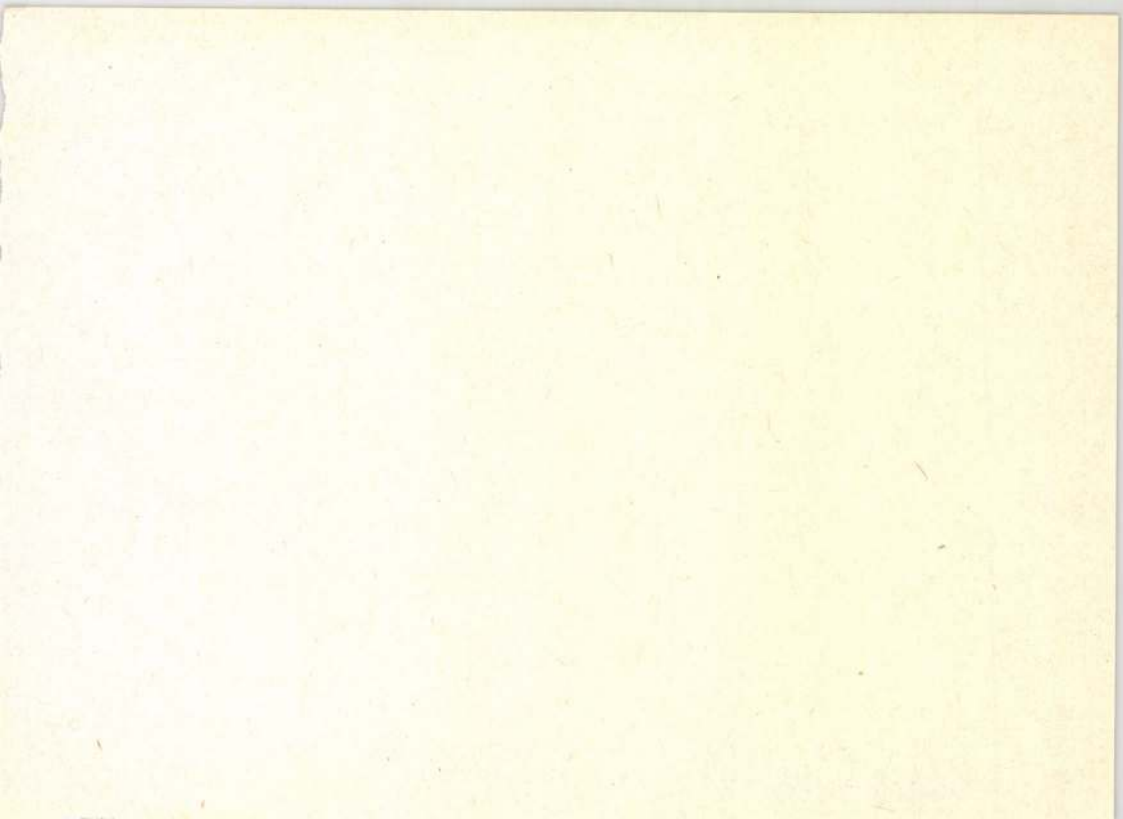

Tseaczy Kw'oly
fes b''

~ Mu'ke swepeltch a Tseaczy - oralsol
höwi hi'litosa'a 1920 - bra 36 - ea.

Musa'dia tawö: Feljuzes'eh.

Korank 1920. IX. 1461.

Tereaczy Karoly

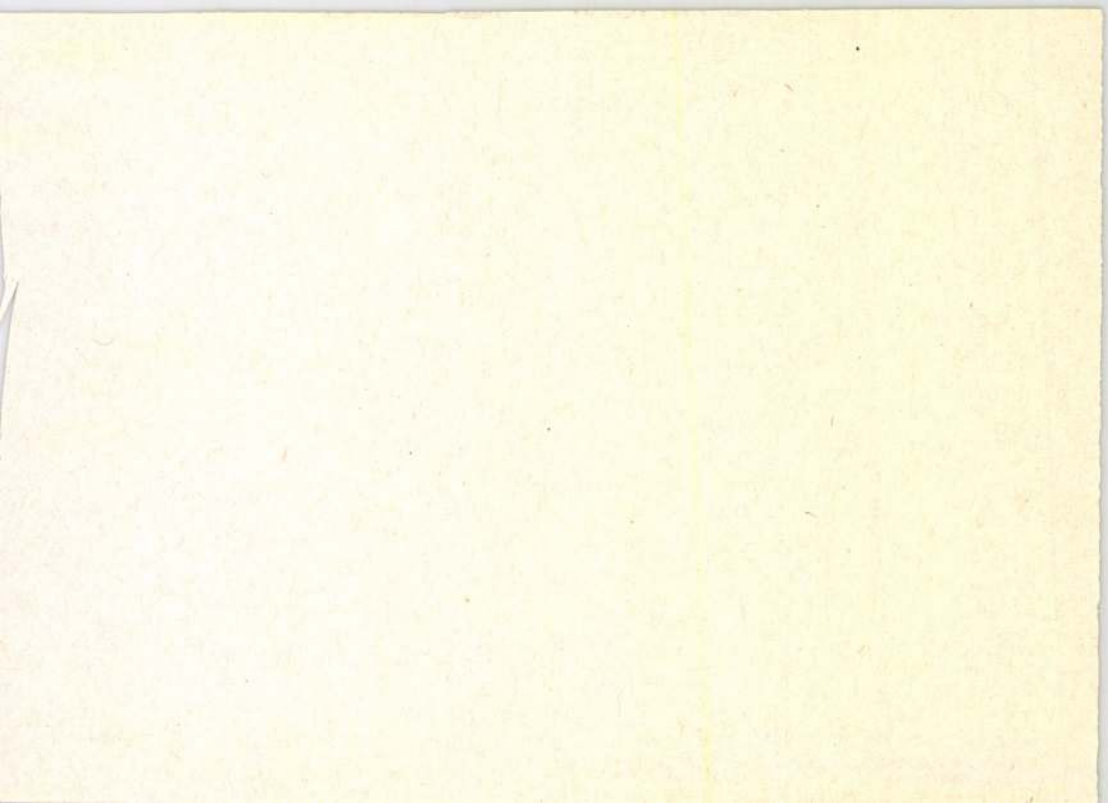
füls

Uitz Bebe s' Pa'rk was" a no-
veale'hes' veltak.

Stebo' t'ha: t' anoffor a ktizemus t'it.

36.

Ahad. Kiasol. 1971.

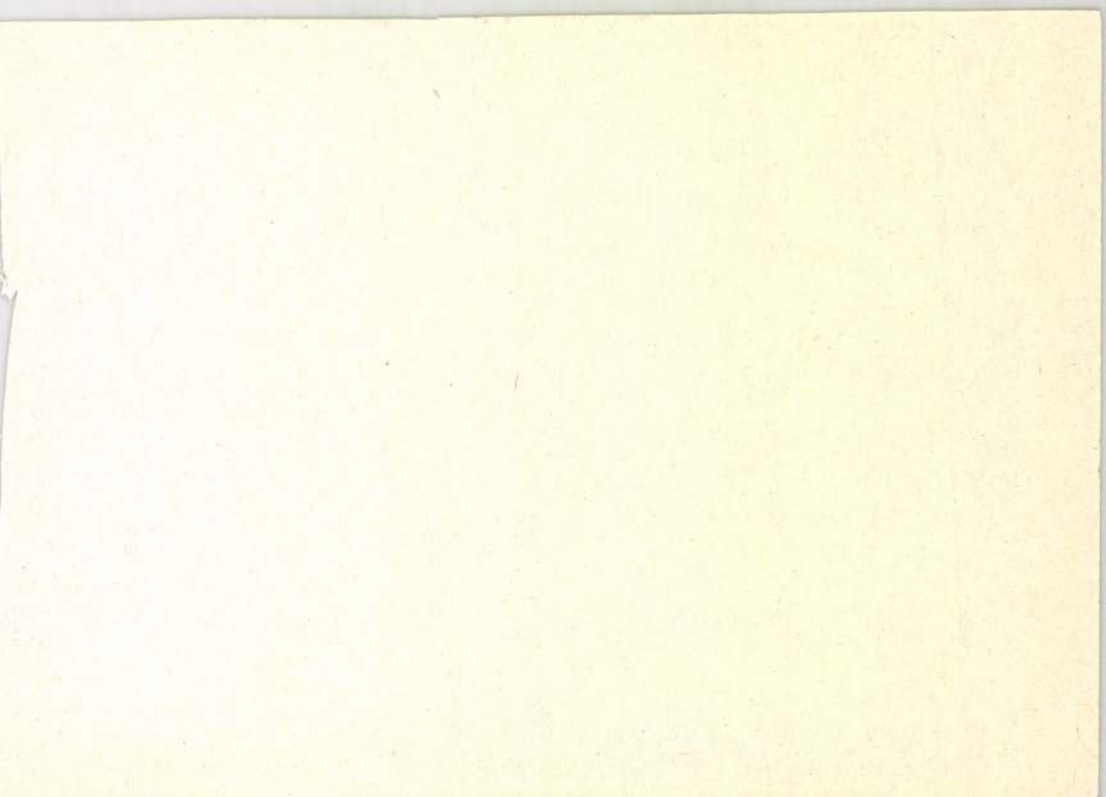
Tereaczy Károly

festő

1914-ben készített tusrájroiban a
svátai's témája.

Szabó Lúcia: A magyar életírás tört. 36.

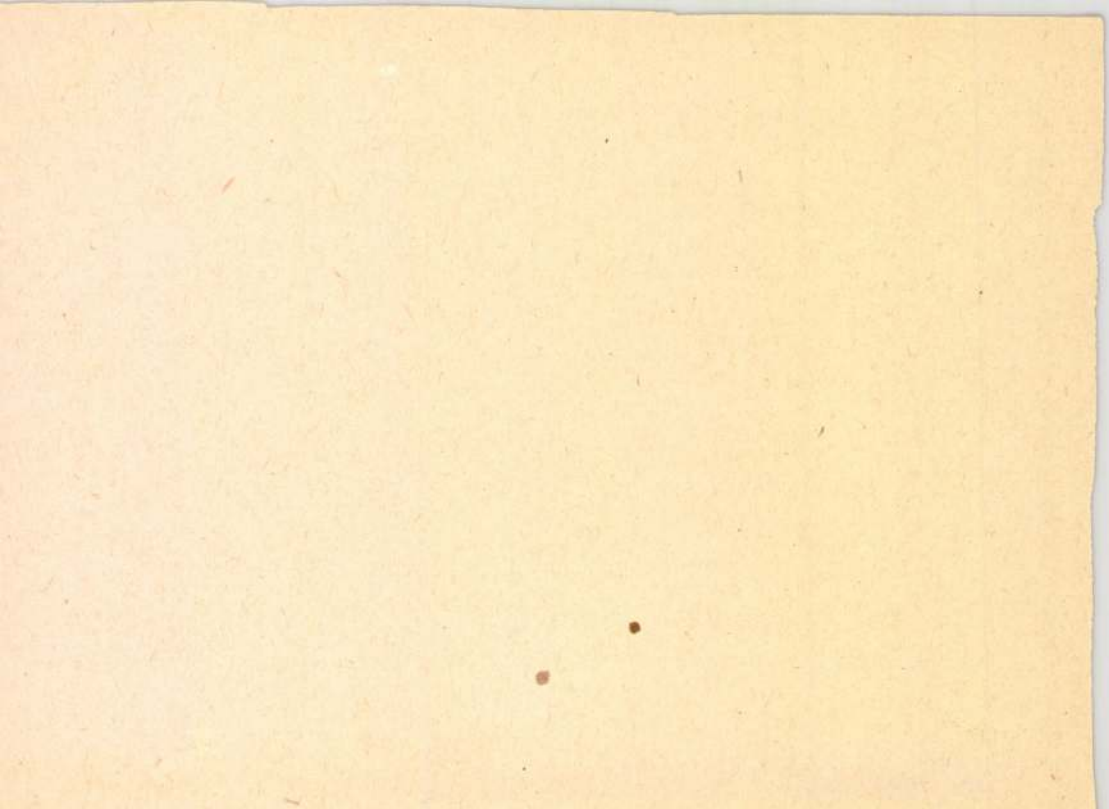
Alap. Kiad. 1971.

Tescacy Karoty
fes k"

Uits Be'la fahara vrel a keli-
w'um'vesseti To'ishola'a.

Sra lo' lilia: A awoyow a hti'uz-i,
news list, 22.
Hual. Keval. 1971.

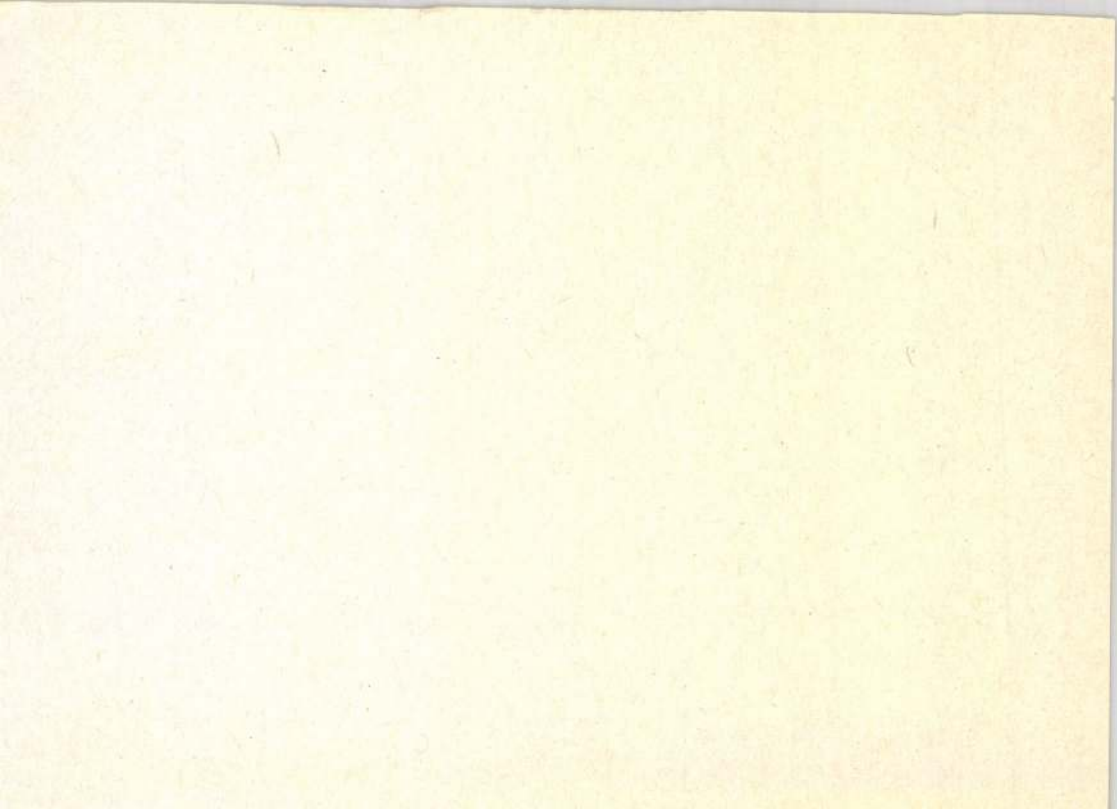

Teseacry Karty
festó

~ növekedés volt 1915-16 van Pa'rk
phó

szob' lúh: A magyar aktivizmus tört.
76

A hadi kiad. 1971.

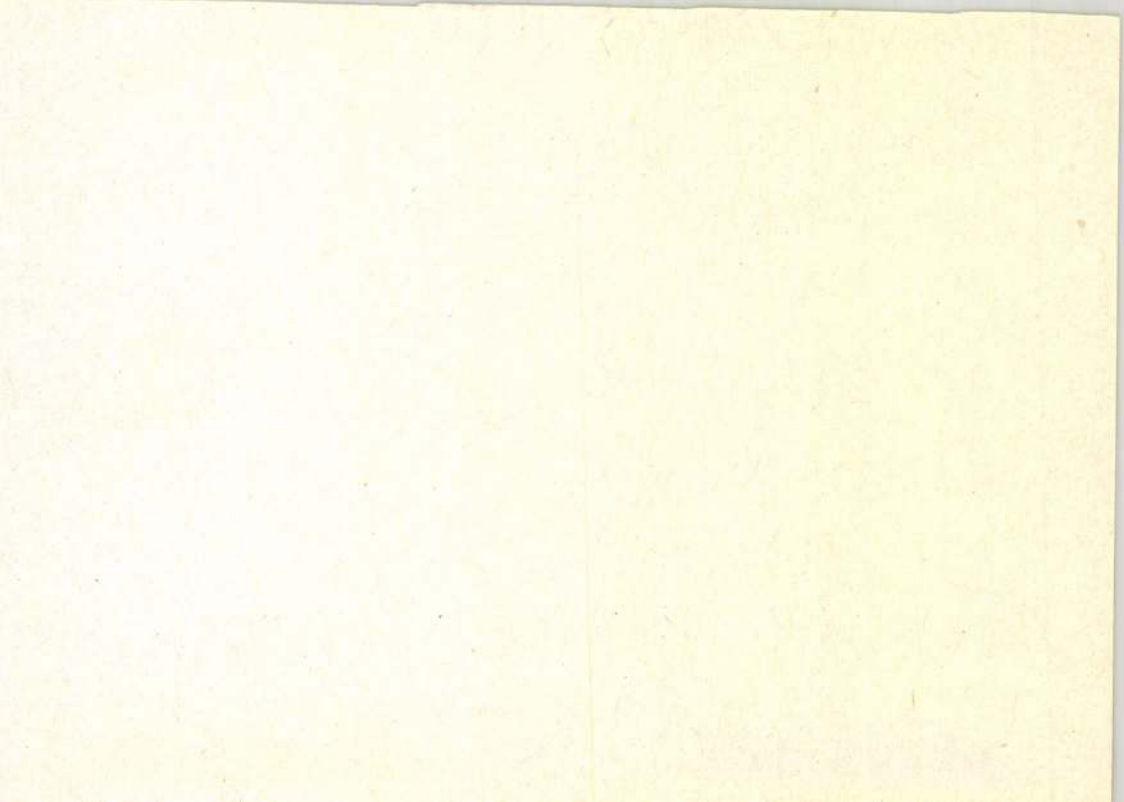

Tereacry Karoly

festő

Pieta. 1914, cer., tus, papír,
191 X 194 mm. MNG. 1924 - 1079.

Irato' lúcia: A magyar aktivizmus
tört. 76.
A havi. kiad. 1971.

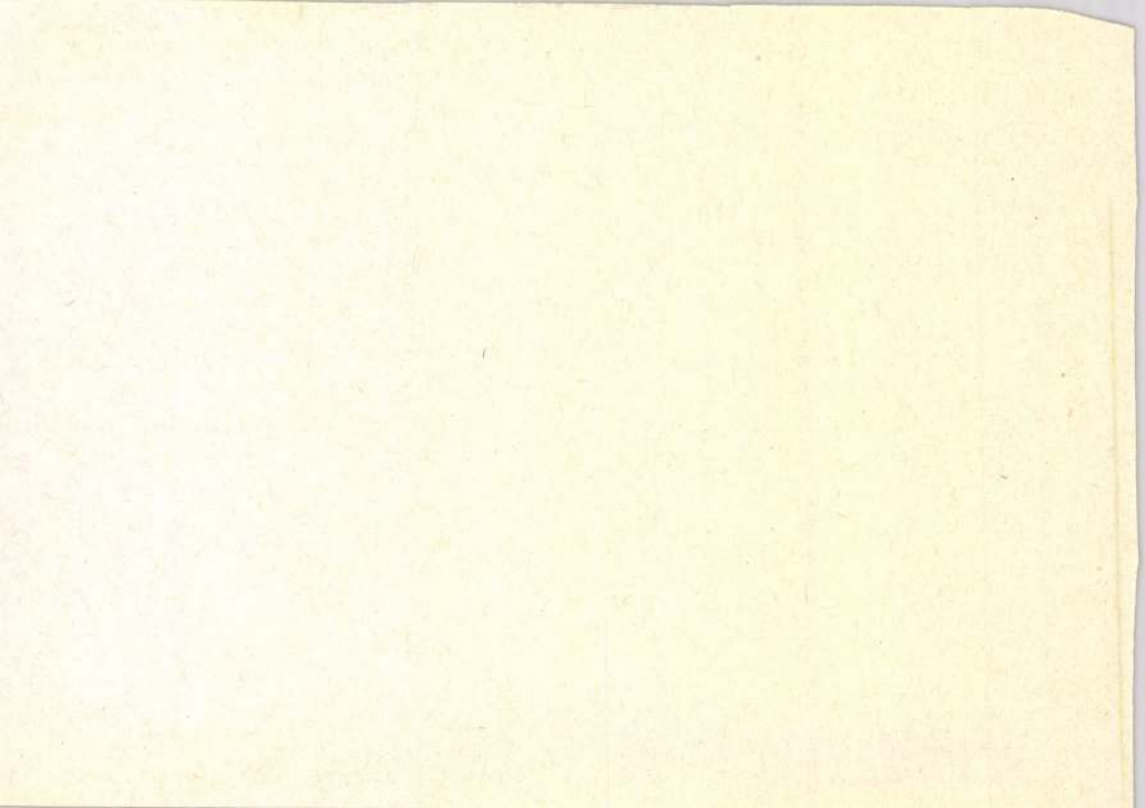

Tereacy Karoly
festé

v tanítványa volt Schroll béna.

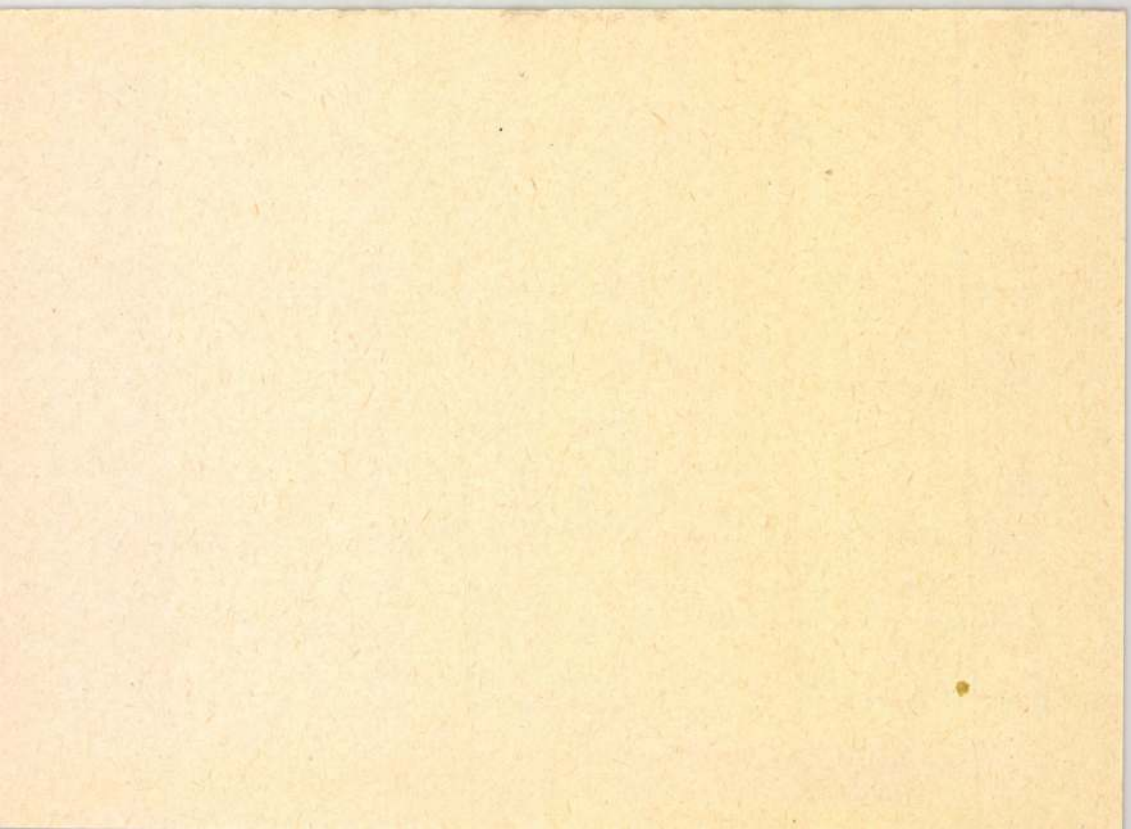
Szólt Lúcia: + nagyos aktívizmus
fest. 50 -
A had. Kiad. 1971.

Ferenczy Károly

képzette az erdélyi minaret helyreállítási tervét.

Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,
Mehézy Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest, 1972

Ferenczy László

Képzette a szerkeszti templom helyre-
állítását tervét.

Derecsényi Dezső, Entz Géza, Havassy
Pál, Mezősényi Ferenc: Magyar műemlék-
adókönyv 1969. fo. Gyulaföld, 1972

Preussig Thairaly

These plant family Thmestly
gamos

Padri Perue: Thmestly gamos

Laliohahan 1971/1-2

145 old.

Ferenczy György

A másadforduló után hivatalos meg a
főiskolához. Ő is sokat tett az intézmény
felvirágzásáért.

Selmeci Tóth György: Epressék.

Sépművelés 1969/3

40 old.

Preussz Birodalom

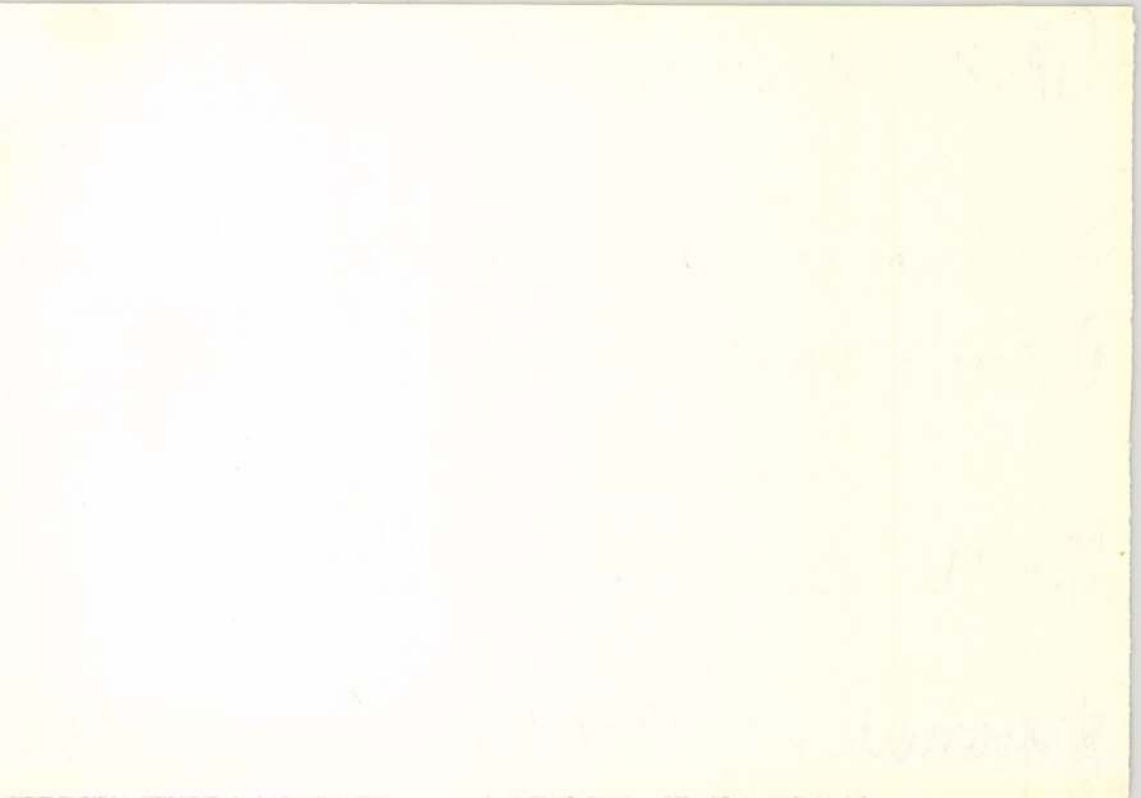
Münchenből Párisba a Yulian
Akademiára ment.

Heitler László: Újabb munkák.

Lábóházi

1971/1-2

149 old.

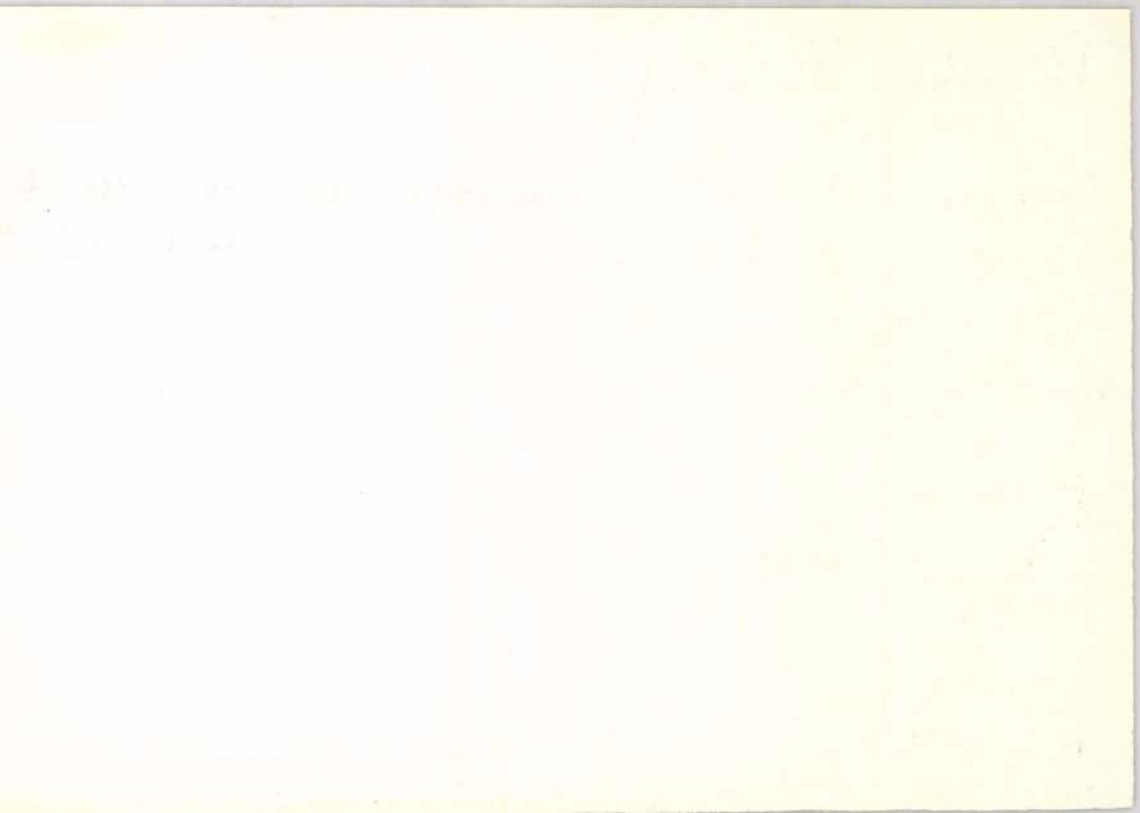
Ferenczy Pálóly

Munkái, a hazai művészetünkben egyre jelentősebb szerepet betöltő - és ma már nemzetközileg is méltányolt - a szentendrei iskola történetére és hitvitakörzisére jellemzőek. A szentendrei Ferenczy Pálóly Múzeum mostani kiállításán a múzeum 1969-évi új szervezeteit mutatja be.

P. Új szervezeteink - Szentendren

Népművelés 1970/2

45 old.

Ferenczy Károly

Több fő műve /Noémi kibontott hajjal, 1903; A té-
kozló fiú, 1908; Pieta, 1916/ Mártón Ödön gyűjte-
ményében.

Dévényi Iván - Mártón Ödön halálára; Műgyűjtő, 1971.
4. sz. 29.1.

Ferenczy Károly

Apja Ferenczy Béninek.

Dévényi Iván - Márton Ödön halálára; Műgyűjtő, 1971.
4. sz. 30. l.

From the ...

of the ...

David ...

Ferenczy Károly

Karám c. képének az ára az aukción 27 000 Ft
volt.

Kissné Sinkó Katalin - A 25. árverés után; Mű-
gyűjtő, 1972. 1. sz. 52. l.

1914

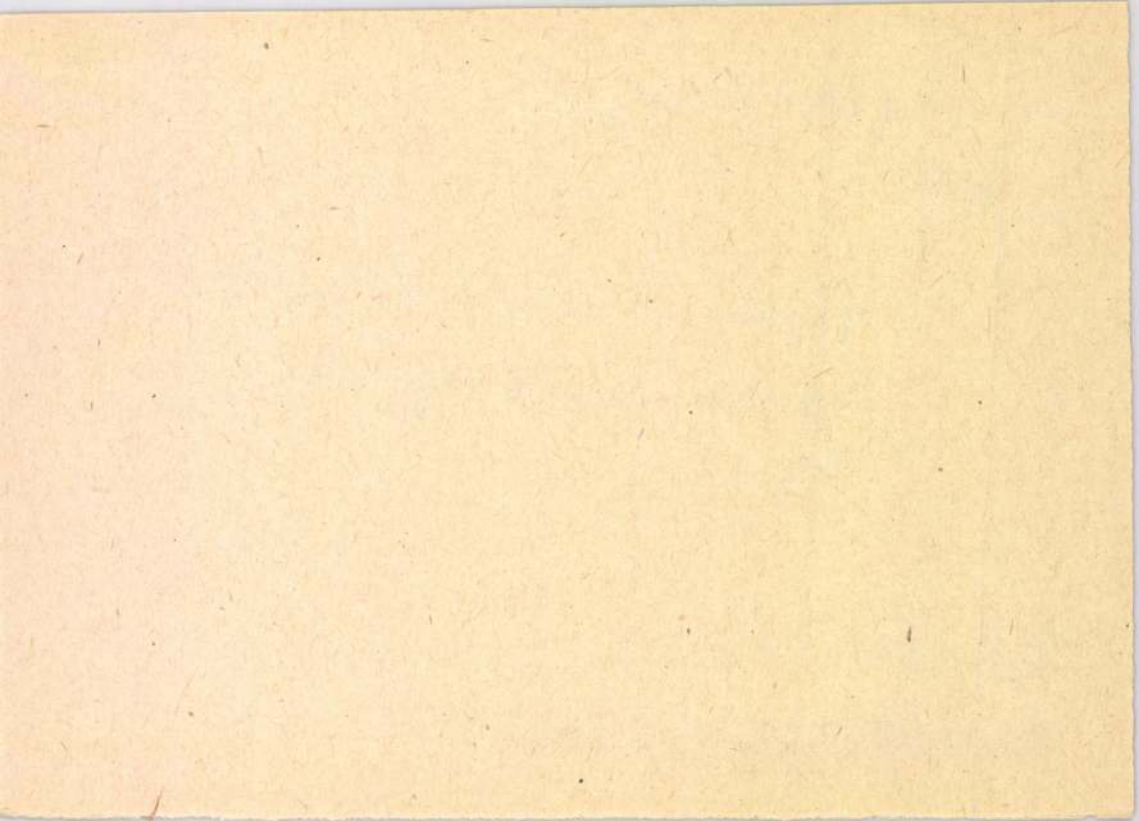
1914

1914

Feruary ~~Stad~~ ~~Library~~
Palo

A Kiproni ^{University} Föi ^{Sholau}
Egry munkaiwal elgedellen
not.

Rice ^{Sto} ^{au}: Kündellen is harmonia
Müvészet, 1972. március - 19 oldal.

Ferenczy Károly
1920-

Méltóság

Barát Endre: Boldizsár Ystráviól.
Mémoires, 1972. március - 39 oldal.

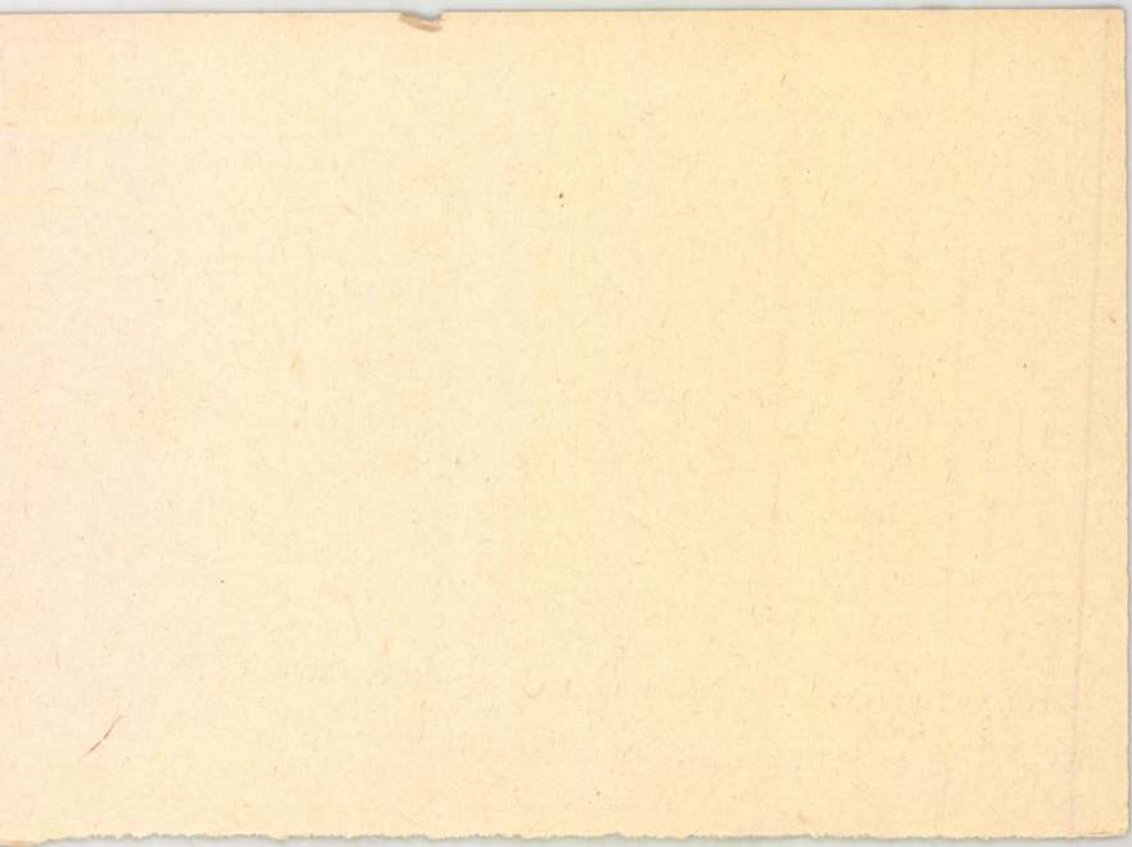

Ferencváros
építés

Sikló's vár helyreállításán
tevékenyen munkálkodott.

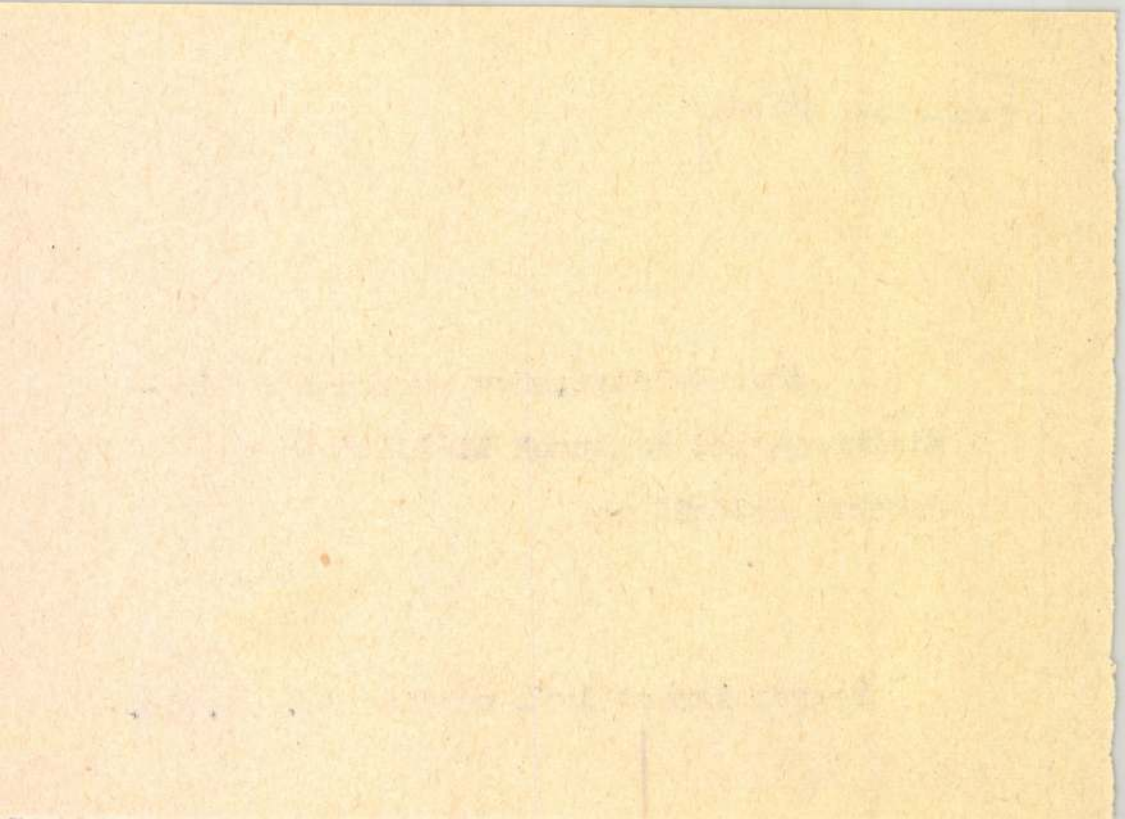
Perehényhárdy: Tolmácau - Baranyádau.
Művészet, 1972. április - 5 oldal

Ferenczy Károly

neve említve, műve szerepel a Bács-
Kiskun megyei múzeumok kiállításán a
Nemzeti Galériában

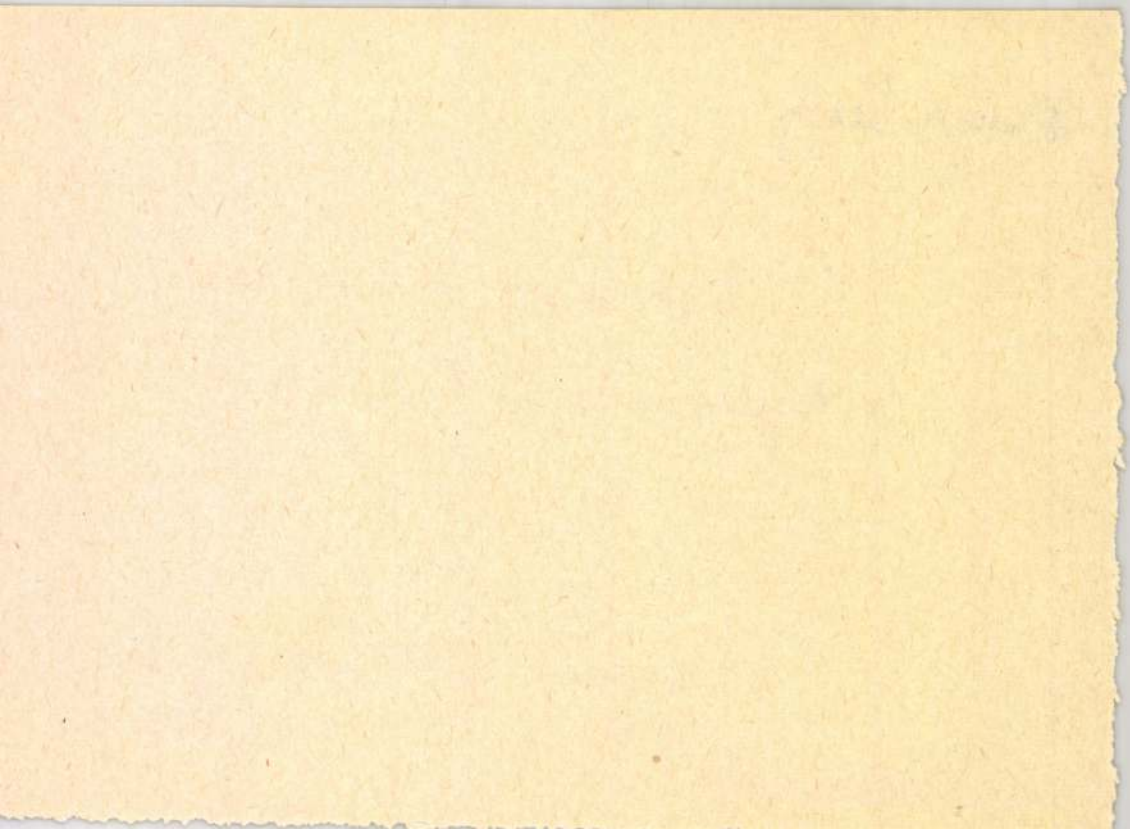
Magyar Nemzet 1972 március 16. 4.old.

Ferenczy Károly

Egry József mestere volt
a képművészetű Földalán

Mégyes 1971 december 30
2. old.

Ferenczy Károly

Művészetek műve:

153. sz. "Nagybányai téj," olaj.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar
Lejzók műveléséért felelős bizottságok
Kiváltása, Budapest, 1945

Ferenczy Károly

Memorandum műve:

48. sz. "Gyilkosok", olaj.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar
Képzőművészek Szövetségének közösen
kiállításán, Budapest, 1945.

Ferenczy Károly
fűző

Méltalás

Dutka Maria: Az utolsó köhív.
Nők Lapja, 1968. okt. - 40 szám.

Ferenczy Károly

Gyémántolt műve;

64. sz. „Futisták” olaj.

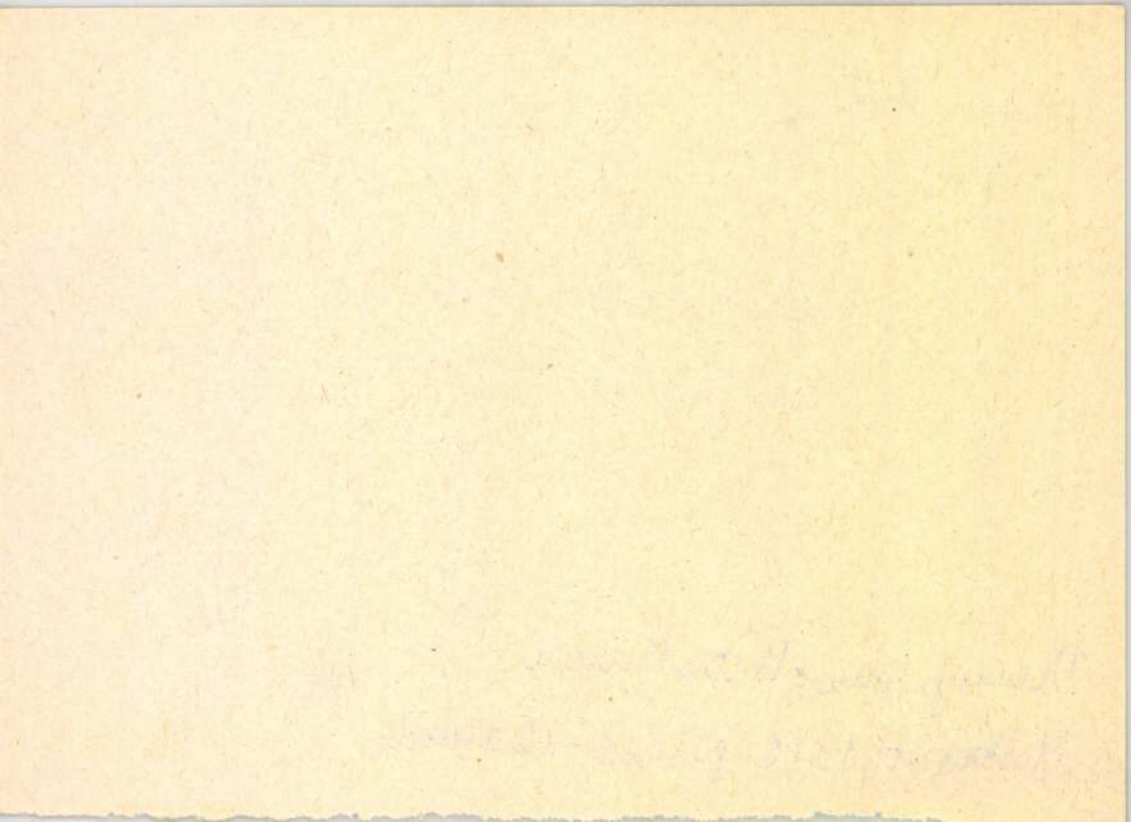
A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar
Képzőművészek Szövetségének közösen kiadott kiállításának
kiállítására, Budapest, 1945

Ferency Károly
festő

Veites Marcell mestere Ferency
Károly volt.

Devényi János: Veites Marcell
Művészet, 1972. július - 12. oldal.

Ferenczy Károly
festő

Utis Béla a képrömvérségi
Főiskolán se órára járt.

Hatis Géza: Utis Béla

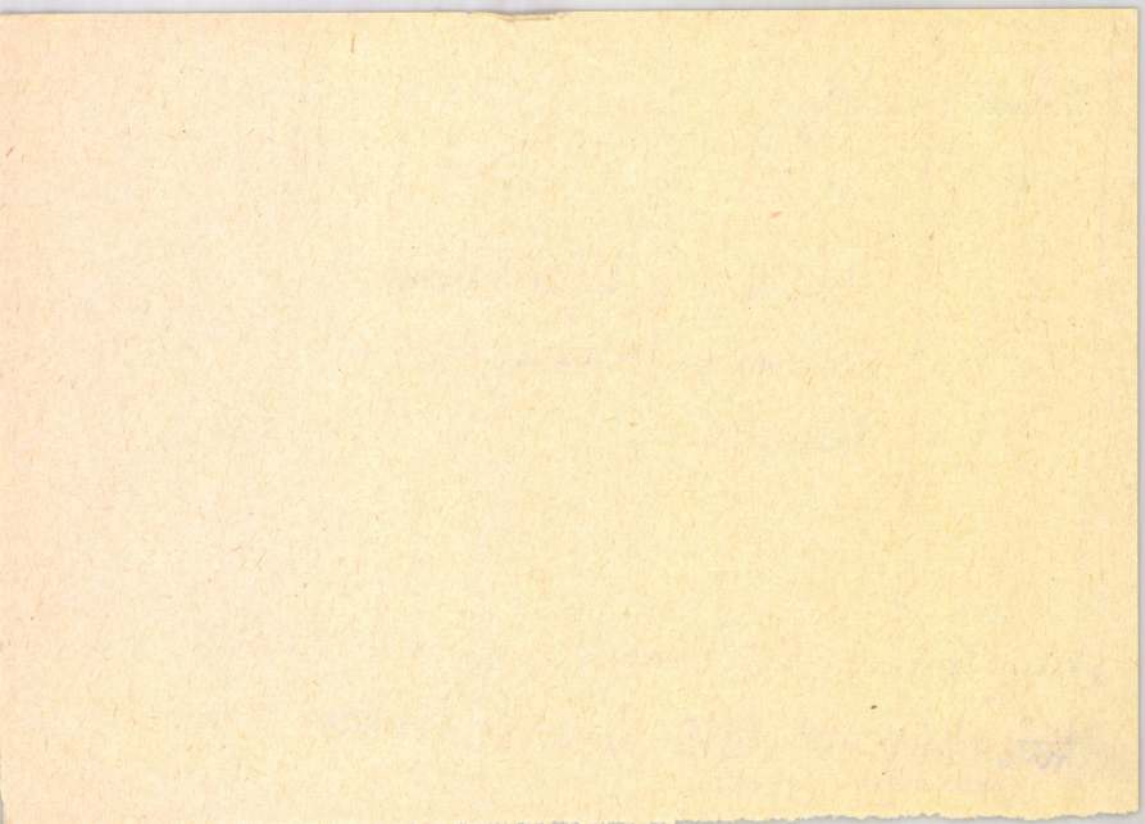
Nők Lapja, 1968. nov. - 47. oldal

Ferencvárosi
feszté

1914-ben a Képzőművészeti
Főiskola tanára volt Utr
Beláczek.

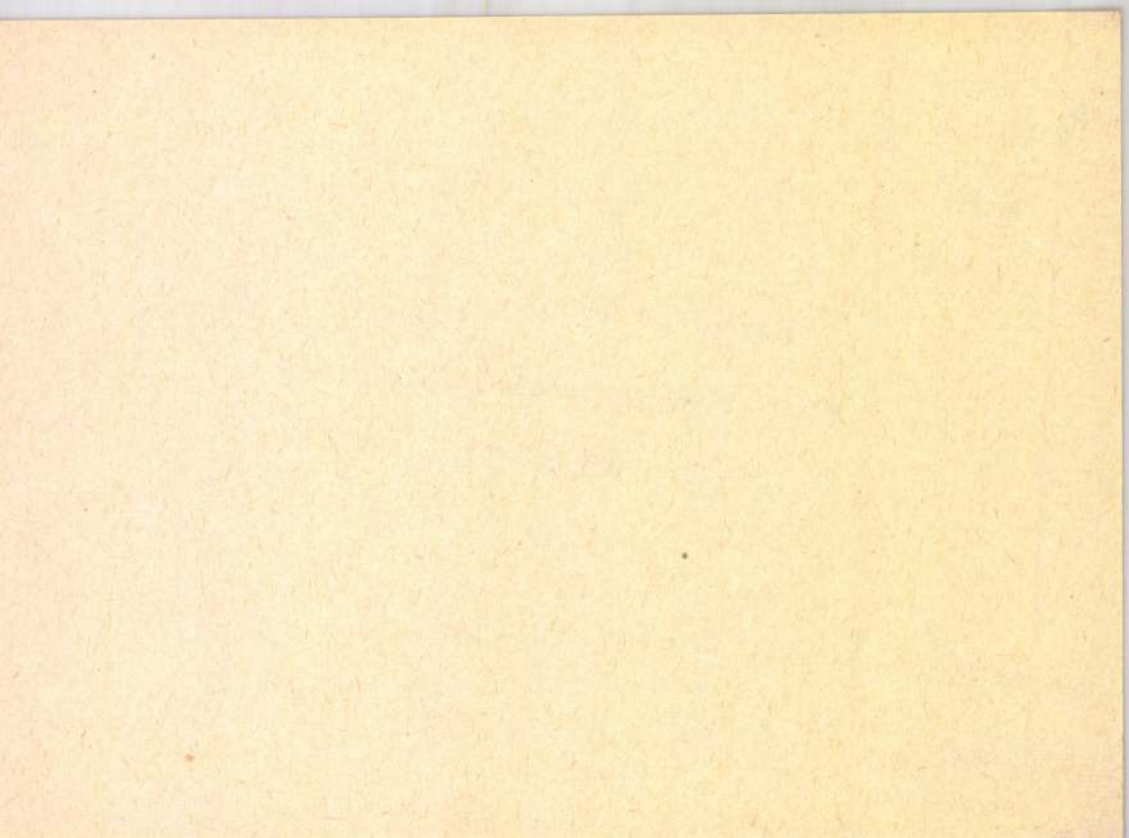
Nagy Zoltán: Utr Beláról és a Képzőművészeti,
~~Utr~~ művészet, 1972. június - 11 oldal

Ferenczy Károly
festő

"Háromhirdőlyal" - jancsok zold-
"fejű" lovára utal Bemiatk. Árnél
a "Missa kőnél" című műveben
"

Sz. Kinti Katalin: Hrabcsy Ernő emlékeire
Művészet, 1972. július - 37 oldal.

Feruary Karoly
festő

Nagybányai festőkirándulásain
gyakran társas és modellezés
valószínű. Beírni fiat gyermekhint,
felhőtnek is lefestette az apo.

Földrajz: A Feruary család.

Nők Lapja, 1968. július-30 szám.

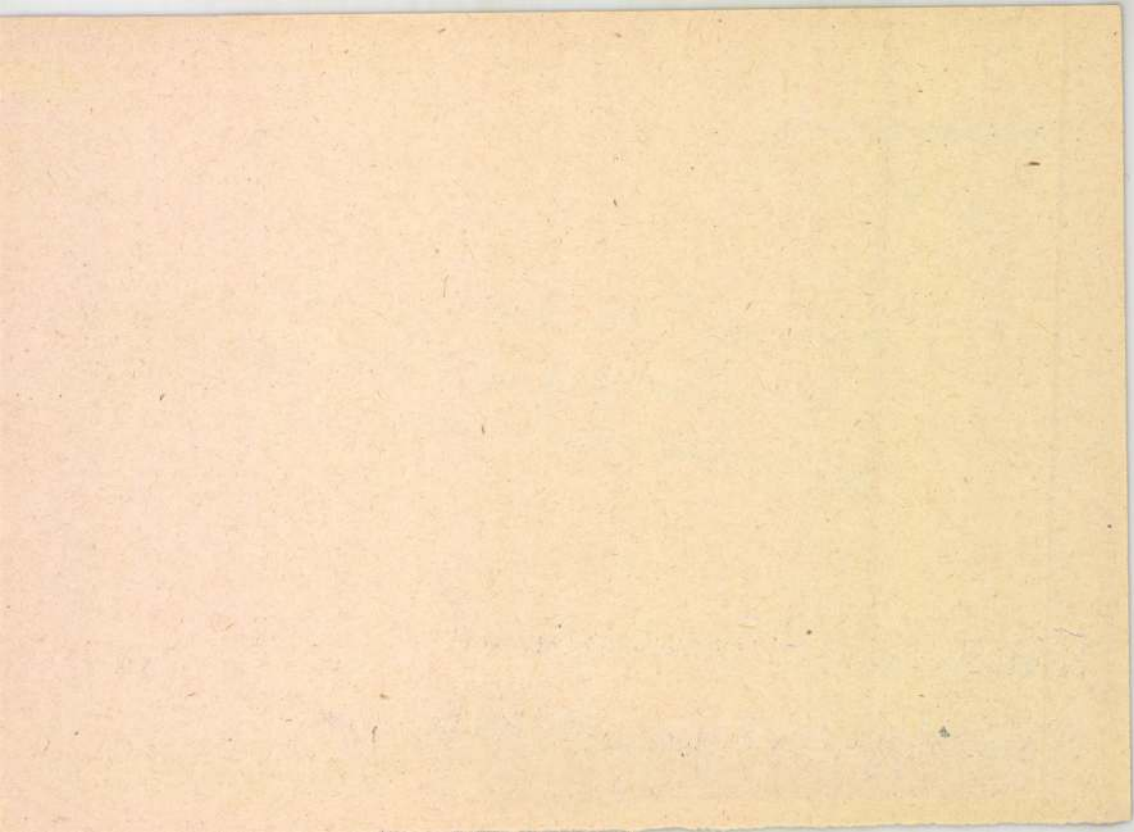

Ferenczy Károly
föld

Ferenczy István históriájának képe
a kora Ferenczy alkotások egyik
példájában harmonikus példája.

Földes Anna: A Ferenczy család.

Nők Lapja, 1968. július-30 szám.

Ferencz Károly
föld-

"Madárdal" }
"Noemi" } nyiro

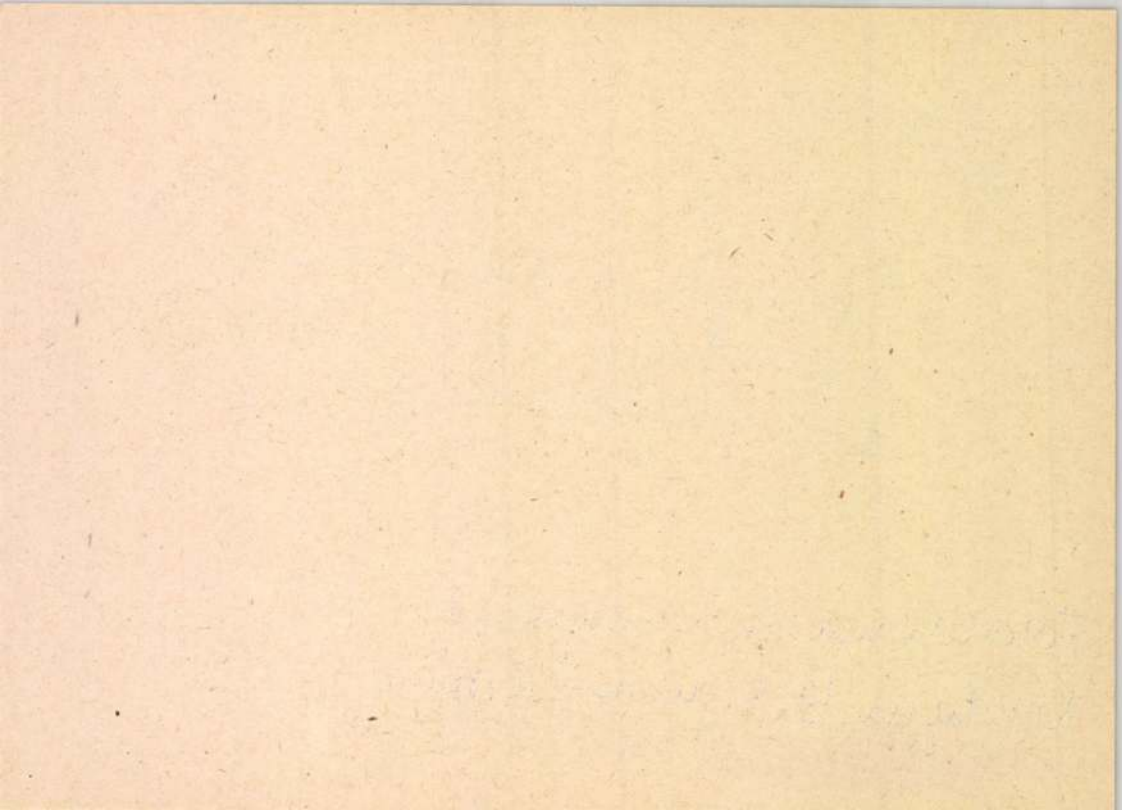
Földes Anna: A Ferencz család
Wéber László, 1968. július - 30. érem

Ferenczy Károly
fészlé

Ferenczy Károly művei beletartoz -
nak az Magyar Nemzeti Galéria
állandó kiállítás anyagába.

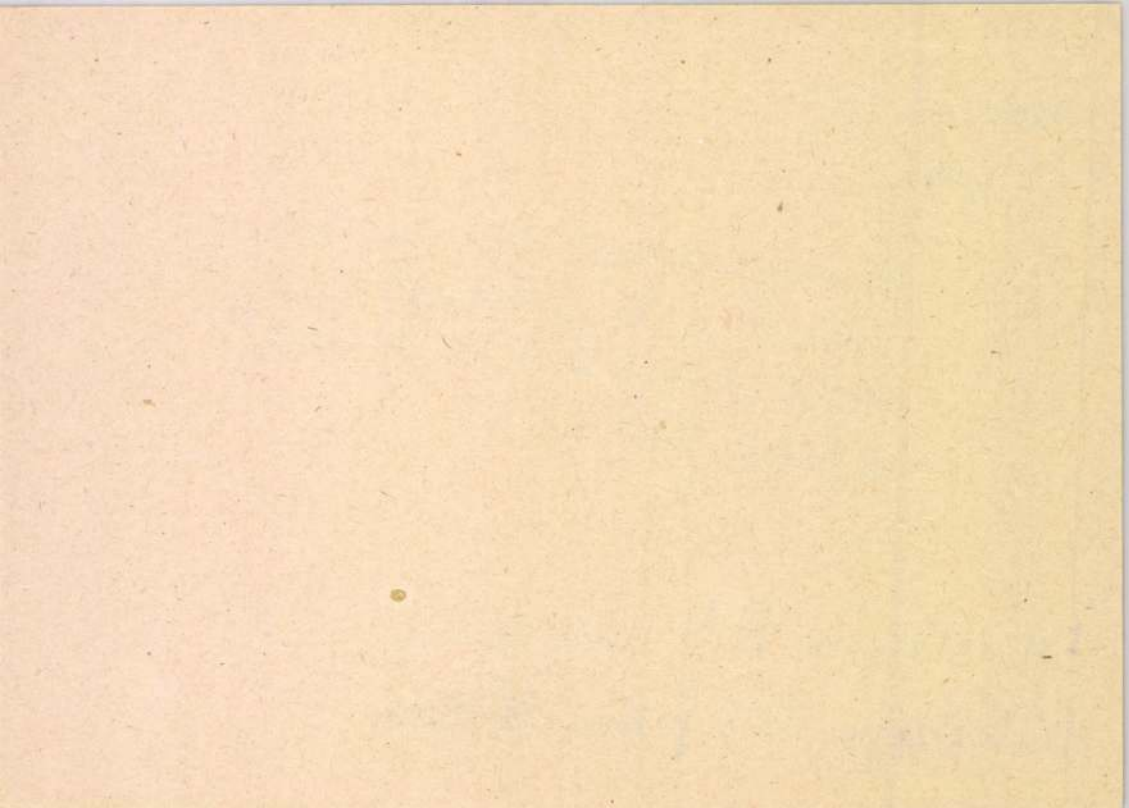
Földes Anna: A Ferenczy család.
Nők Lapja, 1968. július - 30. szám

Ferenczy Károly
festő.

A magyarságot kádatlan szét
láttható a "Legyi beszéd", a "Kö-
vicsot megigazoló fiúk", a "Madárdal",
a "Napos dilettó".

Földes Anna: A Ferenczy család
Nők Lapja, 1968. július - 30. oldal.

Ferenczy Károly
festő

Ferenczy Károly „Chlöber” meg a
„Napos délelőtt” képei határozza Mohi
Sándorra.

Banner Zoltán: Mohi Sándor, Kolozsvár.
Művészet, 1972. június - 31. oldal

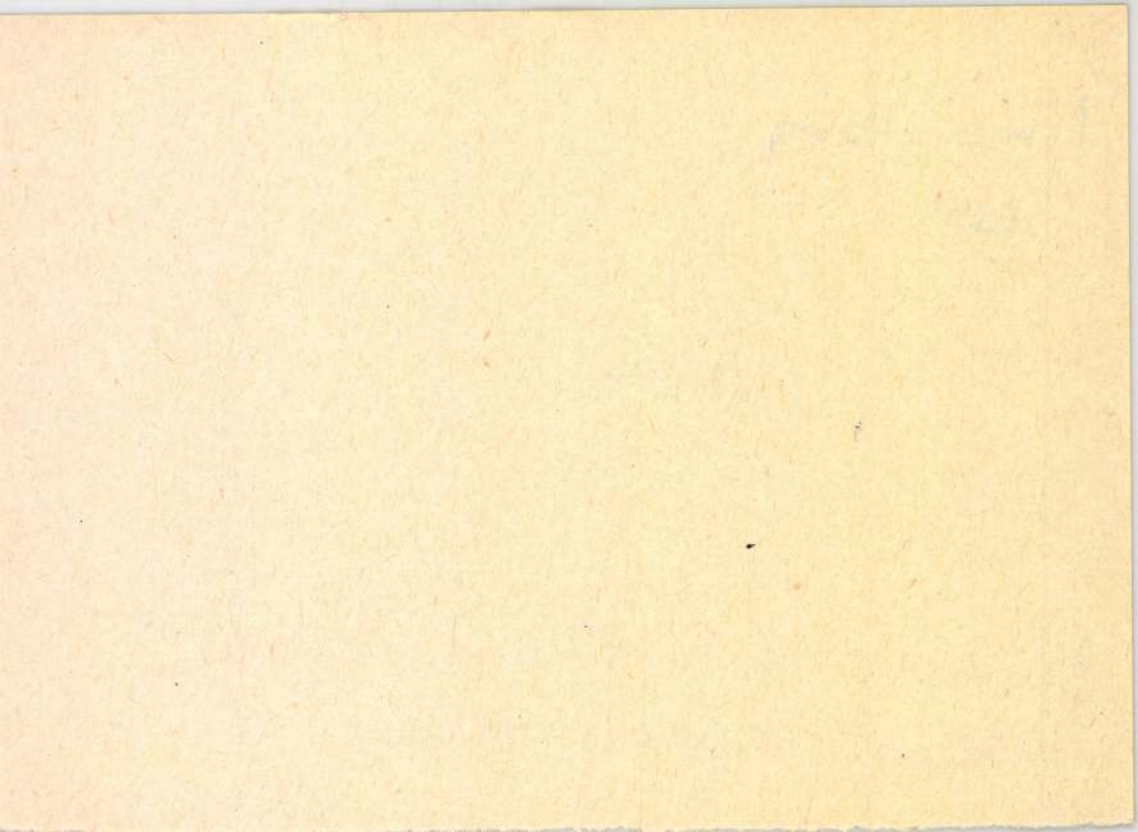

Ferenczy Károly

festő

Műtárgy

Barnes Zoltán: Mohni Sándor, Kolozsvár.
Művészet, 1972. június - 31 oldal.

Ferenczy Károly
fűstő

Tavasszi táj "horatavasi hangu-
"latot idéző képe művelés a táj-
látás.

Telepny Katalin: Fölfele megy borban és gyöngy
Művészet, 1972. június - 40 oldal.

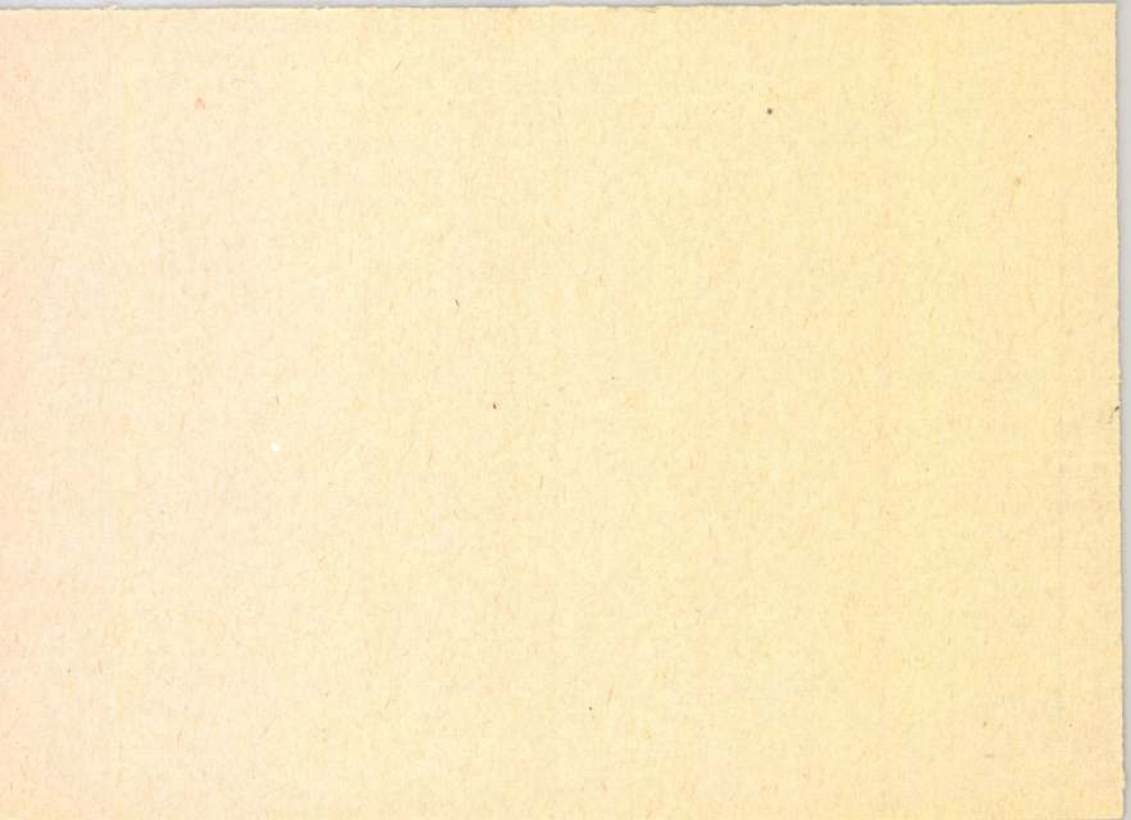

Ferenczy Lórály

kepitette el a szövetségét a plébániá-
templom helyreállítására.

Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Horváthy

Pál, Mezey Ferenc: Magyar műemlék-
védelem, 1969. fo. Budapest, 1972

Ferenczy Károly

---

képzette el a diósgyőri vár helyre-
állítását.

Dezseáyi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,
Mereáyi Ferenc: Magyar műemlékvéde-
lem 1969-70. Budapest, 1972

379P

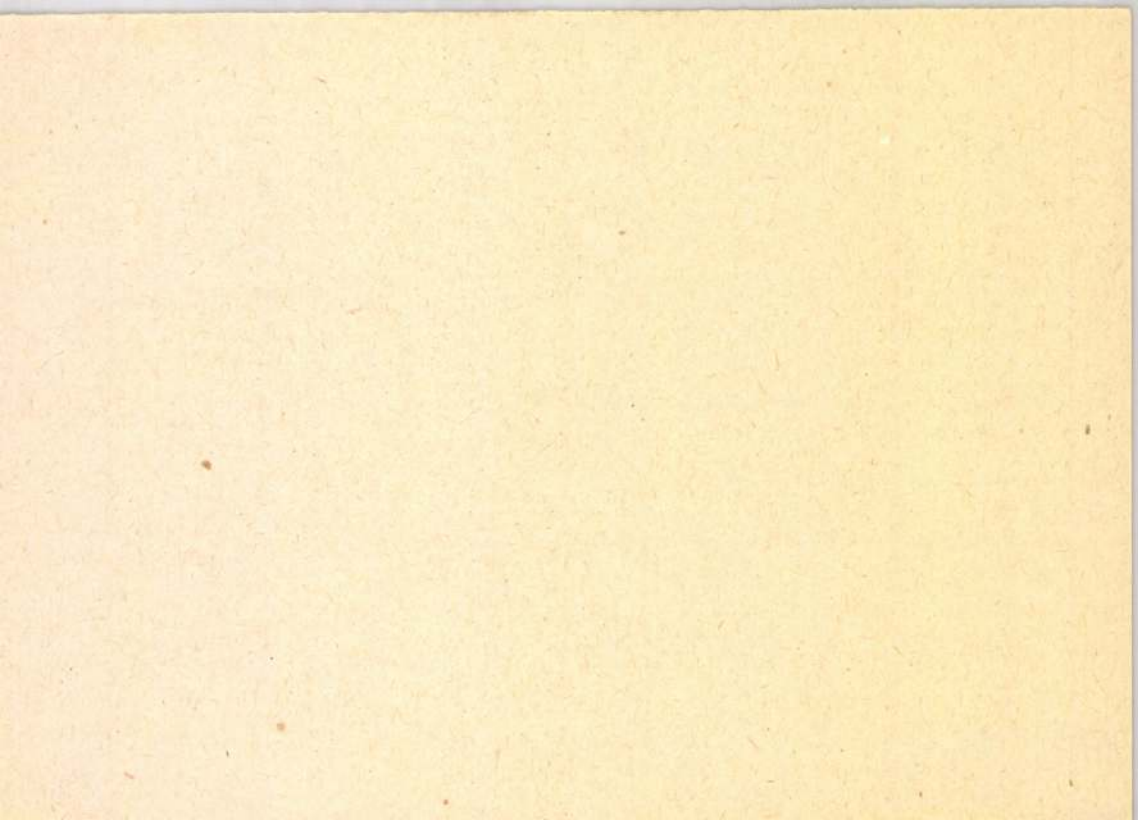
Ferenczy Loroly

---

képzette el a pécsi borbélyok és a csat-
lakozó várfalak helyreállítását.

Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Slavay Pál,
Mészáros Ferenc: Magyar műemlékvéde-
lem 1969-fo. Budapest, 1972

3741

Ferenczy Károly

képzette a piklősi vár külső falainak
helyreállítási tervét

Dezsenyi Dezso, Entz Géza, Slavay

Poll, Mezőségi Ferenc: Magyar műemlék-
védelem, 1969-fo. Budapest, 1972

Ferenczy Károly

terve alapján készült, toll díszítő
vázpálya gondolatja. 161. sz. reprodukció.

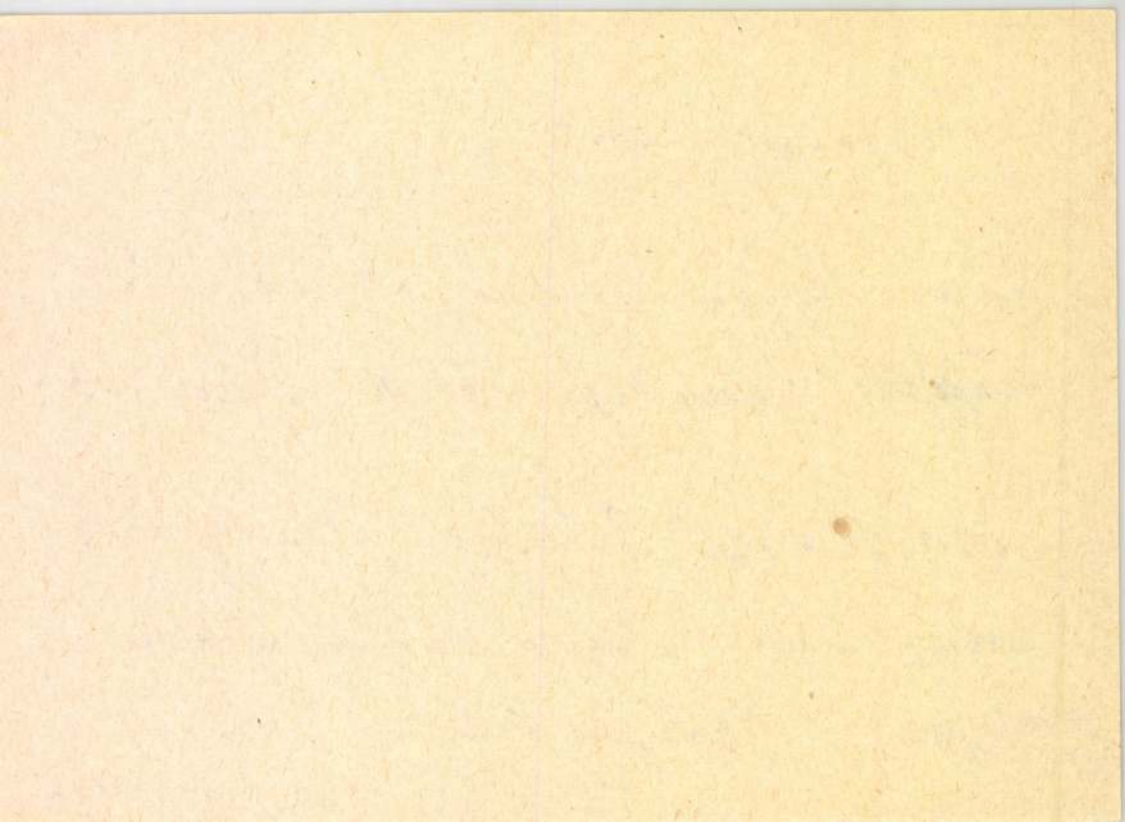
Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,

Mészáros Ferenc: Magyar műemlékvédelem

1969-70.

Budapest 1972

2010

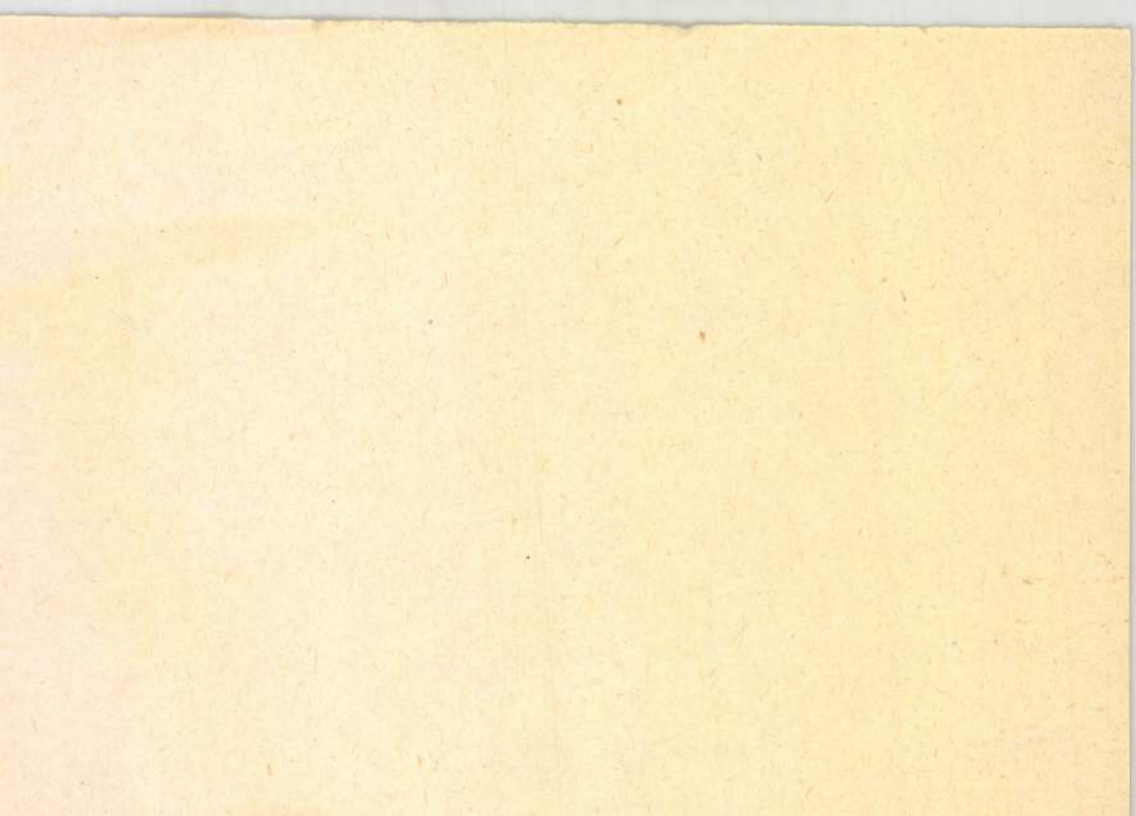
Ferenczy Károly

1962-ben készítették el az egyi Földkastya
helyreállításai tervét.

Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Slavany Pál,
Mekényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem
1969-70. Budapest, 1972

2661

Ferenczy László

Rados Jenő, Hajmóczky Gyula, Nagy Elemér,
Varga István együttműködésével állították
helyre a pertódi Esterházy kastélyépületet.

Méreyi F.: L'ultimo quarto di secolo della
Tutela dei Monumenti in Ungheria. *Atta*
Stist. Antism., Budapest, 1922. 1-24.

Ferenczy László

Szerző a lapján elhelyezett helyre a pécsi
minaretet. 1957-61 között.

Meyérsy F.: L'ultimo quarto di Secolo
della Tutela dei Monumenti in Ungheria.
Acta Historiae Artium. Budapest, 1972.
1-2. n. 498

Ferenczy Károly

---

magyar festészethagyománya Vajda Lajos pikturá-
jájáig terjed.

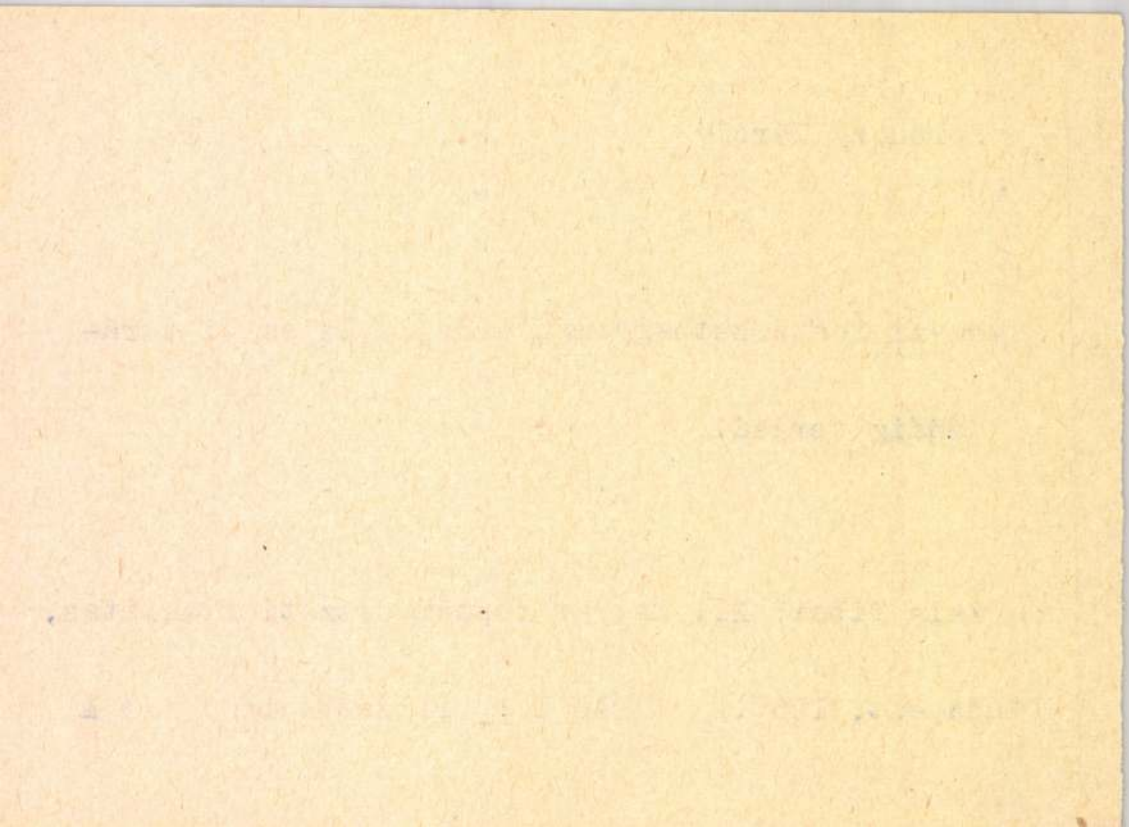
Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás,

Budapest, 1968.

16 l + illusztráció

3 l

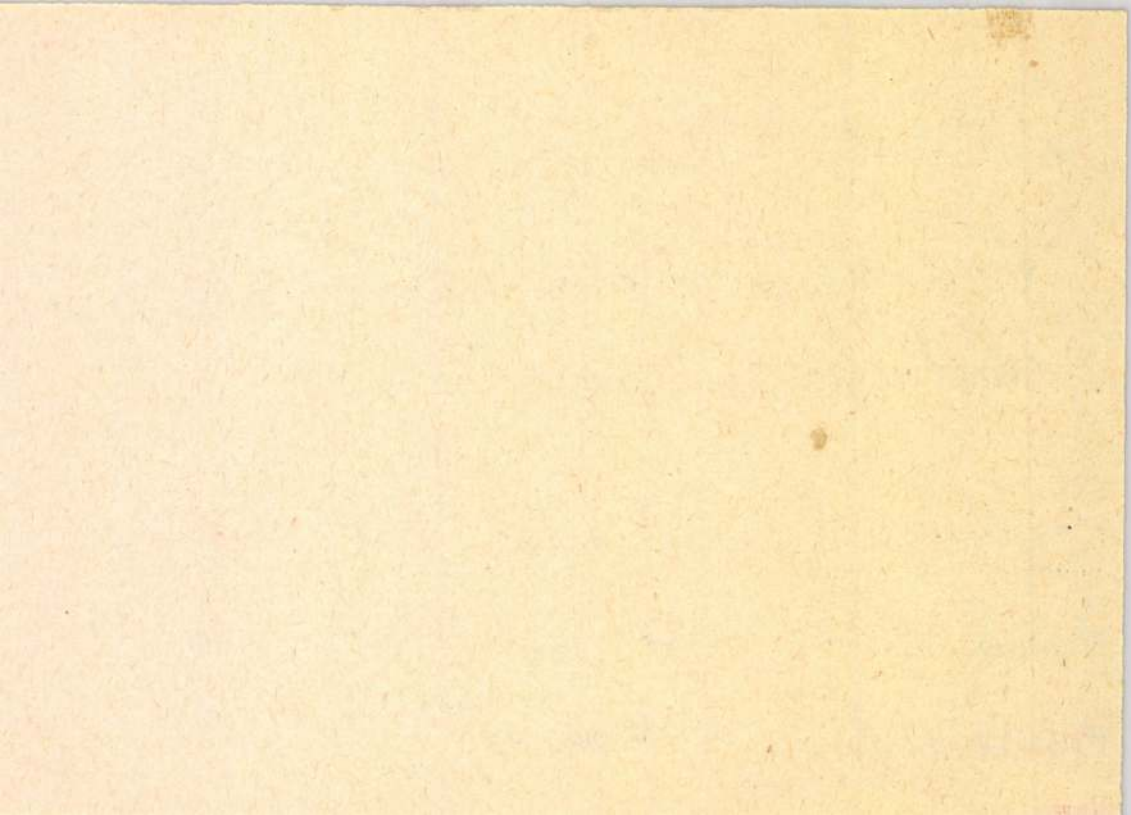

Ferenczy Károly

tervici alapján állították helyre a diósgyőri
várát 1960-72 között.

Verényi F.: L'ultimo quarto di Secolo della
Tutela dei Monumenti in Ungheria. Acta His-
toriae artium. Budapest, 1972. 1-2/2.

Ferecsy Károlyné Fialka Olga, grafikus

Megnyílt a Ferecsy család általános
kiállításán. (Fialka Olga rajzai is
megtekinthetők.)

- Felaratták a neuteudrei múzeum új
épületét 7.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 9.

Ferenczy Károly

Ferenczy tanítványa volt a Képzőművészeti Főiskolán Vértés Marcell.

Galambos Ferenc: Vértés Marcell

Látóhatár 1970/11-12 11 20. old.

Bernard Koppel

Bernard Koppel, 100 West 11th Street, New York, N.Y.

100 West 11th Street, New York, N.Y.

100 West 11th Street, New York, N.Y.

100 West 11th Street, New York, N.Y.

Ferenczy Károly

Ferenczyt Koszta gyakran meglátogatta
nagybányai műtermében. Ferenczy művészeti
elvei jelentősen hatottak Koszta 1900 körüli
képeinek formavilágára.

Dévényi Iván: Koszta József

Látóhatár 1970/9-10 947. old.

PROCESSES

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

Ferenczy Károly

Kosztá József a nála egy esztendővel fiatalabb
Ferenczy Károllyal rokonszenvezett, minden bizonnyal
már Münchenben is ismerték egymást.

Dévényi Iván: Koszta József

Látóhatár 1970/9-10 947. old.

Worms, 1870

Worms, 1870
Worms, 1870
Worms, 1870
Worms, 1870

Worms, 1870

Worms, 1870

Ferenczy György

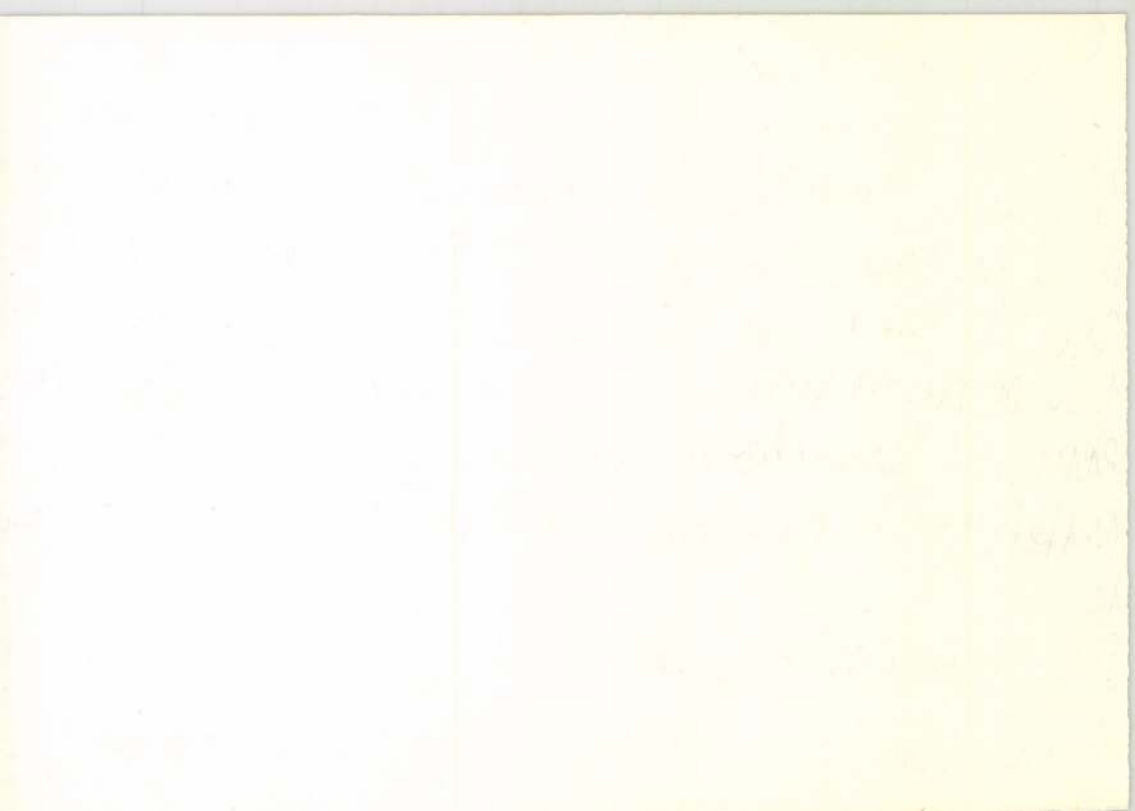
"A magyar képzőművészet száz éve Boics-
György Művészeti Múzeumában" címmel gaz-
dag anyagot felölelő kiállítás nyílt a Nem-
zeti Galériában. A kiállításon a barokk, a ba-
zár, a bizánci, a bizánci és a bizánci felekezeti mű-
vészet legzelebb XIX. és XX. századi festményei
veltek ki a köztársasági Múzeumában

D. G. Képzőművészet.

Vigilia

1972/5

349 old.

Ferenczy Károly

Frenczy Károlyt a Nagybányai táj nagyszerű
művek alkotására ihlette.

Dévényi Iván: Ilosvai Varga István
Látóhatár 1970/7-8 719. old.

1897
No. 100
1897

1897
1897

Ferenczy Károly

Perlrott Csaba Vilmos bontakozó tehetsége
Ferenczy Károlynak is kedvére való. Perlrott
Cigányok c. képe/1905/ megtetszik a vezető
mesternek: ő szerez csekélyke ösztöndíjat, és
Perlrott ezen a pénzen váltja meg vasutjegyét
Párizs felé.

Bodri Ferenc: Perlrott Csaba Vilmos
Látóhatár 1970/7-8 76o. old.

... the ... of ...

... the ... of ...

Yours truly,

...

...

Ferenczy Károly

Ferenczy önzetlen segítséggel küldi a
legjobb tanítványait Párizsba, saját ifjúságá-
nak nagyszerű városába. Perlrott Csaba Vilmos
Ferenczy pénzén és ajánlatára a Julien Akadémiára
jelentkezik.

Bodri Ferenc: Perlrott Csaba Vilmos

Látóhatár 1970/7-8 761. old.

1875

1875

1875

1875

1875

1875

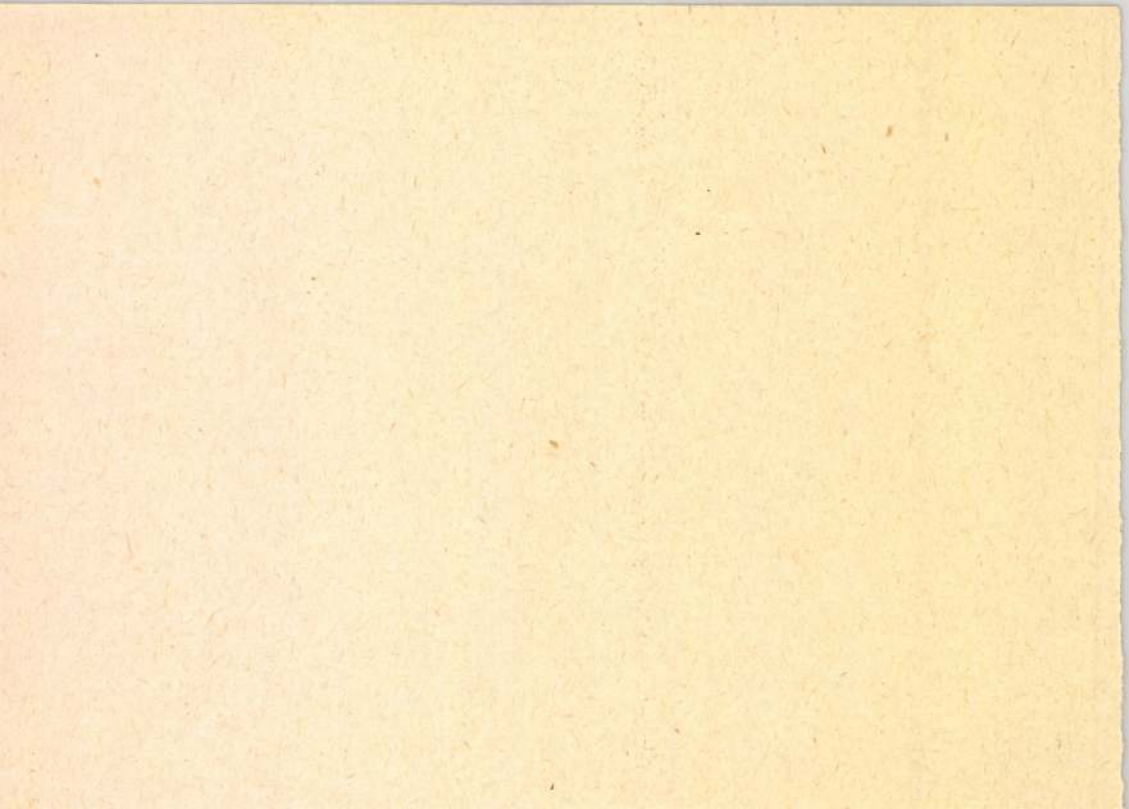
1875

1875

Ferenczy Dorély

egyike a magyar impressionista festőknek;
felesége Fialka Olga neves festőnő volt Nyicsba.
Gyermekük: Valér, Gyém és Csémi öfökölték
apjuk tehetségét.

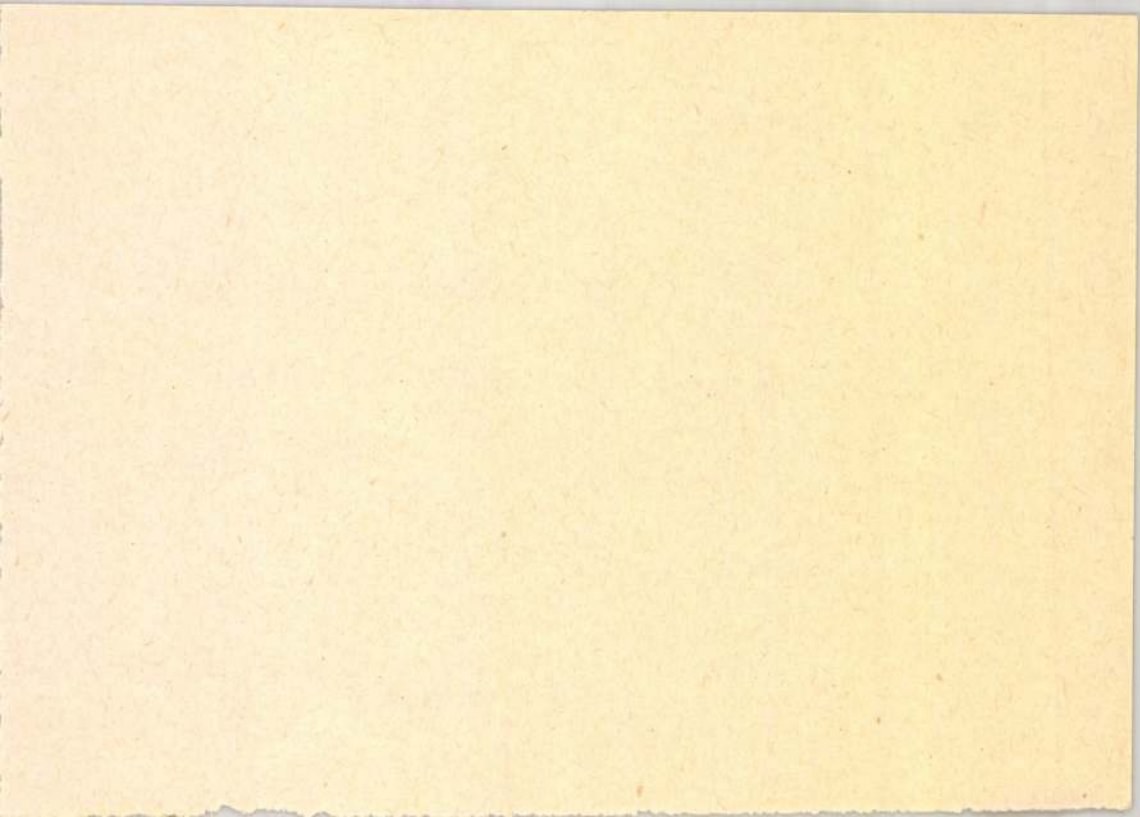
Mónodi Sz. Teréz: The Ferenczy's a Hungarian clan
of distinguished artists". Daily News, Budapest,
1972. jun. 11.

Ferenczy Károly

Művei szerepelnek "A magyar
Építőművészet története a Bács Köztan-
tervezési műhelyben" c. kiállításban
a Nemzeti Galériában

Pestszéchenyi Könyvtár 1972 március 7
Gold

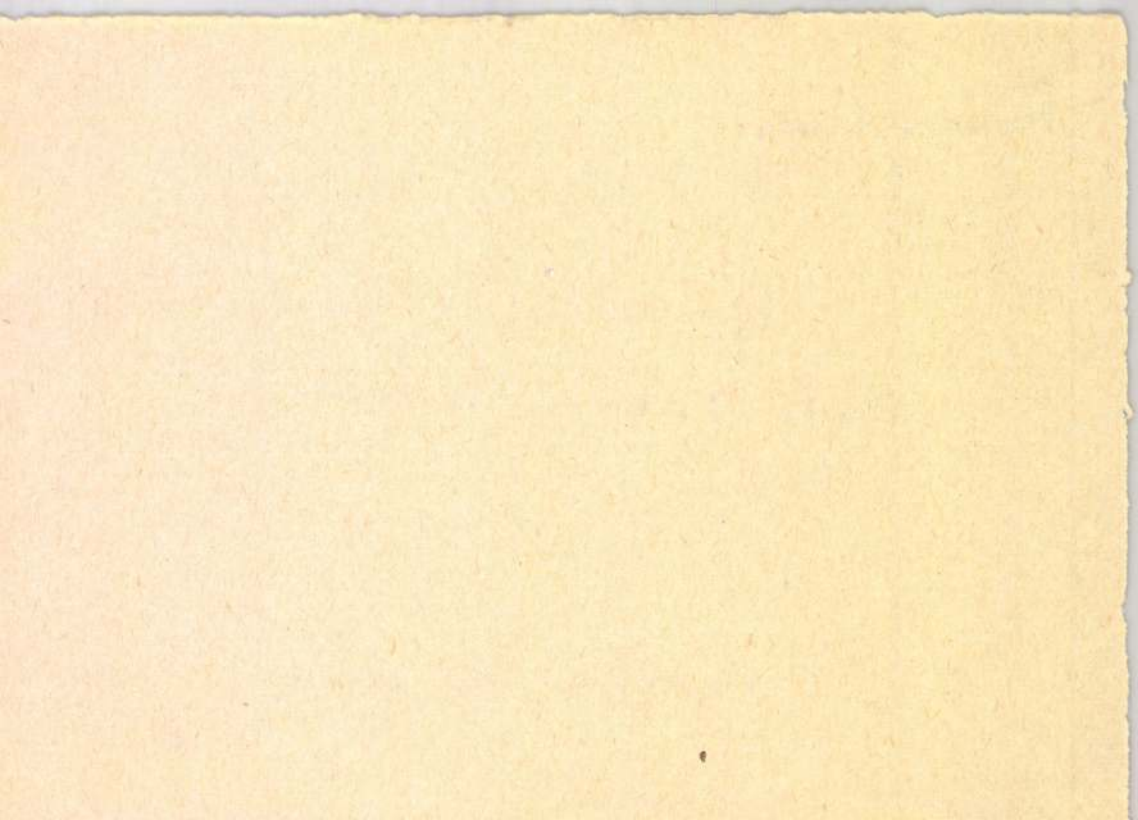

Ferenczy Károly

1

Köpi vevékelmet a Ferenczy-család
a leendő vállalkozás hátterében

Magyar Nemzet 1972. szeptember 22.
4. old.

Ferenczy Károly

2

1893 - ban Münchenben
Vasalt Önerője emléke

Maffai Károly 1972 szeptember 22
Kold.

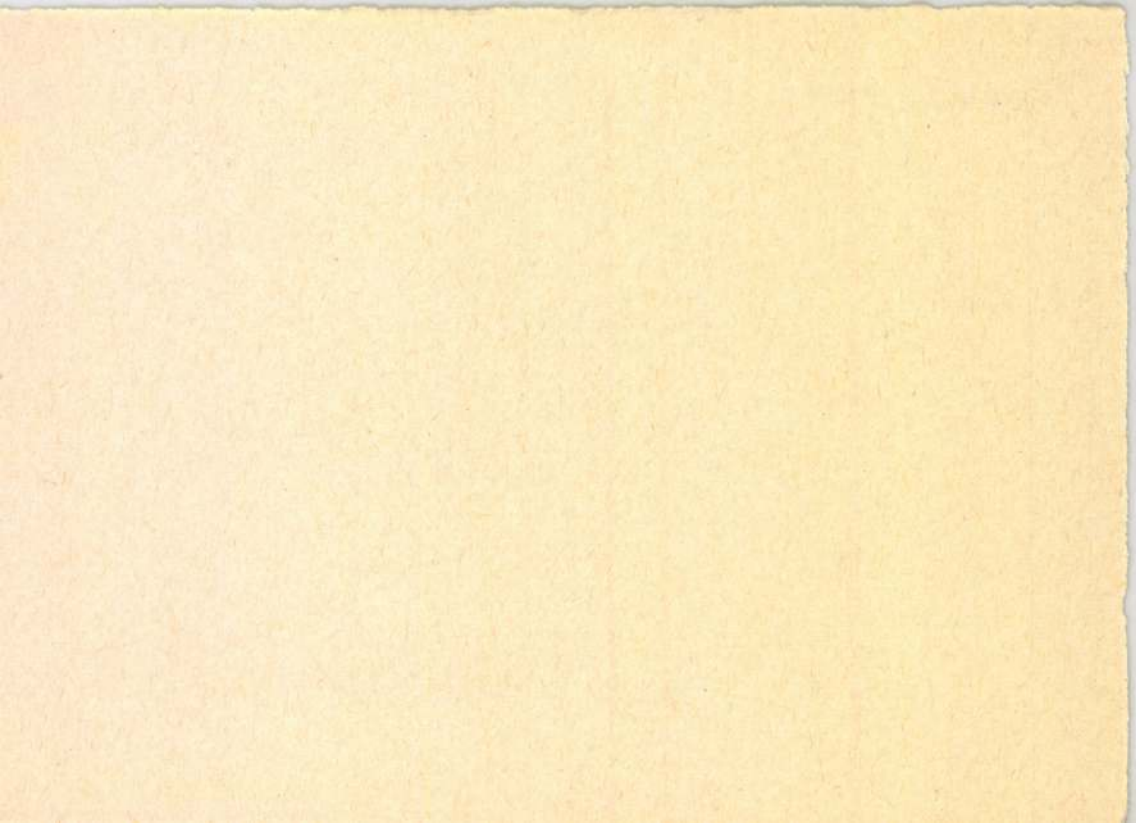
Ferenczy Károly

3

"Fürdőző fiúk"

"Patak" a lépi emléke

Magyar Nemzet 1972 szeptember 22
4. old.

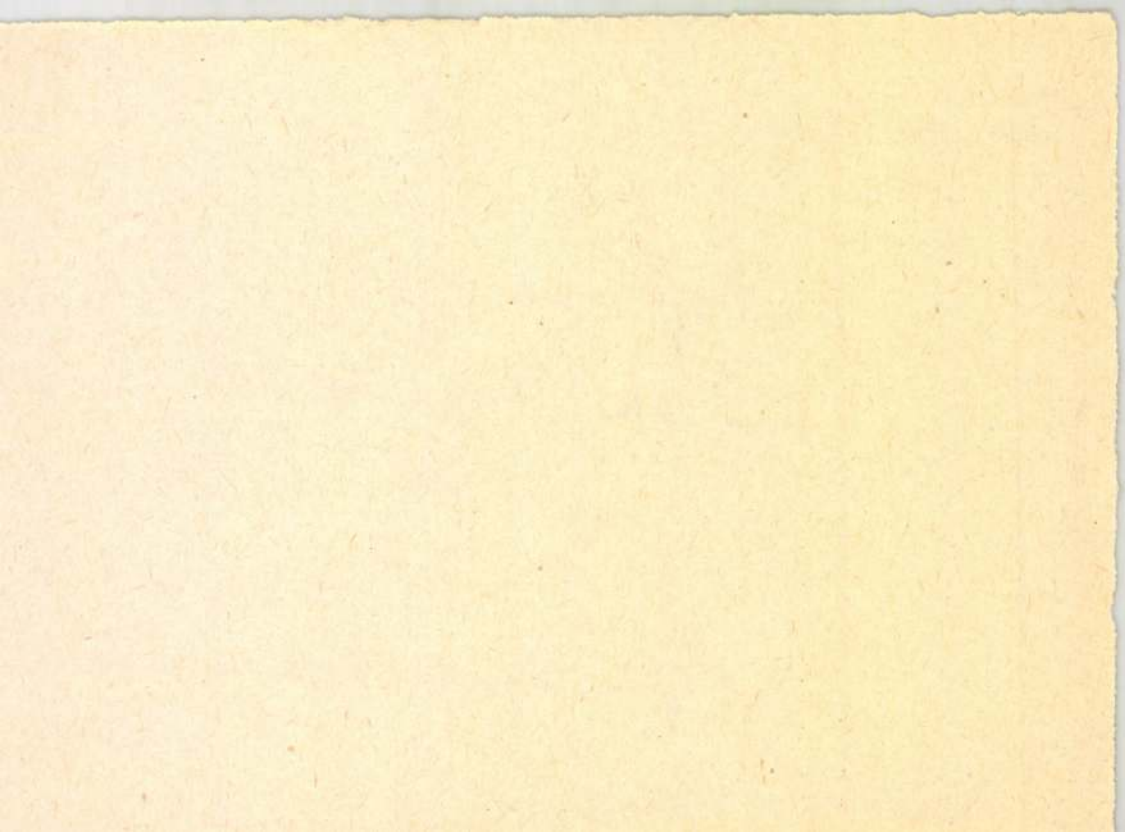
Ferenczy Károly

4

"Keppi beszéd"

"Jószokás eladóját festőjei"
a. képei emléke

Keppi Károly 1972 szeptember 22
4. old

Ferenczy Károly

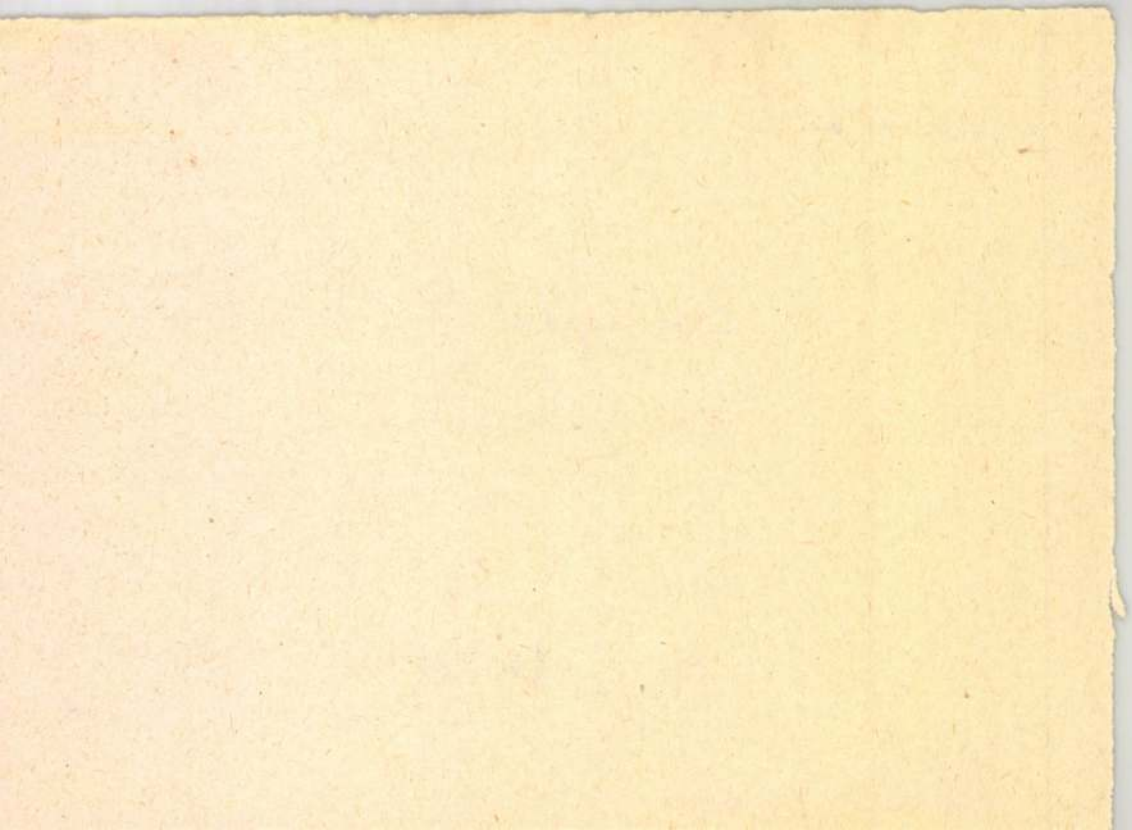
5

„Estkegypulat lovallal”

„Vörös kőfűres uőí alt”

o. lépőí emléke

Magyar Nemzet 1972 szeptember 22
4. old.

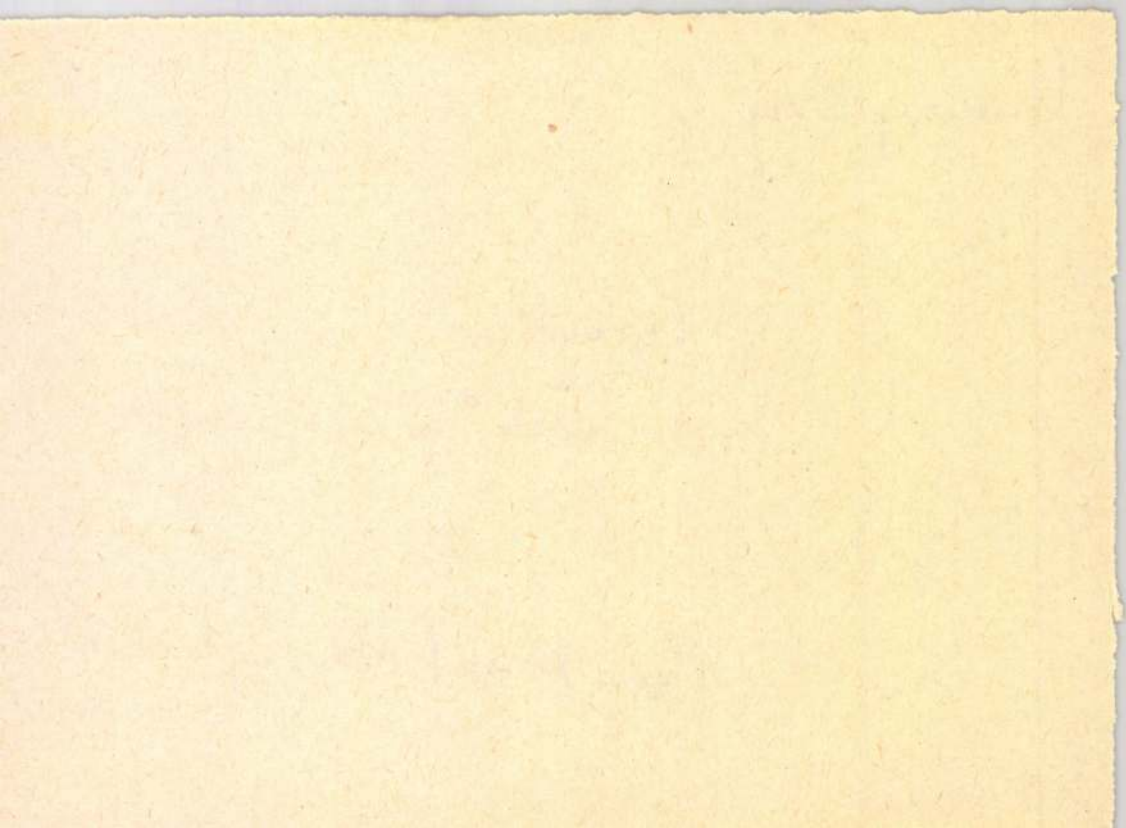
Ferenczy Károly

6

"Agárdy lánya"

"Tess tovább" c. Zepes' emléke

Hogyai Nemzet 1972 szeptember 22
4 old.

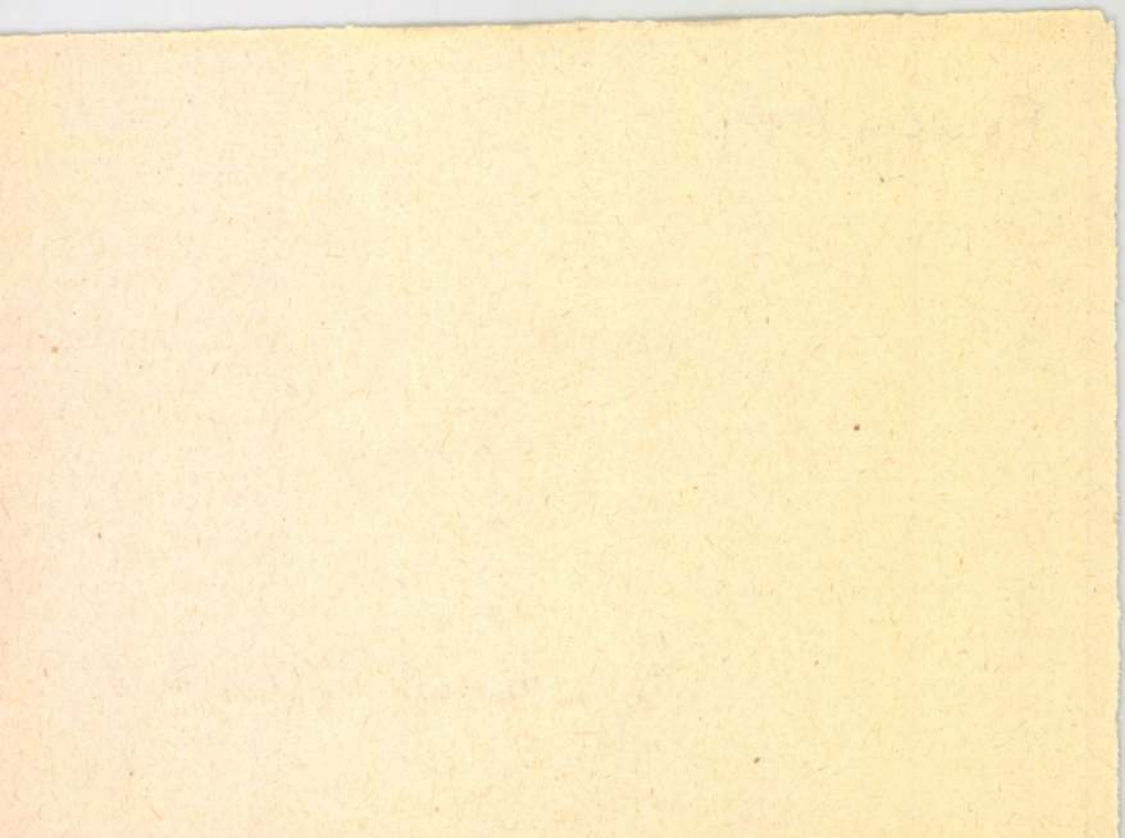

Ferenczy Károly

7

Staphylas Béni² a. portója
említőe

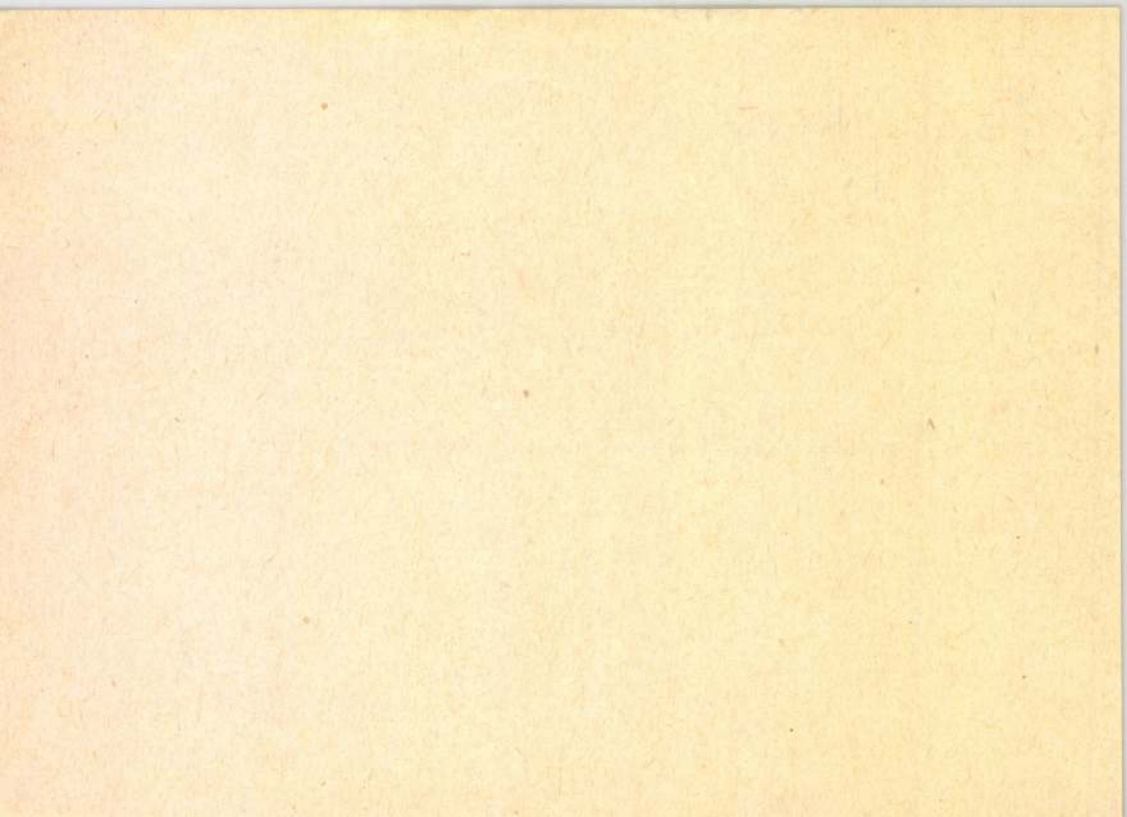
Magyar Nemzet 1972 szeptember 22
4. old.

Ferenczy Károly

Művei megjelentek a Ferenczy emlékötlet
átadását Halászán Gyentendiben

Magyar Nemzet 1972 szeptember 9
4. old.

Ferenczy Károly festő

Jún. 4-én a rádióban előadás
len Ferenczy Károlyról.

— : 4 nap programjából

6.

ESTI HIRLAP, 1972. jún. 3.

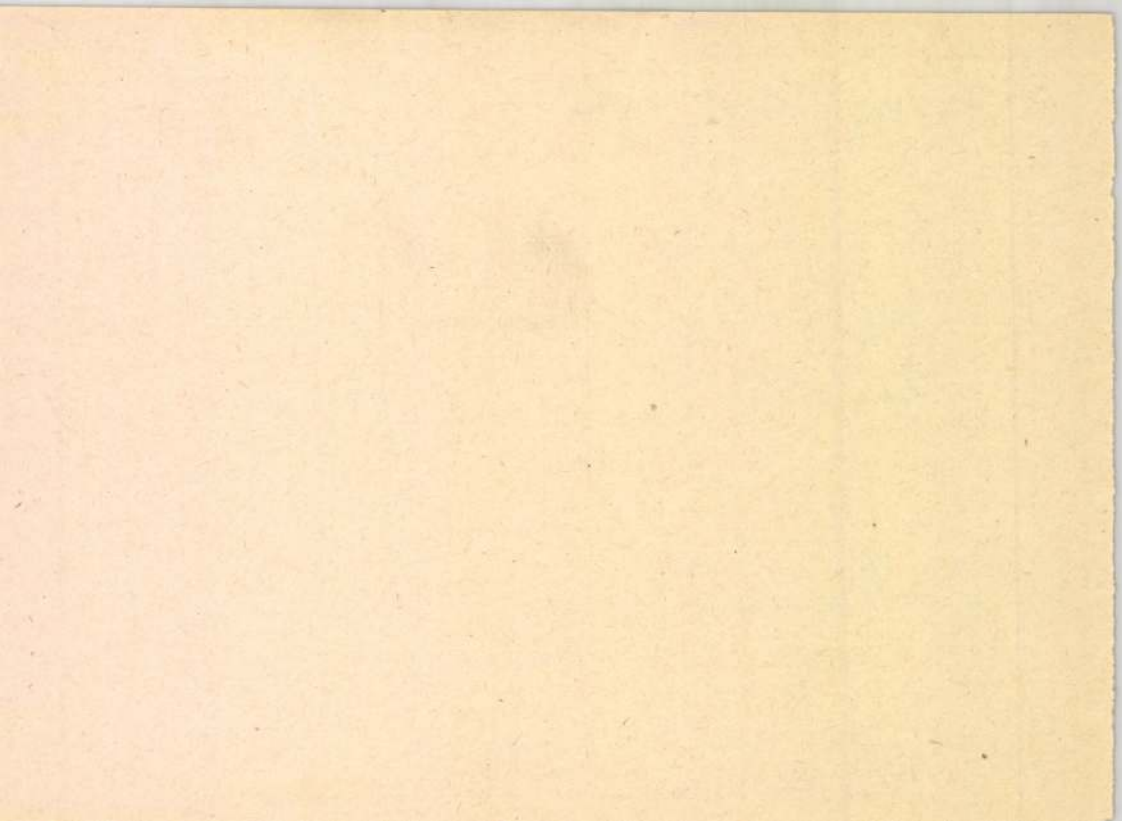
Ferenczy Károly, festő

A újjaépített múzeumban
helyet kap Ferenczy Károly
hágyatéka.

- : Juliusban nyílik a huszadik századi
múzeum

2.

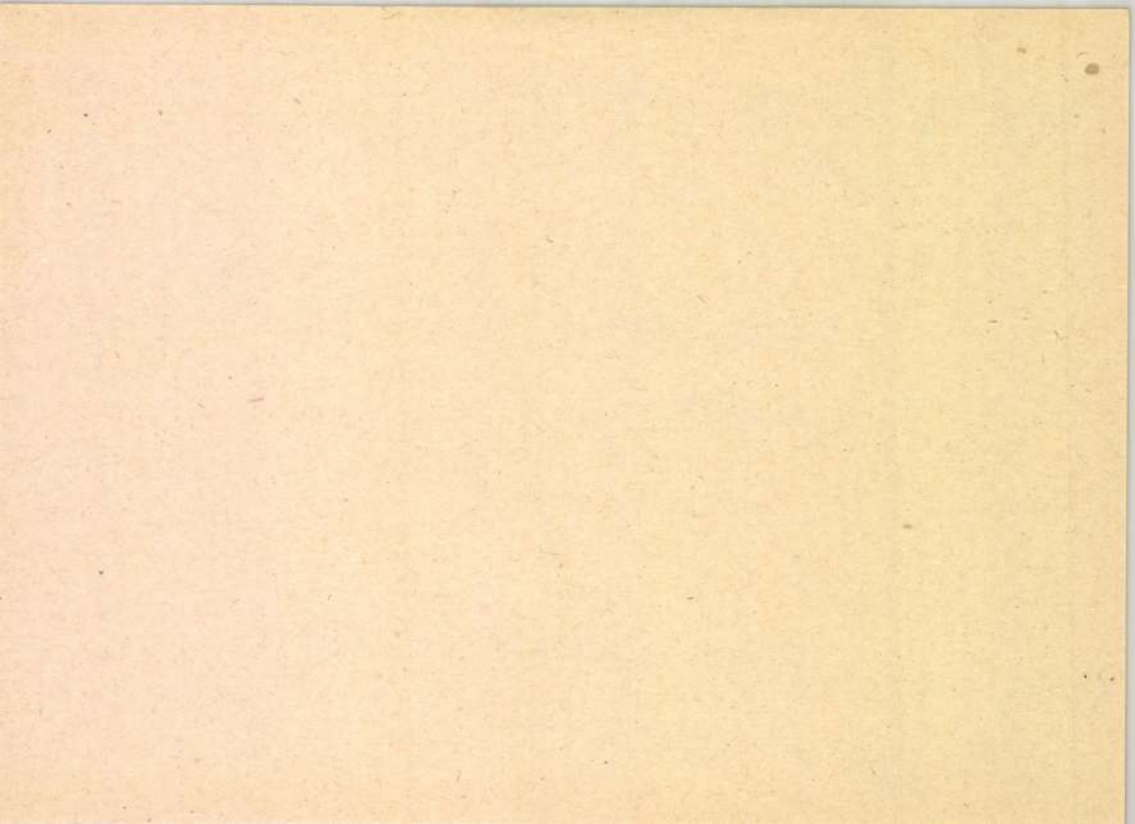
EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 16.

Ferency Karolyi Fialha Olga
f. 10

Fialha Olga házait is nyugdíjazta
a pénzes.

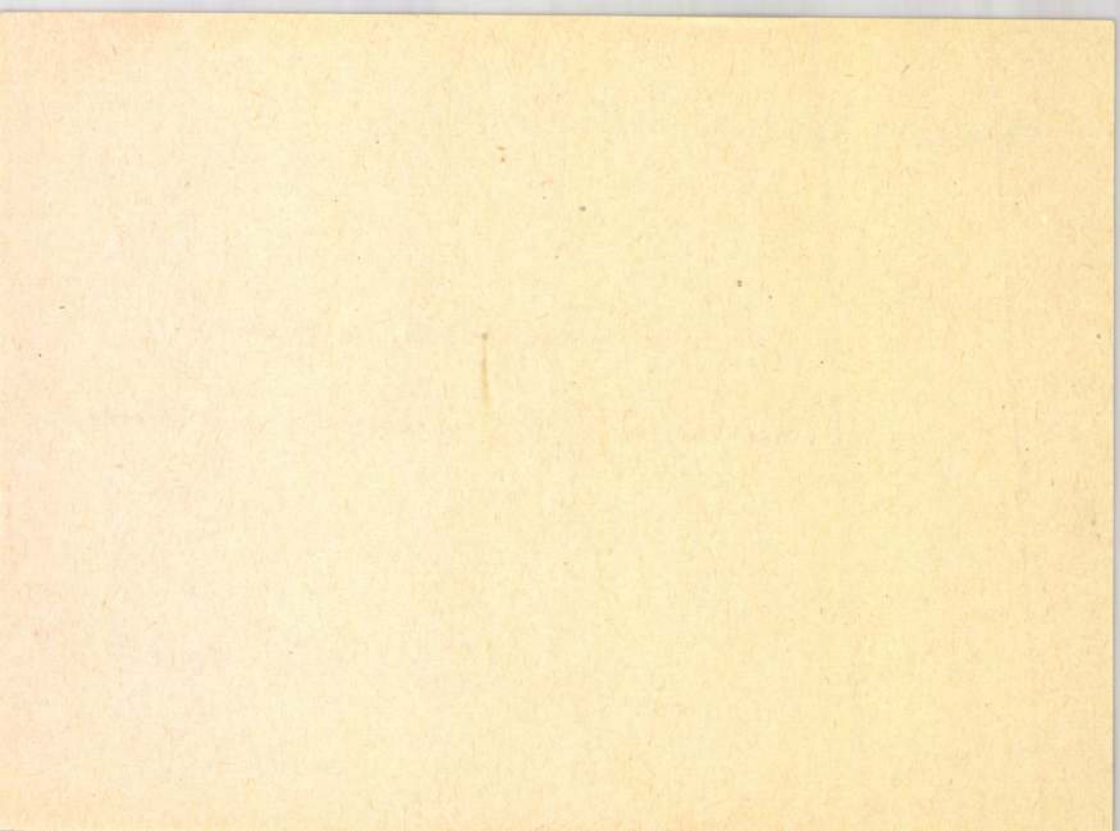
Földes Anna: A Ferency család.
Nők köze, 1968. július - 30. évi.

Ferenczy Károlyné (Fiala Olga)

Művei szerepelnek a Ferenczy
család tagjainak Valterszékben (Gentendréis)

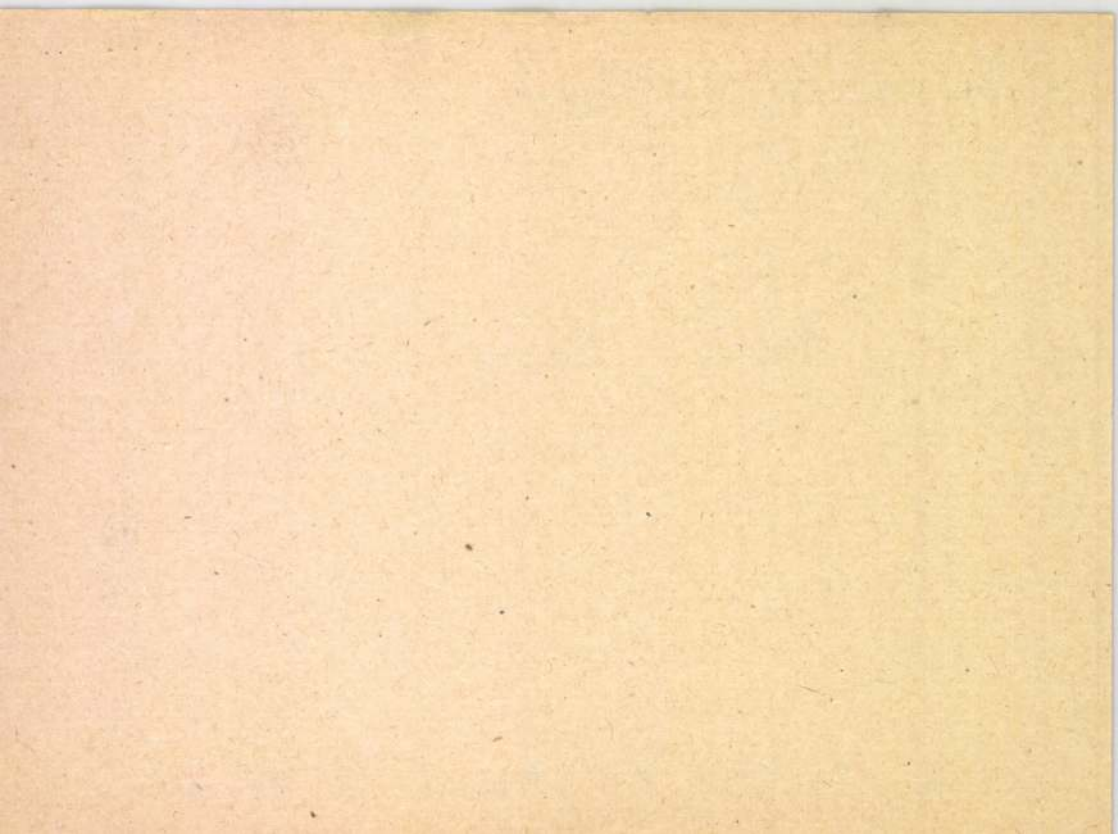
Magyar Nemzet 1972 szeptember 9
4. old.

Trenczyň karolyne
festo

Rajz. Rep. J.

Uj. Ives, Bp. 1968. XII. Borito' 2. oktat.

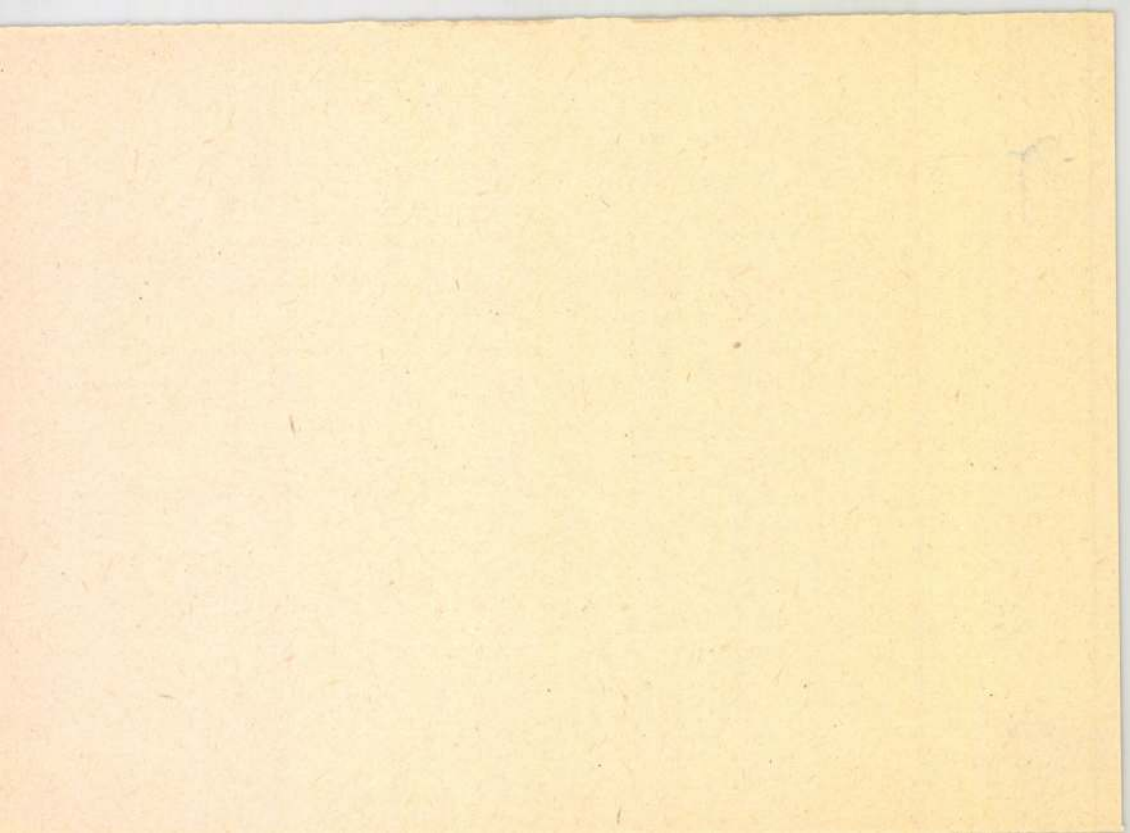

Ferenczy Károlyné, Fialka Olga

Dziesben számos történet jelentős
sikert ért el műveivel. A budai
palotában rendezett kiállításra az
ő, valamint Lőrinc és Kálmár alkotásai
szerepeltek.

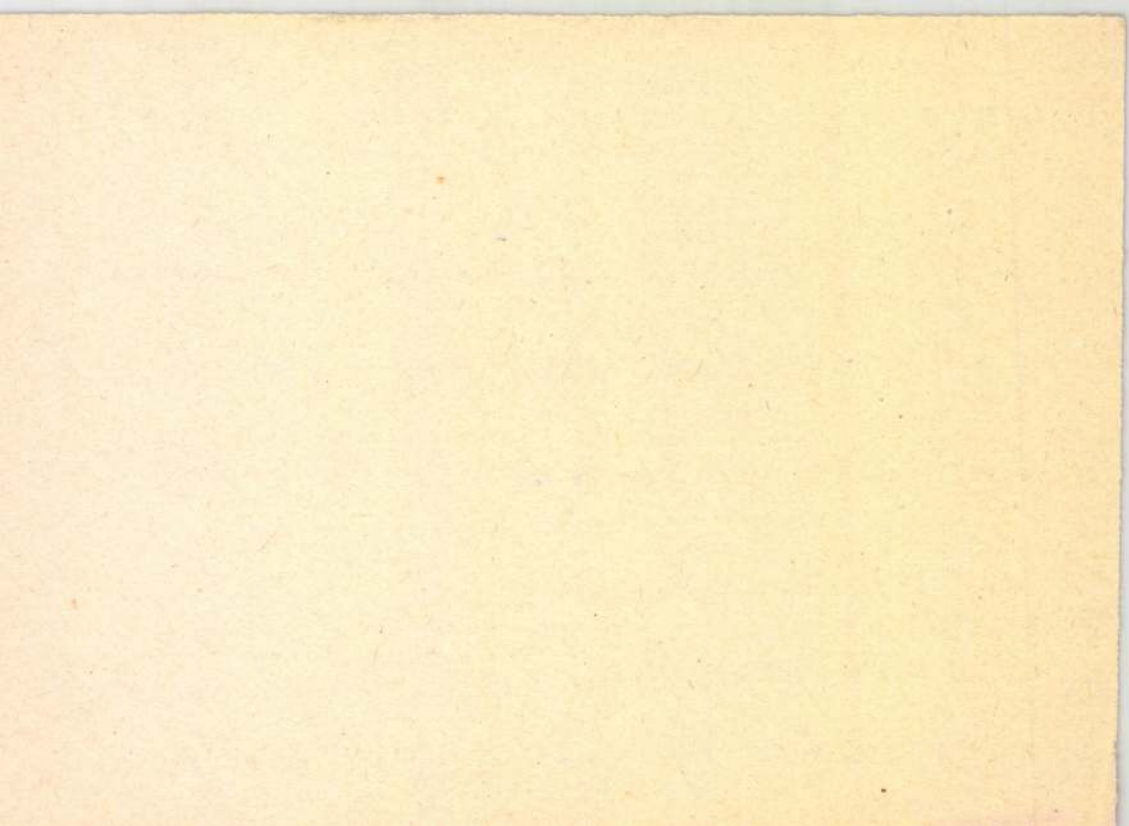
jelnévküli: Kunstausstellung der Familie
Ferenczy; Ueuesle Nachrichten, Bp. 1968. II. 20

Ferenczy Károlyné, Fialka Olga 2

férfjeröl festett portréja, valamint
egy önarcképe, továbbá a Lődöbáló
fiu "cissü" műve is szerepel a kiállításon.

gelne'küli: Kunstausstellung der
Familia Ferenczy in der Gurg. neueste
Nachrichten, Budapest, 1968. jún. 20 21

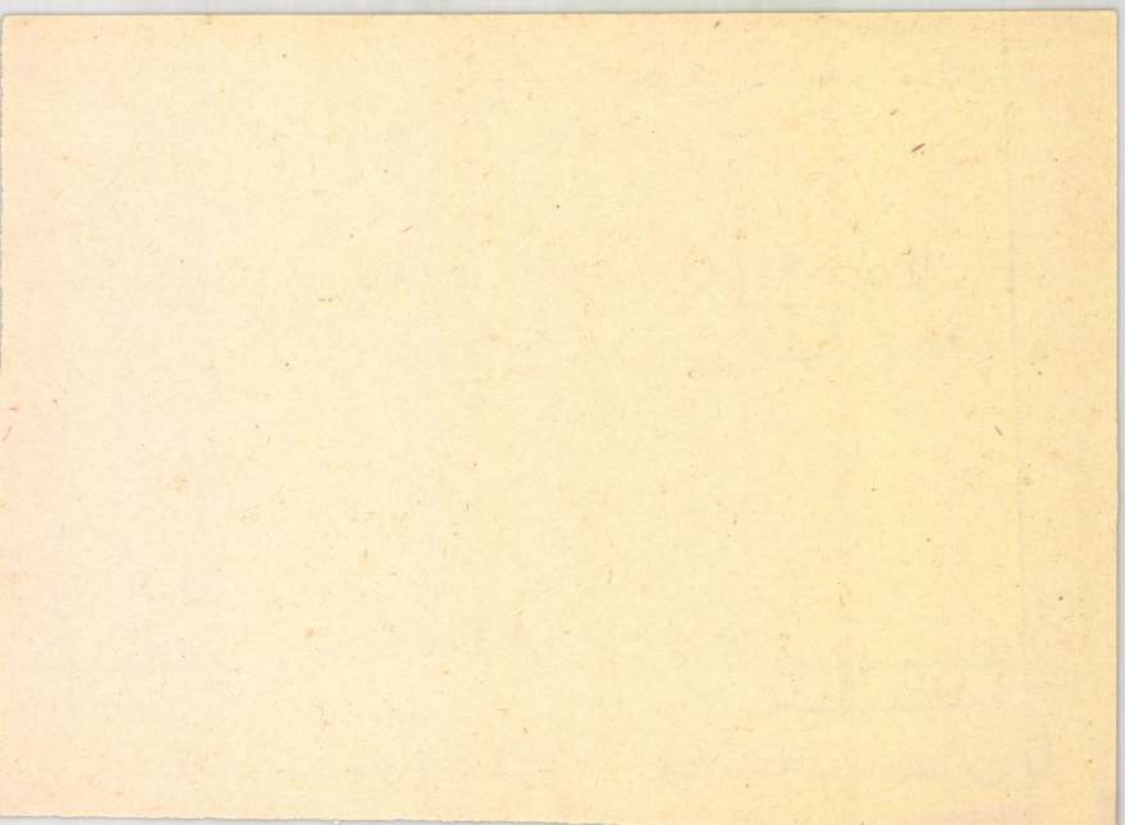
Terency Kärogne,
Tialka Olga

F. Käog felerise.

Gratifikat rimitü.

Oelmache Anne: A Terency aal'd
kielliteia

Meesar Menret 1968. juun. 23. 11. 0.

Ferenczy Károly

Fürdőző fiui című műve, a Magy. Képzóm. Egyesület 40 éves jub. kiáll. -án.

N. U. 934. XII. 8.

1870

Received of the
Hon. Secy of the Navy
the sum of \$1000.00
for the purchase of
the U.S.S. Albatross

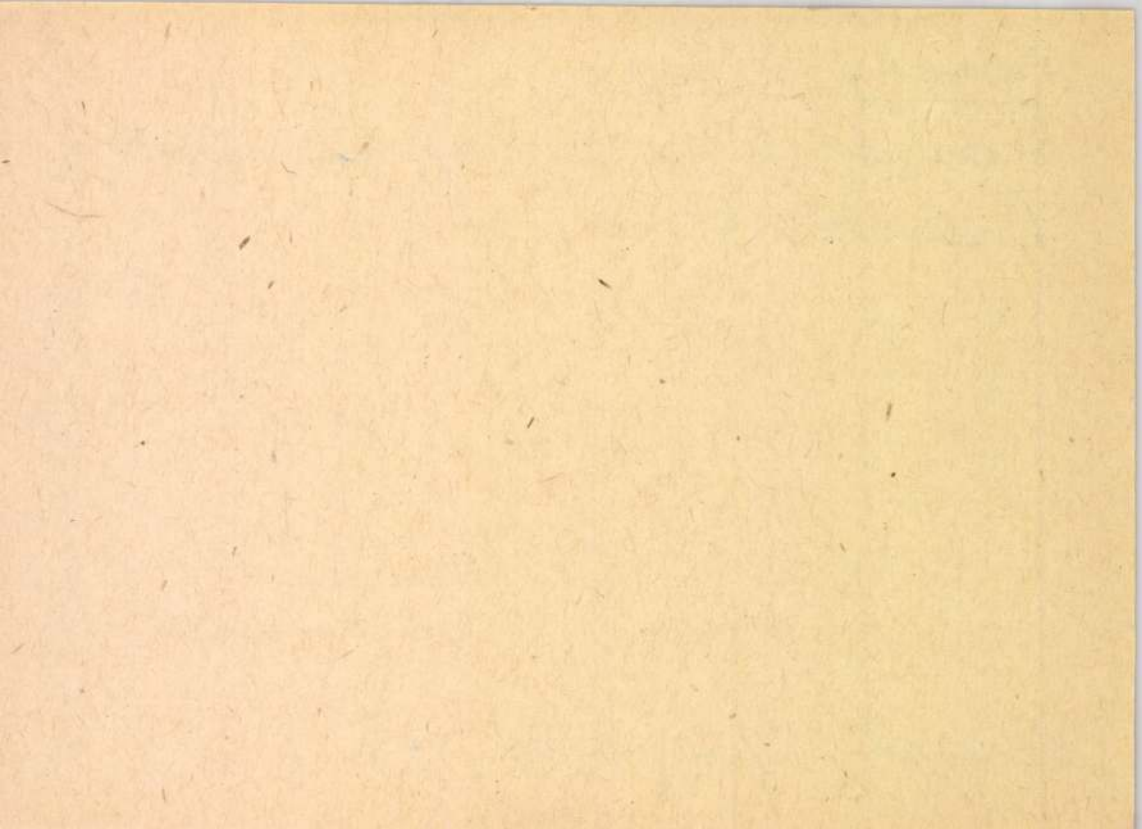
Wm. G. Allen

Ferencvéy Károly

Szerkesztel a munkabeszp. magy. ar
Kiadások: 104

Nevezetű újság 1929 II. 28

Ferenczy Károly

MDK

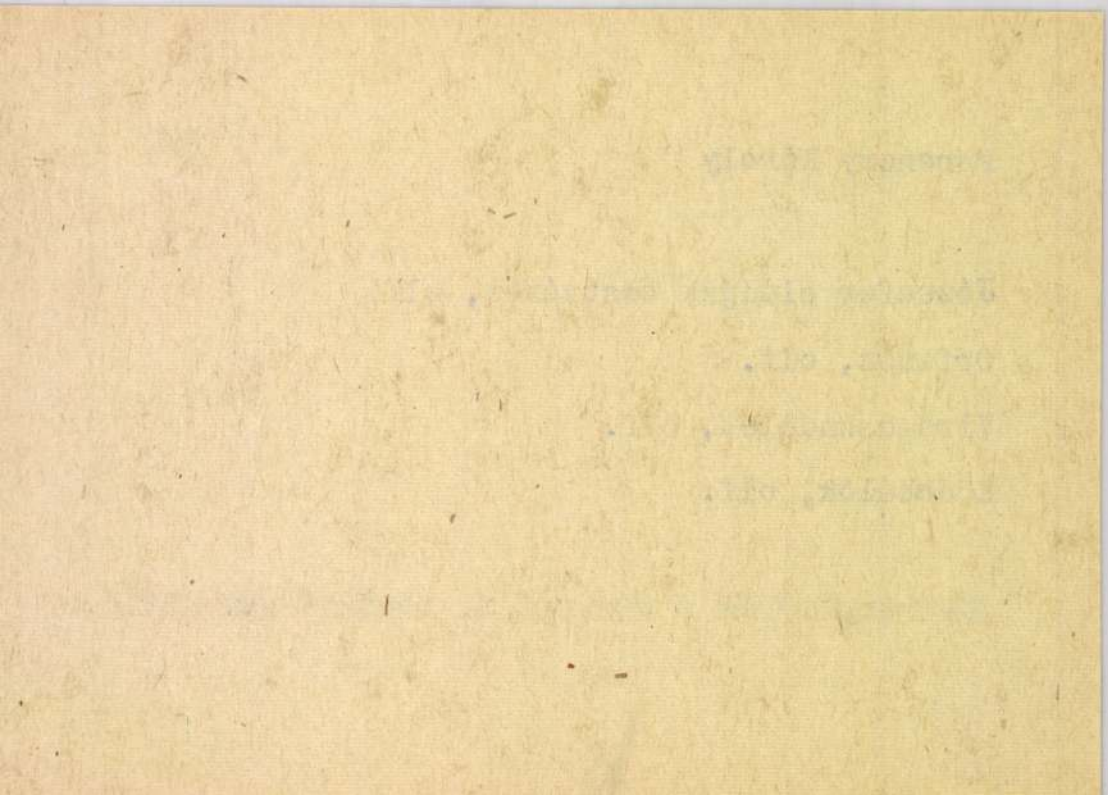
Józsefet eladják testvérei, olf.

Orfeusz, olf.

Virágcsendélet, olf.

Kődobálók, olf.

Műcsarnok 1944 A Székesfőv. Képtár Jub. Kiáll.

Ferenczy Károly 1876

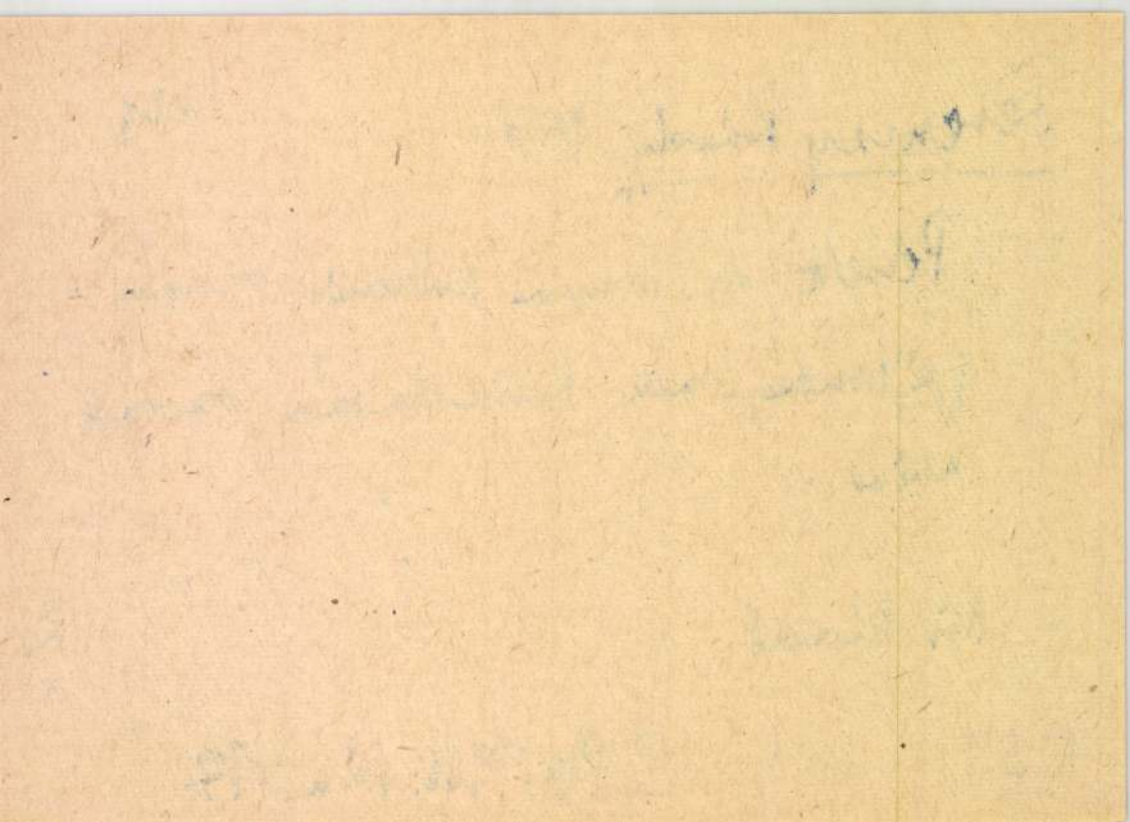
1729

Pécs, dr. Tompa Károly úr
gyógytandúrjára néveléssel
szolgálatára.

- Kis híradó

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. jún. 17.

Ferenczy Károly

935 szeptember 29-től október 6-ig.

— Országos Magyar Zsidó Muzeum (Dohány-u. 2.) Cs. 4—7-ig; szo. és vas. 10— $\frac{1}{2}$ 2-ig.

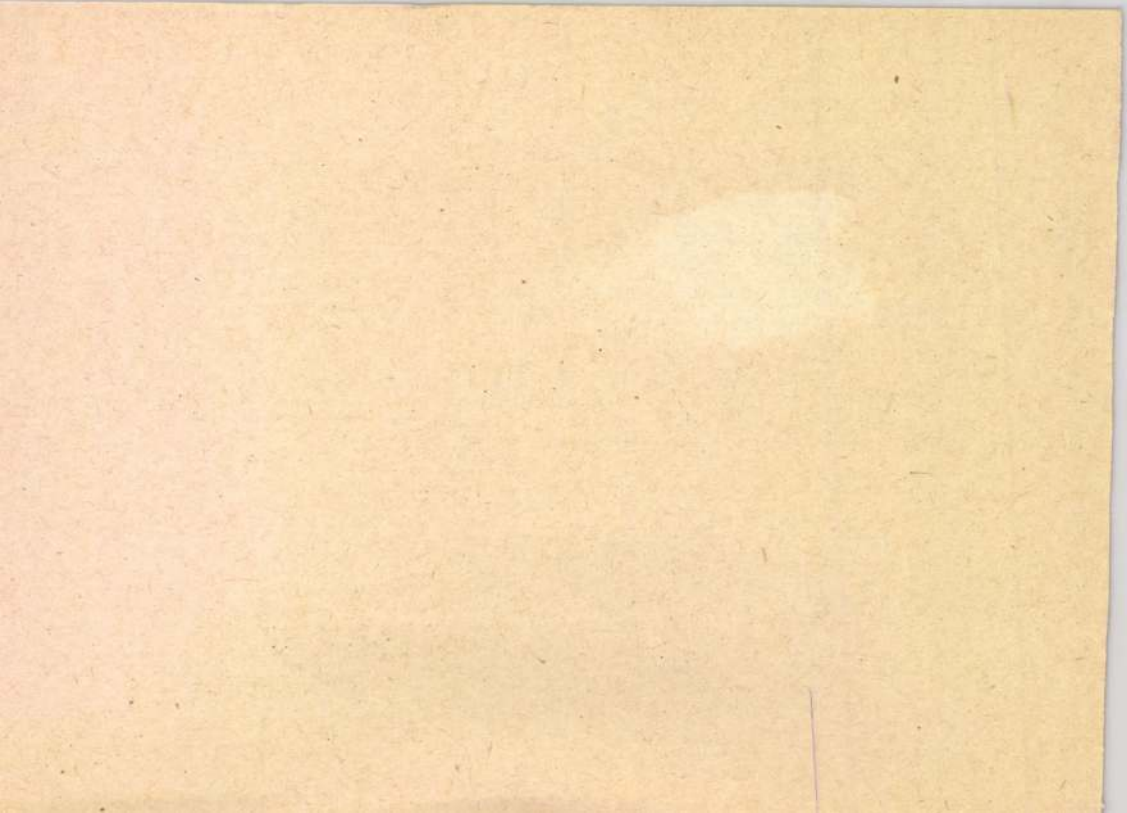
KÖNYVTÁRAK.

Nemzeti. Naponta 9— $\frac{1}{2}$ 2. — Akadémia. Olvasóterem hétk. 3—7-ig. — Egyetemi. Folyóirat olvasó: hétköznap $\frac{1}{2}$ 9—2-ig és 3—8-ig. Könyvkölcsönzés hétk.: $\frac{1}{2}$ 9—2-ig. — Fővárosi könyvtár (Reviczky-u. 1. Wenckheim-palota) hétköznap 9—7-ig, vas. és ünnep 10—1. — Iparművészeti Muz. könyvtára (Ullői-ut 33.) Hétfőn d. e. szombaton d. u. vasárnap és jövő vas. zárva. Többi napon 10—6-ig. — Műzölgazdasági Muz. könyvtára. H. kiv. naponta 10—1. — Népegészségügyi Múzeum olvasótára. Hétk. 10—1-ig. — Technológiai könyvtára Olvasóterem és könyvkölcsönzés: Vas. 9—12-ig. H., sze., p. 9—1-ig. K., cs. 9—1-ig és 5—8-ig. Szo. zárva.

KIÁLLÍTÁSOK.

Ernst Múzeum. Fenyő György és Ferenczy Károly gyűjt. kiáll. Naponta 9—2-ig. — Fővárosi képtár (Egyetem-utca

6.) Hétköznap $\frac{1}{2}$ 10— $\frac{1}{2}$ 4-ig, vasárnap és ünnep 10— $\frac{1}{2}$ 2-ig. — Nemzeti Szalon. Parkasházy Miklós, Zóttér Ákos kép. — Donner Gertrud Mária szoborkiállítás. Ma: 9—4-ig. H. től zárva. Szom.-tól: Magyar arcképfestők társ. kiáll. Naponta 9—4. — Szépművészeti kiállítás helyiségei (Mária Valéria-utca 8.) Csoportkiállítás. Hétk. 9—6-ig. — „Műterem” Képzőművészeti kiállítások helyiségei (Kossuth Lajos-u. 12.) Jánosa Lajos, G. Fekete Giza és Valér Erik gyűjt. kiáll. Vasárnap és ünnepen 10—2-ig; hétköznap 9—6-ig. — Iparművészeti Társulat (Andrássy-ut 59.) Házipari mintakiáll. Hétk. 9—2-ig. — Uj Magyar Képtár (Andrássy-ut 69.) Vas. 9—2-ig. H. zárva. Keddtől naponta: 10— $\frac{1}{2}$ 2-ig. — Magyar östchetségek kiáll. (Erzsébet-tér 2.) Naponta 9—5-ig.

Ferencesy Káwoy, fertő

M. D. H.

Szobrák a Margitszigeten
helyenk el.

(aziel): Szoborlipet a szigeten

3.

ESTI HIRLAP

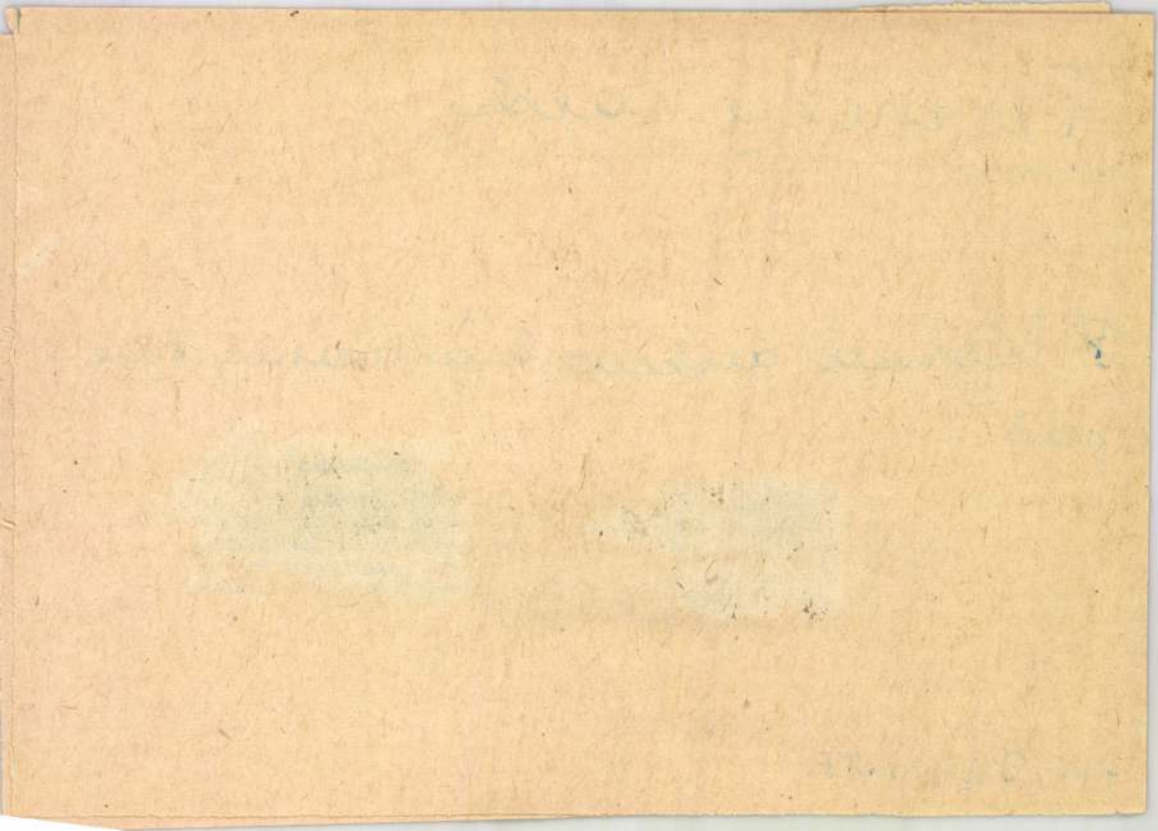
1966. június 22.

08

Ferenczy Károly

Kohner műkincsek gyűjteményén az
Ernst múzeumban képeivel szerepelt.

M. 936. n. 18.

M. D. K.

Ferenczy Károly, festőművész

"Október" c. képe. Fekete repr. 331. o. 7. kép.

olaj, vászon, 1903, 125 x 107 cm

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

A. D. M.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL. 60637
1950

M. D. . . .

~~F~~eraczy Károly, festőművész

1910-ben Műcsarnok kiállításon szerepelt Egerben,
Miskolcon, Kassán, Eperjesen, Sátoraljaújhelyen, Deb-
recenben és Gyöngyösön

Zsadányi Guidó: A felvidéki vándorkiállítások tör-
ténete. 197. o.

A Herman Ottó Múz. Évkönyve. IV. Miskolc, 1964

1910-11-10

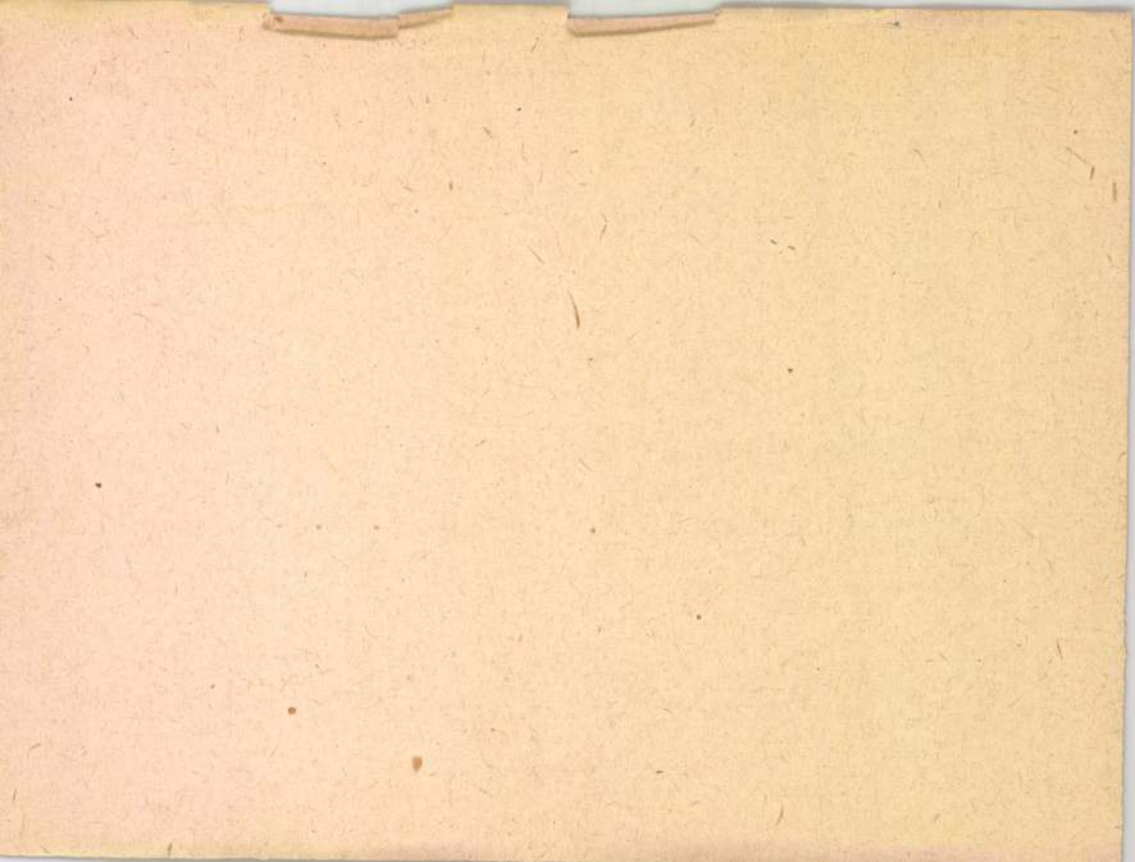
1910-11-10
1910-11-10
1910-11-10

1910-11-10
1910-11-10
1910-11-10

1910-11-10
1910-11-10
1910-11-10

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Napos délelőtt. repr.

Kampis Antal: A képzőművészetek története. 26.t.
A Kultúra Világa Bp. 1963.

1860

1861

1862

1863

Ferenczy Károly

Olajfestményei és rajzai a Postatakarék-
pénztár aukciója júniusi kiállításán.

Cikk: A Postatakarékpénztár aukciója.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.1.

Ferenceszék

Összeállítás és kiadás a Magyar
Könyvtárakról és Könyvtárakról.

Cím: Magyar Könyvtárakról.

Kiadás: Budapest, 1941. évi. 144. sz.

Ferenczy Károly festő

M.Ú.K.

Március est. repr.

Kempis Antal: A képzőművészetek története 113.
A Kultúra Világa Sp. 1963. t

W. V.

Permanently fixed

Revised ed. 1901

Kenya Atlas: A geographical and historical gazetteer

A. S. C. 1901

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

A m. gybányai iskola első emeletéhez tartozott

Kempis Antal: A képzőművészetek története 726.1

A Kultúra Világa Bp. 1963.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Ferenczy Károly, festő.

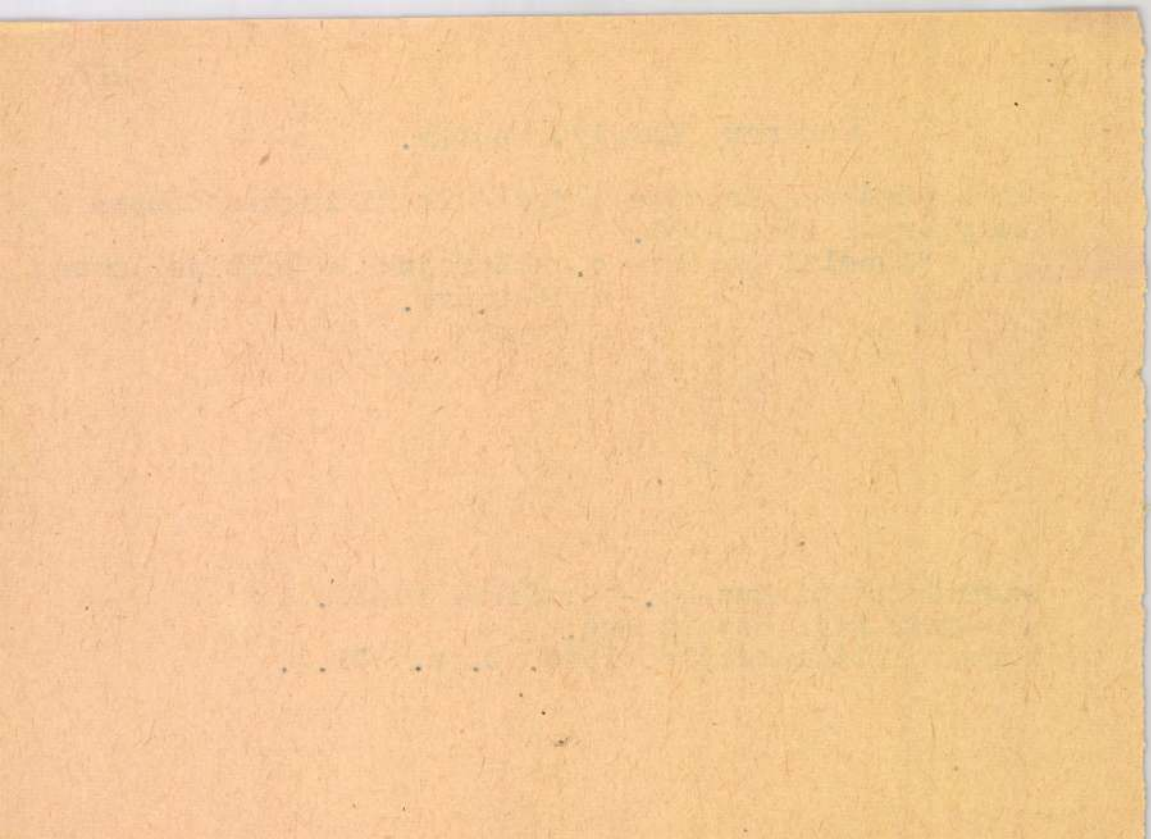
az ő művészegyéniisége rajzolódik ki legtisztábban a nagybányai iskolából.

"Nápolyi emlék" c. szénrajza a lelki jellemzés mesterműve.

Szépművészeti Múzeum.- Grafikai kiáll.

A magyar rajz ötszáz éve.

Magyar Kultúrszemle. 1940. 3.sz. 71.1.

Ferenczy Károly, festőm.

A magyar festészet Nagybanján keresztette
gyökereit először magyar talajba, s így teremtet-
tek a nagybányaiak, mint fenti művésziünk, - a XX. száz-
zadi festőinknek értékes magyar hagyományt.

Entz Géza: A magyar festészet fejlődése.
Magyar Kultúraszemle. 1939. szept. II. évf. 6. sz.
1, 2. old.

Ferenczy Károly, festő.

1.)

Ferenczy Károly, festő. MÉK

1862-1917.

Nagybánya alapító tagjai egyike.

Festését már nem csupán a természethűség irányította ekkortájt, hanem a "képszerűség" is, amit a látvány felthetésében keresett. Egyéni, gobelinszerű, dekoratív jelleget viseltek képei.

1892-95 közötti főbb művei: Tékozló fiú.

Englisch garten.

./.

Ráti István: A harminc éves Nagybánya.
Magyar Művészet, 1926. 6. sz. 315, 316. l.

1951-1952

1951-1952

1951-1952

1951-1952

1951-1952

2.)

Ferenczy Károlyfestőm.
1862-1917

1892-95 közötti képei közül:

Önarckép.

Csók István arcképe.

Madárdal.

Ádám.

Orfeusz. stb.

Méltatás.

Réti István: A harminc éves Nagybánya.
Magyar Művészet. 1926. 6.sz.

1900-1901
1900-1901

1900-1901

1900-1901

1900-1901

1900-1901

Ferenczy Károly

MDK

Pieta, repr.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MILK

Terencey Károly

Plate, page.

München 1913. tavasz táján

Ferenczy Károly

MDK

Csendélet /Uzsonna-készlet/, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Ferdinand Károly

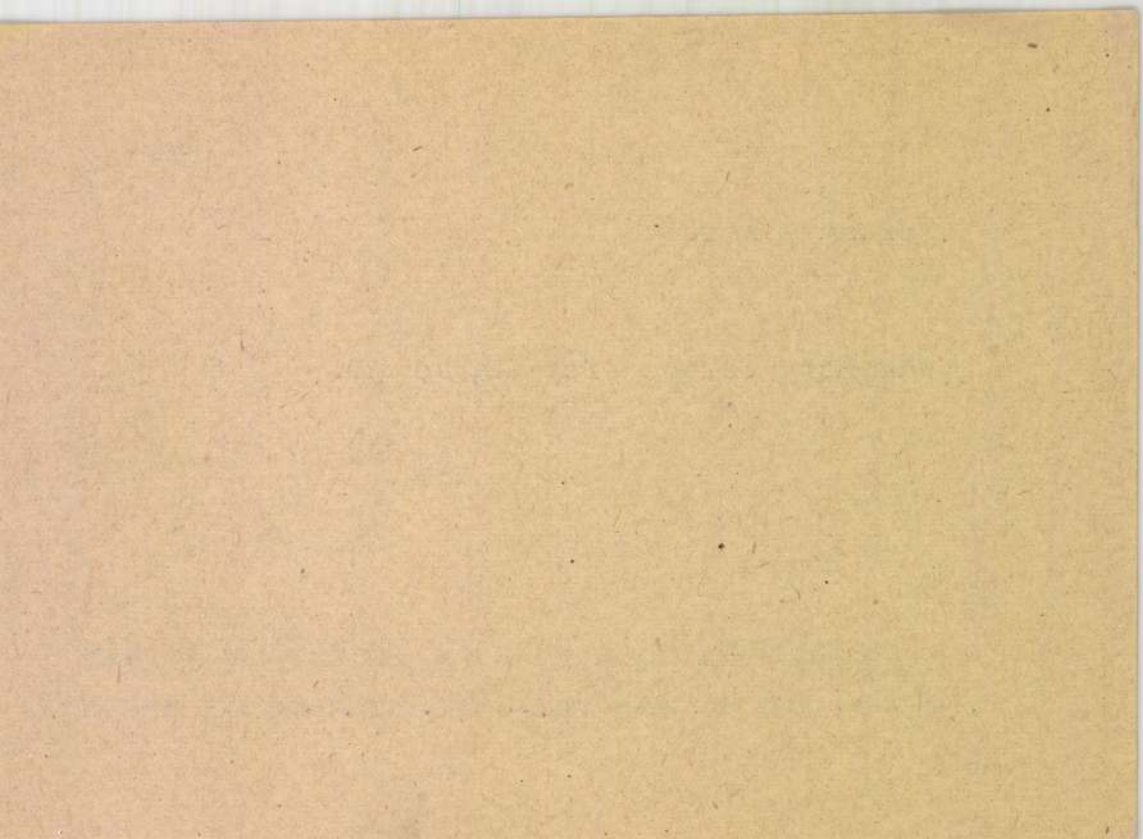
Georgios Nounas-Kastell, off.

Georgios Nounas-Kastell

Ferenczy Károly

Ferenczy Ferenc arcképe, olajf.

A Székesfevárosi Képtár és Történelmi Múzeum
kiáll.-nak katalogusa. 1957. Jan. Nemzeti Szalon.

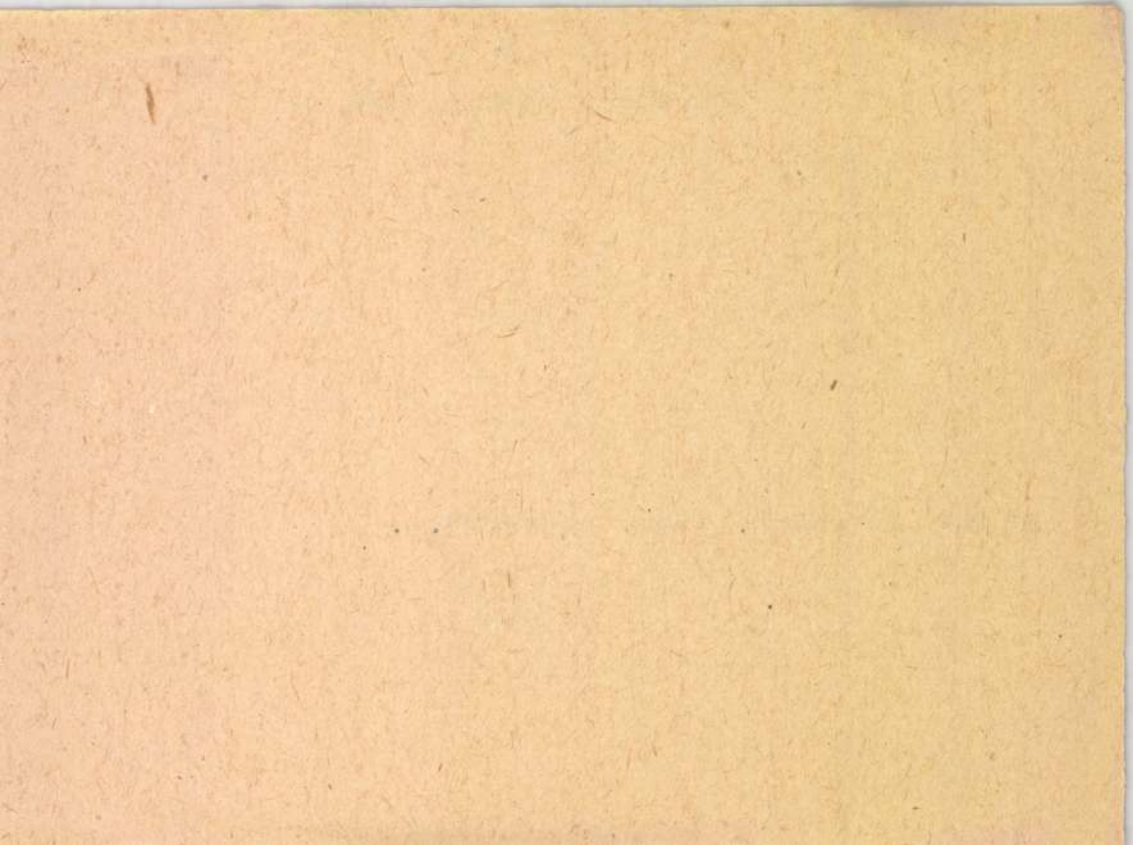
MDK

Ferenczy Károly, festőm.

Női akt.

Repr.

Magyar Művészet. 1925. 389-390.1.

Ferenczy Károly. festőm.
1862

négy korszakából a "Köde bálók" abból a szentendrei idejéből való, amikor Bastein-Lepage hatásától szabadulni vágyva. még nem találta meg örmagát.

Kende Béla: A Főv. Képtár új szerzeményeinek kiáll. -a.
Művészet. 1939. IV. évf. 27. sz. 69-70. l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

1925-ben a Ernst Mureumba
Veigh Gusztáv munkájával kiad-
tatott kégyatérlet.

Sajó Rész: Veigh Gusztáv
Művészet, 1964. november - 34 lap

Ferenczy Károly

MDK

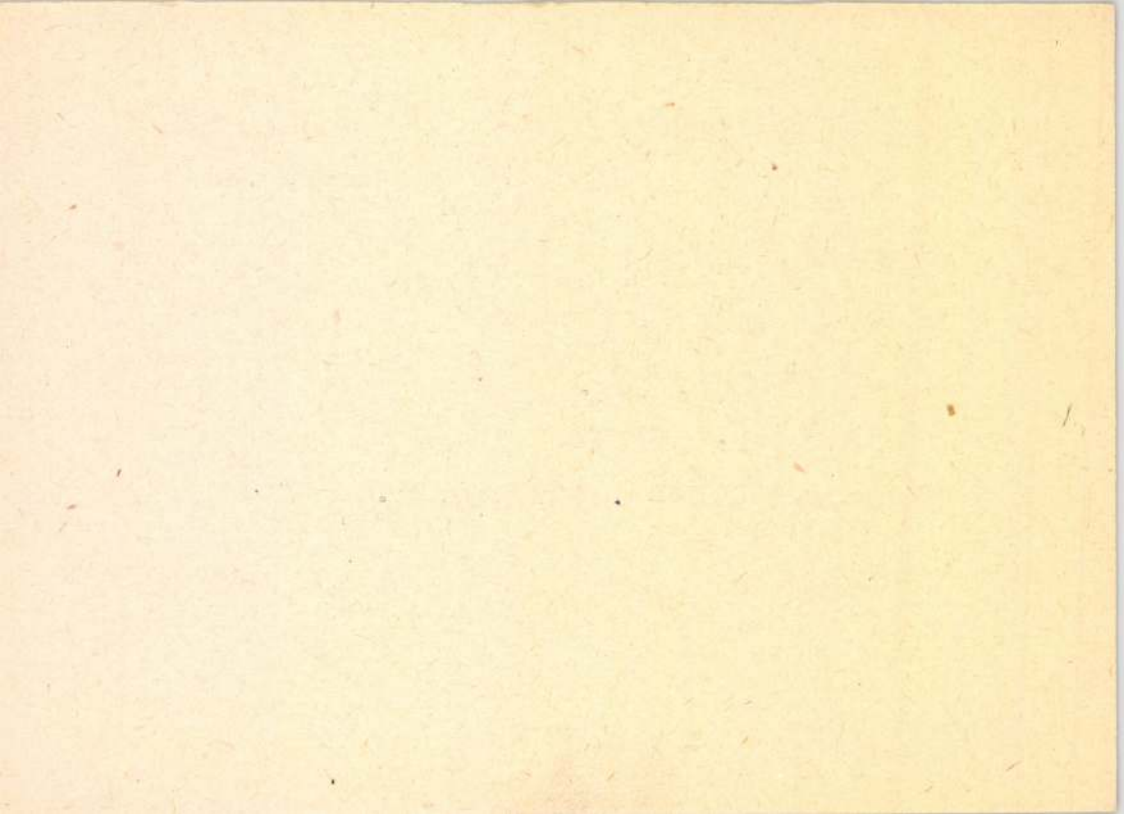
Cigányok, tempera

Festő és modell, tempera

Kettős arckép, olf.

Férfiarckép, tempera

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Ferenczy Károly

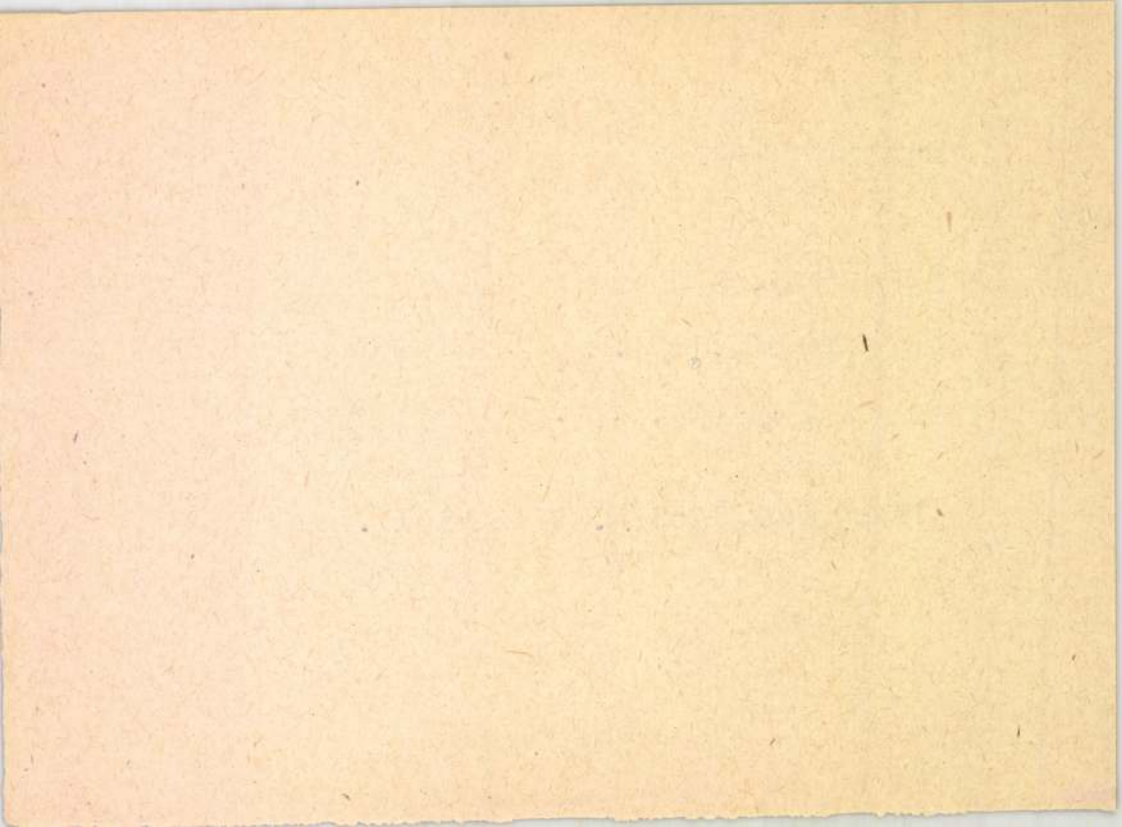
MDK

Hazatérés, tempera

Férfiarckép, olf.

Napos délelőtt, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Ferenczy Károly

MDK

Festő és modell, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

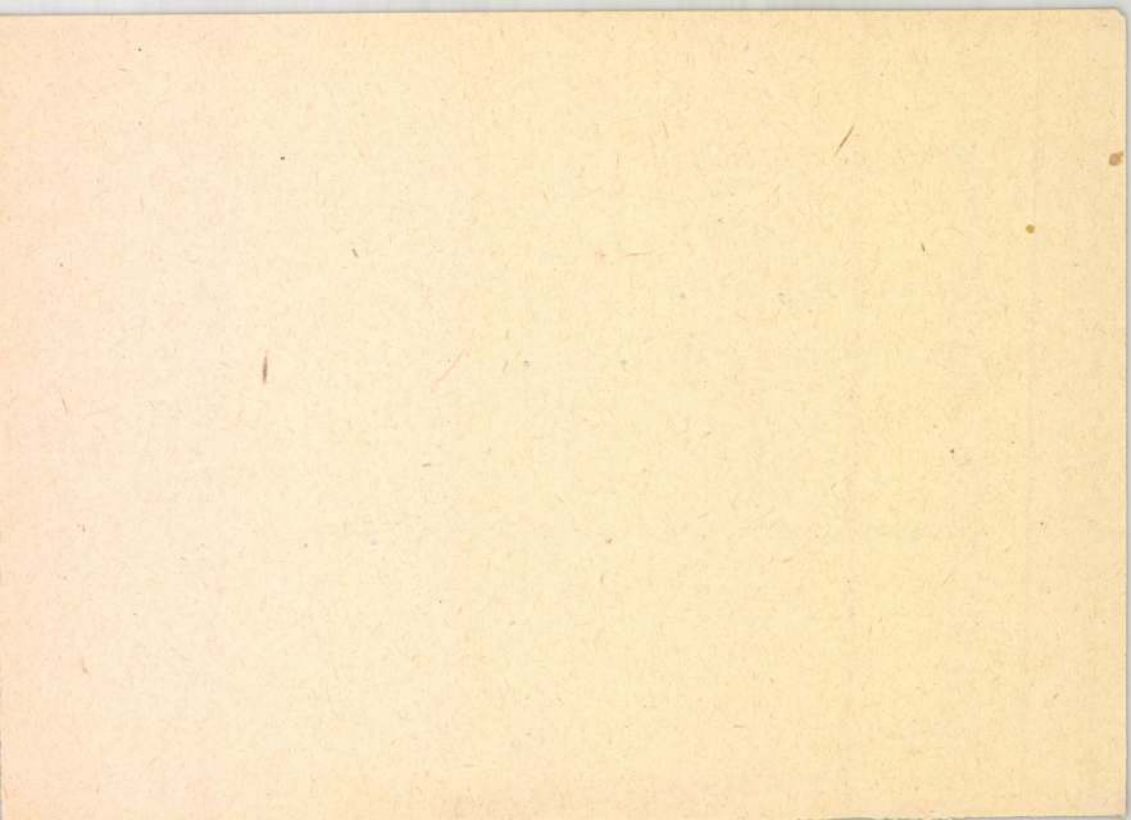
Ferenczy Károly

MDK

Füzarckép, olf.

Gyermekek pónikon, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Ferenczy Károly

MDK

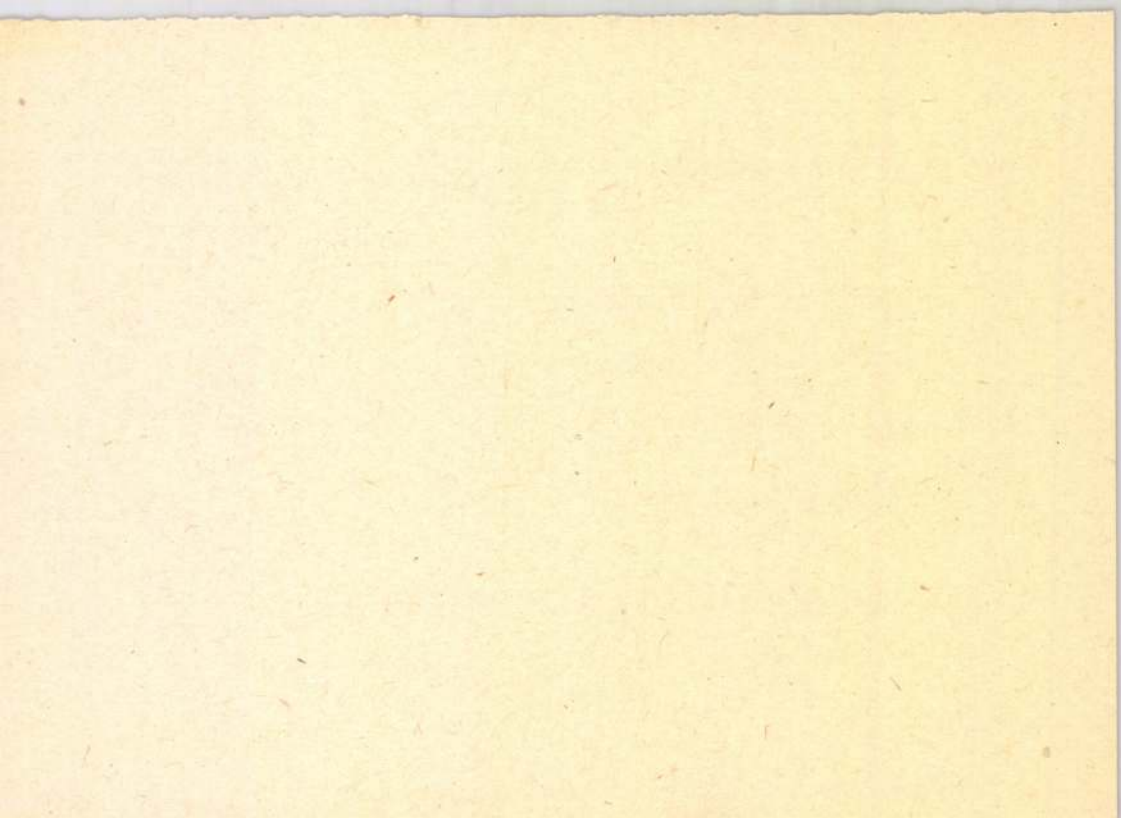
Őszi fürdés, tempera

Nyári est, tempera

Tájkép házzal, olf.

Csendélet, tempera

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Ferenczy Áróly

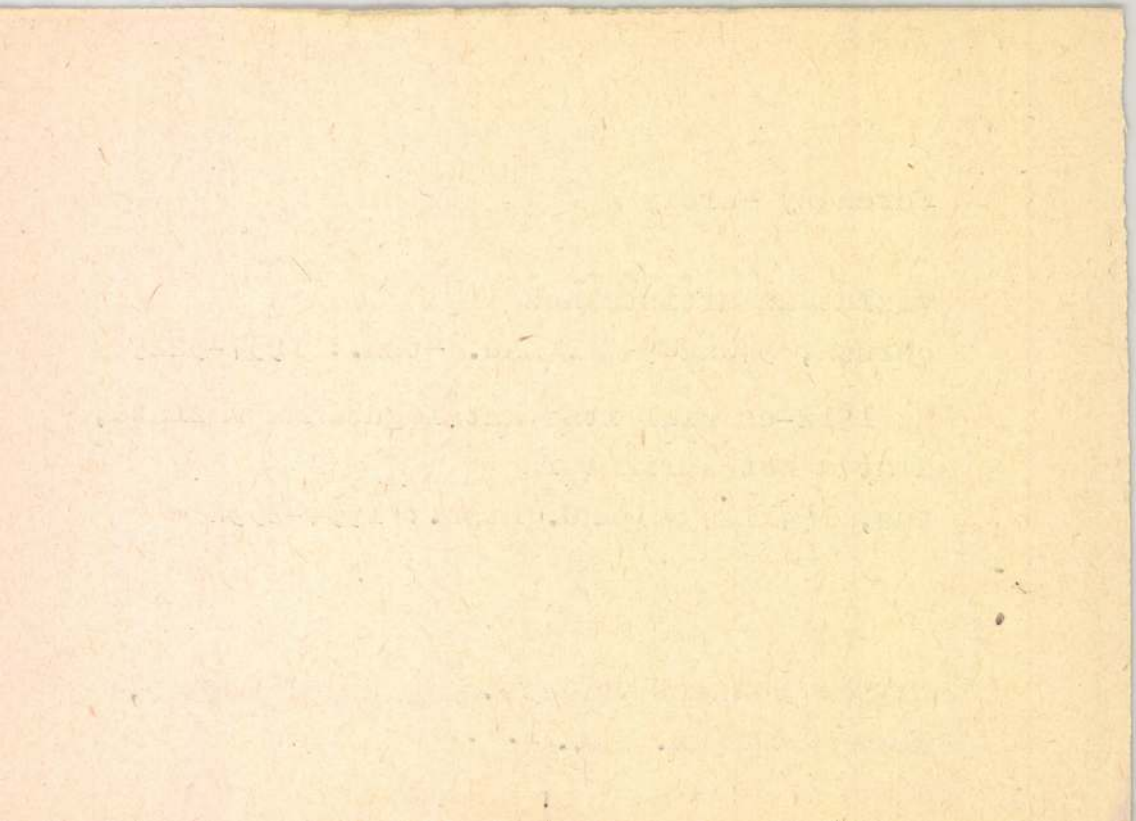
Vázlat az artistákhoz

ceruza, 340x209 mm. MNG. Ltsz.: 1937-3229

Az 1912-es kiállítás katalógusának vázlata,
alatta két karikatúra

tus, 194x127 mm MNG. Ltsz.: 1934-2532

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 51.1.

MDK

Ferenczy Károly

Vázlat a fekvő akthoz

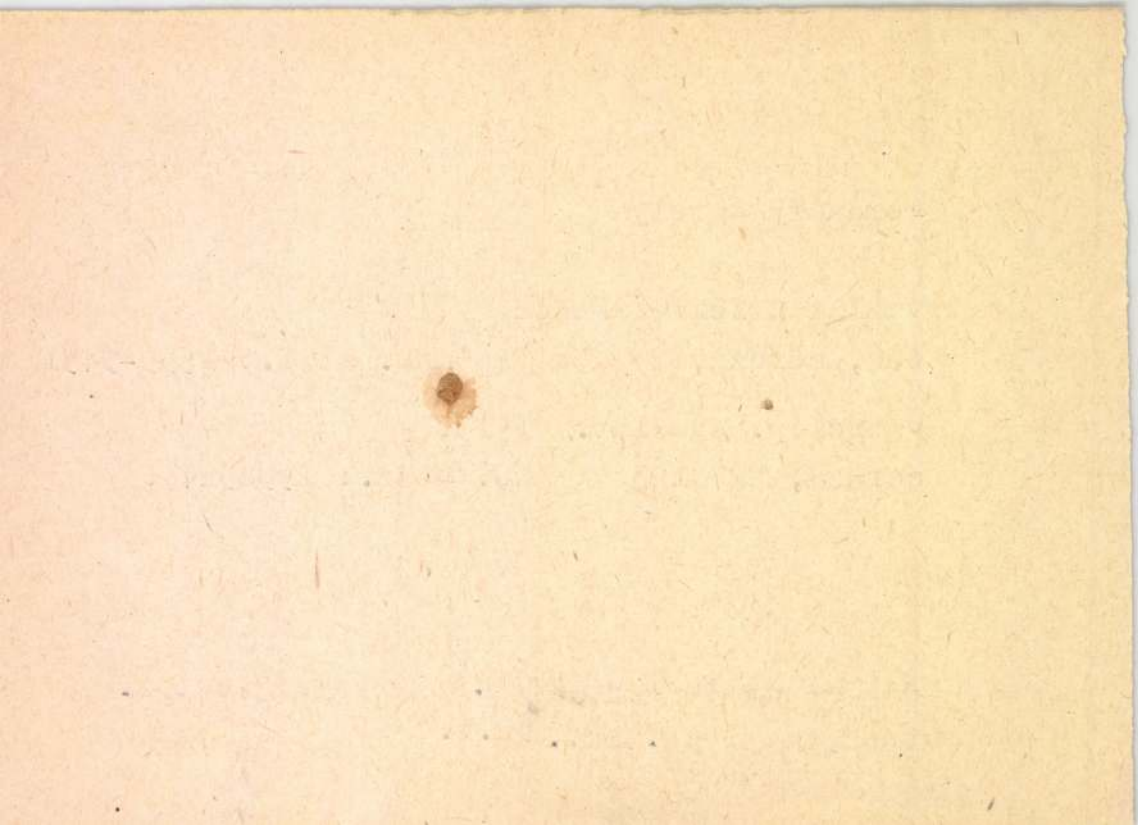
tus, ceruza, 235x300 mm MNG. Ltsz.: 1955-5431

Önarckép. /Vázlat./ 1913.

ceruza, 227x123 mm MNG. Ltsz.: 19383279

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 52.1.

MDK

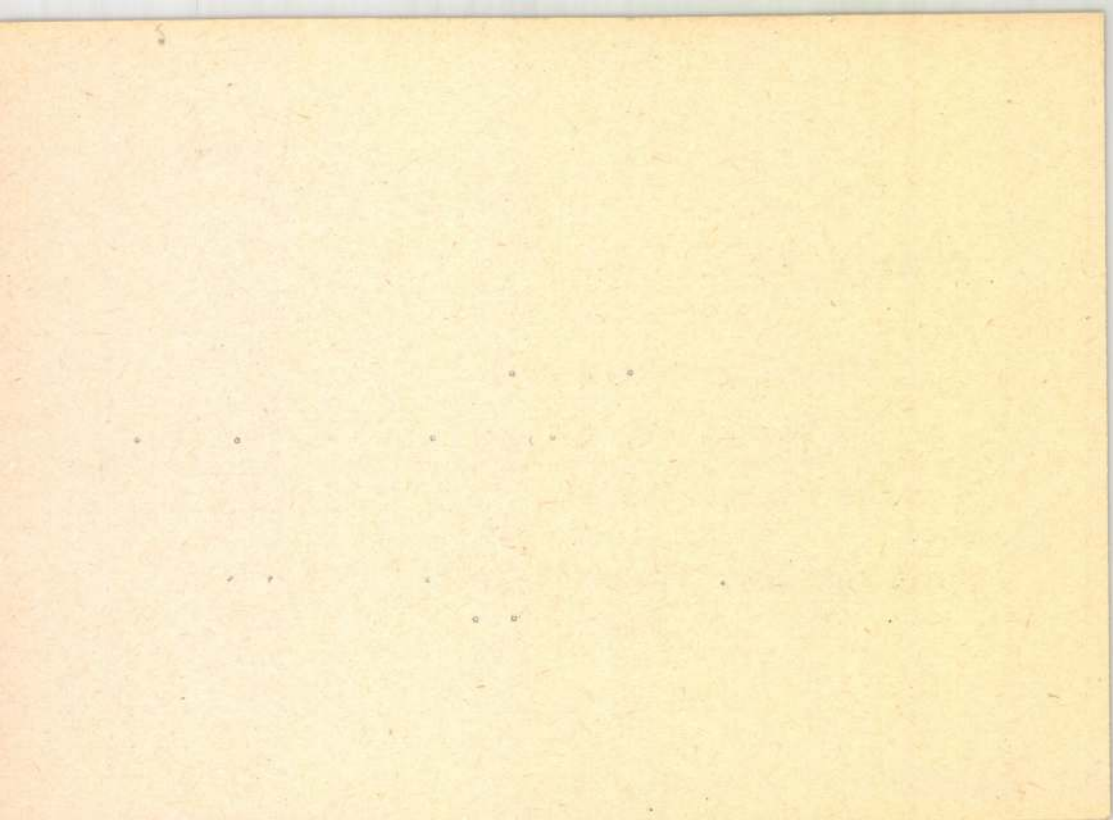
Ferenczy Károly

Utban, paszt.,repr.

Márciusi est, of.,repr. A Képzőm.Társ.
1902/3 évi tárlatán a Lipótvárosi Kaszinó le●●●
kerenás díját nyerte

Hazai krónika. Művészet 1903.
kép: 20.l.

63.l.

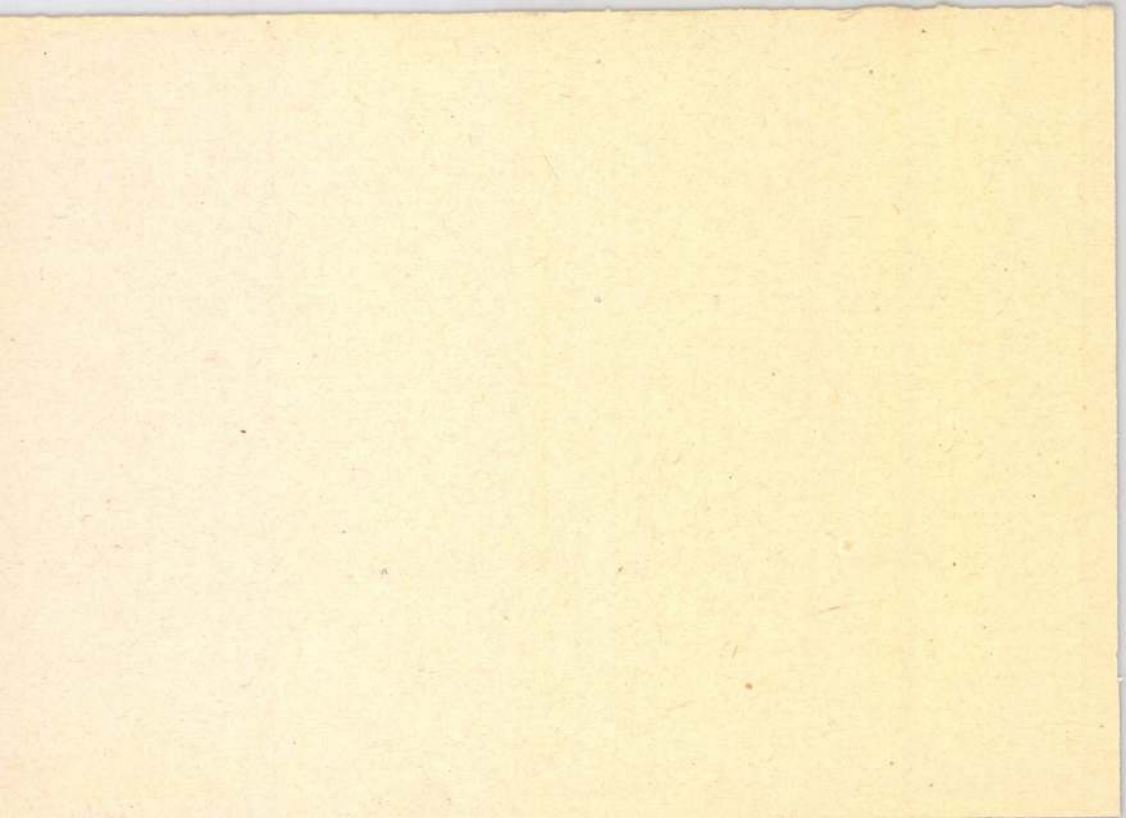

Ferenczy Károly

MDK

Férfiarckép, repr.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Ferenczy Károly

NDK

Férfi arckép, olf.

Kettős arckép, olf.

Est, olf.

Műcsarnok 1902/3 téli kiáll.

Ferenczy Károly

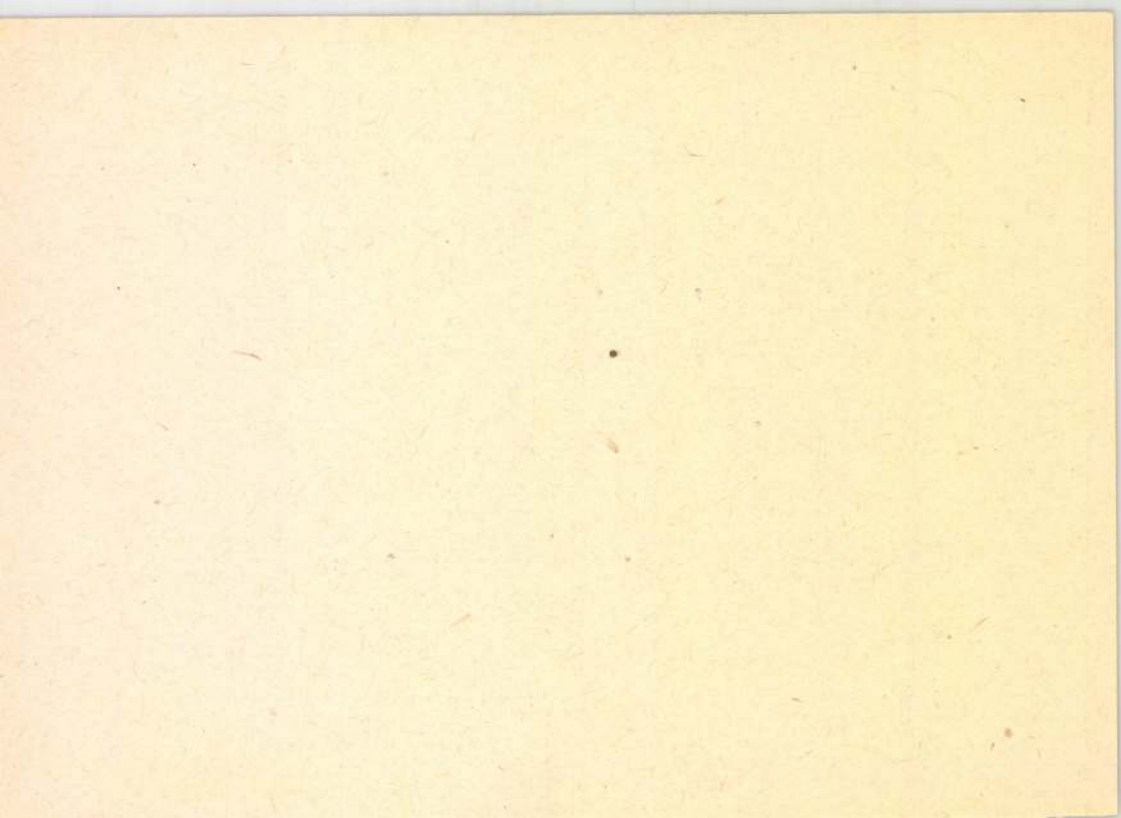
MDK

Márciusi est, olf.

Nyári reggel, olf.

Nyár, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

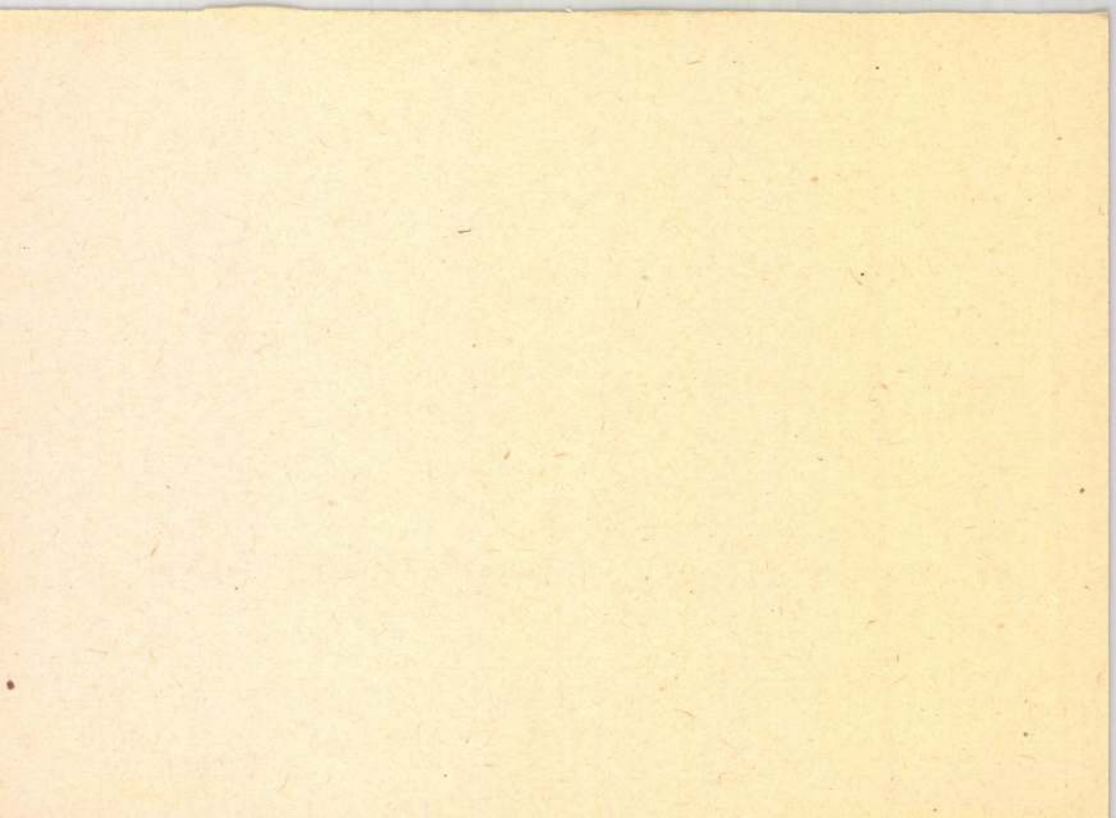

Ferenczy Károly

MDK

Cigányok, repr.

Műcsarnok 1901. tavaszi nemzetközi kiáll.

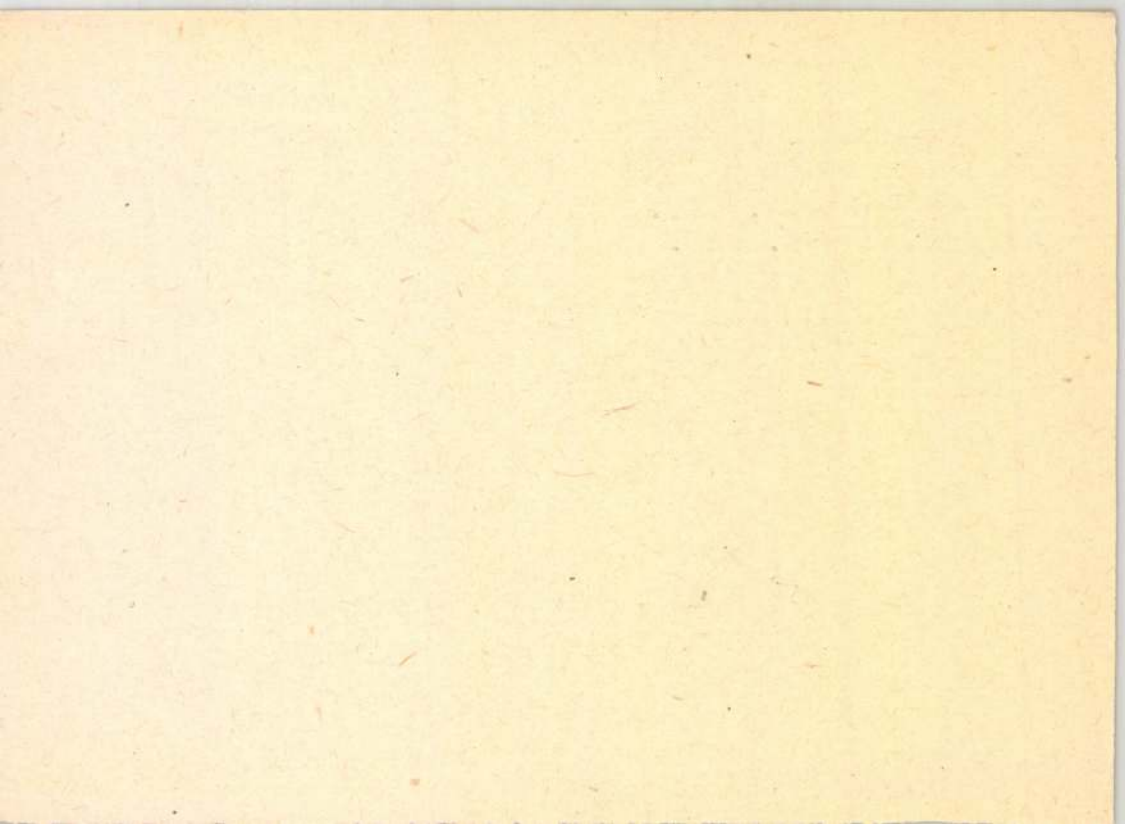
Ferenczy Károly

MDK

Csendélet, olf.

Cigányok. olf.

Műcsarnok 1901, tavaszi nemzetközi kiáll.

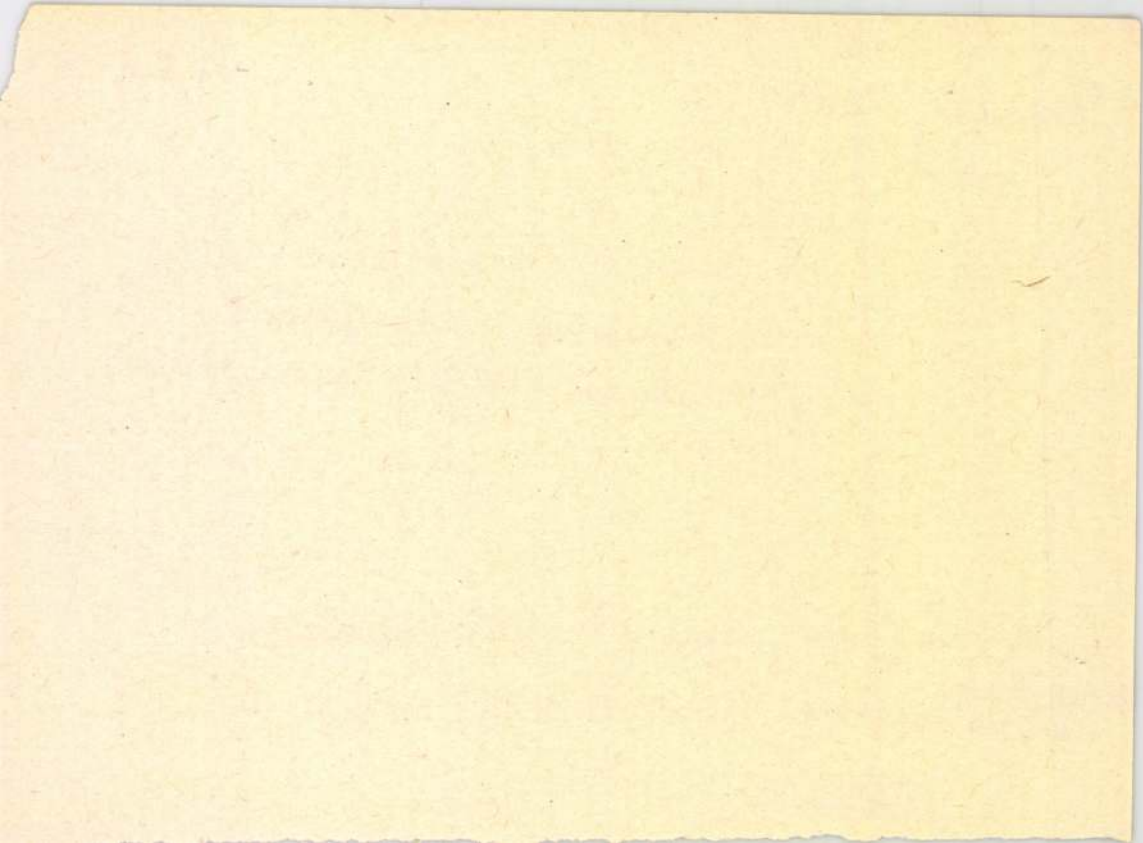

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

A Kézvzeti Galeria kiállításán
van kiállítva Ferenczy Károly
"Karakteris pávák" című műve.

Cs. M. : Műgyűjtők képei a Kézvzeti Galériában
Élet és Szocializmus, 1963. július 27 — 8 laps

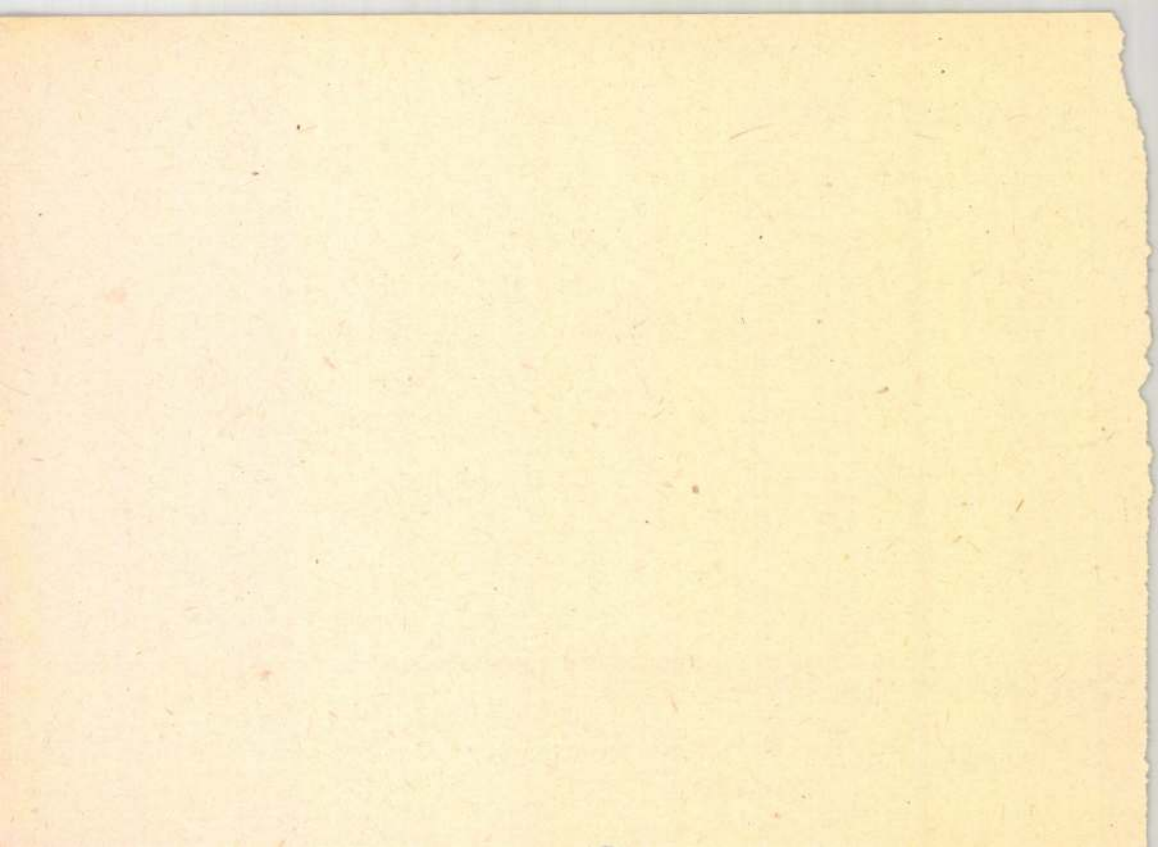

Ferenczi Karoly
festő

M.D.K.

Méltóság

Gravosi Ferenc: An év legjóléplakiatjai - 1962
Művészet, 1963. augusztus - 2. lap.

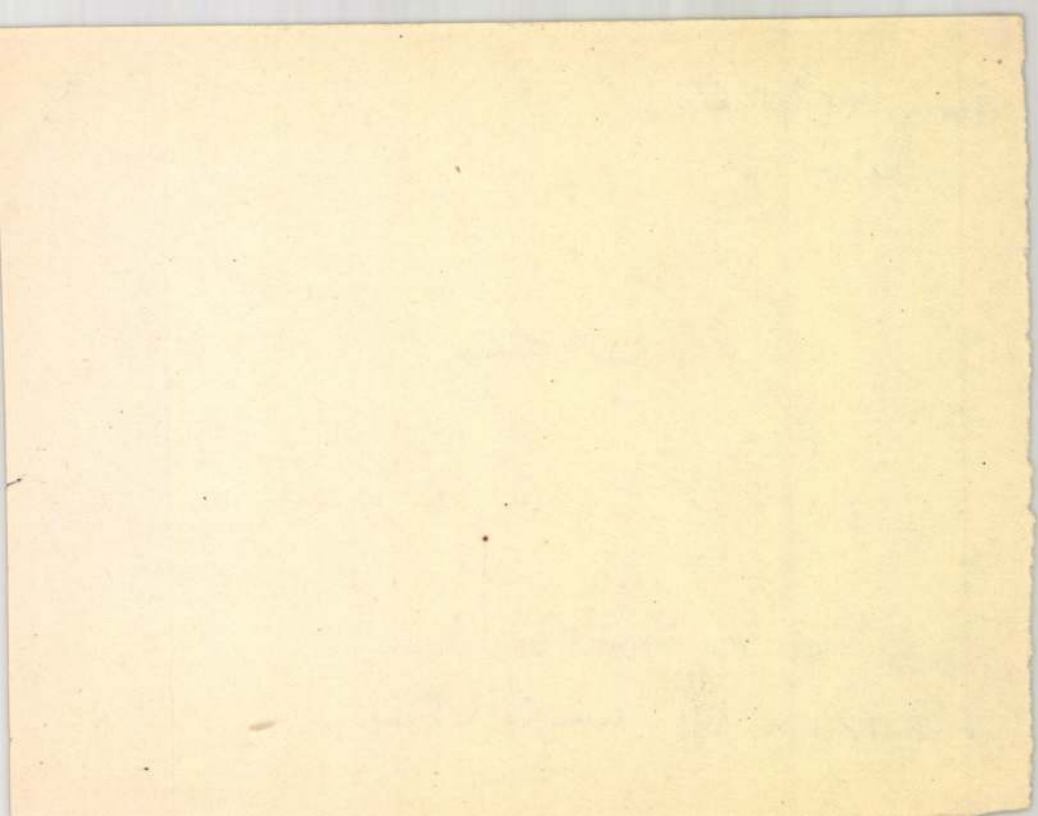

Ferenczy Károly
fests

M.D.K.

üeltetés.

-mes: Ferenczy Noemi emlékére
Nők Lapja, 1963. aug 24 - 2 laps.

Ferenczy Károly

Önarckép

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a
Szépm. Múzeumban. Szépművészet 1941. 206.l.

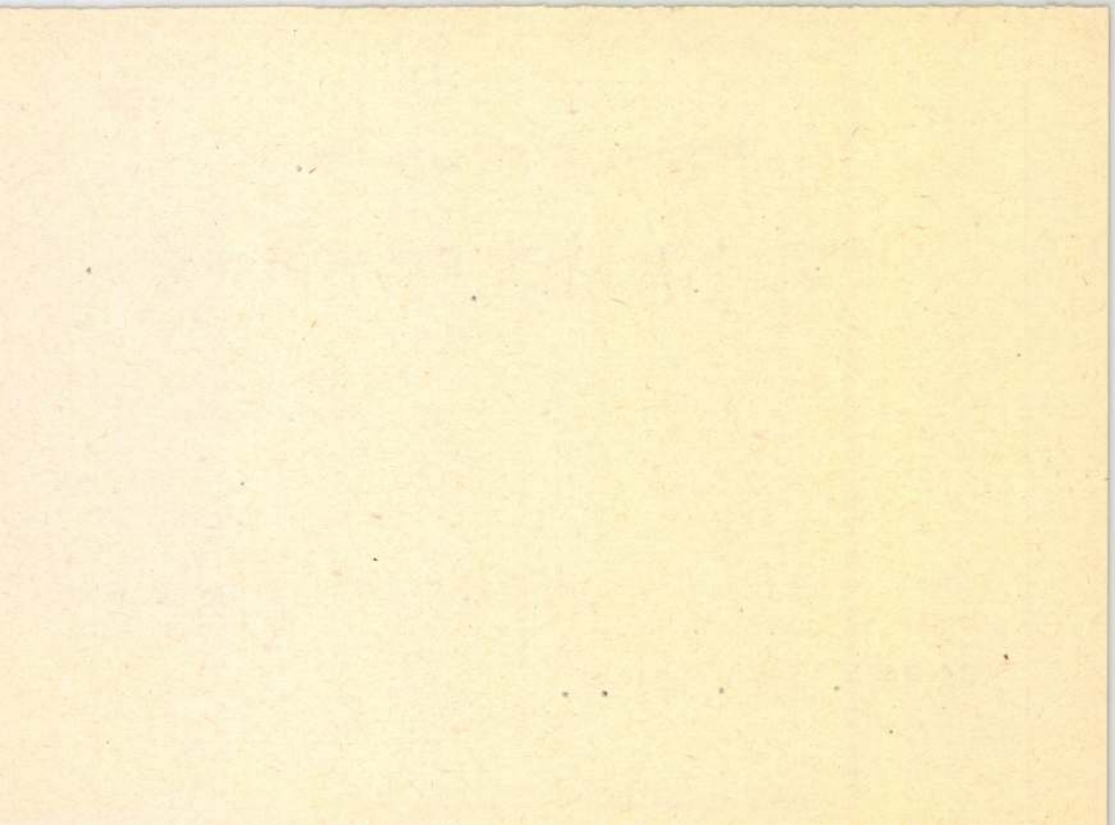

Ferenczy Károly, festőm. -t

ismert derekas minőségben látjuk viszont.
ezen a kiállításon.

Lyka Károly: A Műcsarnokból. Bihari Sándor. A tavaszi kiállítás.

Uj Idők. 1966. 348.1.

Ferenczy Károly festő

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Házatérő favágók, repr.

Németh Sándor: Kiállítási beszámoló

Magyar Építőművészet 1963/2. 50-52.1.

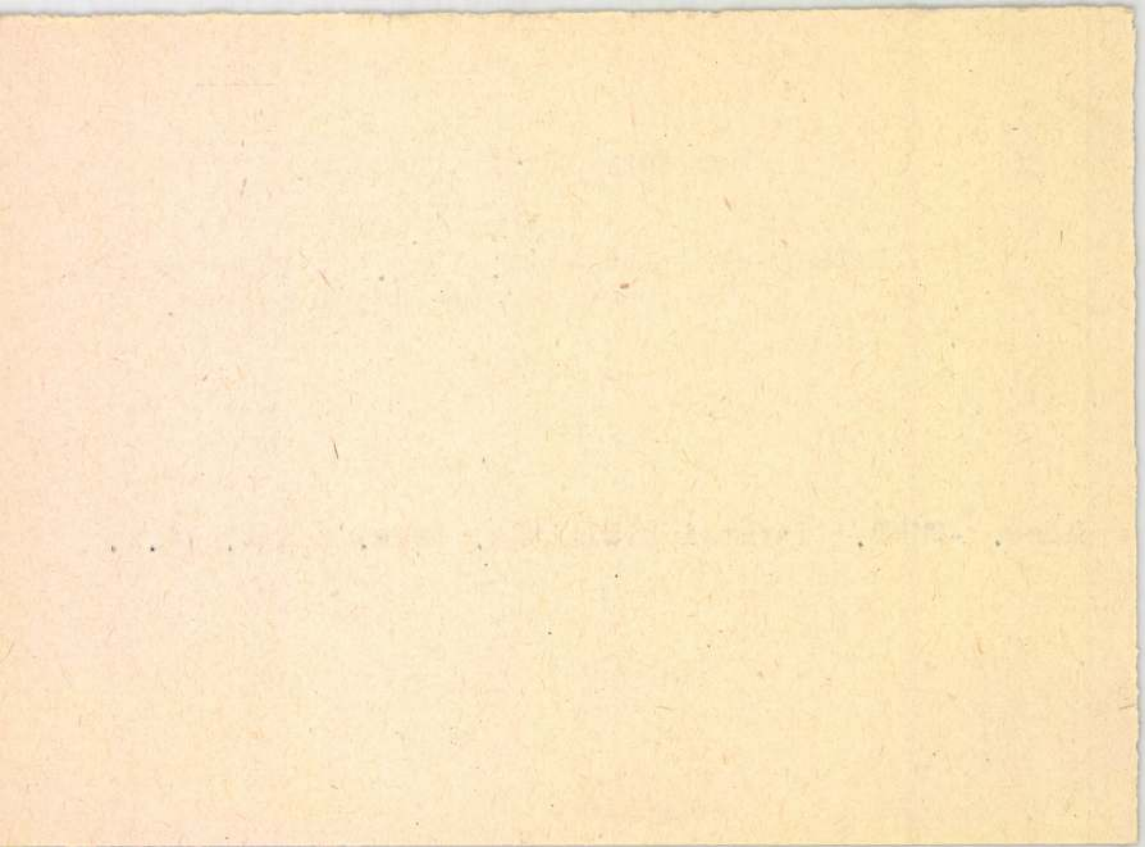

MDK

Ferenczy Károly, festőm.

Eszhangulat levakkal. 1900. - Ráth György-
féle 600 koronás díjat nyerte.

Műcs. -OMKT. Tavaszi kiállítás. 1900. Kat. 14.1.

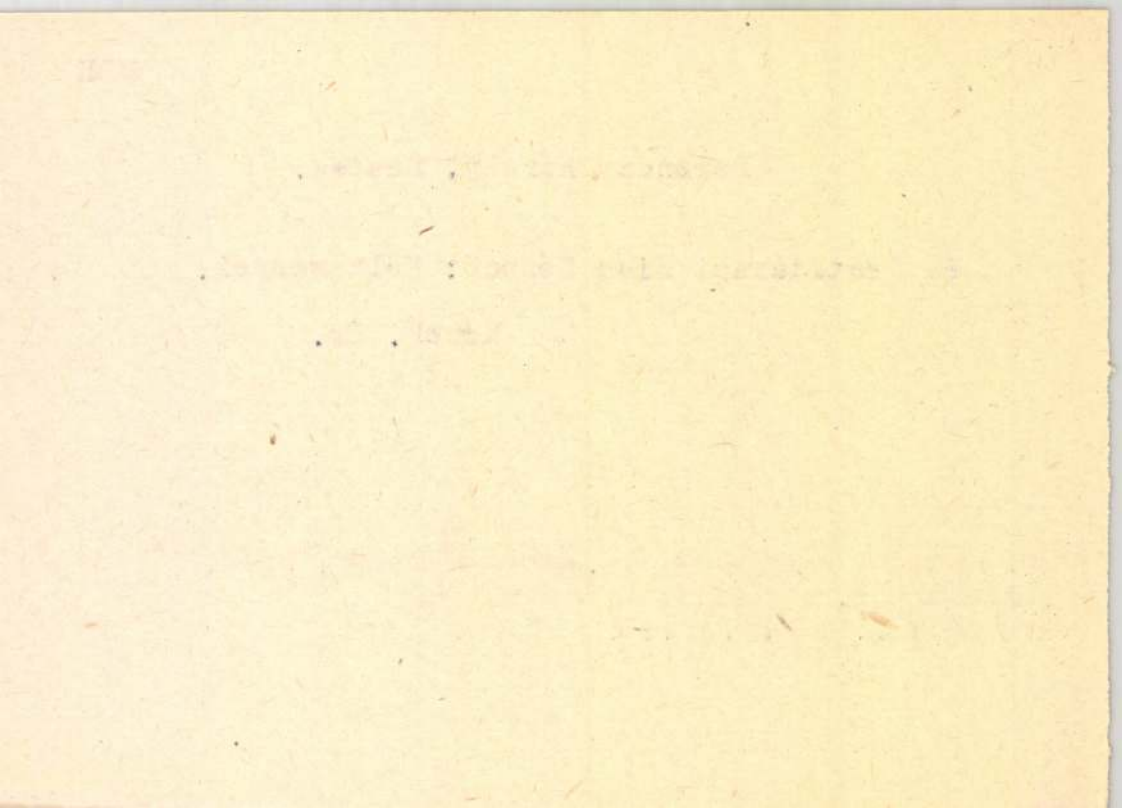

Ferenczy Károly, festőm.

és festőtársai Kiss József: Kélteményei.

Képek. Bp.

Dr. Szentlőrinc Lőrinc gyűjt.-nek aukciója. 1936.
Könyvtársak. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5. sz. sz. 74. l.

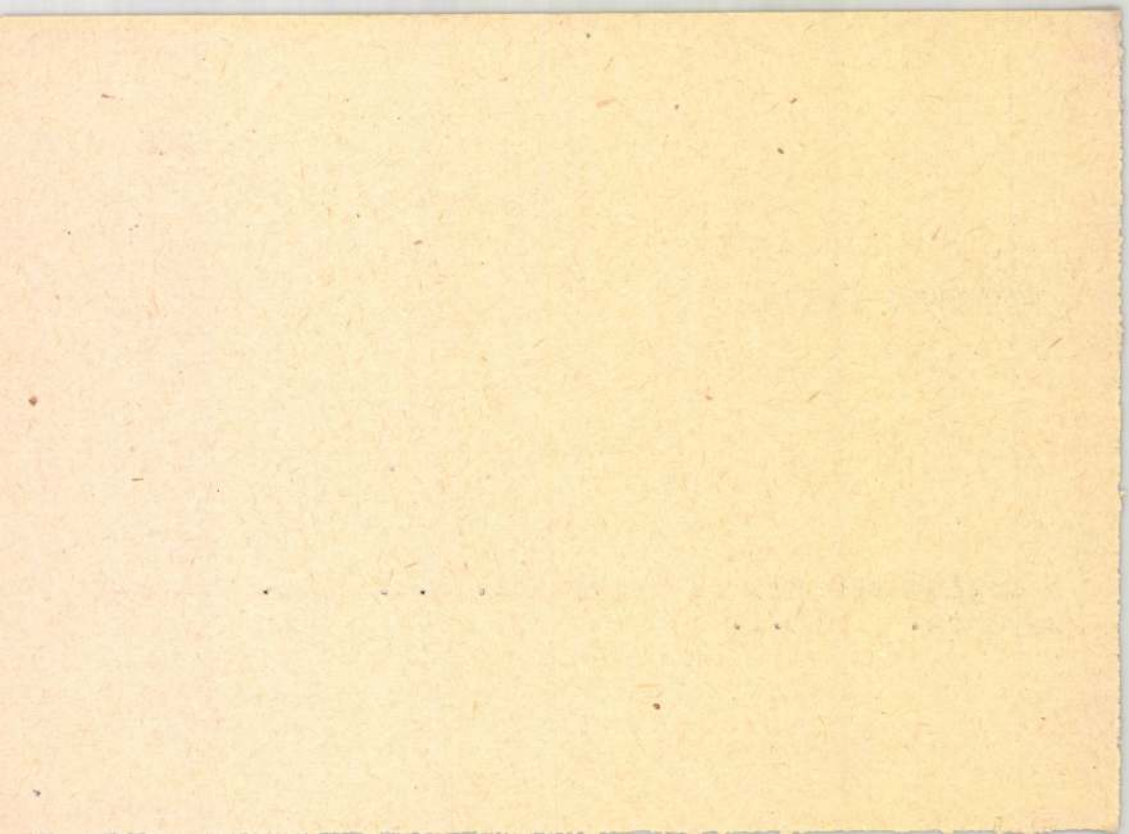

MDK

Ferenczy Károly

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1933. évi nagy
naptára. 54.l.

Ferenczy Károly, festő

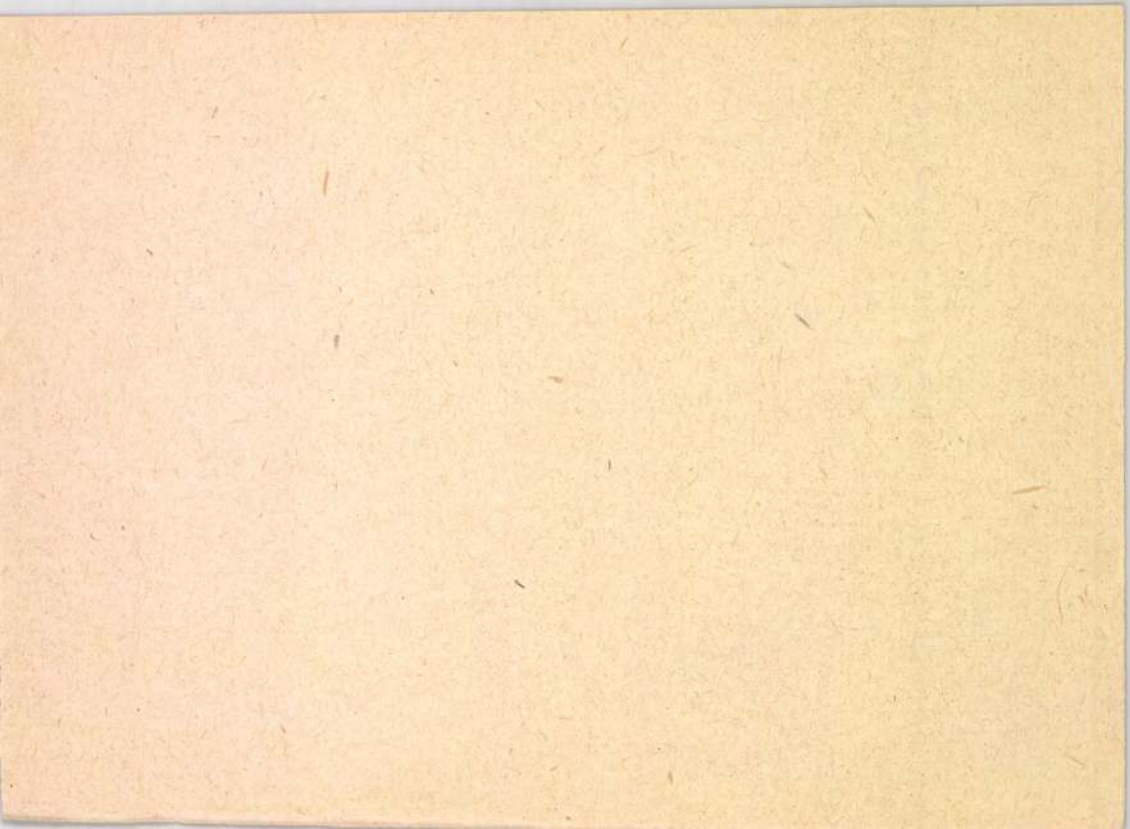
M. D. H.

Benjamin Stáin elkészítte Ferenczy
Károlyról írt monográfiát, a művel.
díjazott, 200 reprodukciós, jelenik meg.

—: Ma hallottuk

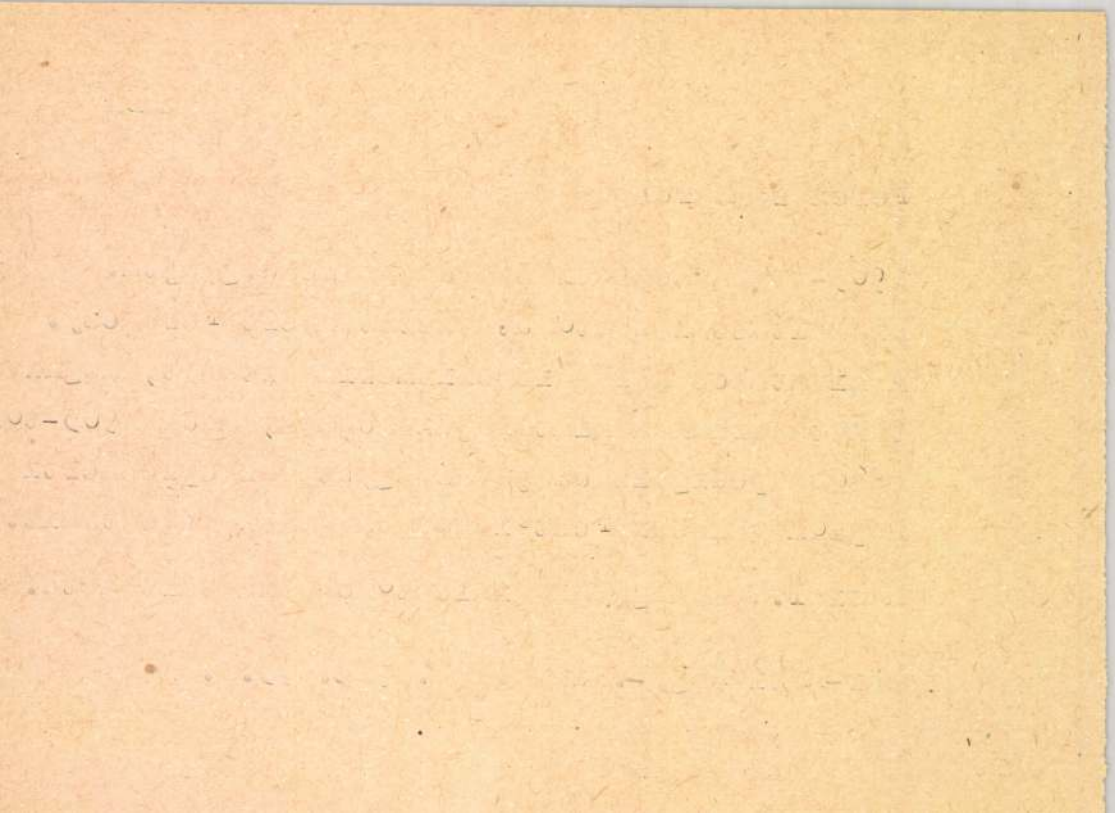
2.

ESTI HIRLAP 1922. június 20.

Ferenczy Karoly

1903-ban a Nemzeti Szalonban rend.gyűjtm.
kiállítással döntő ütközetet nyert Ferenczy.
A hivatalos körök is elismerik értékét, meghiv-
tak tanárnak a Mintarajziskolába, ahol 1905-to-
később pedig iskolájával együtt az epreskerti
Képzőművészeti Festőiskolába athelyezve tanit.
Réti I.: A nagybányai festőkolonia története.
Bör-Réti Nagyb.kiáll.kat.1912. 35.l.

Ferenczy Karoly

Gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Szalonban
(1903.nov.19. - dec.15.) E kiállitason 86 fest-
ményben és rajzban mutatta be művészetének
kezdettől való fejlődését, első nyilvános fel-
lépésétől számított 14 év munkasságát főbb mű-
veiben.

Réti I.: A nagybányai festőkolonia története.

Bör-Réti Nagyb.kiáll.kat.1912. 34, 35.1.

Ferenczy Karoly

1902-1910-ig negyedmagával vezette a "nagybányai szabad festőiskolat".

Réti I.: A nagybányai festőkolonia története.

Bör-Réti Nagyb.kiáll.kat.1912. 27.1.

Ferenczy Károly

Hét más társával 1898-ban kérelmet adott be Nagybánya városához, s ennek alapján határozta el a közgyűlés 8 műterem építését.

Réti I.: A nagybányai festokolonia története.

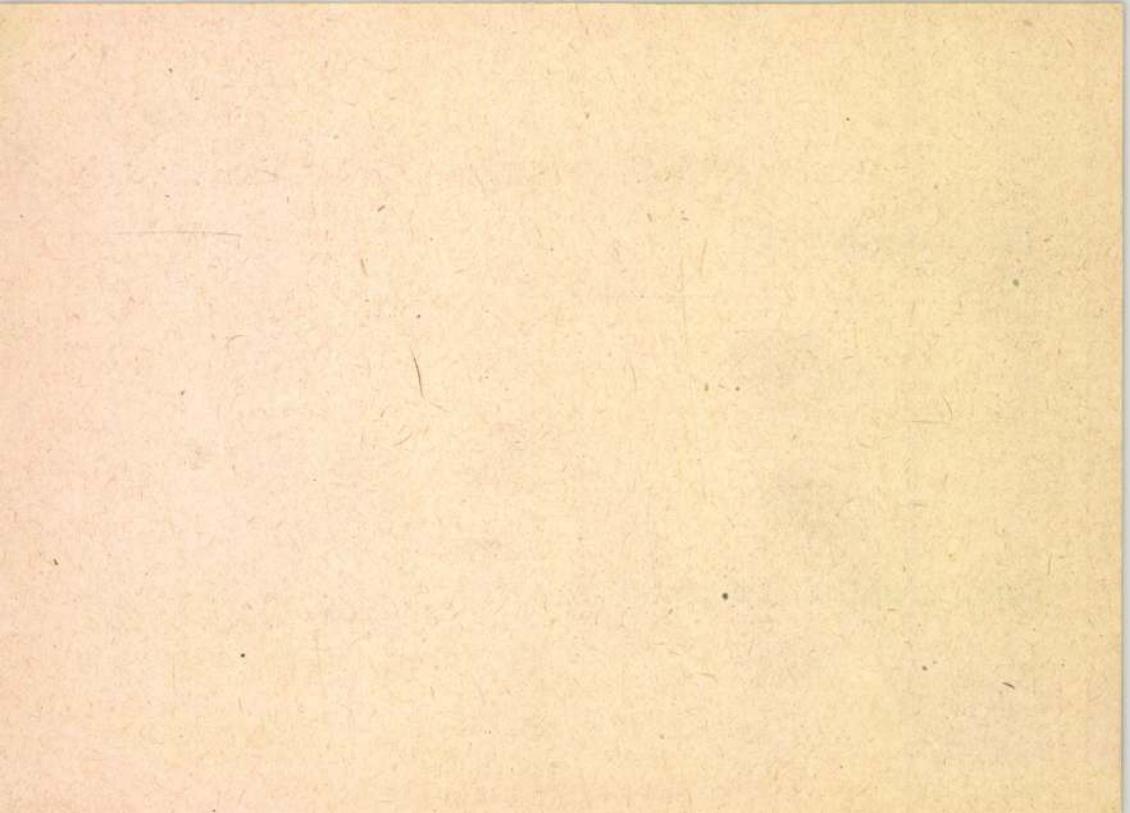
Bör-Réti Nagyb.kiáll.kat.1912. 23.1.

MDK

Ferenczy Károly

Spányi Béla. Modern Művészet 1905. I. 1. sz.

Ferenczy Károly

MDK

"Bükkös"-e

szerepelt a kiállításon, mely jul 31-én
zárt.

Szucsák Elemér: Művész és közönség. Kiállítás
Hajdusoboszlón.

Hajdubihar megyei Népujság, 1963 aug. 11.

Mék.

Ferencesy Karoly

is ferdelt lovastépeket, de azok más
világok mint kerestök-é."

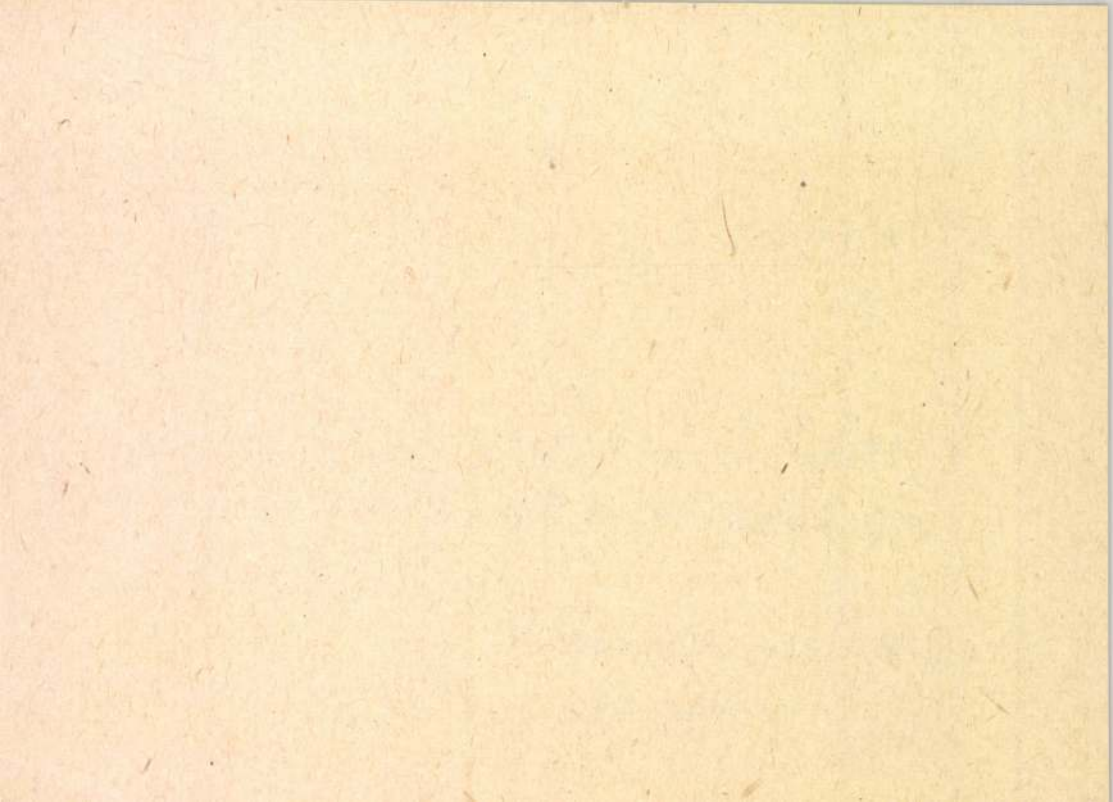
L.-y S.-r. Múzeumi Szék

Nepmívelés,

1963,

10. sz

30. l

Ferenczy Károly, festő

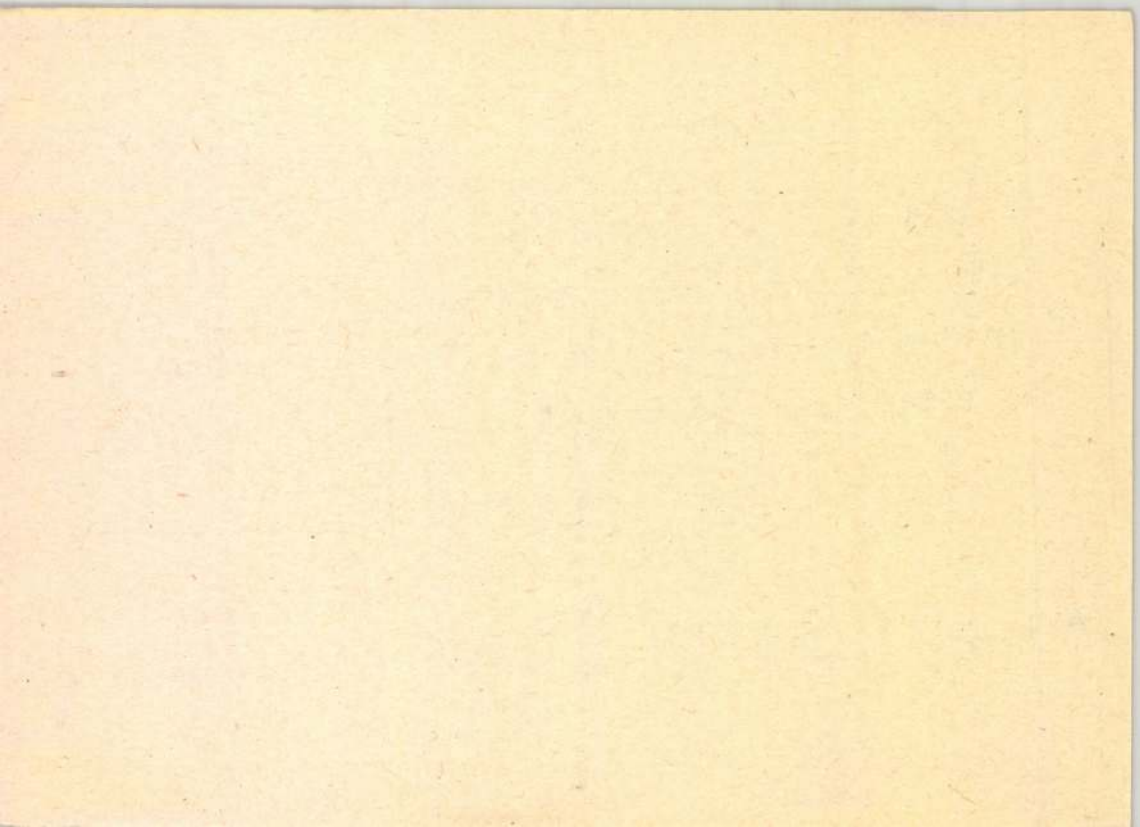
MDk

A táblát elró ter meiben a magyarázat
festőh munkái vannak.

Köztük Ferenczy Károly mesterművei:
a Haszterő parádák, a Festő és modellje,
a Gyermekek konnikon.

Artner Tivadar. Műgyűjtőh Kiadai a Galéri-
riában 8. l

NEPSZABADSÁG, 1963. júl. 31.

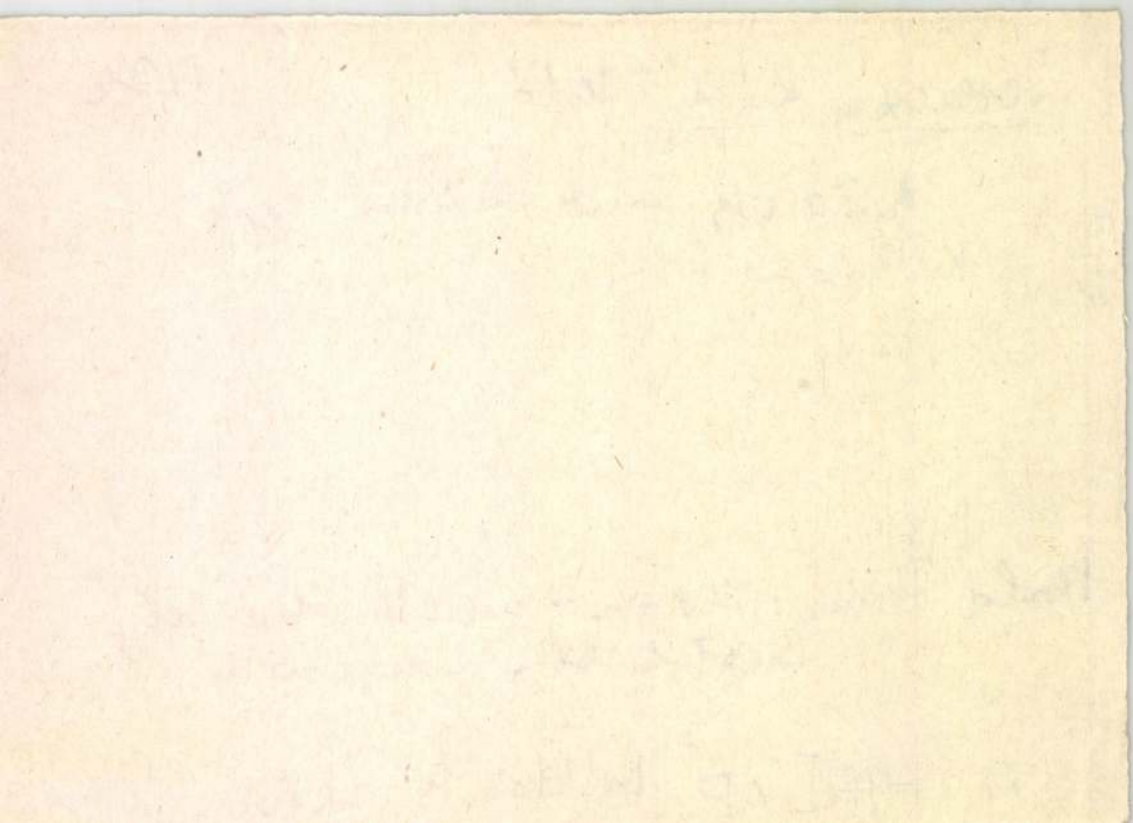
Ferenczy Károly, festsé

17 Dk

Dr. 50 éves Ernst Múzeum egyik
kiállításja volt.

Pszold Ferenc: Móricz novelláit olvas fel,
Bartók Béla zongorázik 2. l

ESTI HIRLAP, 1962. febr. 25.

Ferencvárosi Környezet, "Festő"

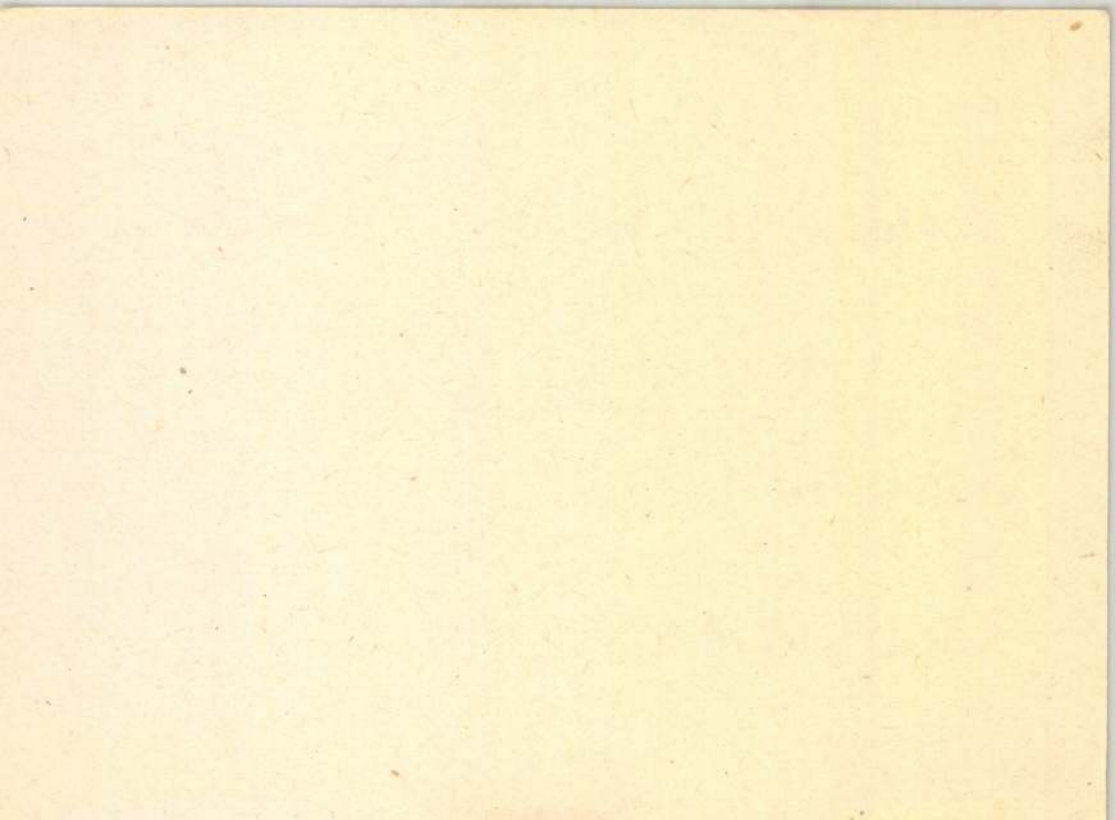
MDk

Ismereteseinek az 100. évfordulóján
febr. 10-én (1.!) - febr. 14-én jelent
meg a hír) emlékeztet len, a
Fehér Klubban.

- : Ma hallottuk

2

ESTI HIRLAP, 1962. febr. 14.

Ferenczy Károly, pestő

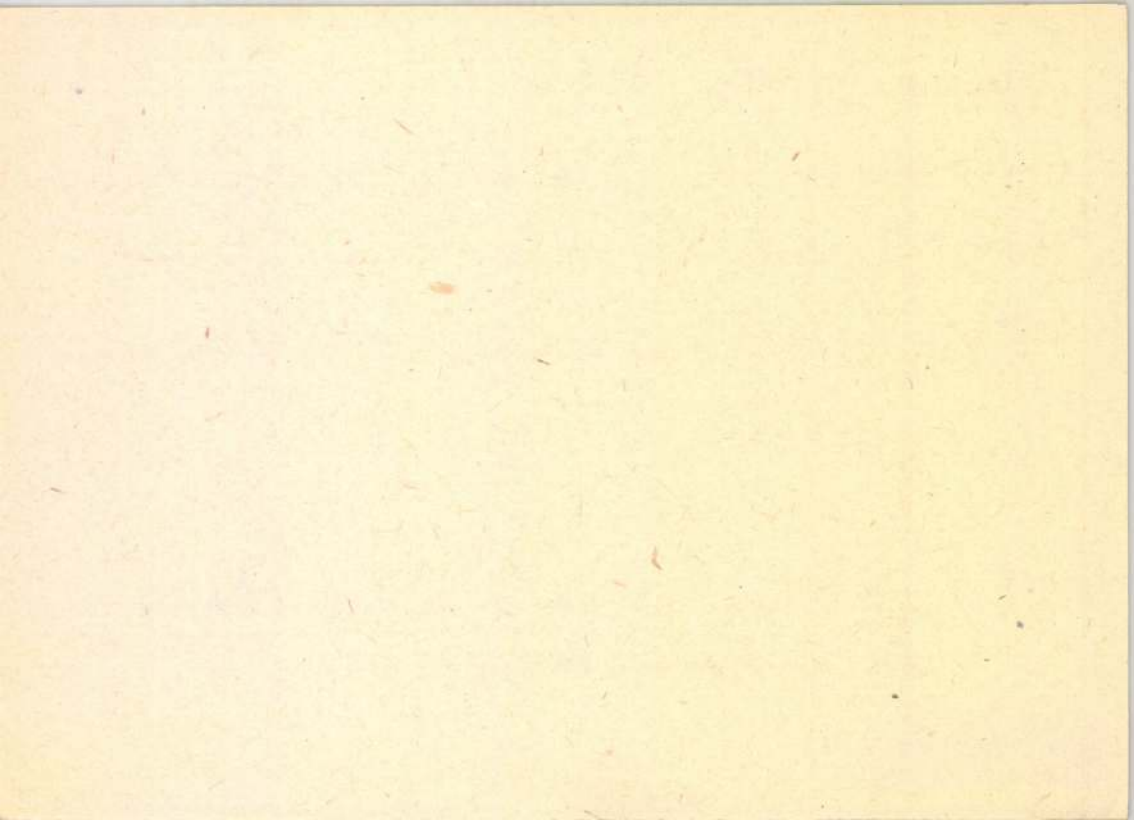
72k

A Szovjetunióban — és más országokban —
megemlékeznek az idén Ferenczy Károly
születésének századik évfordulójáról.

(b.t.): David Gjatrah és Lev Gborin
ismét Pestre jön

2.1.

ESTI HIRLAP, 1962. febr. 6.

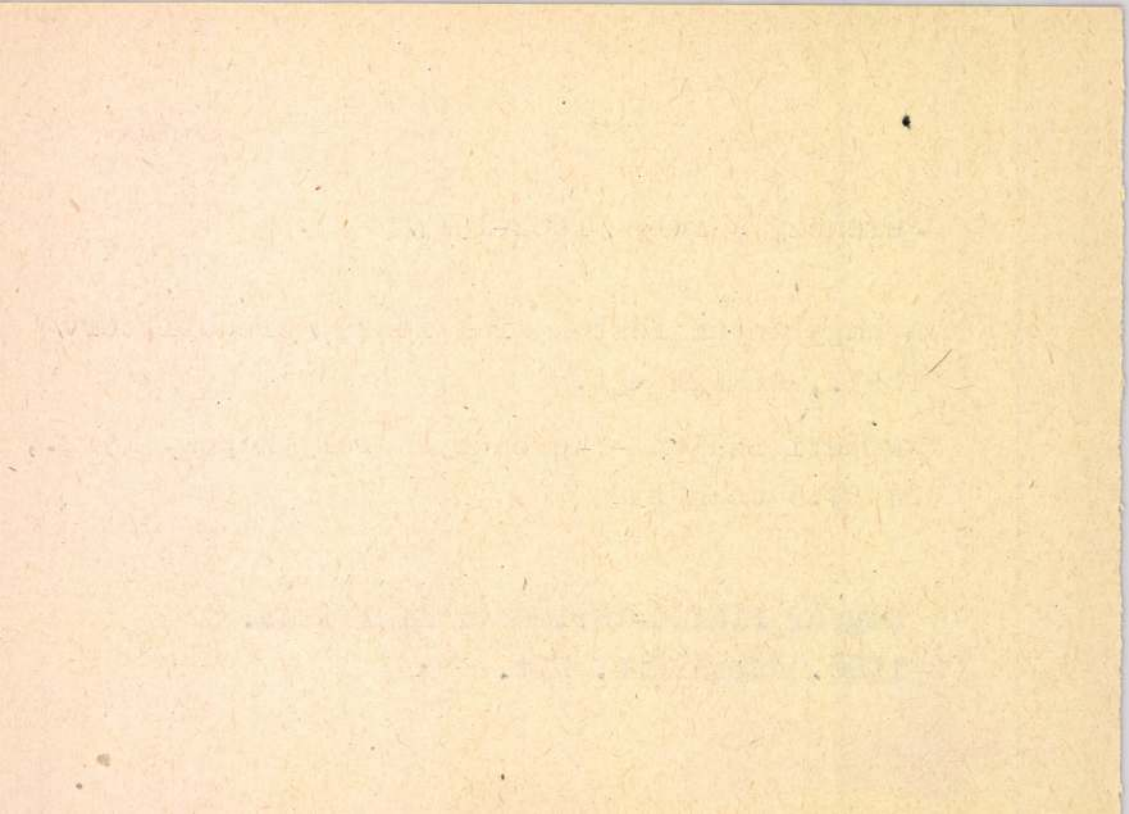
MDK

Ferenczy Károly /1862-1917/

A nagybányai festők kiállítása /eredeti terv/
1897., 86x122 mgt.

Nemzeti Szalon - Ferenczy Károly képei. 1912.,
64x94.5 OSZK 132

Magyar Plakát-Történeti Kiállítás.
1960. Múcsarnok. Kat. 20.1.

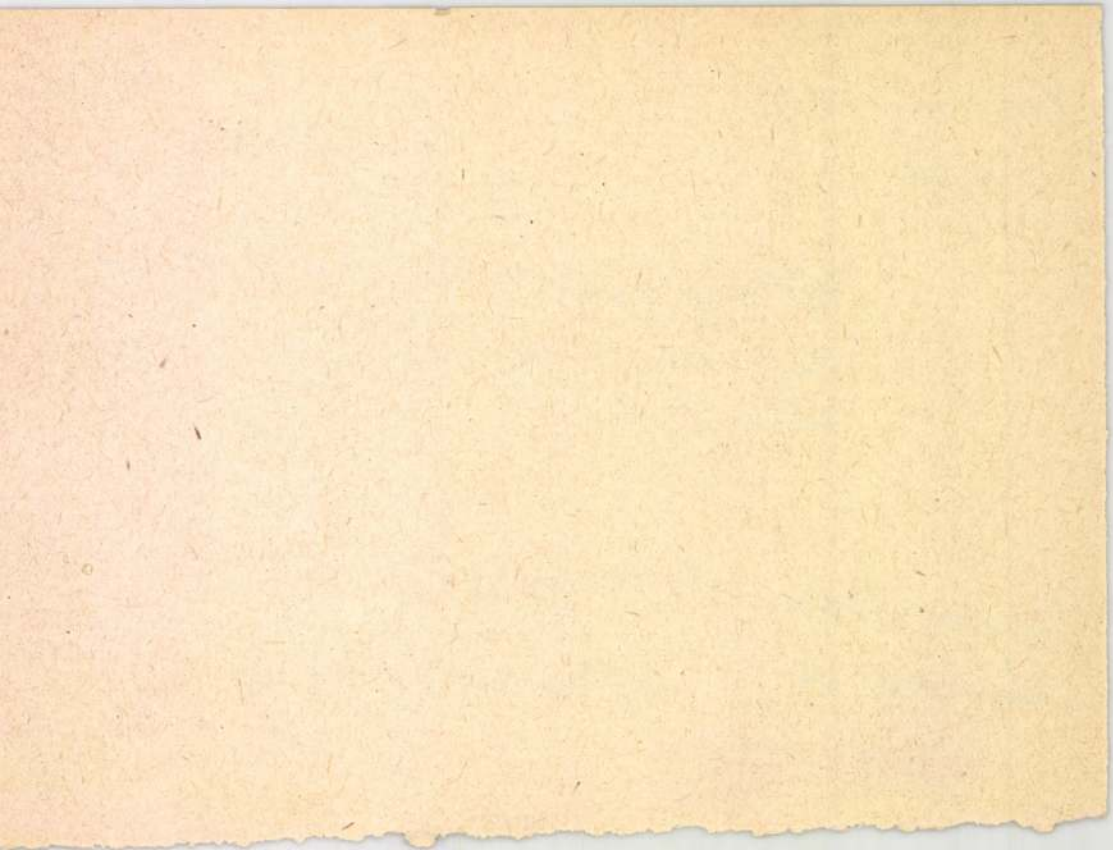

Fereny Károly
festő

M.D.K.

Jóhágyi Gaiger László Fereny Károly
tanítványa volt a képzőművészeti
Főiskolán.

Genthor István: Jóhágyi Gaiger László
művészet, 1963. szeptember — 28 lap

Ferenczy [Károly], festő

MDu

Nagybánya első nemzedékének egyik
legnagyobbja.

(h.e.): Nagybánya e Nemzeti Galériában 2. l.

ESTI HIRLAP hon. 1962. márc. 16.

OM

Ferenczy Karoly és Páris Góbel Leó,
Góbel Béla.

párházas a pártjának leendőre volt igazán ottlona
Szántó Piroskának is.

(Tisztelő képei) (Város ábrázolása)

Artúr Tivadar: Szántó Piroška művészete.

Új Páris

1963.

G. 12

1134.2

MDK

Ferenczy Károly

A nagybányai festők kiállítása. 1897. című
plakát repr.

Magyar Plakát-Történeti Kiállítás. 1960.
Műcsarnok. Kat.

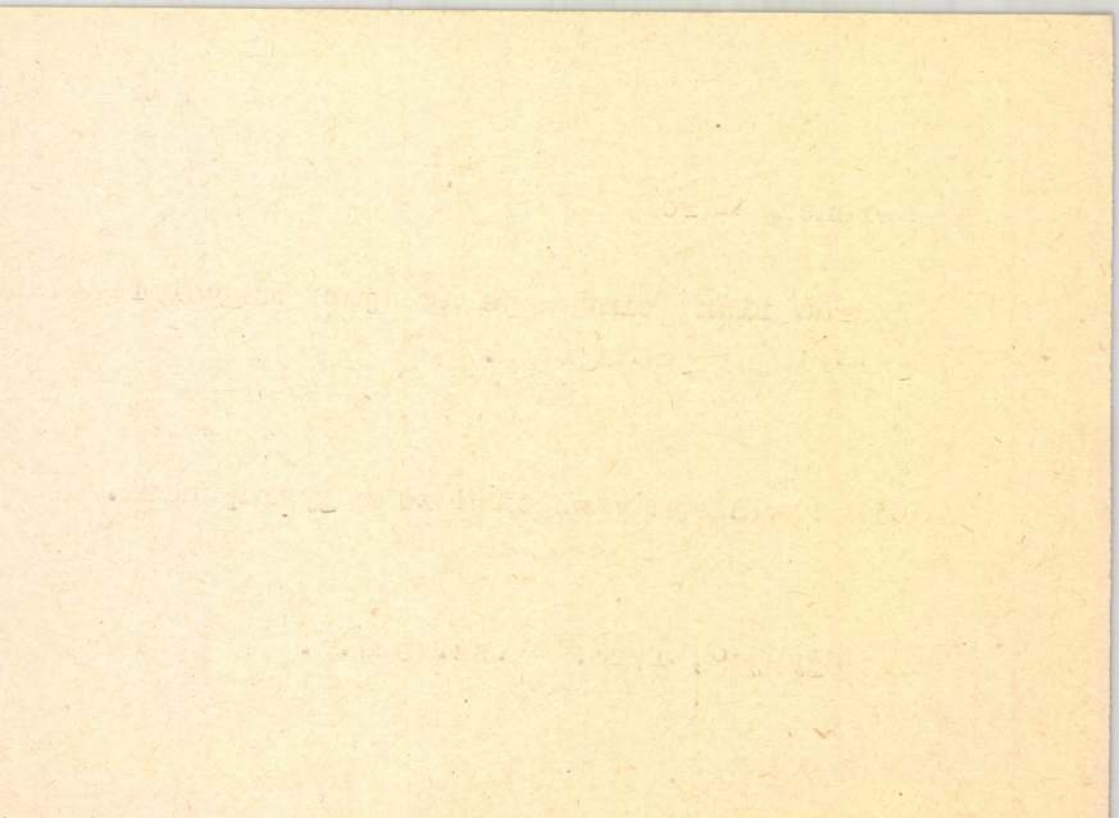

Ferenczy Károly

"Fürdő fiúk" című képe az újabb magyar festészet galériáját gazdagítja.

Cikk: A Szépművészeti Múzeum gyarapodása.

A Műgyűjtő, 1928. 11.sz. 327.l.

Ferenczy Károly

Nyilazók. 1911.

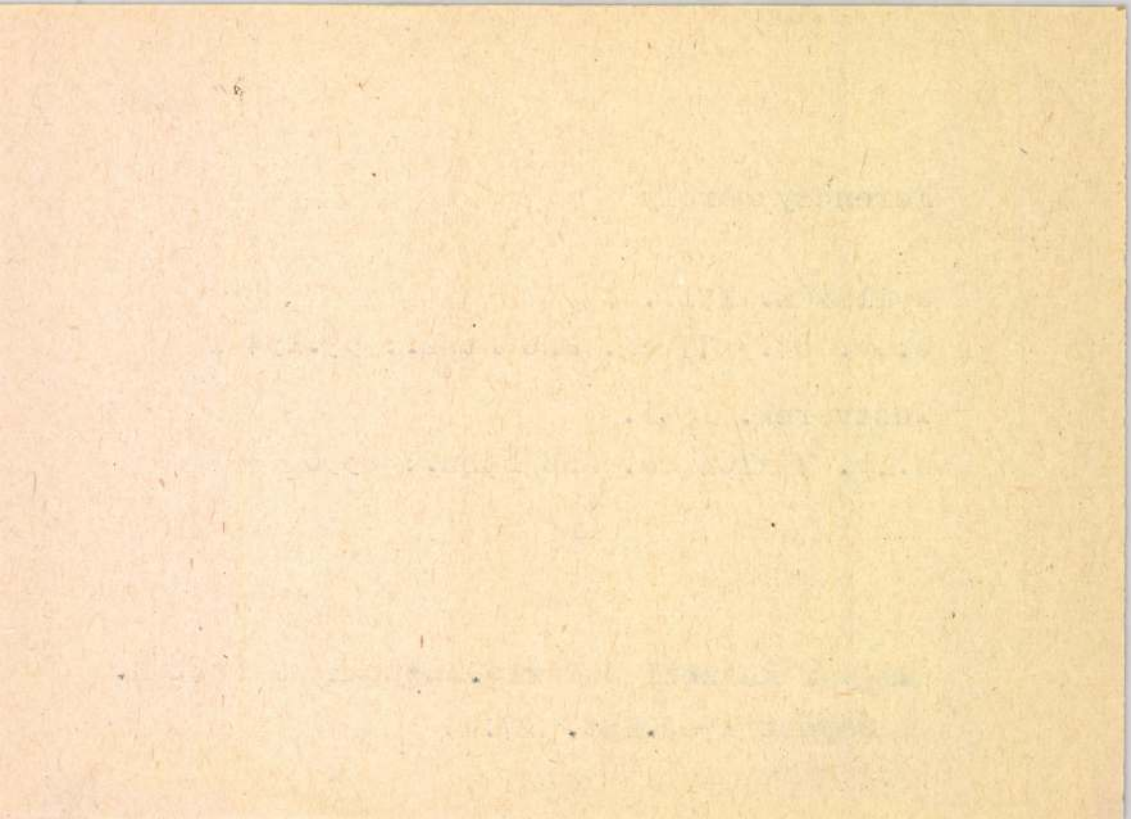
o.,v. 64.5x77 cm. MNG Ltsz.: 59.154 T

Testvérek. 1911.

o.,v. 77x104 cm. MNG Ltsz.: 6336

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 27.1.

Ferenczy Károly

Női akt.1912.

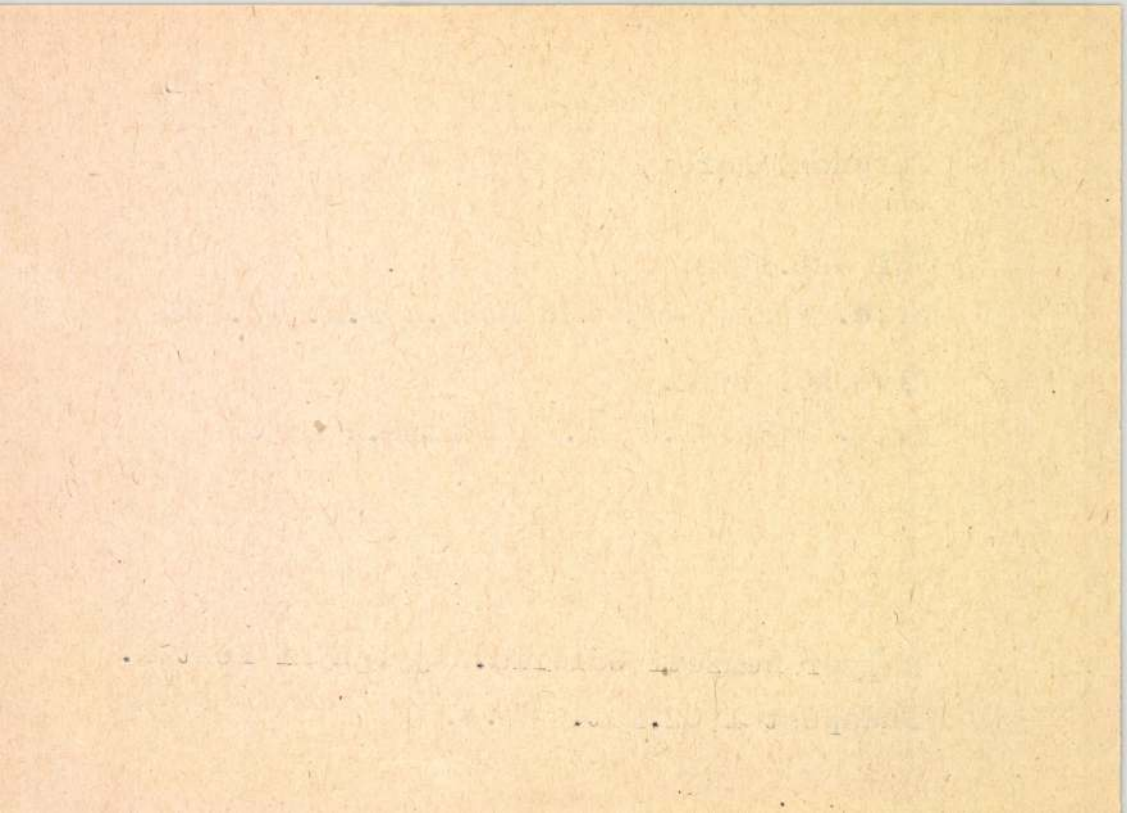
o.,c. 92x149 cm. MNG Ltsz.: F.K. 10.288

Alvó nő. 1912.

o.,v. 117x142.7 cm. MNG Ltsz.: 4590

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.

Budapest 1962.Kat. 27.1.

MDK

Ferenczy Károly

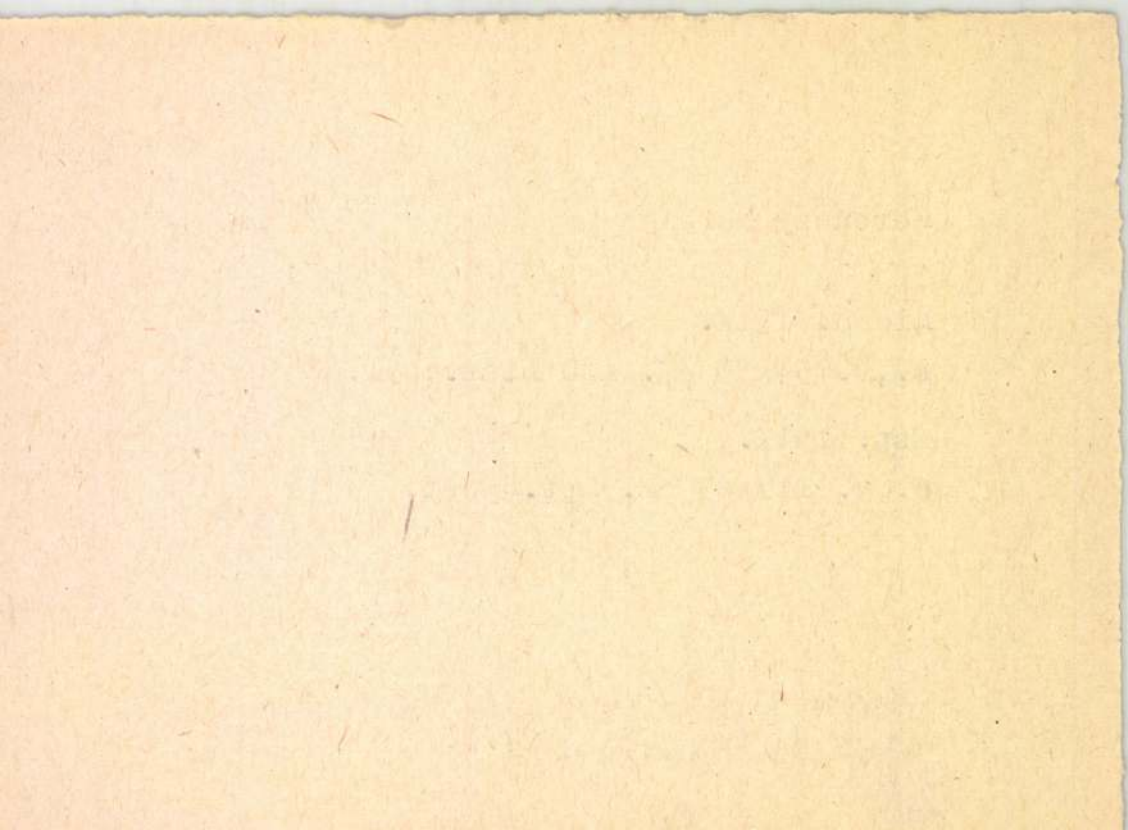
Hidon. 1912.

o.,v. 54x53 cm. MNG Ltsz.: 51.68

Est. 1912.

o.,v. 117x85 cm. Mgt.Bpest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 27.1.

MDK

Ferenczy Károly

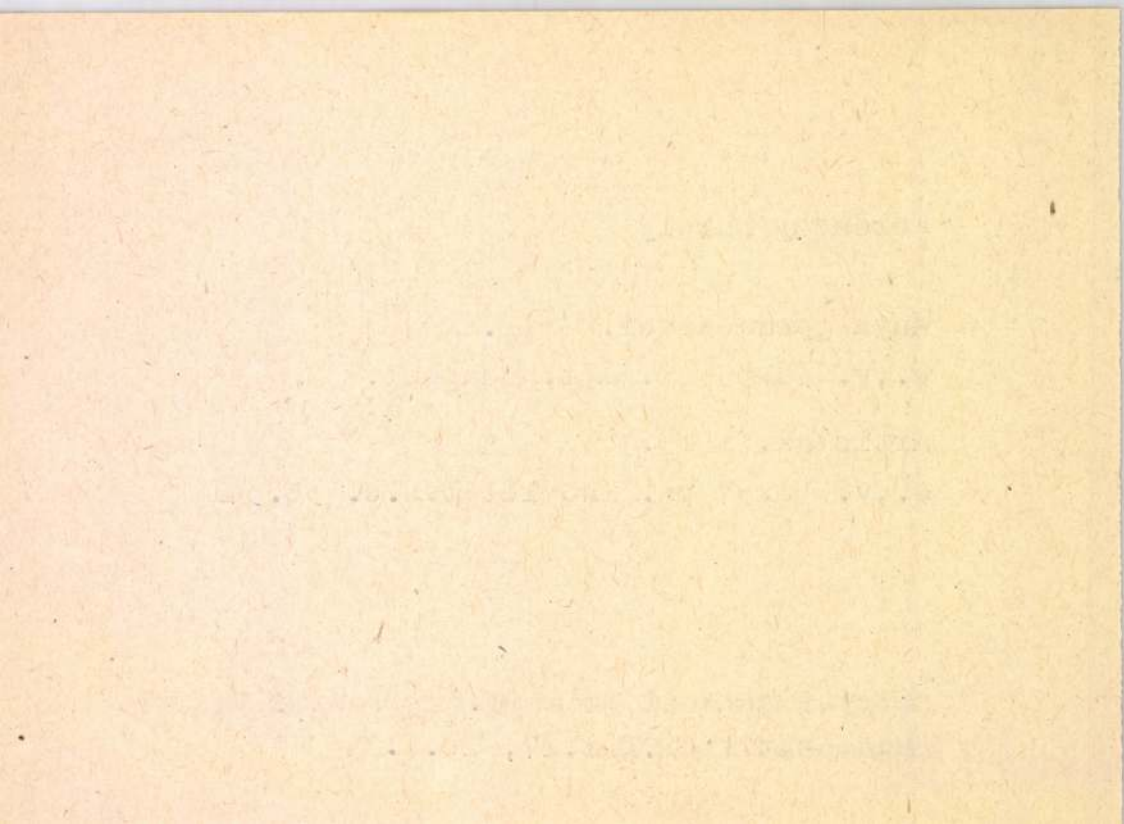
Anya gyermekével. 1912.

o.,v. 46x35 cm. Mgt.Budapest.

Artisták. 1913.

o.,v. 90x57 cm. MNG letét.L.U. 58.341

**Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat.27, 28.1.**

Ferenczy Károly

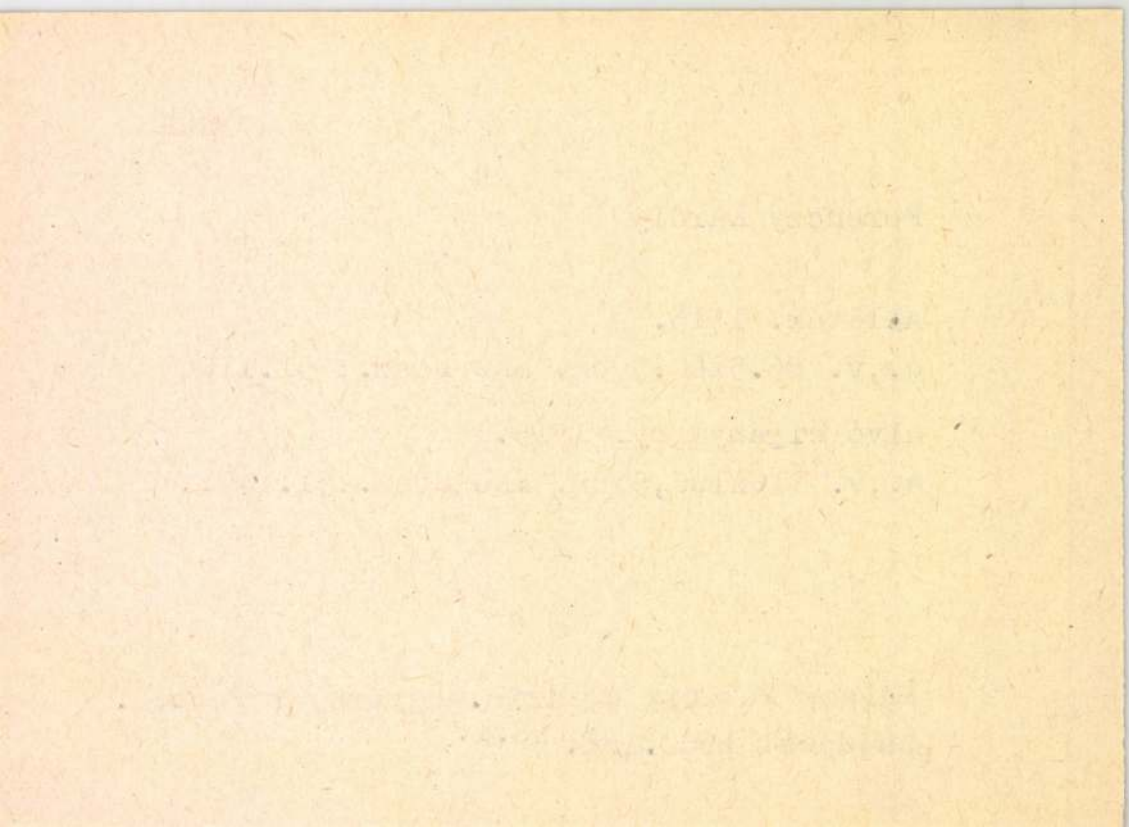
Atléták. 1915.

o.,v. 86.5x60.5 cm. MNG Ltsz.: 51.1186

Alvó cigány lány. 1915.

o.,v. 110x100,5 cm. MNG Ltsz.:51.142.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 28.1.

Ferenczy Károly

Akt.fekete drapériával. 1915.

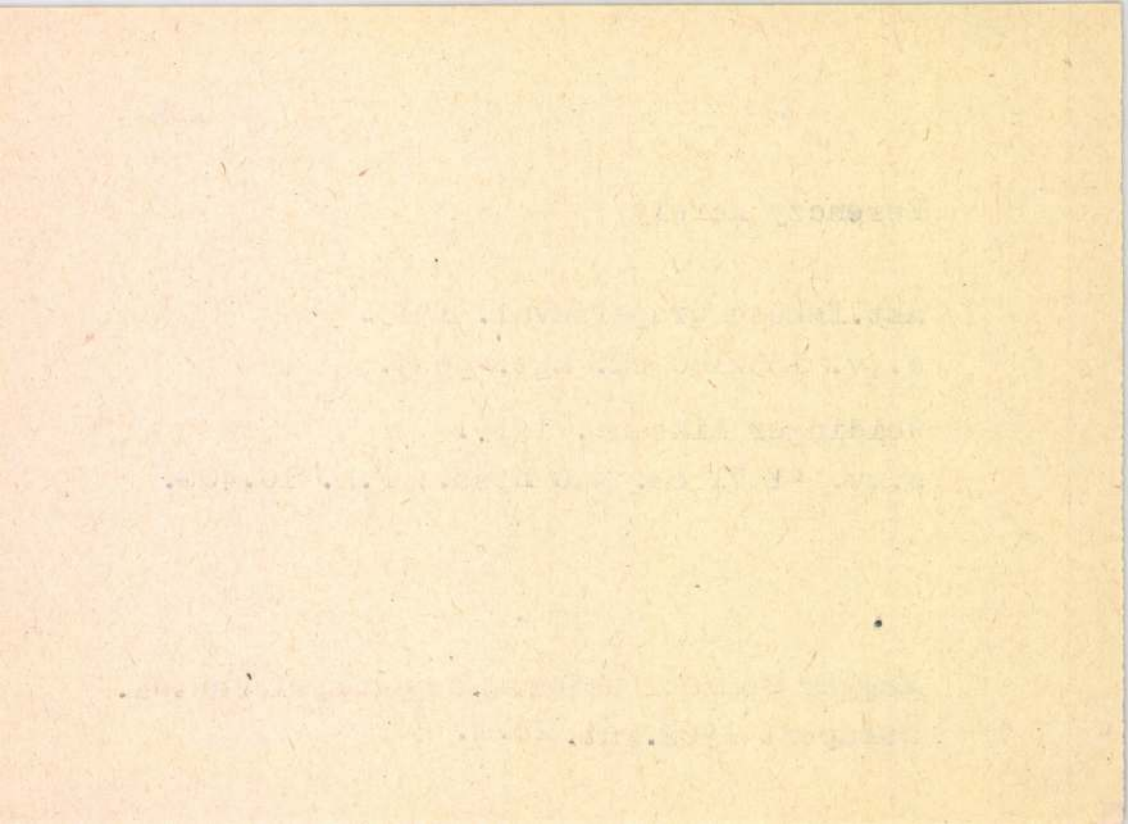
o.,v. 135x160 cm. Mgt. Bpest.

Weidinger Miksáné. 1915.

o.,v. 91x71 cm. MNG Ltsz.: F.K. 10.408.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 28.1.

MDK

Ferenczy Károly

Női akt. /cigánylány/ 1916.

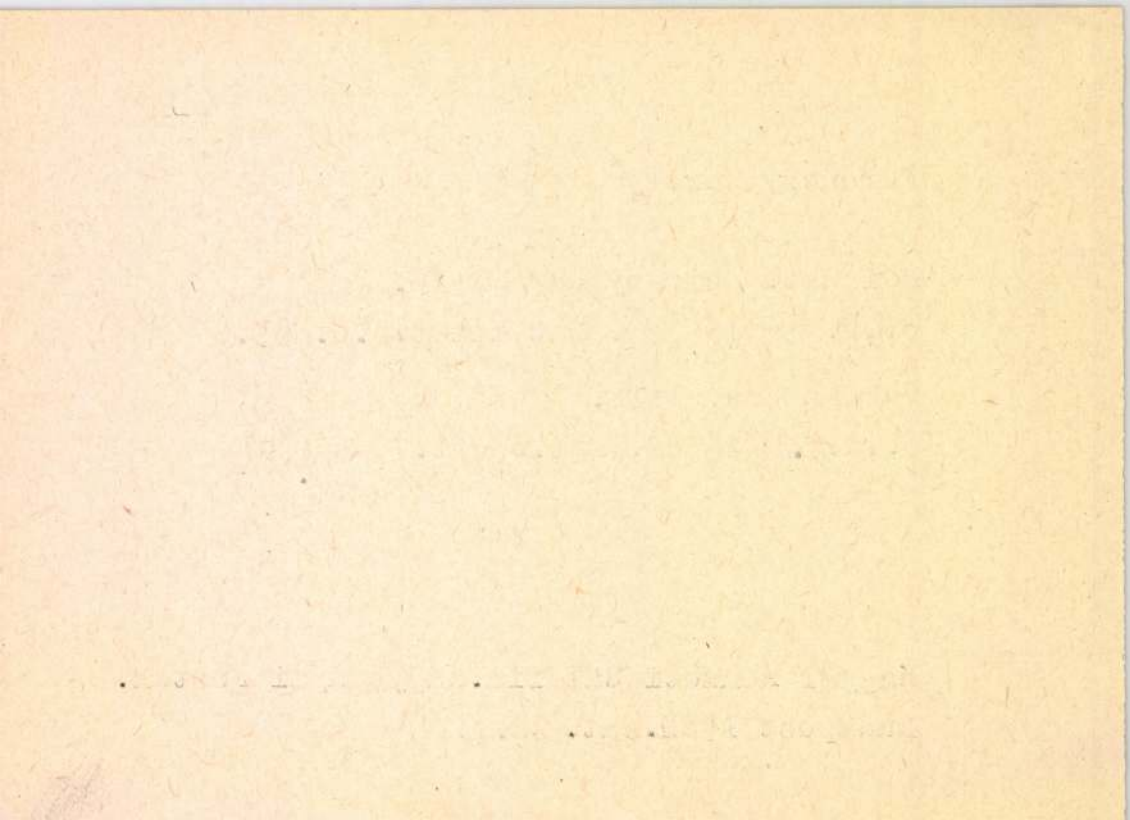
o.,v. 96x139 cm. MNG letét.L.U. 59.6

Vak katona. 1916.

o.,v. 32x26 cm. Mgt.Bpest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.

Budapest 1962.Kat. 28.1.

MDK

Ferenczy Károly

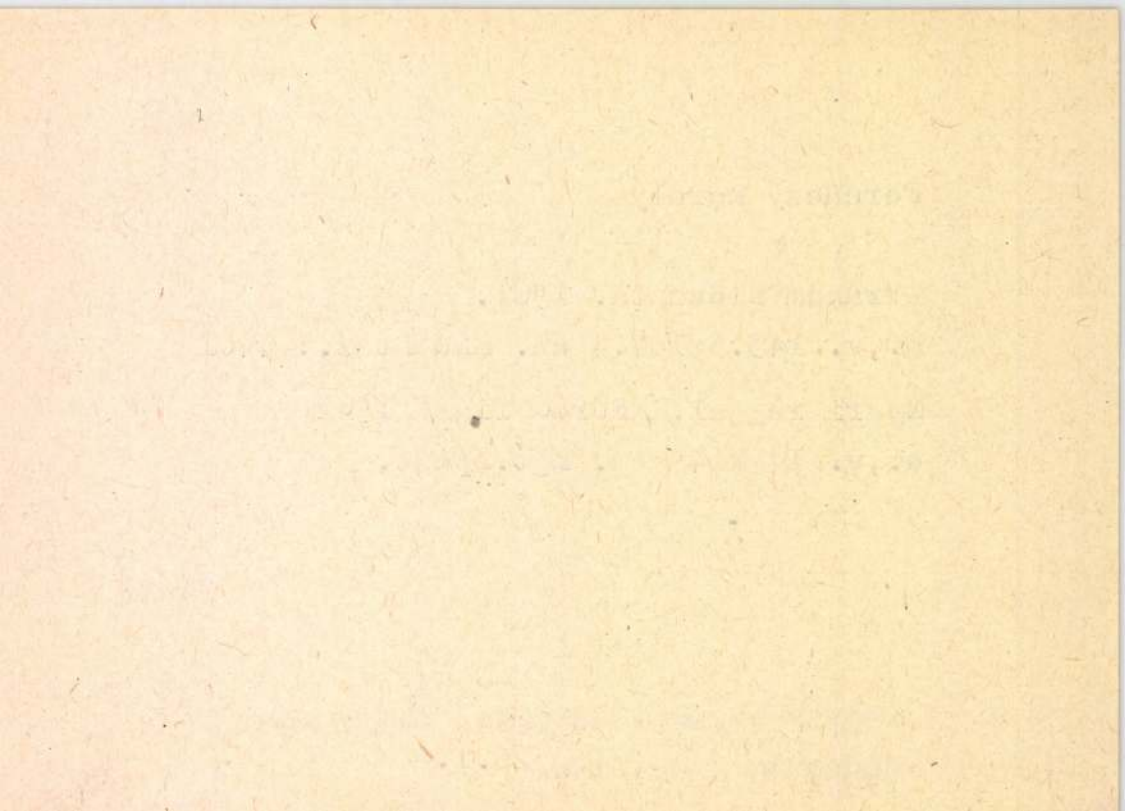
Abraham áldozata. 1901.

o.,v. 143.5x167.4 cm. MNG Ltsz.: 4401

Nyári reggel. /Fürdő fiúk/ 1902.

o.,v. 149x149 cm. Mgt.Bpest.

**Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 26.1.**

Ferenczy Károly

Kereszthegy

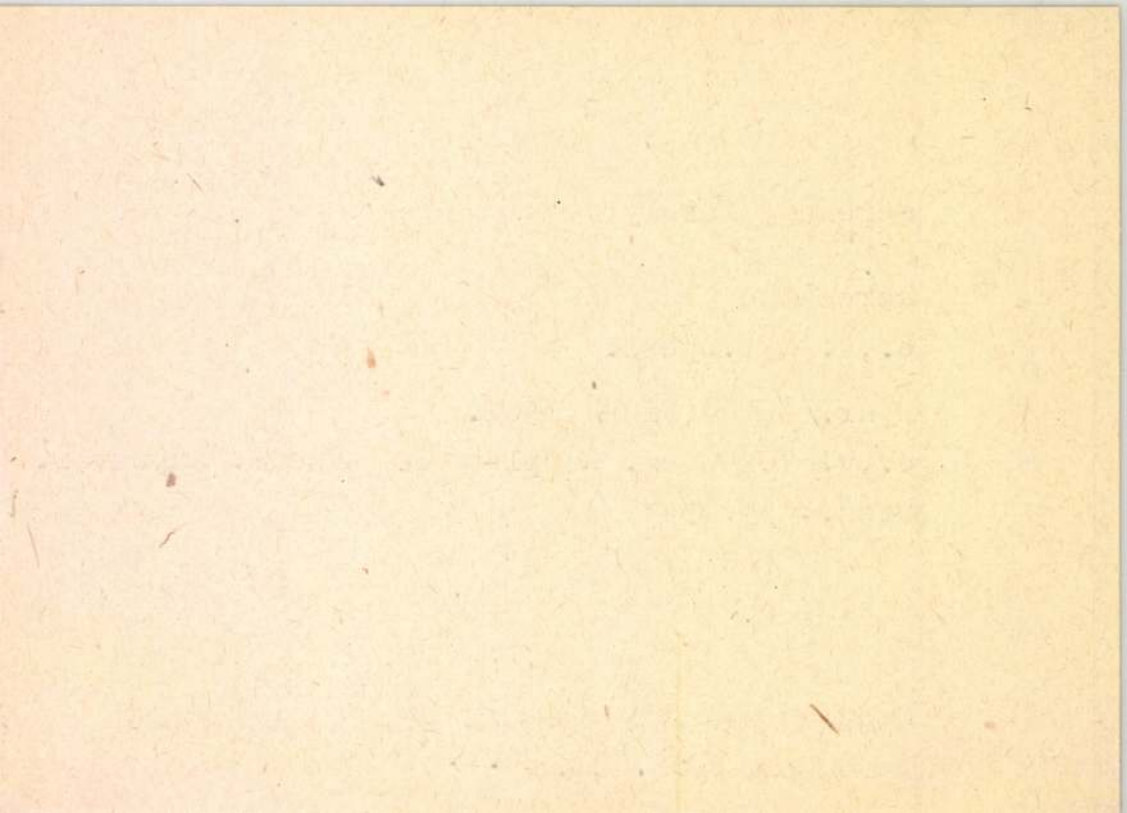
o.,v. Mgt.Bpest.

Nyár./Fürdő fiúk/ 1902.

o.,v. 70x56 cm. Rippl-Rónai Múzeum. Kaposvár.

Ltsz.: 55.534

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 26.1.

MDK

Ferenczy Károly

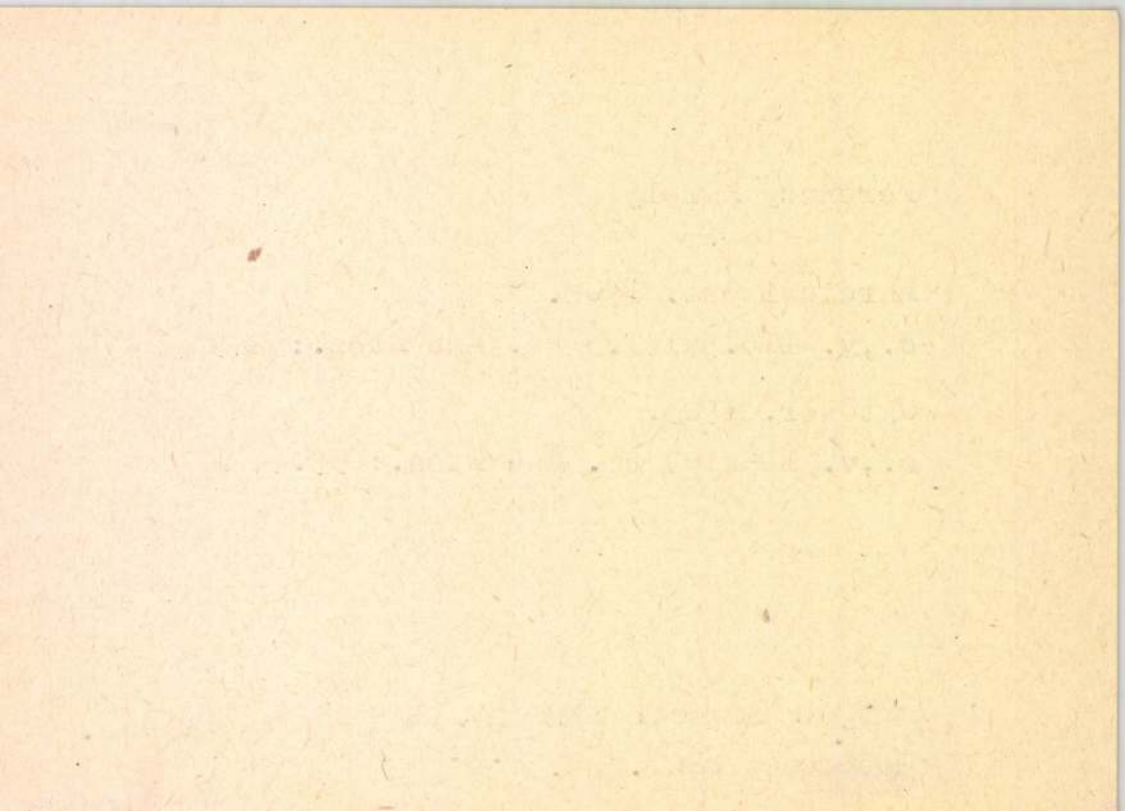
Márciusi est. 1902.

o.,v. 116.5x141.5 cm. MNG Ltsz.:5249

Október. 1903.

o.,v. 125x107 cm. MNG Ltsz.: 59.44 1

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat.^{26.1.}

Ferenczy Károly

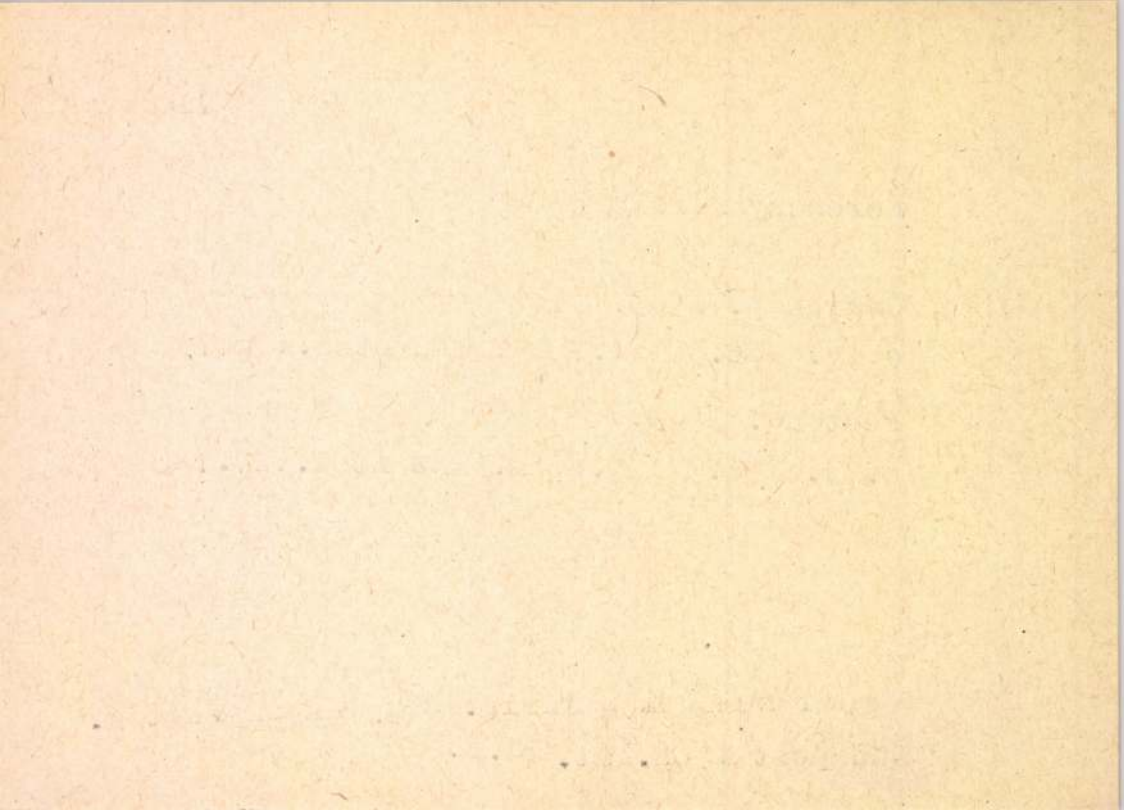
Önarckép. 1903.

o.,v. 106.3x116.7 cm. MNG Ltsz.: 2473

Festőnő. 1903.

o.,v. 136.3x129.6 cm. MNG Ltsz.:24.72

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 26.1.

Ferenczy Károly

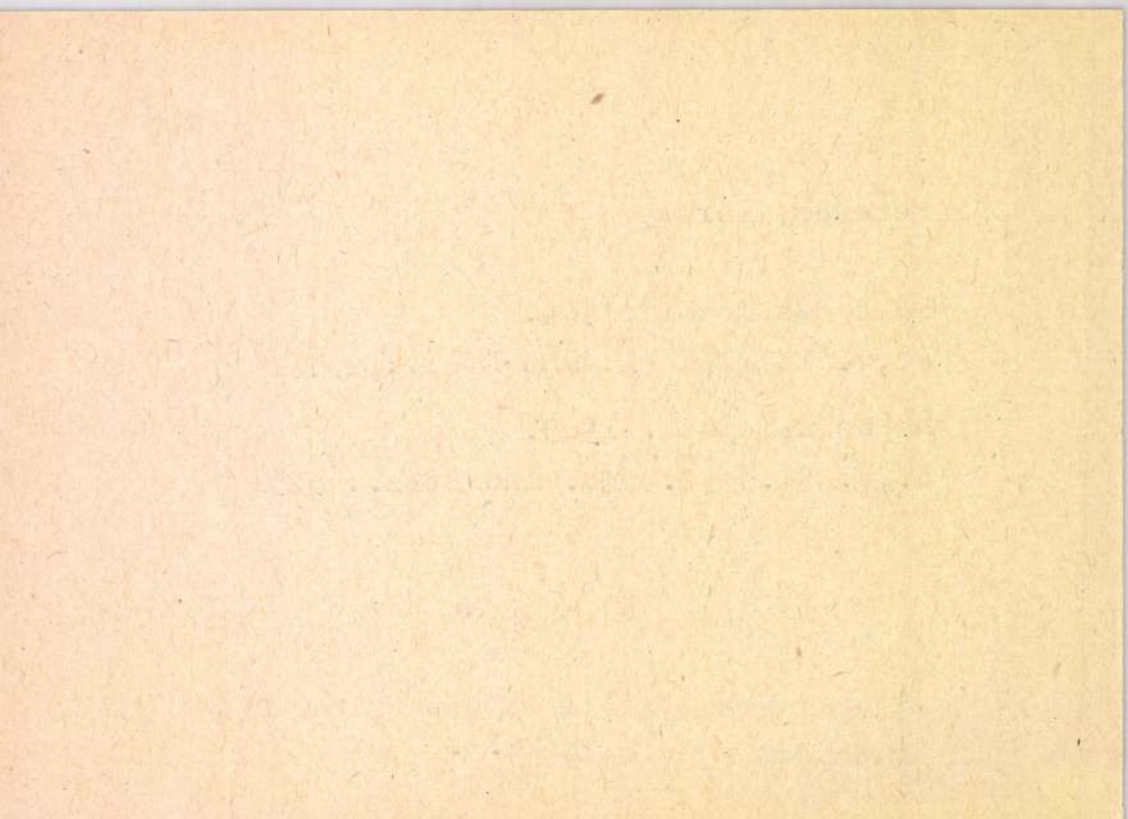
Festő és modell. 1904.

o.,v. 155x166 cm. MNG Ltsz.: 2579

Napos délelőtt. 1905.

o.,v. 91.5x92.3 cm. MNG Ltsz.: 5251

**Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 26.1.**

Ferenczy Károly

Malonyay Dezső. 1904.

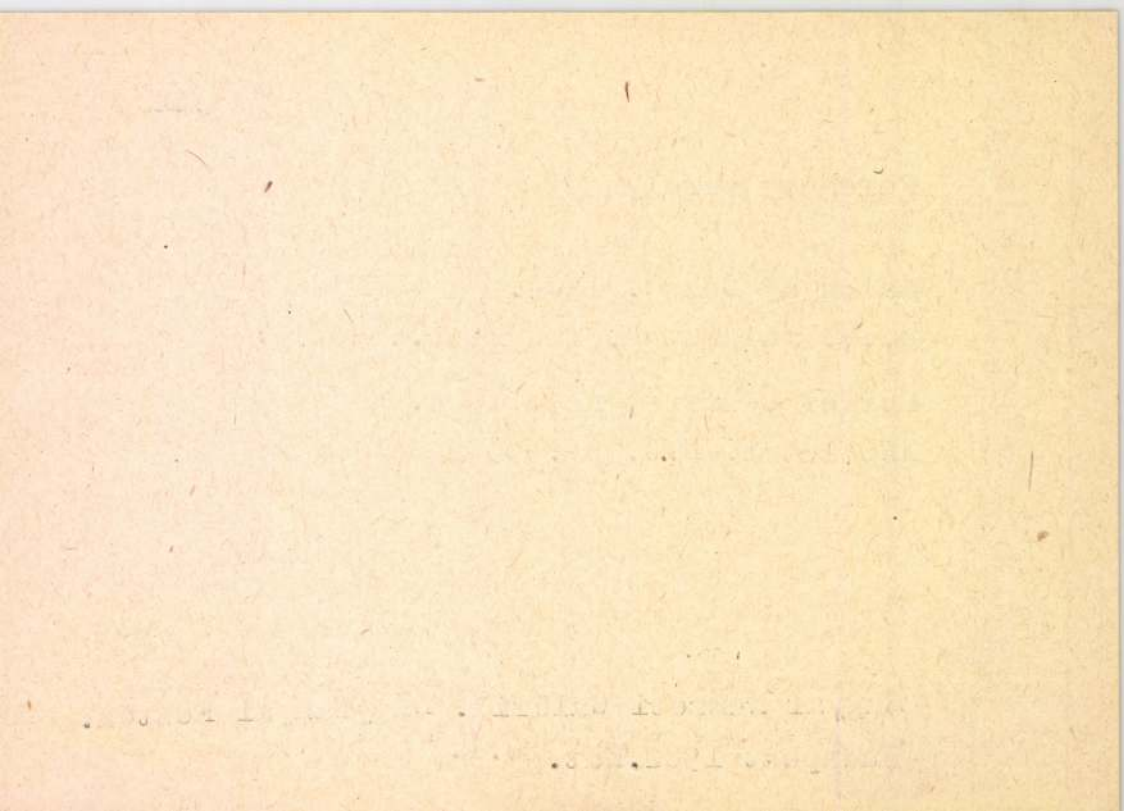
e.,v. 101x80 cm. MNG Ltsz.: 5081

Herrer Cézár és neje. 1904.

MNG letét. L.U. 58.333

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 26.1.

Ferenczy Károly

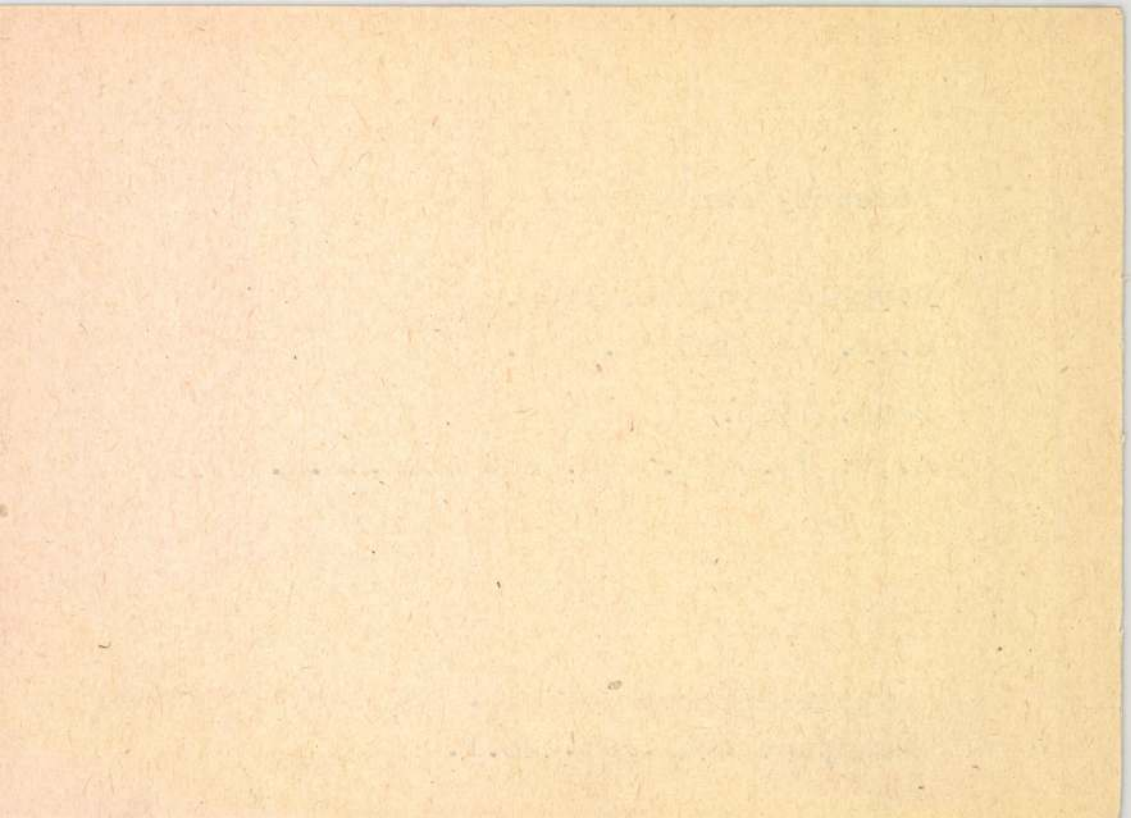
Lovagló gyermek. 1905.

o.,v. 140x165 cm. mgt.

Béni. 1906.

o.,v. 73.5x59.5 cm. MNG Ltsz.:F.K. 5533

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 26.1.

Ferenczy Károly

Majális. /Nyári nap/ 1906.

o.,v. 100x103.2 cm. MNG Ltsz.: 3463

A Jókai-domb 1906.

o.,v. 110x120 cm. Mgt.Kiskőrös

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 26, 27.1.

MDK

Ferenczy Károly

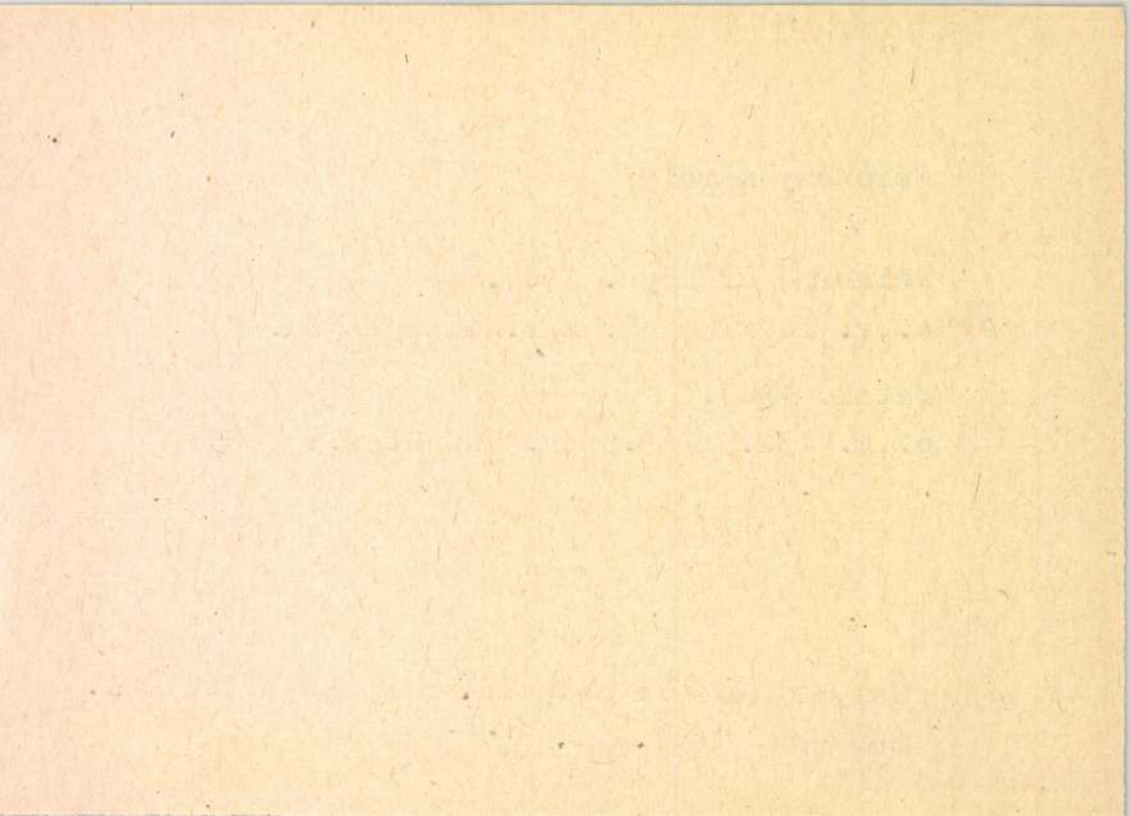
Weinerné arcképe. 1907.

o.,v. 100x100 cm. Mgt.Kiskunmajsa.

Patak. 1907.

o.,v. 132.5x169.5 cm. MNG Ltsz.: 3685

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 27.1.

Ferenczy Károly

Tékozló fiú. 1908.

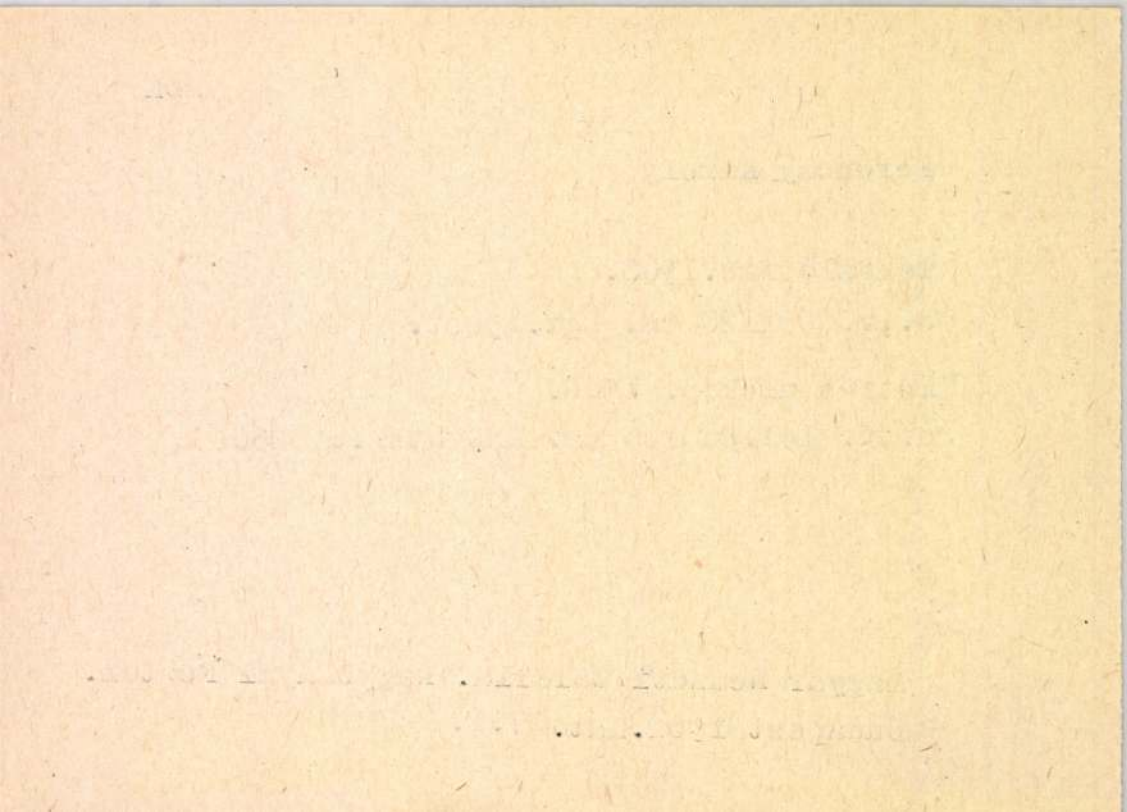
o., v. 88x120 cm. Mgt. Bpest.

Kettős arckép. 1908.

o., v. 141.8x 163 cm. MNG Ltsz.: 5250

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 27.1.

Ferenczy Károly

Henyélés. 1908.

o.,v. 124x146 cm. MNG letét.L.U. 58.445

Bükkös. 1908.

o.,v. 104x90 cm. MNG Ltsz.: F.K. 5341

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 27.1.

Ferenczy Károly

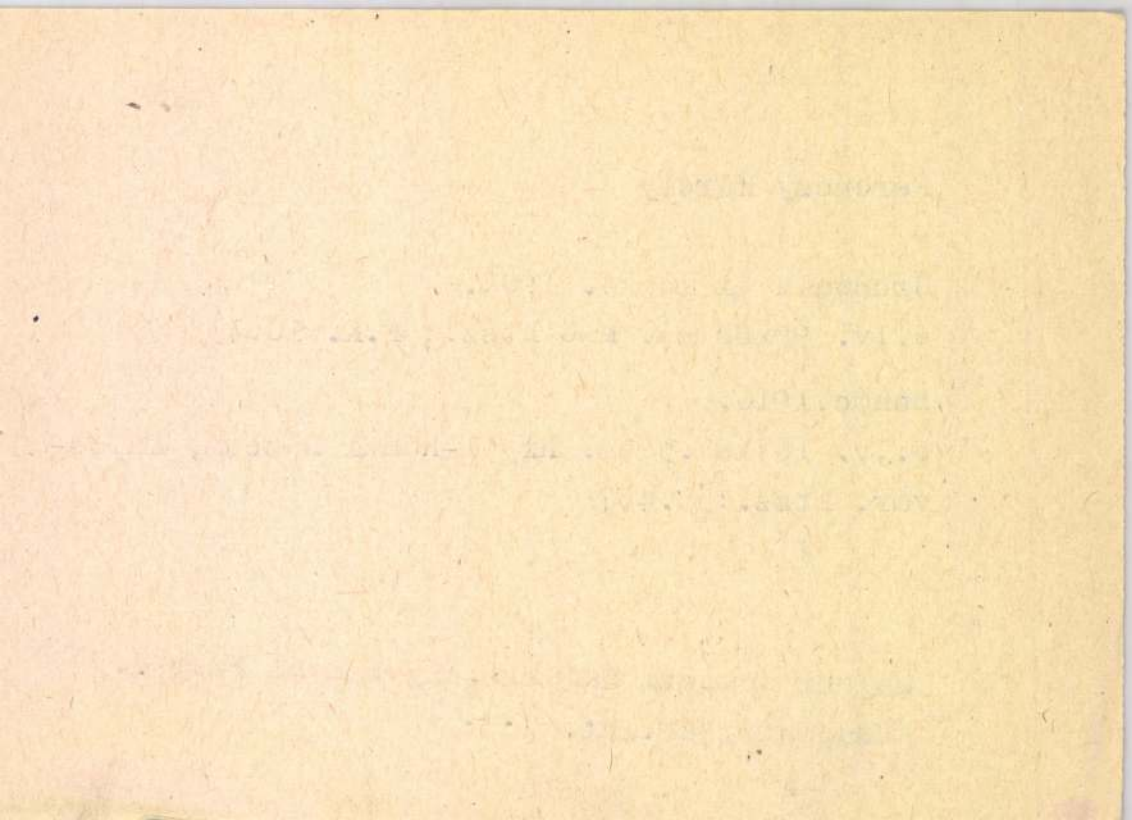
Grünwald Vilmosné. 1908.

o.,v. 99x88 cm. MNG Ltsz.: F.K. 10.433

Behóc. 1910.

o.,v. 167x87.5 cm. Rippl-Rónai Múzeum, Kapos-
vár. Ltsz.: 55.487

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 27.1.

MDK

Ferenczy Károly

Birkózók. 1910.

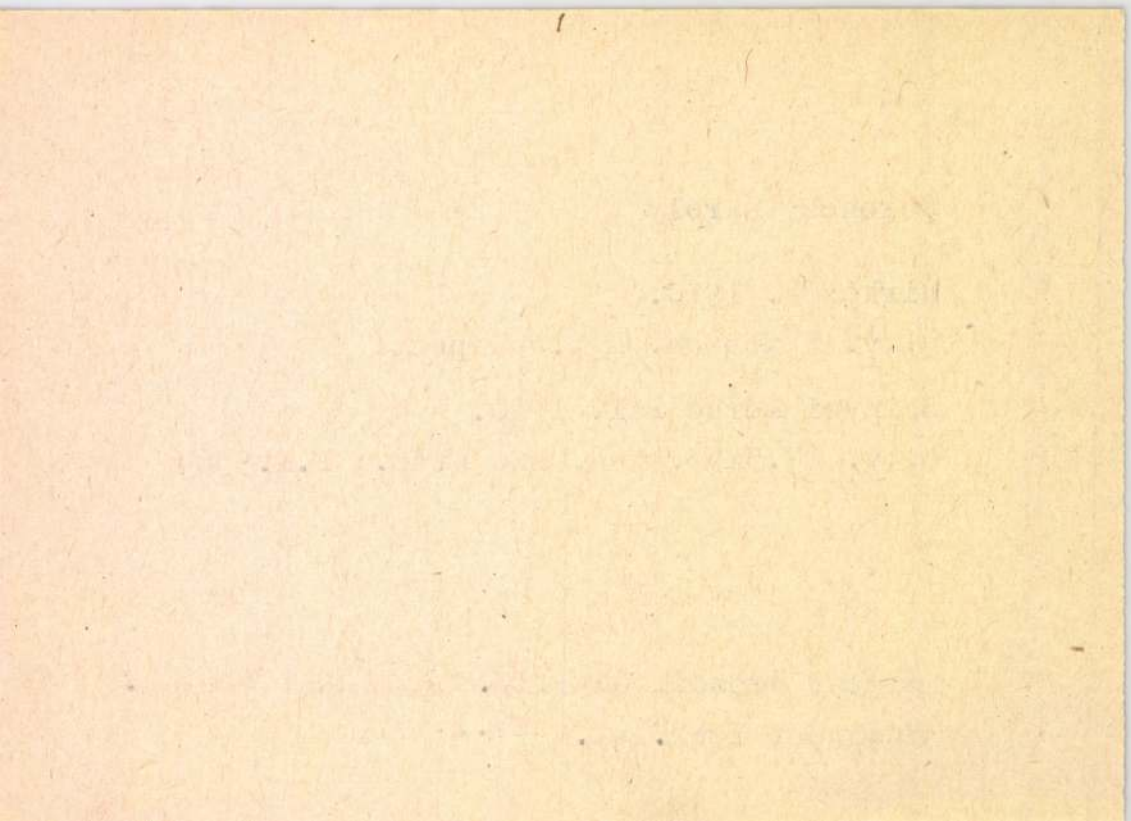
o.,v. 58x65 cm. Mgt.Budapest.

Szinyei Merse Pál. 1910.

o.,v. 67.5x53.5 cm. MNG Ltsz.: F.K.9364

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.

Budapest 1962.Kat. 27.1.

MDK

Ferenczy Károly

Kertészek. 1891.

o.,v. 134.5x153.5 cm. MNG Ltsz.: 51.43

Önarckép.1893.

o.,v.68x52 cm. MNG Ltsz.: 7574

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai festők.

Budapest 1962.Ént. 25.1.

MDK

Ferenczy Károly

Madárdal. 1893.

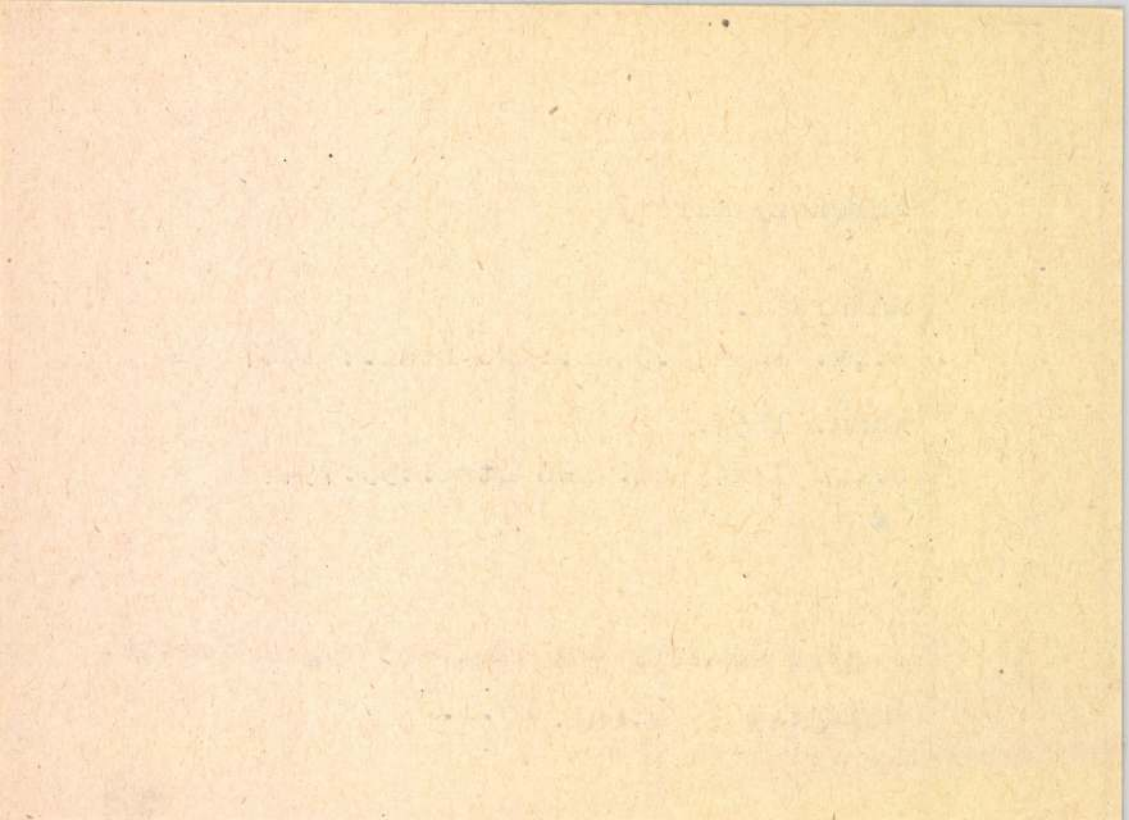
o.,v. 105x77.5 cm. MNG Ltsz.: 1667

Adám. 1894.

o.,v. 77x49 cm. MNG Ltsz.: 55.794

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai festők.

Budapest 1962. Kat. 25.1.

MDK

Ferenczy Károly

Tyúketetés. 1895.

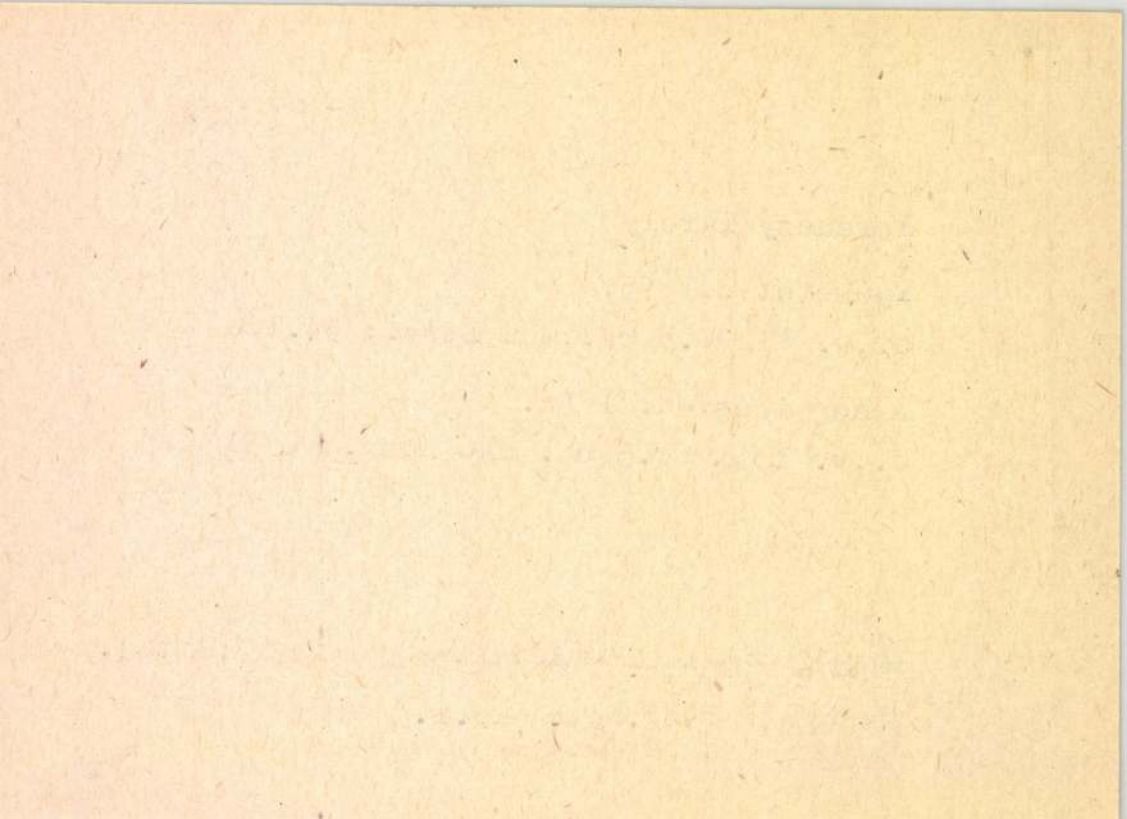
o.,v. 91x70.5 cm. MNG Ltsz.: 54.180

A hegyibeszéd. 1896.

o.,v. 133x200.5 cm. MNG Ltsz.: 6551

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai festők.

Budapest 1962. Kat. 25.1.

Ferenczy Károly

Hegybeszéd /vázlat/ 1896.

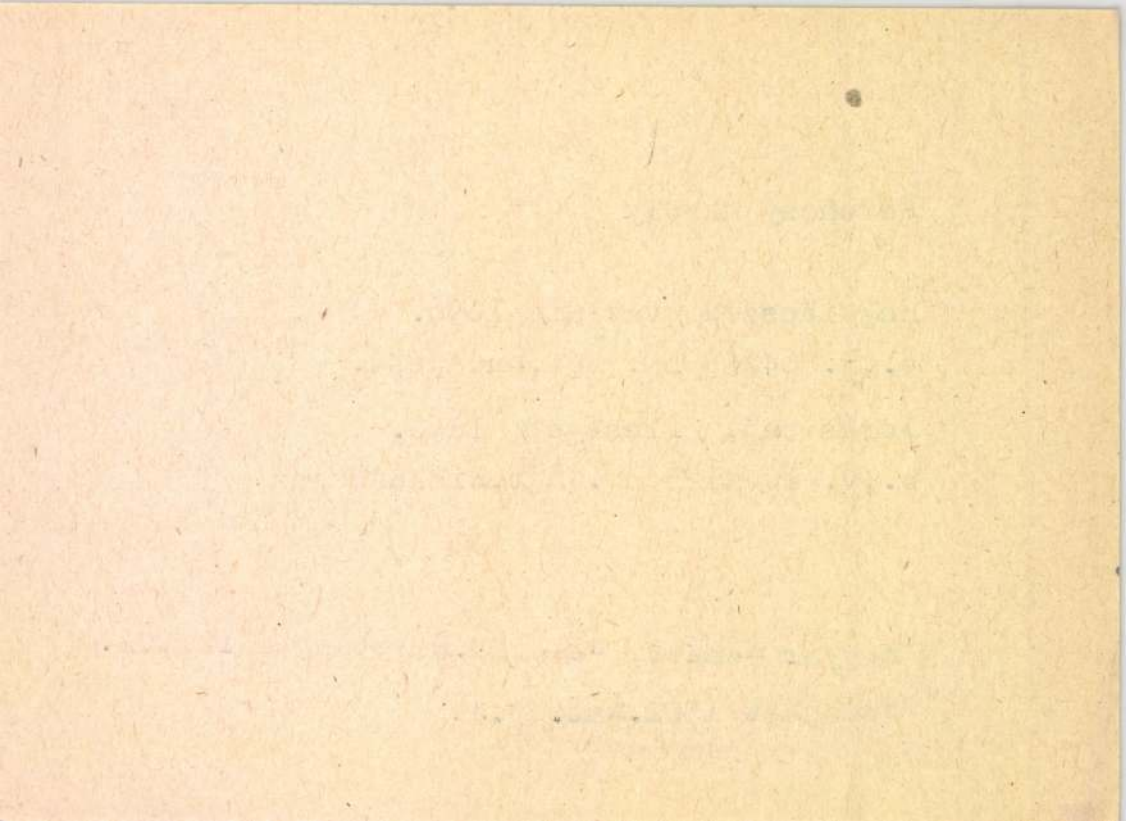
o.,v. 64x98 cm. Mgt.Budapest.

Borús táj. /Plestyör/ 1896.

o.,v. 100x125 cm. Mgt.Kiskunmajsa

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai festők.

Budapest 1962.Kat.25.1.

Ferenczy Karoly

A Három kiralyok. 1898.

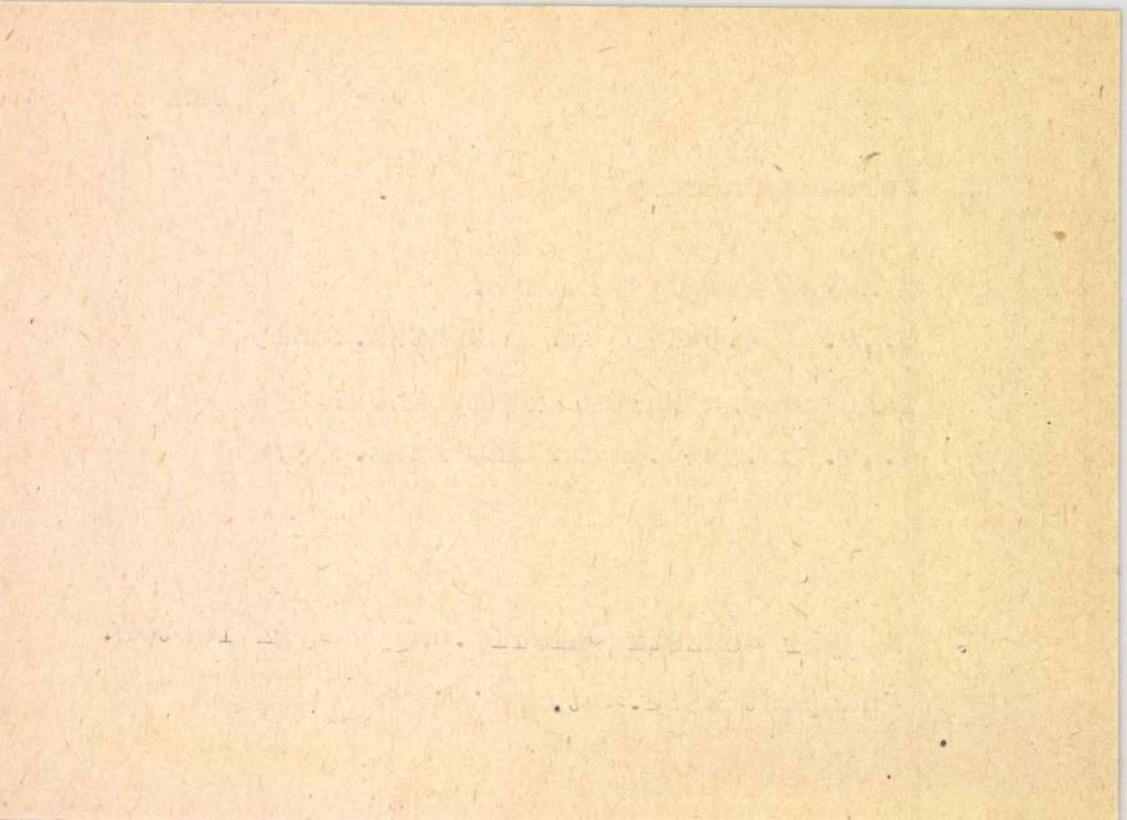
o.,v. 154.5x195 cm. MNG Ltsz.:6013

Tanulmány a Három kiralyokhoz.1898.

o.,v. 52.5x40.5 cm. MNG Ltsz.:5956

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai festők.

Budapest 1962.Kat. 25.1.

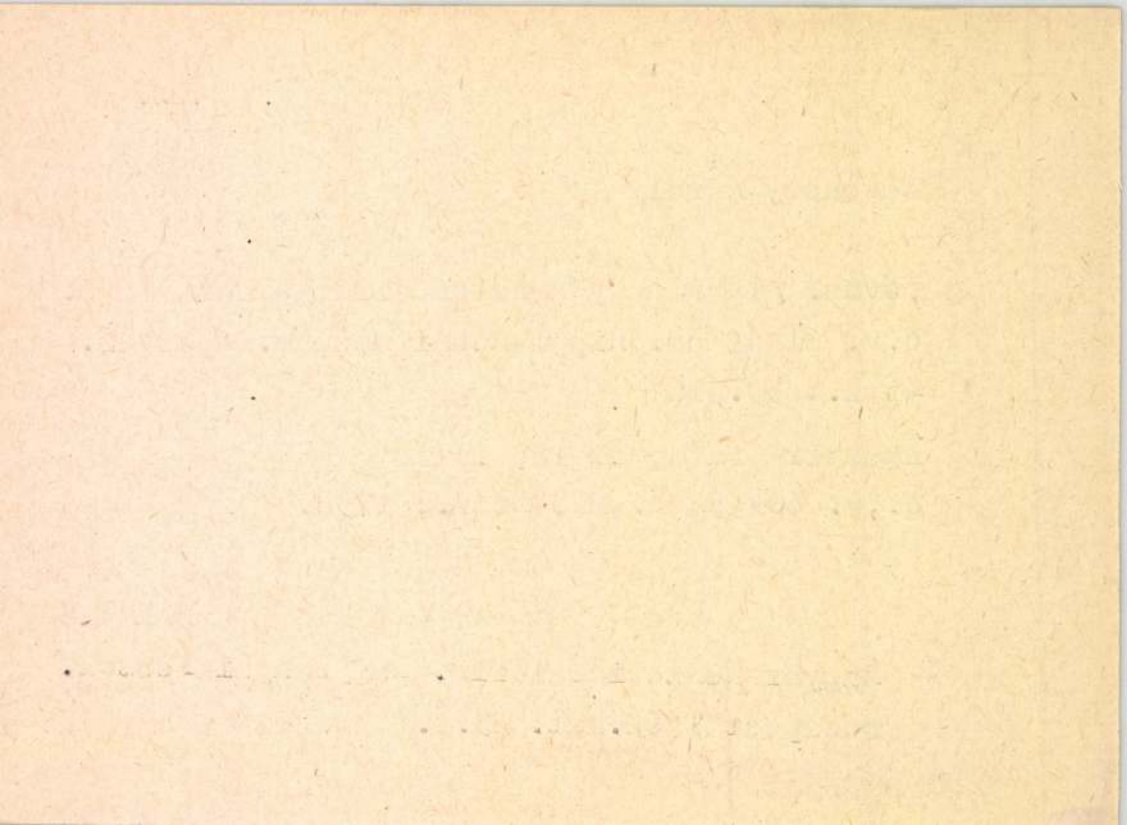

Ferenczy Károly

Levas. /Tanulmány a Három királyokhoz/ 1898.
e.v. 61x69 cm. Rippl-Rónai Múzeum.Kaposvár.
Ltsz.: 55.616

Hazatér^o favágók. 1899.
e.,v. 60x95 cm. MNG Ltsz.: 1756.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 25.1.

MDK

Ferenczy Károly

Esthangulat levakkal. 1899.

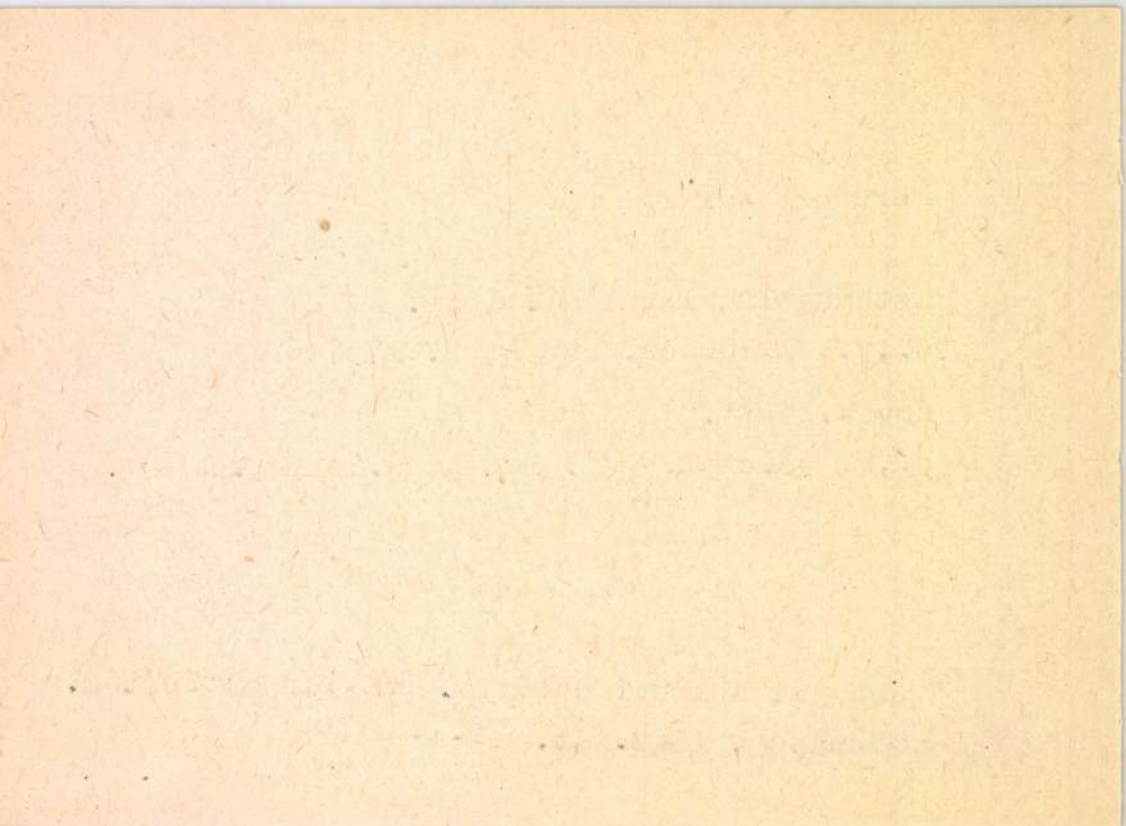
o.,v. 81x100 cm. MNG Ltsz.:1737

Levak. 1899.

o.,v. 53.8x61.5 cm. MNG Ltsz.: 1969.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962.Kat. 25.1.

Ferenczy Károly

Gesztenyefak. 1900.

e.,v. 64.5x58.6 cm. Rippl-Rónai Múzeum.Kapos-
vár.Ltsz.:55.536

Önarckép napsütésben.1900.

e.,v. 88x70 cm. MNG Ltsz.: 7575

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 25.1.

Ferenczy Károly

Ciganyok. 1900.

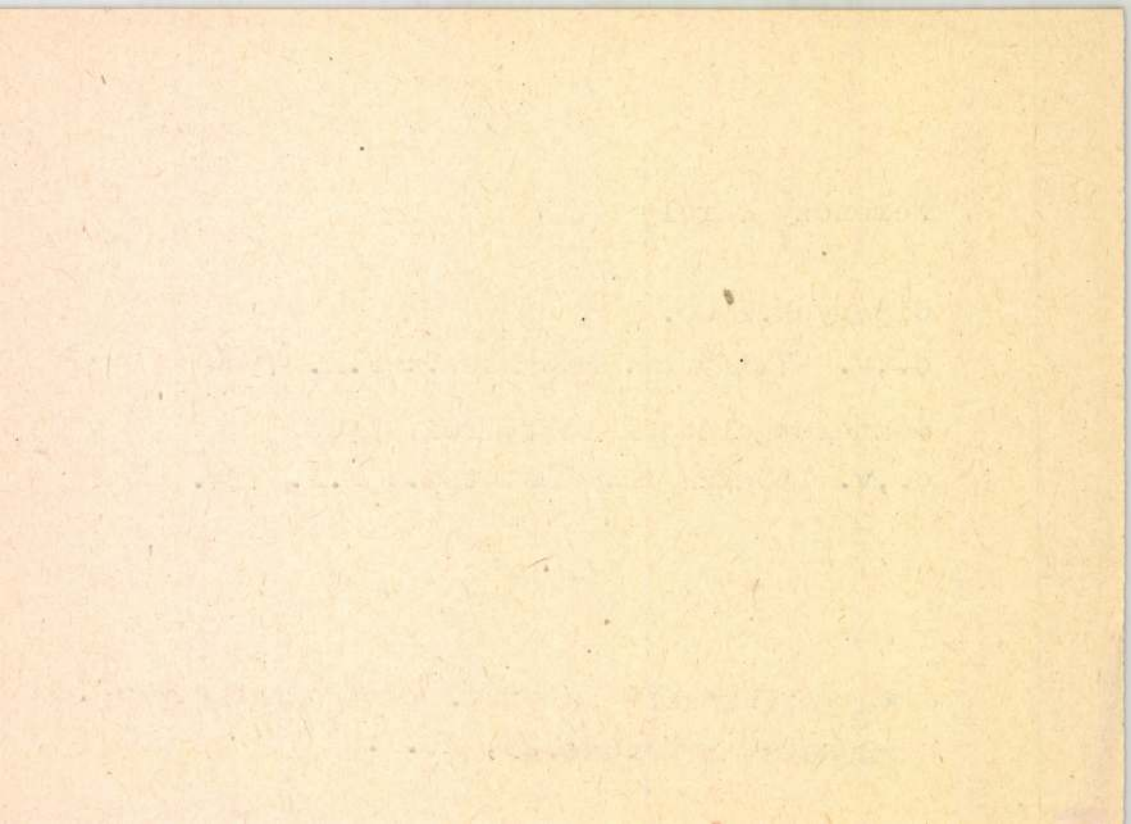
o.,v. 87x115 cm. MNG Ltsz.: F.K. 7960

Józsefet eladják testvérei. 1900

o.,v. 193x227 cm. MNG Ltsz.: F.K. 724.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 25, 26.1.

MDK

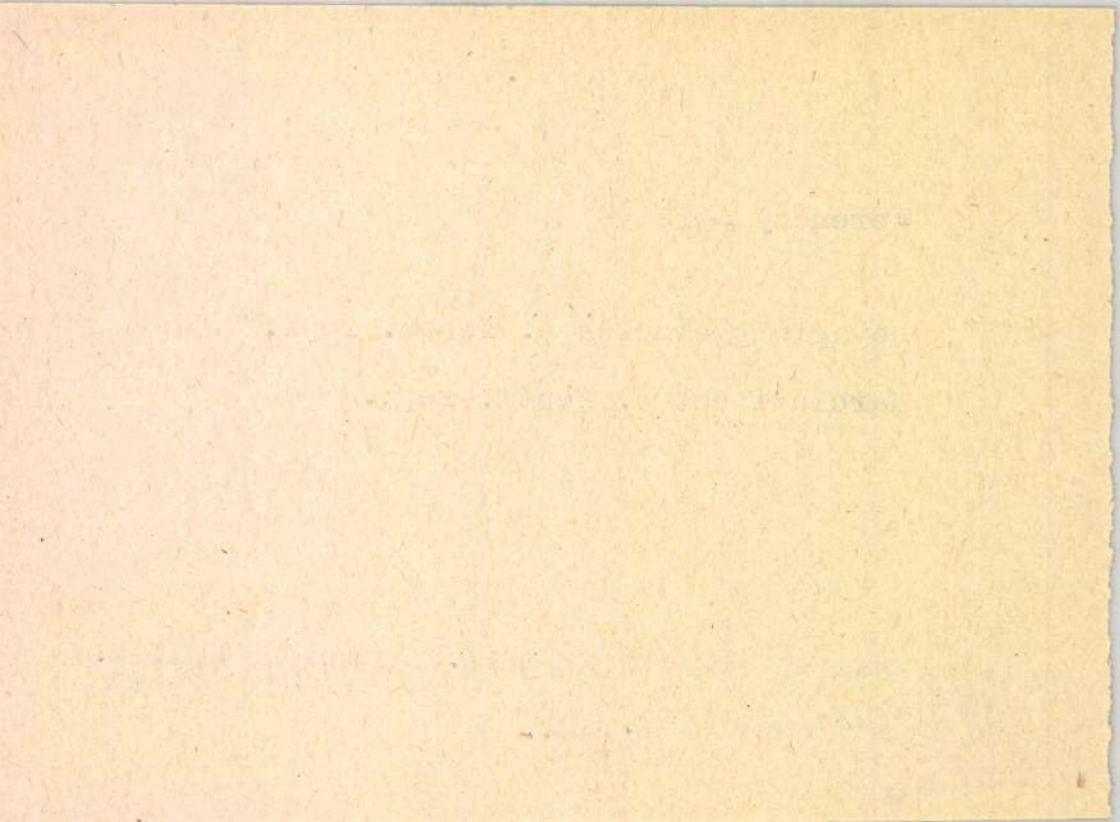
Ferenczy Károly

Lovagló gyermekek c. festm. repr.

Márciusi est c. festm. repr.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat.

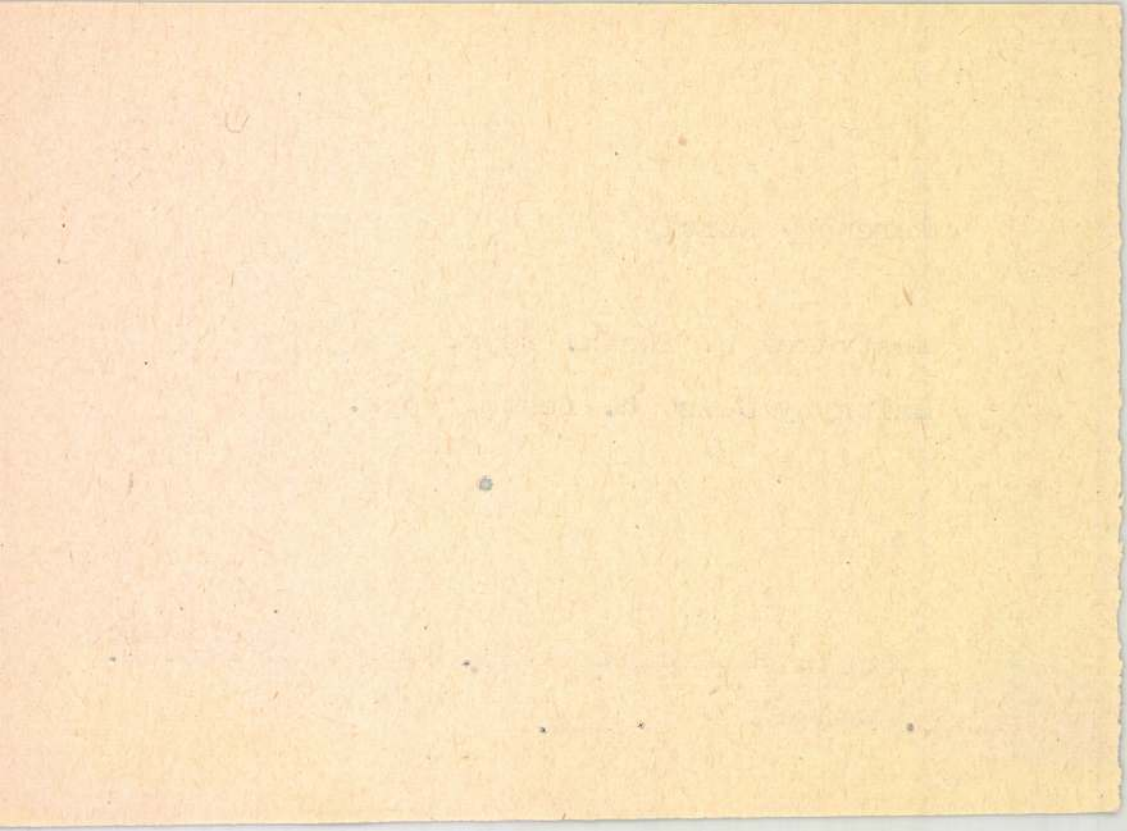
MDK

Ferenczy Károly

Testvérek c. festm. repr.

Malonyay Dezső c. festm. repr.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat.

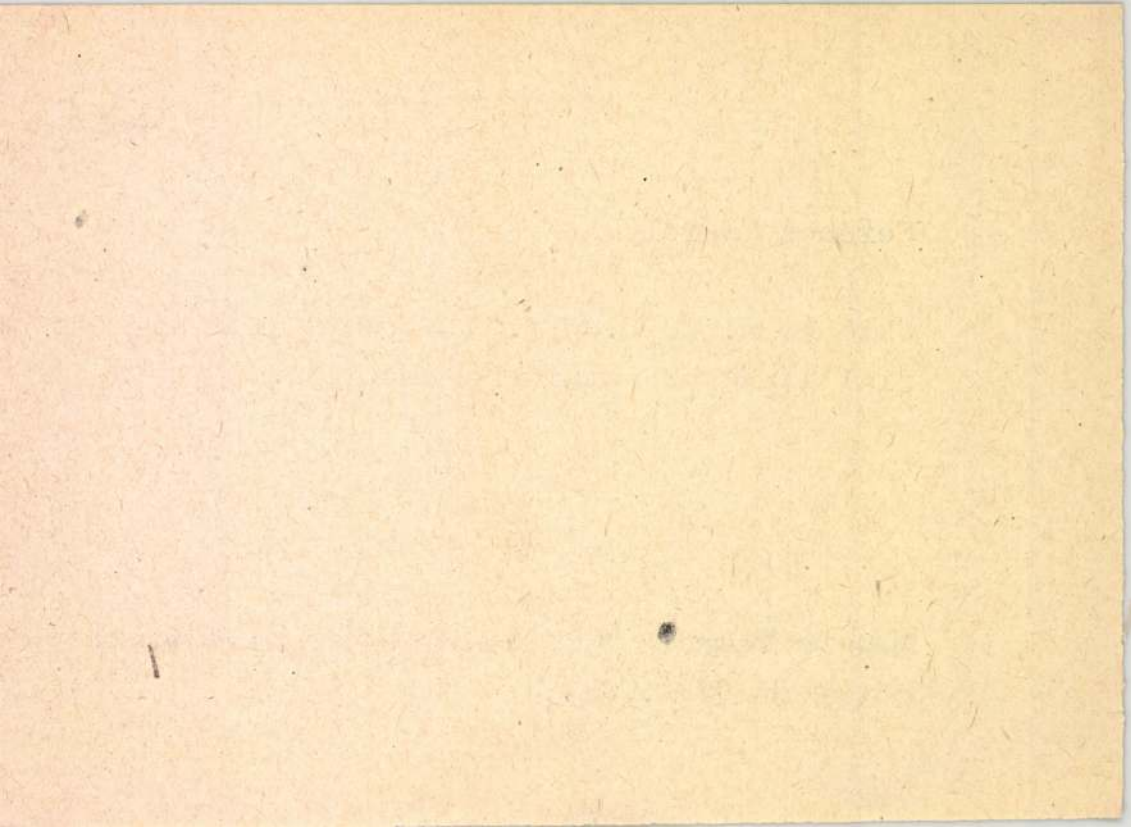

MDK

Ferenczy Károly

Október c. képe. Repr. A Nagybányai Festők
kiállításának katalógus címlapja.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat.

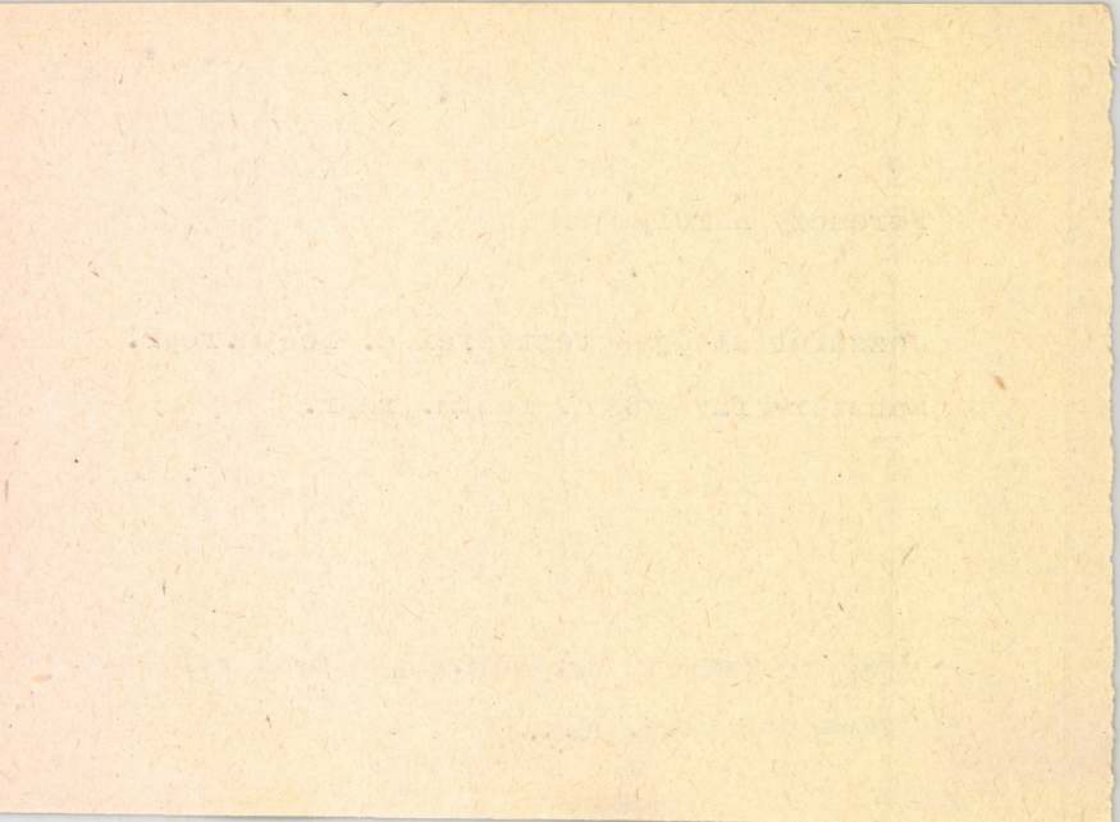
MDK

Ferenczy Károly

Józsefet eladják testvérei c. festm. repr.

Hazatérő favágók c. festm. repr.

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat.

MDK

Ferenczy Karoly

Karikatúra Horthy Béláról

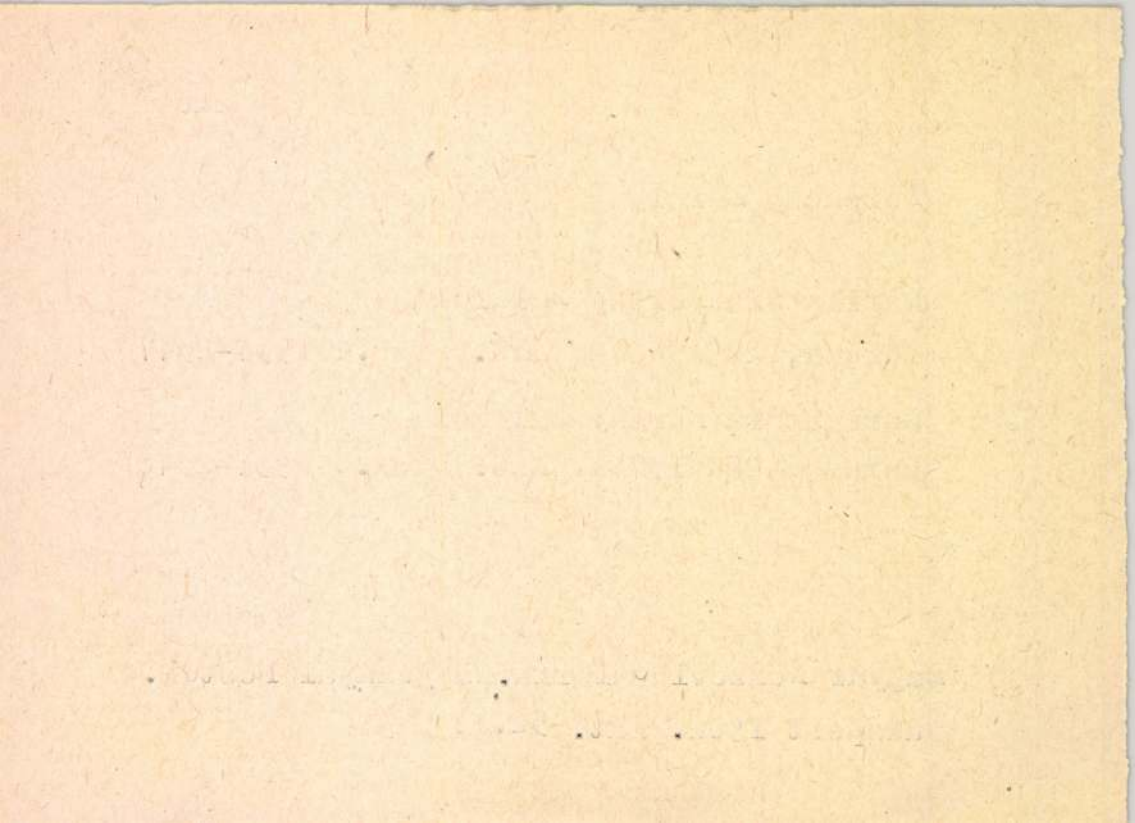
ceruza, 289x202 mm MNG. Ltsz.: 1934-2547

Karikatúra Horthy Béláról

ceruza, 282x137 mm MNG. Ltsz.: 1934-2548

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 52.1.

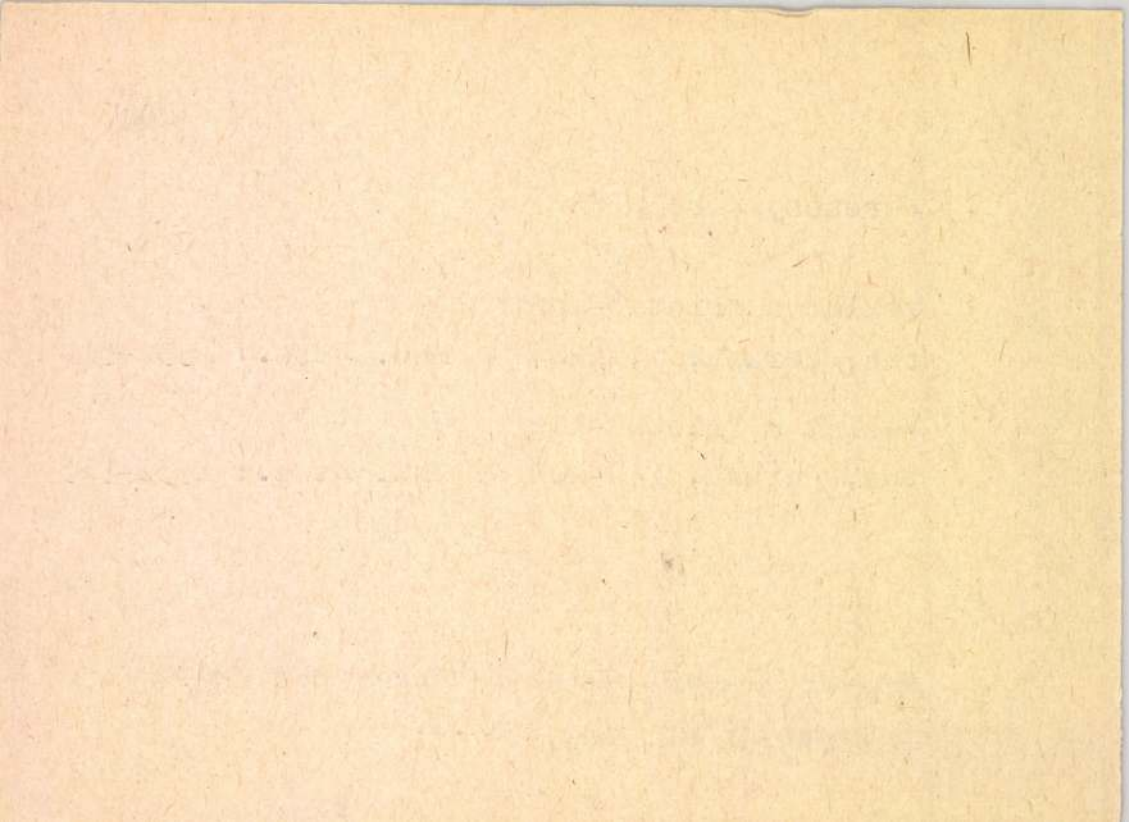
Ferenczy Károly

Vázlat a "Pieta"-hoz
tus, ceruza, 148x204 mm MNG. Ltsz.: 1932-916

Vázlat a "Pieta"-hoz
tus, ceruza, 148-202 mm MNG. Ltsz.: 1932-913

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 52.1.

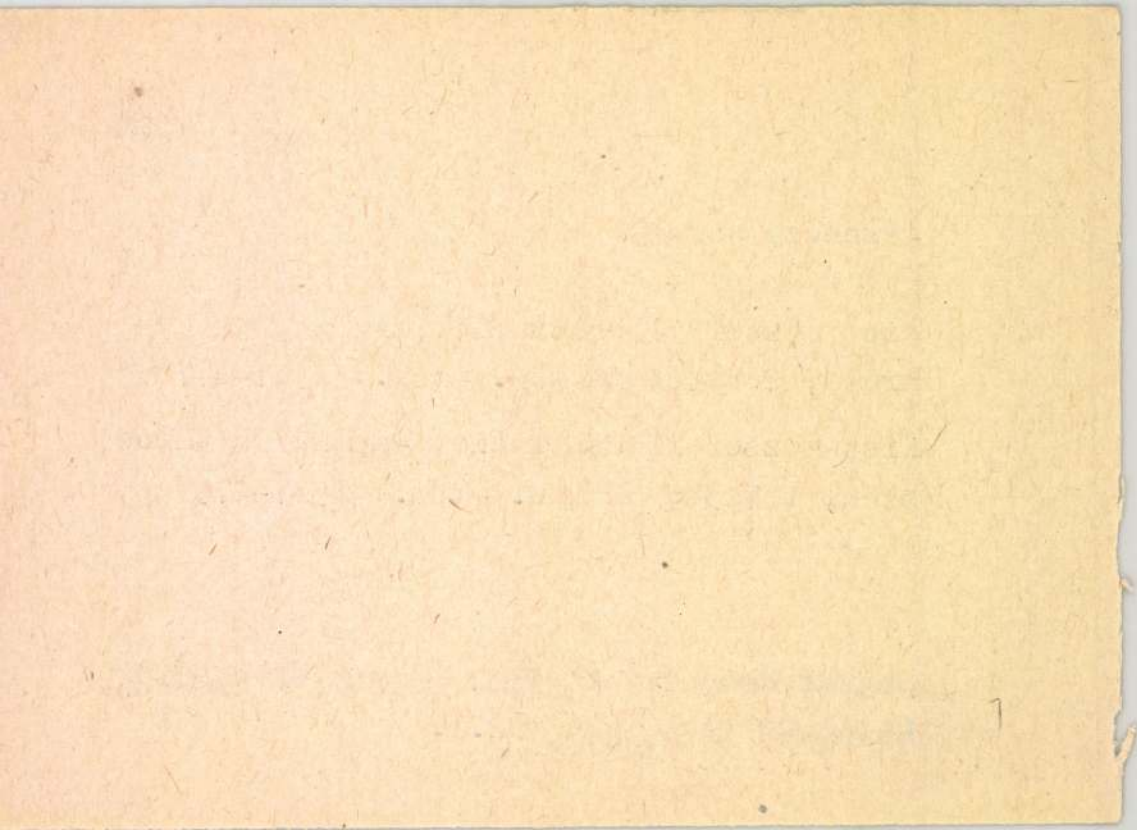

Ferenczy Károly

Kiss József illusztráció. Előhang
kréta, 268x464 mm MNG. Ltsz.: 1917-277

Kiss József illusztráció, Daphis és Chloe
szén, 187x380 mm MNG. Ltsz.: 1917-279

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 52.1.

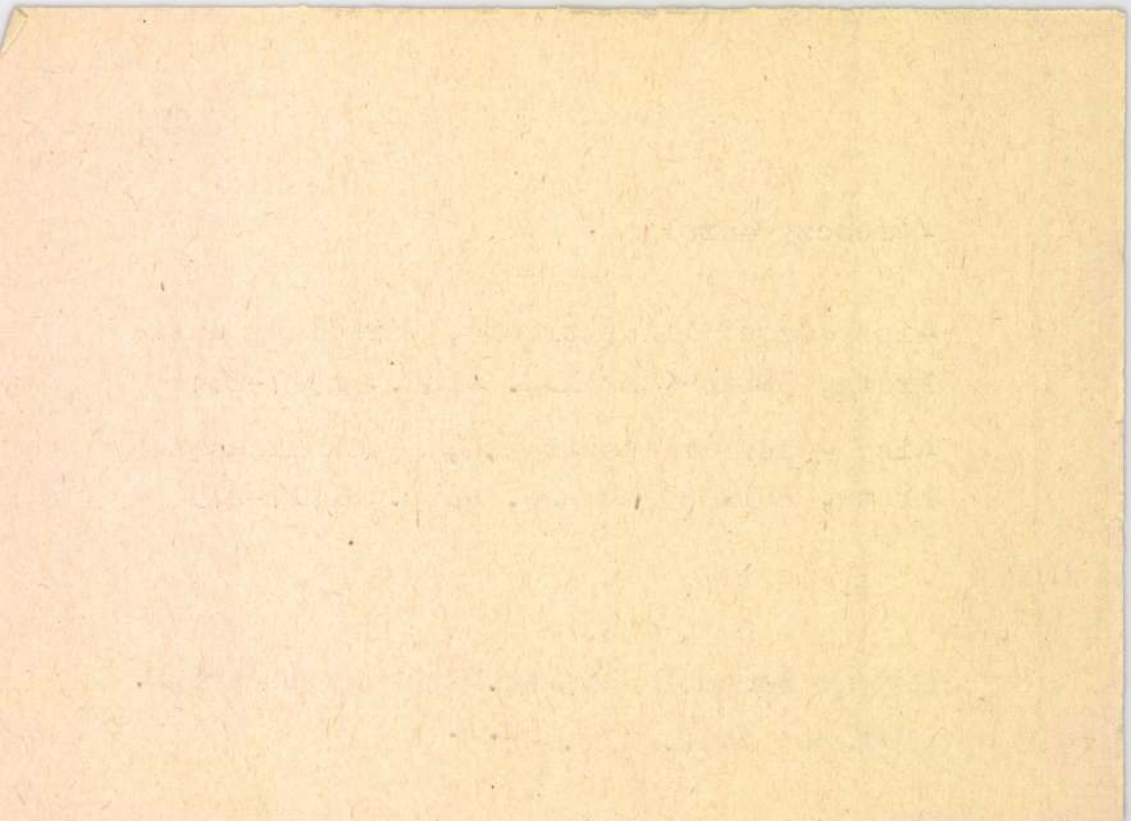

Ferenczy Károly

Kiss József illusztráció, Varrólány dala
kréta, 308x409 mm MNG. Ltsz.: 1917-274

Kiss József illusztráció, Agota kisasszony
kréta, 281x383 mm MNG. Ltsz.: 1917-275

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 52.1.

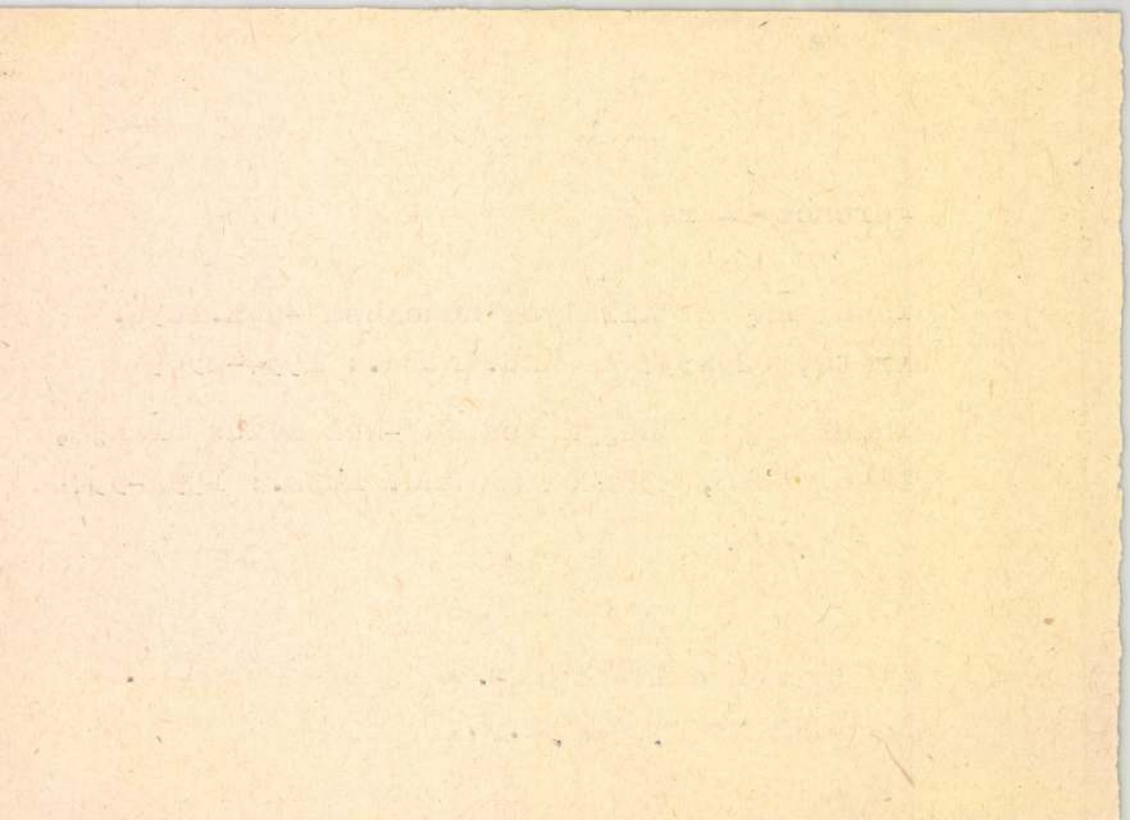

Ferenczy Károly

Tanulmány a "Királyok hódolása"-hoz. 1896.
kréta, 423x337 mm MNG. Ltsz.: 1934-2569

Tanulmány a "Hegyi beszéd"-hez Jézus alakja,
1896. szén, 238x202 mm MNG. Ltsz.: 1955-5348

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 52.1.

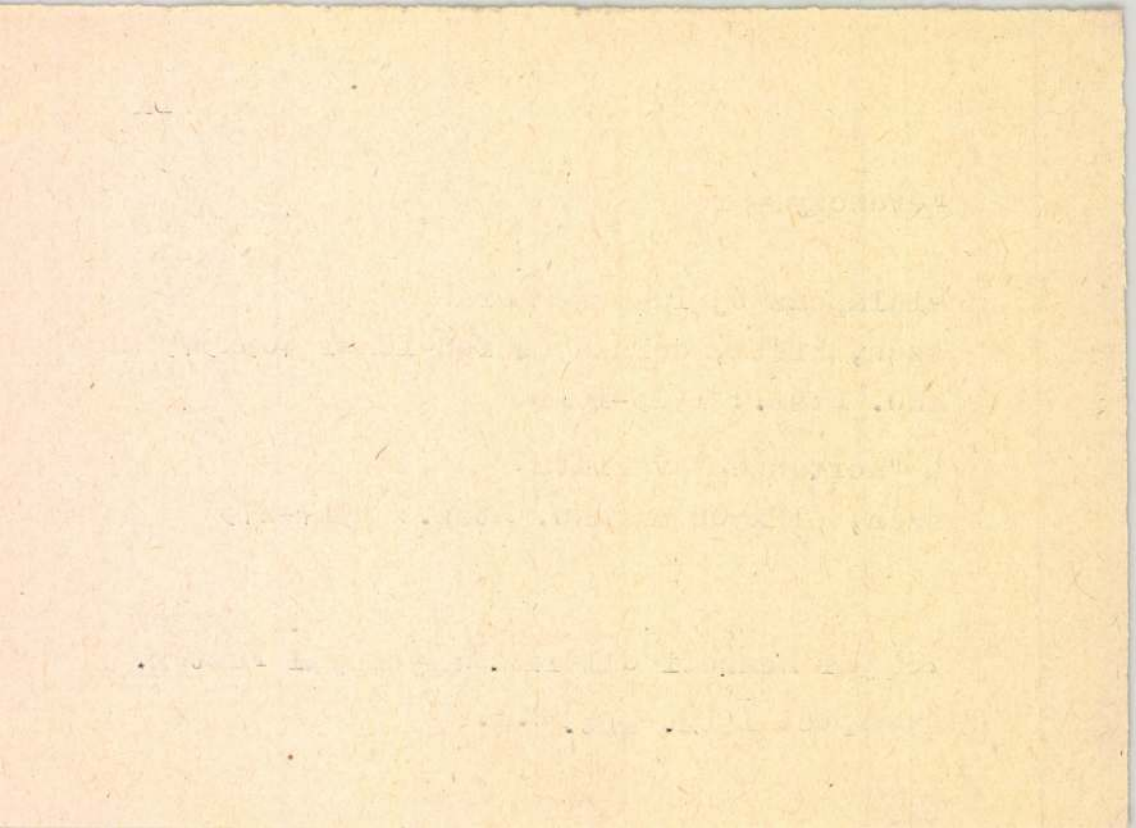
MDK

Ferenczy Károly

Cimlap az Új Idők számára
szén, kréta, ceruza és fedőfehér 405x349 mm
MNG. Ltsz.: 1923-1011

A "Kertészek" vázlata
szén, 612x508 mm MNG. Ltsz.: 1917-273

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 52.1.

MDK

Ferenczy Károly

Birkózók

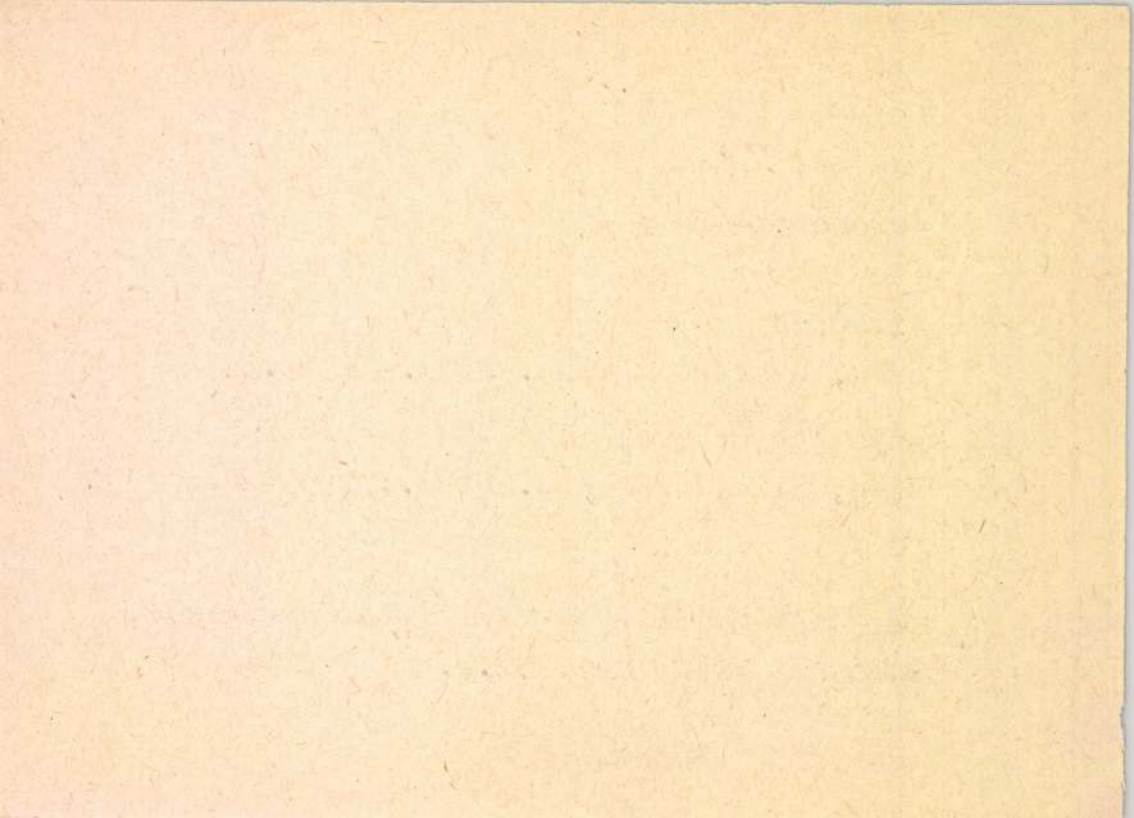
szén, 625x480 mm MNG. Ltsz.: 1913.343

Anya gyermekével

szén, 612x474 mm MNG. Ltsz.: 1935-2800

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 52.1.

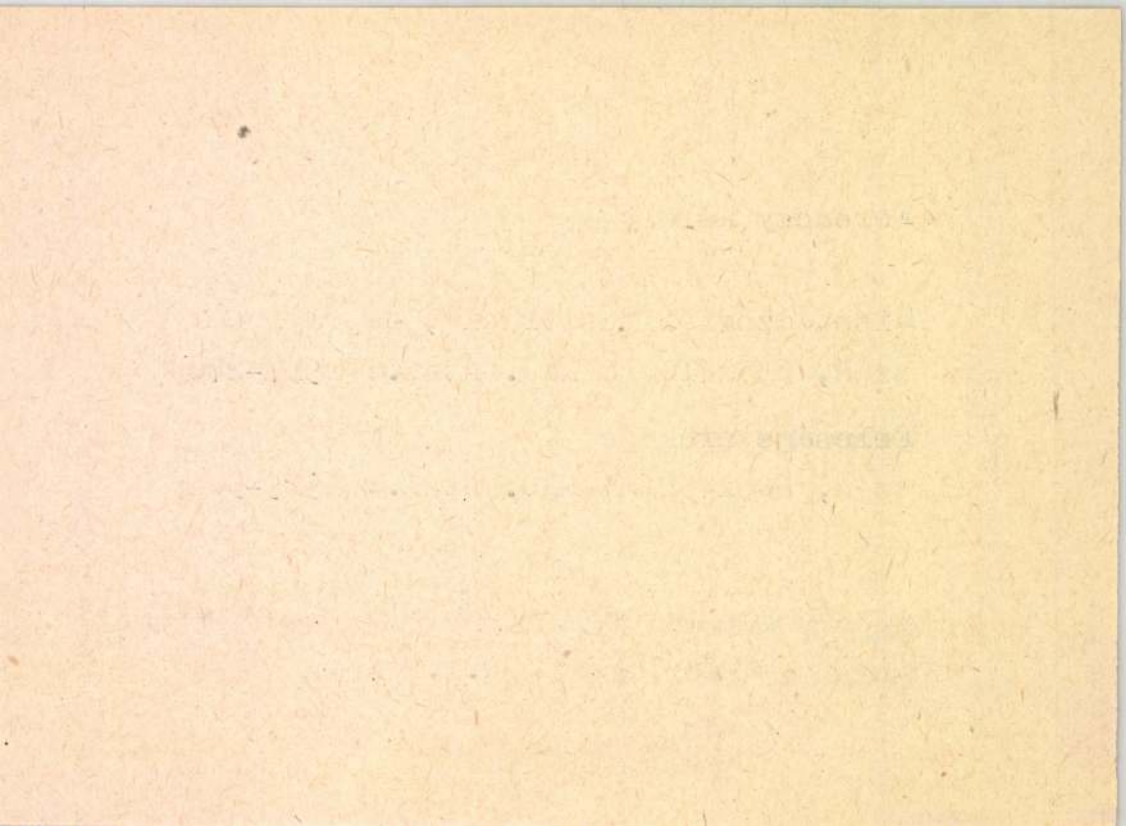

Ferenczy Károly

Kiss József illusztráció, Napolyi emlék
szén, 635x410 mm MNG. Ltsz.: 1917-2760

Féleségesarcképe
szén, 606x452 mm MNG. Ltsz.: 1919-502

**Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 52.1.**

MDK

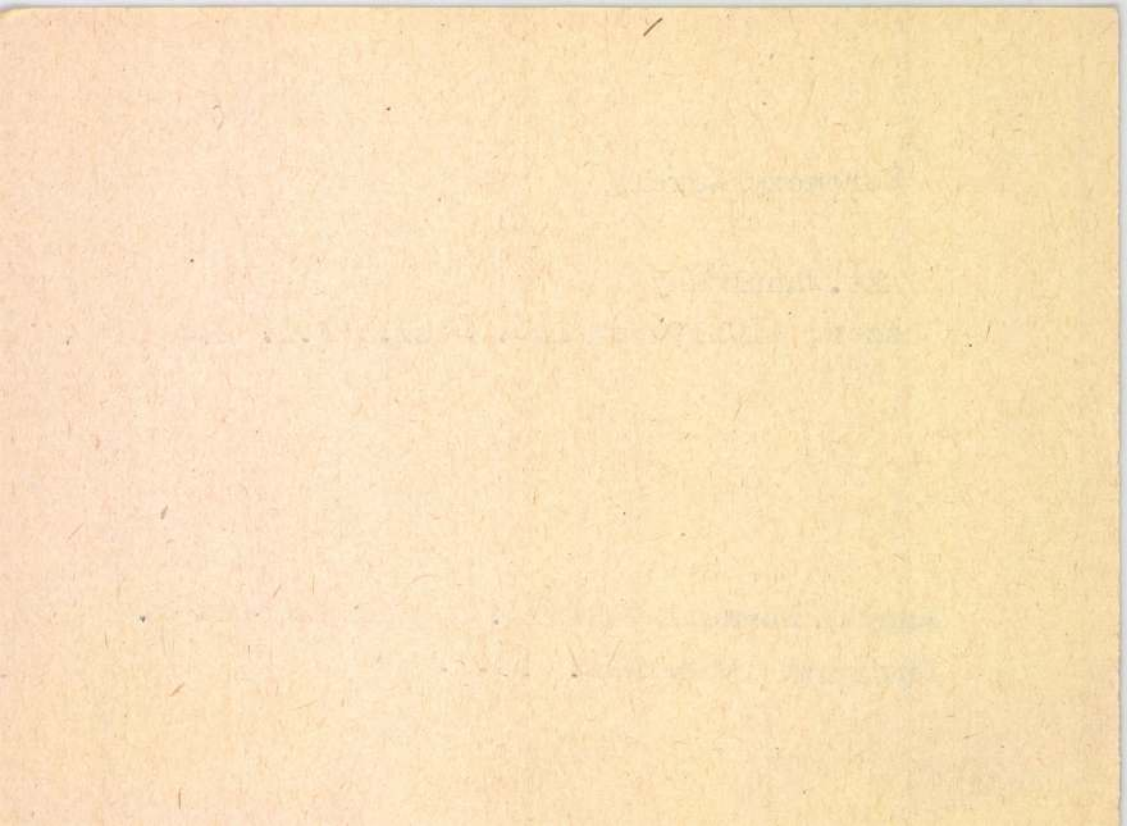
Ferenczy Károly.

Akt. Tanulmány

szén, 110x190 mm MNG. Ltsz.: F.K. 2700

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.

Budapest 1962. Kat. 53.1.

Fereny kiraly
festo

M.D.K.

Mittalás.

Pogány Ö. Gábor: Az Alföld és festésellen
járásának, 1960. március - 33 lap

Fereny károly
fistó

M.D.K.

1906 - magyar delegáció Fereny
Károlyval Farkas István Nagybá-
nyán. Máj 1909 - ben a Főiskolán
erontályain kerül.

Pataky Deies: Farkas István
Művészet, 1904. május - 14 nap.

127

1880

[Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

A Képzőművészeti Főiskolán
Ferenczy Károly művészkete
molt halálával Somos emlékszáma.

Solymási István: Somos emlékszáma
Művészet, 1964. május - 40 lap

MDK

Ferenczy Károly

Művészet 1912. 254.1.

Forwards

...

MDK

Ferenczy Károly

Ádám

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasár-
nap Ujság 1895. 48. sz. 798-799.1.

Ferenczy Károly

MDK

Csendélet /szárnyas/, repr.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Ferenci könyv, festő

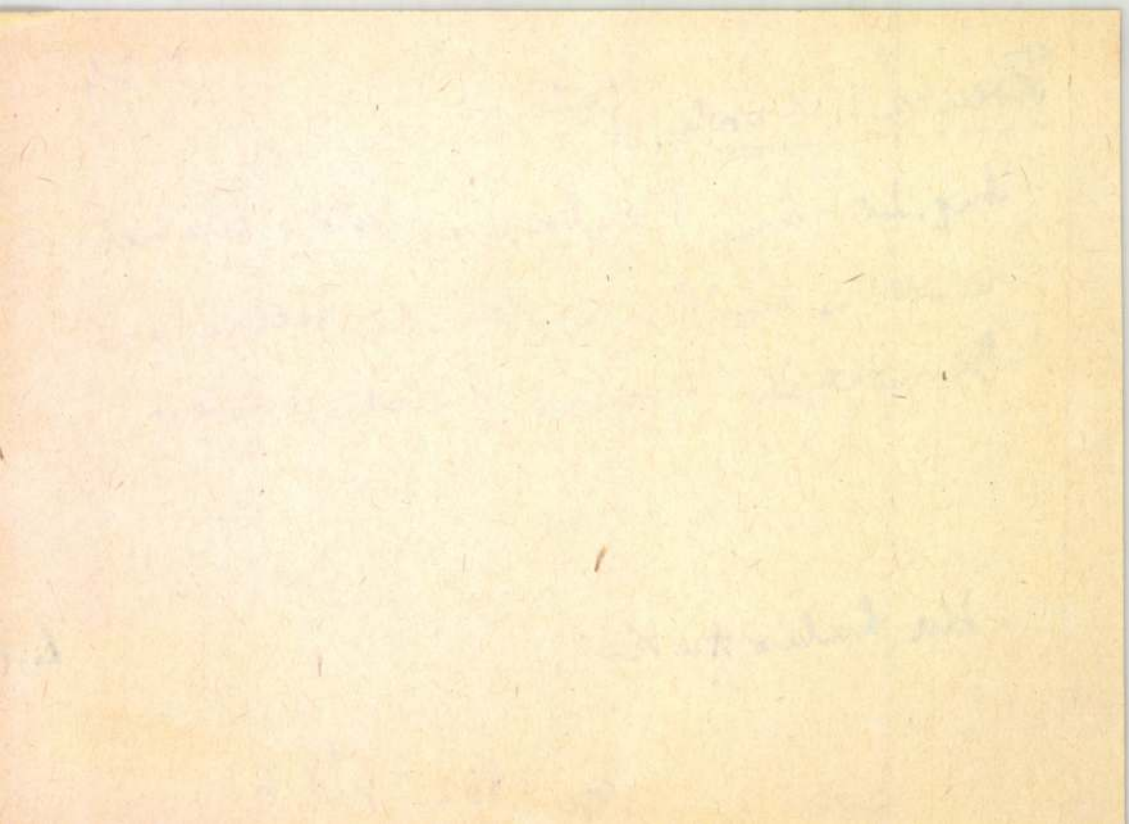
17. 04

Aug. 20-án Meghívás festőhöz című
kiállítás nyílik a Nemzeti Galériában.
Jelentkezni Ferenci könyv műveit.

---: Ma hallottuk

L. C.

ESTI HIRLAP, sz. 1962. júl. 6.

Ferenczy Károly

MUK

"A tékozló fiú"

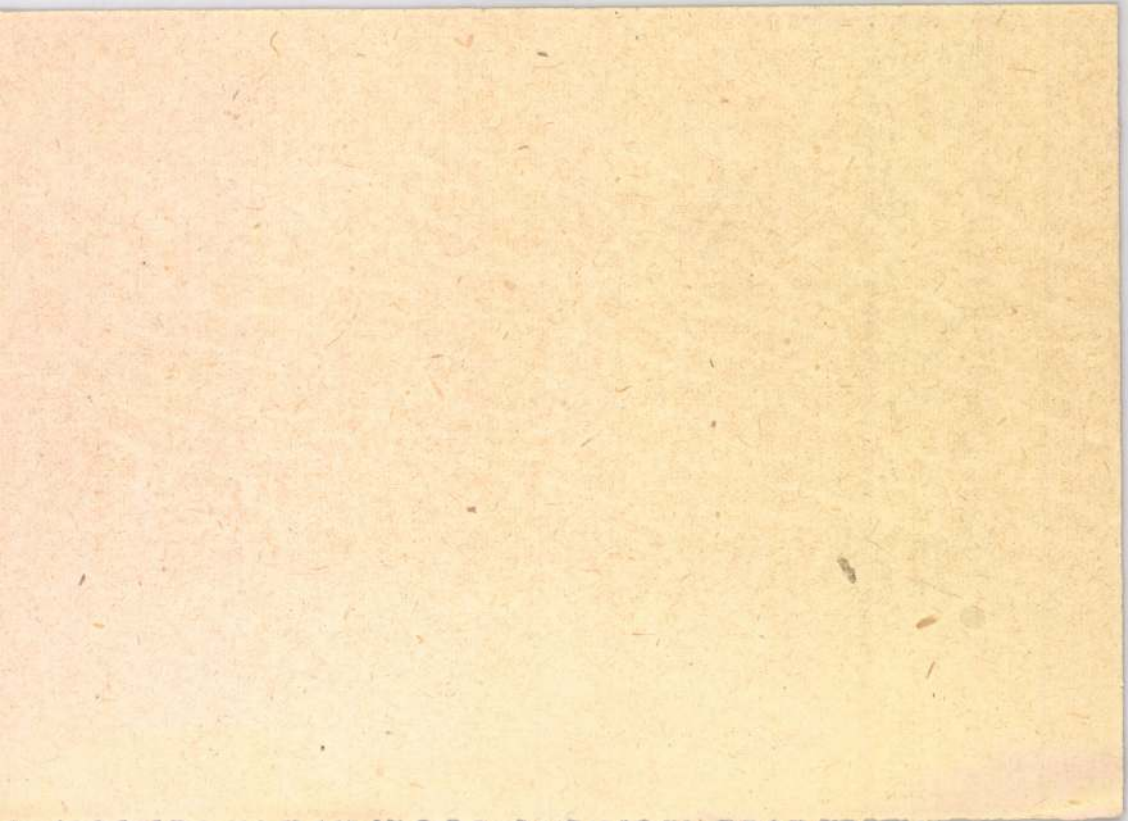
"Hegyi beszéd"

"Levétel a keresztről"

Lechner Ödön őt javasolta a pozsonyi Szt
ERzsébet templom főoltárképére/a r-zsacsoda/
A "művész nagy kedvvel készült a feladatra"/Petro-
vics/, de a megbízást Tury Gyula kapta.

Dévényi Ivan: Nemzeti Galéria "Nagybányái
festők"-kiállítása.

● VI ILIA 1963. apr. 248-251. l.

NÉPSZABADSÁG

Ferenczy Károly

1963 JAN 6

LIS MELLÉKLETE

1021

NAGYBÁNYAI FESTŐK MŰVEI A NEMZETI GALÉRIÁBAN

Szombat délben a Magyar Nemzeti Galériában kiállítás nyílt az egykori nagybányai festők műveiből. Tizenegy teremben csaknem másfélszáz alkotást mutatnak be. Közülük mintegy kétharmad a nagybányai festőiskolát alapító művészek: Hollosy Simon, Réti István, Thorma János, Ferenczy Károly, Iványi-Grünwald Béla alkotása. A kiállítás bemutatja Nagybánya második és harmadik művésznemzedékének tevékenységét is, köztük több olyan festőt, akiknek alkotásai eddig kevésbé voltak ismertek a budapesti közönség előtt.

A kiállítás megnyitóján megjelent társadalmi és kulturális életünk, sok képviselője, s ott volt a budapesti diplomáciai képviseletnek több vezetője és tagja is.

A kiállítást *Lugossy Jenő* művelődésügyi miniszterhelyettes nyitotta meg. Rámutatott: a Magyar Nemzeti Galéria régi adósságot törleszt és fontos feladatának tesz eleget, amikor a tárlatlátogató közönség elé tárja a nagybányai mesterek gyűjteményes kiállítását. Tevékenységük a magyar festészet egyik legjelentősebb korszaka. Hatásuk ma is él, pedagógiai tevékenységük tovább gyűrűzik, alkotásaik nemcsak az egykori kortársaknak, hanem a ma emberének is gazdagodásul szolgálhatnak. A nagyszabású tárlat bizonyosan értékes segítséget nyújt majd a művészettörténészek elemző munkájához is — mondotta egyebek között *Lugossy Jenő* elvtárs.

A megnyitó beszéd után a megjelentek megtekintették a gazdag, érdekes kiállítást.

Reprodukcióink két festményt mutatnak be a kiállítás anyagából.

FERENCZY KÁROLY:
FESTŐNŐ

Mé'rdezni Kell Tudni

Miért gyenge a magyar futball? Sokat vitatkoznak ezen az illetékesek és az illetéktelenek. Vannak, akik az edzésrendszerben látják a hibát, mások a kondícióban, ismét mások a taktikában, a stílusban, a játékfelfogásban, egyesek az anyagi körülményeket vizsgálgatják, mások a játékosok fegyelmét, életmódját. Rengeteg tényezőről szó esett már ebben a vitában, de az utóbbi időben egyre többet olvashatunk egy bizonyos körülményről: a grundról. Eszerint a magyar futball azért gyenge, mert kevés ma már a grund, ahol a gyerekek a rongylabdát rúghatják.

Ez a grundelmélet véleményem szerint figyelmet érdemel. Egyrészt azért, mert csakugyan van benne némi igazság. De főként azért, mert minden egyéb megfontolást félrelökök, és feleslegessé teszi a további vitát. Mert az edzőkön, az edzésrendszeren, a felfogáson, a stíluson, az életmódon lehet vitatkozni, esetleg még változtatni is, de a grundhiányon minek vitatkozzunk, ha változtatni úgysem tudunk. A grundhiányt ugyanis az építkezések okozták, az új gyárak, az új lakótelevek, és minél többet építkezünk, annál kevesebb lesz a grund, és minél kevesebb lesz a grund, annál gyengébb lesz eszerint a válogatott futballcsapatunk. Több lakás, kevesebb gól — ez a 15 éves lakásépítési program lényege, így teszi fel most már a kérdést maga az élet, és nyilvánvaló, hogy ha ebben a kényszerhelyzetben az embernek feltétlenül választania kell, akkor inkább egy lakást választ, mint egy tizenegyet.

A grund a futballban objektív körülmény, amelyen változtatni nem lehet. Ha a magyar futball gyengeségét csakugyan a grundhiány okozza, akkor kár a gőzért, fel sem vehetjük a versenyt, mondjuk a dél-amerikai futballal, amelynek hatalmas prérigrundok állnak rendelkezésére, vagy a szovjet futballistákkal, akiknek hazájában óriási szűzgrundok terülnek el. A grund a futballban épp olyan objektív körülmény, mint a színház esetében a tv. Miért csökkent a színházak közönsége? Sok mindent lehetne

szik. Mert mi valamennyien objektív körülmény kezében vagyunk és objektív körülmény irgalmazzon nekünk!

Igy láttam a dolgokat csüörtörtök estig, akkor azonban kinyitottam a rádiót és olyat hallottam, amiből megértettem, hogy nem kell mindenbe beletörődnünk, igenis dacolhatunk még objektív körülményvel is! A szilveszteri rádió- és tv-kabarékról interjúvolták meg az illetékes szerkesztőket és kíváncsian vártam mit fognak mondani. Közismert ugyanis, hogy a szilveszteri kabarék gyengék voltak, és emiatt mérgesek az emberek. Szerintem nem volt annyira gyenge a műsor, mint amennyire mérgesek az emberek, de elég gyenge volt, és az emberek nagyon mérgesek. Ezek után azt vártam, hogy a riporter feltésszi majd az ominózus kérdést: miért voltak gyengék a kabarék, mire a szerkesztők hivatkoznak az objektív körülményre, és ezzel az ügy el lesz intézve. De nem ez történt.

Mi a siker titka? — ezt kérdezte a riporter, vagyis hogy mi az oka annak, hogy a szilveszteri kabarék ilyen pompásan sikerültek. Mire a szerkesztők nem az objektív körülményre hivatkoztak, hanem önmagukra. Elmondták, hogy a siker titka a jó szerkesztés.

Engem ez az interjú rendkívül felvillanyozott. Mert nemcsak azt értettem meg belőle, hogy felvehetjük a harcot az objektív körülménnyel, de azt is, hogyan kell harcolni ellene. Megvilágosodott előttem, hogy vannak kishitű emberek, akik belenyugosznak az objektív körülménybe, de vannak, akik szembeszállnak vele, bátran, öntudatosan, felvilágosultan. Vagyis megfelelő kérdésfelvetéssel.

Kérdezni kell tudni — ez az objektív körülmény ellenszere. Mert lehet úgy kérdezni, hogy miért volt gyenge a kabaréműsor, és akkor a válasz az objektív körülmény lenne. De lehet úgy is, hogy miért volt jó, és akkor a válasz: mert jól szerkesztették. Miért kapott ki a válogatott? Hja kérem, az objektív körülmény miatt. De minek ezt így kérdezni? Miért ne lehetne úgy, hogy miért miózott a váloga-

Ferenczy Károly

* **Muzeumbarátok ajándékainak kiállítása.**
Husz esztendővel ezelőtt alakult meg a *Muzeumbarátok Egyesülete*, azzal a céllal, hogy tagjainak jóvoltából a *Szépművészeti Múzeum* és az *Iparművészeti Múzeum* részére értékes műtárgyakat vásárolnak. Ez a nagylelkű társaság valóban értékes munkát végzett: magánkéztől megvásároltak olyan műtárgyakat, melyek díszei lesznek muzeumainknak. Ezek a műtárgyak most az új magyar képtár (Képzőművészeti Főiskola) egyik termében nyertek elhelyezést és ha számban nem is mutatnak sokat, értékben azonban annál többet jelentenek. Így megszerezte az egyesület Ferenczy Károly csodálatos áhitattal megfestett *Hegyi beszéd-ét*, *Mányoki* Ádám fiatalkori önarcképét és ugyancsak tőle egy női arcképet, melyeket érdemes összehasonlítani. Itt van *Szinyei Máté* Pál *Lilaruhás nő-je* és a művész feleségének képmása, *Benczur Gyula* egyik portréja, a régi arcképfestő *Györgyi Alajos* önarcképe, *Dorfmeister* István és *Maulbertsch* Anton kisebb kompozíciói, valamint a pozsonyi festőművész, *Stock* János egyik műve.

M. 934. III. 8.

Harvey Law

1914

M. O. 1934. március 8. csütörtök

Magyar mecénások ajándékainak kiállítása

Előkelő válogatott gyűjtemény az Andrássy úti Új képtár egyik kis szalonjában: képek, szőnyegek, gobelinek, iparművészeti kincsek, amelyeket a Múzeumbarátok Egyesülte ajándékozott múzeumba. Húsz éve alakult meg a lelkes magyar mecénásoknak ez az egyesülete s most megmutatják, mit vásároltak e 20 év alatt.

Itt van az Iparművészeti Múzeum egyik főbűszkesége, egy gyönyörű brüsszeli gobelin a XVI. század elejéről, a Szépművészetiből Ferenczy Károly híres Hegyi beszéde, Szinyei-Merse Lilaruhás nője és még egy arképe, két Mányoki-kép, két Magyarországon is dolgozó osztrák művész, Dorfmeister István és Maulbertsch egy-egy műve, remek Ben-csur-portré: »A művész nővére«, néhány ritkaság ötösmunka, kerámia és egy felsőmagyarországi faragott és festett kelengyeláda.

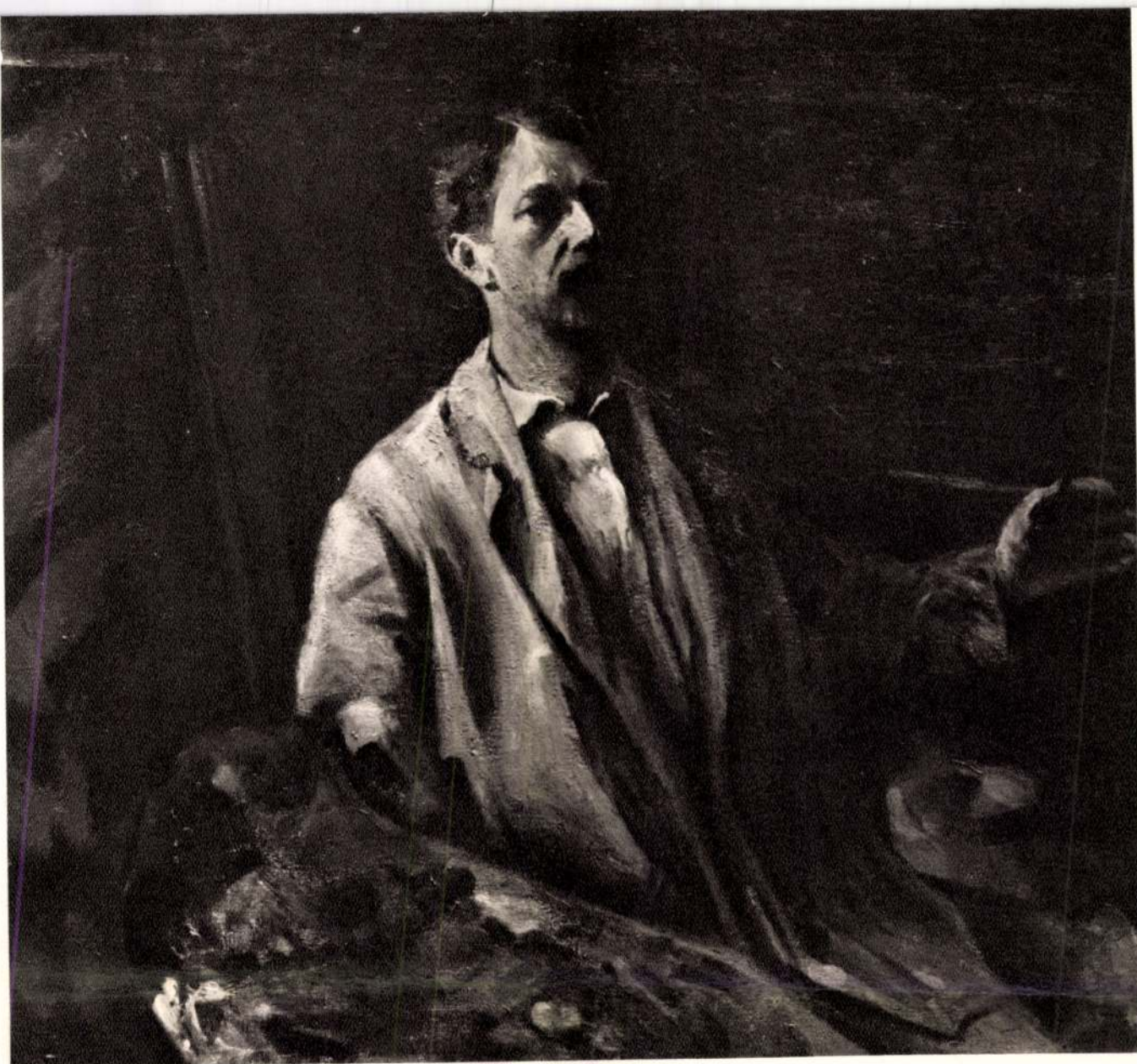
A háború után átalakult ez a szépcélú egyesület (miután a háborúban elvesztette komoly vagyonát), de új szervezetében, mint »A Művészeti Múzeumok Barátainak egyesülete«, szegényebben is a régi nemes lelkesedéssel siet múzeumbaik segítségére, ha valami különös érték megszerzéséről, íthontartásáról van szó.

Minden elismerést megérdemel az egyesület és szép kis kiállítása. (m-i)

Mo. 934. III. 8.

Ferenczy Károly

laszott. Elmondotta, hogy 34 eszten-
dős, *New Yorkban* született, nős, egy
kisleánykája van, foglalkozására néz-
ve tisztviselő.
— Önt a Gázműveknél felfüggesz-
tették?

Ferenczy Károly: Önarckép – Portrait de l'artiste par lui-même – Asmonopmpem

például a múlt század hetvenes éveinek francia festészete —, hogy a társadalmi életben egyre elszigeteltebb, annak összefüggései között tájékozódni nem tudó művész teljes figyelmét a pillanatnyi látvány eleven optikai rögzítésére fordítsa. Nálunk az volt az elérendő cél — elsősorban a nagybányaiak kezdeményezése folytán, hogy a művész megteremtse az ember és a táji környezet hangulati, képi egységét, s a természeti valóságot közvetlenül tanulmányozva vetítse ki érzelmeit.

E fordulatnak nagy volt a jelentősége művészetünk egész további sorsában, és nemcsak azért, mert a látvány érzékletes festői megközelítése a festészet történetének szükségszerű fejezete. Nagybánya oly módon indította el művészetünk modern polgári fejlődésének szakaszát, hogy tiszteletben tartotta a művészet minden hagyományos értékét, és minden alapvető törvényszerűségét. S ha realizmusa a polgári művész pozíciójából megközelíthető valóságra is korlátozódott, nagy szerepe volt abban, hogy festészetünk — további fejlődésének útján — mindvégig megmaradhatott a valóság talaján, nem mondott le a valóság ábrázolásának igényéről. A nagybányai mesterek nagyszerűsége, művészi fölényük, polgári etikájuk következetessége olyan szuggesztív erővel hatott 20. századi festészetünk nagy részére, hogy művészetünket csak periférikusan érinthették meg a művészi megismerés útjáról letérő későbbi irányok, a csak jelenséget megragadni akaró, vagy a látványt megkerülő, elvont lényegkeresésre koncentráló törekvések, és leginkább már leszűrt eredményeik közvetett alkalmazásával találkozhatunk.

Nagybánya mindvégig tudatosított, a két világháború között

elméletileg, esztétikailag is általánosított fő tendenciája tulajdonképpen szűkebb, mint maga a mozgalom, különösen az első nemzedék adta művészi örökségünk. Az 1902-ben alakult festőiskola oktatását és későbbi hatását kialakító fő tendencia mellett, amelyet a legtisztábban, önmagához is kiméletlen következetességgel és igényességgel Ferenczy Károly képviselt (Genthon István rövidesen megjelenő monográfiája mutatja be először a művész munkásságát a maga teljes gazdagságában), sokrétűek, változatosak az első nemzedék törekvései. Hollósnak a mozgalom indító erejét adó lelkes újat akarása, szenvedélyes emberszeretete, társadalmi igazságot kereső, népi típusokat formáló demokratizmusa csak néhány évig fért meg a nagybányaiak többségének egyre inkább magányba forduló, szubjektív hangulatot mentő passzivitásával. Thorma János képzeletét kritikai realizmuson nevelkedett életigenlés, nagy történelmi tanulságok megértése és láttatása foglalkoztatta. Réti hol érzelemgazdag, hol fanyar szemlélődéssel tárta fel a maga szűkebb, kisvárosi úri-polgári környezetét. Más-más hangulatú életörömöt, frissességet találunk Glatz Oszkár vagy Iványi-Grünwald képein. Nyomon kísérhetjük a Csók Istvánéhoz hasonló barátok, útitársak eleven alkotó kedvét az új festői lehetőségek minél gazdagabb kiaknázására. Sokrétű volt tehát az első nemzedék életfelfogása, nem volt egységes sem művészetük, sem világnézetük. Sokféle törekvés jellemezte a Nagybányához lazábban kapcsolódó festőket ugyanúgy, mint a tanítványok sorát. Maticska Jenő fiatalon halt meg és csak kevés megmaradt alkotása tanúskodhat a nagy mesterek tanításának termékenységéről. Akadtak — ugyancsak az

Műveket 1963 ~~febr~~ febr

Ferenczy Károly

NAGYBÁNYÁRÓL

Nagybányai kiállítást rendezni a teljesség igényével, háborúk pusztításai után felkutatni az elkallódott képek százait, úgyszólván lehetetlen. Hiteles képet adni a mozgalom szerepéről, jelentőségéről lehet. De még ma is, hatvanöt évvel első kiállításának megrendezése után, sokirányú, elmélyült művészettörténeti kutatással és esztétikai vizsgálódással magunk mögött, zavarban lehet egy nagybányai kiállítás képjegyzékének összeállítója. Már világosan látjuk a hosszú ideig egysíkúnak vélt és ismertett első nemzedék valóságos, tartalmilag-formailag differenciált, sokrétű összképét, de még gyakran elmosódnak a határok a nagybányaiak és a „nagybányaiság”, a mozgalom egykorú jelentősége és későbbi hatása között. Nem alapvető, de nyitott kérdések, hogy nagybányai-e mindenki, aki hosszabb-rövidebb ideig ott dolgozott, tanult, függetlenül attól, hogy művészetében maradandó nyomot hagyott-e a mozgalom, vagy pedig csak meghatározott művészi szemlélet alapján tekinthető-e valaki nagybányainak. S ha azt keressük, meddig terjed vajon azoknak a köre, akikre a mozgalom hatott, a jelenkorig is eljutunk: e hagyomány mindmáig él művészetünkben, olyanok körében is, akiket — a legfiatalabb nemzedékekhez tartozván — tanítványi kapcsolat sem fűzhetett már Nagybányához vagy a nagybányaiakhoz.

E sorok írásakor még csak előkészületei folytak a Magyar Nemzeti Galéria Nagybánya-kiállításának, amely először mutatja be mai közönségünknek összefüggéseiben a nagybányai hagyományt; még nem tisztázódott, milyen megfontolások alapján szelektálja a kiállítás a Nagybányán járt művészeket, milyen módszerrel mutatja be a művésztelep történetét, hatását. Így nem kapcsolódhatom közvetlenül a kiállításhoz, és csupán a nagybányai hagyatékot érintő néhány gondolat felvetésével kísérhetem a Galéria e nagyszabású vállalkozását.

A nagybányai mozgalom szerepét nem túlozták el a kortársak. Úttörő jelentőségét nem homályosította el sem művészetünk azt követő változatos gazdagsága, sem a jelenkor szocialista fejlődése. A művésztelep akkor jött létre, amikor a magyar festészet múlt századi polgári realizmusa már fejlődésének végére ért. Egyre másra tűntek fel a hanyatlás jegyei. A nemzeti művészet kialakulását követően, a kiegyezéssel kormány kultúrpolitikája következtében elterjedt a kispolgári szentimentalizmust kielégítő zsánerek, és a hamis hősokeket propagáló, millenáris jelszavakban fogant kései történeti ábrázolás. Az érett kapitalizmusra jellemző természet-szemléletből fakadt, a közvetlen látvány érzékletességével gyönyörködtető Majálist olyan botrányosan fogadták, hogy mestere, Szinyei Merse Pál, hallgatásra ítélte önmagát. Benczur Gyula fiatalkori pleinair képeinek nem lett folytatásuk. Székely Bertalan szenvedélyes hangulatú, közvetlen megfigyelésen erősödő tájfestészete saját művészetén belül is elszigetelt maradt. Nem a művészi kezdeményező erő hiányzott (a Majális egyidejű az impresszionisták fellépésével), sem a festészet továbbviteléhez szükséges tehetség és szándék. A félféudális társadalmi viszonyok, a kultúra önálló nemzeti fejlődésének folytonosan leküzdendő nehézségei kötötték gúzsba a művészetet és a közönséget egyaránt, és konzerválták, egyszerűsítették a hanyatlás útjára kényszerítettek olyan művészi

gyakorlatot is, amely nemrégben még nagyszerűen szolgálta a nemzeti függetlenségért, a nemzeti kultúra és művészet önállóságáért vívott harcot.

A századvégi gyorsuló kapitalizálódás azonban csakhamar hatott a művészetre. S ha nem is itthoni környezetben, hanem Münchenben, az elavult akadémiaival vívott művészeti, szemléleti harcban döbbsen rá néhány fiatal festő, Hollósy Simon növendékei és társai, a természeti valóság művészi megismerésének szükségszerű, új szakaszára — mozgalommá, szervezett csoporttá már itthon erősödtek, Thorma és Réti szűkebb hazájában, Nagybányán. 1896-ban, a millenáris ünnepektől hangos fővárostól távol, a kis bányavárosban kezdték meg Hollósy Simon vezetésével közös munkájukat. A rákövetkező évben rendezték meg első, megbotránkozást, meghökkenést kiváltó kiállításukat, amely felháborította a hivatalos köröket, felkavarta az egész művészeti életet, és vonzotta a festőket Nagybányára, ahol a művész nem választotta szét az emberi és a természeti élményt, hanem a látvány egységes hatását keresve fejezte ki érzelmeit, hangulatait.

A nagybányaiak fellépését követő emlékezetes vihar tulajdonképpen rövid ideig tartott. Törekvéseikben az érett polgári kultúrának a magyar társadalmi életben már meglevő igényei fejeződtek ki, s a hírlapok gúnyolódó, pökhendi hangját csakhamar elfojtotta a nagyrabecsülés. Ha akadtak még sérelmek, ha mindvégig küzdeni kellett a telep fennmaradásának feltételciért — néhány év múltán már nemcsak szakmai, de hivatalos elismerés is övezte munkásságukat. Évtizedek távlatából a gyors, átütő siker tűnik szembe, és ennek mintegy ellentmond, hogy a szakirodalom — a nagybányaiak fellépéséről szólván — nagyobb jelentőséget tulajdonított az első esztendőök dilettáns, méltánytalan hangú bírálatainak, mint a gyors elismertetésnek. De ez is érthető. Ez volt az első szervezett mozgalom a magyar művészet történetében, s az indulás nehézségeinek emléke elevenen, hiven élt a résztvevőkben. Nagybányával napjainkig a kortársak foglalkoztak a legtöbbet, akik büszkén hivatkozhattak az első évek hősiességére. Réti István, a mozgalom egyik szervezője és vezetője, még halála után is, 1954-ben kiadott posztumusz könyvének megjelenéséig, Nagybánya legfőbb értékelője és méltatója volt. S a magyar művészeti írók nesztorának, a nagybányaiak ügyét az első lépések óta gondozó Lyka Károlynak a szavai vezetnek be a Magyar Nemzeti Galéria jelenlegi kiállításának katalógusát.

A nagybányai mozgalom érdemeit nem kisebbíti viszonylag gyors elismertetése és mintegy azonnali hatása a magyar művészet nagyrészeire. Pusztán létrejöttével tükrözi kulturális életünk általános változásait, és érdemét növeli, történeti jelentőségűvé teszi a tény, hogy felfogta és kifejezte ezeket az igényeket, érdekekben korszerűsítette művészetünket, gyorsította a fejlett polgári kultúrára fogékony közönség alakítását.

Nagybányával lépett művészetünk — a mi sajátos társadalmi viszonyainknak, kulturális örökségünknek megfelelően — fejlődésének azon szakaszába, amely az érett kapitalizmus művészeti tendenciáival jellemezhető. Nálunk, a kapitalizmus viszonylagos fejletlensége miatt, a képzőművészet nem juthatott odáig — mint

1021
KÉPZŐMŰVÉSZET. A Nemzeti Galéria „Nagybányai festők”-kiállítása. szor leírták és elmondották már, hogy a magyar művészet történetében nyire nagyfontosságú dátum 1896, amikor Hollósy Simon vezetésével néhány nagytehetségű fiatal festőművész munkálkodása színhelyét Münchenből a Partium és Erdély határán fekvő, ősi, gyönyörű fekvésű kisvárosba: Nagybányára helyezte át. „Nagybánya ószerű épületeivel s gót tornyával, mint egy darab középkor, mit itt felejtett az idő. A város és az egész völgy felett sajátos tiszta kék köd, mintha az ég leereszkedett volna a földre”, — írta erről a tájról egyik útilevelében Petőfi. Hollósyt s társait (volt közöttük egy-két nagybányai születésű piktor is) vonzotta ez a vidék, amely csendjével, békés hangulatával elősegítője lett a művészi koncentrációknak, az elmélyült alkotásnak, s tájszépségeinek változatosságával jelentősen hozzájárult az idetelepedett festőcsoport művészi hitvallásának, nagy szándékainak megvalósulásához. Mi volt ez a művészi *credo*, mik voltak ezek a nagy szándékok? Röviden így felelhetnénk: friss, elemi erejű érzésekkel, a konvenciókat és szkémákat mellőzve fordulni a természethez, — ahhoz elfogulatlanul, közvetlenül közeledve.

E művészi elvek ma már magátólértetődőek, — a századvég képzőművészeti elmaradottságban azonban heves ellenkezést és gunyoros támadásokat váltottak ki. Hiszen művészeti közállapotaink sosem voltak siralmasabbak, mint a vacuumnak ezekben az évtizedeiben, amikor a hivatalos műpártolás és a nagykö-

nak és P. Campbell asszonynak, a századforduló legünnepeltebb angol szín-
nőjének négy évtizeden át tartó levelezését dramatizálja. Furcsa és erőlt
vállalkozás, hiszen a levél igazán nem drámai műfaj, még akkor sem, ha
ilyen érdekes művészegyéniség írja. Amellett a levélváltásokból a jelek
rint csak nagyon hézagosan rekonstruálható az a különös vonzalom, ami a két,
élete delén túl jutott ember között kibontakozott. Ez érthető is, hiszen Shaw
és Campbell legtöbbször ugyanabban a városban, Londonban éltek és levelet
csak akkor írtak, ha távol voltak egymástól. Valljuk be, nem nagyon izgal-
mas leveleket. Shaw írásain még csak érzik, hogy mesterségbeli író fogalmazta
őket és helyenkint nem nélkülözik a meleg költőiséget sem. Mrs. Campbell
levelei azonban bizony meglehetősen laposak és közhelyesek. Igazán Lukács
Margit varázsos tehetsége kellett hozzá, hogy ezekkel a szövegekkel ilyen színes
és élő alakot jelenítsen meg.

Persze a szerző Jerome Kilty is bele-bele irogatott a jelenetekbe, hogy
valamiféle dramaturgiai egységet teremtsen a hol rövid, hol terjedelmes leve-
lek sorában, és ez is zavaró. Nem tudjuk mennyi a saját szövege és mennyi az
adaptáció ebben a még formabontásnak is bizarr játékban, amelyben a sze-
replők az egyik pillanatban még párbeszédet folytatnak, hogy a következő
pillanatban, mintegy a dialógus folytatásaképpen, levelet olvasnak fel. Ki-ki
a sajátját, amit írt. Ez is szokatlan. Az ember általában a kapott leveleket

zönség izlése, ítéelőképessége egyaránt a mélypontra állott. Ezeknek a — kiegyezés utáni — évtizedeknek művészeti légköre olyan volt, hogy Szinyei-Merse kezéből negyedszázadra kihullott az ecset, Karcsay Lajos s mások szintén korán búcsút mondtak a festészetnek, Böhm Pál tűzijátékokat rendezett, Szontágh Géza Diegó vándorcirkuszok tagjaként égő gyertyákat s kardokat nyelt falusi vásárokon, Karvaly Mór festő — Signor Andrei álnéven — szintén vándorbüvészként kereste kenyerét, Dósa Géza, Nécsey István, Szikszay Ferenc, a karikatúrista Faragó József, Kardos Gyula az öngyilkosságba menekült... Székely, Lotz, Benczur értékes műveket alkottak ugyan ebben az időszakban is, de őket inkább csak tisztelte a publikum, — műveiket kevésbé ismerte. Mint Lyka írja: „Körülbelül úgy viselkedtek velük szemben, mint a klasszikus írókkal szemben: éppen nem voltak kapósak.” Az akkori kiállítástátogatók zömének szívéhez a rossz novellákat, banális történetkéket elmesélgető, a müncheni leckét rosszul felmondó festészet állt közel. Az efféle művek alkotói — Déri Kálmán, Margitay, Aggházy, Pap Henrik, Peske, Roskovics — voltak az ünnepelelt mesterek... E festők — évtizedekkel a barbizoni művészek, Crot, Courbet, — Manet Olympiája és Reggeli a szabadban című kompozíciója után — ilyen „művekkel” arattak hatalmas hazai sikereket: „Az ellenállhatatlan”, „Jaj!”, „Pici piros alma”, „Ügyetlen széptevő”, „A kis torkos”, „Melyik itt a Lizi kisasszony?”, „A kikoszarzott kérő” stb. Az anekdotizáló festészet mellett az akadémikus történeti piktúra is virágzott még a századvégen, de milyen messze volt ez már Székelynek, Madarásznak az abszolutizmus ellen tiltakozó, mély patriotizmussal telített történeti festészetétől... Üres csillogás, a történelemkönyvekből kínlódva kikeresett — és sokszor aulikus — témák jellemzik e hanyatlásnak indult historikus művészetet. (Peszty: „Zoltán eljegyzése Hamzával, Ménmárót leányával”; Dudits: „A fiumei podesta fölolvassa Mária Terézia királynő adománylevelét”.)

S ebben a korszakban előállt néhány fiatal ember, akik új irányt adtak a magyar művészetnek. Az ábrázolási ügyességnél többet nem adó, az élmény melegevel mit sem törődő rutin-piktúra árjával szemben szinte religiózus komolysággal fordultak a természet felé; — lemondva kigondolt ötletekről, a művészetben kívül álló hatáskeresésről, — csak *daimón*-jukra figyelve. „A csoport tagjai kiléptek a műterem zárt falai közül, közvelten érintkezést kerestek és találtak a természet jelenségeivel, a »hű ábrázolásra« törekvő pepecselés helyett egyéni megfigyeléseiknek hódoltak s nem az akadémia paragrafusai szerint, hanem az élmény és látomás közvetlen behatása alatt fogalmazták meg ritmikusan mozgalmak, színárnyalatokban gazdag képeiket. Nem szakadtak el tárgyi motívumoktól, de volt már képi ideáljuk...” — írja a nagybányaiak szerepéről Kassák Lajos. Németh Lajos viszont a nagybányaiak fellépésének művészetetükai jelentőségét hangsúlyozza, — rámutatva, hogy „utánuk már nem lehetett a régi módon festeni. Amelyik festő ezt nem vette figyelembe, az — bármily nagy egyéni kvalitásai ellenére is — kikerült a fejlődés sodrából.” (Németh: Adalékok a századforduló magyar irodalma és képzőművészete kapcsolatához című tanulmánya, „Irodalomtörténeti Közlemények”, 1963. évi 1. szám). Fülep Lajos is „a munkának bennük élő etikájára” hívja fel a figyelmet, „Magyar művészet” című nagyszerű könyvében (1923), — hozzátevé, hogy a mély művészi erkölcsön túlmenően a nagybányaiakat az foglalkoztatta, ami az akkori európai művészek legjobbjait, s ezért „e korszak magyar művészete valóban nemzeti, mert valóban európai”.

Amit az eddigiekben pár mondatban érintettünk, az inkább Nagybánya történeti jelentőségével volt kapcsolatban. Nyilvánvaló azonban, hogy sok becses és érdemes jelenség (hogy egy-két irodalmi példával illusztráljuk mondanivalóinkat: Kármán, Vitkovics, Kazinczy, Jósika, Dugonics stb.) helye és rangsora más, ha történetileg, és más, ha esztétikailag helyezük mérlegre. A történeti vizsgálódás az emberiség és a nemzet kultúrájának folyamatosságába állítja be a művészt és a művét, s így mondja ki ítéletét, — az esztétikai viszont a mű korok-feletti, nem hervadó és nem illanó, örök értékeire figyel.

Hollósy, Thorma János, Iványi-Grünwad, Réti István — mindegyikük alkotott néhány olyan művet, amely ma is eleven érték. De ki ne érezné, hogy

2 pl. Hollósy „Tengerihántás”-a vagy Thorma „Szenvedők”-je (s a példákat lehetné tovább sorolni!) fejlődéstörténetileg számottevő alkotások ugyan, ám egykori hatásuk megkopott, varázsuk csökkent, esztétikai lelkesedésünk irántuk már nem maradéktalan.

Égészen más a helyzet azonban Ferenczy Károly számos alkotásánál. Munkái mellett társai jórészt elszürkülnek. Bár neki is vannak gyengébb munkái (így pl. a korai szentendrei művek között), viszont nem egy alkotásából a legnagyobbak: Giorgione, Rembrandt, Watteau, Chardin idő-felettsége sugárzik. Ismeretes, hogy az 1950 körüli művészetpolitika — állítólagos „apoitikussága” és az „elefantsontorony” iránti vonzódása miatt — Ferenczyvel szemben Hollósyt tekintette a legjelentősebb nagybányai mesternek. (Feltehetően a „Rákóczi-induló” című képterv miatt, amely Hollósyt évtizedeken keresztül foglalkoztatta, azonban vázlatoknál tovább nem jutott vele.) Ez a Ferenczyt hatterbe szorítani igyekvő „átértékelés” a művészi kvalitáskülönbségeket teljesen figyelmen kívül hagyta, de méltánytalan volt azért is, mert Ferenczy — bár nem volt harcos alkati — mégsem volt olymértékben „apolitikus”, mint ahogyan első pillantásra vélni lehetne. Büszke visszavonultsága, tartózkodó magatartása félreérthetetlen és szakadatlan negációja volt az akkori hivatalos ponttikai és művészeti élet talmiságának, maradiságának, montenegrói horizontjának.

Ferenczy naturalistának vallotta magát. Áhítattal figyelte, tanulmányozta a természetet, és nem festett másképpen, mint természet után. (Élete utolsó éveiből való Pietà-tanulmányainak koszorút tartó, lebegő angyala volt tudunkkal az első és egyetlen kivétel ez alól...) Tehát: naturalista volt, de ez a megjelölés csak igen fogyatékosan jellemzi a mestert, hiszen a képzőművészeti naturalizmus nem azonos a Zola-, Verga-, Bródy Sándor-, „Sárarany”-féle irodalmi naturalizmussal. Képzőművészeti értelmezésben az impresszionizmus és a pointillizmus is naturalizmus, annak végső fázisa.) Ferenczy naturalizmusában nincs semmi közönséges és prozai, képei mindig többek között „természetkivágásoknál”, mert önala a látomásnak és a képzőletnek is nagy szerepe volt. Művészi páratlanságát szépen jellemezte barátja, Petrovics Elek: „Mély értelmének, költői vénájának, soha meg nem tántorodó művészi érzületének fölüeny tudás állott szolgálatában. Tudás, mely csupa erő és komolyság, s amelyben semmi sem volt abból, amire az átlagos eszetforgatók annyira büszkék: az ügyességből és bravúrból. Azt, amit festés alatt értünk, senki sem művelte szebben kortársai közül, senkinek sem volt bátrabb és önállóbb a színlátása. Egy róla szóló tanulmányban Emerson módjára bátran lehetne azt a címet adni: Ferenczy Károly, avagy a festő...”

A mesterből áradó fluidumot, lényének kivételességét, nemességét mindenki megérezte, aki kapcsolatba került vele. A nagybányai művészletről szóló regényében, „A félbolond”-ban így szól róla Tersánszky J. Jenő: „Ha van embernek önálló, egyéni légköre, ami igézzettel hat bárkire, aki közelébe kerül, Ferenczy Károly egyénisége ilyen volt a legnagyobb mérvben. Az életnek jóindulatú és joggal kicsikét gúnyoros, fölüeny szemlélete, a tiszta művészet megrendíthetetlen tisztelete és ebben a tekintetben a jónak csahatatlan föl- ismerése és elkülönzése a rossztól, — hát valahogy így tehet kifejezni azt a légkört, ami Ferenczy személyét körülsugározta... A róneszásban voltak csak ilyen művészcsaládok, akiket valahogy körüleng az áhítat föl ismerhetően, az, amivel mesterségükön csüngenek. Nekem mindig nagy kedvem támad, hogy kezet csókoljak ennek az öregnek!”

Ismeretes, hogy Ferenczy — bár „szabadgondolkodónak” vallotta magát — sok bibliai tárgyú, sőt keresztény szemléletű képet festett. („A tékozló fiú”, „Hegi beszéd”, „Levétel a keresztéről” stb.) Kevésbé közismert azonban, hogy egyszer egy oltárképmegbízáshoz is közel állott. Lechner Ödön, az építész őt hozta javaslatba a pozsonyi Szent Erzsébet templom főoltárára szánt — a rózsacsoda jelenetét ábrázoló — képhez. Petrovics szerint a „művész nagy kedvel készült a feladatára.” A megbízást azonban Túry Gyula kapta meg, a századfordulónak ez a furcsa „egyházművésze”, aki több, a maga korában becsült oltárkép mellett — minden különösebb aggály s a lelkiismeretbeli összeférhe-

Ferenczy Károly

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.

Telefon: 188296 188-307

Ferenczy Károly
VIGILIA

APR

letlenség gondolatának felmerülése nélkül — megfestette a neves történetíró
Thallóczy Lajos bécsi házának hírhedt obszcén freskóit.

A Bényi László által rendezett kiállítás — az öt alapító nagybányai mester
munkáin kívül — felsorakoztatja a Bányán megfordult többi művész — így
Kosztka, Csók, Glatz, Szőnyi, Bornemissza Géza — munkáit is. Czobel Béla,
Tihanyi, a Galimbarti-házaspár s mások munkái már azt jelzik, hogyan tört
be Nagybányára Párizs felől Cézanne, Van Gogh, sőt Matisse és a kubisták
szellemisége. S ha cikktünkben elsősorban Ferenczy Károly művészete előtt
hódoltunk, — kiállítási beszámolóinkat hadd zárjuk a nagy mester közöttünk
élő fia: Ferenczy Béni nevének említésével; néhány nagyméretű rajza — az
utolsó teremben — a tárlat nagyszerű fináléja. (Dévényi Iván)

ZENEI JEGYZETEK. (A Magyar Vonósnégyes hangversenye.)
Már a legutóbbi szereplésük után is a legelső vonósnégyesek közé soroltuk a
Magyar Vonósnégyest (Székely Zoltán, Kutner Mihály, Koromzay Dénes és
Magyar Gábor), jöllehet akkori teljesítményüket kissé beárnyékolta az együt-
tes jaradtsága. Mostani hangversenyükön aztán olyan olyan kivételes élménnyel aján-
dózták meg a Zeneakadémia közönségét, amilyenre gyakran kell egy életet
várni. Mozart, Bartók és Schubert egy-egy vonósnégyesét játszották, csodá-
latos, hűdelt, lélegzetelállító tökéletességgel. Néhány különbséget

Derűs vagyok és
pipám is, bicskám is
Derűs vagyok és hallgatag.

.....
Hopp, szél, fúdd szét e dalomat!
Nincs senki, akire rámondjam;
"Orómét lelte a nyomorban."
Féltő valék, már süt a nap,
Derűs vagyok és hallgatag.

A második és negyedik tétel szimmetrikus párjai egymásnak. Edwin v. d. Nüll jellemzi legplasztikusabban mondanivalójukat (ismerteti: Kárpáti János): ".... A Prestissimo titokzatosan tovasuhanó, fantasztikus lények világát tárja elénk." Bartók e misztikus poézisének őstét alighanem Beethovennél kell keresnünk, ám rokoníthatjuk József Attila egyike régebbi elemzésünkben idézett Klárisok című versével is.

A hid-formálásnak megfelelően Bartók művének legsúlyosabb tétéle a középső, harmadik, középső része. Ennek a tételnek legszebb folytatása a Zene harmadik, középső része, amelyben ugyancsak a természetet jeleníti meg az alkotó. Bartók nehől disszonáns, ködös fogalmazása látszólag megszűnő esik a természet realizmusától, ám annyira él, mozog, villószik nála min-

Ferenczy

Ferenczy Károly: Nyilazók

Károly

Népminiszer, 1963-9-m

Csuprok, tálak, fehér-kék habán
kancsók, dudászínű alföldi edények,
kavicszal mintásra dörzsölt fekete
cserepek, kanállal csurgatott díszí-
tésű korsók, *Keats ódájára méltók!*
Bartók egy négysoros népdalban
meglátta, fölfedezte a Bach fúgái-
val, Beethoven vonósnégyeseivel
egyenlő rangú tökéletességet; e pa-
raszt-fazekasok művészete a ma-
ga helyén nem alábbvaló Luca del-
la Robbiánál. Egy jól kikerekített
ivóedény bevégzett tökéletességének
szemlélését nem lehet megunni.

Szinek harsogása a drága, cifráza-

tos szűrők, vasárnapi öltözetek, vő-
legényi kalapok csínom díszsein.
Hogy lebűvölte Adyt, a Kalota
partján:

*Mennyi szín, mennyi szín, mennyi
kedves*

*És a tarkaságban annyi nyugalom
Es fehér és piros és viritó-sárga,
Izgató kék és harcos barna szín
S micsoda nyugodt, nagyságos*

*arcok,
Ekes párták, leesni áhítók...*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ferenczy Károly

ÚJ SZÓ (Bratislava)

1964 JUL 25

Ferenczy Károly: Fürdés előtt

ÚJ SZÓ 8 ★ 1964. július 25.

Forced march

rikai részével

érkeztek telek, kilátó tornyok, vendéglők életük stb. A jelenlegi szállodai beru- k hírne- házások összege meghaladja a acélból 40 millió dollárt. Nemrég nyí- acélból tották meg a kanadai oldal má- acélból sodik kilátó tornyát, s már a acélból harmadik és a negyedik torony acélból építésére készülnek. Egy-egy lá- acélból togatás, szép pillantás a kilátó- acélból toronyból személyenként 1,25 acélból dollárba kerül. Nem csoda, hogy acélból egyre gyakrabban felmerül a vé- acélból lemény: „A Niagarának ma már acélból túlságosan biznisz-íze van.”

A megérkezés után

Amikor megérkeztem a Niaga- ra-vízeséshez, a városban úton- útfélen leszólítottak különféle ügynökök. A kanadai oldalon is tipikusan amerikai módra aján- lották fel segítségüket, vagyis az útbaigazítást, idegenvezetést, taxiszerzést stb. Alighogy kisza- badítottam magam az erőszakos- kodó ügynökök gyűrűjéből, az egyik szórakozóhely kirakatá- ban a következő felíratra buk- kantam: „Eppen most érkezett meg Jack Ruby és Lee Oswald”. Tekintettel arra, hogy a holtak feltámasztásában nem hiszek, s nem hagyom magam oly köny- nyen beugratni, a három dollár belépőt hasznosabb célra fordít- ottam...

keni a korlátot, mert úgy érzem, hogy ezt a csodás természeti szépséget, az úszó víztömeget magamhoz kellene ölelnem...

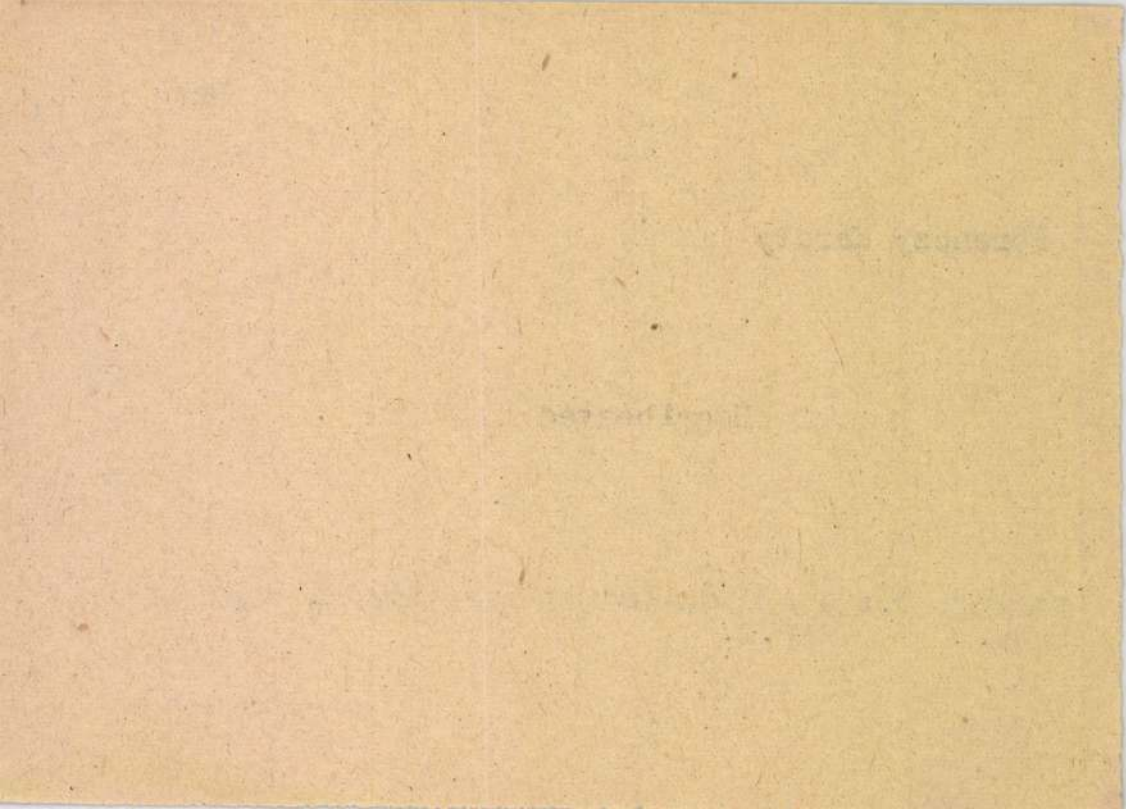
Bobby Leach, a „hordó — utasok” egyike 1911-ben. Előtte saját szerkezetű acél- hordója, amelyben átutazta (vagy átzuhanata?) a vízesést.

MDK

Ferenczy Károly

Hegybeszéd

Gentzen I.: A múzeumberátok kiállítása. Napkelet
1934. 237.l.

MDK

Ferenczy Károly

Önarckép, repr.

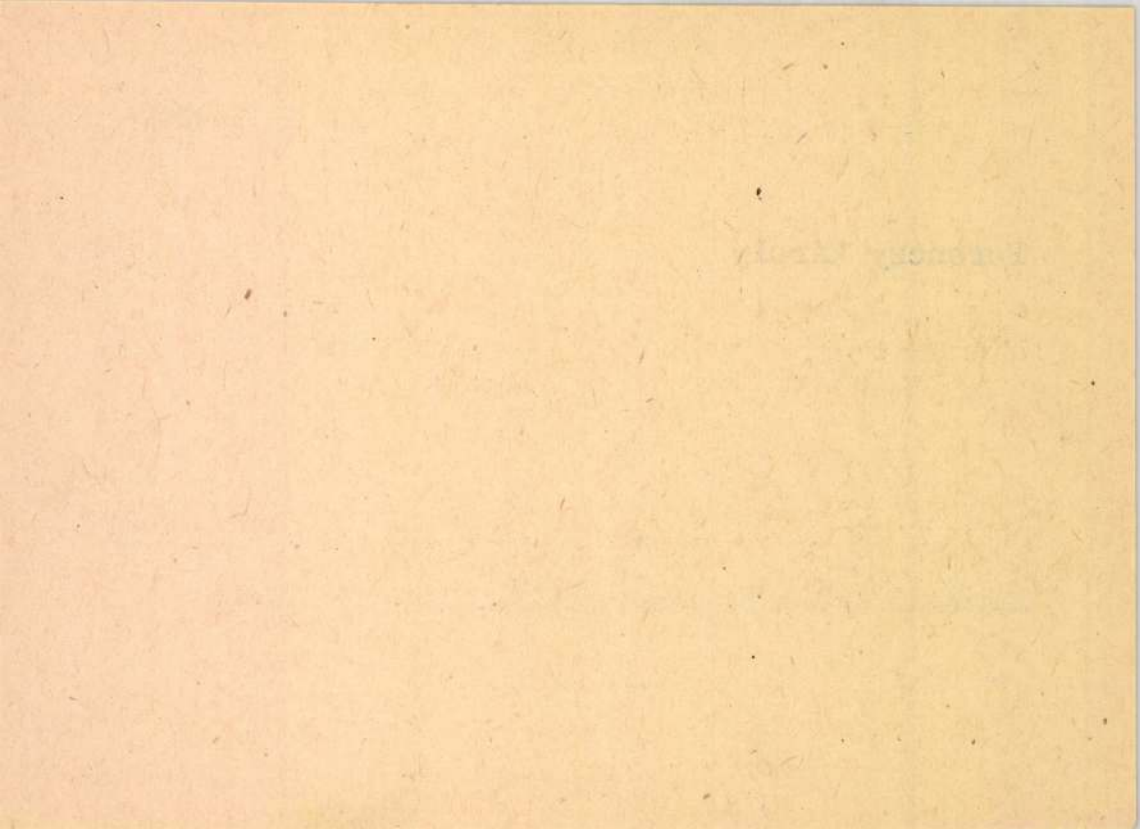
Képzőművészet 1932. 52. sz. 154.1.

MDK

Ferenczy Károly

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 58.l.

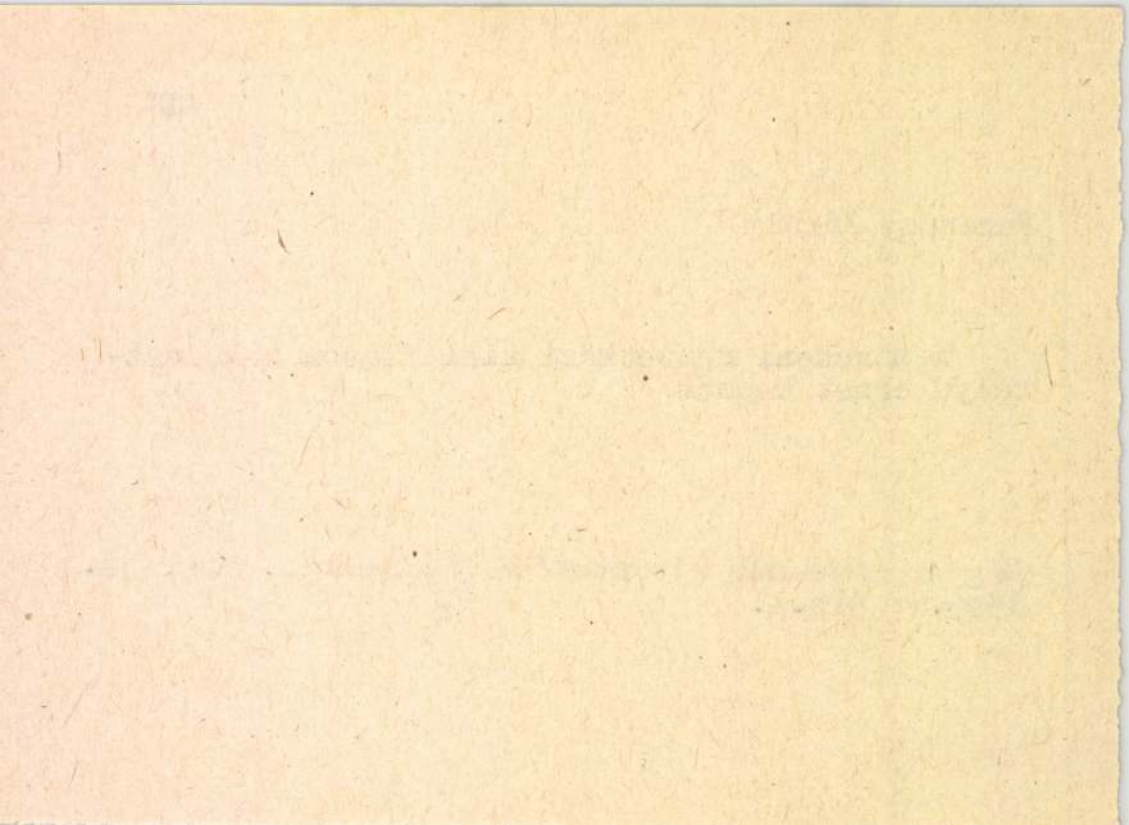

MDK

Ferenczy Károly

A müncheni nemzetközi kiállításon másodosz-
tályu érmet kapott

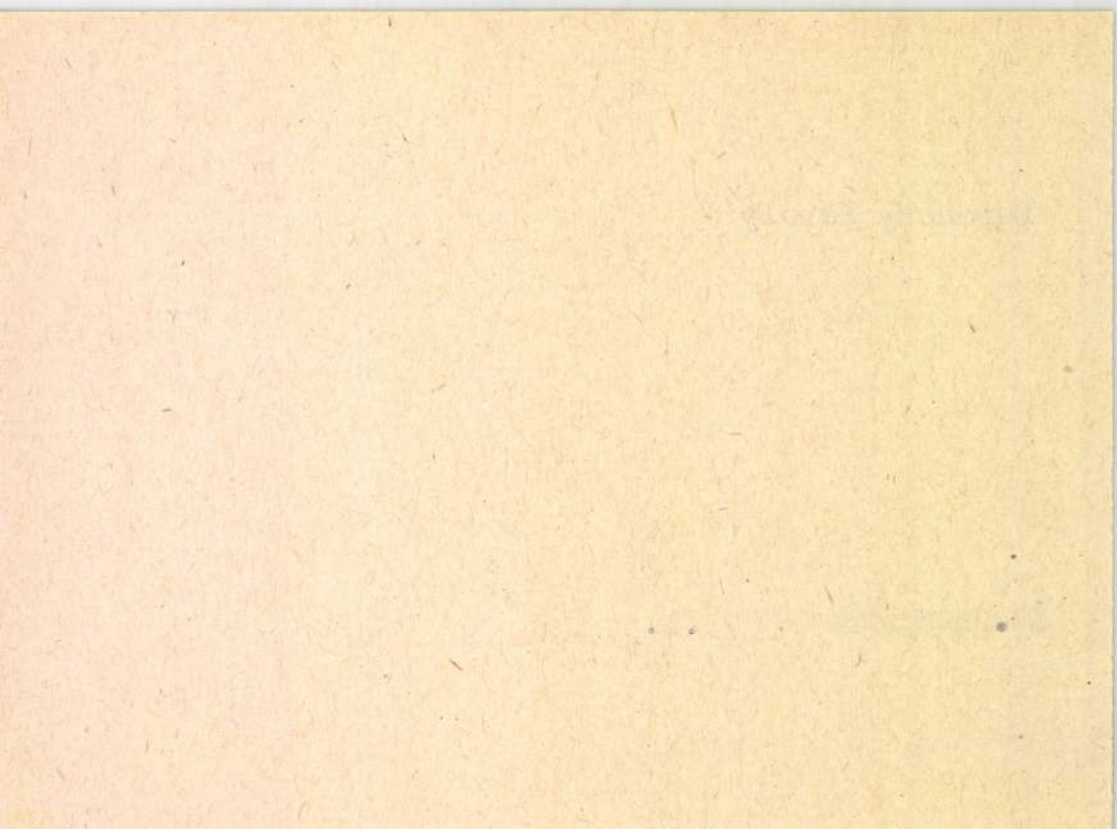
Magyar művészek kitüntetése Münchenben. Vas.Ujs.
1905. 510.1.

MDK

Ferenczy Károly

GerLonModFest. 73.1.

MDK

Ferenczy Károly

Ábrahám áldozata c. munkájáért a 2000
koronás Ipolyi-díjat kapta

Művészet 1902.

70.1.

PERSONAL MAIL

ADDRESS ONLY - NO NAMES
ADDRESS ONLY - NO NAMES

NO. 1

Ferencz Károly Verő

Lobosk Mező Aléplaj 1859 Febr. 8. -

Földel. -

Ferenczy Károly.

Akinek a kezdeményezésére alakult a Magyar
Impresszionisták és Naturalisták Köre 1908-
ban.

Bende J:

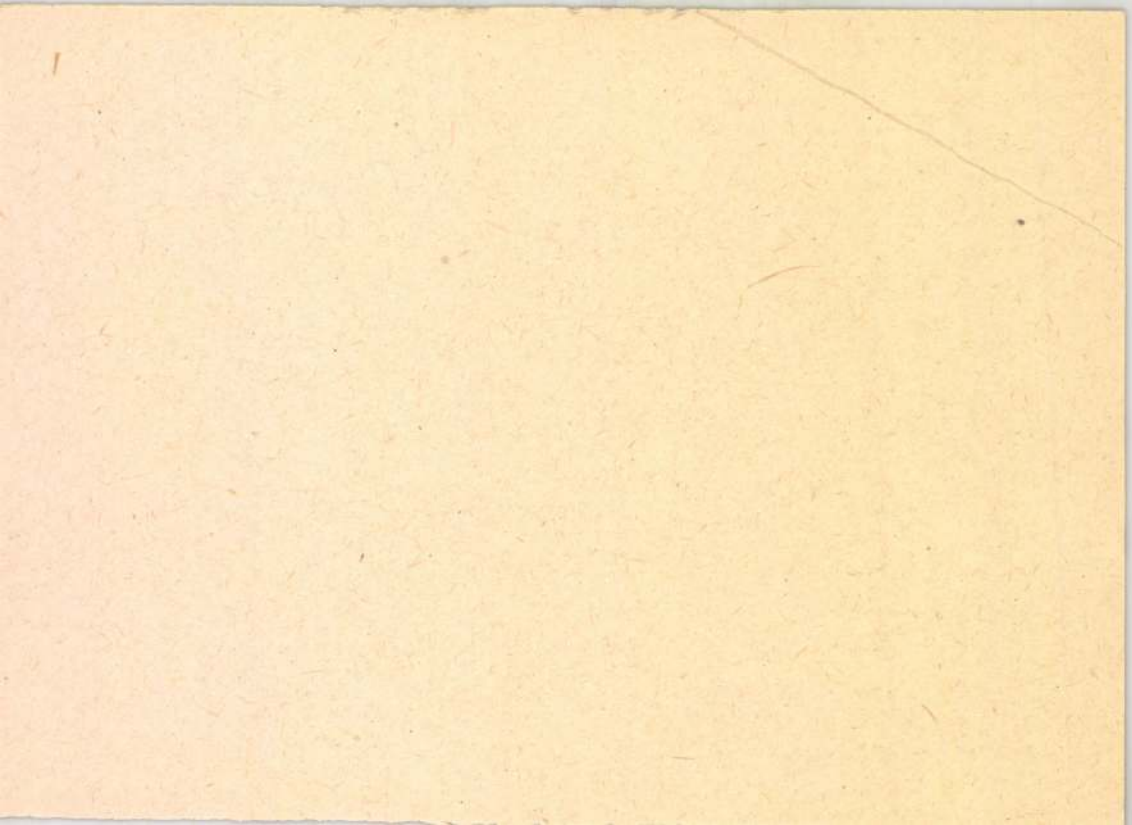
A Képzőművészeti egyesületek története; kézirat.

Ferenczy Károly.

Az Ernst muzeum kiállítást rendez műveiből
1913-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat

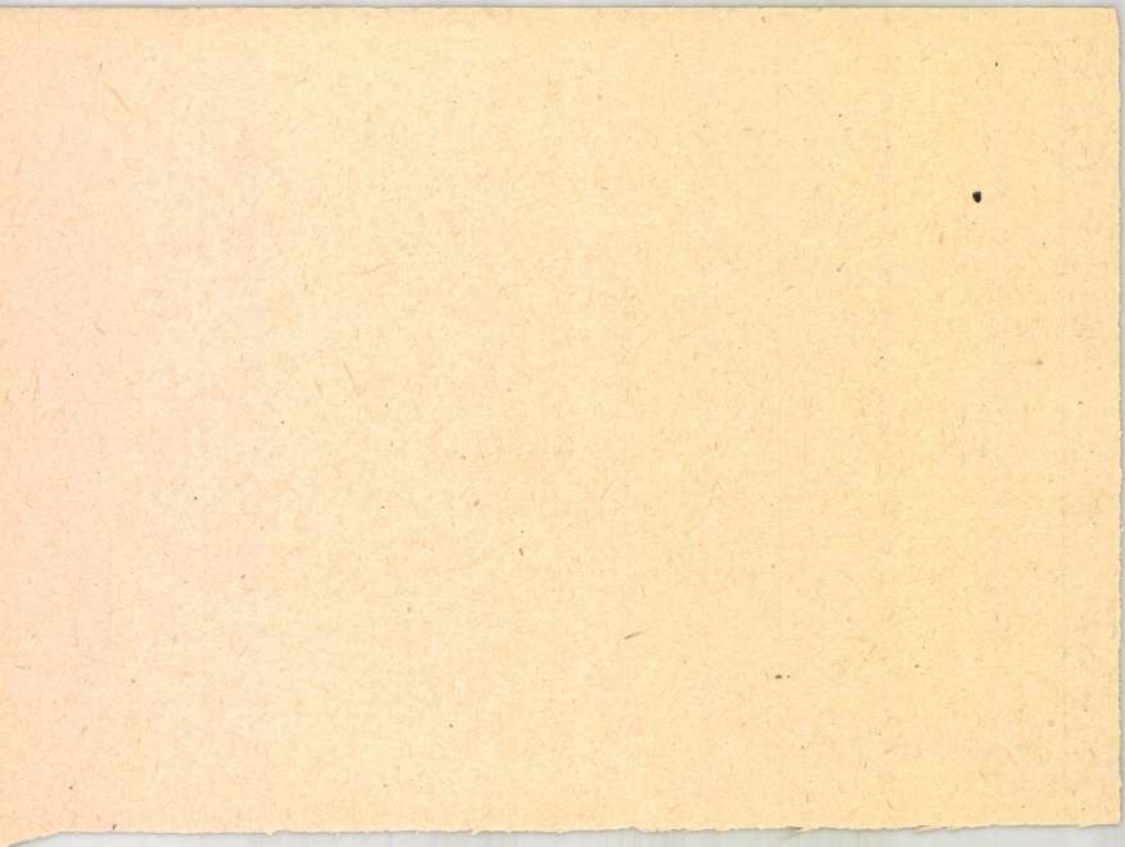

Ferenczy Károly.

Műveiből kiállítást rendez az Ernst muzeom
1916-ban.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat

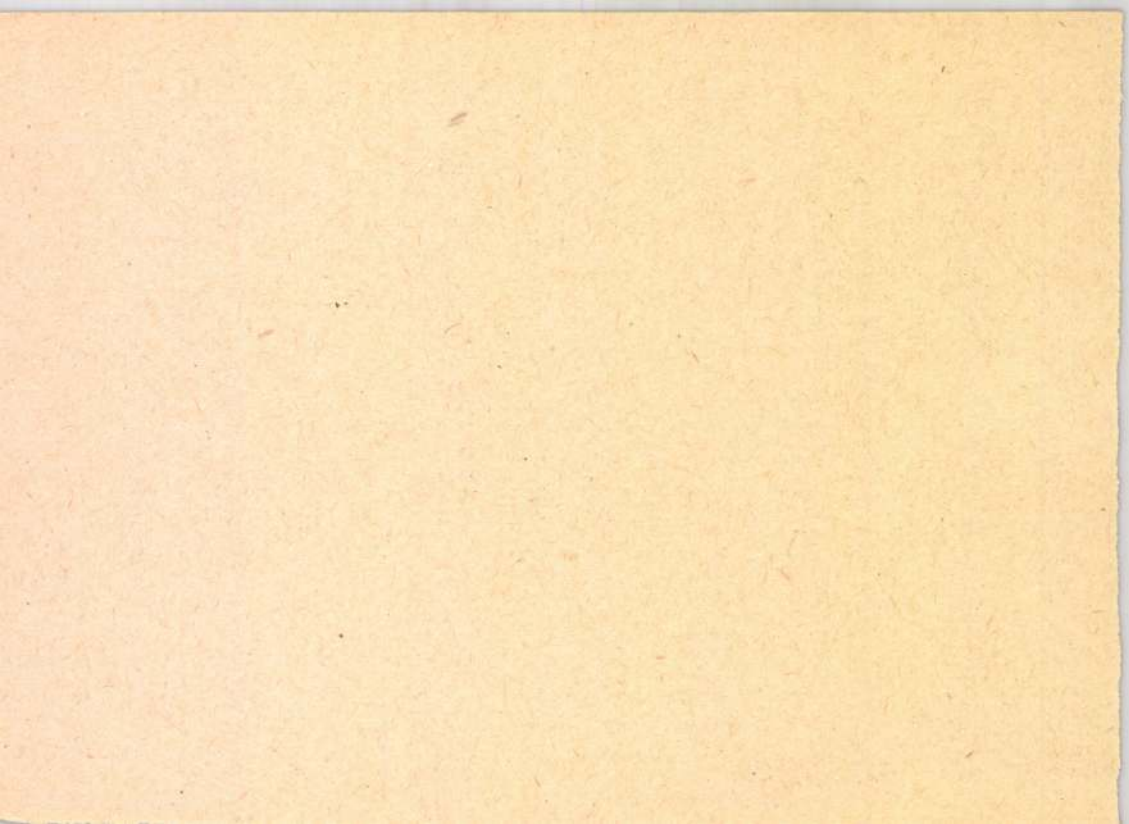

Ferenczy Károly.

Hagyatéki kiállítását rendezti az Ernst mu-
zeum 1918-ban.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

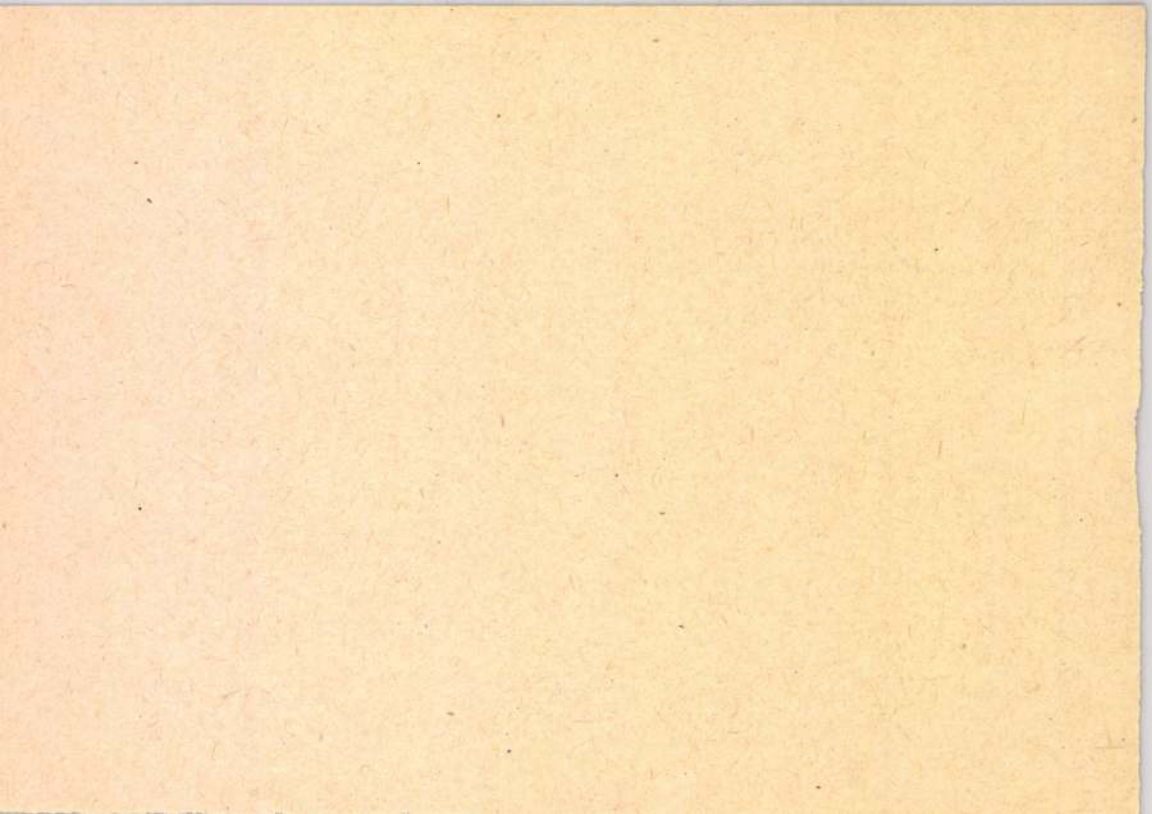

Ferenczy Károly.

Hagyatéki kiállítását rendezti az Ernst múzeom
1925-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Ferenczy Károly.

Ismeretlen műveinek kiállítását rendezte
az Ernst muzeom 1935-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

October 22 - 1914

Journal of the

Exploration of the
Great Lakes and
St. Lawrence River

Page 1

Left New York City at 10:00 AM for
Albany, N.Y.

Ferenczy Károly.

Kiállította műveit az Ernst muzeom 1940-ben

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

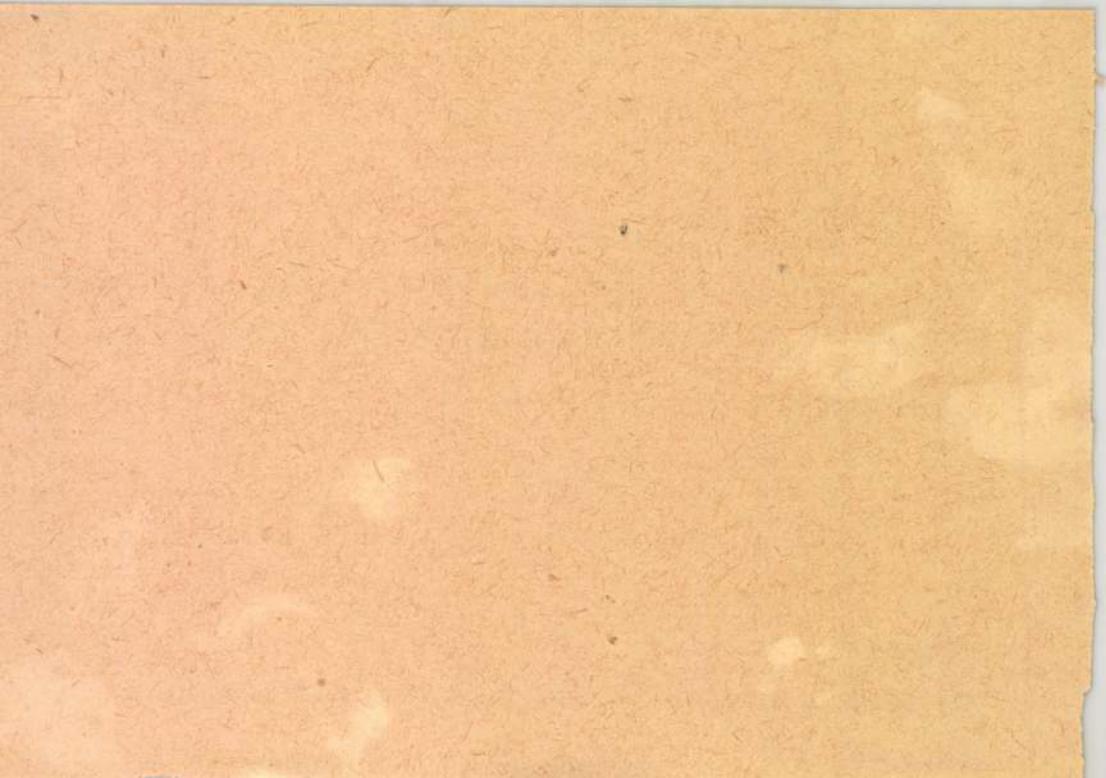
Ferenczy Károly.

Részt vett a Magyar Impresszionisták és Naturalisták első kiállításán a Nemzeti Szalonban.

Törzstag.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

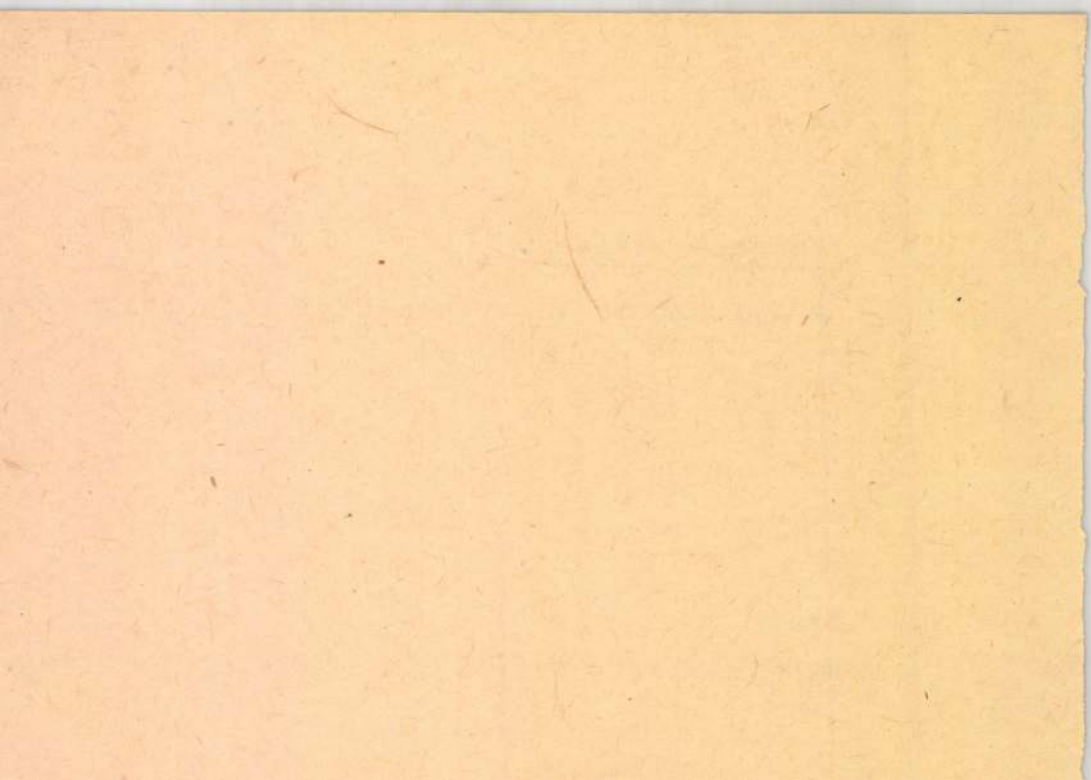

Ferenczy Károly.

A XIX.század vége felé megkezdte pályáját.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Ferenczy Károly.

A Művészház tagja 1909-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

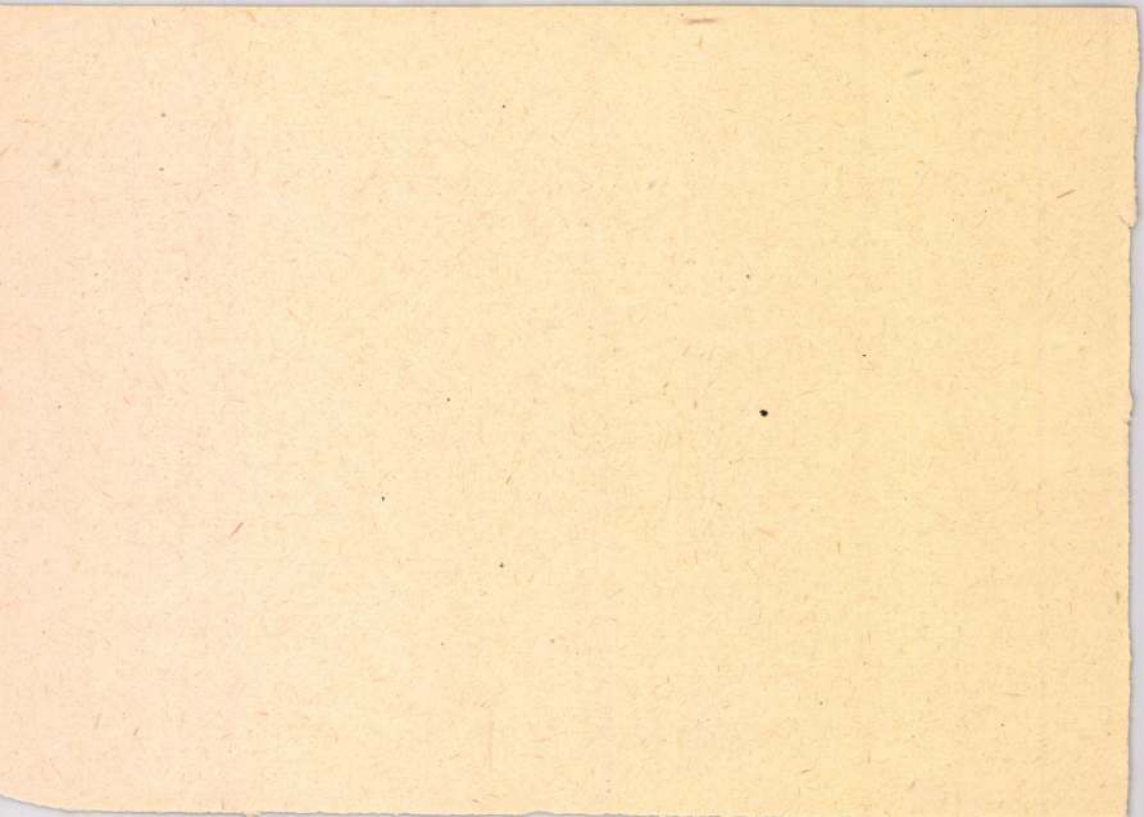

Ferenczy Károly.

A Nemzeti Szalon kiállította műveit 1903-ban.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

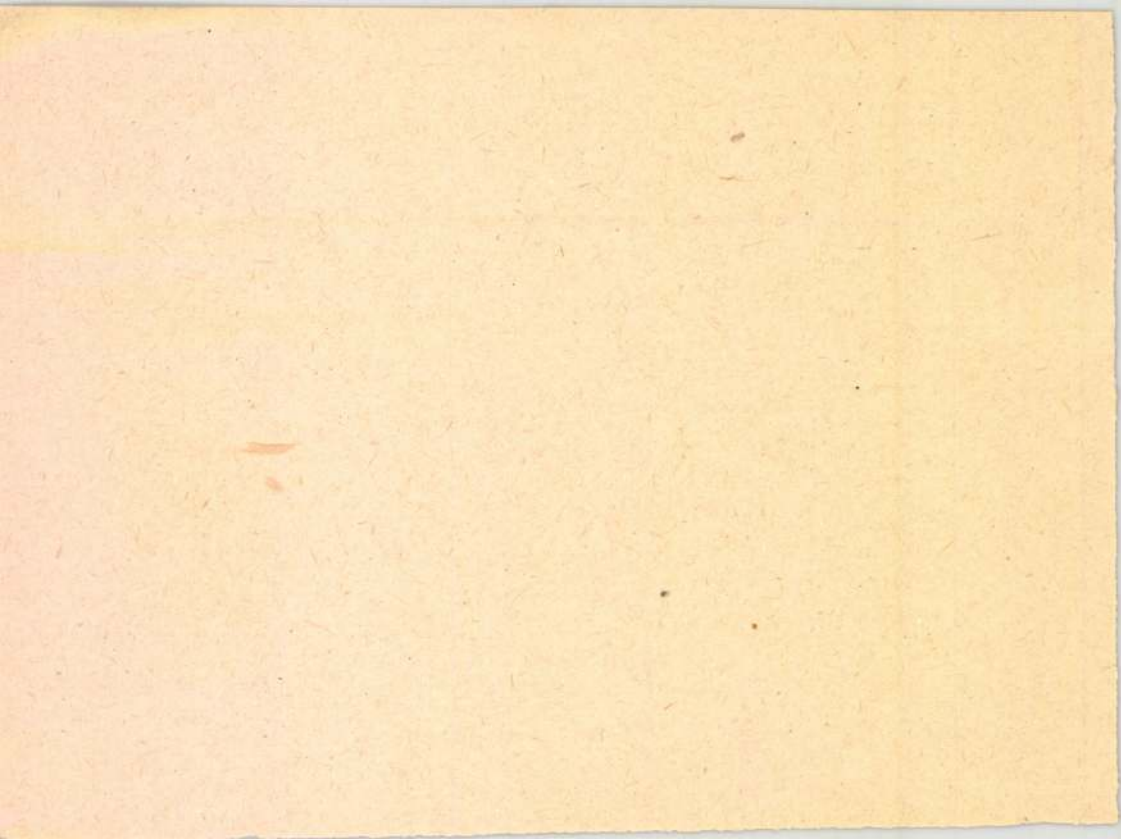

Ferenczy Károly.

A Nemzeti Szalon alelnöke,

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

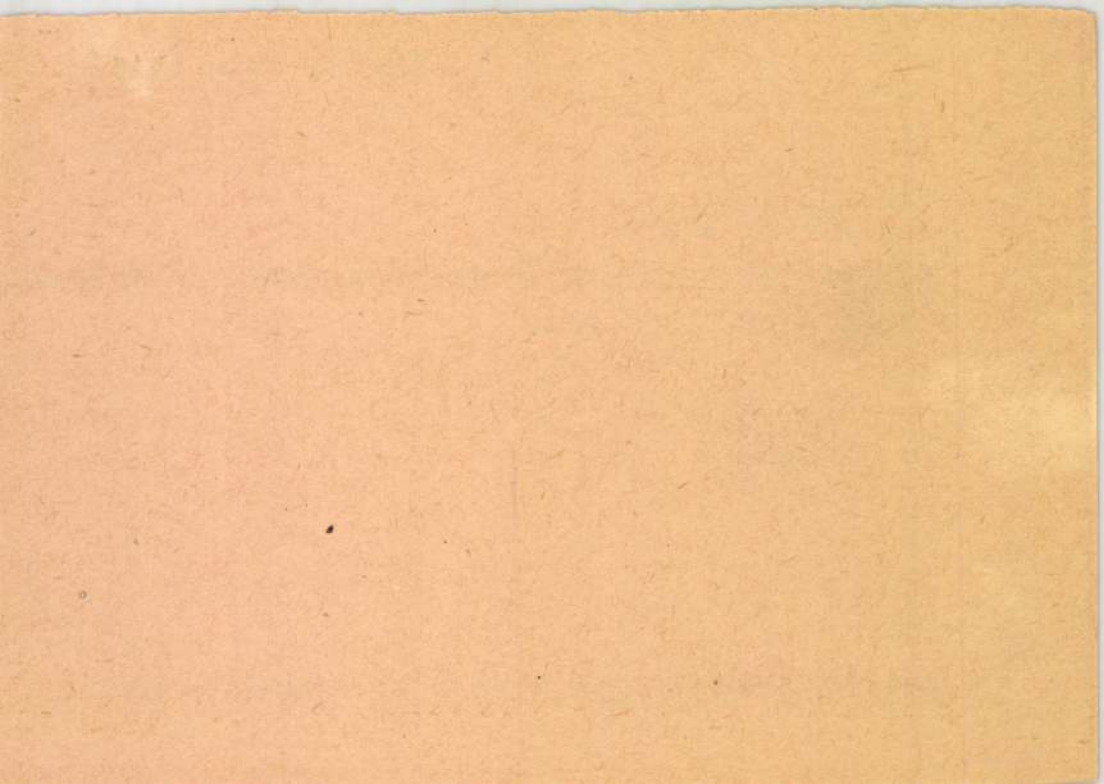

Ferenczy Károly.

Megszervezi a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Körét 1908-ban.

Bende J:

a Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Ferenczy-Károly hatása tanítványaira

Diener Dénes R.kikérdezése.
kikérdező: ismeretlen

szöveg. 117

Thorma János

MIV. Tört. Dok.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Budapest, XIV., Dozsa György ut 41

szövarch.12o

Ferenczy Károly

Czóbel Béla kikérdezéséből.
kikérdező:?

1870

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1870

Ferenczy Károly Nagybányán, oktatói módszerre.

Boldizsár István kikérdezéséből
kikérdező Artner Tivadar.1958 jan.

Szövearch. 115

Fonyi Geza

Muv Fort Dok.

MŰVÉSZETTÖRTÉNELMI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György ut. 41.

szövarch.115-5.ó

Ferenczy Károly

Benkhardt A.kikérdezéséből.

kikérdező: Széll Margit.1955 okt 17.

Műv. Tört. Dok.

Vajda Lajos

szövarch 114

Ferenczy Károly

Bálint Endre kikérdezéséből

kikérdező:lakatós József.1955 szept,12.

1870

1870

1870

1870

Ferenczy Károly

Bálint Endre kikérdezéséből.

kikérdező:lakatos József.1955.szept 12

1958

1958

1958

1958

Ferenczy Károly.

Nagybánya.

Moldován István kikérdezéséből.

kikérdező:?

1871

1871

1871

1871

1871

1871

Ferenczy Károly

szövarch.131.6.6.

Kocsis A. kikérdezése

kikérdező: Lakatos József. 1955 aug

szövarch.131.6.6.

Műv. Tört. Dok.

Rippl Rónai József

szövarch.124

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONTI
Budapest, XIV., Dózsa György ut 41

szövarch. 149.6.6

Ferenczy Károly.

Soproni Horváth József életrajza.

1870

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1870

1870

Ferenczy Károly.

A Nyolcak csoporttal kaps vélekedése.

Márffy Odön beszél kortársairól és a korról.
jegyezte: Somogyi Árpád.1951.

1875

1875

1875

1875

Ferenczy Károly.

J. Nagybányáról

Márffy Udön beszél kortársairól és a korról.
jegyezte: Somogyi Árpád.1951.

...

...

...

...

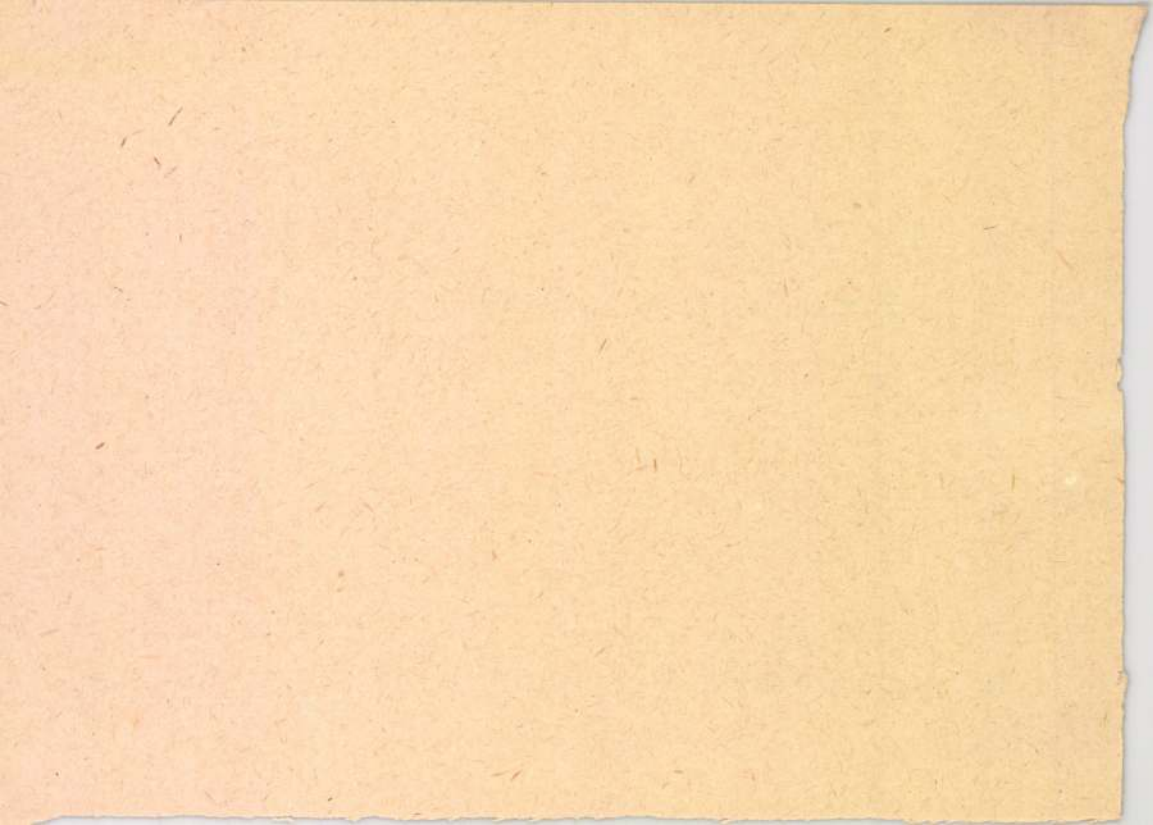
...

Ferenczy Károly.

A Tamás Galéria kiállításain szereplő művész.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Ferenczy Károly.

MDK

festő.

Különösebben kiemelődött a nagybányaiak stílusa,
ő is az illusztráció terén új álláspontot képvisel.

Művészet. 1918. 23. old.

Ferenczy Károly. festő.

106.	Cigányok.	Tempera.
107.	Festő és modell.	"
108.	Kettős arckép.	Olj.
109.	Férfi arckép.	Tempera.

Műcsarnok. 1904/5 téli kiáll. Kat.

1911
1912
1913
1914

1915
1916
1917
1918

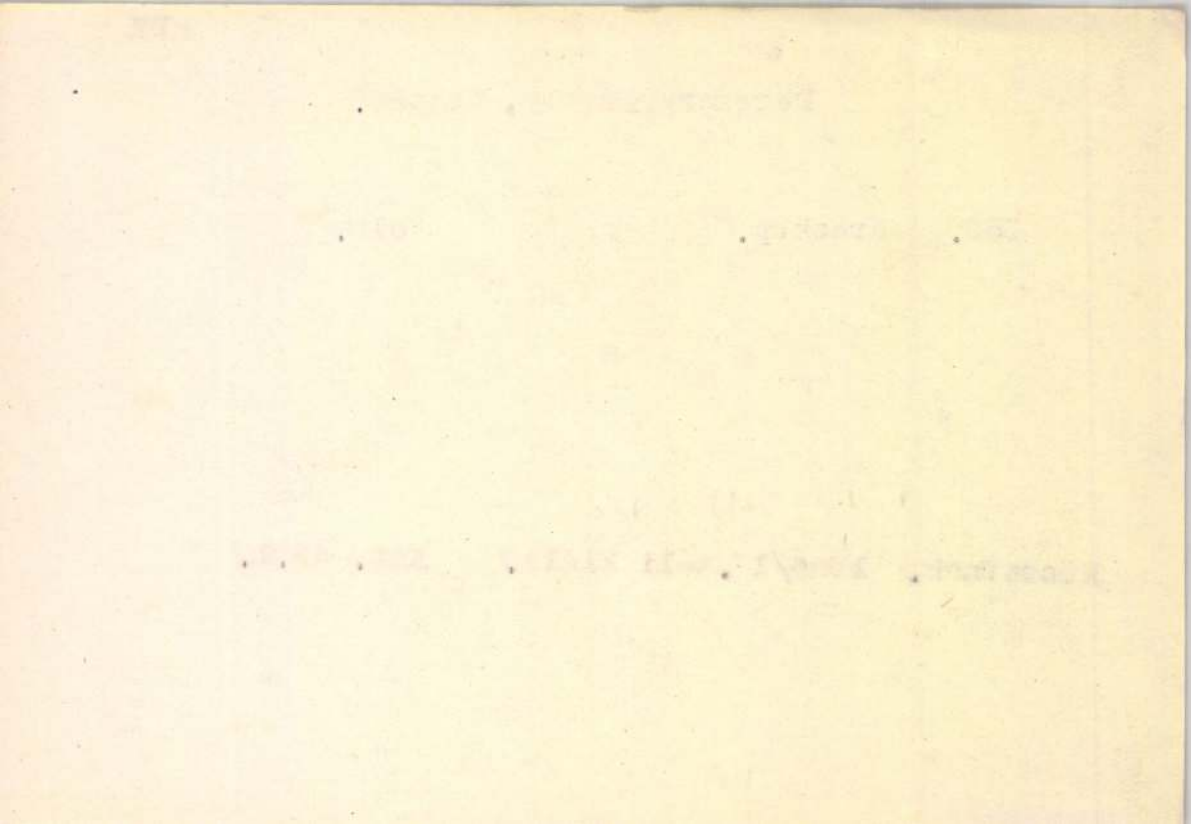
1919

Ferenczy Károly, festő.

359. Arczkép.

Olaj.

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 43.9.

Ferenczy Károly, festőm.

26. Csendélet./Uzsonna-részlet/. Olf.

Szabad művészek csoportja.

KMT. 1915/16. téli kiállítás. Köt. 32.1.

1872

Baroness ...

General ...

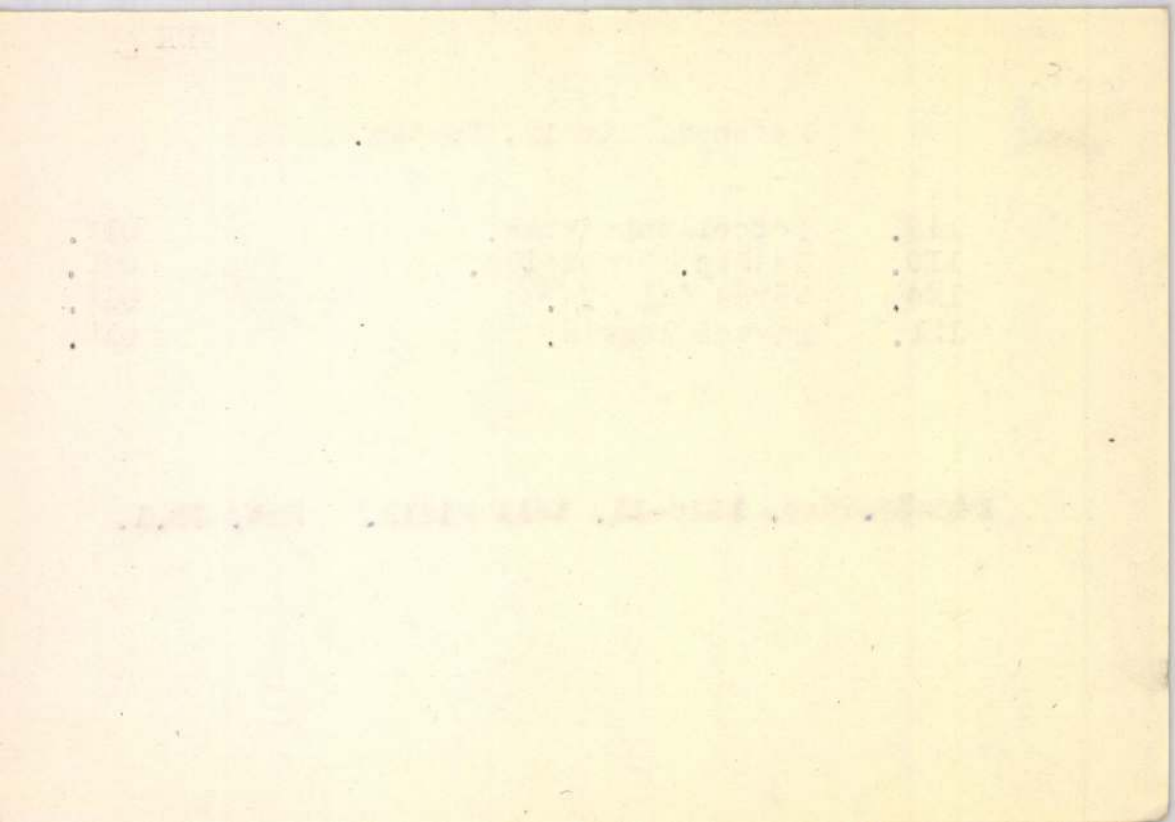
...

...

Ferenczy Károly, festőm.

118.	Porcellánmadarak.	01f.
119.	Tájkép. Dombtetőn.	01f.
120.	Vörös fal /I/.	01f.
121.	Havasí legelő.	01f.

Képzőm. Társ. 1910-11. téli kiáll. Kat. 38.1.

Ferenczy Károly, festőm.

122.	Virág korszóban.	0lf.
123.	Fürdő fiuk.	0lf.
124.	Vörös fal /II/.	0lf.
125.	Arckép.	0lf.
126.	Csendélet. Kacsák.	0lf.
127.	Havasi tanya.	0lf.

Képző. Társ. 1910-11. téli kiáll. Kat. 38.1.

Date	Description	Amount
1890	Jan 1 Balance	100.00
1891	Feb 15	50.00
1892	Mar 10	25.00
1893	Apr 5	15.00
1894	May 1	10.00
1895	Jun 1	5.00
1896	Jul 1	2.50
1897	Aug 1	1.25
1898	Sep 1	0.62
1899	Oct 1	0.31
1900	Nov 1	0.16
1901	Dec 1	0.08
1902	Jan 1	0.04
1903	Feb 1	0.02
1904	Mar 1	0.01
1905	Apr 1	0.00
1906	May 1	0.00
1907	Jun 1	0.00
1908	Jul 1	0.00
1909	Aug 1	0.00

MDK

Ferenczy Károly

Atléták c. műve. Repr.

Magyar Művészet, 1925. 221. 1.

MDK

Ferenczy Károly

Atlatk e. műve. Hegy.

Magyar Művészet, 1925. 231. 1.

Ferenczy Károly

Megfestette egyebek közt a saját maga és a kis
lánya arcképét is.

Ger Lon Mod fest. 93, 94.lap

Ferencesy Károly

Megtestesítve egyesek közt a saját magá és a kisa
lányá arcképeit is.

Get bon mod test. 23. 24. lap

Ferenczy Károly

Női akt fekete háttérén. Olajfm.

KMT 1916.tav.kiáll. 34.lap

Fernandus

Not a separate letter. (1871)

1871

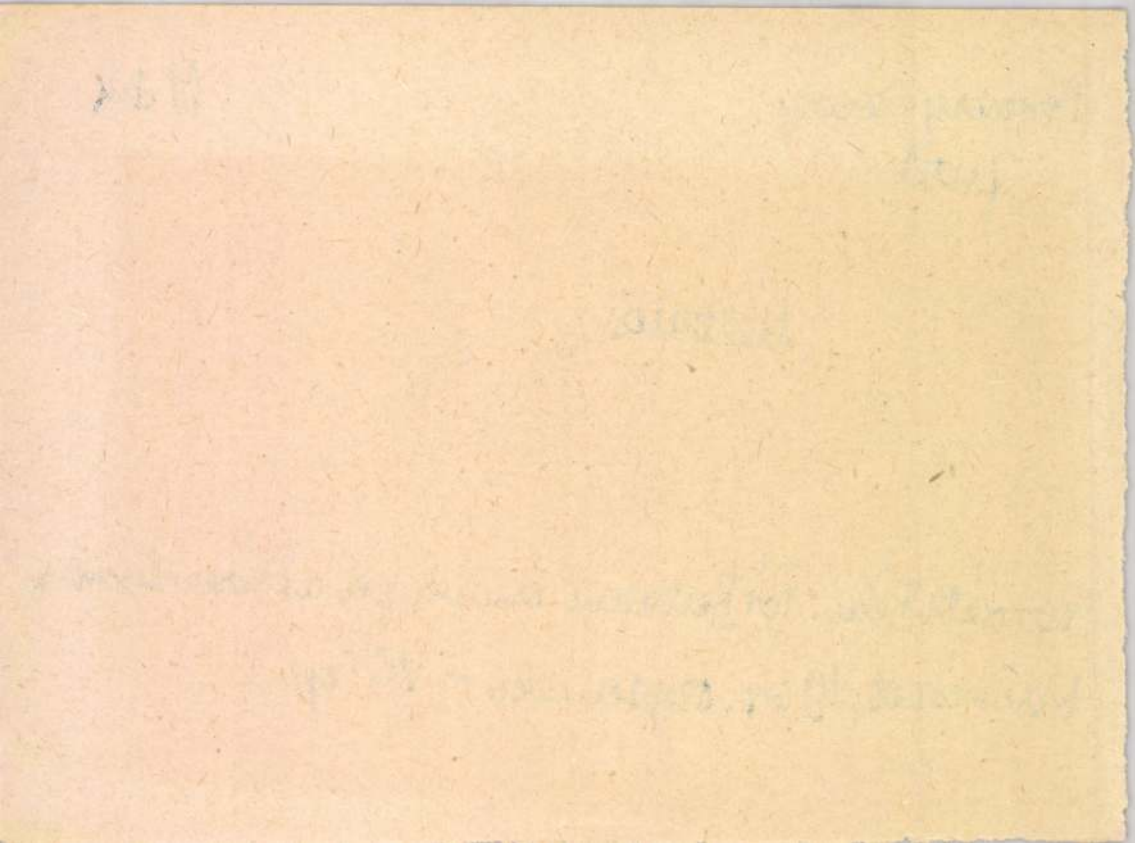

Ferenczy Károly
fűtő

M. Dk

Méltóság

Horváth Béla: Por-Bertalan önarcképe a Dürer-éremben
Művészet, 1964. szeptember - 40 lap

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Ferenczy Béni elkészítette a
a Ferenczy Károly magyarázati
működését.

Szós János: Ferenczy Béni újabb működés
működését, 1964. szeptember - 30 lap.

MDK

Ferenczy Károly

S.L.: A Székesfőv. Képtár új szerzeményeinek kiáll.
Pesti Hírlap 1941. ápr. 9.

MDK

Ferenczy Károly

Művészet 1915. 155.1.

A Nemzeti Sportbizottság és a Képzőművészek Szabad Szervezete. A kiáll. rendezői: Bernáth Aurél, Kmetty János, Szényi István, Pátzay Pál, Fried Pál.

F.K. művészete is gazdagítja a kiállított anyagot.

~~A. J. A.~~ Sport, Balaton, Magyar tájak.
Kiállítás a velt Ernst-Muzeumban.

Kossuth Népe, 1945. aug. 11.

Received of the Treasurer of the
County of ... the sum of ...
for ...

Witness my hand and seal this ...
day of ... 1870

Attest my hand and seal this ...
day of ... 1870

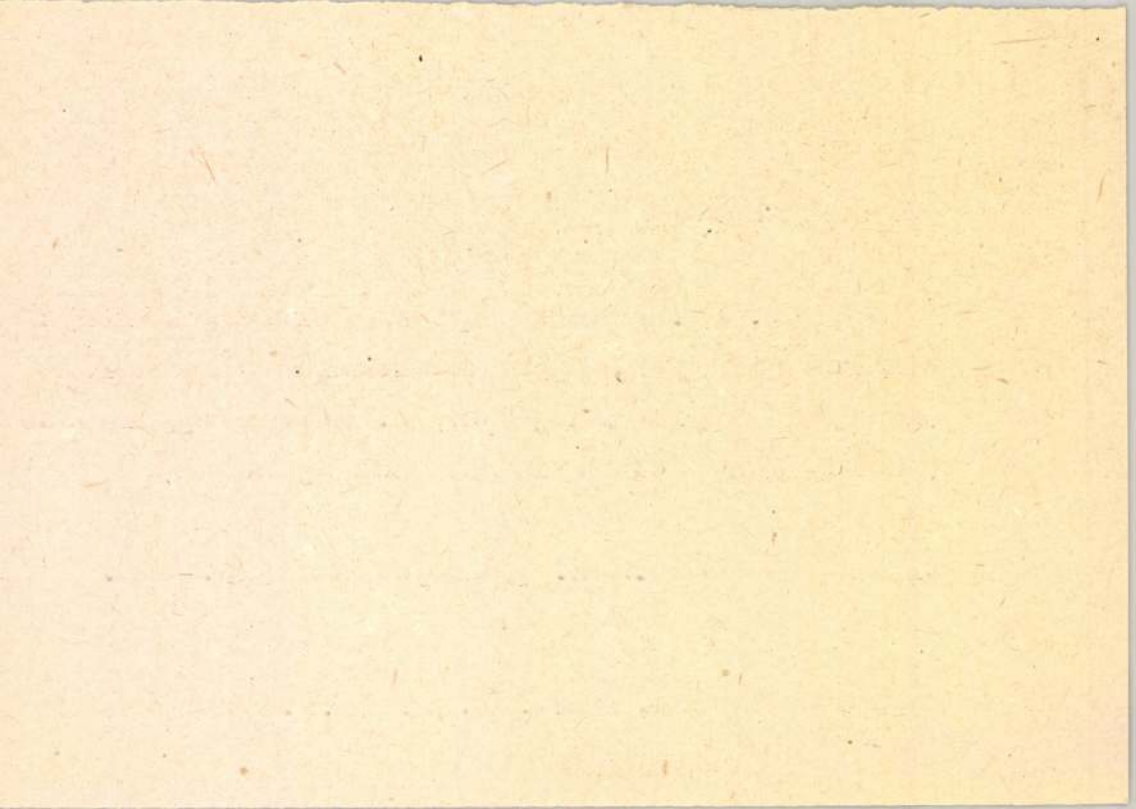
Ferenczy Károly

A Szépműv.Múz. modern képtára Ferenczy Károly:

A három királyok; ugyanaz: Tanulmány "A három királyok" egyik alakjához, c. művével gyarapodott (Káldy Jenő kormányfőtanácsos ajándéka)

Cikk: A Szépműv.Múz. gyarapodása 1925.-ben.

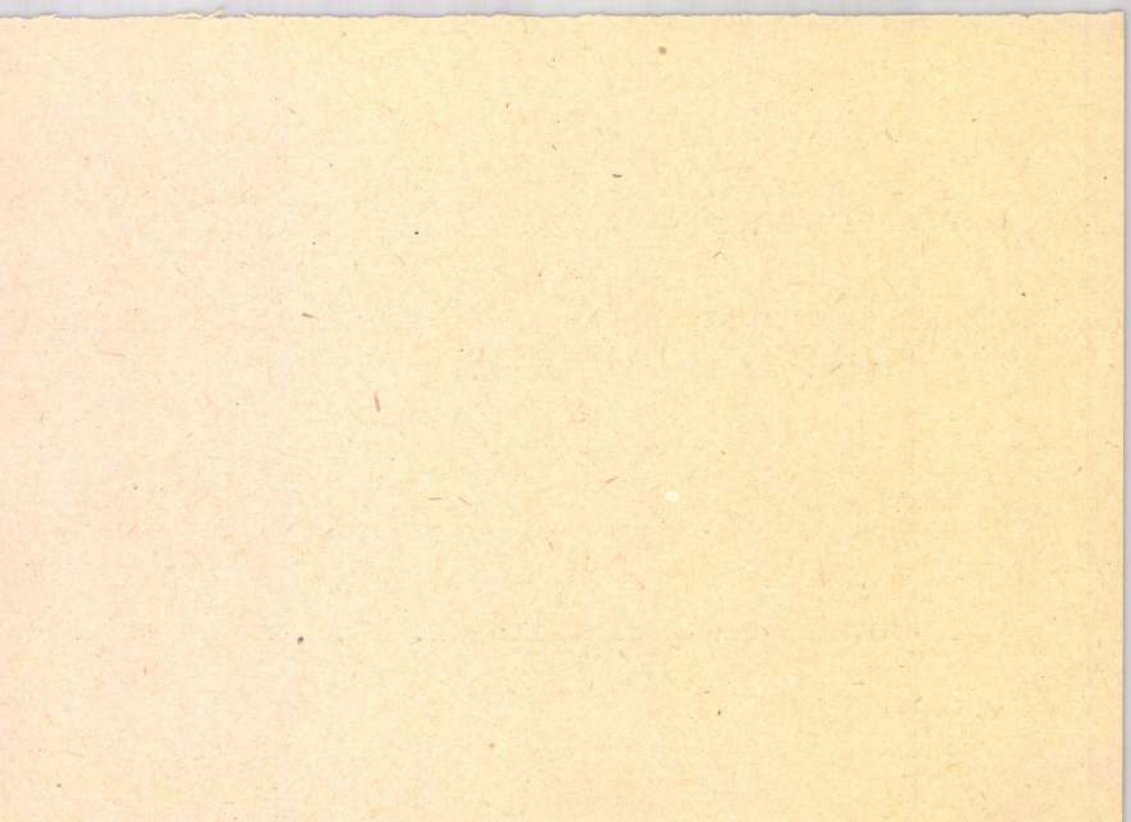
Magyar Művészet, 1926. 1.sz. 41.1.

Ferenczy Károly

Ujabb festményeinek és rajzainak kiállítását
rend. az Ernst Múzeum.

Ernst Múzeum kiállításai. 19.1.

Ferenczy Károly

MDK

Pieta, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi kiállítás

Baroness Karoly

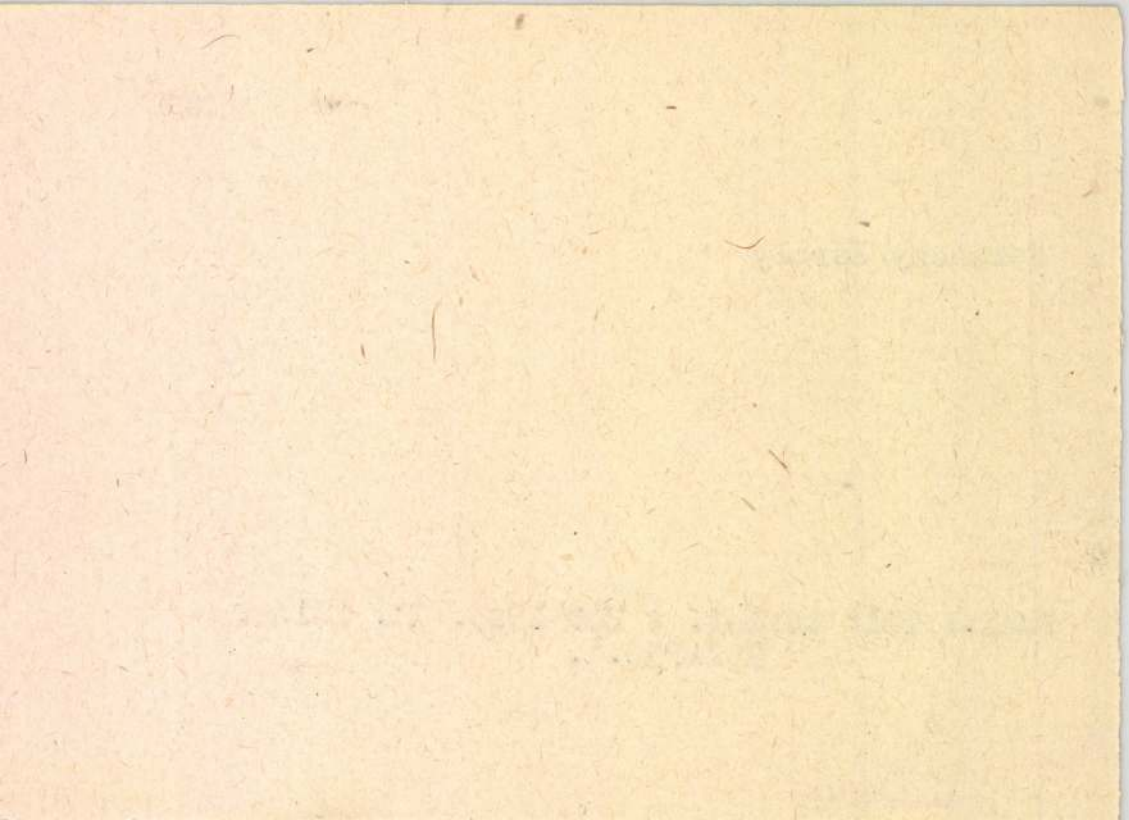
Plate, 012.

MDK

Ferenczy Károly

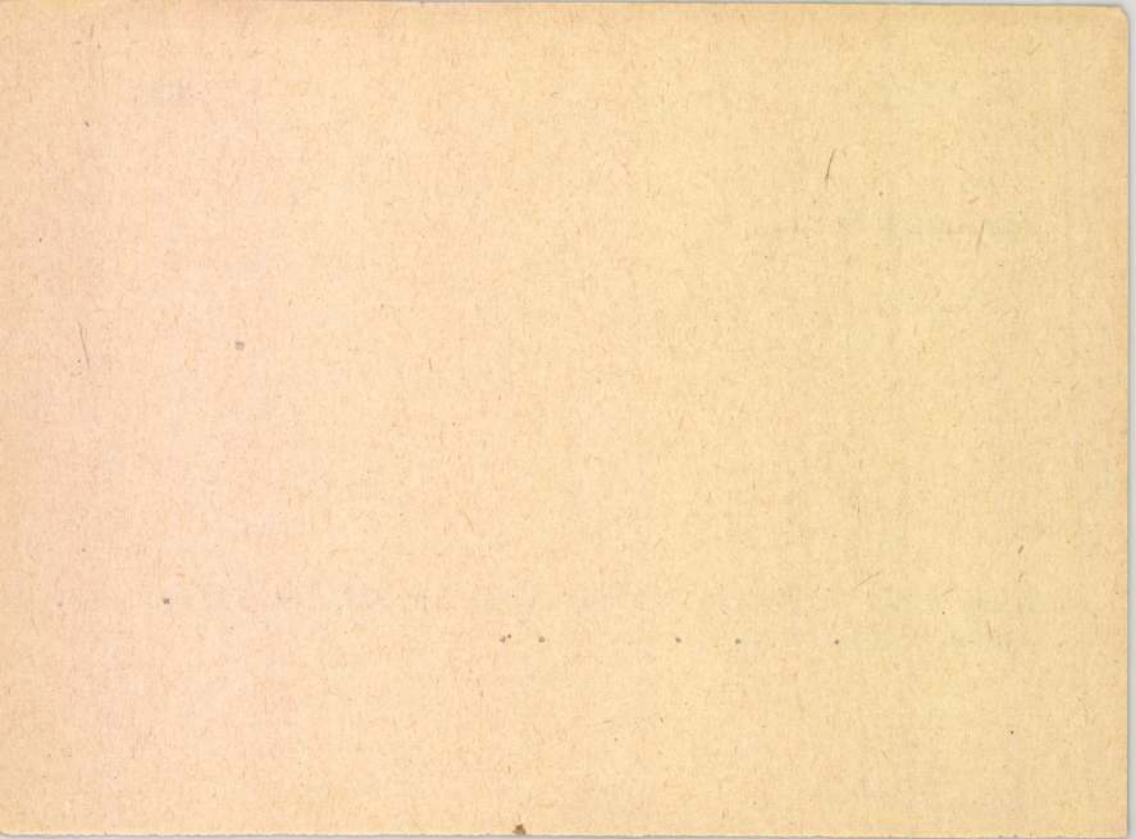
Pukk.: Téli térlet. A Hét 1903. II. félev.
752-753.1.

MDK

Ferenczy Károly

Elek Artur: Thorma János meghalt /1870-1937/.
Ujság 1937. dec. 7. 8.1.

Ferenczy Károly
festő

M.DK

Ut magyarsági művészet Ferenczy
névelés püzdök.

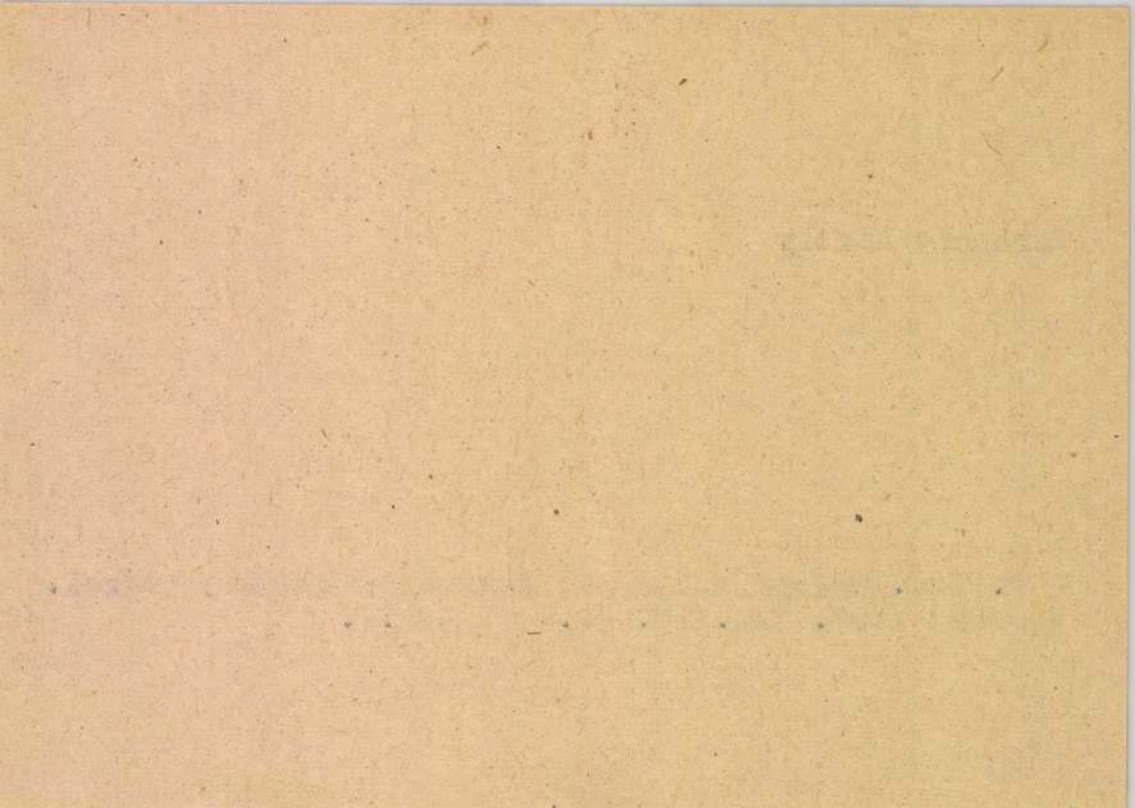
Belvárosi Anna: Fenigés Adolf
Jászkunsaig, 1961. sept - dec. - 132 lap.

MDK

Ferenczy Károly

A N. Sza. modern magyar különkiállításának mesterei.
Uj Idők 1906. XII. 18. sz. 428.1.

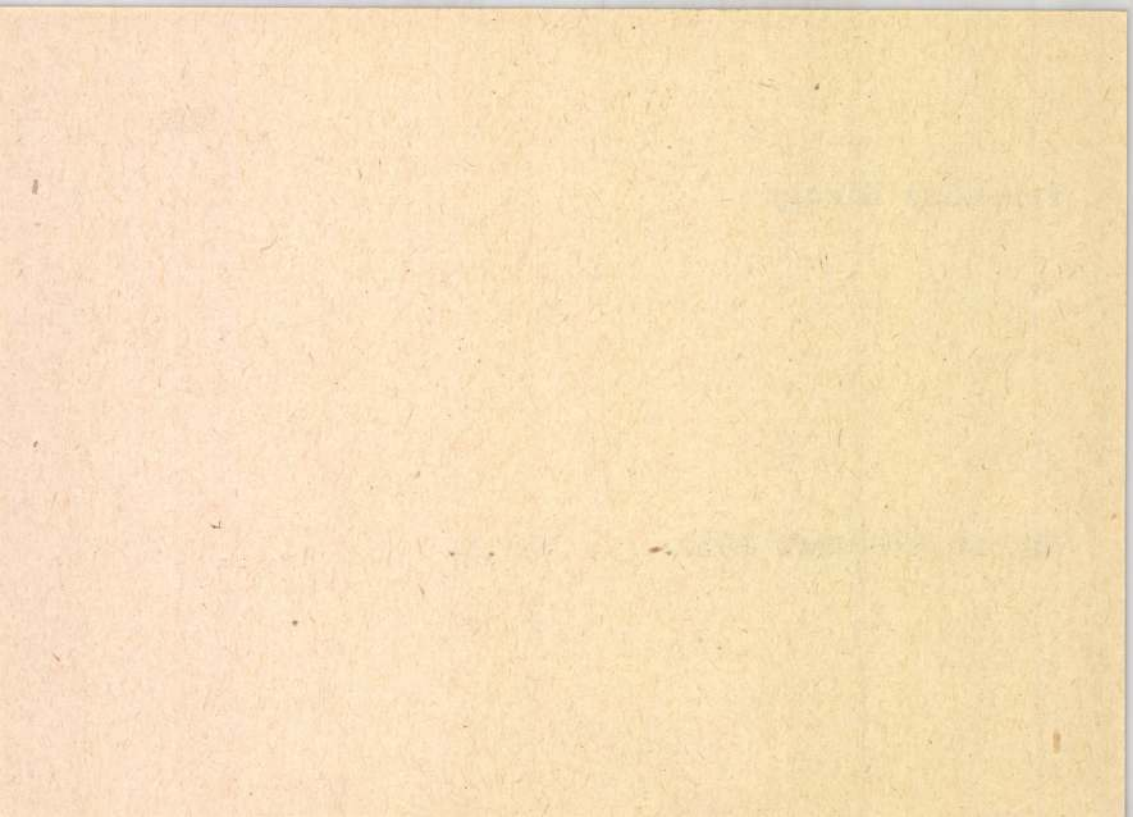

MDK

Ferenczy Károly

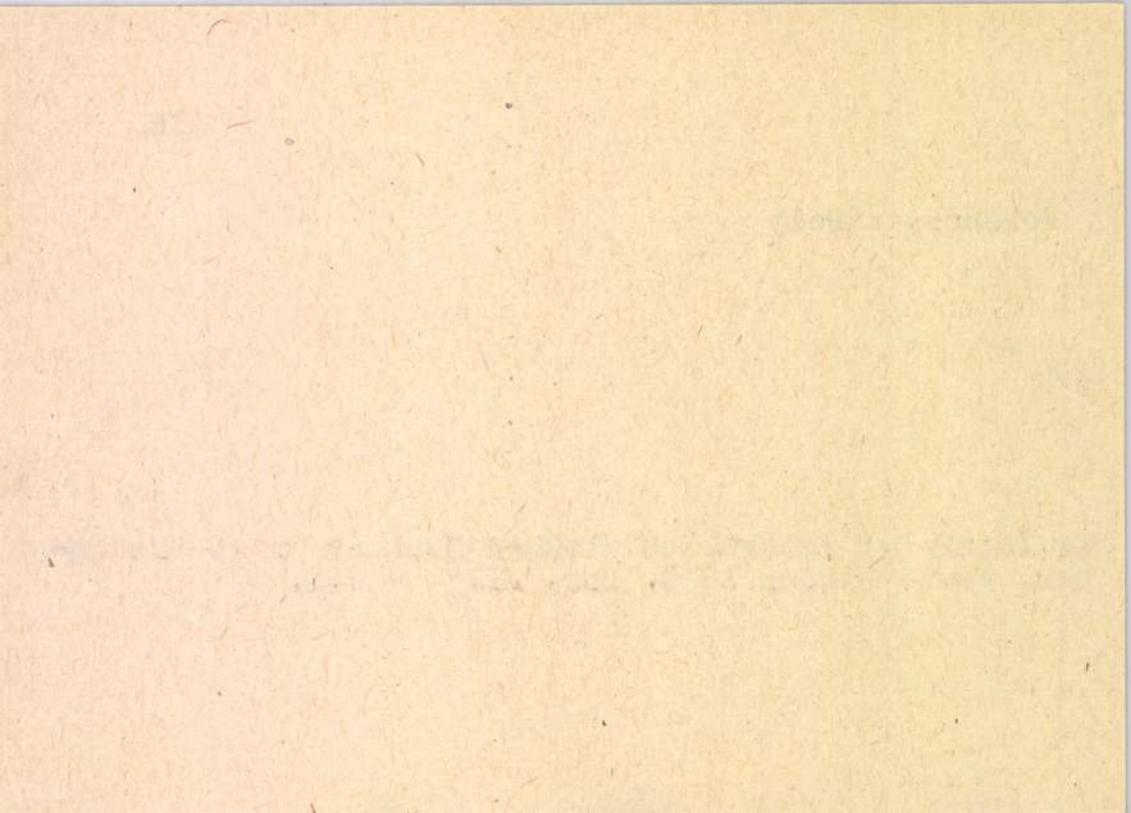
Magyar Művészet 1930. 120.1.

MDK

Ferenczy Károly

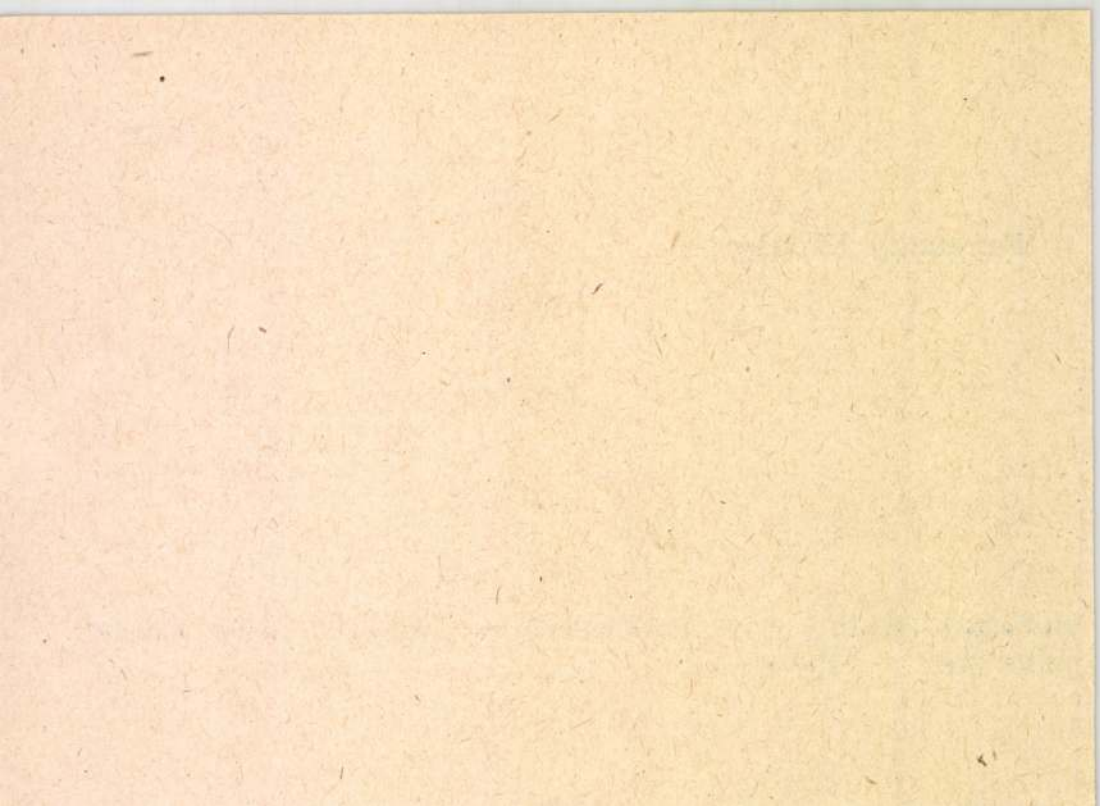
Dr. Lázár B.: Ismeretlen Zichy-rajzok az Ernst-Muzeumban. Festi Hírlap 1928. ápr. 21. 4.1.

MDK

Ferenczy Károly

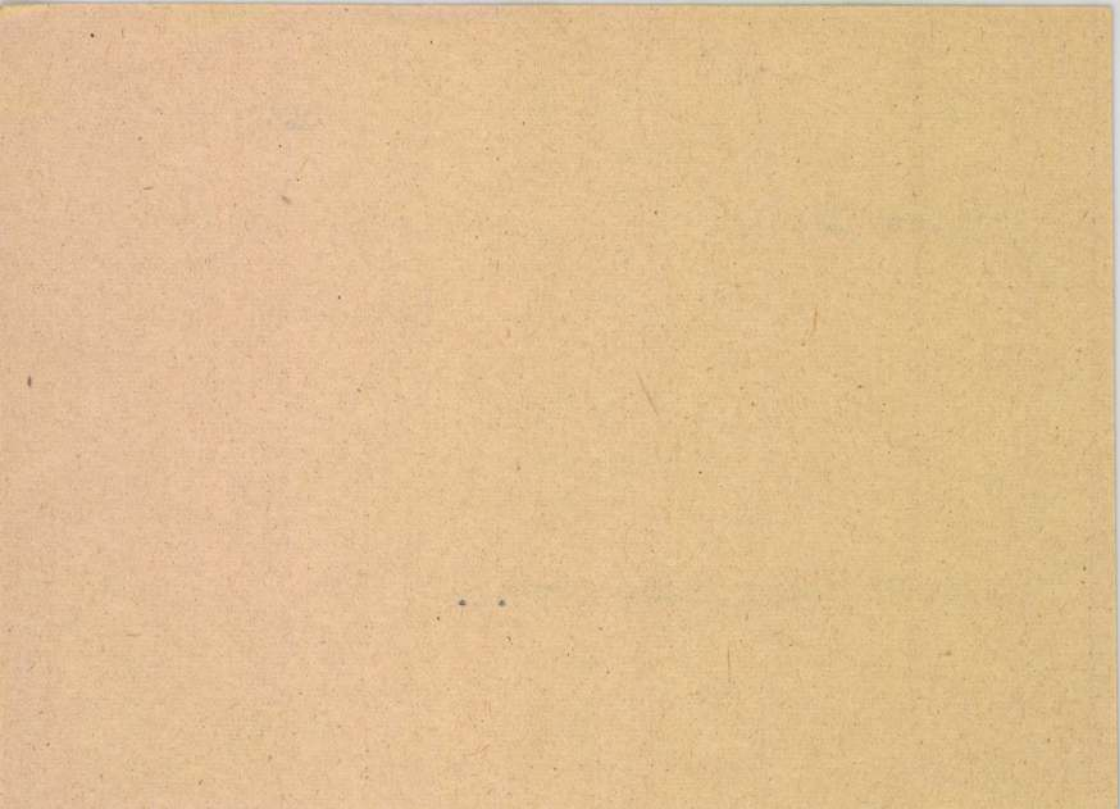
M. K. E.: Márffy Ödön emlékezete. Népszabadság 1963.
dec. 1. 7.1.

MDK

Ferenczy Károly

Magyar Művészet 1938. 278.1.

Ferenczy Károly, festőm.

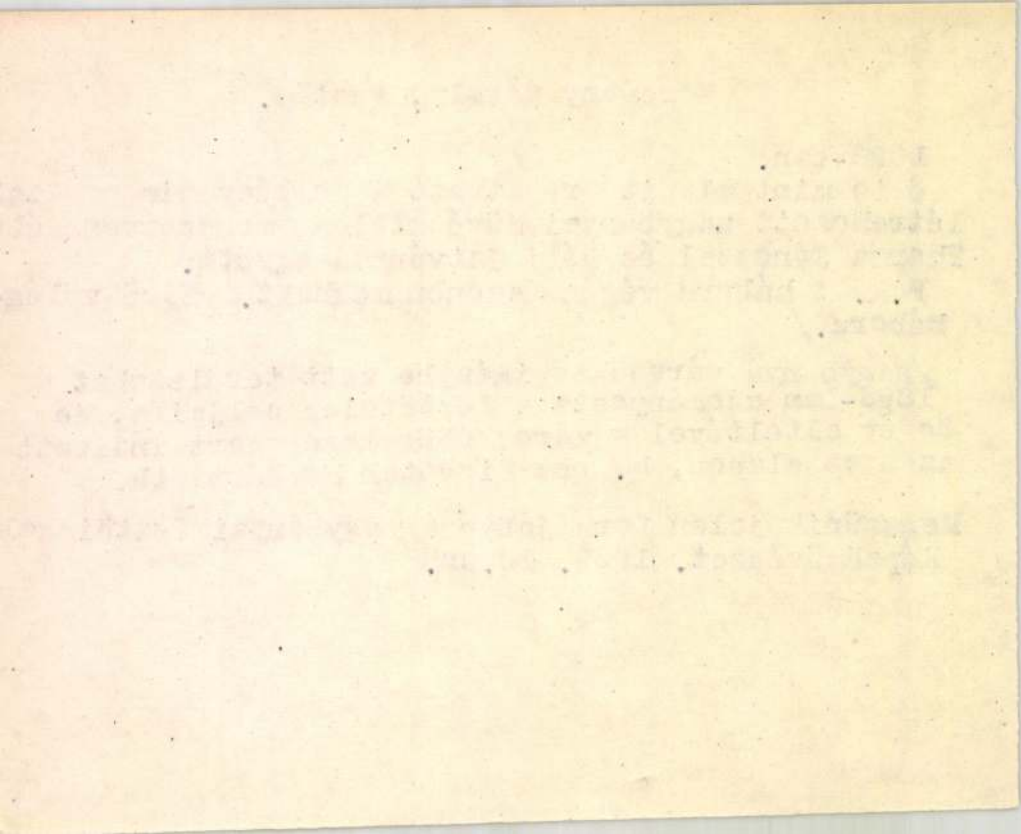
1896-ban.

Ö is mint alapító résztvett a Hellósy Simon által létrehozott nagybányai művésztelep megszervezésében Thorma Jánossal és Réti Istvánnal együtt.

F.K. A háberu végén azonban meghalt. /Első világ-háberu./

/Nagybánya városa az igénybe vett területeket a 1896-ban adományozta a festőtelep céljaira, de 30 év elteltével a város főügyelze pert indított ezen az alapon, h. nem fizettek házbért!Stb.

Megszűnik jelen formájában a nagybányai festőiskola
Képzőművészet. 1929. 18.sz. ?

Ferenczy Karoly
festó

MDK

A Magyarországi Népi Értéktörvény
már Szentendrei Jánosról is -
sokat mutat be.

Szabó Júlia: A szentendrei festészet kiállítására
Művészet, 1964. február - 44 lap.

Ferenczy Károly, emléke

M. D. G.

Itt éne emlékezett a magyarországi
Jertőiskola egyik legnagyobbja, Ferenczy
Károly. So éne pedig, hogy az első budapesti
Kiváltságot megrendelték a magyarországiak.
Ezért a Nemzeti Galériá megrendési a magy-
országiak emlékeztetőiért.

- : Mre hallottuk

2

hon. 1962. okt. 11.

ESTI HIRLAP.

40

Ferencesy káivaly, Istó

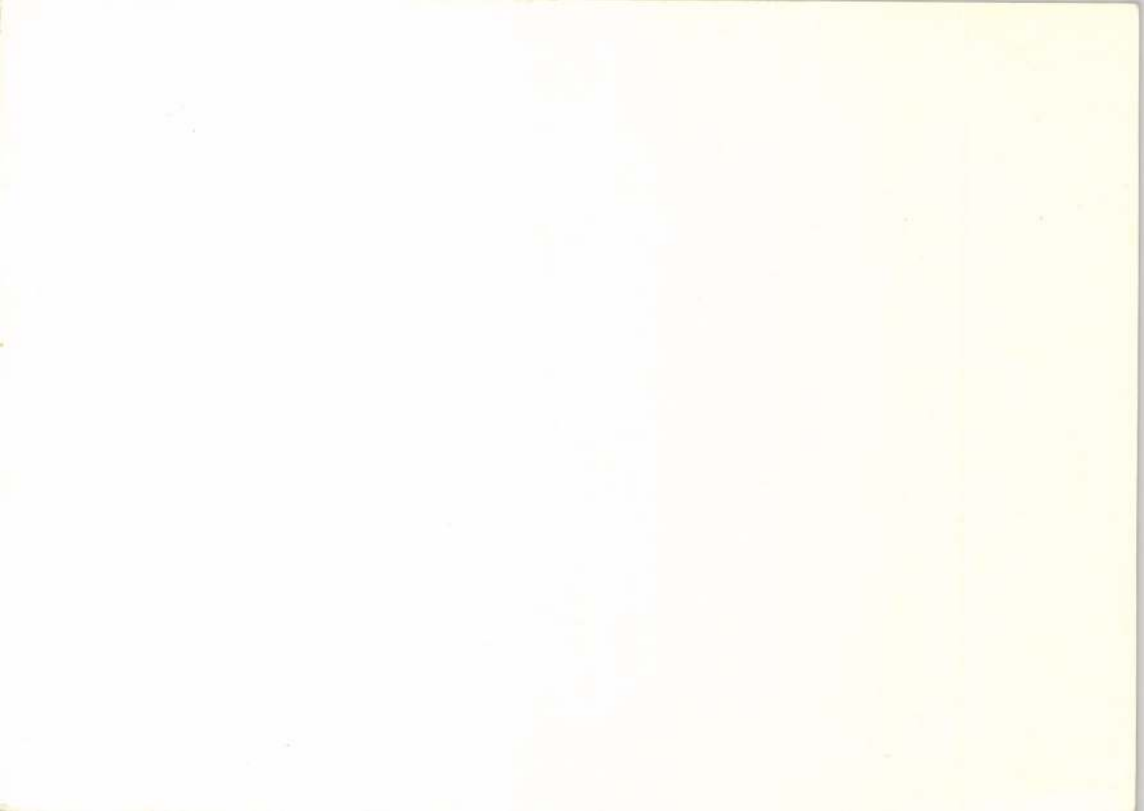
NDK

Ferencesy káivaly nívemléhet - ferencesy
Béni alhétiéit - rövidesen felállit -
jók a Kerepári temetőben.

- : Hír

6.

ESTI HIRLAP, m. 1962. Sept. 12.

Terenci Kaly, festo

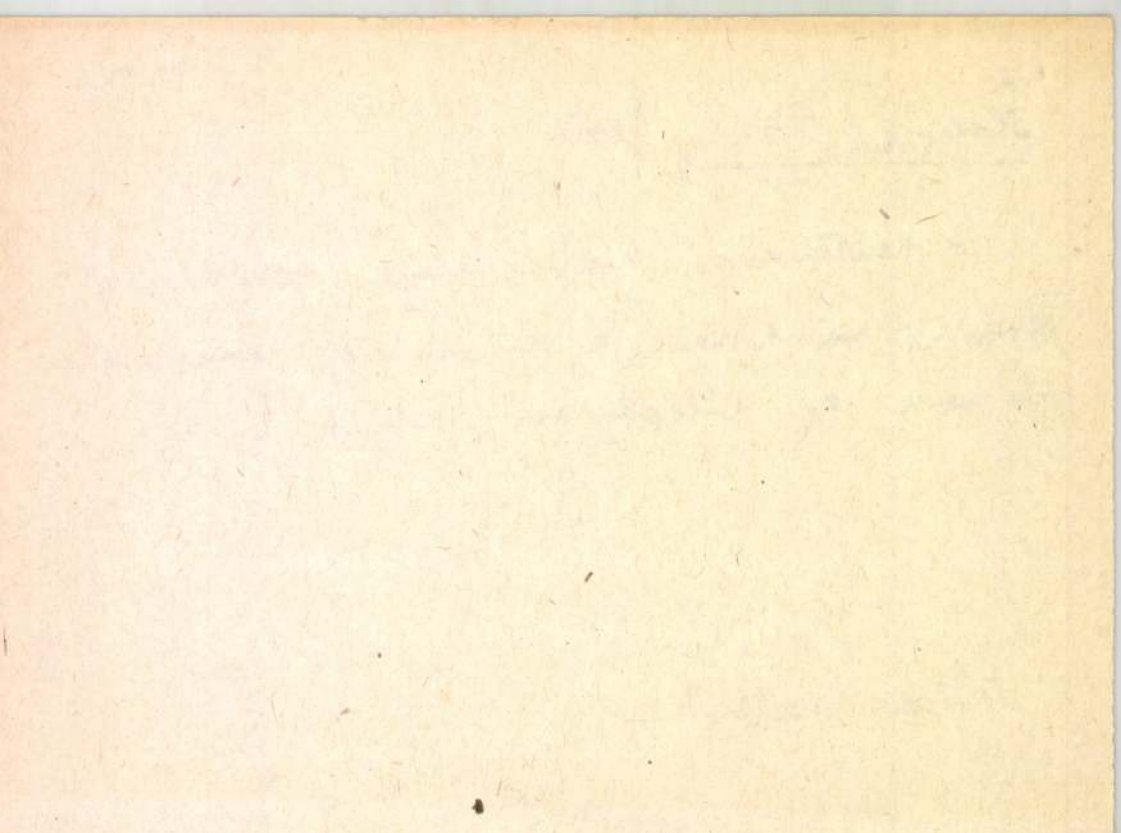
MDL

A nenten doci muine' teleper jeh'li' h'ik
Terenci Kalynek, a muine' teleper ule'ni' b' -
j'nek aq' allepor' kus' not'it. [?]

- Ma' hallotuk

2.

ESTI HIRLAP, ju. 1962. aug. 9.

Ferenczy [Károly], festő

1724

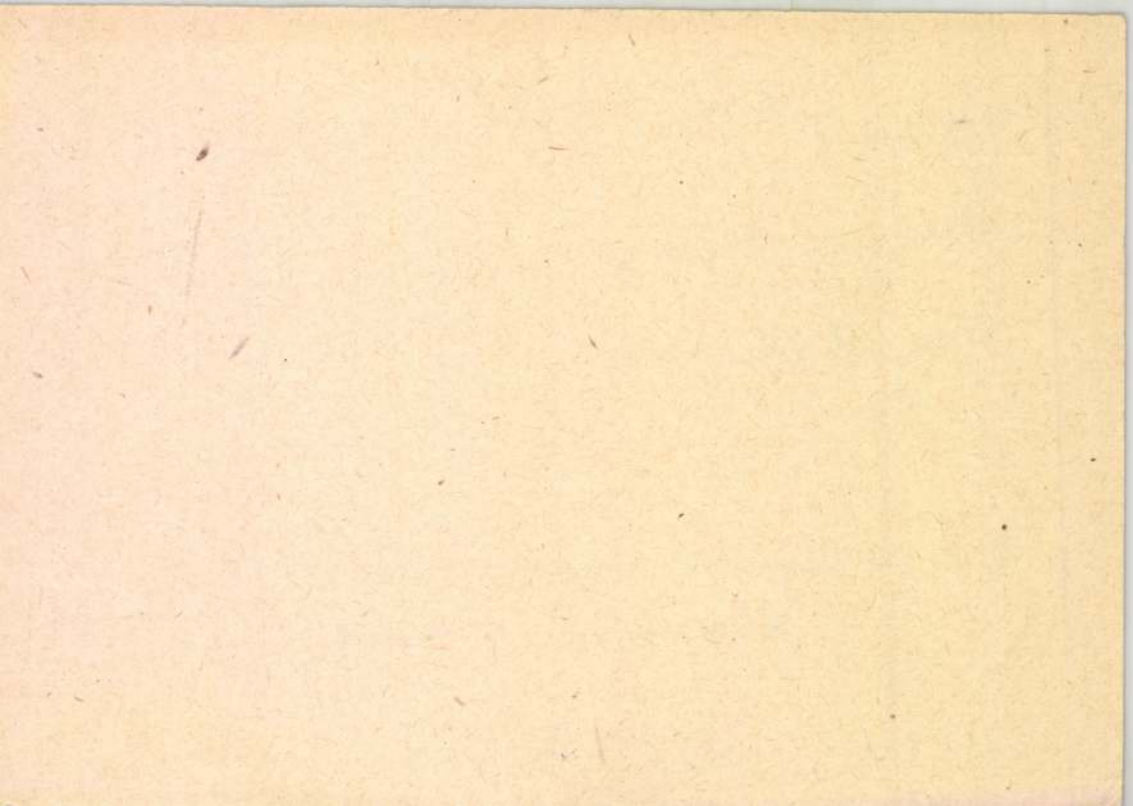
Ferenczy, Hollósy, Thomas műveinekől
Nagy Udikó ír.

—: Az új múzeumom címmel képzőműveleti

Könyvsorozat indul

9. p.

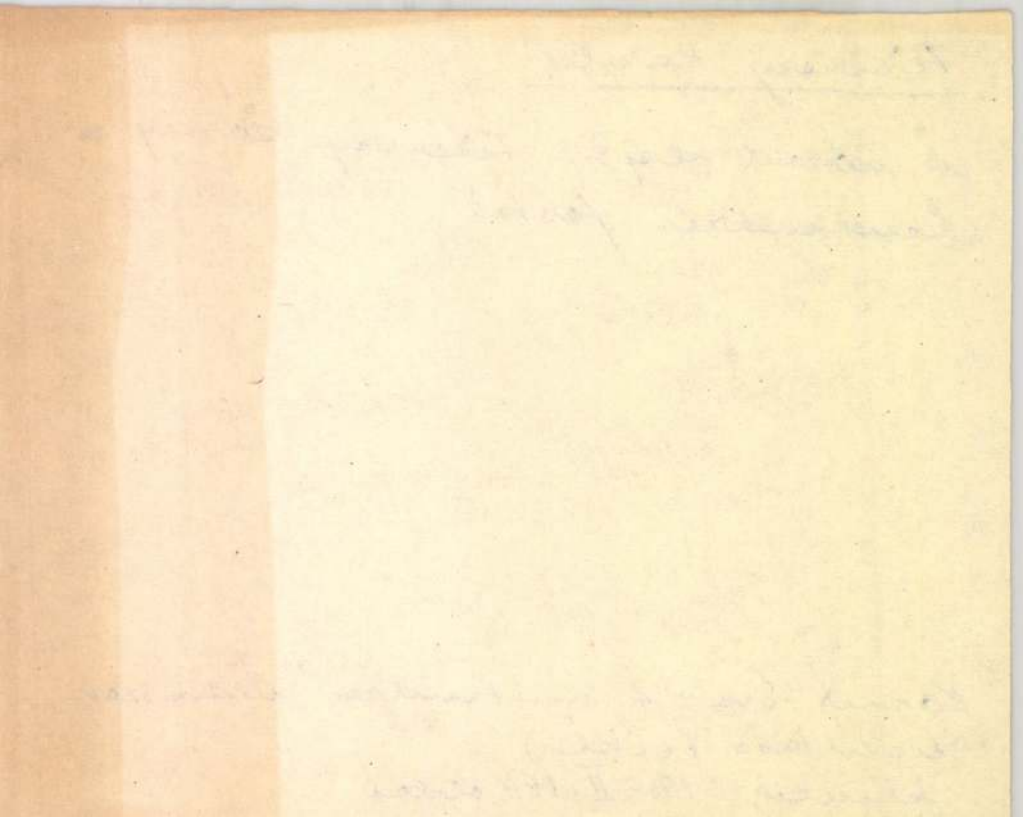
NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jan. 10.

Ferenczy Károly

A nővel együtt Ferenczy Károly és
Kontendres festés.

Körner Éva: A kontendres művészek
személyisége (cikkek)
Jelenkor 1964 II. 164 oldal

Ferenczy Károly

Korrigálja Egry József munkáit az Akadémia stúdiójában eltöltött ideje alatt.

Láncz Sándor: „Egry József”

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. II. No. 4. 1961.

104 I.

1850

Received of the
Hon. Secy of the
Interior

for the sum of

Five Dollars

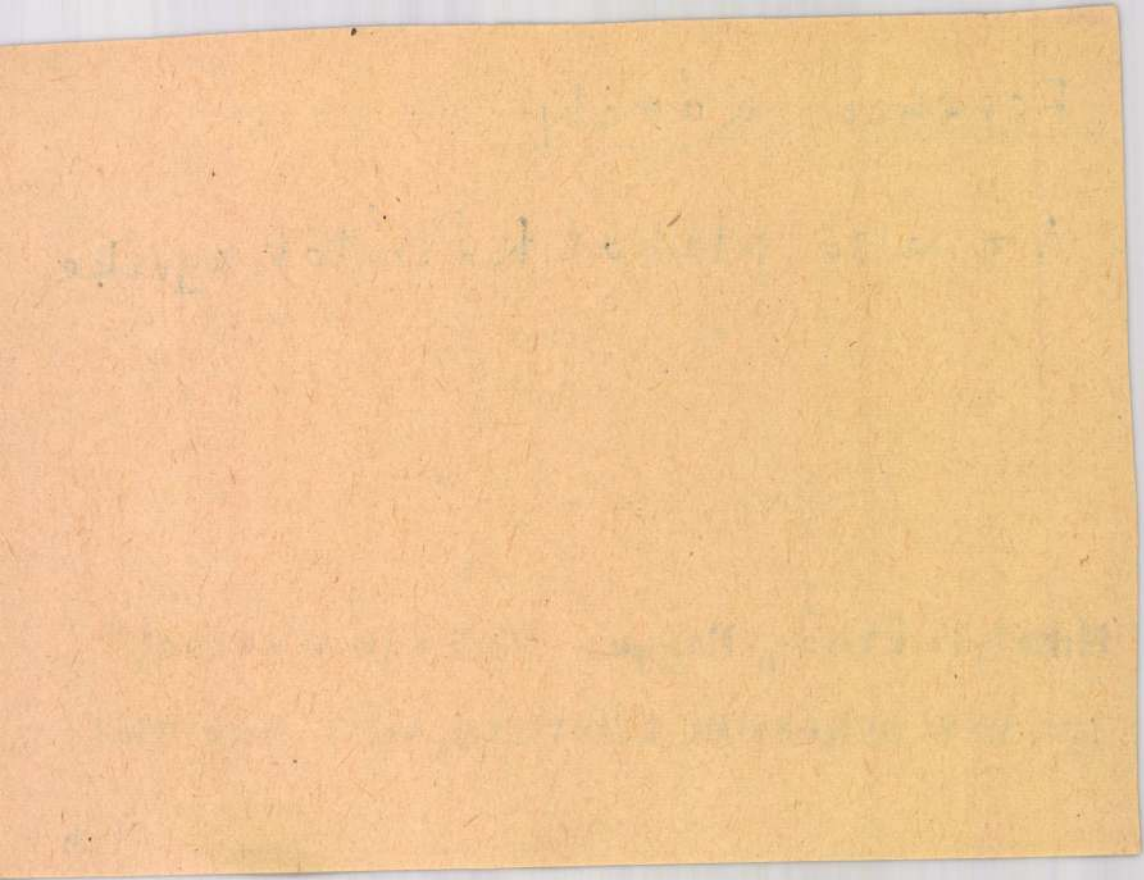
Ferenczy Károly

Az első plakát készítőik egyike.

Mihályfi Ernő: „Magyar Plakátművészet”

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. II. No. 2. 1961

1561.

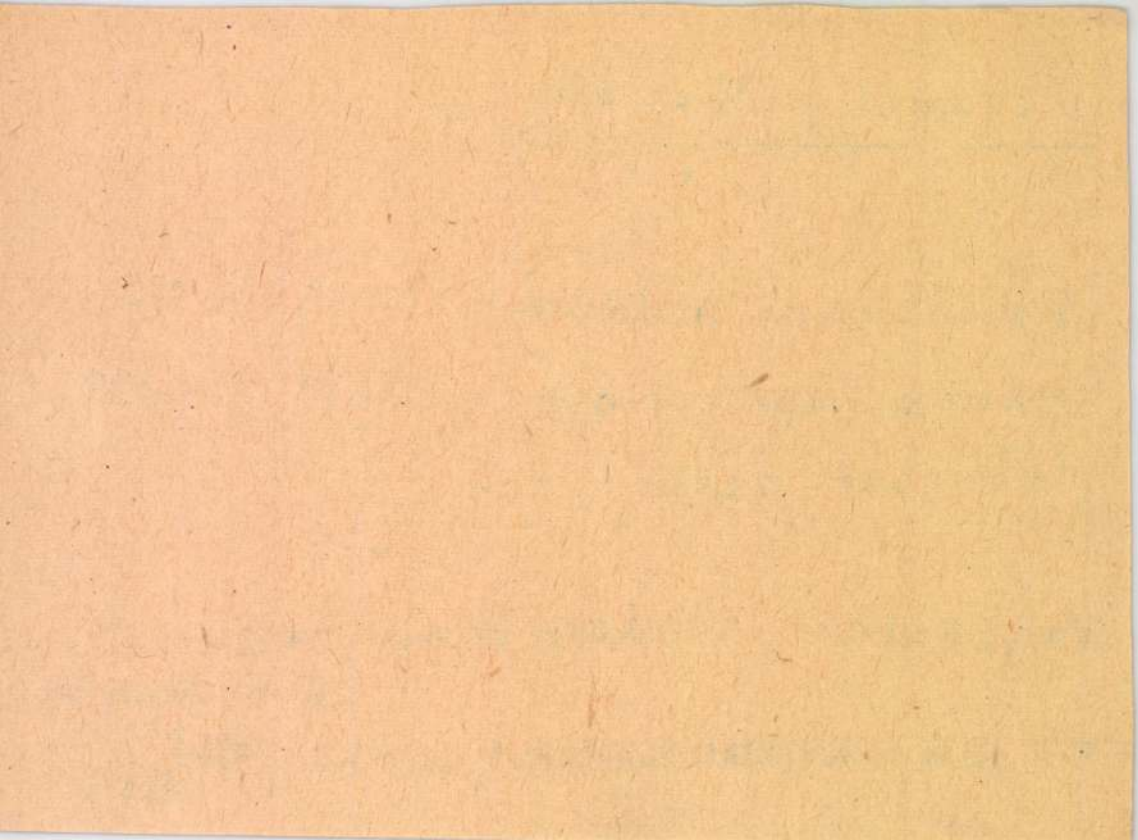

Ferenczy Károly

A müncheni naturalizmusból és
francia impresszionizmusból kinőtt
plein-air festő.

Vályi Gábor: „A Modern Magyar Festészet”
(Könyvszemle)

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. II. No. 1, 1961
168 l.

Ferency Károly

2.)

"Lovaglás" (repr.)

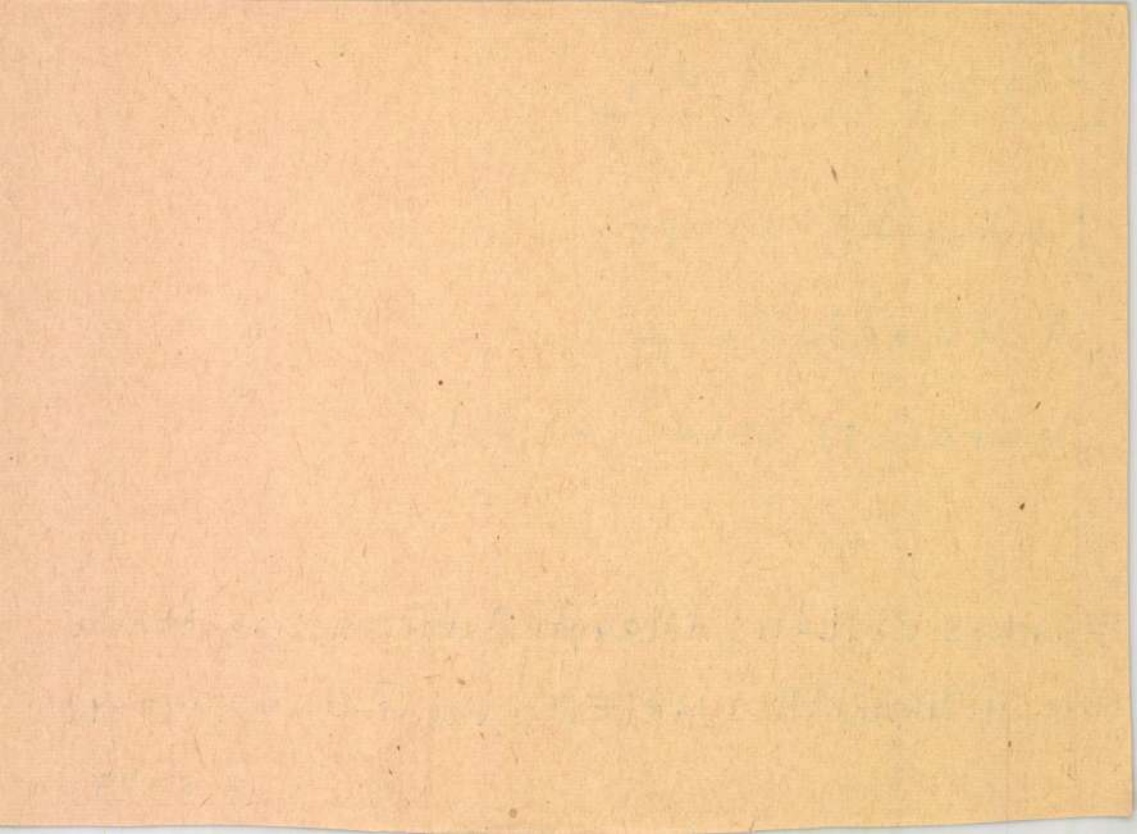
"A Művész" (repr.)

"Márciusi este" (repr.)

Farkas Zoltán: „A Magyar Barbizon: Nagybánya

THE HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. VI. No. 4. 1940-41

728-29 l.

Ferency Károly

1.)

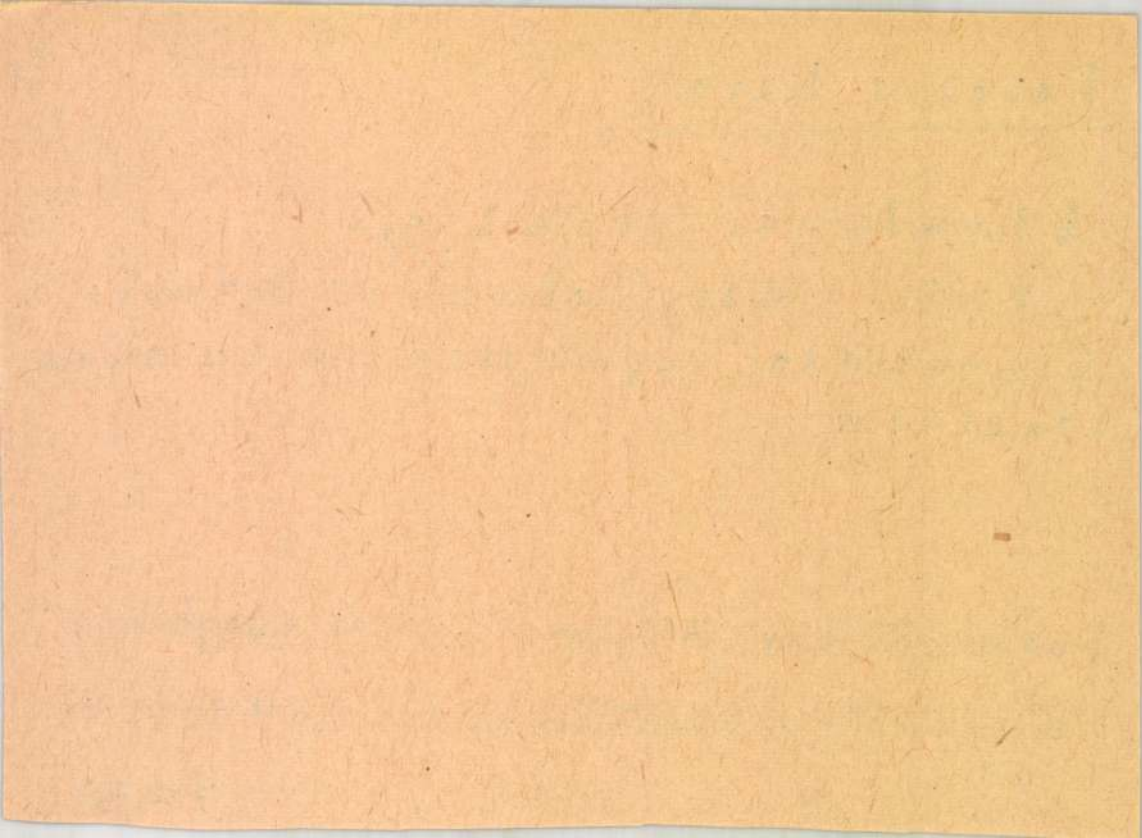
A Nagybányai Iskola tagja.

Később Hollósy (Rétivel és Iványi-Grünwalddal együtt) rábízta az iskola vezetését.

Farkas Zoltán: „A Magyar Barbizon: Nagybánya

THE HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. VI. No. 4. 1940-41

730,733 I.

Ferenczy Károly

A Nagybányai iskola vezető
alakja.

Genthon István: „Bernath Aurél”

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III No. 5, 1962

1211.

1850

Received of the

of \$100

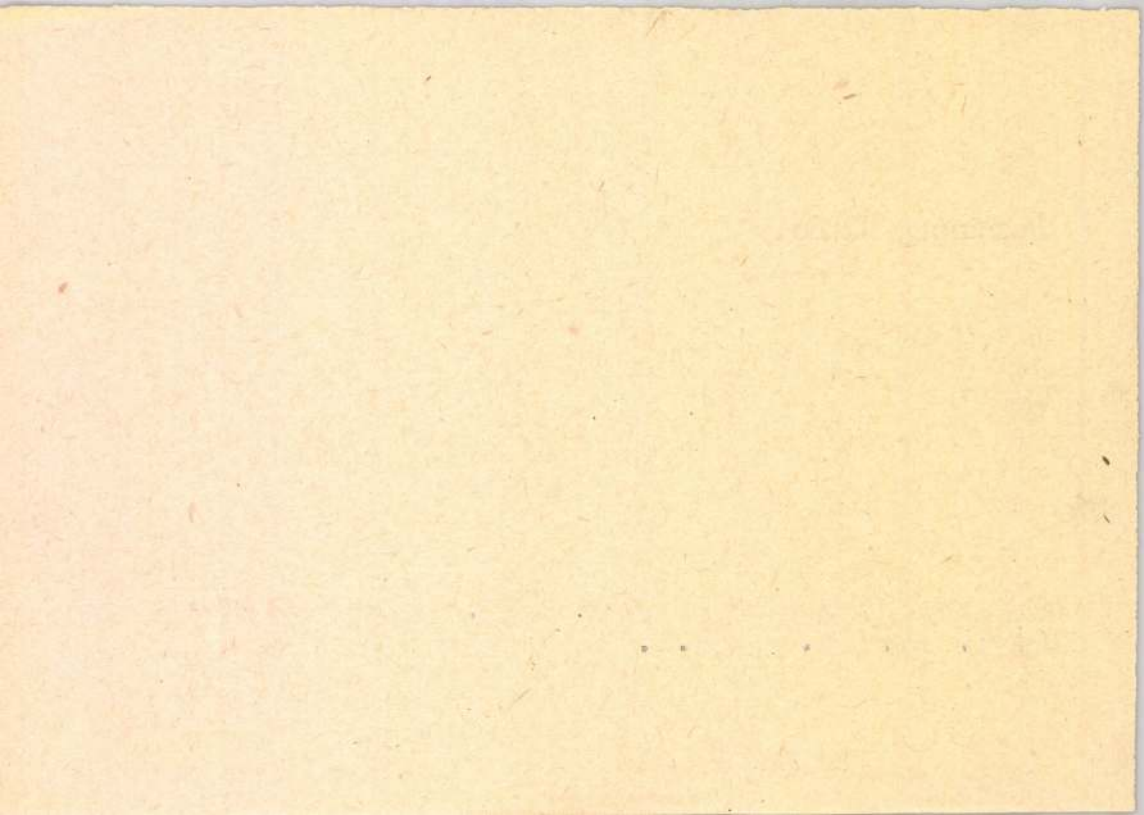
for

the sum of

MDK

Ferenczy Károly

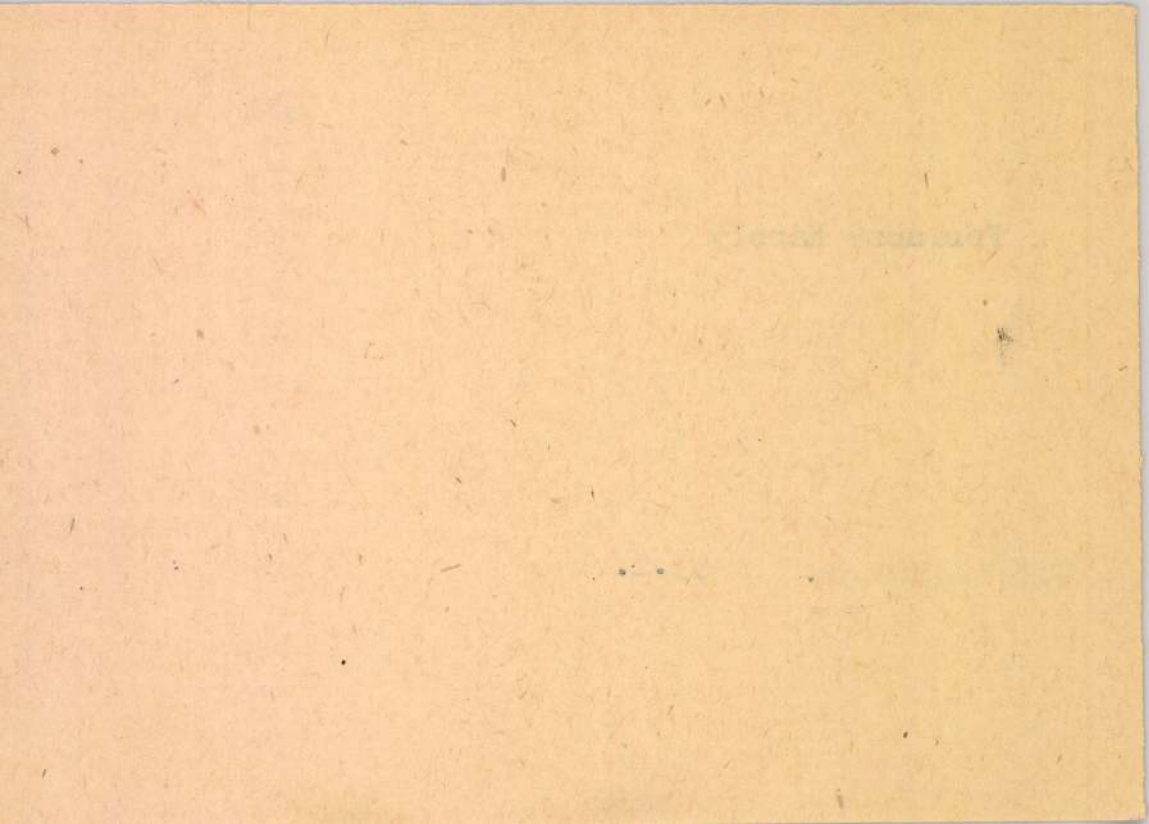
Jajczay János: Vidovszky Béla. Magyar Művészet
1935. 11. sz. 328.1.

MDK

Ferenczy Károly

GerLonModFest. 93.1.

Ferenczy Károly (1862-1914)

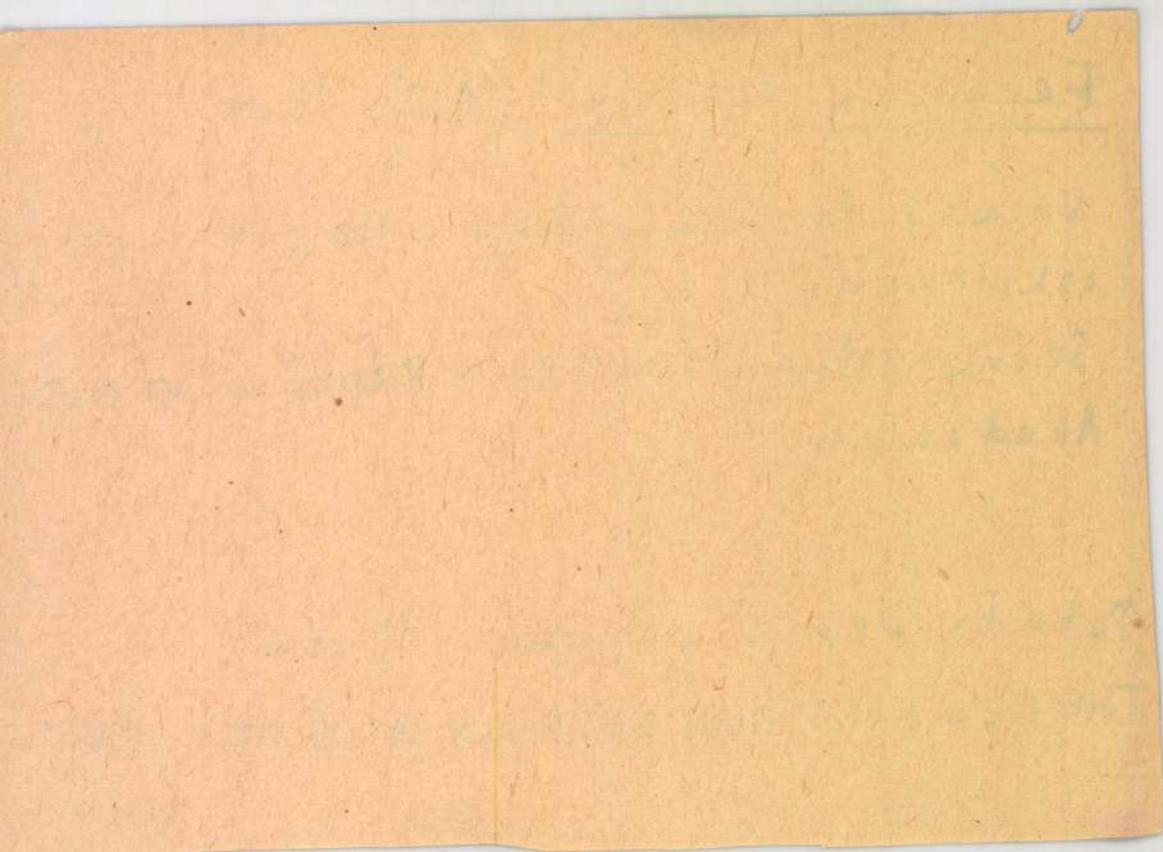
Vezető festőművésze a Nagybányai iskolának.

Szőnyi István tanára a Képzőművészeti Akadémián.

Pataky Dénes: "Szőnyi István"

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 8. 1962

126 1.

Ferenczy Károly

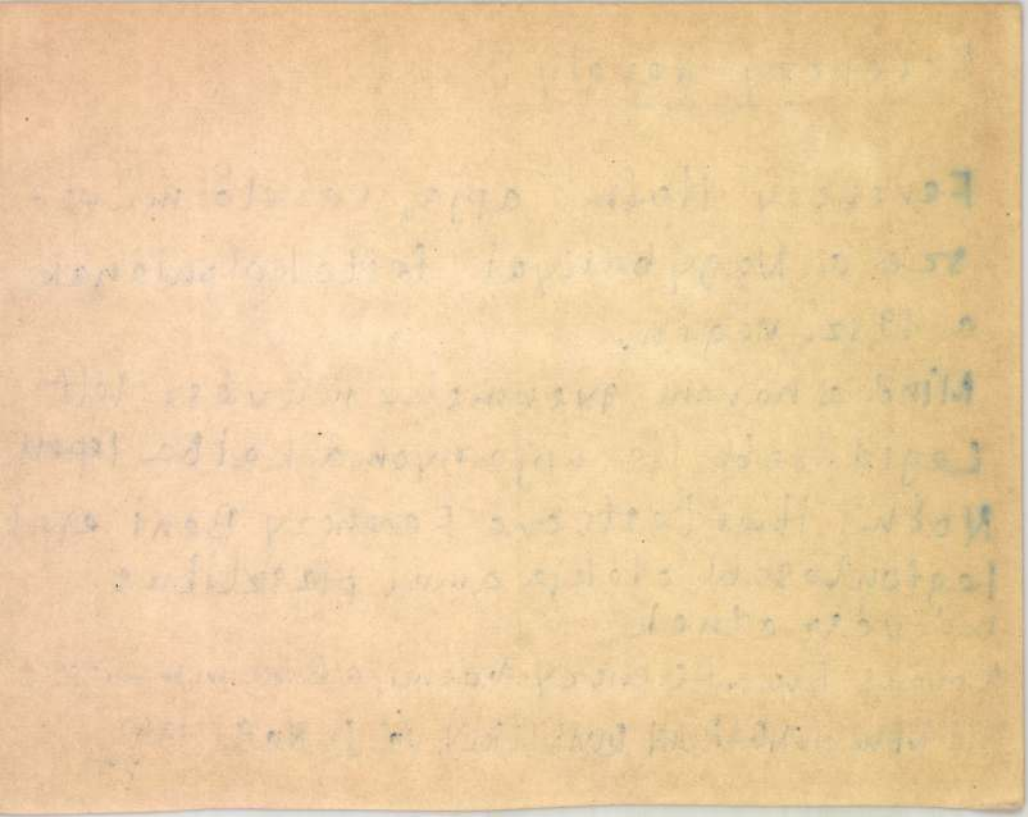
Ferenczy Noémi apja, vezető művész a Nagybányai festőkolonának, a 19 sz. végén.

Mind a három gyermeke művész lett: Legidősebb fia apja nyomdokaiba lépett. Noémi ikertestvére Ferenczy Béni, egyik legfontosabb alakja a mai plasztikus művészetnek.

Kovács Éva: „Ferenczy Noémi, a Gobelinművészé”

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. IV No. 9. 1963

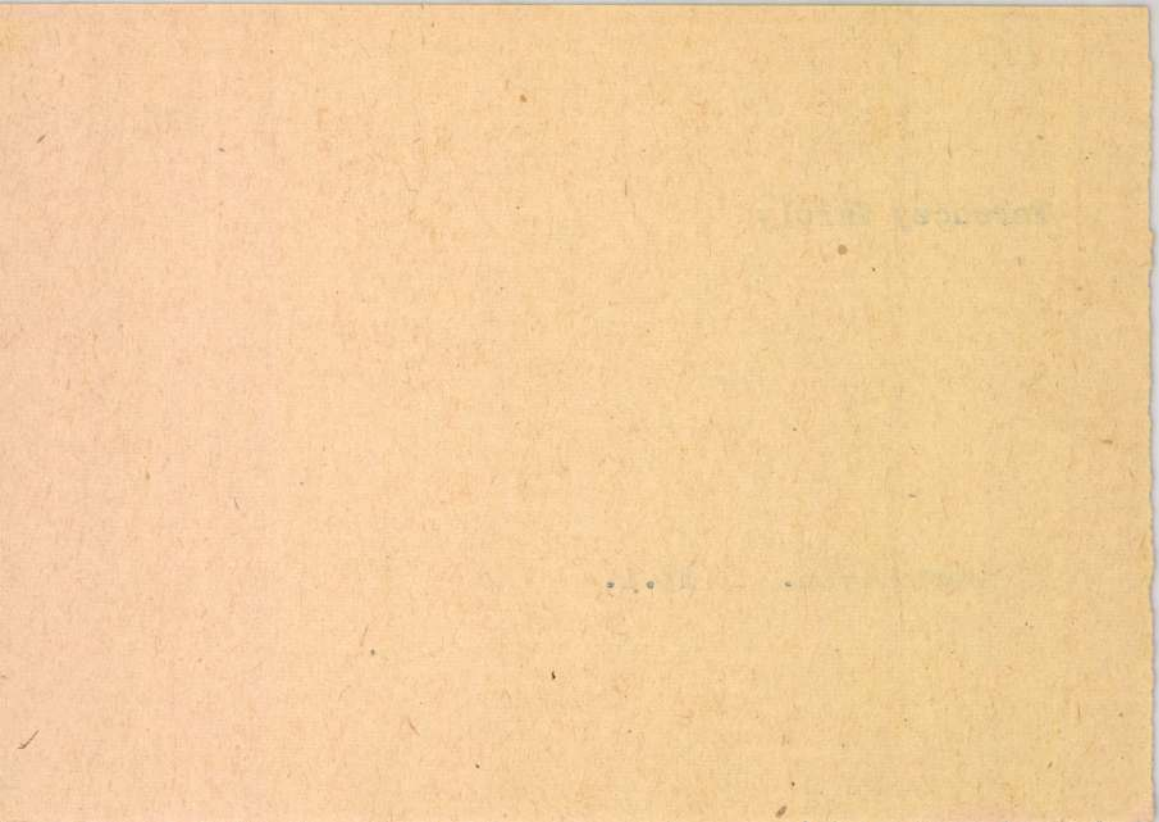
212 l.

MDK

Ferenczy Károly

Művészet 1916. 13.1.

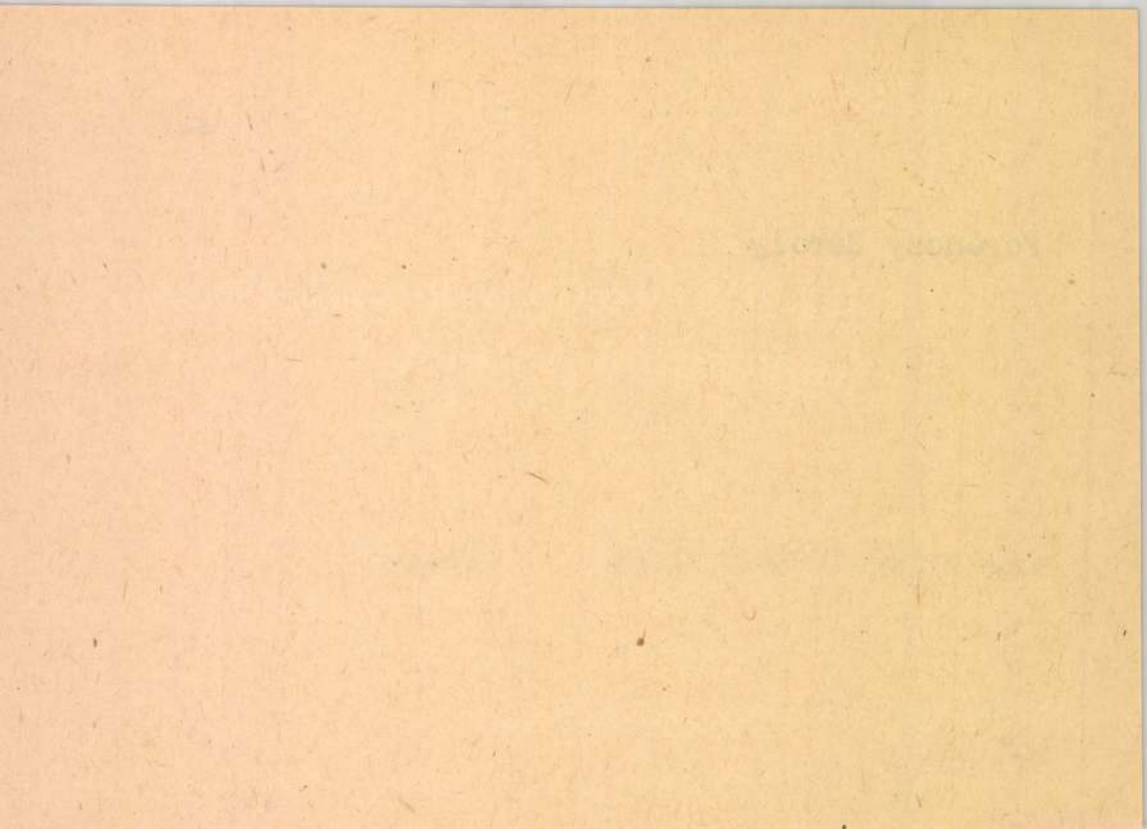

MDK

Ferenczy Károly

Magyar Nyomdászati Lapok 1910.

19.1.

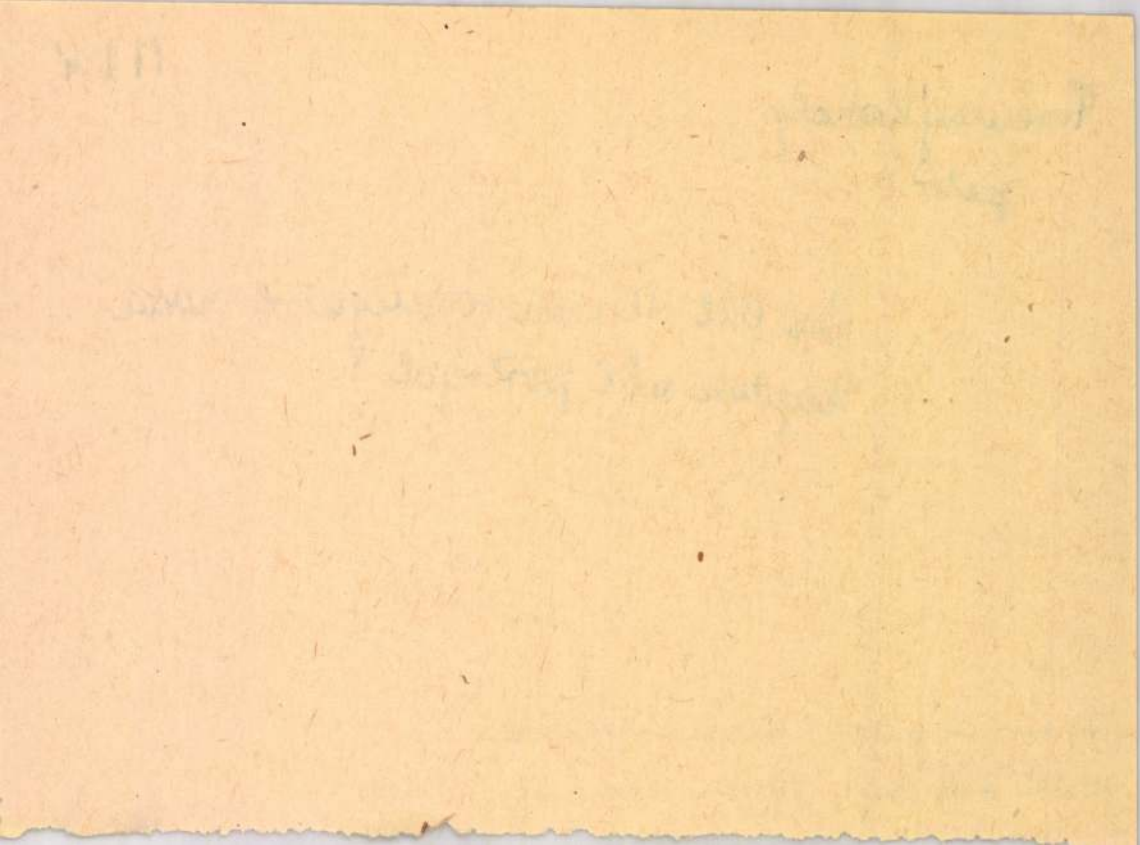
Fereny Károly
festő

M.D.K.

Dr. Alt-Ausse sóbányáról vissza
kaptuk máj postáját

Fodor Ágnes: Újszaklatos

Nők lapja, 1963. dec. 21.-8 lap

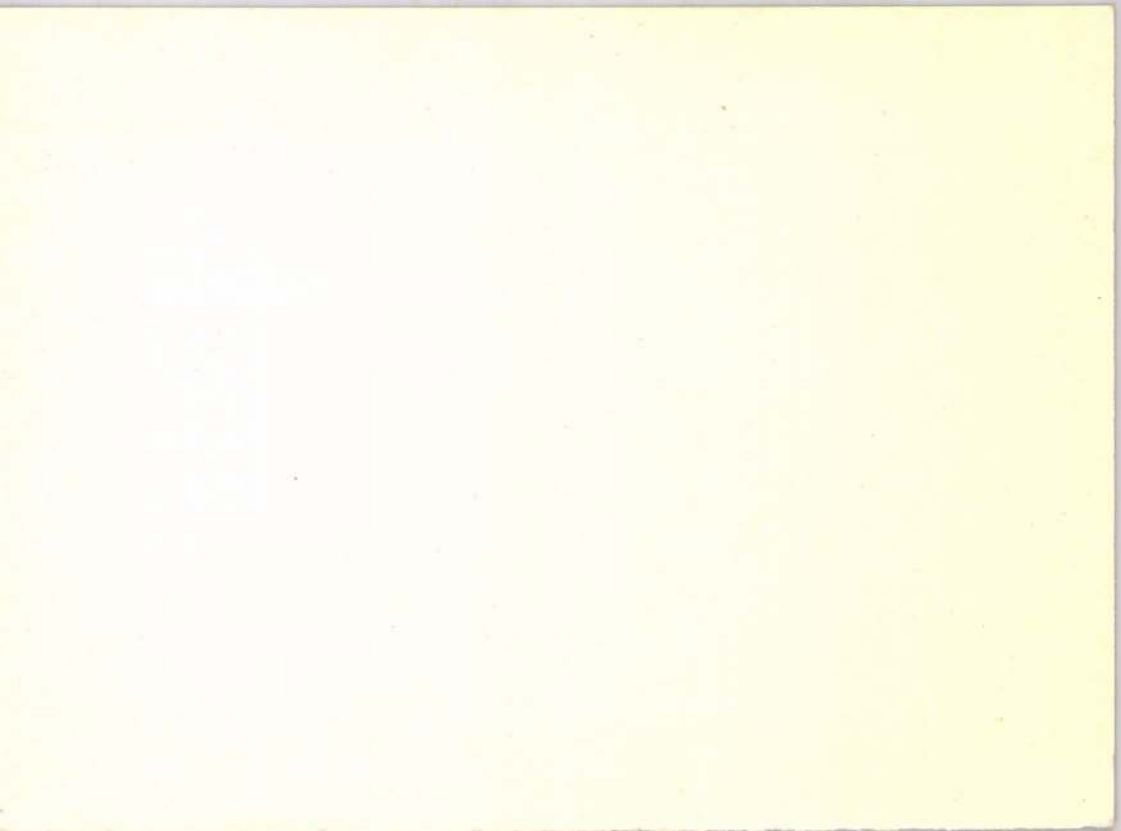
Ferenczy Károly, festő

17 D4

egy képet bemutatniak.

- : A Nemzeti Galériában kiállításra rendeznek az
Ausztriaiól hazahozott festményekből
8.1.

NÉPSZABADSÁG. Sz. 1963. nov. 29.

Ferenczy Károly, főtá

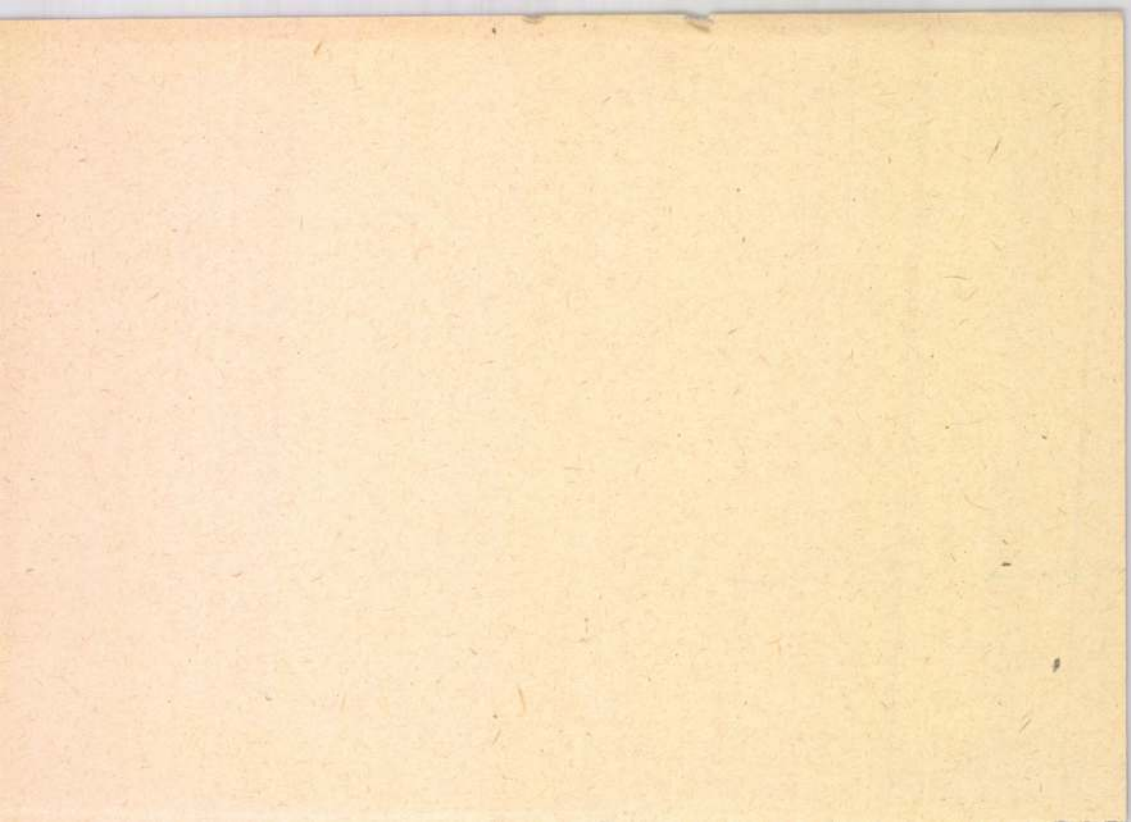
MD4

Íróvalókat fia: Ferenczy Béni. Könyvtár el.

B. M.: Ferenczy Béni műtermében

7.6

NÉPSZABADSÁG, 1963. nov. 17

Ferency Károly, testő

1704

Ferency Béni alkutúra
a sírunknál.

- : Felavatták Ferency Károly sírunknál

8.1.

NÉPSZABADSÁG, Bm. 1963. nov. 10.

Ferenczy Károly

MDK

Pihenés, olf.

Műcsarnok 1910. Vándorkiállítás

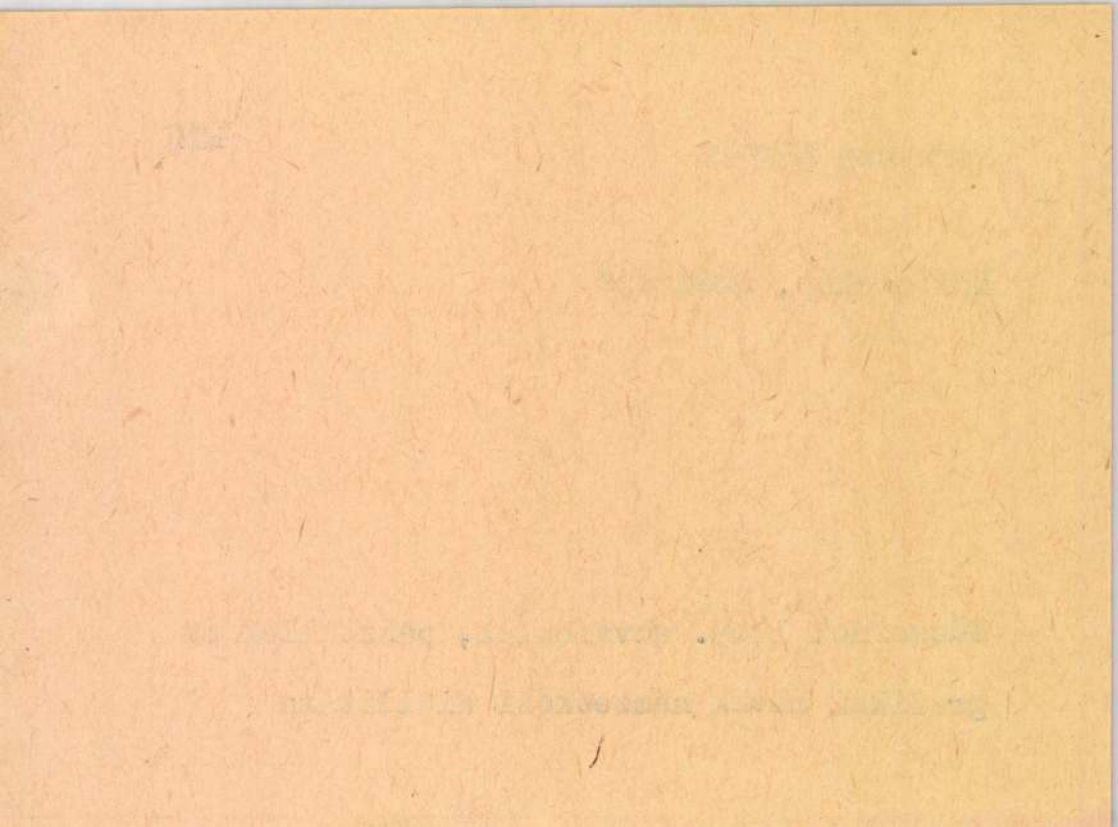

Ferenczy Károly

MDK

Női arckép, szénrajz

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és
grafikai művek nemzetközi kiállítása

Ferenczy Károly

MDK

Porcelánmadarak, olf.

Tájkép. Dombtetőn, olf.

Vörös fal I.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

Ferenczy Károly

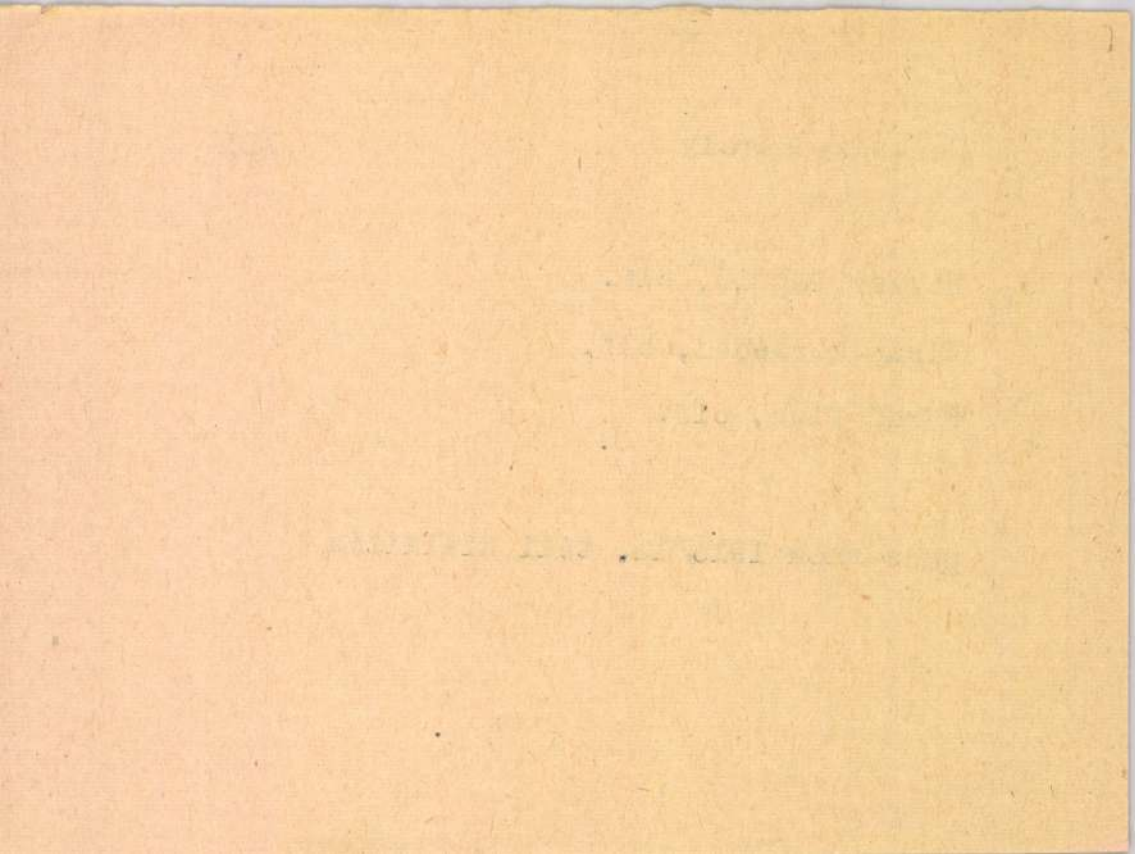
MDK

Havasi legelő, olf.

Virág korsóban, olf.

Fürdő fiuk, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

Ferenczy Károly

MDK

Vörös fal II.

Arckép, olf.

Csendélet, olf. Kacsák
Havasi tanya, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

Ferenczy Károly

MIME

Fésülködő modell, szénrajz

Micsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és
grafikai művek nemzetközi kiállítása.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Válás /1892/

Csengeryné: "egy Zeusz a: Rippl-Rónai József, /1861-192
interieurjei 144.1.

A "gyer "szzeti Galéria Kézlemezvei IV. sz. Bp. 196

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Józsefet aláadják testvérei. 1900. repr.

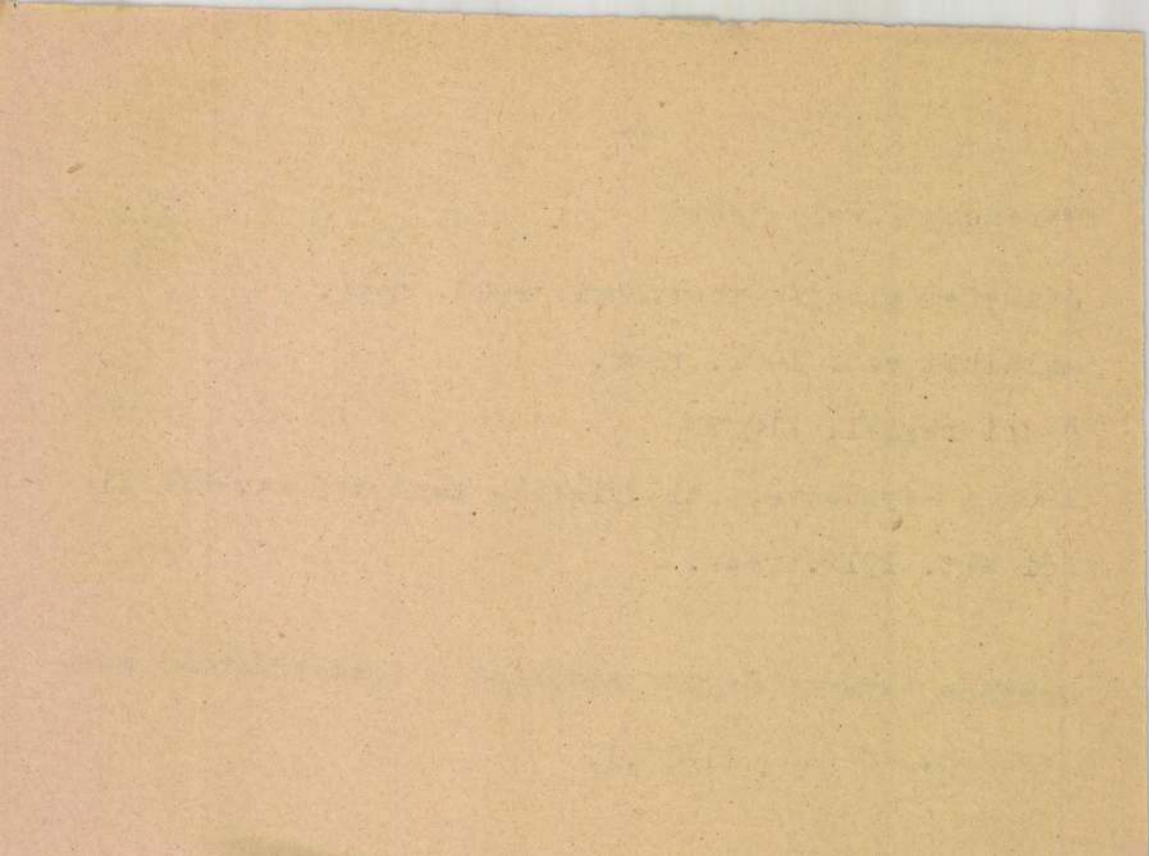
Márciusi est. 1902. repr.

Nyári reggel. /1902/

1906 a Képzőművészeti Főiskola tanárává nevezik ki

Női akt. 1912. repr.

Genthen István: Magyar művészet a századforduló ide-
jén. Bp. 1962. 11-13.1.

Ferenczy Károly festő

m. D. K.

1893-ba Münchenbe költözött át.

Madárdal. /1894/

Önarckép /1893/

Letelepedett Nagybányán, ahol Hollós távozta után 1902-ben Grünwaldnál, Thermával és Rétivel szabadiskolát alapított.

Három királyok /1899/

Genthen István: Magyar művészet a századforduló idején. Bp. 1962. 10.1.

•/•

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

/ 1862-1917/

25 éves korában Párizsba ment tanulni.

allós Ede arcképe /1889/

1889-1892 között Szentendrén telepedett le.

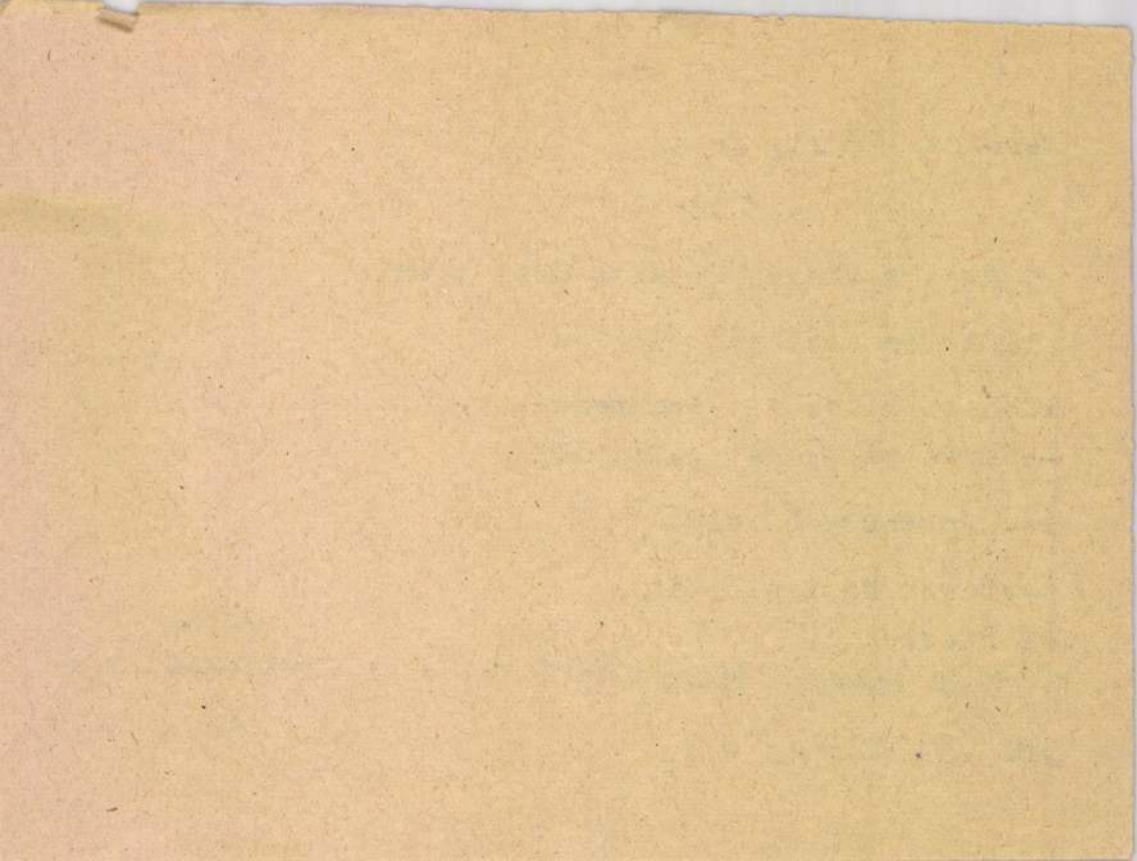
Leányok virágokat gondoznak.

id. Ferenczy Károly.

Kavicsot hajigáló fiúk.

A részek:

Genthen István: Magyar művészet a századforduló ide-
jén. Bp. 1962. 9.1.

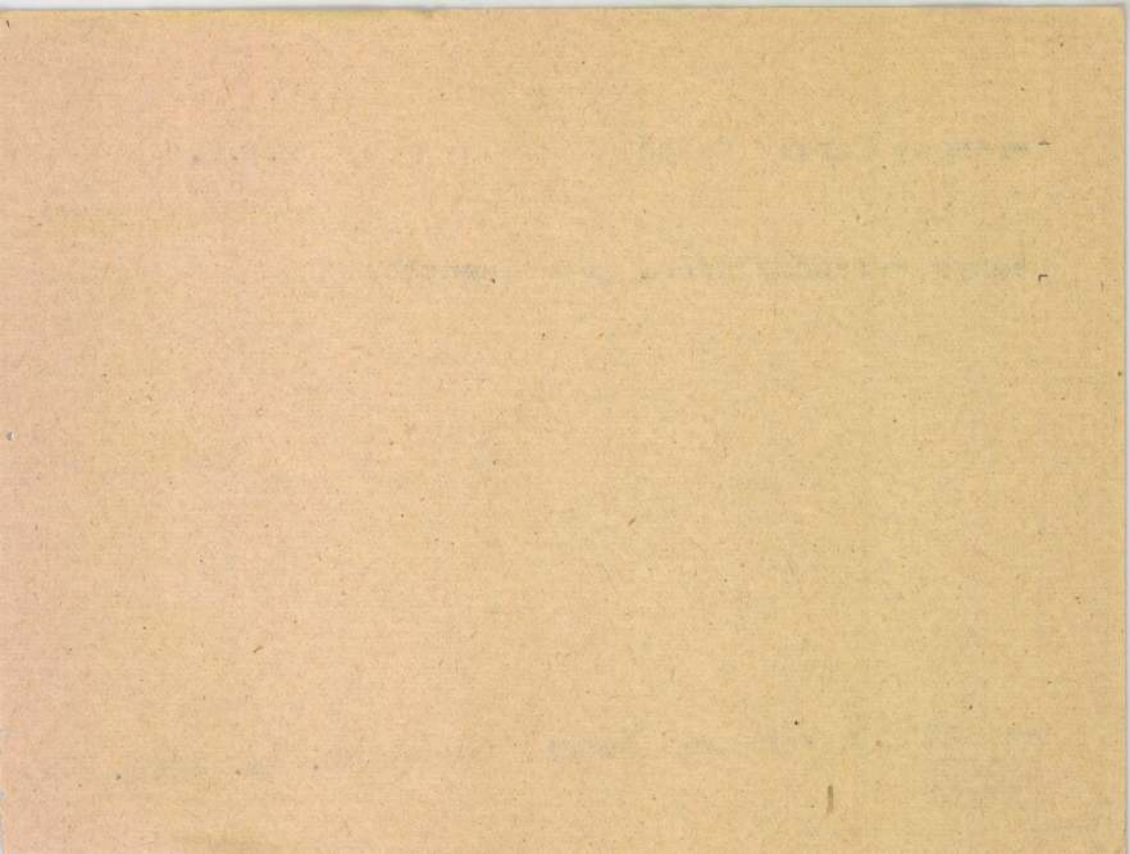

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Fejécskés Ferenczy Noémi gobelinművész.

Cseh Miklós : Ferenczy Noémi. 1890-1958. Bp. 1963. 9.1.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1885. Önarckép. pasztell.

1887. Nápolyi lány. Lappang.

Capri 1887. Lappang.

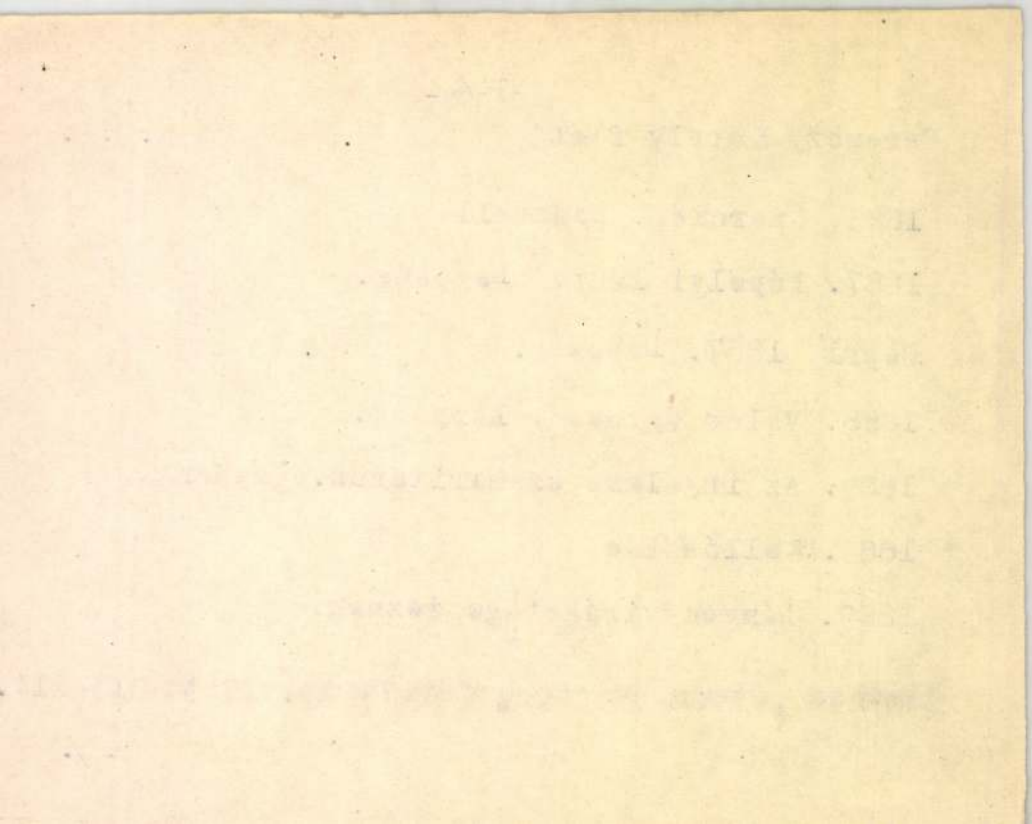
1888. Valér ágyban . Lappang.

1889. Az irgalmes szamaritánus. Lappang.

1889. Kallós Ede.

1889. Lányok virágot gondoznak.

Gentzen ,stván Ferenczy Károly Bp. 1963. 213-214.

- Ferenczy Károly festő M.D.K.
1889. Id. Ferenczy Károly
1890. Kavicsot hajigáló fiuk.
" " " Táppang.
1890. Vidéki herdár. "
1891. Kertészek.
1891 Kertészfiu.
1891. Virágot öntöző kertész. Táppang.
Genthen István Ferenczy Károly Sz. 1963.
214.1. / .

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1891. Plakátok előtt. / a művész megsemmisítette
vagy rappang.

1892. Valér. Megsemmisült. 1945-ben.

1892. Válás.

1892. A tékozló fiú hazatérése. /Vázlat/ rappang.

1892. " " " Lappang.

1892. Ferenczy Ferenc.

Genthen István: Ferenczy Károly Bp. 1963. 214-215.

1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880.

1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890.

1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900.

1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910.

1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920.

1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930.

1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940.

1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950.

1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960.

1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970.

1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

A művész neje. 1892.

1892. Virágzó fa. Lappang.

" Virágot öntöző nő Lappang.

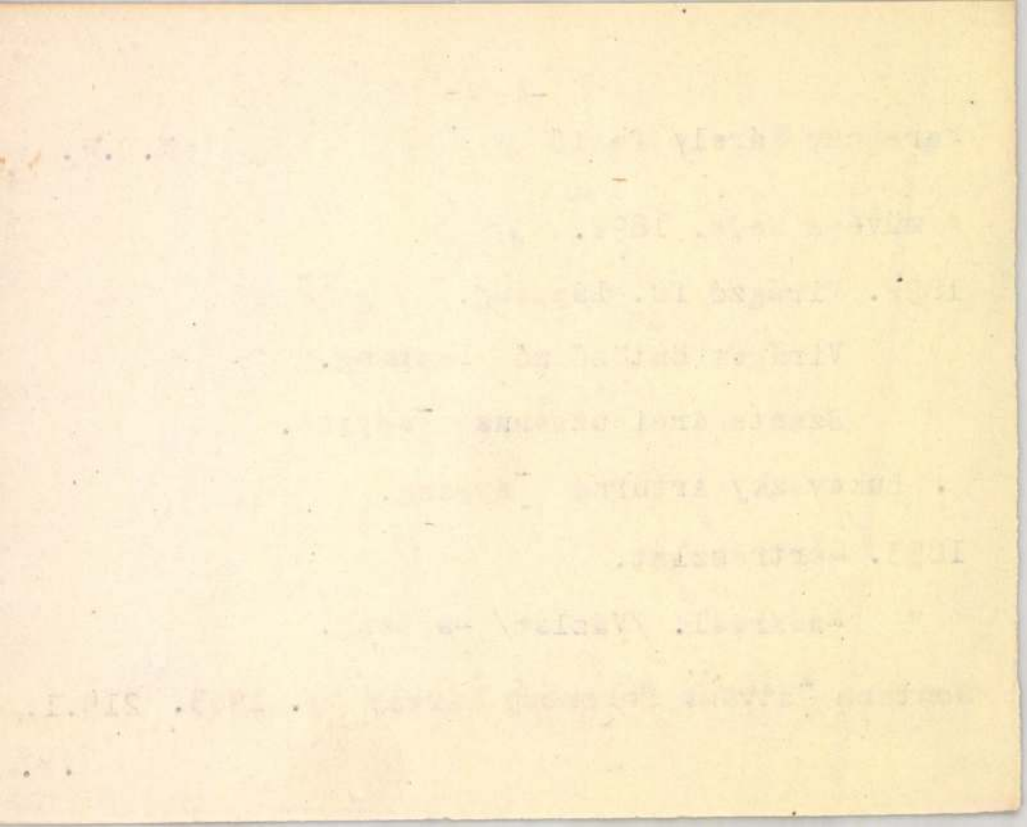
" Szentendrei uzsenna Lappang.

" Bukovszky Arturné Lappang.

1893. Kertrészlet.

" Madárdel. /Vázlat/ Lappang.

Genthen István: Ferenczy Károly Bp. 1963. 215.1.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1893. Madárdal.

" Önarckép.

" Noémi

" A neuwittelsbachi kertben.

" Ferenczy K. Táppang.

1894. Béni vörös ruhában.

" Bimbi

" Nő macskával. Táppang.

Gentzen István: Ferenczy Károly Bp. 1963. 215-216.1

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1894. Csavargó ébredése . lappang.

" Orfeusz. Vázlat

" " "

" " Lappang.

" Szarvaskert. /Vázlat/ Lappang.

" Szarvaskert. Lappang.

" Ádám /Vázlat/

" Ádám.

Gentzen Ástván: Ferenczy Károly Kp. 1963. 216.1.

General Assembly

1894. ...

...

...

...

...

...

...

...

-7/a#erenczyxKárolyxfestő

Ferenczy Károly festő

1894. Csók István.

" Semssich József Lappang.

" Lembtanulmány

1895. Kékruhás nő /'ázlat/ Lappang.

" Anya gyermekével. Lappang.

" A garmischi kert

" Fatörzsön ülő férfi

Gestner István: Ferenczy Károly Op. 1963. 216. 217.

1895

1895

1895

1895

1895

1895

1895

1895

1895

1895

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1895. Federigo . Lappang.

" Herzl Mór

" Tzukek. /Vázlat/lappang.

" Tauketetés.

" Müncheneri park. Lappang.

" Lengtanulmány

" Valér.

" Királyok hódelása

Genthen István : Ferenczy Károly Bp. 1963. 217.1.
/.

-9/a-

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1895. Archeológia. /Vázlat/ Lappang.

" "

" Lovak vizben /Vázlat/

" " " Lappang.

" " " "

" Tanulmányfej.

" Berus táj /Plestyár/

Éva Éva

Genthen István : Ferenczy Károly Bp. 1963.²_{17-218.1.}

6/

M. B. B.

Genency Kerey leat

1896. Archeologie. \Väljst\ Japang.

" "

Levek visser \Väljst\

" " Japang.

" " "

Teniska yfot.

Ferus tjt \Tiegyer\

Äva lva

17-218.1

Genency Kerey leat 1896.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1896. Kiss József /Vázlat/

" " " Lappa ng.

" Az erdő parancsol. /Ill. Kiss J. verséhez
"appang.

" Ágota kisasszony /Ill. Kiss j. verséhez

" Daphnis és Chloë " " "

" Epitaphium " " "

" Kincse Lázár lánya " " ./.

Gentzen István : Ferenczy Károly Bp. 1963. 218.1.

1911

1911

1911

1911

1911

1911

1911

1911

1911

1911

-11/a-

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1896. Hegyibeszéd-tanulmány. Lappang.

" " " "

" " " "

" A hegyi beszéd /Vázlat/

" " "

" Mers Jehnsen. Lappang.

1897. Hegyibeszéd-tanulmány.

" " " Lappang. /

Gentzen István : Ferenczy Károly Mű. 1963. 219.1.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1897. "Egybeszéd" tanulmány. Lappang.

" Hegyi beszéd. / Bal oldal . /

" "Egyi beszéd. / Jobb oldal/

" Olvasó nő. Lappang.

" Plakátterv "

" Plakát. / A nagybányai festők kiállítása.

Lappang.

" Ház fák között. Lappang.

Genthen István : Ferenczy Károly Bp. 1963.

219. 2
"20.1.
/.

-12-

1917

February 1917

1917

1917

1917

1917

1917

1917

1917

1917

1917

1917

Ferenczy Károly festő

Cipőgyombolás. 1897. Lappang.

1897. Révai Mór Jánosné.

1898. Tavaszi táj a Virághegyel. Lappang.

" " " "

" Háromkirályok -Tanulmány. /Fejek és kezek/

" " " /Ló/

Genthen István : Ferenczy Károly Bp. 1963, 220.1.

terengy Kérelj Lealt

Cindycselsé. 1897. - agyag.

1897. Tavaszi és őszi ültetvények.

1898. Tavaszi és őszi ültetvények. Japán.

" " " " " "

" " " " " " (Tavaszi és őszi ültetvények)

" " " " " " 1898

Genetben tartva: terengy Kérelj Bp. 1907. SZC. I.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1897. Háromkirály ok. Tanulmány. / Ló/

" " " /Király/

" " " / Lovas/

" " " /Lovas király/

" " Vázlat.

" "

Gentzen István : Ferenczy Károly Bp. 1963, 221.1.

. / .

Herency Károly testő

1897. Március 10. / 10.

1897. / 10.

1897. / 10.

1897. / 10.

1897. / 10.

1897. / 10.

1897. / 10.

-15/a

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Plakát / A nagybányai festők II.kiállítására /
/1898/ Lappang.

1898. Jövendő. Illusztráció Bródy Ánner: "Az
ezüst kecske. regényéhez. Lappang.

1898. Gömör Olivér.

1899. Herrer Császár.

" Jeanevits György

Genthen István : Ferenczy Károly Bp. 1963, 221.l.

• / •

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1899. Mervay Jenő. Lappang.

" Mervay Jenőné.

" Levak /Vázlat/

" "

" Esthengulat levakkal.

" "azatérő favágók.

" " " "

Genthen István : Ferenczy Károly Bp. 1963, 221.

222.1.

1. The first part of the report is devoted to a general description of the project and its objectives.

2. The second part describes the methodology used in the study, including the selection of subjects and the experimental design.

3. The third part presents the results of the study, which show a significant correlation between the variables investigated.

4. The fourth part discusses the implications of the findings and suggests directions for further research.

5. The fifth part concludes the report by summarizing the main findings and reiterating the importance of the study.

6. The sixth part provides a list of references used in the report, including books, articles, and other sources.

7. The seventh part contains the author's contact information and a statement of acknowledgment to those who assisted in the project.

Ferenczy Károly feestő

M.D.K.

1899. Házatréő favágók.

" Rutén parasztlány.

" Rutén parasztfiu.

1900. Józsefet eladják testvérei /Vázlat/

" " " " "

" Önarckép napsütésben.

" Gesztenyefák. /Vázlat/

Genthen István : Ferenczy Károly Bp. 1963, 222.1.

•/•

-174-

Verenigde Staten

1898-1899

1899-1900

1900-1901

1901-1902

1902-1903

1903-1904

1904-1905

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1900. Gesztenyefák. Lappang.

" A nagybányai Kereszthegy.

" Izverai faiskola.

" Levasszekér kikapualjban. Lappang.

" Nagybányai kert.

" Önarckép. Lappang.

1901. Csendélet két kacsá al.

Genthen István: Ferenczy Károly festő Bp. 222.

223.1.

1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880.

1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890.

1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900.

1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910.

1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920.

1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930.

1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940.

1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950.

1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960.

Ferenczy Károly -19/a-
Festő

M.D.K.

1901. "z alagi ügetőpálya. Jappang.

" Ábrahám áldozata. /Vázlat/

" " "

" Tájkép. /Bombtetőn/

" Cigányok.

" "

" Utszéli cigányok.

" Festő és medell erdőben.

Genthen Ástván: Ferenczy Károly ~~festő~~ Bp. 1963
XXXXXX

222.223.1. • / •

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

Ferenczy Károly festő

M. D. K.

1901. Valér és B éni. Lappang.

" Rózsák kék babával. "

1902. Ifj. Hegedüs Sándor /Vázlat/

" " " "

" Költő lanttal. Illusztráció Vörösmarty: "magyar költő c. verséhez. Lappang.

1902. A merengőhöz. Illusztráció Vörösmarty M. költeményéhez. Lappang.

Gentzen István: Ferenczy Károly festő. 1963 .

M. D. R.

General Survey Report

1901. Year of the ...

...

1902. ...

...

...

1903. ...

...

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Márciusi est. 1902.

1902. Nyári reggel.

" Nyár /Fréd fiuk- Vázlat/

" " " "

" Schönherr Antal és Gyula

" Kemjáthy Gyula

" Tél. Táppang.

Genther István: Ferenczy Károly textó X Bp. 1963.
224.225.1.1./

-19-

James M. Smith

March 10, 1902

Dear Sir:

Very truly yours,

James M. Smith

1902

1902

James M. Smith

Re enczy Károly festő

M.D.K.

1903. Noémi kibontott hajjal.

" Önarckép.

" Festőnő.

" Templom. Lappang.

" Plakáatterv / A művész első gyűjteményes
kiállítás hoz. Lappang.

" Keresztlevétel /Vázlat/

Gentzen ⁴ötván: Pereaczy Károly ~~XXXX~~ No. 225.1.

/ .

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1903. Keresztlevétel.

" Két festő.

" Október.

" Vénusz-csendélet. Lappang.

" Fésülés.

" "

1904. Herrer Cézár és neje. Lappang. | .

Genthen István: Ferenczy Károly. Bp. 1963. 225.
226.1.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1904. Herrer Cézár és neje.

" Fürdés előtt /Vázlat/ Lappang.

" " " " "

" Nyári est. /Vázlat/

" " "

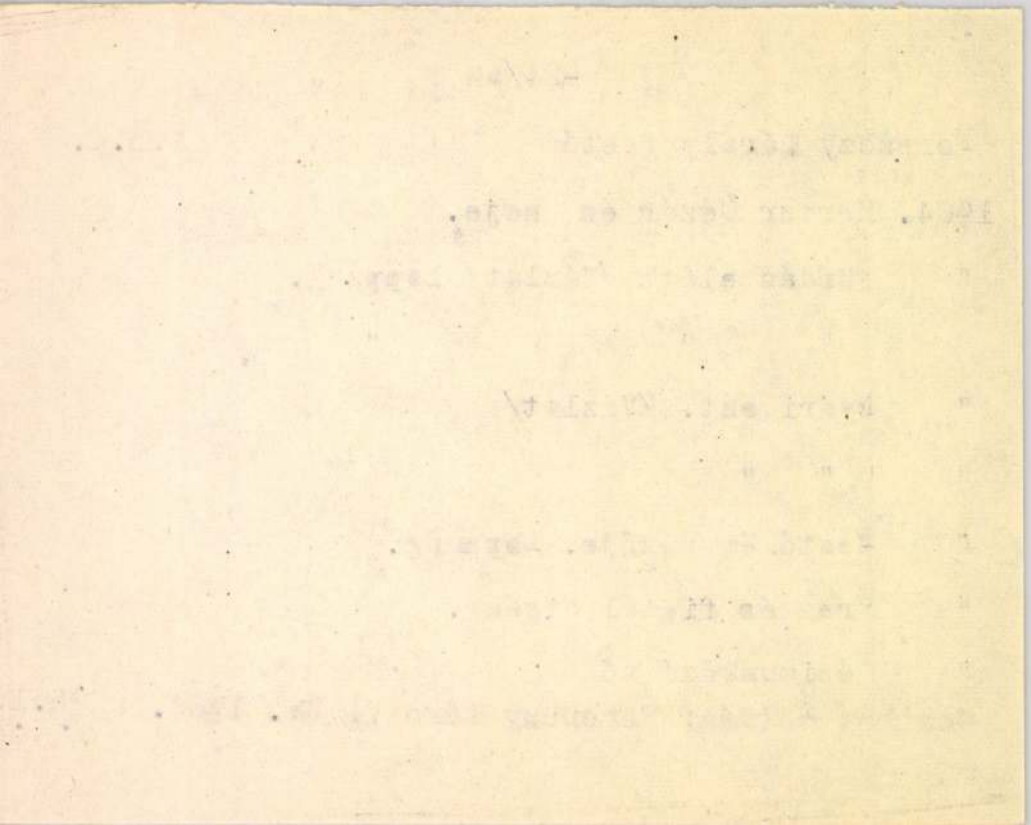
" Gestő és nézője. Lappang.

" Öreg és fiatal cigány.

" Kézimunkázó nő.

Genthen István: Ferenczy Károly. Bp. 1963.

226.1.
/.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1904. Tenger. Lappang.

" Tenger csónakkal.

" Lussini tengerpart.

" Két női akt/Vázlat/

" " " "

" " " "

" Fehér georginák kínai vázában.

" Festő és modell.

Genthen István: Ferenczy Károly. Sp. 1963. 226.

227, 1.

1904. Tanager, Tanager, Tanager

Tanager, Tanager

Tanager, Tanager

Tanager, Tanager

Tanager, Tanager

Tanager, Tanager

Tanager, Tanager, Tanager, Tanager, Tanager

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1904. Verrocchio-szeber és alabástromtál

" Malenyay Dezső /vázlat/

" " "

1905. Lukács József. Lappang.

" Tavaszi táj.

" Napos délelőtt.

" Gyermekek pannykon

" Levagló gyermekek.

Genthen István: Ferenczy Károly. Bp. 1963. 227.1.

1900. Bureau of Census. Report on the
Mortality of the United States in 1900.

Washington, D. C. 1901.

1901. Bureau of Census. Report on the
Mortality of the United States in 1901.

Washington, D. C. 1902.

1902. Bureau of Census. Report on the
Mortality of the United States in 1902.

Washington, D. C. 1903.

1903. Bureau of Census. Report on the
Mortality of the United States in 1903.

Washington, D. C. 1904.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1905. Lovagló gyermekek /Vázlat/

" "azatérés. Lappang.

1906. Andreevits Melanie.

" Rózsák tálban . Lappang.

" "ajális /Nyári nap. /

" Esti fürdés.

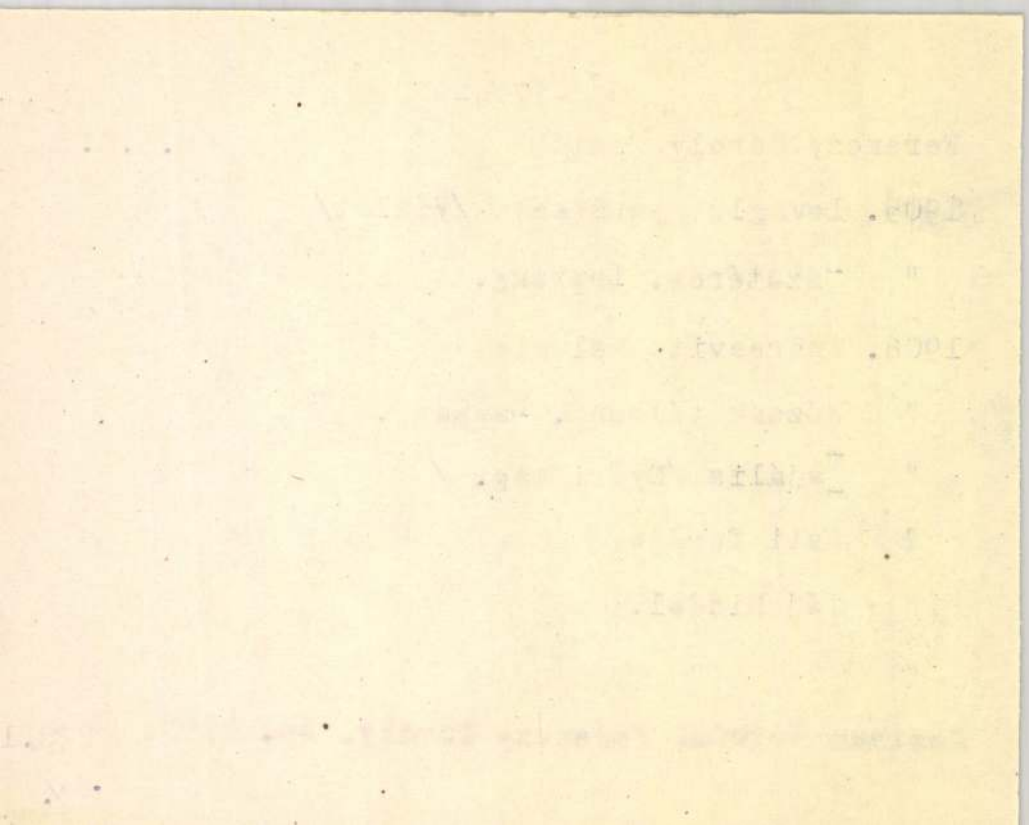
" Táj hiddal.

" " "

Genthen István: Ferenczy Károly. Bp. 1963.

228.1

• /.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1906: Jókai -domb.

" " "

" Levások az erdőben

" Cigányek lepött gyermekkel Lappang.

" Táhkép ökrökkel. 1945-ben elégett.

" " "

" Béni

" Carasco. /Versenyló/ Lappang.

Genthen István: Ferenczy Károly ^{Bp.} 1963. 2286

229.1.

/. .

-10-

Generalissimo Chiang Kai-shek

1945

Dear Generalissimo

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 15th instant.

I am glad to hear that you are well and hope to hear from you again soon.

Sincerely,
Chiang Kai-shek

Generalissimo Chiang Kai-shek
1945

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

~~XXXX~~
1965. Alagi versenyló Lappang.

1906. " " levassal.

" Jánosi Béla és neje.

" Lessner Richárdné

1907. A nagybányai cinterem ; Lappang.

" Fernzelyi völgy. Lappang.

" Berus táj kecskéekkel. Lappang.

Genthen István: Ferenczy Károly Bp. 1963. 229.1.

./.

1907. A new species of the genus *...*

1908. A new species of the genus *...*

1909. A new species of the genus *...*

1910. A new species of the genus *...*

1911. A new species of the genus *...*

-30/a-

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1907. Bertalan-kert. Lappang.

" Patak. /Vázlat/

" "

" Weiner Adolfné.

1908. Grünwald Vilmos.

" " Vilmosné

" Báró Greedel Hermann. Lappang.

Genthen István: Ferenczy Károly sp. 1963.

229.

230.1.

./.

- 207 -

Terence, Emily, 1897

1907, Berlin-Karl, 1897

John, 1897

" "

Werner, 1897

1908, 1897, 1897

" "

1897, 1897, 1897

1897

1897

1897, 1897, 1897

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1908. Fialaka Károly

" Bertalan-kert Lappang.

" Virághegyi domboldal. Lappang.

" " " "

" Parkrészlet padokkal. Lappang.

" Nagybányai Klostromrét. Lappang.

" A tékezlő fiu Lappang.

" " " /Vázlat/

Genthen István: Ferenczy Károly Sp. 1963.

230.1.

/ .

1928-29

1928-29

1928-29

1928-29

1928-29

1928-29

1928-29

1928-29

1928-29

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1908. A tékozló fiu /Vázlat/

" " "

" Fernezelyi táj kunyhóval

" Guttini erdészlak

" Bükkös /Őszi nap ütés/

" Kettős arckép

" Birkezők

Genthen István: Ferenczy Károly ¹⁸⁶³⁻¹⁹¹⁸ Pp. 1963. 230. 231

1908. A. ... ..

1908. A. ... ..

1908. A. ... ..

1908. A. ... ..

1908. A. ... ..

1908. A. ... ..

1908. A. ... ..

1908. A. ... ..

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1908. Kövér birkező. Lapang.

" Bukovinszky Péter

" Henyélés /Vázlat/

" " "

" " "

" " "

" Szalavszky Gyula

" " " /Vázlat/

Genthen [†] István: Ferenczy Károly. Bp. 1963. 231.1.

1892

January 1st

1893. 1894. 1895. 1896.

1897. 1898.

1899. 1900.

1901. 1902.

1903. 1904.

1905. 1906.

1907. 1908.

1909. 1910.

1911.

1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920.

-34/a-

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1909. Petrovics Elek

" Rét utca. Lappang.

" Séta /Vázlat/

" "

" Vasárnap délután. Lappang.

" Berus táj /Izvera fényvessel/

" Tájkép /Őszi Izvera/

" " " "

Genthen István: Ferenczy Károly. Bp. 1963. 232.1

• / •

Secretary of State

1909. Revision No.

Set rules, paper.

Set rules, paper.

Set rules, paper.

Set rules, paper.

Set rules, paper.

Ferenczy Károly fe tő

M.D.K.

1909. Tájkép /Őszi Izvera/

" Izverai ház Lappang.

" Csendélet k csával. Lappang.

" Bálint Zoltánné/ Lobmayer Gézánné/

" Léderer Rudolf fia. Lappang.

" " " leánya "

1910. Birkezők.

" Bohóc.

Genthen István: Ferenczy Károly. Bp. 1903. 232.
233.1.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910. 1910.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1910. Virághegyi táj. 1945-ben elégett.

" Hármas arckép. Lappang.

" A vörös fal. /Vázlat/ Lappang.

" " " "

" " "

" " "

" Izverai ház. Lappang.

" Domboldal erdőirtással. Lappang. /.

Genther István: Ferenczy Károly. Sz. 193. 233.1.

Paronychia lateralis

1910. Virchow's Archiv 194-201

" Hämorrhoiden, Japan

" A vöröses fül, Japan

" " " "

" " " "

" " " "

" Javaii fül, Japan

" Javaii fül, Japan

" Javaii fül, Japan

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1910. évi önarckép.

" Kacsacsendélete t. Lappang.

" Nyul és kakas

" Bazsarózsák. /Vázlat/ Lappang.

" " "

" Dáliák.

" Piros rózsák színes vázában.

" Berus ősz a Pliszánál.

Gentzen István: Ferenczy Károly. Bp. 1933.

• / 233.
234.1.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1910. Percelán ~~szappangók~~ papagájok.

" " " Lappang.

" " " "

" Percelán bankák. Lappang.

" Ferenczy Ferenc. Lappang.

" Szinyei Merse Pál /Vázlat/

" " " " . . /

Genthen István: Ferenczy Károly Bp. 1963.

234.1.

Jersey City, N. J.

1910. Jersey City, N. J.

1911.

"

Jersey City, N. J.

Jersey City, N. J.

Jersey City, N. J.

Jersey City, N. J. 1910.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1911. B akos Mártonné.

" Női akt zöld háttérrel

" " " " "

" Szobalány.

" Álló akt zöld háttérrel

" Aszlács és kék porcelán

" Csendélet kuglóffal

234.

Genthen István: Ferenczy Károly Bp. 1963. 235.1.

Verenigde Staten
1911

181 oct 1811

" " " "

" " " "

181 oct 1811

" " " "

" " " "

181

181 oct 1811

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1911. B azsarózsák. /Georginák/

" Rózsaszín és fehér rózsák tálon Lappang.

" Virágok parsztkersóban. 1945-ben eltűnt.

" Nyilazók.

" Nagybányai részlet.

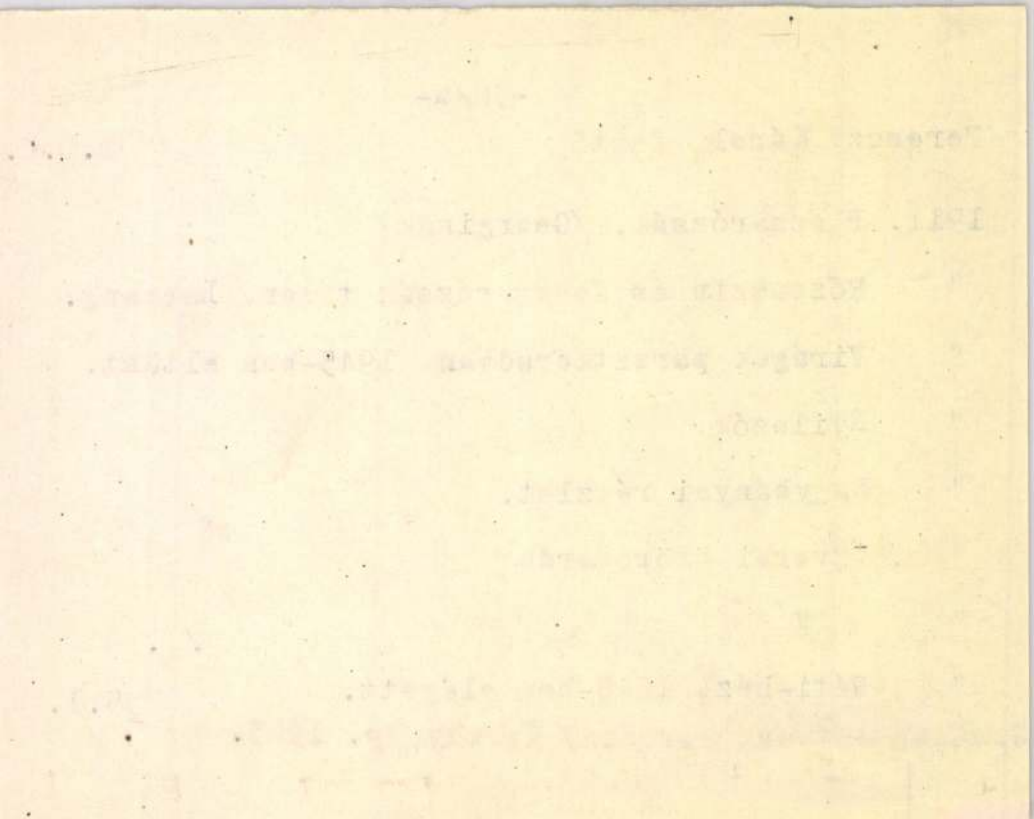
" Zverai ökörcserda.

" " "

" Réti-héz. 1945-ben elégett.

235.1.

Genthen István: Ferenczy Károly Bp. 1963.

Ferenczy Károly, festő

MDK

Huramosokban dolgozó mentendők.

Róme Gyula: Változó mentendők festőket
7.

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 24.

MŰESZET-TÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT

Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

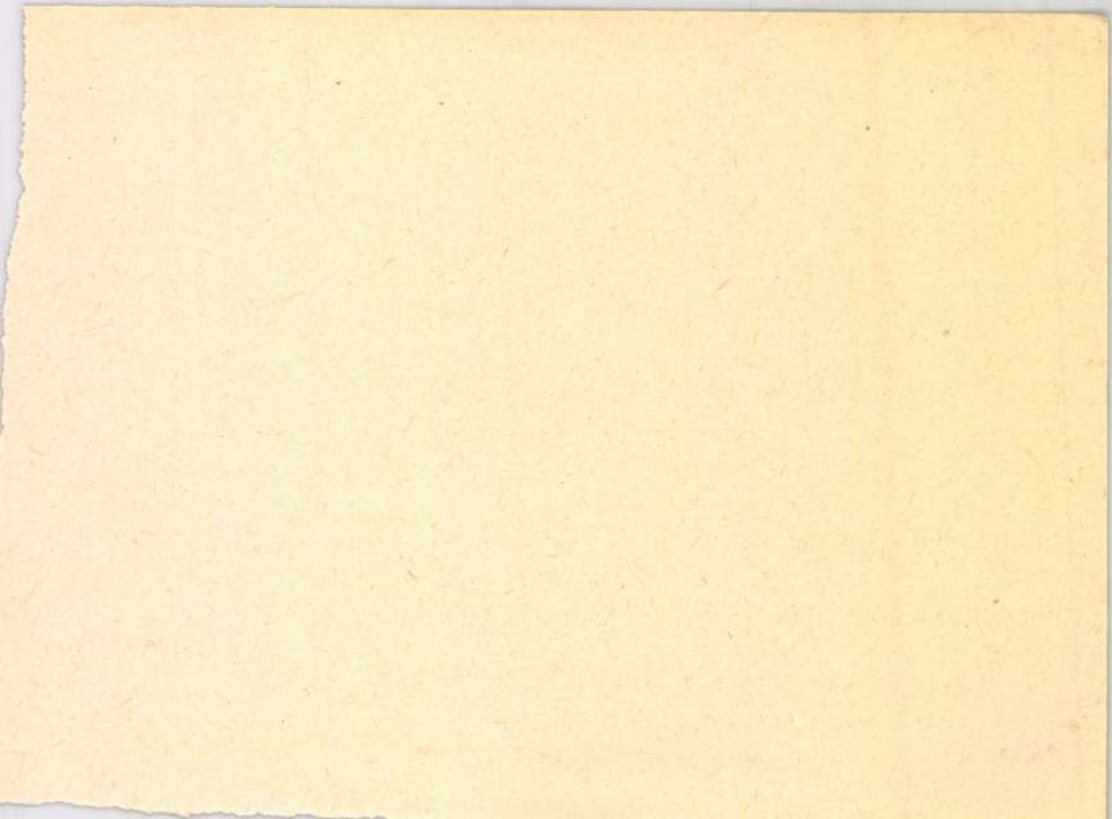
Terencey Kólos

műveit s. kiállításánál

2. alkalommal a Magyar
művészetek s. kiállításán.

Uytl. aug. 29-én

Orsz. Művészeti 1968. aug. 30-

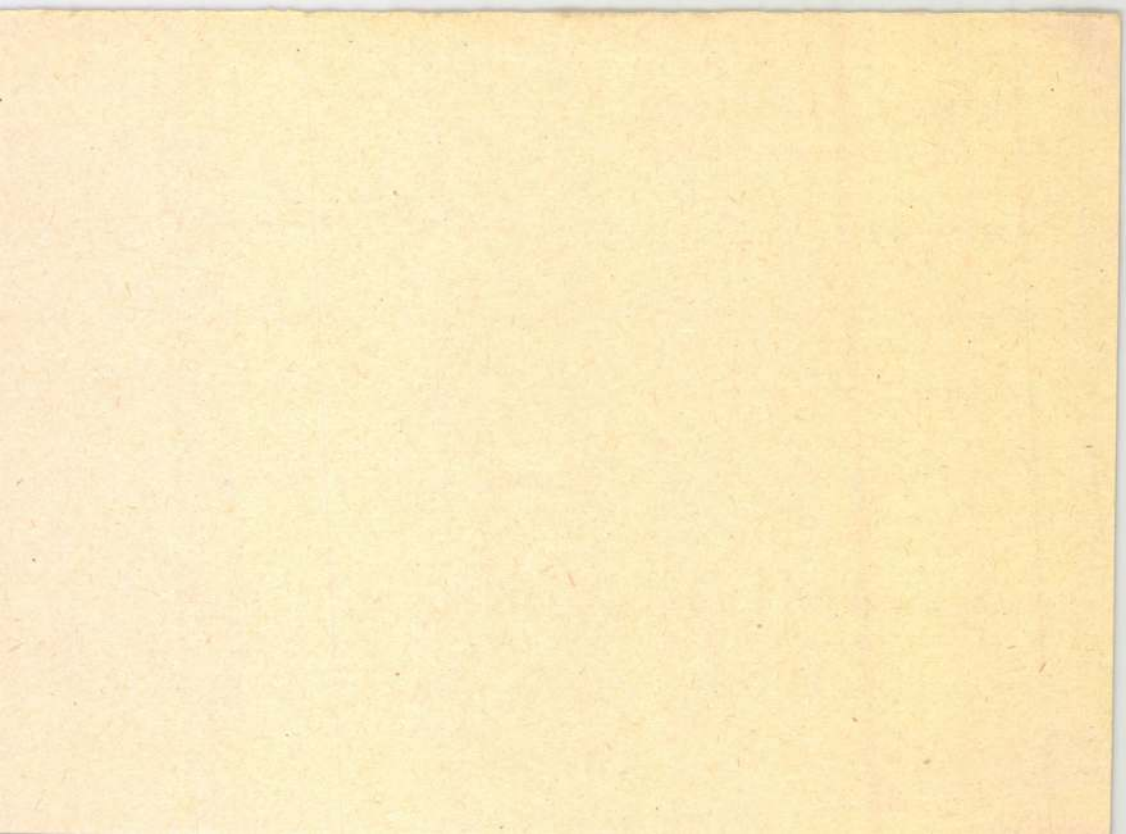

1

Ferenczy Károly

"Magyar festő"; sajtóeltérte Gecsben, 1862.
február 8-án, elhunyt Budapesten, 1917.
március 18-án. Tanulmányait Roma, Mün-
chen, Népoly és Párizsban folytatta.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Ver. E. A.
Seemann Verlag, 1968. 745 l. 697 l.

Ferenczy Károly

2

A Gast'en-Lepage "finom naturalizmus"
ipónyzótól kiindulva, lassanként egy
korábbi festési stílus felé fordult. 1896-ban
Magybányán letelepszik, ahol az 1902-ben
létesült festőiskola társalapítója.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Ver. E. F.
Seemann Verlag, 1968. I. 745f 697f.

Ferenczy Károly

Lényegesen hozzájárult ez iskola hagyományainak kifejtéséhez. Egy új stílust valósított meg, melyet ő „minteli natura-
lizmus pinthetikus alapon” nevezett el.

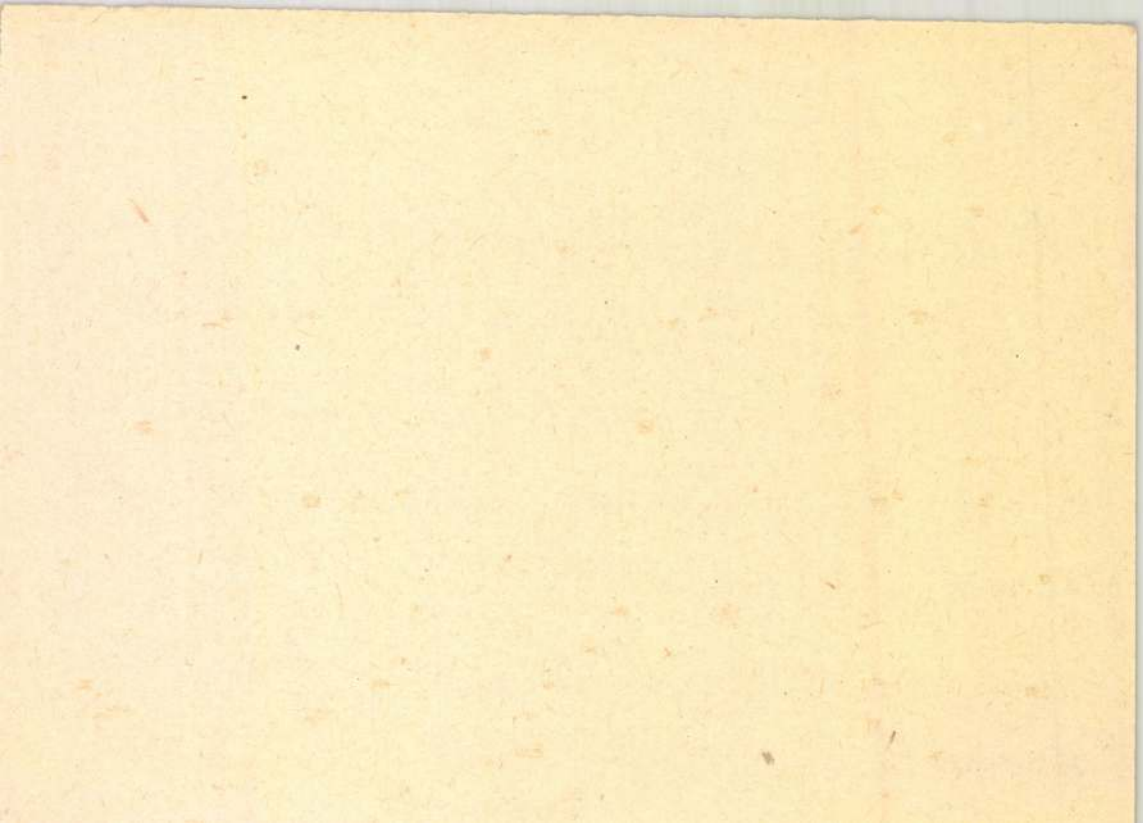
Lexikon der Kunst, Leipzig. Ver. E. G. See-
mann Verlag, 1968. I. 775 l. 697 l.

Jeremczy károly

Bibliai műveinél a témaik bensőséges
kezelését ismerhetjük fel, utolsó alkotó
éveiben képei dekoratív minőségre emel-
kedtek. Hétős-háromas portrékat fest, atlé-
tákat is alkotott.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Ver. E. A. See-
mann Verlag, 1968. I. 775 P 697 l.

Ferenczy Károly

Művei pompázatos díszítéssel tűnnek ki. 1905-től elhunytáig a budapesti képzőművészeti Főiskola tanárként működött. *Jubl.: Réti J.: A nagybdnyai művésztelep, Budapest, 1954.*

Lexikon der Kunst, Leipzig, Veb. E. A. Seemann Verlag, 1968. I. 745 l 697 l

Ferenczy Károly

A művész portréiról igen komoly elismeréssel
ír Rippl Rónai János: "Tavaszi Kiállítás" cím-
mel megjelent kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 5.
17. évf. 19. sz. 303. lap

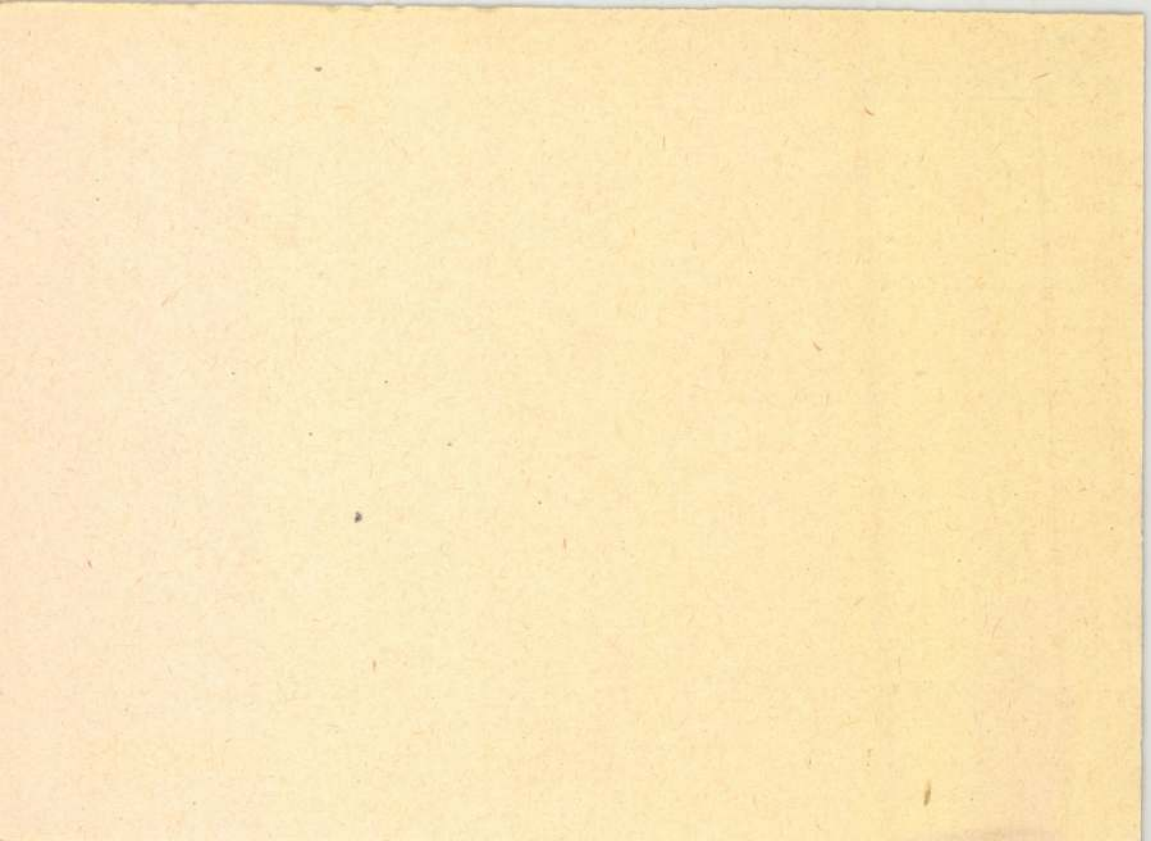
Ugyintéző:

Tárgy:

Ferenczy Károly

h. Erdős Kertész és családja

Magyar Hírek 1969. IV. 5.

Terveggy könyv

---

tanítványa Diányos Tereac 1958-ban elküldött
speciál festő.

Postmegegyi Kertlap 1969. január 15. 4. o. Emlékiállítás

MŰVÉSZET TÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT

Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Ferenczy Károly

"gr. Somsich József arcképé"-t kiemeli Rippl
Rónai János: "Tavaszi Kiállítás" c. beszámó-
lójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 26.
17. évf. 22. sz. 351. lap

KÖZPONT

Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Ferenczy Károly, festő

nevét említik Németh Lajos, ma is él
Csontváry is tisztelt, de művészetül sem
hordtársi, sem művészetértelméleti vi-
vonyakban nem mérhető össze.

Művészettörténeti Értesítő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.
Németh Lajos: Csontváry művészete c. doktori érteke-
zésének vitája 1967.nov.23-án a MTA-n

Németh Lajos ~~opponens hozzászólása,~~
válasza

287. old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Ferency Károly
festő

M.T.K.

Ferency Károly művészetéből
merítették Hósa Ferenc festő-

Lissz Ákos: Hósa Ferenc gyűjteményes kiállítása a
Művészet, 1969. május - 168ap.

MŰESZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT

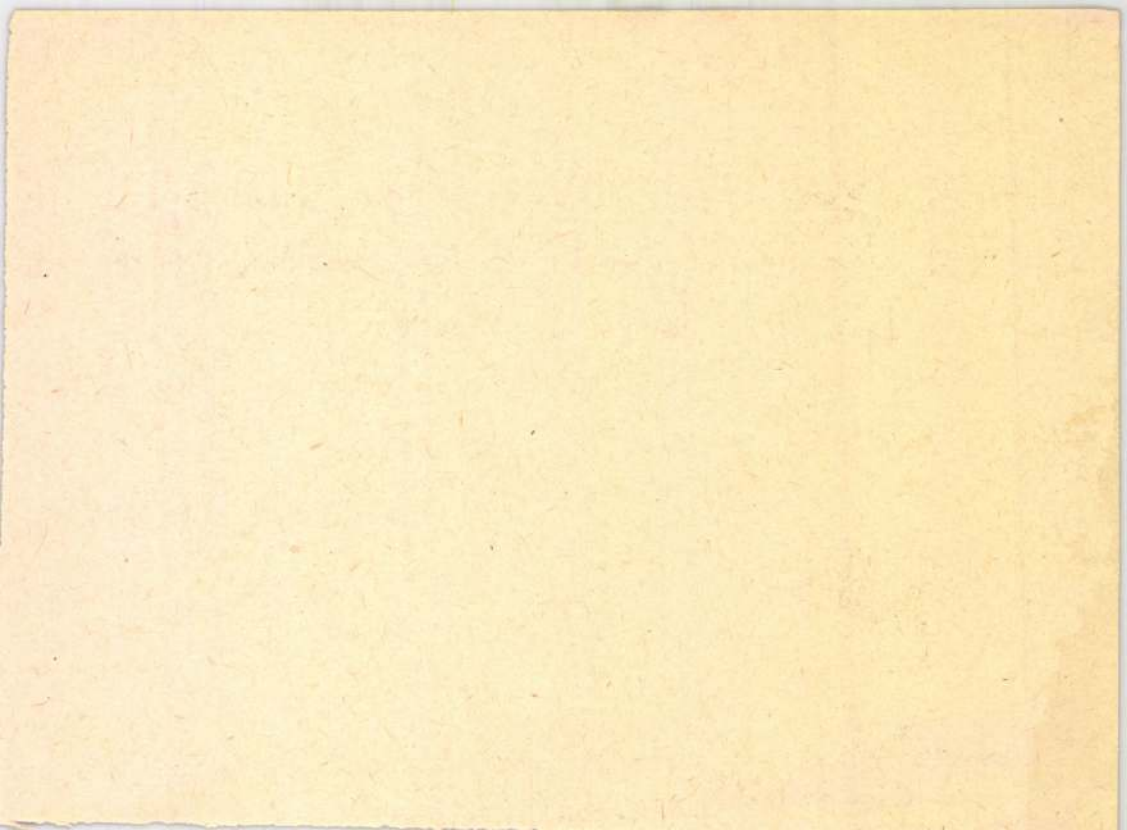
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Ferenczy Károly

1905. Velencei Biennale aranyérem
1906. Kinevezés a képművészet
Tiszt. tanácsára.

Horváth György: A Ferenczy család kiállítása
Nemzet 1968. jun. 16. 13. o.

Ferenczy Károly, festő

A Képzőműv. Főiskolán Horváth József, mint az ifjúság
jegyzője emberi közelségbe került vele, 272. old

Becht Rezső: Horváth József az ember és a festő
1891-1961 269. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XV. 1961-Sopron

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

RECEIVED
JAN 10 1954

TO THE DIRECTOR OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
FROM THE PHYSICS DEPARTMENT

RE: [Illegible]

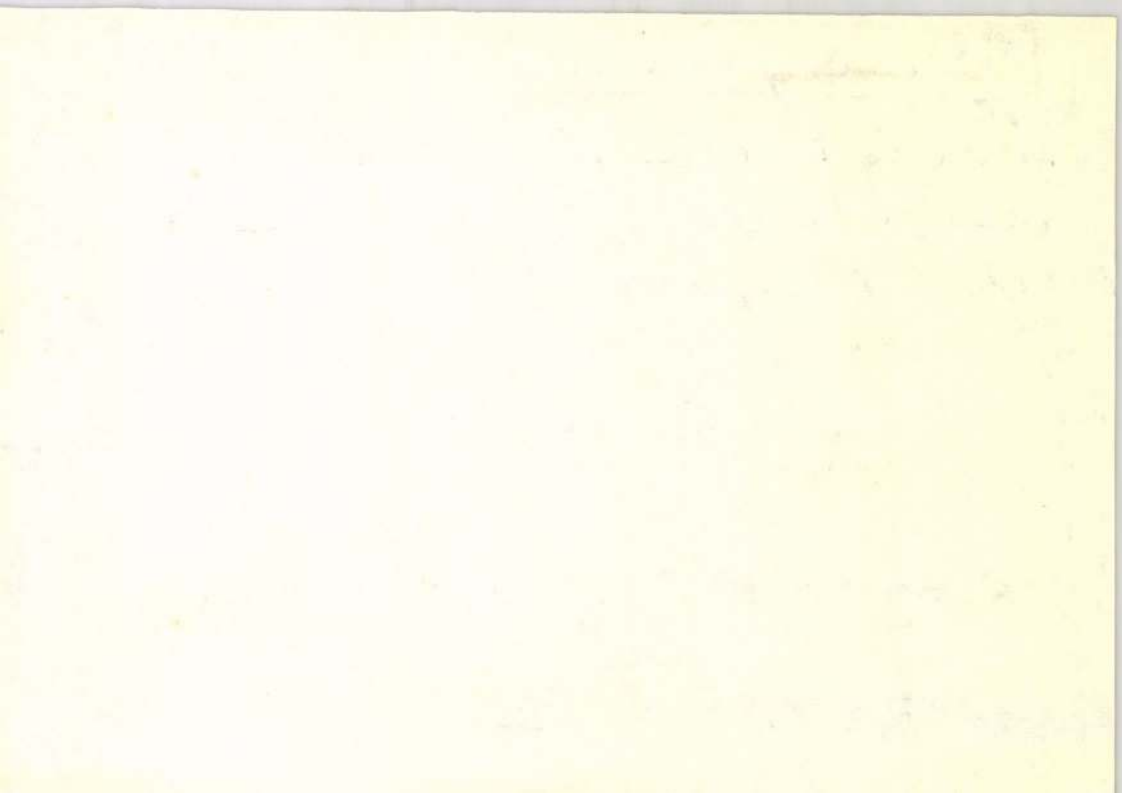
Ferencvay Károly

Főosztály elnöki kérésre a
szajvárszati Prepió/Basch
Lőrinc kárpótlásról

a Nemzeti Gálánál a terület

(r-r): a rendelkezésre a
lépésművelet leírásában

Keletre 1968 XI. 27.

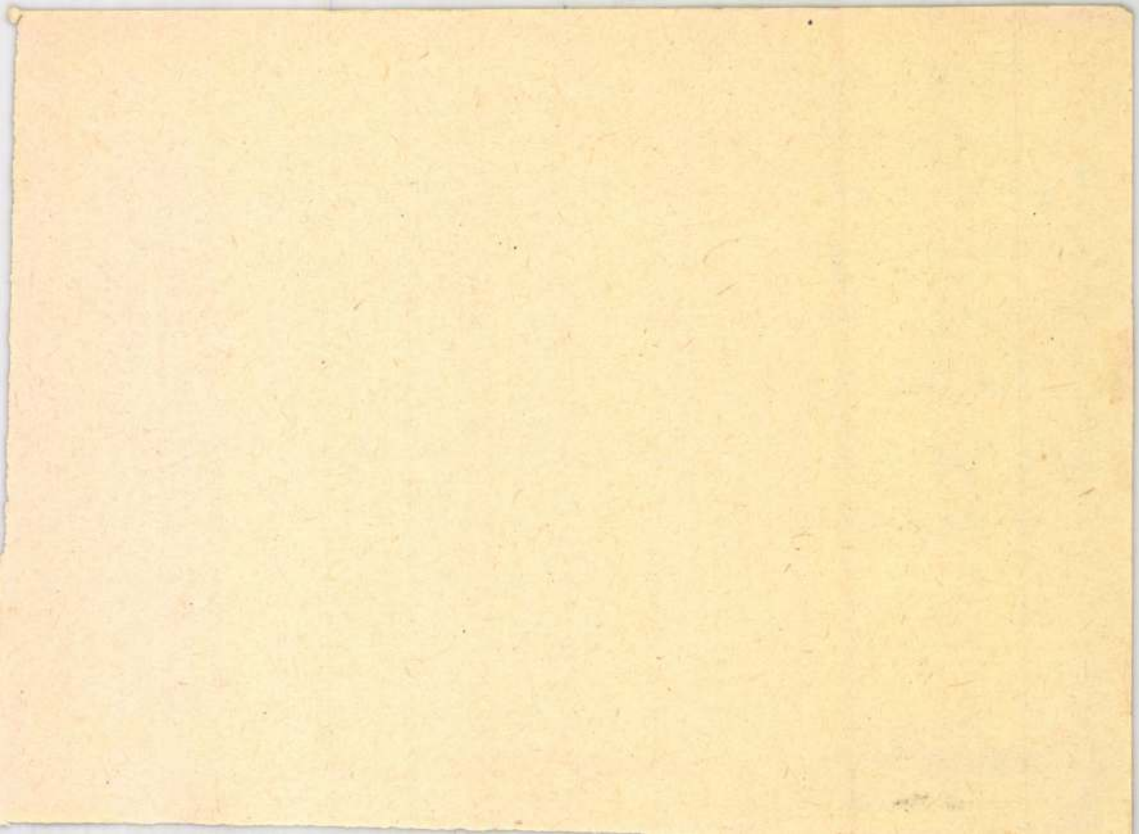

Ferenczy Károly

1862-ben nyelvet Beszlen.
Joghallgató volt.
Telenye katonája (Bialtra Olga)
Rendén főtém.
Párisban tanult, Gentende, München,
Wagbenye

Horváth György: A Ferenczy család kiállítására

Magyar Nemzet 1868. jun. 16. 11. o.

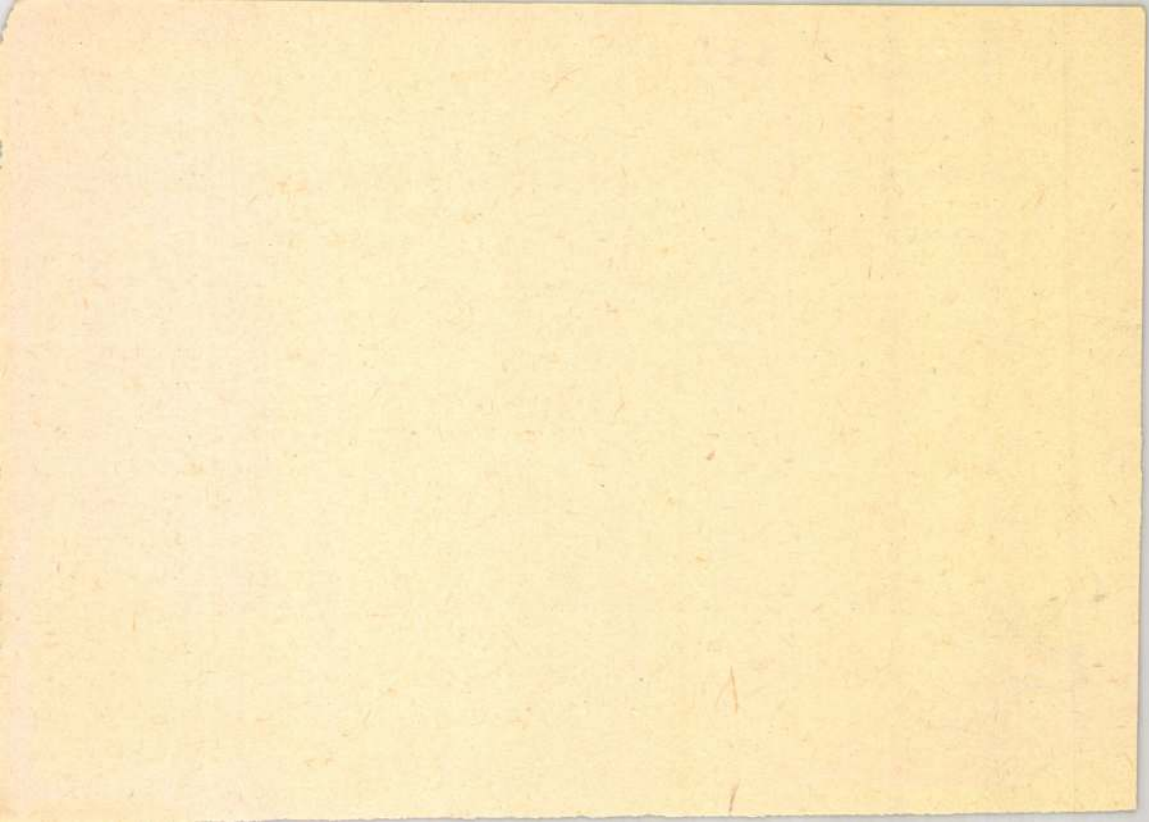

Terency Károly

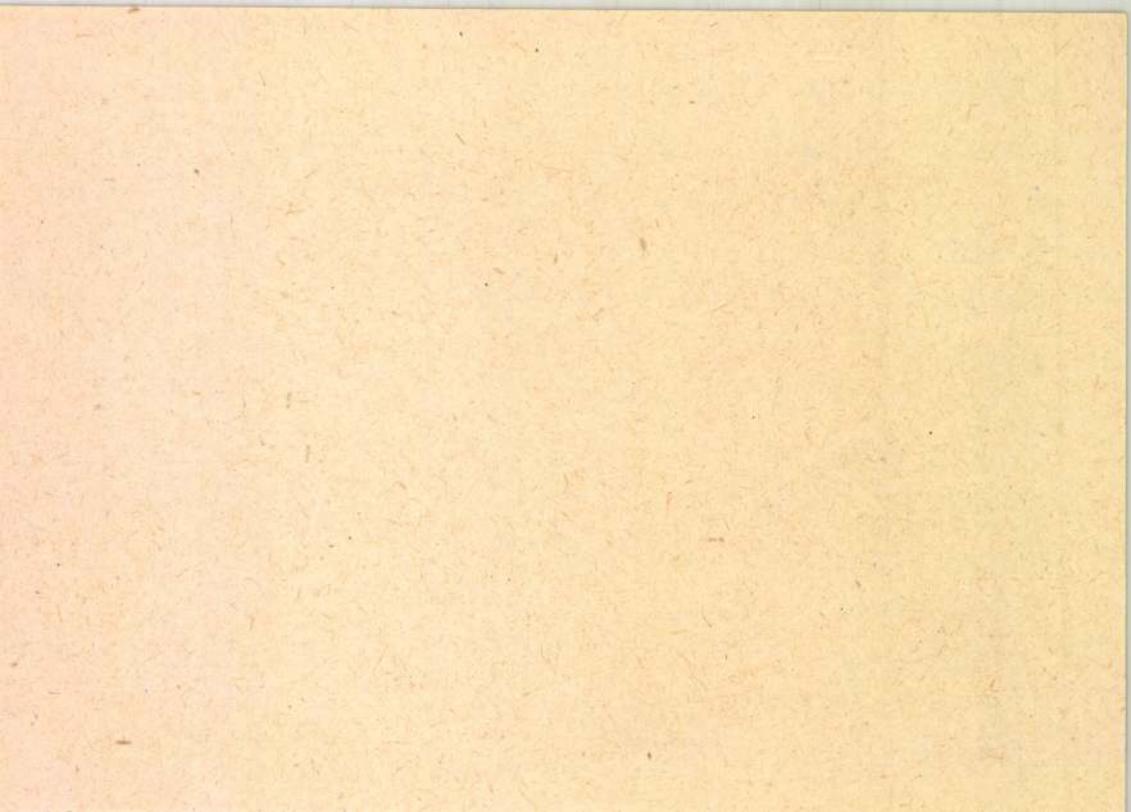
névelés a Václav a Terency család
hivatalában.

Hoffy Albin: A Terency család művei
Magyar Nemzet 1968. június 12. 4. o.

Ferency Károly

A új Derkovits monográfián, méltó
a ... mesterhez; aligha tilrunk, ha
e könyvet - en igaznyesseg felintete-
ben - a modern magyar festőkről írott
legjobb monográfiak (Kállai Ernő:
Mednyánszky, ~~László~~ Tolnay Károly;
Ferency Noémi; Genton István; Fe-
rency Károly; Nemeth Lajos; Nagyza-
laph János, Nemeth: Csintvagy) mellé
állítjuk: ~~új~~ új Derkovits-monográ-
fiát (Körner Ede: Derkovits Gyula)
Jelenkor XII. évf. 3. sz. 1968. márc., 297. l.

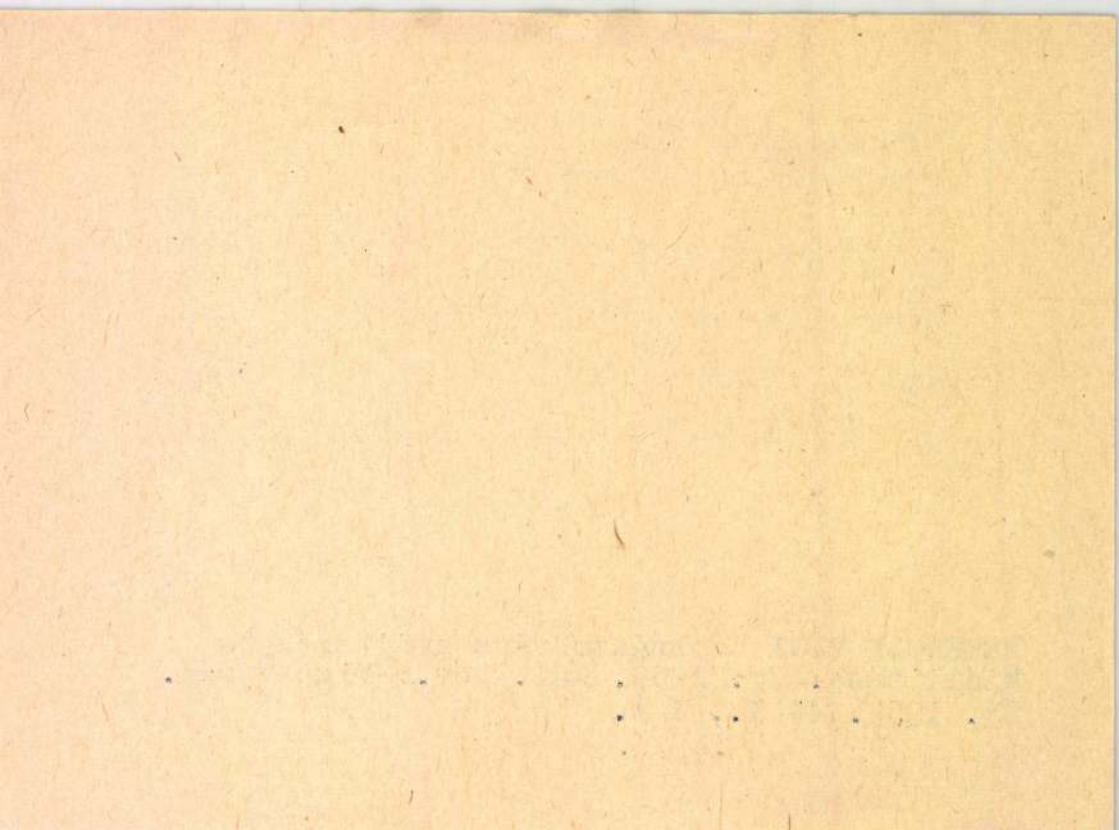
Ferenczy Károly

Ferenczy Béni 1940-ben érmet ki-
nyert vask. Bronz, átm.: 10,9 cm.

MNG - Wilde Ferenc feljegyzése.

A kiállításon bemutatott (Kat. 175. sz.)

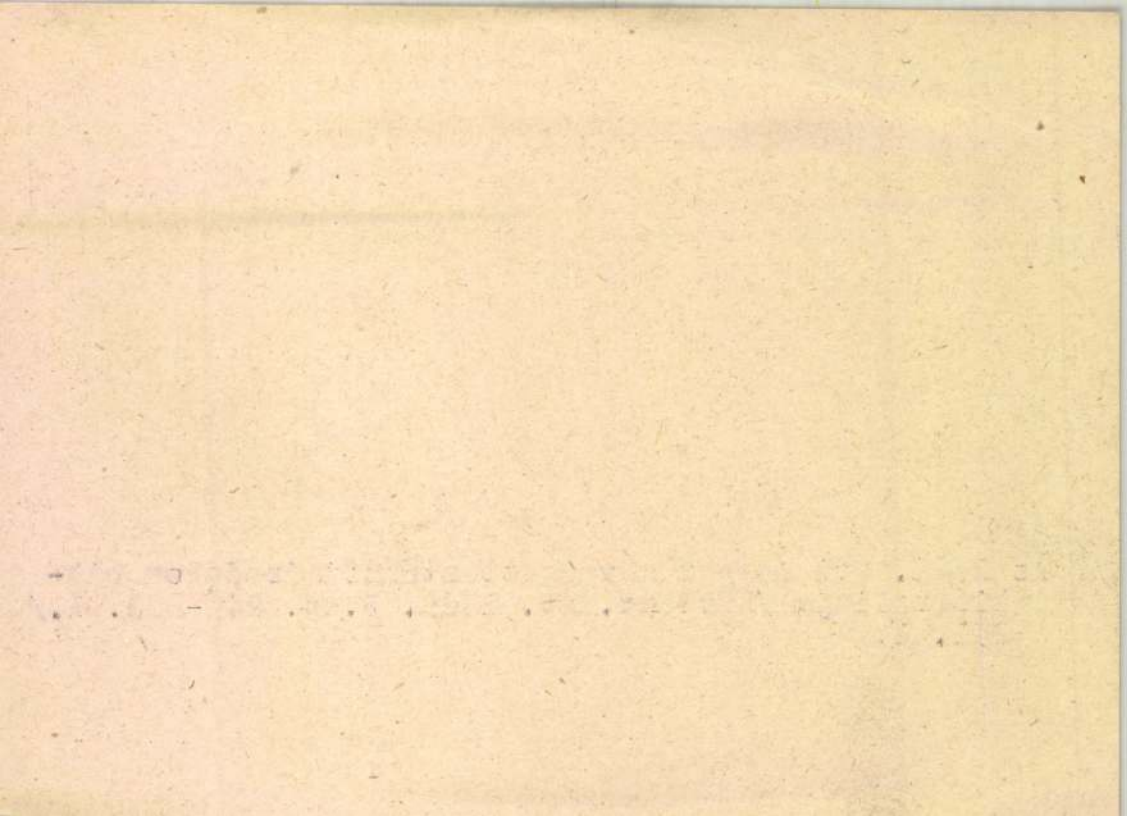
FERENCZY BÉNI szobrászművész gyűjteményes
kiállítása. Bp. 1959. Kat. bev.: Vigh Tamás.
Bp. 1959. 44 l., 1 t.

Ferenczy Károly

cikke: A siklósi vár. - Műemlékvédelem, 1966.
10. évf. 2. sz., 76-84. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./
251. l.

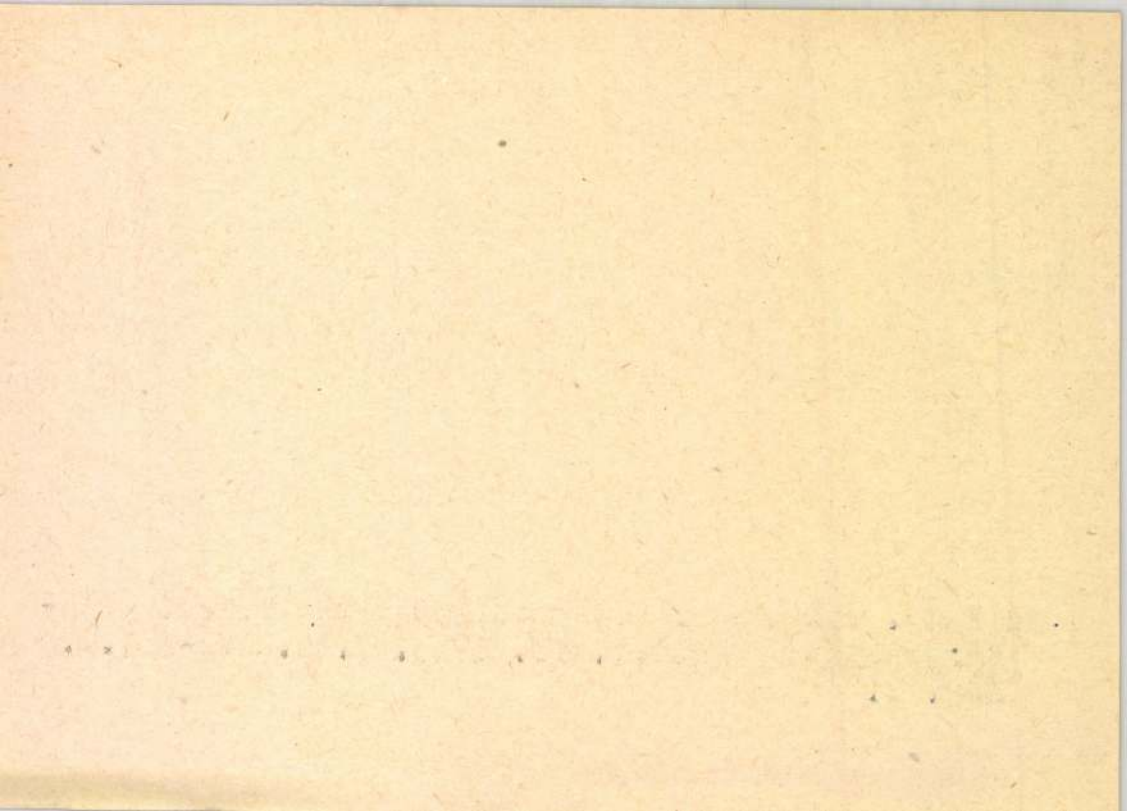

Ferenczy Károly

Cikke: "Az építőművészetről az építészetip." (Kivonat a szerző tanulmányából.) Magyar Építőművészet, 1966. 15. évf., 1. sz., 57-58 p.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./
248. l.

Ferenczy Károly

Lemélvönnya a bpesti 'Leprözmiócské' t'
Főiskolán, Ligethy István.

Fekete Mórton: Prominent Hungarians
Home and Abroad, München, 1966. 334p
282p.

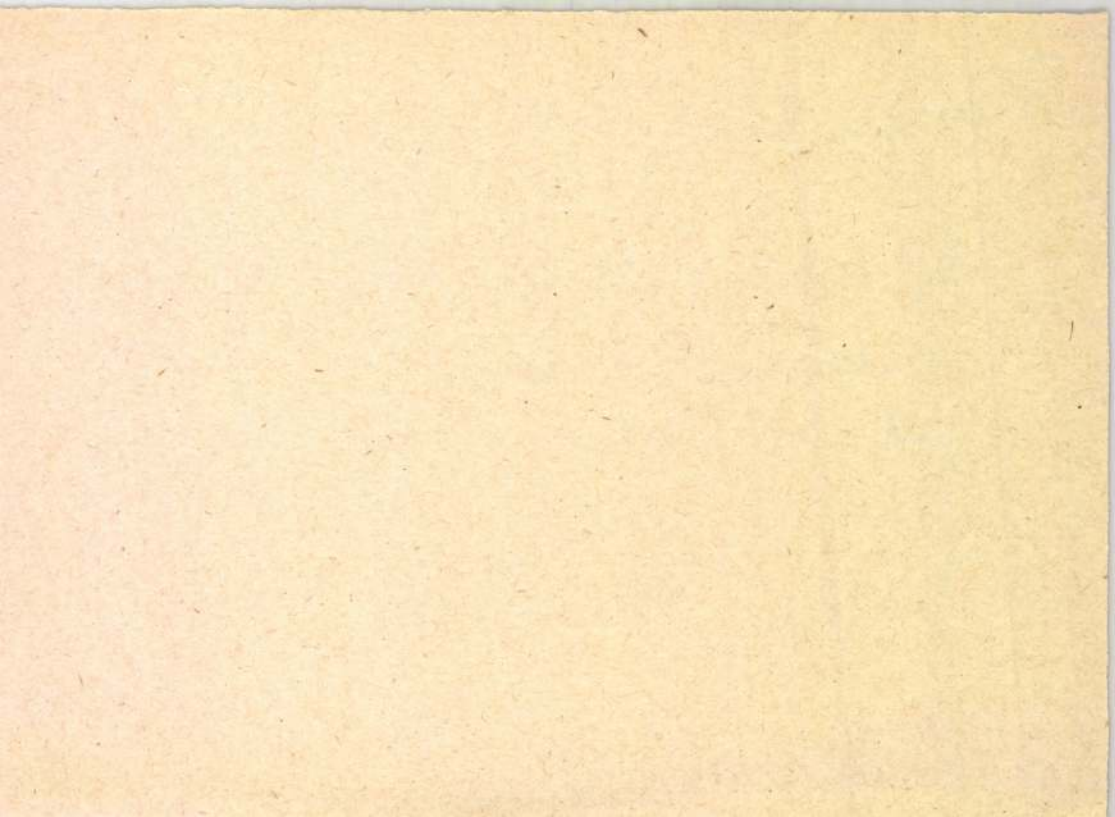
Ferenczy Károly, festő

MDK

Kéj márnyműveltet kap a
Mentenszrei múzeumban. Itt mutat-
ják be Ferenczy Károly hagyaté-
kát.

- : Galéria hentesd rön

2.

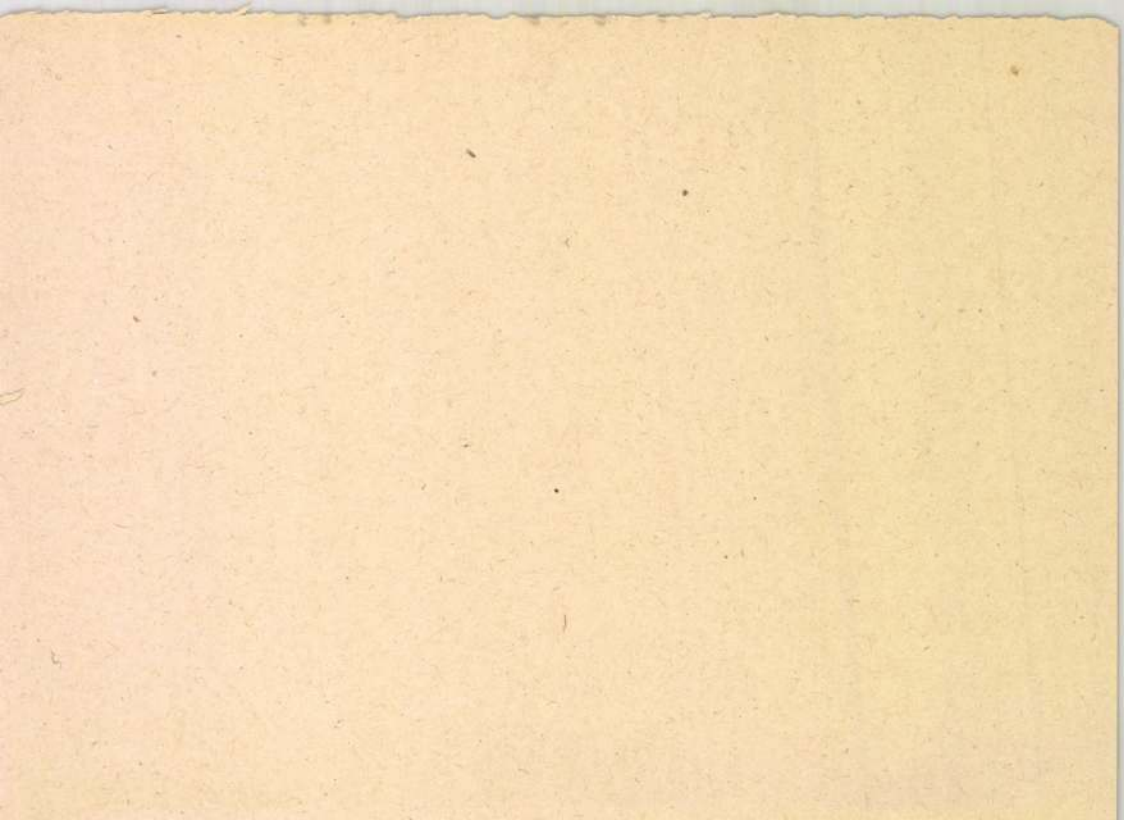

Tewency kar'oly
fes to"

Pe Horis Elek: Tewency kar'oly. Bp. e. u.

Genthon Istvan: Tewency kar'oly Bp.,
1963

Szabo Lúcia: Magyar rajzmuvelés 1890-1919
Bp. 1969 covering 18. vol.

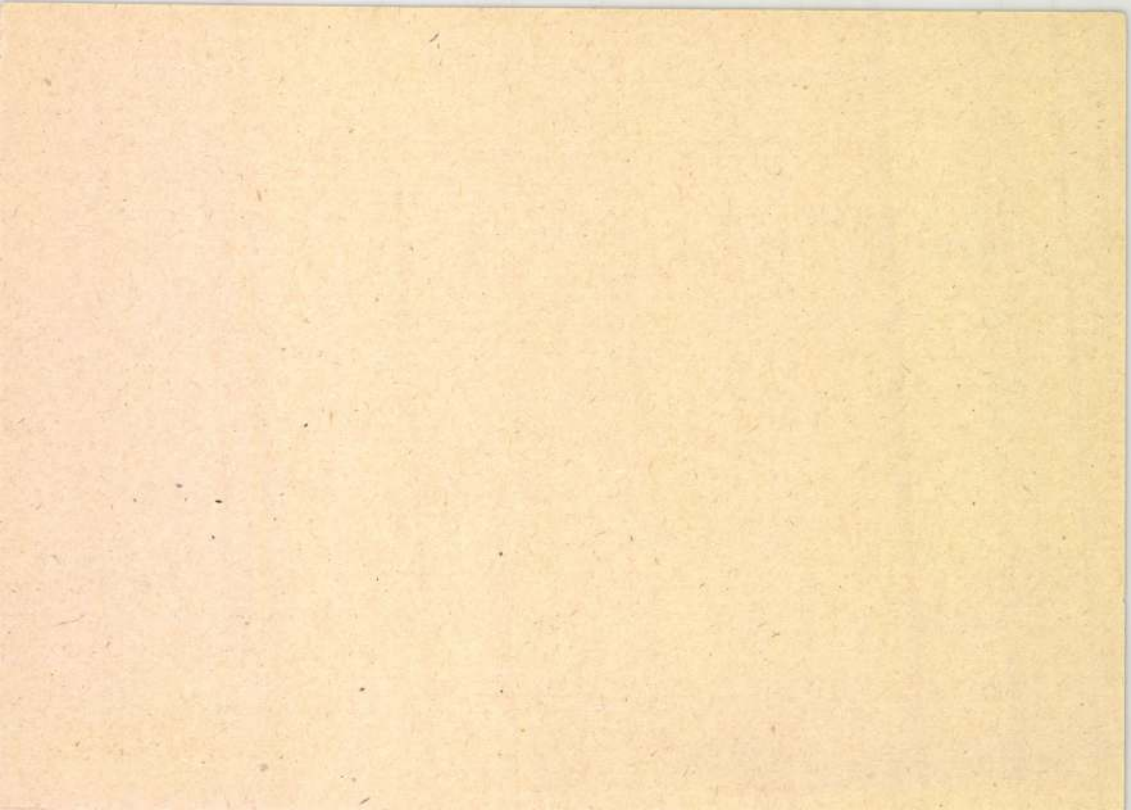

Trenczy Karoly
festó

"Váratlan lovakat vezet" a lakóház
és kutyáival" 1906. Rész.

Szék irapó: 473 x 624 mm. Teljesen
jobb: "1906" Trenczy Noémi ká-
te'kabról. + MNG. tulajdonos. Ltr.: ~~11~~
F. 58. 97.

Szabó Zsuzsa: Magyarország 1890-1919
Bp. 1969 Corvina 6. kép.

Teseuczy katóly
festó

(Musztra'ió kiss to'iset: „Daphni' é
Chloe” c. verse'ez. 1896. Képt.

Szék i papír 180 X 380 mm. Le kéze feat
jobbá: „Teseuczy katóly N. f.”

A M. N. G. tulajdona. Ltr. 1917-279.

Szabó Lú'cia: Mázor w'p'iznu'ochet 1890-1919
Bp. 1969 Corvina F. ké'p.

Balogh Helele

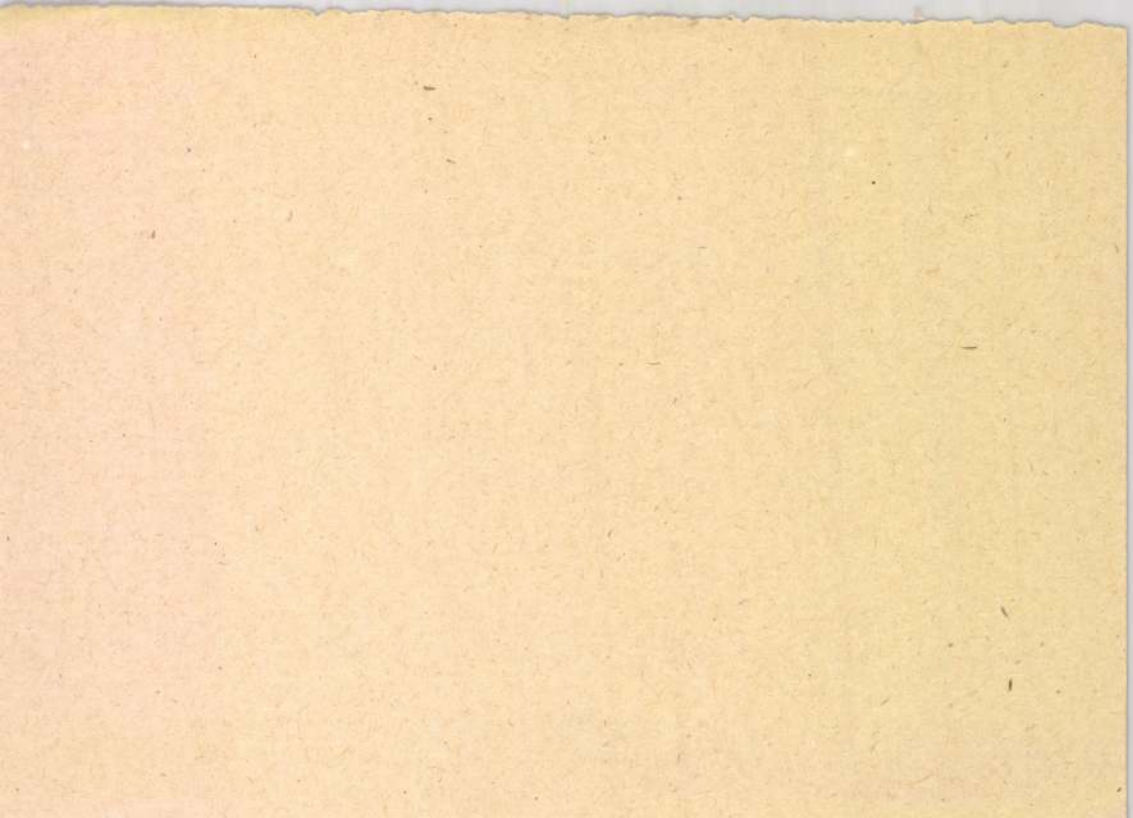
Trenczy károly
festő

"Pieta" Rept. 1914.

Csura és tus, papír. 191x249 mm.
Teljes értékű.

A MNG. tal. Ltr. 1924-1079

Szabó Lúcia: Magyar rajzművészet 1830-1919
Bp. 1969 Corvina 38. kép.

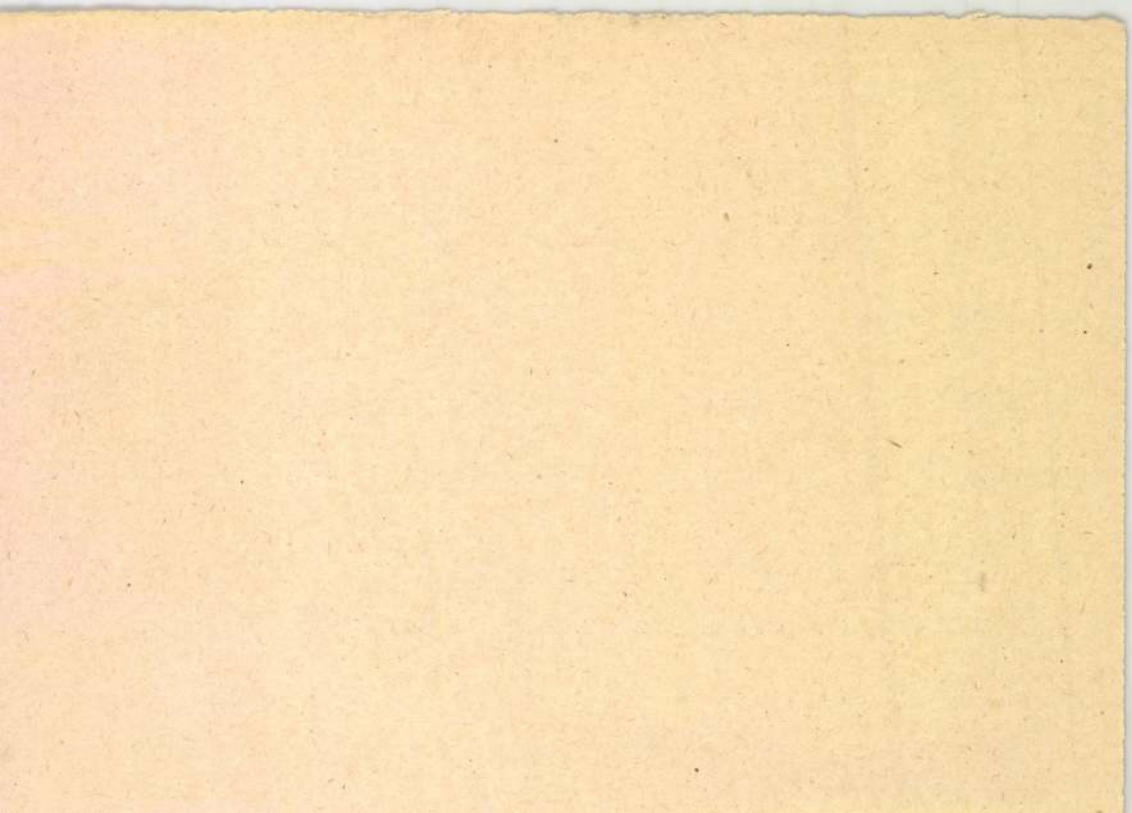

Terenczy könyvek

1916

A magyar nyelvű művészetek egyik értékes vállalkozása Kiss István verseskötetének illusztrálása volt. A modern illusztráció követelményeit egyelőre Terenczy K. értékelte meg, a munkájában "rejtve" magyar nyelvű művészetek közt. A könyv méreteihez, formáihoz és alkalmasokhoz valószínűleg került.

Száma: ~~1~~ Magyar nyelvű művészet 1890-1919
Bp. 1969 Corvina J. tábla.

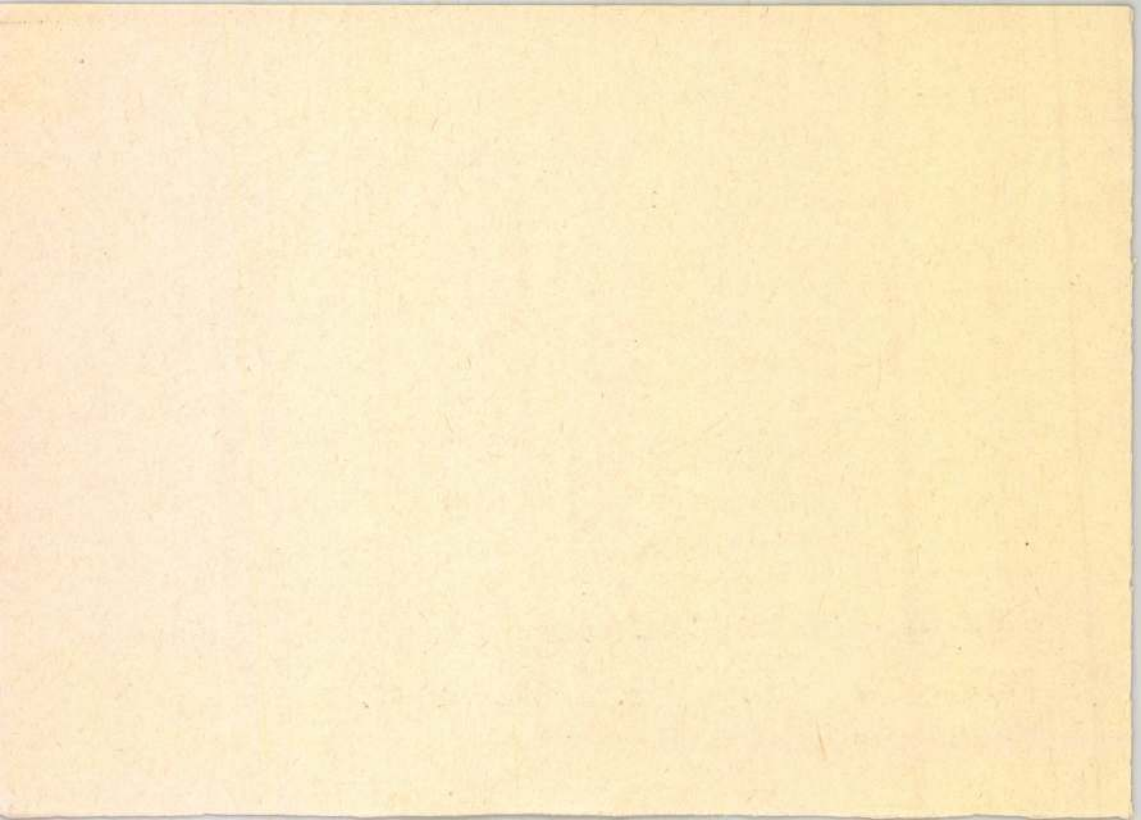

FERENCZY K.

Merék tanítványával, Sipos

Bélaival kapcsolattal
emlék:

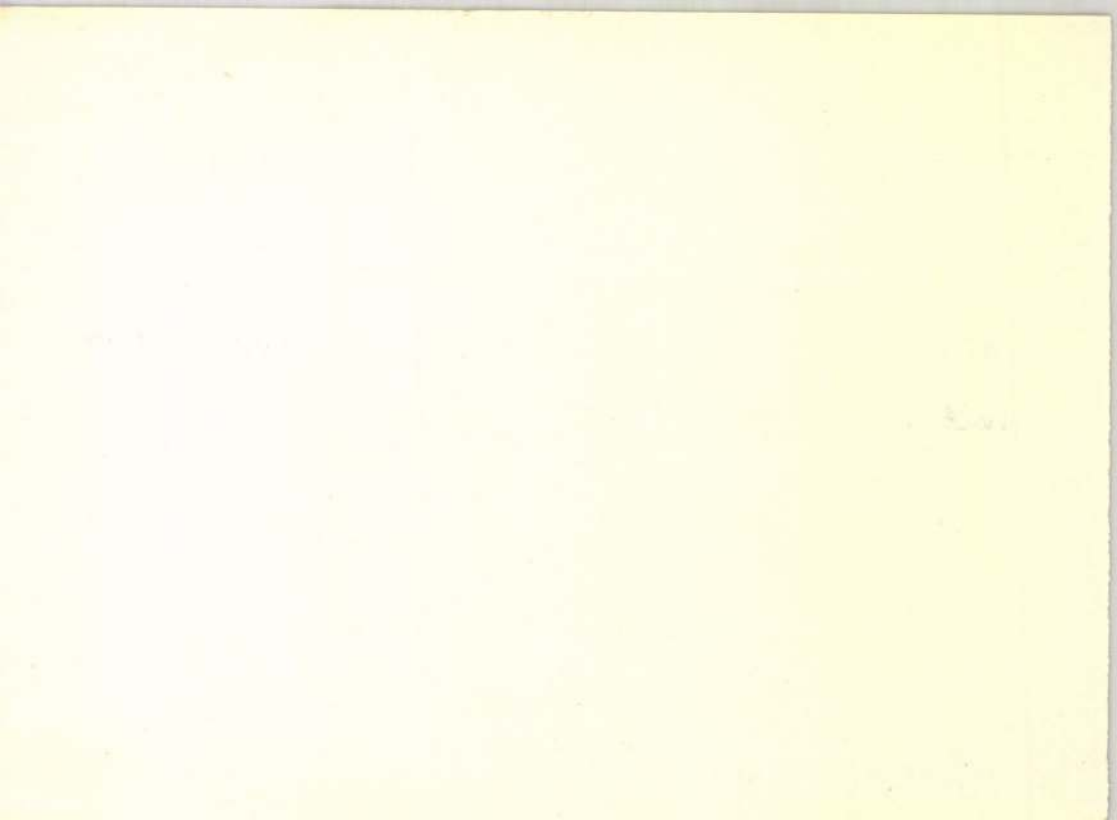
~~SA~~ Ladislav Saučín. Výtvarné umenie na východnom
Slovensku 1918-1938. Košice 1964. √2.

Ferenczy Károly

A fides évkönyv kedve a Képzőművészeti Főiskolát
az ő is Szinyei Mersse neve fűzőlőste, bár Benczúr
volt a hivatalos magyarázó.

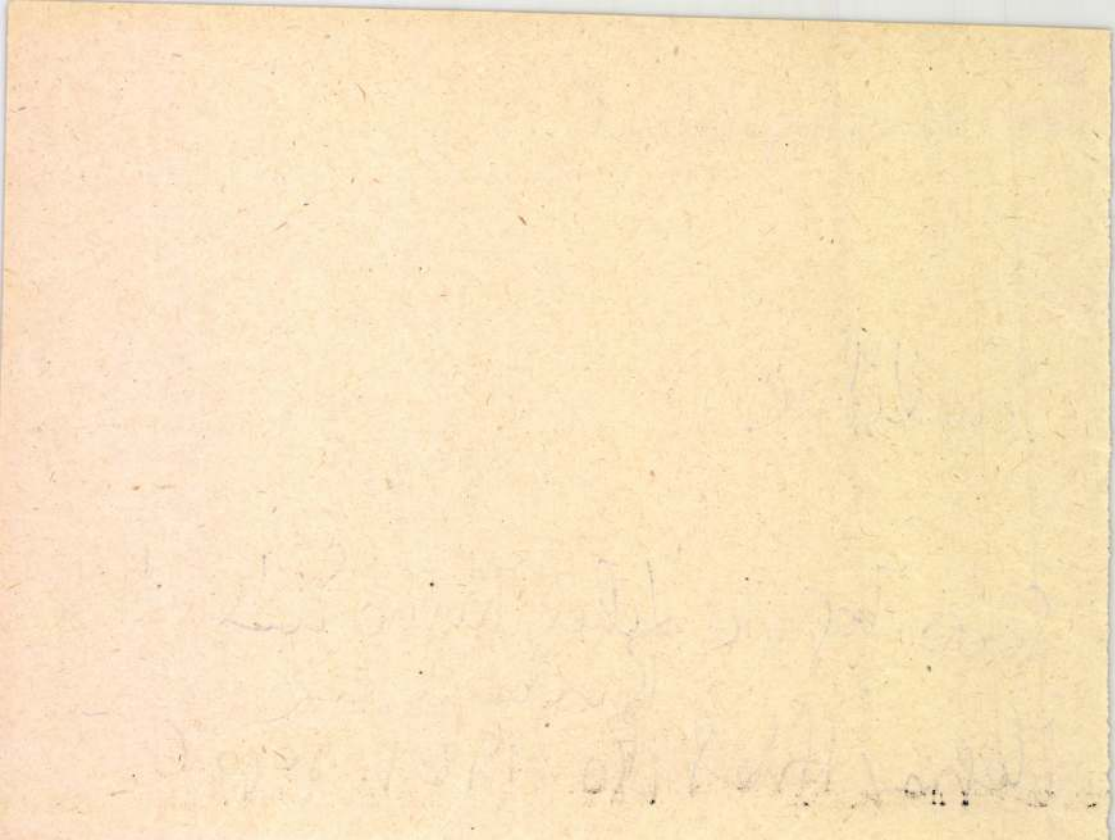
Nevezetesen: Kádár vezetésével, Ormánya, 1968 G. l.

Terence Kennedy

Enlight

Sons of the Holy Spirit
Bishop
Major trial 180 - 1969. Sep 6.

Fercucy Károly

Benedek A. 1935 körül készített telt or plein-air
Fercucy K. stílusa szerinti újjáélesztése.

Benedek László: Magyar nyelv és irodalom, 1968, 80. l.

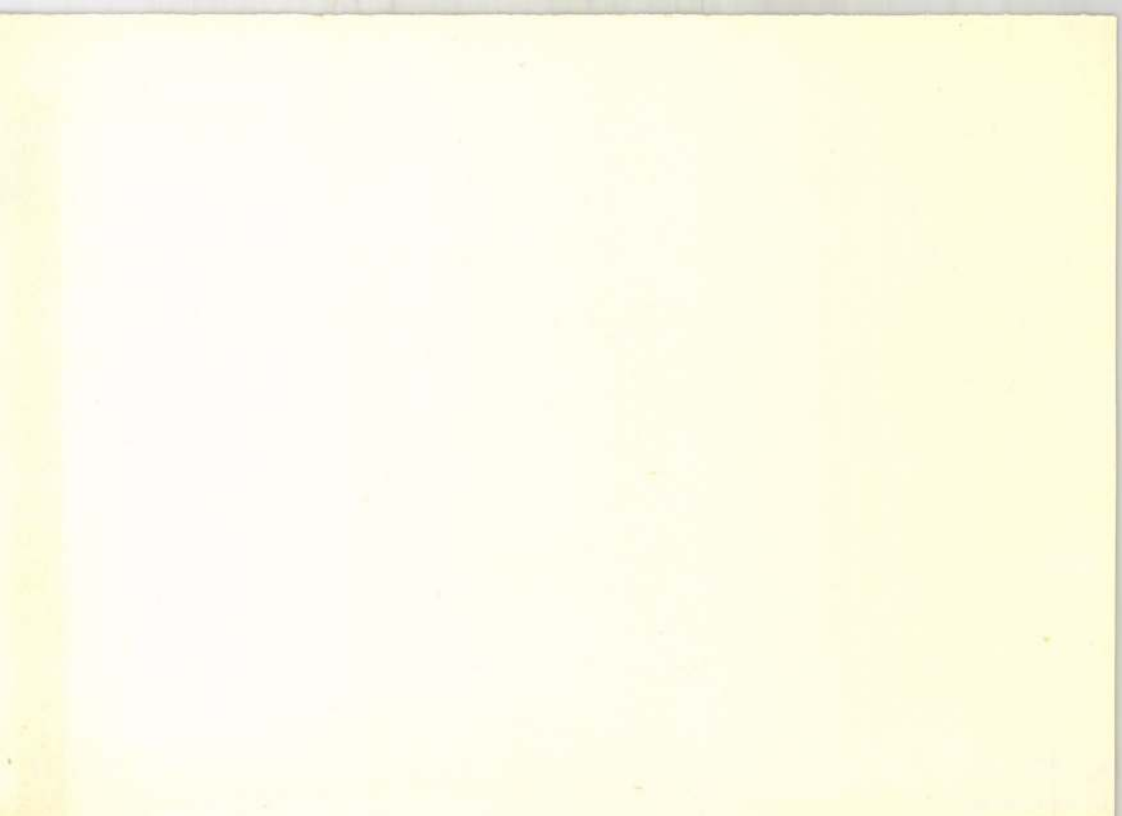

Ferenczy Károly

Rippel-Romainal és a többi magyarországiakkal együtt adatközlő volt a polgári utóévkönyv, sőt el is hárította magát a polgári vertikálizmustól.

Kémeth Lajos: Modern magyar művészet Corvina 1968 46. l.

Ferenczy Károly

A mérték és az értékek nagy töredékét az én emlékeim
Beművelésével együtt.

Dezember 1968 = Munka nagy munkát, Górnai, 1968 79. l.

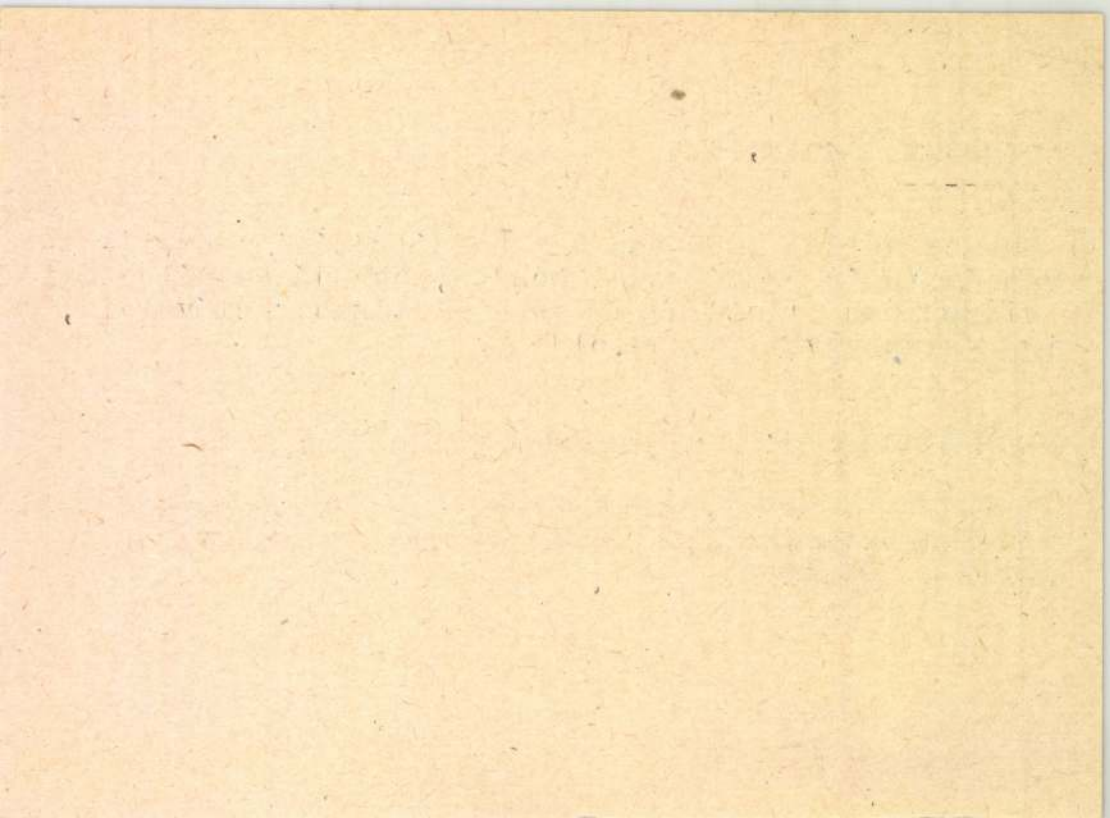
Ferenczy Károly, festő

Lukács György 1966-ban egy beszélgetésén Börsi István és Vezér Erzsébettel mondta, hogy jó beszélgetési viszonyban állott az idősebb festőgenerációval is, így Ferenczyvel is. 24.old

Beszélgetés Lukács Györggyel 16.old

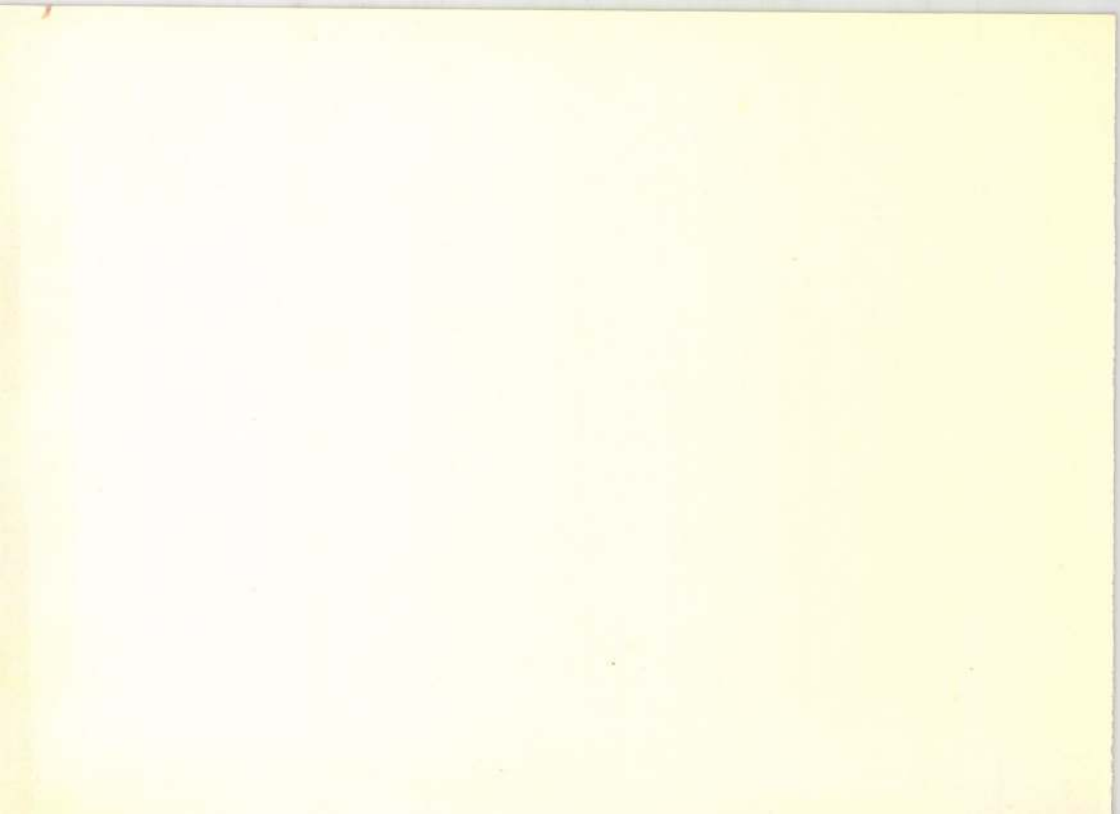
Irodalmi Múzeum I. Emlékezések. - Szerk: Dr. Lakatos László. - Gyűjt. Összeáll. a Petőfi Múz. dokumentációs csoportja. Bp. 1967

Ferenczy Károly

A két világháború közötti időszakna készült a
sorból.

Nemeth György: *Modern magyar művészet*, Corvin 1968 68.l.

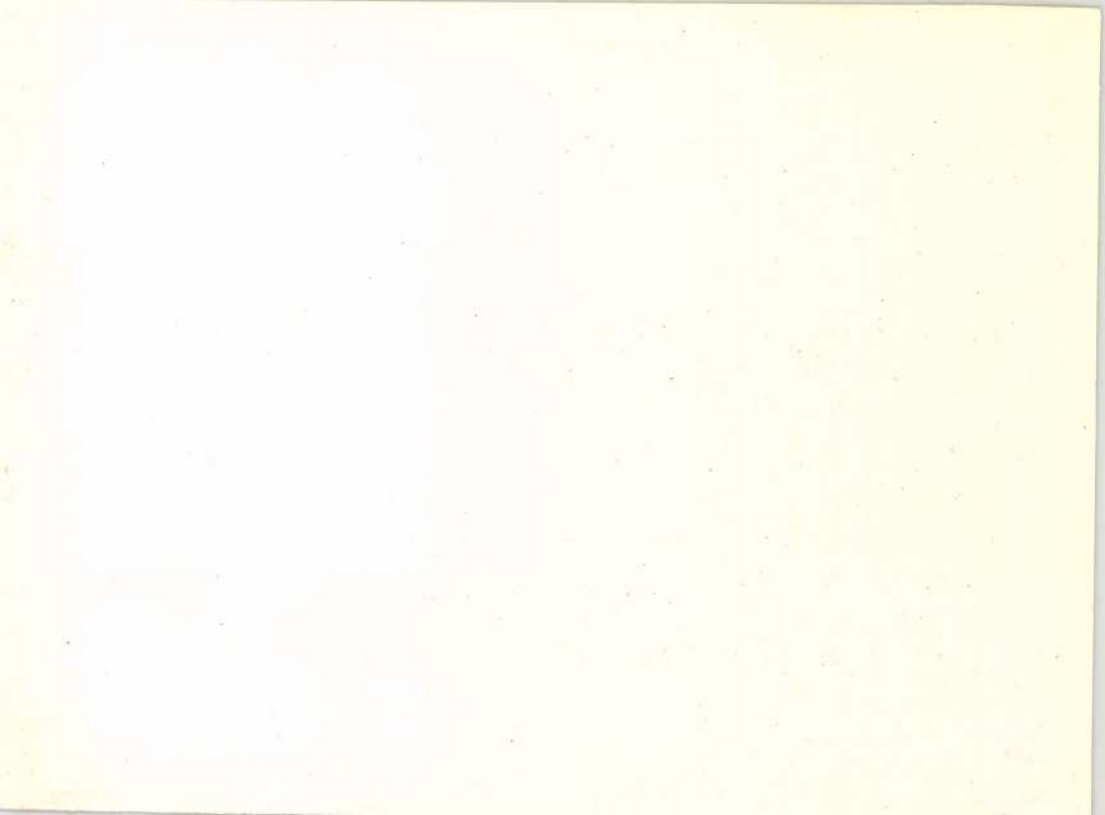

Ferenczy Károly

tanítványa a bpesti Szépművészeti
Főiskola'n Vidovszky Gyula.

Fehete Mórton: Prominent Hunga-
riens Home and abroad, München,
1966. 334 p. 315 p.

Fereuczy Károly

Leánya Fereuczy Noémi.

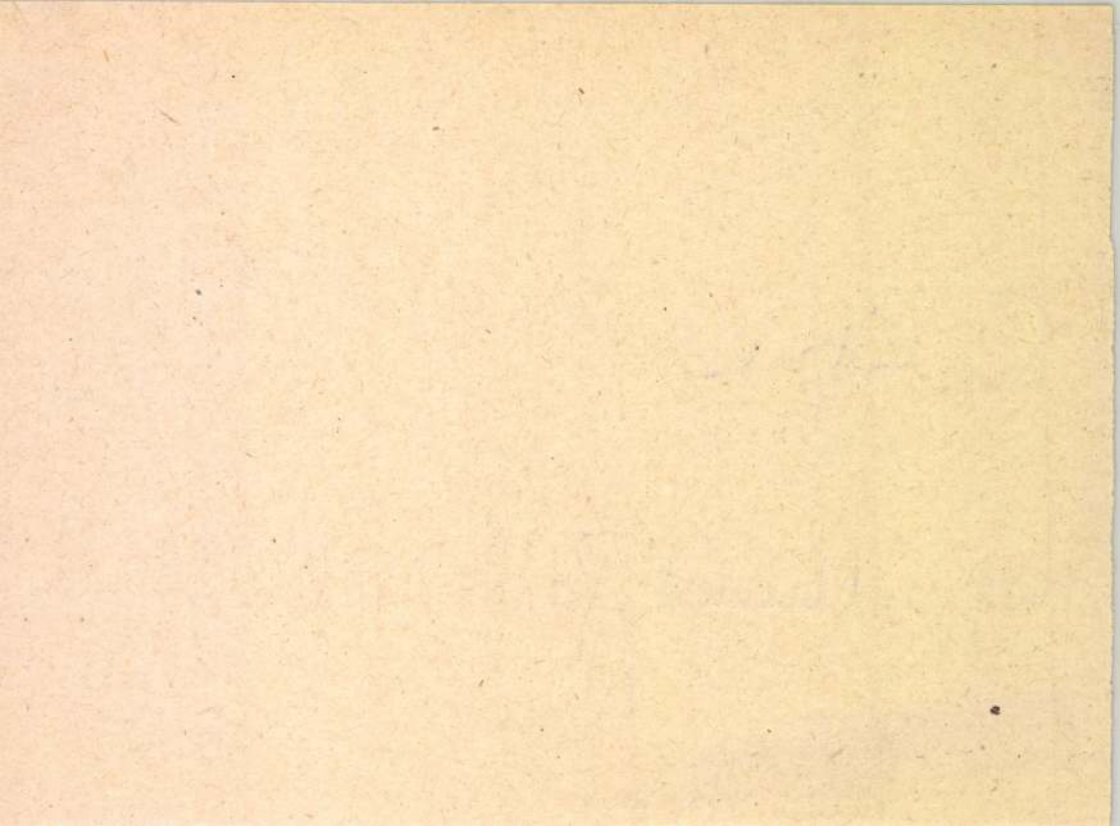
Deineck László: Modern magyar nyelvészet, Linné, 1968, 82. l.

Terence Kandy

Emilene

Messers Market, p. 1970. Feb. 18.

Ferenczy Károly

Levelet a kentsudrai múzeum
új rendezéséig megkötés nélkül

N. N. kentsudrai és városi

Postmappa: H. Nap 1970 I. 13

Ferenczy K.

Kövérival kapcsolatok emlékei.

Ladislav Saucín. Vytvarne umenie ~~na~~ na východnom S
Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

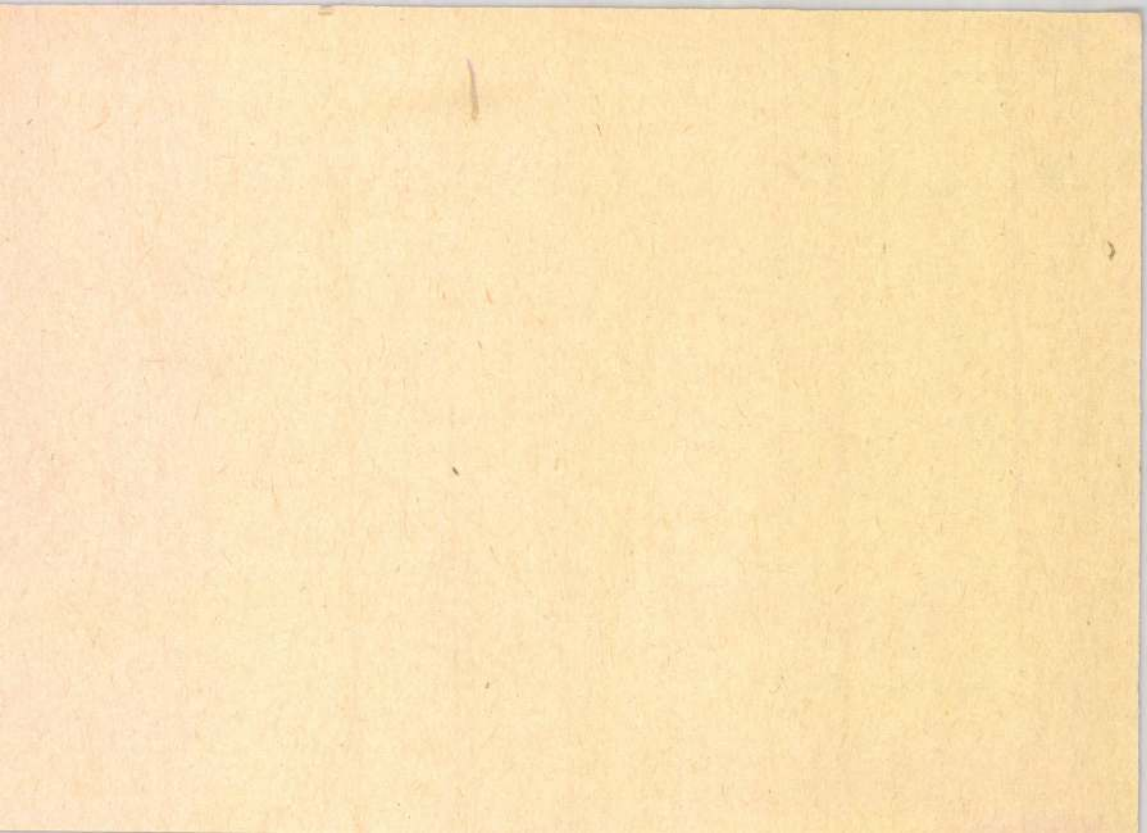

Ferendy Károly

Kedvel az alábbi tárgyakat.

M.M.: új szerszámok a
Kunlender múzeumban

Magyar Hírek 1970 I. 12

Ferenczy Károly

Fia, Ferenczy Béni a világot apja szemével nézte.

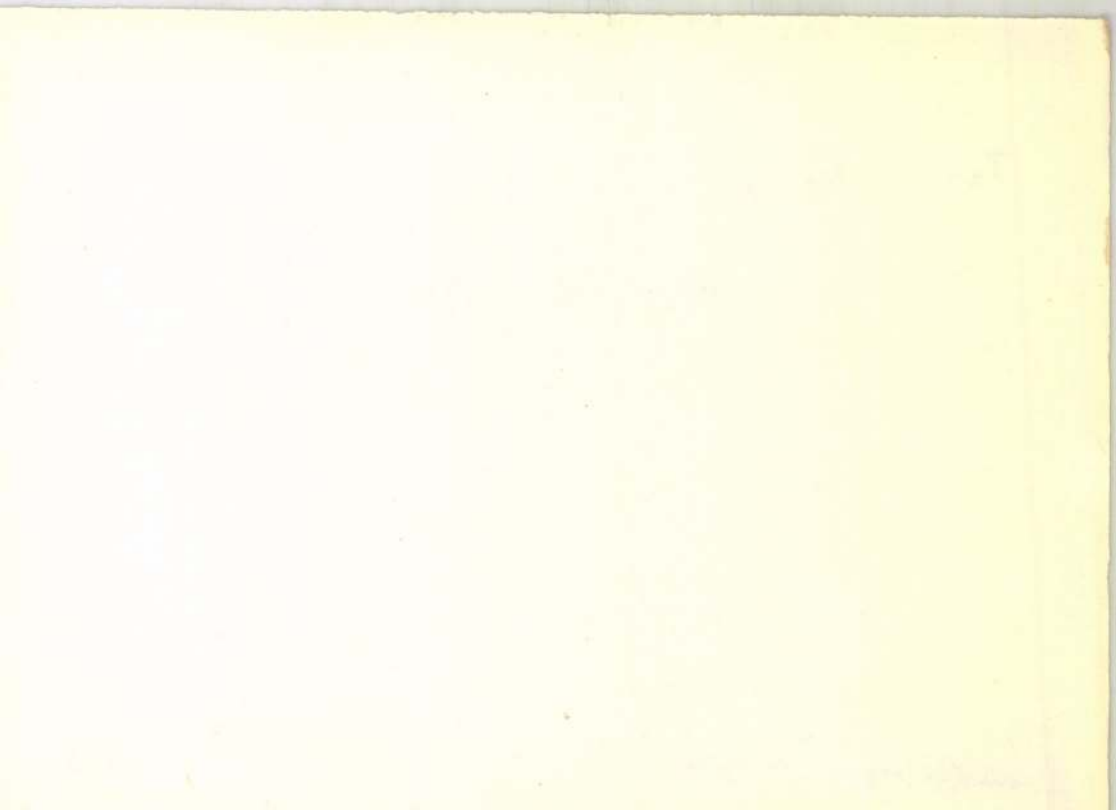
Nemek Lejts, Kóder magyar művészt, 1909. 8. l.

Fercusy Károly

Fia Fercusy Béni, Fercusy Nóra ikerestvete.

Árnvalkó újra, Árnvalkó újra újra, Árnvalkó, 1968 84. l.

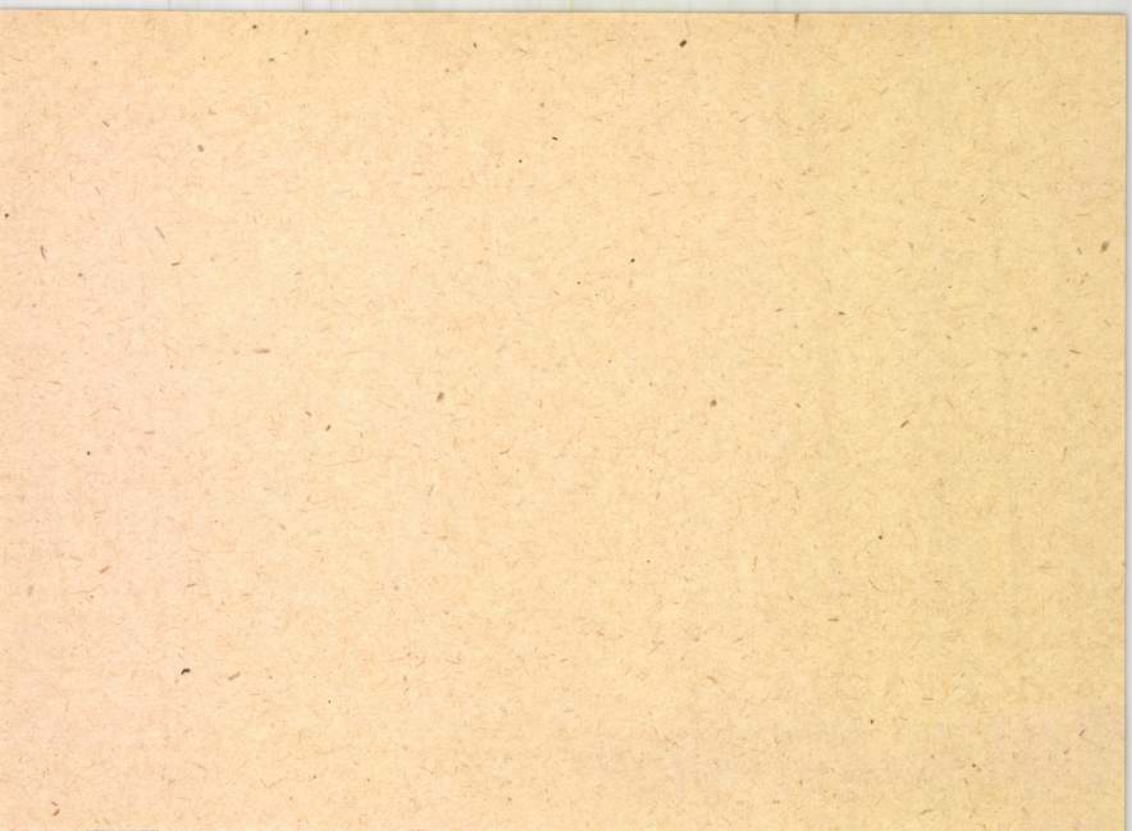

Tereczy kőfolyó
festő

Utiz Be'la mestere volt a ke'pzo'-
mu've'szeti To'iskola'n.

Máczsa János: Utiz Be'la
ú; Tóds, Bp. 1968. XI. 58.

Ferenceg Hardy

festő.

Műterem a Sunday utcaiban

Molt.

Reményi József: Gondolatok a Tócsa műteremről
Művészet, 1970. január - 15 lap.

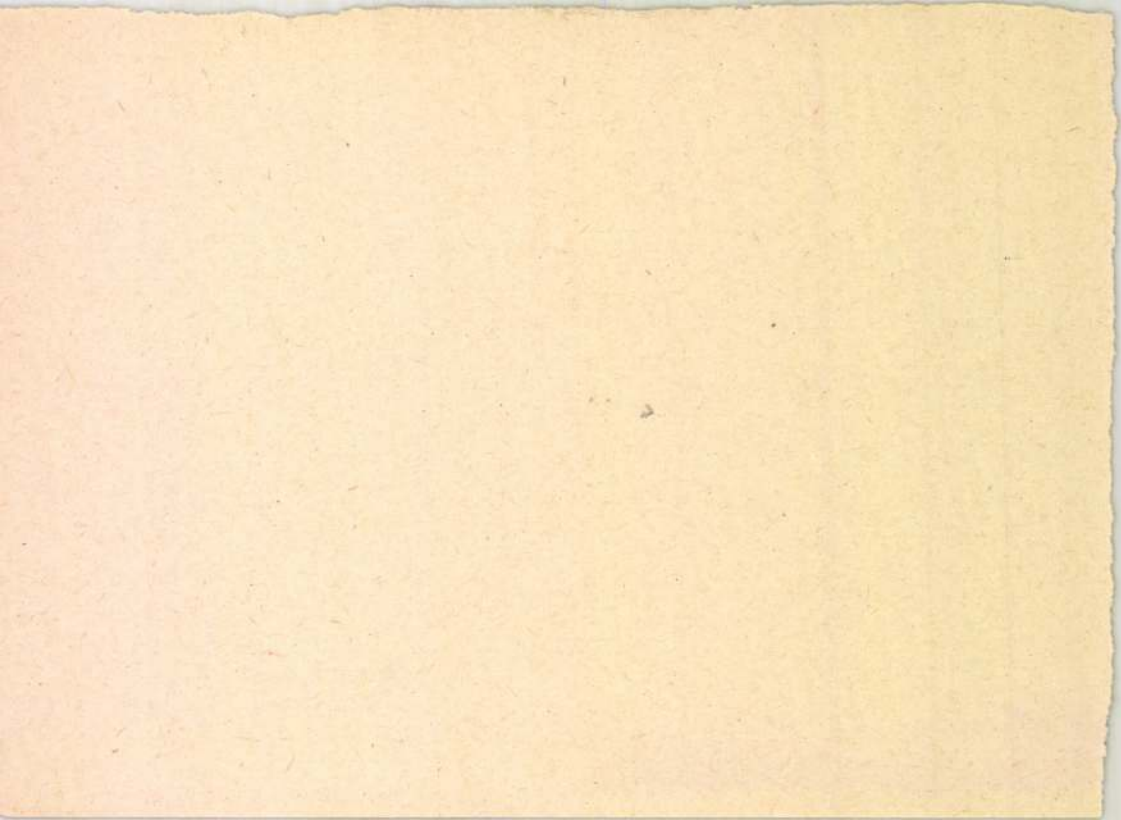

Teseńczy karóty festés

A tizen évek modern törekvései hatottak művészetére.

Kéventeremtől: sötét háttér előtt moizgalmas, izgalmas kompozíciókban jelenik meg a svata's hagyományos téma.

Szabó László: Magyar rajzművészet 1890 -
- 1919
Bp. 1969 Corvina 38. képsorozat.

Tereczy kórtly
fcs b'

Rövid ideig Tereczy kórtly tanítói-
nyai köré tartozott Schaal fcsos.

Szabó Mihály: Magyar rajztanítás 1890-1900
Bp. 1969. Corvina Sz. Kiadó.

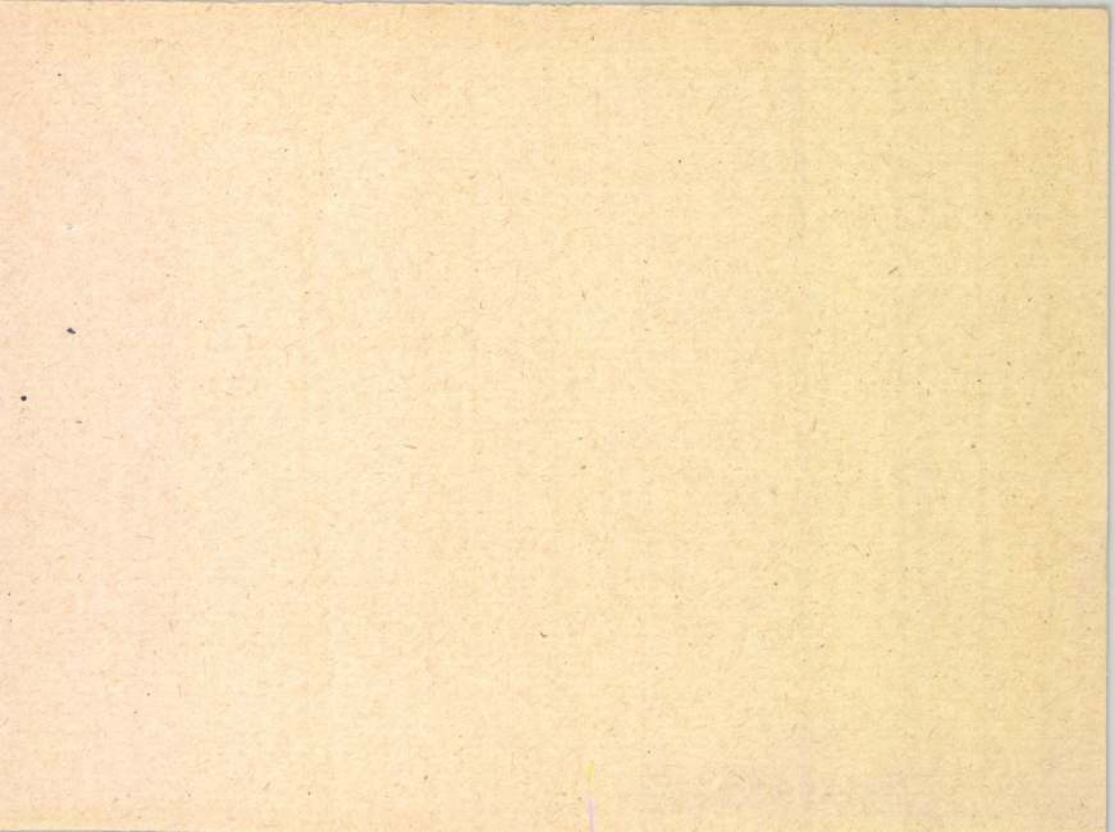

Terenczy Kar'ol
tes to"

"Hásmkivávk" Repó.

W. Ives, ^{Bp.} 1968. XII.

Fecseny Károly

Geulhon István: "Fecseny Károly" című doktori
értékelésének vitája. - Opponenták
Szabolcsi Miklós, Radocsay János, Németh
Lajos. Művtört. Ért. 1966. 15. évf. 1. n. 52-58. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bib-
liográfiája /Művtört. Ért., 1969. 3. sz., 243-284. l./

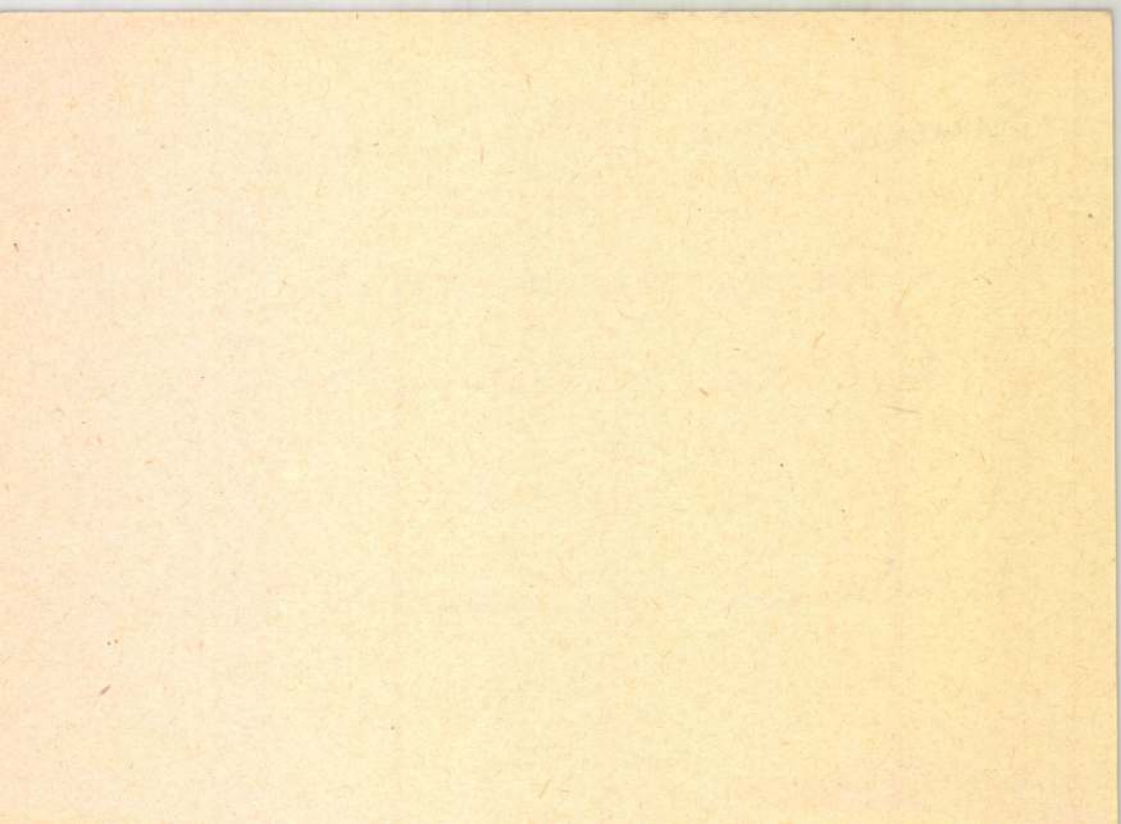
Ferency Károly, Irtó

MDK

A Ferency-család kérlata III. 25-ei
nyilatkozat meg. Mon. k. m. b. n.

-: A műemmelok eredményei és terveir 7.

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 13.

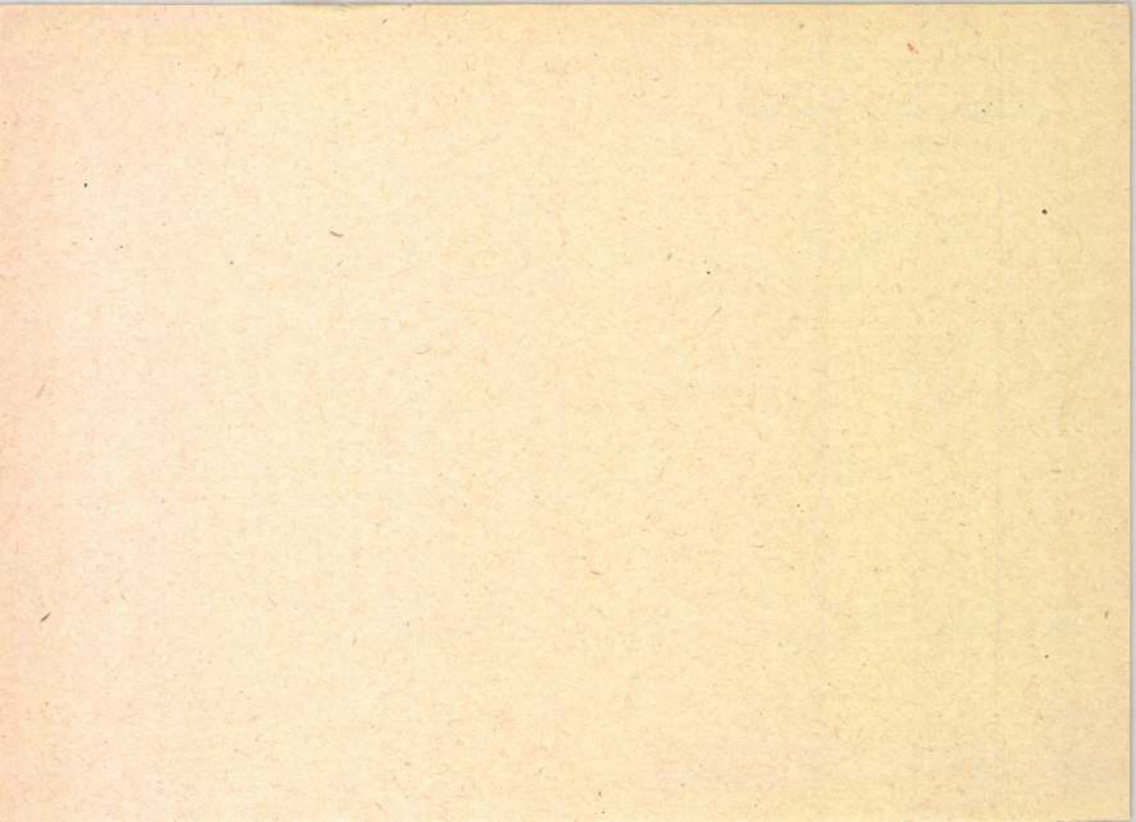
Ferenczy Károly, festő

MDK

1/2 oldal a könyv melléje.

Lipták Galéria: Bernáth Aurél: A műveken körül
180.1.

A KÖNYVTÁROS, SP. 1963. március | XIV/3.

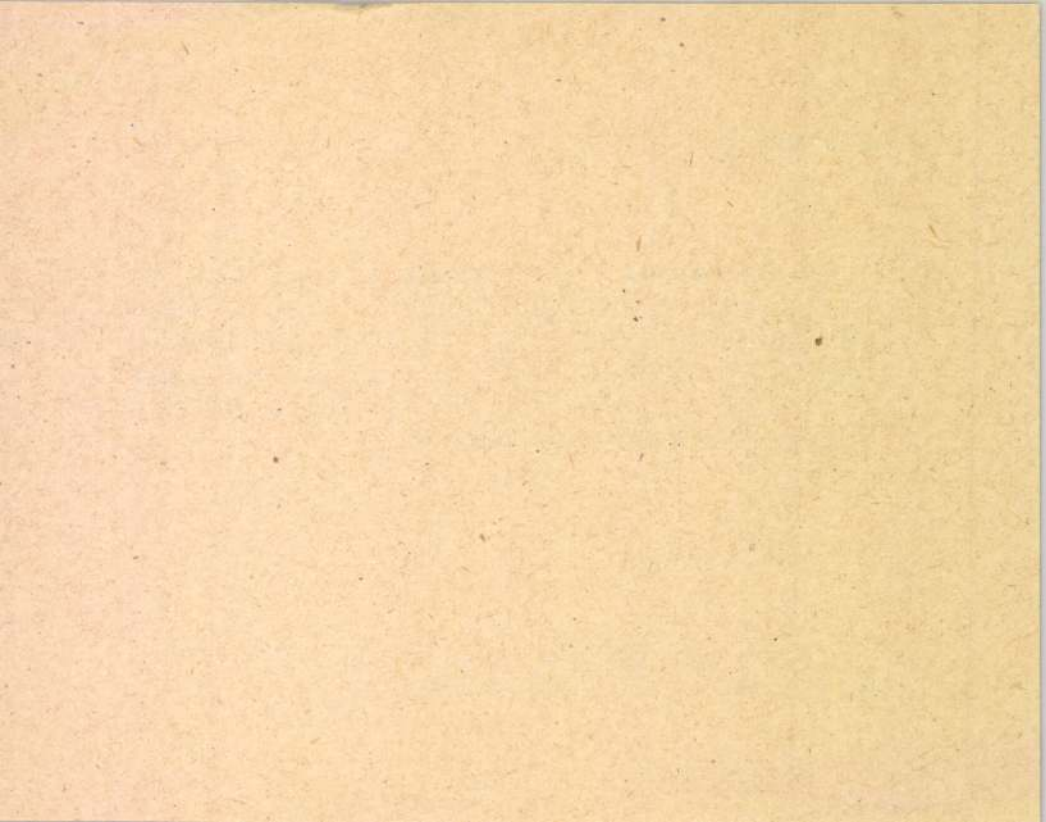

Ferenczy Károly

"Egy elképzelt kiállítás kritikája" címmel
Perneczky Géza felsorolja azokat a művészeket,
akiknek műveiből - az 1919-es évforduló alkal-
mából- tárlatot kellett volna rendezni.
Közöttük szerepel a művész is alkotásaival.
/Műveit külön nem jelöli./

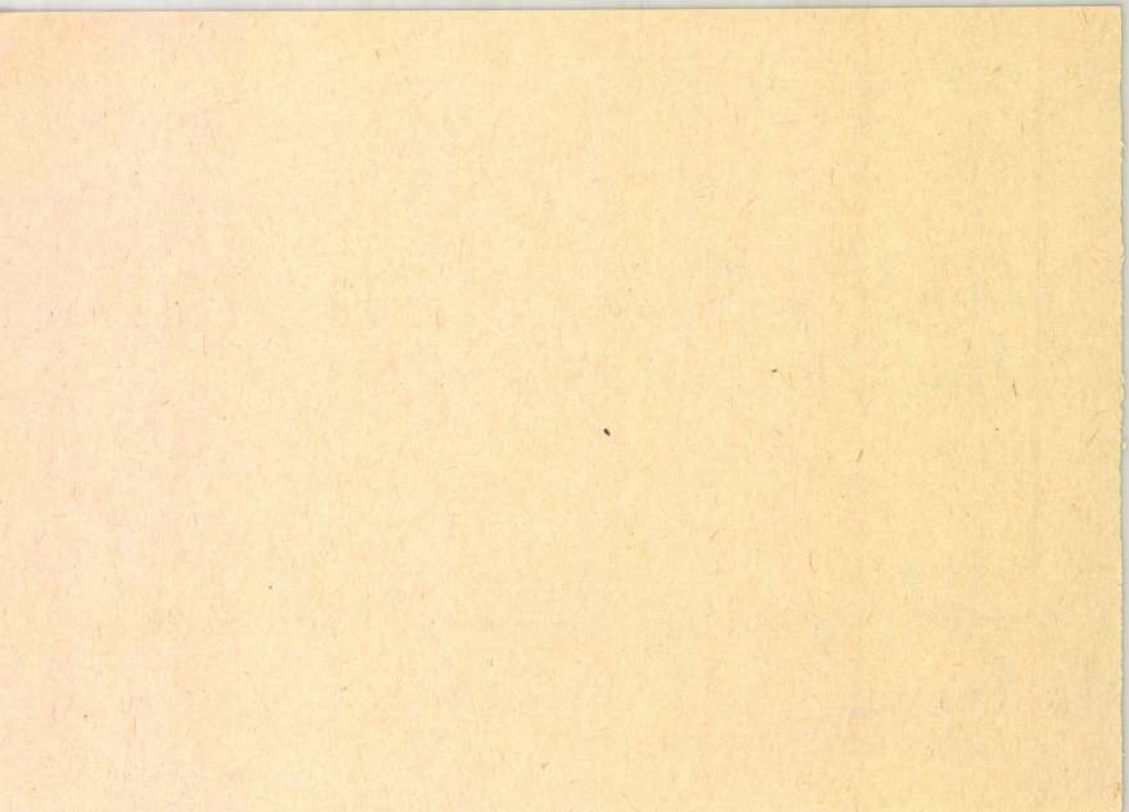
Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 22.
XIII. évf. 12. sz. 8. lap

Terence Walsh

Gracie Julia Hooper's journal (1890-1919)
c. 1890-1919, no illustrations

Terence Walsh's series album 2nd. part - vol
1st. part, Sp. 1969. Dec. 20.

Terence Conely

Enlilve

Eggs baldpate embryos
Hager Hill, B. 1969. Dec. 13.

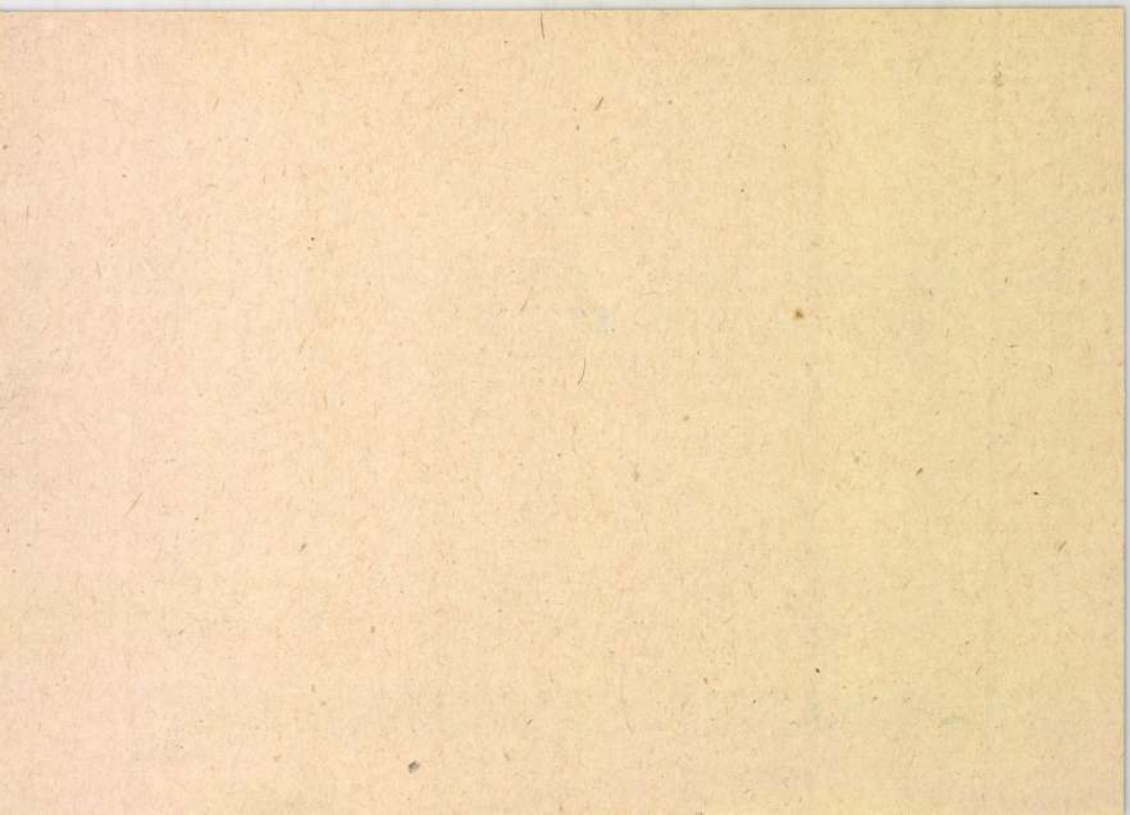
Ferenczy Károly

cikkét

(Adatok a fertői kastély értékeléséhez. - Műemlékvéde-
lem, 1961. 4. sz., p. 224-~~224~~-225)

emliti

Balogh András: Ki rajzolta a fertői v. Esterházy
kastély vezértervét? - Múvtörténet, 1969, 1. sz.
p. 77-80.

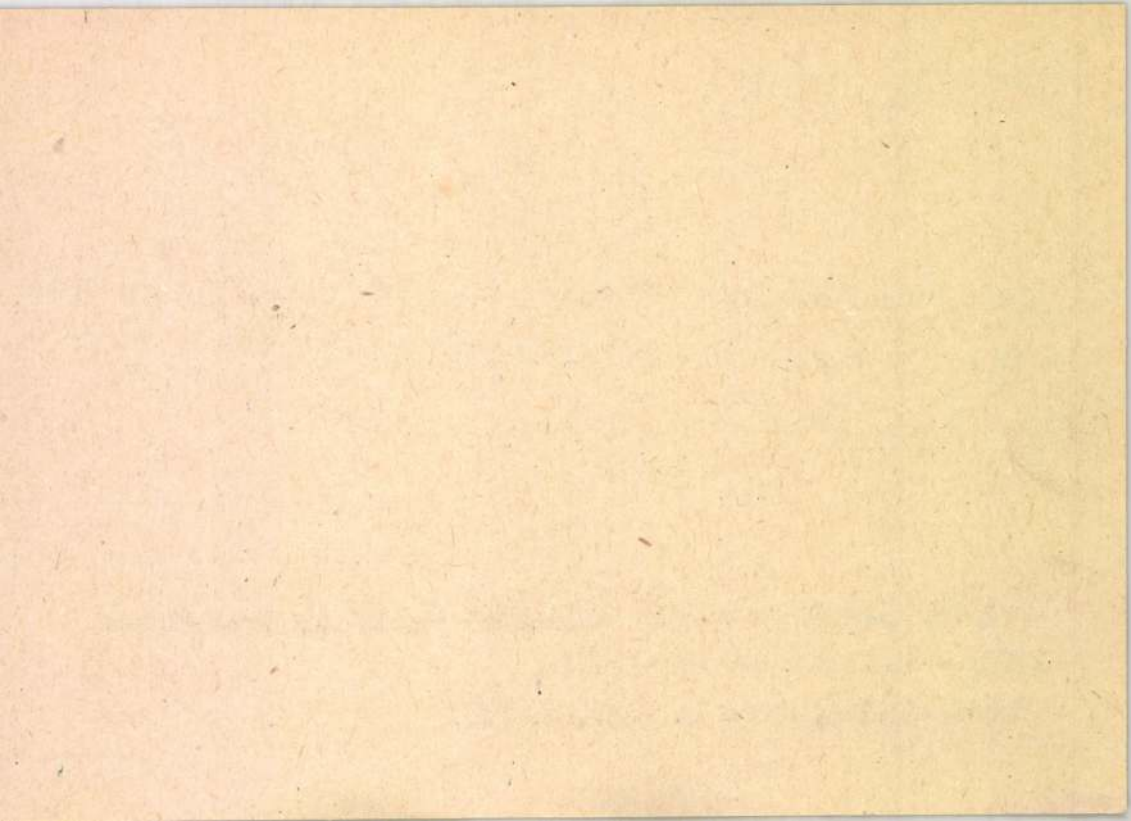

Fereury Károly

cikke: Kaszélyok felhagyatása és helyecelli-
tása. - Magyar Műemlékvédelem, 1949-1959.
Bp. 1960., Akad. Kiadó

Irodalom tizenöt év műemlékvédelméhez Nógrád megyében /1954-
1969/ - Összeáll. Faller László
Műemlékvédelem, 1969. 4. szám, p. 256.

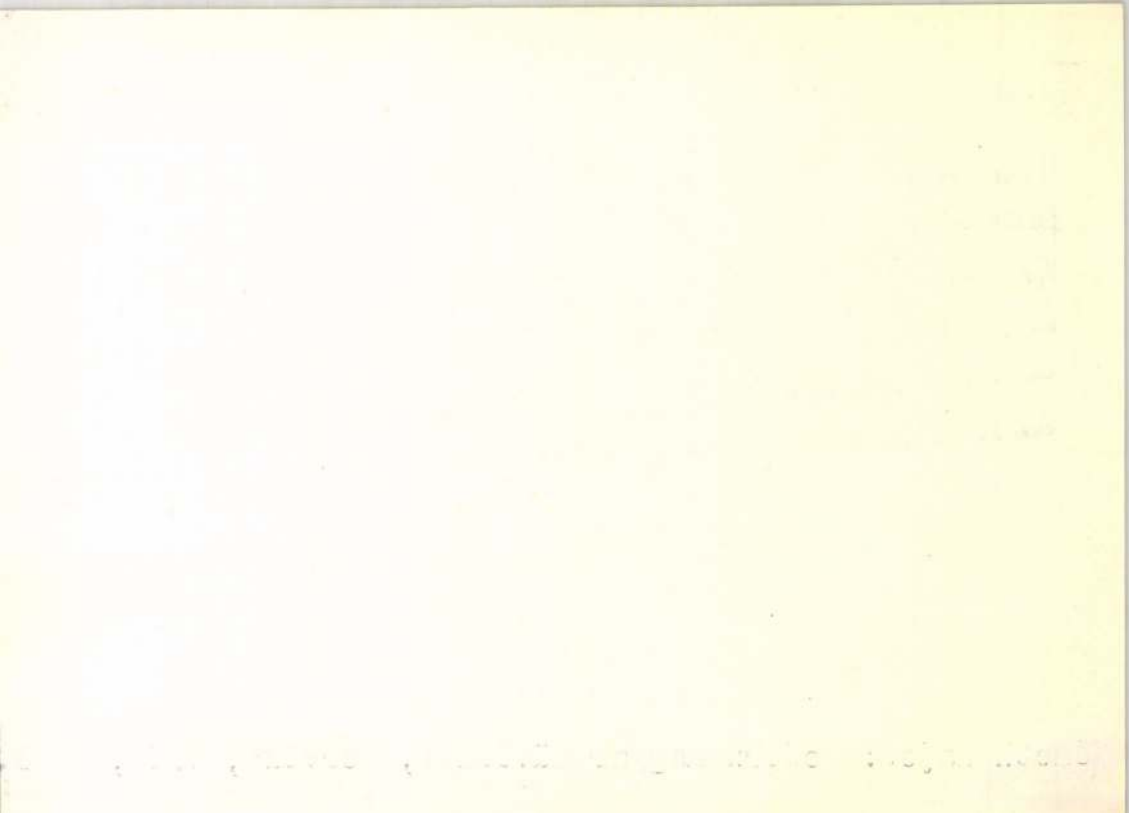

Ferenczy Károly

1.

Hogy Nagybányából stílusfogalom lett, és átalakította a magyar festészet jellegét, az ő érdeme.

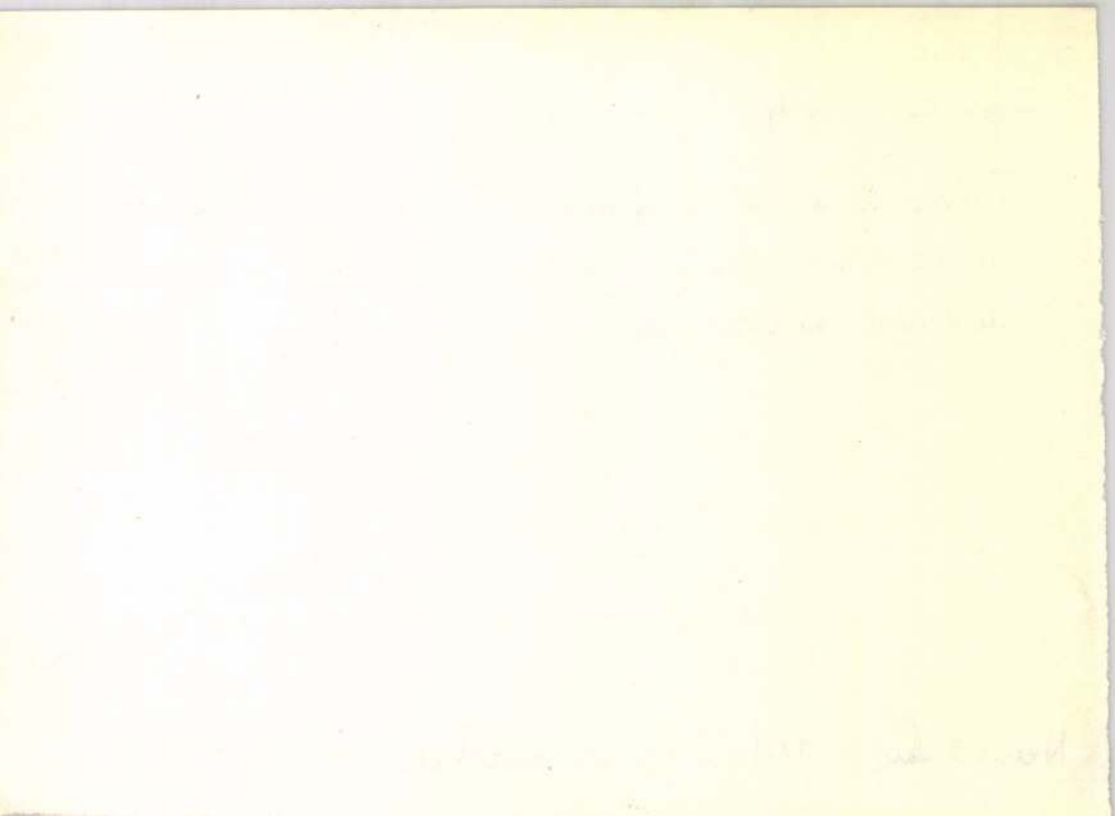
Később ő is a finom naturalizmus útján, hársmezőes páriszi útja után ún. szentendrei korszakában képeit gyöngykoros, világos színek, finom rajz, keresett dekamponáltóság jellemzi /Leányok mindigokat gaudouznak 1889, Komissot hajigáló fiúk 1890/.

Ferencsy Károly

Ivónyi Grünwald Nagybányára kerülő F. K. hatásváza ma-
terialistikus plein-air kompozíciókat fest, 1907 után
szabadul hatásva alól.

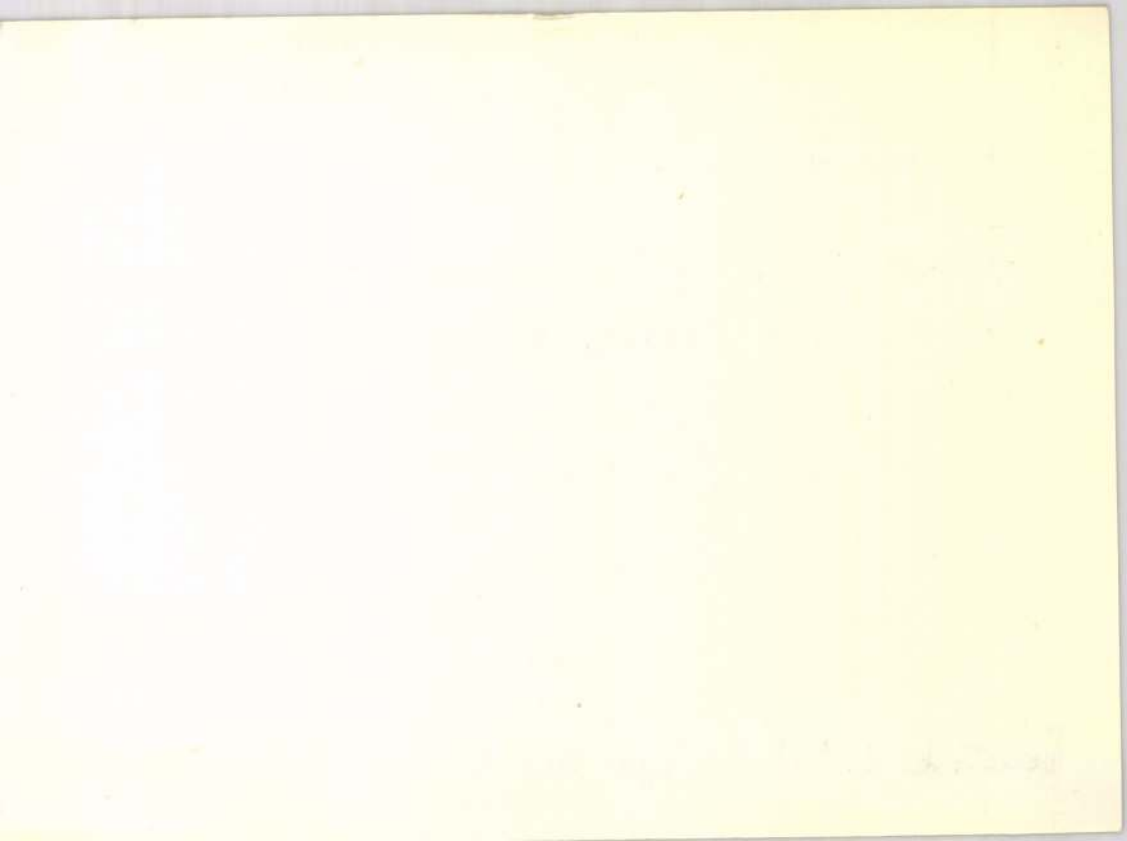
Néureth Sajó: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 23. l.

Ferenczy Károly

Iványné és Csik az ő látvány- és állapotfestéséhez juttatt el, hasonlóan a többi, kisebb tehetségű magyarországi festőhöz.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 24. l.

Ferenczy Károly

A magyarországi stílusról az ő művészeté nyomonra rá bolyeget, és
a magyarországi ~~oklasi~~ művészet esztétikai deici is - magyóba al-
vasitva Hölösy éreškultuszát - Ferenczy festményeinek tanul-
mányait sommázták.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 24.l.

Ferenczy Károly

"Szinyei Mose a természetre hivatkozott, Heltöy éics-
nek nevére azt, ami a művészetben a legfantásabb,
Ferenczy pedig artisztikumot, ízlet kívánt a műalkotás-
tól". (Déri J.) A magyarbányai stílust e három jelző együtt
jellemezi.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 24. l.

Ferenczy Károly

Fényes Adolf mint a szeméhi telep fő képviselője és legromosabb mestere, Ferenczy útját követve, csak muszikusabb hangon.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 27. l.

Ferenczy Károly

Fényes Adolf írásait önmintézítő stílusa nem este a
F. K. dekoratív konzervatív esztétikai minőségét,

Neimeth Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 27. l.

Ferenczy Károly

2.

Elkülönült már ehhez a Halósy-köt festőitől. Nem zolat, hanem
Gochet kedveli, nem érte magát a 48-as eszme örökösé-
nek, úgy vélte, a newreai művészet célja a xx. században korté-
vesítés.

~~12~~

Ferenczy Károly

3.

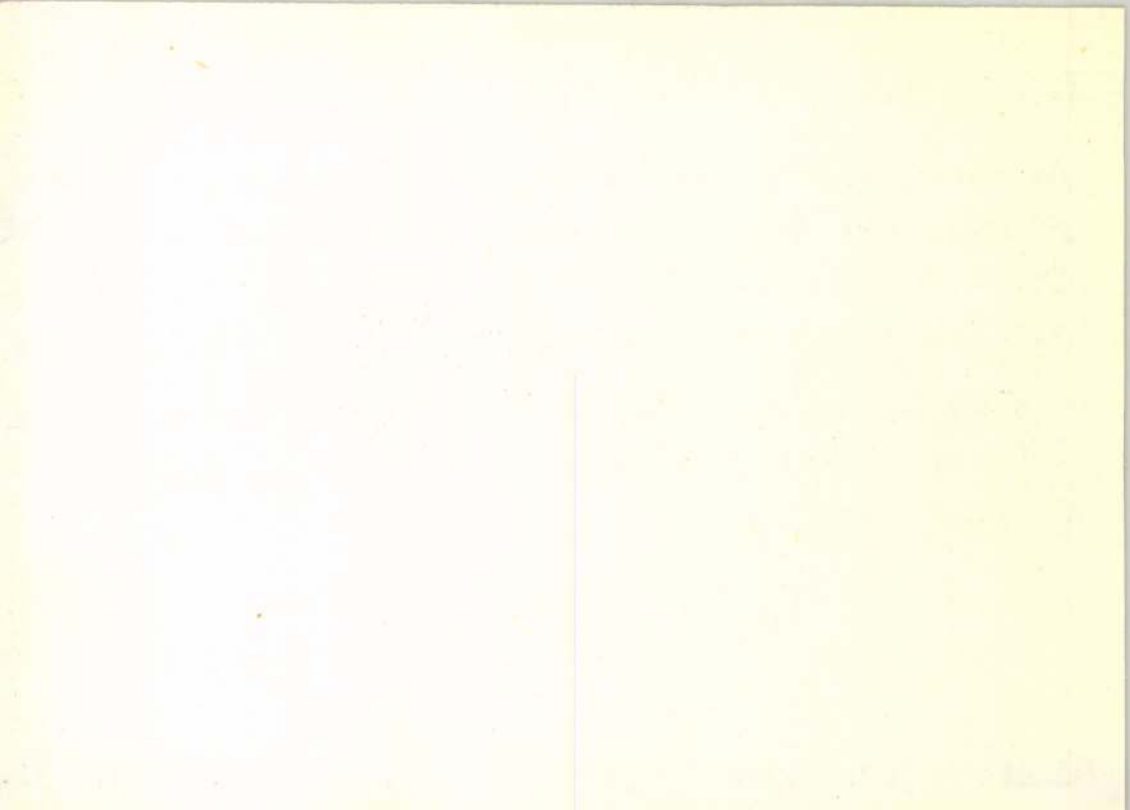
Szentendrői korszaka után, 1893-tól alakítja ki egyéni formanyelvét, de előtűnő korszaka 1896-tal kezdődik. Először, JH, Nagybányán Kiss József versenyt illusztrál, kissé a szecesszió szellemében /Nógrádi emlékek 1896/. JH mégis a táj kerüli hatálmába, vallásos természetfilozófiája és lírai érzékenysége nagy mértékű kompozíciók ihletője lesz.

Ferenczy Károly

4.

Az életmű mélypéje vezet el a biblikus témákhoz. Az első ilyen jellegű, A hegyi beszéd csak töredékében maradt fenn. A többiek: Három királyok /1898/, Józsefet elardják testvérei /1900/, Ábrahám áldozata /1901/; a legnagyobb értékű költők a Három királyok. A József-kép az első magyarországi szakasz műtetszáma. Ebben az időben festette a Hazatérő fanyagságát /1899/ és az Esthajnalat lonakkal c. képet /1899/.

Első nagybányai periódusában önálló stílust teremtett, kardos és hangulatis, mint korábban Corot volt, de feifiasabb, modernebb szemléletű. Egybeolvadó, mint Carrière, de benne van a plein-air élménye is. Stílusa elematós és egyszerű. A nagybányai tó partészti kes élménye lírai formanyelvben realizálódott, de az intuitív élmény tudományos megalapozottságra magasra is emelkedett. Ebben és művészi alkalmának egyik fő jellemzője a tudatosság.

1875

Fereuczky Károly

6.

1901 után összekötésbe került benne a pozitivistikus elv és a „poeta doctus” intellektuális racionalizmusa. Tudatosan szembenézett a plein-air problémával, s eljutott az impressionizmus elvökhöz, de a maga módján. Impressionizmusai anyagol-
vább, műveltekesebb, mint a franciáké; együtt alkalmazta az imp-
ressionizmus és a pozitív impressionizmus néhány elemét.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 21. l.

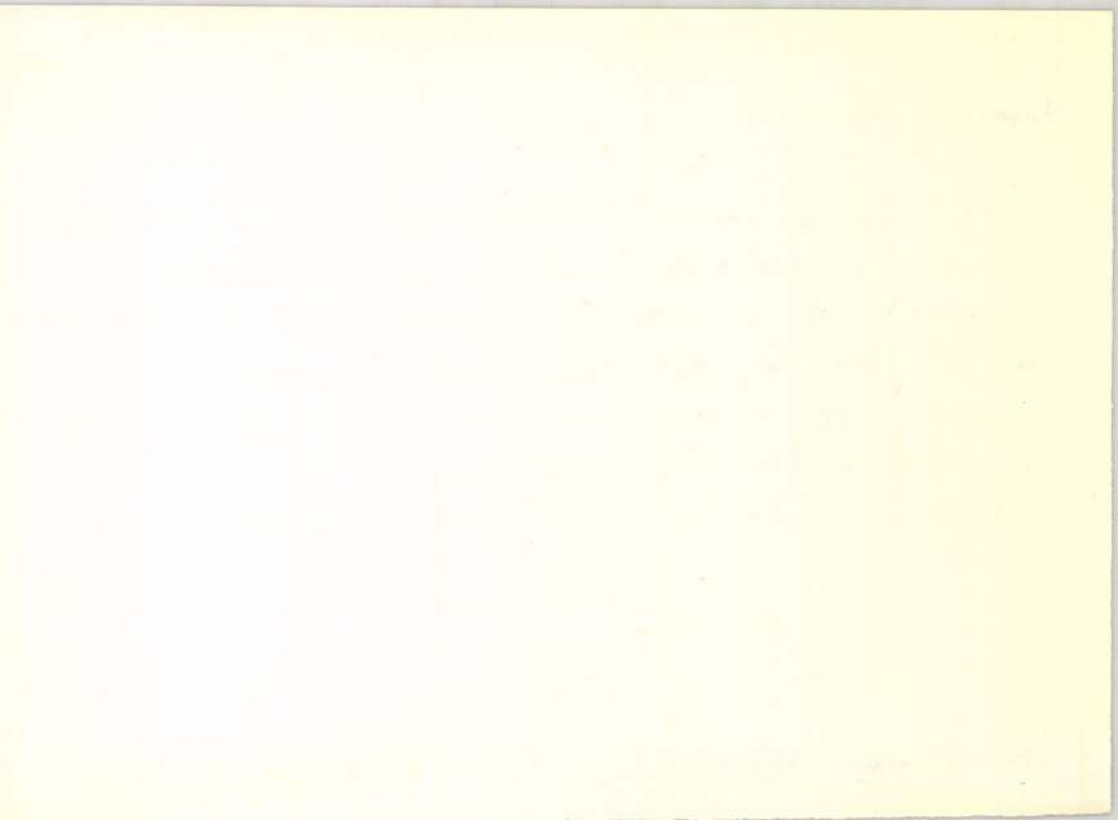

Fercuczy Károly

7.

Ebben a második nagybányai periódusban az elő" keresztény légy
átmenetét, szaragdrölgét, álmittas hangját a szót főgy
bontott hiktetése, a fekete sító, ferdőgynt ársutó napfény urál-
ma váltotta fel /Nyári reggel, Fördő fiúk 1902/. Terület-
értelmezése objektívabb, mint korábban. Célja azonban egyértelmű
stílus kialakítása, a látvány megkérdőjelezése volt, "kolonizációs
naturalizmus nyitókés alapán" /1903. dec.-i kiállítása kataló-
gusa/.

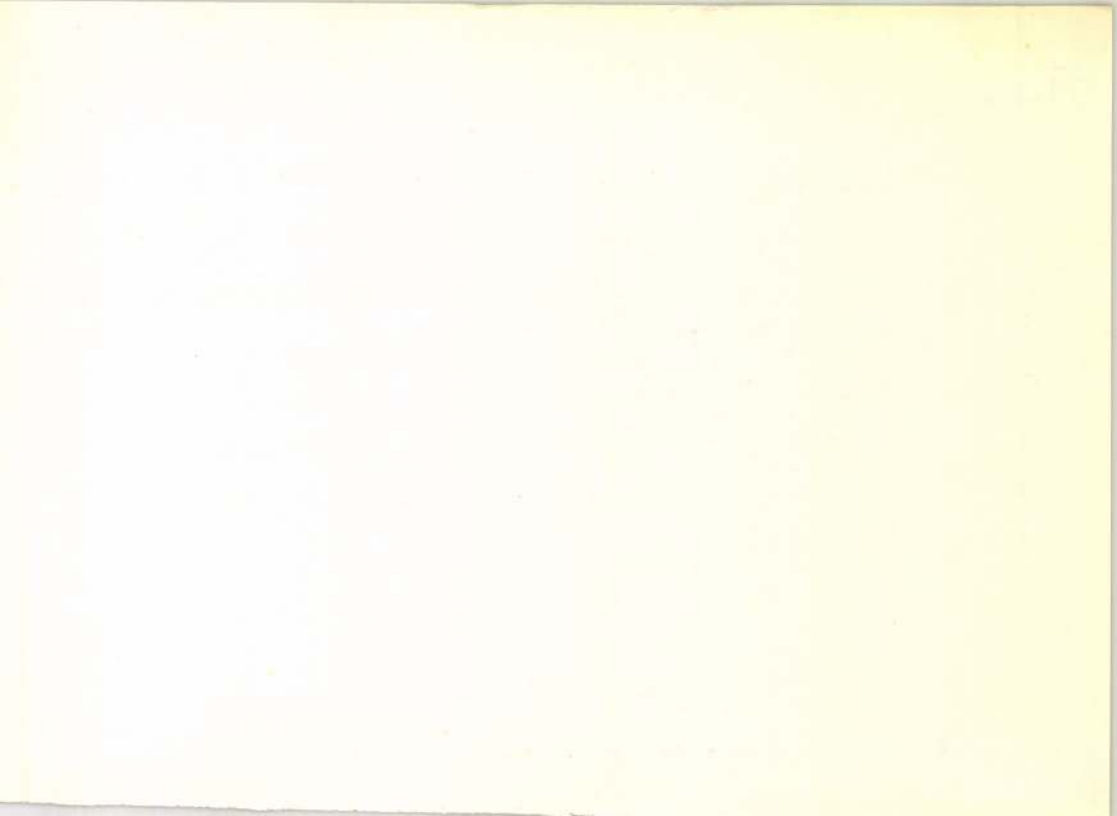
Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 22. l.

A két periódus köti átmenetet a Festőúó /1903/ és a Márciusi est /1902/ képviseli. A szintetikus, kubisztikus stílusnak fő műve a Kerestlevél /1903/, Október /1903/ és a nagybányai székessz záróképei: a Napos délelőtt /1905/, Gyerekek ponyvokon /1905/.

E kerestlevél sajátos módon összegyőzte az impressionizmus életét, de az összegző és komponáló törekvésében túl is haladt: autonóm esztétikai világot teremtett, s élet a postimpressionizmus holtán meggyőzője.

Neimeth Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 22. l.

Ferenczy Károly

9.

Életműve lényegében kezdült azzal, hogy eljutott a szintetikus
kötésig. A megtalált lehetőséget már nem tudta olyan egyszerűen
ékezői ismerői formájában alakítani, mint azt Comenius tette.
Előtte a gangrioni út fel sem merült, mivel a száradóvilág világhíre-
zetű népszerűségének nagy emberi tartalmai őt nem érintették meg.
Sőt, 1805 után a Fennészőlől is elszakadt, Bpestre költözött.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 22. l.

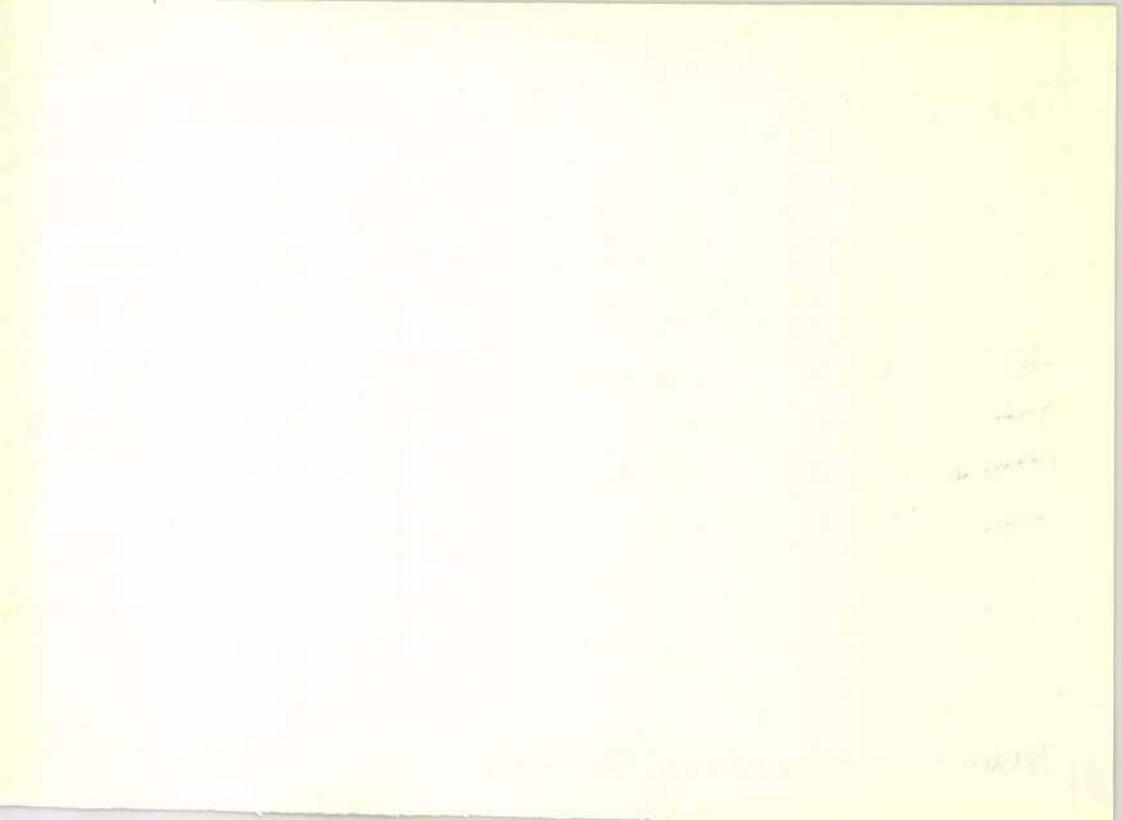

Ferenczy Károly

10.

Ezentúl rövid nyaralásokra jutott el Nagybányára. Megszokta-
sodni a pasztózes festői ségű csenoldételek, portrék / Kettős
archép 1908/. Kompozíciói dekoratívabbá, de üresebbé váltak. 1911-
től ésszerű eltemítést, ~~valamint~~ így a reneszánsz reminiszccenciájú
aktakbort / Vöröskáttérés női akt 1912, Aludó nő 1912, Cigánylány
1916/, ~~és~~ az ottlakhat ábrázoló képében /1915/, dekoratív plein-air
festményekben /Nyíltzöld 1911/.

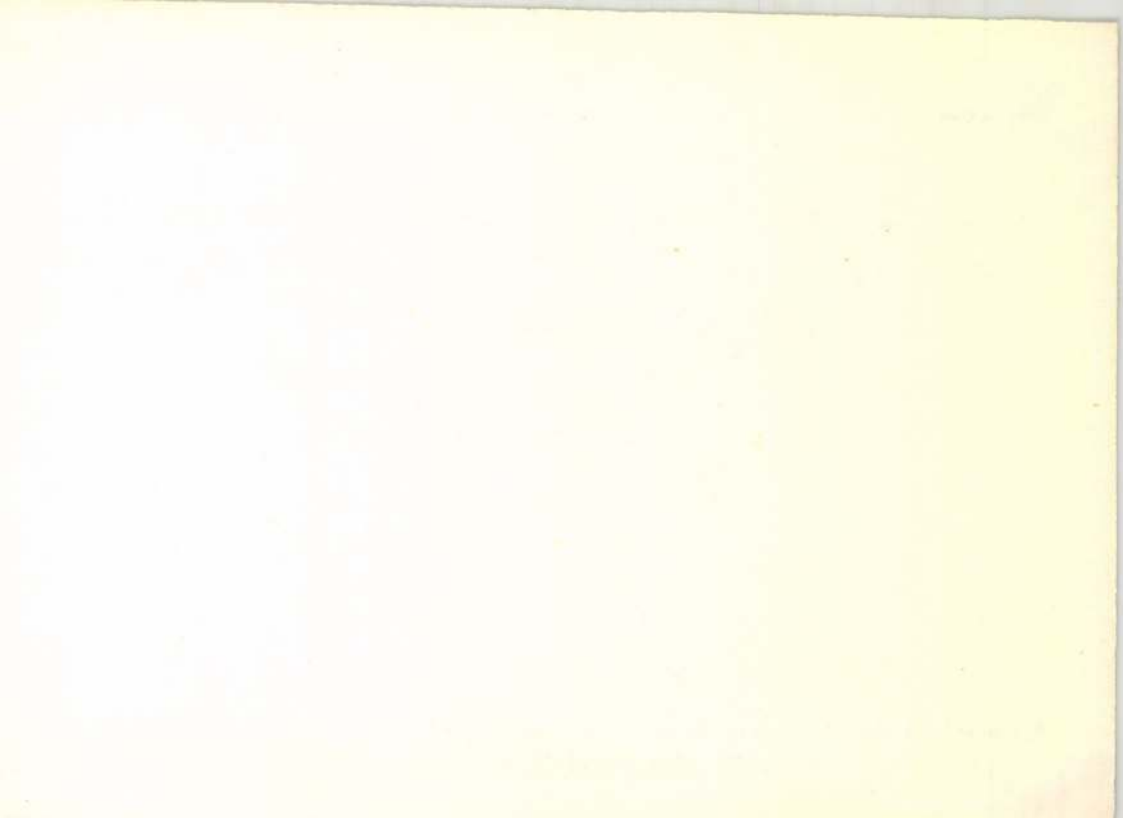
Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 23. l.

Fercucy Károly

Az "útja jelképesi Nagybányát, lehetőségeit, eredményeit és kudarcait. Nélküle nincs magyarai stílus és iskola, mint ahogy Hallósy nélkül nincs magyarai mozgalom.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 23. l.

Ferenczy Károly

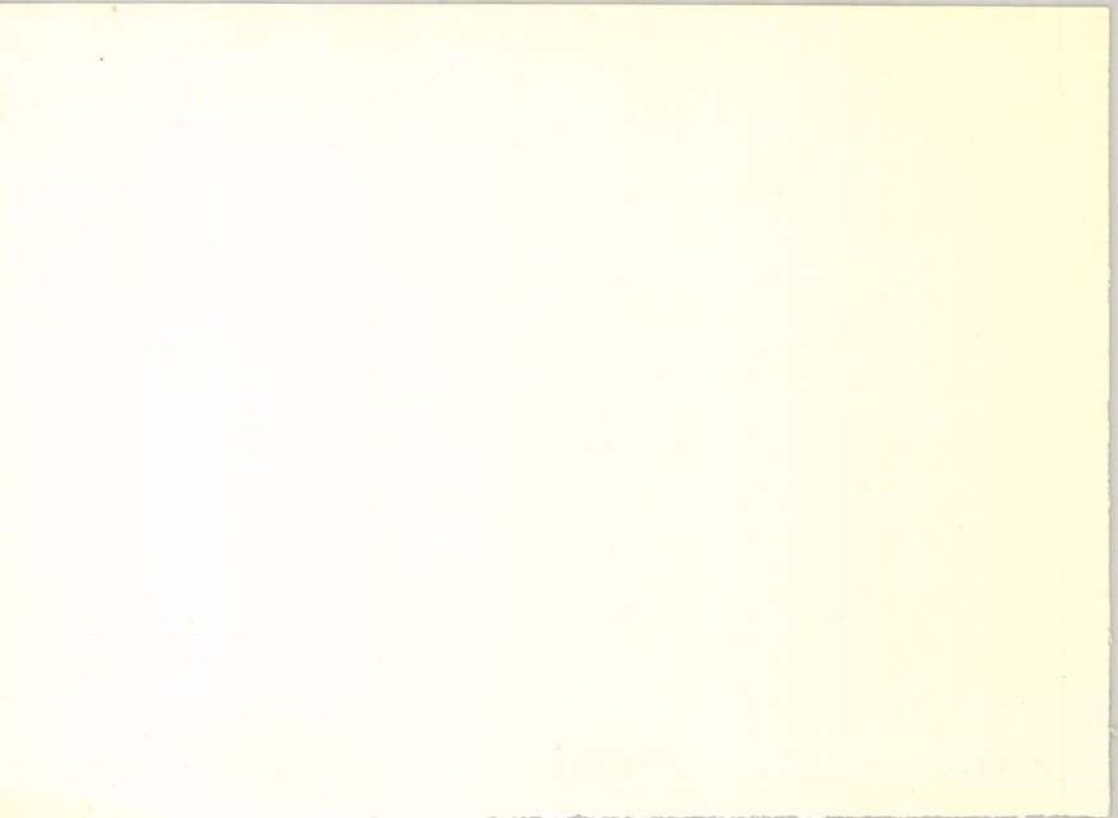
Hallógyal kapcsolatban említve. Bár H. számos műve
feszített a nagybányai évek köré, a stílus megteremtése
F. K. érdeme. /Ilyen ~~akkor~~ művek: a természet és érzés kül-
túra, az intuíció szerepe./

Fercuczy Károly

A profeta figura a szovadóc naturalizmusában,
így a fiatal Fercuczy Hegybeszédében kezd ki-
alakulni.

Kónya G.: Szlovák Gyógyászat, 1968 52.l.

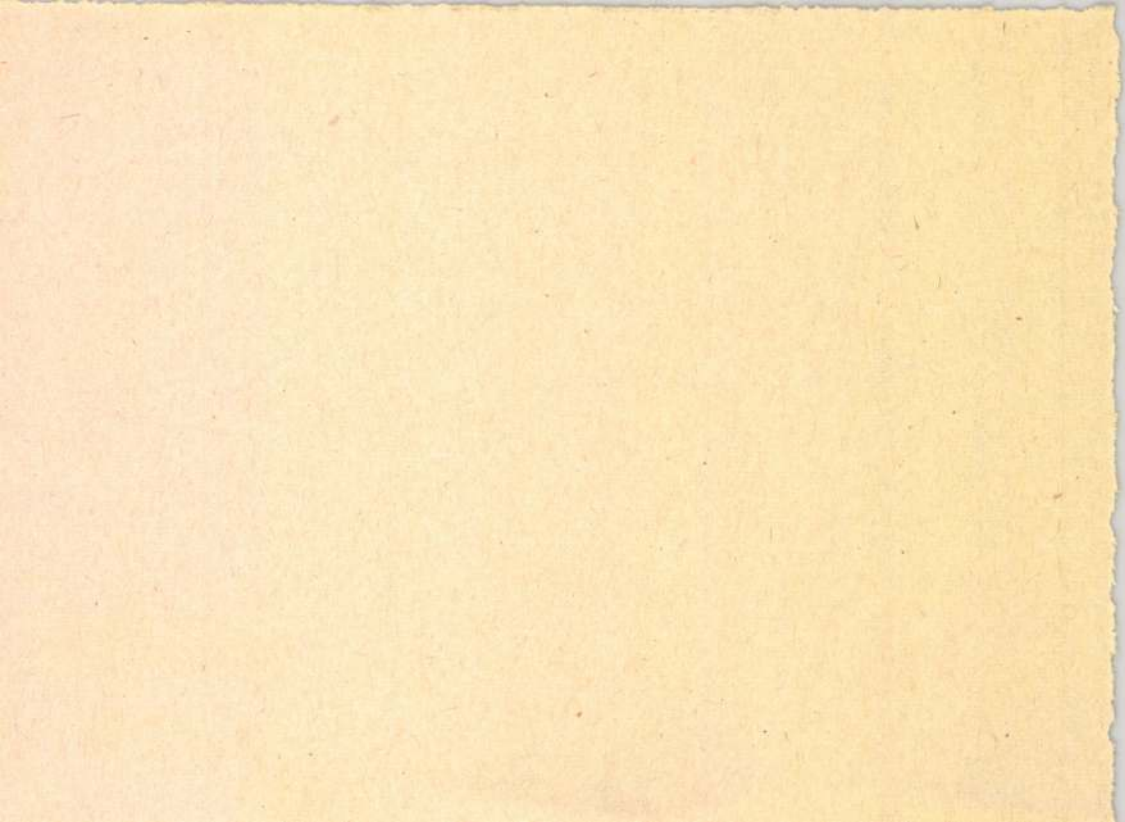

Iwency katoly
fes fe"

ka Iwency Be'm' sowa'a.

1896. bu natololjant Nyebyara weto-
woti.

Ékl à Tuol. XXIII. 1968. II. 2. 5. n. 213

Ferenczy Károly

A művet festészetben gyökeres, jelentéssel terhelt naturalizmus ballasztja lett festészetünk.

Kovács Ernő. Deiront's gyűjtemény, Corioy 1908 49.l.

Ferenczy Károly

1912-es Este c. képében nyomou követhető, hogyan alakult át a naturalista festő művésze optikai tényszerőből szellemi tényszerővé. A kép Derkovits Nagy fa alattjának egyik szellemi öve.

Köves Er. Derkovits Gyula, Comis, 1908 47.l.

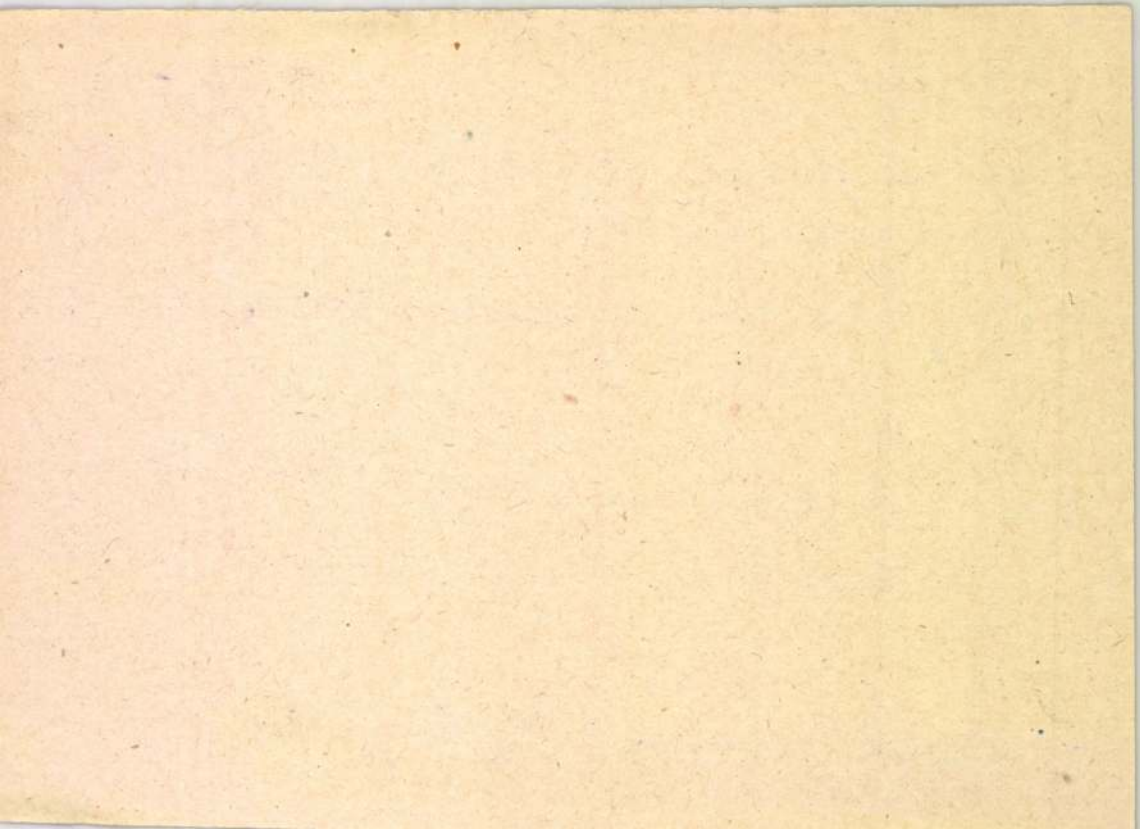

Feruary Károly

Esthampulst lovattal; Joseph
eladjaék kstörén. o. tje (owl)
kerjcl ar aedbb. távlaton

H. H.: magyar művészet 1896-1945
Kiadta az Ernst Múzeumban

Felbuck magyar nyelv 1969 X. 3

Ferenc Károly

Műveinek rajz- és képfelvételei
Kovács Zsuzsanna: kóppal rajzművészet
1890-1918 c. könyvében

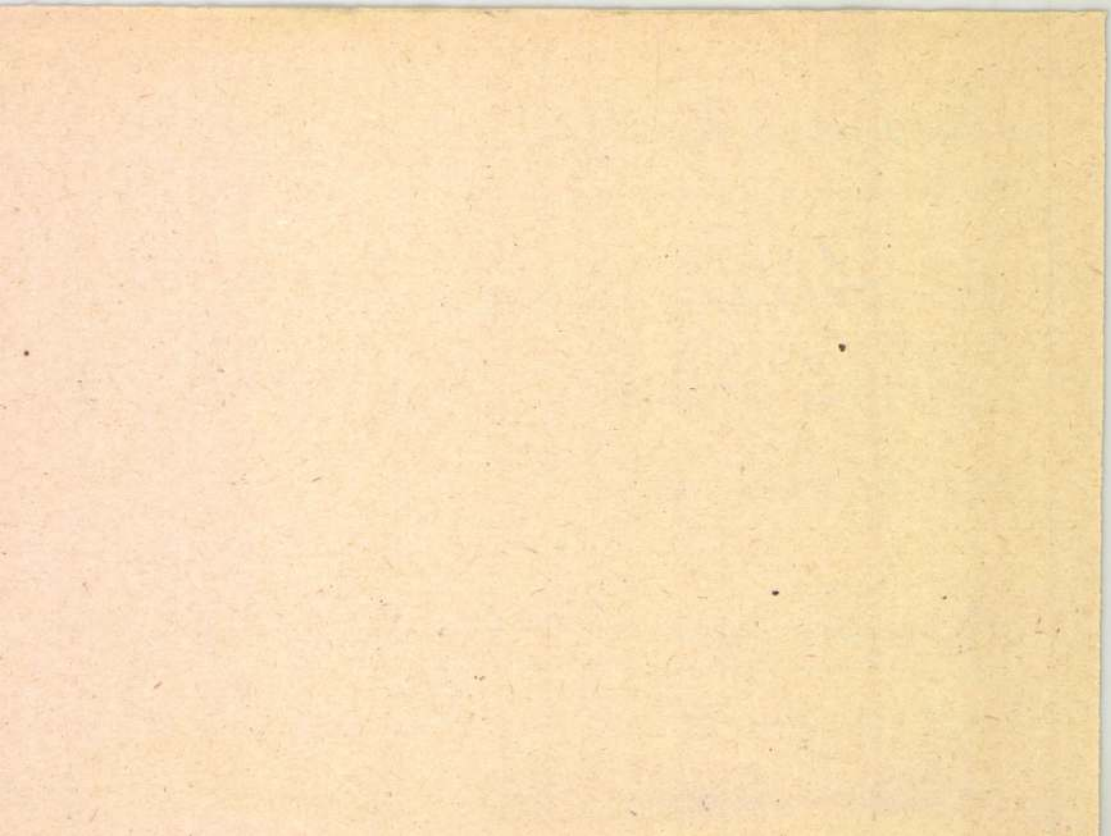
Petőfi Rádió 1969 XI. 18

Ferenczy Károly

az ízlés és minőséggel helyezte
előtérbe a művészetben, Petli Ist-
ván közlése szerint

Körmeth Lajos: Forty years of paint-
ing at Szentendre. The New Hung.
Quarterly, Budapest, 1969. 33. sz. 191 l.

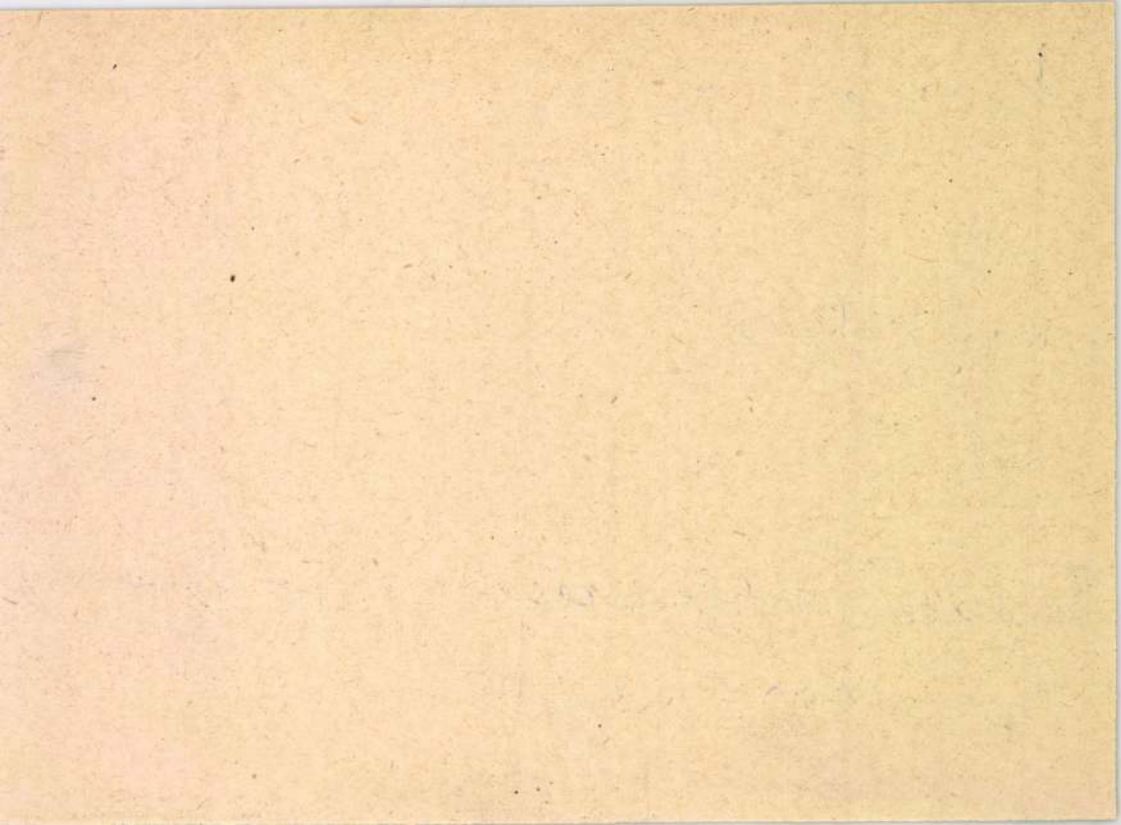

Freny Károly

Emel'He

Budavár fölfederése Élet & Jrd.

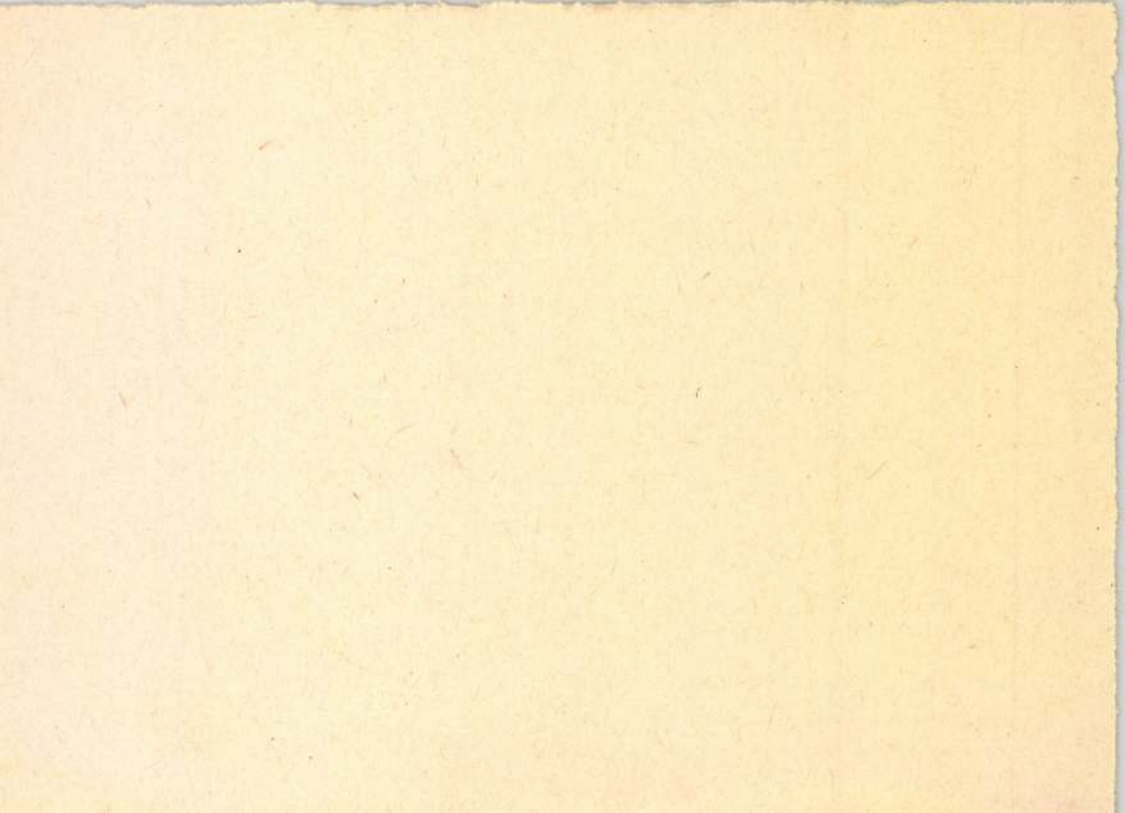
Bp. 1970 - jul. 18

Fereuczj Károly (1890-1920)

Mártausi est c. Tépénel
Reproduced.

Balogh-Kautus : A vizuális nevelés
pedagógiája II. Tancsényi-Útadó Bp. 1969 56. old.

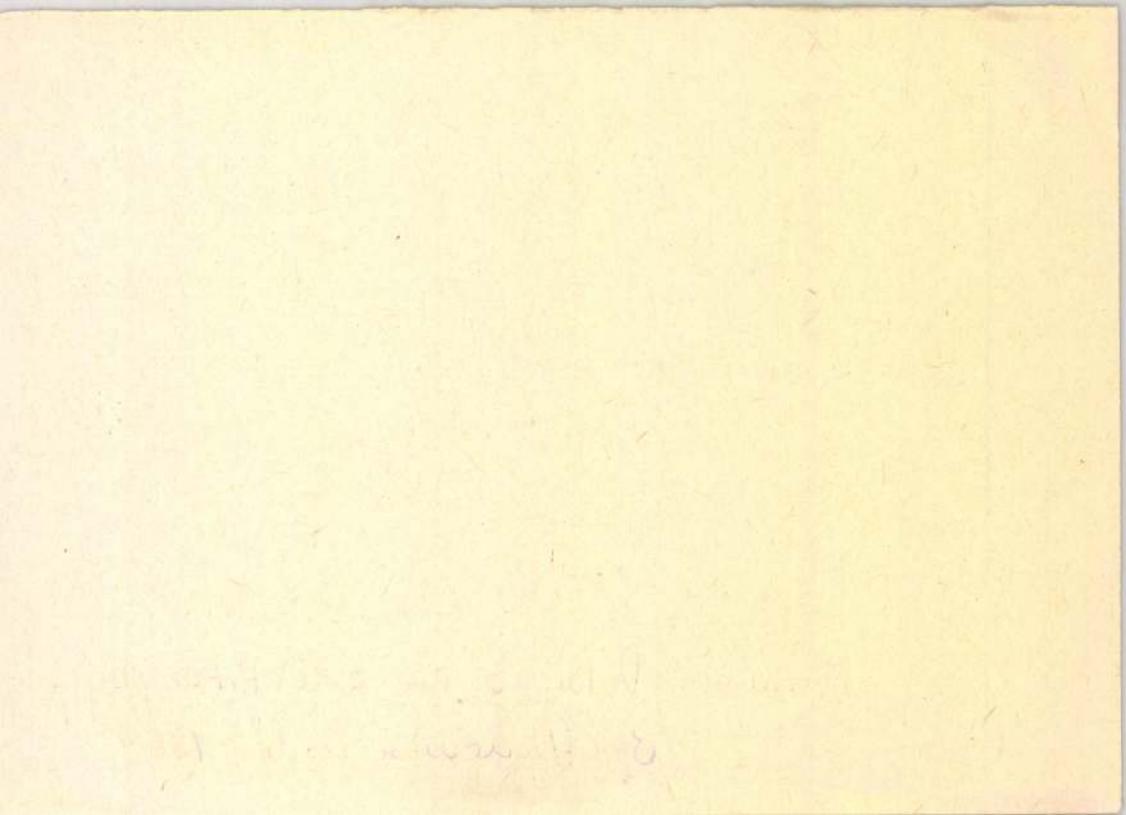

Ferenczy Károly

A náradiy és a náradsordulá' festői
körül a legközelebb Ferenczy Károly
oeuvre-ja áll Előttük.

Maria Anna D. Birubauer: Elöl Artur pályája
Bp. Hazánkúri Kiadó 1969. 125. old.

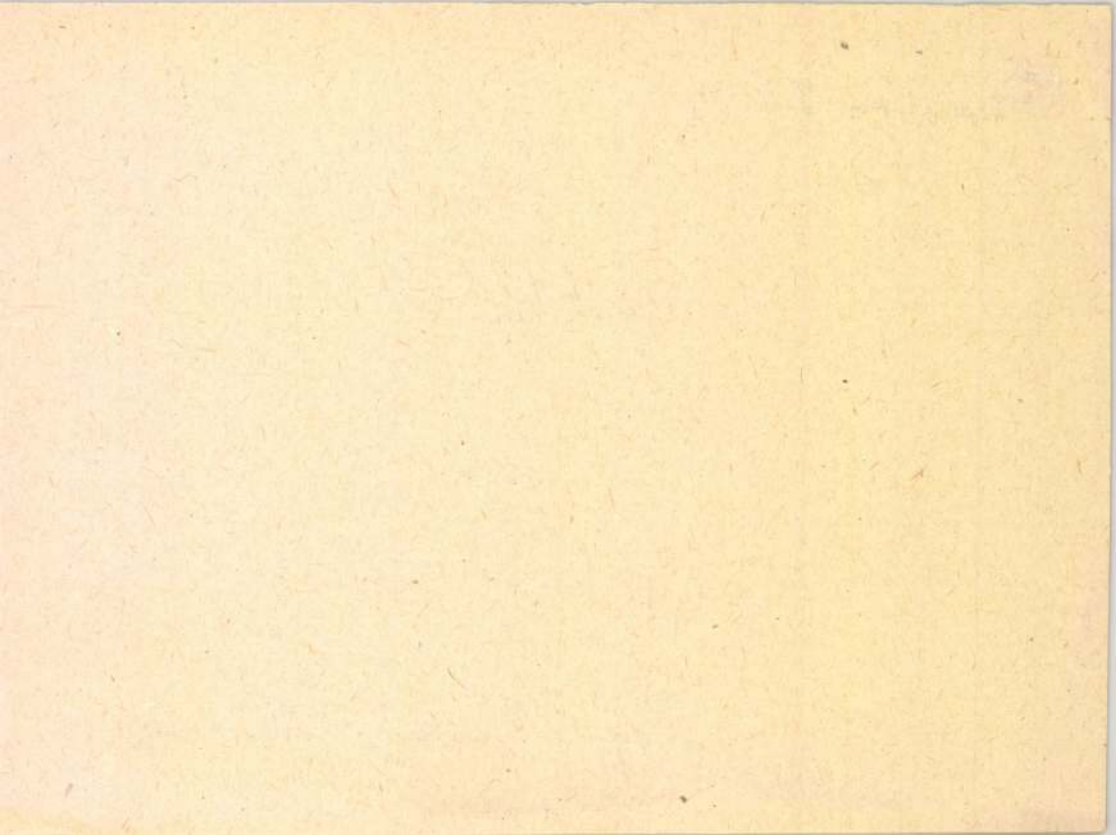

Ferenczy Károly

említés

„A yesterdayi unióstól jubileumi
„Vallatás”

Magyar Nemzet 1968 sept. 24

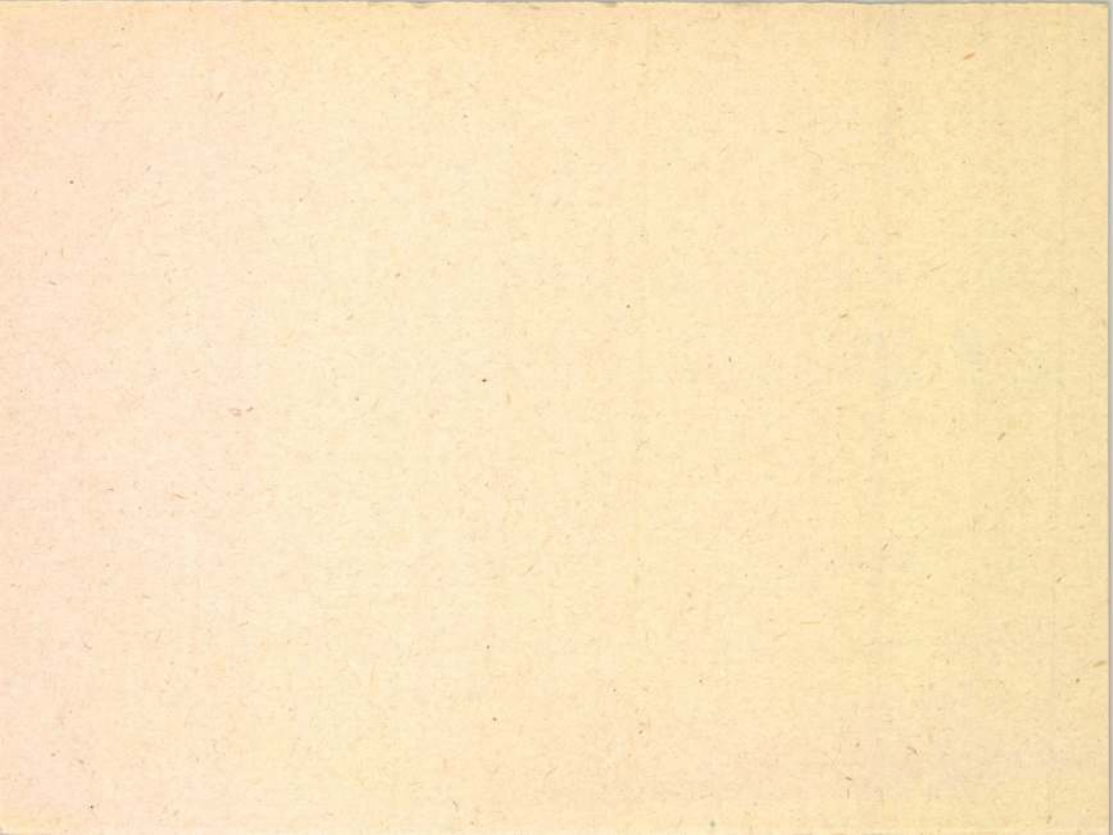
Ferenczy László

tenisvonalja a bpesti Kézso'művel-
zeti Főiskolánál Hiltz Gyula.

Li kicsoda? Életrajzi lexikon. /Fono'
Györgyne', Kis Tomcs /Gyulapost, 1969.

1-6171

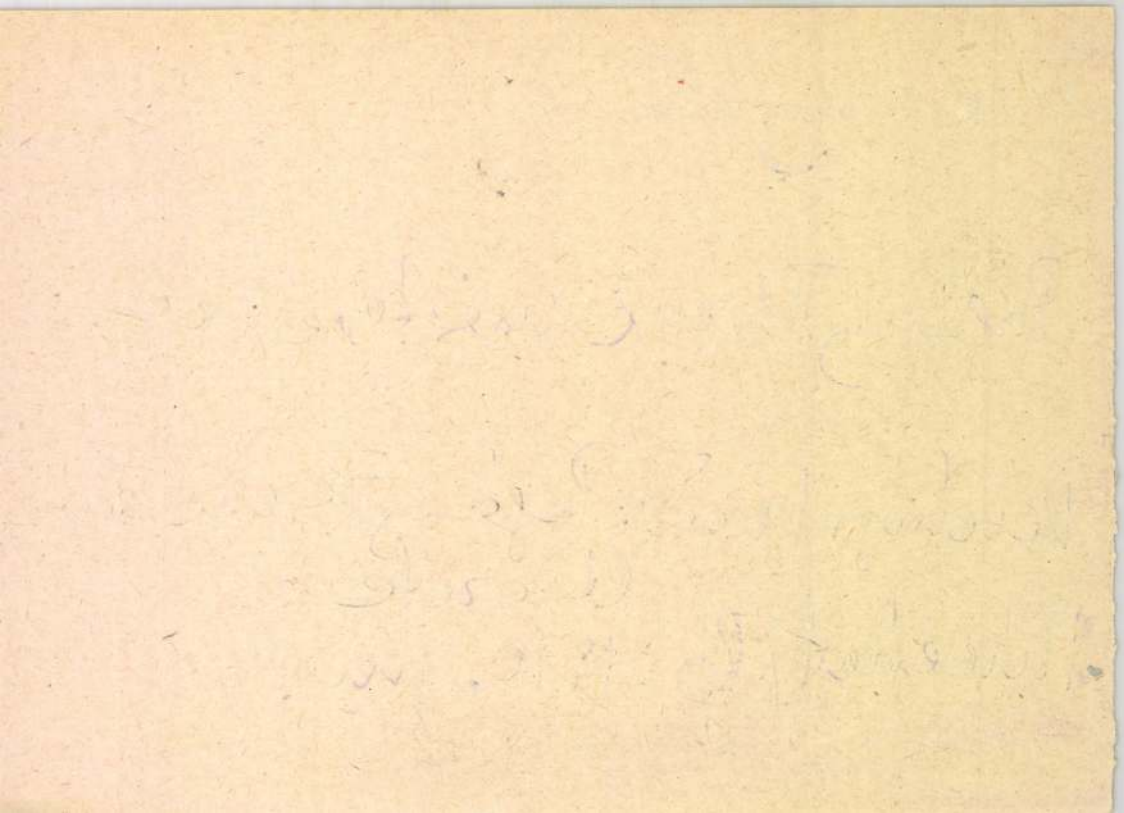
5411

Terence Walsh

Prof. Terence Walsh

Development: Prof. Terence Walsh
Wrote
Thesis, 1970. in.

Ferenczy Károly

"József eladyda testverei," "lovagló"
nyerkek "című művei szerepelnek az
Ernst múzeum kiállításán."

-bozoky-: Modern classics of Hunga-
rian painting in the Ernst Museum.
Daily News, Budapest, 1969. Oct. 15. 2p.

Förmyndig Károly

Érthajjalomtól lovakkal; főnép
eladja é testvérei. a lépe / embly
szerepel az aedbbi. társalaton

N.N.: nagyad művelzet

Kiadultas az Ernst művelésben

Megnyitog 1969 X. 5.

Fereuczky Károly

1911-ben festette a Tesztvéteket /Hármas portré/, 1912-ben
az Alvó nőt, 1915-ben az Atletákat és a Pietást, 1917-
ben hal meg.

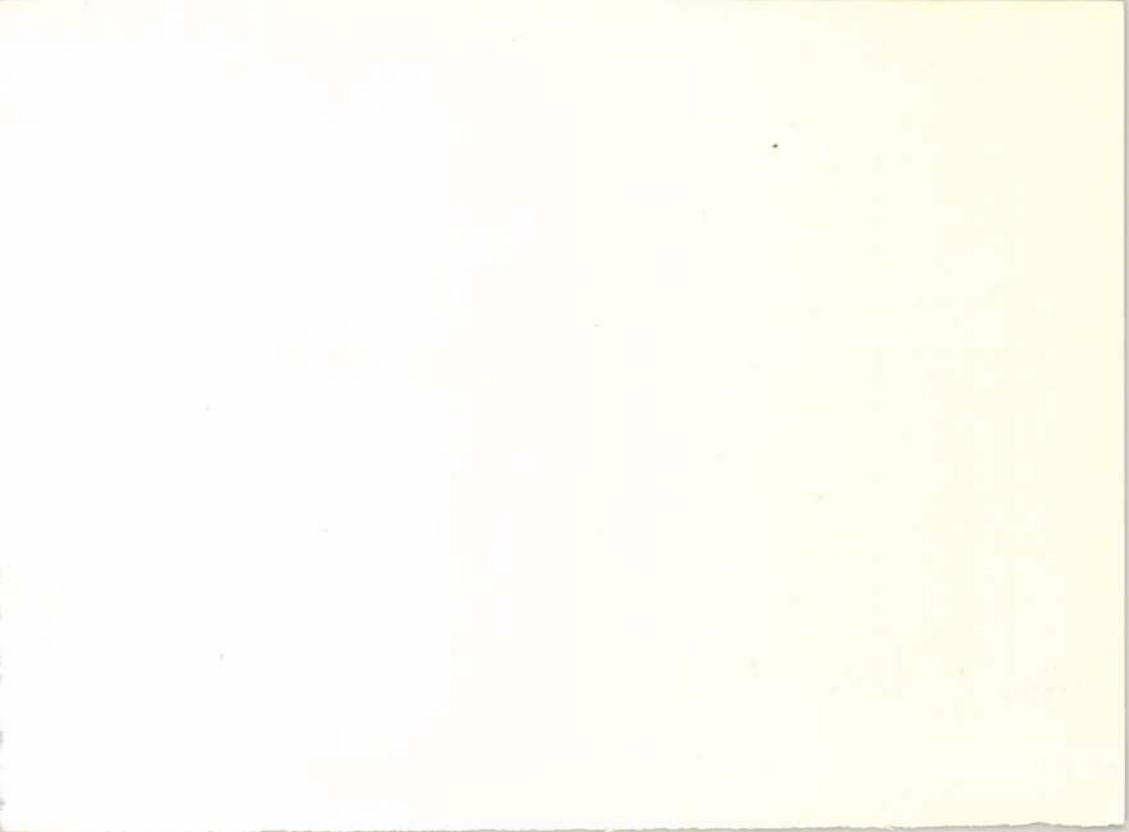
Német nyelvű: *Madame Magyar művészt*
Corina 1906

Fereuczky Károly

1905-ben fertette a Napas dőlőtt, 1906-ban mezei
ki főiskolai tanárnak, 1908-ban festi A tchokolé fiút.

Vérséklet. Modern magyar művészet
Görög, 1908

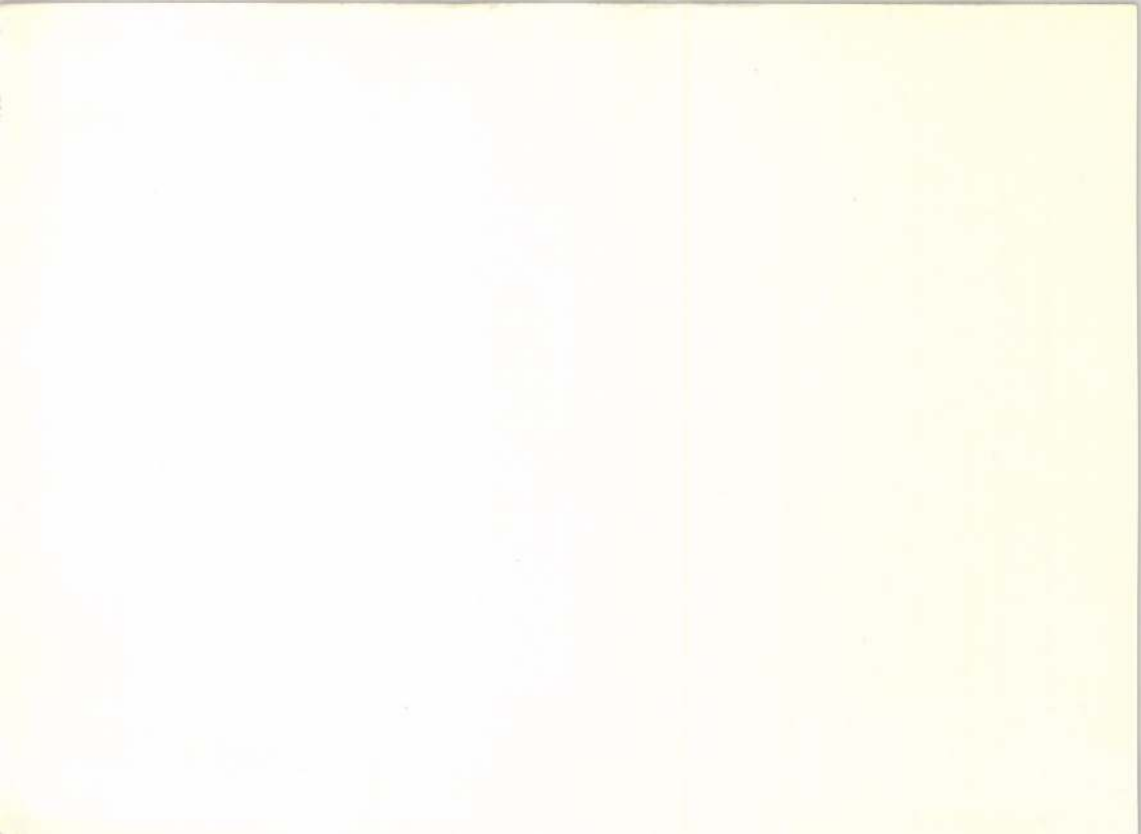

Ferenczy Károly

1901-ben festette az Abrahám áldozatát, 1902-ben a Márciusi estét, 1903-ban gyűjtmenészes kiállítására van, 1904-ben festi a Türedés előtt c. képet.

Wenckler Károly: Modell a magyar művészet
Corvin 1964

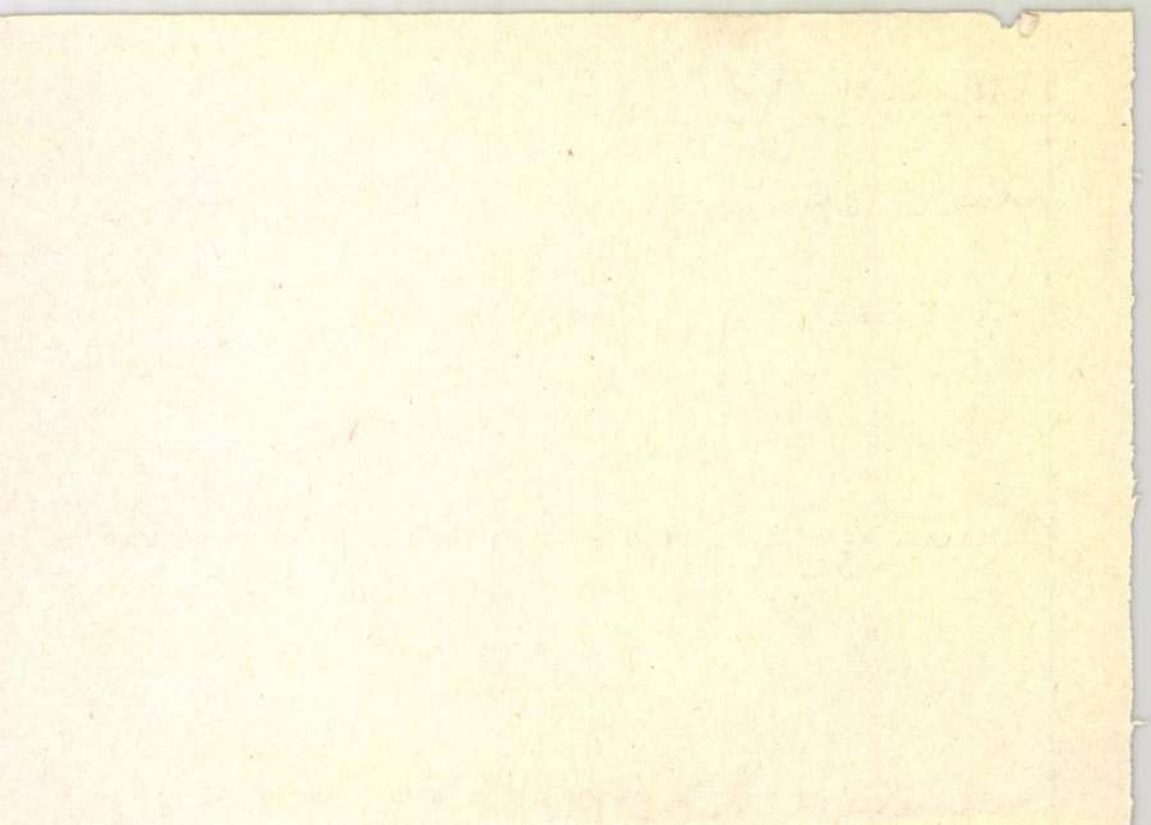

Ferenczy Károly

Művei szerepelnek a Rippl-Rónai
Múzeum gyűjteményében.

Rónai Ferenc: Egy rangos kiállítás.

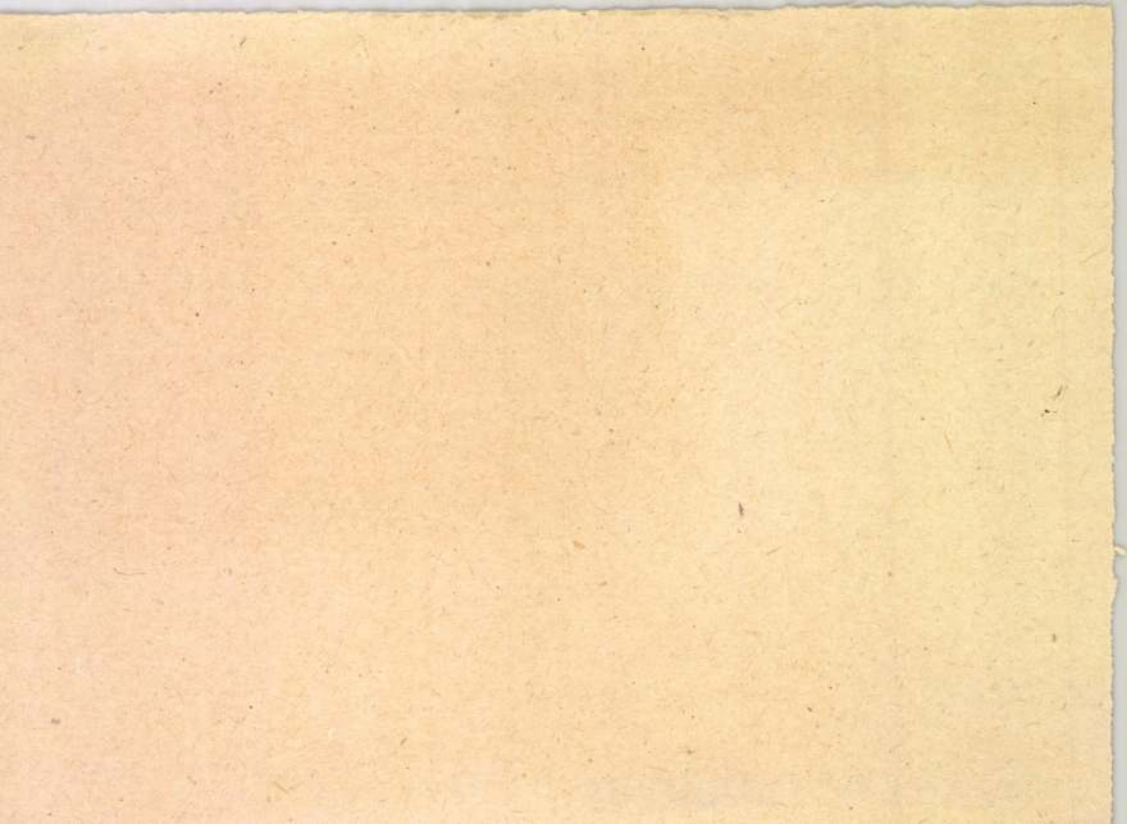
Demsztili Napló, 1970. okt. 25.

FERENCZY KÁROLY

MŰVEI KIÁLLITVA FÉCSETI, A MODERN
MAGYAR KÉPTÁRBAN.

SOMOGYI NEPLAP, 1970. OKT. 9.

Ferenczy Károly festő

M.D.K .

1911 Hármás arckép /Vázlat/ Lappang.

" Noémi és Valér. "

" Hármás arckép

" Ananász-csendélet. Lappang.

" Ananász .

" Breitner Zsig end /Vázlat/ 1945-ben elégett

" " " " " "

" " " " " "

Genthen István: Ferenczy Károly Bp. 1963. 236.l.

. / .

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

Ferenczy Károly fe tő

M.D.K.

1912 Csathó Ferenc . 1945-ben elégett.

" " "

" Fernezelyi házak és karám Lappang.

" Jegyespár

" Est /Vázlat/

" " " 1945-ben megsérült .

" "

" "

Genthen István: Ferenczy Károly Bp. 1963.

23.6
237:1.

/

- 41/a -

Parlementary Service of the

1911-1912 Session, 1911-1912

Parliamentary Service of the

1911-1912

Parliamentary Service of the

1911-1912 Session, 1911-1912

" "

Parliamentary Service of the

1911-1912

-41/a-

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1912. Est.

" Tájjal hiddal.

" A hiden

" virágok zöld vázában

" Virágok üvegvasában Lappang.

" Anya gyermekével /Vázlat/ "appang

" " " "

Genthen [†] István: Ferenczy Károly ~~festő~~ Bp. 1963.

237.1. / .

1901

1901

1901

1901

1901

1901

1901

1901

1901

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1912. Anya gyermekével. Lappang.

" " " "

" " " "

" Szakállas Béni.

" " " /Vázlat/ Lappang.

" " " "

" Vöröshátteres női akt.

Genthen Ástván: Ferenczy Károly ~~1882~~ Bp. 1963.

237.238.1. */.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1912. Alvó nő /Vázlat/ Lappang.

" ARTISTAPÁR /Vázlat/

" " "

" "

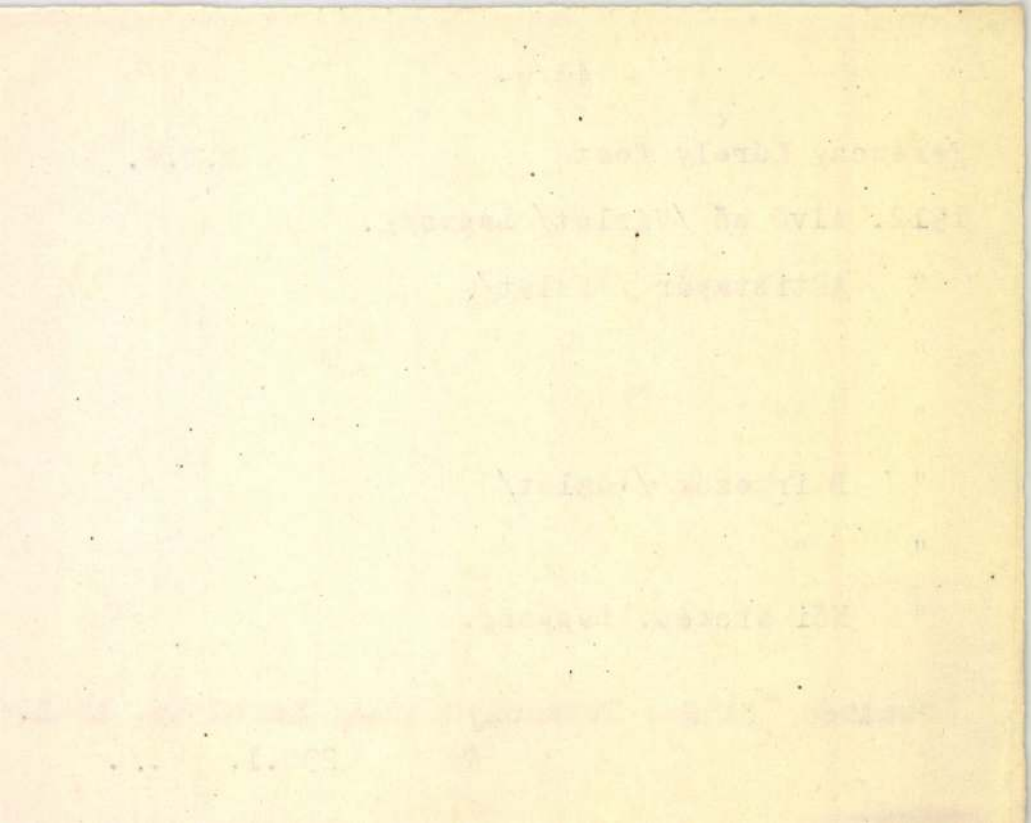
" BIRKÓZÓK /Vázlat/

" "

" NŐI ARCKÉP. LAPPANG.

Genthen István: Ferenczy Károly festő Bp. 1963.

238.1. ./.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1913. Vidéki színésznő

" Kalapos nő.

" Berus táj fürdő férfival. Lappang.

" Kecskék.

" Fernezelyi völgy. Lappang.

" Artisták /Vázlat/

" "

Genthen Ártvási: Ferenczy Károly festő Sz. 1963.

238. 239.1. /.

-45/a-

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1914. A hiden.

" Fekvő Krisztus /részlet/

" Mária és Magdolna /Részlet/

" Szt János evangélista /részlet/

" Női akt krállal/ Vázlat/

1915. " " "

" Weidinger Miksa /Vázlat/

" " " "appang.

Genther István: Ferenczy Károly festő Bp. 1903.

239.240.1.

-45-

1914. A. B. B.

1917.

1918. A. B. B.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1915. Cigányleány /Vázlat/.

1916. Cigányleány

" Két női akt. Lappang.

" Vak katona.

" Schuler Gusztávné /Vázlat/

" " "

" Ernst Sándorné.

Gentzen István :Ferenczy Károly Bp. 1963.

1915

1915

1915

1915

1915

1915

1915

1915

1915

1915

1915

-46/a-

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

1915. Weidinger Miksáné /Vázlat/

" " " Táppang.

" Alvó cigánylány.

" Atléták. /Vázlat/

" "

" Női akt gyöngyserral. Táppang.

Genthen István :Ferenczy Károly Bp. 1963. 240.

7.

1983

University of California

Department of Psychology

Psychology 101

Psychology 102

Psychology 103

Psychology 104: Psychology 101 & 102. 1983. 240.

-48/a-

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Pietá. 1916.

† arkrészlet Lipikfürdőn. 1916. Lappang.

Gentzen † stván : Ferenczy Károly Bp. 1963. 241.1.

10/2

Agency for the Study of

1911

1911

1911

Henry Kiss

nicki anbrisa

PH. 1942. II. 20

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa György
Megrendelés esetén az összeg MNB. 145
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület építészeti állagának a tö

February 1942

above addition

NU. 442. II. 28.

gy ut 41. /), keszpenzizetes emeneben.
650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

cta Cassae Parochorum" egrí anyaga,
ök utáni állapotát rögzíti.

ivészettörténeti Dokumentációs
Központ

Feracny Károly, festsé

MDK

hinyei Mese hirta meg
bucsi nek a képsimavéneti
főiskolára.

(küldő): A Magyarok lakása s' községei 2

ESTI HIRLAP, 1965. jan. 22.

Person

...

...

...

...

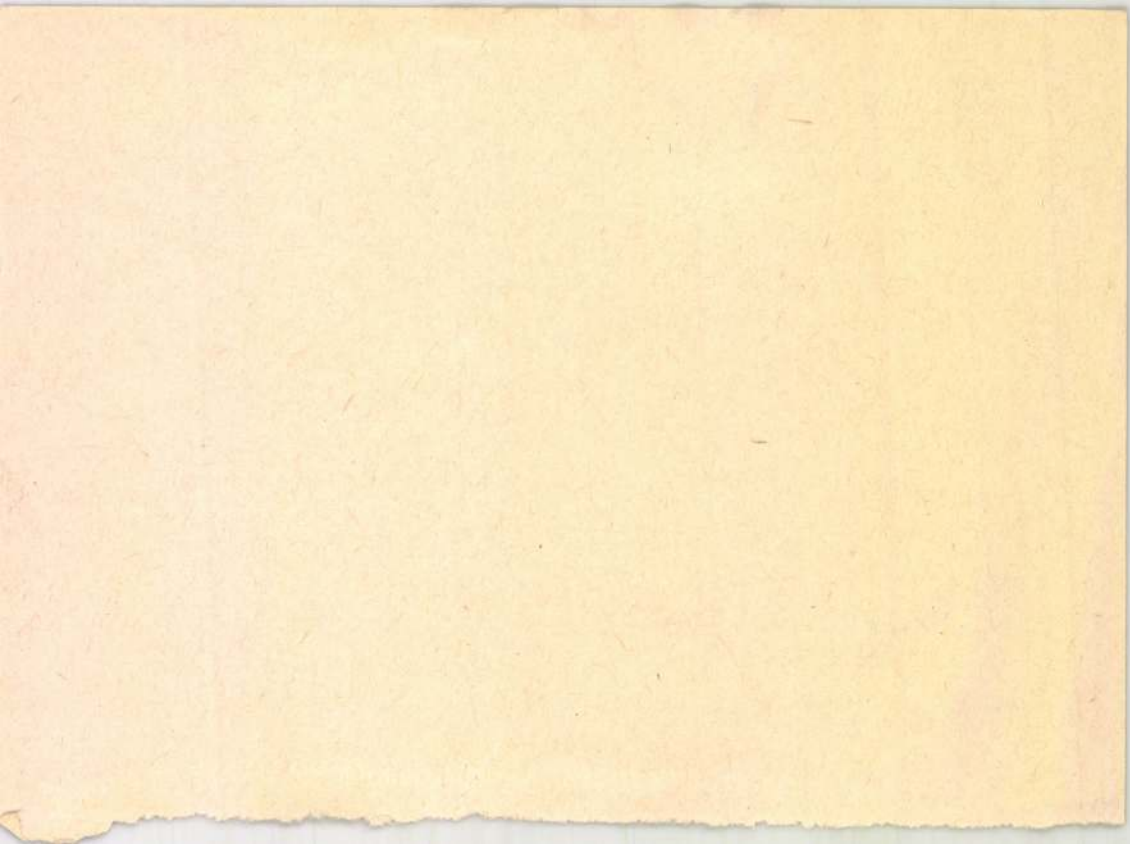

Ferencvary Karoly
festő

M.D.K.

Méltóság.

— Magyar Nemzeti
Kisalföld, 1969. ért. 5.

Ferenczy Károly. festőm.

103.	Nyári est.	Tempera.
102.	Őszi fürdés.	"
104.	Tájkép házzal.	Olj.
105.	Csendélet.	Temper., -festmény.

Műcsarnok. 1904/5 téli kiáll. Kat.

MOK

Library (Lark) . . . . .

100	100
100	100
100	100
100	100
100	100

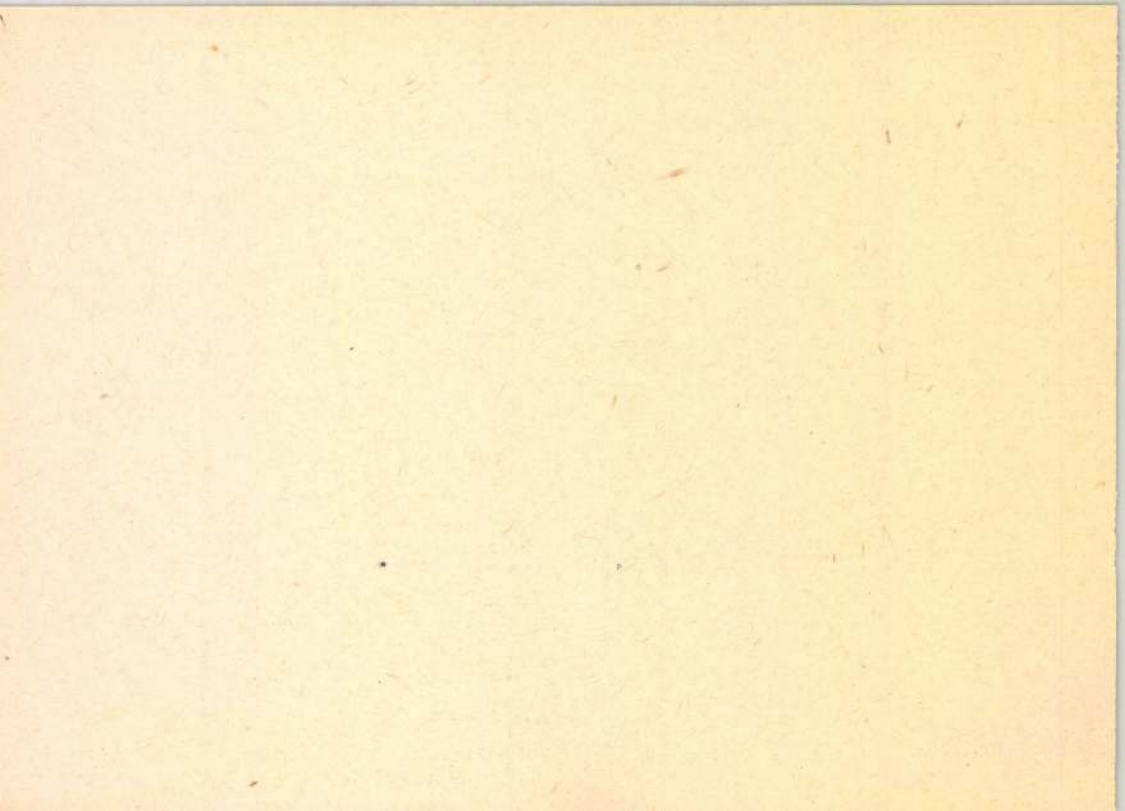
1000 . . . . .

Ferenczy Károly

MDK

Nyári est, repr.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Valójában unchabriga, hisz ölti
felisége Fialha Olga lebesedése
hatott a művésze, hogy a képzési
pályá mellett döntson pályavá-
lasztásos.

Dr. Tóth Ervin: Miért nép?

Kézdivi - Bihor Napló, 1969. szept. 28.

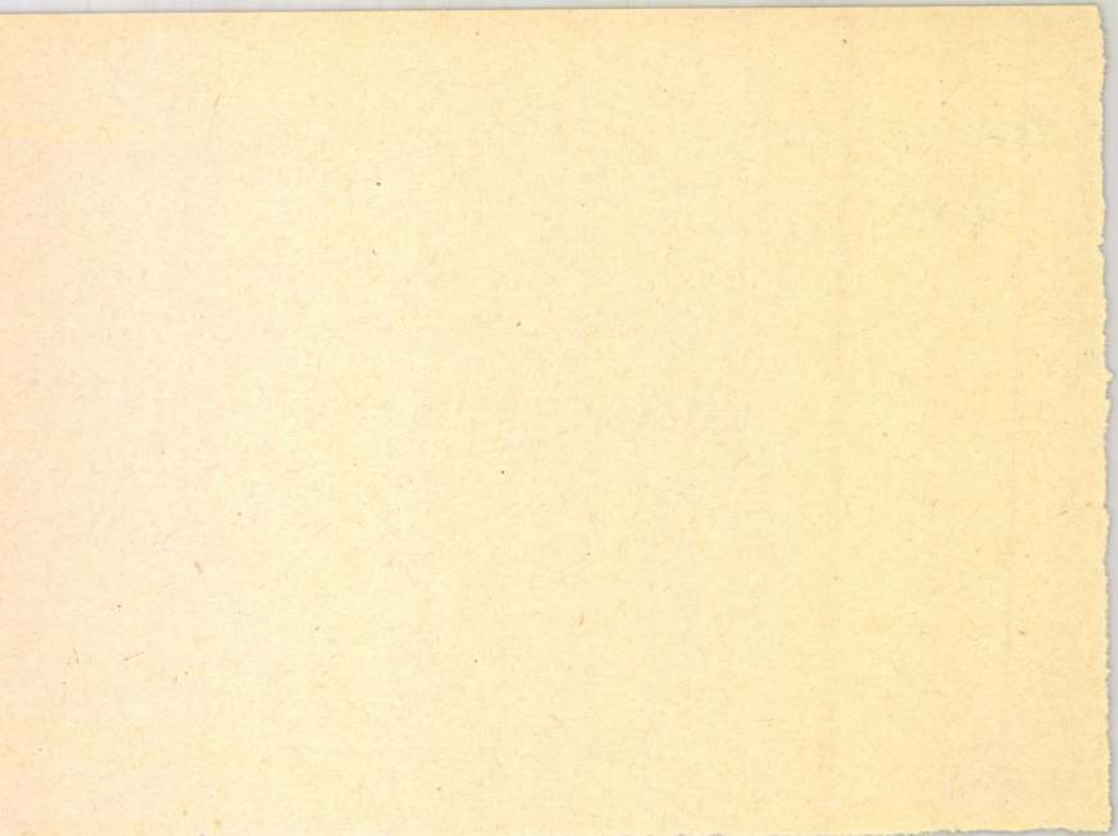
Ferenczy Károly
festő

MDK.

'Önarchív' } nyoma
'Oltóber' }
'

~~Dr. Tóth György: Művészeti társaság?~~

Készült - Békés Vapó, 1969. máj. 28.

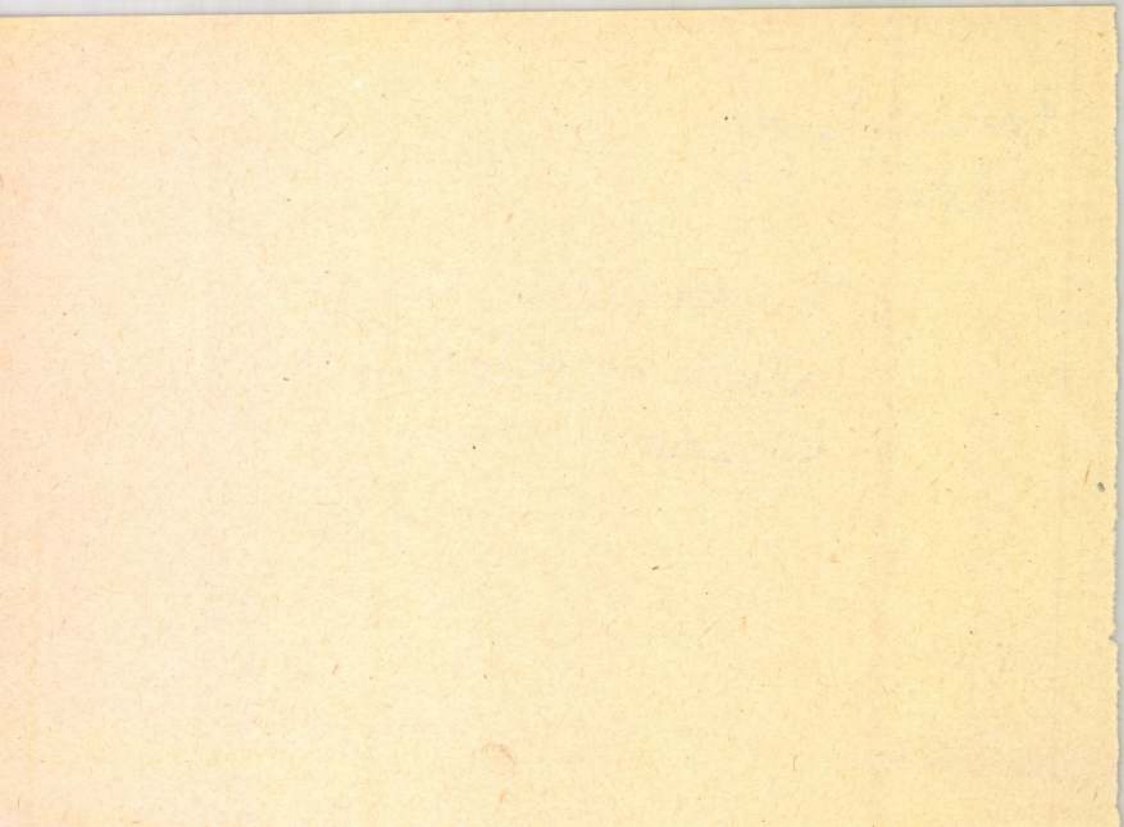
Fereny Barnab
fistör

M.D.K

Verdellen Bastien - Lepage est
is Paris de Chavenues hert
lekesdik.

Dr Toth Ervin: lient nép

Magdi - Bihar Napló, 1969. sept. 28.

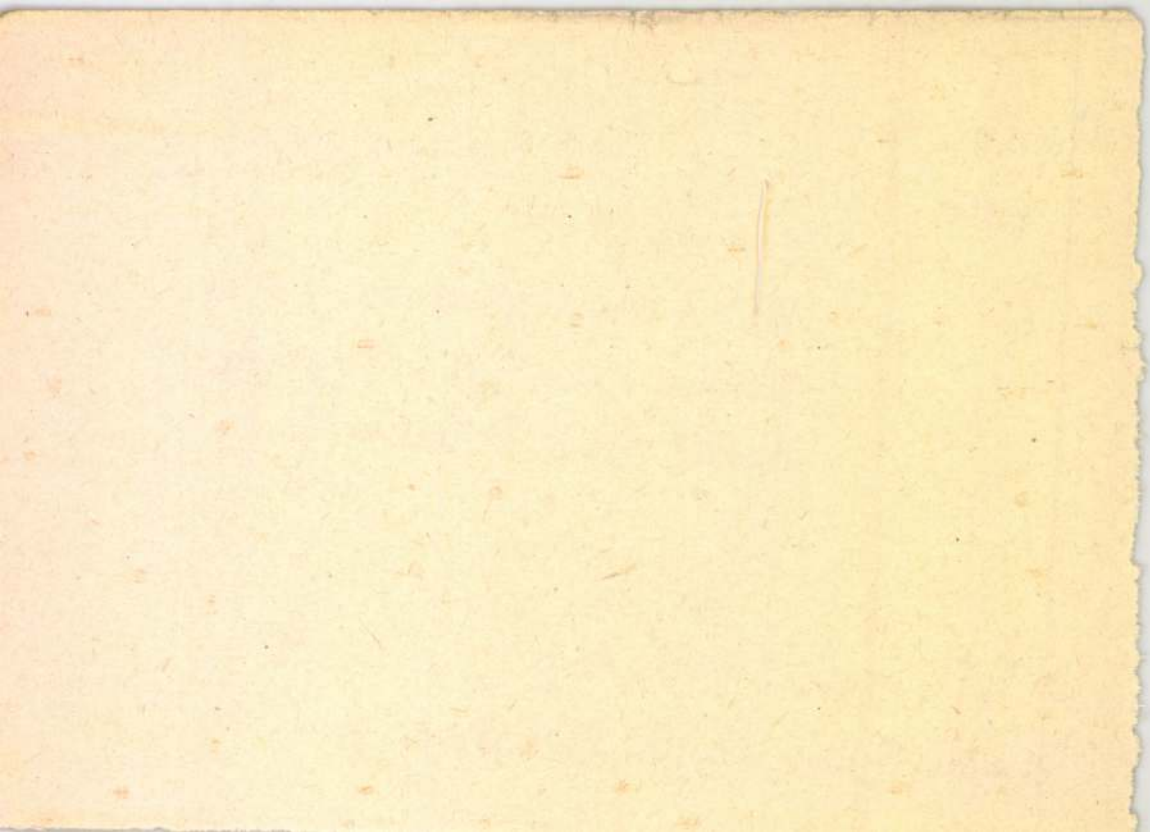
Ferenczy György
festő

M. D. I.

1902-ben Nagybányán átveszi
Hollósy élelmiszer Jodisyl Grün-
wald Bélaóval, Rétiessel és Thomá-
nal.

Dr. Tóth Ernő: műértő

Magyar-Bihar Napló, 1969. szept. 28.

Ferenczy Károly

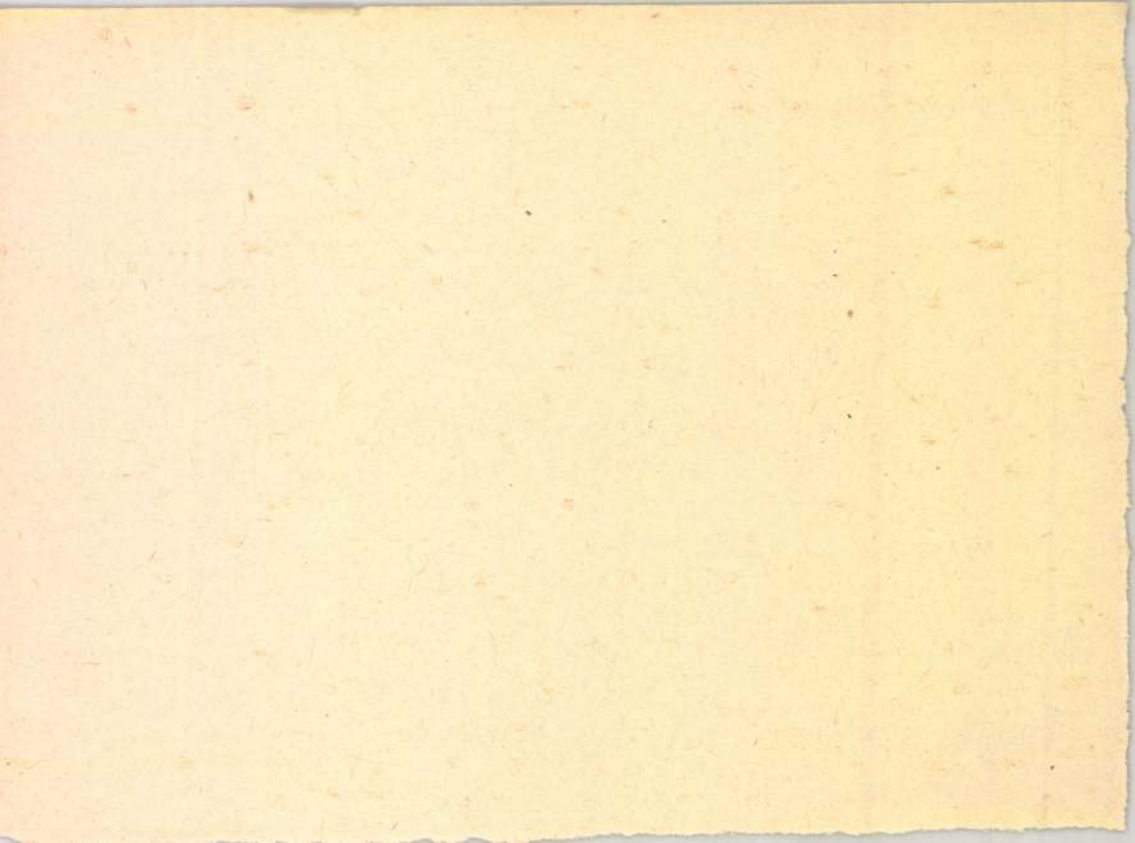
M.D. 1

festő

Munkássága 4 horvát orvosi
Stúdium, diinchen, Wagybanya,
Budapest eményekhez kapcsolódóan

Dr. Tóth Ernő: diert mi? 2

Kajdu - Bihar Napló, 1969. sept. 28

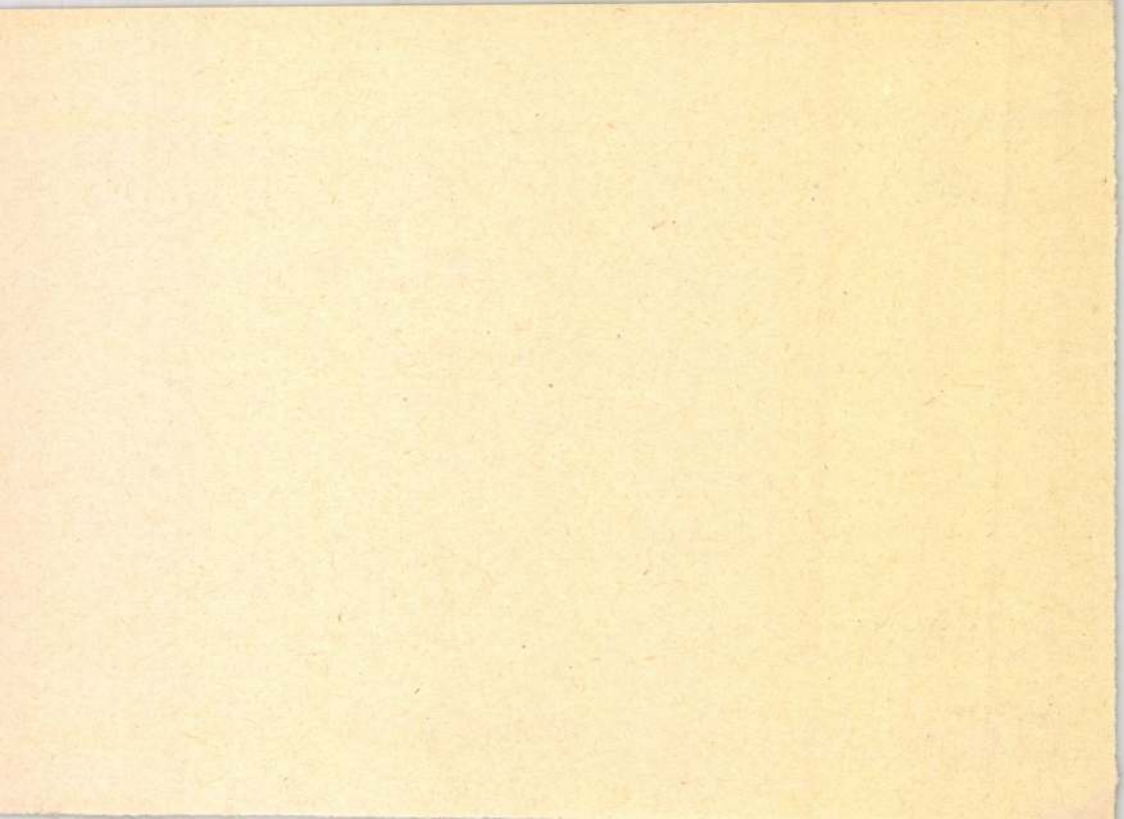
Ferenczykároly
festő

M.D.K.

Főiskolai tanársága idején
a természettől a belső tér problémá-
iraival fele fordul, a műtermi mű-
vészet, az a delimitálás és fogal-
mottatja.

Dr. Tóth Ervin: líriert orip

Kazdai - Bihar Napló, 1969. szept. 28.

Foreword
Károly
Károly

M.D.V.

Sohasem a magyarázat keresse,
a hangulat, a lélektan idéjete.

Dr. Tóth Ernő: Lélek és szellem

Kézelt-Bihar Napló, 1969. szept. 28.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

fr. „Esthangulat lovakkal“, a
„Yörsefet eladja festvére“ című
művei kompozíciói rivális műve.

— : Magyar Művészet 1896 - 1945

Kéltudományok, 1969. évt. 5.

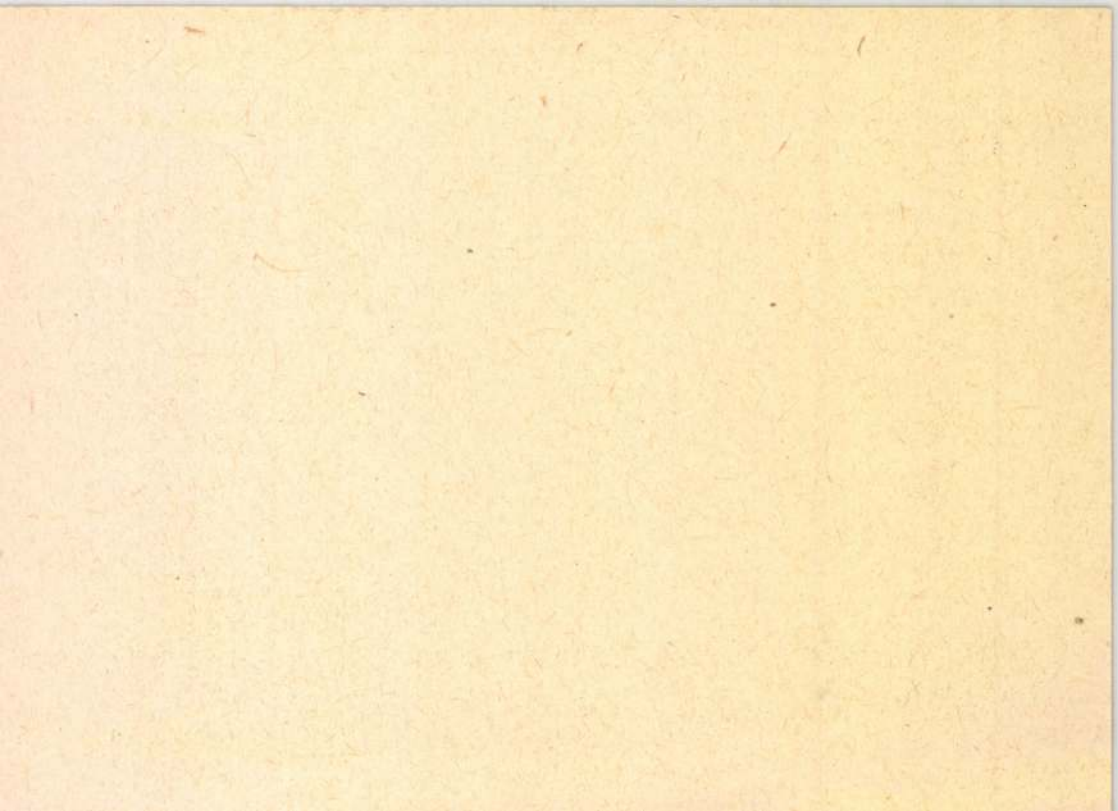

Ferenczy Károly †

leverte a cseredi faharanglók
vélgyei helyreállítását. 1854-ben
hívták el.

Csók István: Népi és ipari műemlékeink védelme
/1963-1966/. Magyar Műemlékvédelem 1963-1966. Bp.
1969. Kádárkiadó K., 289
1., 369 kép, 269-381. l.

279. l.

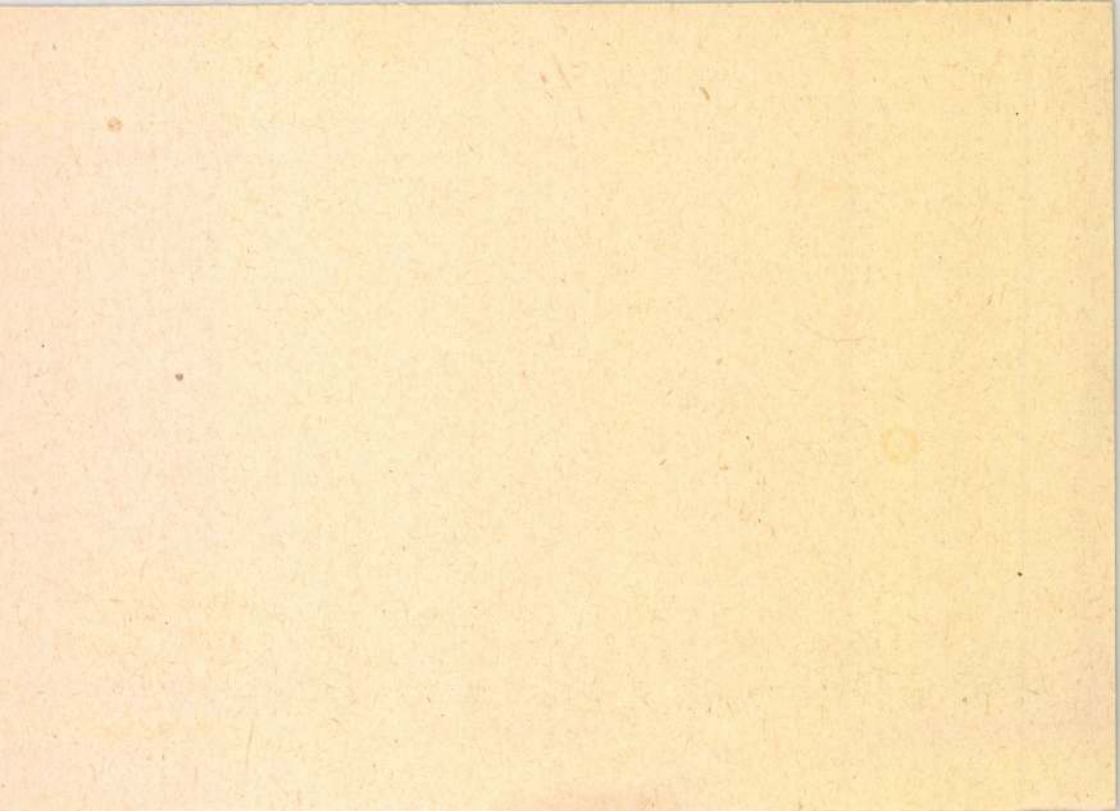

Ferenczy Károly

Leverte a kemencséri fahurángok
részleges helyreállítását, 1954-ben
bírult el.

Csók István: Népi és ipari műemlékeink védelme
1963-1966. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp.
1969. Művelődési K., 289 l., 369 kép, 263-281. l.

279. l.

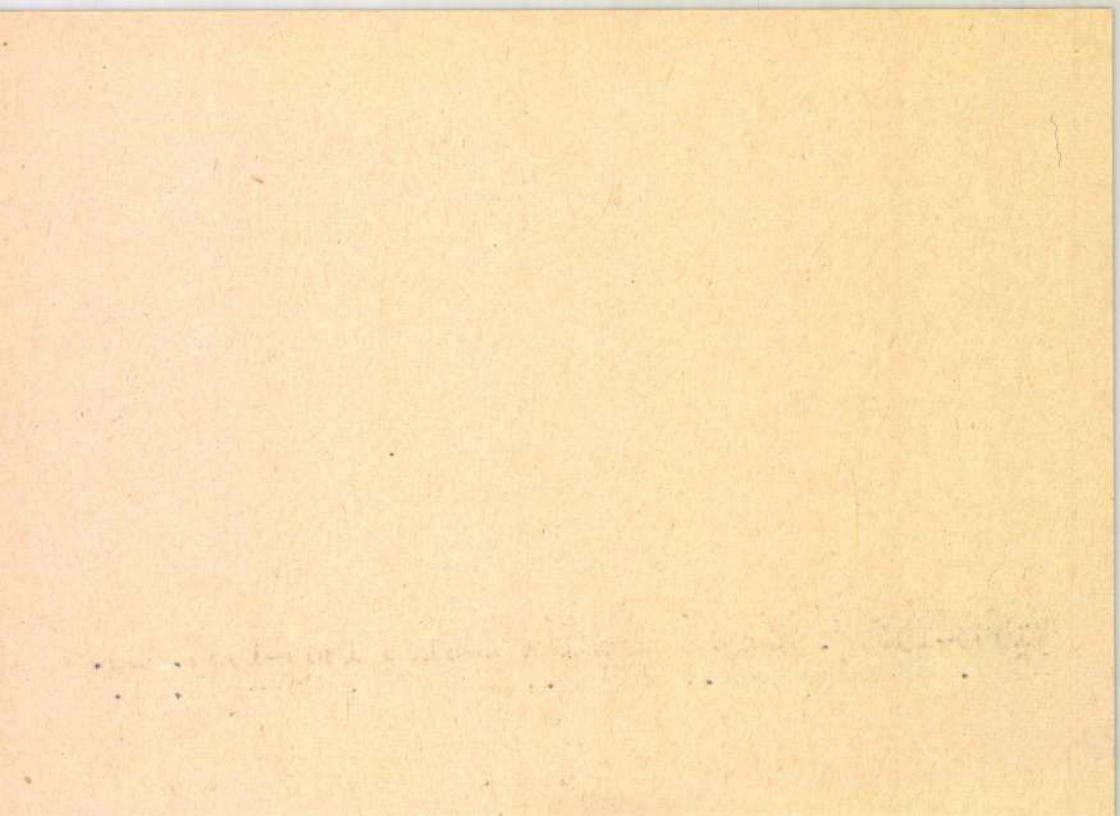

Ferenczy Károly

feverte a balatonudvari
villaorvosi gauderer-i épületeinek
feljebb helyreállítását. ~~79~~
1958-ban készült el.

Osch István: Népi és ipari emlékeink védelme
/1963-1966/. Magyar emlékvédelem 1963-1966. Bp.
1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 269-281. l.

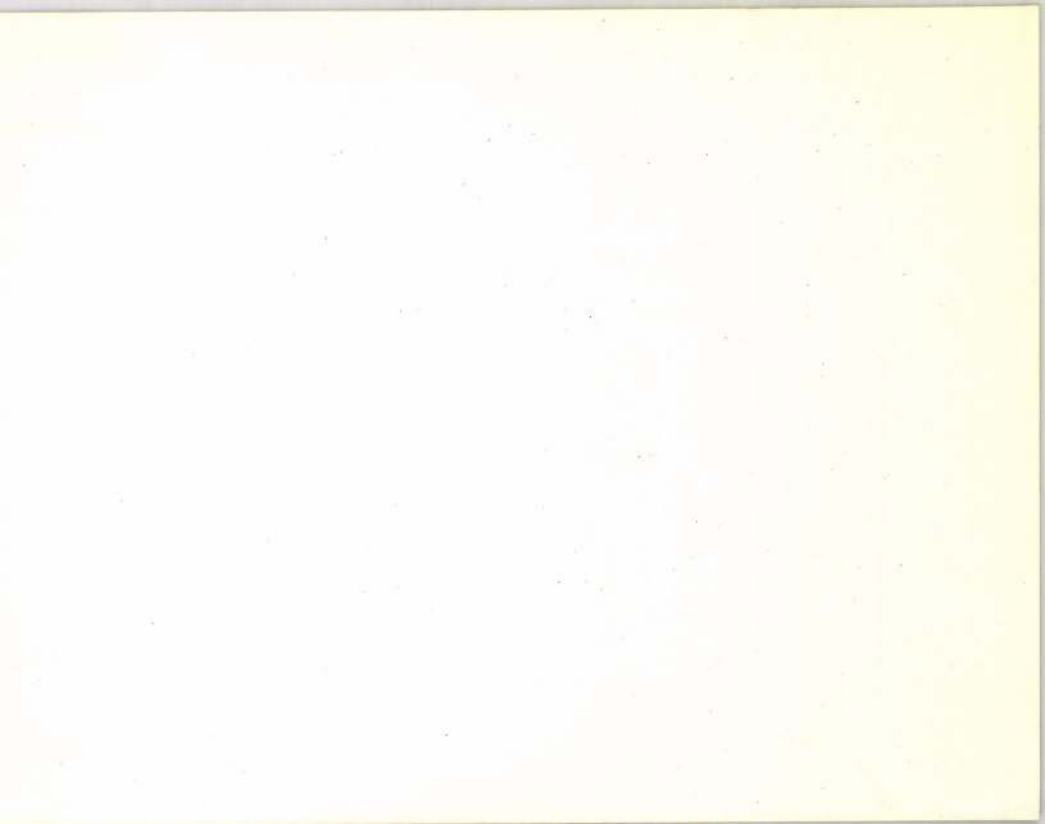
279-l.

Ferenczy Károly

Téli Tárlat címmel Murányi Iván beszámol a kiállító művészek alkotásairól és a neves portréfestők között említi meg a művész nevét.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895.
17. évf. a 848. lap után következő mellékletben.

Ferenczy Sándor
festő-

M.D.K

Méltóság

-: Ferenczy Béni
Népszabadság 1969 okt.12.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

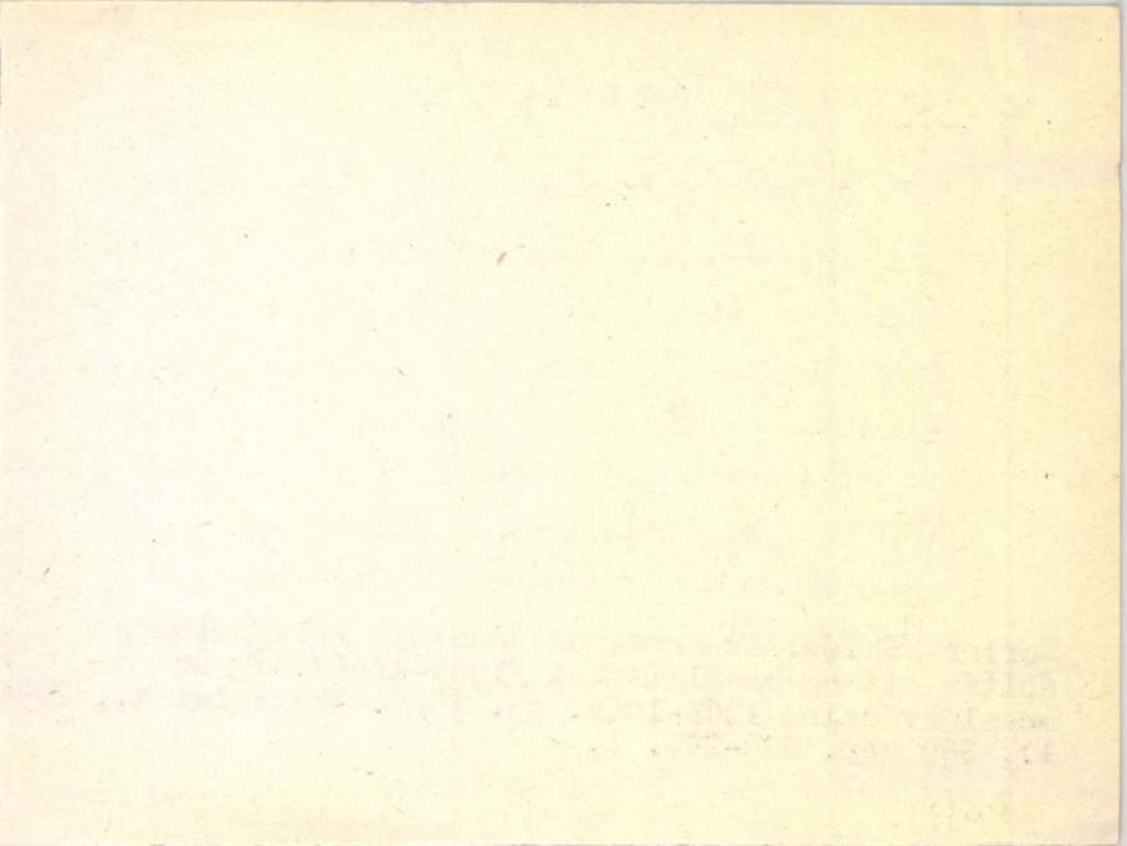

Ferenczy Károly

1963 től átvette az egyrés
helyreállításának tervezését
Detsky Mikálytól / aki addig az
Magyarok Országos Bizottság keretében hi-
munkált. Ezután feladatát átvette
a Földművelésügyi Minisztérium.

1964-ben, felhívta döntését,
Csedlmayr János nevére át a
tervezést.

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség
építési helyreállításai /1963-1966/. Magyar
műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289
l., 369 kép, 229-247. l.

Ferenczy Károly

fevete a diószöri helyreállítást
régészeti feltárási alapján. 1965 vére-
re elkészült a külső vár helyre-
állítási terve is, a belső vár
birtoklásával párhuzamosan.

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség
építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar
műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289
l., 369 kép, 229-247. l.

1. 300 KOP. 222-221. 1.
2. 300 KOP. 222-221. 1.
3. 300 KOP. 222-221. 1.
4. 300 KOP. 222-221. 1.
5. 300 KOP. 222-221. 1.
6. 300 KOP. 222-221. 1.
7. 300 KOP. 222-221. 1.
8. 300 KOP. 222-221. 1.
9. 300 KOP. 222-221. 1.
10. 300 KOP. 222-221. 1.

Ferenczy Károly

fejlesztés a sárvatai rek. plébániatemplom helyreállításán felül 1966-ban.

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

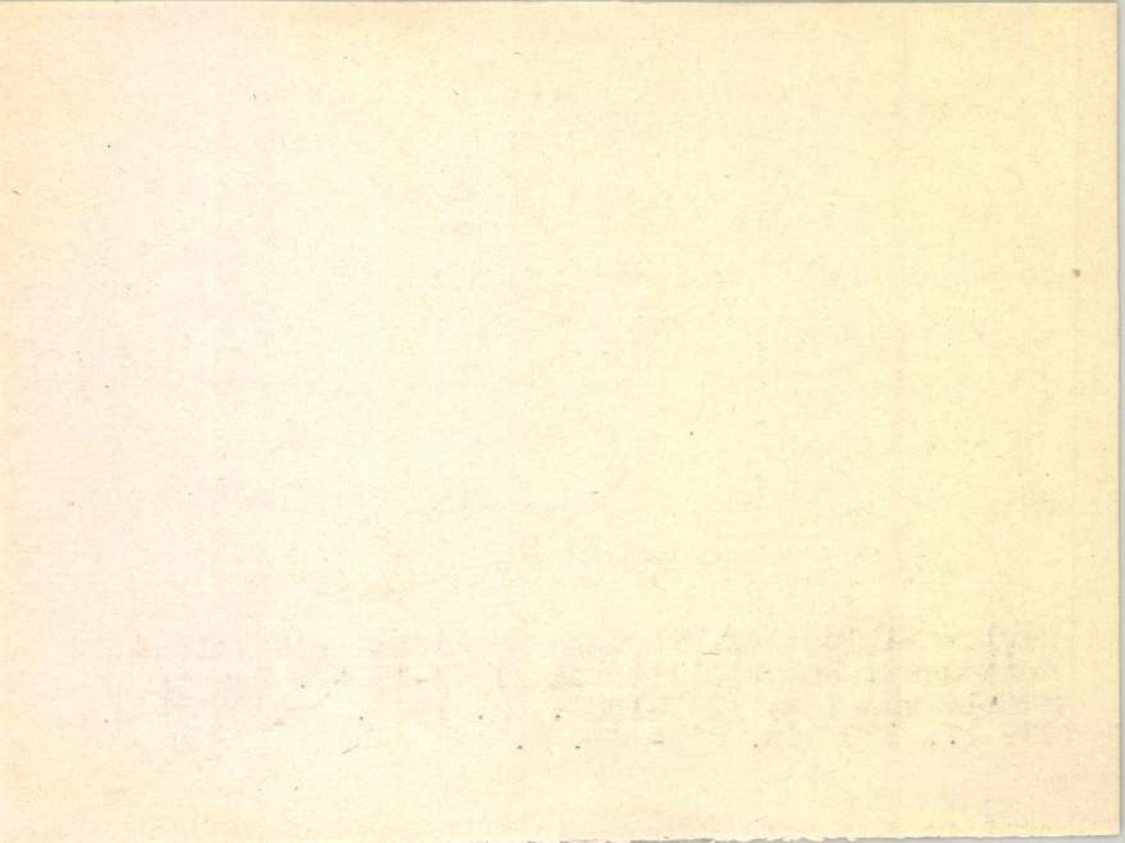
235.l.

Ferenczy Károly

és Mayer József tervezésűt
1966-ban indult meg a siklóri
vár körüli városfalak a Gyüdi -
toronyhoz kapcsolódó kiszélesítés
mellette a helyreállítás
(toronyfalak lefedése, emlékművek
rekonstrukciója.)

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség
építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar
műemlékvédelem, 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k.,
289 l., 369 kép, 229-247. l.

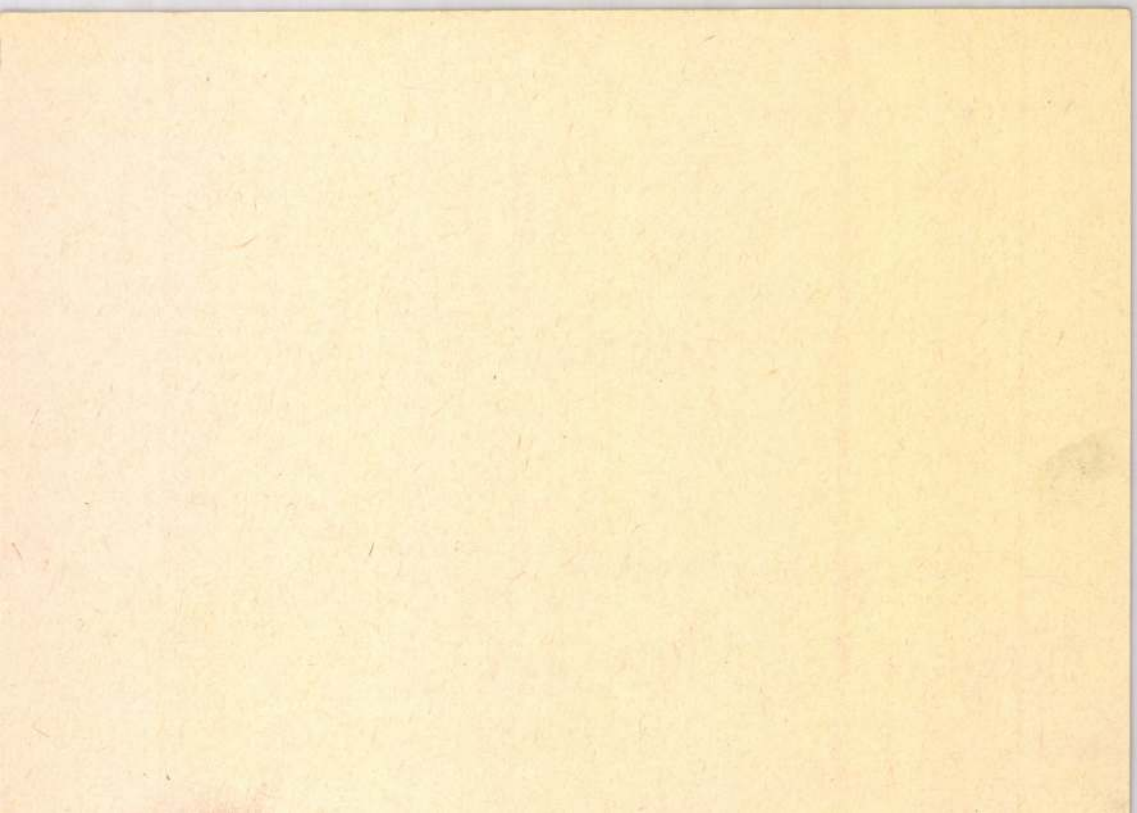
Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Meitnerés

— : Magyar Művészet 1896-1945

Dalgorzók Lapja, 1969. ok. 5.

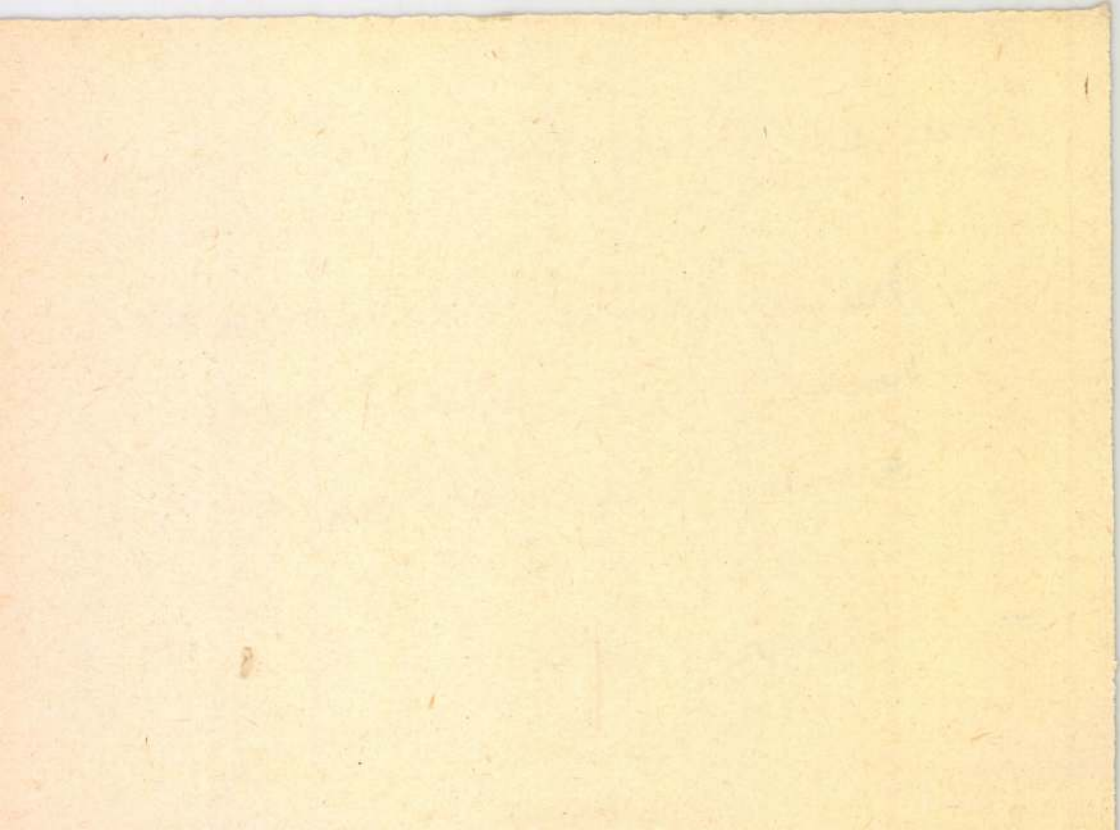

Ferenczy Károly, festő

Ferenczy Károly műveini - nevelő -
munkája igen jelentős, volt
Ferenczy béni életében.

- : Ferenczy béni

M. 9.

Ferenczykardy
festő

M.D.V

Miltatás

—; hiálitás ar Ernst hureumbau
Pitöfi leve, 1868 sept. 5.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Tereczy Károly
festő

Képes szövegeket a Kolozsvári Mű-
vészeti Múzeum kiállításán

Márton Áronról: A Műv.-i Műz. revolúzió
korunk, Kolozsvár 1959 XVIII-XI. sz. 1662.

1

Ferenczy Károly

1862-ben született és 1917-ben hunyt el.
Magyar Monet-ként említik, hiszen
művésze a mostani időkben is inspi-
rálja a festőket.

-Dzochy- : "A family of artists." Daily
News, Budapest, 1968. július 4. 61.

Ferenczy Károly

"Lányok virágokat gondoznak" című
képét a múlt század vége felé alkotta;
"A festő és modellje" című művén az utal-
kodó párn a szöveget megalkotta.

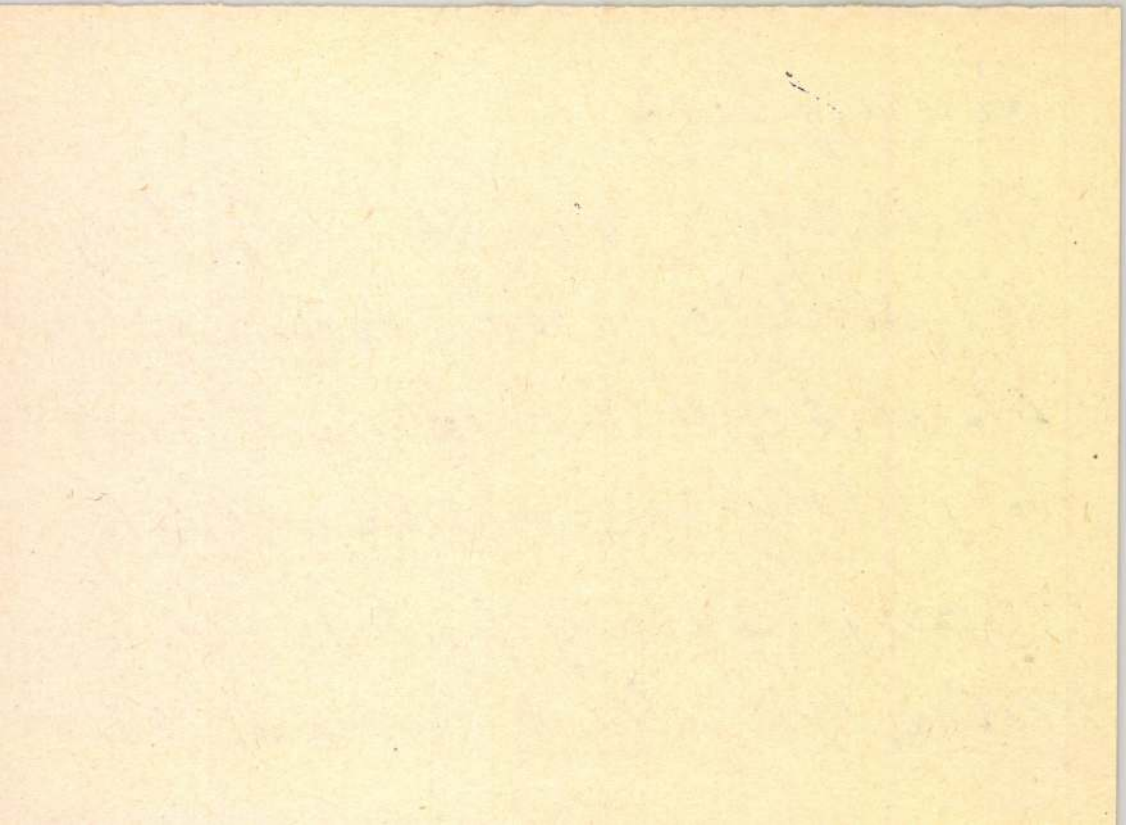
- Bozoky - : "a family of artists." Daily
News, Budapest, 1968. július 4. 61.

Ferenczy Károly

További képei: „Gyigónyok” (1901), „Lórag-
lőgyerekek” című képein az egyik gyerek
kitalarként visel; „Napos reggel” (1905)
felejthetetlen pürke és ibolya színekkel.

-Gozóky-; „A family of artists.” Daily
News, 1968. július 4. Budapest, 6 f.

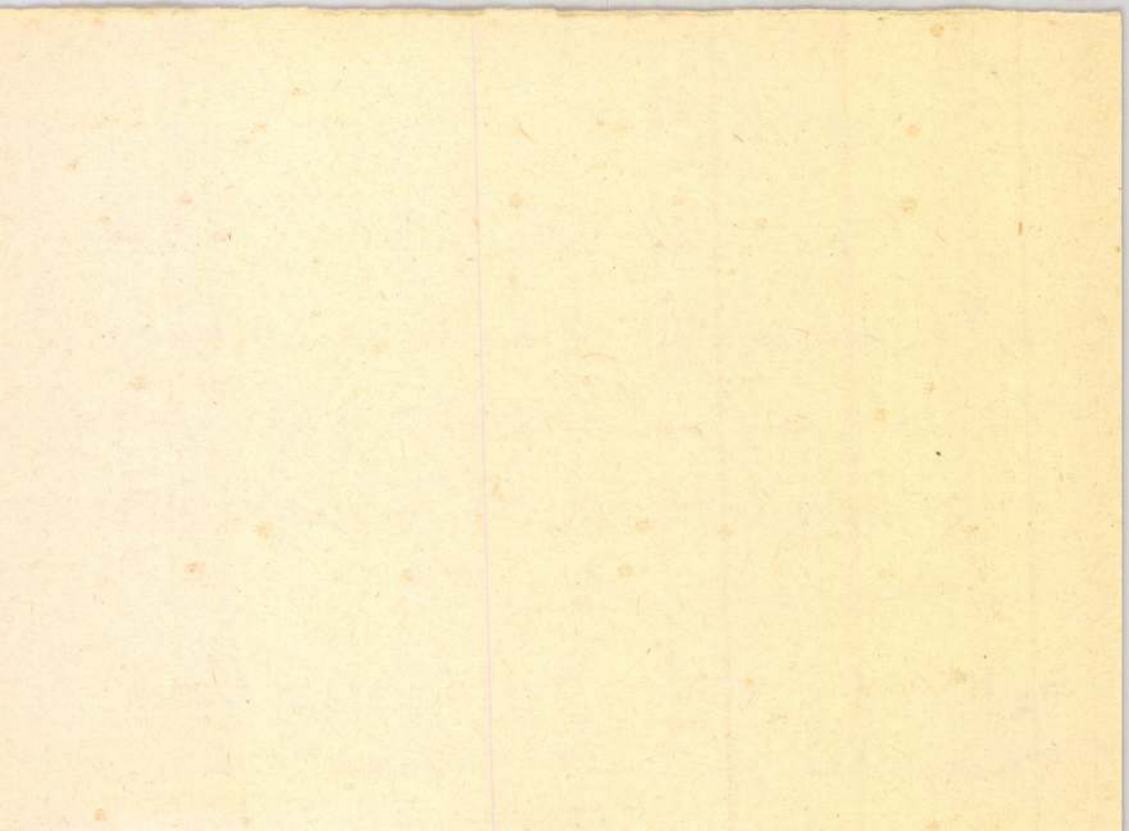

4

Ferenczy károly

„Festőno”, „kék ruhás alak”; „Oktober”
„Hramarin Alt-Wien csepe-csepeljel
szízesztalon”; „É három kőpályok” (1998)
nagy méretű vászon zöltes árnyalatú -
val Göcklinpe emlékeztet.

-Gozóky- : „A family of artists”: Daily
News, 1968. július 4. Budapest, 6. l.

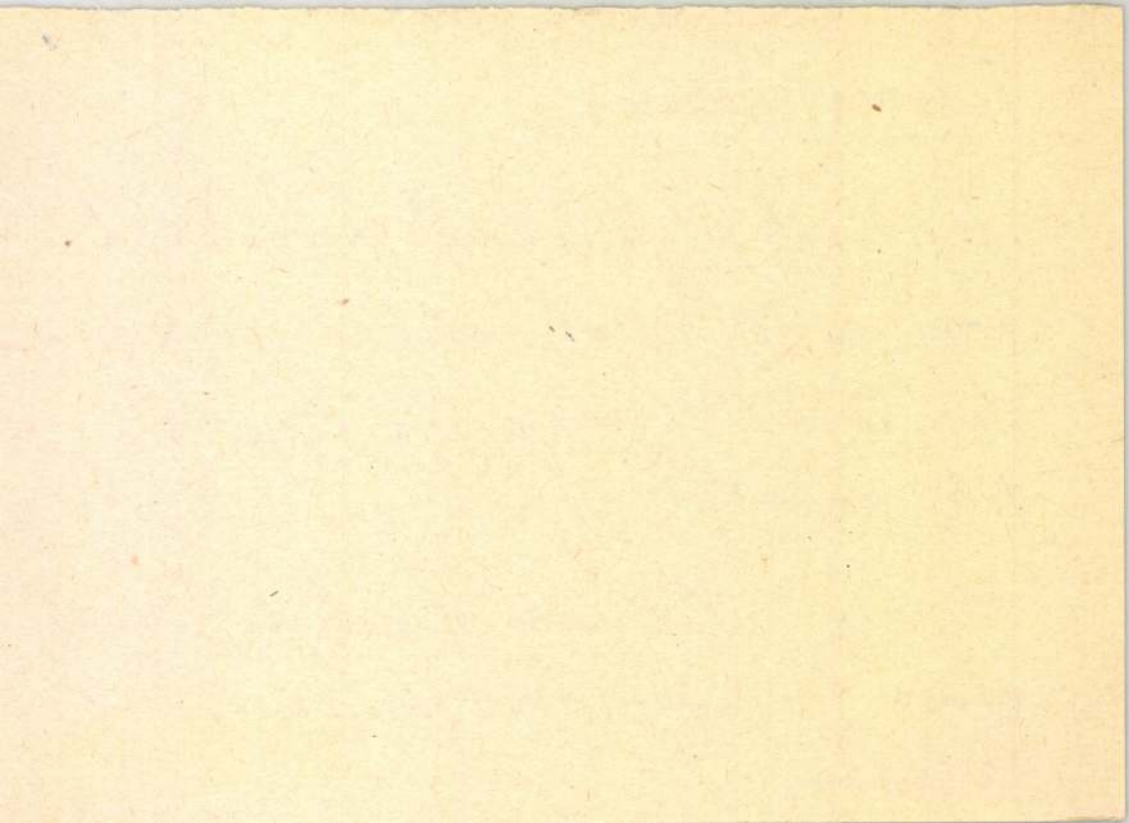

Ferenczy Károly

A jelenet felett lebegő romantikát
 idéző etherikus atmoszféra megtago-
 dova lépi a túlsárnyalja a Göchlin
 féle generációt.

-Gozóky- : A family of artists, Daily
 News, Budapest, 1968. július 4. 6f.

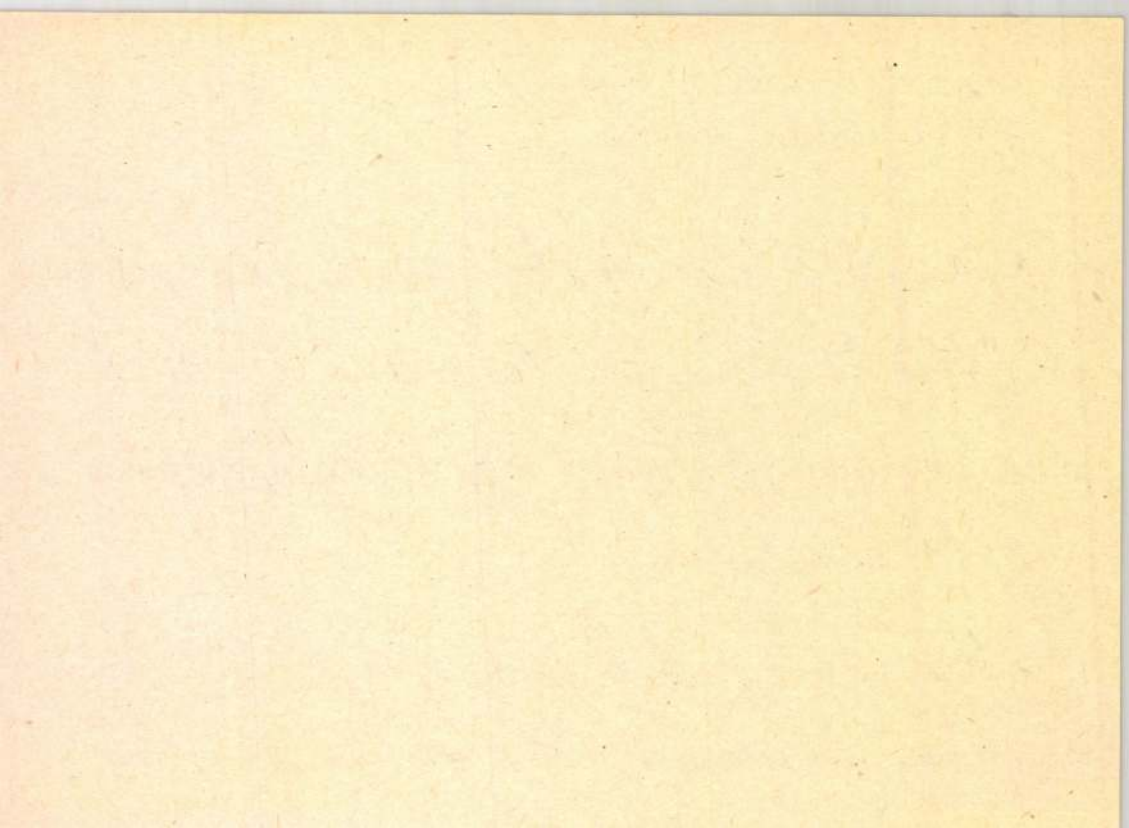

6

Ferenczy Károly

Az 1900-as évekből származó műve,
"Józsefet eladjaék testvérei" címmel,
a magyar festészet egyik legkiemelkedőbb alkotása.

"Bozóky": A family of artists. Daily News, Budapest, 1968. július 4. 6f.

1

Ferenczy Károly

valomint felesége, Fialka Olga, Lová-
bá Valér műveit mutatják be a Budai
várospalotában rendezett kiállításokon.

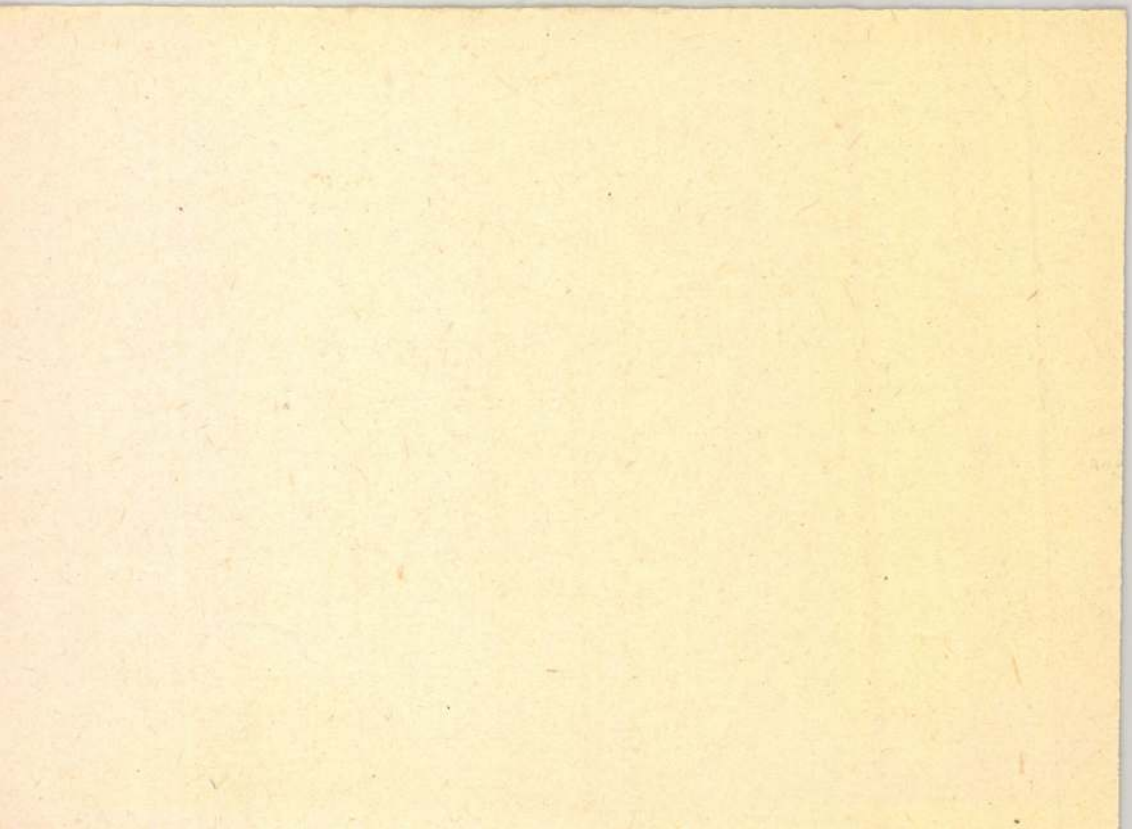
Jelmékhüli: Kunstausstellung der Fa-
milie Ferenczy in der Burg,
Neueste Nachrichten, Budapest, 1968.
jun. 20 2 f.

Ferenczy Károly

fiaprot, Kermi es Gemirot kessult
portrei is perepelnek a kiollita-
son.

jelnelhirdi: Kunstausstellung der
Familie Ferenczy in der Burg, neueste
Nachrichten, Budapest, 1968. june 20
2 p.

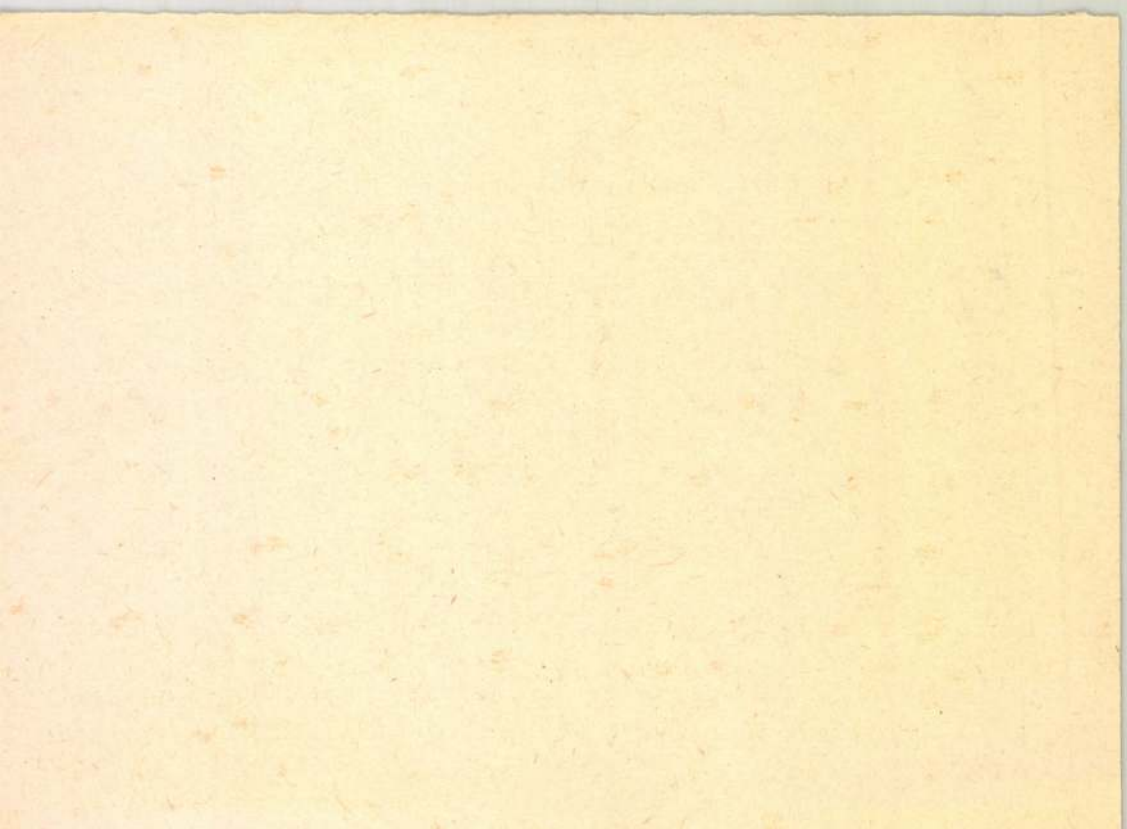

Ferenczy Károly

egy portréja szerepel a kiállításban,
melyet felesége műl. Fialka Olga
festett meg.

Jelentésül: Kunstausstellung der
Familie Ferenczy in der Gung. Meneste
Nachrichten, Budapest, 1968. june. 20 2f.

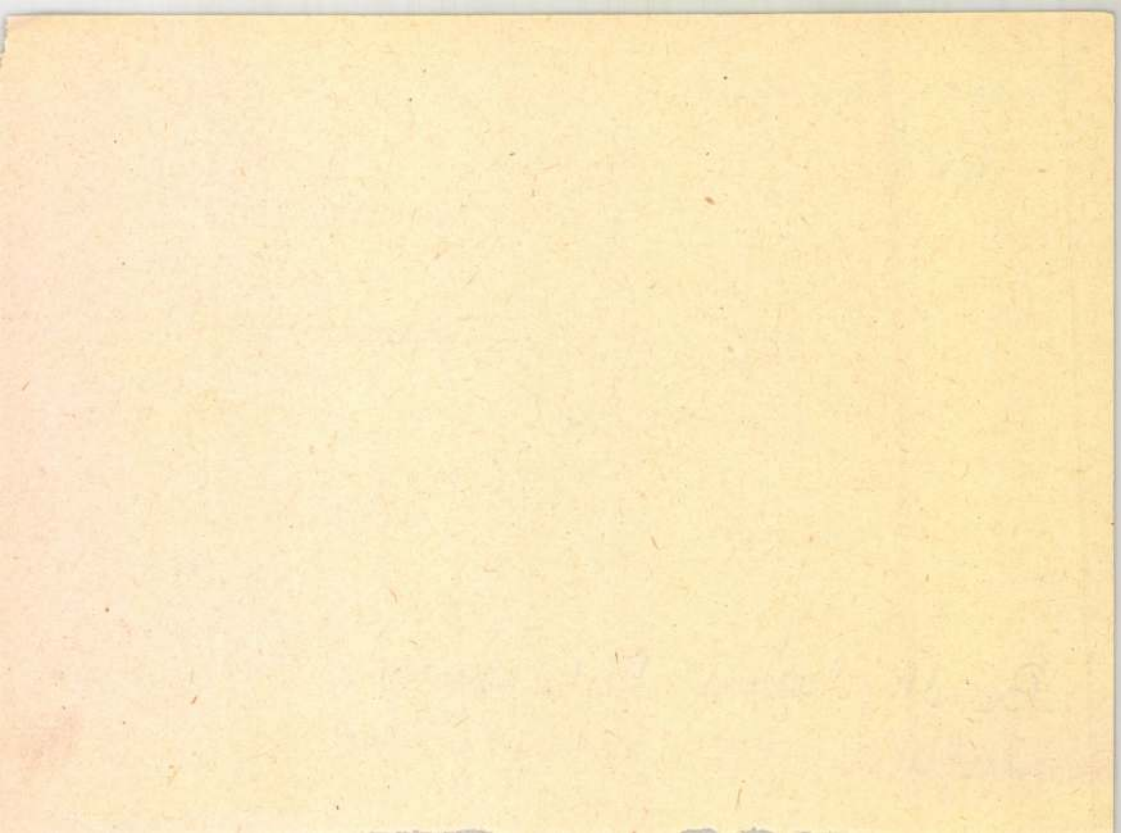

Ferenczy Gyula
festő

M. D. K.

Napos délelőtt - jén megenyhítésként
karóreggeli.

Boróczy Mária: Fehér Góster.
Művészet, 1969. április - 35 lap.

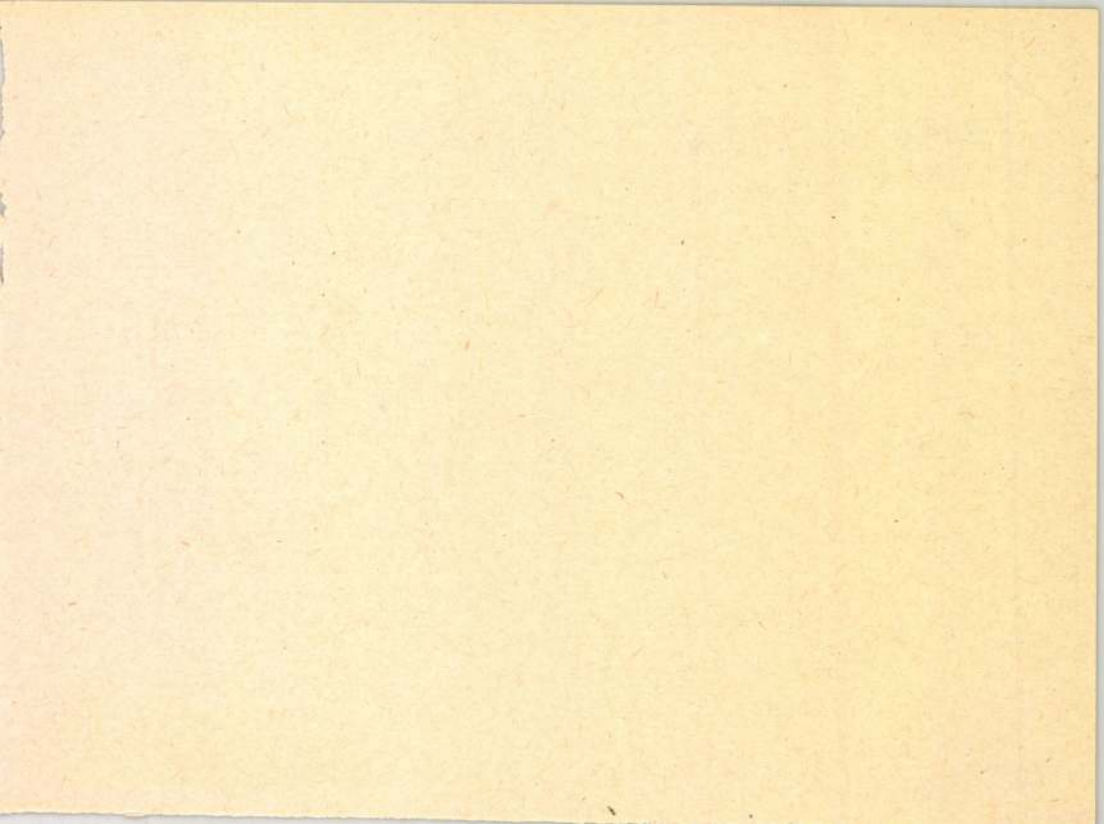
Ferenczy Károly, festő

Genthon „feldolgozta ... Ferenczy
Károly életművét alapos monográ-
fiájában.”

- : Elhívást Genthon István

9

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 1.

Ferenczy Károly, festsé

Jún. 25-én Monkváiban megnyitották
a Ferenczy - család Kiállítását.

-: A Ferenczy - család Kiállítására 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jún. 2

Ferency Károly, festő

MDK

Monteráiban bemutatják a

Ferency-műveid kiállítását.

- Magyar Képzőművészeti Művelődési, Művelődési
Budapest 13.

Népszabadság, Bp. 1969. június 1.

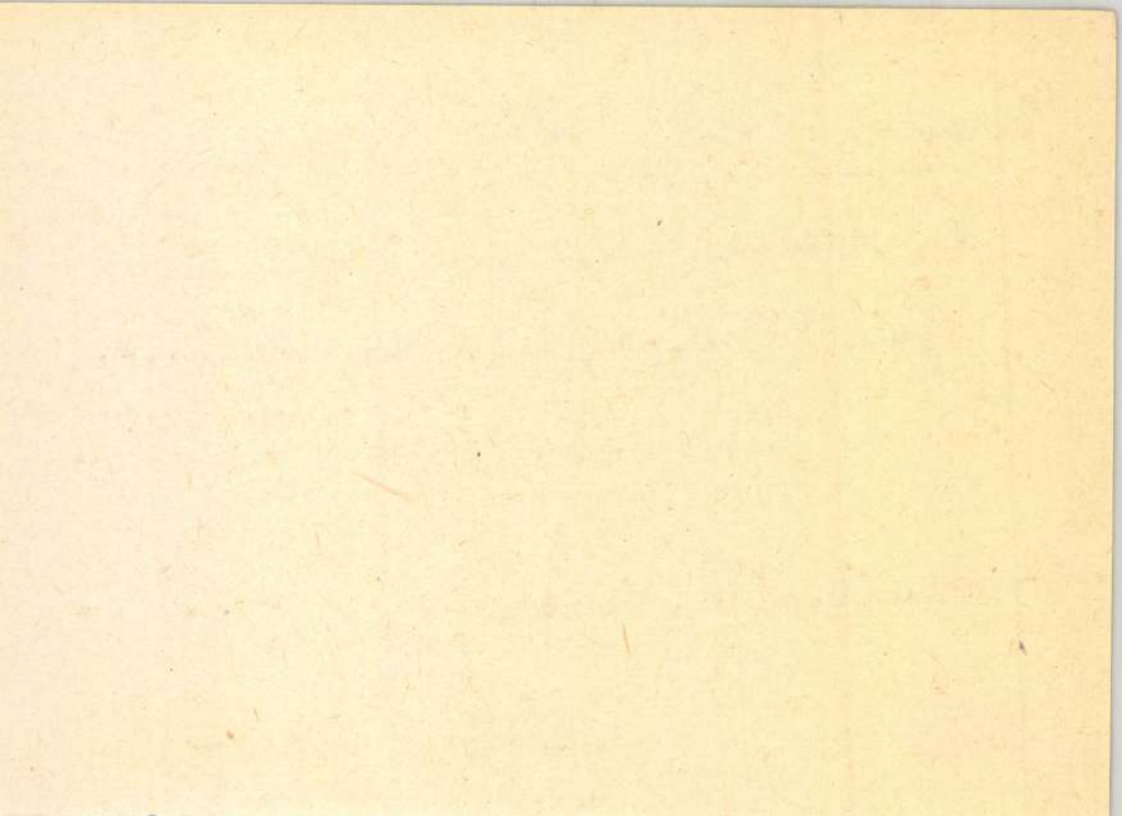

Ferenczy Károly, író

A ferenczy-család kiállítása
 jún. 25-én nyílik meg Mosonváron.

- : Kulturális hírek

7.

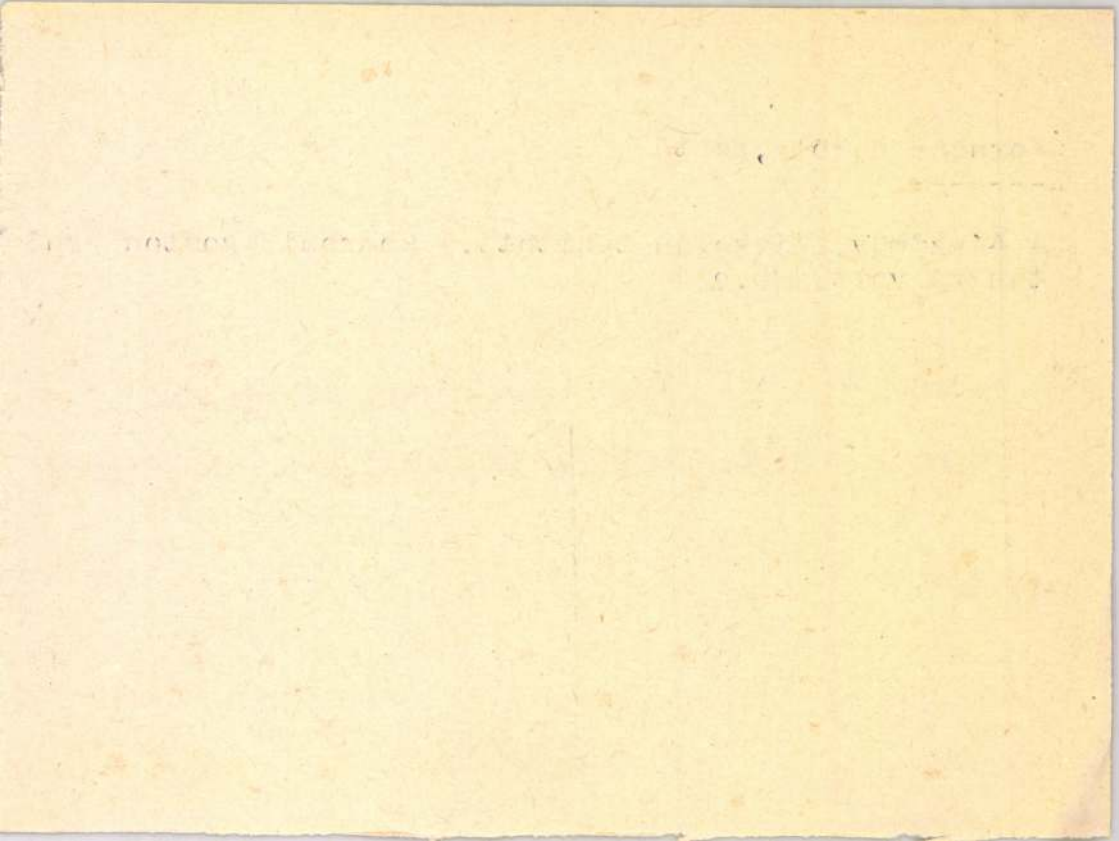

Fernczy Károly, festő

A Képzőműv. Főiskolán tanított. A soproni Agoston Ernő
tanára volt. 85. old

Berecz Dezső: Agoston Ernő, 1889-1957. 84. old

B Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

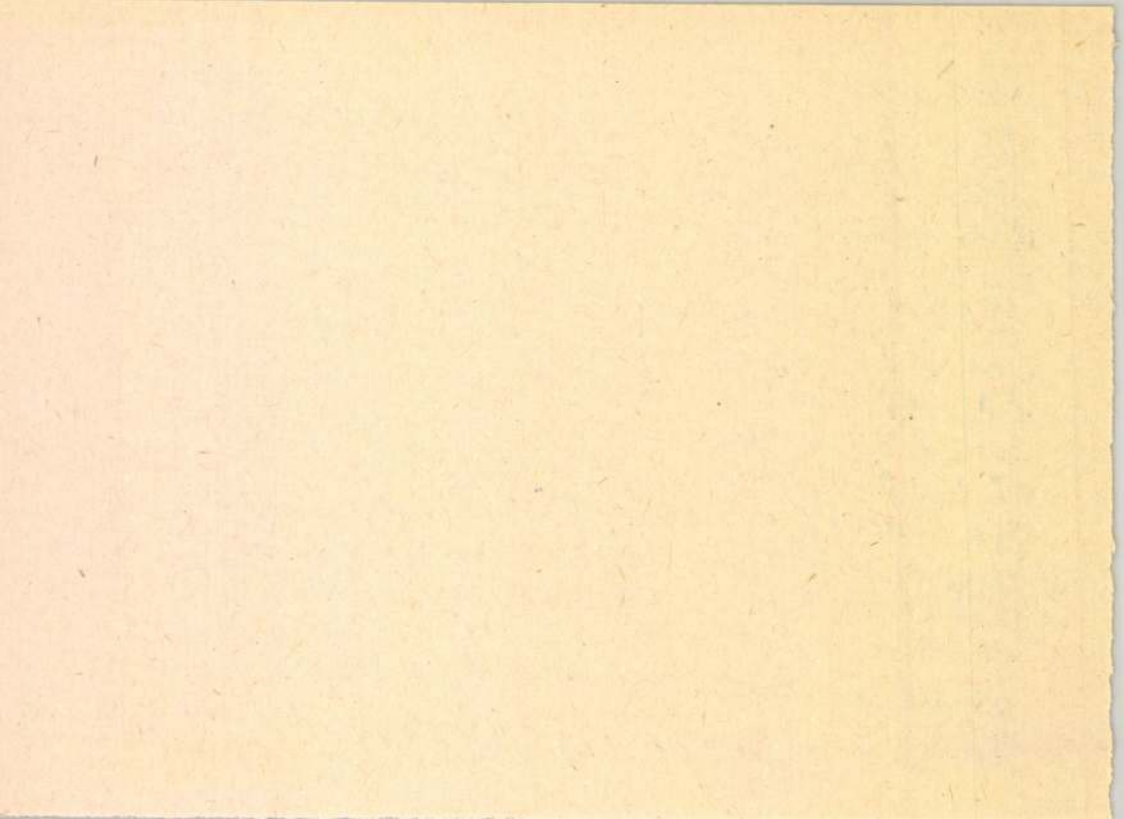

Ferenczy

Művészi egysége stilusirányú a komoly, és a
szövegelemet hordozó stílusa a „stilo-
mentika” fogalmával roltak legin-
habb jelernt.

Röleonyelensége volt a képrönművészet-
ben is: neccessio, impressionista és
konsonkativista irányok sorlóoltek e-
mésze. A naturalista s impressionis-
ta iskola művészei (Ferenczy, Rippl-Rö-
mei) még semmélénye, de 1909-ben az
impressionista és Naturalista le-
böl... valik ki egy csoport, a Nyolcalké tén-
sege...

Cine H.: A modern polgári ivvelom lei-
vontakorsá,
Jelenkor XL. évf. 1. sz. 1909. jan., 11. l. 1905-1918

Fereney Károly

A szociális érvésű társadalomkritikai
tendenciájú naturalizmus... a nóradi-
forraduló magyar irodalomban műve-
siles és világnézetileg a legterméke-
nyebbnek bizonyult. Ez a naturaliz-
mus jellemzően előző időkben, legalább-
is részben, a neptudományi festőiskolát, vit-
te előtte Hölloşy Simon, indította Fe-
reney Károly...

Grine M.: A modern polgári irodal-
om kibontakozása 1805-1918

Jelenkor XVII. évf. 1. sz. 1965. jan., 16. c.

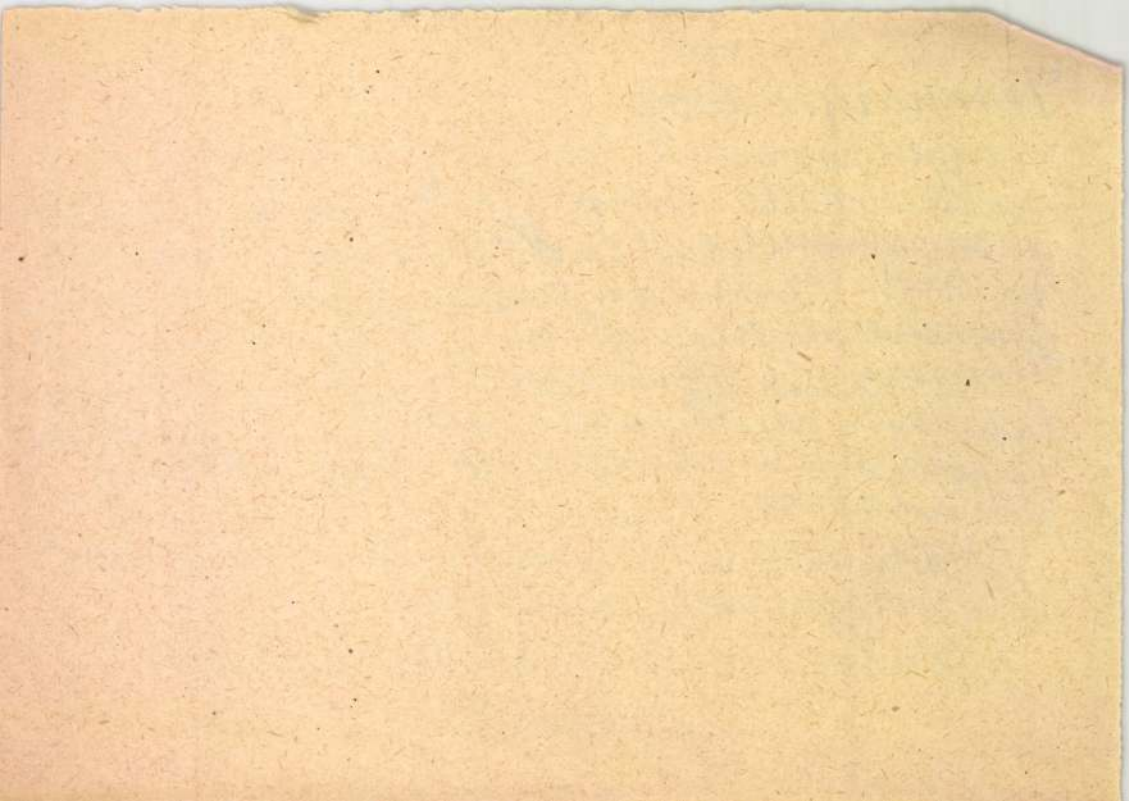

Ferenczy Károly

... figyelmen kívül nem tartotta a
szereplését a mai napig. A festőif-
júsgal München és Nagybányát korrigál-
ni a Párisban senki, hiszen Hollandy
Münchenre, ugyanő meg Retti, Thormé,
Ferenczy Károly Nagybányájára remek táv-
látókat... nyitni a világnyelvre való jelen
megismerés a 18. században. Csak stílus
fordulom...

Bodri Ferenc: Passusli Kristina Nyol-
cok könyveinek megőzése.

Jelenkor XI. évf. 12. a. 1868. dec. 1111. l.

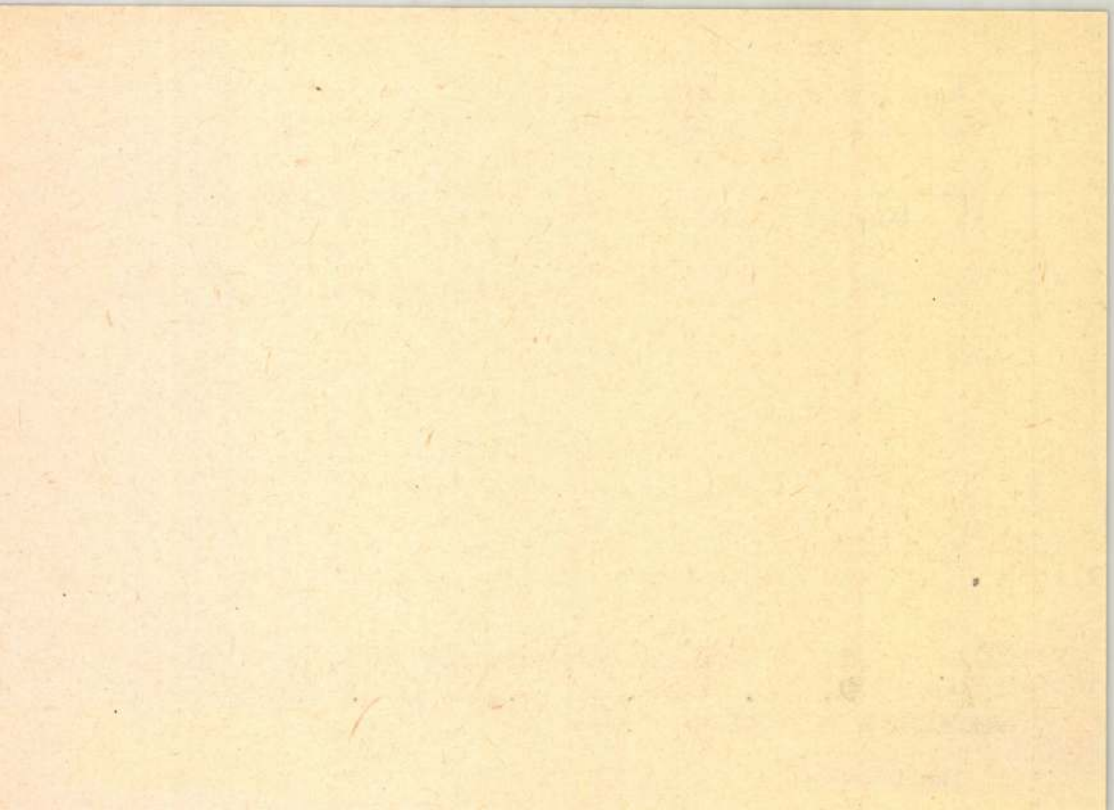

Ferenczy Károly

15 képét állították ki A szocializált
műtények első kiállításán, 1919-ben.

Kós Lajos: A Tanácsköztársaság képzőművészeti
kultúrája. Bp. 1959. 22 l., 6 kép. /Művészeti
szakköri utmutató l./

14. l.

Ferency Károly
fűstő

M. D. K.

Farkas István Mestere volt.

Bágyócsa Farkas István kovácsnak,
Munkács, 1869. április - 16 lap.

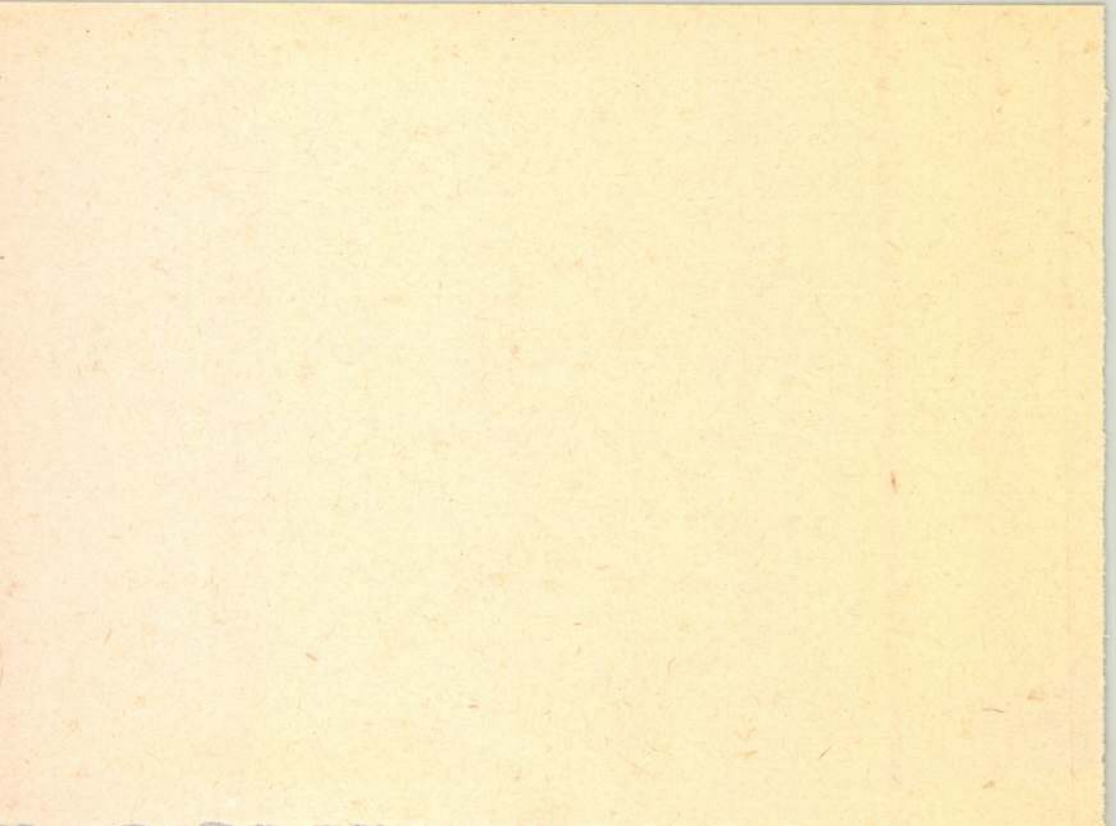

Ferenczy Károly
festő

M.D.V

A pántesztelés irrtelhet is
gondolatísággal szerzi meg
a európai Impresszioniz-
must művészetében.

Thovius János: Stúdió 1958-68
művészet, 1969. április - 3 lap

Ferency Károly, festő

MDK

Megemlítés.

Liptói Galéria: Ferency Károly: Tűz s'kép
59-60. é.

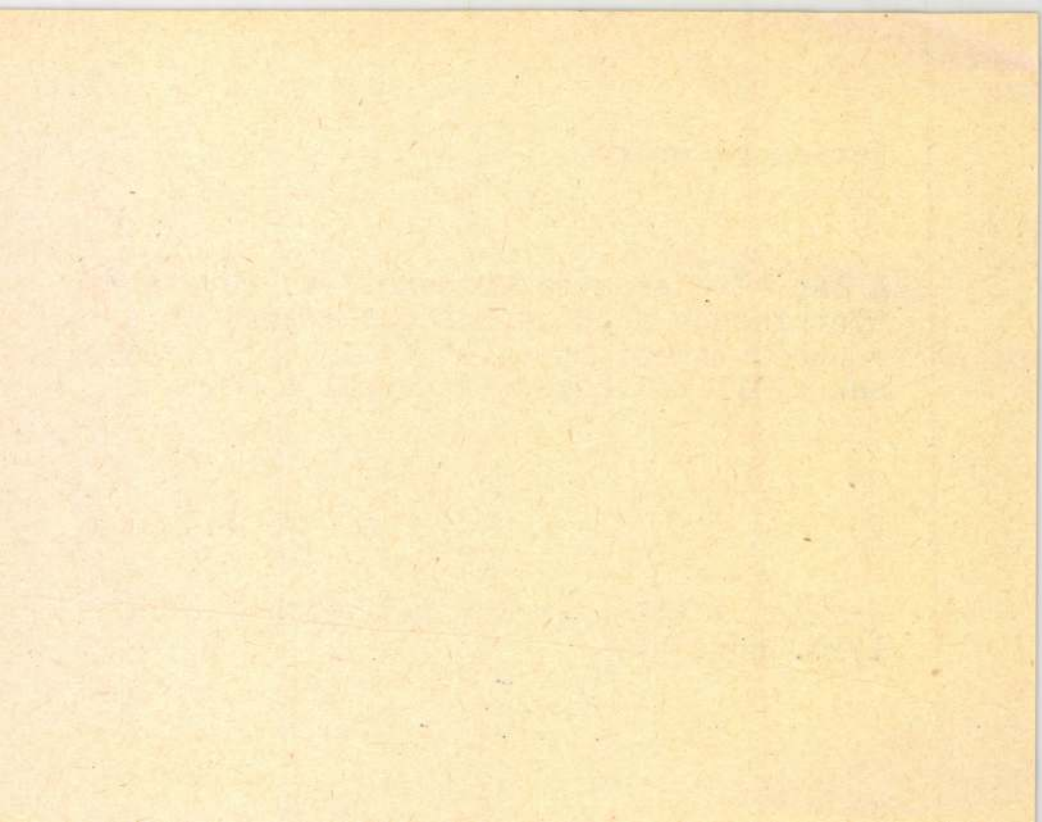
A Könyvtár, Bn. 1962. január XII/1

Ferenczy Károly

A lap "Irodalom és Művészet" c. rovatában
"Vernissage a Műcsarnokban" címmel ír a
Képzőművészeti Társulat téli tárlatáról, mely-
nek kiállítói között szerepel a művész.

Budapesti Illusztrált Szalon Lapok, Bp.
1910. nov. hó.

Terenczy Károly

kiállítás nevével a MNG 1968-as
kiállítás programjában.

Magyar Nemzet 1968. jan. 7. 11. o.

Jerencsy Károly

Józsefet eladja Károly (1900)
c. képművelés és a művelődés

Jerencsy Géza: Tannemény és Pávarész
Bp. 1969.

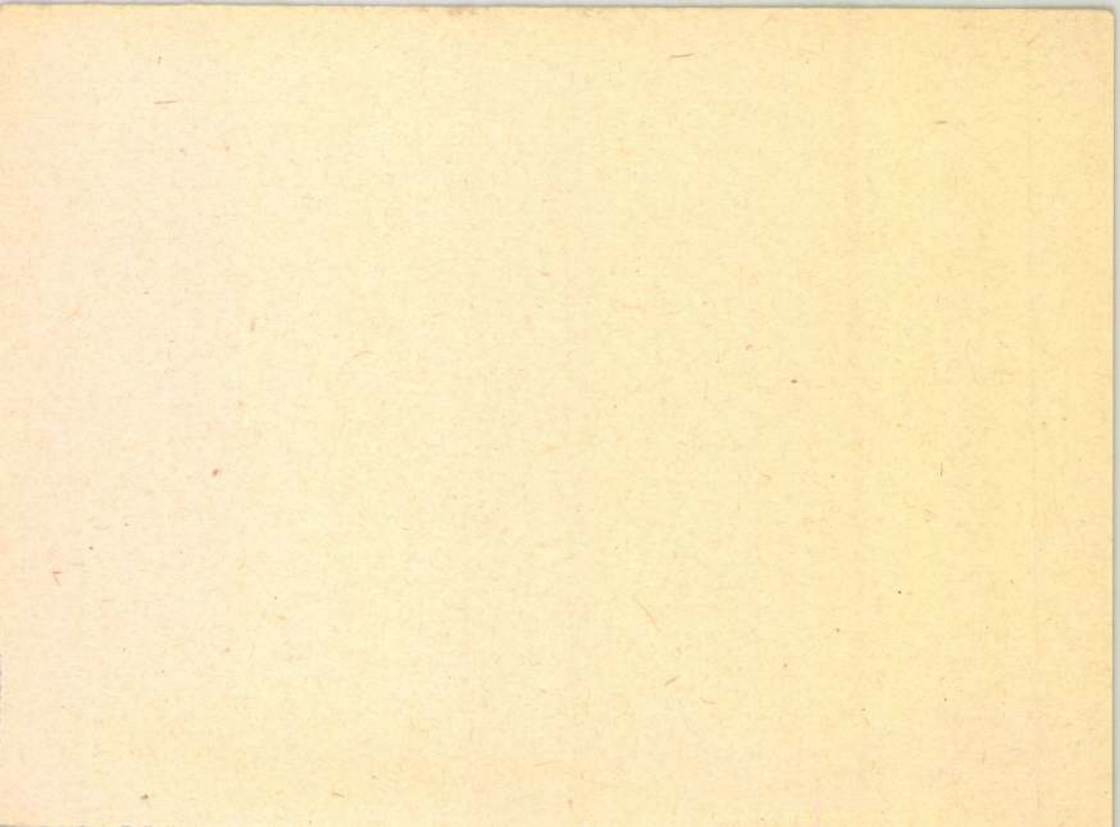

~~Hé~~ Terenczy Károly

művei: Madárdal, Archeológia,
József eladja a testvérét,
Három királyok, Testvérek

Terenczy Géza: Tanulmányait a páva-
kertbe. Bp. 1969.

15. v.

Terensy Károly

Tanítványa volt a főiskolán
Egny fizeset

Perecsny György. Tanulmányok a Párisban

Bp. 1969.

236.0.

Ferenczy Károly

f.a.: Ferenczy Béni

Pemerdij opera: Tannhäuser a Párisertbe,
294.0. Br. 1969.

Ferency Károly
főle

M.D.K.

Méltóság.

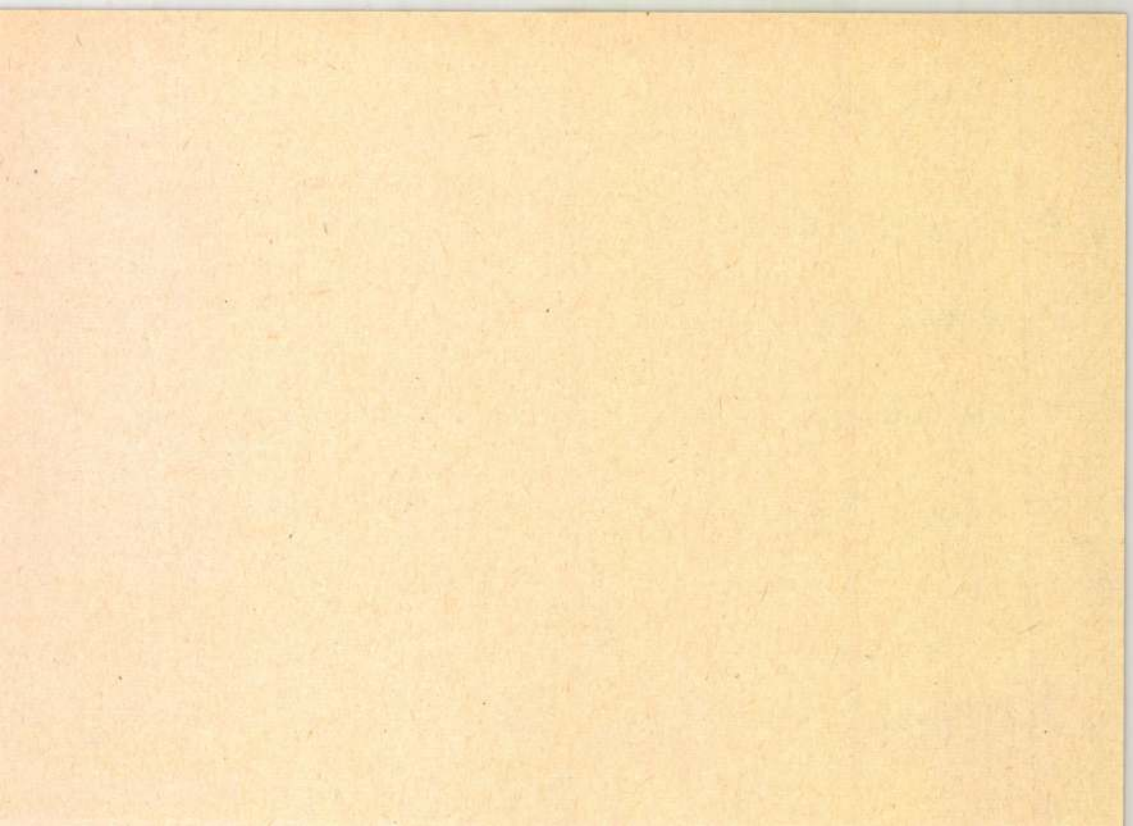
Sóós Klára, Gondolatok a Tanácsköztársaság 50. évfor
Művészet 1969 aug. 43 lap

Terecgy Könyv

az újjáépített bucolovai palotában, a
M. Nemzeti Galéria rendezésében emlékező-
tes kiállítás. Kérett sor: a Terecgy művészt
szaldol tárgyainak kiállítására

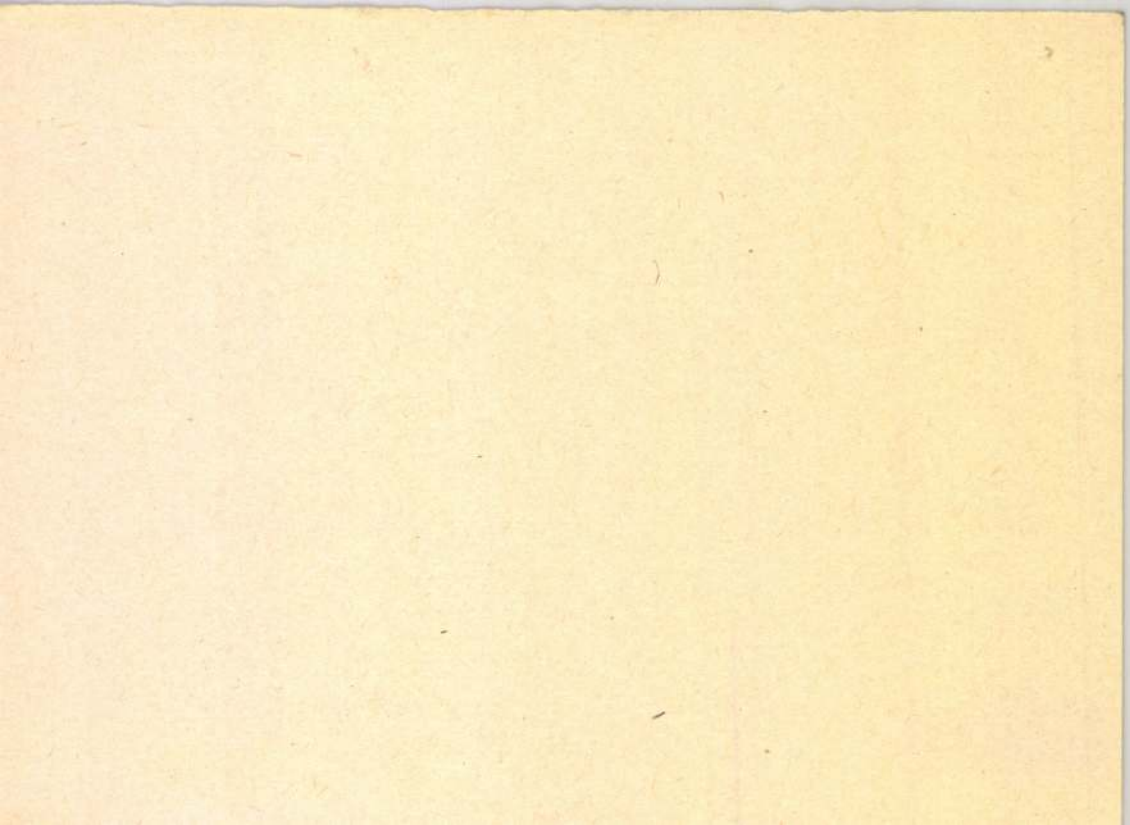
Képtámv. Művelőd. Bp. 1969. 39. o.
Debény: ~~Károlyi Kiadó~~ Bp.

Ferenczy károly

fia Ferenczy Géni példár. -

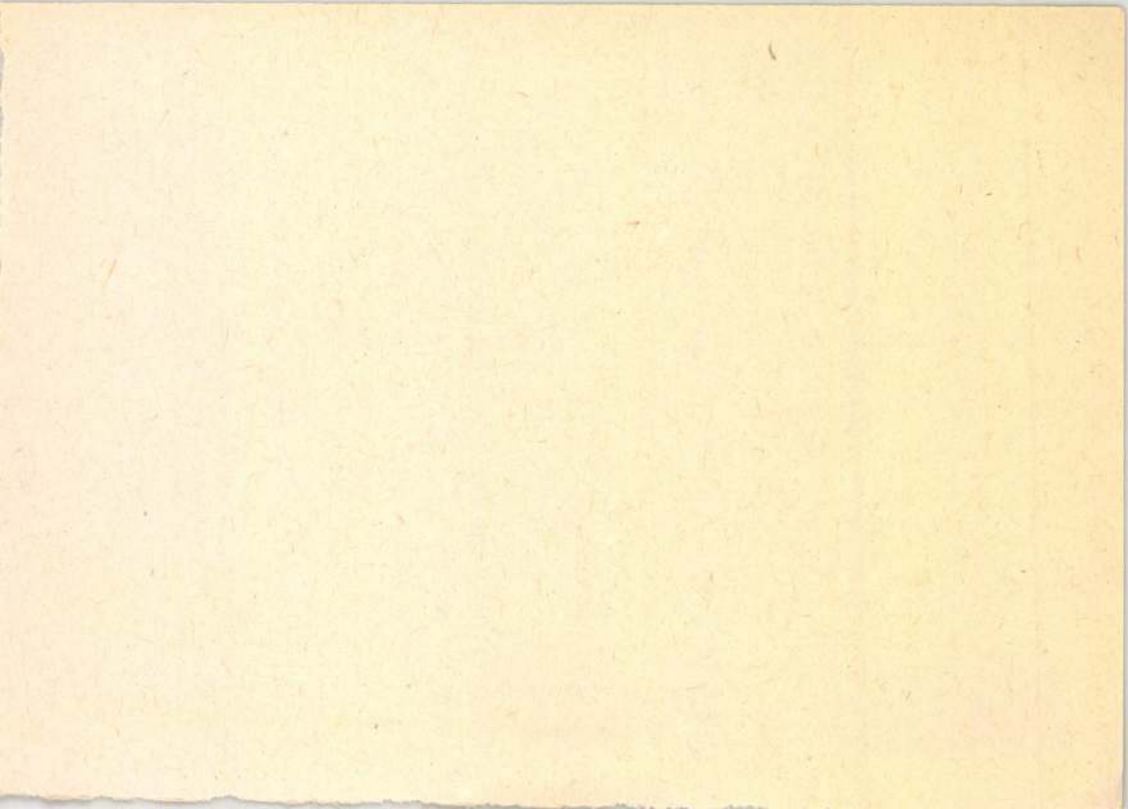
Fehér István: Prominent Hunga-
rions Home and abroad, München,
1966. 334 l. 90 f.

Terence Károly

a budavári palotában szerepeltek a
szentendrei életképek. Leányok virágo-
kat gyűjtöttek, kocsit hajigáló
fiúk, kertészek és az 1893-as
müncheni Ónarckép

Керъ рѣни. Алмауач Вр. 1969. 390
Делѣни: А Теренуас.

Terecgy Könyv

a budavári palotában keltettek
a könyv portrékat: Kallós Ede sport-
részről, a neves bátyjáról, Terecgy
Terecgy fia újáról, Lóka Istvánról

Képgyűjtemény. Alkalmazás. Sz. 1969. 39. t.
Dél-keleti: A Terecgy.

Terecny Károl

festményei nyitókák és a becsületott
művek sorát a budapesti pályán

Képzőműv. Almanach Bp. 1969. 39. o.

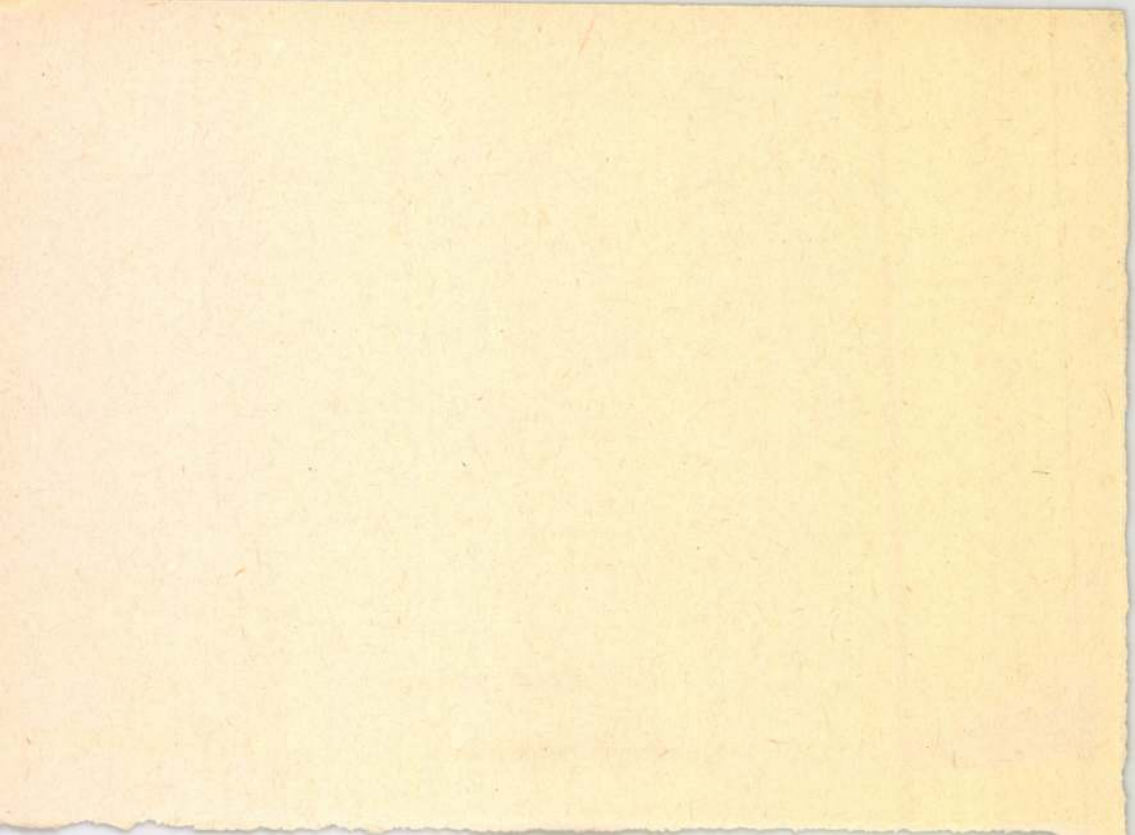
Dévény: A Terecny is.

Ferenczy Károly

a budavári poliháború szerepelt: A
hegyi beszéd, A hainoni kirólyok, a
nagyboányai pléin-air hájkepek, a
művészt valóoltággait és ismerőseit ab-
názoló arcúadások

Керзоннүү. Алмадаача Вр. 1969. 39. о.
Девелүү: А Ференци с.

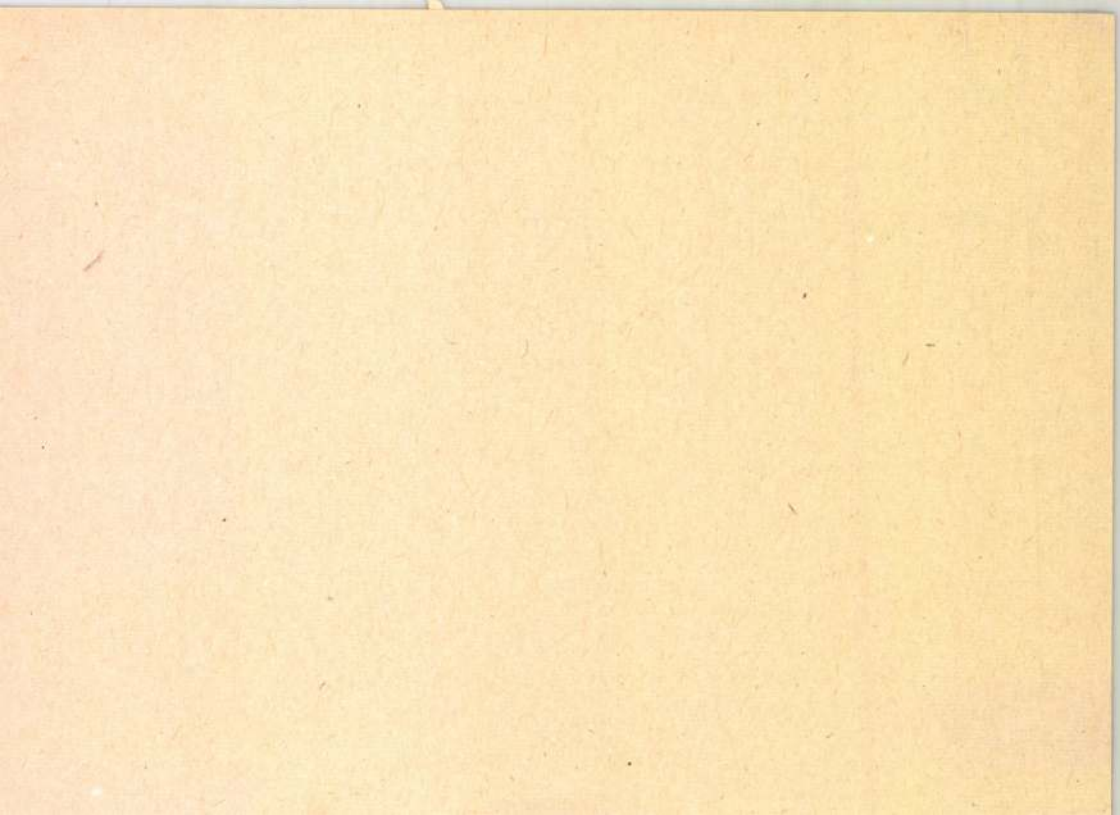

Tereu cy Kandy

αποκορύφωσα: Γενθου Αθωου

Κερζόντιν. Αλευμαουκ Βρ 1969. 41.0.

Deve'uzi: Tereu cy salad

Ferenczy Károly festő

MDK

Tárlatveretesen mutatják be műveit.
(N. Galéria.)

- :A hét népi kulturális programból 8

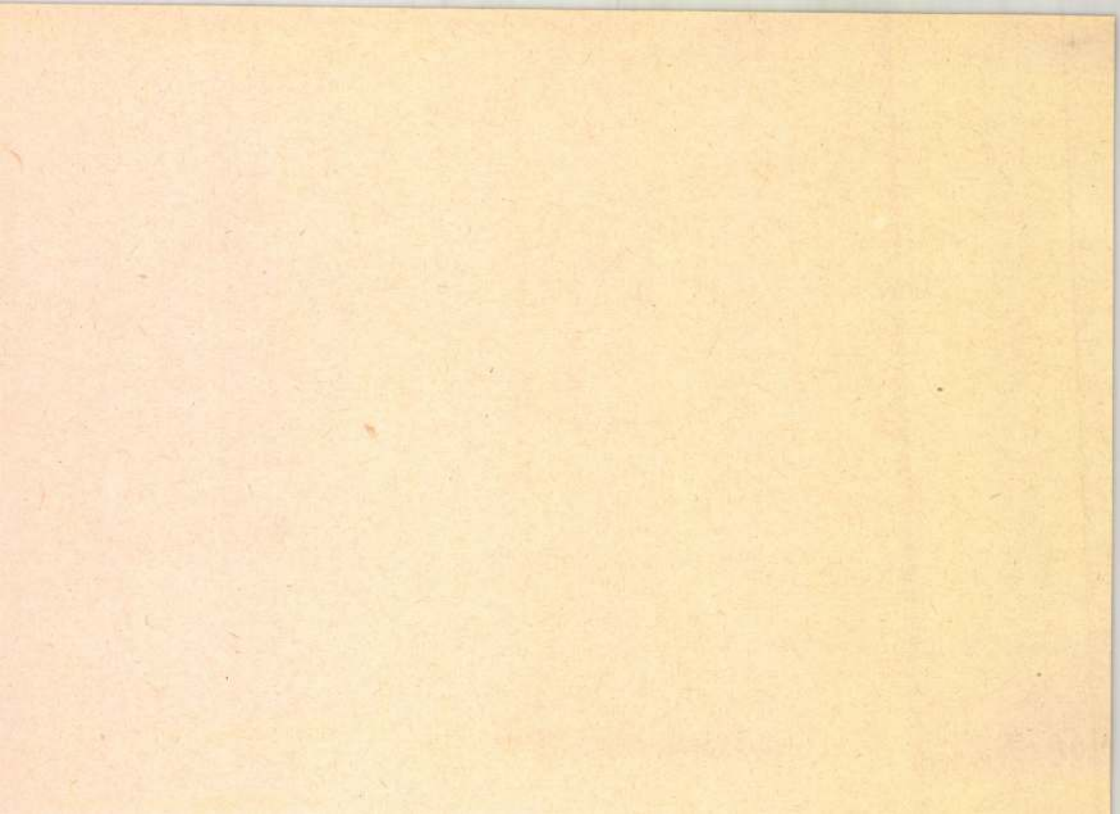
Népszabadság, Bp., 1969. nov. 15.

FERENCZY KÁROLY

Jászvetch aulal egyis inspirálója.

Tomaš Škvař: Anton Jászvetch a rod nýčhodostrovstva;
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 42-43.l.
reljefist.

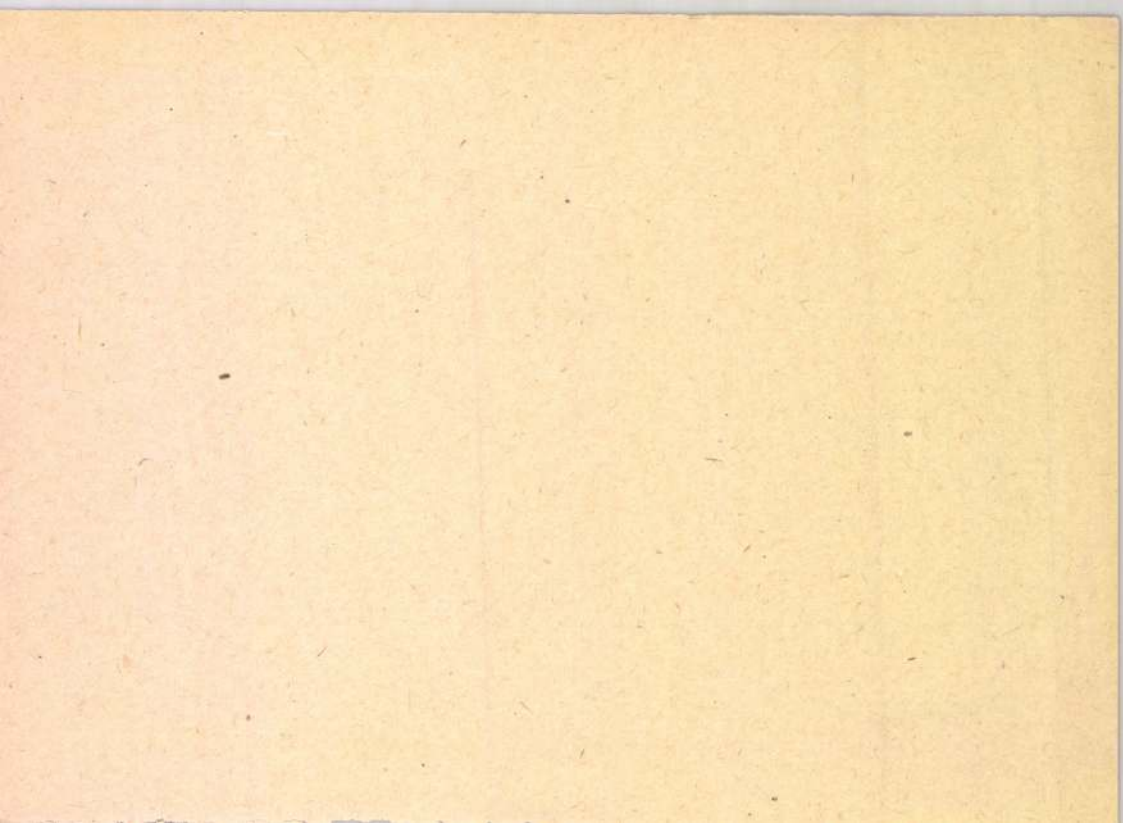

Ferenczy Károly

A szlovénia kávéházai füstös levegője
életelemeire vélt a kornak lejegyzés-
sebb művészeinek. A 1900-években
itt dolgozott, vizetlelőtt a Művészakadé-
mia lesvén koroszeiben Lechner Ödön,
Fényes Adolf, Prinyai Mész Péter, Feren-
czy Károly, Kemény Károly, 1910 körül
akkor az a törsgárda áttelepedett a
japan kávéházán a Budapesti úton négy
négy sarokablak mögött.

Dr. Péter: Művészakadémia mellett.

Budapest III. évf. 1. sz. 1968. jan., 71. l.

Teremay Károly

a tanítványa volt Dienes Dénes Rudolf

H.Gy. /ismeretesé/

Magyar nemzet 1968. jul.3.4.o.

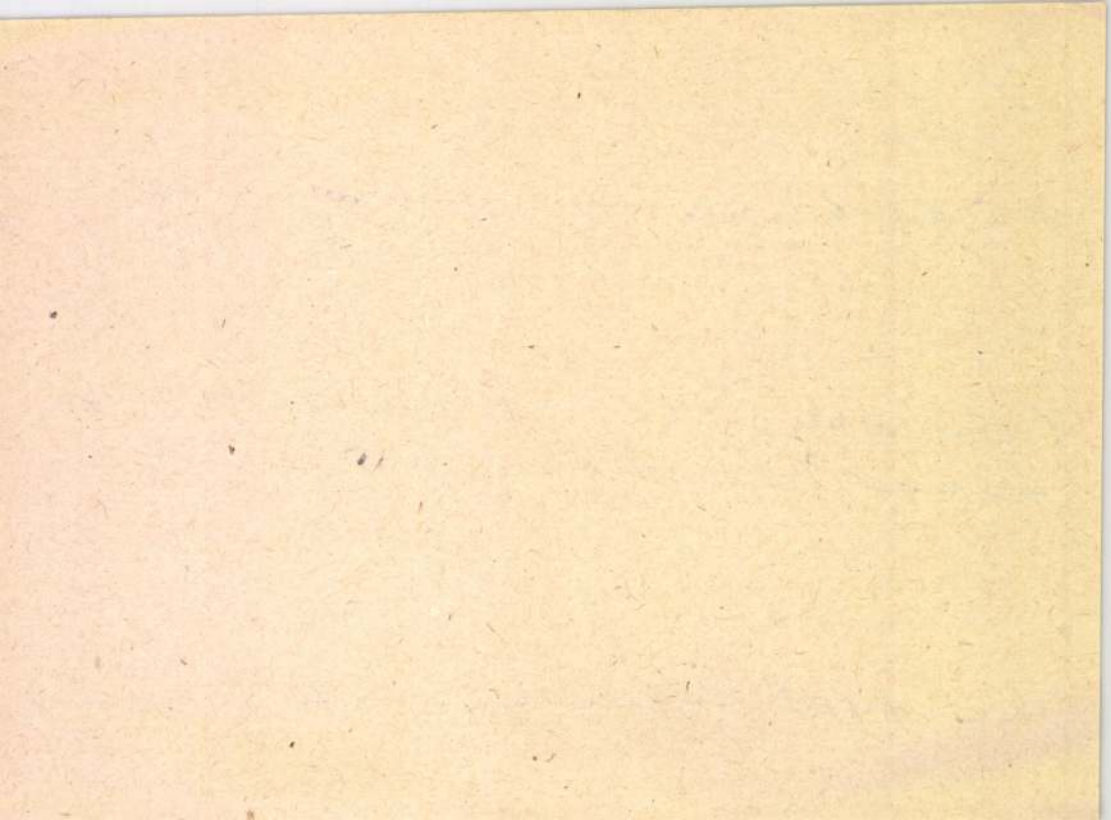
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Franz Ködöly
Bokor; Nyár c. lépe (mely)
szerepel az alábbi táblókon

(használt): két leírás a név
fama Pannónia húsvétkor

hozzát New York 1970 X-20. old.

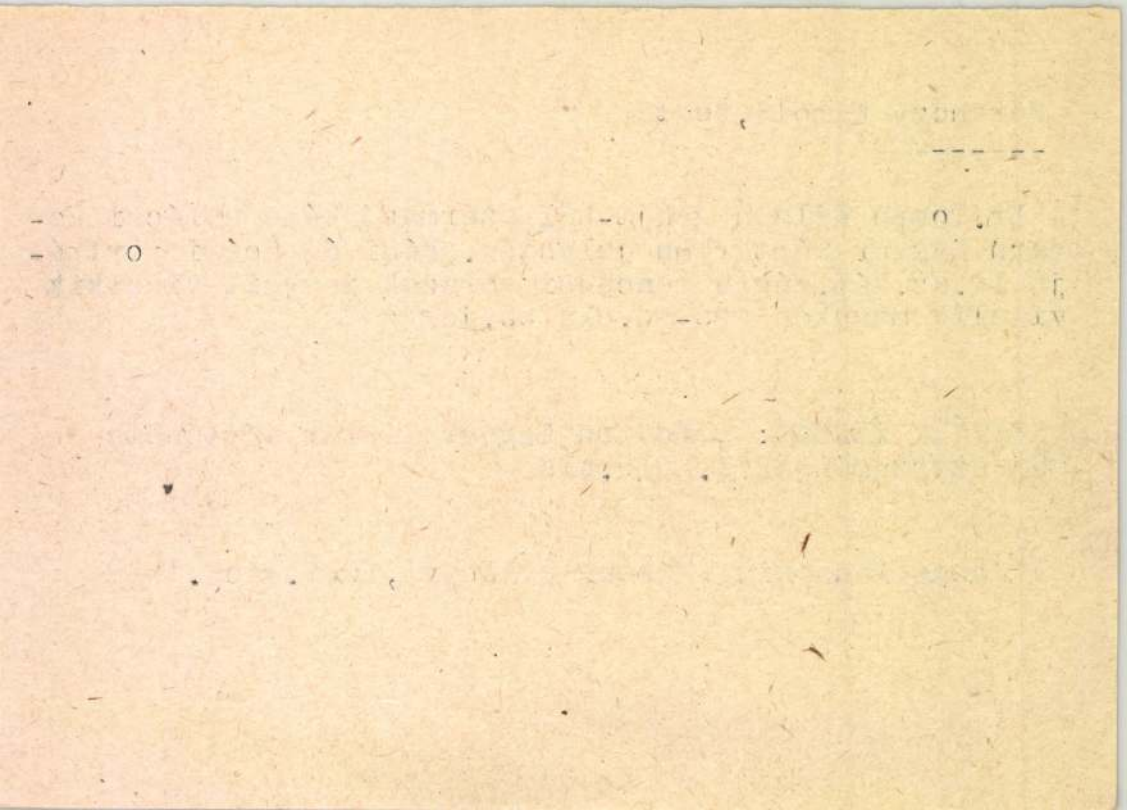
Ferenczy Károly, festő

A Dr. Tompa Kálmán gyűjt-ből származó Képe a Pécsi Modern Magyar Képtárban jelentős. "Béni és Noémi" portréja 12.sz.kép.még a müncheni korszak jegyeit viselik magukon 225-26.old 55.jegyz

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Új szerzemények I. 219.old

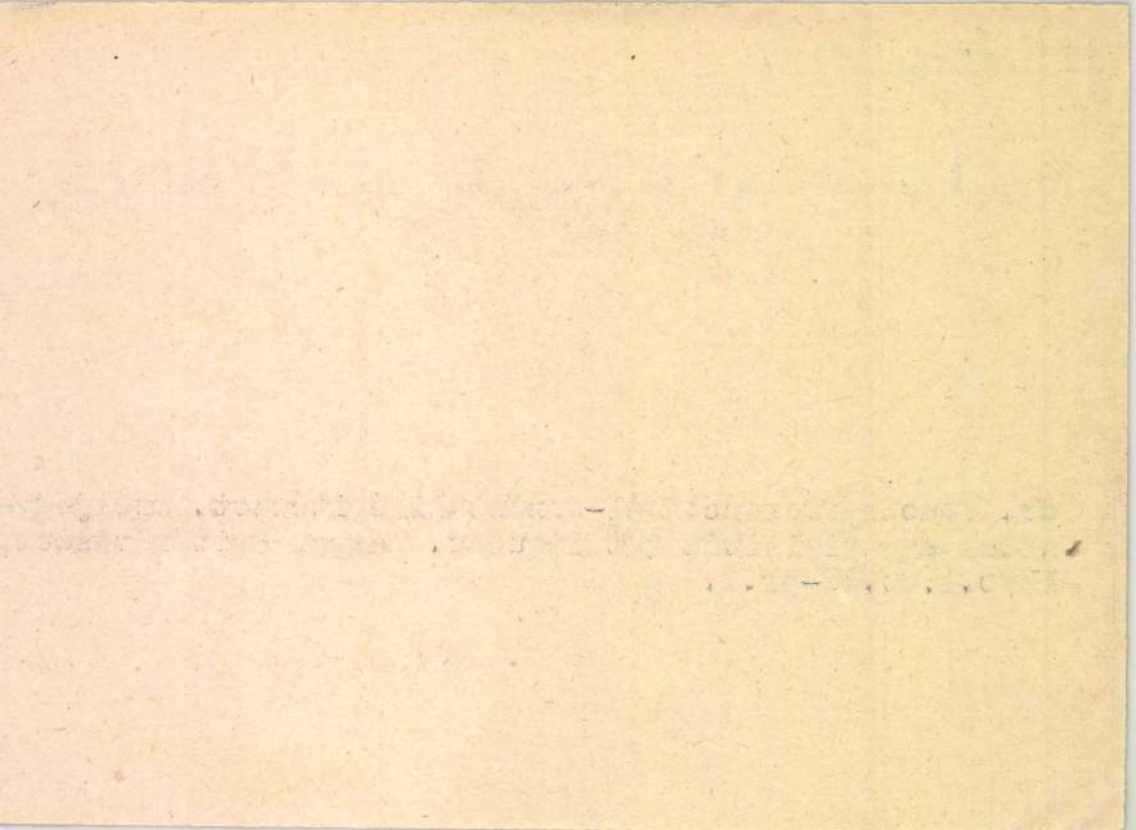
A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs. 1968

Ferenczy Károly

által készített pécsváradai vár képét költi:

dr. Vámosy Ferenc: Dél-dunántúli építészet. Szélfegy-
zetek egy kiállítás katalógusán. Magyar Építőművészet,
1970.1.sz.48-51.l. 49.l.

Ferenczy Károly építész

tervei alapján állították helyre a pécsi
Jakovicsi Háznál délszélit.

Dezscinyi Dezső, Entz Géza, Gerő László
s. l. sz. : Magyar műemlékvédelem I. (1949-
1959) Budapest, 1960.

Ferenczy Károly
festő-

Mikola András Mestere volt.

Dévényi Iván: Mikola András halálára.

MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 29.lap

FERENCZY KÁROLY

TAGJA A JAPÁN-KÁVÉHAZ MŰVÉSZASZTALA-
LAINAK.

MESTEREK — MESTERMŰVEK.

PETŐFI RÁDÍÓ, 1970. X. 11.

FERENCZY KÁROLY

MŰVEI KIÁLLÍTVA A MODERN MAGYAR
KÉPTÁRBAN

DUNAÚJVÁRI NAPLÓ 1970, OKT. 10.

Ferency-károly, Jertő

MDK

Megemlíti ve a Ferency - család
kiállítására.

Vérsi Ludre: Az ismeret len város

7.7.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 15.

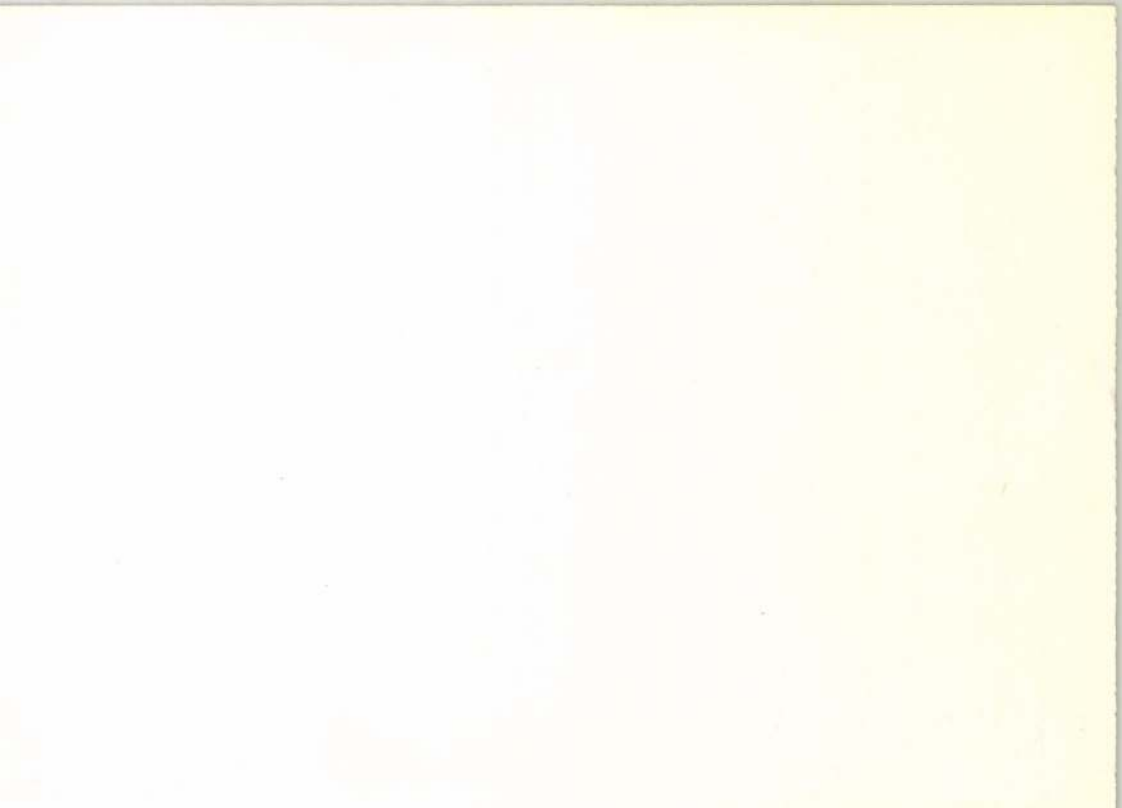
Ferenczy Károly, festő

MDK

Deési Huber Istvánnal kapcsolatos
megjegyzés.

Lukácsy Sándor: 4 művehetőkörlet formái
103-104. l.

A Könyvtáros, Bp. 1965. február | XV/2.

Ferenczy Károly, festő

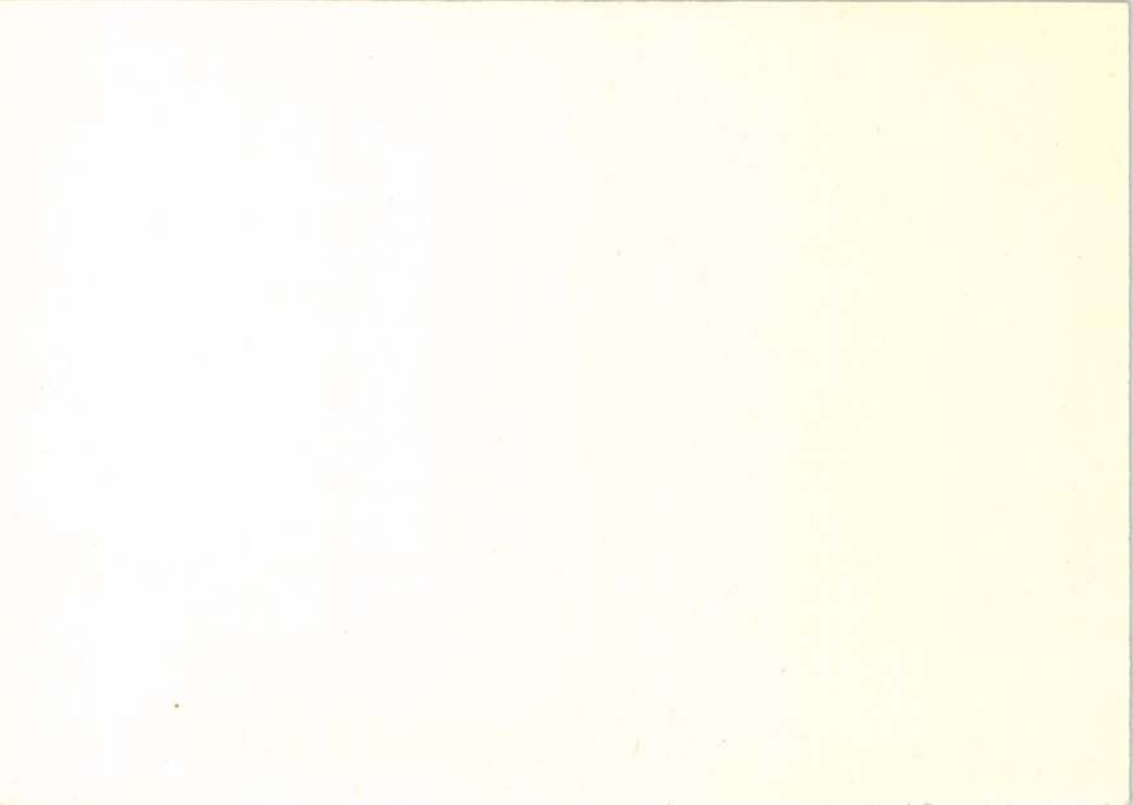
MDK

Megemléktve.

R.P.: A 75 éves Bernáth Aurél köszöntése

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 13.

7

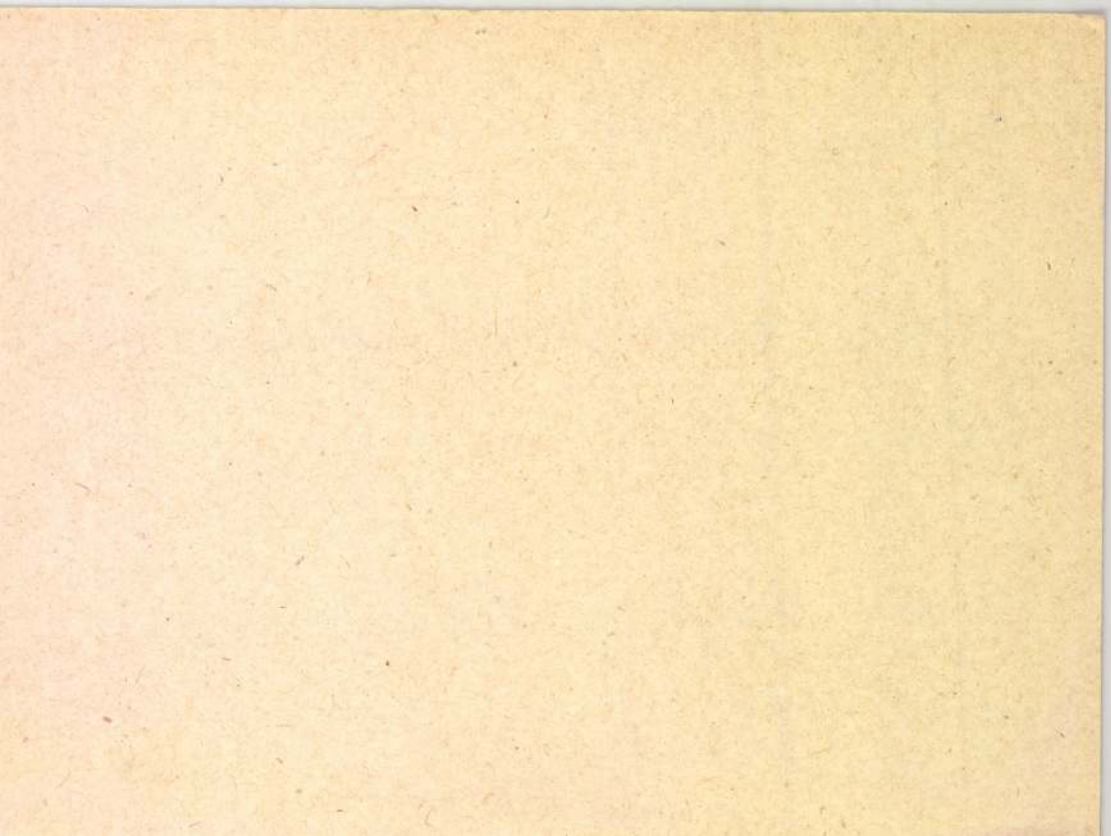

Ferenczy Károly

nevevel dicsékedhet a magyar plakatművészet.

Káigeti József: Esztétikai lexikon, Gy-
őr, 1969

280b

Fercuczy Károly

A magyar festészet klasszikusaként emlíve.

Bzabadi Ivolt: Dr. Rácz István gyűjtéséről. — Mű-
gyűjtő, 1969. 1. sz., 20. l.

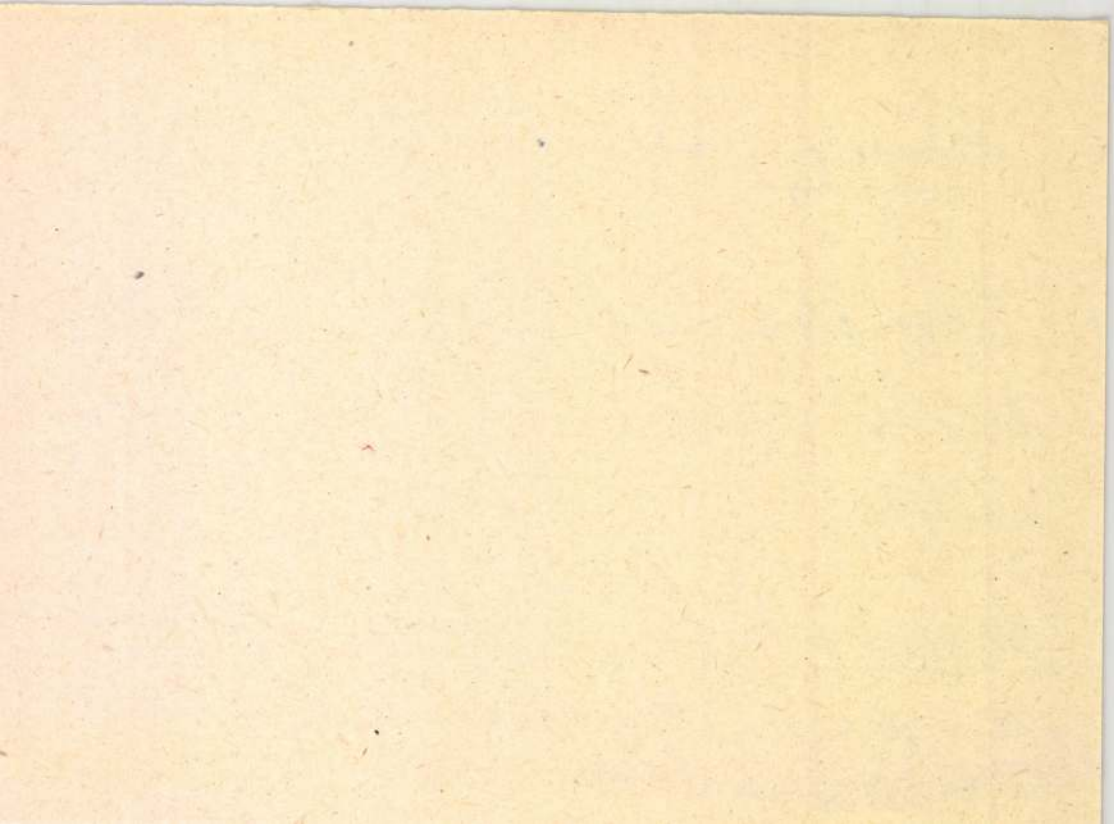

Ferenczy Károly építész

Szerkeleti alapjain állították helyre a Szizabergendi (Szabolcs megye) ref. templom épületét.

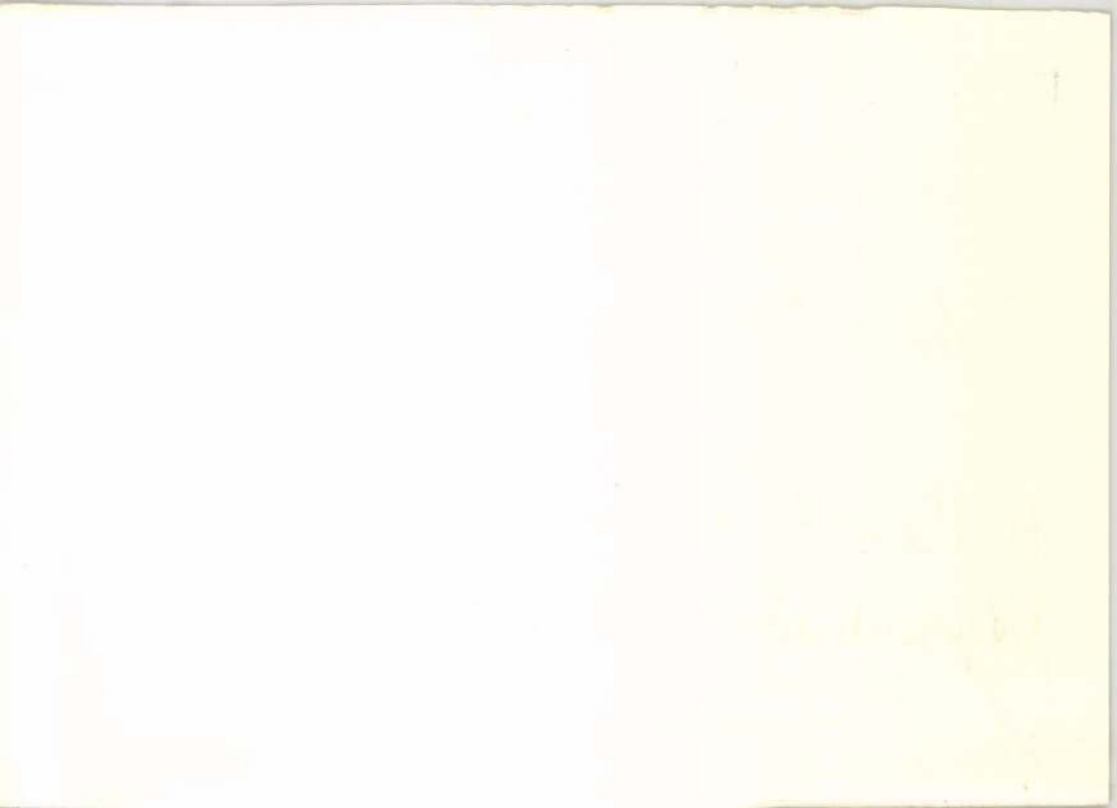
Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Gero László
skt.: Magyar műemlékvédelem, I. (1949-1959) Budapest, 1960. 112 p.

Ferenczy Károly

Exlibris

A 75 éves Bernáth Annel Könyvtársa
Képzőművészeti Ig. 1970. nov. 13.

Ferenczy Károly

Komitéjének Nagybírájának 1906-ban Farkas István.

Pataky D.: István Farkas. Aeta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 p.

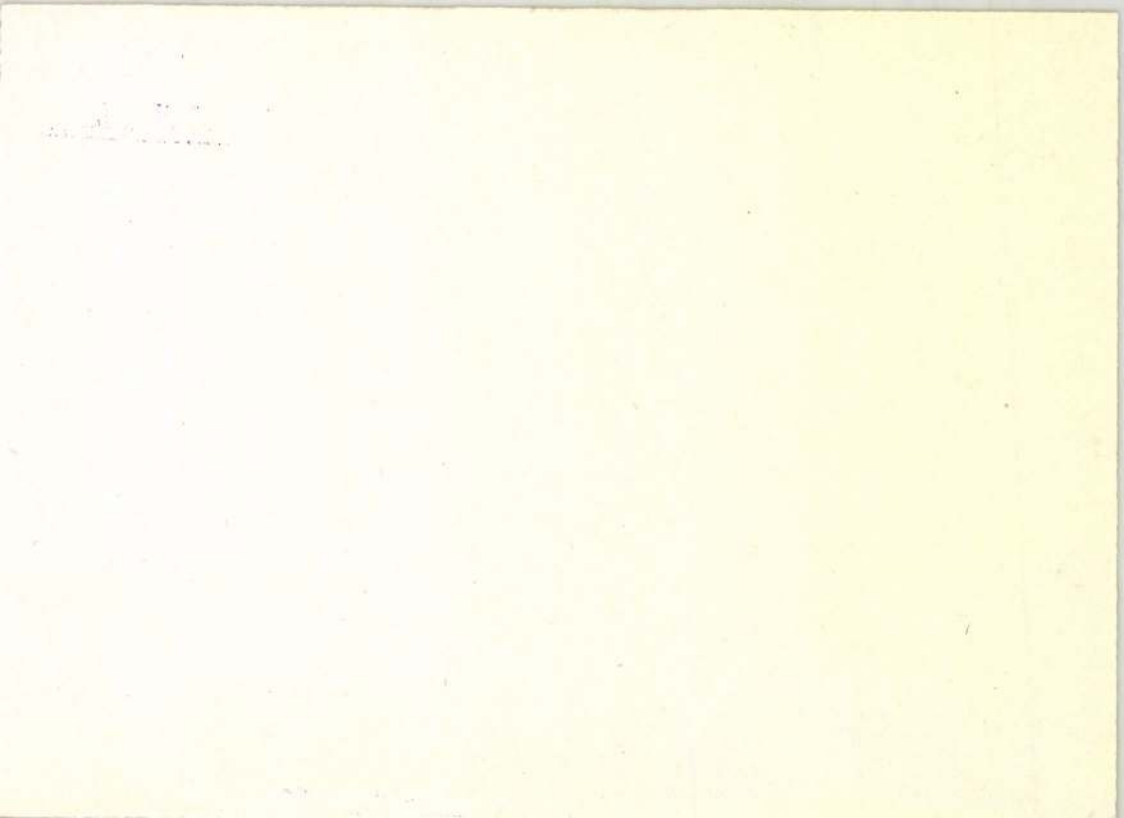
Ferency Károlyi festő

hírlapban egy festménye a BAV.-művészet.

-: Kie' len a Részmondók

3

FESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 5.

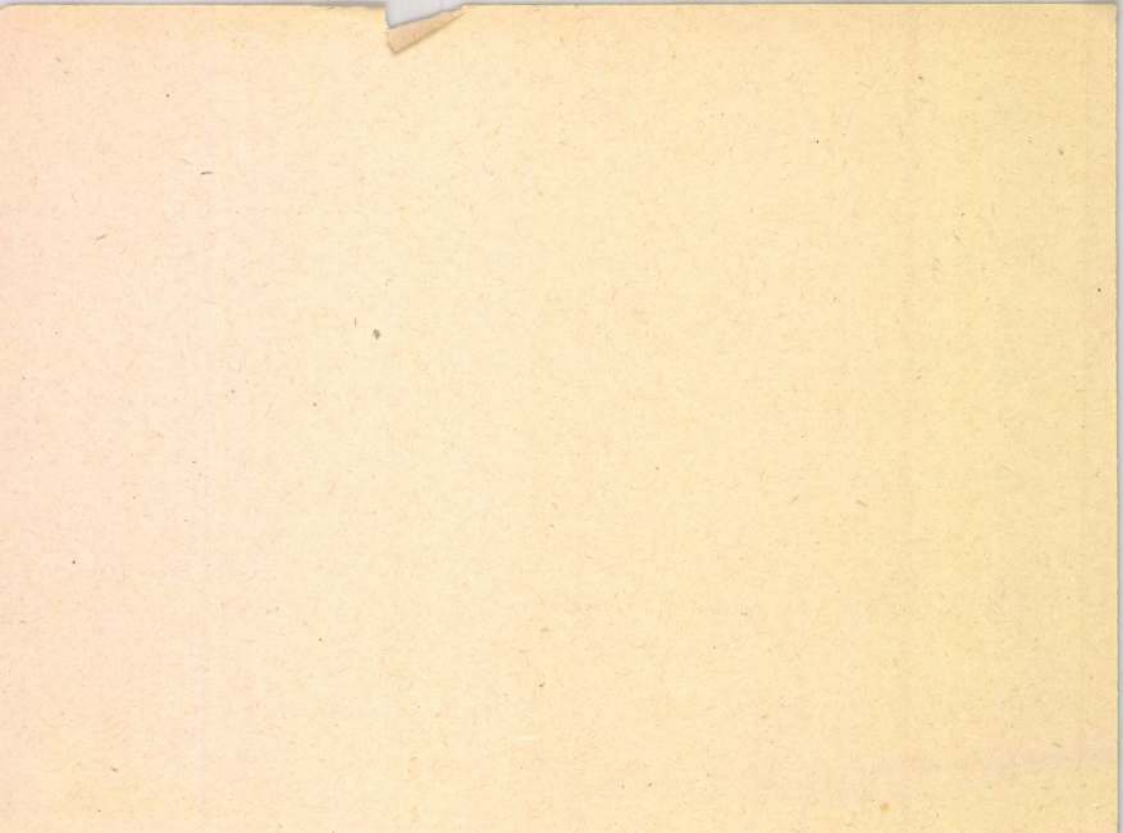

Ferenczy Károly építész

és Cséregi József terve alapján állított-
tók helyre a pécsi Pannónius múzeum
Kórházaon u. 2. sz. épületét.

Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Gerő László
s társak. Magyar Műemlékvédelem I.
(1949-59) Budapest, 1960.

Ferency Károly, festő

MDK

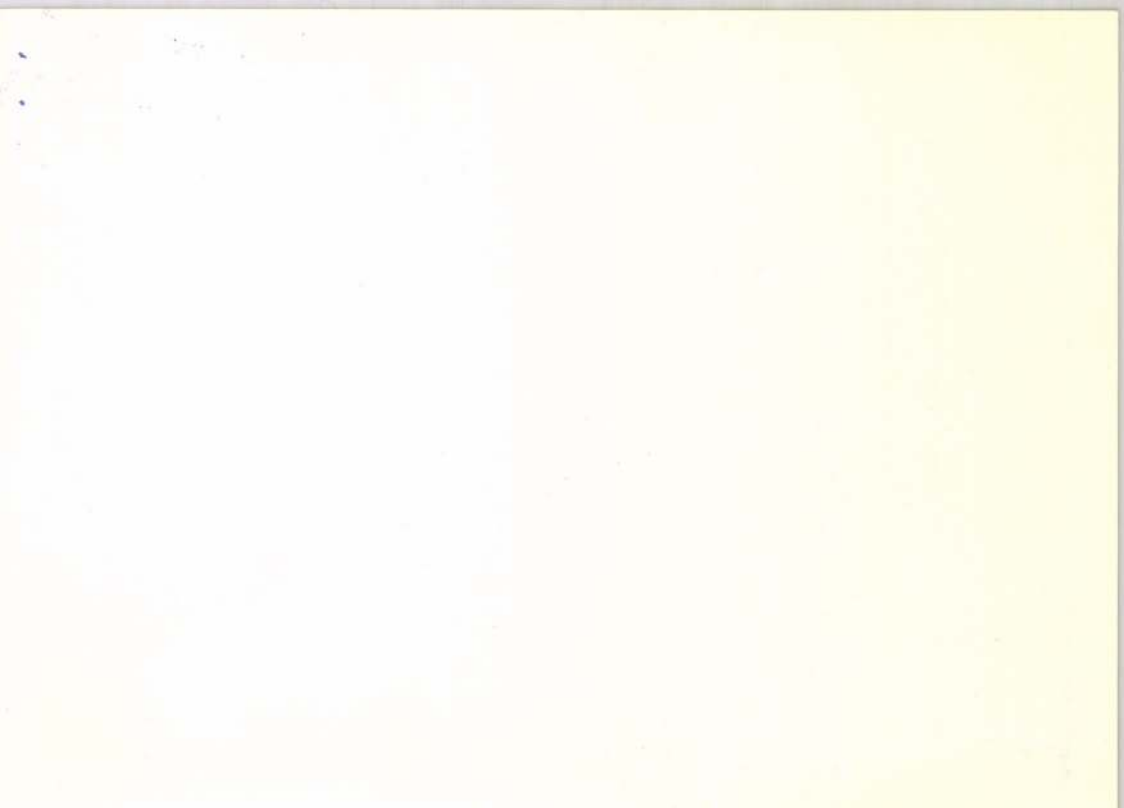
Megemlítő.

Lipták György: Ferency Károly
festőműveinek válogatása

355-356.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. június

XV/6

Ferenczy Károly építész

képzette Diósgyőr városának helyre-
hívtási tervét.

Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Gerő László
stb. Magyar műemlékvédelem I.
(1949-59) Budapest, 1960.

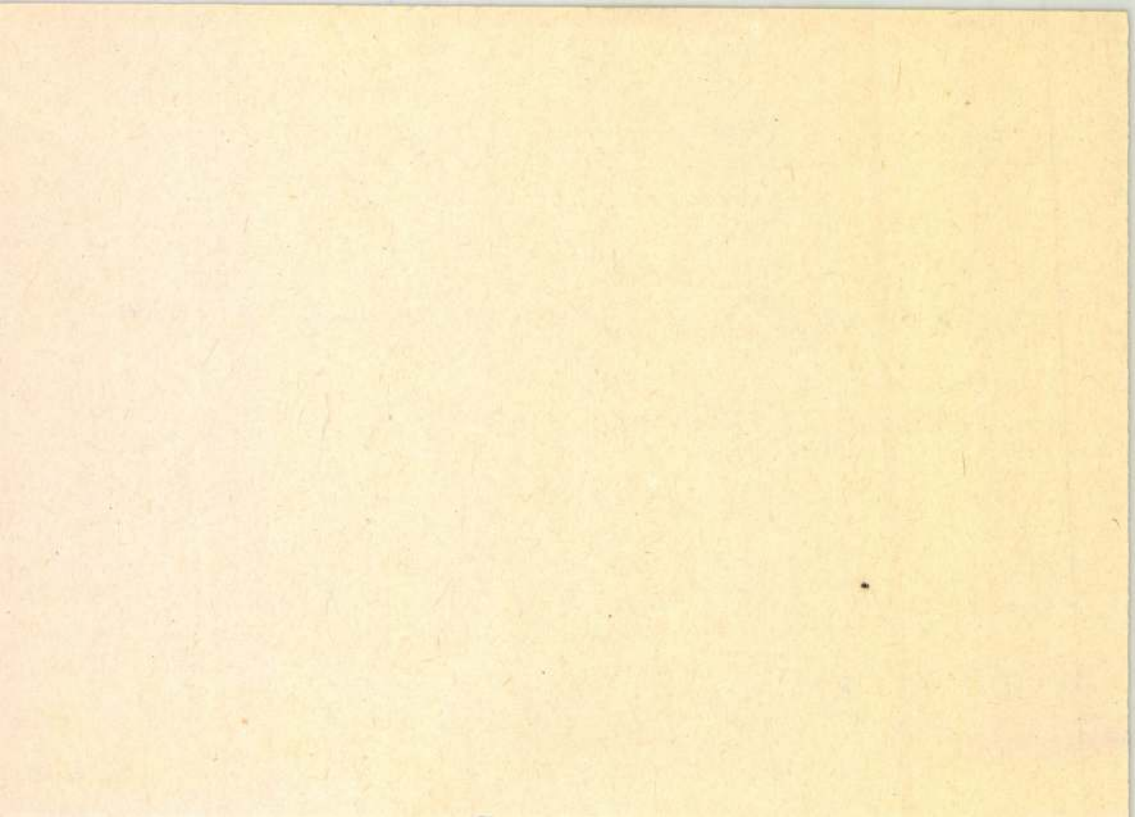

Ferenczy Károly

tanácsnoka a Képzőművészeti Főiskola-
ban Ferenczy István.

Pataky D.: István Ferenczy. Acta Historice
Artium, Budapest, 1970. 1-2. p.

129p.

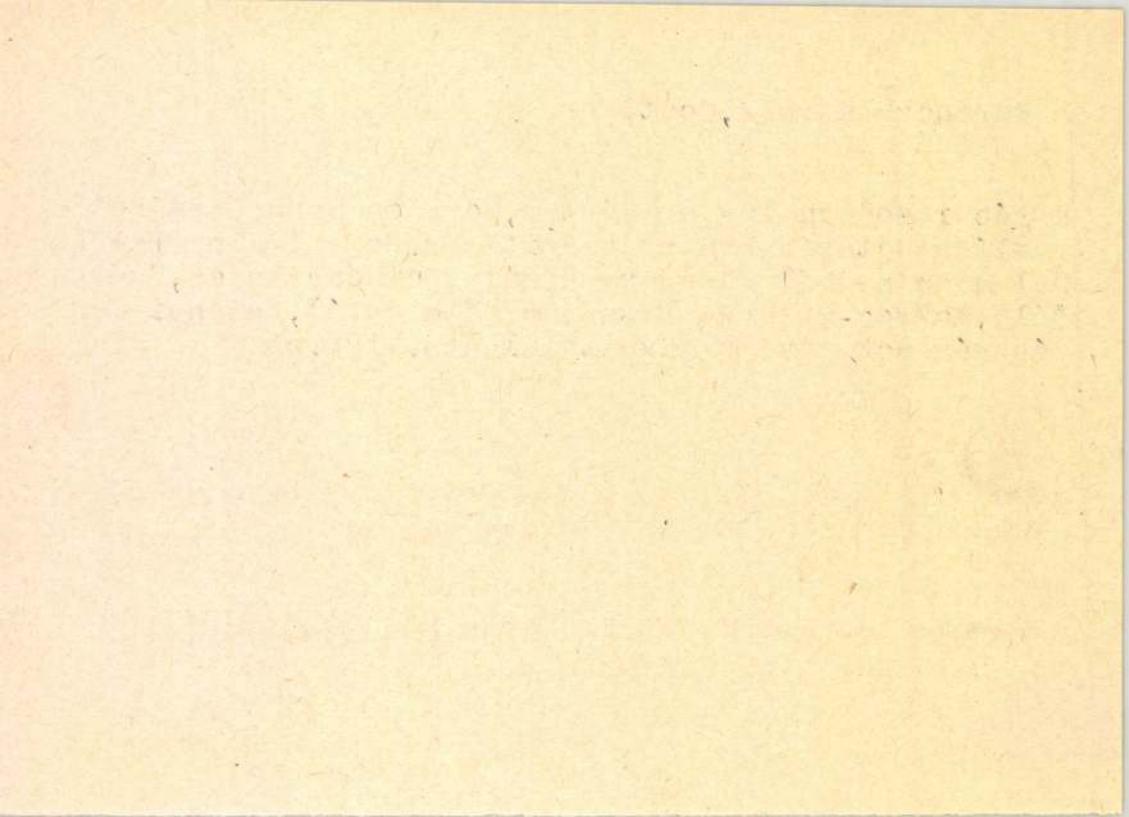
Ferenczy Károly, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár, Forgács Hann Erzsébet emlékgyűjteményben az alapító dr. Gegesi Kiss Pál-Oál adományából Ferenczy Károly, Gulácsy Lajos, Ozábel Béla, Bokros-Birmann Dezső, Bernáth Aurél, Gadányi Jenő és még sok művész műve található. 182.old

SARKADINÉ, HÁRS ÉVA: A Modern Magyar Képtár, Forgács Hann Erzsébet emlékgyűjtemény 181.old

A Janus Pannonius Múzeus évkönyve, 1961. évi, 1962

Ferenczy Károly

1896-ban, a nagybányai telep megszólalásánál az év-
ben festette A hegyi beszéd c. képet, 1898-ban a Három
királyokat, 1899-ben a Hazatérő farmászokat, 1900-ban a
Főszéket adajola testvérei c. festményét.

Nemeth Lajos: Modern magyar művészet

Comino 1905 165.l.

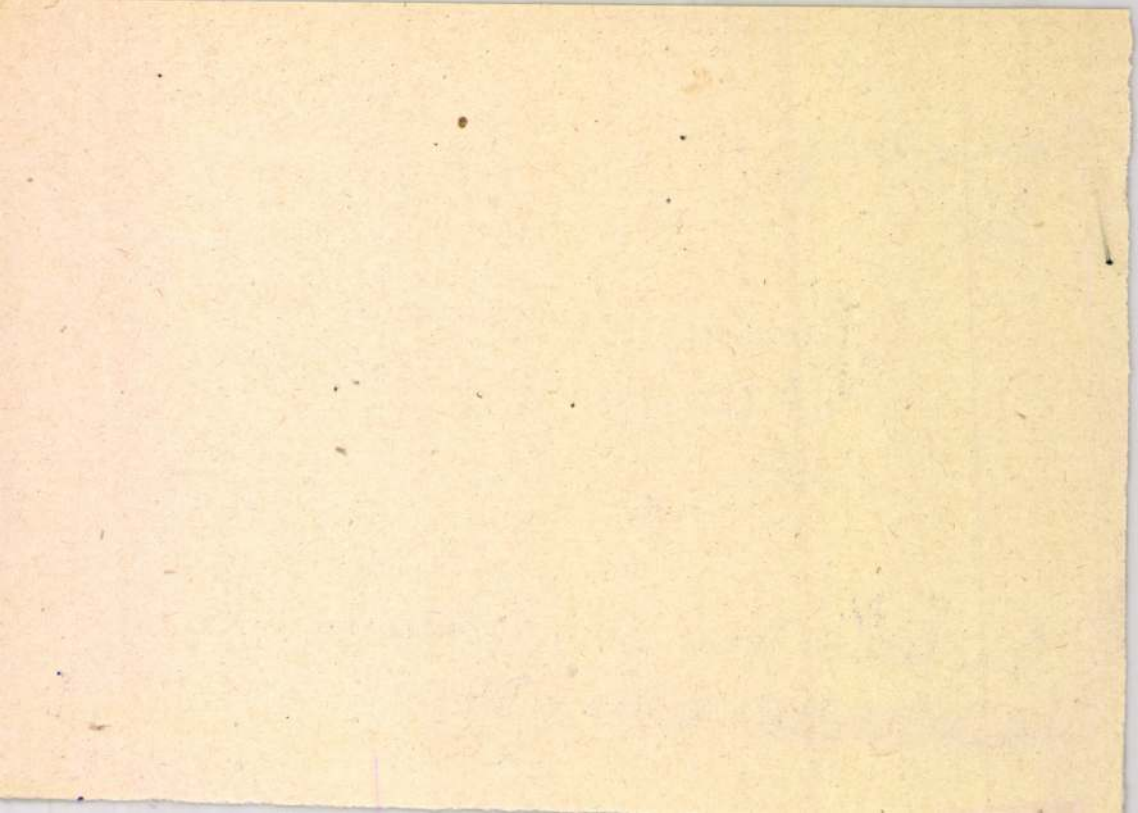

Ferenczy Károly

festő

"Ónarchip" (műndeni), "Kara-
törő fuvághok" c. művészet mál
tatása.

Beküldés: Jókai és Ormai Petrich...
Művészet, 1970. április - 34 lap.

Ferenczy Károly
festő

A szentendrei Ferenczy Károly Múzeum
a 1969. évi szerezvények kiállításán
megjelent művei.

— — —
Művészet, 1970. március - 30 lap.

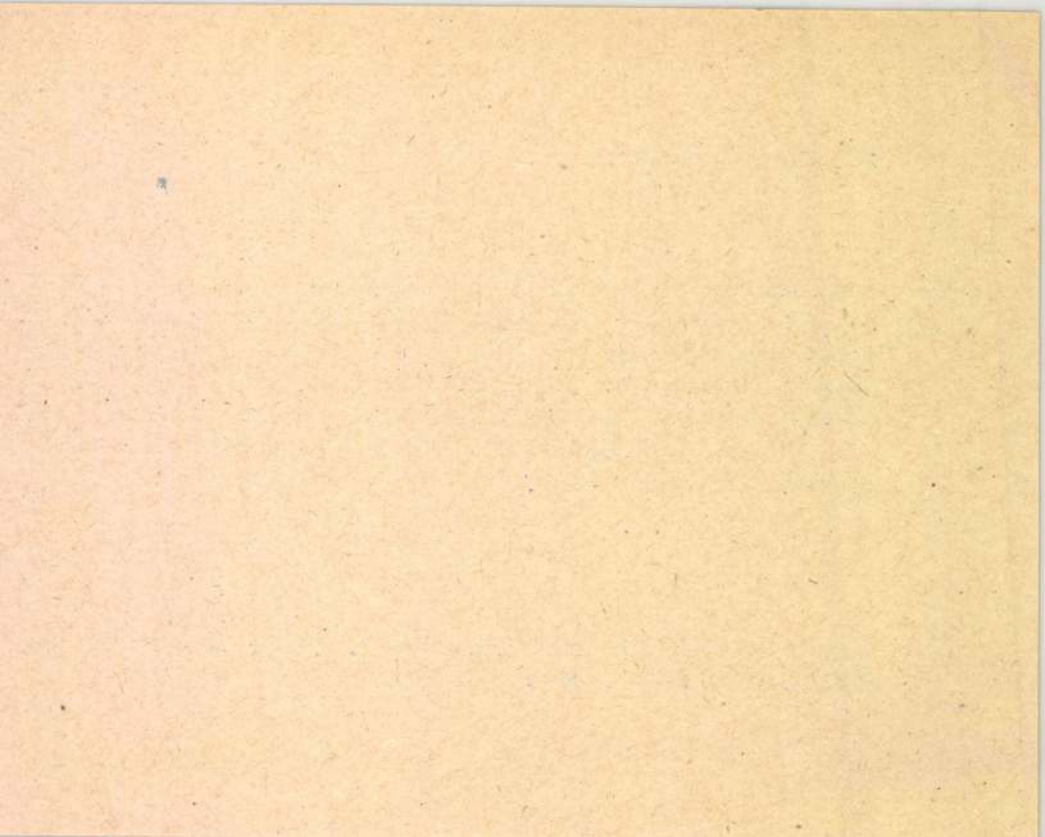
[Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

Ferenczy Károly

Rajz-illusztrációit említi meg Perneczky Géza: "Képes albumok a századfordulóról" c. beszámolójában, a Corvina kiadásában megjelent: "Magyar rajzművészet 1890-1919" c. Szabó Julia tanulmány-kötetéből, felsorolva az abban szereplő művészeket, s műveik egy részét ismertetve.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. dec. 20.
XIII. évf. 51. sz. 8. lap

Ferenczy Károly

komitványja Tmetty János.

Li kicsoda z Eletrajzi lexikon / Fo-
mo' Györgyne', Kis Tomcs / Budapest,
1969. 1-617p 286p

Teenczy ká'rtly
fes k''

tam'tra'nya v'olt a Ke'p'ronu've'se'ti To'is-
kolo'a s'io'ny' Ist'ra'n. t' m'ester to' hal'd-
lo' a to'a u'to'd'j'ina'l, ke'ti' Ist'ra'n'na'l te-
m'ult' to'v'at't' s'io'ny'.

Bodvi Teenc: s'io'ny' Ist'ra'n
La'to'h'at'v', 1969. III - IV. 340.

Ferenczy Károly, festő

Tárlatveretesen ismerteti
műveit. (Műveti Galéria.)

- : A városi kulturális programról 9.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 26.

278

Ferency Károly, festő

MDK

A Ferency-család kiállítását
Monkánálra mutatják be.

-: Műzeumi szerepemele

2

EST / HIRLAP, Bp. 1970. márc. 12.

Ferency-károly-festő

MDK

A Ferency-művészt kiállították
a Szovjetunióban nagy jelen-
tőségű.

-bel-: Aida és Elekta Kiállításban 2

ESTI HIRLAP, 1970. márc. 27.

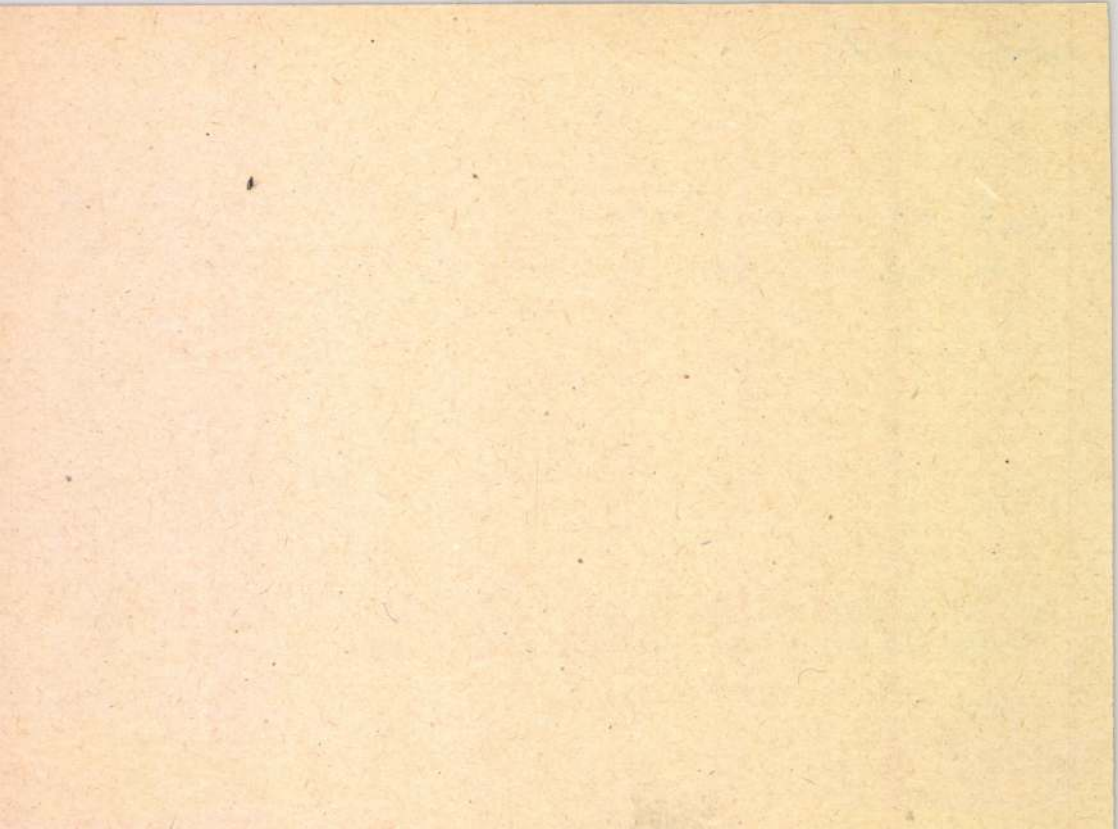

Ferenczy Károly

Geulshon István: Ferenczy Károly c. kötet ismerke-
ti Farkas István (Művészet, 1966. 7. évf. 2. n. 44-45.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bib-
liográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-234. l./

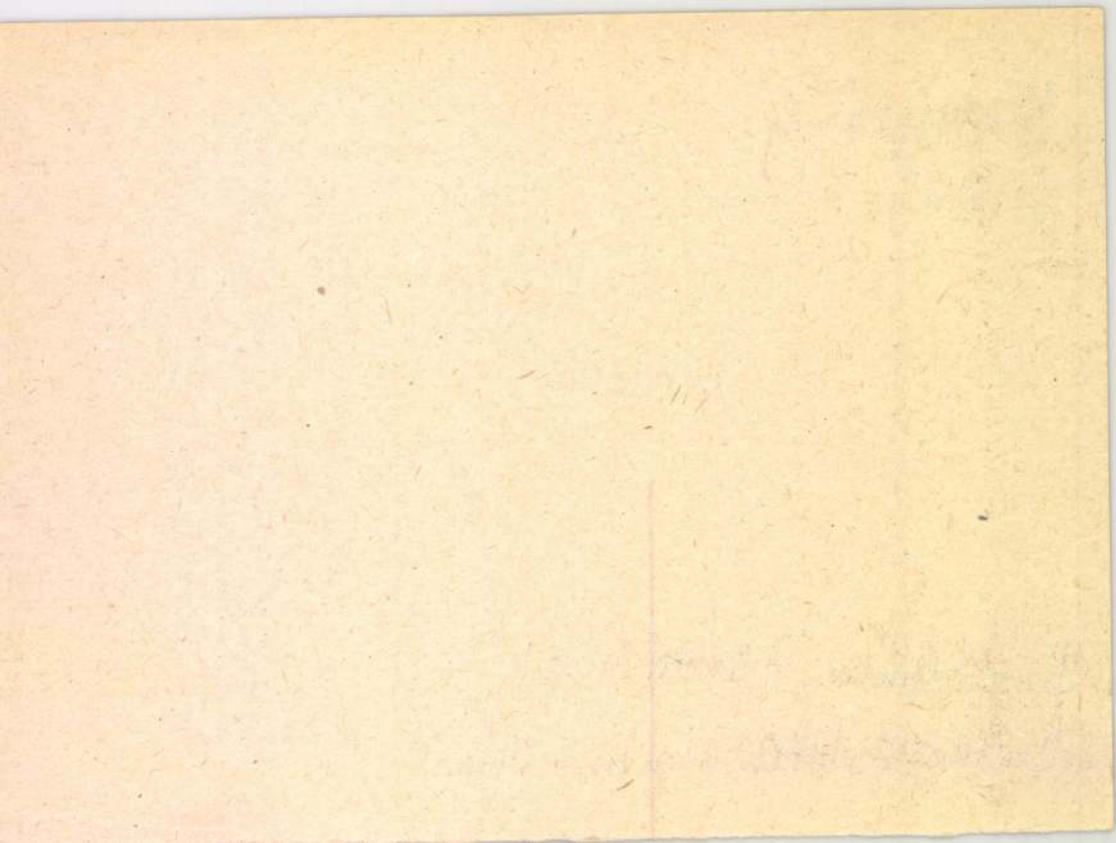
278. l.

Feruary kandy
foto

ditakals

Leonó Gmbe: "A photo kandy"
Minisat, 1970. kemia - 14 kap.

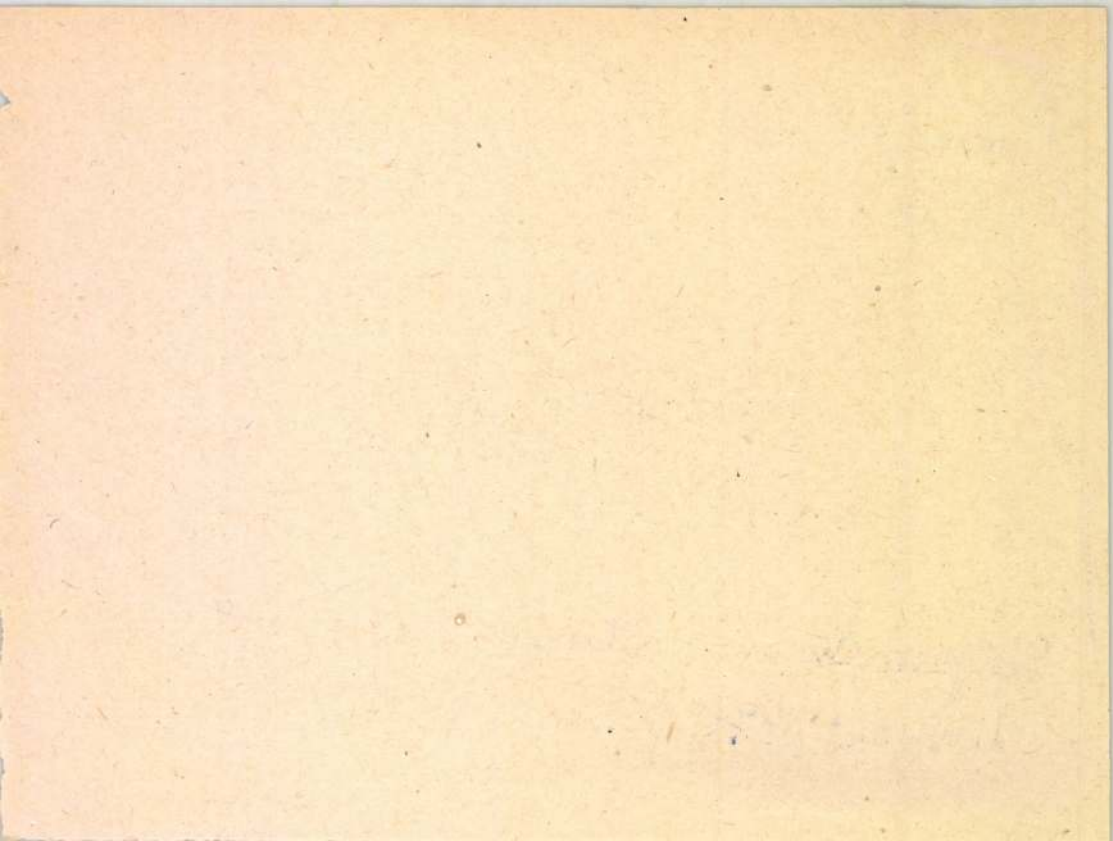

Ferenczy Károly
festő

Méltóság.

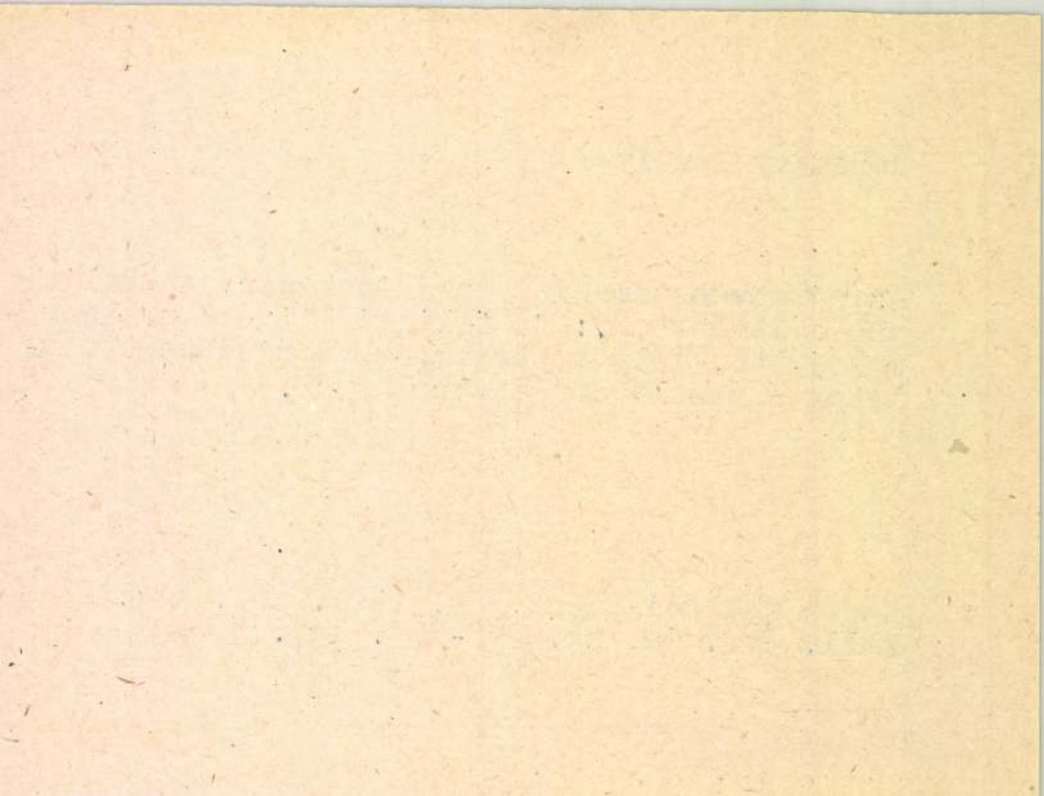
Schynier István: Bartholomaeus győri kiállítására
művészet, 1970. február - 43 lap.

Ferenczy Károly

Az új művésznemzedék tagjainak sorában említi meg a művészt M.: "A téli kiállítás" c. beszámolójában, mely a Mücsarnokban rendezett tárlaton szereplő művészekről szól.

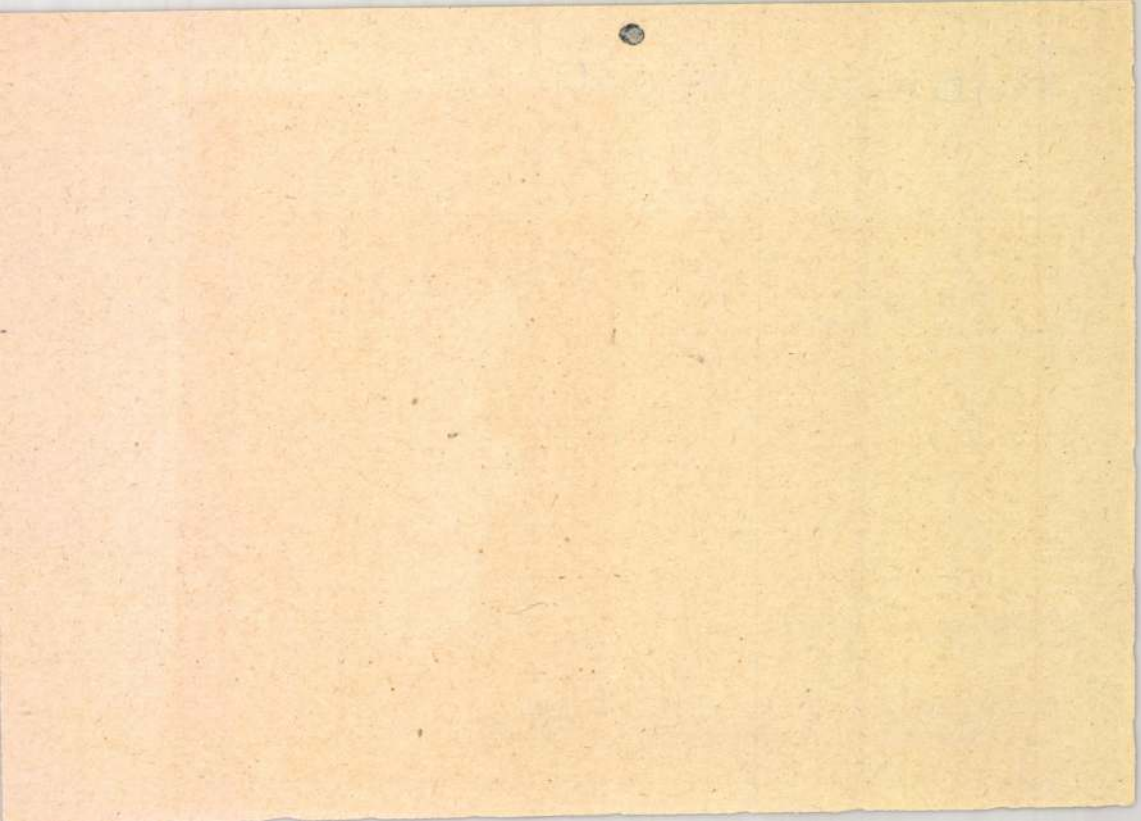
Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 8. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap.

Ferenczy Károly

Emléke

Thomas James Cuthbertson
Magyar Nemzet Bp.

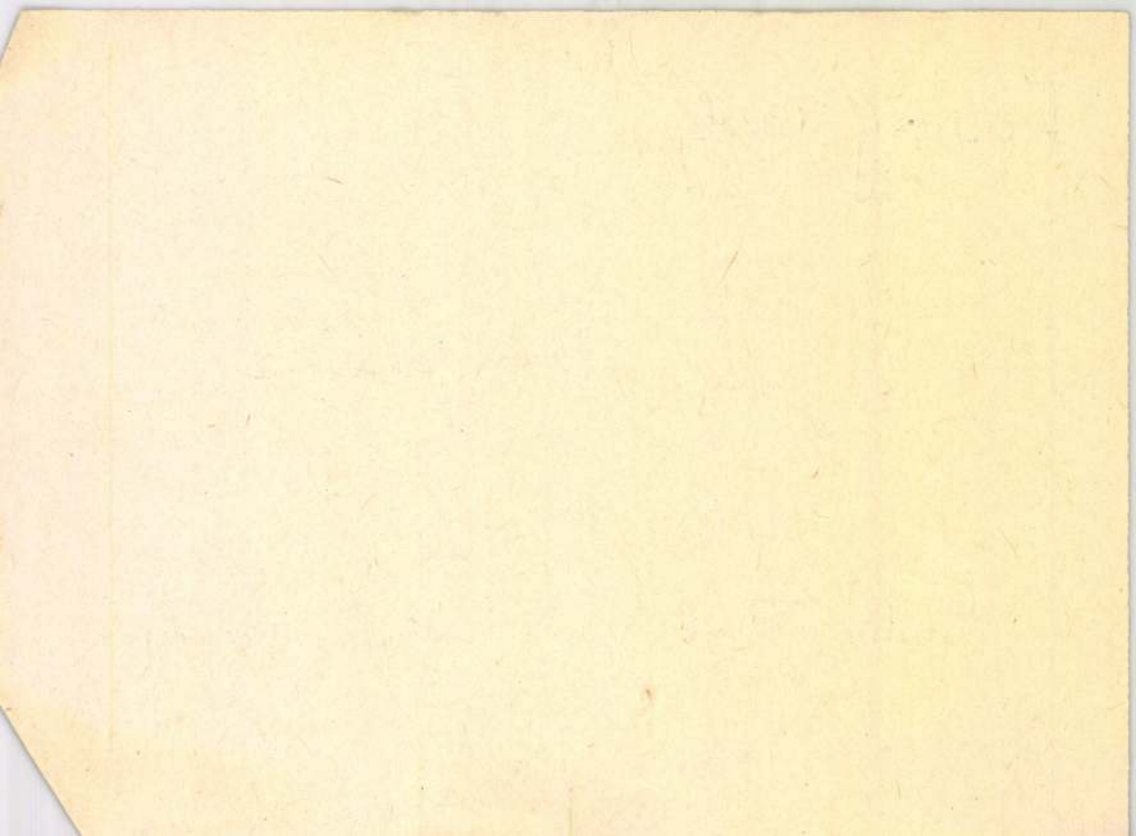

Francis Károly

Wave culture

"Studio 58-68"

Myra Wansel
1969 Jan 7

Ferenczy Károly (1862-1917)

A Magyar nyelvű festők élelmiséje (1897,
plakátterv, 82 x 122 cm)
kappanulajdos

Kiss László: kappanulajdos történetének
életrajza 1849-1945. (Bp. 1969)

144-145 old.

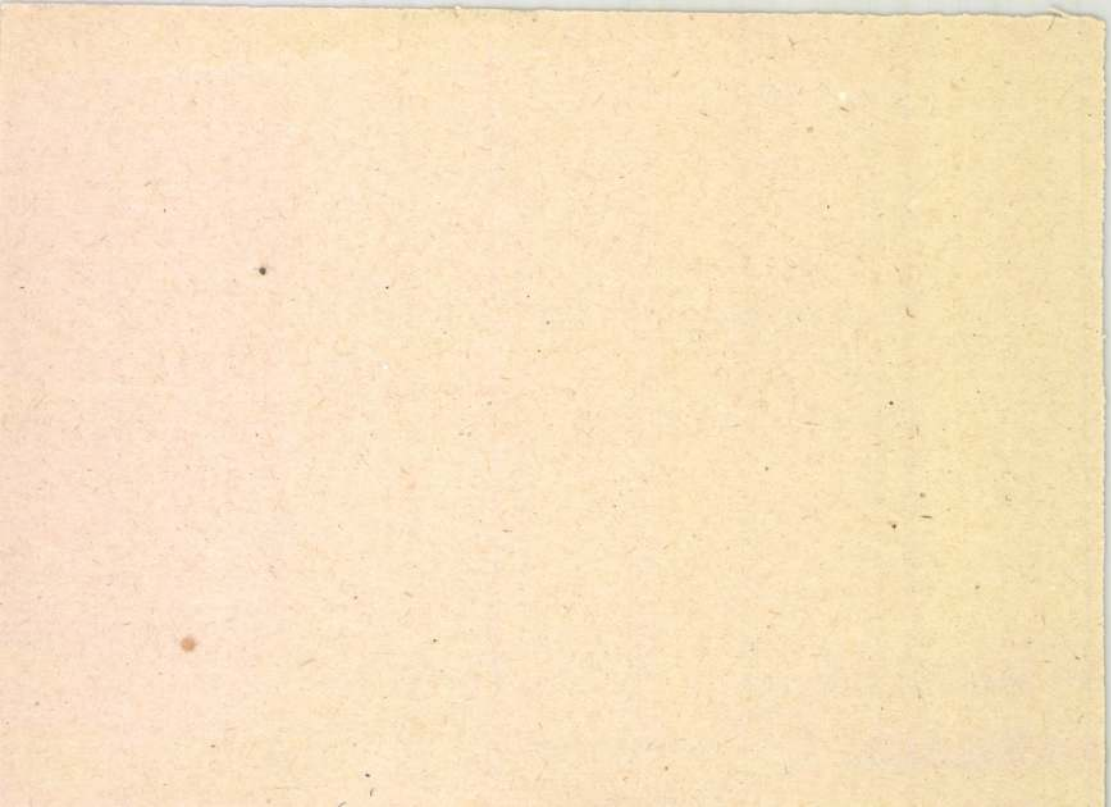
Tweaczy kar^osty
K 64

Magnishotepitru tawut Larry

Atu la K 64

Bodzil Tweac: Ba'sa Aiglonat^L

Euchanepororaj (1967 - dat. 26. 9. 1961)

Ferency Károly

foto

leltetés

Losonczi Miklós: Lakosság és Területgazdálkodás
Létszámok, 1970. július - 24 lap.

Handwritten text, possibly a name or title, written in cursive.

Handwritten text, possibly a name or title, written in cursive.

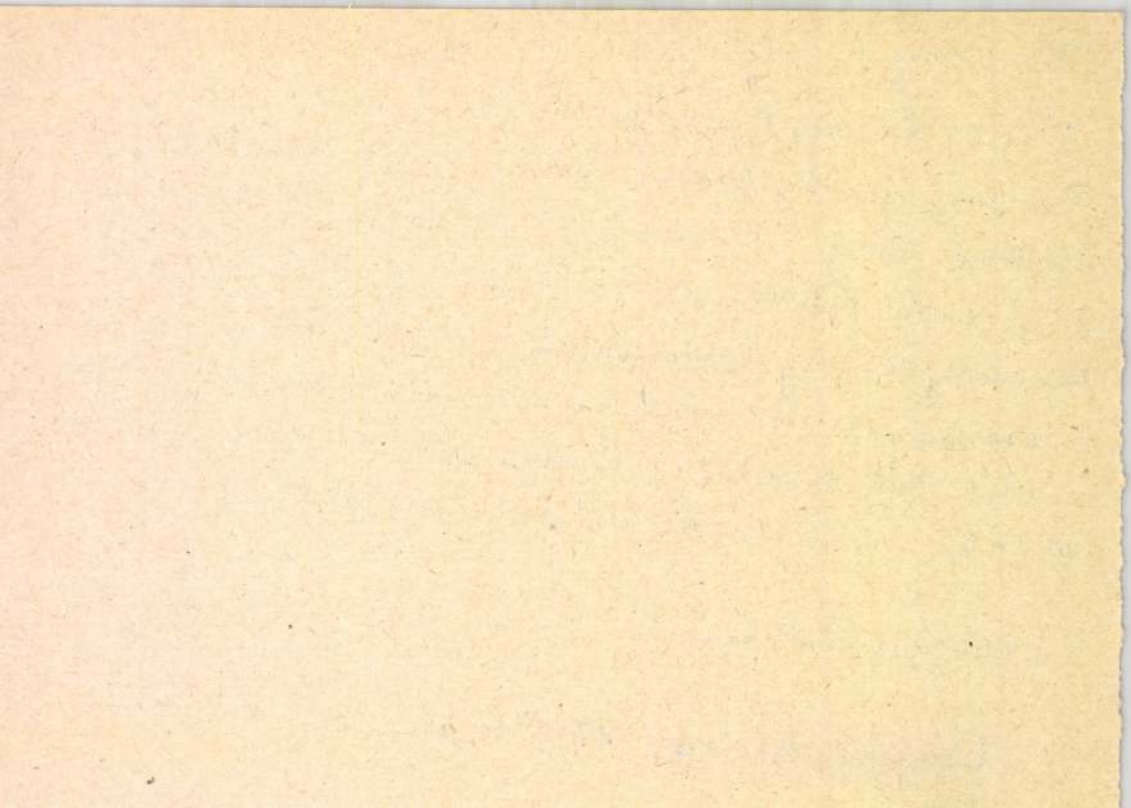
Handwritten text, possibly a name or title, written in cursive.

Handwritten text, possibly a name or title, written in cursive.

Ferenczy Károly, ^{Amos Tímre,} Czímra György,
Vajda Lejos, Paizs Goebel Jenő,
Bacsay Jenő, Czobel Béla, Göllner Miklós,
Hlovai Varga István, Deim Pál és Balogh László
művének állításait kiállították a keletendrei
Ferenczy Károly környelében, a keletendrei nép-
kesetében, a művésztelép fenállásának 40 évfor-
dulója alkalmából. (Ösmesen 30 hejdan és most
itt lakó művés 80 állítása swepel).

Kulturális környel

Hogy- Hírlep, 1968 September 16. G. l.

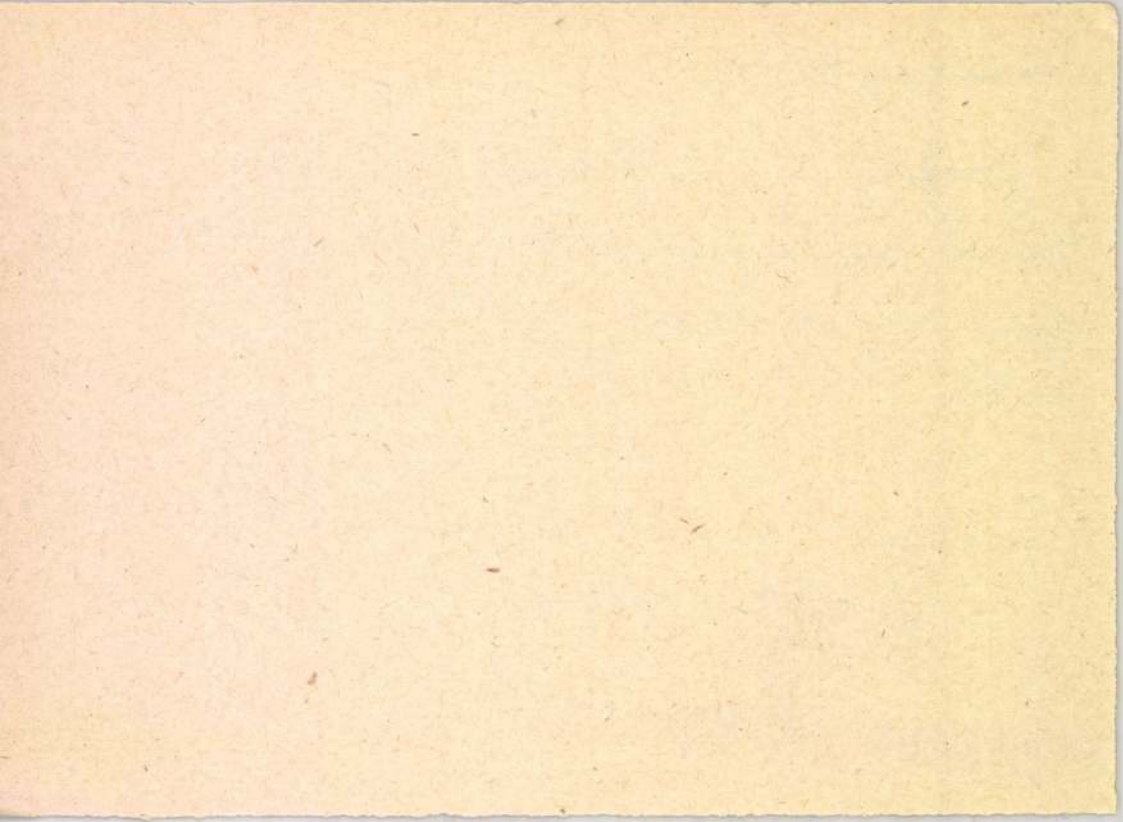

Ferenczy Károly,

Hollószy Sándor, Trányi-Grünwald és Réti
István néphagyományi festőkhöz képest közzétett műve
olyan nagy műveltség, mint a Szentendrei
festőkhöz műveit közzétett.

A Szentendrei festőket négyen évek (Németkői Lajos)
(Kultúra - Művészet)

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 15. 9. l

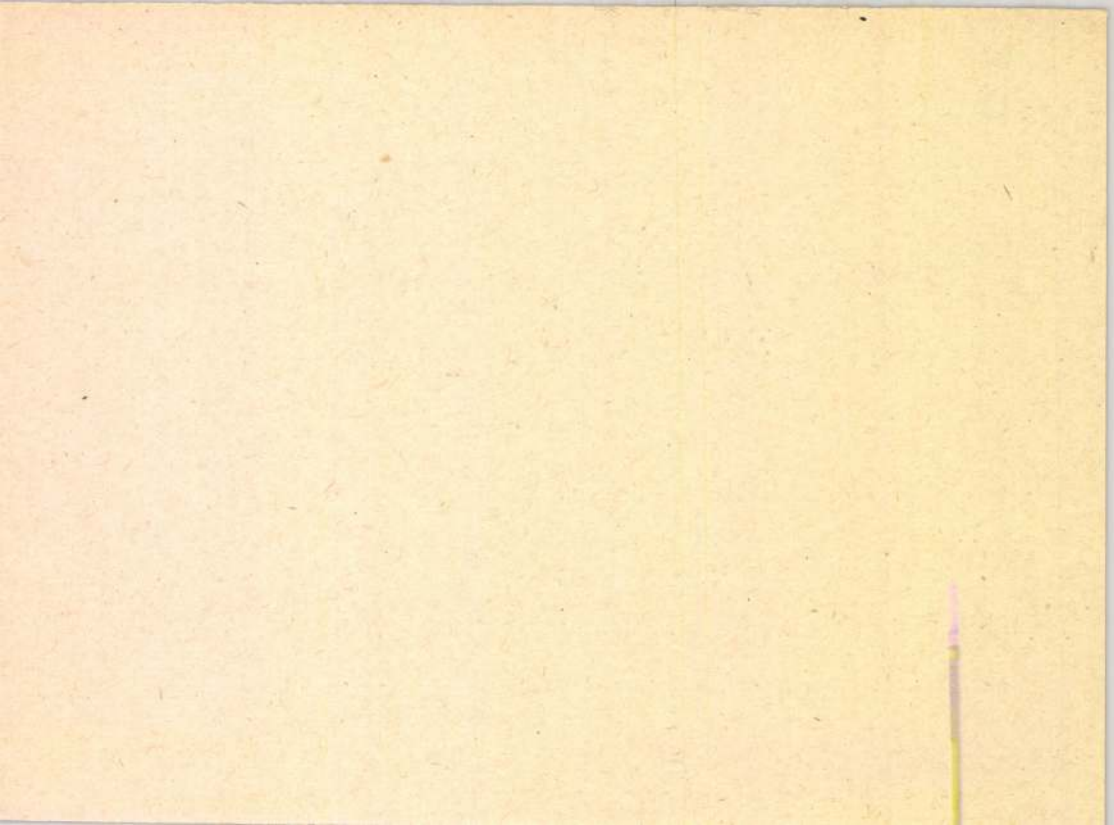
Ferenczy Károly, festő

MDK

Tanára volt Farkas Istváné.

Károly Miklós: La'bona'sok, a'lon képek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 3.

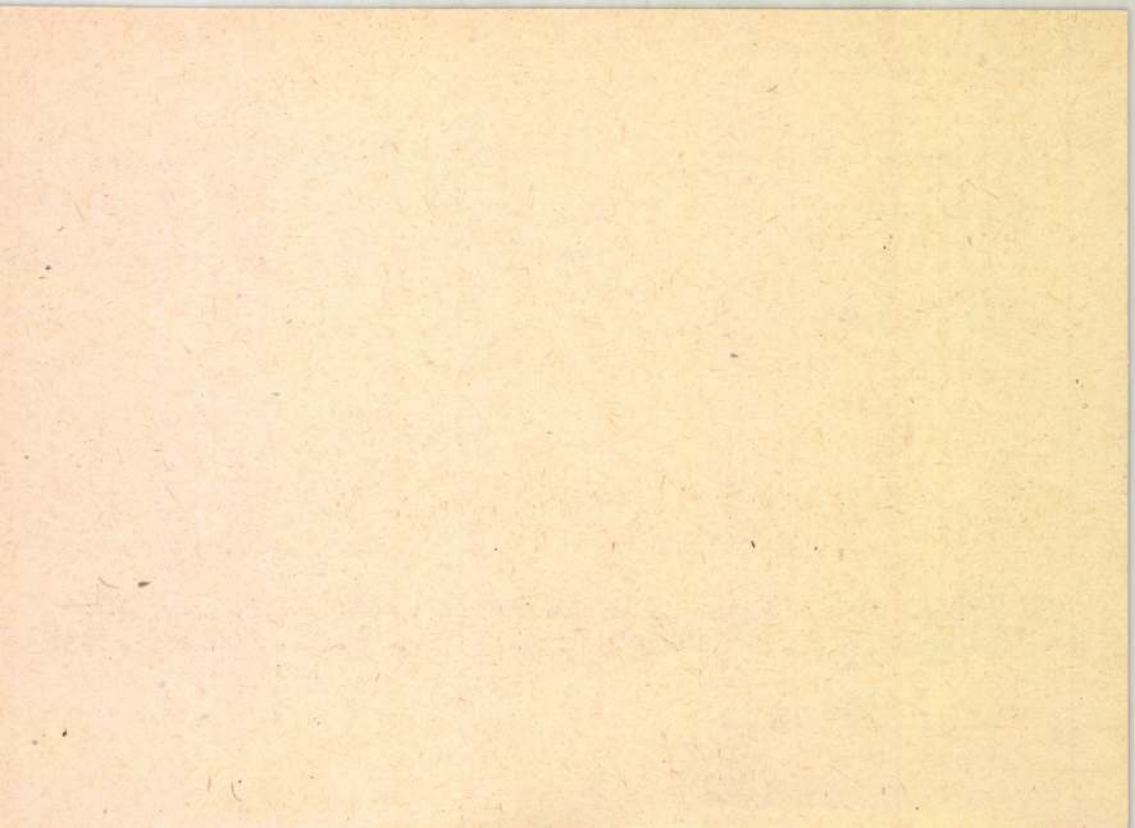

Fereny Karoly

Tóth Eötvös. A magyar impériouzmus elő-
estéjei. - Emlékezés Ferency Károlyra
(1862-1917.) - Hajdú-Bihar Megyei Hírlap,
1967. febr. 26.

Az 1967. évi magyar névesszertörténeti irodalom bib-
liográfiája / Művtört. ért. 1970. 1. sz. 63-107. l./

82. l.

Fereury Károly

R.T.: Fereury Károly. - Felső-Mezői Hírlap,
1967. márc. 19. - Észak-Magyarország,
1967. márc. 10. - Pest Megyei Hírlap,
1967. márc. 18.

As 1967. évi magyar névesszertörténeti irodalom bib-
liográfiája / Művtört. Ért. 1970. I. sz. 68-107. 1./

81. 1.

12/18

Ferency Károly, festő

MDK

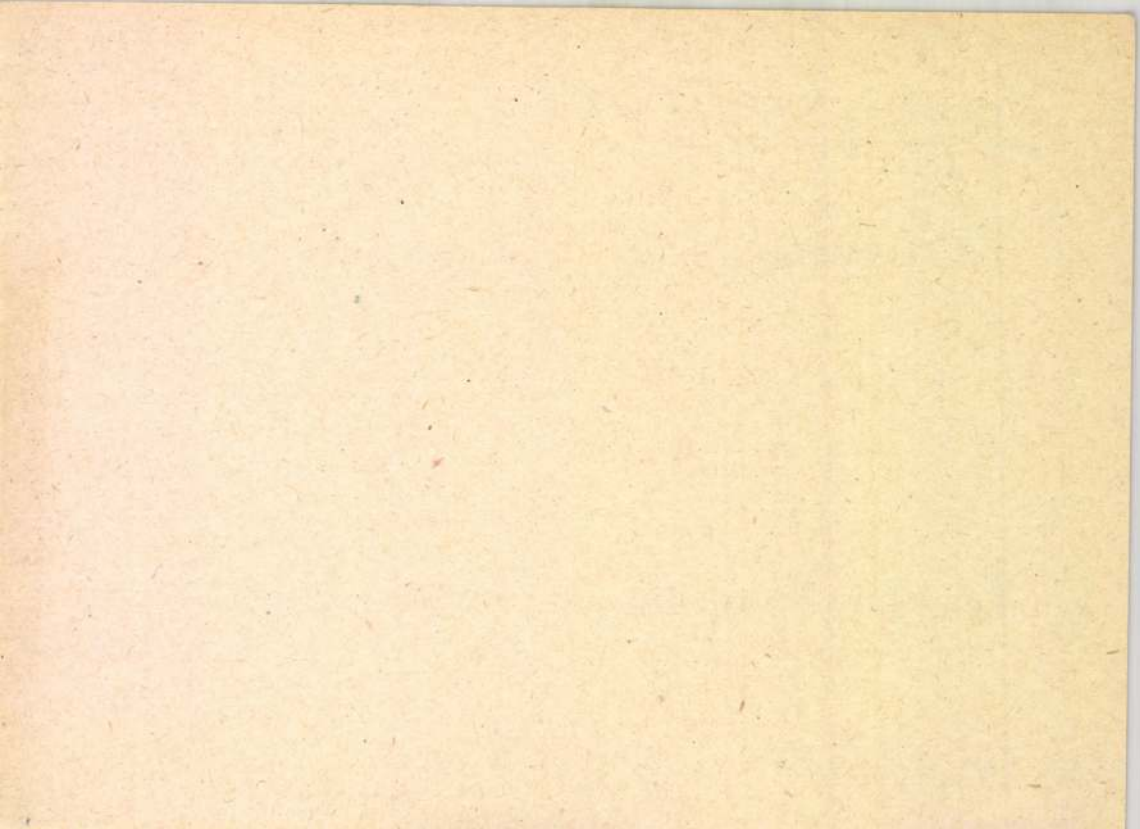
Leutendán is dolgozott.

hi; Rész: Könyvek a Dunahemjéről

418-426.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. július

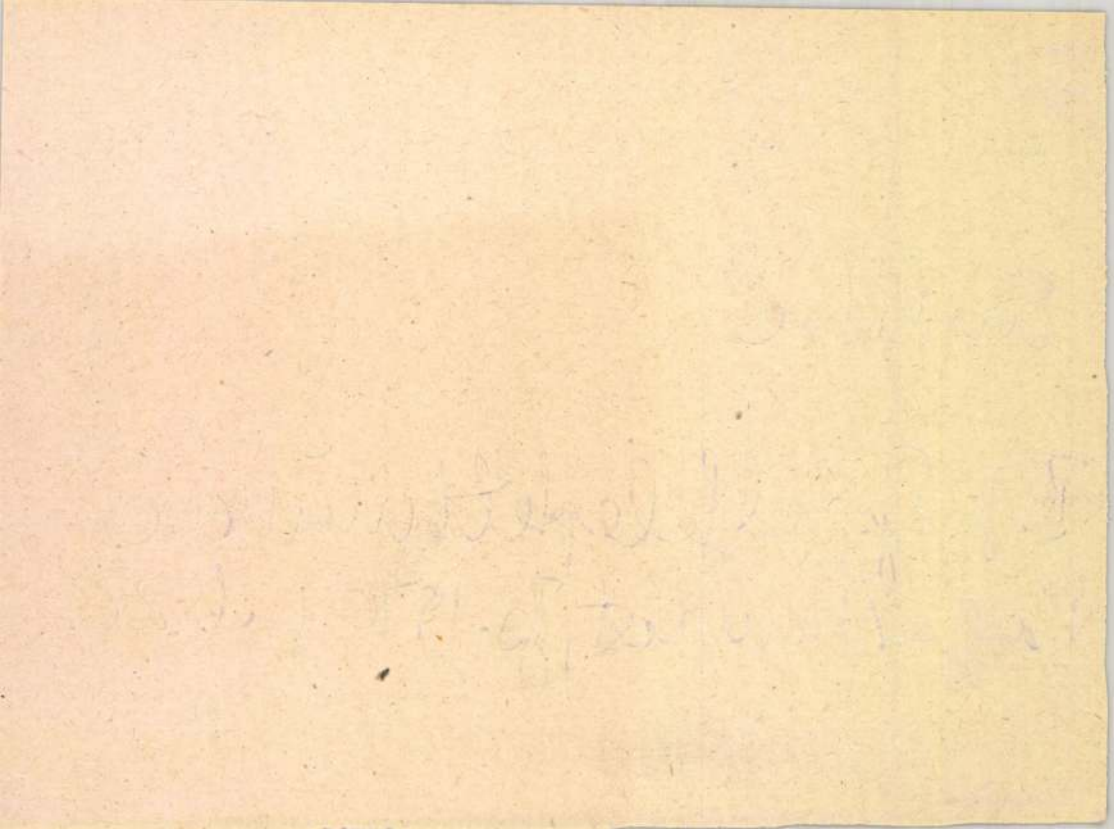
XIII/7

Feverary Candy

Enlilre

B.T. G. elfeleptt mivese
Neger/Neuret, B. 1970: jül. 22.

Ferenczy Károly

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HÍRDETO

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP Budapest

1970. III. 18

Ritka jubileumot ünnepel a művészeti élet. Ma 80 éve Ferenczy Károly festőművésznek, az utolsó magyar festészet kimagasló mesterének ikrei születtek: Béni és Noémi. Mindketten apjuk nyomába léptek, művészekké váltak, Béni szobrász lett, Noémi gobelinművész. És nemcsak születésük, de sorsuk is ikrekké tette őket.

Ferenczy Béni korán érett művészé és korán érett emberré is. A Tanácsköztársaság idején szerepet vállalt a politikában és ezért emigrációs sors jutott neki: előbb 12 évig Bécs, majd néhány évre Moszkva, utóbb ismét Bécs, egé-

Béni és Noémi

szen 1936-ig, amikor végrehazatelepeült.

Ferenczy Noémi élethasonló. A munkáosztránszolidaritása amelyhez mindmáig fegyes — őt is emigrációkényszerítette, ahon 1932-ben tért végleg h

Azonos alapvonal mutat művészetük megfogalmazás nagylúsága, a szerkezetelmák tisztelete és a sformarend ellenére isvéttel áthatott lírai kenység jellemzi mágukat. Közösek ab hogy mindketten az

következők tanítómesterei-
vé váltak. A szobrász talán
csak az utódok egy részé-
re hatott, de a gobelinter-
vező sokáig szinte egyedüli
példaképe volt a felnövő
iparművész-generációnak.
És nemcsak művészetük-
ben, hanem emberi magatartásukban is, esz-
való hűségükben is
Ferenczy Béni és Feren-
csy Noémi művészársá-
g jelentőségét a állam is elis-
dalom és az állam is elis-
merte; mindkettőjüket a
legmagasabb művészi ki-
tüntetésben, a Kossuth-
díjban részesítette.

B. I.

műhelyt épí-
détől már száz
zatani. A ki-
lyeit is kiélé-
vidéki fiókot

Ferenczy Károly (1862-1917)

"Joseph Sold into Slavery by his Brothers"
(1900) c. képe (emlék)

szerepel az a la'bbi teleraton

- booky - : modern classics of Hungarian
painting in the Ernst Museum

Daily News 1969 x. 15

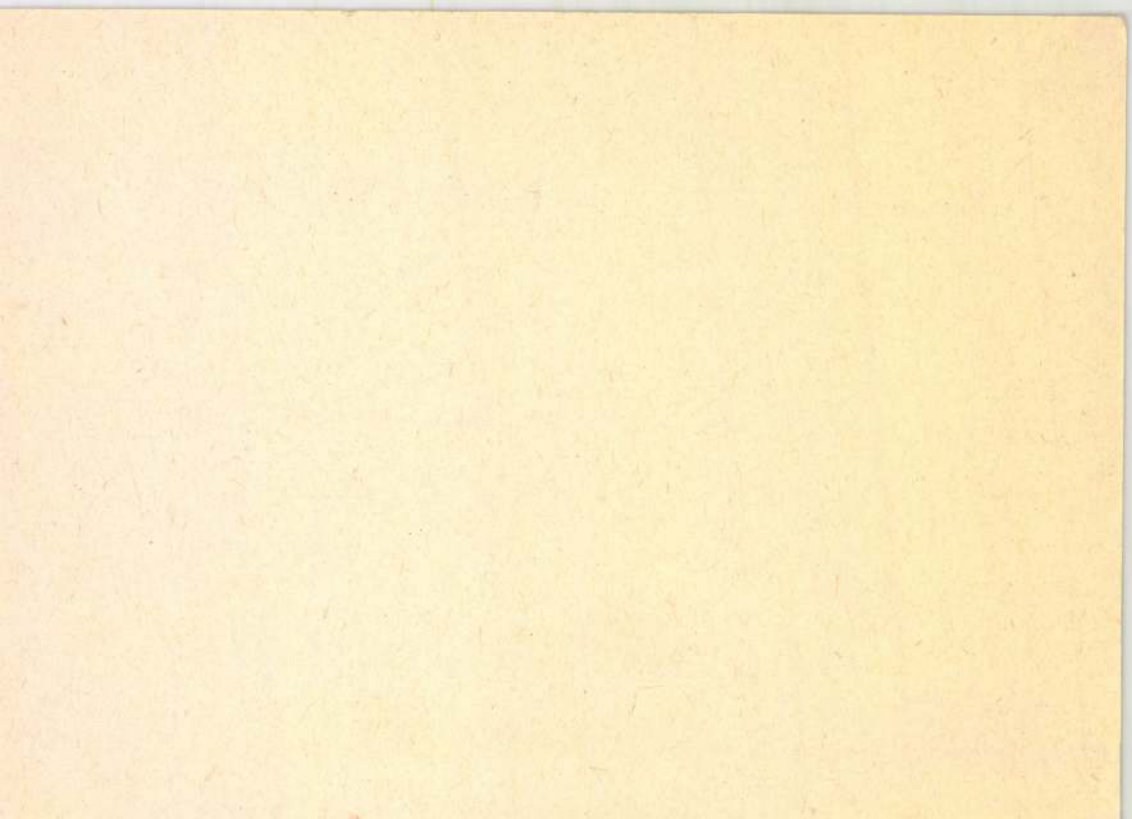

Ferenczy Károly

Szerpel az alábbi tartalom

Rideg György: Művészetünk nagy
Lorszala az Ernst Múzeumban

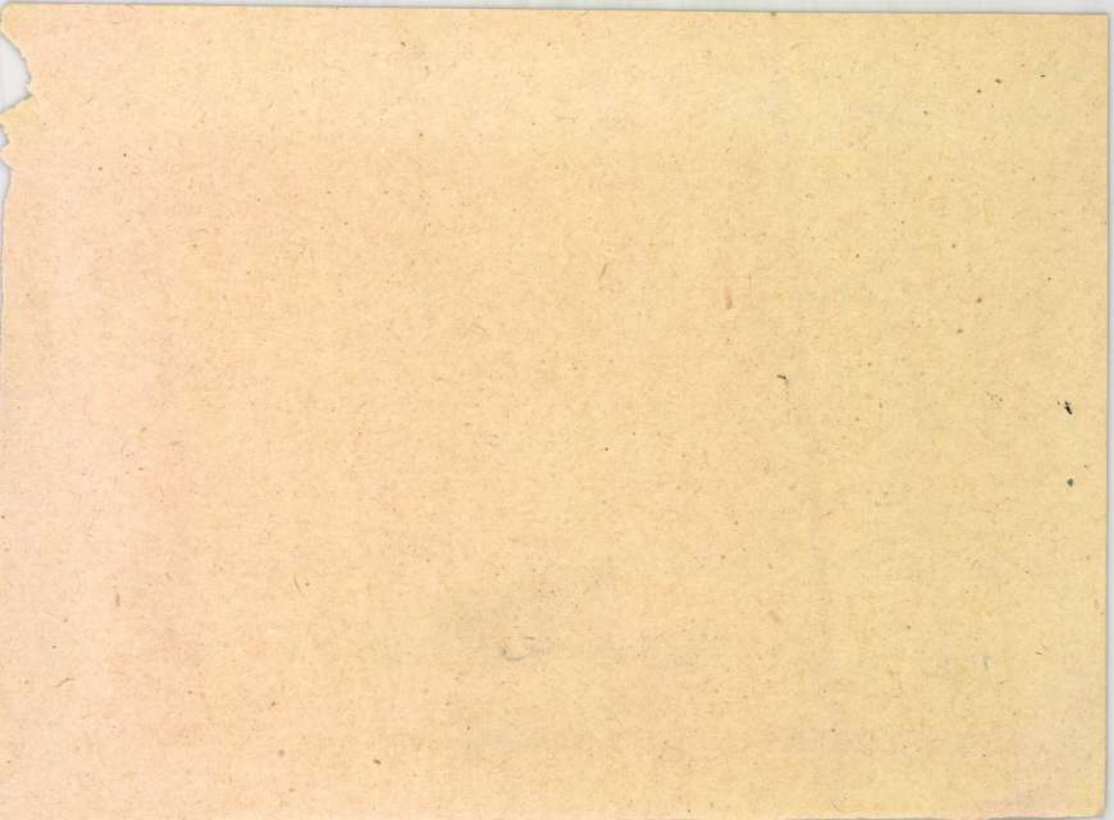
Műtrava 1969 IX. 30

Jenősey Károly

Emil'ke

Száz éke született Thorma János
Petőfi népe Keskenyét 1970. máj. 13.

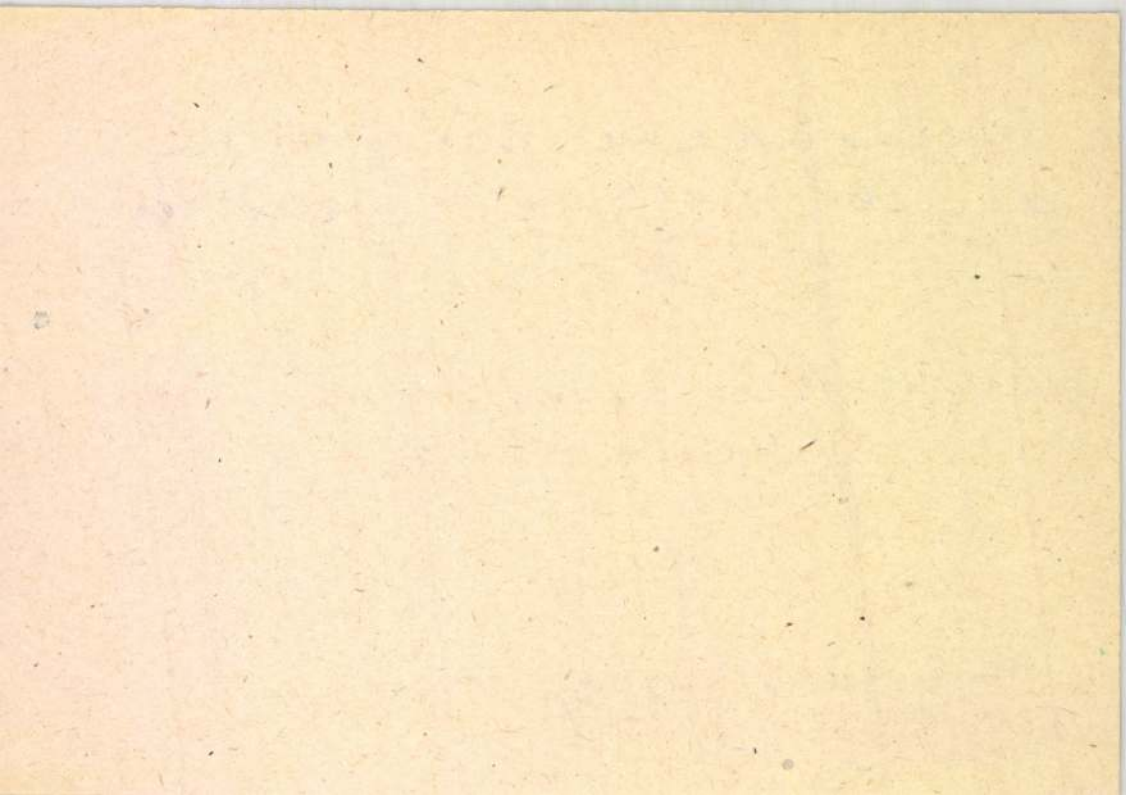

Ferencvay Károly

Festményekkel díjazott az
aradói kislabou festésűre

N.M.: A Ferencvay Károly műveim
új festménye.

Pestúnygyer. Húslap 1970. I. 10

Fercuczy Károly

Par excellence naturalista festészeté nem élhette el a fizikai valóságra hagyathozás francia objektivitását, hanem a természet optikai valósága mögött valami „nem fizikait” érzett, amit a Biblia és a keresztény mítosz ~~ke~~ demivel tudott kifejezni.

Kovács Eö. Deirón's Gyula, Comio, 1968, 55.l.

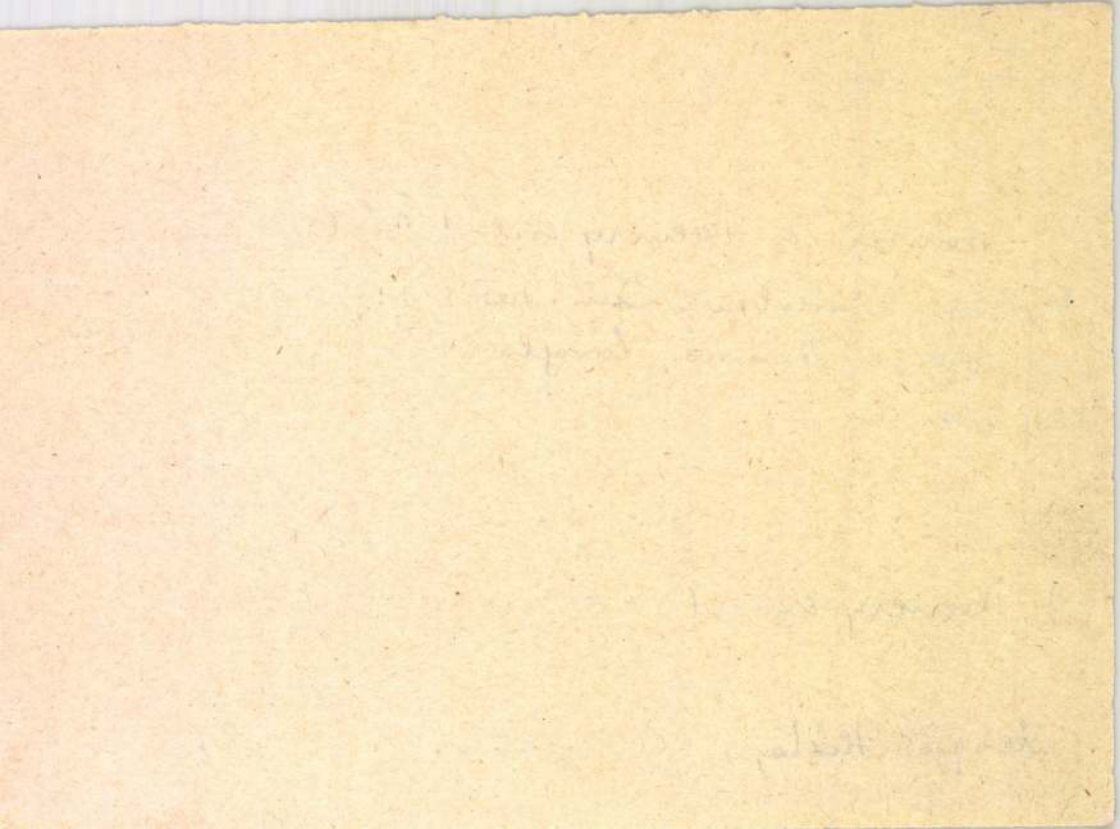

Ferencv Kárdy

művei a Ferencv egyesületi kiállításán, a
budapesti múzeumban. A művek között: Művészi
est, Október, Festőnő, Lovagló asszony, Vörös köntös
női alk.

A Ferencv egyesület (Hornóth Béla)

Mayer István, 1968 június 21 91.

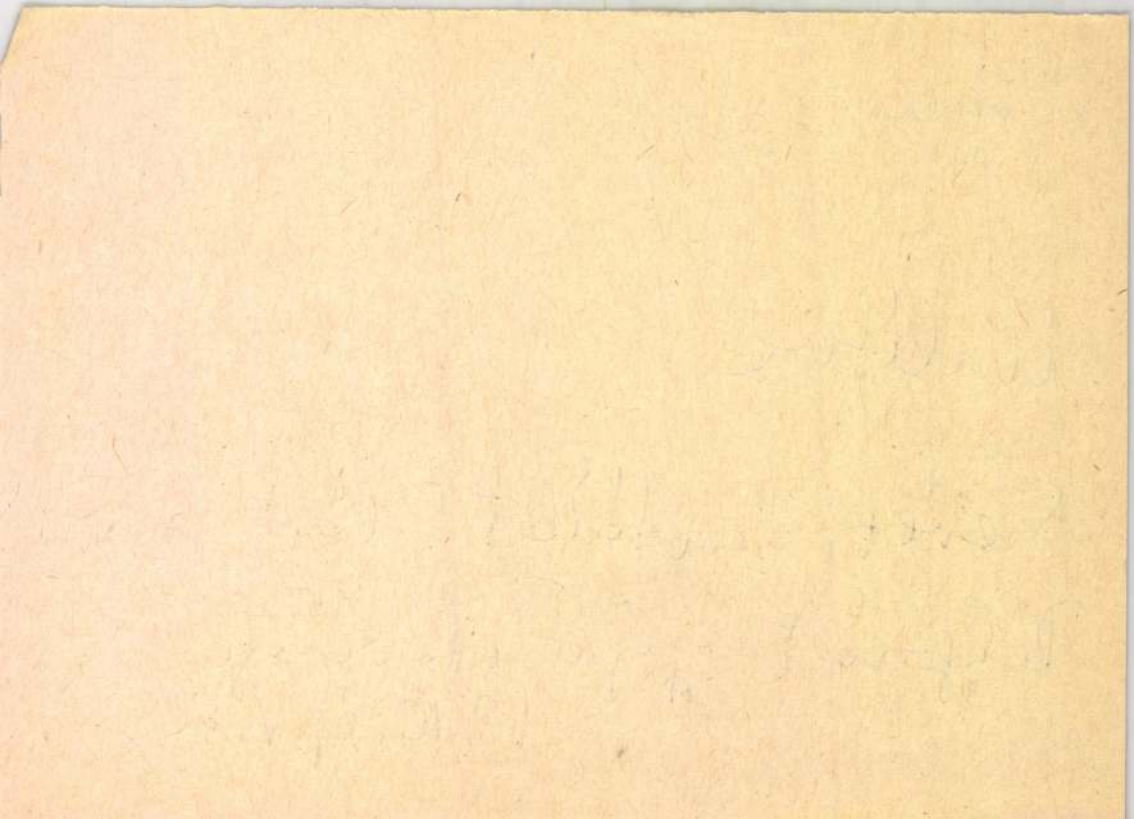

Terencey Kowely

Enlitve

Sevethi Bantelot? (S.)

Tolfont Lepino, Katabeinge
1970, Apr. 12.

Ferency Károly

Említés

Parkányi Károly: A Petro-⁷szifemény
kiallítása

Déli Hírlap

1970. máj. 3.

Fosenczy Károly
főnö

Méltóság.

Előnyeltem: Székely Károlyt Székely
Művészet, 1970. május - 30 nap

For more information
see page 10

Auto 1111

11/11/11
11/11/11

Ferecsny Károly, fenté

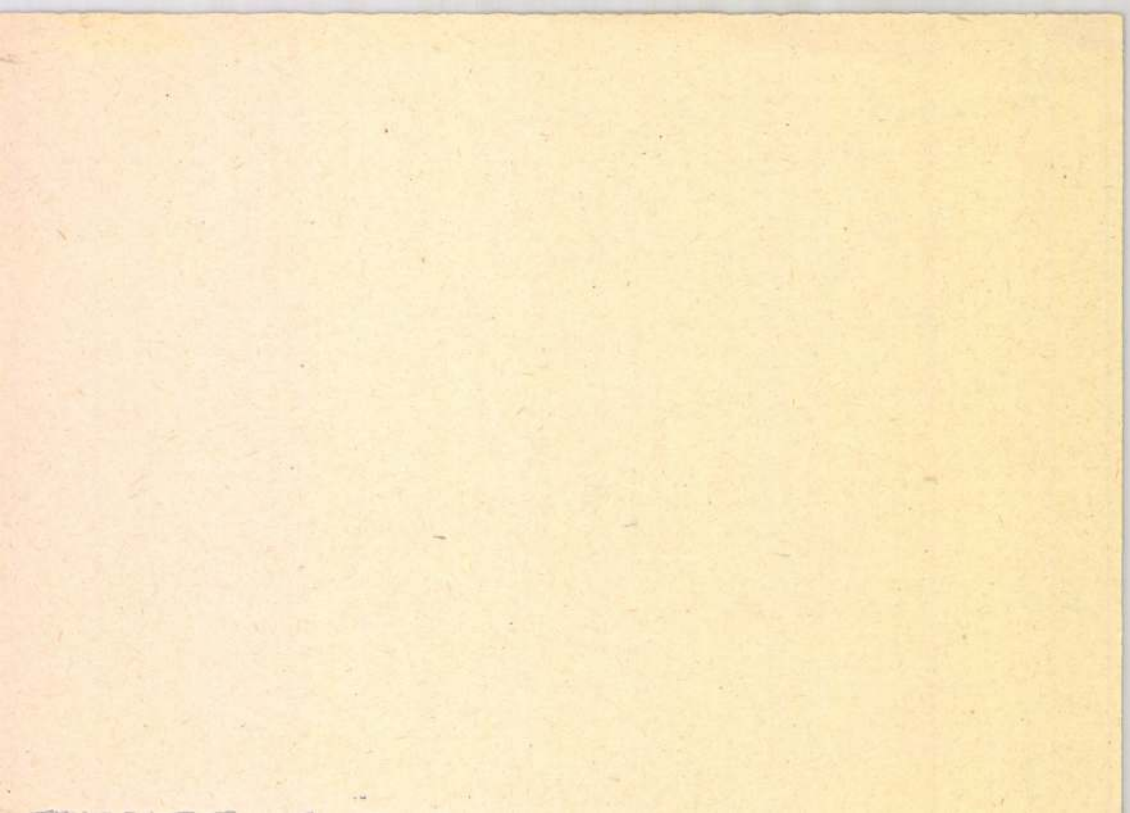
MDK

A Margit-nézetű a noborom-hobó
a sok más nobor körött a ferecsny
Károlyt a'bráló nobor is ledőnköttek

Köve Ernye: Felháborító rombolás

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. júl. 4.

Ferency Károly, fests

MDK

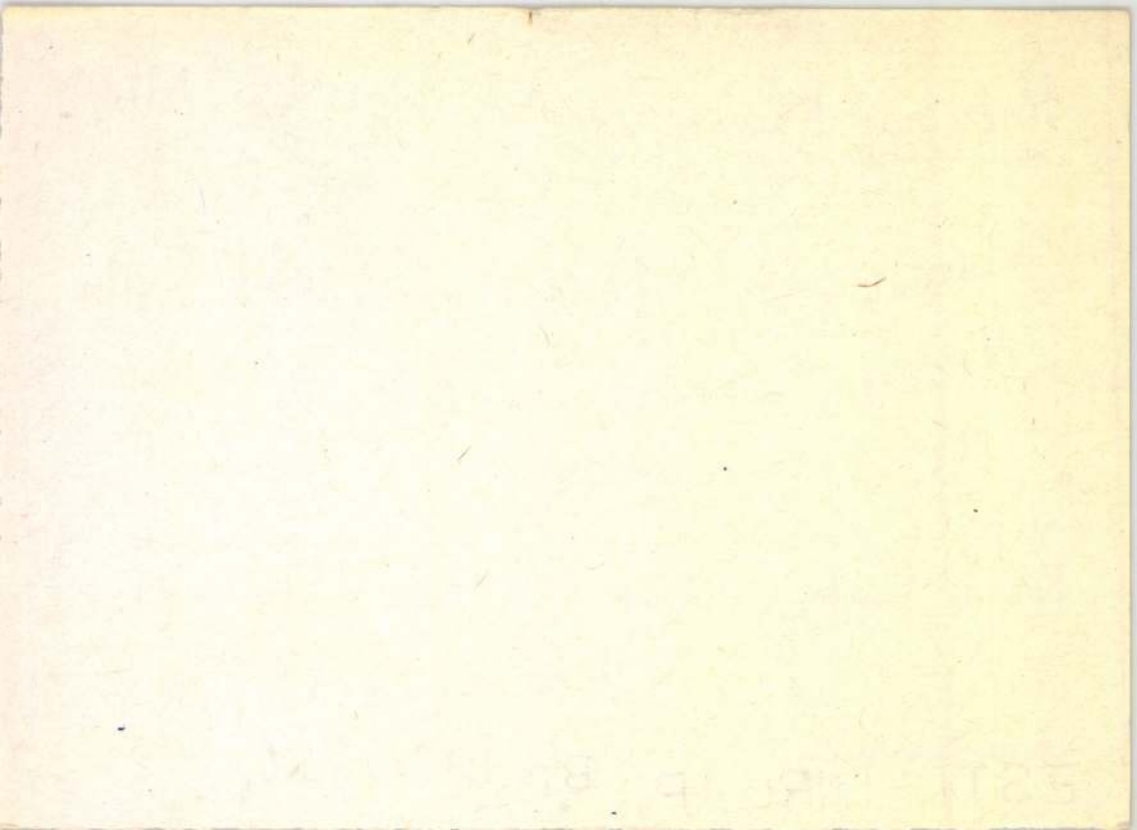
"Neurali a hipe ten zuhant a jübe

Ferency [Károly] nohna ...."

His a rombolá sok köf ...

Kösa Gabra: Mint o'sember a nikla kömb-
köf 3.

ESTI HIRLAP, Br. 1970. jül. 8

Ferenczy Károly
festő

Pogány Ferenc mestere toll

Delegáció: Pogány Ferenc műterem
Művészet, 1970. június - 9 lap.

1848

1848

1848

1848

1848

Ferencv Károly

Kezpelet a nemzetre, mint nek
töl lakás a felervár. Csök István
Képtábor.

Passuth Körtine: Szentendre -
Felervárca,

Tükös 1969 XI. 25

Fercuczy Károly

A hegybeszéd. 1896 /reprint/

Körmös E. A. Diktató Gyűjtemény, Csorna, 1968

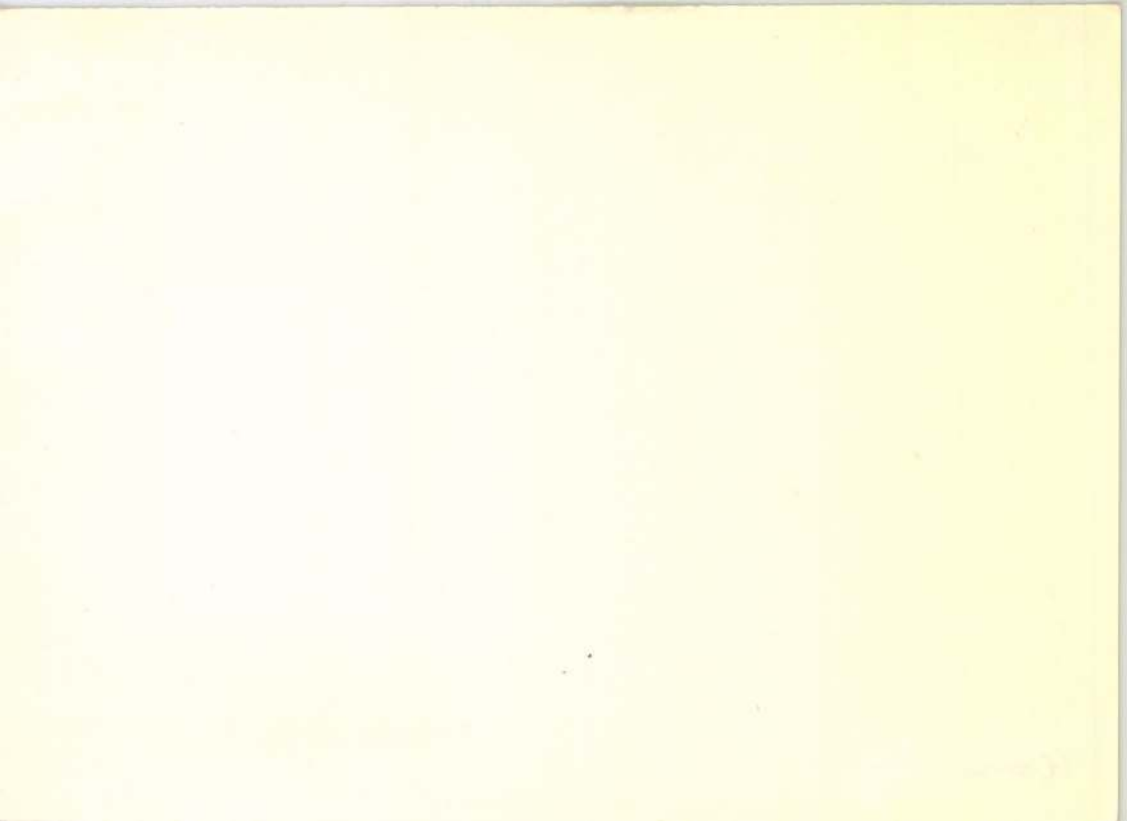
45. l.

Fereczy Károly

Este. 1912 / reprint /.

Komárka. Deutscher Verlag, Leipzig, 1968 67. l.

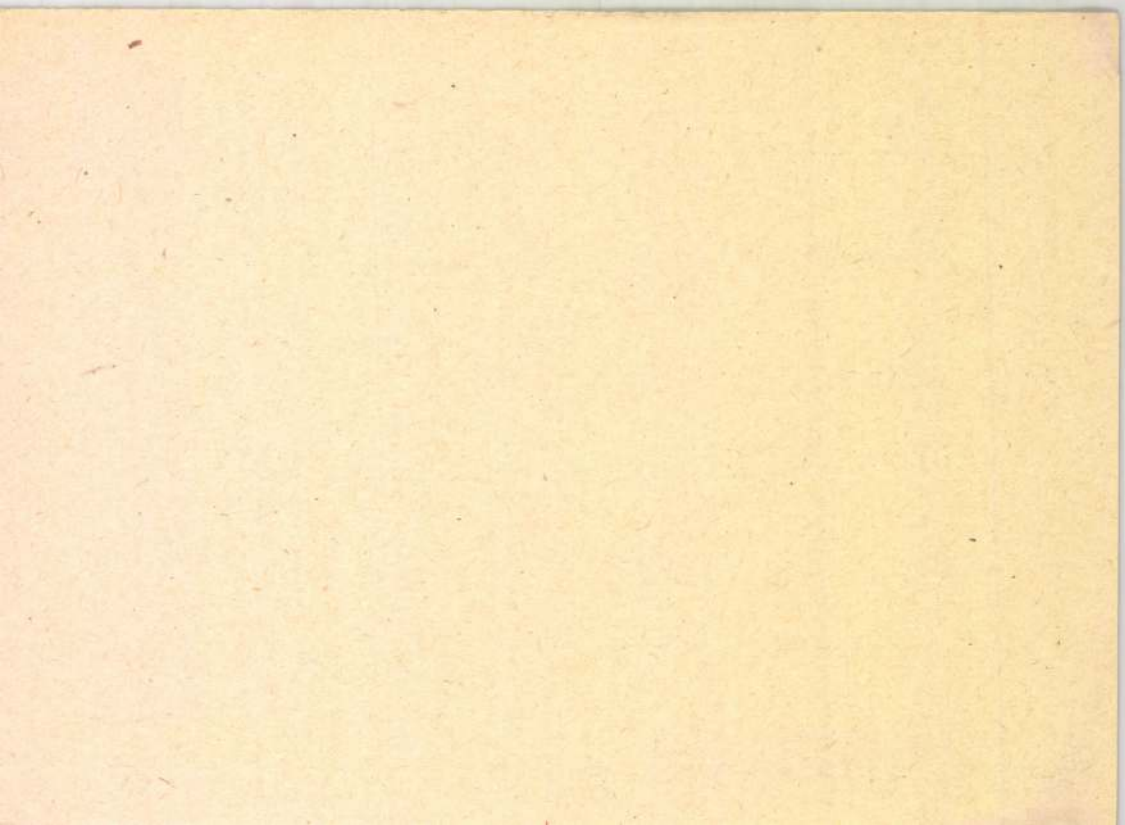
Ferency Károly, festő

Mikola Andrá, tanítványa volt

Ferency Károlynak.

- : Elhívny Mikola Andrá romániai
munkás- festőművéh 8.

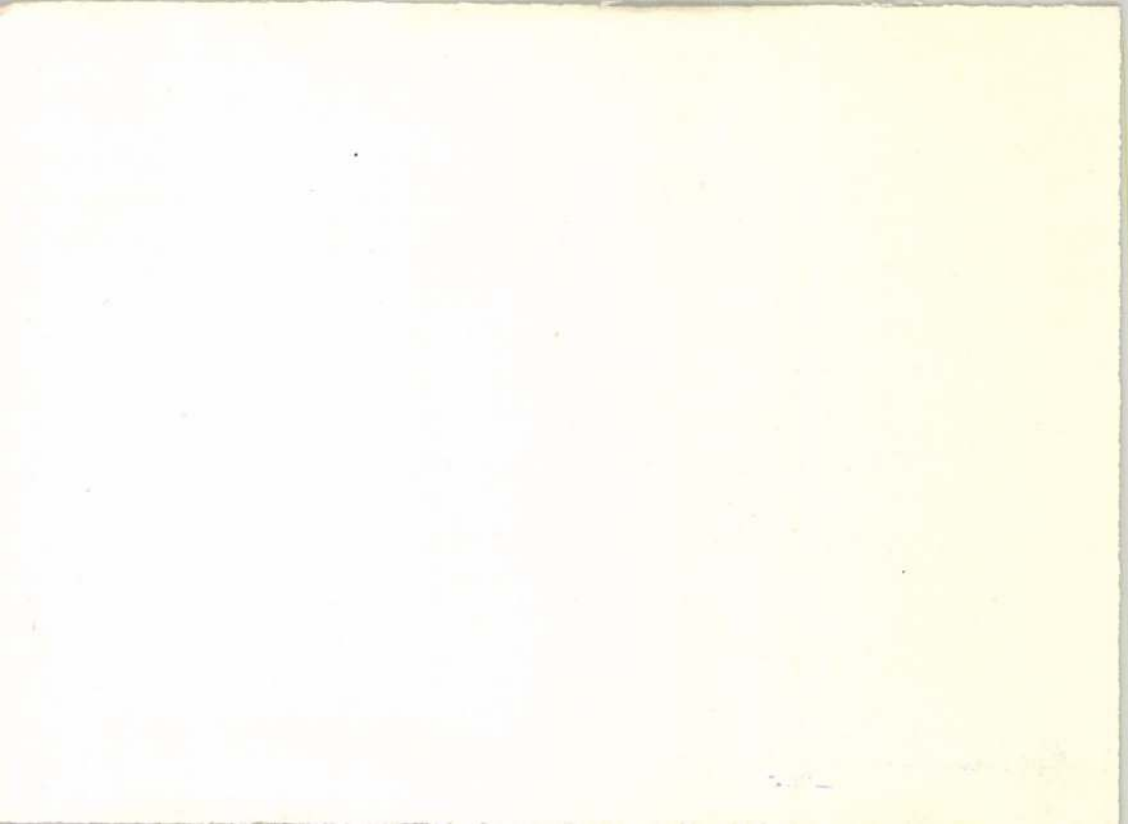
Népszabadság, Bp. 1970. júl. 10.

Fereuczky Károly

A Berényi né /Idill/, Uitz né /Kompozíció/, Der-
kontonál /Estés stb /megtalálható kétféltékés
kompozíciós példát 1916-os Gyűjtemény
c- festményében /Gentzen-köt. No. 351/ is megadom.

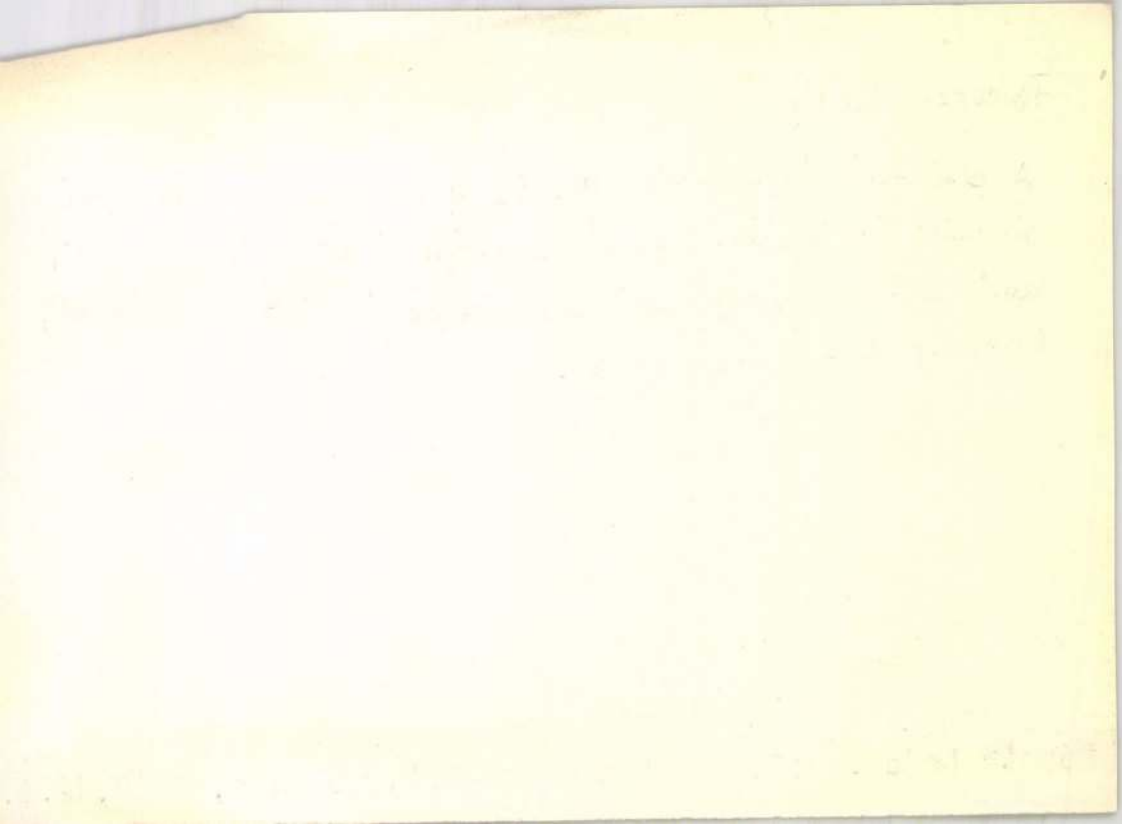
Körmös Er. Leírás Gyűjtő, Leírás, 1908, 43.l.

Fercuczy Károly

A plein-air kapcsán említve. Ez a műndívei közül a legjobban. 1893-tól alakítja ki azt a formanyelvet, ami később a magyar stílus jellemzője lett /Módoróval, Önanckép 1893, Orfeusz 1894/.

Fereuczky Károly

Réti István 1900 k.-i plein-air próbálkozásai Fereuczky-
hez és Hollósyéhoz viszonyítva elmaradtak.

Fercuczy Károly

A művészetből leszármazott elvok, stíluseszmelelyok propa-
gátora Retti István lett.

Szentendrei művészek Székesfehérváron

A sok óvatos, tüzet vízzel bekijéző válogatás után a székesfehérvári Csók István Galériában — pontosabban: az elküldött emeleti teremben — lehetőség nyílt képekkel bebizonyítani, mi a „szentendrei festészet”. Az eddigi kiállítások ugyanis — kimondva vagy kimondatlanul — valamilyen folyamatosságot kerestek Ferenczy Károly és Korniss Dezső között, Fehérvárott egyértelműen kiténik a rendezés álláspontja, és ez nagyon jó. Nemcsak azért, mert izgalmas és szinte soha ki nem állított műveket láthatunk, nemcsak azért, mert a háttérbe húzódók között olyan rokonszenves és gyöngédségében is nagy erejű művész fedezhető fel, mint Vajda Júlia, nemcsak azért, mert a fehérvári galéria komolyan veszi feladatát, és egyéb galériáktól eltérően nem raktárban „mutatja be” a XX. századi magyar festészetet, hanem azért is, mert a modern hagyomány feltárása mellett fényt vetett a modern hagyomány követésében rejelő konzervativizmus veszélyére is.

Fényképek villantják fel Szentendre házaiknak parasztkorok és délszláv motívumait, annak a környezetnek a jegyeit, amely hozzásegítette Vajda Lajost és társait, hogy a Horthy-hivatalosság által támogatott „nemzeti” festészet helyett *európai távlatokban* gondolkozzanak. Vajda azonban még ennél is továbblépett; az adott korszakban megoldhatatlan feladatot választott: megpróbált *kelet-európai* módon gondolkodni. Alig néhány évvel az úvidéki vérfürdő előtt készült Vajda ikonos önarcképe...

Paizs-Goebel Jenő mesevilága, Göllner Miklós valóságos tárgyakat valóságfeletti álomba emelő hangulata, Gráber Margit őszinte lírája emelkedik felül annyira a nagybányai vagy posztnagybányai hagyományon, hogy indokoltan sorolható a szentendrei festészethez. Szentendrén a harmincas-negyvenes években *valami új kezdődött*: az érzelmek létjogosultságának elismerése mellett a *gondolkodás tisztelete* lépett előtérbe. A magyar festészet addig — a Nyolcaktól és néhány elszigetelt kísérlettől eltekintve — a táj, a csendélet, a portré, az akt megszüpített, költői, érzelmekkel telített tükrözését tűzte ki feladatául. Arról az igényről, hogy gondolkodásra, képzetársításokra, filozofikus töprengésre késztessek a nézőt, a festők és közönségük egyaránt lemondtak. Így volt ez a Gresham-kör vagy Nagybánya legtehetségesebb tagjainál is. Szentendrén azonban új magyar festészet született — jobb termi-

nus híján, nevezzük modernnek. Egyik ága — a konstruktív felépítés szigorú tisztelete és megkövetelése, Barcsay Jenő vagy Kmetty János művészete — a kiállítás tükrében úgy tűnik — *véletlenül* alakult ki éppen Szentendrén. Egyetemesebb igényű annál, sem hogy *egy* városhoz lehetne kötni, bármennyire is kitűnő táptalaja volt a kanyargó szentendrei utcák világa a konstruktív szemléletnek (mint például Miháitz Pál képein). A konstruktivizmus több annál, hogy csak szentendrineinek nevezzük — de egyben kevés is ahhoz, hogy „szentendrei” legyen, mert mikor a kiegyensúlyozott nyugalomért lemondott a természetes látvány érzéki gyönyöréről, részben lemondott a gondolatok képi világában való elmélyedéséről is. Lemondott arról az átgondolt, minden játéknak tűnő formát gondolatra építő, nézőjét töprengésre, azonosulásra, vagy vitára készítő törekvésről, amelyet az ész és érzélem tragédiáját képekké sűrítő Vajda Lajos, a népművészetet valóságfölöttivé költő Anna Margit, a lassan, de diadalmasan bontakozó Vajda Júlia, a játékosan drámái Bálint Endre, Szántó Piroska, Korniss Dezső vagy a szomorú meséket mondó Amos Imre művészete képviseli. A fehérvári kiállítás az elfogultságig határo-

zottan áll ki az „szentendrei” festészet mellett, joggal. *Ma csak ekkor és ekkor* született ki. Csak születhetett meg a 40-es évek második felében a kétségbeesett útkeresés és gondolatok. Béla vagy Barcsay meséértékű festészei helyhez — a természetig.

Hogy a szentendrei festészet csak ott és akkor született meg, ez azt is jelenti, hogy ez ma nem folyhat tovább. *Úgy*. *Mig* a nagy maradt részvevők Budapestre, majd a fiatalok egyetemesen tévúton. Teljesen más távlatokban követik a „szentendrei” és ezért szentendrei értékeket nem követik sem útjaik sem jelölésük. „Párizstól” tanulásos értelmében nem új utakat keresve, hanem segítve, és életművet készítenek, mint hogy lelke pénzre váltják a...

...MAGYAR ÉRTÉK... LÉTE...

Budapest

NEFSZABADSÁG

1969 DEC 17

Teléfono: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI UT 11

HANGSÍK
MAGYAR

SZÓFOLYVÉTEL

Ferenczy Károly

BADSÁG

várott

utóbbi „szentend-
rellett, és úgy tű-
rt ez a művészet
ak így alakulha-
ekkor és csak itt
g a 30-as és a
gyar értelmisége
kereséséből ez a
kódoló lira; Czóbel
ay Jenő egyete-
szete nem köthe-
szentendrei" fes-

endrei művészet
kor: születetlet:
elenti, hogy ott
atódhat ugyan-
korszak életben
visszahúzódtak
szentendrére raj-
elkes, de alap-
járó csoportja,
rténelmi szituá-
a „szentendreie-
kadnak el tőlük.
hogy a „szent-
abban van, hogy
akít, és párizsi
tették azt, hogy
ak. A szó szo-
sítésrelevezők vol-
erestek, egymást
vüknek nem le-
éget elképzelni,
epigonok apró-
entiumukat.

ékely András

Vietnami sz

Keszthelyen, a város
ési házban kedden vie-
daritási ifjúsági nagy-
ttak mintegy 600 rész-
agygyűlésen megjelen-
en Dinh Can, a Vie-
okratikus Köztársaság
nagykövetségének titkára, Le-
an Nam, a Dél-vietnami Köz-
ársaság budapesti nagykövetsé-
ének attaséja, valamint a Veszp-
ém megyei pártbizottság és a
KISZ-bizottság képviselői, a vá-
ros állami és pártvezetői.

Molnár György, a KISZ köz-
ponti bizottságának titkára mon-
dott beszédet, majd átadta az
egymillió forint értékű rádió-tele-

fiataloknak.

*

A DNFF megalakulásának 9.
évfordulója alkalmából tegnap
magyar-vietnami barátsági na-
pot, majd este nagygyűlést ren-
deztek Jászakiséren. A rendezvé-
nyen részt vett és a gyűlésen fel-
szólalt Le Huu Van, a Dél-viet-
nami Köztársaság budapesti nagy-
követségének ideiglenes ügyvivő-
je.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete

a volt szakcsi tsz-elnök és büntársai ügyében

Kedden ítélték — fellebbe-
zés folytán — a Legfelsőbb Bíró-
ság Varga Imre volt szakcsi tsz-
elnök és társai bűnügyében,
amelyről annak idején lapunkban
részletesen beszámoltunk.

Varga Imre, akinek 1967-ben
havi átlagos jövedelme meghalad-
ta a 13 ezer forintot, visszaélve
beosztásával, sikksasztások és csa-
lások sorozatát követte el, s mint-
egy 1 millió 125 ezer forint kárt
okozott. A többi között nem léte-
ző nád vásárlására 200 ezer fo-
rintot vett fel a tsz-pénztárból,
ebből házat vásárolt magának.

teséggel zárt. A vádlottak bűnlis-
táján egyébként több más vissza-
élés, büncselekmény is szerepelt.

A Legfelsőbb Bíróság most Var-
ga Imrével szemben helyben-
hagyta az első fokon kiszabott 12
évi szabadságvesztést, Halmosi
büntetését pedig négy évről ötre
súlyosbította. A Legfelsőbb Bíró-
ság Janka Gergely dombóvári
építésvezető négyévi, Kántor Gá-
bor építési anyagkezelő négy és
fél évi, Varga Lajos volt orozari
tsz- főagronómus három és fél évi
szabadságvesztés büntetését, a
Müller István művezetővel szem-
ben kiszabott kilenchnapi sza-
badságvesztést és 800 forint pénz-
büntetést, Horváth József kisipa-
rossal szemben a héthónapi sza-
badságvesztést és 1500 forint
pénzbüntetést helybenhagyta.

A Legfelsőbb Bíróság a megyei
bíróház ítéletének a polgári jogi
igény megállapítására vonatkozó
részét (az első fokon három sze-
mélyrel szemben jogerőre emel-
kedett rendelkezések kivételével)
hatályon kívül helyezte s a sér-
teteket igényükkel egyéb törvé-
nyes útra utasította.

ÉZIO MAI MŰSORÁBÓL

zene hullámhosszán. 11.55: Néhány
perc tudomány. 12.00: Népdalok. 12.20:
Verdi: Simone Boccanegra. Részl.
12.40: A Falurádió műsora. 13.05: Két
szimfónia. Kettőtől — hatig...: Zenés
délután. 14.00: Zenekari muzsika. 14.16:
Orvosi tanácsok. 14.21: Mai témák, mai
dalok. 14.35: Operarészl. 14.55: Falusi
percek. 15.00: Virágének. 15.19: Fű-
vőzene. 15.33: Rádiójelenet. 15.43: Ré-
gi melódiák. 16.21: Kórusművek. 16.33:
B. Gligi olasz dalokat énekel. 16.43:
Könnyzene. 16.55: Barkácsolók öt-
perce. 17.00: Operettészl. 17.15: Hang-
verseny. 17.33: Slágerek kórusban.
8.10: Távirat karácsony éjjelén. 19.00:
Céringóritmusban. 19.14: Hangverseny
stúdióban. 20.28: Gárdonyi: Szu-
lyoghy miatyánkja. Rádióváltozat.
1.25: Népi zene. 21.45: Színházi jegy-
etek. 22.00: Negyedszázad magyar ze-

1910

Grafik von Károly Ferenczy

Einzelpreis: 3,— Ft

1021
Ferenczy
Károly

Fläche von 4000 m² auf
Landwirtschaftlichen Lan-
sausstellung in Budapest
n Herbst geplant.

Ernő Kopácsi, der General-
direktor des AGROTROSZT,
erklärte in seiner Eröffnungs-
rede, daß in Ungarn mehr als
70 000 Landmaschinen aus der
DDR in Betrieb stehen. Die
Produkte der DDR sind des-
halb so volkstümlich und ha-
ben sich deshalb in so weitem
Kreise in Ungarn ver-
breitet, weil sie den klimati-
schen, Boden- und Höhenver-
hältnissen entsprechen, viel-
seitig, leicht zu bedienen und
wirtschaftlich sind. Diesem
Umstand ist zu verdanken, daß
der Import von 5,5 Millionen
Rubel des Jahres 1965 im Jah-
re 1968 auf 8 Millionen Rubel
anstieg und sich im Vorjahr
um eine weitere Million er-
höhte.

Transports
herabgesetz
nerhalb
war der A
die eine
keine Qua
wird, verri
verarbeitet
mittelindus
(34,1, bzw.
ren vier L
trug der A
ter mehr a
stoff-, Pap
dustrie so
Pelz- und

Die Erh
beachtensw
lungen übe
der Arbeit
dustriebetr.
nisterieller
am 30. Mai 1968 294 000 Ar-
beiterinnen beschäftigt, d.h.
34,9% der Gesamtbeleg-
schaft. Infolge der Eigenar-
ten gewisser Industriesparten
und aus anderen Gründen
besteht die überwiegende

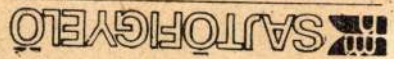
diese Zahl waren

Budapest
BUDAPESTER RUNDSCHAU

Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

BUDAPEST, IX., VILCZI UT 81

HANDEL
MAGAZIN

rechnen. Die Ungarischen
Optischen Werke (MOM) wer-
den ihre Präzisions-Nivellier-
einrichtung ausstellen und die
Firma Orion wird mit der auf
der Budapester Internationa-
len Messe mit der Goldme-

Keresik Ferhát pasa dzsámiját

Ferenczy Károly építész

Újabb régészeti kutatások Baranyában

(Tudósítónktól.)

Befejeződött a híres pécsi törökkori műemlék, a *Barbakán* feltárása, s az Országos Műemlék-felügyelőség tervezője, *Ferenczy Károly*, már a rendezési terveket készíti. Ennek alapján építik újjá nemcsak a hajdani őrtornyot, hanem környékét is: a Barbakán és a püspöki palota között húzódó területet.

Érdekes régészeti kutatás folyik Mecseknádasdon is. Itt eredeti pompájában állítják majd helyre a Temető-kápolnát (ismertebb nevén: a nádasdi Szent István-kápolnát). Am a restaurálás kezdete előtt még több kérdésre szeretnének választ kapni a régészek, például arra, hogy milyen korábbi építészeti rejtelmek vannak a jelenleg álló gótikus

kápolnának, valamint, hogy hol vannak a feljegyzések szerint itt álló hajdani johannita kolostor celláinak maradványai.

A Baranyában dolgozó régészeket izgató másik kérdés: pontosan hol állt *Ferhát pasa dzsámija*? Tekintettel arra, hogy Pécsen a Kazinczy és Kossuth Lajos utca sarkán álló épületeket felújítják, most lehetőség nyílik arra, hogy felderítsék a valahol ott „megbúvó” dzsámi nyomait. *Evlia Cselebi* XVII. századi török költő, aki végigjárta a meghódított területeket, úgy írt *Ferhát pasa dzsámijáról*, mint az egyik legszebb, bár kicsi török templomról. Ha nyomait megtalálják, helyreállítása után Pécs törökkori emlékei egy újabb, ritka kincessel gazdagodhatnak.

a Los

Hétfőn önl
Los Angeles
gen a 27 é
Harrigan, al
anski villá,
pestiális ké
gyel szármá
észnő fele
az asszony
nég egy fi
ég legutól
hogy a töl
yen kábít
ethető vis
vagy tette

engyel származasu
kowskit akarták eltenni láb alól,
és a tanúkkal is végeztek. Fry-
kowskinak a barátja volt Thomas
Harrigan, aki — miután mind az
Egyesült Államokban, mind Ka-
nadában körözést adtak ki ellene
— feladta magát.

Budapest

NEPSZABADSÁG

1969 AUG 20

Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

MAKSYM
HARTELLO

SÁJTÓFIGYELŐ

nap nap után Jeremiás... g vélt
következtetések vagy légből ka-
pott történetek szexorgiákról,
mágikus ceremóniákról, amelyek
állítólag Bel Air-i otthonában
játszódtak le. Ezeket a története-
ket szövívői útján kétségbeeset-

1-
m
a
i-
i-
ki

saj-
lesz
bűn-
ssze-
Po-
m és
ízben
itette,
bjain

A szentendrei művésztelep kiállítása

Debrecenben

Debrecen művelődéspolitikájának lassan hagyománnyá érő megnyilvánulása, hogy nyaranként egy-egy kiállítás keretében bemutatja távolabbi vidékek képzőművészetét. Emlekszünk pl. a tavalyelőtti országos nyári tárlatra s az öt alföldi festő múlt nyári kiállítására. Ez évben a szentendrei művésztelep alkotóinak bemutatására került sor a Déri Múzeumban.

A nagy magyar festőiskolák, Nagybánya, Szolnok után ez a kis Duna menti város időben is, jelentőségében is a harmadik helyet foglalja el. Igaz ugyan, hogy Szentendre más értelemben jelent „iskolát”, mint az előbbi helyek vagy Hódmezővásárhely: inkább gyűjtőhelynek nevezhetnénk, de az idők folyamán azért kialakult a saját arculata, ha ez arculat vonásai megjelöltenek összetettek is.

A legjobb eligazítást e vonások között talán az idő és a hely adja. Az 1928-ban Szentendrei Művésztelep néven létrejött társulás — nyolc festő — még a nagybányai hagyományokat kívánja folytatni, hiszen ezzel a városnak közvetlen kapcsolata is voltak, itt lakott és dolgozott pl. éveken át Ferenczy Károly, de a rövidesen kibővülő csoport már más művészi törekvéseket is érvényre juttat a francia fauvizmustól az olasz novecentistáig s a szürrealizmustól a konstruktivizmus különböző változataiig.

Mi tehát a közös, a „szentendrei” ezekben az előtű megnyilvánulásokban? Magának a városkának s környékének ihlető ereje s az, hogy messziről futó eredők gyűjtőhelye tudott lenni. Szentendrén ritka harmóniában egyesül a természet és az ember alkotása, a múlt és jelen, hegy és víz, magyar és nem magyar hagyomány, népi és nem népi kultúra, realitás és misztika, napfény és homály, s ott lüktet benne a kisváros és a félórányira levő világváros izgalmas ellentéte, s ebből a gazdagságból ki-ki azt meríti ki, azt teszi magáévá, ami neki legjobban megfelel, ami legközelebb áll a szívéhez vagy az eszéhez. Ez a bőség, ez a gazdagság a forrása, az ihlető jegye a Szentendrén szervezetben vagy azon kívül élő vagy csak a városba dolgozni eljáró festők művészetének, s ez adja alkotásaik egységes színezetét.

A Déri Múzeumban szereplő 18 festő jórészt a régi, az „alapító”, a „honfoglaló” nemzedéket képviseli, de nagy részük messze túllépett nemzedékük stílusjegyein. Még talán a legidősebb, Czöbel Béla őrsi legtöretlenebbül régebben kialakított, a magyar festői hagyományt és francia könnyedséget, frissiséget egyesítő, bravúros biztonsággal ke-

zelt eljárását. Kiállított képei az élet szép jelenségeiben való gyönyörködés friss festői megjelenítését képviselik (Csendélet, Leányfej). Ez a festőiség és a benne, általa kifejeződő líra adja meg túlnyomón a Czöbel körül s mellette alkotó idősebb nemzedék műveinek jellegét is, pl. a Graber Margitét, aki talán kevésbé lendületesen, kevésbé derűsen, hangulatban talán kissé szomorkásabban, de szintén a Czöbel világában mozog. Törekvései legigazibb képviselőjének Öregaszony c. festményét tartom. Ebben egyénisége, képessége minden vonása nagy biztonsággal és finomsággal egyesül.

Festőiség tekintetében viszont talán Modok Mária megy legtávolabb ez irányban. Vizparton c. képe gazdag és finom tónusaival, oldottságával szinte festői álommá költi át a témáját.

Gálffy Lola öt képét a nagyvonalú, mégis finom festőiség mellett mély líra hatja át. Nyitott ajtó c. műve a festői kifejezés ragyogó példája. A kép az ódon, biedermeieres hangulaton túl valami sejtelmes többletet is tartalmaz. Mintha valaki örökre eltávozott volna abból a karosszékéből, a nyitott ajtón át a semmibe. Olyan az egész, mint egy szép Krúdy-novella.

A férfialkotók legnagyobb része, főleg a századforduló táján született nemzedék, szintén ezt a festőiséget folytatja, de mintha tematikailag jobban kötődnek Szentendréhez. Ilosvai Varga Istvánt ugyan szintén a finomabb hangulatok ihletik alkotásra (Gyöngyházderengés), Pirk János pedig mintha az alföldi festészet Tornyai—Holló ágához kapcsolódnék műveivel (Forgók este), Kántor Andor azonban már szinte teljesen a város festőiségének szolgálatába állítja művészetét. Míg azonban őt inkább az intímabb, bensőséges hangulatú részletek ragadják meg (Utcatorkolat, Házak és fák stb.), Göllner Miklós legtöbb képében — itt legalábbis — a nagy egészek festőjének mutatkozik (Duna-part, Angyalföld). Sárga háza viszont az iskola szőnyis hagyományaira utal. Onody Béla két képe jó mesterségbeli tudásra valló megoldásaival mintha a nagybányai erényeket folytató. A témákban rejülő festőiség, hangulatiság kibontásában viszont e sorból Mihály Pál művei érnek legmagasabbra. Gazdag színvilága, mozgalmas esetkezelése megkapó megjelenítést kölcsönöznek műveinek (Színes üvegablak). Jakuba Jánost megint mintha csupán finom, sejtelmes színvilága, melyben a világos, szürkés zöldek képezik az alaphangot, s adják az egységet — kötné Szentendréhez. Témái inkább az alföldi festők körébe utalják, ahová származása szerint tartozik is (Tanyák közt, Nagyszülem).

Ösztönzést adott azonban a szent-

endrei táj, környezet az újabb művészeti törekvések befogadására is. A két háború között jelentős szerephez jutottak a város művészetében a szürrealista törekvések, főleg Ámos Imre és Vajda Lajos művészetében. Utóbbi pl. a népművészetre s a primitív ikonfestészetre vezetett vissza érzékföltölti piktúrájának gyökereit. Az ő hagyományait máig Korniss Dezső folytatja festői „kalligráfia”-ival. Megkapó pl. Atom 1960 c. artisztikus látomása.

A város körüli hegyek formái, a barokkos házak tűzfalai, a dombokra kapaszkodó sikátorok zugzugas vonalai a térformák jelentőségére, értékére is figyelmeztetik az érzékeny művészeket. Nem csoda, ha itt talált jó terepre Kmetty kubizmusa, amelyről ismert Őnarcképe mellett főleg két kisméretű szentendrei képe tanúskodik, bizonyítva egyúttal azt is, hogy kubista módon is lehet pontos, valóság-hű műveket alkotni. A kubizmusban rejülő konstruktív hajlam bontakozik ki az egyik legjelentősebb szentendrei festő, Barcsay Jenő művészetében is. Sajnos, az ő munkásságát csak néhány kevésbé jelentékeny alkotás képviseli.

Bánovszky Miklós Csendélete viszont tiszta körvonalaival, jól elhatárolt világos lokális színeivel mintha a festői és konstruktív törekvéseket egyesítené — Cézanne módján.

A fiatalabbak sorából Arató János és Hegyi György a konstruktívizmus követője némi dekoratív hajlammal (pl. Arató: Ház kerítésrel, Hegyi: Kreml tornyai). Hegyi műfaji átcsapást is végez, mert két képe kerámia formájában jelentkezik a falon, jelezve, akárcsak az idősebb Korniss György, hogy az új látásmód új megoldásokat is kíván. Ugyancsak új és egyben régi nyomokon jár a legfiatalabb s talán legszentendreibb kiállító, Balogh László. Három kiállított képében mintha csak összegeződnének a szentendrei iskola eddigi eredményei. Holdvilágos este c. collage-án pl. a megoldás és elgondolás ötletessége egyesíti magába a konstruktívizmus és szürrealizmus erényeit, új technikával párosítva. A kemény kivágással megjelenített tornyok körül a holdas éj sejtelmes világa lebeg. Kendős feje pedig az ikon-technika modern folytatása.

Egységben nézve a kiállítást: a kiállított anyag elég gazdag, változatos, s bár nem képviseli egyenletesen és hiánytalanul a város festészetét, és néhány említett képtől eltekintve színvonalra inkább a jó átlaghoz áll közel, — mint láttuk, mégis alkalmas a szentendrei festők törekvései iránti érdeklődés, sőt a művészeknek otthont, témákat és ösztönzéseket nyújtó érdekes városka iránti vonzódás felkeltésére, s esetleg példája követésére is.

Tóth Béla

1970 SEP 23

7021

TÚL A MEGYEHATÁRON

Szentendre egyik ablakából

A képzelet a látnivaló elé siet. A véletlen úgy hozza, hogy besötétedéskor érkezem a városba. Éjszaka álmomban is Szentendrét látom. A szálloda portáján színes képeslapokat árulnak, szobám kulcsának átvételekor futó pillantást vettem rájuk, s pár órával később a hosszú utazás fáradtságától elernyedten is »megmozdultak« bennem a házak, utcák... Pedig milyen keveset tudtam erről a városról. És azt sem, honnan. Talán csak a festőktől. A Dunakanyar ihletett művészeitől. Mások, akik ámulattal mondták: »Jaj, Szentendrére mész? az nagyon szép!« — ők honnan veszik jelzőiket, hisz — megkérdeztem — fele sem volt a városban. Úgy látszik, létezik ilyen csoda is.

Kalauzom egypár lapnyi képesfüzet volt, s ilyeneknek a hasznára felhívom az utazók figyelmét.

Farkasvár

Szentendre hazánk egyik legkisebb és legrégebb városa. Századunk embere előszere-ttel foglalkozik az »időgéppel«, tetszése szerint forgatja mutatóját — hátra és előre. Szentendre és környéke már az újkőkorban is lakott hely volt. A régmúltról mesélő város főtérére a Görög utcán át özőnlük a sok látogató. Mindjárt a keskeny ház-sor elején egy *Görög kancsóhoz* címzett étterem áll. Sokféle nép lelt gyönyörűséget ebben a tájban. A Bretagne-től Írorszáig és Kisázsiaig elvándorló kelta törzsek is eljutottak ide, ezen a vidéken az illír—kelta eredetű eravisz-kuszok telepedtek meg. Tőlük származik Szentendre legrégebb ismert — latinos változatban fennmaradt — neve: *Ulcisia Castra* — Farkasvár.

A tisztviselők és főtisztek magányos villái, majorságai a Kőhegytől a Szabad-forrásig húzódó szelíd dombok alján állottak. A központi fűtéses, színes falfestményekkel díszített villák maradványai ma is a római civilizáció nyomait őrzik. A városhoz tartozó nagy kiterjedésű római temetők gazdag leletanyagából a *Ferenczy Károly Múzeum* kiállítása ad ízelítőt.

A magyarok a IX. század végén érkeztek erre a vidékre.

Az 1587-es török adóösszeírás szerint Szentendre hat porta után fizetett adót. Száz évvel később — a Buda visszafoglalását megelőző harcok során — viszont teljesen elpusztult a város. Érdekessége a kor-nak, hogy ugyancsak a töröktől való félelmében nyolcszáz szerb család menekült ide. Szentendre mai arculatának kialakításában döntő szerepe volt ennek a tehetséges,

szorgalmas népnek. A szerb egyházművészet értékes alkotásaival a *Szerb Múzeumban* ismerkedhetünk meg. Hét templomot építettek; közülük a legszebb az ősi bizánci festézet hatását őrző *Pozserovacska templom*.

Rab Ráby és a város szerelmesei

A XVIII. század egyben a város fénykorát is jelzi. A szorgalmas és jó kereskedő érzékkel rendelkező szerbség hamarosan meggazdagodott. A kereskedők hajói messze földre szállították Szentendre kincseit. Ismertek voltak az itteni hajóácsok, szíjgyártók, és kovácsok, a tobakosok, a kordovánkészítő tímárok. A gazdagok fénye mellett szembetűnő volt a szegénység árnyéka is — ezt vette észre *Ráby Máttyás*, aki az irodalomban Rab Ráby néven vonult be, s mindannyiunk ismerőse.

A város szerelmesei közül elsőként a festőket kell említeni. *Ferenczy Károly* fedezte fel a szép fekvésű várost, és az ő hatására (a nagybányai művésztelep mintájára) 1928-ban megalakult a Szentendrei Festők Társasága. Sajnos, nem áll egy állandó múzeum a város rendelkezésére, ahol műveikben gyönyörködhetnénk.

A *Ferenczy Károly Múzeum* a régészeti anyag bemutatása mellett nem vállalkozhat állandó festészeti kiállításra, csak időszakos tárlatokat rendezhetnek. Kik nőttek fel a legismertebbek közé? *Vajda Lajos*, *Amos Imre*, *Barcsay Jenő*, *Korniss Dezső*, *Czóbel Béla*, *Ilosvay Varga István*. Az ikonok, templomok, keresztetek, kapuk, záruk motívumsora, az egészen különös; kusza kis város elősegíti a belső szemlélődést, az alkotó munkát.

A látnivalók elmostak sok, kevésbé konzerválódott emléket. Beférköznek helyükre az újak. Tágítják az összezsugorodott »tárló barlangokat«, hogy míg újabbak nem váltják fel őket, egy kicsit kitölt-sék a hétköznapi élet és ünnepeket. Talán az ősz, a telet és a tavaszt is, hisz leginkább nyáron utaznak. Szentendre barokk főtére mindig eleven emlékeim között marad. S talán furcsán hangzik, de úgy érzem: képzeletben bármikor visszaszökhetem az egyik volt kereskedő barokk épületének ablakába, kitekinthetek az utcákra, a járókelőkre, a város új barátaira. Visszatérni egyszer — ez már a búcsú hangja, amely akkor szólal meg az emberben, ha fölfedezett egy csodát, de az új emlényeket ígér még.

Horányi Barna

Idegenben gyozott a K. Volán tekecsapata

Egy héttel ezelőtt azzal kezdtek tudósításunkat, hogy kezd jól hajrázni a K. Volán NB II-es tekecsapata. Akkor nagyszerű teljesítménnyel hazai pályán aratott szép győzelmet a Volán. Úgy mondtuk: ha vidéken is futja a közlekedések erejéből bravúrra, akkor a csapat még megmenekülhet. Nos, Tatabányán megtört a jég! Idegenben, éppen az egyik bajnok-esélyes ellen, jobb faarányával pompás győzelmet aratott a Volán. Ezzel az 5:3-mal a kaposváriak elrugaszkodtak az utolsó helyről.

Most már még nagyobb érdeklődéssel várjuk a folytatást.

K. Volán—Tatabányai
Bányász 5:3 (2537:2507)

Ld.: Peltzer 453, Ládonyi Cs. 439, dr. Németh 431, ill. Hálás 454, Fekete 431, Gröbel 430.

Az NB II Nyugati csoport állása:

1. MOM	21	54 430	110
2. Gy. Richards	21	54 549	100
3. Tatabánya	21	53 465	96
4. Baranyai Építők	21	53 752	95
5. Pápai Ezüstnyíl	21	54 760	93
6. Ganz Villany	21	52 412	86
7. Soproni FAC	21	54 047	85
8. Beloiannisz	21	52 952	85
9. R. F. Építők	21	52 626	83
10. Dorog	21	53 286	79
11. Herend	21	52 665	75
12. Lovászi	21	52 899	66
13. K. Volán	21	53 633	63
14. Péti MTE	21	52 280	60

RÖPLABDA NB I, NŐI

2:0-ről veszített az Izzó Budapesten

A második őszi forduló keretében Budapesten lépett pályára a Vasas Izzó NB I-es női röplabdacsapata. A kiesési zónában tanyázó Díjbeszedők ellen jól kezdett a kaposvári együttes. 2:0 után már biztosra vettük a Vasas Izzó győzelmét. Ekkor következett be a rövidzárlat, s percekben belül megfordult a kocka. A döntő szettben ugyan feltámadt az Izzó, s már 10:2-re vezetett, a végén azonban mégis a fővárosi lányok nyerték a mérkőzést, s ezzel a Vasas Izzó a kiesési zóna szélére került.

Díjbeszedő SE—Vasas Izzó
3:2 (-12, -7, 8, 9, 12)

Vezette: Dánóczy.

A kaposvári csapat az alábbi összeállításban szerepelt: Koncz, Mátrai, Vermesné, Kovács, Bánsági, Petrus. Csere: Krehán, Török, Esküdt. A fővárosi csapatból István és Stadler, az Izzóból Mátrai, Vermesné és Kovács játéka emelhető ki.

A bajnoki táblázat a 16. forduló után a következő:

II. csoport:

9. Szegedi Spart.	16	13	3	43:16	29
10. Nyíregyháza	16	13	3	42:24	29
11. Almásfüzitő	16	11	5	35:20	27
12. Székesfehérvár	16	10	6	38:27	26
13. K. Vasas Izzó	16	6	10	24:36	22
14. Miskolc	16	5	11	28:36	21
15. Díjbeszedő	16	4	12	25:44	20
16. TFSE	16	2	14	13:45	18

Fehérváron vereséget szenvedtek a Táncsics-kosarasok

Rangadó jellegű mérkőzést vívott vasárnap a Kaposvári Táncsics SE kosárlabdacsapata. Az NB II. bajnokság egyik csoportelsője Székesfehérváron szerepelt a szintén bajnok-esélyes Székesfehérvári Építők ellenében. A nagy taktikai cs-

nagyon őrizték is a Táncsics legjobbját.

Sz.-fehérvári Építők
Táncsics SE 57:56 (30:39)

K. Táncsics: Szabó (8), Megyeri (2) — Bobánovics (12) — Tölgyes (10), Takács (2), Cse-

A megyei II. OSZ

Somogyzentpál—Balatonlelle 1:0 (1:0) Balatonlelle, 200 néző. V.: Vajda. A rutinosabb játékosokból álló vendégcsapat megérdemelten jutott a két bajnoki pont birtokába, a mindvégig sportszerű mérkőzésen. G.: Takács.

Táska—Somogyvár 3:1 (2:0). Táska, 200 néző. V.: Erdélyi. Sportszerű, jó mérkőzésen megérdemelten nyertek a hazaiak. G.: Kisdörnyei, Gadányi, Csoboz, ill. Csallós.

Balatonszemes—Szőlősgyőrök 4:2 (2:1). Balatonszemes, 150 néző. V.: Horváth Z. Reális eredmény, jó mérkőzés. G.: Pataki (2), Csehi, Székér, ill. Vas.

Gölle—Buzsák 3:1 (2:1). Gölle, 150 néző. V.: Schádl. Jó iramú találkozó, megérdemelt hazai győzelem. G.: Bodó (2), Majir, ill. Sánta 11-esből.

Balatonfenyves—Balatonszárszó 3:0 (2:0). Balatonfenyves, 150 néző. V.: Bozsik. A hazai csapat jobb volt, szünet után a vendégek kapusát a játékvezető sportszerűtlenség miatt kiállította. G.: Fábrián, Barnoki, Lipók.

K. Gazdász—Somogyjád 4:0 (1:0). Toponár, 200 néző. Vezette: Tóth Gy. Az első félidőben egyenrangú ellenfelek küzdöttek, szünet után könnyen nyert a Gazdász. G.: Fábri (3), Tubánszki.

Tapsony—Felsőmocsolád 2:1 (1:0). Tapsony, 300 néző. V.: Németh. Küzdelmes mérkőzésen megérdemelt győzelem. G.: Vincze, Borbás, ill. Vovronics.

„Ezüst Gerely” Sportirodalom

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség »Ezüst Gerely« díj adományozásával kívánja elősegíteni a testnevelési és sportmozgalom népszerűsítő sportirodalom fejlesztését és a sportkönyvkiadási tevékenységet.

Az »Ezüst Gerely« díj elnyerésének feltételei:

Az »Ezüst Gerely« díjért folyó versenyben részt vehet minden 1970-ben megjelent sporttárgyú könyv vagy irodalmi alkotás, illetve nyomtatásban meg nem jelent kézirat, amely:

— egy-egy sportág szakmai, oktatói vagy nevelési céljait szolgálja;

— tömegsporttal foglalkoz-

Fenyery Károly

SAJTÓFIGYELŐ

HAVI
FIZETÉNY

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NEPSZAVA

Budapest

FEBRUÁR

8

CSOJBALSZAN

marsall, mongol tengeralmár, államférfi, a mongol nép vezére születésének 75. évfordulója.

JENDRASSIK GYÖRGY

gépészmérnök, a róla elnevezett motor feltalálója 16 esztendeje halt meg.

MÓRA FERENC

újságíró, költő és író, a XX. századi magyar próza kiemelkedő művelője halálának 36. évfordulója.

D. I. MENDELEJEV

oroszbémikus, a modern anyagelmélet egyik megalapítója 136 esztendeje született.

JULES VERNE

francia író, a természettudományos-fantasztikus regény megteremtője születésének 142. évfordulója.

FERENCZY KÁROLY

festőművész 108 esztendeje született.

RIDEG SÁNDOR

Kossuth-díjas író halálának 4. évfordulója.

BOLYAI FARKAS,

a marosvásárhelyi kollégium egykori tanára, kiváló matematikus, aki jelentős matematikai munkásságán kívül számottevő technikai eredményeket is elért, 195 esztendeje született.

FEJÉR LIPÓT

Kossuth-díjas akadémikus, világhírű matematikus születésének 90. évfordulója.

DOHNÁNYI ERNŐ

zongoraművész 10 esztendeje halt meg.

V. I. CSAPAJEV,

a fiatal Vörös Hadsereg egyik parancsnoka, a polgárháború legendás hőse születésének 83. évfordulója.

PIETRO NENNI

olasz szocialista politikus 79 esztendeje született.

F. M. DOSZTOJEVSZKIJ

kiváló orosz regényíró halálának 88. évfordulója.

WILHELM MAYBACH

német mérnök, a gépkocsi-porlasztó egyik feltalálója 134 esztendeje született.

hog
egys
vona
den
szán
vésb
azt
női
gata
lően
Füze
non)
hord

len gögnek azokat a je-

Rajk András

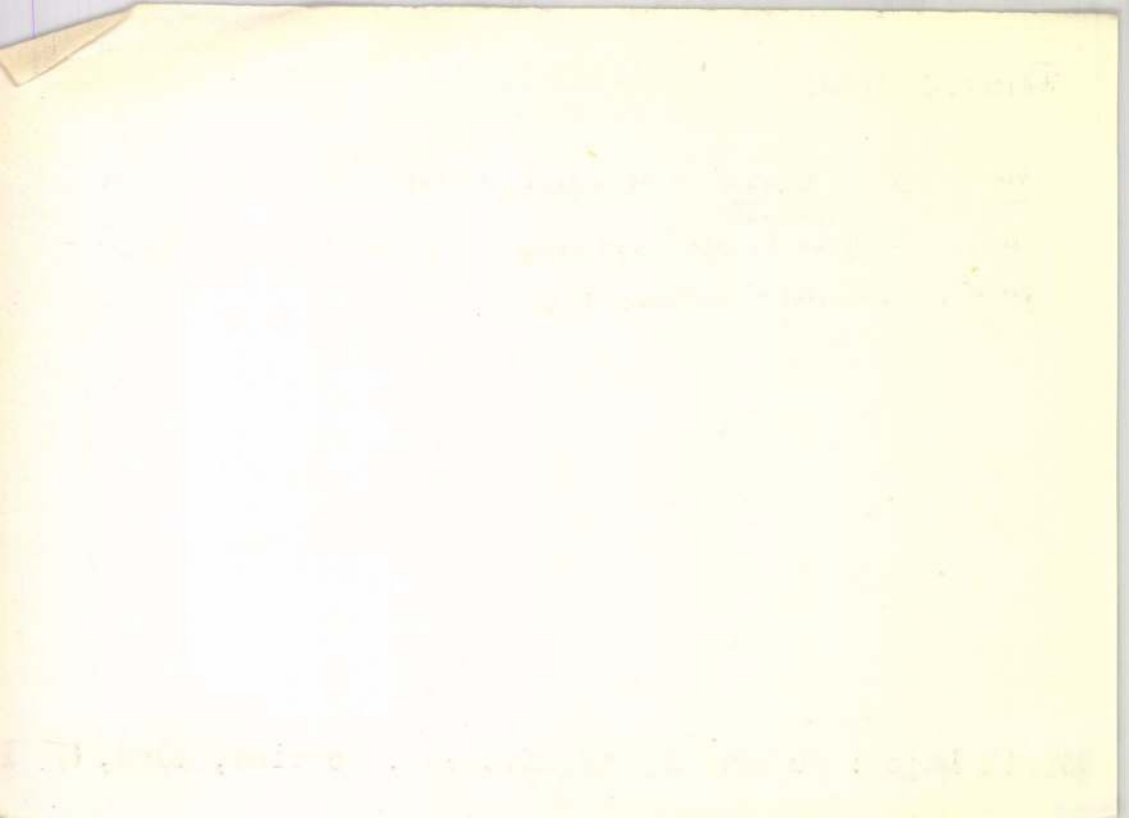
Galántáról Kodály-dokumentumokat kapott Kecskemét

Újabb dokumentumok-
kal gyarapodott a kecske-
méti Kodály-émlékgyűjte-
mény. Galántáról Kodály
Zoltán gyermekkorára vo-
natkozó fényképeket és
feljegyzéseket küldtek a
zeneszerző szülővárosá-
nak. Az értékes emléke-

ket a leendő kecskeméti
Kodály-intézetben helye-
zik majd el, azzal az ér-
tékes anyaggal együtt,
amelyet a zeneszerző éle-
téről, munkásságáról, ha-
zai és külföldi látogatá-
sairól szülővárosában ösz-
szegyűjtöttek.

Fercuczy Károly

Válás és a Csavargó ébredése c. képei^{ről} megjegyzi a
szerző, hogy a ^{művésztől} korabeli naturalista isodalmi szemléletű fo-
gant, szociális-cizelmes témájú.

Fercucz Károly

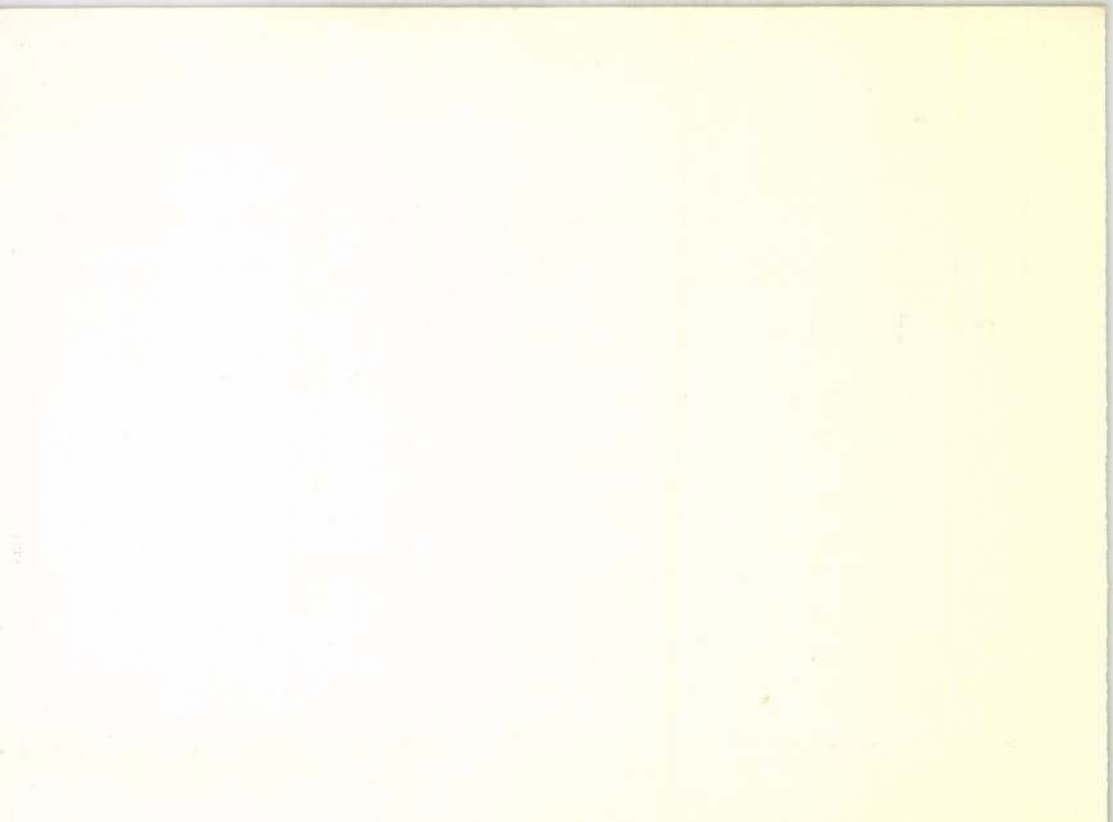
A kilencvenes évek első felében Bastien-Lepage-t követte,
mint még Csók és Thorma.

Fercuczy Károly

Hollósy müncheni szabadiskolája körül kialakult baráti kör tagjai közt említve Göbkal, Tüdnyfi-Gnükwalddal együtt. Többek közt belőlük szerveződött a későbbi nagybányai csoport.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 4. l.

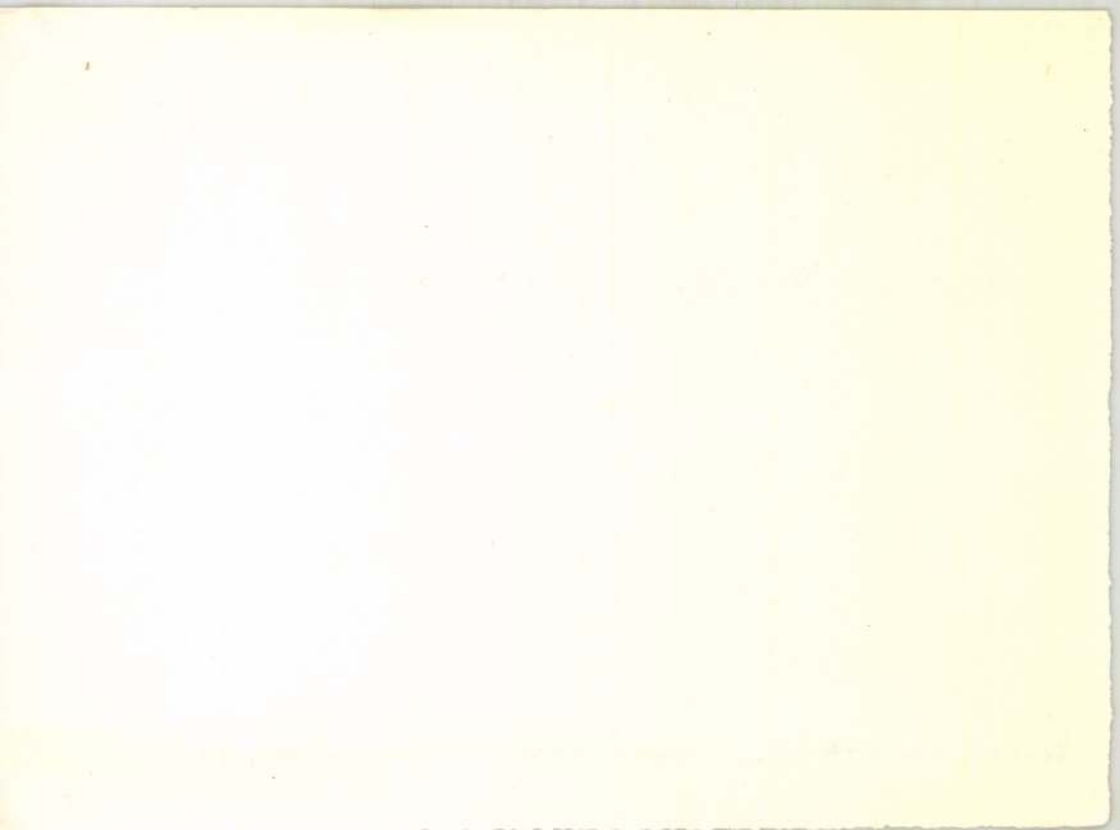

Fercucz Károly

Tagja a MIÉNK-nek.

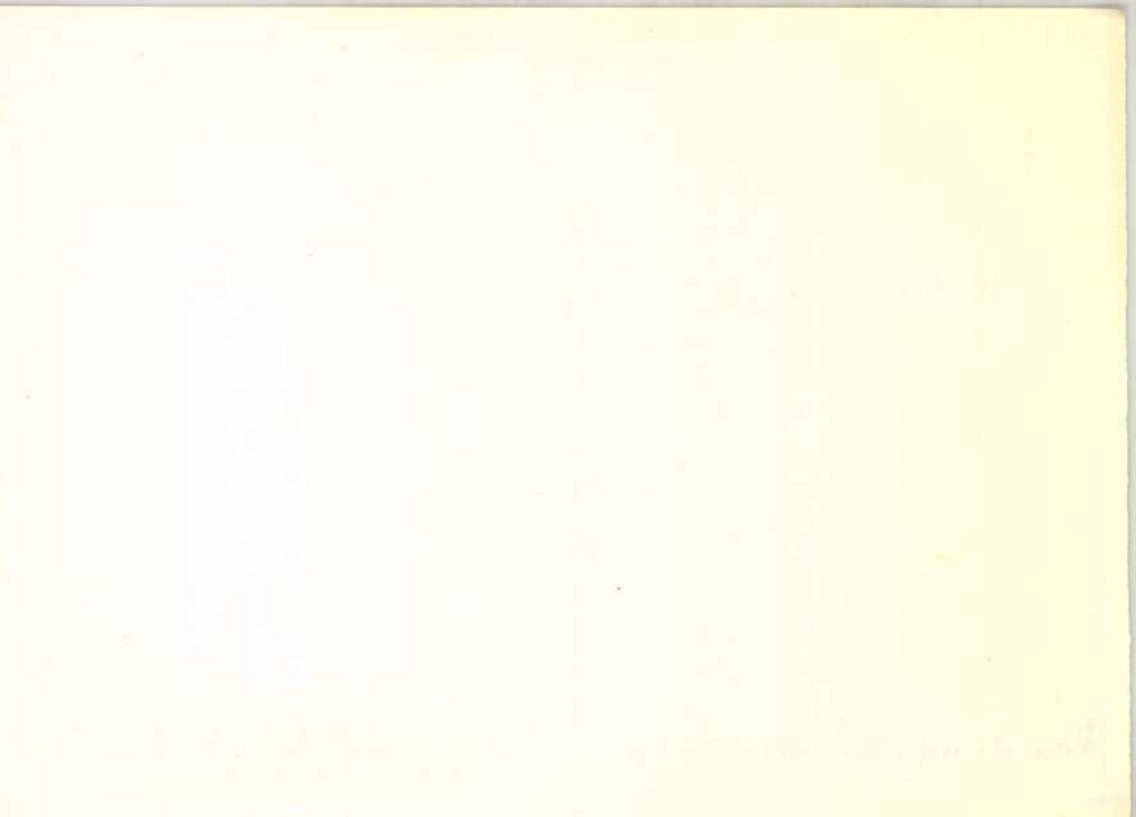
Németh Lajos: Modern magyar művészet, Csernua, 1968, 44. l.

Ferenczy Károly

1905-ben távozott a Főiskolán.

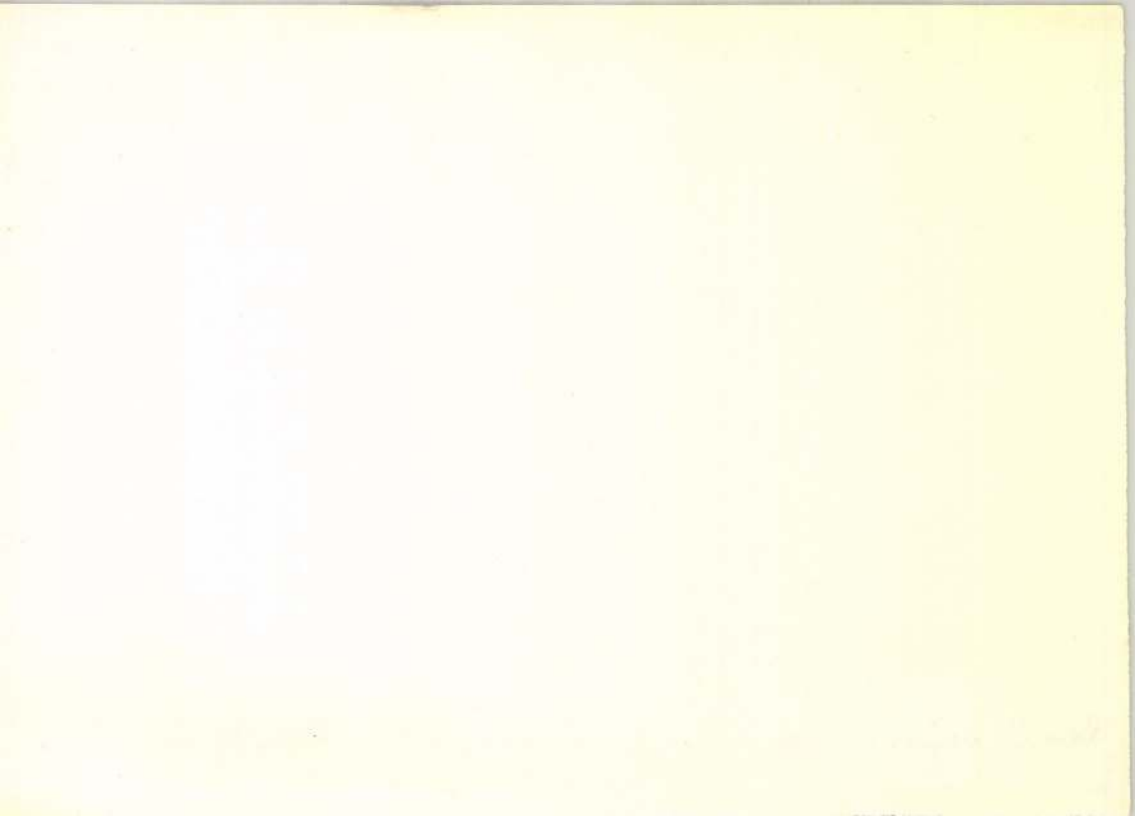
Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968. 43. l.

Fereuczky Károly

Gyűjtőművészi kiállítására átutó sikert aratott.

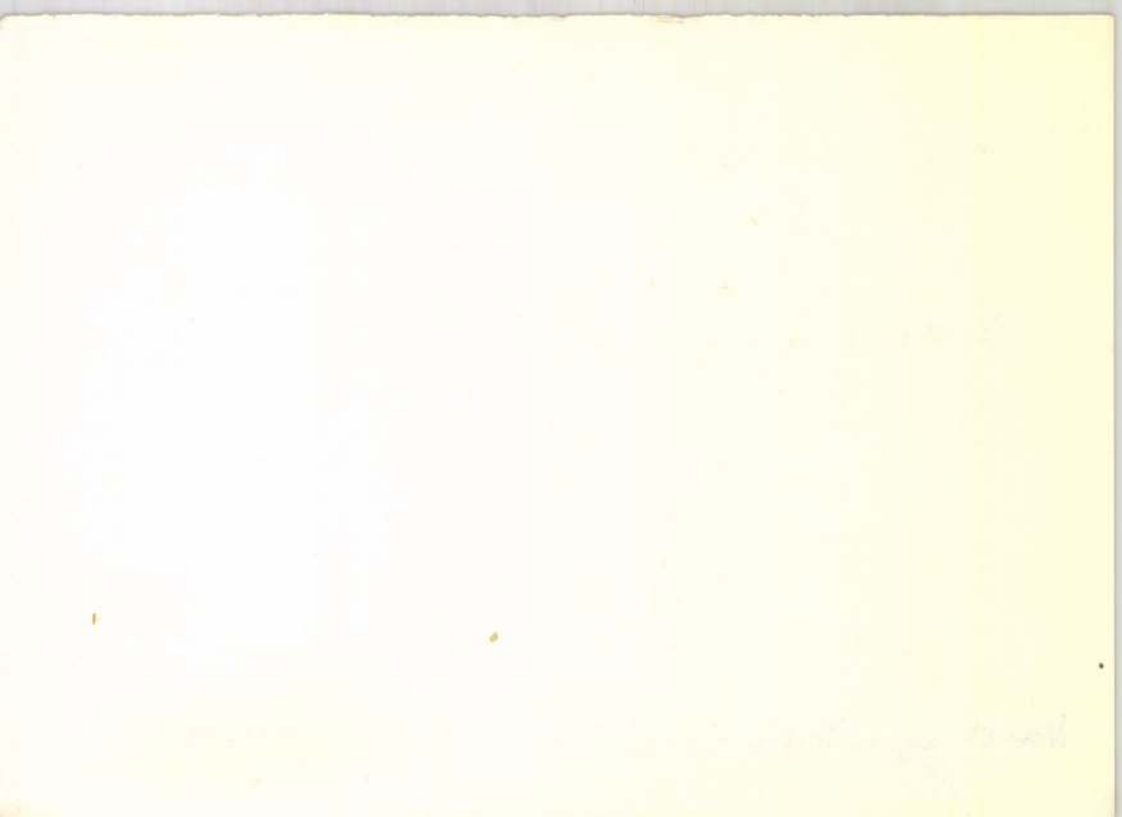
Némethi Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 43. l.

Fercsny Károly

Nápolyi emlék 1896 /repro/

Nemethi Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 20. l.

Ferenczy Károly

Három királyok 1898 / színes reprodukció /

Napok előlőtt 1905 / színes reprodukció /

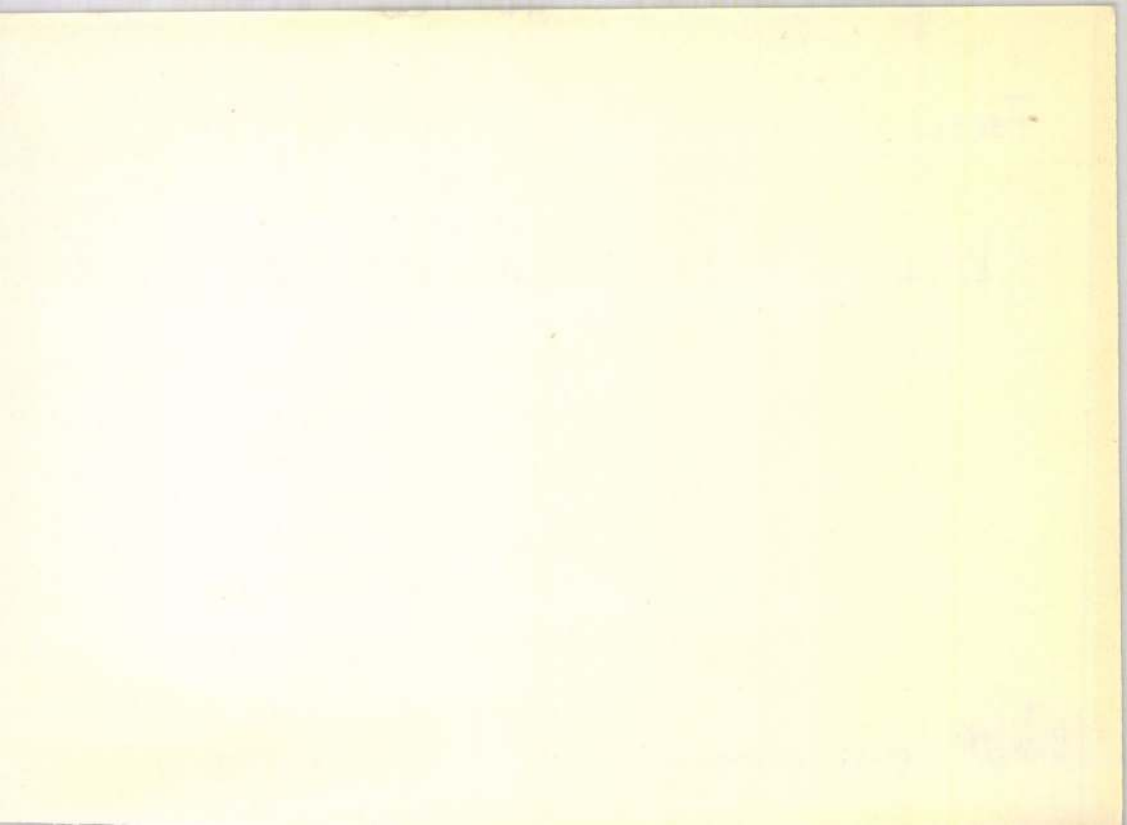
Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 36 - 37. l.

Ferenczy Károly

Kosita József átmenetileg követője lett.

Némethi Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 31. l.

Ferenczy Károly, festő

A neufendrei múzeum új szárnyában
helyezik el Ferenczy Károly képtárlatát.

-: Galéria Neufendrei, művelődési ház előtt
6

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 20.

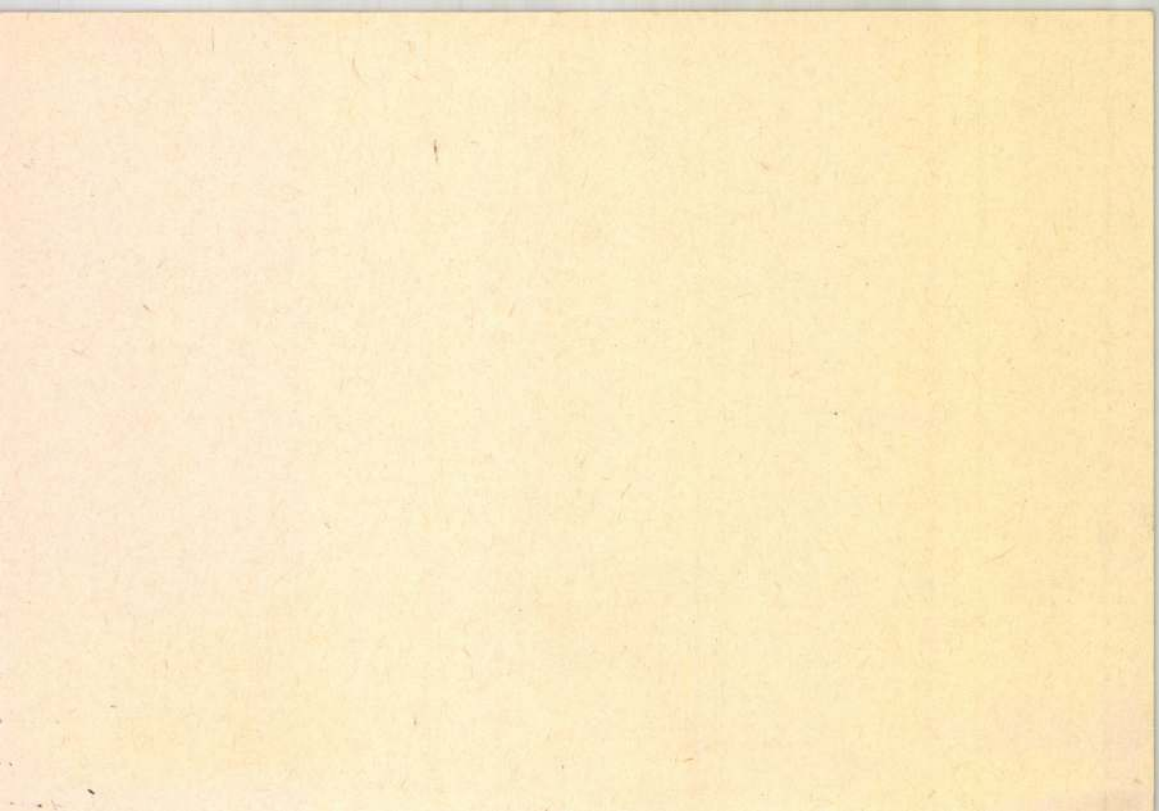
Ferenczy Károly, Verő

MDK

Megemlítve.

Hétkely András: Benten dsei műve'nek hétkes —
Jehér vöröth 7

Népszabadság, B., 1969. dec. 17.

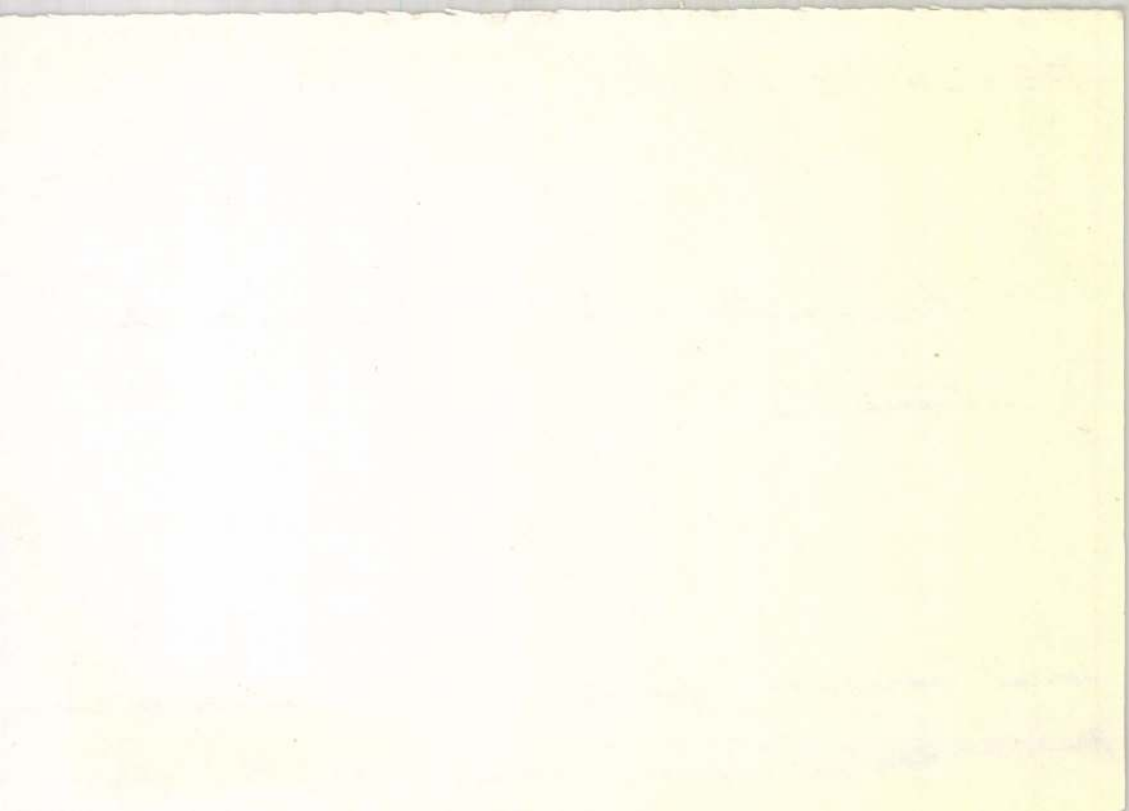

FERENCZY KAROLY

Inspirálóként hatott Jánosok által
működésük.

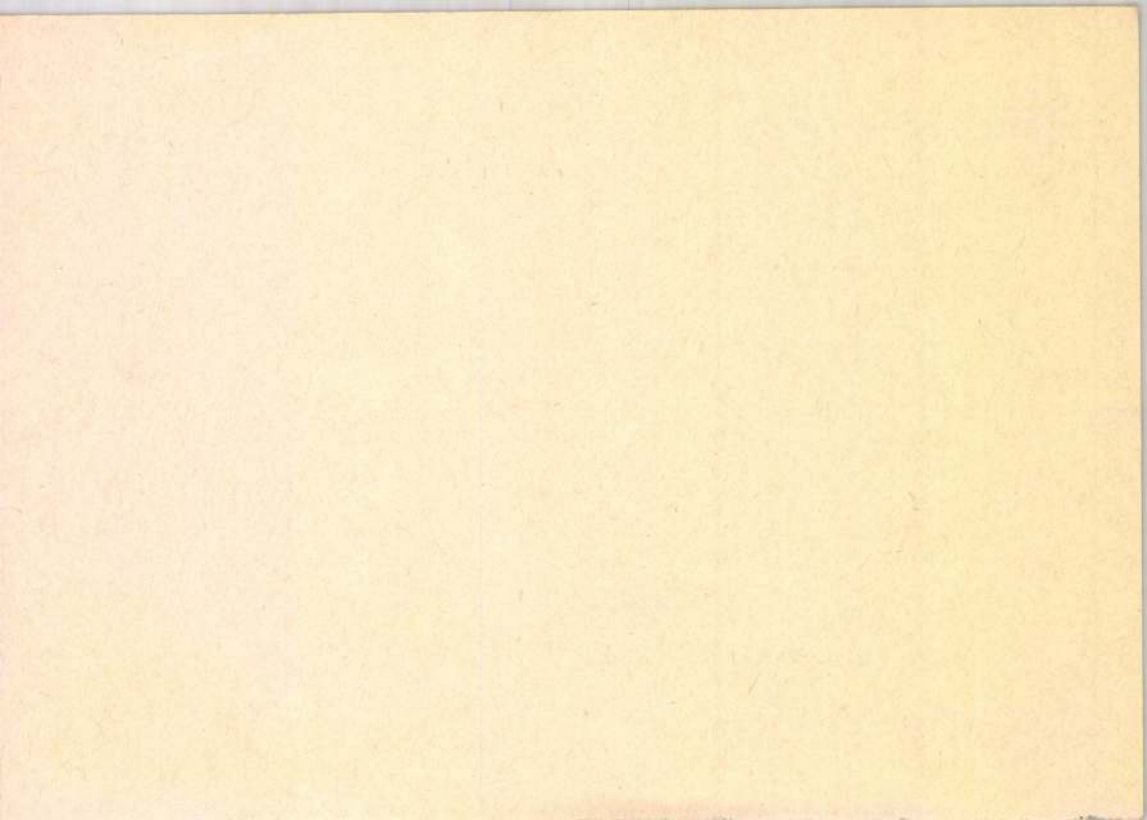
Jánosok Szeves: A Jánosok a közép-nyugat-európai
gazdasági és kulturális élet. Bratislava, 1966. 43. l. nély.

Förmyndigheten
Koll

Mittatis.

Rész István: A badacsonyi Egyházas
Művelet, 1969. november - 15 lap.

Ferenczy Károly

Comité d'ingya a bpesti Köprohművelési
Főiskolán Mikola Andrád.

Fehete Miklós: Prominent Hungarians
Home and Abroad, München, 1966.

334P

203P

MŰÉSZET-TÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT

Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

VIII.18. 22.23. /Petőfi/

Láttuk, hallottuk.

VANÉ

735

- A szentendrei kiállítást Ferenczy Károly korai képeiből,
- Az első Debreceni Országos Nyári Tárlatot,
- Az új filmek közül, a "Diplomaták összeesküvését," a "Kis potyautast", és a "Ki ölte meg Jessyt?"

A szentendrei Ferenczy Károly kiállításáról

-Rózsa Gyula jegyzetét olvassuk fel.

-Lássan hozzácsokunk, hogy új és figyelemreméltó kiállítási központ kezd kialakulni a főváros térszomszédságában, hogy mind gyakrabban kell helyiérdeklőre ülnünk, néhány percet utaznunk, ha nem akarunk egy-egy különleges, ritka képzőművészeti eseményről lemaradni. A szentendrei Ferenczy Károly Múzeum mostanában minden nyárra tartogat, valami kellemes, és nivós meglepetést a műbarátoknak. Az idén, június óta éppen második különleges tárlatát emlékkiállításá nyitja meg. ~~Amos~~ Imre, tömör kis ~~kiállítás~~ után, Ferenczy Károly korai képeinek gyűjteményét. Ismét ritka csemegét kínál tehát a szentendrei múzeum. Ismét olyan képanyagot, amelyet kiállításon ritkán látni, s amelynek alapos művészettörténeti feldolgozása is hiányzik még. Ráadásul ez a néhány festmény és grafika egy olyan hatalmas művészegyéniség pályájának fontos emléke, aki egész modern pikturákat, jó befolyással alakította. A kiállítás, a helyi eseményekhez kötődve elsősorban Ferenczy Károly Szentendrén töltött 3 évének, 1889 és 92 közötti első alkotói periódusának alkotásait mutatja be, de igen helyesen, néhány jellemző művel vádolja a művész idáig megtett útját, jelzi a későbbi esztendőiben hatalmassá váló életpálya irányát is. A Szentendrei 3 évet Ferenczy

482

A katasztrófák megelőzésére és a katasztrófák utáni helyreállításra vonatkozóan a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

1. A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

a) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

b) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

c) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

d) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

e) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

f) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

g) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

h) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

i) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

j) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

k) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

l) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

m) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

n) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

o) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

p) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

q) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

r) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

s) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

t) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

u) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

v) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

w) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

x) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

y) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

z) A katasztrófák megelőzése érdekében a Magyar Kormány a következőket határozta meg:

meg-meg szakított nápolyi és müncheni akadémiai évei, párizsi tanulmányai készítik elő, és a dunaparti kis várost újra müncheni, majd a híres nagybányai esztendők követik. Az első, valóban tanulmányi korszakra, meghatóan alapos iskolai vázlatok, tehetségről, és itt-ott anatómiai bizonytalanságról beszélő rajzok és akvarellek utalnak. Egy-egy állat tanulmány, nápolyi utcarészlet, vagy pompeji látkép. A párizsi esztendőkre, ahol a kor modernebb művészetével ismerkedett a festő, már az első, igazi, Ferenczy alkotás, az 1839-ben keletkezett Kallós Ede portré utal. Ez, stílusát tekintve még nem különösebben friss, és eredeti, de egyszerű, mesterkéeltség nélküli beállítással már a későbbi, sallangtalanul őszinte, finom, Ferenczy - féle festészetet igéri. Azoknak a képeknek immár stílusban, szín, és formaadásban is érvényrejutó költői humánusát, amelyet 3 nagyméretű, nagyjelentőségű szentendrei alkotás mutat a kiállításon, az 1839-es keltezésű "Lányok virágot gondoznak", az 1890-ben festett "Kődobálók", és a "Kertészek" 1891-ből. Közülük a Kődobálók a legismertebb, a legjellegzetesebb. Három, tétován nyugodt ^{de}fiú képe a szentendrei Dunaparton. Az alakok nyugalma, bátortalan élettélisége érződik már a színekből, a formából is. Mintha tejben oldotta volna a szürke, barna, vörös festékeket a művész. Olyan hamvas, tűnékeny finomsággal oszlanak el a vásznon, s a kép szerkezete, áttekinthető felépítése is, végtelen nyugalmat sugároz. Még múlt századi naturalizmus ez valójában, de annak különös, francia példákra nevelődő Ferenczy - féle válto-

zata. Finom naturalizmus, amelyben már nemcsak a jelenet beszél, a szín, a forma, a kompozíció is, az összes igazán festői, képzőművészeti elem. Ferenczy Károly festészete ekkor kezd oldódni, ~~xx~~ eredetivé válni. Ezt a másik két alkotás, a lényegében negédes jelenetet modernné oldó "Lányok virágot gondoznak" és a konvencionálisabb "Kertészek" is szépen példázzák. Az első lépést jelentették a korszerűséghez, ~~Sax~~ S az igazi változás, 1893-ban, de már ismét Münchenben készült "Önarckép" ^{friss zöld} háttárra, de méginkább az "Ádám" című kompozíció napsütötte erőteljessége ^{képviseleli} ~~plein air~~ ^{plein air}. Ekkor tört be a mester életművébe friss erővel a ~~prencser~~ ^{prencser}, a szabadban való festészet kötetlensége, amely ezután nemcsak Ferenczy, az általa vezetett első modern magyar festészeti mozgalom, a nagybányai iskola, egész művészetét megújította. A későbbi években ezt a ~~prencser~~ ^{prencser} egyesítette a szentendrei képek finom dekorativitásával Ferenczy Károly, a kettő egyesüléséből születtek fő művei, amelyeknek utját kitűnően érzékelteti ez a kiállítás, S minthogy Ferenczy művészete máig élő példa, és hatóerő, a sikeres szentendrei tárlaton lényegében a modern, magyar festészet születésének egyik nagyon fontos pillanatával találkozhatunk.

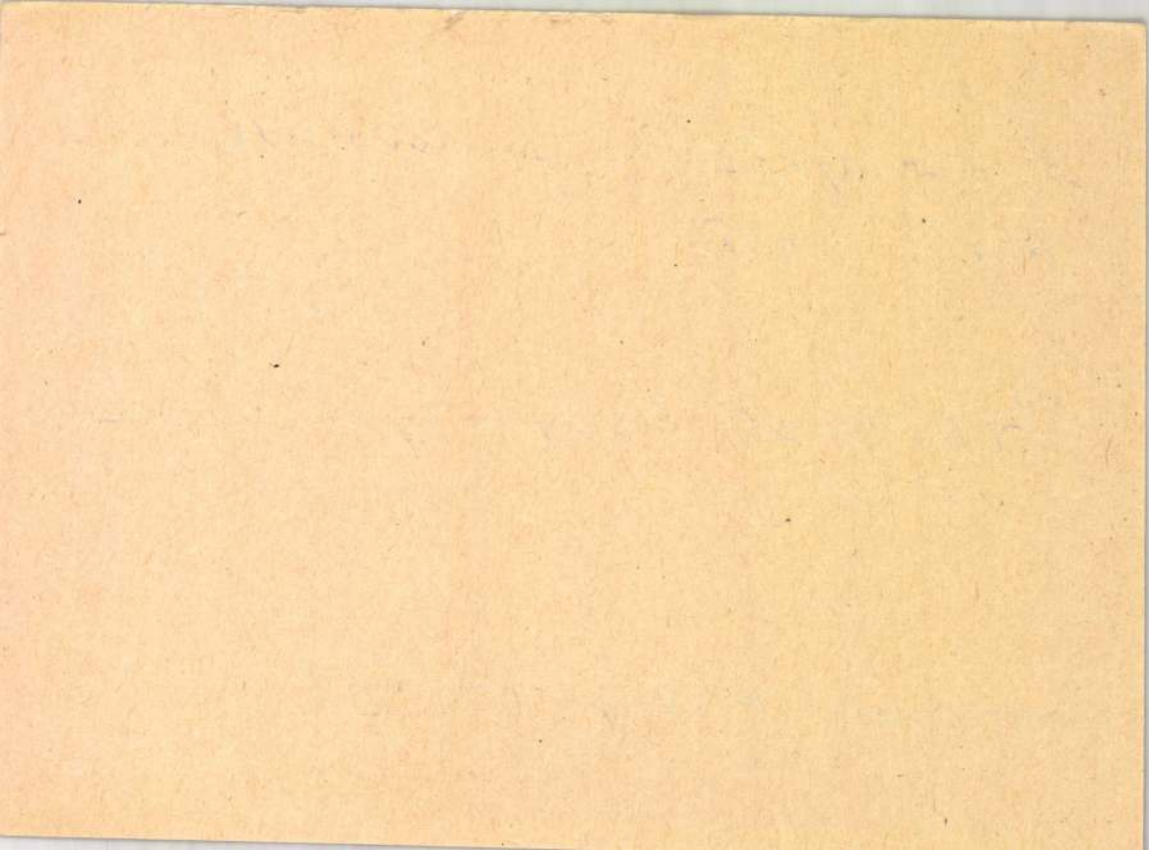

Ferenczy Károly

A nagybányai művelőtelep
kapja volt

Papp Antal: Nagybányai fények

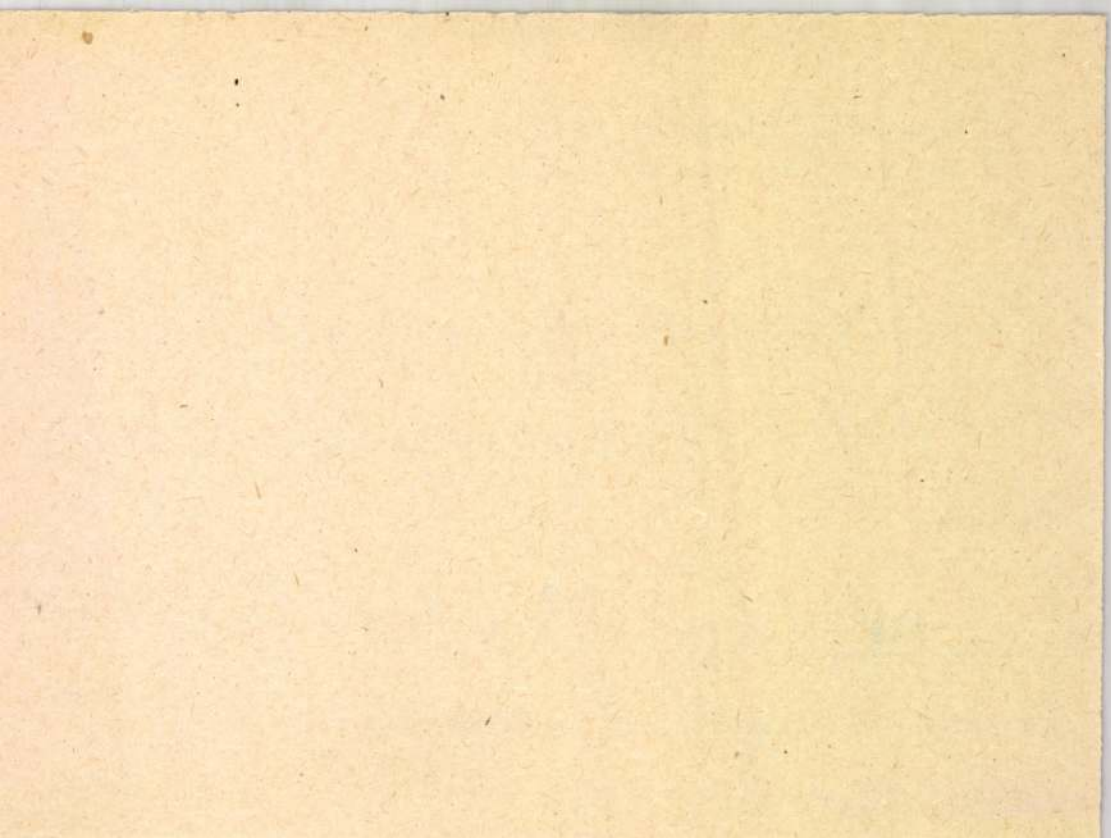
Kapya Hilber 1976 XII. 5

Ferenczy Károly építész

Levelei alapján végzetek helyreállítási
munkát a balatonrentgyörgyi állag-
vóban.

Dereseányi Dezső, Entz Géza, Gerő László
10' szl.: Magyar Munkavédelem I. (1949-
1959) Budapest, 1960. 220 f.

Ferenczy Károly

levele endike

- Waplo -

Stygar Wauset 1970 február 18
Gold.

Ferenczy könyv, festő

Megemlíti.

Devényi Kálmán: Kabadijedit: Gulány Hajos

759-760,

JELENKÖR, Pécs. 1970. júl. - aug.

XIII/7-8.

Fraenery Károly

festivumque usque ad papam
Helytörténeti Múzeum Vállalkozás

Magyar Nemzet
1969 augusztus 2.
4. old

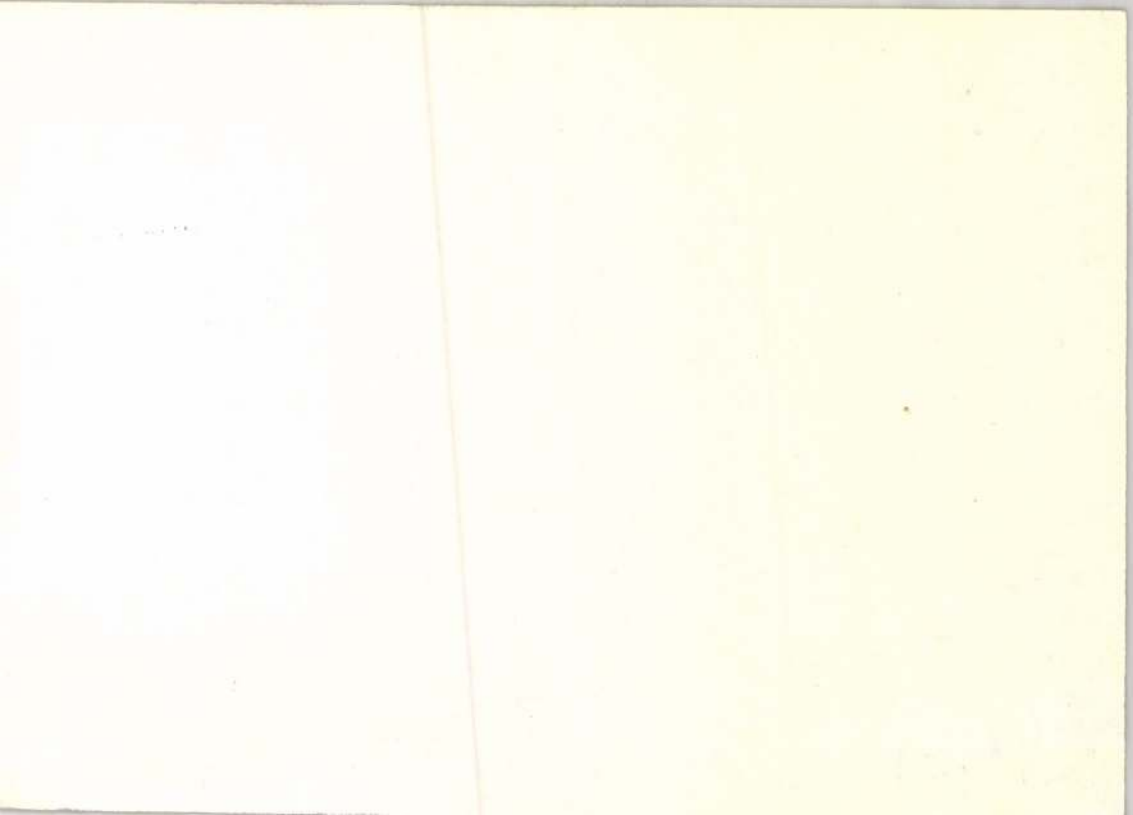

Fereuczy Károly, festő

A népszerűségéről és a "merrő"
 említéssel meg Fereuczy Károly lelköntött
 műveiről is.

Kösa Graba: Védtelenek a madár

3.

Ferenczy Károly, festő

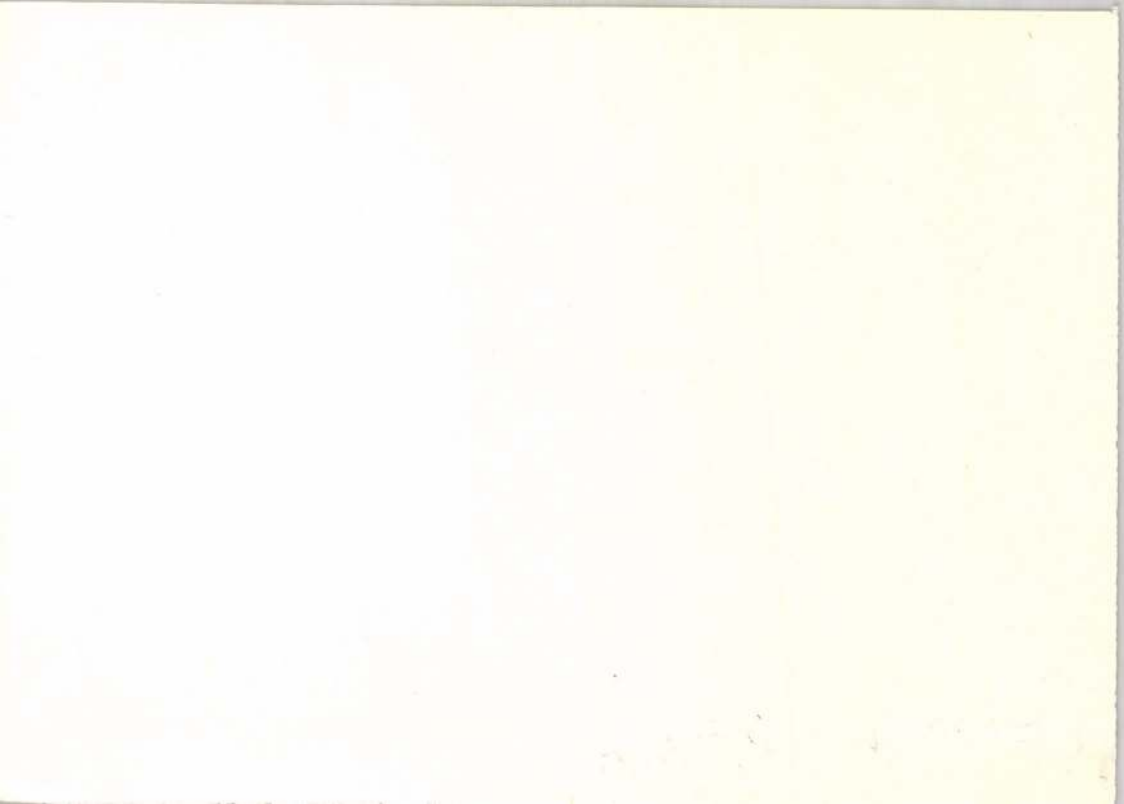
MDK

festésében kétszázötvenöt még csak
egy-egy házi tórnácsa van a Duna-part
mire karismereje jelent meg.

szabó Júlia: Gondolatok a kétszázötvenöt
festéséről 461-464. l.

JELENKOR, Pécs. 1970. május

XIII/5.

Ferenczy Károly festő

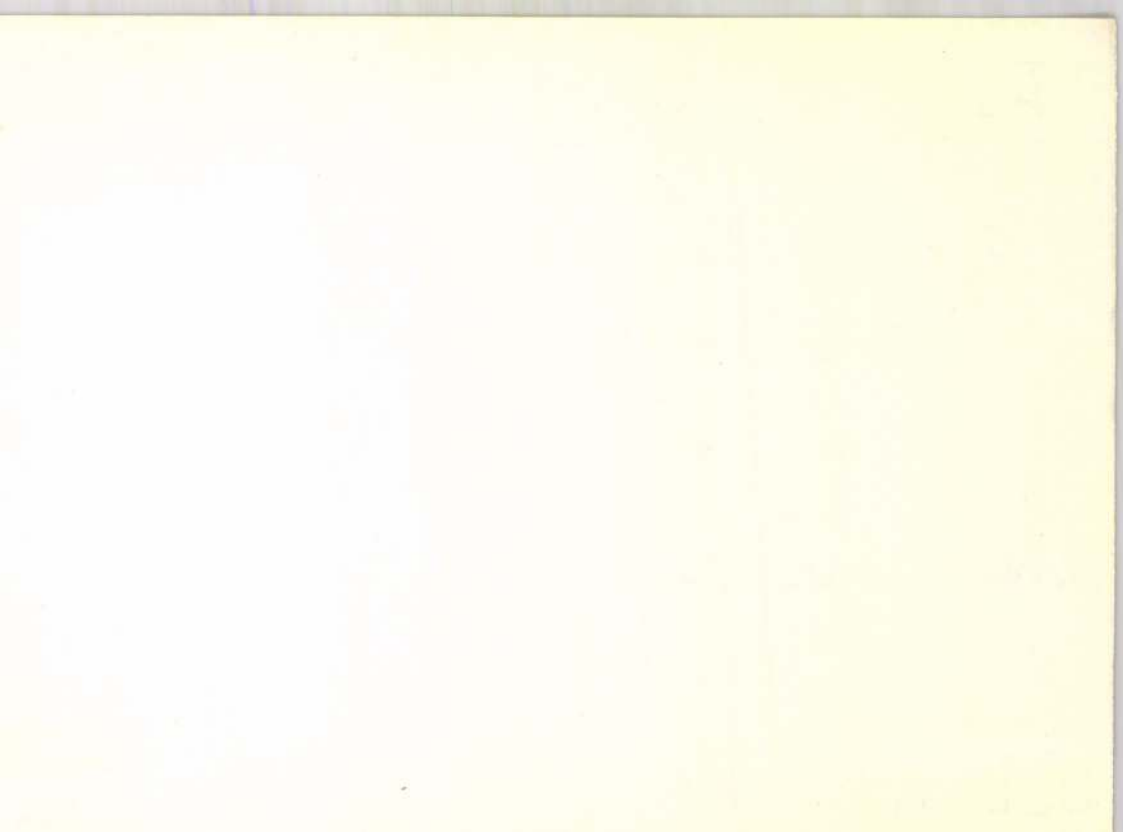
Szabó János: Magyar rajzművészet 1840-1919. c.
tanulmányozásunk szerint.

Bodri János: Képművészeti Krónika

552-557. l.

JELENKOR, Pécs. 1970. június

XIV/60.

Ferencesy kévelő, festő

kerő bődön róla is írt.

Dévényi Imre: Egy elfeledett művészeti író
558 - 561.

JELENKÖR, Pécs, 1970. június

XIII/6

120

Ferency Károly, festő

Róla is írt Gerő Gábor.

Derecsényi Gyula: Egy elfeledett művészeti évszám
558-561.

JELENKÖR, Pécs: 1970. június

XIII / 6.

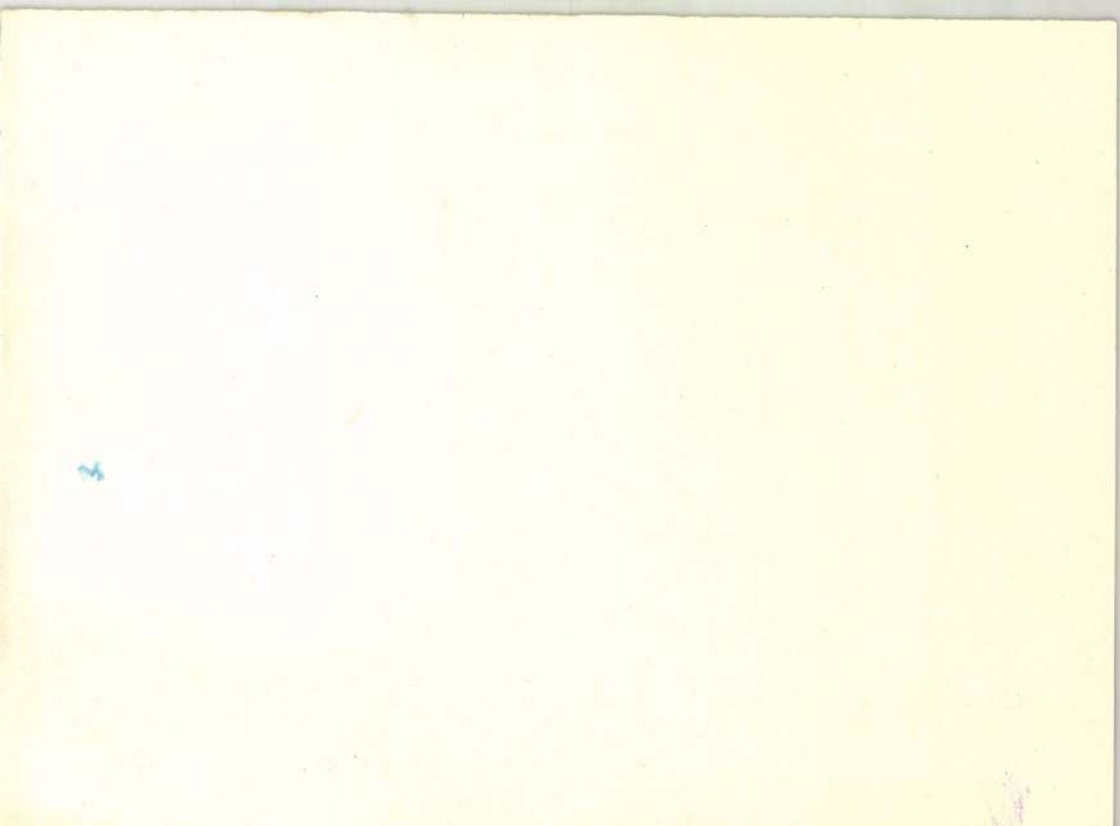

Ferenczy Károly, festő

Ferenczy Béni mintakönyv meg
Ferenczy Károly sírleírását.

Röszke Gyula: Alakok a művészparcellában
M. 5.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 17.

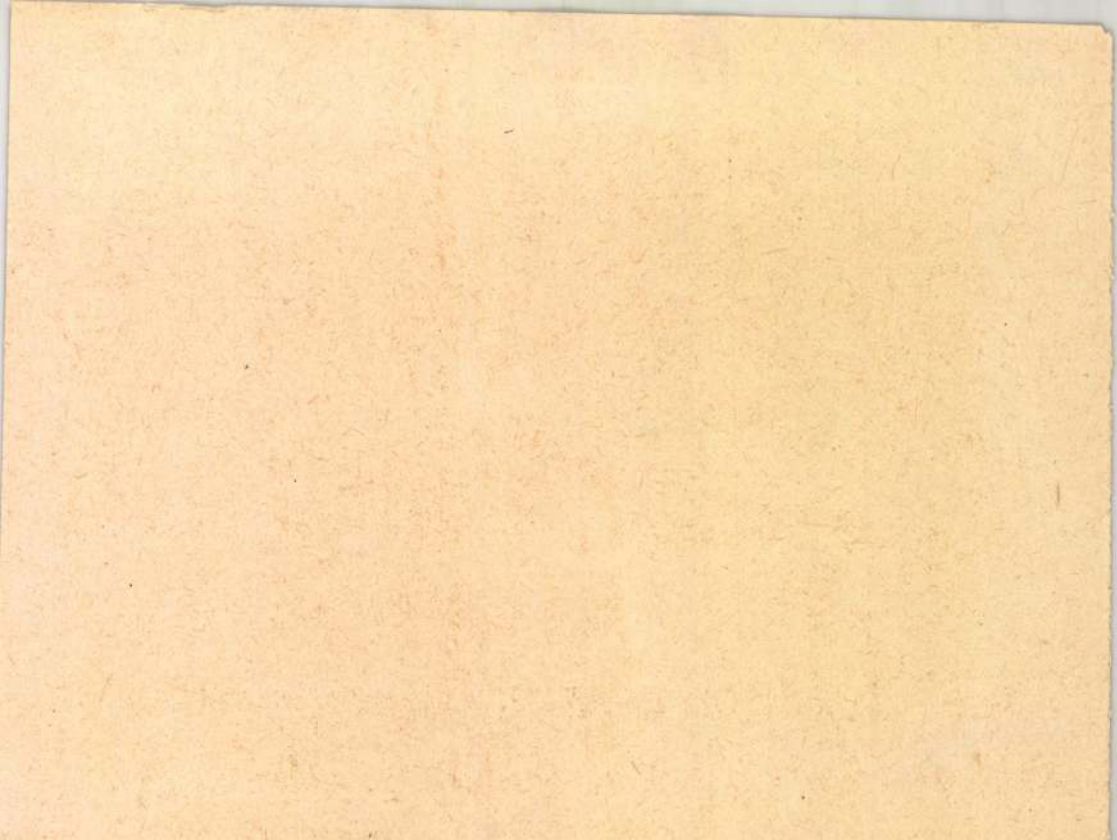

Ferenczy Károly

A japán lővékony műve-
sekségnek tojja sőt

N. N.: Budapest balra

Magyarország 1970. 52. é. 27. old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZABAD FÖLD

Ferenczy Károly

1968 SEP 8,

Ferenczy Károly

Nagybánya művészete cím-
mel képzőművészeti kiállítás
nyílt — többek között Ferenczy
Károly, Szőnyi István, Csók Ist-
ván, Bernáth Aurél műveiből —
a zalaegerszegi megyei művelő-
dési házban.

személyi bosszújának. Így jártam
ek lényege az volt, hogy abban a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI

HÍRLAP

1905 SZEP 14

*Huszedik századi
magyar festők kiállítása*

Ma délelőtt háromnegyed 11 órakor nyílik meg az a kiállítás a művelődési ház előcsarnokában, amely századunk kiemelkedő magyar festőinek reprodukcióit tárja az érdeklődő közönség elé. Ferenczy Károly, Rippl Rónai József, Csók István és Szőnyi István művészetében gyönyörködhetnek a látogatók.

A kiállítás naponta 10—18 óráig tekinthető meg.

Ferenczy Károly 1905

pa
sze
ór
já
ta
rö
ut
si
sz

SURÁNY-HORÁNY

Gravitációs, csápos kutak

A már korábban elkészült kutak közelében újabb vízműrendszert építenek a *Szentendrei-szigeten*, *Surány* és *Horány* térségében. Tizenhat törpecsápos kutat mélyítenek a pesti Duna-ág mentén. Ezen naponta 100.000 köbméter ki-

A Ferenczy család kiállítása a budavári palotában

Nemrég nyitotta meg kapuit a budai várpalota restaurált szárnyában a Magyar Nemzeti Galéria első kiállítása, a Ferenczy család munkásságát bemutató komplex tárlat. Az exkluzív környezetben méltó helyet kap a magyar képzőművészet kiemelkedő tehetségu művészcsaládjának bemutatása.

Már a Ferenczy nagyszülők is műkedvelő festők voltak, gyermekükben Károlyban azonban az egyik legjelentősebb magyar festőt nevelték. 1862-ben született, s kezdeti gazdasági tanulmányai után ráébredve igazi hivatására, külföldön végezte tanulmányait. — Róma, München, Nápoly és Párizs alakították stílusát. Kezdetben az úgynevezett „finom naturalizmus” hat pikturájára, amely Bastien-Lepage követőire jellemző, s jelentős hatással van a magyar festőkre.

Első korszakában Szentendrén dolgozik. 1893-tól Münchenben él, ahol Hollosy Simon magániskolájának tagjaival 1896-tól részt vesz a Nagybányai Művésztelep kialakításában. Csakhamar a művésztelep vezető egyénisége lett, stílusával festői szándékaival, eredményeivel korszakot teremtvén a magyar festészet történetében. Művészetének nagybányai szakaszát a természettel való összefonódottság, lírai áhítat jellemzi. Bibliái tárgyú képei, melyeket közvetlen természeti környezetbe helyez, bizonyítják hangulatteremtő erejének kiválósságát. (Háromkirályok, Józsefet eladják testvérei, Hegyi beszéd stb.) Művésze egyre inkább egyé válik a természettel, érzékenyen követve annak napszakonkénti változásait, a fény-árnyék hatások finom átmeneteit. A kiállítás bemutatja legszebb munkáit. Az Októbert, — amelynek remegő árnyékain szinte érezni a késő őszi bágyadt melegt, a Márciusi estet, csodálatos sárgáival, élő kékes árnyékaival. 1903-ban kinevezik a Képzőművészeti Főiskola tanárának, s további élete Nagybánya és Budapest között osztozik. Új festői problémákkal foglalkozik utolsó korszakában, budapesti műtermében. Ezek közül említsük meg a szintén kiállított, végtelen finomságú Női aktot, és a Béni, Noémit ábrázoló Kettős arcképet. A kiállítás külön érdeme, hogy a grafikák

között bemutatja Ferenczy Károly szecessziós ihletésű rajzait és Archeológia című festményét, utalva arra a tényre, hogy ő sem tudta kivonni magát a századforduló körül ható szecesszió művészeti áramlata alól.

Ismét a rendezők érdemét kell hangsúlyozni, hogy Ferenczy Károly munkái mellett helyet kap feleségének, Fialka Olgának a nagyközönség számára eddig jobbára ismeretlen munkássága. Néhány finom, műves rajza bizonyítja, hogy ha nem vállalja a művészet helyett az anya és a feleség szerepét, — jelentős helyet kaphatott volna művészetünkben. — Különösen megragadó férjéről festett pasztellje.

A művészdinasztia képességei a három gyermekben folytatódtak. Az idősebb fiú, Valér váltotta be talán legkevésbé a hozzá fűzött reményeket, annál is inkább, mert apja őt szánta leginkább művészi pályára. Korai művei kiváló alkotások, különösen arcképeit említhetjük. (Édesanyja arcképe, Korai önarckép stb.) Később naturalista tájképeket alkot, csökkenő igénnyel. A kiállítás néhány szép grafikáját is bemutatja.

Az ikrek, ki ki a maga területén bizonyítja örökölt tehetségét. Ferenczy Noémi a hazai gobelin-szövés művészetének szerzett európai hírnevet. A párizsi Manufacture des Gobelinsben tanulva meg a szövés technikát, témáit azonban mindvégig saját maga tervezte, alakította. Kezdetben szönyeget teljesen betöltötte fantáziájának mesevilága (Teremtés), biblikus ábrázolásaiban az álomszerű, dús elemek uralkodtak. Később rátalál igazi témájára, az emberre. Kartonjain megjelennek az egységes színekben összefogott mezők, s a szimbolikus díszítmény a szegélyben kap helyet. Korhadt fa, Piroskorsós szőlőmunkásnő, Kóműves című munkáiban szuggesztív erővel varázsolja élénk a dolgozó embert. Líraiságát mindvégig megőrzi, tájaiban, nőalakjaiban egyaránt. — A gobelin-technika kínálkozó dekoratív elemei nála szimbolikus értelmet kapnak, szinte zenei aláfestést nyújtanak a témák.

A Tanácsköztársaság bukása után aktív közéleti sze-

repe miatt ikertestvérel együtt emigrálnia kell. Egy ideig Berlinben, Bécsben dolgozik, külföldi kiállításain egyre inkább számon tartják, elismerik, Magyarországon csak a felszabadulás után értékelik megfelelően. Az első között kapja meg a Kossuth-díjat, s tanszéket kap az Iparművészeti Főiskolán.

Ferenczy Béni, Noémi ikertestvére, a művészcsalád egyetlen szobrász tagja. Elettűja nővérehez hasonlóan alakult. Tanulmányait Nagybányán kezdte, majd külföldi studiumokat folytatott. Többek között Párizsban Bourdelle-nél, és Archipenkónál tanult. — A 19-es események őt is emigrálni kényszerítik, 12 éven át Bécsben dolgozik. Ez időtájt a kubizmus izgatja, jelen kiállításon is szerepelnek ebből a korszakból művei. 1932—35-ben Moszkvában él, itt készülnek remekmű művész-portré érmei. (Dauzier, Goya, Michelangelo.)

1936-ban hazatelepül, és Budapesten rendezi be műtermét. Elismerése hazájában szintén a felszabadulás utáni évek eredménye, tanár lesz a Képzőművészeti Főiskolán, munkásságát Kossuth-díjjal értékeli. A kiállítás gazdag szobrászati anyagában szerepelnek ragyogó portréi, sommás, életteli nőaktjai. A mozdulatok könnyedségével, elevenségével ható mosakodói, Atalantája, Játszó fiúk kompozíciója. Plasztikai mellett szerepelnek a tárlaton ragyogó rajzai, melyek közül kiemelkednek klasszikus aktkompozíciói.

Egészeben véve a Magyar Nemzeti Galéria kiállítása különösen jelentős márcsak abból a szempontból is, hogy több olyan műalkotást láthatunk, amely eddig igen ritkán, vagy egyáltalán nem szerepelt közönség előtt. Igényes, nagy és szép feladat a Ferenczy család művészetének ismertetése, s éppen mert rendkívül tágterű és sokoldalú a munkásságuk, kissé zsúfoltnak éreztük a rendelkezésre álló termeket.

A kiállított műalkotások azonban kárpótoltak mindenért.

Egri Mária

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly

1021

Konsztantyin Pausztovszkij:

MACSKA A KAZÁN ALATT

Kétségbeestünk. Nem tudtuk, hogyan csipjük el ezt a rőt dögöt. Kirabolt bennünket, minden éjjel. Olyan ügyesen bújt el, hogy egyikünknek sem sikerült meglátnia. Csak egy hét múlva derült ki — végre-valahára — hogy a macskának tépett fülei vannak és hogy hosszú farkából is hiányzik egy darab.

Ilyen volt ez a macska. Ezért, no meg különösen villogó szemei miatt aztán Csorónak neveztük el.

Mindent lopott: halat, tejfölt, vaját, kenyeret.

Majd egy hónapba is betellett, amíg a rőt macska nyomára akadunk. A falusi gyerekek segítettek nekünk. Egy szép napon lélekszakadva vágattak be hozzánk, hogy Csoró hajnalban átviharzott a veteményesen fogai közt egy süéres hordócskával. Lero-hantunk a pincébe és felfedeztük, hogy a kis hordó bizony eltűnt. Tíz kövér sügér volt benne, azok, amiket a Holt-mederben fogtunk.

Ez már nem is tolvajlás volt, hanem rablás. Rablás fényes nappal. Megesküdünk, hogy elfogjuk a macskát, meglakol gaztetteiért.

Rajta is kaptuk, még aznap reggel. Az asztalról elcsent egy jó darab májashurkát és felmászott vele egy nyírfára. Elkezdte rázni a fát. Csoró elejtette a hurkát és ez éppen Ruvim fejbübjára esett. A macska fentről méregetett bennünket vad szemekkel és fenyegetően berzenkedett. De nem volt számára menekvés és kétségbeesett lépés-

re szánta el magát. Félelmetes fújással levetette magát a nyírfáról, a földre vágódott, felpattant mint egy gumilabda és hajrá a ház felé.

Bemászott a kazán egyik bűvölyükába a ház alá. Innen pedig nem volt más tünt.

A nyílást elzártuk egy hálászálóval és vártunk. De a kandúr csak nem jött. Mérgeesen fűjt, mint valami földalatti szellem, szüntelen, s anélkül, hogy akár egy cseppet is kifáradt volna.

Elmúlt egy óra, kettő, három... Már régen le kellett volna feküdnünk aludni, de ő még mindig fűjt, tombolt a ház alatt, s mi már kezdtünk idegeskedni.

Ekkor végre elhívtuk Ljonykát, a falu cipészének fiát. Ljonyka híres volt felfuzserte rettenthetetlen bátorságáról és talpraesettségeről. Rábíztuk, csalja ki valahogy a macskát a ház alól.

Ljonyka vett egy selyem horogzsinógot és rácsomózta egy napközben fogott hal farkára, majd behajította a bűvölyükön.

A fújásnak hirtelen végeszakadt. Rágcsálást, szilaj ropogtatást hallottunk — a kandúr megragadta fogaival a hal fejét. Ráharapott halálos harapással. Ljonyka pedig lassan elkezdte húzni a zsinógot kifelé. Csoró eltökélten szegült szembe, de Ljonyka erősebb volt, no meg a macska semmi áron nem

akarta elereszteni az ízletes ajándék-zsákmányt.

Egy perc múlva a nyílás száján megjelent a macska feje a fogai közé szorított hallal.

Ljonyka elkapta Csorót s felemelte a földről. Először vettük szemügyre, amúgy istenigazából. A kandúr lehunyta szemeit, füleit fesszesen koponyájához szorította s farkát mindenestre behúzta maga alá. A rablások ellenére, bizony véznának tűnt ez a tűzvörös, sárgafoltos csavargó.

Ruvim hosszasan nézegette, majd némi töprengés után megkérdezte:

— No és — most mi legyen vele?

— Verjük meg — mondtam én.

— Nem használ — felelte Ljonyka. Már „gyerekkora” óta ilyen a „jellem”, inkább adjatok neki enni egyszer rendesen.

A macska várt, lehunyt szemmel.

Megfogadtuk a tanácsát, bevonszoltuk Csorót a kamrába és pompásan megvacsoráltattuk; adtunk neki dísznoszú-pecsenyét, sügérkocsonyát, tőröslepenyét és tejfölt.

A macska több mint egy óráig falatozott, Annyira jóllakott, hogy ingadozva jött ki a kamrából, levegőredett a küszöbre. Pimasz tekintettel nézegetett bennünket. Megmosakodott, majd sokáig prüszkölt, aztán mereven feltartott fejével hengergőzni kezdett. Ez biztosan annyit jelent, hogy meg van elégedve — gondoltuk. De már féltünk is, hogy ledörzsöli a szőrt a tarkójáról.

Aztán hátrára penderült, elkapta a farkát és harapdálni kezdte; köpött egyet, a kemencéhez vonult, elnyúlt rajta és békés horkolásba fogott.

Azóta már hozzánk szokott, együtt lakott velünk — és nem is fosztogatott többé. Sőt már másnap reggel páratlan és nemes cselekedetet hajtott végre. A tyűk felmászta a kerti asztalra és nagy tolakodás, karattyolás közepette nekilátta szedegetni egy tányér pohánkakásából. A macska a méltatlankodástól remegve hozzájuk lopakodott és

is kénytelen volt befejezni a beszédet. Ingerülten kapcsolta ki a magnót:

— Kár, hogy bög — mondta — lett volna még egy-két szép gondolatom.

Szerencse, hogy a két nagymama Öcsivel átvonult a másik szobába, s így nem hallották a fiaim javaslatát:

— Már nincs itt az a bögö masina, be lehet fejezni.

— S a másik:

— Igazán megérné. Frankó a szöveg.

Péter kapott az alkalmon. Törölte a végező mondatot s

vettem észre, hogy amíg az egyik nagymama a konyhában tartotta a frontot, a másik az ajtó előtt hallgatózott, hogy időnként kétségbeesve tájékoztatta a másikat. Amikor aztán azt vihette hírül, hogy a két fiú a palástot próbálgatja magára, sírva kértek, hogy álljak végre a sarkamra. Kénytelen voltam otthagyni a meccset éppen a féldő vége felé. Szó nélkül fogtam a fiukat és egyszerűen bezártam őket a vécebe.

102 Ferenczy Károly

Művészeti könyvekről

Szentendrén járva

Ferenczy Károly

Szentendréről mindenki tudja, hogy gyönyörű kis város. Aki még nem járt ott, az is. Mert a varázsáról nemcsak az tud, aki a szép tájat járta, a vizet és a hegyeket, a zegzugos, macskaköves utcákat szereti, a templomokat, ikonokat, romokat látta. A festészet barátai is ismerik ezt a varázst. Negyven éve, 1928-ban alakult a Szentendrei Festők Társasága. Az alapítók egyike Ferenczy Károly volt; neki és az őt látogató művészeknek köszönhető, hogy Szentendrén egyre több művész telepedett le, vagy egyre többen jártak ki oda, alkotni. A város hangulata adta az ihletet, harmóniája a tájjal. Az idősebb nemzedék fejezetet nyitott a magyar képzőművészet történetében, az „öregek” példáját ma a következő nemzedékek követik. A Ferenczy Károlyról elnevezett múzeumban múlt hónapban látogatták sokan a *Szentendrei festészet negyven éve* kiállítását. Negyvenegy festő képeit állították ki.

Ott volt Tornyai „Szentendrei parkban piros ruhás nő” című képe, Kmetty egy híres Csendélete, Paizs-Goebel Jenő „Szentendrei kis híd”-ja, Czóbel, Fónyi, Miháلتz, Korniss, Ámos, Barcsay több alkotása; az életük derekán állók és fiatalok közül Szántó Piroska, Kósza-Sipos tűnt ki, vagy Anna Margit, pompás „Ikon”-jával.

De vajon mi az, amit a kiállítás látogatója hazavihetett? Mit gyűjthetett be a könyvesboltok albumainak, reprodukciós kiadványainak formájában, a maga könyvespolcmúzeumába?

A Művészetek Kiskönyv-

tára sorozatban — milyen kedvelt Corvina-sorozat ez — 1961-ben Czóbelről, 1963-ban Barcsayról, 1964-ben Vajda Lajosról jelent meg kismonográfia. 1965-ben Fónyiról, 1966-ban Ámos Imréről jelent meg kötet. Már egyse kapható. Ami örvendetes is, mert azt mutatja, mekkora az érdeklődés a mai, a modern magyar festészet iránt is. De kevésbé örvendetes, hogy könyvkiadás és terjesztés, mintha csak óvatosan követné az igényeket. Utánnomlás nincs ezekből a kismonográfiákból? Gyűjteményes album pedig a szentendreiekről egyáltalán nincs.

Nem bánhatnánk-e bőkezűbben a magyar festészetrel a könyvkiadás területén? Igaz, hogy most jelent meg a Nyolcak művészete, igényes kötetben. De mintha ez kevés volna. Mondjam, hogy csepp a tengerben? Kissé aránytalan már az is, hogy míg a Szépművészeti Múzeum anyagát szebbnél szebb albumok közvetítik a magánkönyvtárakba, addig a Nemzeti Galéria, a magyar festészet képtára kincseiről még nem állítottak össze köteteket.

A szentendrei kiállítás látogatóinak viszonylag kevés könyvet ajánlhatok. A kiállítás időpontjával szinte véletlenül van valamegyest harmóniában *Haulisch Lenke: Paizs-Goebel kismonográfiája*, amely novemberben fog megjelenni.

S a Magyarországra látogató külföldiekre is gondolok. Ha érdeklődnek a képzőművészet iránt, nem azoknak a festőknek és képzőművészeti koroknak az albumait keresik, amelyeket otthon is megvehetnek. Múzeumaink, kiállításaink magyar anyagáról vinnének magukkal emléket.

Bár, ha az idegenforgalmi érv nem eléggé meggyőző, hozzátehetem: mi, itthoniak is.

Alighanem jó lenne bővíteni a *Művészetek Kiskönyvtárát*. Modern magyar anyagát akár meg is ismételni, utánnomásokban. Kiállításokon kínálni az annyira keresett, igényes Corvina-kötetkéket.

(tájékoztató)

KÖNYVTERJESZTŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ak olvas

meg, amióta...
tem, bizony ne...
gyereket sem szeretem ma-
gára hagyni. Meg ahol a ház-
zat építettük, új település,
onnan messze a mozi.

— Tévét egyszer láttam,
a gépállomáson. Rádiónk
nincs, de hamarosan ve-
szünk. Telepest, mert még a
házban nincs benn a vil-
lany. Ugyan a ház előtt
megy a vezeték, de hát sok-
ba van a ház... Talán a jö-
vő esztendőre...

— De olvasni, azt szere-
tek. Csak az anyósom ne
szídna: te olvasol, a munka
meg marad. Pedig nincs
szégyen — megy a munka is.
Nem lehet olyan nagy bűn,
hogy én szeretem az olva-
sást.

Ezt mondta el nekem az
egyik alföldi kisváros szö-
vetkezeti könyvesboltjában
egy huszonkilenc éves fia-
talasszony. Iskolai végzett-
sége nyolc általános. Nem
tagja a tsz-nek, foglalkozása
„hivatalosan” háztartásbeli.
De a „háztartásbeli” mű-
velői az egy hold háztájit,
régzi a mellé vállalt kuko-
lica- s cukorrépakapálást.
Haját már muszlinkendőcs-
ével köti le, lábán nylon-
harisnya, s divatos szandál.
Emellett szereti a könyvet
s — szinte büntudattal.

Jó szórakozást és hasznos
détöltést kívántam az ép-
ben megvett könyvéhez. De
arra gondoltam: itt volna az
ideje fölláztatni a paraszt-
asszonyokat. Milyen asz-
zony-törvény szerint ne le-
essen idejük olvasni?! A
kultúrális könyvterjesztés fejlő-
léséhez ez az emberséges
kíséret is kell. Szó, érv, tett
lappangva tovább élő ma-
diság ellen.

V. S.

Ötvenéves a Párt

Az 1918. évi polgári forradalomból
Magyarországi Pártja megalakult
társaság 50. évfordulóját ünnepli
irodalmi és politikai művek októ-
ber 1-én elrendre a sajtót. Az alábbi négy
olvasóink figyelmét:

Hajdú Tibor:

**Az 1918-as októberi polgári dem-
története.** (Kossuth Könyvkiadó,
60,— Ft.)

Átfogó történelmi tanulmány az
októberi forradalom előzményeiről, a
további belpolitikai fejlődésére g

Lengyel József:

Visegrádi utca

(Kossuth Könyvkiadó, 240 oldal,
1968. évi kiadás) A Párt történetének ez a szépír-
jól ismert, több kiadást megér-
kiadásban.

Ötvenéves a Párt

(Kossuth Könyvkiadó, 191 oldal,
1968. évi kiadás) Fénykép- és dokumentumalbum,
most először publikált — anyaga
ért folyó harccal ismert meg,
illegalitás évein át, a felszabadu

Rengj csak föld!

(Kossuth Könyvkiadó, 340 oldal,
1968. évi kiadás) Írók, művészek, politikusok vissz-
be — az évfordulóhoz méltó, ün-
— az első világháború éveit, a k
a polgári demokratikus forradalmi
munisták Magyarországi Párt,
vezette a magyar népet.

Gazdagabbá tesszük

téli könyvvásár választékát.
A múlt havi rejtvényünkben
szereplő jó könyvek mellé most
újabbak kerültek. Természe-
ten nem tudunk minden könyvet
kiemelni, de a „rejtvé-
yes” fejtörés után talán ke-
vesebb „fejtörést” fog okozni
válogatás!

VIZSZINTES: 1. Külföldi író
műve, mely a téli könyvvásár
egyik slágere lesz (1. betűje
ettős!). 15. Azbeszt, cement és
ala vegyületeiből előállított
anyag. 16. Görög szóösszetéte-
ben villamosságot jelent. 17.
szász (?!). 18. A makrélák
családjába tartozó hal.
Elődjé. 21. Első betűjét fo-
etikusan olvasva: könyörög.
Napszak. 24. A közmondás
szerint mindegyiknek két vége
van. 26. Ritka férfinév. (Két
agánhangzójának ékezte fel-
erélődött). 27. Shakespeare
királya. 28. A francia
rodalom egyik alakja.
Régi híres „gát” volt
estén. 31. Béke, oro-
32. Az oroszoknál...

1	2	3	4	5	6	7	8
15							16
17			18				19
22		23				24	25
27					28		
31				32			
35			36				
		40					
42	43		44				
47		48		49		50	51
54					55		
57				58		59	
62			63		64		

1968

Ferenczy Károly

festő.

Ferenczy Károly egy új nagybánya
lehetőségeit és sikerét vélt és meg-
találni Szentendrén.

Kovács Gyula: Az új művésztelep lakói Szentendrén.

MŰVÉSZET, 1970. október - 23. lap

Ferenczy Károly: Józsefet eladják testvérei

Képzőművészeti alkotások értelmezése — a nem nyelvi eszközökkel kifejezett tartalom szavakba foglalása — általában nagy körültekintést és óvatosságot igénylő feladat. Nem könnyű túlzások, alaptalan belemagyarázások nélkül konkretizálni az egyes műalkotásokban megjelenő, a mű befogadójára ható éleanyag jelentését, tartalmát. Ezek a nehézségek egyes művészettörténeti korszakok alkotásainál még csak fokozódnak. Így van ez a múlt század végén virágzott *plein air* és *impreszionista* irányzatok esetében is. Tájképek, különleges szín- és fényhatások, tűnékeny hangulatok értelmezése könnyen a kritika, a művészettörténeti elemzés határain túl, az impresszionisztikus élményírás területére tévedhet.

A tárgyilagos értelmezés másik akadálya a korabeli művészeti felfogás ún. „irodalomellenességében” keresendő. Az akadémizmus, az álhistorikus és anekdotikus zsánerfestészet elleni — egyébként teljesen jogos — harcban kialakított elvek egyoldalú eltúlzása lehe-

telenné tette, hogy egy magát korszerűnek tartó művész irodalmias, tehát a téma szavakba foglalható tartalmával is valamilyen kapcsolatot tartó jelentést tulajdonítson művének. Az ilyen értelmezést művészek és teoretikusok, a kritika és az új művészet közönsége is eleve elhárította, elvileg kizárta.

Mindezt előre kell bocsanatunk *Ferenczy Károly* képének elemzésekor, hiszen a mester az említett századvégi irányzatok egyik meghonosítója, egyik legjelentősebb magyarországi képviselője volt. Művésztével kapcsolatban ő maga is elhárított minden irodalmias magyarázatot, sőt ennek szellemében az eddigi szakirodalom is szinte egybehangzónan úgy értelmezte festészetét, — és ezen belül a *Józsefet eladják testvérei* című képet is — hogy az *csak* impresszionisztikus hangulatokat, pillanatnyi tájélményeket ábrázol.

Réti István, a kortárs és barát, a nagybányai művészcsoporthoz aktív tagja és teoretikusa a következőképpen jellemzi a képet: „*A Józsefet eladják testvérei méretre is*

gölte szakértelmét, és olyan nagy hangon dicsérte a fiú finomságát, mintha ő és testvérei sohasem emelték volna a legesekélyebb kifogást sem e finomság ellen, s nem miatta vetették volna verembe az alku tárgyát. A kalmárkodás heve elnyomott minden szemérmét, s Juda nem restelt hangosan felkiáltani, hogy egy ilyen finom fiút, aki mindnyájuknak ura lehetne s ők szolgálói, azt kótyavetyélnék el harminc sékelnél olcsóbban? Úgy tett, mintha teljesen belé volna bolondulva árujába, és amikor már huszonöt ezüstpénznél tartott, arra ragadtatta magát, hogy odament és arcon csókolta a némán pislogó Józsefet, azt kiáltva, ötvenért sem tudna és akarna megválni egy ilyen okos és drága kincstől!

De az öreget a csók sem puhította meg, ő maradt az erősebb, annál is inkább, mert jól látta, hogy a testvérek mindenesetre és tulajdonképpen bármi áron meg akarnak szabadulni a fiútól, amire az alku színelges megszakításával és föladásával könnyen rá lehetett jönni. Tizenöt ezüstsékelt — persze a könnyebb babilóni mérték szerint — ajánlott; de amikor a fivérek szaván fogva húsz sékelig verték fel az árut, mégpedig főníciai mérték szerint, akkor megtorpant, és nem engedte ennél feljebb srófolni. Mert hiszen mondhatta volna, hogy a fiút a végpusztulás szélén találta, és egyszerűen a megtaláló jogára hivatkozhatott és váltságdíjat igényelhetett volna, úgyhogy tisztára kereskedői előzékenység részéről, ha ezt az összeget nem számítja fel és nem vonja le az árból, hanem hajlandó húsz teljes súlyú sékelt fizetni főníciai mérték szerint. Ha ezt sem méltányolják, eláll az üzletől, és hallani sem akar többé a gaz nádigyerekről.

Megállapodtak tehát húsz ezüstpénzben az általánosan szokásos súlymérték szerint, és a testvérek leölték egy bárányt a nyájából a fák alatt a vendégek tiszteletére, kieresztették a vérét, és a húst megsütötték fölszított parázon, hogy felemeljék a kezüket és egyenek egymással, áldomásul és megerősítésül, s új ura, az öreg mineai Józsefnek is adott egy-egy falatot. De mit kellett a fiúnak látnia? Látta, amint a testvérek titkon és suttyomban, hogy az izmáeliták észre ne vegyék, a díszruha rongyait megmártották a kiontott vérben, és alaposan összemocskolták vele: szeme láttára, vakmerően cselekedték ezt, halálos bizalommal hallgatásában; és ő evett a bárányból, melynek vérét az övé helyett ontották.

Helyén volt a lakoma és az erősítés, mert az alku még korántsem ért véget. Csak nagy vonalakban történt meg, miután megállapodtak az alapárban; ám most kezdődött a részletmunka és a megállapított érték lerovása áruban. Itt helyre kell igazítanunk a különféle jámbor leírások útján elterjedt és megrogzódott elképzelést, mintha az izmáeliták csengő ezüstben fizették volna pénzes zacskójukból a vétel-

árat a testvérek markába, amikor ezek Józsefet eladták. Az öreg egyáltalán nem gondolt arra, hogy ezüstpénzben fizessen, „pézn”-ről bizonyos okokból nem is szólva.

Ki cipel magával az útra ennyi fémét, s melyik kalmár nem egyenlíti ki szívesebben tartozását áruban, amikor minden egyes tárgy, amely a vételár egy részének ellenértékeként szerepel, alkalmat ad számára, hogy javítson az üzleten, mivel így eladó lesz maga is, hogy szolgálhassa tulajdon vásárlói érdekeit? Másfél sékel ezüstöt finom kézimérlégen darabokban mért le a mineai pásztorok számára; a fennmaradó összeget áruban fizette tevői hátáról. Így hát lerakták a poggyászt, és kitergették a fűben mindazt, amit magukkal hoztak: a tömjént és a szép törésű gyantát a folyón túlról és mindenféle más mosolygó tárgyat a mindennapi használatra: borotvát és rézkést és tűzkövet, lámpákat, kenőkanalakat, berakott munkájú sétatobotokat, kék üveggyöngyöket, szandált és ricinusolajat — egész bazárt és vegyeskereskedést nyitottak a kalmárok a vevők sóvárgó szeme előtt, akik tizennyolc és fél ezüstpénz árát választhatták ebből árujukért, miközben minden egyes holmiért olyan alkudozás folyt, mintha csupán erről az egyről lenne szó, úgyhogy valóban beesteledett, mire végeztek, és Józsefet eladták kevés ezüst és sok kés, balzsamtörmelék, lámpa és bot ellenében... Ezután az izmáeliták felpakoltak, és ajánlották magukat. Böven szenteltek időt az ügynek, és nem kímélték az órákat; most azonban igyekeztek ismét térben gyümölcsöztetni az időt, egy darabot még akartak haladni az alkonatban, mielőtt felütötték volna éji szállásukat. A testvérek csöppet sem marasztalták őket. Csupán tanácsokat adtak nekik a továbbutazást és a követendő utat illetően.

— Ne menjetek a belső területen — mondták — és a vízvázaló hegygerincen Hebrón felé — és így tovább —, nem ajánljuk ezt, sőt óvjuk ettől barátainkat. Az utak gondozatlanok, megbotlanak az állatok, és mindenütt útonállók leskelődnek. Erre vonuljatok tovább a síkon, és térjetez arra az útra, amely a dombon át a Fáskert lábánál visz a határ felé, így biztonságban lesztek, és a tenger lágy fövenyét taposhatjátok hétszer tizenkét napig, vagy ameddig akarjátok; gyönyörűség a tenger partján utazni, nem lehet betelni vele, és egyedül ésszerű! A kalmárok búcsút véve megígérték, hogy így tesznek. A tevék feltápáskodtak alattuk, és az eladott József Kedma, az öreg fia előtt ült. Szemét most is lesütötte, mint egész idő alatt, akkor is, mikor evett a bárányból. És a testvérek is földre süttött szemmel álltak, miközben a karaván eltűnt a hirtelen leszálló alkonatban. Azután mélyen beszítták a levegőt, és újra kifújták: — Most hát nincs többé!

egyik legnagyobb kompozicionális vállalkozása. A nagybányai lapály a kövesmedrű, kanyargó Zazarral, a két hegyekkel szegett láthatár monumentális sivársága, bibliikus messziségek hangulatát kelti föl képzeletében, miként ha az emberiség emlékeznék álmódzva gyermekkorára rég elfelejtett történeteiről. Renaissance falfestmények tónusa, epikus nyugalma ömlik el a nemes kompozíción, amelynek tömegreliefjét, előkelő szín- és folthatását a természeti látvány meggyőző igazságával egyesíti. „Bibliai és más tárgyú nagyobb kompozícióknak indító intuícióját majd minden esetben a külső természet adta, a nagybányai táj és a tájhangulat. . . . a kanyargó Zazar köves lapálya a testvér árulás mindig aktuális bibliai történetét hívja elő; . . .”

Ferenczy Valér atyjáról szóló visszaemlékezéseiben a következőket írja a képről: „. . . ismét az alkony világítása, amelyet annyira szeretett, amikor a lenyugodott nap utolsó, meleg visszfénye, reflexe hoz ismét egy halványabb árnyalatot — ugyancsak hideg, halványkék, csaknem zöldsébe játszó árnyékokkal — s amikor a szinfoltok, az alakok ruhái, a Józsefet megvásárló arabok fehér burnuszai mind abban a nemes egyszerűségben, összegestett folthatásban érvényesülnek, amely annyira fontos tényezője kompozícióinak.”

Petrovics Elek Magyar mesterművek c. albumában ezeket mondja a képről: „Ferenczy szívesen fordult tárgyért a bibliához, de nem festett a régi értelemben vett vallásos képeket, hanem újszerű és egyéni költészettel töltötte meg a hagyományos témákat. Mindegyik bibliai képe költői látomás, összeolvastása az embernek és természetnek egységes és mély hangulattal teljes kompozícióban.” A téma „irodalmias” jellegére a művészről szóló legutóbbi monográfia szerzője, Genthon István utal, de ő is csak ürügynek érzi a József-történetet, a kép jelentőségét dekorativitásának fejlődéstörténeti helyében találja: „Irodalmi ízü téma és egyben drámai pillanat . . . Ferenczy is céloz a történetre, illetve a történet átdereng a kompozíciós feladat megoldásán, annak ürügyéül szolgál. A monumentális csoportosítás észrevehetően hajlik a dekorativitás felé, . . . talán párizsi emlékei is eszébe jutottak, . . . Dekorativitása nem szecesszionista, hanem annak a dekoratív hajlamanak korai megnyilvánulása, melynek késői művészetében oly nagy szerep jutott.”

Ez a fajta szemlélet — a tájélmény, a színvilág vagy a szerkezeti felépítés előtérbe állítása, egyoldalú hangsúlyozása, illetve minden más típusú értelmezés „irodalmiasságként” való elutasítása — természetesen csak egyik lehetséges módja a műalkotások megközelítésének, még akkor is, ha ezek a követelmények hosszú időn keresztül — művészek és kritikusok körében is — a korszerűség fő kritériumát jelentették. A szakirodalomban egyetlen jelentős, a mű tartalmi értelmezésében támpontot adó elemzést találunk: Németh Lajos, Hollósy Simonról szóló disszertációjá-

ban kitért Ferenczy Károly bibliai tárgyú kompozícióira, s ott a József képpel kapcsolatban felvetette azt a szellemi rokonságot, problémaközelséget, amely Ferenczy Károly és Thomas Mann munkásságában fel-lelhető. A képnek emberábrázolási szándékot, konkrét, korhoz kötött pszichológiai tartalmat tulajdonított, s ezt a tartalmat végső soron „a bomló polgári társadalomban tragikus magányba szigetelő művész” problematikájának megközelítésében találta meg.

Képelemzésünknel induljunk ki először abból, hogy Ferenczy Károly képének hagyományos vallásos tárgya van. A tartalmi értelmezés lehetőségeinek számbavételénél tehát mindjárt elsőnek a vallásos jelentés vizsgálatára adódik.

A képen ábrázolt epizód leírása Mózes I. könyvének 37. fejezetében található, Károli Gáspár régi magyar nyelvén így hangzik: „. . . József mikor tizenkét esztendő volt, az ő bátyjaival egybe őrizték a juhokat, . . . Az Izrael pedig minden fíjainál inkább szereti a Józsefet; mivelhogy vénségének fíja volna; és szép tarka ruhát tsináltatott a neki. Mikor pedig eszkebe vették volna az ő bátyjai, hogy az ő atya őtet minden bátyjainak felette szeretné, gyűlölik a őtet, annyira, hogy szép szóval neki nem szólhatnának. Láta pedig József álmot, melyet mikor megbeszéllet volna az ő bátyjainak; annál inkább gyűlölik a őtet. . . . Monda Izrael Józsefnek: A te bátyaid avagy nem Sékhemben őrizték a juhokat? Jössz-e azért, hogy küldjelek el téged őhozadjok. . . . Elméne azért József bátyjai után, és megtalála őket Dóthánban. Kik mikor látták volna őtet távol, minek előtte közelebb ment volna hozzájuk, elvégezek, hogy őtet megölnék. Mert ezt mondták a egymásnak: Imhol jó amaz álomlátó. Jer öljük meg annakokáért őtet és veszik egyik ő kútba; és azt mondjuk hogy a gonosz fenevad ette meg őtet, és meglátjuk, mit használt az ő álma. Melylyet mikor Ruben hallott volna, igyekezék azon hogy őtet megmentené azoknak kezekből. És monda: Ne öljük meg őtet. . . . Ne ontsátok ki az ő vérét, hanem vessétek őtet az ő kútba, mely itt a pusztában vagyon, de meg ne öljétek. . . . és mikor jutott volna József az ő bátyjaihoz megfoszták őtet ruhájától, a szép tarka ruhától, mely rajta volna. És megragadván őtet veték egy ő kútba, az ő kút pedig üres volna, és nem volna víz benne. Le ülének pedig hogy ennének; És mikor felemelték volna szemeket, láták, és íme egy sereg Ismaeliták jönnek a Gileadból, azoknak tevéi visznek a fűszerszámokat, balzsamot, és mirhát, kik mennek a hogy azokat vinnék Egyiptomba. És monda Júda az ő atyafiaiának: Mi hasznunk lézen benne ha megölendjük a mi atyánkfiát, és elütölköndjük az ő vérét. Jer adjuk el őtet az Ismaelitáknak, és ne öljük meg, mert mi atyánkfia, mi testünk: kinek engedének az ő atyafiai. És mikor a kereskedő Midianiták azon elmenének, kivonák Józsefet az ő kútból, és eladák őtet azoknak az Ismaelitáknak húsz ezüstpénzen, kik elvievék Józsefet Egyiptomba.”

A keresztény bibliamagyarázat általában arra törekszik, hogy az ószövetségi történeteket úgy értelmezze, mint Krisztus élettörténetének előképeit, mint Krisztus alakjára utaló szimbólumokat. Egyes részletek a József-történetnek ebben az epizódjában is alkalmasak ilyen párhuzamok felállítására: József eladása 20 ezüstpénzen — Krisztus elárulása 30 ezüstpénzért, József kútba vetése és kiszabadulása — Krisztus feltámadása a sziklasírból.

Ezeket a párhuzamokat a prédikációk, szövegmagyarázatok minden korban fel is használták, a festészet történetében azonban viszonylag ritka az ábrázolásuk, vallásos célzatú feldolgozásuk. (Ritkák a József-történet más epizódjainak — pl. a Putifárné jelenet — ábrázolási gyakoriságához képest, és ahhoz képest is, hogy párhuzamos ó- és új-szövetségi jelenetek egymásmelletti képzőművészeti ábrázolására egyébként sok példa maradt fenn.)

Ez egyben *első érvünk is* arra, hogy *Ferenczy Károly alkotásában ne vallásos tartalmat keressünk*. Ferenczy ugyanis — bár vallásos témához nyúlt — nem egy nagy múltú, széles körben elterjedt ábrázolástípust újított fel, nem kapcsolódott — illetve nem is kapcsolódhatott általánosan ismert, elfogadott előképek hiányában — a vallásos ábrázolások hagyományos ikonográfiájához. Már pedig a vallásos hatásnak, illetve a hatás szándékának nem lényegtelen összetevője a hagyományos formák, kompozíciós elrendezések, az ismert kellékek felhasználása. A kialakult — megszokott vagy írott szabályokba merevített — formákhoz való ragaszkodás egyenesen arányos a vallásos ortodoxiával.

A vallásos értelmezés kirekesztését ezen túlmenően több külső körülmény is alátámasztja. Tudjuk, a képet soha nem szánták, nem is használták fel vallásos célokra. A vallásos téma mögött tehát más, nem vallásos jelentést kell keresnünk.

A József-történet művészi igényű irodalmi feldolgozásai azt tanúsítják, hogy a történetben a keresztényszimbólikus értelmezés mellett igen nagy lehetőségek vannak az evilági, művészi jelentések kibontakoztatására is. A József-történet — többnyire természetesen a történet egésze, tehát a kép témájául szolgáló idézett epizódot követő egyiptomi események is — egész sor műalkotás témája volt az ókori rabbinikus irodalomtól kezdve a Koránon és a korai keresztény szerzőkön keresztül a legmodernebb időkig, köztük olyan világirodalmi rangú alkotásoknak is, mint Firdauszi eposza és Thomas Mann hatalmas regénye. Anélkül, hogy ki térnénk a művészi feldolgozások részletes elemzésére, tanulságként levonhatunk annyit, hogy a József-történet alkalmas alapvető emberi viszonylatok, jellemek és konfliktusok bemutatására, alkalmas arra, hogy az olyan emberi problémákat, mint a hatalom, szere-

lem, irigység, féltékenység — a művész saját korának megfelelően —, a hagyományos történet adta kereteken belül — fejtesse ki.

Milyen konkrét, korhoz kötött jelentést tulajdoníthatunk mármost Ferenczy Károly alkotásának?

A tartalmi értelmezésnek is abból kell kiindulnia, amit a kép első benyomásként a nézőre gyakorol, ami közvetlenül, előzetes bibliai és Ferenczy Károly korára vonatkozó ismeretek nélkül is felfogható. A kép hangulati jelentése ugyanis a mindennapi életből fakadó tapasztalataink alapján is nyilvánvaló, és ez — mintegy indításként — már a kezdetekkor határozott irányba tereli a jelentés további kutatását. A háttérként ábrázolt kihalt, kopár táj komor hangulata tragikus eseményt sejtet, az előtérben álló embercsoport egyes alakjairól leolvasható mimika és gesztusnyelv pedig közelebről is körülhatárolja a konfliktus tartalmát: fiatal, törekeny-szép ifjút vesznek körül idősebb férfiak durva, fenyegető arcvonásokkal, mozdulatokkal. A nemes szépség kiszolgáltatottsága, fenyegetettsége áll szemben a nyersességgel, a korlátolt gonosszággal, az erőszakkal.

Feladatunk most már csak az — szemben a korábbi általános felfogással — hogy bebizonyítsuk: a képcím, a témaválasztás nem pusztán ürügy a tájfestésre, vagy az általános emberi tanulságok közlésére, hanem annak jelentésmódosító, gazdagító funkciója is van.

A képnek ez a közvetlenül felfogható — bár teljesen általános — jelentésrétege is szoros kapcsolatban, kölcsönhatásban áll a témával, a bibliai történettel: a téma ad keretet, alkalmat az általánosabb jelentés létrejöttére, erre az általános rétegre pedig — a szituáció művészi megformáltsága, meggyőző megjelenítő ereje következtében — szervesen, természetesen épül a képcím által felidézett történet, azaz a képcím utalása elegendő arra, hogy az ábrázolást mint a József-történet művészi megfelelőjét fogadjuk el. A kép címének pusztá hozzátétele ugyanakkor a történet ismeretében — ami Ferenczy Károly korában egyébként teljes joggal feltételezhető — tovább konkretizálja a konfliktust, felidézi a József-történetben rejlő értelmezési lehetőségeket. A kép jelentésének következő rétegét tehát magában a témában, a bibliai történetben keressük. Nem tarthatjuk ugyanis véletlennek azt, hogy Ferenczy Károly képének József történetére utaló címet adott. Lehetséges, hogy a kép tisztán alkotás-lélektani történetének valamilyen igazolható rekonstrukciója azt bizonyítaná, hogy a mű keletkezésekor a tájélmény volt az elsődleges, az azonban egyáltalán nem közömbös, hogy a táj keltette érzelmek, hangulatok milyen asszociációkat ébresztettek a művészen, milyen emberi problémákat, szituációkat helyezett a művészileg érdekesnek tartott környezetbe. Ha a kép tartalma csak a tájhangulat vagy a vázolt álta-

el 9

lános emberi konfliktus lenne, akkor a képnek akár „*Beduin rabszolgakereskedő*” címet is lehetne adni.

A József alakjában rejlő jelentésgazdagság feltáráskor — az értelmezési lehetőségek igazolásaként — Th. Mann regényére támaszkodunk. Maga a bibliai szöveg — archaikus tömörsége, egyszerűsége következtében — csak nagyon röviden utal József egyéniségére, jellemére, a testvérviszály okaira. Ezeket a rövid utalásokat azonban Th. Mann hatalmas tárgyi-történelmi tudással — a zsidó és keresztény magyarázatok, apokrif iratok ismeretén túl az egyiptomi és mezopotámiai mítosz-analógiák felhasználásával — és rendkívül finom, aprólékos lélektani elemzéssel monumentális regénnyé fejlesztette. József jellemének, sorsának megrajzolásakor részletező alaposággal végigkövette azokat a vonásokat, amelyek József kiválasztottságára, nagyrahivatottságára vonatkoznak. József szellemi kiváltsága, intellektuális érzékenysége, fantáziája, bölcsessége és találmányossága, tudásának extenzív nagysága, a kiválasztottság hagyományokat, szokásokat romboló, korlátokat áttörő jellege, és az ebből fakadó magányosság, elszigeteltség, meg nem értettség, a „többséggel” való szembenállás olyan vonások, amelyek lehetővé teszik, hogy az író — a tárgyi-történelmi hűség művészi hitelének megbolygatása nélkül — József alakjába, sorsába beleötvözze a modern művész-lét, művész-sors problematikáját is. Ezt a célt szolgálja a hatalmas tárgyi tudás és a részletek történelmi hitelessége ellenére meglevő anakronizmus, a finoman elrejtett, néhol ironiába ágyazott aktualizálás is. A hasonló emberi problémák, szituációk rávetülnek József alakjára, történetére, személyisége fókusként gyűjti össze a szinte végtelenbe nyúló mitikus múlt és a későbbi korok analóg elemeit is. Az időbeli konkrétitásnak ez a szándékos feloldása lehetőséget ad arra, hogy a mű erőszakoltság, törés nélkül idézze fel a modern életproblémákat is.

Mindezek ismeretében már nem tűnhet megalapozatlannak, ha Ferenczy Károly képének bonyolultabb, konkrétabb jelentést tulajdonítunk, ha feltételezzük, hogy József alakja, illetve az ábrázolt szituáció olyan hangulatot, életérzést, magatartástípust szimbolizál, amely a századforduló speciális adottságaiból fakad. A korszak legjellemzőbb vonásai közé tartozott és a művészet helyzetének kérdésessé válása, a művészet-életforma problematikusságának felismerése, tragikus átélése, a művészet és a mindennapi élet konfliktusának előtérbe kerülése. Ezek a kérdések élénken foglalkoztatták Ferenczy Károlyt.

Ferenczy Károly probléma-érzékenységéhez azonban a müncheni élmények mellett feltétlenül hozzájárultak a magyarországi művészeti viszonyok is, mindelelőtt a nagybányai művészet sajátos helyzetéből fakadó adottságok. Nagybánya szecesszió volt a szó eredeti értelmében, — kiválás, elszakadás —, kivonu-

lás a természetbe, a távoli vidékre, szembenállás a hivatalos művészettel, szakítás annak igényeivel, a konzervatív ízléssel, stíluseszmenyekkel. Nagybánya művészei az akadémizmussal, a historizmussal az egyszerű, romlatlan természet kutatását, az őszinteséget, az érzelmek-hangulatok hű visszaadását állították szembe, a művészi igényességet, a művészetben belüli célokhoz való ragaszkodást tartották a legfőbb követelménynek. Az állami díjazás és a biztosabb megélhetést nyújtó műkereskedelem szempontjainak elvetése ugyanakkor mellőztetést, anyagi hátrányt is jelentett. Ennek vállalása, és a nagyvárosi életforma, az anyagi sikerek, az üzleti szellem megvetése adták a nagybányai magatartás, a nagybányai etikusság magvát. Ezek az elvontan megfogalmazott művészeti célok és művészi-emberi magatartásnormák képezik a nagybányai művészet legáltalánosabb közös vonásait, s mint ilyenek, Ferenczy Károlyra is vonatkoznak.

Ferenczy Károly azonban művészbáratai, a nagybányai festők körében is több szempontból különálló szívet alkotott: etikussága több volt, mint a közeposztálybeli értelmiség „üzleti éhletlensége”, életformája eltért a vidéki dzsentri légkörhöz jobban asszimiláló többségtől, műveltsége, képzőművészeti és világirodalmi tájékozottsága magasan kiemelkedett az átlagból, akár a magyarországi értelmiség színvonalát tekintjük, akár a képzőművészekét, bárhol a világban. Éppen ezért egyéniségében, művészi magatartásában nemcsak az utána következő művésznemzedékek által nagyrabecsült, példaként elfogadott kitarást, következetességet, céltudatosságot, alaposágot, elhűségeket kell számoltartanunk, hanem azt is, hogy életformájában és művészetében a humanista értékeket, a klasszikus polgári műveltség örökségét őrizte, mégpedig egy olyan korszakban — s ez ismét a világirodalom számos jól ismert alkotásával alátámasztható — amelyben ez a régi típusú, Goethén nevelkedt értelmiség egyre magányosabb, elszigeteltebb lett, egyre inkább különccnek számított.

Ezért érezhette aktuálisnak Ferenczy Károly az „*álomlátó*” és a durva, irigy, pénzéhes, nyereségvágyó többség ellentétét, ezért láthatott a József-történetben olyan szituációt, amely saját helyzetét, életvitelének problémáit is kifejezi, s ezért ismerhetjük fel mi ebben a szituációban az impresszionisztikus hangulatkultusz, az „esztétikai kultúra” érzékenysége és sebezhetősége mellett a klasszikus polgári humanizmus reális fenyegetettségét, kiszolgáltatottságát is. Az a problematika tehát, amely a művészettörténetből és a művészetszociológiából oly jól ismert, Ferenczy Károly életművében életanyagként, élményként is szerepet kapott, a Józsefet eladják testvérei című festményen művészetté, művészileg megformált, meggyőző erejű alkotássá vált.

„Szent Anna harmadmagával”

Azok között az ősi szimbólumok között, amelyek végigkísérték az embert fejlődésének sok-sok évezredes útján, az egyik legrégebb és legáltalánosabb az anyaság szimbóluma. Egyike az azoknak a jelképeknek, amelyek sokkal távolabbra nyúlnak, mint az írásbeliség kezdetei, vagy a ránk maradt mítoszok őskora. S éppen a termékeny nőességet, az anyaságot már a felső paleolit embere is ábrázolta — még mielőtt bármi mást ábrázolt volna. Hogyan és mivel magyarázhatók ezek az ábrázolások? A megtalált használati eszközökből, a kőkori „művészek” települési helyéből és állati csontmaradványaiból következtethetünk ugyan hozzávetőleges pontossággal a termelőmódra, a táplálkozás módjára, sőt bizonyos óvatossággal a társas együttélés formáira is, de az „ősi” ember gondolkodásmódjának megismerésére csak igen távoli analógiák segítségével próbálkozhatunk. Amikor tehát az anyaság-szimbólumok sorát követjük a régmúlt homályától napjainkig, azon vagyunk, hogy szigorúan a ránkmaradt emlékek leírásával közelítsük meg az egyes ábrázolások mondanivalójának értelmezését. Témánk sajátossága, hogy ennek ellenére is, kezdve a legősibb ábrázolásoktól úgyszólván a legújabb korig, találni fogunk olyat, ami mindezekben közös „örök emberi”, bár évezredekben keresztül, a különböző társadalmi-tudati alakulásuktól modifikálva, — ha anya és gyermek biológiai-egyedi viszonya nem is, de e viszony társadalmi vetülete mindenestre — alá volt vetve a változásoknak.

A női alak igen korai ábrázolásaiból nyilvánvaló, hogy alkotóik nem

egyszerűen a nőt, hanem az anyát, a termékeny nőt kívánták megformálni. Ezek az ősi alkotások talán távol esnek attól, amit mi „szép” nek nevezünk. De hiba lenne a „szép” társadalmi vonatkozásaitól, tehát a történelmi fejlődéstől elvonatkoztatva keresni. A legszembetűnőbbek ezeken az ábrázolásokon a rendkívül hangsúlyozott, terjedelmes csípők, hatalmas combok, amelyenek például első képünkön, a Malta szigetén talált női idolon láthatók. Nyilvánvaló, hogy ez nem egy serdülő hajadon, vagy ifjú nő ábrázolása, hanem javakorabeli, többször szült, jóltáplált és vaskos nő alakja, méltó párjaként a „willendorfi Vénusz”-nak. Ez a nő alkalmas arra, hogy a bőséges termékenységet reprezentálja. De vajon miért ideális ez a nőitípus az ősi ember számára? — kérdezhetnénk ma, a „népesedési robbanás”-tól való félelem korában. Hiszen a sok gyermek csak növelhette az amúgy is nagy „család” megélhetési gondját. Valójában az őskor magas gyermekhalandóságával csak az igen termékeny anyákkal rendelkező közösségek versenyezhetek. S az akkori termelési formában a sok gyermek elsősorban nem éhes szájakat jelentett. Mi több: a gyermekek számától, a jövő generáció erejétől függött a közösség léte vagy nemléte is. Márpedig a nő szülte ezeket a munkás kezeket, s a termékeny nőktől függött a közösség jövője is — és a nőnek ezzel a szerepével a paleolit-kori ember már akkor is tisztában volt, amikor a gyermek világra jöttét tudatosan még nem volt képes összekapcsolni a megtermékenyítés aktusával.

Ezeknél az ősi anya-szimbólumoknál nem az egyéni megjelenítésre törekedett alkotójuk, hanem a kétségtelen művészettel, nagyon kifejezően megformált másodlagos nemi jellegére. Ezt tapasztalhatjuk a már eredetileg is csak jelzett fejfelalkotott, Tell Halafban (Mezopotámia) talált, komoly művészi gyakorlatról tanuskodó szobornál. Az agyag könnyebben megmunkálható anyaga lehetővé teszi a lesimitott, finomabb formák kialakítását és az enyhe tónusú festék sávjai csak fokozzák az alak plaszticitását.

Az új kőkortól, amikor az ember már nem csak egyszerűen gyűjtötte, de termesztette és tenyésztette is az életét fenntartó élelmiszereket, egyre nagyobb szerepet játszott gondolataiban az emberen kívüli természet termékenysége is. S ezzel együtt a termékenység ősi, megszokott szimbólumát rájuk is átvitte: a világ, ezen belül a növény- és állatvilág (implicite az ember) termékenysége a jelenségek okainak azonosságát sugalmazta. Az életet adó természetnek az életet adó anyával való azonosítása igencsak kézenfekvő, és természetesen vezet át a gyermekkel együtt ábrázolt anya képéhez. Ezzel találkozunk a Thesszáliában talált anyaszobornál és sok-sok, ugyanezt a típust tükröző alkotásnál. Az ültő női alak, bal karján gyermekkel az ősi, örökké emberi anya-típus megtestesítője, ami kortól és távolságoktól, országoktól és földrészekről függetlenül mindenütt jelentkezik, ahol csak ember él. Ha nem tudnánk a Szardínia szigetén talált bronz szobrocskáról, hogy k.b. i. e. 800-ból való, az ábrázolt figura alapján

Női idolo. Mészköszorobor, i. e. 3000.

keresztény Madonna-ábrázolásnak is tarthatnánk. Megdőbentően azonos az elképzelés a jóval későbbi, s távoli, Uttar-Pradesh-ban talált szobortöröredéknél is. A szülő anyának a szülőtől való együttes ábrázolása egyben a természet megújulását is jelképezte. Az évszakok váltakozása, a vegetáció évről évre történő újraéledése így kapcsolódik szorosan a „magna mater” kultuszhoz is, általában a keleti mezőgazdasági kultúrák anya-gyermek kultuszaira,

Anya gyermekével. Neolitikus agyagszobor Thesszáliából.

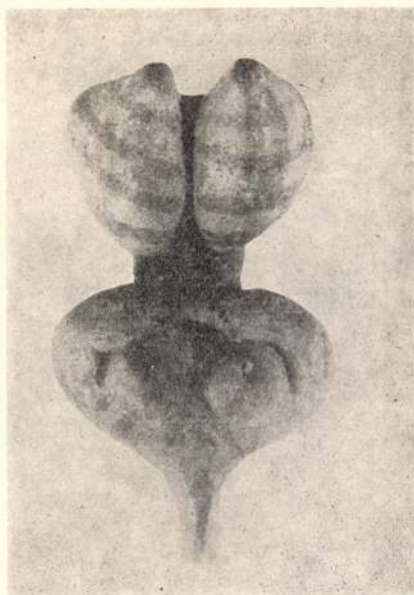
amelyekben (mint erről lapunk már többször írt) az emberi termékenység egyben a meghaló és feltámadó növényzet, vagy a télen „meghaló”, tavasszal újjászülető Nap-gyermeknek is jelképe.

A termékeny nő, és az anya gyermekével ábrázolás mellett már igen korán találkozunk egy furcsa hármas csoport megjelenésével is, két női alaknak és egy gyermeknek összekapcsolásával.

A klasszikus ókor és a keleti mítoszok a szülést segítő istennőt tisztelik ebben a harmadik alakban, és ha ezen az úton indulunk tovább, vissza a múltba, az „istennő” képzetet a segítő női társsal helyettesíthetjük. Ahogyan az ember egyre inkább emberré vált, a szülést önmagán levezetni képes asszony-ös egyre inkább segítséget igénylő, vajdú nő lesz, a segítséget pedig elsősorban egy másik, tapasztaltabb nőtől kaphatja meg. Tekintettel arra, hogy — anint már erre az előbbieken rámutattunk — a termékenység szimbóluma az ősi időkben többnyire egy női alak, egészen természetes, hogy a termékenység elősegítését, megkönnyítését is egy istennőtől várják, és így deifikálódik a szülésnél jelenlévő valóságos asszonyi segítő vagy idősebb női családtag. Ilyen hármascsoportot ábrázol az időszámításunk előtti kb. 1500-ból való, Mükénében talált szobrocska. Két egymás mellett ülő női alak, feltételezhetően fedetlen keblekkel. A bal oldali bal karját a másik alak vállán nyugtatja, az ölükben haránt elhelyezkedő gyermek arccal a jobb oldali alak felé fordul, aki jobb kezével a gyermek karját fogja át. Az ókori művész így fejezi ki a három alak szoros kapcsolatát.

Korban másfél évezred választhatja el ezt a szobrot a következő, ugyancsak érdekes, hasonló témájú ábrázolástól. Ez a Vatikáni Múzeumban található, Satricumból, a mater matuta ősi kultusz helyéről szár-

*Ezúton mondok köszönetet dr. B. Thomas Edithnek, hogy engedélyezte a kép közlését és rendelkezésemre bocsátotta cikkének kéziratát is

Női idolo Tell Halaf-ból. Festett agyag, i. e. 3800.

mazó páros ábrázolás már csak azért is említésre méltó, mert hazánk területén, Dunaföldváron is találtak ilyen jellegű votívokat. B. Thomas Edith a Szekszárdi Múzeum Évkönyvében megjelenő cikkében a votívok anyagának azonossága és a formák szinte milliméterre egyező nagysága alapján joggal állítja, hogy ezek a szobrok is Itáliából, a mater matuta kultusz hazájából kerültek hozzánk.* A mater matuta, nevének etimológiája alapján is

Anya gyermekével. Bronzszobor Szardíniából, i. e. 8. sz.

Anyja gyermekével.
Szobortöredék Uttar-Pradesh-ből (15. sz.)

Mater matuta-ábrázolás. Satricum, i. e. 2. sz.

többféle funkcióval
Egyrészt az érés ister
ilyen a termékenység noraszaj,
másképp mint a reggel, a hajnal is-
tennöje szerencsét hozó jelentőséggel
is bírt.

Mint megannyi más ősi, fokozato-
san vallási tartalommal megtöltö-
dött szimbólum, a mater matuta is
könnyen megtalálta útját a keresz-
ténységbe. Könnyű volt a hivatko-
zás az újtestamentumi mondanakör
egyik bokrára, a Szent Anna, Mária
és a kis Jézus együttesére. Talán az
sem vélelenség, hogy az első ilyen
jellegű ábrázolásokkal Itáliában ta-
lálkozunk. Ez az ún. „Szent Anna
harmadmagával”. Leonardo da
Vincinek egy vázlatát mutatjuk be.
A hangsúlyos itt is a két ülő női
alak, ölelben a gyermekkel. A csoport
tehát Szt. Annát ábrázolja, a félig
ölelben ülő leányával, Máriával és a
kettőjüket összekapcsoló, közöttük
kissé elnyúltan fekvő Bambinóval.
A mater matutával és annak мүкénéi
ősképeivel történő egybevetés
különösen akkor válik meggyőzővé,
ha tudjuk, hogy Szent Anna az
anyak, tehát a szülő nők védőszentje.
Így azután még funkciójában is
azonosulhat előképeivel.

Amint erre már a cikk címében
rámutattunk, végső soron a „Szent
Anna harmadmagával” ábrázolást
kivántuk bemutatni. A helyes értel-
mezés érdekében azonban, ha csak
röviden is, de végig kellett vezet-
nünk az olvasót azon az úton, ame-
lyet az ember fejlődése során meg-
tett. Helyes megfigyelések és helyte-
len következtetések tarkítják az em-
bernek a természet feltárására, meg-
ismerésére és megmagyarázására
irányuló törekvéseit, de mégis
mindinkább közelebb jut az össze-
függések helyes felismeréséhez. Ezt
a folyamatot figyelhetjük meg a kü-
lönböző ősi és újabb művészeti alko-
tásokban is; ha megkíséreljük le-
fosztani a misztikus, vallásos elkép-
zelések torzító, leplező burkát, min-
dig és újra találkozhatunk a törek-
vő, tudni vágyó és tisztán látni aka-
ró emberrel.

Szoborcsoport elefántesontból. Mükéné, i. e.
1500.

Leonardo da Vinci, Szent Anna harmadma-
gával. Szénrajz.

H. H.

1021 A FERENCZY-CSALÁD KÉPZŐMŰVÉSZET

Művészdinasztiákat ritkán alapítottak Magyarországon, az idők és a körülmények nem nagyon kedveztek a több nemzedéken át tartó munkának. A polgárosodás késői jelentkezése és a gyér igények egyaránt arra készítették a művészapákat, hogy gyermekeiket óva intsék a mesterség folytatásától, a Ferenczyek tehát ritka kivételnek számíthatnak.

Am ha jobban utánanéznünk a három nemzedéken át munkálkodó Ferenczyeknek, akkor azt kell látnunk, ez a család sem a régi művészdinasztiák mintájára alakult, nem a művészségnek, nem a műhelynek az apáról fiúra öröklődő szentélye öröklődött a Ferenczyek tehetsége fölött. Inkább hasonló történetük a *modern családregényekre*, az egymást váltó generációk egymást megtagadva-megőrző folytonosságára. Ferenczy Károly szülei ugyanis még csak műkedvelő módon festettek. Károly, a festő már ideális harmóniában egyesítette a polgári és a művészi megbízhatóságot. Gyermekeiben viszont a dekadencia munkált, Valér ösztört a művészet súlya alatt, Béni, a szobrász szuperérzékeny tájékozódással manőverezett a rámaradt művészet-történeti műveltség és alkotókészség egymást felörlő indítékai között, Noémi pedig, a különökertestvér a zenék bélyegét hordta homlokára: a technika, a műveltség, amelyet a többiek kifejlesztettek, az ő kezén vesztí értelmét, hogy csak a lényeg maradjon, a gobelinművészet egyszerű és megismételhetetlen csodája.

A kiállítás tehát, amelyet a Nemzeti Galéria a Várban, a Budapesti Történeti Múzeum vendégeként rendezett, elég anyagot szolgáltatott, a egy nagy monográfiához is. Ebben a monográfiában meg lehetne írni, hogy kezdeti kísérletek után hogyan szilárdult meg a magyar festészet, miként lett nemzeti művészetté, hogyan munkálkodott ebben a meggyőkező művészetben a szolid polgári megbízhatóság, a józan körültekintés, a könnyelműség, a műveltség és a megszállottság. Nagy történelmi és lélektani körkép lenne, és megkívánná a szociológiai háttérrel is, a századfordulótól napjainkig lepergő évtizedek emberi kríziseit. Történelmi tabló helyett azonban itt csak néhány szempontot vázolhatunk föl.

Ferenczy Károly. Ismét egy példa arra, hogy Európát mi a németektől kaptuk, vagy egyáltalán, azoktól az idegenektől, akikből jobb magyarok lettek, mint az őshonosokból. Mert Ferenczy Károly, alapjában véve német mentalitású ember volt. Bécsben is született és Münchenben tanult (ez még hagyján), de szorgalmasan tudott dolgozni, nem vesztette el soha a fejét, tehetségét pedig szépen beosztotta, úgy, hogy még ötven éves korában is stilust váltott, előre lépett. Mint pedáns és szolid művészek tulajdonképpen az úgynevezett második vonalban lenne a helye, de amíg például Munkácsy, fölégetett maga körül mindent, a korszerűség lehetőségeit, az értelmes munka atmoszféráját is, vagy még egy Szinyei, a gögös földesúr, a Majális után, ez után az egész kelet-európai provincializmust szétfrieszkázó és oldalrasöpört festmény után egyszerűen letette az ecsetet,

addig ez a kisebb tehetség műhelyt alapított, tradíciókat teremtett, társadalmi elismerést vívott ki, és ami még ennél is nehezebb, társadalmi igényeket támasztott a semmiből, lehetővé tette, hogy munkásságát ne csak önmagában méltassuk, hanem a körülötte kialakult gyakorlattal együtt, hogy nagybányaiakról legyen szó az iskolában, a múzeumokban, a történelemkönyvekben. Ez az, ami nálunk hiányozni szokott, s ami ha mégis megszületik, akkor hirtelen, szinte váratlanul lépünk előre a szerves történelmi fejlődés útján az igazi történelmi társadalmak felé, kissé vulgarizálva úgy szoktuk említeni: Európa felé.

Ferenczy Béni. Ő már az atyja által teremtett műveltebb honban született. Cikkeit könyveket írt, kubista mesternél, Archipenkónál tanult, a Tanácsköztársaság idején kulturális munkát vállalt, majd emigrált, bejárta a kontinenst és bejárta a múltat, ismerte az élő avantgarde-ot és érdemeket öntött a régi nagymesterek művei után. Az akadémizmus száraz építményeit kerülgetve építette a maga nemesebb akadémiaját, a tudás, a mesterség, a hit és a szerénység hajlékát. Nem lépett soha pocolyába, és nem érthette meg, hogy századunkban a legtökéletesebb művéség is kevés az emberi szörnyűségek és az emberfeletti küzdelmek elmondásához. A reneszánszot szerette, a már megszerzett, a már birtokolt egészeséget. A kor, amelyben élt, elvette egészességét és visszaadta a gyermeki kiszolgáltatottságnak. Ekkor vált hasonlónak hozzánk, és hasonlónak a XX. század művészi feladataihoz. Előlről kezdeni mindent, a műtra csak emlékezve, de szemünket a jövőre függesztve. Élete és élethalál harca nagy példa, legalább olyan és tanulságos, mint oeuverje.

Ferenczy Noémi. A feladatot, melyet elvégzett, senki nem adta neki. A munkát, melyet ránk hagyott, nem érdeme szerint becsüljük. Az embert, aki volt, elrejtette szemünk elől, és akik mégis ismerték, azok a tartózkodás és a tisztelet különös vegyületével szólnak felőle. Nagyobb művész, mint apja és fivére. Míg azok kultúrákat közvetítettek és kincsekkel sáfárgokdáltak, addig ő kultúrát teremtett és megszólaltatott egy sípot, amelynek a létezéséről sem tudunk. Szönyegjei egyedül állnak az egész művészettörténelemben. Nem fali kárpitok, nem dekorációk, hanem a festmények különös gyermekei, talán a pompeji falképek, az egyiptomi sír-festmények, vagy az etruszk tombák rejtett díszítései lehetnének műfaji rokonai. Figurái naiyak, mintha gyermekek rajzolták volna. A teret mintha nem is ismerné, csak síkban gondolkodott. A mesét hamar elvetette, megelégedett rövid tömondatokkal vagy szavakkal. Mégis, Noémiért volt érdemes Nagybányát kitalálni, a humanizmus az ő munkáin nőtt korszerű világnézetté, az erdők, a rötös mezők, az atmoszférában feloldódó kerti munka itt kaptak klasszikus rangot. Mikor már nem lesz fontos, hogy ki ültette a magyar festészet fáját, ez a virágzó ága még mindig eleven marad.

tainak tamasztott székek, e nappal-
alvók, / dátumtalanul mosolyog-
nak". Ami van — tárgy is, szemé-
lyes, vagy emberiségnyi baj is —
elveszíti szilárd kézzelfoghatóságát,
lebegni kezd, vagy szétfolyik a vég-
telen időben, s ha a vers megfog-
ta egy pillanatra, preparátumként
fogta meg, élő mivoltában tovább-
siklik, hogy beleolvadjon a bajokat
majd csak megoldó idő optimizmus-
ába. Az egyetlen, körülhatárolható
létezésnél valahogyan nagyobb él-
ményévé vált Devecserinek a part-
talan idő, ezt is megszámláltam:
negyvenszer írja le — sokszor nagy-
betűvel — az *Idő* szót. Neki ez a
kulcsszava. Meg az idő-fogalom kü-
lönöző kifejezői és szinonimái: a
perc, az óra, a nap, a hét, a hónap,
az évszakok, az év, a végtelen, a
véghetetlen, az örök, a jelen, a
jövő, a múlt, a volt, a van, a lesz,
az emlék, a mindig, a soha, a lét, a
nemlét és a semmi. Szavak, el-
vont fogalmakra, kevés érzéki fel-
idéző erővel, s minthogy e versek
egyébként is képeket (példázato-
kat) beszélnek ugyan, de alig be-
szélnek képekkel (metaforákkal), a
vershatás bizonyára ezért is kevés-
bé markáns, mint szeretnénk.

★

Csorba Győző és Devecseri Gábor
könyvét a *Magvető*, Csukás István
könyvét a *Szépirodalmi* adta ki.

SÉGE

formát talált. Az a vezető-világító
teóriája, hogy a nyelv eleven or-
ganizmus, amelyet a nyelv birtok-
ló *teremt* — így, elvontan,
önmagában nem új tétel. De újjá
varázsolódik az alkalmazás során,
a példák impozáns és áttekinthető
özönében. Gerince van ennek a
nyelvi ígéhirdetésnek, egy egységes,
korszerű, évszatonként nem válto-
zó szemléletmód. S kerete van: egy
rokonszenves, udvariasan határo-
zott, elegánsan közvetlen, ízlésesen
oldott alkat, a maga sajátos okfej-
tési módszereivel, igen finom stí-
lus-florituráival, jóindulatú ironiá-
jával. Nem leste a hatást, ezért
tudott hatni. Nem rimánkodott si-
kerért; ezért van sikere. Nem al-
kalmazkodott a váltakozó ízlés-
normákhoz; elérte, hogy hozzá al-
kalmazkodjanak. Nem a publikum-
ot figyelte; kivívta, hogy a publi-
kum figyelje őt. Nem a növekvő
„közvetlenség-kampány” eredmé-
nyeképpen erőltetett mosolyt az ar-
cára: egészen egyszerűen közvet-
len. S ilyen is volt, mindig. Már
akkor is, amikor ezt az erényt hi-
vatalosan nem jegyezték, sőt gya-
nút ébresztett, a szakmán belül, s
a szakmán kívül is.

Könyve csak megerősíti, amit
eddig is tudtunk működéséről. Szó-
ban elhangzott igazságai — cáfol-
va az ezzel kapcsolatos közkeletű
ostobaságokat — írásban is igazsá-
gok, miként a fizika alaptörvényei.
A figura a sorok mögül is életre
kel, tanításai olvasva is haszno-
sak, érvényesek. Kritika csak két
kiadót illelhet. A valóságost, s egy
képzeltelét. A valóságost (*Aka-
démia*), hogy szigorú forint-cen-
szussal (62!) zárta el a könyvet az
erre legjobban rászorulóknak elől. S a
képzeltelét, hogy nem invitálta
olcsó, tömegpéldányszámú sorozat-
ába a művet. Más, olykor a remit-
tendát gyarapító művek mellett.
(Helyett?)

1968
ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFELVELEM
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

cs... meg... és isme-
rő... meg... szellemi in-
dítást a polgári radikális eszme-
rendszer... kapott. Ez az eszme-
rendszer polgári osztálycélokat
rögzített ugyan, de egy polgári de-
mokratikus forradalom érési idejé-
ben, amikor a forradalmi elképze-
léseknek csak a proletariátussal
szövetséges politika adhatott reali-
tást. Ennélfogva a történelmi moz-
gás gyakran sodorta a polgári ra-
dikális hivatelt érdekközösségbe
a munkásosztályal és a társadal-
mi haladás irányát tekintve céljaik
időnként egybeeshettek a munkás-
mozgalom érdekeivel. Aki közülük
a későbbiekben maradéktalanul
vállalta a történelmi fejlődés kon-
zekvenciáit, az szocialistává lett,
aki pedig nem, az általában eltá-
volodott korábbi radikalizmusától
is.

Horváth Zoltán sajátos utat vá-
lasztott. Gyakorlatban aktív szocia-
lista pártpolitikus volt, de mentali-
tásában és gondolkodásmódjában
következtesen — és sokszor vál-
lalt elfogultsággal — megőrizte
eredeti polgári radikalizmusát:
szerves kapcsolatot tételezve fel a
szocialista eszme és a polgári ra-
dikális irányzat felfogása között
a magyarországi szocializmus elő-
történetét kívánta rehabilitálni ab-
ban. Sok szektás elfogultsággal
szemben időnként jogosan. Külö-
nösen, ha tekintetbe vesszük, hogy
az ő publicisztikája a radikális
szemlélet *erényeiből* táplálkozott;
továbbá azt, hogy jól ismerte a
marxizmust is, első kézből tanul-
mányozta klasszikusait — a század
egyik legkitűnőbb magyar szocia-
lista gondolkodója, Szabó Ervin,
irányította rájuk a figyelmét. És
nagyon is vonzotta a szocializmus
erkölcsi ereje, gondolati szépsége.

Cikkgyűjteményében is ennek a
nagy nemzedéknek állított emléket,
csakúgy mint korábbi könyvében
a Magyar századforduló-ban tette.
Közvetlenül is, Szabó Ervinről,
Szende Pálról, Hatvány Lajosról
írott kitűnő esszéiben, vagy értük
harcoló polemikus élű pamfletjei-
ben (Írások Károlyi Mihályról), de
közvetve is, minden sorával. Írásait
a szellem áhitata, az egyéniség
szuverenitásának igénye, néha
már-már a személyiség enyhén
idealizált kultusza, az eredeti te-
hetség, a független gondolat, az
igazságkereső szenvedély, a kö-
vetkezetesség feltétlen tisztelete
hatja át. Gyűlöl minden sémát és
tételt, áltekinthet, prekoncepciót
és voluntarista felelőtlenséget. Ro-
konszenves rögeszmésséggel köve-
teli újra meg újra az írástudók
felelősségét, az írás hitelét.

Távol áll tőle a személytelen "hi-
degség" — sokszor még az illó ob-
jektivitás is —, egy-egy szakterület
ismerői gyakran okkal igazították
ki elfogult ítéleteit. Mégis, nagyon
is egyetértethetünk könyve alap-
gondolatával. Bizonyos, hogy
az utókor (mert hiszen már
alig-alig él közülük valaki) hálát-
lan e nemzedékkel szemben, holott
teljesítményük megismerésével és
elismerésével egyben rámutathatna
azokra a kötelekekre is, amelyek
ezzel a félszázadnál régebbi, mé-
lyen haladó és mélyen nemzeti ér-
dekű mozgalommal összekötik a ma
legérdemesebb, legemberségesebb
harcait.

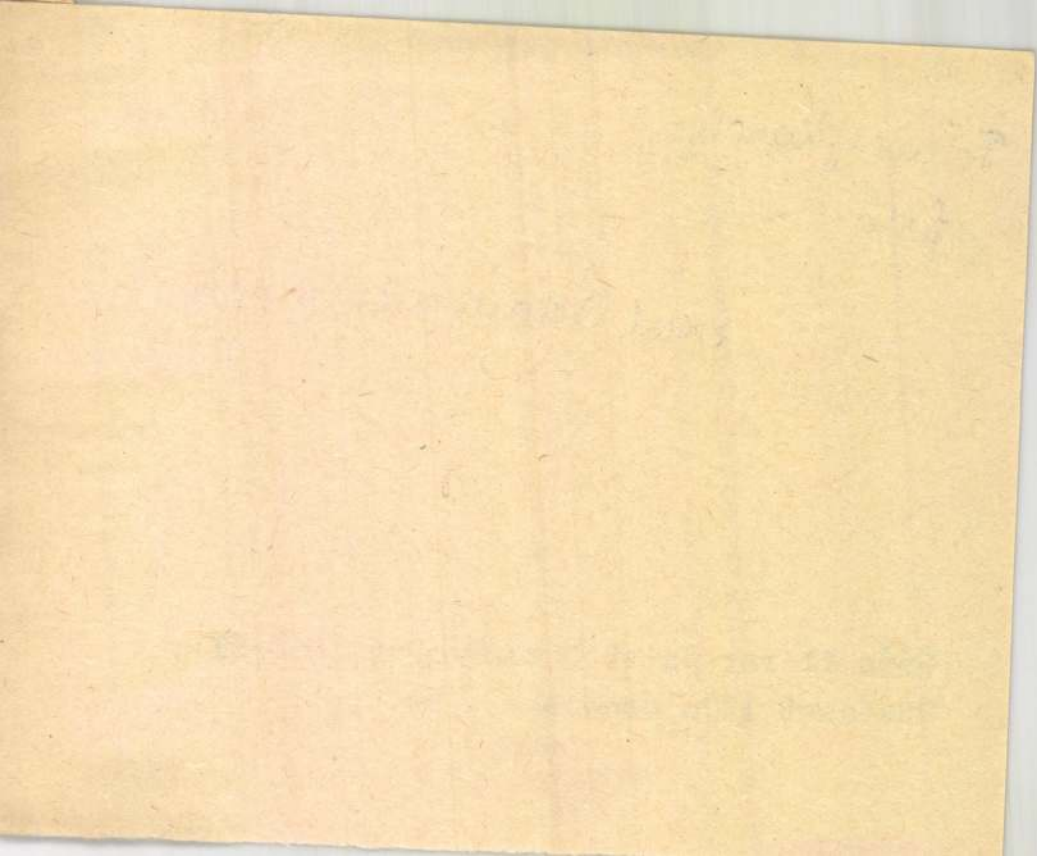

Ferency Károly

festő

Szirt Ádám mestere toll.

Sóós Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 1970 december - 29 lap

Ferenczy László

műveiről és életéről.

Szabadi Judit: The life and work of László
Ferenczy. Acta Historiae Scientiarum, Mu-
clapés, 1970. 3-4 p.

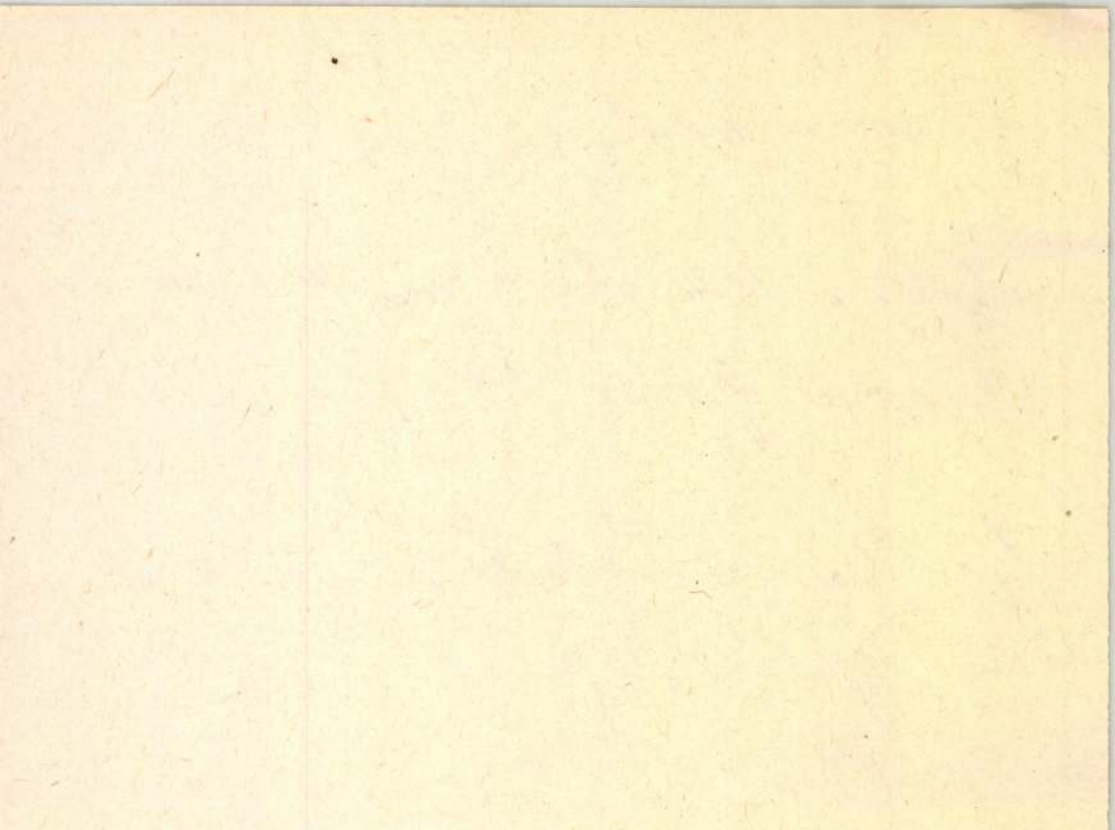
1948.

Ferenczy László

"Defenz," 1894, olaj, vászon, 98.2 x 117.5 cm,
M. Nemzeti Galéria, 41. p. reprodukció.

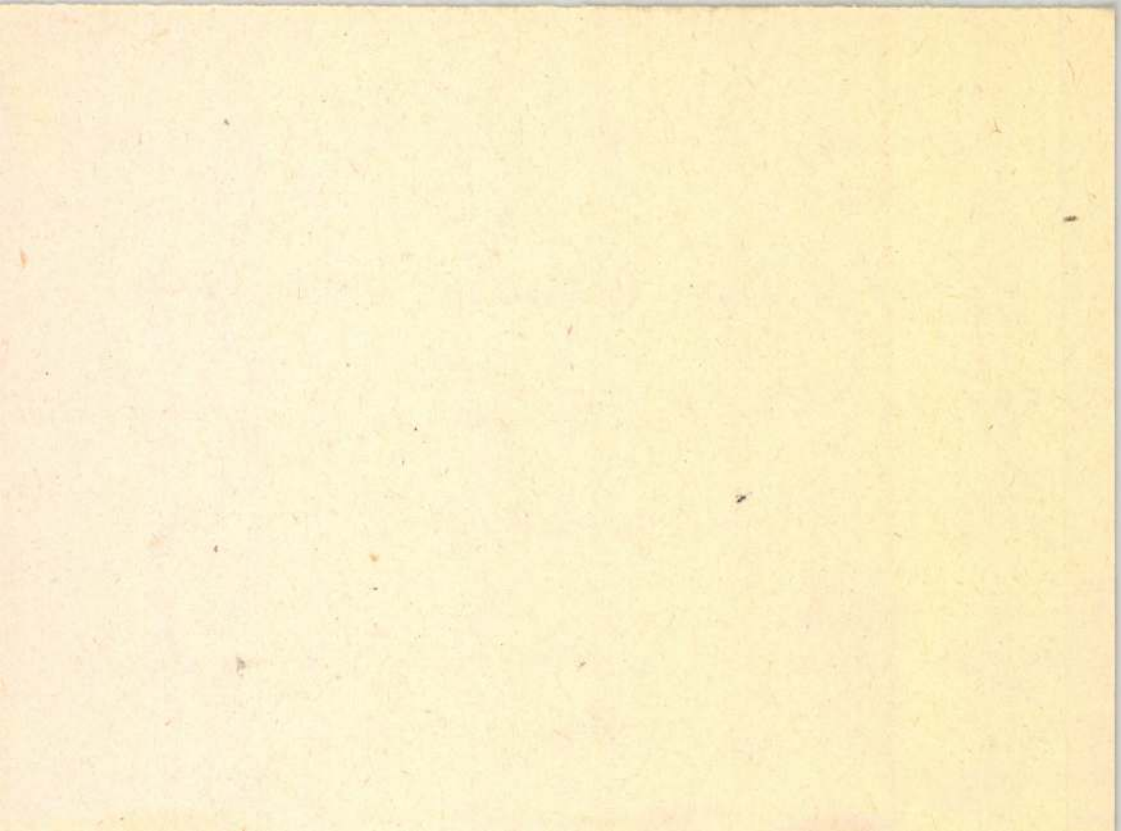
László Ferenczy: Veszélyes társaság a művészet
körében, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

"Csók István képmása," 1894, olaj,
vázra, 102.5 x 79.5 cm. M. Kemzeli
Galeria, 40. sz. reprodukció.

Lyka Károly: Tündöklő éjszaka a múzeumban
Központ, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

"Ónaxkerp," 1893, raj, vízton, 68 x 52 cm,
M. Nemzeti Galéria, 39. n. reprodukció.

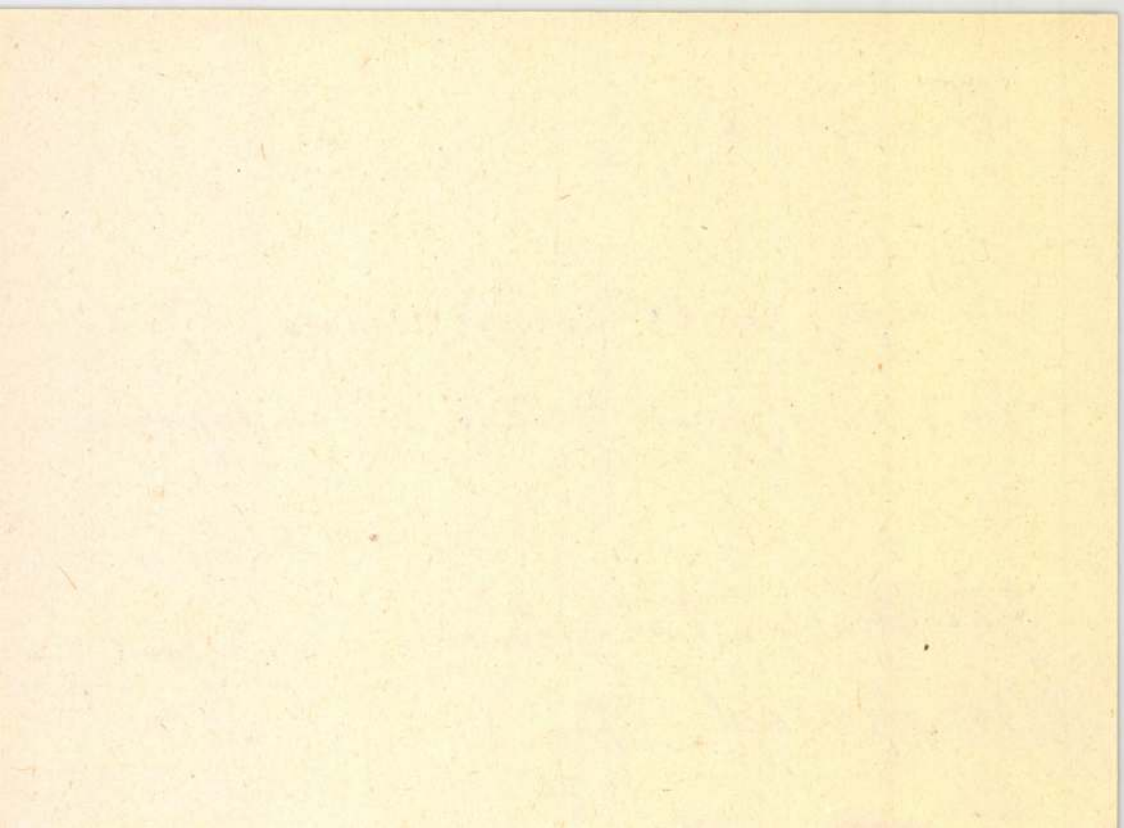
Lukács Károly: Vándorlásaim a művészet
kőrül, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

"Pompeji rezelet", papír, ceruza, 97x135
mm; M. Nemzeti Galéria, 54. n. reproduk-
ció!

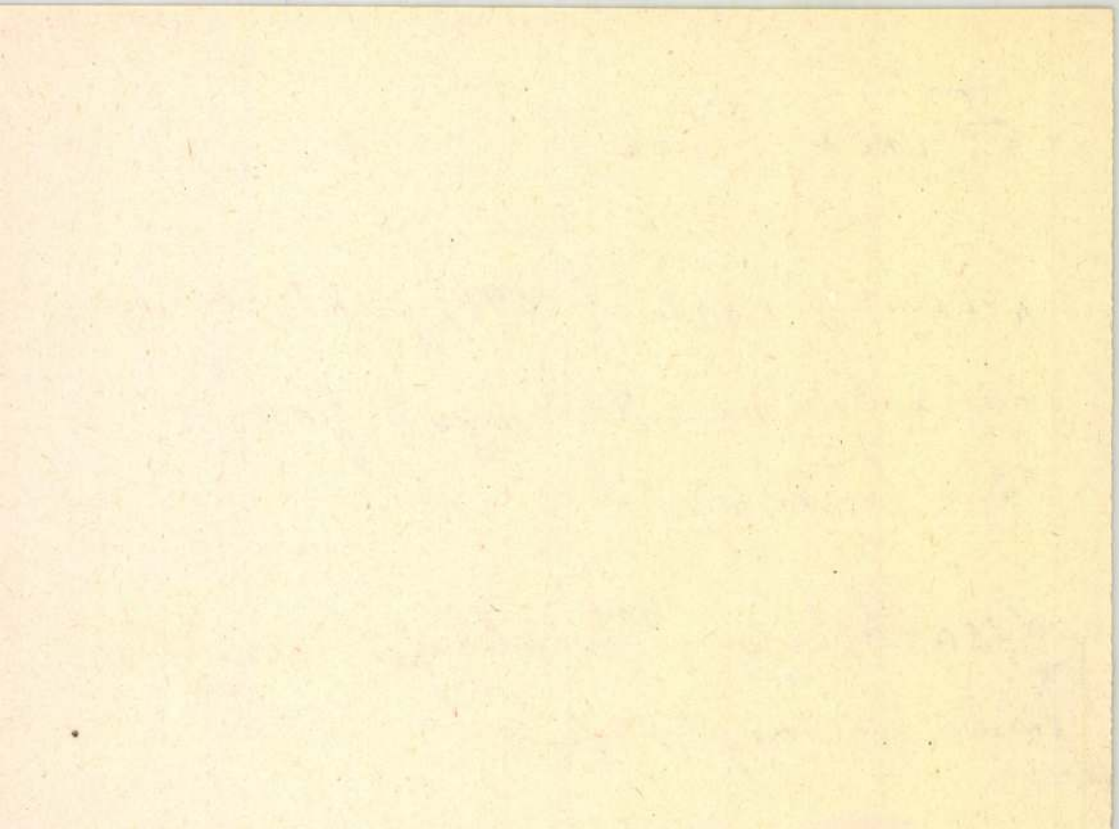
Léka Károly: Vándorlóvárm a művészet
könyv, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

"Károlyi emlékek," 1896, papír, ceruza,
635 x 410 mm. M. Kemzseti Galéria,
52. sz. reprodukció!

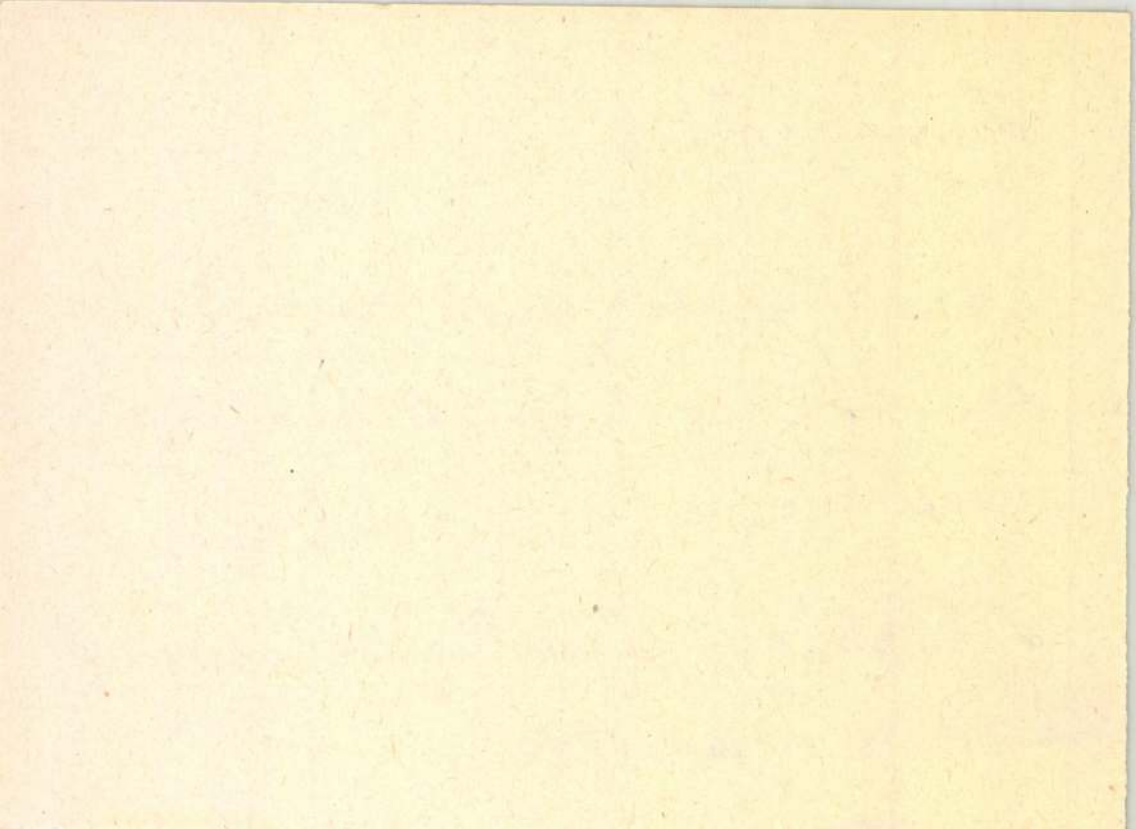
Léka Károly: Könyvtársaim a művészet
közül, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

"Nápolyi népszót," papír, ceruza, tus, toll,
98 x 133 mm; M. Kemzse: Golebia, 51 pr.
Reprodukció!

Lyka Károly: Vöndorlöwain a művészet
könyv, Guotapert, 1970.

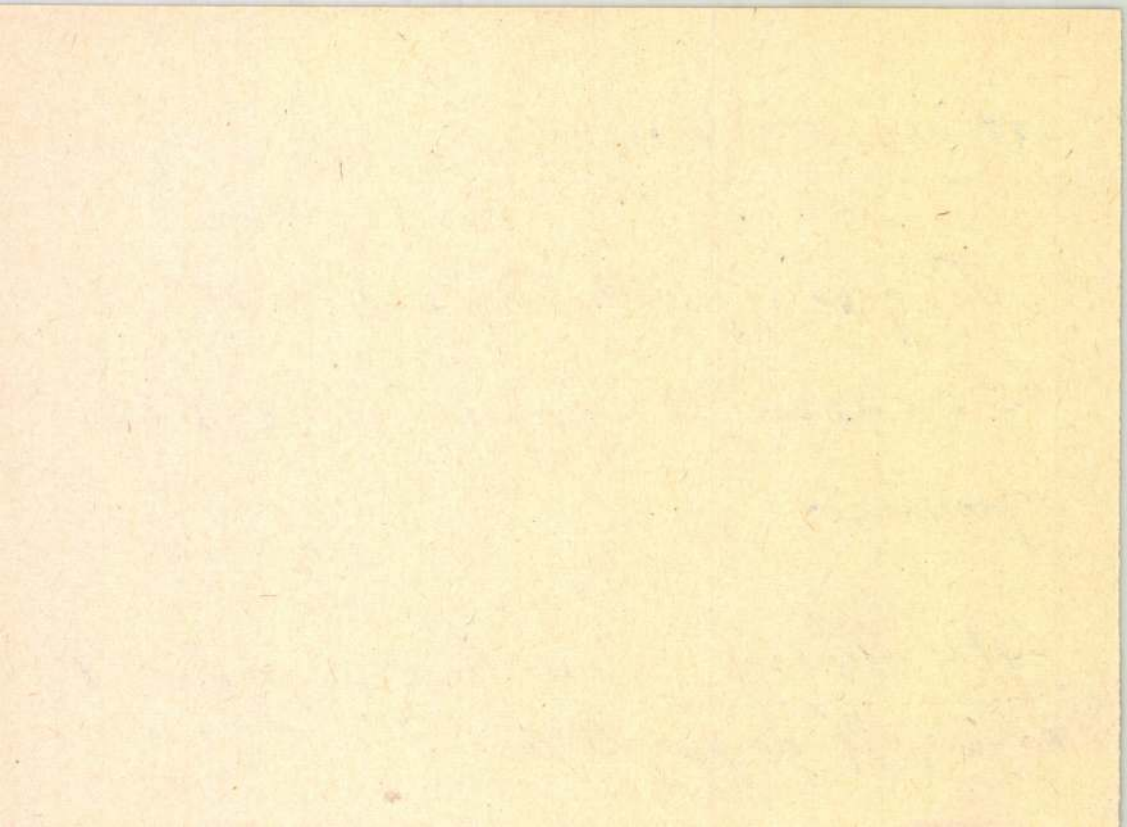

Ferenczy Károly

"Tengerész", 1887, Papír, akvarell,
45.2 x 22 cm. M. Nemzeti Galéria, 50. n.
reprodukció.

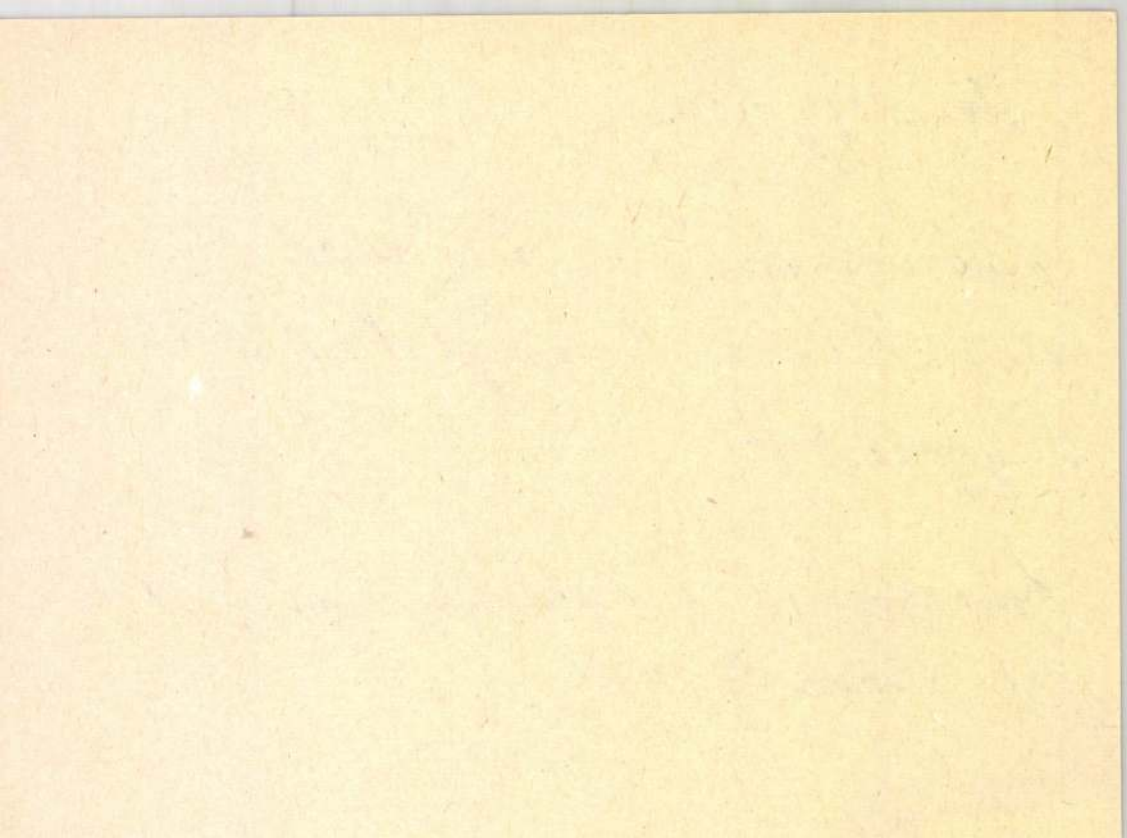
Lyka Károly: Vojvodolovcain a mučiszet
kőpü, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

"Mórciusi esz," 1902, olaj, vászon,
116.5 x 141.5 cm. M. Nemzeti Galéria, 125.
sz. reprodukció.

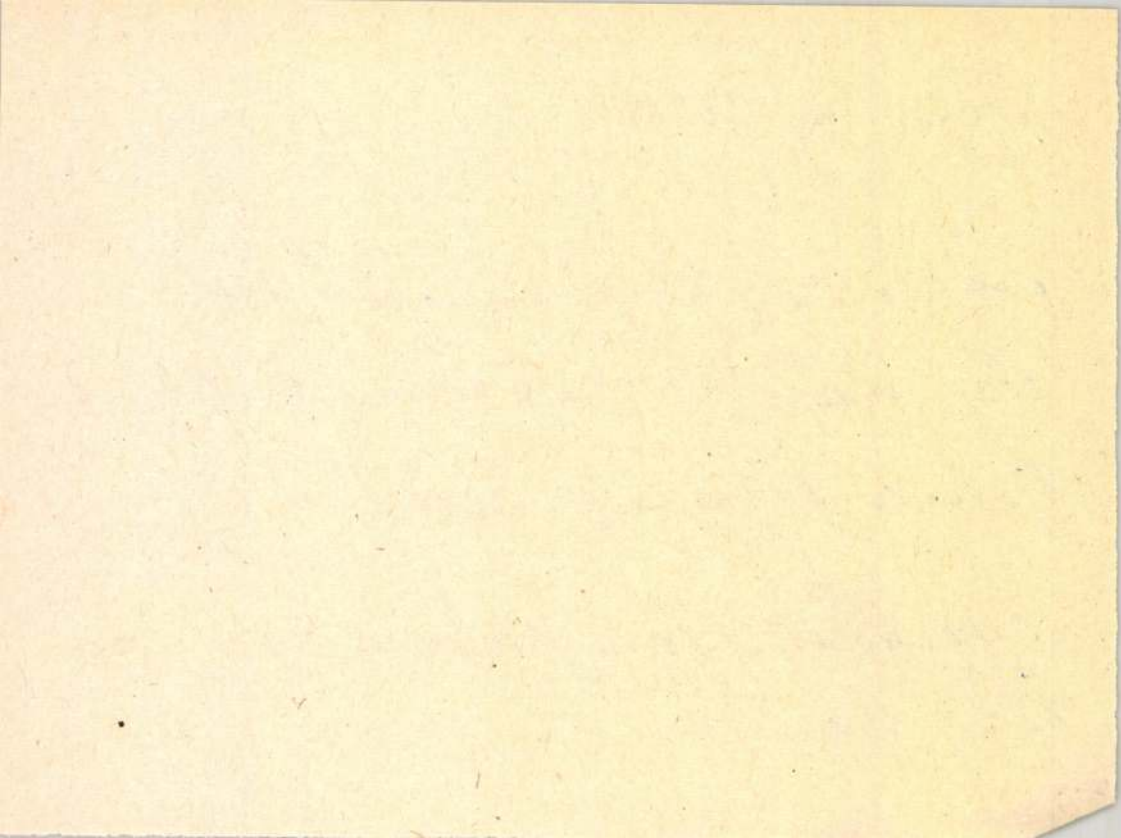
Lyka Károly: Véndiplásaim e művészet kö-
rül, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

"Malomnyay Dezső" orcképe, "1904,
olaj, vászon, 104.5 x 80 cm. M. Kemzseti
Galeria. 149 n. reprodukció!

Syka Károly: Vándorlásaim a műcsarnok
körül, 1910

Ferenczy Károly

"Nyitászóka", 1911; olaj, vászon,
64.5 x 77 cm.; M. Nemzeti Galéria;
172. n. reprodukció!

Lyka Károly: Köndörbösenim a művés-
zet körül, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

"Nagykönyvek jubileus kiállítására,
1912," Nagykönyvek; felakasztás, könyvtár,
850 x 600 mm. M. Nemzeti Galéria; 171.
sz. reprodukció.

Liska Károly: Труды Лиски и музея
Копия, Москва, 1970.

Ferenczy Károly

„Szinyei Merse Pál arcképe, 1910;
olaj, vászon, 67.5 x 53.5 cm.; M. Kem-
zeti Galéria: 177. sz. reprodukció.

Liska Károly: Városok lakásainak művészeti
könyv, Budapest, 1970.

Zeinger

Ferenczy Károly

"Mavoldrdal", 1893, olaj, vízszon, 105 x
77.5 cm; M. Kemzeti Galéria; II. sz. pi-
mes reprodukció.

Liska Károly: Végoldgatásaim a művészet
kőrül, Gyolapost, 1970.

Ferenczy Károly

„Önarckép”, 1910, olaj, karton, 44.2 x
38 cm.; M. Nemzeti Galéria; 196. sz.
reprodukcio!

Lyka Károly: Vönpörkéséim a művészet
könyv, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

(1862 - 1917) festő. Életműve magadunk magyar festészetben döntő jelentőségű, már csak a nagybányai piktúra kialakításában betöltött szerepét tekintve is.

Liska Károly: Vándorlásaim a művészet
 köpül, Budapest, 1970. 363p 328p

Ferenczy Károly

of Gastien-Lepage-i „franc naturaliz-
mus” termékegy, ti meg előző műveket,
majd Münchenben - kapesolódott Hol-
lasy Simon köpéhez.

Liska Károly: Vándorlásaim a művészet
köpül, Budapest, 1970. 363P

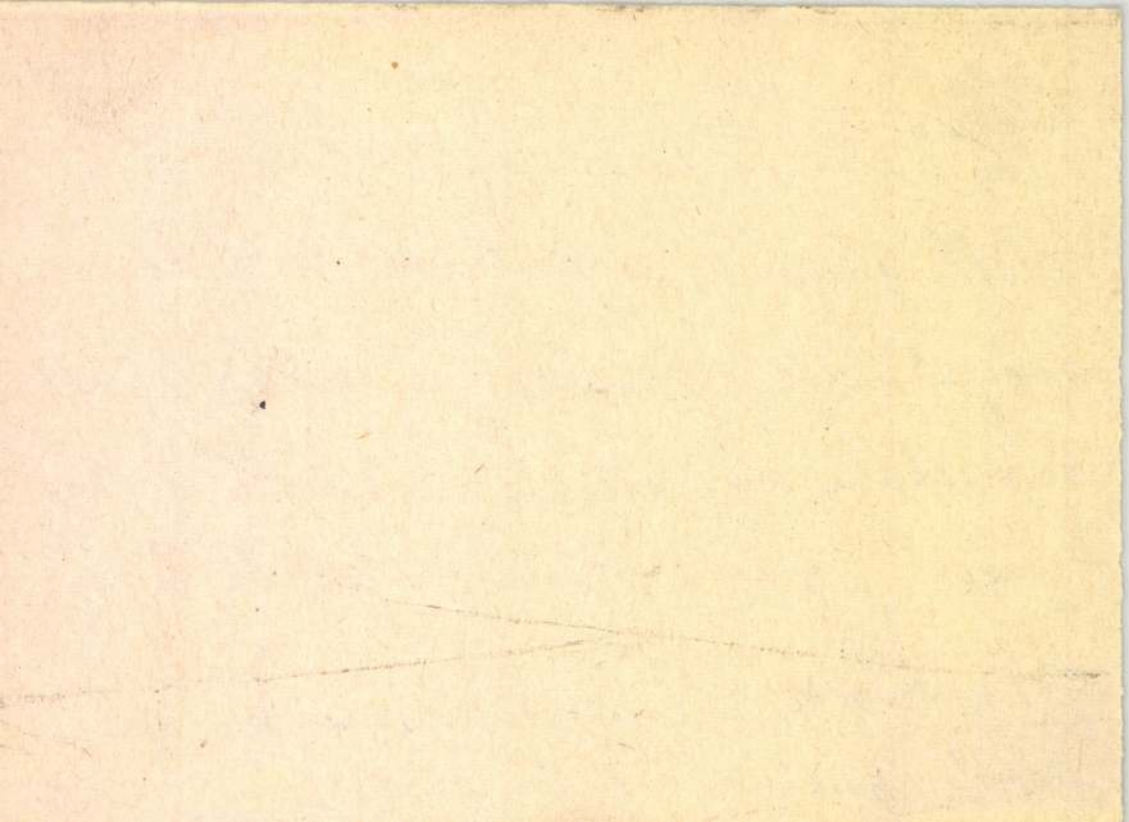

3

Ferenczy Károly

Hollósy Simon csaportjával 1896-ban
megalakítja a nagy-bányai művésztelepet,
nemcsak a megfesti fő műveit: „A hegyi
beszéd”, „A három királyok”-c. alkotásait.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet
Közp., Budapest, 1970. 363 l. 32 ill.

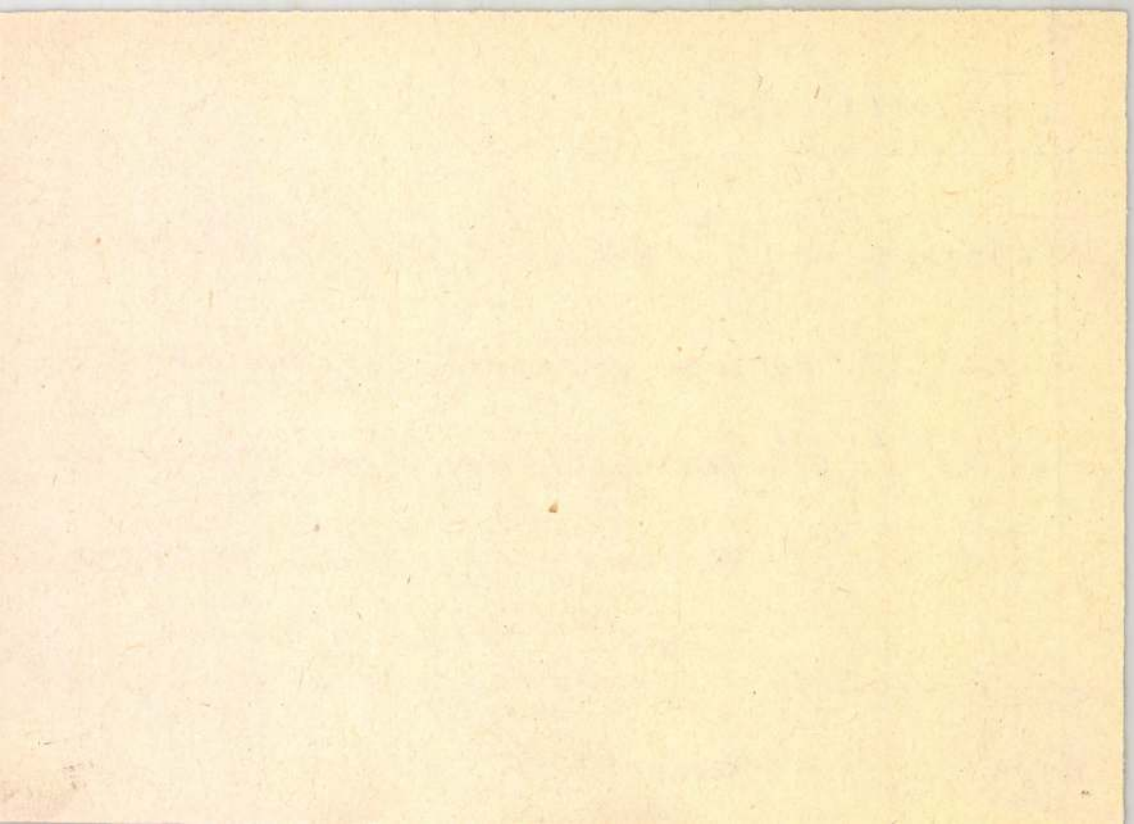

Ferenczy Károly

4

Továbbá a „Józsefet eladójok testvérei”
és az „Izrahélom áldozata” című kom-
pozícióit. Ha eddigi képei kissé viszafog-
ottak voltak színben, későbbiek változnak.

Lyke Károly: Vándorlásaim a művészet
köpül, Budapest, 1970. 363P 328P.

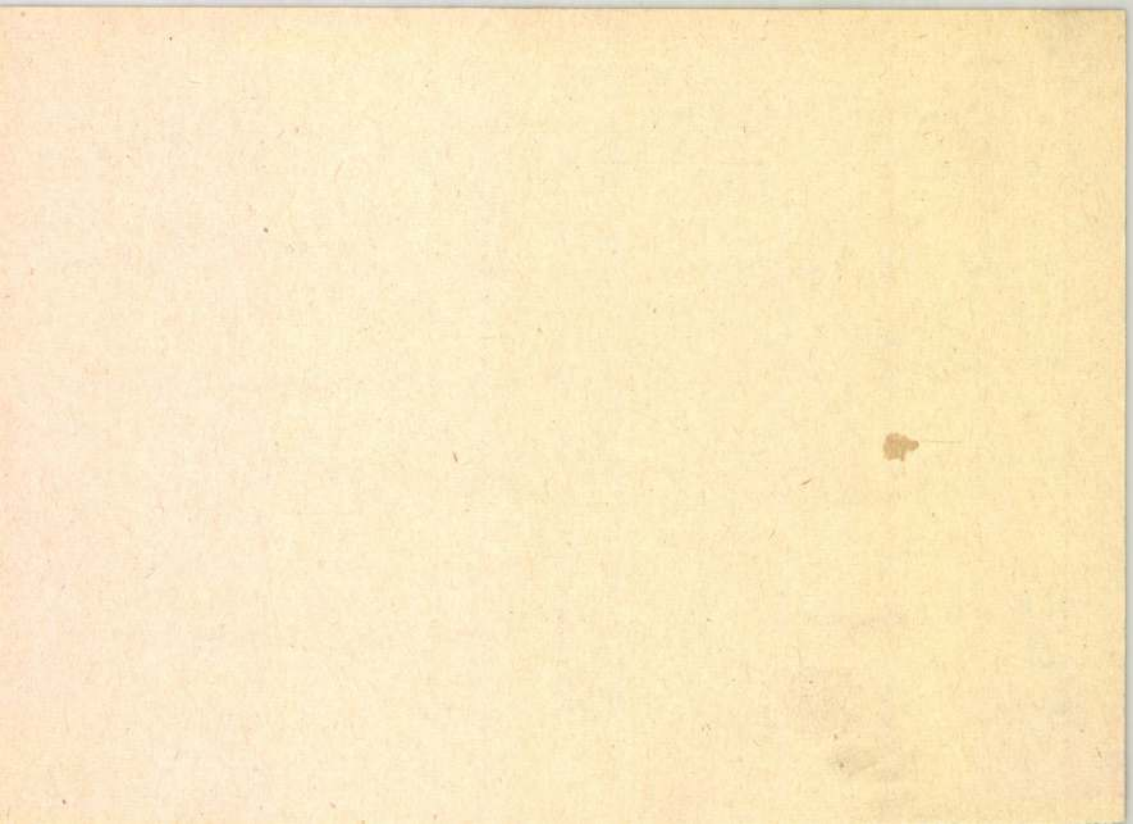

5
Ferenczy Károly

Egy példány a „Napos délelőtt” tüzebb
kollektívájának mestere elvei nyomán írott
el az un. post nagybonyai iskola.

Liska László: Tündérvilágom a művészet
könyv, Budapest, 1920. 363.

3289

Ferenczy Károly

Kivitelés jöve hangolás nélkül építette
ki végleges stílusát.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet
könyv, Budapest, 1940. 363p

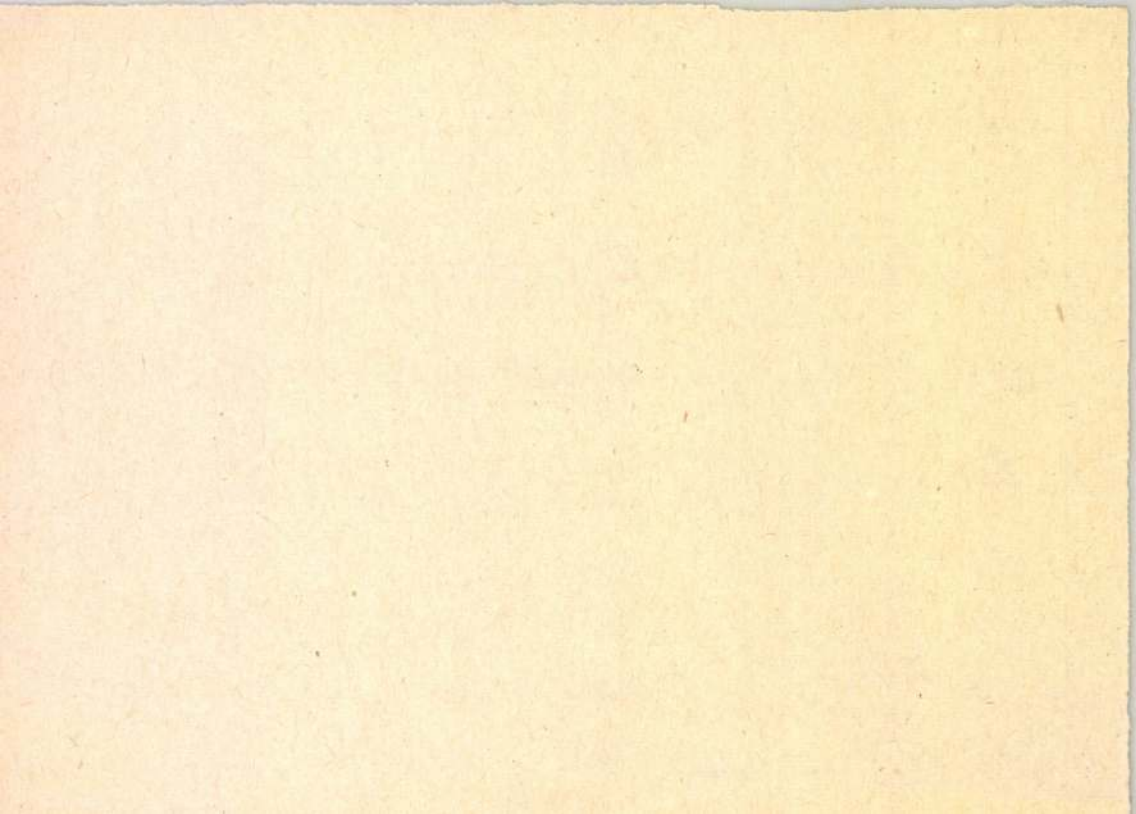
296p.

Ferenczy Károly

Stollésy Simon tiszteletére után tár-
sával (Reti, Thorma, Grünwald) vol-
latta a nagybányai művésztelepen az
oktatókat.

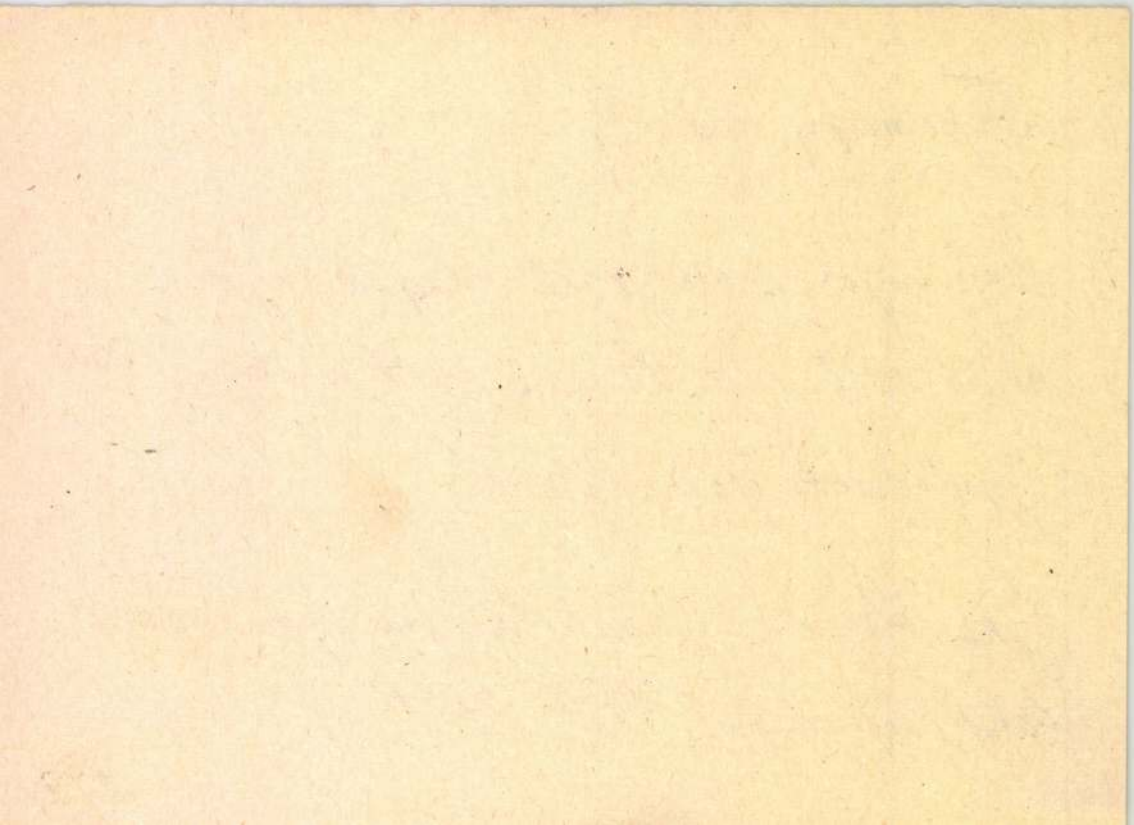
dyka Károly: Vándorlásaink a művészet
körül, Budapest, 1940. 363 l. 274 l.

Ferenczy Károly

csal nyolcon eljegyzett Nagyboldizsán,
mert 1906-óta tanácsra volt a leg-
előművelési Főiskolának.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művelés
körül, Budapest, 1970. 363l

Ferenczy Károly

Nagybányán Rezi István anyjától
és nagynénjétől képet festett, mely
utóbb a Legyművészeti Múzeumba került.

Lyka Károly: Vándorkései a művészet
körül, Budapest, 1970. 363p

Ferenczy Károly

nyugaton évelben tanult Pólyában
Revi Istvánfalvi Thorma Jánosnál,
stílus feljuttatásán elteré társaitól.

Lyka Károly: Vándorokélménye műve-
zet köpál, Gyulapost, 1970. 363p

252p

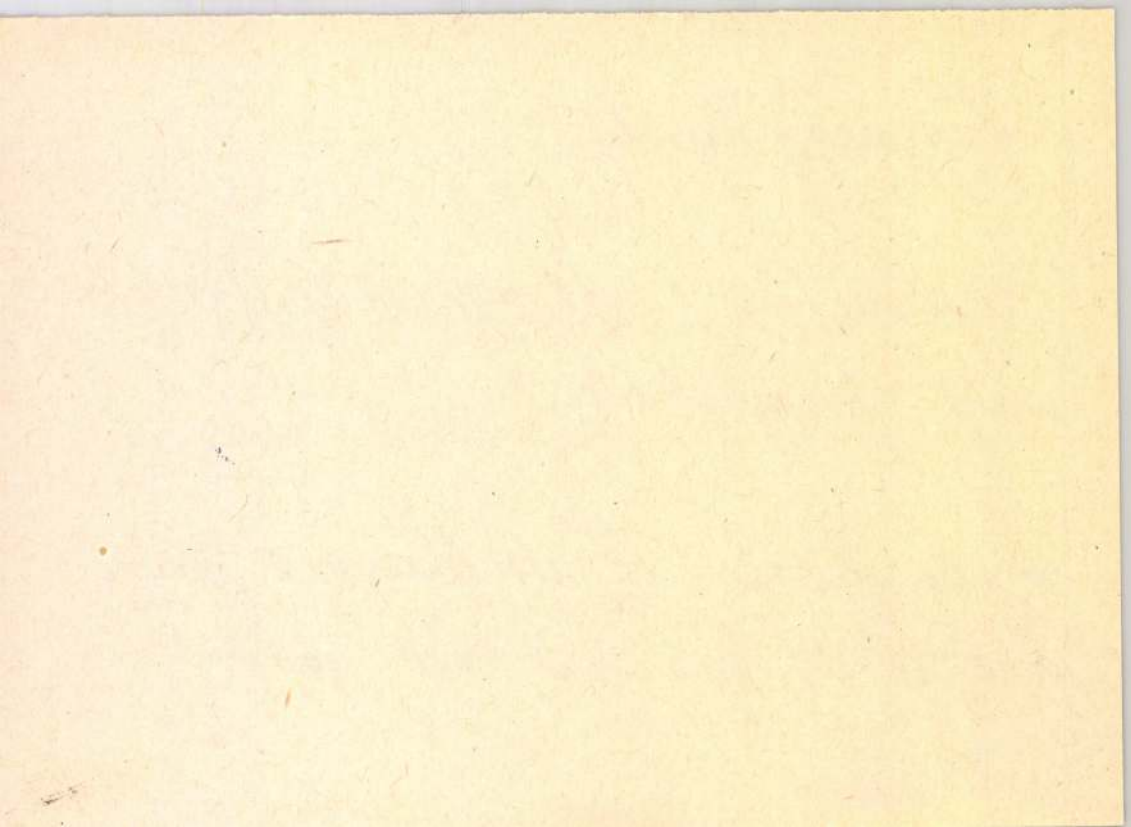

Ferenczy Károly

művészetén okult egy ideig Grün-
wald (Tudományi) Géza.

Liska Károly: Töredékek a műve-
szel körül, Budapest, 1970. 363/

296 f.

Ferenczy Károly

figyelmes gyónatoddással nézte a „fel-
bukzó” „különféle művészi törekvése-
ket.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet
körében, Budapest, 1970. 263 l

296 l.

Ferenczy Károly

1906-ban a Repzö"művészeti Főiskola
"megbizott" tandra, hat évi "kipró-
bálás" után lett rendes tandra.

Lyka Károly: Könyvtársaink a mű-
vészet körül, Budapest, 1970. 363p

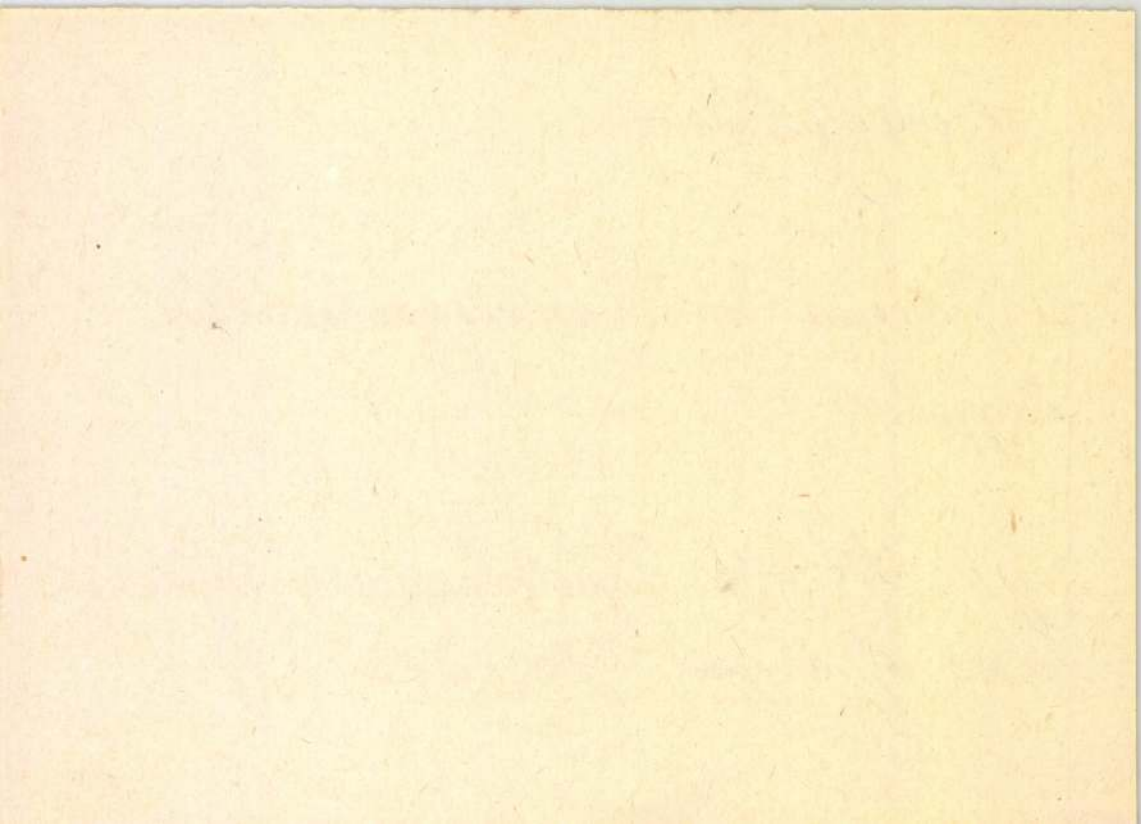
288p

Ferenczy Károly

a „Mienk” művészeti eszperantósulós
tagja.

Syha Károly: Vemotolaseim u muvepet
köpül, Budapest, 1970. 363l

Ferenczy Károly

a b-p-i Kárpó kővéshőzben talál-
kozott művész társasáival.

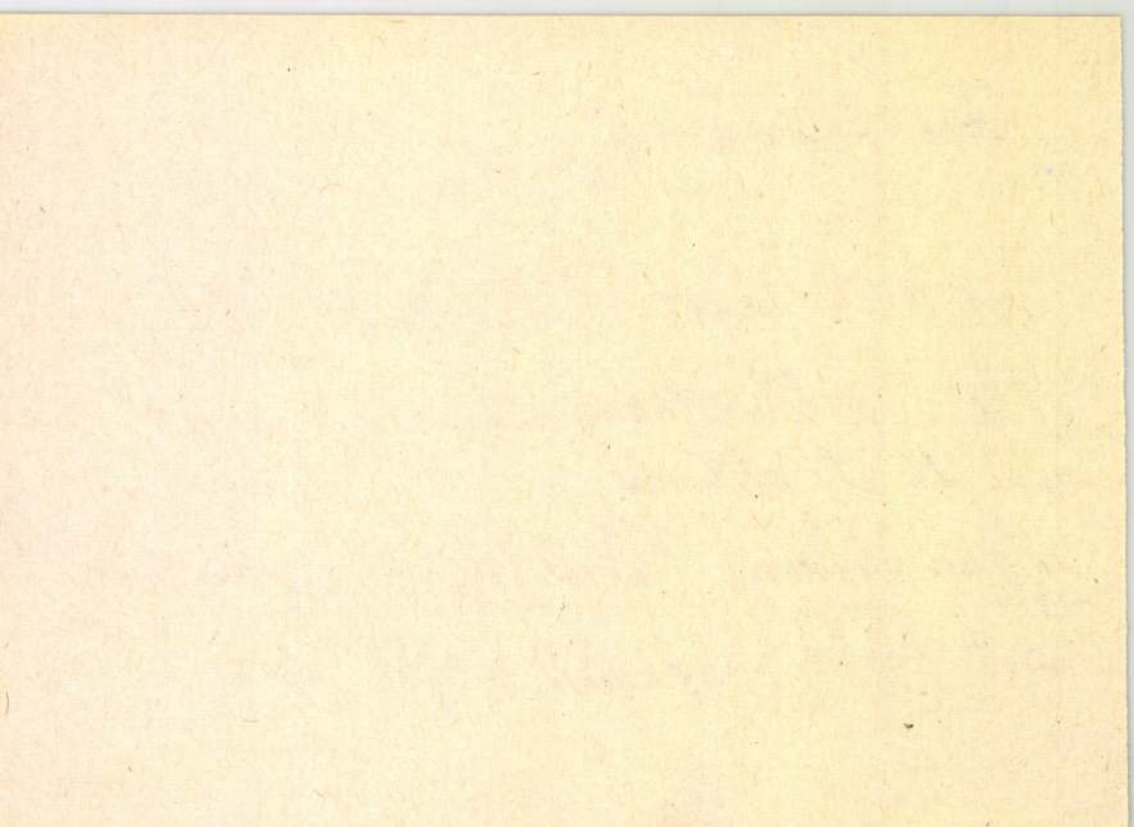
Liska Károly: Vándorlásaim a műve-
zet körül, Budapest, 1970. 363p

Ferenczy Károly

minden képet a természet előtt fette; „kolonizációs naturalizmusnak” nevezte el stílusát.

Ljka Károly: Vöröslásain a műve-
ket köp, Budapest, 1970. 363p

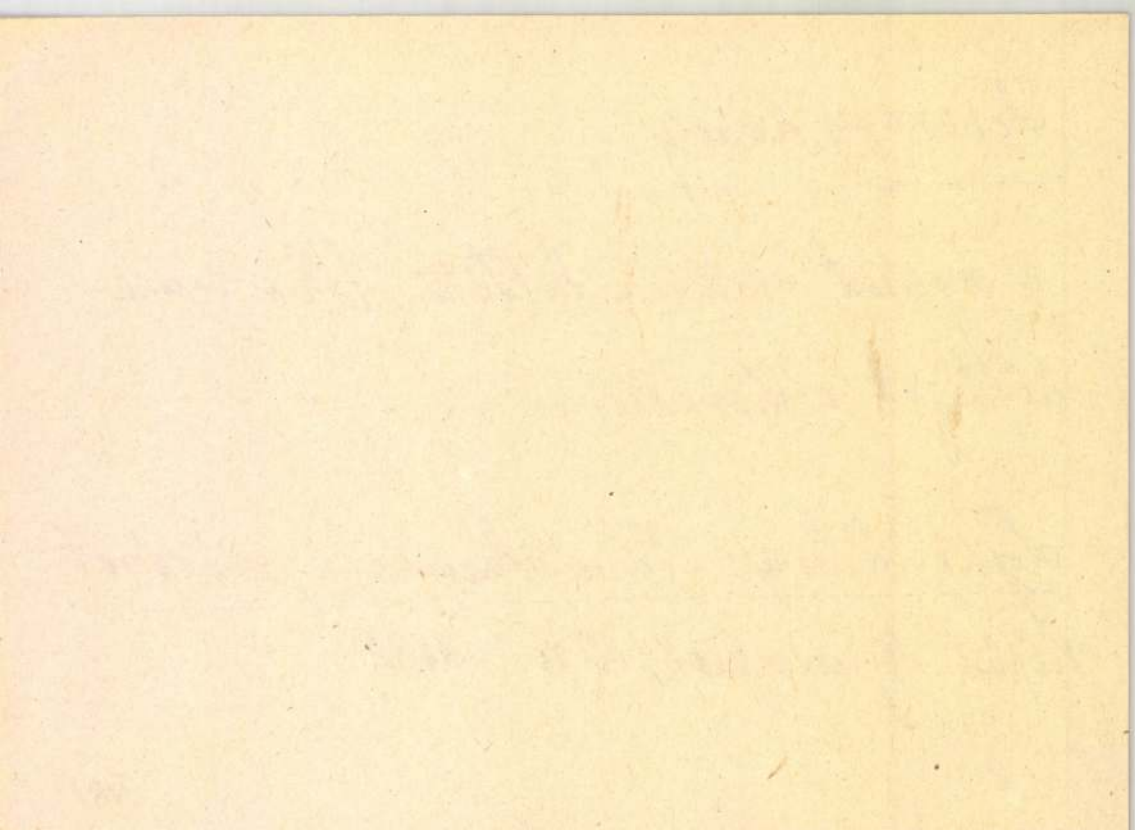

Ferenczy Károly

a nyarat sokéven töltötte, tele munka-
költözöt ottanvala.

Lyka Károly: Könyvtárolásom a művészet
köpül, Gyoloyest, 1970. 363p

Ferenczy Károly

1896-ban átköltözött Nagybányára.

Liska Károly: Vándorlásaim a mű-
vészet körében, Budapest, 1970. 363 l

1981

Ferenczy Károly

1896 után Nagybányán tartózkodott.

Léka Károly: Vándorlásaink a művel-
szel körül, Gyulaföld, 1970. 363p

186P

Ferenczy Károly

a millenniumi kiállítás alkalmával
be mutatta "Madárdal" című művét.
Sikere nem volt jelentős.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művel-
nek hazájában, Gyulafészek, 1970. 363l
1918

Ferenczy Károly

első műveisi plakátja 1897-ben jelent
meg.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet
körül, Budapest, 1940. 363 l.

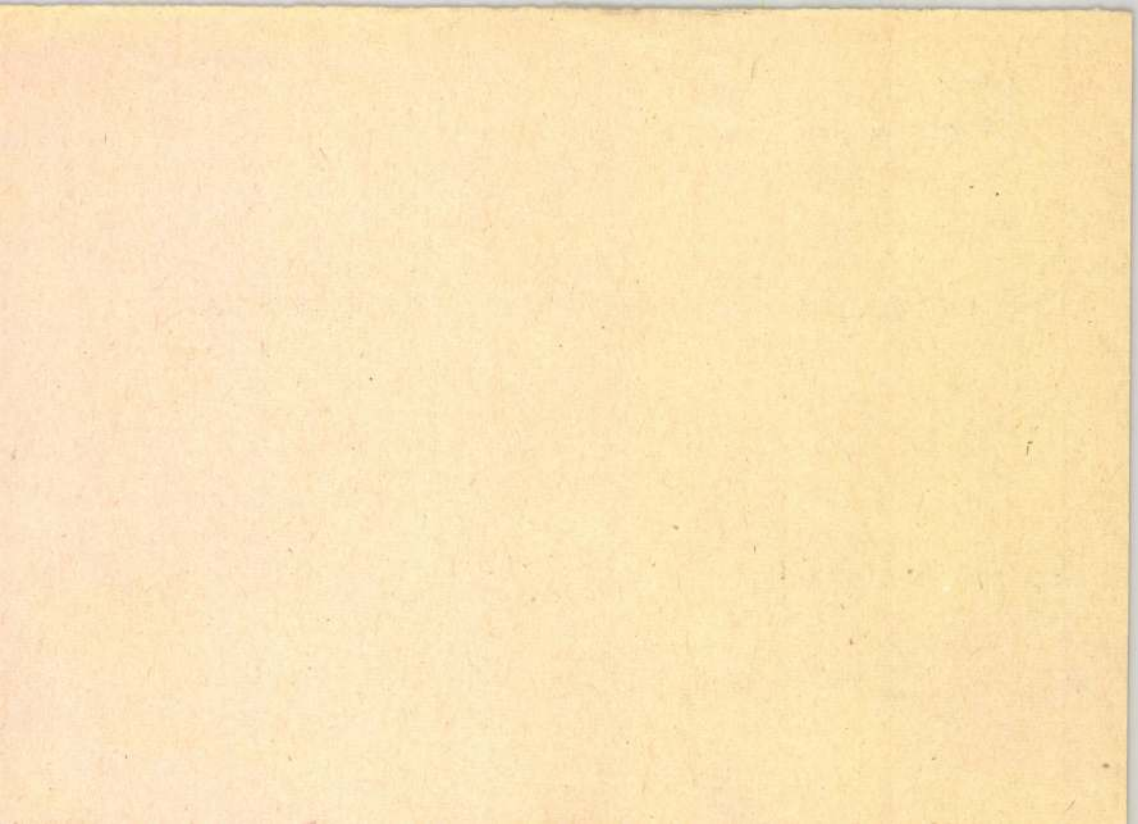
200 l.

Ferenczy Károly

az 1890-as évek elején Münchenben
dolgozott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet
körül, Gyulayes, 1970. 363p

1976. MÁJUS 5.
Somogyi Néplap

Fereczy Károly
102A

Daphnis és Chloé. (Fereczy Károly alkotása)

(A Somogyi Képtárban megrendezett Nagybányai művészek című kiállítás anyagából.)

tlenül

— Ismerőseim néha fölteszik a kérdést: »pont egy cigánygyereket?« Ez engem nem érdekel.

— Nálunk a családban minden ünnep *ünnep*... Szeretjük megajándékozni egymást. Szerintem az ilyen közös örömöketeszik igazán *családdá* a családot. Karácsonykor ajándékozásnál megkérdeztem a lányomat: nem féltékeny egy kicsit. A lányom válasz helyett csak ennyit mondott: »Nézz rá, mikor örül...«

Nehéz gyerekek

Szabó Anrásné gyermekvédelmi felügyelő, a Gyermek-és Ifjúságvédő Intézetben dolgozik. Ő a »pótanyukája« 58 »nehéz gyerekeknek«.

— Valóban így nevezzük, hibásan, ezeket a gyerekeket, akiknek az élete nehéz. Sorsuk még mindig visszatükröződik csavargásaikban, durva szavakban. A legnagyobb problémában

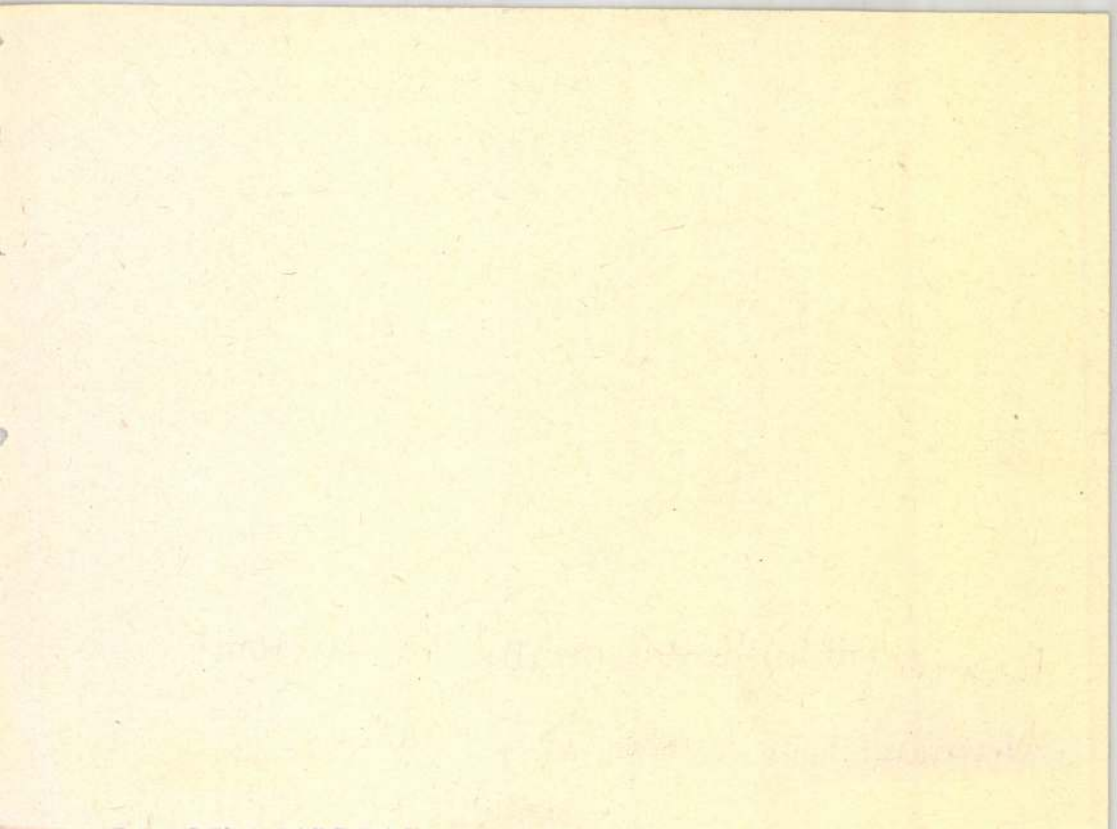
Az én virágom

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly vasúcai láthatók
a meuteudrei Ferenczi Múzeumban

Tasvádi Ottília: Korábbi meuteudrei műkincsek
Népszava, 1976. május 28 - 5 oldal.

Ferenczy Károli

Festőiskolája, valamint a fiatal
művészek közötti kötetlen barátság
előadás

Keneth, János - Festőváltás és rajzok

15 oldal

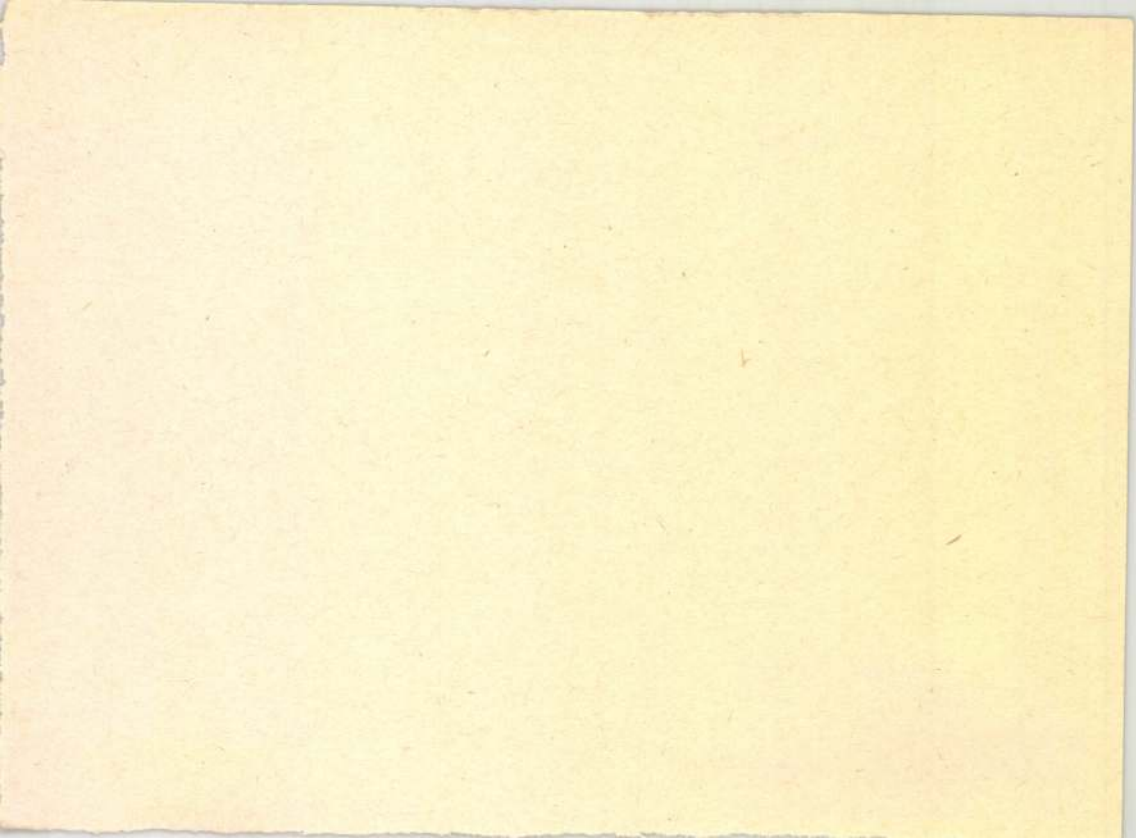

Ferenczy Károly

Méltóság

Balogh János: B46

Tüskér, 1976. Gzt. 14 - 38. oldal.

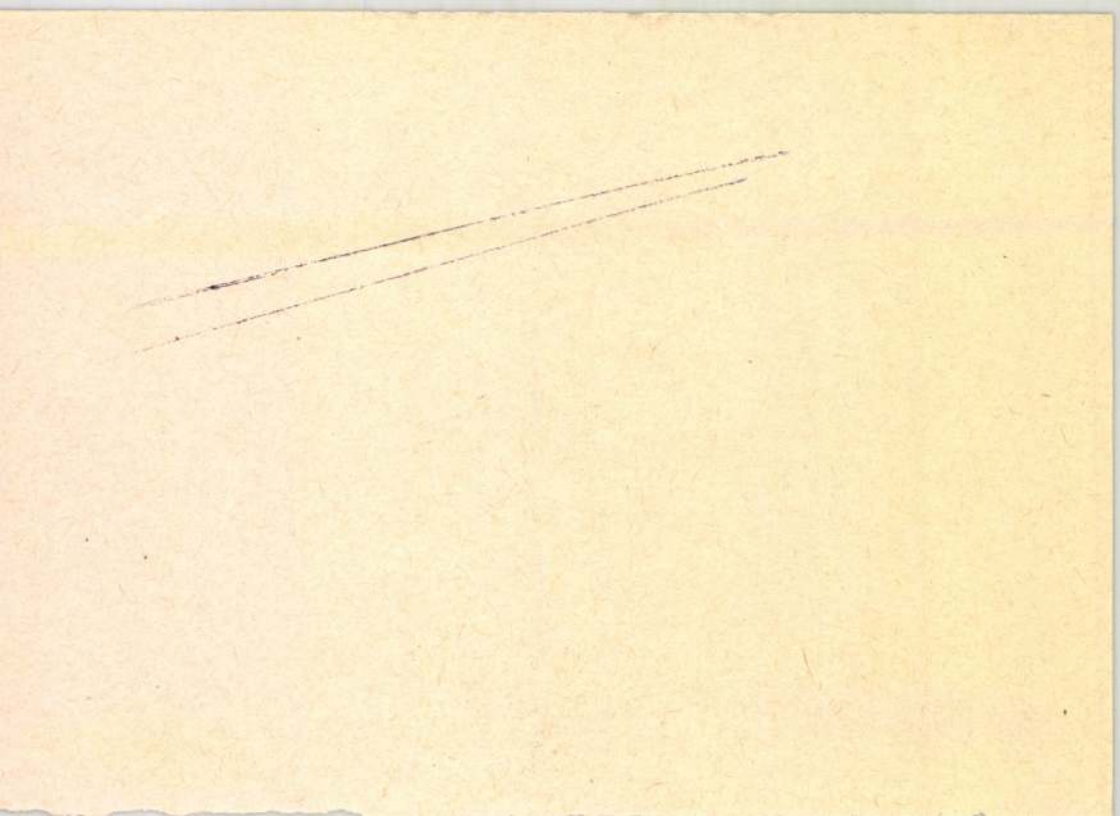
Ferenczy károly, festő

L.: Egy f.

Károly S.: Egy kőzet ..... 58-586.

Jelenkor, Pécs, M. F. Tünni

XIX
/6.

■ **12. Ferenczy Károly (1862-1917): Hazatérő favágók, 1899**

olaj, vászon, 77X115 cm / magántulajdon

■ **13. Kernstok Károly (1873-1940): Hazatérő munkások, 1900 után**

olaj, vászon, 177X158 cm / Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

■ **14. Réti István (1872-1945): Hajnali hangulat (II., befejezetlen változat), 1897**

olaj, vászon, 130,3X120,2 cm / Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

A nagybányai, ember és táj képi-hangulati egységére való törekvés, a szín és atmoszféra mozgására épülő környezet is hozzájárul ahhoz, hogy – Kernstok néhány évvel korábbi *Agitátor*-ával szemben – itt nem elsősorban az osztályt képviselő munkástípus jelenik meg, hanem inkább a gondterhelt munkásélet értelmezése. A korszerűbb festészeti eszközök alkalmazását alárendeli a tartalmi célnak, amit képileg a két alak párhuzamos tömege, egyöntetű mozgása s az ezen alapuló képi ritmus fejez ki.

E tartalmi-pszichikai sajátosságok még szembeötlőbbek Ferenczy remekművében: a favágók csoportja – akár másik képén a három királyoké – inkább ürügyül szolgál az esti szín- és fényhatások festői megragadására. Réti korai nagybányai korszakának festményén pedig (az első, az 1895-ös, ugyancsak befejezetlen változat jelenleg lappang) a férfialak és az őt támogató asszony figurája – Réti szerint beteg bányász és felesége – egészen alárendelődik a gyöngyház-szürkében összefogott környezetnek, és inkább csak hangulati motívummá válik. A még Münchenben készült első változat képépítése teljesen rokon a német Baluschek egyidejűleg készült hazatérő munkáspárjával, ezen azonban más tartalmú a nagyvárosi környezet és a képileg is konkrétabb munkástípus. Nálunk a századfordulóig a munkásalak és a vele határos, rokon szándékú típusok ábrázolása többnyire még nélküli az azt a környezetet – a nagyvárost, üzemet, üzembelsőt stb. –, amely a munkásalak attribútumaként nemcsak a fejlettebb ipari országokban, hanem például az orosz festészetben is megtalálható.

Aradi Nóra: Munkásábrázolás a magyar lepréművészetben
Bp. Kossuth 1976.

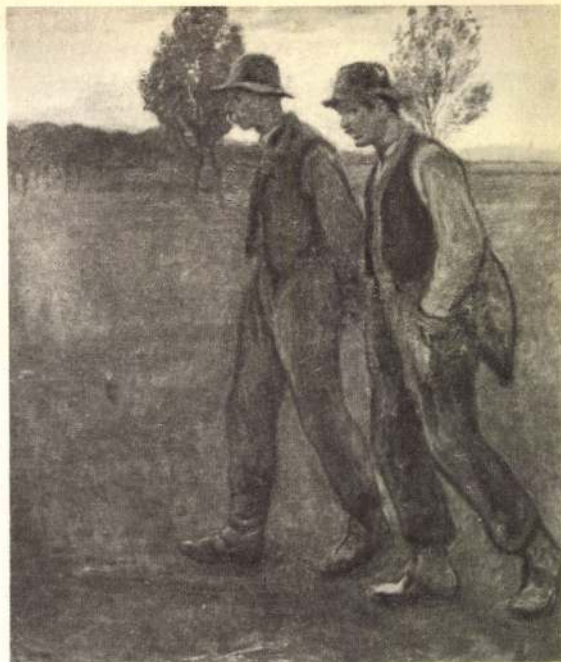

■ **15. Mednyánszky László (1852-1919): Ágrólszakadt, 1900 körül**
olaj, vászon, 120X140 cm / Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

■ **16. Mednyánszky László: Napszámos, 1900-as évek eleje**
olaj, vászon, 42,3X34 cm / magántulajdon

A századforduló proletariátusának egyik határesetete az a lumpenproletár-típus, melyet Mednyánszky jelenített meg szenvedélyes érdeklődéssel. Az első világháború előtti alakos képeinek nagy része ezt a témát, életformát járja körül. Tájékozódásának alapja egy akkor elterjedt társadalomkritikai magatartás, elsősorban a szociális visszasságok leleplezésének, a létproblémák tükrözésének szándéka és az ösztönös érdeklődés a munkásság létszámban is növekvő tartaléka, a föld nélküli parasztokból is szaporodó csavargó, menhelyre szoruló városiakok iránt. Mednyánszky csavargóinak, számkivetett ágrólszakadtjainak, üvöltő fejeinek érzelmi ereje, pszichikai tömörsége eléri a korszak egyetemes festészetének csúcspontját. A művész túllép a jellegzetesen múlt századi szituációfestésen, és egyre tömörebben koncentrálna az egyéni megalázottságnak, kizsákmányoltságnak az emberi alakban, a típusban kifejeződő vonásaira. Ezt folytatják majd megrendítő első világháborús képei, a halottak, sebesültek, hadifoglyok képűleg megfogalmazott drámái. Ismét olyan művészeti jelenségről van szó, amely voltaképpen csak határos a munkás-ábrázolás témájával, de amely nélkül ez utóbbi hazai történetének folyamata nem lenne teljes.

Ferency Károly

Ferency Károlyék, Valéria,
Berni és Noemiék szent-
endrei vanmúzeuma.

Vadászörsef: Mire emlékeztetek en emlékműzeumok
Művészet, 1977. április - 31. oldal.

1
MILLER

Ferency Károly

Ferency Károly-éti művészkép-
történelmi tanulmányok két kötetly
kötet, Veres Károly és József,
Nitz Béla.

Brestyánszky Slowa. Festő voltam és vagyok.
Nők Lapja, 1977. febr. 12-16 oldal.

FÉRENCZY KAROLY, festő

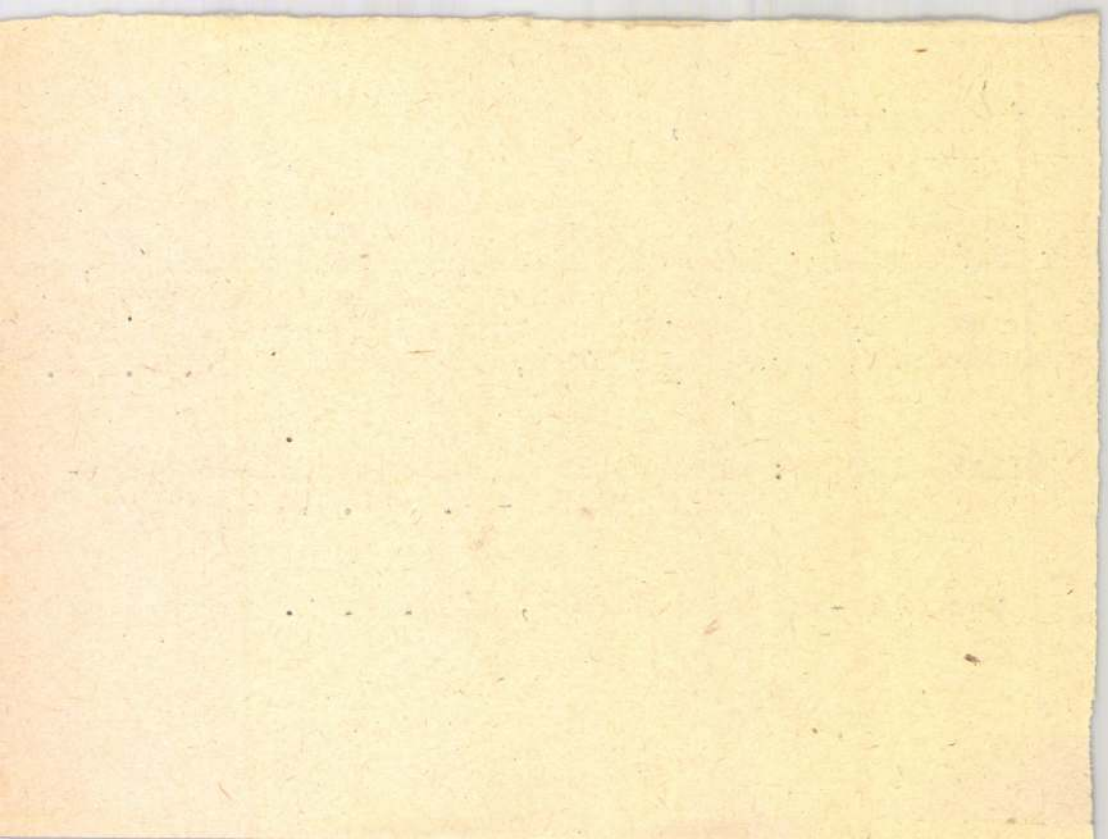

"MADARDAL", című festménye Nagybanyán amelyet az igazán nagybanyai "plain air" képek kezdetének tartanak, /nohogy műteremben készült/a közeli erdő ihletéséből született. Nem kell tehát a festőnek motívumért a világ végére zarándokolnia, ott van közelben, sőt a festő fejében. 29. old.

M

DIENES ISTVÁN: művésztelep a nyíregyházi Sóstófürdőn 3 1931-34. 25. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4. sz

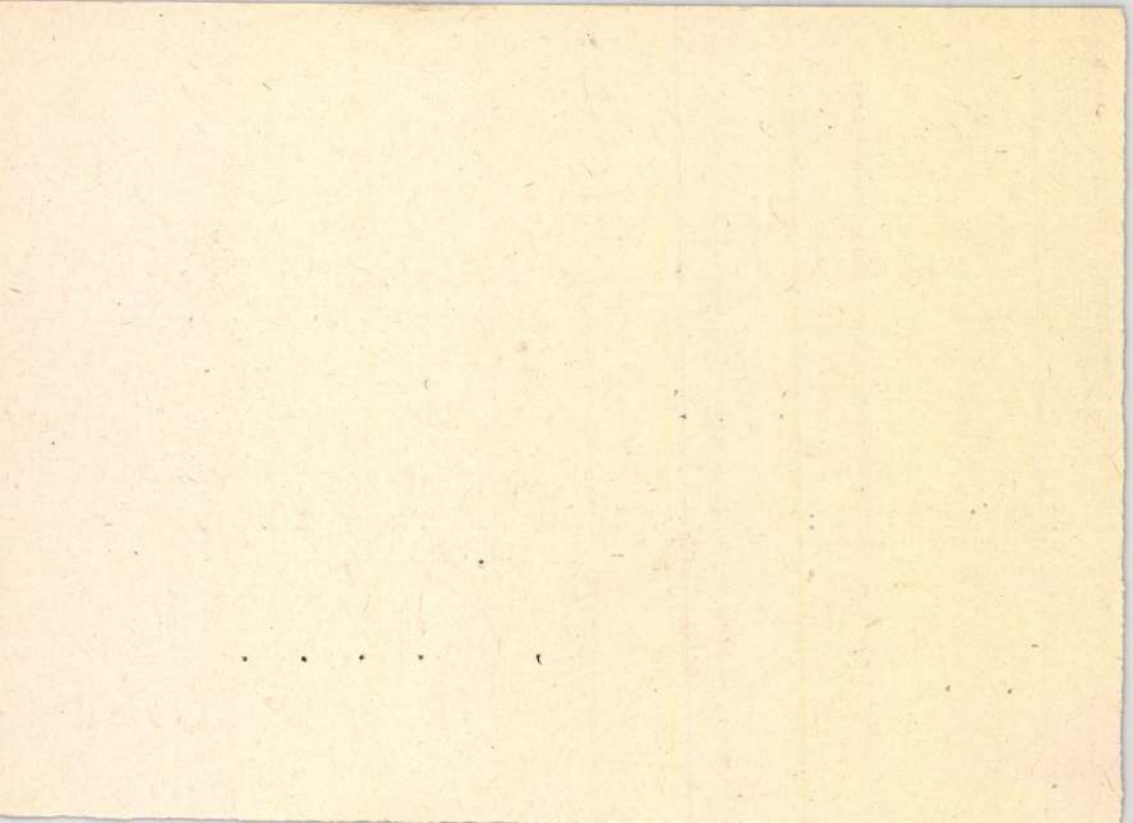
PERENCZY KAROLY, festő

Rudnay Gyula 1931-es nyiregyházi kiállításával kapcsolatban merült fel ott az a gondolat, hogy milyen jó lenne ha állandó művésztelepe lenne a városnak, rá kellenne venni Rudnayt, hogy ő adjon rangot a művésztelepnek, mint Nagybányának Ferenczy Károly, Réti István, és Vásár helynek Tornyai. 25. old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyiregyházi Sóstófürdőn 1931-34 25. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. v. 4. sz.

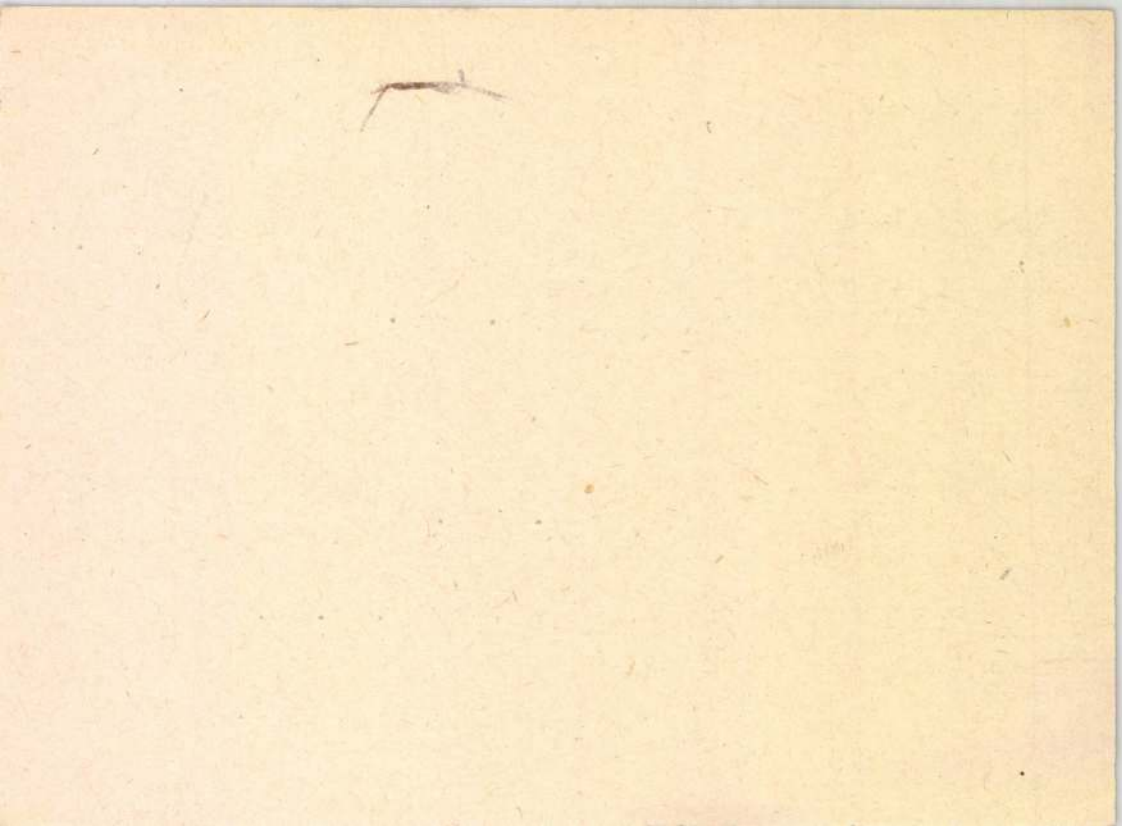
FERENCZY KAROLY, festő

A nagybányai festők nemigen mentek ki a városból dolgozni, találtak ott is elegendő témát vásznaik számára. Így például Ferenczy is a telephez egészen közel eső erdőben festette a "FAVAGÓK"-at. 29.old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyíregyházi Sóstófürdőn 1931-34. 26.old

Szabolcs -Szatmári Szemle, 1970. 4.sz.

FERENCZY KAROLY, festő

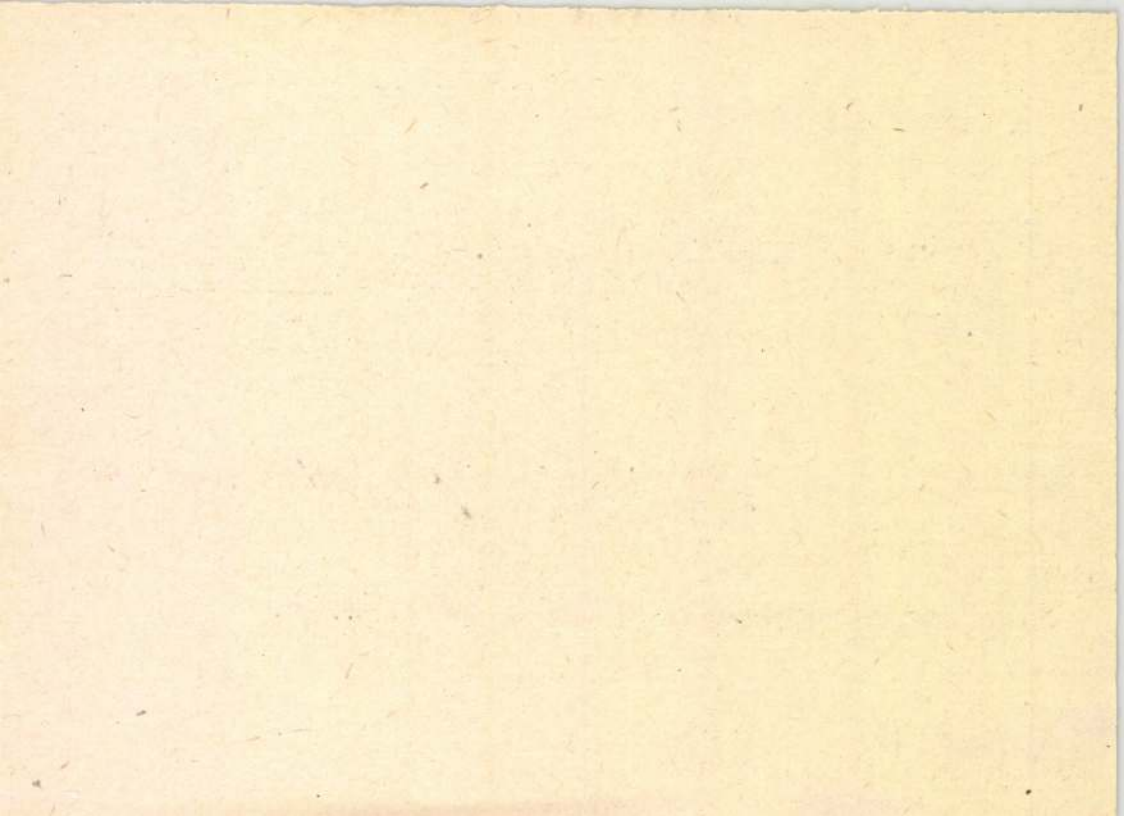

A nagybányaiak nem mentek ki a városból festeni, volt ott ott is elég megörökítendő téma.-Például a telephez egészen közel eső erdőben festette a "HÁROMKIRALOK"-at.

29.old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyíregyházi Sóstófürdőn 1911-34. 25.old

Szabolcs -Szatmári Szemle, 1970. 4.sz.

FERENCZY KAROLY, festő

Hiba lenne Szinnyei, Ferenczy Károly, Szőnyi István örök
ségében észre nem venni a nyomás feloldásának a gesztu
sáts nem csak a kiegészítő színek, harmonizálásának a le
hetőségeivel, de a lélek önvigasztalásának a nosztalgiájával
i . 72. old

POGÁNY Ö. GÁBOR: Boros Gáboról 67. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3-sz.

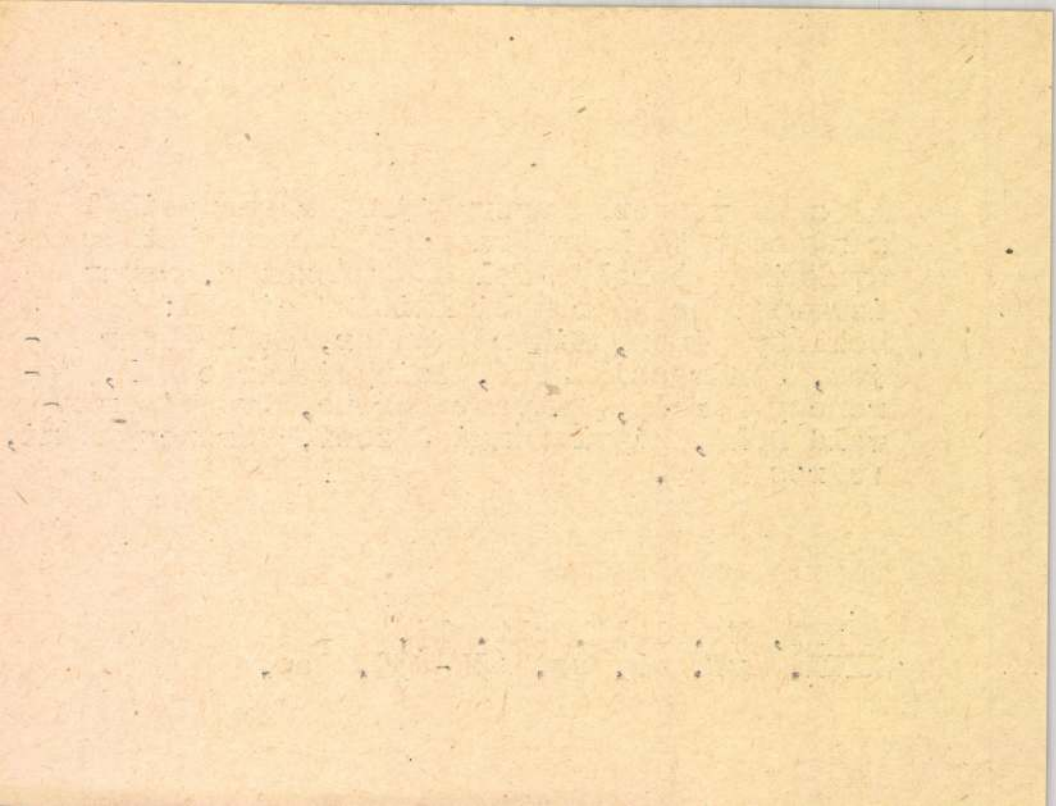
Ferenczy Károly

A Szépművészeti Múzeum új szerzeményeiből rendezett tárlaton szereplő művészeket és munkáikat sorolja fel a Művészet c. rovat ismertetése "Három kiállítás" címmel:

Hollósy Simon, Bihari Sándor, Deák Ébner Lajos, Jendrassik Jenő, Szinyei Merse Pál, Ferenczy Károly, Hatvany Ferenc, Iványi Grünwald Béla, Rippl Rónai József, Ferenczy Béni, Vedres Márk.

Ferenczy Károly "Márciusi est"-jét mutatták be a Szépművészeti Múzeum tárlatán, mely a Múzeum tulajdonába került.

A HÉT, Bp. 1918. okt. 13.
XXIX. évf. 41. sz. 638-639. lap.

Ferenczy Károly

Az Ernst Muzeumban rendezett "Ferenczyék" c. kiállításról a Művészet c. rovatban közölt kritika "Három kiállítás" címmel számol be: Két esztendővel ezelőtt rendezte legújabb alkotásaiból Ferenczy Károly utolsó kiállítását. Ez a tárlat már a művész hagyatékát mutatja be, s rajzai, vázlatai, kész festményei még mindig meglepetést keltenek. Minden művét igen nagyra értékeli a kritika. Külön kiemeli páratlanul kiváló gyermek arcképét, a "Tékozló fiú"-t, "amelyben művészetének összes konkrét eredményeit adja.."

A HÉT, Bp. 1918. okt. 13.

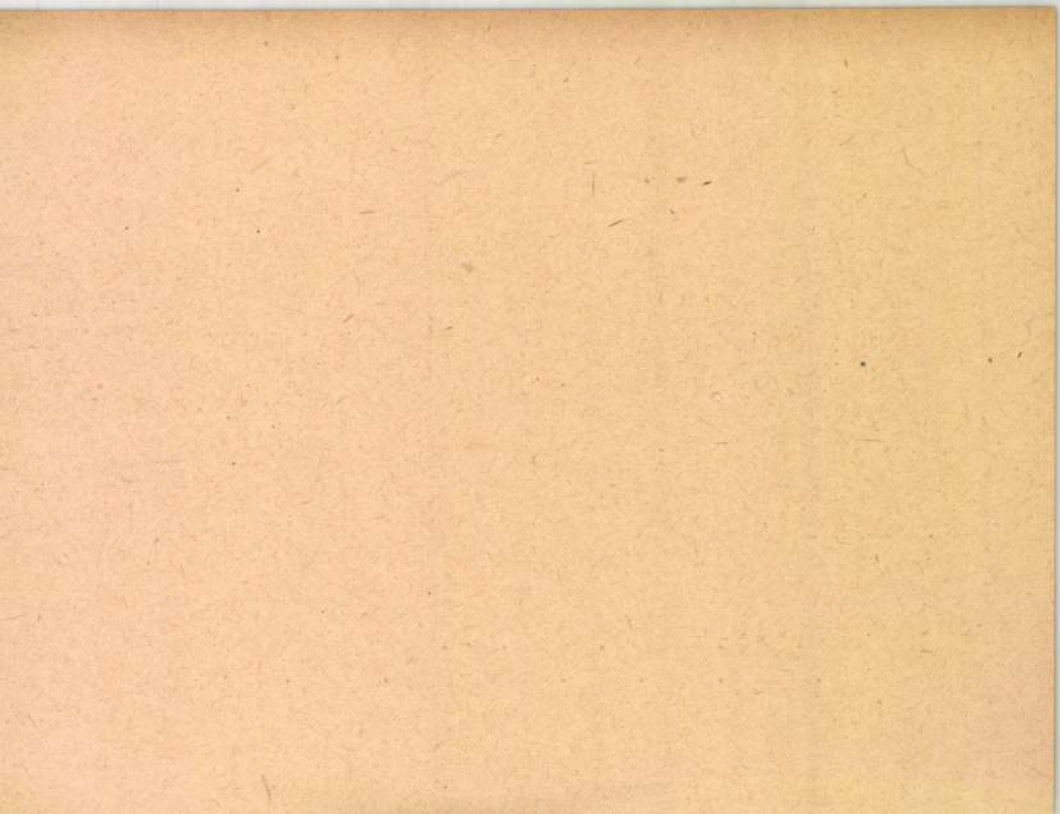
XXIX. évf. 41. sz. 639. lap.

Ferenczy Károly

A "nagy halottak" között említi meg Fóthy János: a "Magyar reprezentatív kiállítás a Nemzeti Szalonban" c. beszámolójában, néhány tanulmányát és "a fenséges" alkotást, a "Három királyok"-at.

A HÉT, Bp. 1920. dec. 1.
XXXI. évf. 36. sz. 559-560. lap.

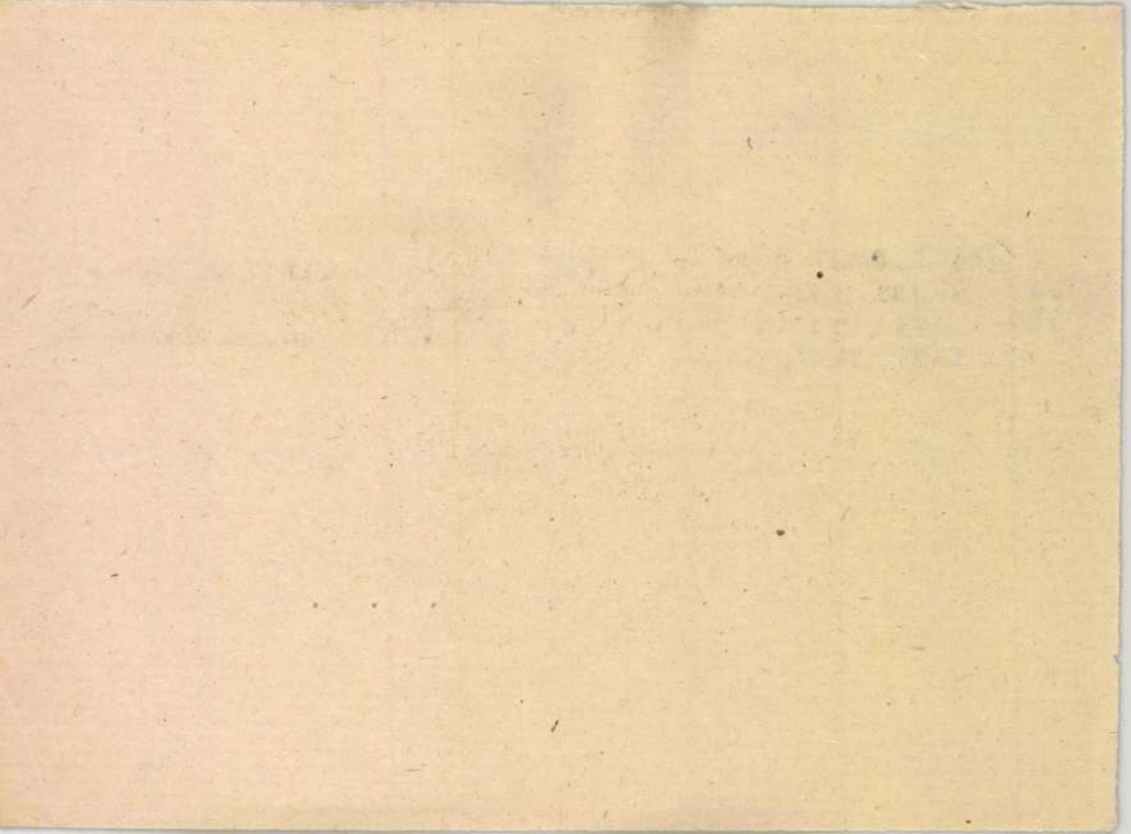
FERENCZY KAROLY, festő

A nagybányai művésztalálat 1896-ban alapították a nagybányai születésű kéti Istvan, Ferenczy Károly, az ot élő-egységként ki kunhalasi születésű-Thorma János, és Iván-i-Grünwald Béla 91.old

SVEKUS OLIVÉR: Egy szabolcsi festő: Farkas Eszter
91.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1969.IV. 2.sz

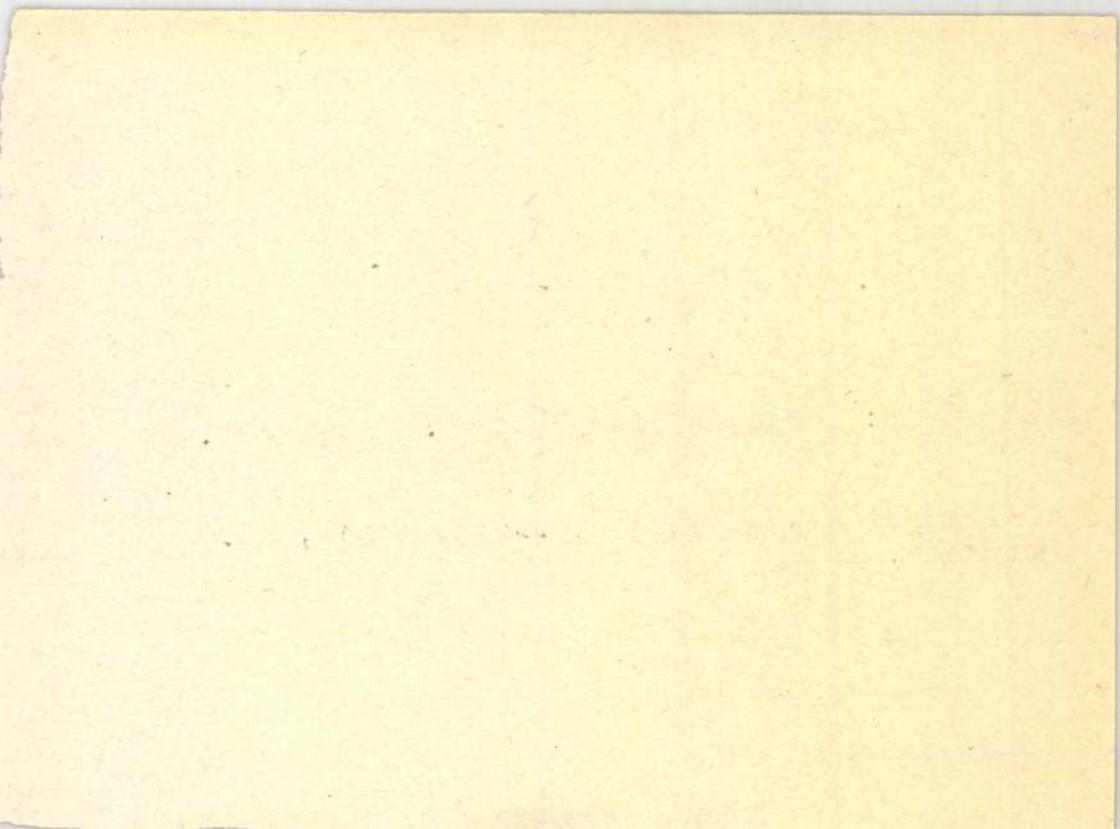
FERENCZY KAROLY, festő

Balczér György festő, a nagybányai gimnáziumban volt rajztanár. Székely Bertalant és Ferenczy Karolyt vallotta mesterének. 78.old

DANKÓ IMRE: A festőművész Balczér György 77.old

A miskolci Herman Ottó Múz. Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

1975 DEC 29

Budapester Rundschau

Károly Ferenczy

1021

6 BUDAPESTER RUNDSCHAU

Nationalgalerie in der Königsburg II

Von Maulbertsch
bis Munkácsy

An den Saal, der alte ungarische Kunstschatze beherbergt, schließt sich der sogenannte D-Flügel der Ungarischen Nationalgalerie an. Hier erwarten den Besucher hervorragende Schöpfungen der heimischen Barockkunst. Als erstes fällt ihm ein großes Bild ins Auge, das den Dichter und Heerführer Miklós Zrínyi (1620—1664) darstellt, aber auch Figuren, die für die Grabdenkmäler einiger Mitglieder der Fürstenfamilie Esterházy bestimmt waren.

In den Bildern und Standbildern zeichnet sich deutlich die weltliche und kirchliche Hauptlinie der Entwick-

lung ungarischer Barockkunst ab. An den Wänden Würde ausstrahlende Porträts, Heilige, die ihre Leiden mit Demut tragen, himmlischer Belohnung teilhaftig gewordene Märtyrer, bewegte Schlachtenbilder, Idylle und überladene Stillleben, die den Geschmack dieser Zeit verkörpern und ihm dienen. Mehrere Bilder des bedeutendsten Meisters des 18. Jahrhunderts mit ausgeprägtem, individuellem Stil, Franz Anton Maulbertsch (1724—1796), reihen sich aneinander. Das Budapest Museum der Schönen Künste gedachte im vergangenen Jahr des Künstlers anlässlich seines 250. Geburtstages mit einer umfangreichen Ausstellung. Sie wurde von Frau Dr. Klára Garas, Generaldirektorin des Museums der Schönen Künste, Erforscherin und Monographin von Maulbertsch' Oeuvre, zusammengestellt. Ob wir den Meister wirklich für einen Ungarn halten? Vielleicht nicht ganz ohne Grund, da er von 1758 bis zu seinem Tode im Jahr 1796 in sechzehn ungarischen Kirchen und acht Schlössern Decken- und Wandgemälde schuf. Sein Schwiegervater, der Kupferstecher Jacob Schmutzer, schrieb über ihn: „Maulbertsch' schönste Werke befinden sich im ungarischen Königreich“.

Das vielleicht schönste Barock-Porträt der Sammlung in der Nationalgalerie stellt eine der größten Persönlichkeiten der ungarischen Geschichte, Ferenc II. Rákóczi (1676—1735), dar. Ein schöner Mann in stolzer Haltung, dessen Gesicht Kraft und Würde ausstrahlt, blickt auf uns hernieder. Schöpfer des Bildes ist der Hofmaler des Fürsten, Adám Mányoki (1673—1757), der als beliebter Porträtmaler des preußischen Hofes auch in Hamburg und Berlin arbeitete.

Ölgemälde von Károly Ferenczy (1862—1917)

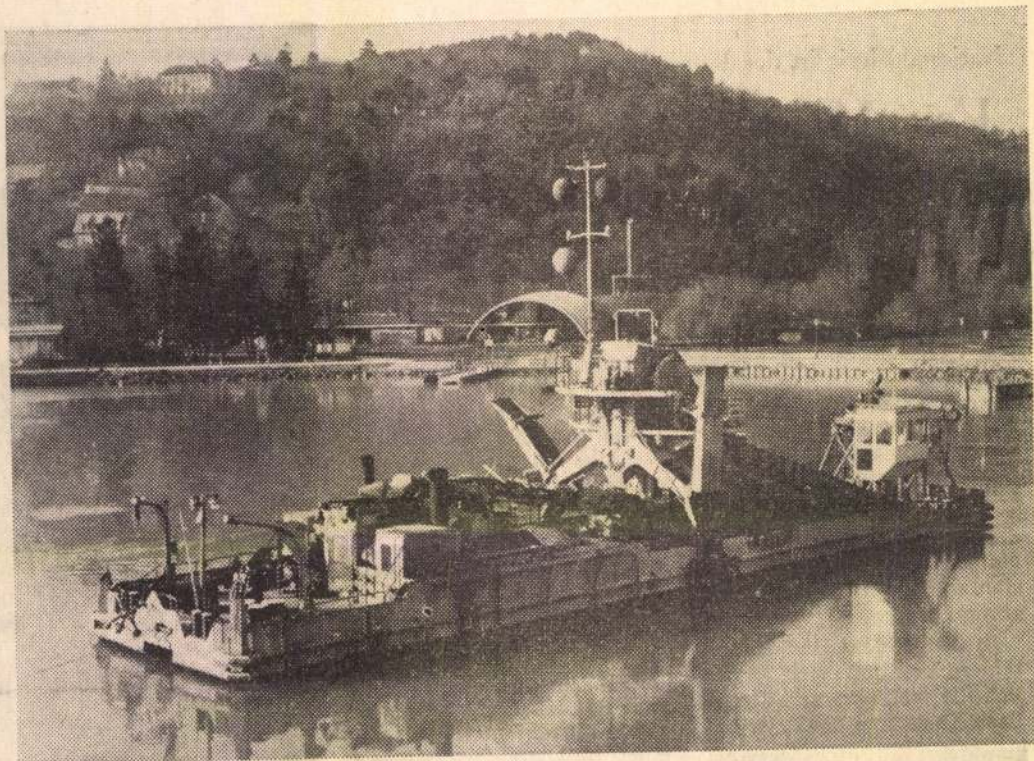
Selbstverständlich müssen die Gemälde und Standbilder ihren festen Platz im Palast erst noch finden. Das eine fängt in seiner neuen Umgebung an zu leben und zu strahlen, das andere hinterläßt einen schwächeren Eindruck als in dem Gebäude am Lajos Kossuth tér.

Von der Malerei des Übergangs vom 19. zum 20. Jahrhundert können wir nur einige Kostproben besichtigen. Dies im Saal unter der Kuppel, wo auch die Plastik „Betrüber Schäfer“ von Miklós Izsó, der bedeutendsten Persönlichkeit der ungarischen Bildhauerei des 19. Jahrhunderts, Platz gefunden hat. Lassen Sie uns hier erwähnen, daß auch das „Emblem“ der Galerie eine Arbeit von Miklós Izsó ist, der „Tanzende Haiduck“. Károly Ferenczy (1862—1917) ist mit den meisten Bildern vertreten, beispielsweise mit der Komposition von dramatischer

Aussagekraft „Josef wird von seinen Brüdern verkauft“ und den schon oft reproduzierten Meisterwerken „Vogelgesang“, „Oktober“ und der lyrisch-schönen „Malerin“. Von Mihály Munkácsy (1844—1900), dem größten Meister der ungarischen Malerei des 19. Jahrhunderts, der auch im Ausland bekannt und anerkannt ist, können wir das Gemälde „Staubiger Weg“ betrachten. Auch das Schaffen László Paáls (1846—1879), des ungarischen Vertreters der Barbizonschen Schule, wird durch mehrere Bilder veranschaulicht, unter ihnen das bekannteste: „Waldweg“. Von Pál Szinyei Merse (1845—1920), der gleichzeitig mit den französischen Malern die Lösung der Pleinair-Malerei Probleme fand, ist eine Skizze zu einem seiner schönsten Bilder, der „Schaukel“, ausgestellt.

Márta Harangozó

**BUDAPESTER
RUNDSCHAU**
berichtet

Baggerschiffe sorgen für sicheren Sommerverkehr in der Tihanyer Balatonbucht

xis. Demzufolge werden alle Kollegien und Internate sowie dafür geeigneten Schulen im Sommer als billige Unterkünfte für Jugendliche eingerichtet. Je nach Qualität be-

Schwierigkeiten, die die Entlassenen an verschiedenen Arbeitsplätzen erleben. Die Entlassenenfürsorge wird von den Gerichten koordiniert.

Bisher waren es drei, nun sollen jährlich sechs

ungarische Zirkusse

kürzere oder längere Gastspiele unternehmen. Ein Ensemble, bestehend aus 45 Mitgliedern, reist demnächst nach Südamerika, ein anderes (85 Mitglieder) begibt sich für 6 Monate nach Schweden. Eine dritte Gruppe gastiert zwei Monate lang in Jugoslawien und eine vierte sechs Monate in der Tschechoslowakei. Zum erstenmal tritt ein komplettes ungarisches Zirkusensemble in Japan auf. Schließlich wird ein Varieteensemble in den Sommermonaten die internationalen Badeorte der bulgarischen Schwarzmeerküste aufsuchen.

Statistiken des Landesamtes für Fremdenverkehr zufolge haben dieses Jahr rund

9,5 Millionen Ausländer

Ungarn aufgesucht, womit der Fremdenverkehr die ausgehende Fünfjahrplanperiode mit einem eindeutig erfolgreichen Jahr abschließen

Mit der Untersuchung von **Riesen- und Zwerge**

begann man vor einem Jahr im Budapester János-Krankenhaus. In einer Abteilung für Innere Medizin brachte man bisher bereits 200 zu kleine Menschen zum Wachsen, und nicht wenige Menschen, die Riesen zu werden versprochen, wurden am Wachstum gehindert. In der Mehrheit der Fälle wird zu niedriger Wuchs durch das fehlende Wachstumshormon verursacht. Die Heilmethode erfolgt also durch Hormonerersatz. Diese Behandlung ist nur bis zu einer bestimmten Altersgrenze — unter 16 Jahren — wirksam. Die ausgebildeten Geschlechtshormone schließen die Wachstumszellen an den Knochenenden der Gliedermaßen ab. Zu hohen Wuchs bewirkt ein Überschuß an Wachstumshormonen. Bei der Behandlung werden deshalb Geschlechtshormone zugeführt.

Vom 10. bis 15. Januar wird in Pécs (Südungarn) eine

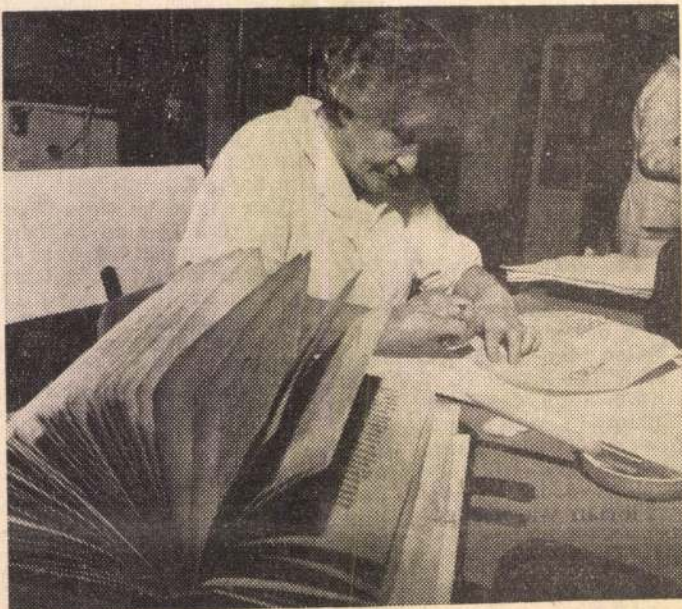
Ungarische Filmschau

veranstaltet, auf der die ungarischen Filme, die in diesem Jahr entstanden sind, vorgeführt werden; insgesamt 23 an der Zahl. 15 davon sind bereits in Umlauf, 8 erleben hier ihre Premiere.

Mit Beginn dieses Jahres werden die ungarischen Staatseisenbahnen dem

Waltersystem

angeschlossen. Das bedeutet, daß sie der elektronischen

Frau Paulinyi, Restauratorin der Nationalbibliothek Széchényi, arbeitet an einem Manuskript aus dem 13. Jh.

Ferenczy Károly

Az 1975-ben megkezdett poszter
sorozat az 1976-os évben is foly-
tatódik. A jól ismert Ferenczy
Károly munkái is szerepelnek.

Molnár Annel: Művészet a pomposz,
Tükör, 1976. febr. 18 - 17 oldal.

Ferenczy Károly

Ferenczy is kapcsolódott a szimbolizmus
témakörébe kapcsolódó műkivarmokkal.
De másképp a formai-estétikai problé-
matika röszög volt a töltetivel járó
misticizmusból.

Németh Lajos: Gondolatok a magyar szimbolista...
Művészet, 1975. december - 27. oldal

Jelzet:

Év:

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékárány:

Technika:

Eredeti:

Jelzet:

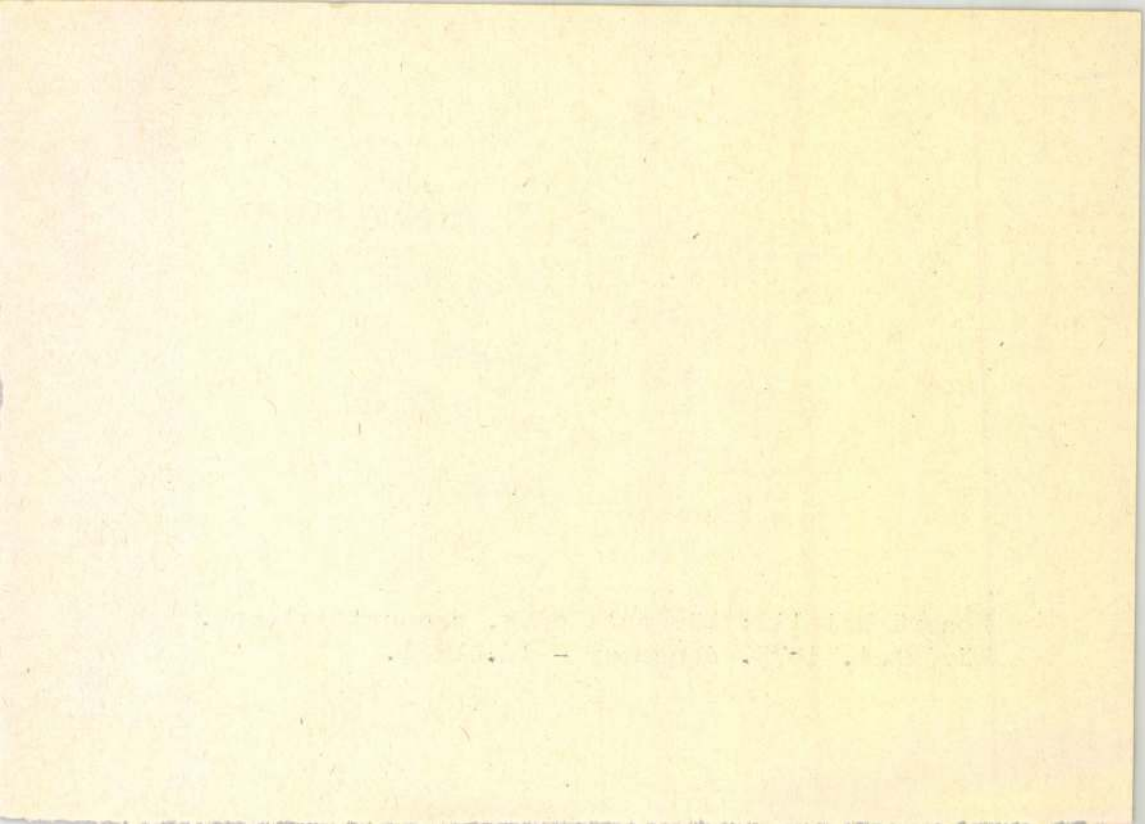
Év:

FerenczyKároly

Ferenczy Károly főzőfélék és vízfestés
mutatja a törekvéseit; a Műv
társulatban tanult finom naturalis-
mus és a francia festésről el-
tanult dolsonise ötvözéséről.

Keserü Katalin: Művésztelepek, csoportosulások.
Művészet, 1975. december - 10. oldal.

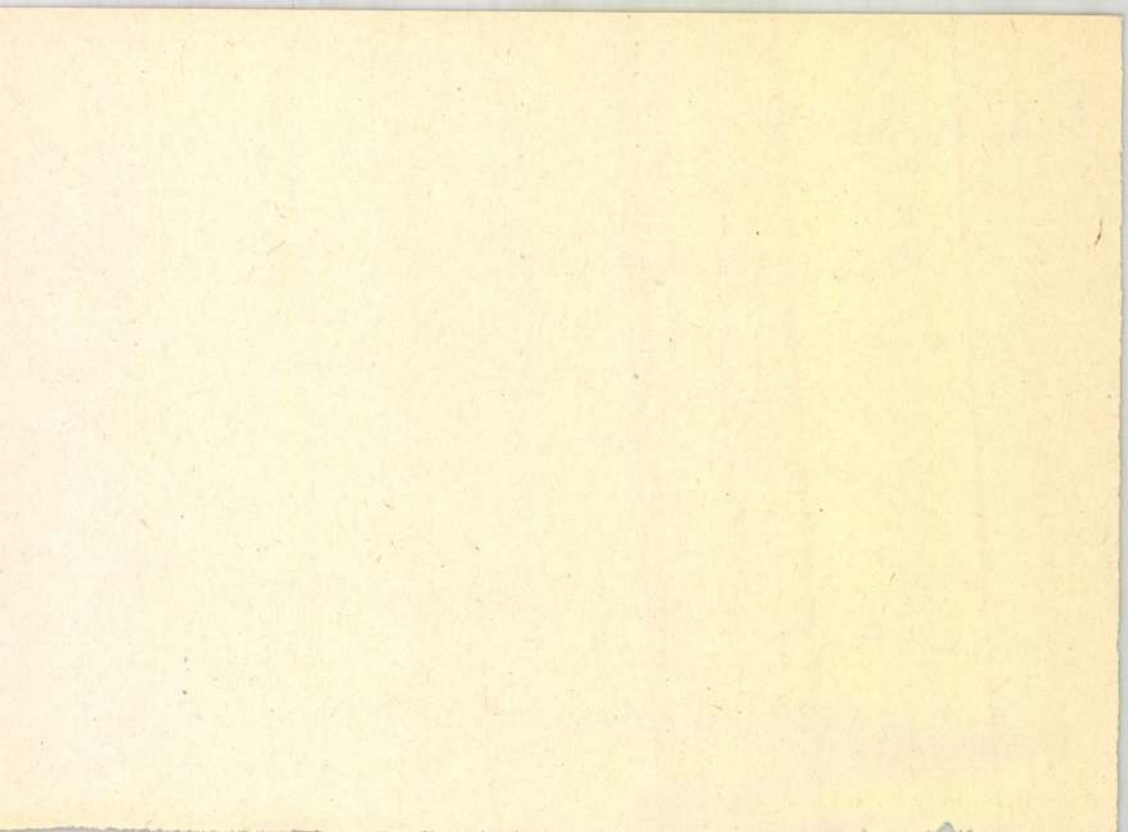

Ferency Károly

Ferency Károly "Hegyzikönyv" -ében
az ember és a természet kapcsolát,
a természet valóságos tesz-
teletét állította.

Keserű Katalin: Művésztelepek, csoportművészet.

Művészet, 1975. december - 10. oldal.

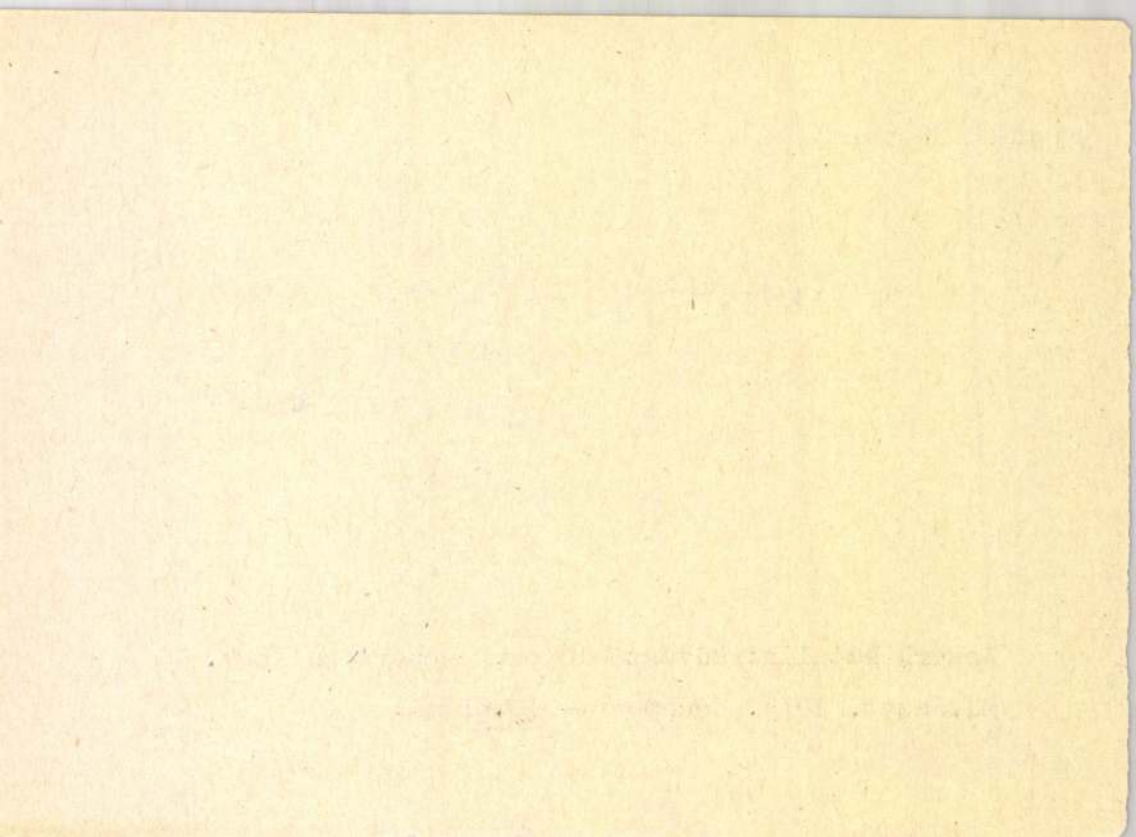

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly "Hegyi keréde-
ben" a szoval már a hűp főnöké-
márá; mondani valója legfőbb
hőszelőkjévé lett.

Keserü Katalin: Művésztelepek, csoportosulások.

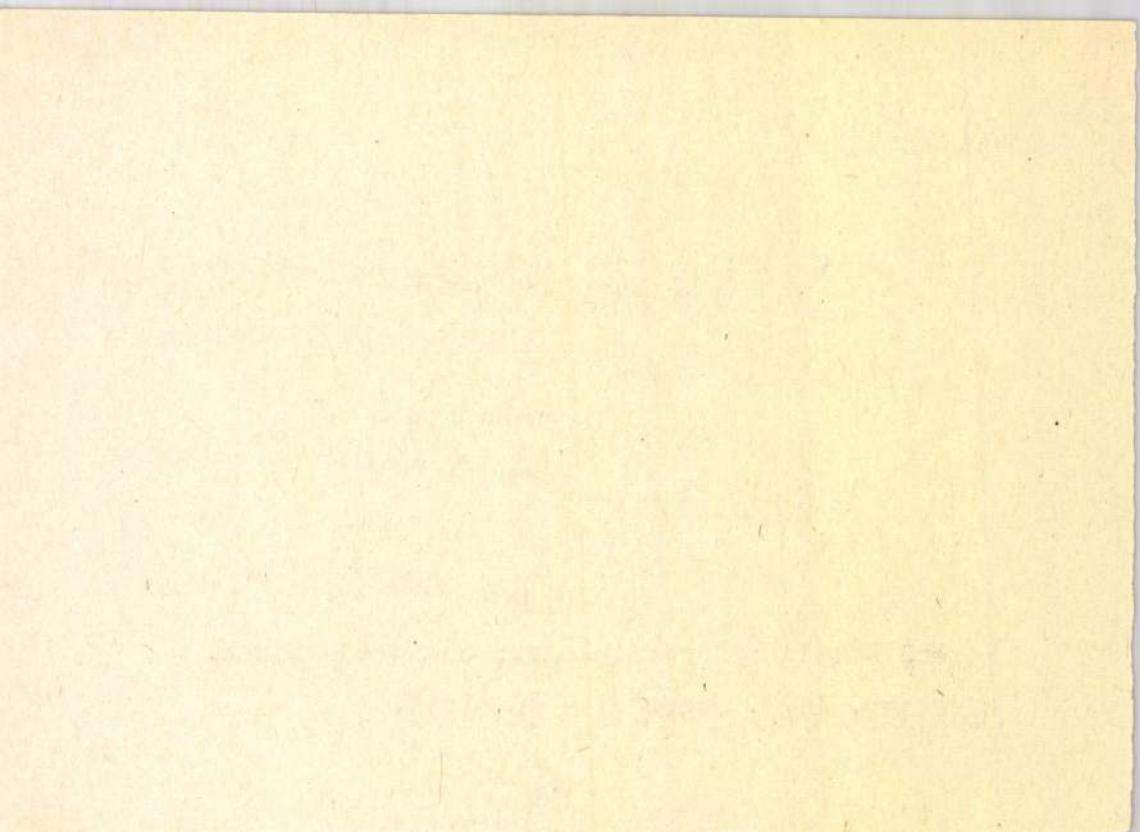
Művészet, 1975. december - 10. oldal.

Ferency Katalin

„Ignácus írja 1897-ben a Hét cí-
mű kapcsán „Ferency képeivel be-
telem mellet tudok. Én látom azt a
gyöngyösi hullámszalagot, melynek
hallgatái figyelműs elismeréssel
hozzanah bírtak alakja felé.

Keserü Katalin: Művésztelepek, csoportosulások.
Művészet, 1975. december - 10. oldal.

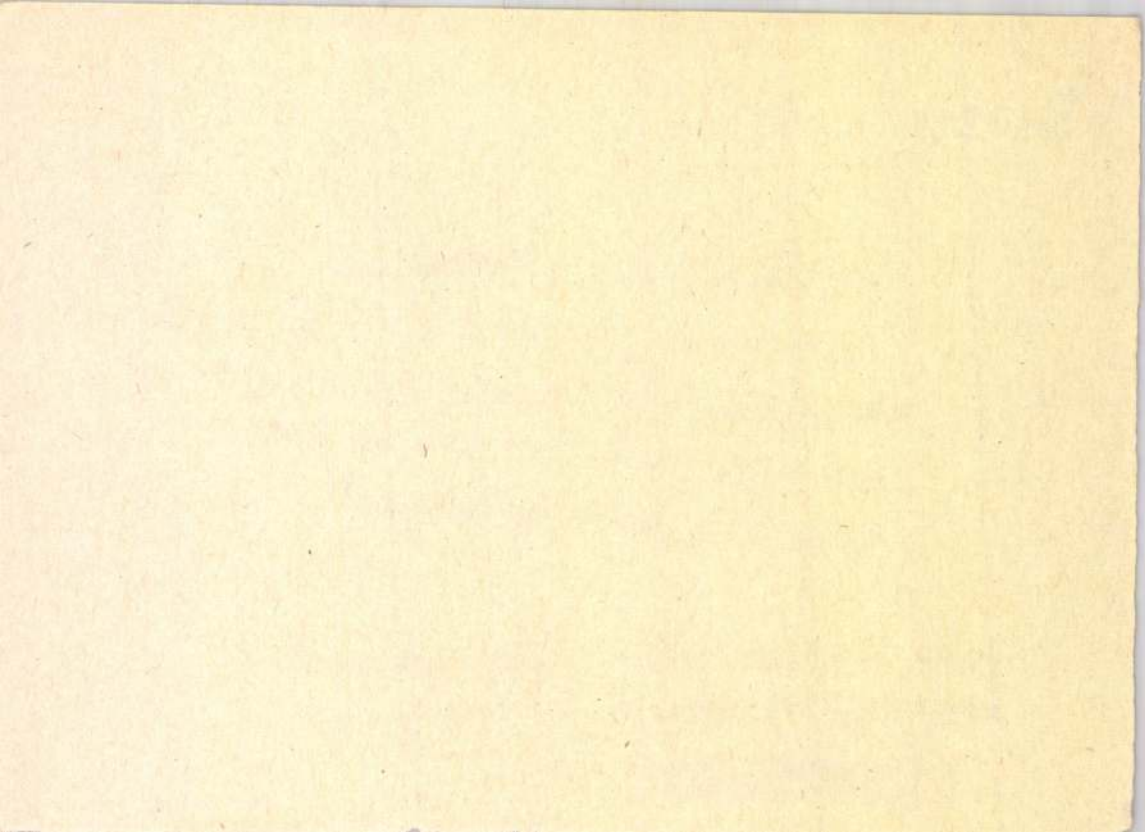

Ferenczy Károly

Sajátos filozófia a magyar festészetben,
aecesszís "romáinak" való csendes
meghódolása. Ferenczy Károlyval így
jól kaja, festménye, néhány plakátja
hevert a Nonna iktésében.

Keserü Katalin: Művésztelepek, csoportosulások.

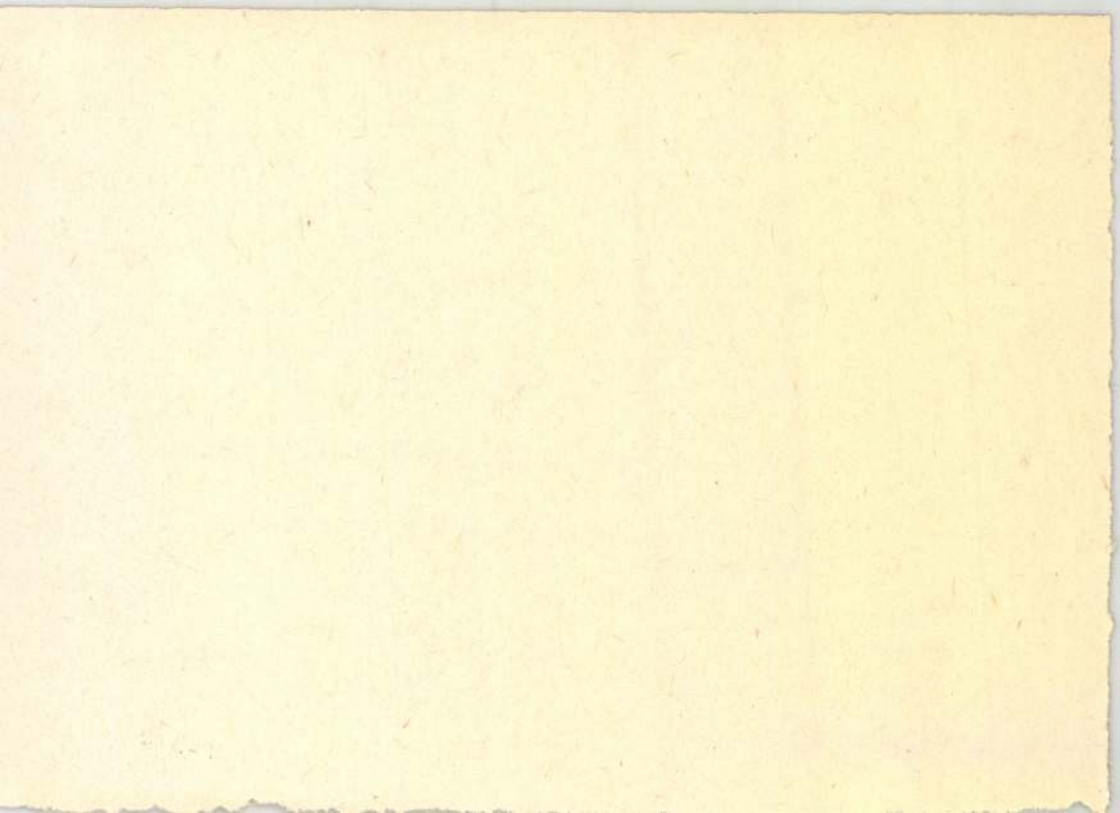
Művészet, 1975. december - 10. oldal.

Ferency Károly

Könösfői családját, gyermekét
ábrázoló portrékban Degas és
Ferency portréival sajátosságá-
t fedezkedjél fel.

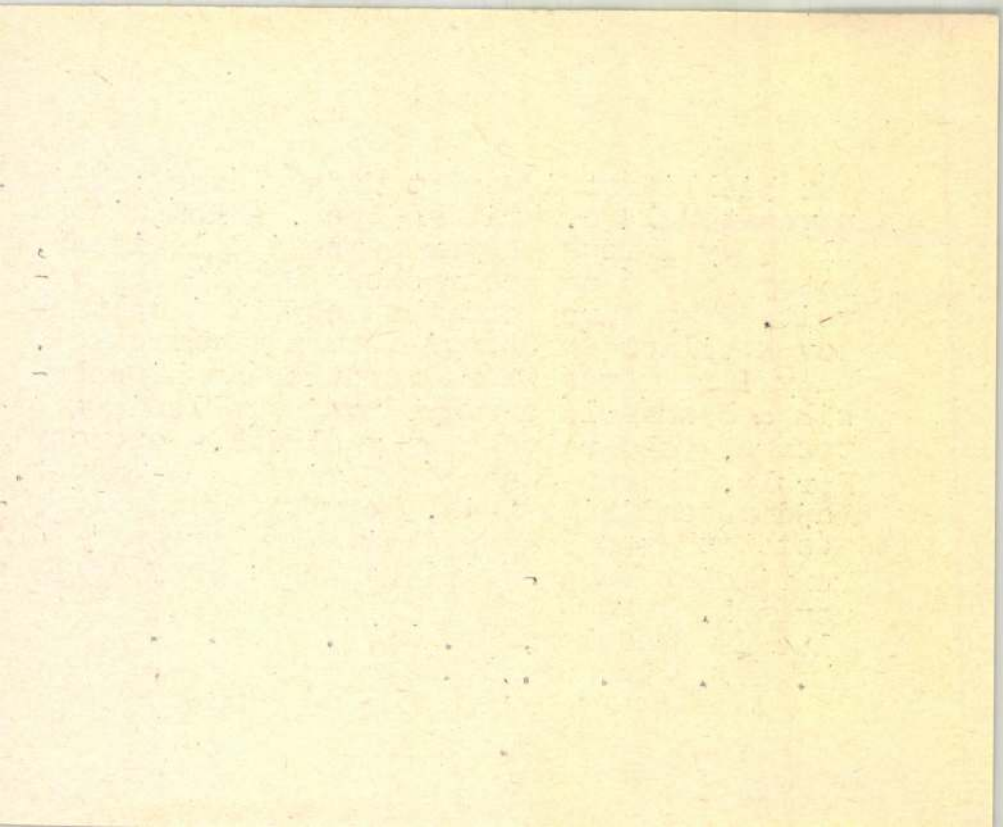
Keserű Katalin: Művésztalépek, csoportmunkák.
Művészet, 1975. december - 10. oldal.

Ferenczy Károly

Két kiállítást ismertet Vadas József: Tájak, utvesztővel" c. kritikájában. A Romániában élő Nagy Imre a Magyar Nemzeti Galériában, Patay László a Műcsarnokban mutatta be műveit. Nagy Imre kezdetben együtt indult Aba Novák Vilmos és Szőnyi István művészekkel. Nagy Imre művészetére vonatkozóan hivatkozik a beszámoló a nagybányai szellemiség hatására, felsorolva a nagy elődök, -Ferenczy Károly, Thorma János és Réti István- nevét. Majd megemlíti azt is, hogy Patay László művészetét "több szál fűzi Nagy Imréhez" Fenti című Vadas-kritikáz lásd: Nagy Imre nevénel.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 6.
XX. évf. 10. sz. 13. lap

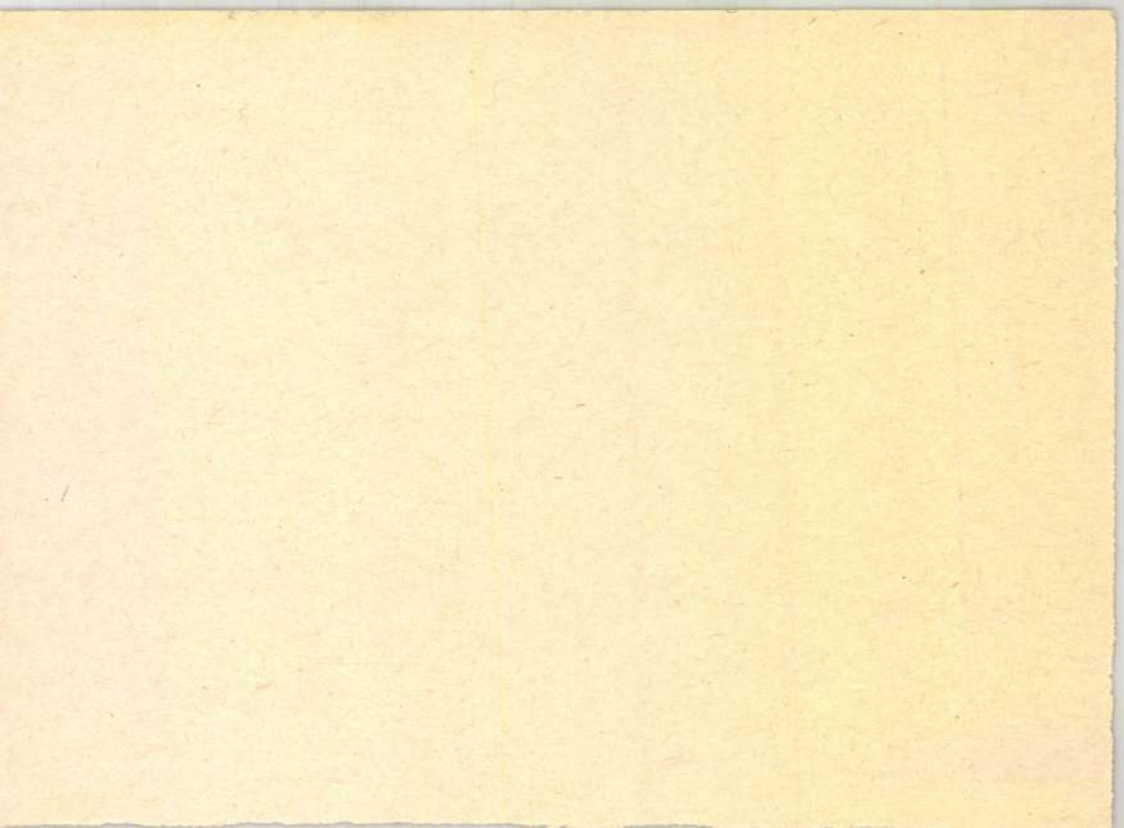

Frenckes Király

an elő világhírű utam már nemcsak
sok ideltörzát, vagy it megtelepedő művészek
közé tartozna a művészi is.

Bodni Frenck: A művészetek története és stílusa
részlet a művészetek 1945. - ig. Haulich
Levente könyve.

Talán meg kell említeni, 1946. febr. 22.

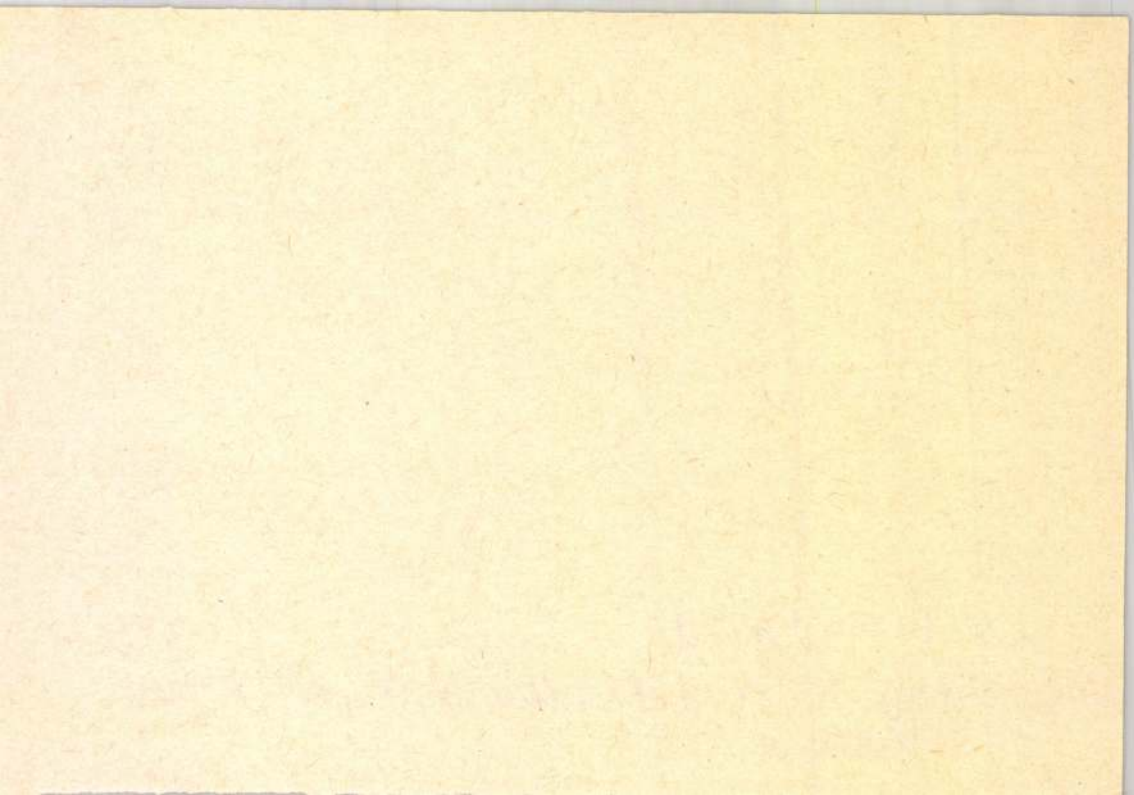

Ferenczy Karoly, festőművész
a 39.-ik bépauktion a művészet
veiből át, külföldi kasszaból adt-
mások festménye sajepele.

Déli krónika

1946. V. p. Kossuth 12.00 / 11 / Képe!

Ferenczy

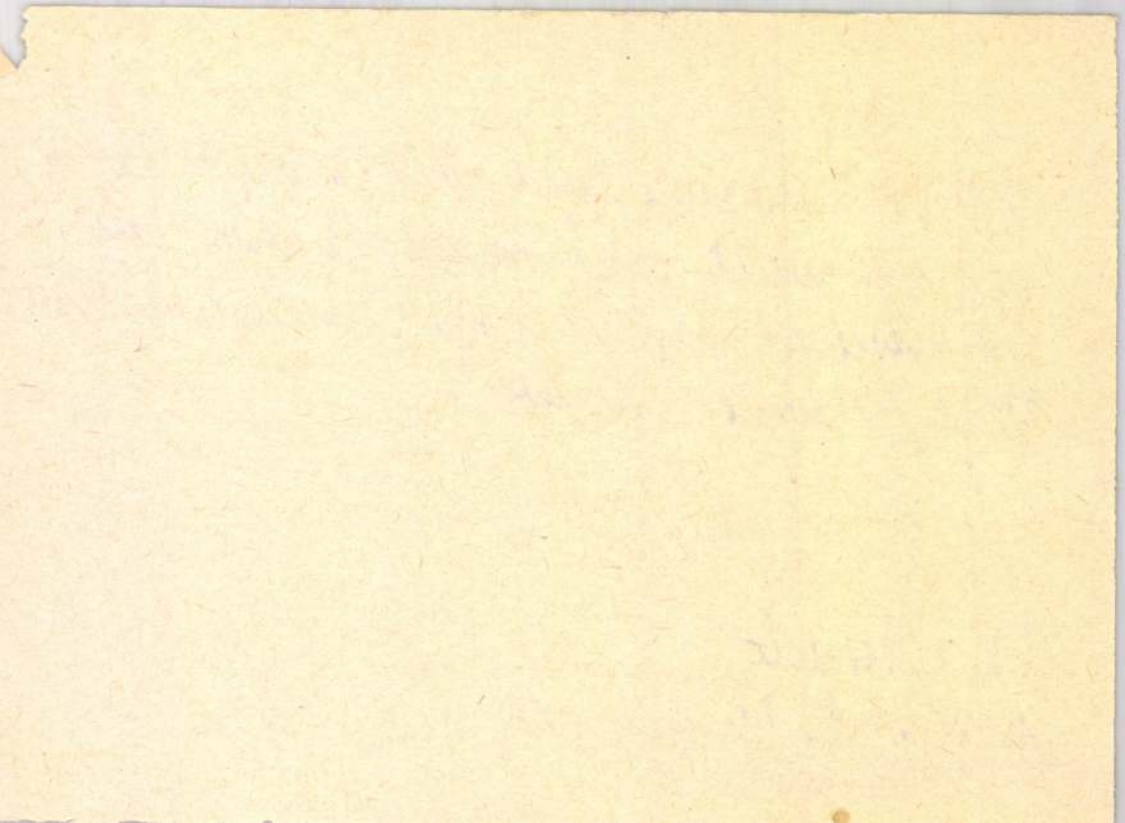

A MOM Szabadság Arpád Műv. Központjában
ma megnyílt a Bionómuszi Szabás Váll.
39. művészeti képzőiskola, melyen látke-
zők művészi művei.

TV-kiadás

1946. V. 8. 19.30 N | M |

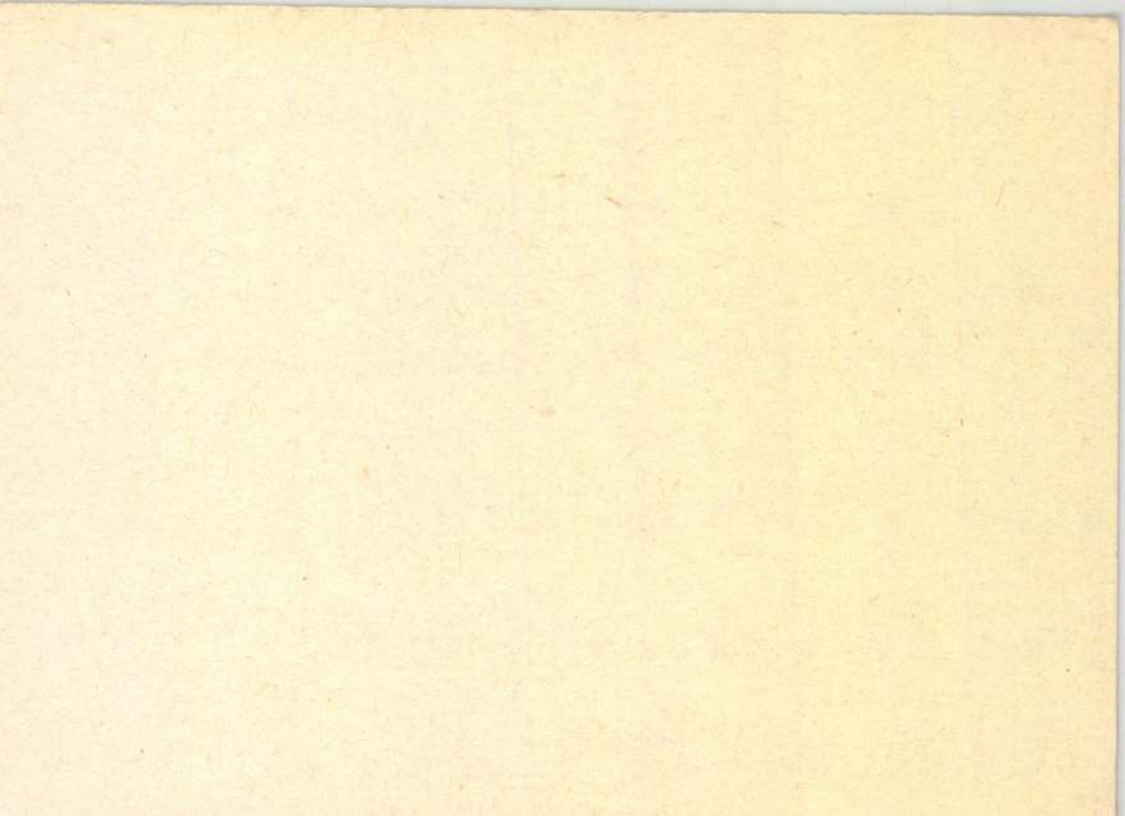

Ferenczy Károly, festőművész

1902-ben a nagybányai művésztelepen
Ferenczy Károly vakantörelvései művésze-
te hatott Körtvély (szigaliga "Dalmaldi-
loni"), mert a festészet és az ember egymással
találása neki is egyik alapelmélete volt.

Brestyanoky Ilona: Emlékezés Körtvély Gyűjteményre.

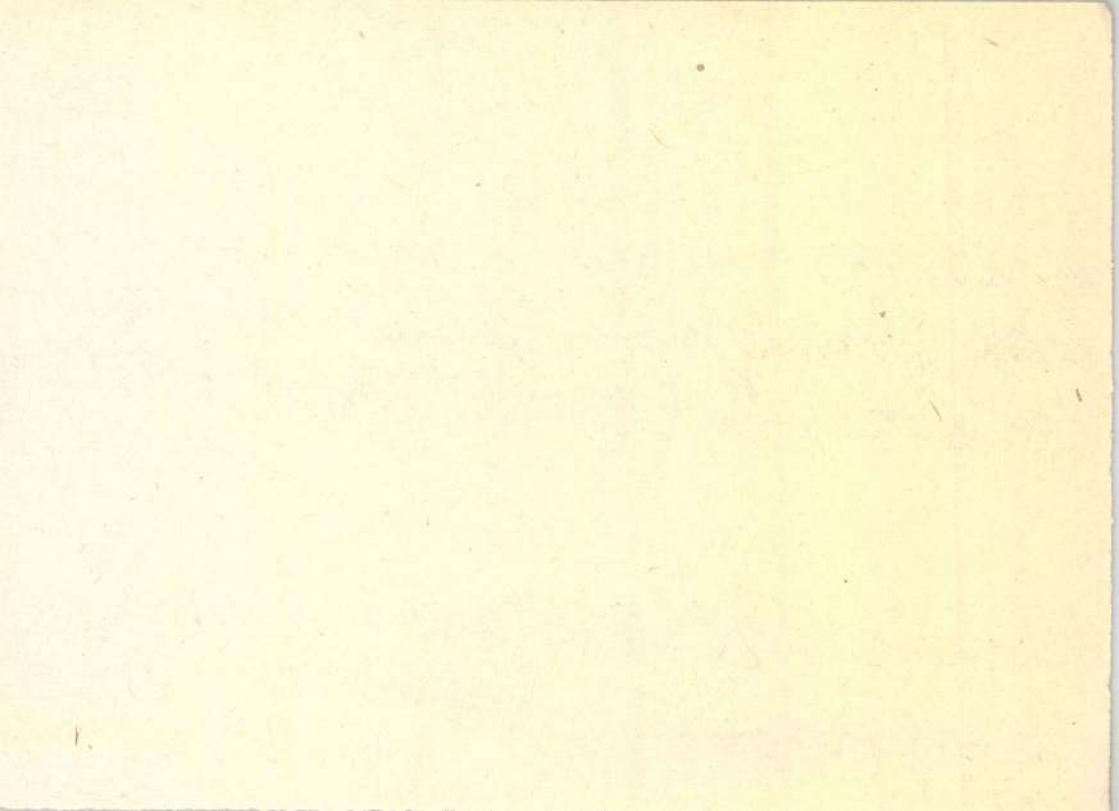
1. kötet, Budapest, 1976. máj. 22.

Ferenczy Károly ¹ ~~Stommon~~

a többi sejtű műveimben rendszerint magam
kialakításom szerepelt a művek határon
műve: „Önarckép” - „Harsztó” - „Kardgök” -
„Jósrefet eladjaék testvérei”; vdrlat. | (műltve)

Dr. Salymár István: Kétszázötvenk mestereivel
Fapárbau.
Magyar Hírlap, 1946. máj. 16.

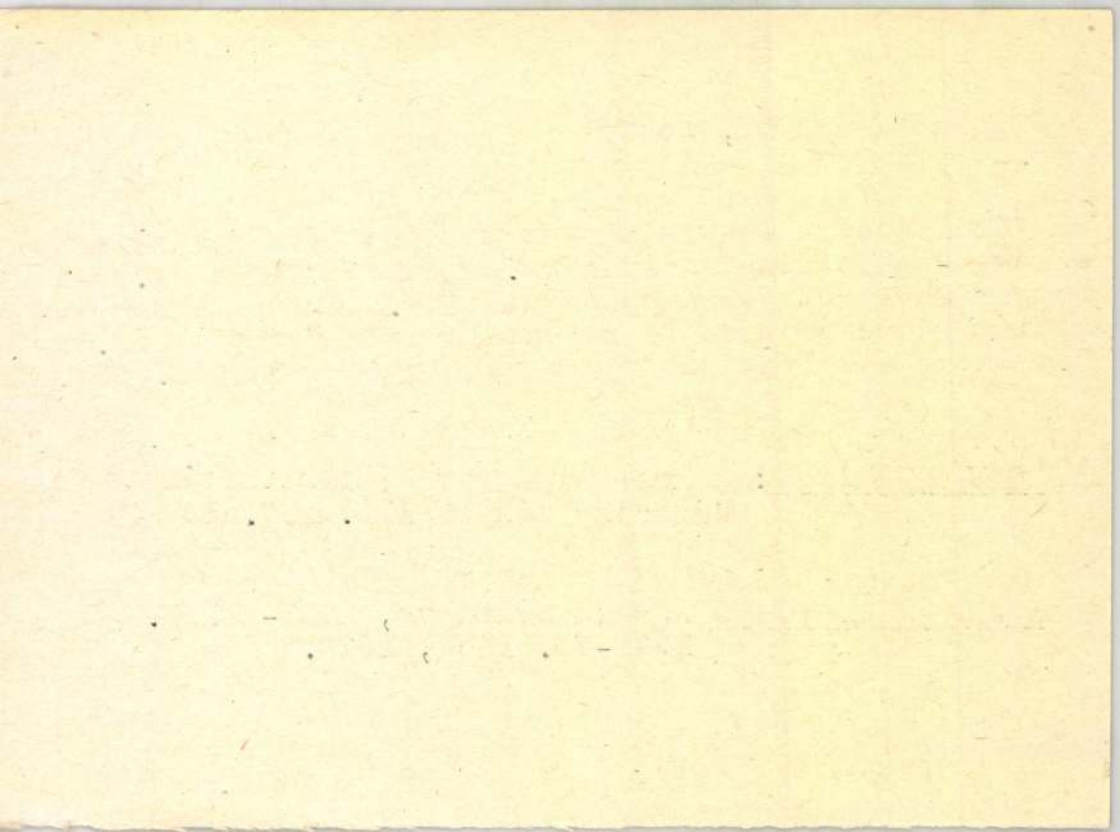
FERENCZY KAROLY, festő

A Pécsi modern magyar képtár történetében jelentős volt a rompa-gyűjtemény beolvadása. Lehetővé vált a XX. sz-i magyar művészet egységes bemutatása. Másrészt a nagybányai művészesoportot reprezentáló krek együttes is. Így Ferenczy Karolynak is van műve a gyűjteményben. 287. old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar képtár története
Új szerzemények III. 287. old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

FERENCZY KÁROLY, festő

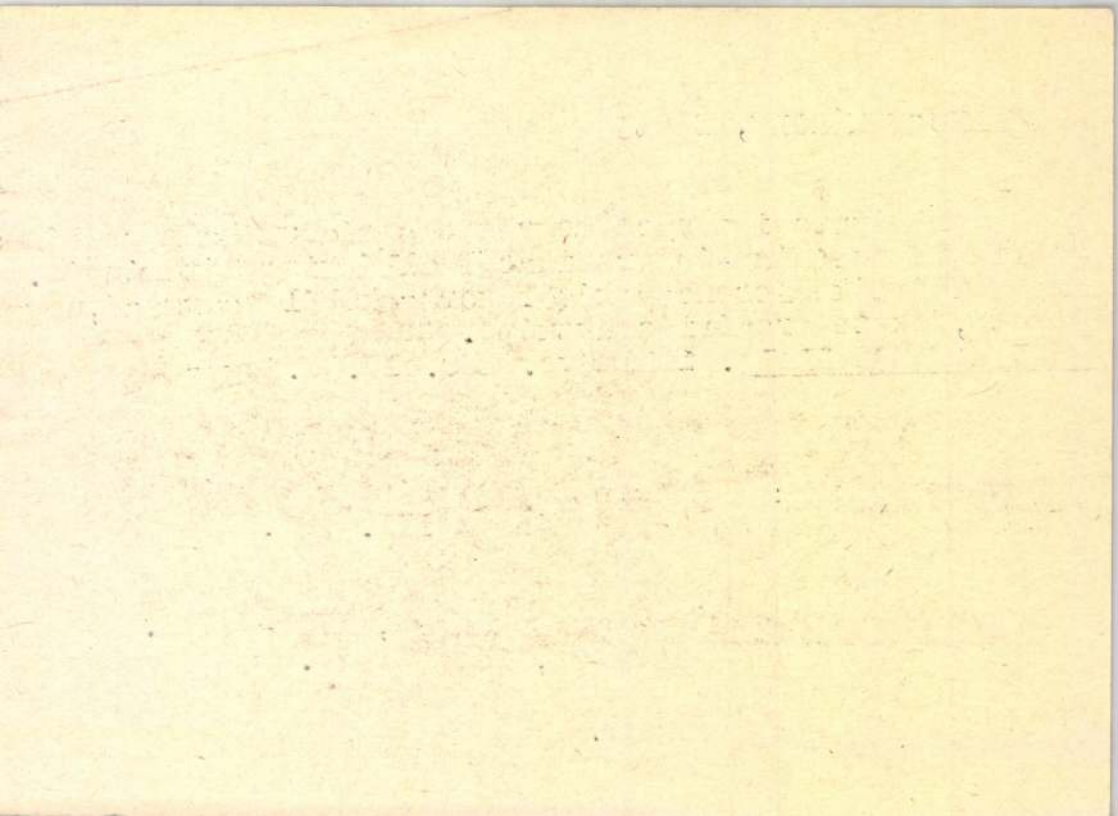

1971-ben a városi tanács megvette a múzeum számára Dénes Zsófia 24 festmény-és grafikából álló kisgyűjteményét. Ennek főértéke Ferenczy késői korszakából származó, nagy méretű, fekete drapériás aktképe.

"NŐI AKT KORALLAL". című műve. 288. old. 6. jegyz

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Új szergemények III. 287. old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

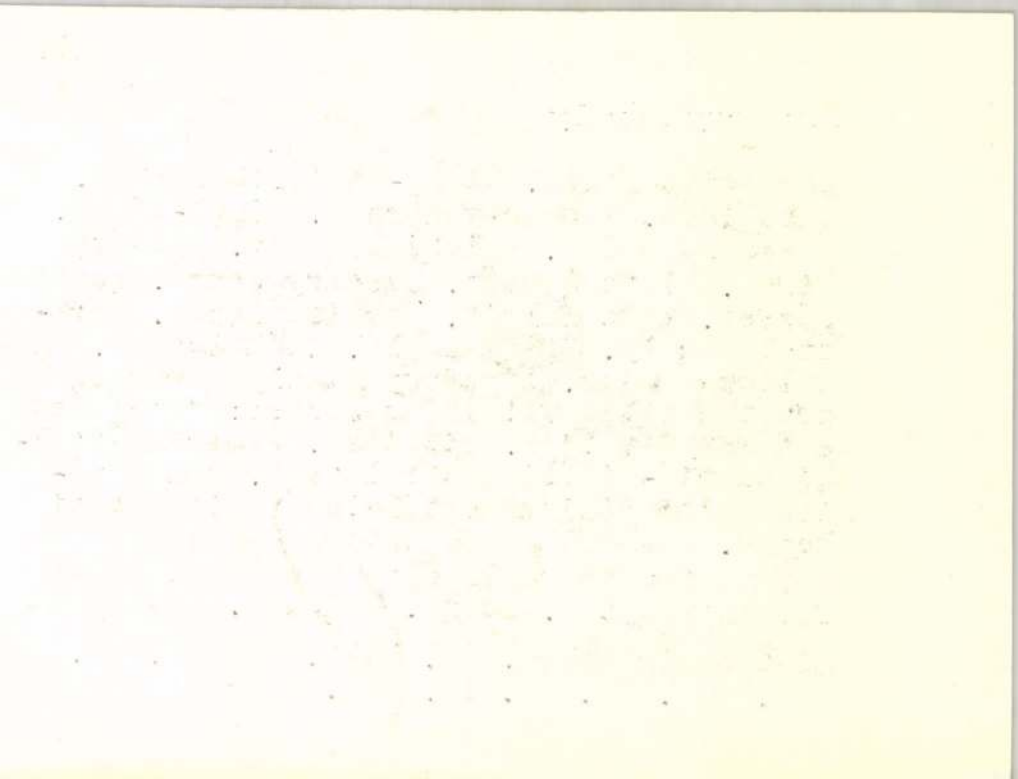

Ferenczy Károly

Derkovits Gyula, Nemes-Lampérth József, Ámos Imre, Ferenczy Károly, Rippl-Rónai, Ferenczy Noémi, Kelety Gusztáv, Hollósy Simon, Glatz Oszkár, Vaszary János, Koszta József, Anna Margit, Korniss Dezső, Kernstok Károly, Spányi Béla, Csók István, Gulácsy Lajos, Munkácsy Mihály művészek nevét sorolja fel Vadas József: "Mecénás e a műgyűjtő?" c. cikkében, amely az utóbbi aukció-kiállításokról szól, s a művészek alkotásainak értékelését ismerteti benne.

A tárlaton szereplő nevek felsorolásának folytatása a 2.-es sz. cédulán.

Klet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 20.
XIX. évf. 38. sz. 13. lap.

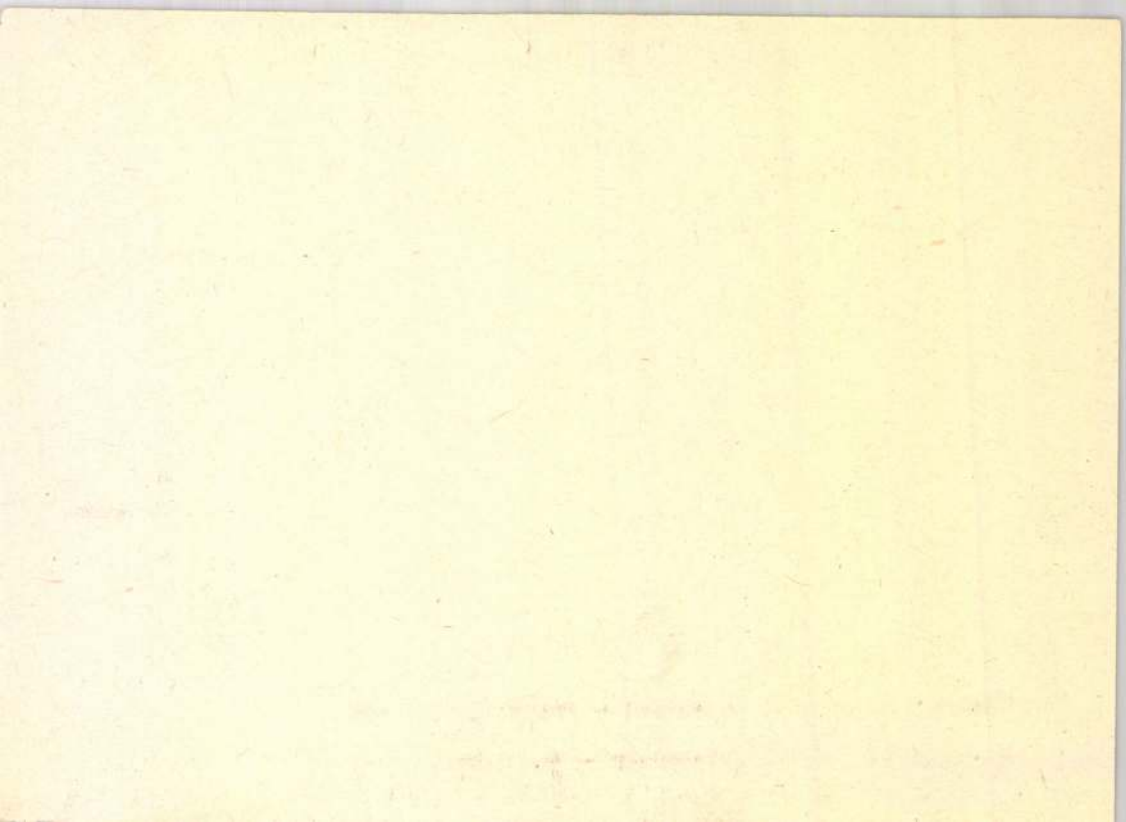

Fereany Károly

Méltóság.

Németh Lajos: A Gresham - múlt és jelen.

Művészeti, 1976. december - 6. oldal.

Kissné
Budai Rita

2002

~~magj. 21.~~

~~jún. 7.~~

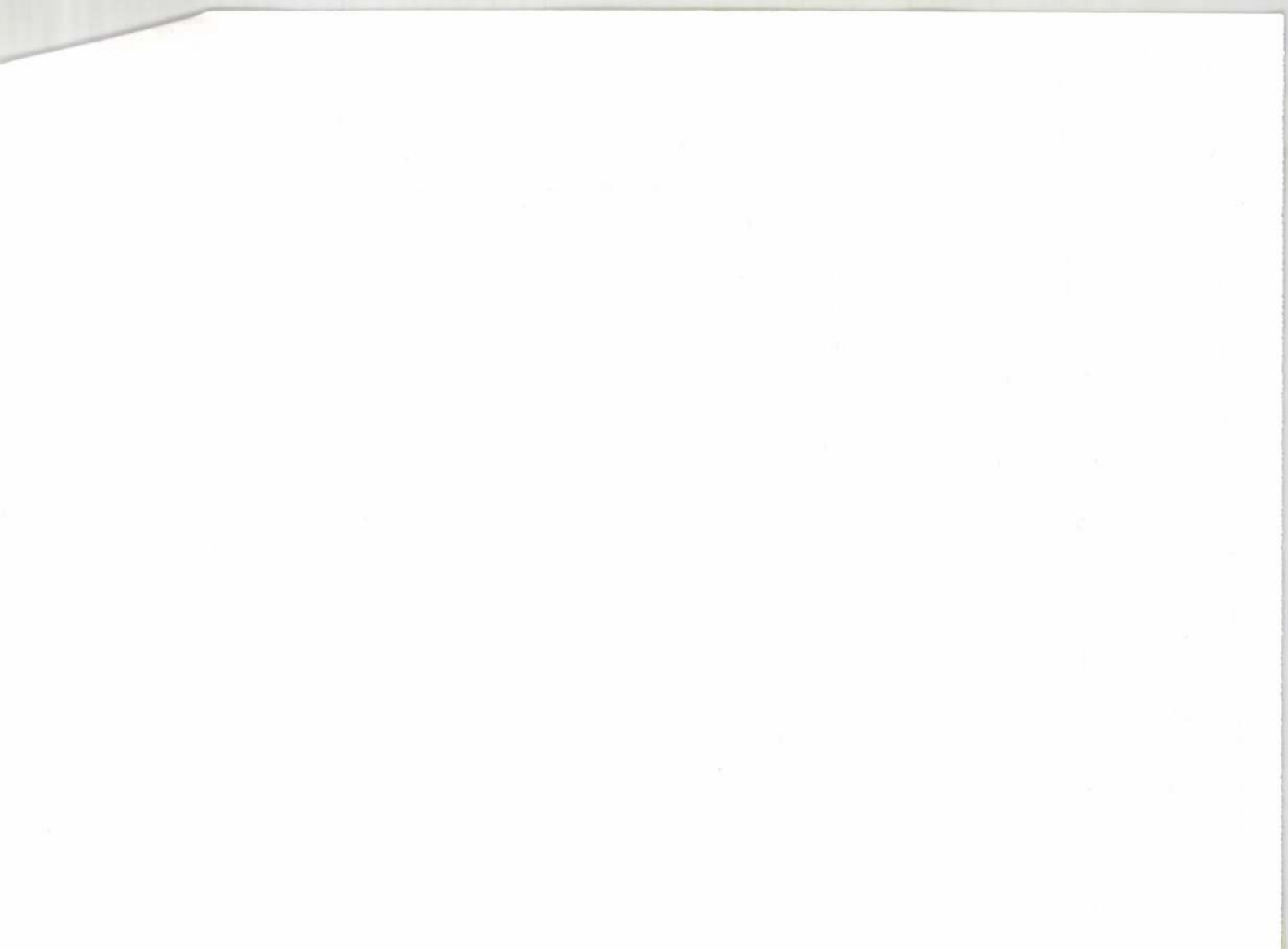
~~okt. 8.~~

7

Kissné Bondari Rita

~~2003 jún. 24.~~

2004. márc. 19.

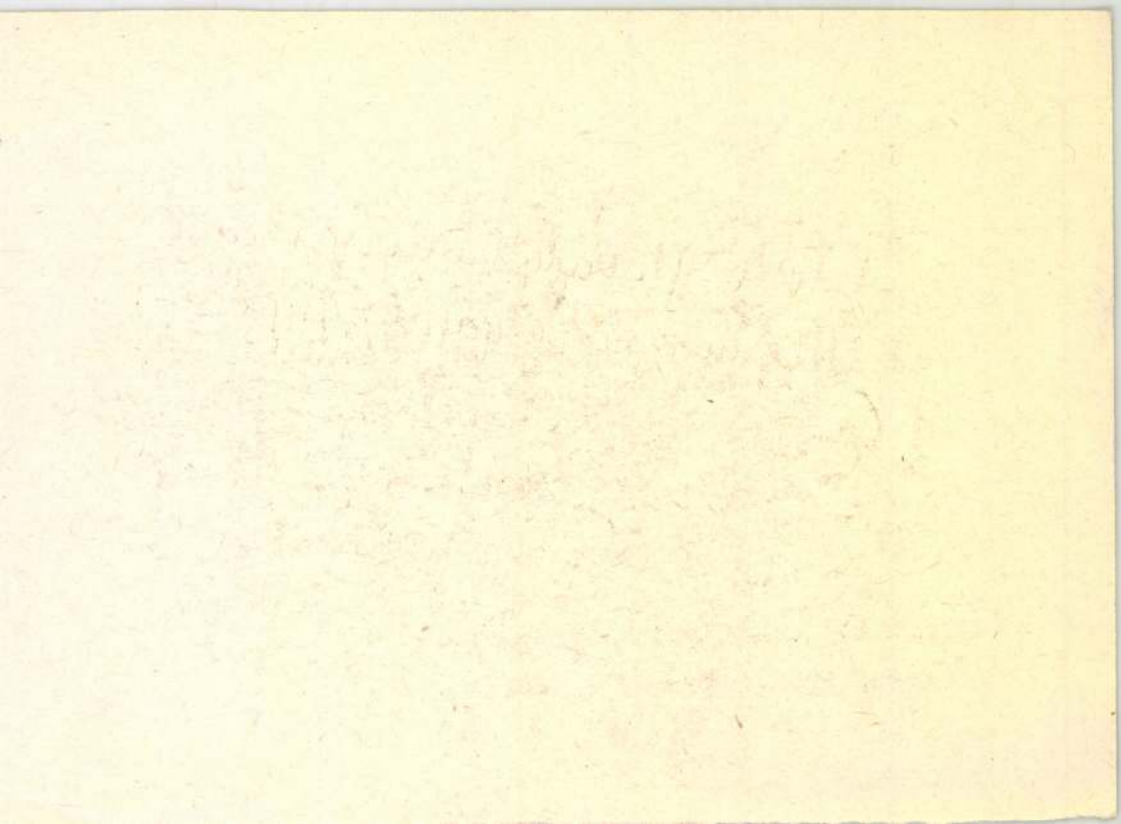

Ferency Károly

Ferency Károly hatására kezdte
el művészi pályáját Egy József.

Végyári Lajos: A Gresham-csoport.

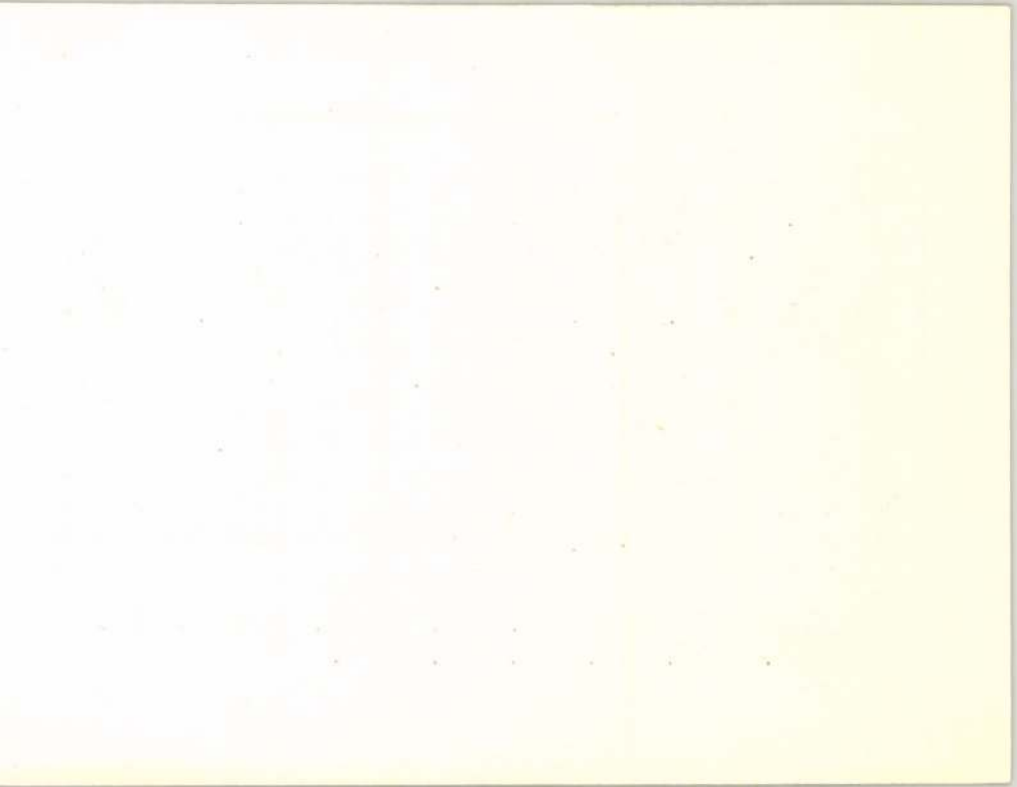
Művészet, 1976. december - 3. oldal.

Ferenczy Károly

Szőnyi István, Victor Vasarely, Czóbel Béla, Kmetty János, Bálint Endre, Barcsay Jenő, Dománovszky Endre, Benedek Péter, Ilosvai Varga István, Mattioni Eszter, Molnár C. Pál, Istokovits Kálmán, Boldizsár István, Bortnyik Sándor, Keserű Ilona, Kondor Béla, Deim Pál, Schaár Erzsébet, Mednyánszky László művészek alkotásait mutatták be az aukció-kiállításon. Vadas József részletes beszámolója a művek értékeléséről Munkácsy Mihály nevé-nél található. Címe: "Mecénás-e a műgyűjtő?"

Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 20.
XIX. évf. 38. sz. 13. lap.

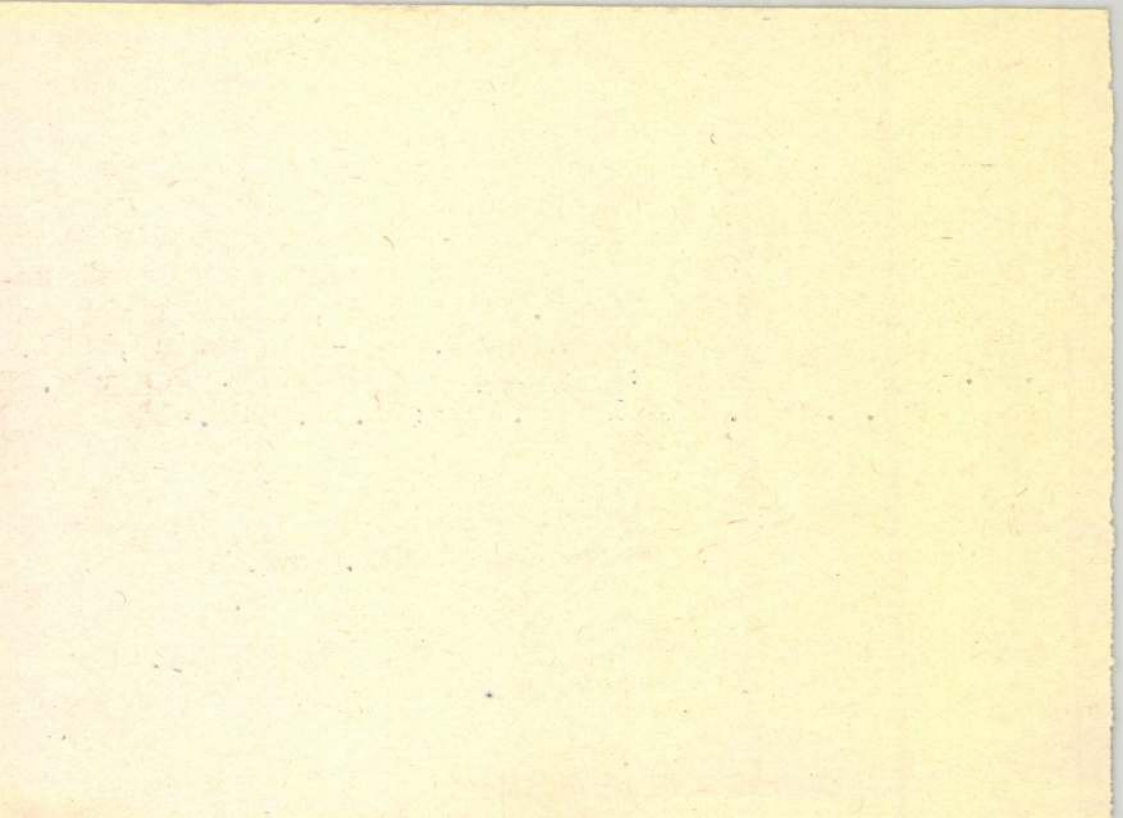
FERENCZY KÁROLY, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyűjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. Bedő-gyűjtemény, 1971. 40. sz. - FERENCZY KÁROLY: "Tanúlmány a Hegvibeszedhez" c. műve. p. szén. 233+318 mm. Ltsz: 71.10. 293. old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Új szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

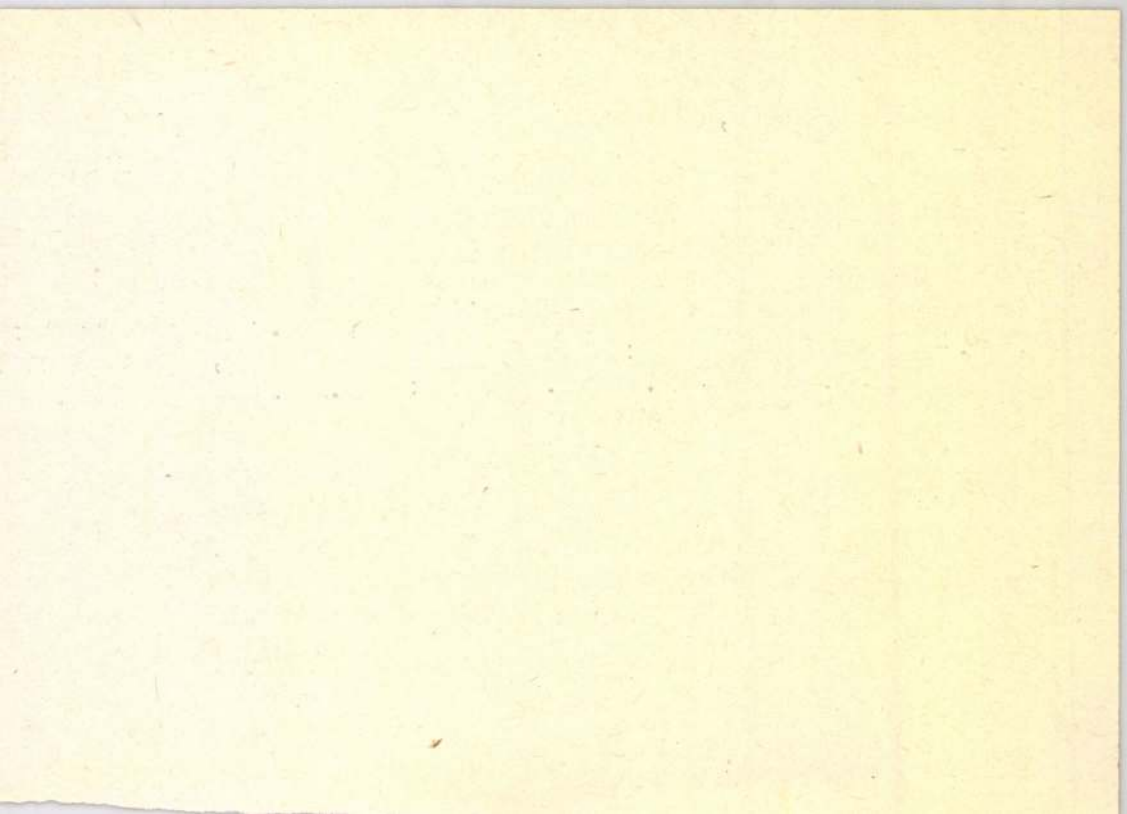
FERENCZY KÁROLY, festő

1971-ben a városi tanács megvette a múzeum számára Dénes Zsófia 24 festmény-grafikából álló gyűjteményét. Fő értéke Ferenczy Károly kései műve és Dénes Valéria és Galimberti Sándor több fontos darabja, stb. A gyűjtemény: 10.sz. - FERENCZY KÁROLY: "NŐI AKT KORALLAL", című műve. v.o. 135+162.5 cm. Ltsz: 72.12. 297/6 old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Új szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

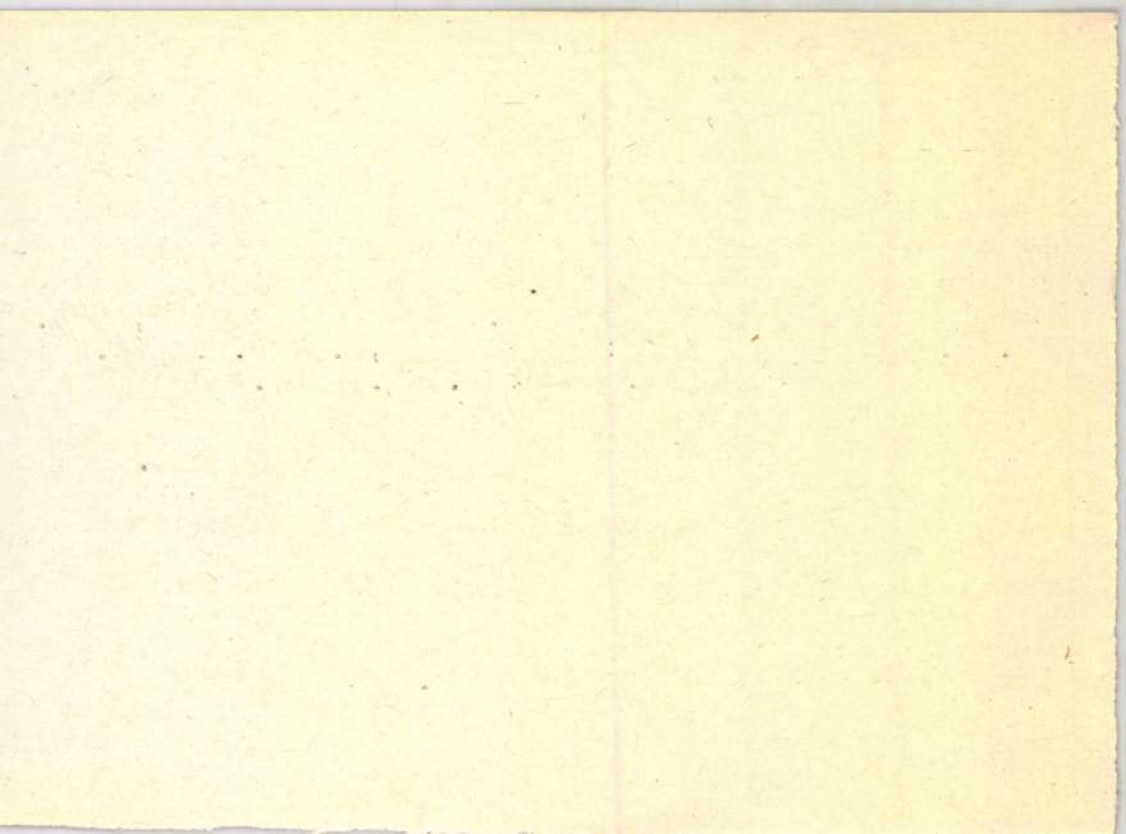
FERENCZY KAROLY, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyűjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyűjtemény, 1975. 118. sz. - FERENCZY KAROLY: "FEKVO AKT", c. műve. p. szén. 225+293 mm. Ltsz: 75.189. 294. old

KOVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Új szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius mivolta emlékeztetője, XVII-XVIII.
1971-73. évek, 1975.

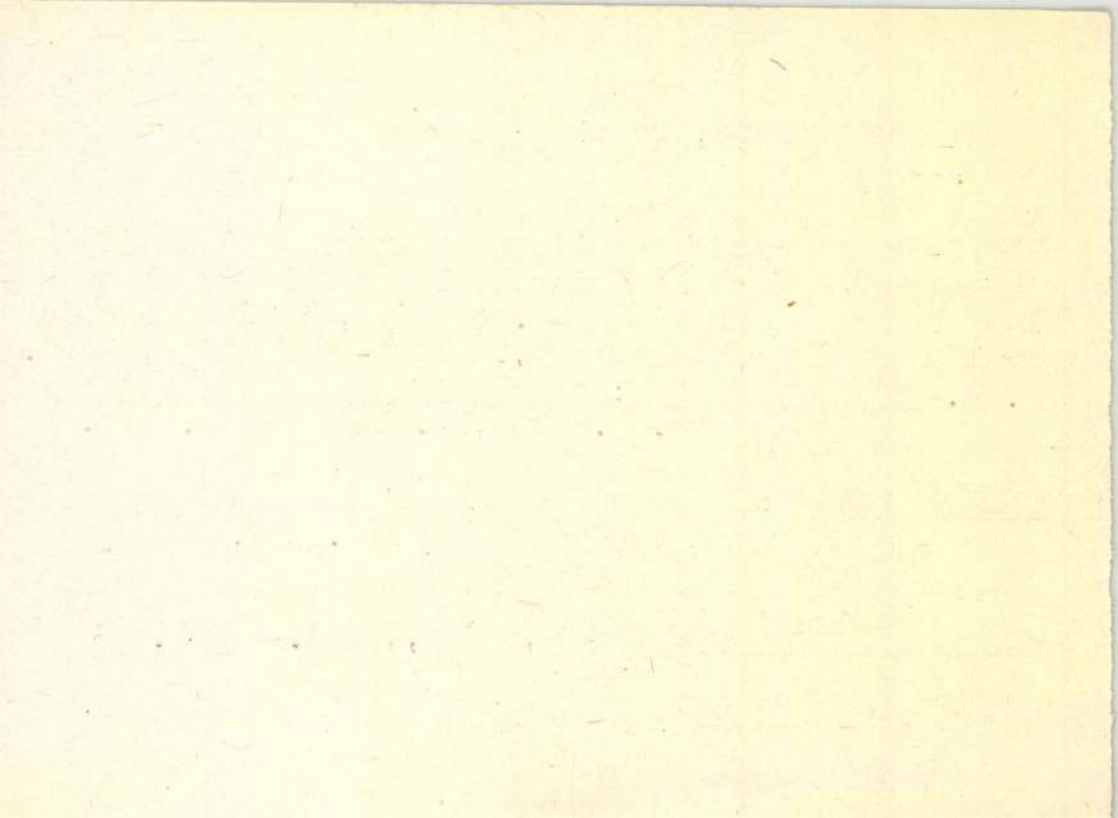
FERENCZY KAROLY, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyűjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a modern magyar képtárba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyűjtemény, 1980. 227. sz. - FERENCZY KAROLY: " FEKVO AKT FEKETE DRAPÉRIÁVAL című műve. p. akvarell. 120+213 mm. 296. old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius 1980. évi kiadvány, 1980. - XVIII.

Tereveny Károly,

Sestőművész

1996-ban készült Hollóy Simon Nagybányán ad-
alal a modern magyar festészet iskoláját, mű-
vésztelpeket tervezett meg, Tereveny K., Thormaehlen,
Gödingi Károlyval B. Réti Györggyel együtt,

Dutha Zsuzsanna: Művésztelepek.

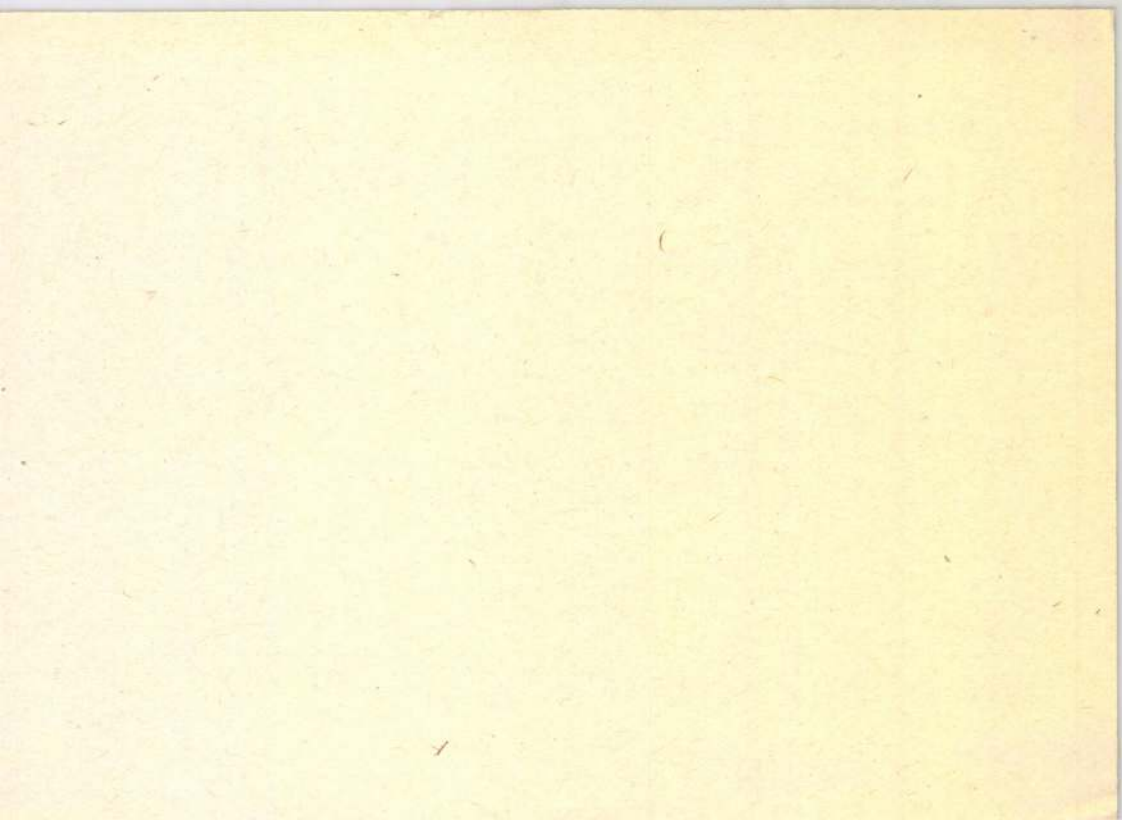
Magyar Hírlap, 1996. június 5.

Ferenczy Károly festőművész
Szatmári új, országos lévi múzeumok
egyen sora nyitott kaput, gondolkodik a
Ferenczy-utad, Kovács Margit, vaj,
Czobor Béla kétnívűt bemutatás vil-
lamos kiállításokra

Frubner Pál: Mindennapok művésze.
Pest Megyei Hírlap, 1946. szept. 19.

Ferenczy Károly festőművész
Szentendrén a Ferenczy-Múzeumban lát-
ható Ferenczy Károly, Béni, Néri és
Váber alkotásai.

Szántó György: Szentendrei szeptember.
Tiszta levegő, Győr, 1946. szept. 18.

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

1976 SEP 12

1021

1976 szeptember 12.

Magyar képzőművészet a 37. velencei biennálén

A „lagúnák városába” látogató a kiállítási parkban felkeresheti a nagyvilág képzőművészetét, jó néhány pavilonban egy-egy ország mutatja be jelenkorának műalkotásait. A szereplés önmagában rangot jelent: hazai zsűrik döntenek a részvétel felől.

A magyar pavilonról bár csak a művek helyszíni elemzésével számolhatna be a krónikás, de felfedező útja ezen a nyáron másfelé vezetett. Így csak a katalógus és az alkotások hazai ismeretében számolhat be arról a szerencsés összképről, amelyet Velencében ezúttal a patinás Szentendre és a modern Salgótarján együttese nyújthatott. A kitűnő dokumentáció mellett felvonultak a két város művészei: építészek, festők, szobrászok és más alkotók. A városok összképe az általuk alkotott művekkel teljesedett.

Szentendre neve fogalom és nemcsak a szép történelmi hagyományt és emlékeket kedvelők előtt: a „szentendrei” jelző az utóbbi fél évszázad magyar képzőművészetében eszmény és stílustörténeti kategória. Jelenti pedig az egykori városka, a Duna és a hegyek mediterrán hangulatainak, az ide sodródott szerb hagyományoknak és a modern festői szemléleteknek a helyi és a környező népművészetekből is merítő együttesét, az itt eleven hatásokra és éltető lehetőségekre talált képzőművészek folyamatosan alakuló közösségét, szellemi kölcsönhatásait. A Ferenczy család (Károly, Béni és Noémi), Fényes Adolf egy-egy műve képviseli a biennálé magyar pavilonjában a „szentendrei államalapítást”, Kmetty János modernebb Szentendréje (önarckép a város miliójében, tornyok és munkába siető asszonyok között), Czóbel Béla Szentendrei Vénusza a két nagyszerű mester itteni évtizedeit.

A modern és kortársi „Szentendré” a harmincas években itt önmaga művészetére találó Vajda Lajos („Önarckép és levél kollázs” — 1937), majd a ma is itt munkálkodó szürrealista-konstruktivista Bálint Endre („Derengés” — 1968), Barcsay Jenő („Kapu” — 1975), Deim Pál („Szentendrei piac” — 1966), Korniss Dezső („Szerb temető” — 1950—51), Szántó Piroska („Feltámadás” — 1961) egy-egy festménye, Kovács Margit „Tiszteletadás Szentendrének” című kerámia-kompozíciója képviseli. Kár, hogy az egyre jelentősebb „szentendrei szobrászat” (Farkas Ádám, Ligeti Erika, Asszonyi Tamás, stb.) a tárlaton helyet nem kapott.

Az itt bemutatott művek mindegyikének magvát a városban szerzett valóságos és stílusélmények nyújtják, megoldásaikban a történelmi hagyomány és a modern alkotó szellem találkozik. Ugyanígy a városról készült nagyméretű fényképek hangulataiban: modern csemegebolt a barokk polgárház sarokerkélye, autó a görög vendéglő cikornyás vas-cégére alatt.

A napjainkban épült salgótarjáni városközpont és lakónegyedek nem a jelen és a múlt, hanem a szép természeti környezet és a modern architektúra „megszerkesztett” találkozásának élményével bővölik el a látogatót. Finta József, Jánossy György, Magyar Géza és Szrogh György építészek minden bizonnyal az utóbbi évtized urbanisztikailag és ökológiailag egyaránt kiemelkedő, szerencsés együttesét teremtették meg a korábban jellegtelen bányászvárosban és a makettek tanúskodása szerint tovább is ily módon fogják a várost fejleszteni. Nemcsak az épületeik korszerűek, de ilyen a jól átgondolt és magas színvonalú tervezőmunka is: a kollektíva nem egy-egy „épületben”, hanem az adott és a létesített természet harmóniáiban, az épületegyüttesek és a környezet összhangjában, tehát igazi városképben gondolkodik. Ezért vált Salgótarján méltóvá a bemutatásra, hogy képzőművészeti biennálén büszkélkedjünk vele a nagyvilág előtt.

A modern várost reprezentáló fotók és makettek között az itt elhelyezett műalkotások (Blaski János mozaikja, Patay László szekciója, Somogyi József emlékműve, Varga Imre szobrai — Madách, Radnóti — és domborműve: A város) változatai láthatók, az itt élő Lóránt János olajképe, Czinke Ferenc jó néhány grafikája.

A katalógus bevezetőjében Vayer Lajos professzor, a tárlat rendezője foglalja össze a frappáns ellenpontozással válogatott anyag eredetét, a kiállítás és a kiállító ország szándékait. Kedves európai párhuzamokkal segíti a kortársi magyar képzőművészeti kultúrát itt megismerni szándékozó látogatót.

BODRI FERENC

Asztalitenisz

Végleg Tolnán a Képes Sport-kupa

A Tolnai Vörös Lobogó asztaliteniszezői a közelmúlt napokban Cegléden, a Kovács Béla-emlékversenyen indultak. Ezúttal is remekül szerepeltek a tolnaiak és elnyerték a legjobb női nevelő egyesület díját. Mint arról már hírt adtunk, Tolnára került a Képes Sport-kupa is, melyet 12 éve alapítottak. Bolvári Ildikó harmadszor lett a kupa védője, így végleg birtokába került az értékes trófea. Képünkön Bolvári Ildikó és edzője, Sáth Sándor.

AZ NB II ÉLMEZŐNYE

1. Tolnai VL	11	10	1	—	21
2. Bakony V.	11	10	—	1	20
3. PBTC	11	7	2	2	16
4. Szeksz. SI	11	6	2	3	14
5. Gamma	11	5	3	4	13
6. Sz.-fehérv.	11	4	2	5	10

A tolnai női csapat az NB II-ben szerepel, ahol az élen van. A 2. helyezett Bakony Vegyésznek egy veresége van, melyet otthon, Veszprémben szenvedett el a tolnaiaktól.

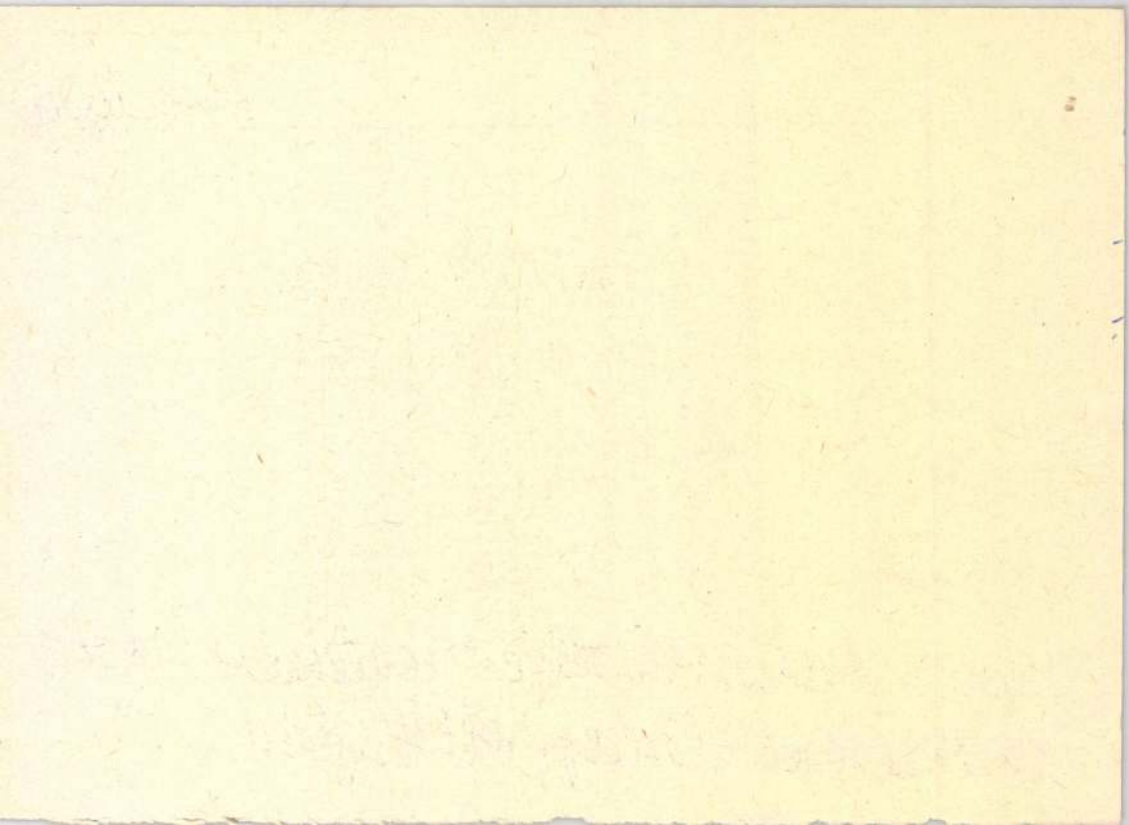
Foto: Bencze

Tömegsport

A győrei öregfiúk csapata

Ferdinand Károly festőművész
a művész a népdarabok területén
kedvelte

Szász Miklós: Művészeti Szemle névt.
Festéségi Hírlap, 1974. jan. 15.

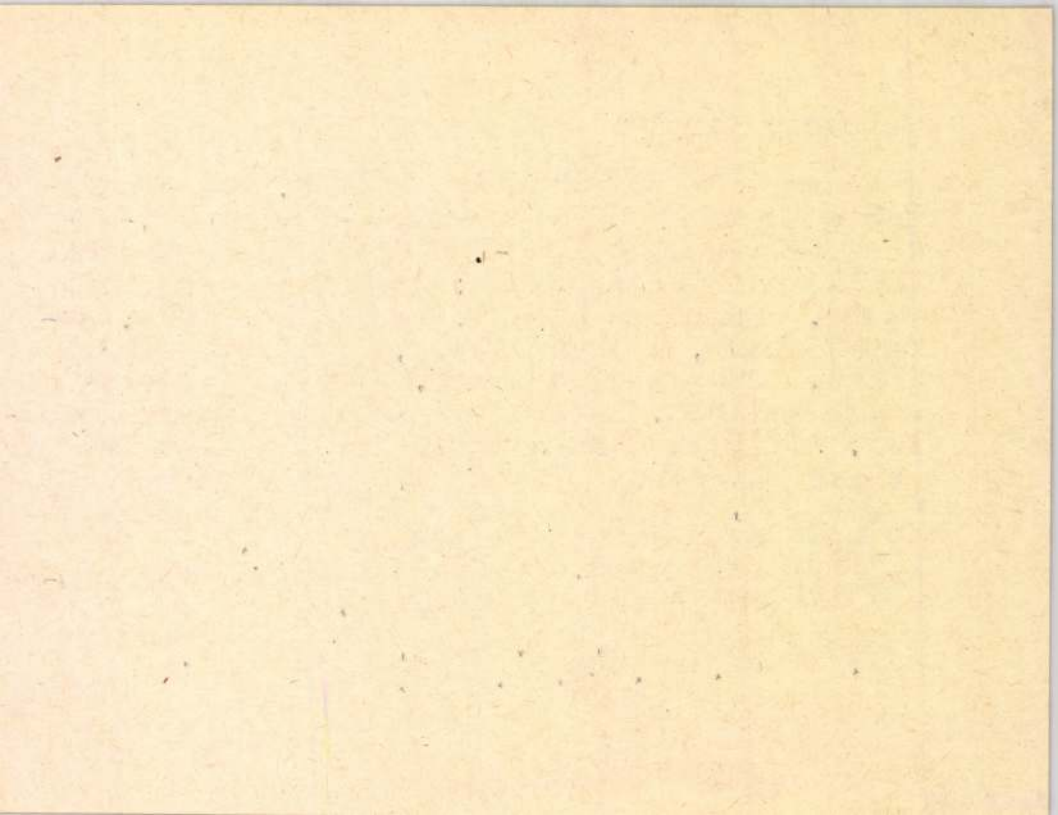

Ferenczy Károly

A luzerni Kunstmuseum igazgatója, Jean-Christophe Amman kezdeményezésére - július 12.-én - "Magyar Művészet 1900-1950" címmel megnyitott kiállításon szerepelnek: Csontváry Kosztka Tivadar, Ferenczy Károly, Kernstok Károly, Berény Róbert, Tihanyi Lajos, Máttisch Teutsch János, Kassák Lajos művei. Martyn Ferencnek a képei mellett, plasztikái is bemutatásra kerültek. A tárlat részlegeként külön termet kapott Schaár Erzsébet "Utea" c. komplexumának egy változata, melyet a székesfehérvári múzeum bocsátott a kiállítás rendelkezésére. A "Tájékoztató" c. rovat "Luzerni Magyar Tárlat" címmel közli az eseményt.

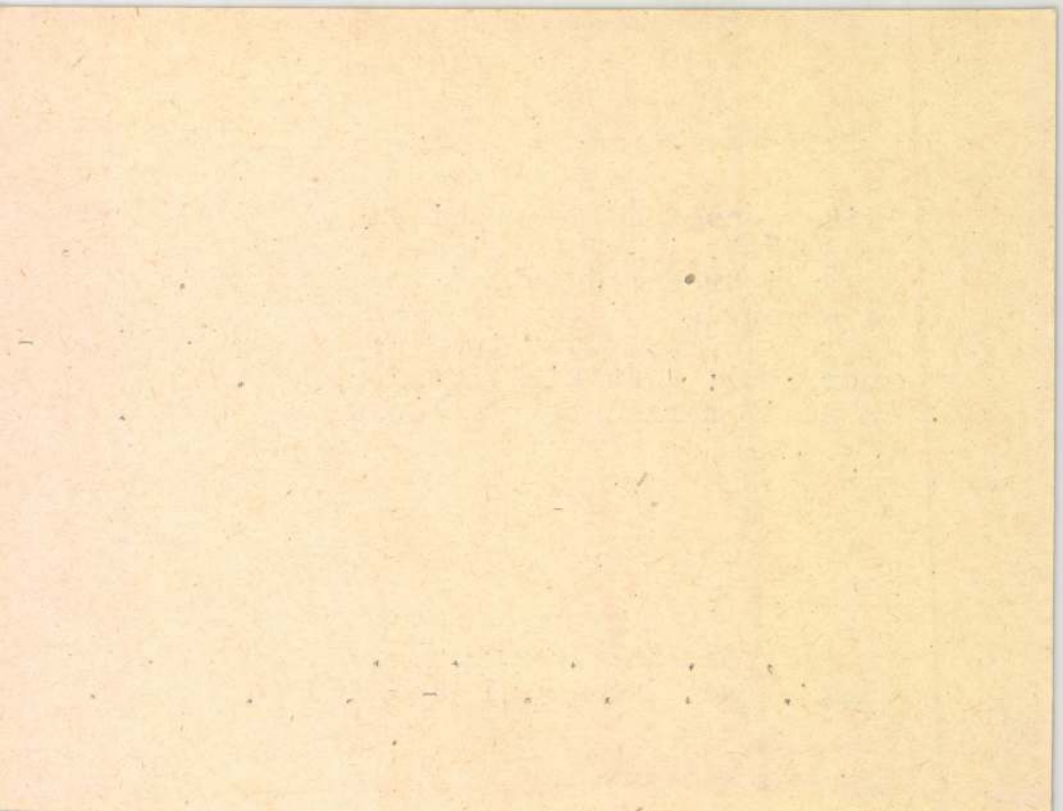
Élet és Irodalom, Bp. 1975. július 19.
XIX. évf. 29. sz. 6. lap.

Ferenczy Károly

Kiss József költeményeihez készített ceruza rajzokat, illusztrációkat Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla és Réti István. A Szépművészeti Múzeum grafikai osztályán bemutatott műveket igen nagyra értékeli Kázmér Ernő: "Két kiállítás" címmel. A másik tárlatot a Szalonban rendezték.

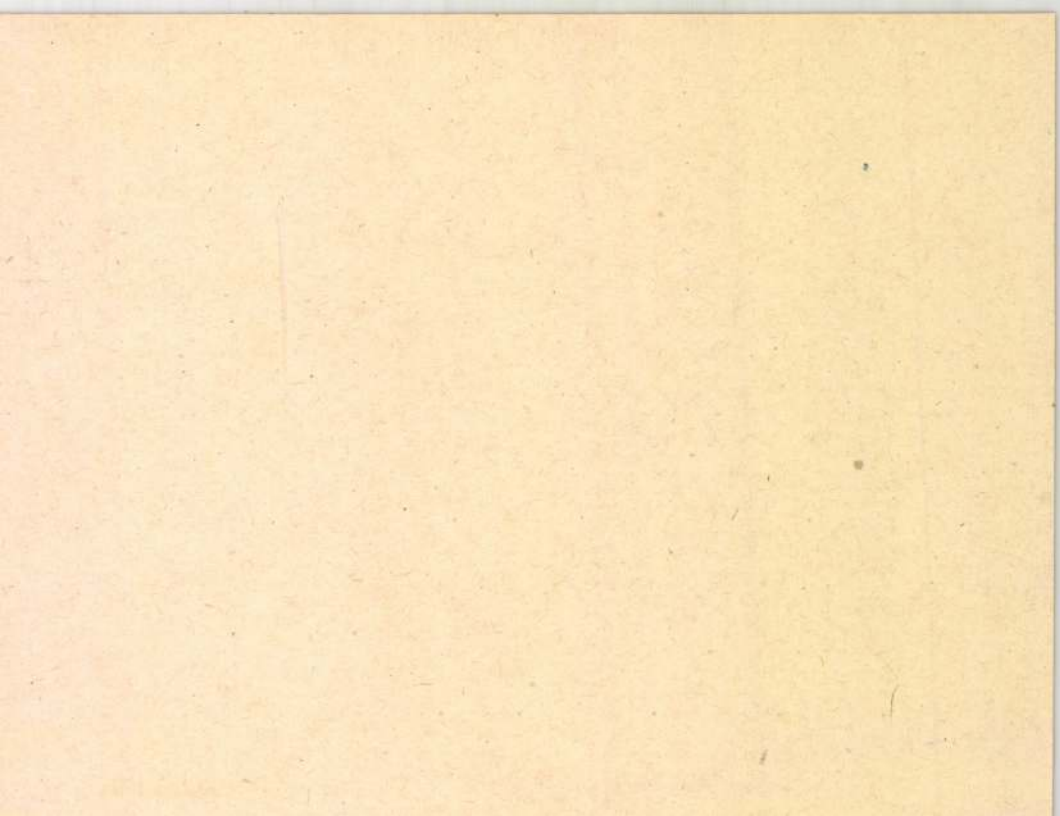
A HÉT, Bp. 1918. márc. 10.
XXIX. évf. 10. sz. 154-155. lap.

Ferenczy Károly

Rózsa Miklós: "Ferenczy Károly" címmel emlékezik a művész elhunytával kapcsolatban életutjáról, a kezdettől, korai haláláig. Megemlíti néhány művét és keletkezési idejét: "Hegyi beszéd", "Lovak vizben" 1896, "Három királyok" 1898, "Hazatérő favágók" 1899, "Józsefet eladják testvérei" 1900, "Lovak" és "Cigányok" 1901, "Nyári nap" 1907, "Izvara" 1909, "Tájképek" 1910, "Festőnő" 1911. Legmesteribb művét, a "Keresztről levéltelel"-t külön elemzi. Megemlíti még a "Fürdés előtt", a "Festő és modell" c. alkotását "Nagybánya legnagyobb fiának" nevezve őt.

A HÉT, Bp. 1917. márc. 25. XXVIII. évf. 12. sz.
189-190. lap.

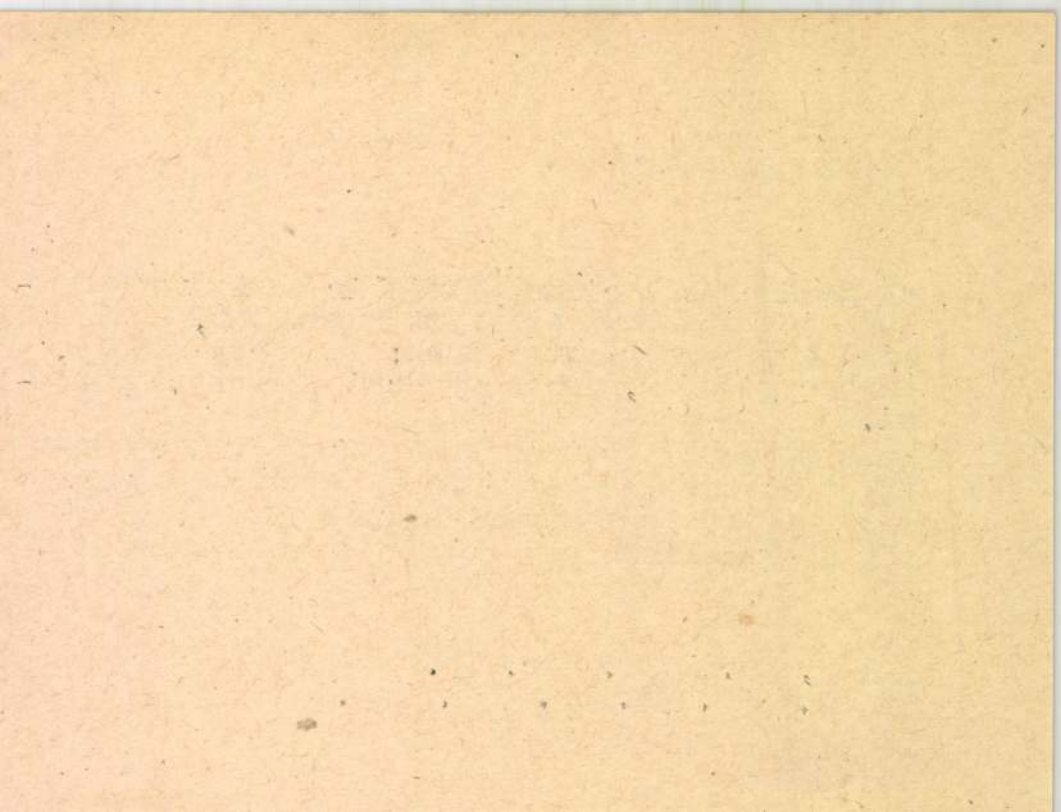

Ferenczy Károly

"A Ferenczyek" címmel Tövis ír a Ferenczy Család kiállításáról az Ernst Múzeumban, ahol mind a négyen résztvesznek: Ferenczy Károly, Ferenczy Valér, Ferenczy Béni és Ferenczy Noémi.

Az első sorban Ferenczy Károly áll, aki "csak ötletszerűen hordta össze az éppen keze ügyébe eső képeit". Így természetesen nem mutathatják még megközelítően sem hű képét munkásságának.

A HÉT, Bp. 1916. dec. 17.
XXVII. évf. 51. sz. 738. lap.

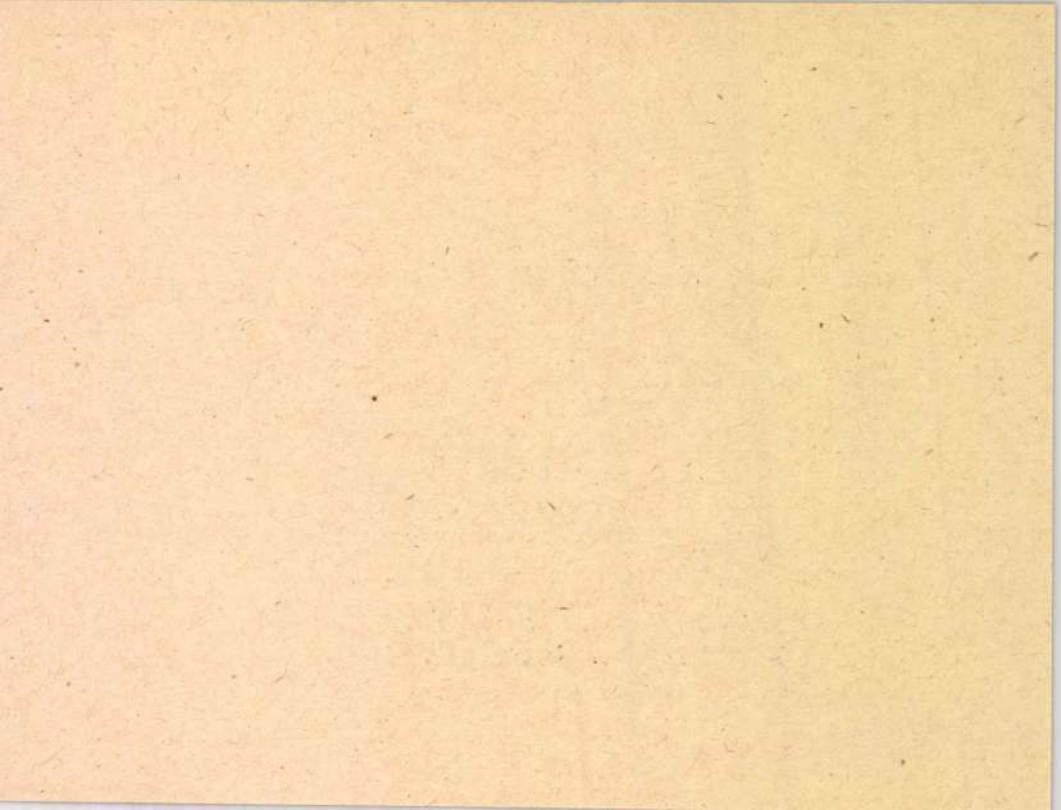

Ferenczy Károly

A Ferenczy család kiállításán az "Atya mester" ről mondja a beszámoló: a magyar naturalizmus és impresszionizmus uttörő és stilusteremtő művészet történeti alakja. "Ferenczy képei hallatlan előkelőségükkel, példátlan nagyszabásúságukkal, szinte a bölcsességig leszűrt művészi ökonomiájukkal s a mesterségbeli tudás abszolút szuverénitásával, majdhogynem agyonnyomják a repülni vágyó sasfiókákat." Megemlíti a "Három királyok" a Szépművészeti Muzeumban, a "Hazatérő favágók" és a "Lovak az erdőben" c. alkotásait.

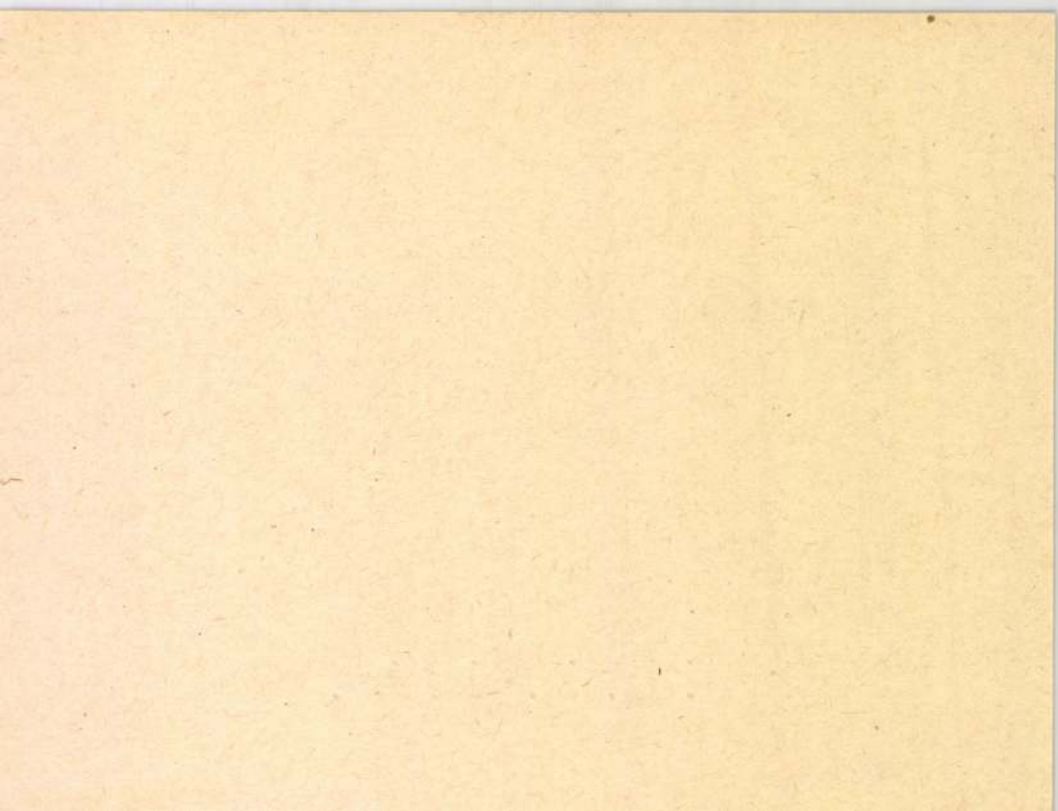
A HÉT, Bp. 1916. dec. 17.
XXVII. évf. 51. sz. 738. lap.

Ferenczy Károly

Az Ernst Múzeumban bemutatott családi kiállítással kapcsolatban összehasonlítást eszközöl pl. Valér fiának édesanyjáról festett arcképe és az apa, férfi és női arcképeivel, melyekben "a modellek polgári egyszerűségét a művészi nobiletas fenségéig tudta felfokozni beléjük adva mindent, ami benne oly grandiózusan monumentális." Ezzel megbirkózni nehéz, a kritika majdnem lehetetlennek tartja annak ellenére, hogy elismeri Valér másirányú tehetségét.

A HÉT, Bp. 1916. dec. 17.
XXVII. évf. 51. sz. 738. lap.

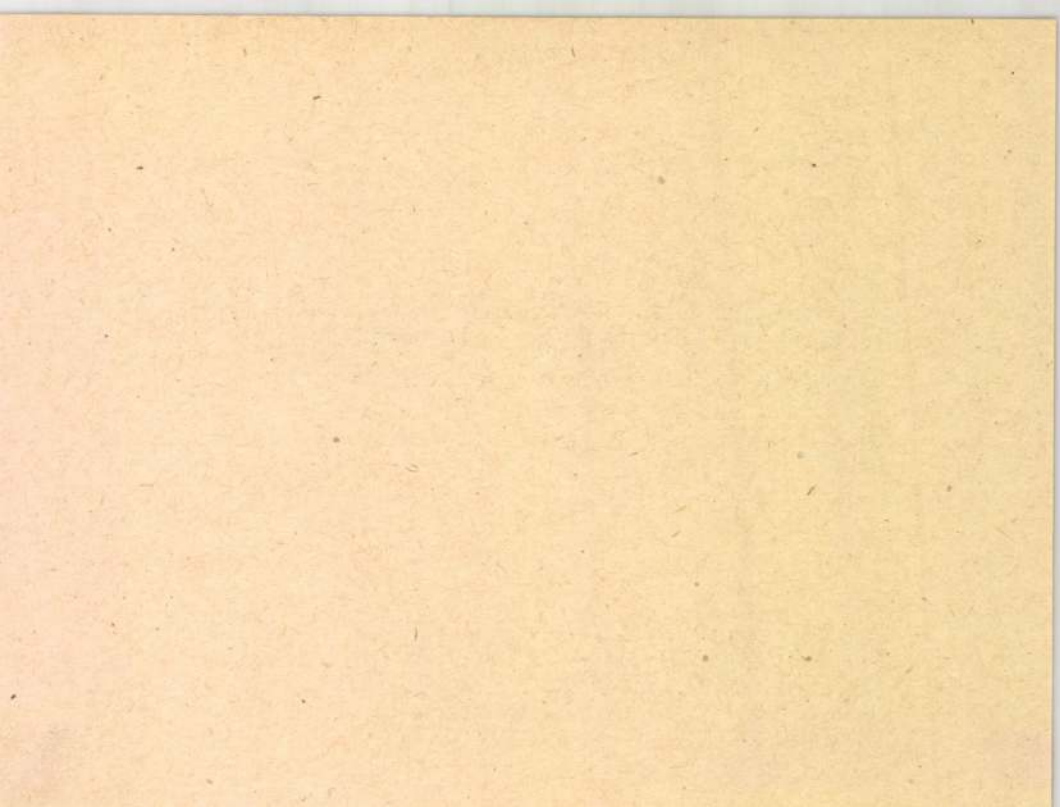

Ferenczy Károly

Malonyay Dezső író váratlan haláláról szóló nekrológ illusztrációjaként a lap bemutatja címlapján a művész festményét a sokoldalú íróról.

Repr.

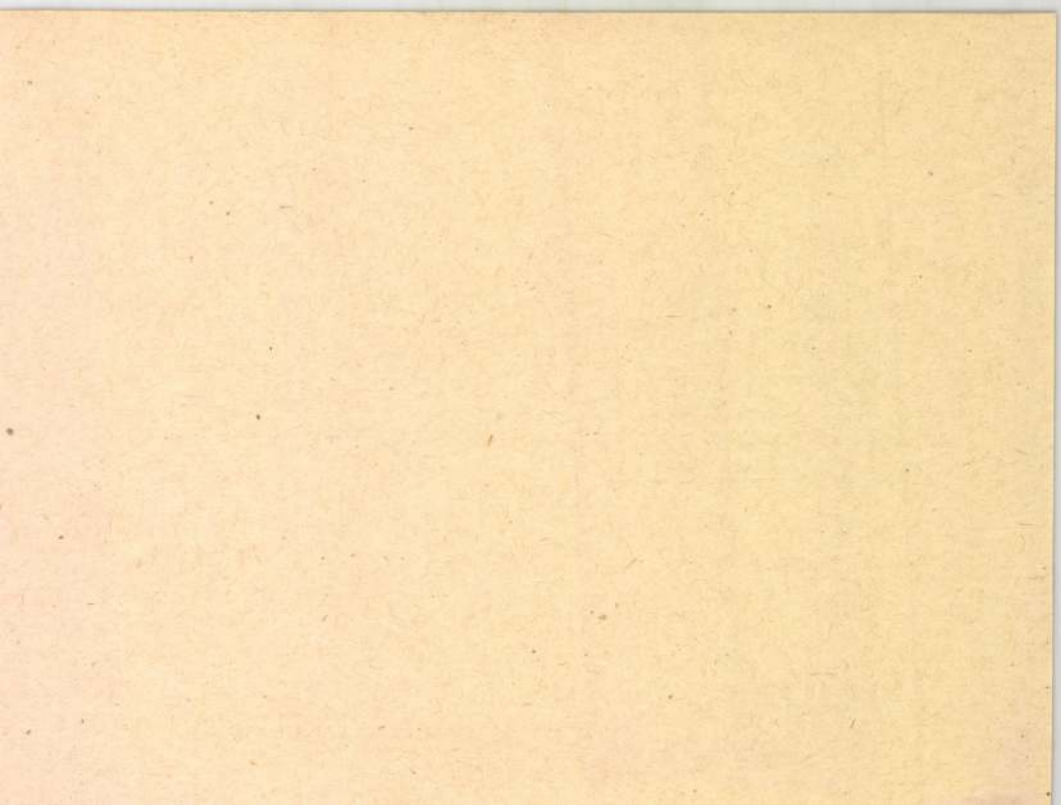
A HÉT, Bp. 1916. ápr. 30.
XXVII. évf. 18. sz. 230. lap.

Ferenczy Károly

Az akt artisztikumába menekült a "háborus zsi-
vaj elől"/Idézés a kritikustól./
Tövis beszámolója a Művészet c. rovatban "Két
tavaszi kiállítás" c.-mel, az egyiket a Mű-
csarnokban rendezték és itt szerepel a művész
alkotása is.

A HÉT, Bp. 1916. ápr. 9.
XXVII. évf. 15. sz. 195. lap.

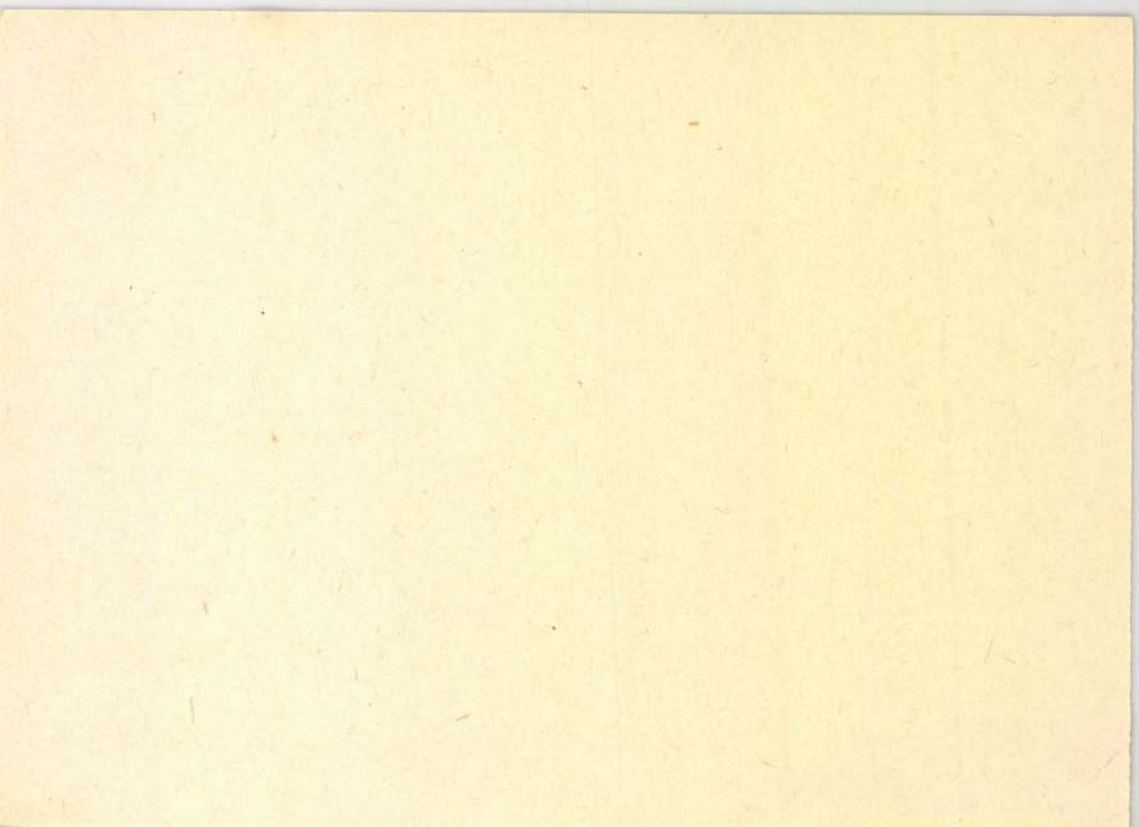
Ferenczy Károly

Neve emléke.

A Két, 1974. jún. 14.

5. sz. 24n.

8n.

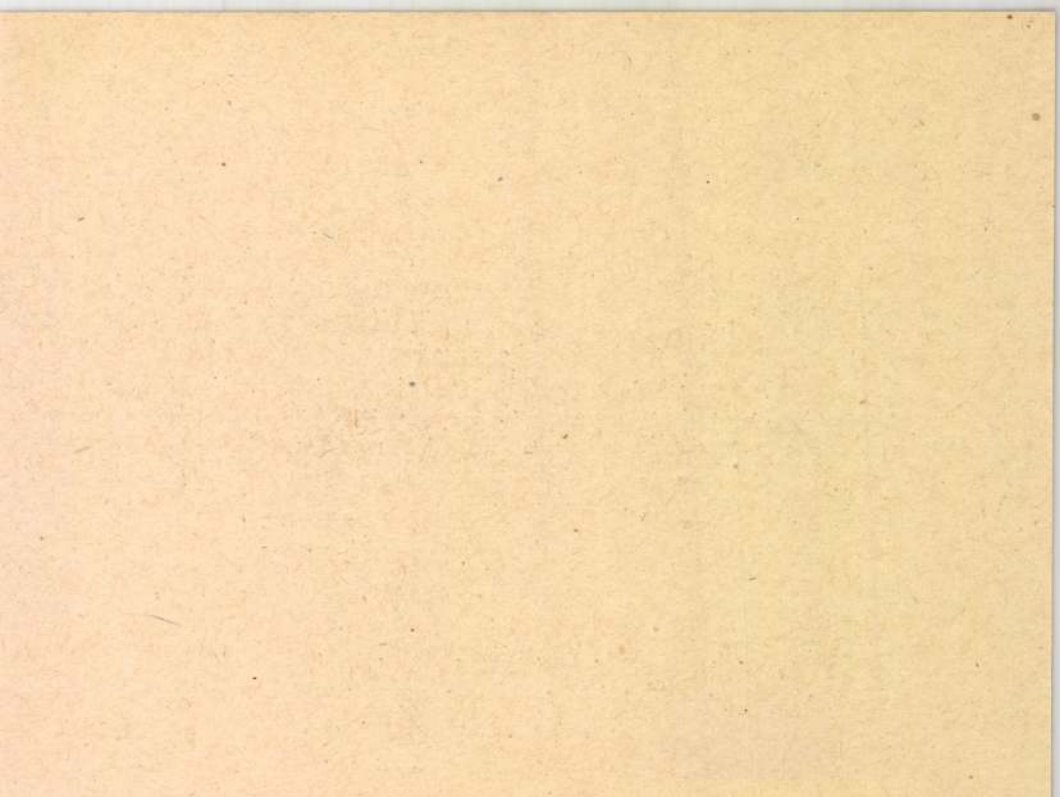

Ferenczy Károly

"Szinben és tónusban pompásan festett - Megváltó alakja mellett térdeplő fehérruhás női alakok a maguk stilizált primitívségükkel szinte érthetetlen konstruktív hibákban leledzenek"- írja kritikájában Tövis a Műcsarnokban szereplő műről. Igen szigorúan bírálja a figurákat, akik a térdeplés helyett olyanok, mintha törzsükkel a földre volnának beásva. Krisztus fölé hajló férfi alakjáról az a véleménye, hogy "nincs helye a térben". Hosszan foglalkozik a kép hibáival.

A HÉT, Bp. 1915. márc. 14.

XXVI. évf. 11. sz. 130. lap.

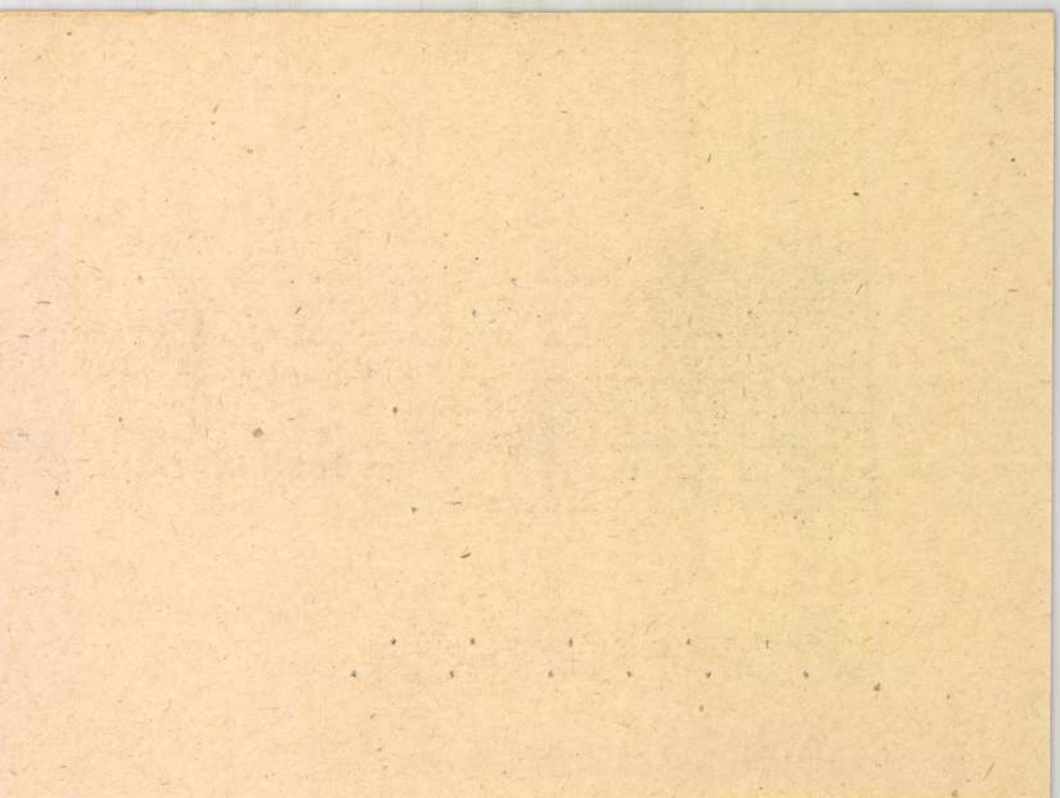

Ferenczy Károly

Mednyánszky László, Szinyei Merse Pál, Csók István, Halmi Arthur, Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla művészek felajánlották képeiket önkéntes adományként a hadbavonult szaktársak megsegítésére.

A Kézőművészeti Társulat a Szépművészeti Múzeumban rendezett a felajánlott képekből "Jótékonycélu Kiállítás"-t.

A HÉT, Bp. 1914. nov. 13.
XXV. évf. 46. sz. 682. lap.

Ferenczy Károly

A nagybányai művelőteleppel kapcsolatban neve
említés.

A Hét, 1974. júl. 12.

5. sz. 28. sz.

Gr.

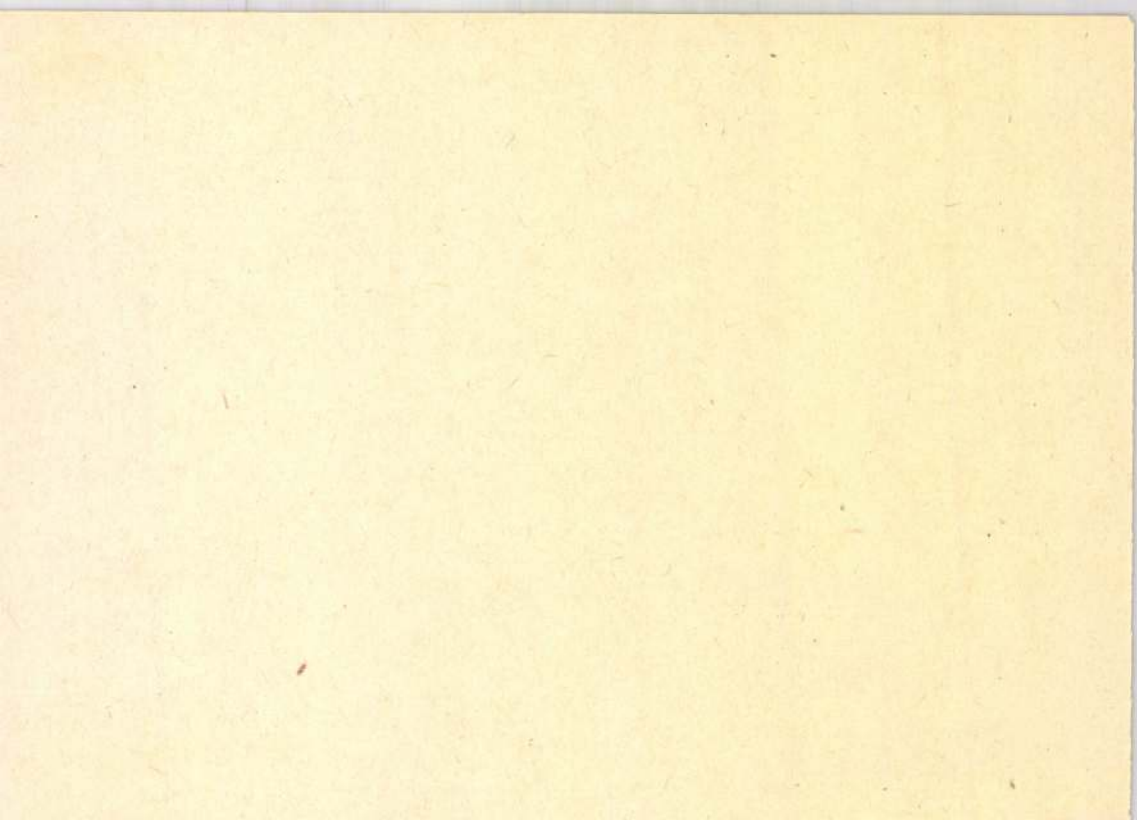
Ferenczy Károly (festő)

Levél a kérentől c. művet 1905-ben festette
Nagybányán.

A Kelt, 1974. aug. 2.

5. elf. 31a.

11p.

Ferenczy Károly (festő)

Művei közül több a maszatvárosi helyi drom képtárában
volt 1943-ban.

A Kéz, 1976. aug. 2.

5. sz. 31a.

11p.

Ferenczy Károly

Neve említve.

Népművelés, 1975. aug. 24.

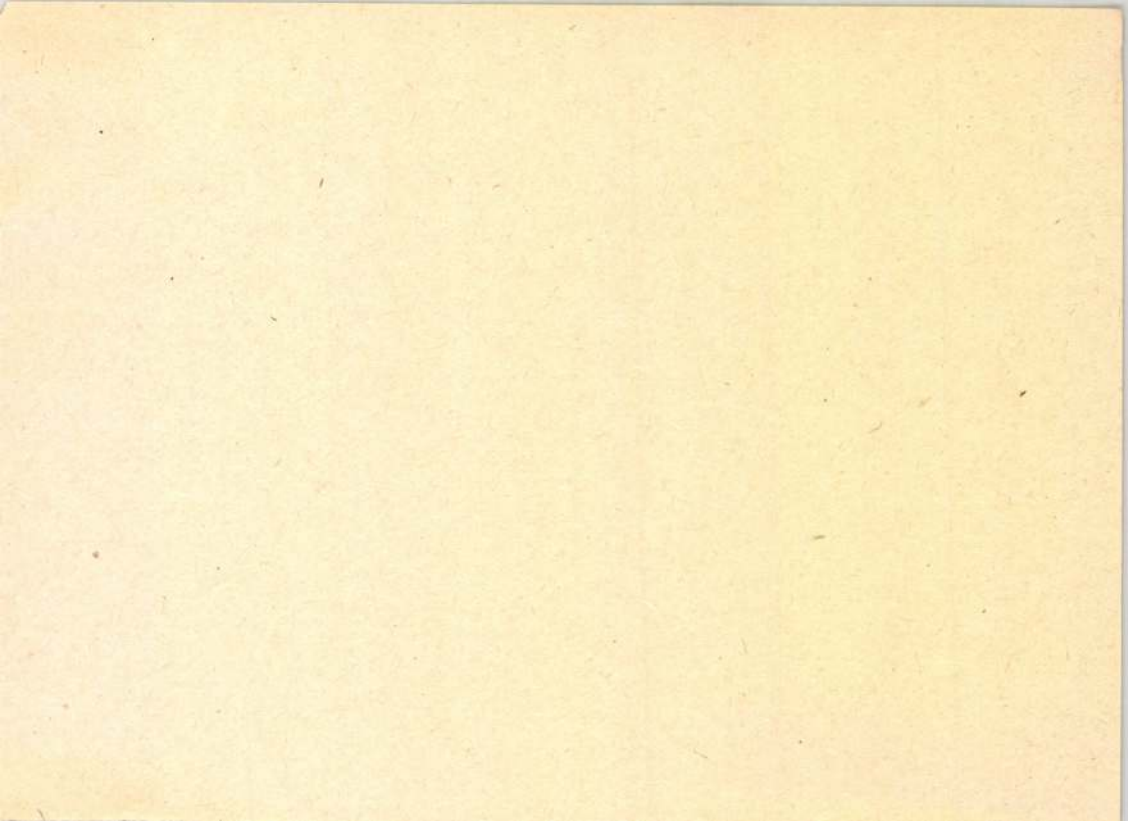
103. sz. 198. old.

9.

Ferenczy Károly

Tavarni tó a Királyhegygel (fotó)

Ferenczy Károly

Kanisat hajigald füte (foto)

A Hel, 1971. sept. 10.

2. cf. 37m.

50.

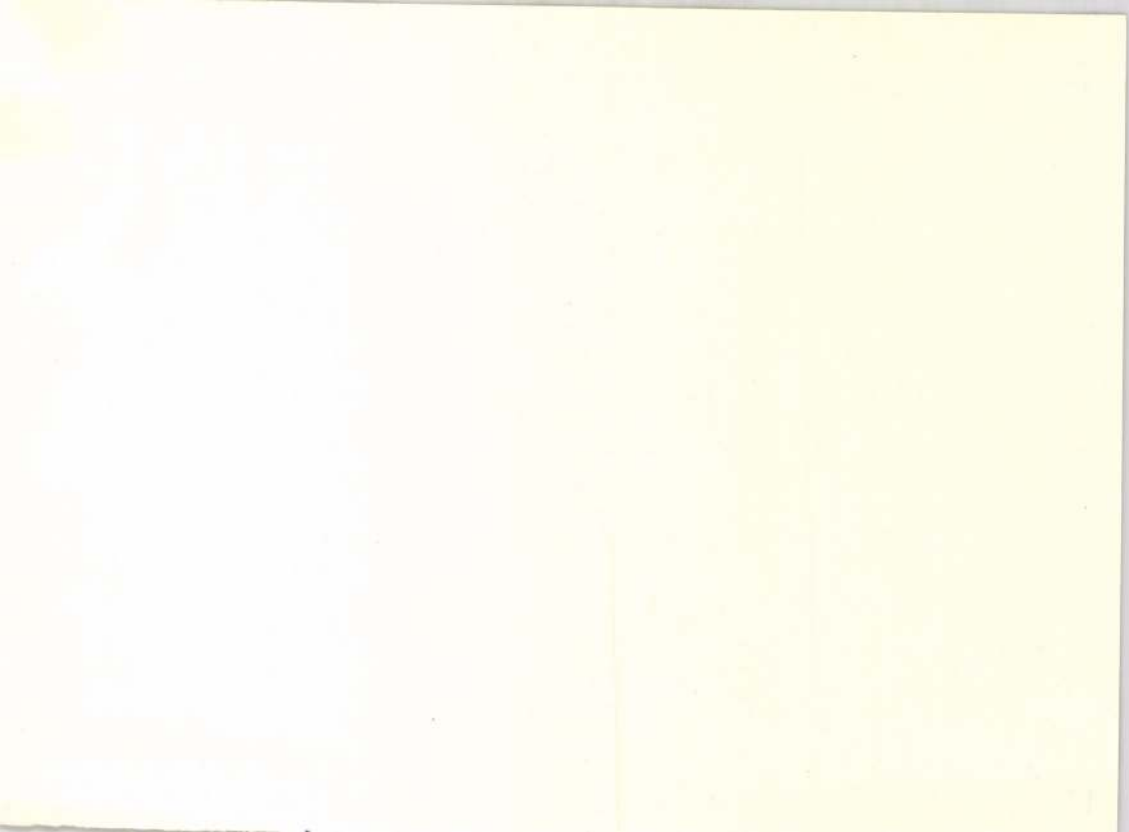
Terenczy Károly

Neve említve.

A Két, 1972. máj. 5.

3élg. 18oz.

1n.

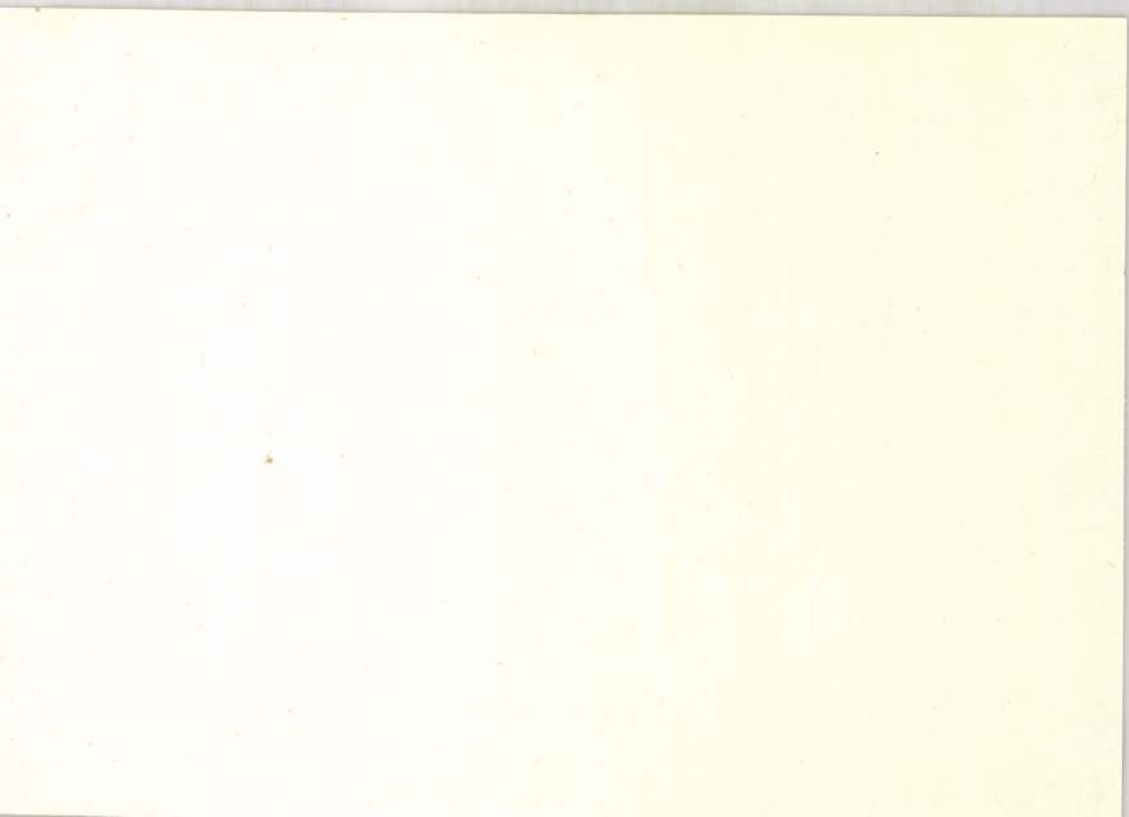
Terenczy Károly

Neve Nagy Orkény mesterséges említés.

A Hét, 1972. dec. 22.

B.éf. 51m.

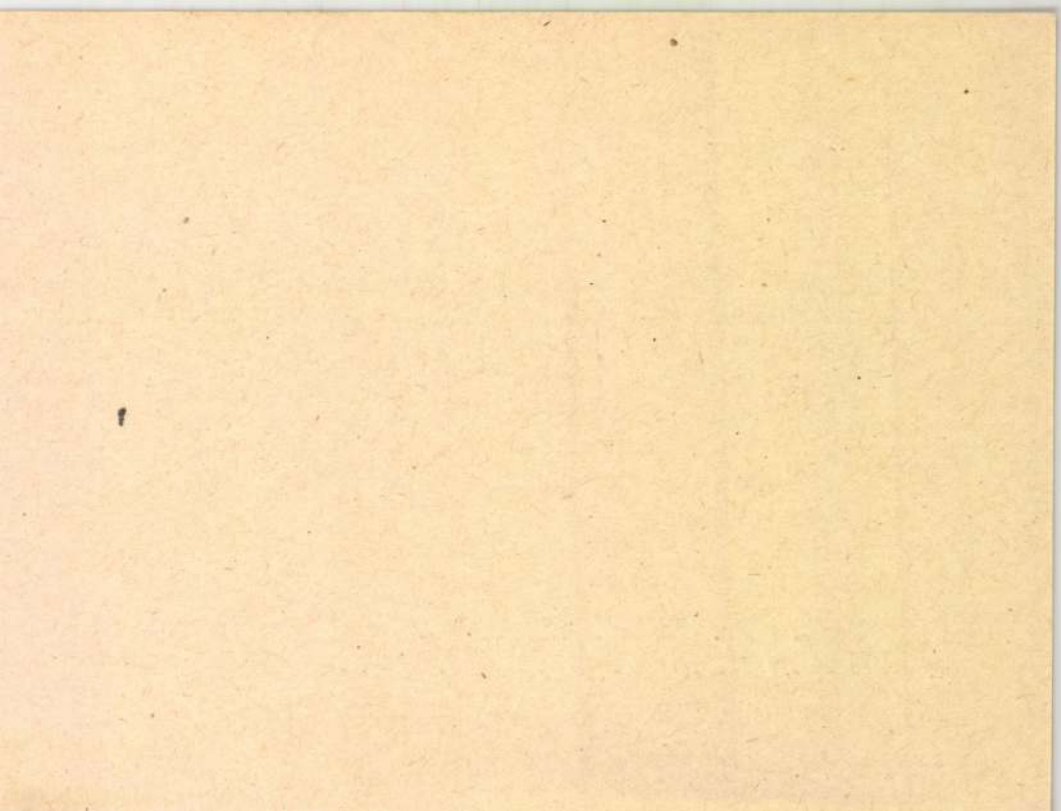
Fr.

Ferenczy Károly

"A nagyszerű művész tudatosan nyújtotta meg a nő felsőtestét" a halk és finom ritmusu, fekvő akt képén. Ez kissé zavarólag hat, -írja Tövis: "A téli tárlat" c. kritikájában, melyet a Művészet c. rovat közöl.

A HÉT, Bp. 1916. nov. 19.
XXVII. évf. 47. sz. 674. lap.

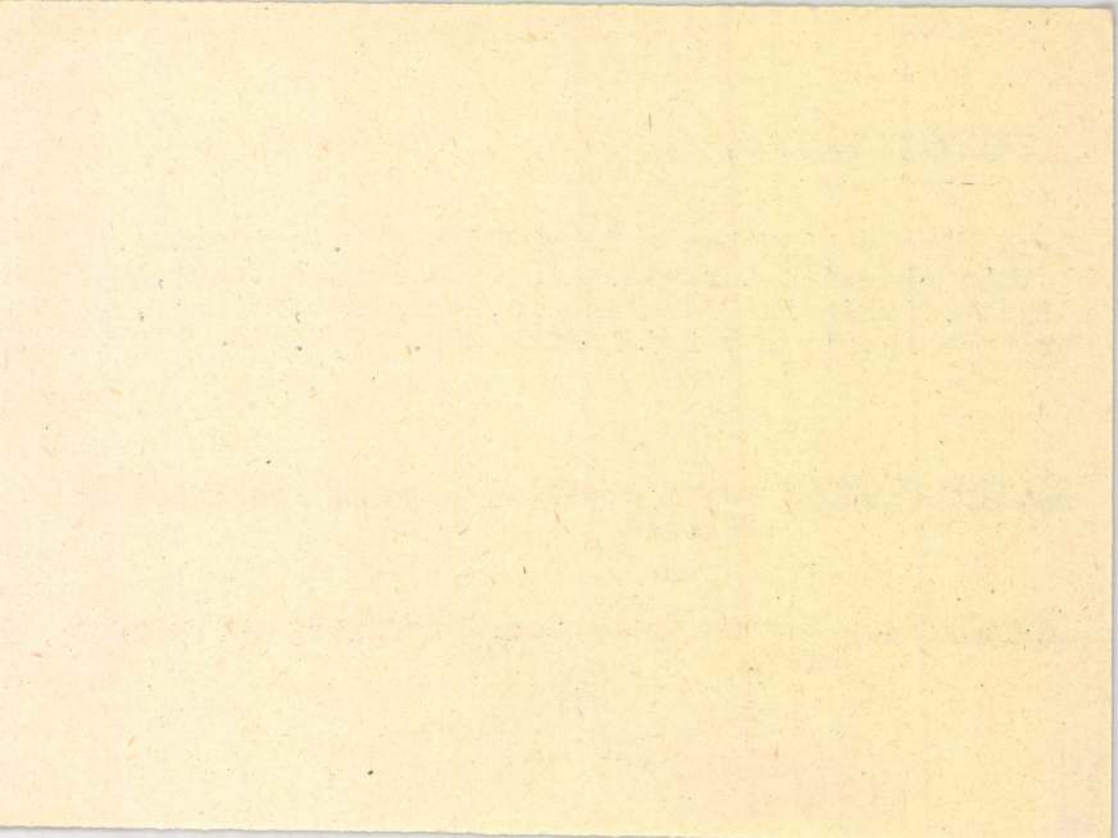
FERENCZY KÁROLY, festő

Lyka Károly 1927-ben a Győri Képzőműv. és Iparműv. Társulatban előadást tartott. Különböző irányzatokat, korokat idézett. Diaképein Michelangelo, Rembrandt, Szinyei, Manet Ferenczy Károly művei jelentek meg. 207. old

SALAMON WANDOR: Lyka Károly és a győri képzőművészet
201. old

ARRABONA, A Xantus János Muz. Évkönyve, 16. Győr,
1974.

Ferenczy Katalin

Prágában megnyitotta a nagybányai művel-
telep alapításának és folytatásának műveinek
kiállítását - 1896-ban az országos esemény Nap-
bányán létező festőiskolában hiszékeny a mű-
vészt és letelpeztett családoktól és nézők is lett
a műveltelep szellemi szíve, mára a festő életét
már munkásságában a látnak párt-párt-nak a léte. Bő-
nyitja az a tisztelettel látható "Dudochep"-e, -Málonyán
Dudochep-pártja és a fardagok határait (1899) (műltet)

Barni Gyula: Nagybánya Prágai Premierje.

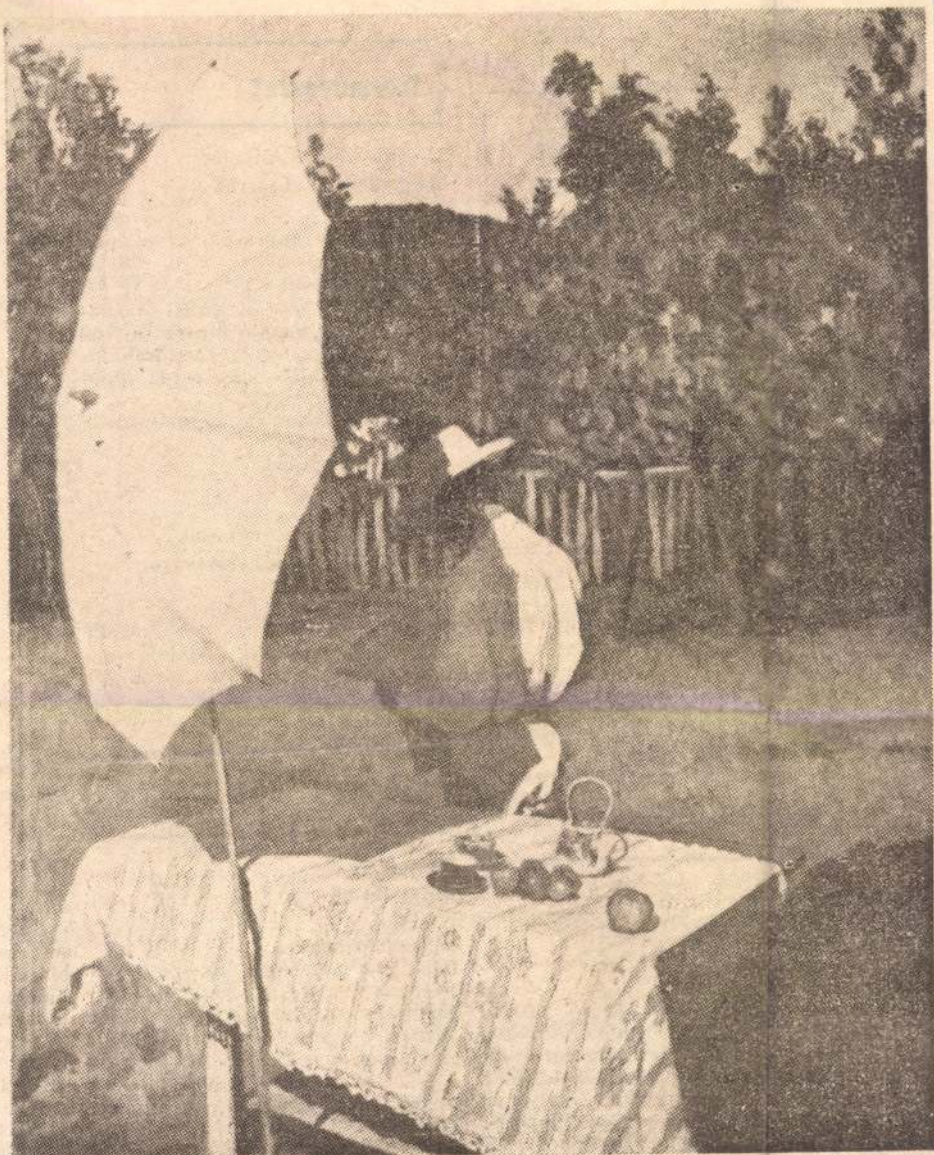
Új Szó, 1945. jan. 31.

Ferenczy Károly

Könyvvilág
1976 DEC

1021

Ferenczy Károly: Október. Az Uj Magyar Képtár c. kötetből. (Képzőművészeti Alap)

Orvaso-
eredmé-

**A tudományos problémától
az elméletig**

Kossuth.
272 oldal, kötve

dás

17 Ft
iskola
álogatta,
ulmányt
állította
Balázs

FEHÉR-HÁRSING
**A tudományos
problémától
az elméletig**

26,50 Ft
nem-
bányász
rt egyik
lettörté-
ép füg-
asizmus
ete is.
kiadás.

Gazdag nemzetközi irodalom felhasználásával mutatja be a tudományelmélet legfontosabb fogalmait, kategóriáit. A köznapi tudattal egybevetve elemzi a tudományos gondolkodás mibenlétét, logikáit, pszichológiai sajátosságait, társadalmi meghatározóit.

Irodalomtörténet

10 Ft
első-
mizmus
fogalom-
emzését.
dat ho-
olja egy
sztalatai
mizmus-
nányos".
ktanban
pan szo-
és bi-

Köháti Zsolt:
Mesterházi Lajos
Akadémiai.
Kortársaink.
224 oldal, füzve **24 Ft**
A sokarcú, sokműfajú író írásművészetét: regényeit, novelláit, drámáit, esszéit és természetesen publicisztikáját ma is a közéleti felelősség, az alakuló „embernyi ember” iránti érdeklődés hatja át. Köháti Zsolt az író arcképét a kiteljesedő pálya fényében rajzolja meg.

Corvina.

116 oldal, kötve
magyar nyelven **30 Ft**,
idegen nyelven **68 Ft**

A honfoglalástól a XVIII. századig ad összefoglaló áttekintést az ékszerművészet történeti fejlődéséről. 8 oldal színes és 44 oldal fekete-fehér képpel.

Angol, francia és német nyelven is.

2., javított kiadás.

Molnár László:

**Iparművészeti törekvések
a reformkori Magyarországon**

Akadémiai.
236 oldal, kötve **60 Ft**

A reformkor eddig feldolgozatlan, csak elszórtan publikált adatait foglalja össze. Gazdag képanyaggal.

Színház

Koltai Tamás:

Peter Brook

Gondolat.
Szemtől szemben.
Kb. 250 oldal, füzve kb. **20 Ft**

Peter Brook a klasszikusok, főleg Shakespeare darabjainak rendezésével éppúgy felhívta magára a figyelmet, mint művészetelméleti és szociológiai szempontból is érdekes kísérleteivel. Összefüggő pályaképet és portrét most kap először a magyar olvasó: a kötet beszámol Brook legfrissebb produkcióiról is.

hét:
erke
nem
f. ol
sorc
re l
adá
igve
t.
sd

nyo
Zenem
egészv
nylbőr
A mélt
szignál
deceml
ban. A
néhány
lőjét
könyv-
napi a
jubileu

Legány
Énektá
pedagó
Hallás
Zenem
Kb. 64
kb. 130

Az ok
gyobb
rész a
nei vil
mozog
reték e
iskolai
zó gy
nyújt s
ben a
vasás,
lás —
gyakorl
só fejez
bi dall
tönözne
címmel
kapcsol
tálási a
századi
részlete
túl kis
nyújtan

(Folytat)

Ferenczy Károly, ^{elstománya}
Kedden a Pető斐爾斯 termében megmutat
a többi evés lejjelentősebb sokasági magyari
kiállítás, a Szabadkai magyar művelés-
től bemutatva. Szerepelnek a művelés
művei, a nagybányai iskola mesterei
képviselete.

Dunántúli Napló, 1946. dec. 1.

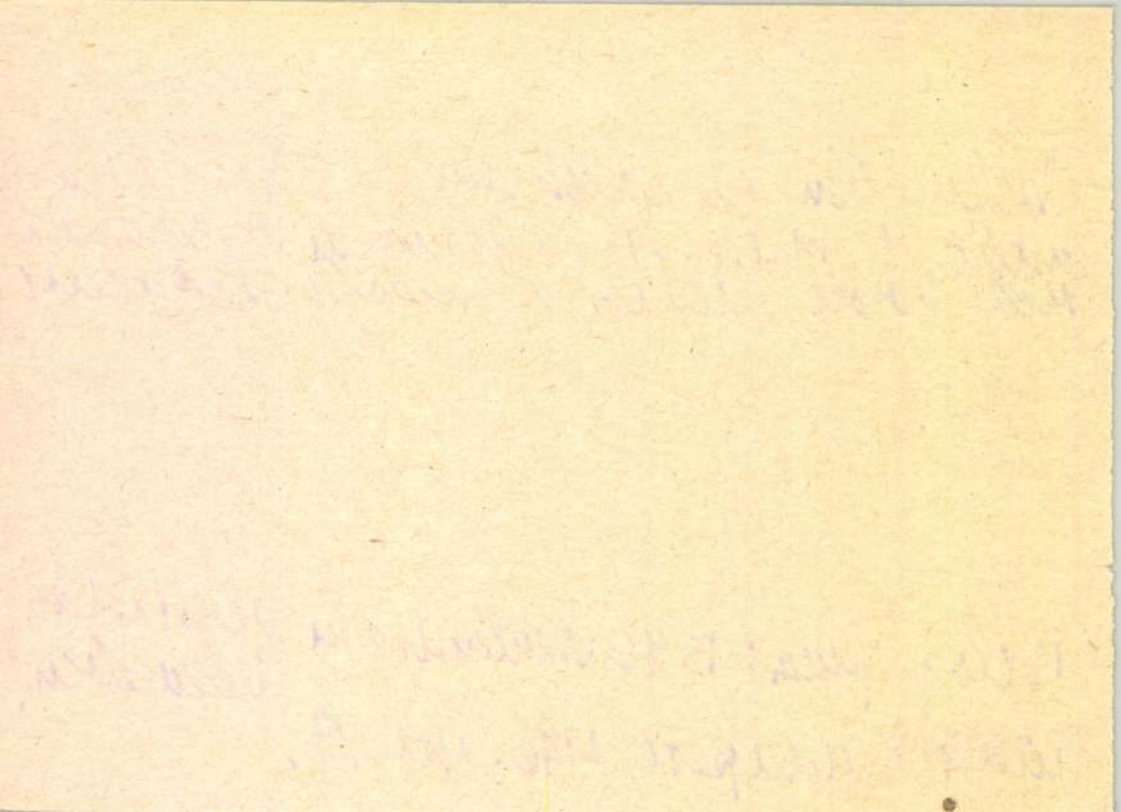

Felügy

Velencében születik meg a 34-ik kieu-
ndult a magad körülötte a "szentend-
nek" körülötte a művelő alkalmat

Balog Gyula: B 46, Szentendrei és Salgótarján-
Velencében,
Tükör, Budapest, 1946. okt. 14.

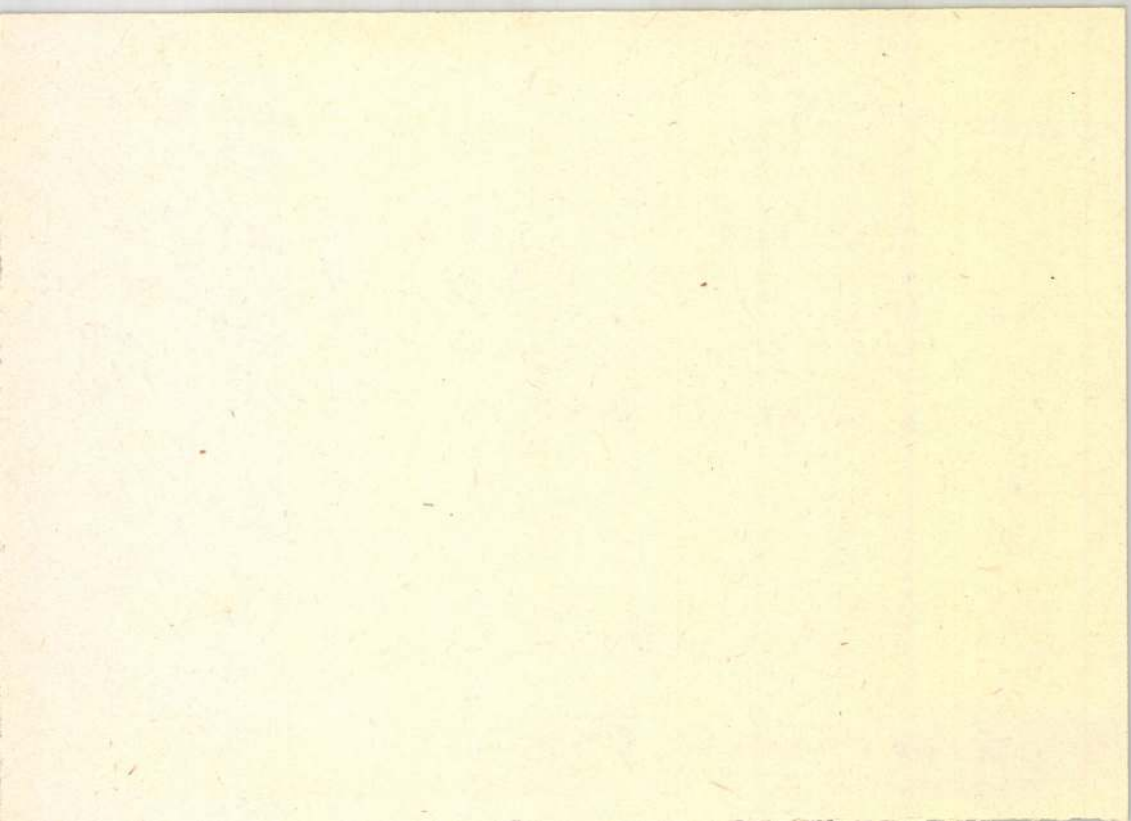
Ferenczy Károly

festményes

Udvar Ferenczy Károly és feleségének a fest-
műveinek. A felfedezett és felfedezett
festmények és képek, amelyek itt bemutatják
a vajda Lajos festményeinek, mellette jóné-
velő és jónévelő művészi pályá-
jukról.

Összeállította: Grottelde - Gerson Pál.

Budapest, 1976. 8. 405. old.

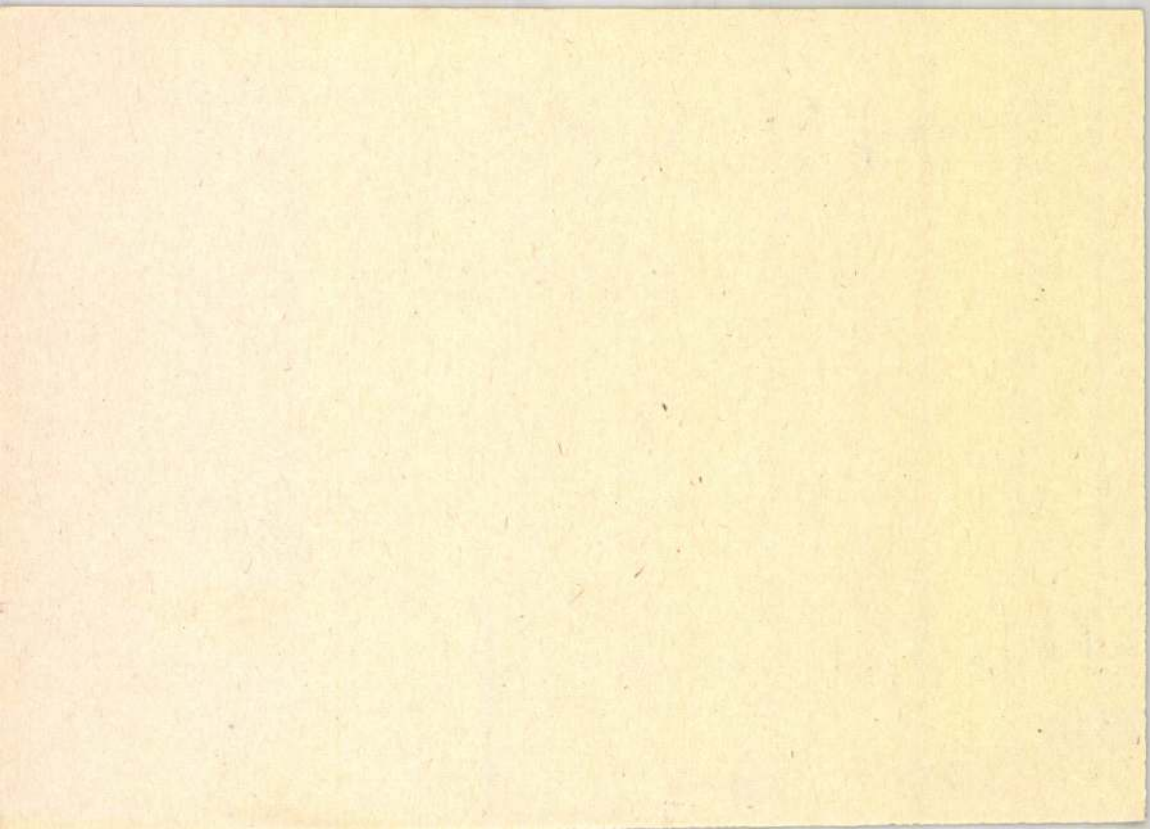
Ferency Károly, festő

h. : Széltó Pirozka

Róza Gy. : Széltó, ...

7.

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 7.

Ferency Károly

A mester alkotása a
Kecskeméti Városi Múzeumban
található.

Pap Gábor: Kincsek és műkincsek.....

Művészet, 1975. június - 7 oldal

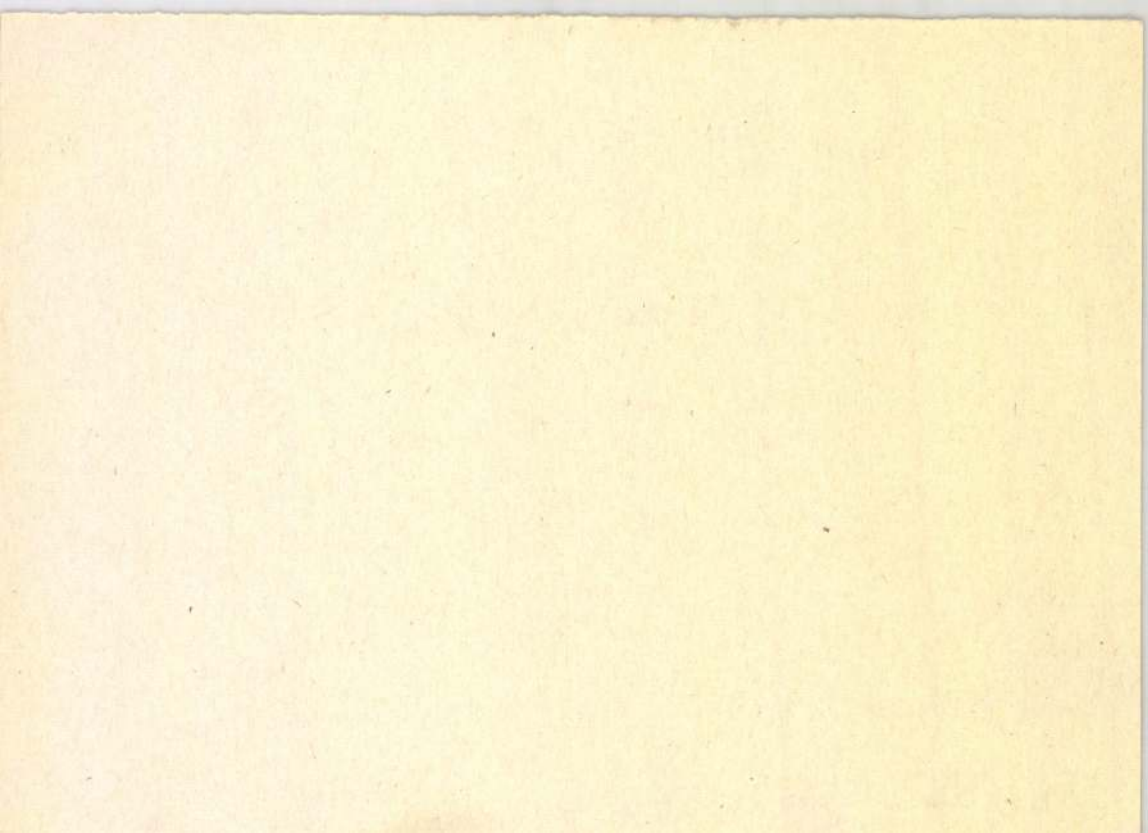
Ferency Károly, lelt

L.: ferency Béni

-: ferency Béni . . . . .

6.

Népszabadság, Bp. 1977. február 26.

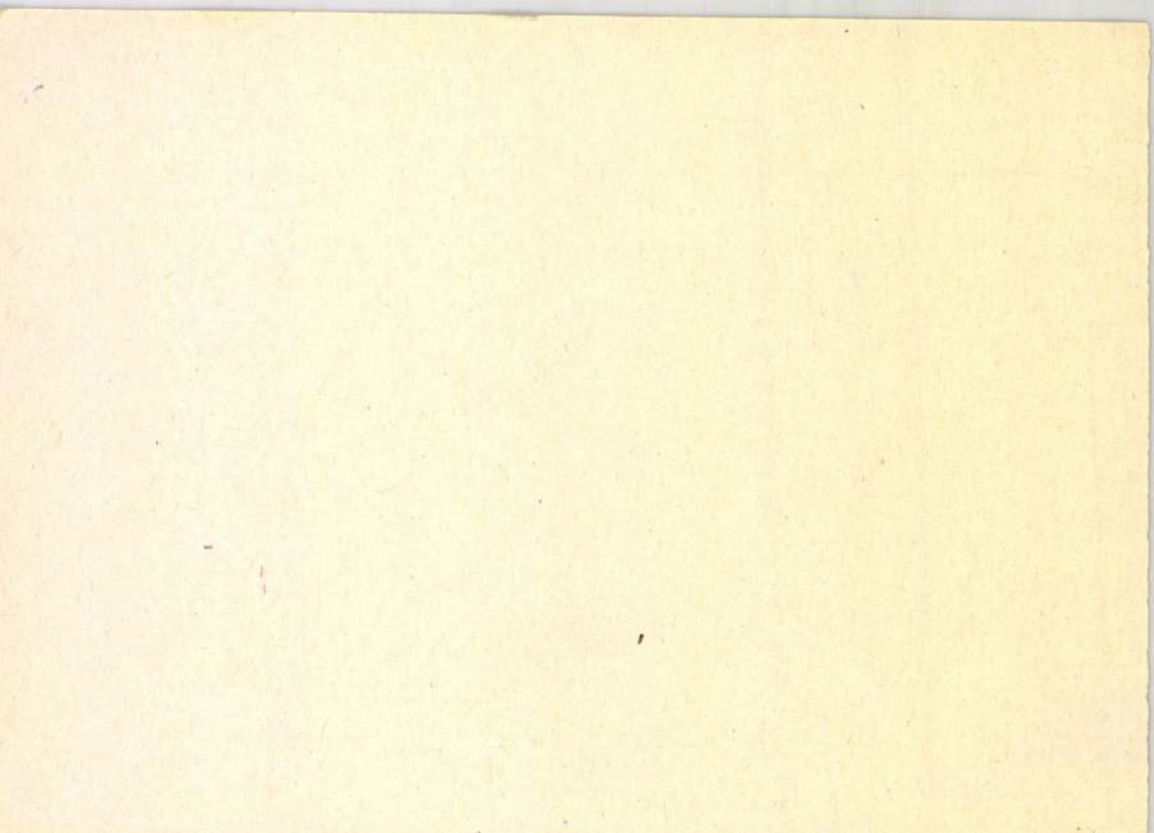
Ferenczy Károly, festő

L.: Csök I.

—: A Műradforduló ---

11.

Népszabadság, Bp. 1976. nov. 26.

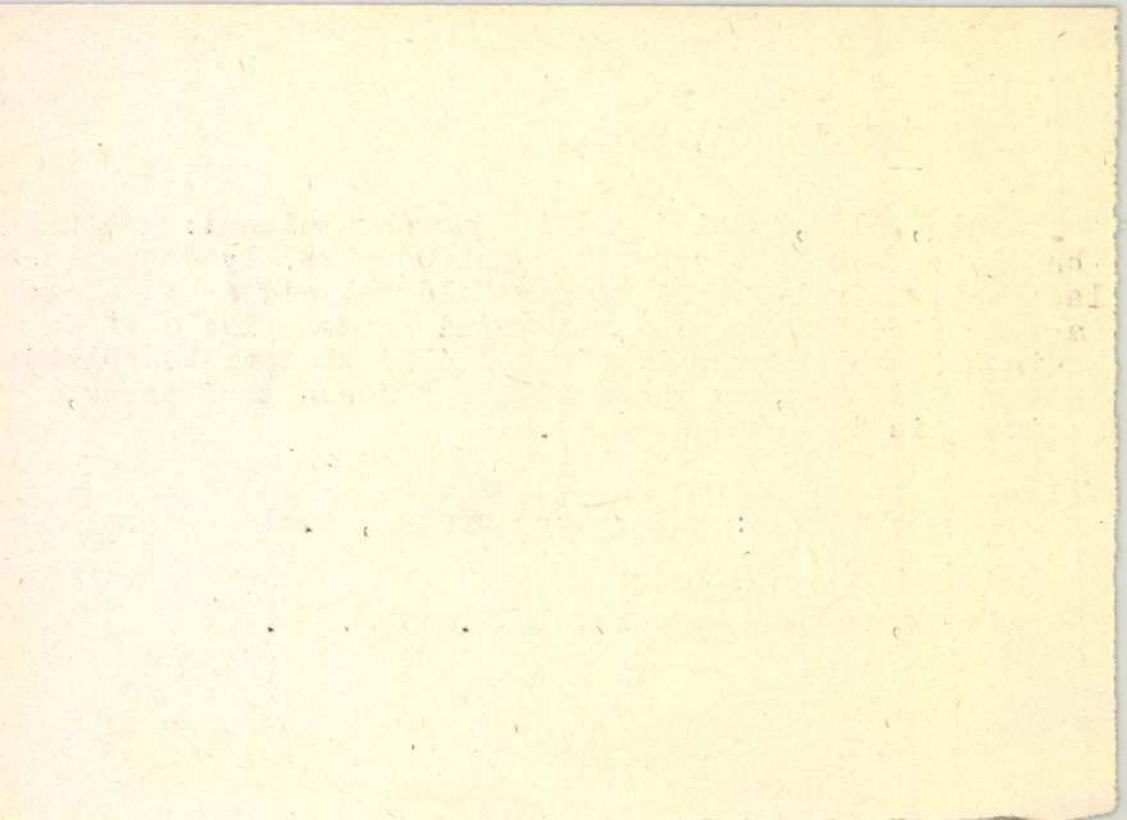
FERENCZY KAROLY, festő

Károly, Valér, Noéni és Béni emberabrázolásai: gesztusokban, álszemélyiségben mily együgyűek. Ily erős a család "kollektív lélek"? A kamasz Valérról mintázott József azt az érzést támasztja, mint Béni karcsú fiúszobra és mintha Károly favágói Noéminal élnének tovább. Nőalakjaik nagytestűek, nem rubensiek, de bájosan törékenyek, szinte kicsit dekadensek. 4. old

JANOSY ISTVÁN: A Ferenczy család, 2. old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1973. 1. sz. 5p.

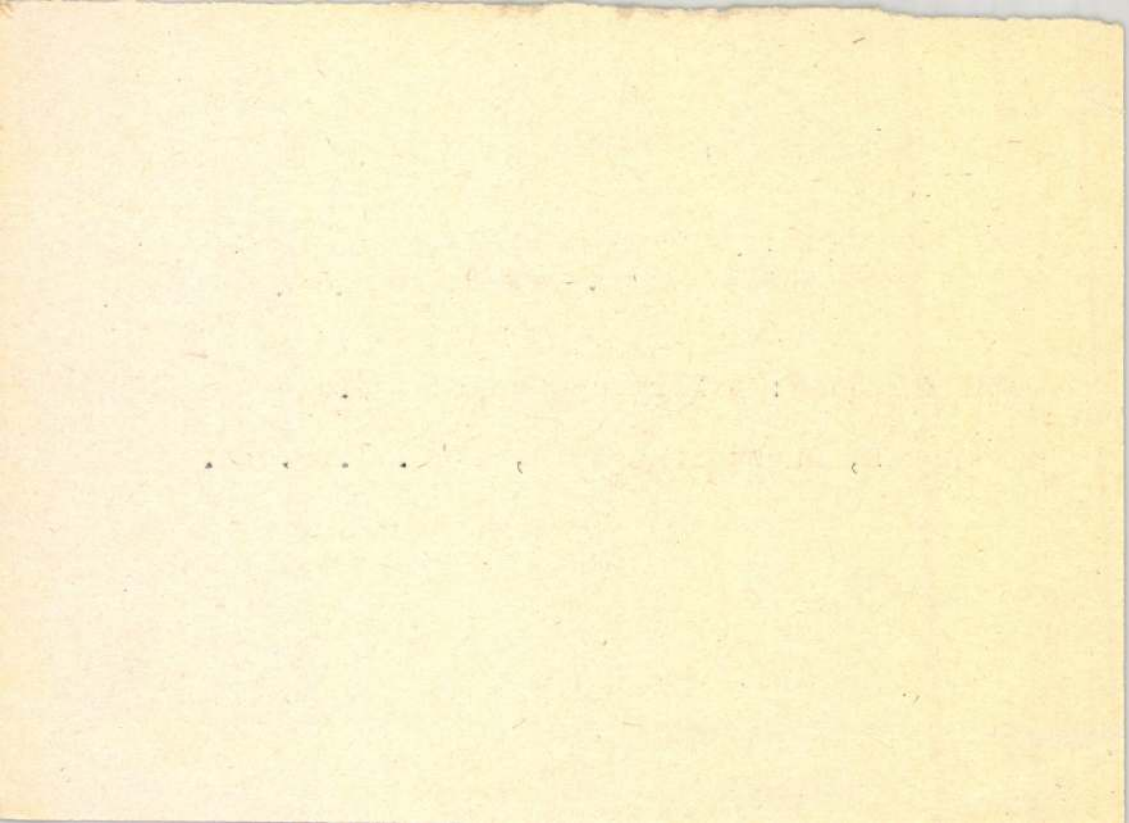
FERENCZY KAROLY, festő

Ferenczy Karoly: "Józsefet eladják testvérei", című
tanulmányi rajza. - Fekete repr. 3. old

JÁNOSY ISTVÁN: A Ferenczy család 2. old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1973. 1.sz. Bp.

Perenczy Károly, festő

l.: Gerson Pál

három l.: Képzőművt. Könyvtár. 705-710.

Jelenlét, Pécs, 1976. júl. - aug. XIX/7-8.

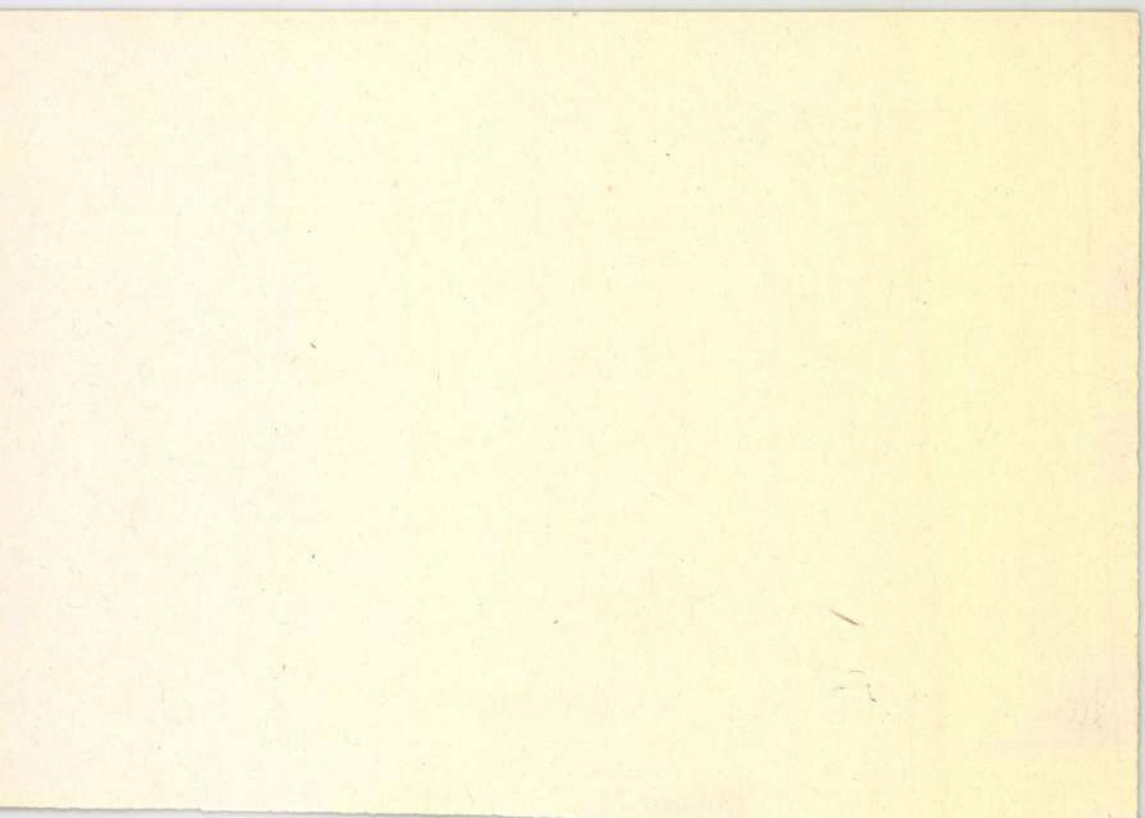

Ferenczy Károly, festő

megemléke.

Illes Endre: Arany Tánost ohasom

Népszabadság, Bp. 1976. nov. 7.

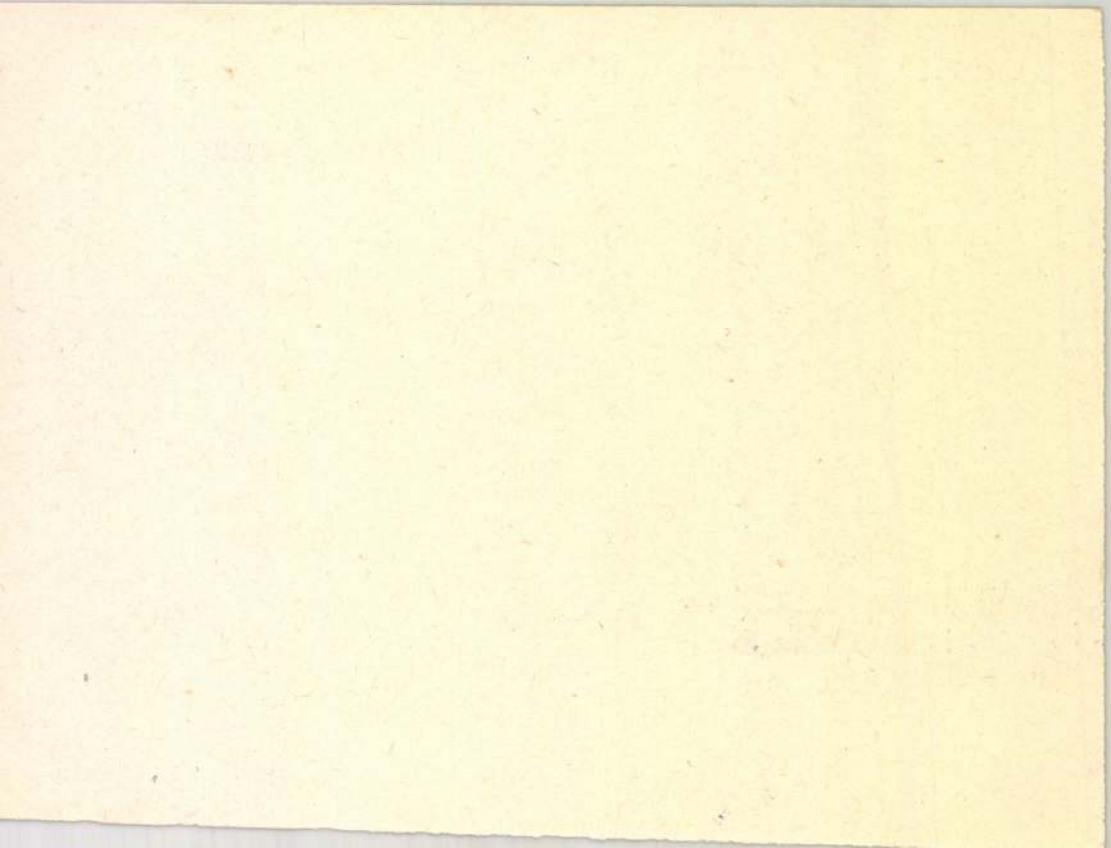
Terenczy könyv, emléksz

L: Szabó Árpád

A felszabadulás...
Ybl-díjasok

5.

Népszabadság, Br. 1977. ápr. 1.

FERENCZY KAROLY, festő

Ferenczy Béni írta, hogy apjának "Hagyibeszédéhez modell volt. Süllei sok bosszúságára rossz modell volt, nem tudott veszteg maradni. De nagyobb volt bátyja, Valér türelme, aki mint Amor/vagy Antonius /ült virágkoszorúval a fején és a dereka körül meztelenül, mialatt valaki a szűnyegokat hebegette róla lombos galyakkal. 3.old

Jánosy Istvan: A Ferenczy család 2.old

Művészet, Művészeti Magazin, 1973. 1.sz. pp.

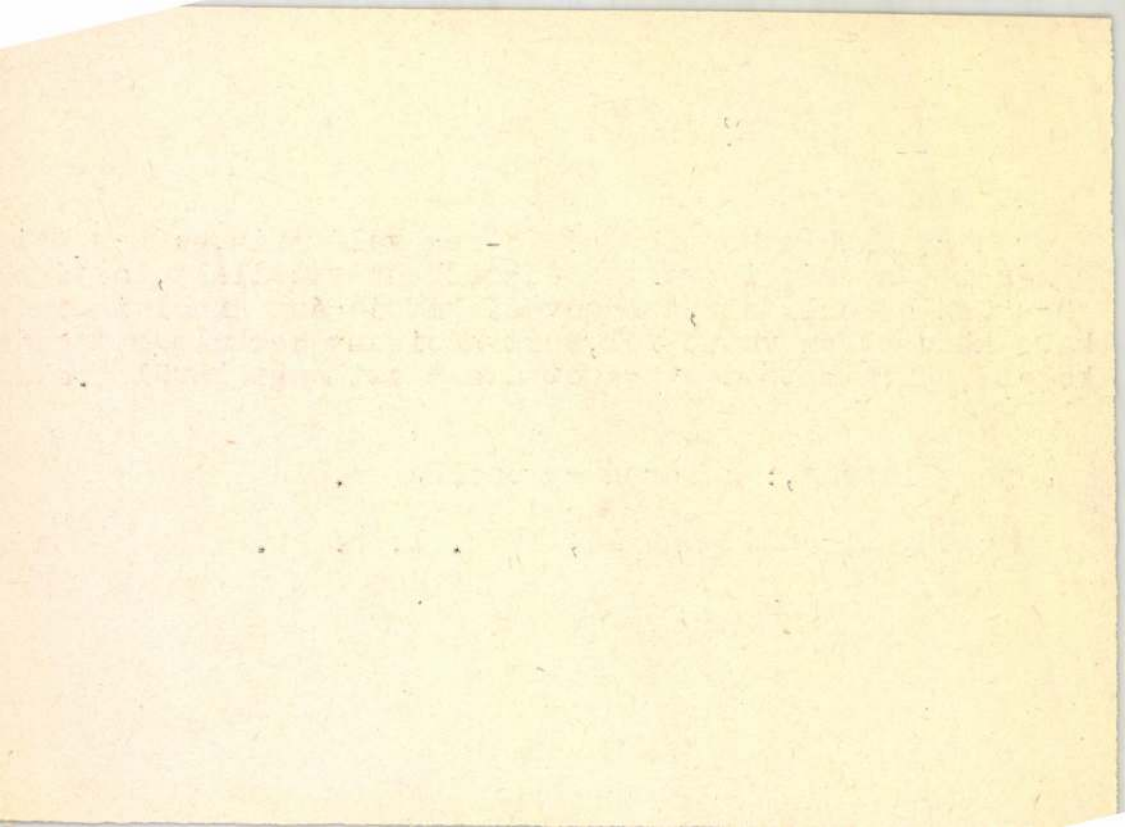
FERENCZY KAROLY, festő

--

Ferenczy Károly "Hegyibeszédé"-hez való fia, akiben színi és képzőművészeti tehetség is volt a "Józsefben" excellált, portészerűen hasonlított, a szenvedő kifejezést annál is inkább könnyebben vette fel, mert a cigány Herkulesr támaszkodott, aki "átható testszagot" árasztott maga körül 3. old

Jánosy István, : A Ferenczy család 2. old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1973. 1.sz. bp.

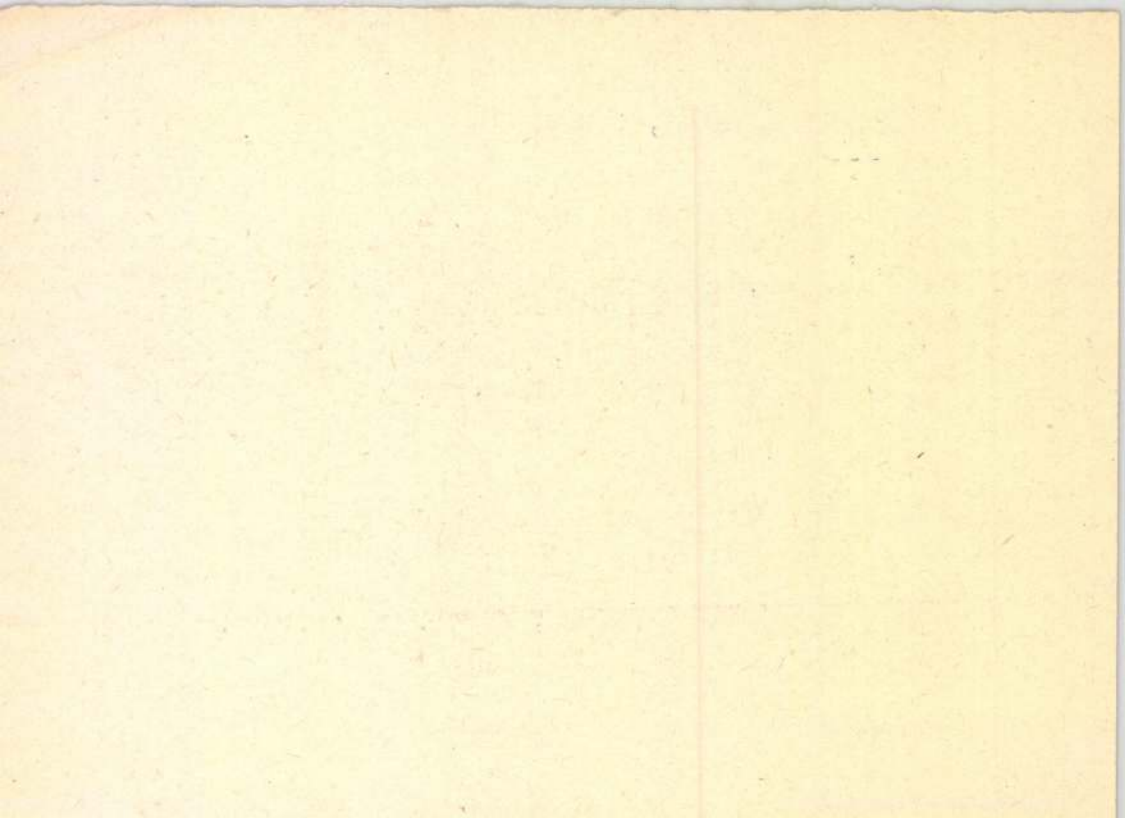

FERENCZY KAROLY, festő

Fialka Olga, Ferenczy Károly unokanővére, akivel együtt járt be Itáliát, ugyanolyan ragyós tehetség volt, mint Ferenczy, igazi szellemi ikertestvér. Ő lett felesége is és csak aldogatos lemondása, hogy családanyai hivatásának éljen, tette, hogy az ő nevére kevésbé emlégetik.
2.old

Jánosy István: a Ferenczy család 2.old

Műzsák, múzeumi magazin, 1973. 1.sz. Bp.

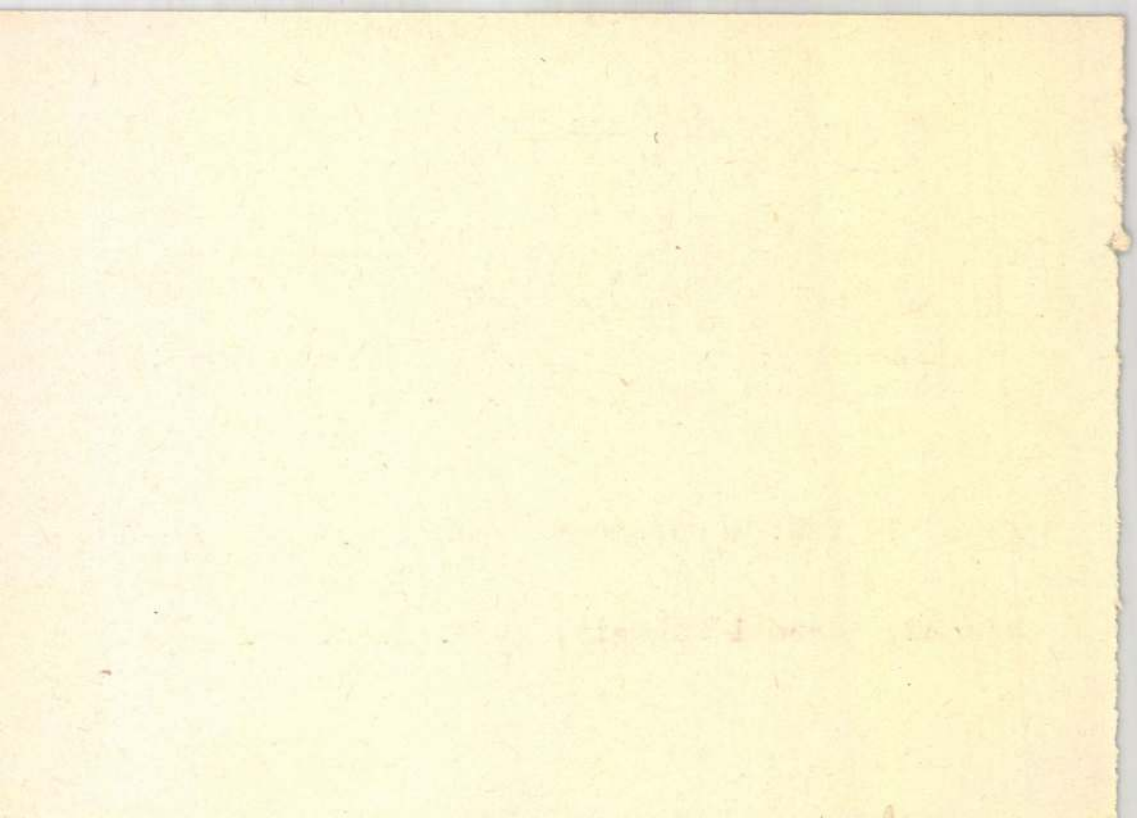
FERENCZY KAROLY, ~~író~~ festő

Ferenczy Károly a modellel el tudta érni a kívánt hatá-
gulatot mutatja Blitz Irénke, a későbbi Iványi-Grünwald
né portréja. Ez tanulmány volt. a hegyi beszédhez/ és az
isteni ígének magába fogadásának kifejezését nem csak a
festő látta meg, de őt is elragadta a "munkaláz", őri is
áthatott valami isteni szikra. 3.old

JANOSY ISTVAN: A Ferenczy család 2.old

Műzsák, Műzeumi Magazin, 1973. 1.sz. bp.

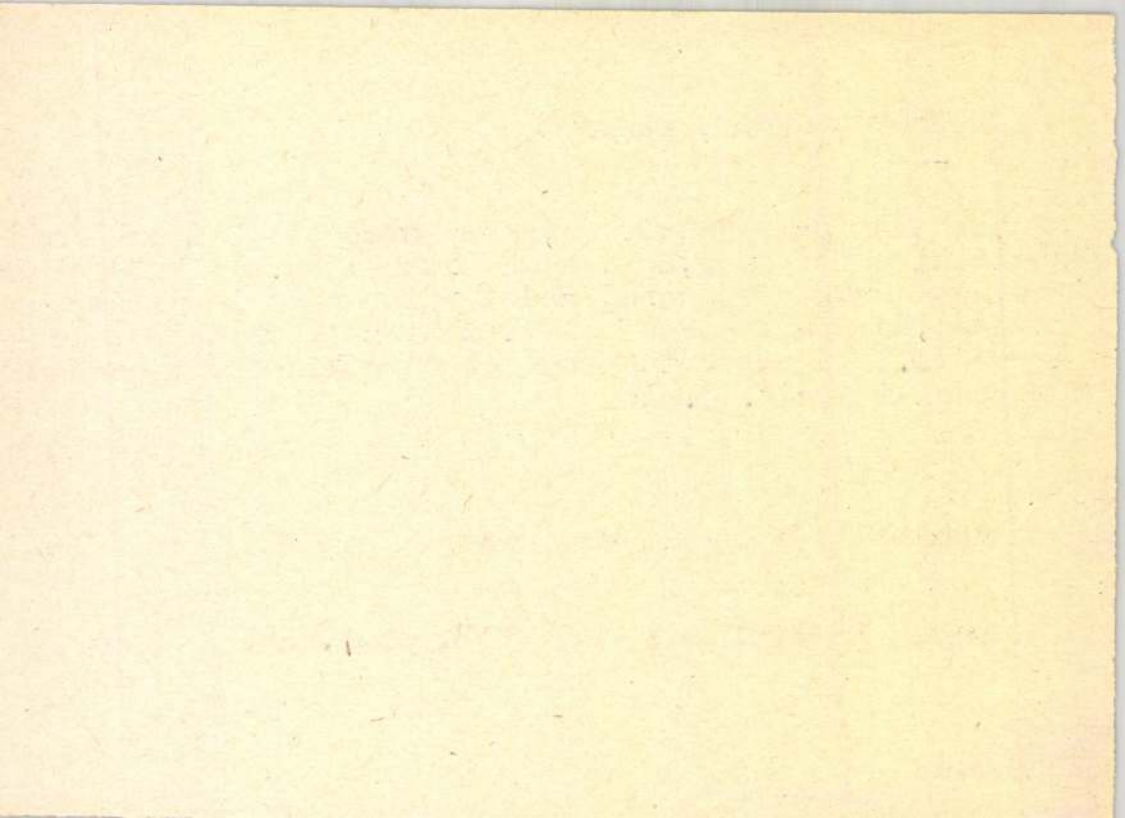
FERENCZY KAROLY, festő

Szembetűné az együttérzés, ahogy a "modellek" iparkodnak "segíteni" a festőnek, hogy a mű sikerüljön. Oly erős ez az érzés, hogy szinte jó színészként valóban át is élték szerepüket, hogy a festő a "Hiteles átszellemültséget" lehessen el. Igen magas lehetett ebben a kis együttesen a közösségi érzés. 4. old

JANOSY ISTVAN: A Ferenczy család 2. old

Művek, múzeumi magazin, 1973. 1.sz. 8p.

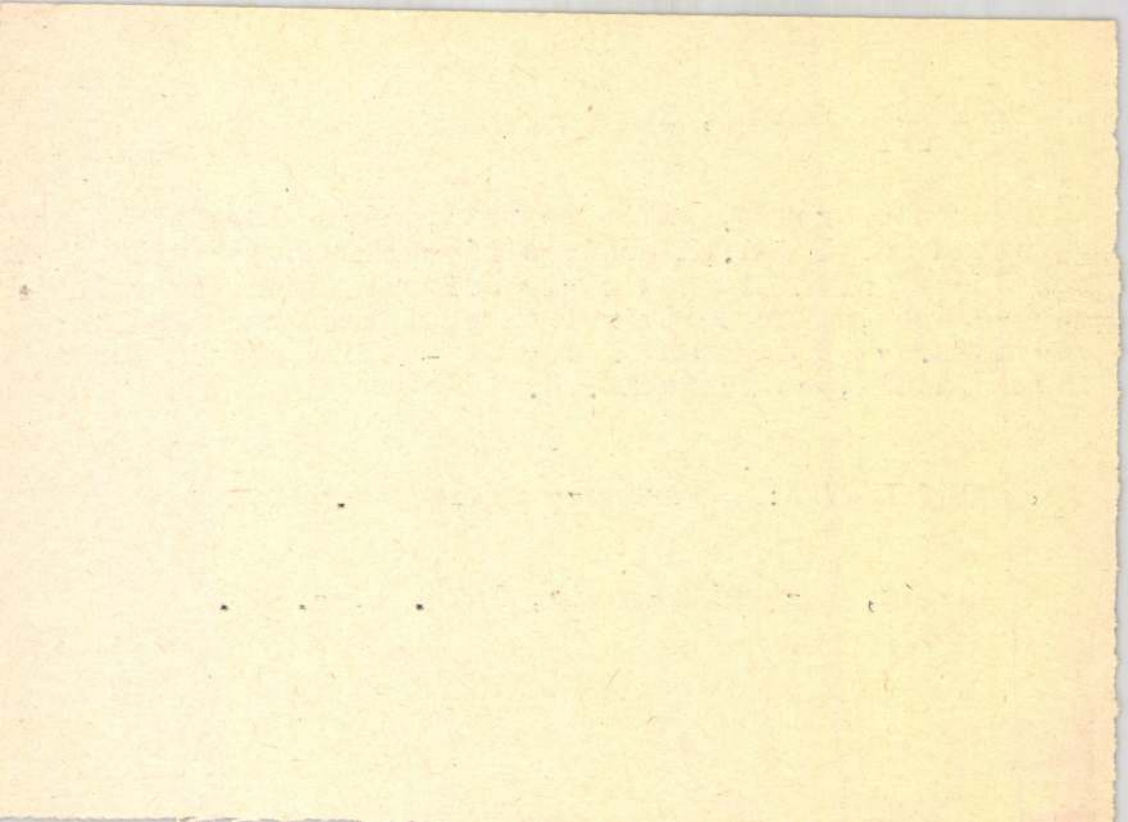

FERENCZY KAROLY, festő

Ő szerette azokat, akiket festett, ezért ülnek oly elfogódottan modelljei. El nehéz elképzelni, hogy a való életben "József" oly ahitatos rezignációval merengett volna a messzeségbe, mikor testvérei az egyiptomi kereskedőhöz vezették. Ezt a nagybányai "József"-et nem akarja senki sem "eladni", ezt szeretik. 4. old

JANOSY ISTVAN: A Ferenczy család 2. old

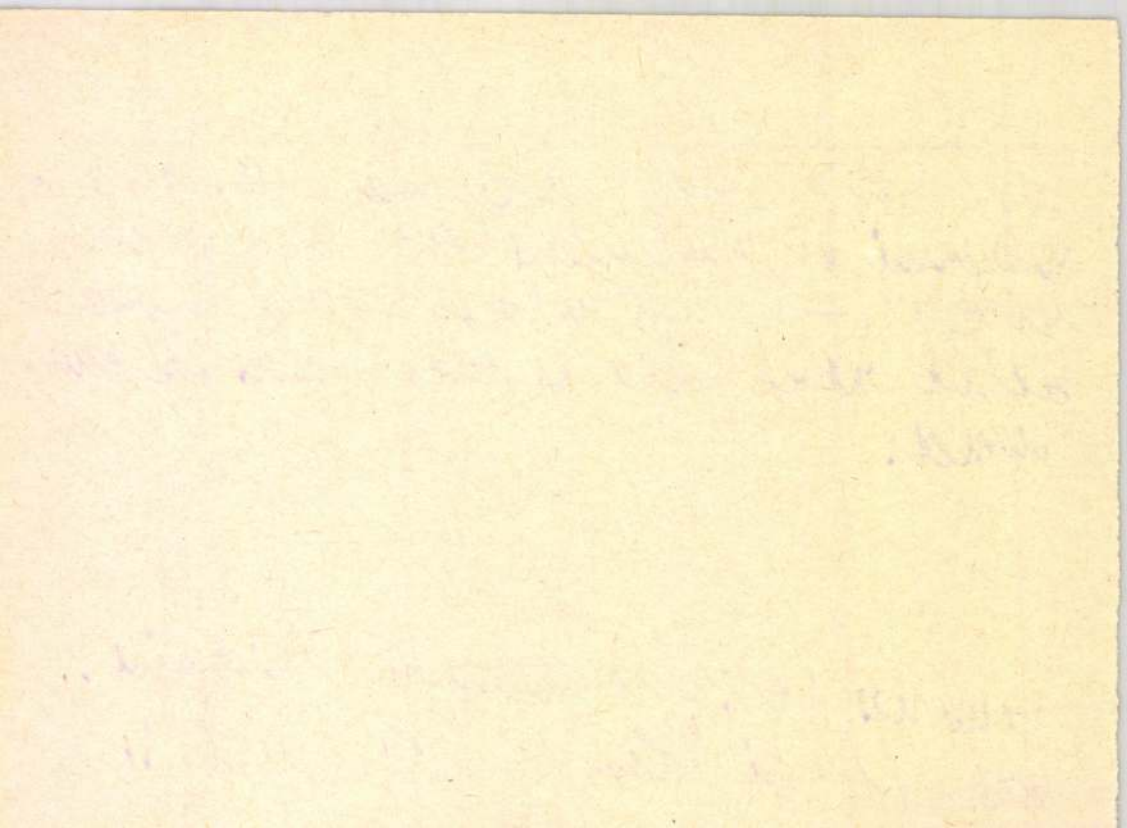
Művésék, Múzeumi Magazin, 1973. 1.sz. pp.

Ferenczy Károly, festőművész

Az nyitjók meg Szentesváron a 15. október 15-én
művészeti és művelődési házban meg-
nyitóját. — Szentesváron van a Ferenczy
szülőháza, ahol Béla és más művészek mű-
veit láthatjuk.

Ferenczy Károly: Művészeti háza.
Pest Megyei Hivatal, 1946. okt. 1.

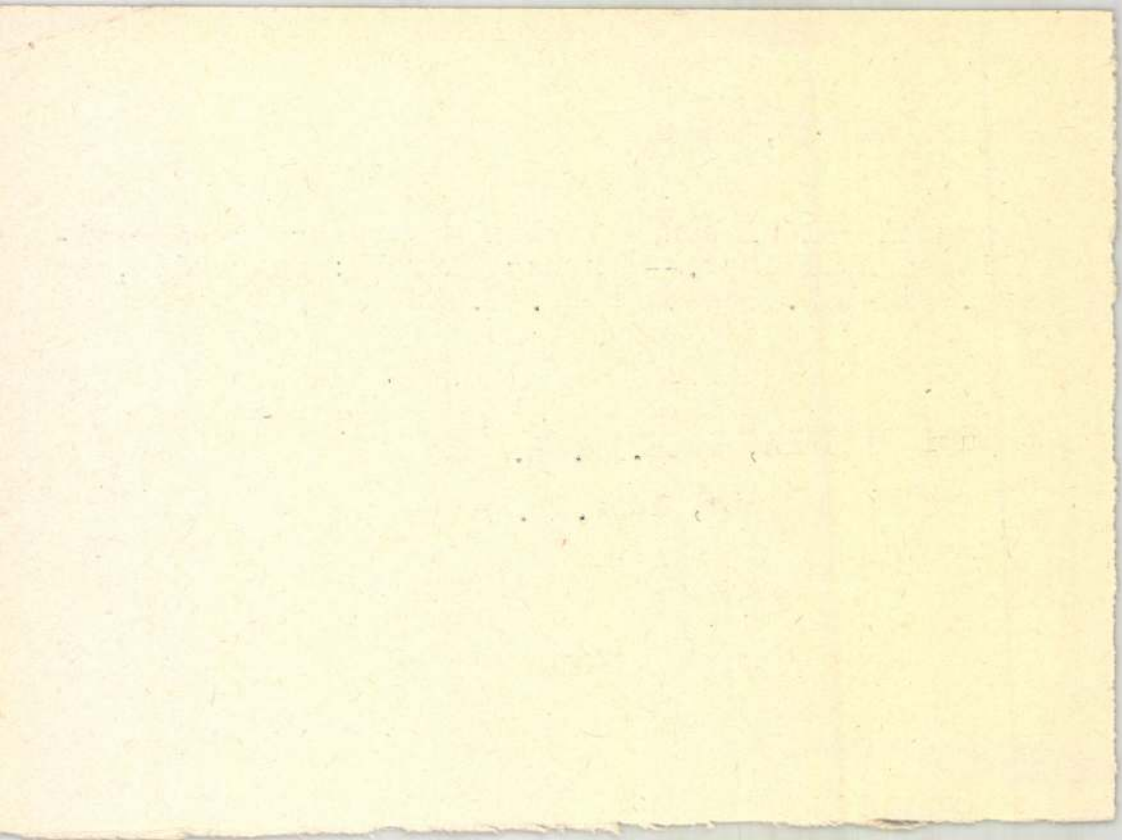
FERENCZY KAROLY, festő

A Nemzeti Galériában a Varban a Ferenczy család ki-
allitása nyílt meg.--Ferenczy Karoly: Önarckép", című
műve.1910-ből. Fekete repr. 3.old

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Múzeumi Magazin, 1968. 2.sz.

Múzeumi Magazin, 1968. 2.sz

FERENCZY KAROLY, festő

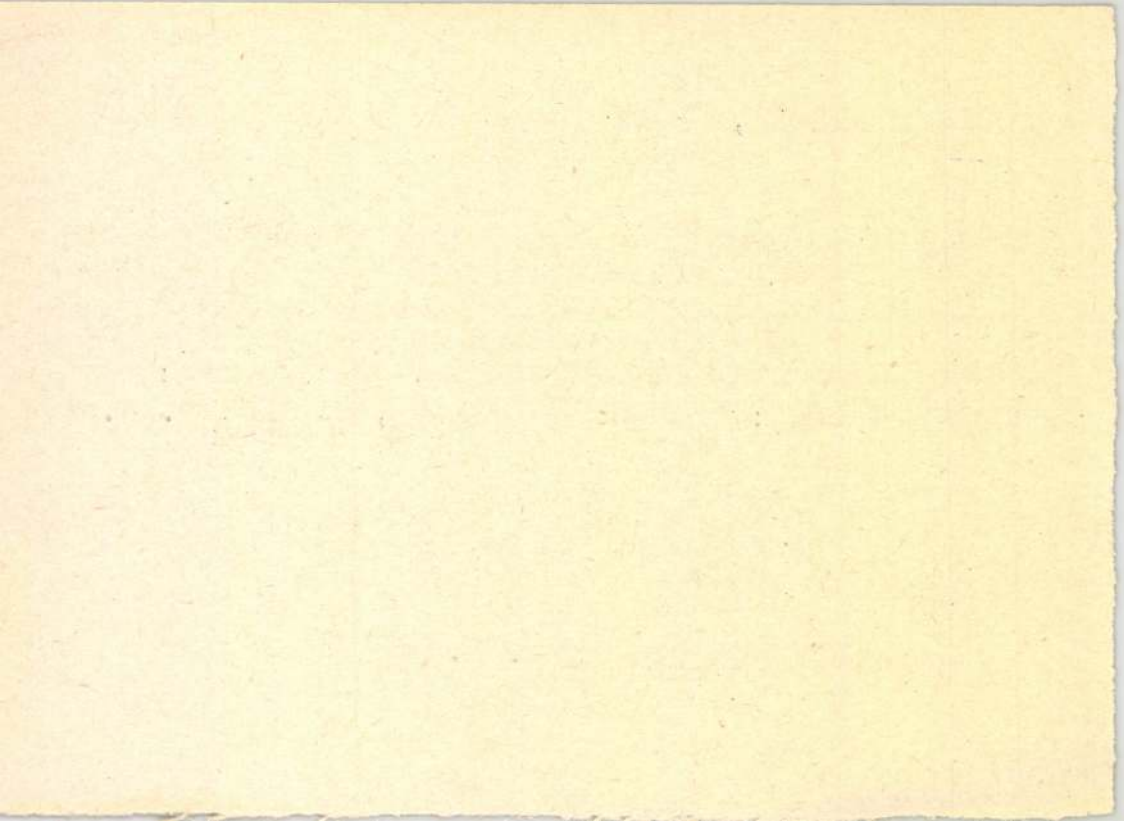

Múzeumaink legszebb festményeiből színes diapozitívek készültek, s már az elmúlt év őszén egy-harminc darabból álló sorozatot megvásárolhattak az érdeklődők a Szépművészeti Múzeumban és a Központi Múzeumi Igazgatóság Propaganda Irodáján.-Ezek egyike:

FERENCZY KAROLY: " Napos délelőtt", című műve. 4.old

Krónika 4.old

múzeumi Magazin, 1968. 1.sz

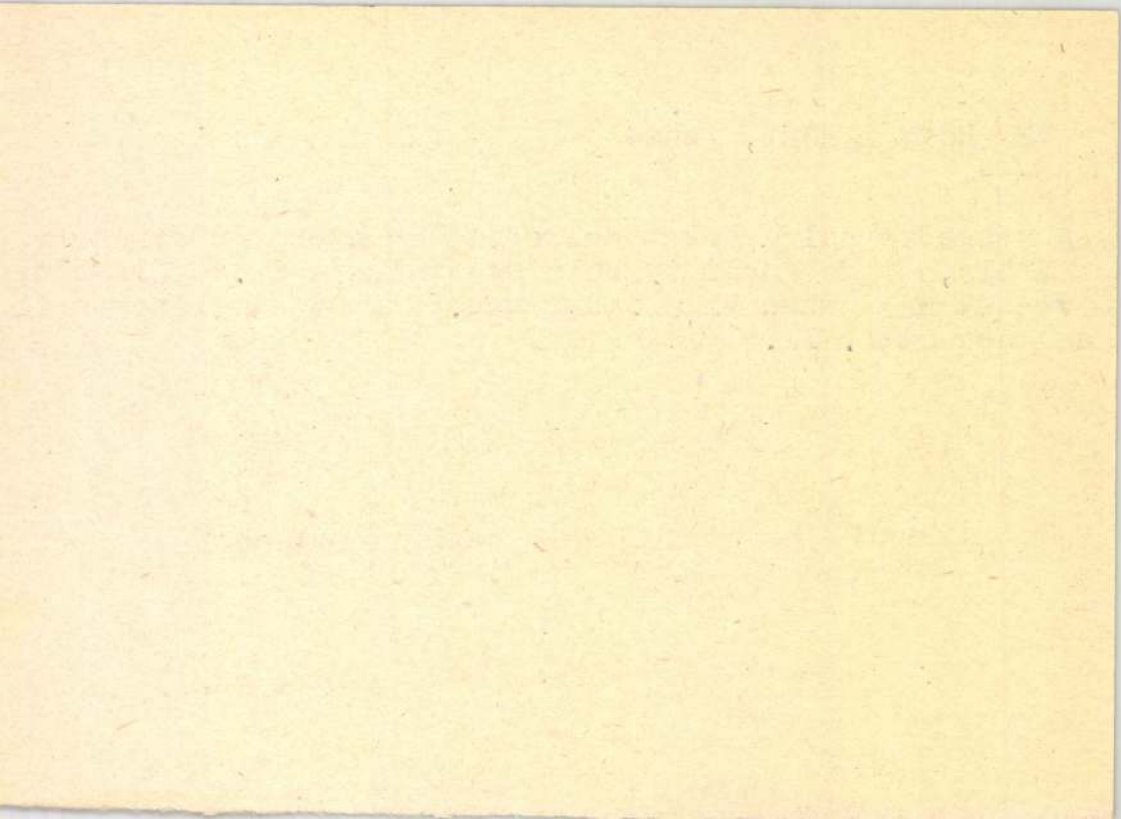
FERENCZY KÁROLY, festő

A századfordulón sokat dolgozott Szentendrén Ferenczy Károly, a nagybányai iskola vezéralakja is. A róla elnevezett múzeumban kiállításra van és festő tálalatok nyílnak meg ott . 11.old

Molnár Aurél, Székely András, Tóbiás Aron: A Duna
századai 3.old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1971. 2.sz. Bp.

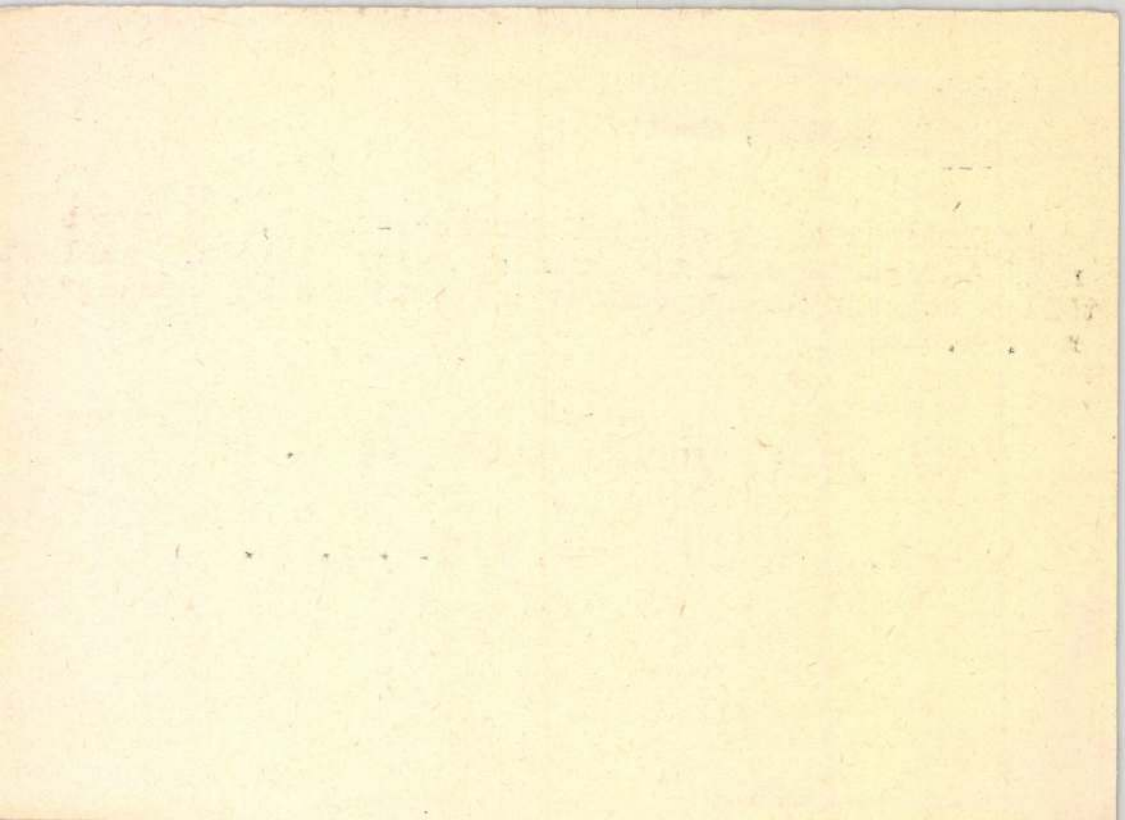
FERENCZY KAROLY, festő

Meglátogatták az egykori Ferenczy-házat, ahol nagybányai tarózkodása alatt Ferenczy Károly lakott, s amelyet tőle a nagybányai hagyományt folytató Mikola András vett meg. 4.old

Tóbiás Aron: Látogatás Nagybányán 3.old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1971.4.sz. Bp.

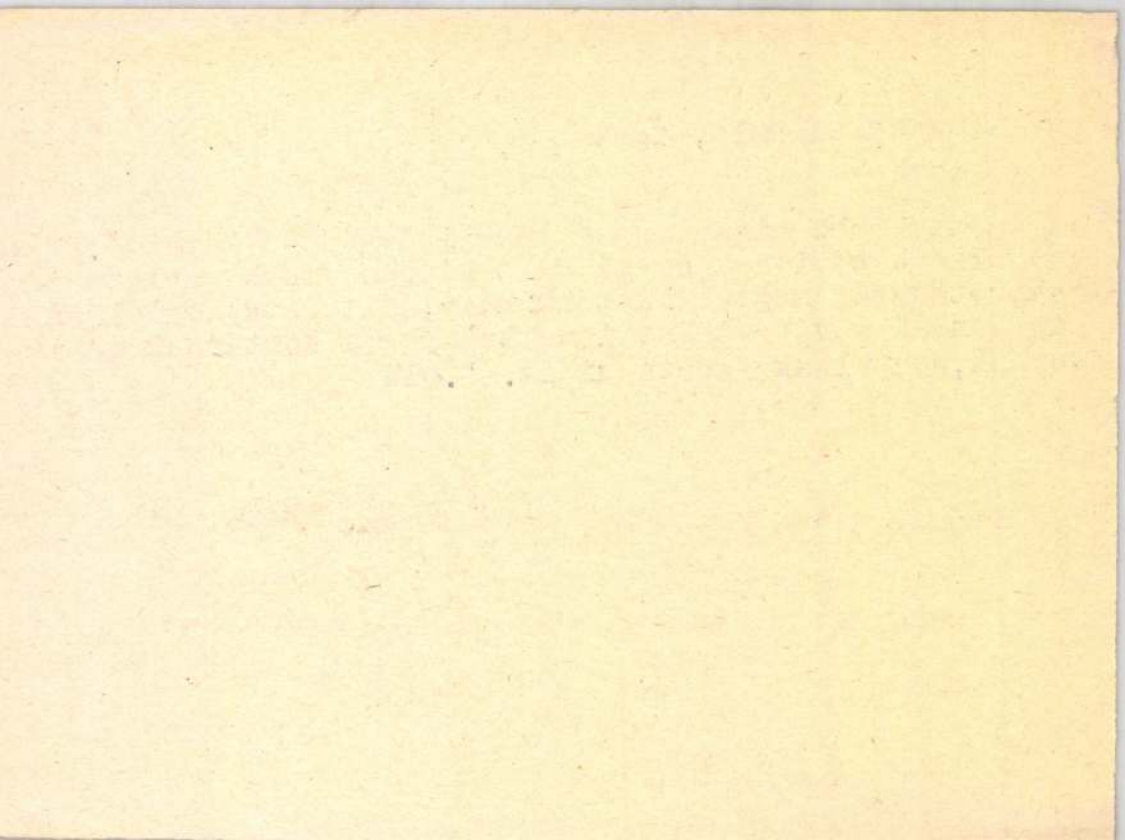
FERENCZY KAROLY, festő

A leghevesebb vihart az ő "Hagyibeszéd"-e kavarta. Ebben az első bányai nyáron készült képben /több vázlata is ismeretes/már megtalálható mindaz, amit összefoglalóan nagybányai művészetként ismertek meg a kortársak és ismerünk, becsülünk azóta mi is. 7.old

TÓBIAS ARON: Latogatás Nagybanán 3.old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1971. 4.sz. Bp.

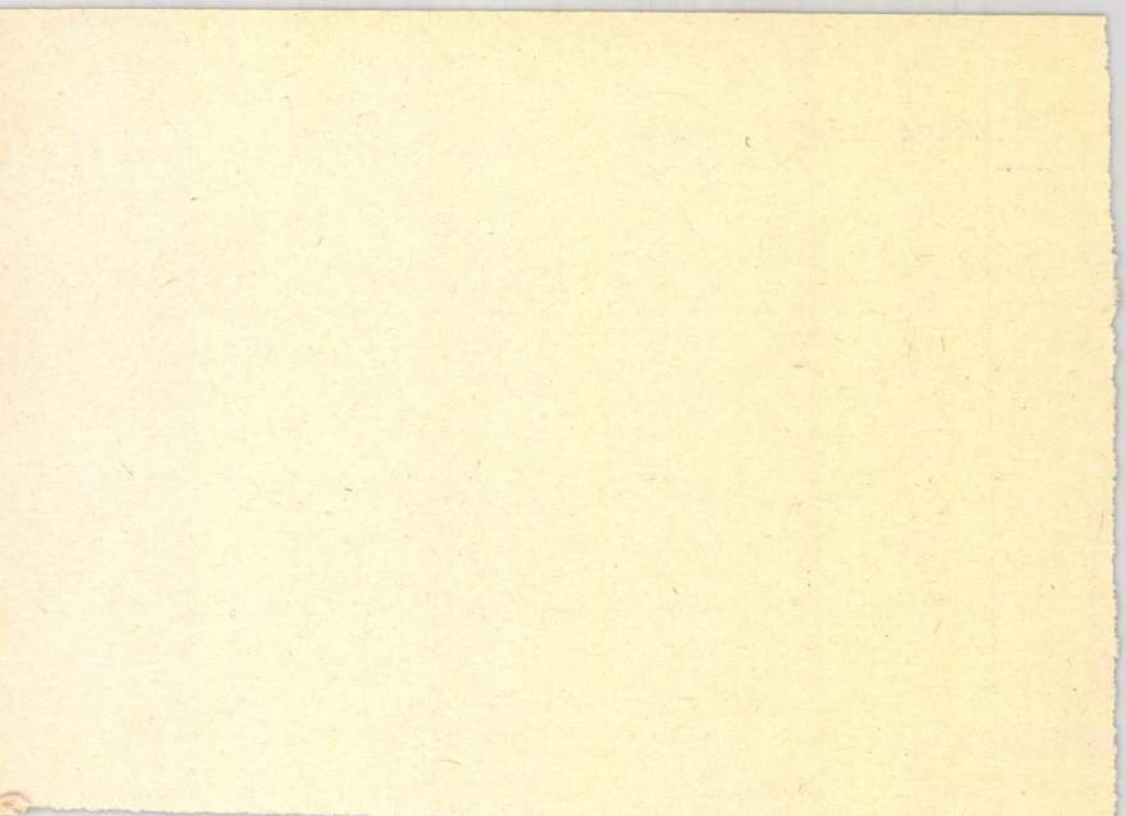
FERENCZY KAROLY, festő

Sivat volt akkoriban a festészetben "irodalmiságot" keresni és az egyre-másra feltűnő festő-titánokat írókhoz és költőkhöz hasonlítani. Így tekintették Ferenczy Karolyt Kazinczy, Thormat, Erzsényi, Rétit meg Arany János életérzése kifejezőjének. 7. old

Tóbiás aron: Latogatás Magyarban 3. old

Műzak, Műzeumi Magazin, 1971. 4.sz. Bp.

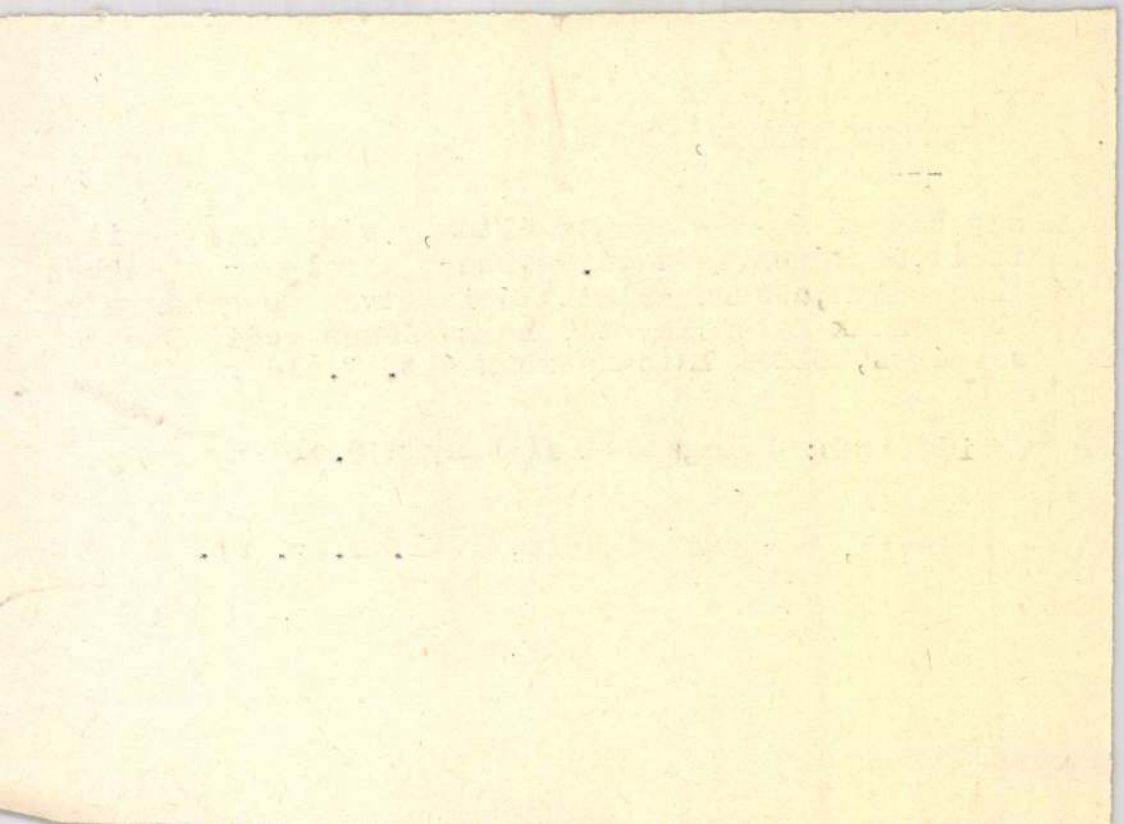
FERENCZY KAROLY, festő

A nagybányai festők együtt éltek, s mégis mindegyik más-
csinált, másképen festett. Ferenczy Károly az erdőkben
és hegyekben, a "bennszülött" Réti István magában a vá-
rosban, annak falai között, Ihorna János pedig önmaga
bensőséges, költői látomásaiban élt. 7. old

Tóbiás Aron: Látogatás Nagybányán 3. old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1971. 4.sz. 6p.

FERENCZY KAROLY, festő

Ferenczy Károly: "Hagyj beszéd", című alkotása.
Fekete repr. 5.old

Tóbiás Aron: Latogatás Nagybanján 3.old

Művésék, Múzeumi magazin, 1971.4.sz. Bp.

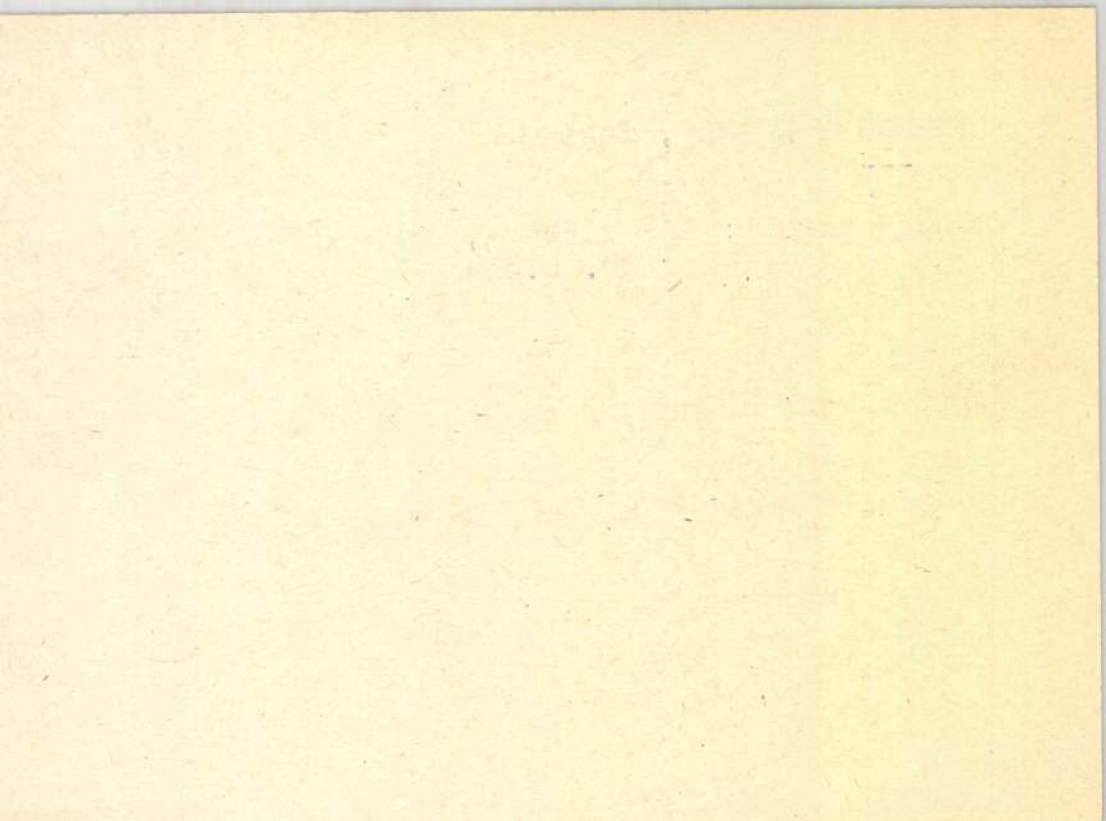
FERENCZY KAROLY, festő

Ferenczy Károly: "Október", című alkotása. rekete
repr. 6.old

Tóbiás Aron: Latogatás nagybányán 3.old

Műszak, Múzeumi Magazin, 1971.4.sz. pp.

FERENCZY KAROLY, festő

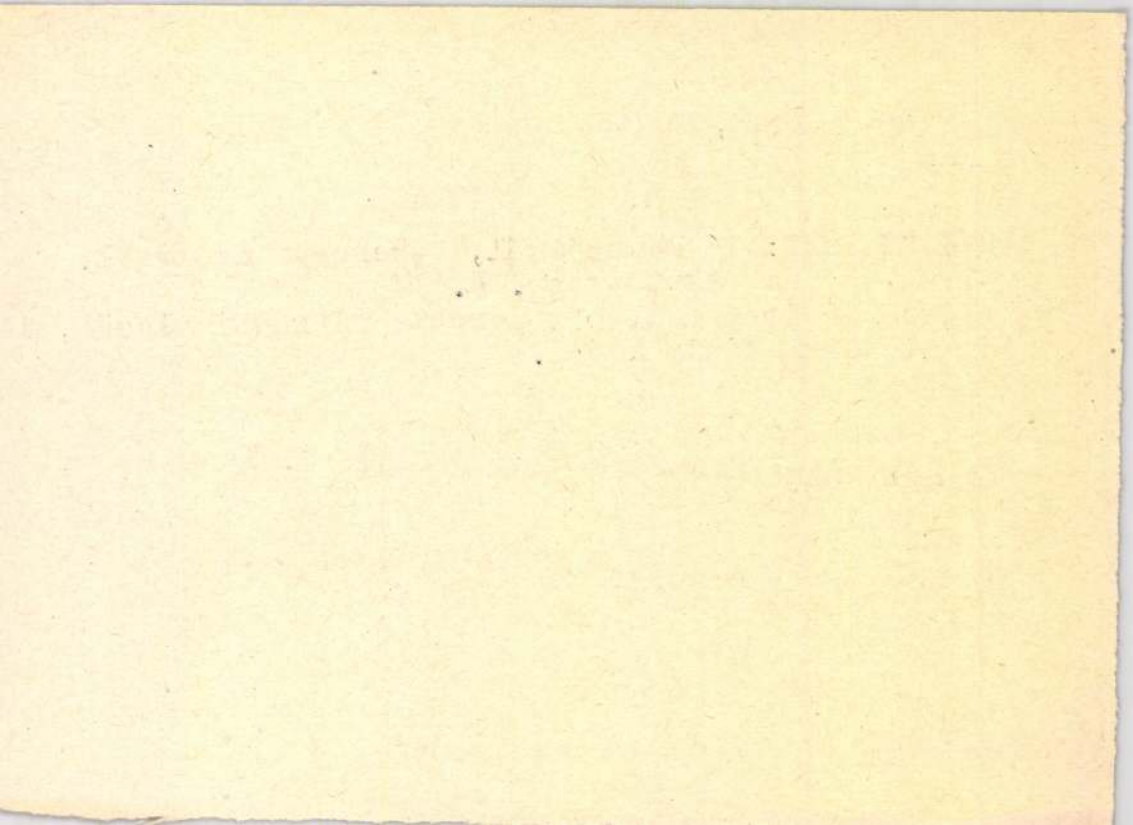
FERENCZY BÉNI: Ére me apjáról, Ferenczy Karolyról.

Fekete repr. 6.old

Az érem hátlapja a festő "Háromkirályok", című képét idézi.

Sóbiás Aron: Katogatas Nagybányán 3.old

Művészek, Művészeti Magazin, 1971.4.sz. 9p.

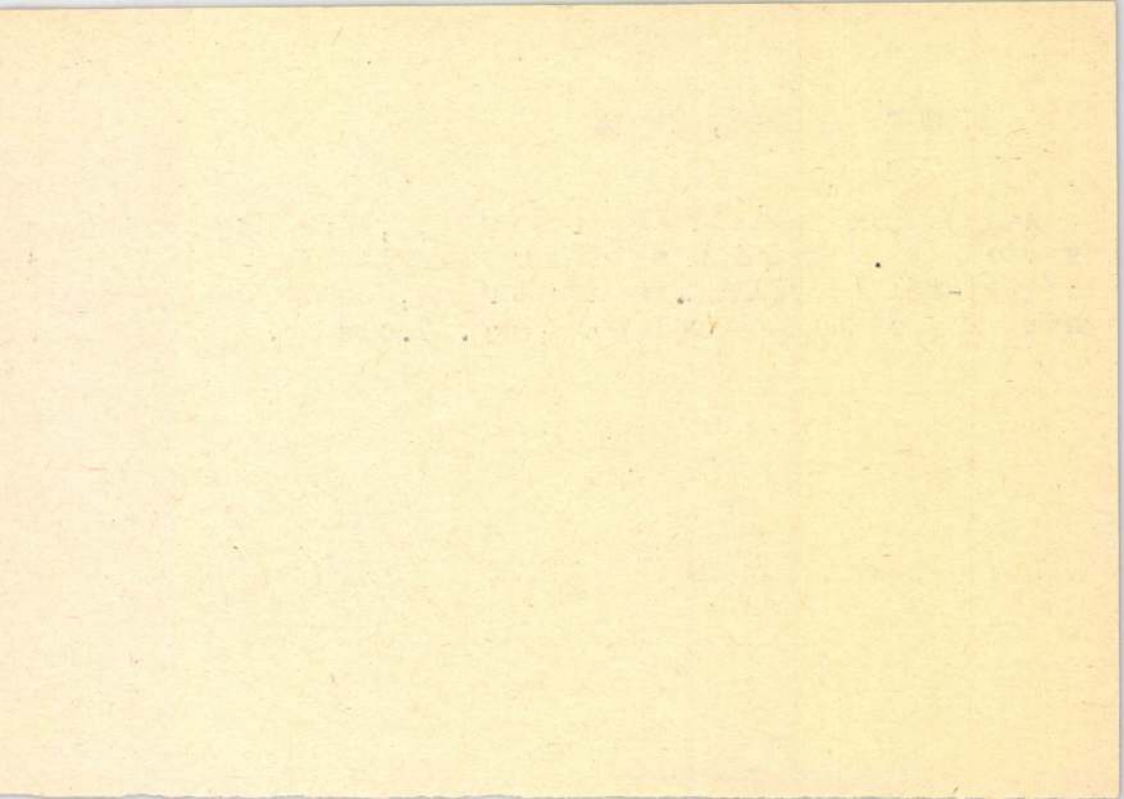
FERENCZY KAROLY, festő

A nagybányán festett "Hegybeszéd", c. képe nagy kritikát váltott ki. A kritikusok akkor "szinkitörés"-ről és "szinorgia"-ról beszéltek. Ma már tudjuk, hogy már a kezdeteknél is sokkal többről volt szó. 7. old

Wöbjas aron: Latogatás nagybányán 3. old

Művészet, Művelődés "Magazin", 1971. 4. sz. 8p.

Terenczy Karoly , keső

h: Boros Miklós

Kántor János. Emberi képek, hátterek
Jelentés az "ÉCS" 1986 nov.

1013-1020s.

11 / XIX.

Terenczy Károly, költő

L: Kohán György

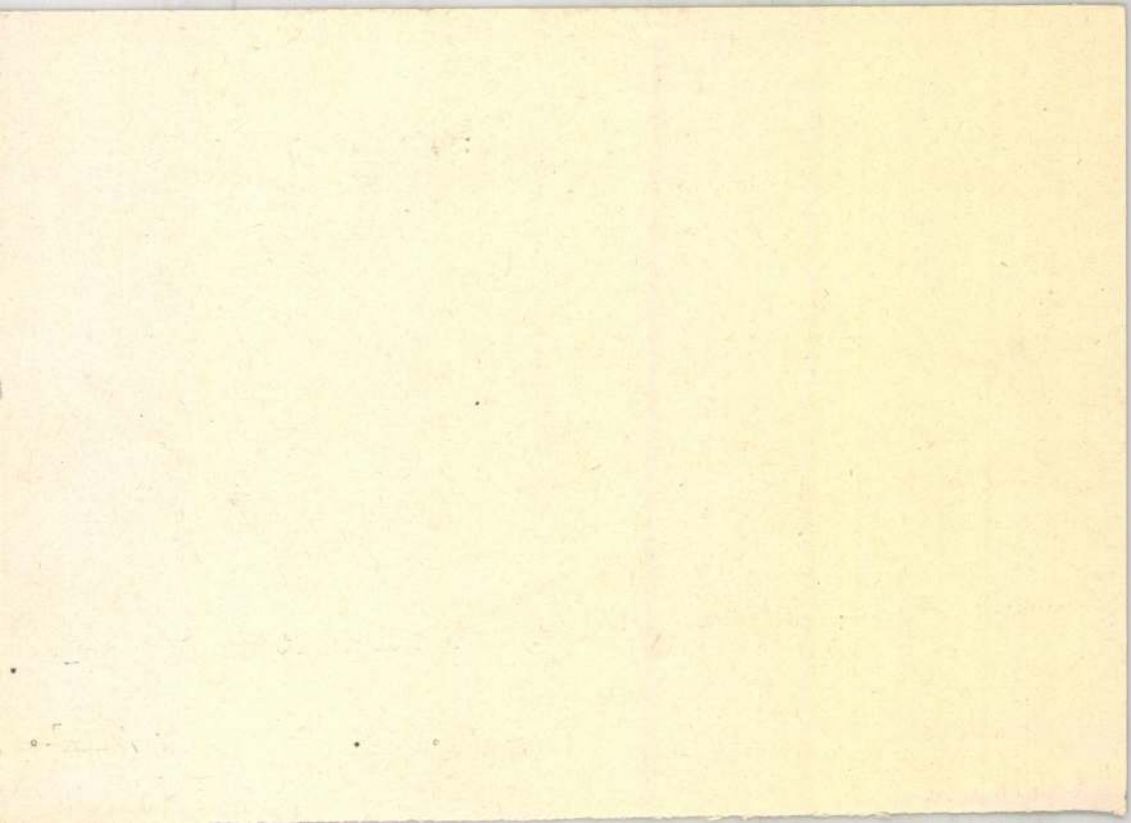
Tüskés Gábor: Kohán György két emlékkiállítása

97-98.

Tiszalaj, Szeged

1977. ápr.

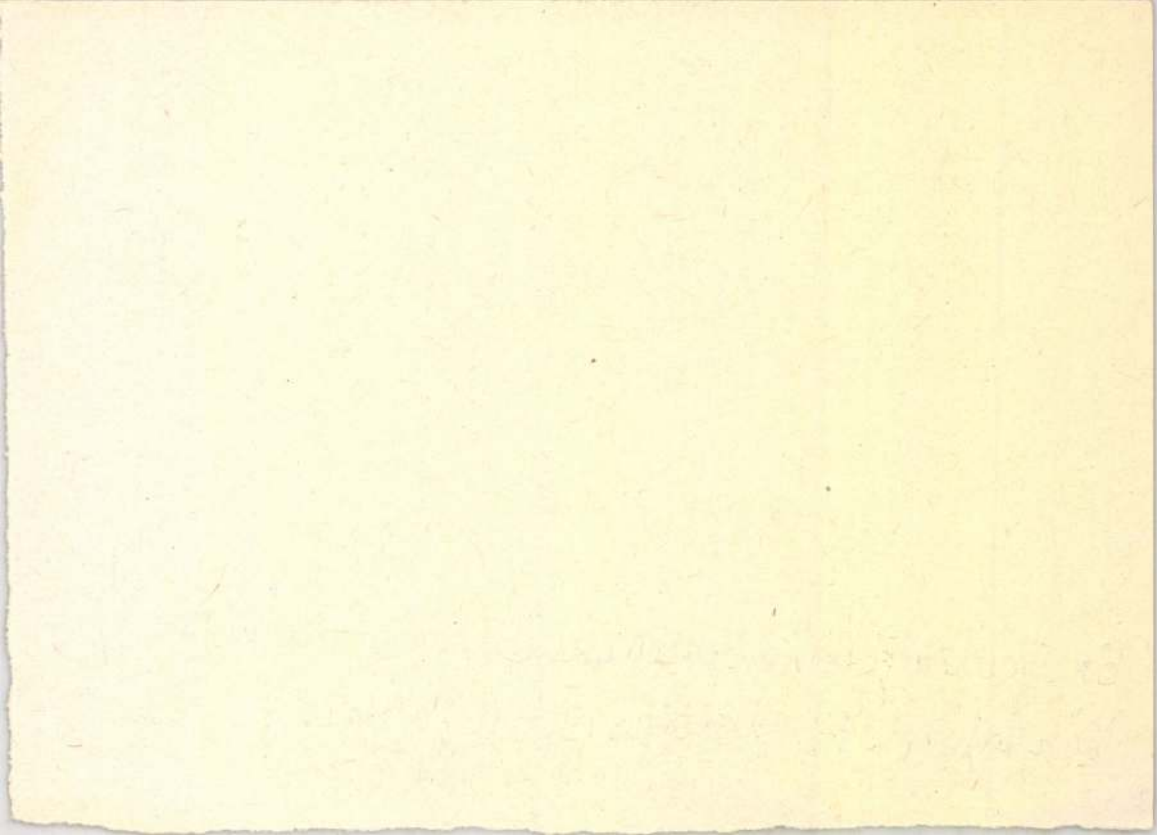
4 /XXXI.

Ferency Károly

Szántó Piroška példaképe közé
tartozik Ferency Károly is.

Brestyánszky, Lóma: Versenyfutás a változó¹ élettel
Nők Lapja, 1974. március 19 - 16. oldal.

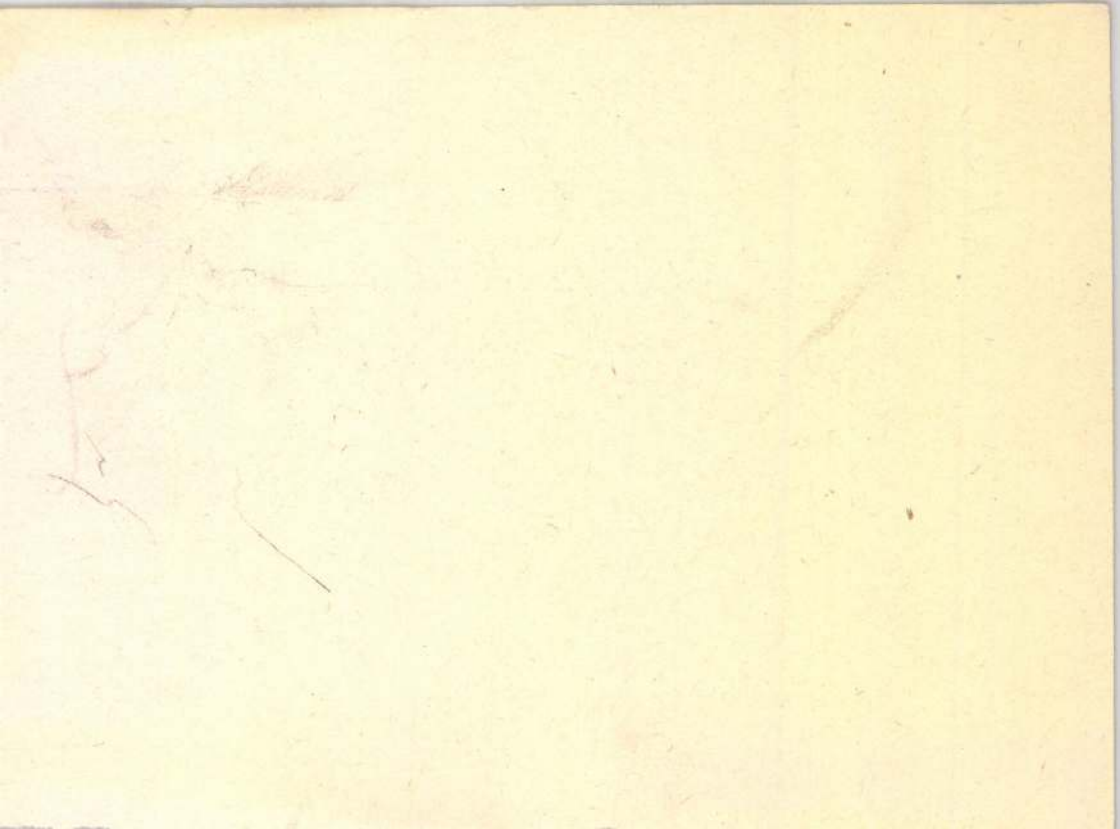

Ferenczy Károly

1905-ben Ferenczy Károly az
az Egressert kávéra,

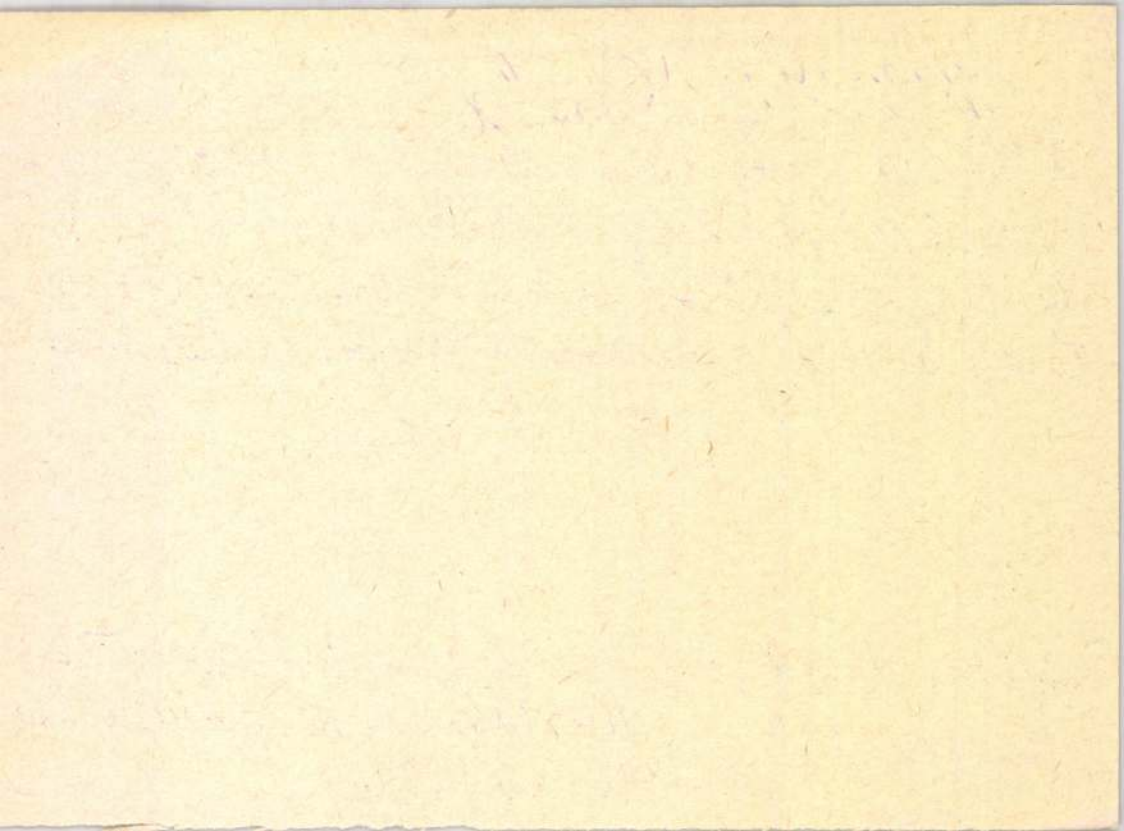
Federt: Egressert

Völk Szépe, 1977. június 16-10. oldal.

Ferenczy Károly festőművész
a Katona József Múzeumban megnyitja a nagy-
bányai művésztelep kiállítását. — A művész-
telep alapítója kért volt, első kiállítását 1944. dec.
19-án a régi Múzeumban rendezték meg.

Heltai Nándor: A Nagybányai Művésztelep
alkotásának szép kiállítását.
Péteri Nefele, 1946. okt. 24.

1021

Prasowe
Wydawnictwo
Dokumentacyjne
RSW „P-K-R”

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

Karoly Ferenczy
TRYBUNA LUDU

▲ ▲

Warszawa, Pl. Starynkiewicza 7

wydanie .....

Nr 310 z dn. 29 12: 1976

PLASTYKA

Szentendre

= siedziba malarzy

WYSTAWA „Węgierskie malarstwo z Szentendre”, którą oglądaliśmy w warszawskiej Zachęcie, jest ciekawą próbą ukazania ciągłości tradycji artystycznej, wiążącej się z określonym miejscem.

Na wystawie zgromadzono po kilka obrazów 42 autorów — od namalowanego w 1891 r. „Syna ogrodnika” Karoly'ego Ferenczy'ego, po powstałe w roku ubiegłym. Początkowo malarze osiedlali się w Szentendre dla piękna krajobrazu i starej architektury, wtulonej w stoki wzgórz, otaczających dolinę Dunaju. „Mostek w Szentendre” J. P. Goebela, „Doliny Anny” Beli Onody'ego lub skromne domostwa, ukryte wśród drzew na płótnach Andora Kantora czy Istvána Barty przypominają nam Kazimierz nad Wisłą.

Tematyka pejzażowa jest niewątpliwie motywem przewodnim wystawy i na jej przykładzie śledzić można przemiany stylów malarskich ostatniego półwiecza. Bowiem na początku lat dwudziestych Szentendre stało się jednym z ważniejszych ośrodków węgierskiej awangardy artystycznej. Na wystawie ujawniają się zjawiska, które równolegle występowały w malarstwie polskim. Tak np. dynamika kubizowanych brył budynków w obrazie Tibora Boromiszy „Plac Elżbiety wieczorem” z 1922 r. przywodzi na myśl polskich formistów, a ekspresyjna deformacja rysunków pastelem lub kredką Lajosa Vajdy — obrazu Witkacego.

Interesującym i na pewno zbyt mało u nas znanym twórcą był Jenő Paizs Goebel. Jego „Auto-

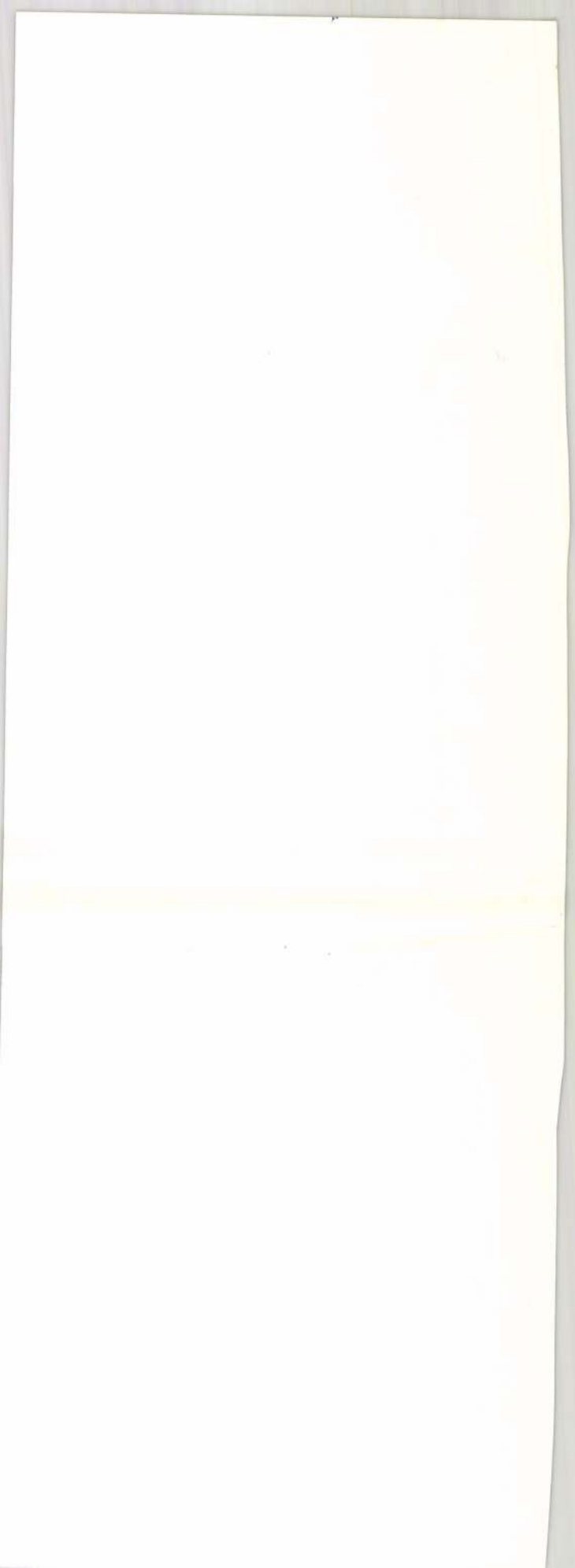
portret” i pejzaż „Brzeg Dunaju w Szentendre” z lat trzydziestych urzekają poetyckim realizmem. Dążenie do coraz prostszych środków wyrazu i coraz czystszej liryki śledzimy w obrazach Gyuli Czinyry.

W ciągu półwiecza przewinęli się przez Szentendre artyści, hołdujący różnym konwencjom plastycznym, jednak zwabiłi specyficznie, tworząc atmosferę tego miasta. Nie sposób wymienić wszystkich autorów, którzy by na to zasługiwali. Zwróćmy zatem uwagę jeszcze na kilku malarzy współczesnych. Walejami kolorystycznymi i formalnymi wyróżniają się prace Endre Balinta, zwłaszcza „Prze-wrócony krzyż”, a także bezprzedmiotowa kompozycja Karoly'ego Klimó. Obraz „Remont” — odrapaną ścianę domu przedstawioną z hiperrealistyczną wiernością — namalował Imre Kocsis, jeden z najmłodszych autorów na wystawie.

W natłoku zbyt gęsto, z braku miejsca, rozwieszonych obrazów, odkryłam jeszcze pełną wdzięku i przezabawne pastisze Margit Anny na tak zwaną twórczość „naiwną”. Artystka uzupełnia swoje malarstwo olejne collage'em, wkomponując kiczowate aniolki odpustowe lub nakładając np. na szyję oblubienicy w obrazie „Miłość” kołbę z... bordiury pluszowej kani-py.

Wystawa „Węgierskiego malarstwa z Szentendre” zachęca do bliższego zapoznania się z twórczością wielu zaprezentowanych na niej artystów.

EWA GARZTECKA

1021 Ferenczy Károly
Szentendrén

KIÁLLÍTÁS SZENTENDRÉN

A Ferenczy-család gyűjteményéből

A szentendrei Ferenczy Múzeum termeiben a magyar képzőművészet történetében előkelő helyet elfoglaló Ferenczy-család tagjainak egyes műveit csodálhatja meg a látogató. (Nemrég rendezték át a művészdinasztia nagy szobrász egyénisége, Ferenczy Béni művészetét dokumentáló tárlatot. Tulajdonképpen ez az átrendezés adta az ötletet, hogy bemutassuk a Ferenczy-családot, s hogy felhívjuk olvasóink figyelmét a kiállításra.)

A Ferenczy-család két legmarkánsabb alakja minden bizonnyal a festő Ferenczy Károly és a szob-

rász Ferenczy Béni. Ferenczy Károly (1862—1917) a XX. század magyar festészetének egyik legjelentősebb művésze, fia, Ferenczy Béni (1890—1967) a XX. század magyar szobrászatának kiemelkedő képviselője volt. Tehetségben, művészi kvalitásokban azonban alig-alig marad el tőlük Ferenczy Noémi (1890—1957), a magyar gobelínművészet felvirágoztatója, aki mellesleg Ferenczy Béni ikertestvére volt; s ha a sors más-ként nem akarja, talán Ferenczy Valér (1885—1954), a legidősebb testvér is felzárkózhatott volna

hozzájuk, ám rendkívüli tehetsége néhány év alatt ellobbant. A kép nem volna teljes, ha megfeledek-nénk Fialka Olgáról (1848—1930), Ferenczy Károly feleségéről (rokonházaság; unokatestvérek voltak), a három gyermek édesanyjáról: ő maga is kitűnően festett és rajzolt...

Ferenczy Károly a nagy-bányai művésztelep vezetője volt. Művészete a plein-air festés és az impresszionizmus eredményeit felhasználva új utat jelentett a századforduló festészetében. Életművében négy jellegzetes stí-luskorszak figyelhető meg: 1. 1889—92 (Szentendre), 2. 1893—96 (München), 3. 1896—1905 (Nagybánya), 4. 1905—1917 (Budapest—Nagybánya). Korai, szentendrei képeit a formák részletes elemzése, szürkésbarna rideg tónus és a rajz keménysége jellemzi. Müncheni festményein színei mélyebbek és gazdagabbak lettek. 1896-ban költözött Nagybányára. Ekkor alkotta az ember és a természet együttesének bensőséges hangulatú, humanista tartalommal telt remekműveit. A 10-es években az emberi test ábrázolása lett művészetének fő tárgya. A szentendrei múzeumban számos képe látható (József eladjaik testvérei, váz-

FERENCZY KÁROLY: KERTÉSZEK, 1891

Tavaszi kirándulás Zsámbékra

A főváros nyugati határa közelében terül el a *Zsámbéki-medence*. Ezt a 10—20 km széles, termékeny, lapályos vidéket északon a *Vörösvári-árok*, nyugaton a *Gerecke-hegység* keleti szegélye, délen a *Budapest—Győr* közötti vasútvonal, keleten pedig a *Nagykopasz-hegy* vonulatai határolják.

A medence névadója, a festői fekvésű Zsámbék község, amely a Nyakas-hegy hosszan elnyúló gerincének tövében, a medence nyugati szélén húzódik meg.

Zsámbék látnivalóinak megtekintését a *Nyakas-hegy* oldalába települt község középpontjából, a *Szabadság térről* célszerű elkezdeni.

Azonnal szembetűnik a falu feletti magaslatról az egész tájat uraló templomrom nagyszerű képe. Körülötte a hegyoldalon a régi középkori település máig fennmaradt utcái kanyarognak, festői összevisszaságban.

A várkastély.

Az épen maradt 9 magyarországi várkastély egyike. Az épület külseje egyszerű. Műemlék jellegét főhomlokzata adja, amely két saroktornyával korabarrokk kastélyokra emlékeztet. Belső kiképzése az átépítése során erősen megváltozott, de a földszinti folyosók megtartották barokk jellegüket.

A várkastéllyal szemben — a házak között beékelve —, 1739-ben emelt barokk *Mária-szobor* áll, amelyet valószínűleg *Zichy Miklós* emelt egy XVIII. század eleji pestisjárvány emlékére.

A török kút.

A magyarországi török hódoltság ritka emlékeként egy a XVI. században készült szilárd építésű török kutat láthatunk.

Jó vízű forrását, amelyet kőlapokkal fedett, kettős tagolású négyszöges építmény vesz körül, néhány lépcsőfokon lehet megközelíteni. 1892-ben restaurálták.

A templomrom.

Ha a török kúttól a *Nyakas-hegység* támaszkodó domb felé nézünk, romjain elénk tárul a *Zsámbéki templom*, a XIII. századbéli magyarországi építészeti egyik legszebb, egyszerűségében is monumentális alkotása. A nagyszerű építmény méltó párja legszebb román kori

emlékünknek, a *lébényi*, a *jáki* templomnak.

Ha megállunk mellette, azonnal megértjük, miért éppen ide építették a templomot. A hegy gerincének védelmét élvező templom mellől három égtáj felé szabadon száguldhatsz a pillantás: az egész *Zsámbéki-medence* áttekinthető. A magaslat kedvező kihasználása érdekében a templom építői attól a szokástól is eltértek, hogy a templom szentélye keletre nézzen, aminek folytán tengelye 46 fokkal északi irányba fordul...

A templom román jellegét elsősorban a külső formái mutatják, míg a *gótika* főleg a belső kőfaragásokban jelenkezik.

A templom átvészelte a tatárjárást. A *monostor 1475-ben IV. Sixtus pápa engedélyével a pálosok tulajdonába került, akik átépítették, majd 1541 után elhagyták azt.* A török megszállás alatt, 1609-ben katonák laktak a templom melletti kolostorban.

A török idők után használható állapotban levő templomot az 1763-as *földrendés* erősen megrongálta.

A kolostor-rom.

A templom északi oldalán álló, egykor hatalmas kolostorból csak az 1934-ben feltárt alapfalak alacsony maradványai láthatók; az épületek rekonstrukciója nem lehetséges. A kis, négyszöges udvart oszlopsoros „*kerengő*” vette körül. A kolostor lakói ezen az árkádokkal fedett kőszéken végezték napi elmélkedésüket, sétálgattak csendes beszélgetés közben. A műemlékvédelmi intézkedések során a templom körül ásatásoknál előkerült szépen faragott kőtöredékeket a kolostor egykori pincéjében gyűjtötték össze.

Az épen maradt pincétől nem messze egy másik boltozatos pincelejárata van, ahonnan mintegy 50 méter hosszú és két méter széles alagútszakasz ma is látható. *A néphit szerint itt egy Bicskéig húzódó nagy alagút kezdődik...*

A lámpamúzeum.

A hazánkban egvedülálló, Európa-szerte ismert *lámpamúzeum* külön érdekessége és, színes látnivalója a községnek. A múzeum magángyűjtemény, amelyet nagy gondnal, szeretettel és hozzáértéssel tartanak fent. Megtekintése külön élményt jelent.

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly (1862–1917): Tanulmánya a Háromkirályokhoz, olaj,
vászon, 53 × 66,5 cm; jelzés nélkül

Művészet, 1975. 3. M. old.

...dunk a sor,
ván, Berény,
alkotó, szol-
kor az ő mű-
tevékenység-
ett színekkel
portréja” c.
sére készült.
ó a lakásban:
festettek. A
Miklós alko-
pompás éles-
észséggel.

...ként festményből és grafikából – álló hagyaték
legszebb darabjaiból 1974 novemberében nyílt
kiállítás Pécsen. Lázár Béla – Lux Elek min-
tázta – bronzportréja pedig bekerült a Mo-
dern Képtárba, az adományozókat megörökí-
tő ábrázolások mellé.

Esetünkben a gyűjtő személye is növelheti
a gyűjtemény iránti érdeklődésünket. Lázár
Béla századunk első felében jelentékeny sze-
replője a művészeti közéletnek. Művészettör-
ténész, kritikus, kiállítás-szervező. Ismert alak-
ja a Café Lohengrin, majd a budapesti Japán

Faculty Kirof

U; Ph.D. 2001. 12. p. 22.

ro anti-inflammatory activities of different

ibed in details previously.

anti-inflammatory properties of different

x (nM)) Diluted blood (n)	<i>Proliferation</i> (IC ₅₀ val. (μ M))	<i>Proliferation</i> (IC ₅₀ val. (nM))
	76 ± 35 (5)	PHA PBMC (n)
2.0 ± 1.2 (5)	>120 (4)	54 ± 40 (5)
27 ± 18 (5)	15.7 ± 18.4 (6)	45 ± 23 (6)
140 ± 30 (5)	5.5 ± 3.5 (5)	22 ± 19 (5)

DÉL-MAGYARORSZÁG

1984 APR 2 17

Ferenczy Károly, festő
művész 1862-1914.

8

DM MAG

1021

Képek a múzeumban

Ferenczy Károly: Virágcsendélet

A magyar festészetben meghatározó szerepet játszik az érzelem-teljes magatartás. Nagyobb súlya van a pillanatnyi felhevüléseknek, a rövid távú programoknak, mint a következetesen végigvitt alkotói feladatvállalásoknak. Ferenczy Károly viszont a kivételek közé tartozik. Egyszerre festő-lirikus és poeta doctus: nagyhatású stílus- és iskolateremtő mester. Benne csúcsondott ki a nagybányaiak küldetése, a modern hazai piktúra megalapozása. Ő is a naturalizmussal kezdte, de a maga sajátos útján nemcsak a plain-air és az impresszionizmus lett a végállomása, hanem közel került a posztimpresszionizmushoz is.

Életművében a táj- és figurális témák uralkodnak. A kis méretű Virágcsendélet című olajkompozíciója tehát a rendhagyó alkotások közül való. Amilyenformán is jellegzetes, tanulságos mesterművel van dolgunk. Igaz, először csak az eleven, dekoratív színhatással és nagyvonalú tolmácsolással előadott egyszerű képelemekre figyelünk: a kékes drapériára, majd a vázára; a fehéres, zöldes virágcsokorra és az apró női szobrocskára. Látszólag statikus, bensőséges hangulatú képet látunk, aztán rájövünk: mégsem. A függőleges helyzetű főmotívum ugyanis egy átlós erővonalú környezetben helyezkedik el, így máris feszültség keletkezik. E kényes egyensúlyrendszerből azonban az ellenpontok sem hiányoznak: nézzük csak meg a virágformák ritmusát vagy a plasztikai figura kontrasztosan emelkedő lábát.

De jelentésében, tartalmában sem közömbös ez a csendélet. Mert a virágváza szecessziós vonaljátéka a növényi elemek félkörös sziluettjével analóg, ahogyan a cserép díszítőelemein is visszaköszönnek a virágalakzatok. Vagyis a kép a képen szituációját érzékeljük. A női aktszobor pedig formái, gondolati asszociációt kínál ehhez a több síkú vegetatív látványhoz.

Szó, ami szó: innen már csak egy kőhajításnyira van Csók István dekoratív, szimbolikus Tulipános ládája, egyáltalán, a Bernáth- és Szőnyi-féle posztimpresszionizmus.

SZUROMI PÁL

futnak

Pósz Jenő centenáriuma

zenvedett szenvedések aláásták egészségi állapotát. A már beteg embert 1921 őszén helyezték szabad lábra. Szenvedéseinek és rendőri felügyeletnek 1922. március 12-én — nemrégiben múlt 62 éve — bekövetkezett halála vetett véget.

A magyar munkásmozgalom emelkedően harcos személyiségét harmincnyolc évesen tették a Farkasréti temetőben.

Népszava korabeli száma így ücsúzott tőle: „Valamerre a síkek elfutnak a régi Magyarország határai felé, valamerre vasúti műhelyek gépei zakatoznak, ott megáll egy pillanatra a vasúti munkások dolgozó keze, meghallják a hirt: Pósz Jenő meghalt. De nem csak a vasúti munkásokra hajol rá a gyász ér-

zése, hanem a magyar munkásmozgalom minden harcosára is, mert Pósz Jenő nem csak egy szakszervezeti harcos volt, hanem a szociáldemokrata mozgalomé is, amíg csak szíve utolsó dobant. Élete példás volt, elvhűsége és akaratereje szilárd. Ama kevesek közül való volt, akik mindenüket feláldozzák a munkásmozgalom oltárkövének. Szóval és tollal szolgálta a vasúti munkások mozgalomát és erejét, teheiségét odaadta a pártmozgalomnak is...”

Pósz Jenő élete és munkássága ma is elevenen ható példakép. Szülővárosa akkor tisztelgett kegyelettel ennek a tudatos küzdőszellemnek, amikor a korábbi években Tarjánvárosban utcát adott nevének.

BÁTYAI JENŐ

A fiatal Pósz Jenő — balról a harmadik — a munkástársai körében

Dusa Lajos

Füstölgő négy patával

Ami nem lehet — csupa dallam.
Van, de nincs. Mert megfoghatatlan.
Kezdetből — s míg vagyunk — örökre
hív és előttünk válik köddé.

A zene is csak csodaszarvas,
nincs fölötte nyerges hatalmad
és ne is legyen. Hisz úgy messze,
lelked mélyéig mi vezetne?

Ez nyugalmad, ez velőt rázó
sikolyod, jajjal gurgulázó
kínod; s ha öröm, álmod álma:
utólag sajdul rád — hiánya.

De így is, úgy is benned jajgat.
Nem szolgál, így lehet hatalmad,
s törvényé emelve a jajszót
üzeni kemény mollban Bartók:

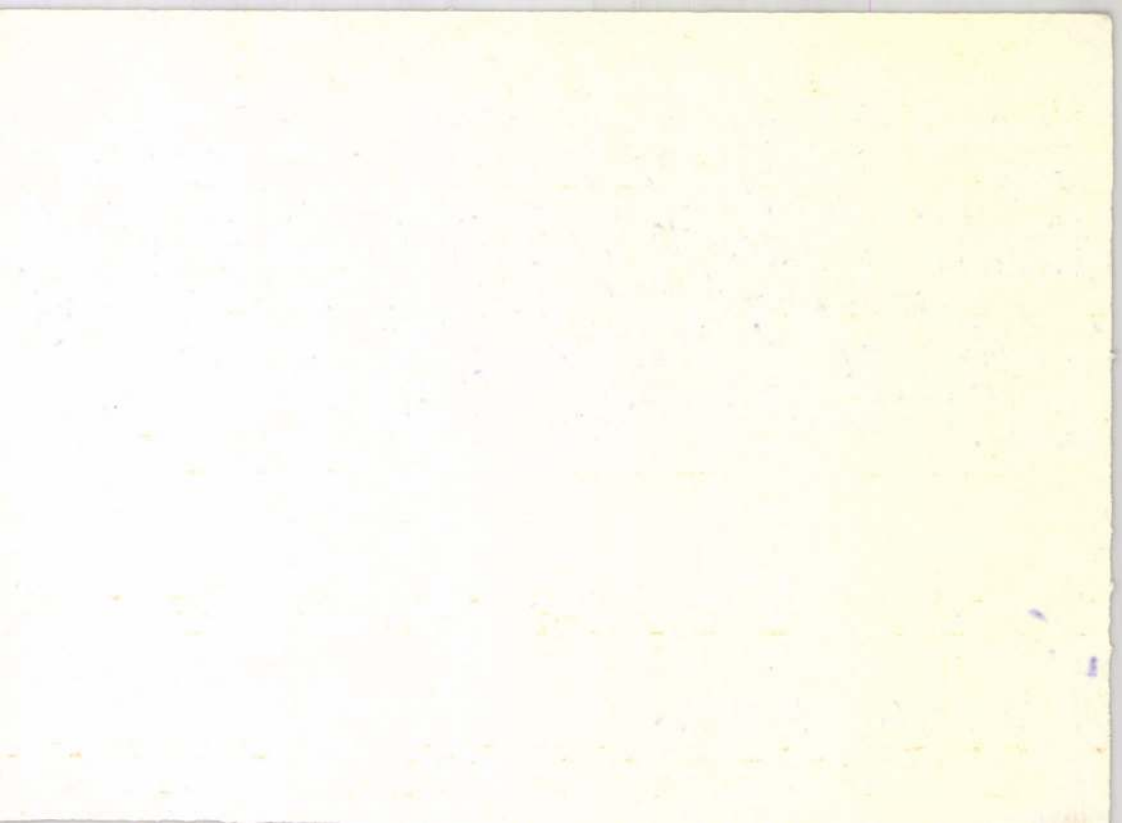
— Iszonyit, hogy mozdítsa lelked,
hogy pusztulásod ne szerethesd!
Füstölgő négy patával jajgat
szemédméltről a csodaszarvas

Ferenczy Karoly, festőművész (1862-1914).

A művészetet volt az, amikor tudatosan felvetődött a probléma, hogy lebecsülni Európában, behívni a lemaradást, ezt akarta a művészet is. Egyéni hangját művészet tanultól, elsősorban a festészetben. Műveit főleg Párizsban, ahol kapcsolatba került az európai modern franciákkal - de mégis más. Ferenczy Karoly, akire még nem elég ismertek, de ha valaki látna egy nagy terevű kiállítást valahol nyugati földön, az a lebecsülést hatna sokoldalú.

Sample.

1994. 11. 10. TV-2 műsor, 20.00

FERENCZY KÁROLY

Újírás

IRODALMI, MŰVÉSZETI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

XXVII. ÉVFOLYAM
1987. DECEMBER

12

A borítón és a mellékleten Ferenczy Károly művei.
Borító 1: Önarckép, 1893; Borító 2: Nápolyi emlék, 1896;
Borító 3: Madárdal, 1893; Borító 4: Szakállas Béni, 1912
Melléklet 1/1: Márciusi est, 1902; Melléklet 1/2: Háromkirályok, 1898; Melléklet
2: Október, 1903; Melléklet 3-4: Alvó nő, 1912; Melléklet 5: A hegyi beszéd
második változatának jobb oldala, 1897. (A Nápolyi emlék és az Alvó nő című
képek fotóját Petrás István, a többit ifj. Schiller Alfréd készítette).

új írás

Ára: 17 Ft

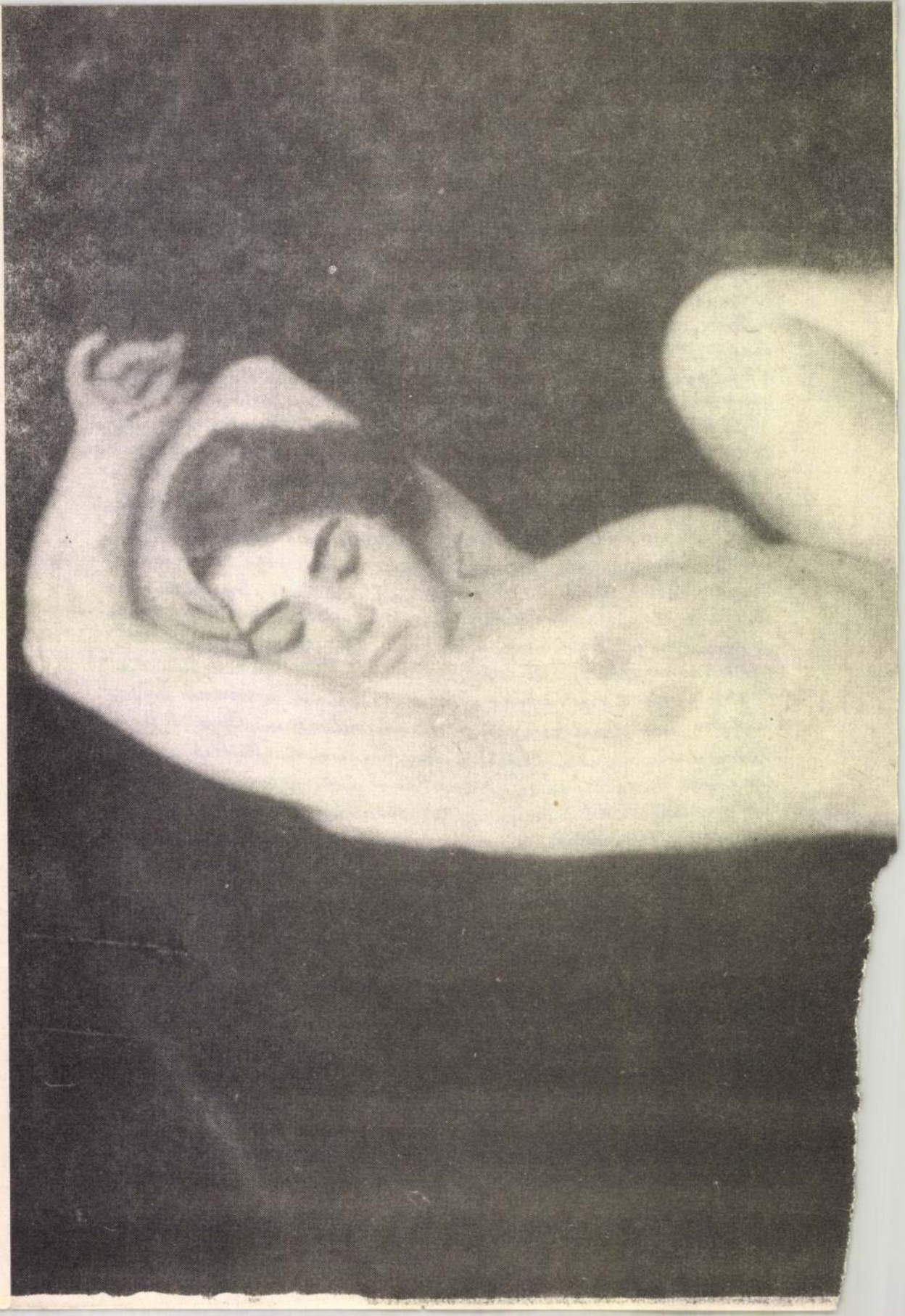
új írás 12

12

Ferencaz Karoly = fenyősziget

Mint lombos zöld erdőnűben a nappány zebra = nyája, tömött, sűrű,
 sülid vadonban fehérpoltos = barna poltos menés, tanka lovak vonuló barna
 ember = magánya: ember = éjzakaromban libepré, priuskiölve, fűzra, lagyon,
 lassan átsobog, megáll, topog, zizeg, salsig a megváltozható lény = sokaság,
 s a lovakon zöld aranyhímzés, s a lovak farm aranypalást, fénypalást aranyból,
 s a sügös arannyal átcsurgó sülid zöld parázs, mint a megmaradás irské,
 selyemnyáza reménye, s itt = ott a zöld salsogás alatti aranyrózs = öüllye diadon
 világitó viasszal rost = seprű levélkőnt lingue hull, mint a fény varázsoldója
 dülledve áli az aranykalász Krisztus = szakkult, a fény hüvelyéből kidudorodó
 óriás fekete tejás: a sikkasztó ásvány = szilárkokkal behintett ló = szomogyó,
 s Fenus palástja zöld = eres sárga rózsaszín m, s zöldbe = olvad sárga gyertyák az
 apostolok, s mint napoltos vörben ringó zöld moszatnyál óriány = nyala boba
 sőt, kabról lekapart arany = pikkelyek: a zöld nőmarag arany = plárekkel, arany =
 pontonkal rezeg. S ott lennt, az arany = fésűkkel fölcsantott vadon = sűrűben,
 amely csak lomb = tetejével sursog, zenél, dörmög, sziszeg és döngöcsé, mint
 óriás zöld ásványos bogár a felhő = kagylós kék üdvösség alatt, s lombkorona,
 lomb alatt nincs szelbeszede, vitorlája, szárnya, csak a csajék, bokrok, fűvek,
 csalanok aranytörpe barna dussogása, fekete csipke = lepője, küllő = kúrasága,
 ott bent a zöld = hűnyon, sűrűség = hűnyon, a lény = viris ritka lapályon, mi ott
 aranytalon ül, áll, murgue ártórog, rózsaszín nyújként némán isibonyra f. lerg-
 az tokn = állap. Hal ember = szep Heppi Bőred, s pánclány, s zelvényes, velt,
 vakkeritűs pánclakat, páncl = szak, fémleokra = felhőzött pánclórostely erüst
 borongása, rados erüstömály gyász, a rózsaszín intés, a rózsaszín fényzöld
 fűzizom ember = fonat varázsa, s a fekete méhelen aszony Goya = búcsúzára,
 Renoir = alkakma, diamet = irgalom = máglya, s arany = tömbszikkak, napemny =
 citromlepké bordás szárnyfülek választják el a csikkelyes és márcilyes és
 a fehér valóság = irást a barna valóság = tomálytól és üllöm hull redő =
 ümpeivel a bibor báronyságot, s a barna lovas = korsi, a sárga a templom =
 torony serelemes irrás = srelvény Coernus Tibor delutáni szfeld = sivelöl,
 s Ferencaz Béni szakkall = bolyhos tündés = korszó arca éghabos földmész!
 Ki figgrel rád? És rám ki figgrel? Ki akanta, hogy élvé meg ne haljunk?
 Ki mondja most, hogy lenni érdemes? Ki mondja most helyeket és utat
 a fényt, a fényt, a fényt, a tiorta, fényt, té Fenyősziget Fenyősziget, Fenyősziget,
 Fenyősziget = Nörlek, Magyarország = éjzakaromban fenyőszüöttel magonyos: ngy,
 elhagyottak = éjzakaromban fekete ösüregében libegő illeszi Tarta Okos Fenyősziget,
 világitó fényből, utestök me sxi = messi ember = lény = brulekelt, mely =
 braktas a fény = valóra, sűrűség fénymező = lebegés a fekete üm = rnatson.
 És Atya Endre róncos, gyűlt gipszleves halotti máskja a ringó hold, sötét
 bárony = világszben, s fölöttük kö = norko fáj, hűdítő római = kori kü = in dás tel =
 rrtas, ki fonatos rothadó fehér kúdober a Kecsesi temetőben.

Fuhász Ferenc

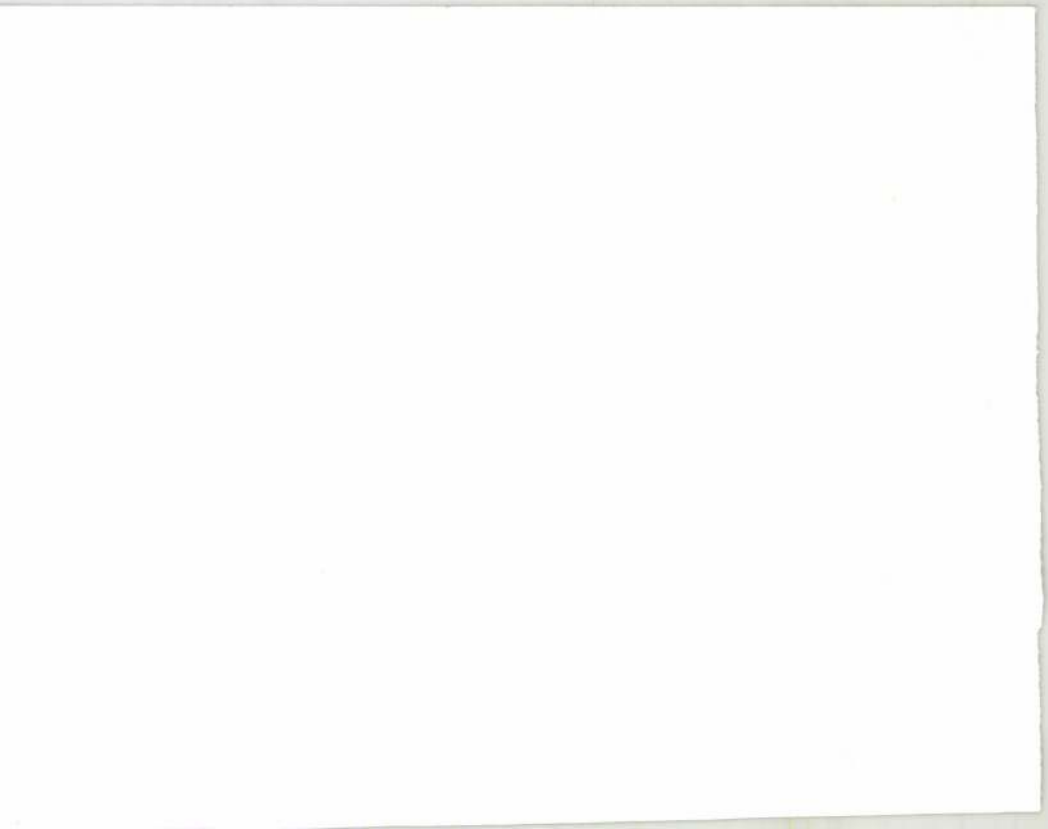

Freny Kóraly Jostó

l'nd: Komor Konelluál

(Szeessió a Baiskítöl Belgyddig)

Nepnalsodg, 1988. júl. 23.

Ferenczy Károly, (Köttemény) 1862-1917.

TIT Tárlathoz

Jan. 20.

15.00 Ferenczy Károly

Veretli: Szabó Katalin.

Magyar Nemzeti Galéria,
1985. január,

Fereny Károly, festőművész 1862-1917.

Tárlatvezetősek.

marc. 10. 15 óra, Fereny Károly és Nagybányai,
Vezető: Ruz. Yond művészeti.

Magyar Nemzeti Galéria,
1985. márc.

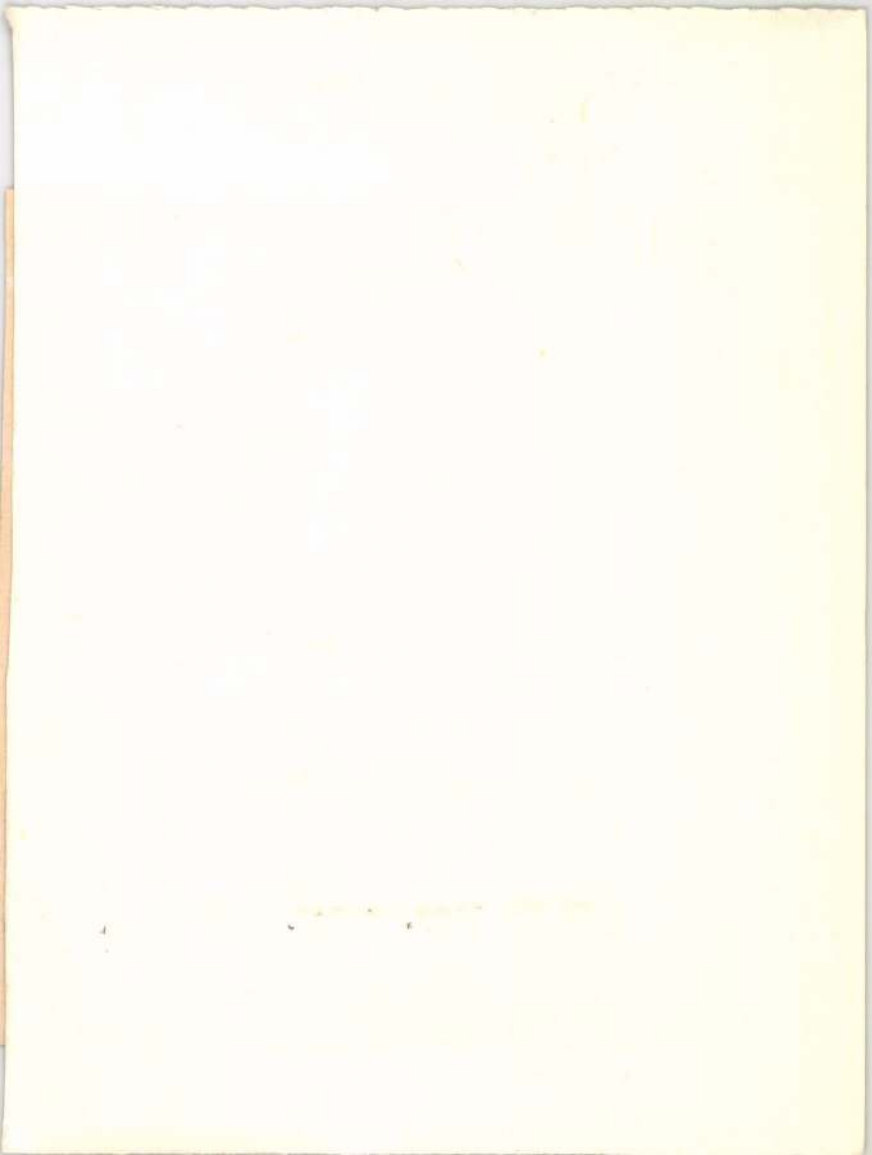

FERENCZY KÁROLY

A NEMZETI GALÉRIA XX. SZÁZADI GYŰJTEMÉNYE

A Magyar Nemzeti Galériában megnyílt a XX. század festészetét és szobrászatát bemutató új, állandó kiállítás. Az új bemutató azért is figyelemre méltó, mert teljessé teszi a Galéria állandó tárlatainak sorát: ezentúl a magyar művészet az államalapítás korától napjainkig követhető nyomon a várbeli kiállításokon. Képünkön Ferenczy Károly Nyilazók című festménye.

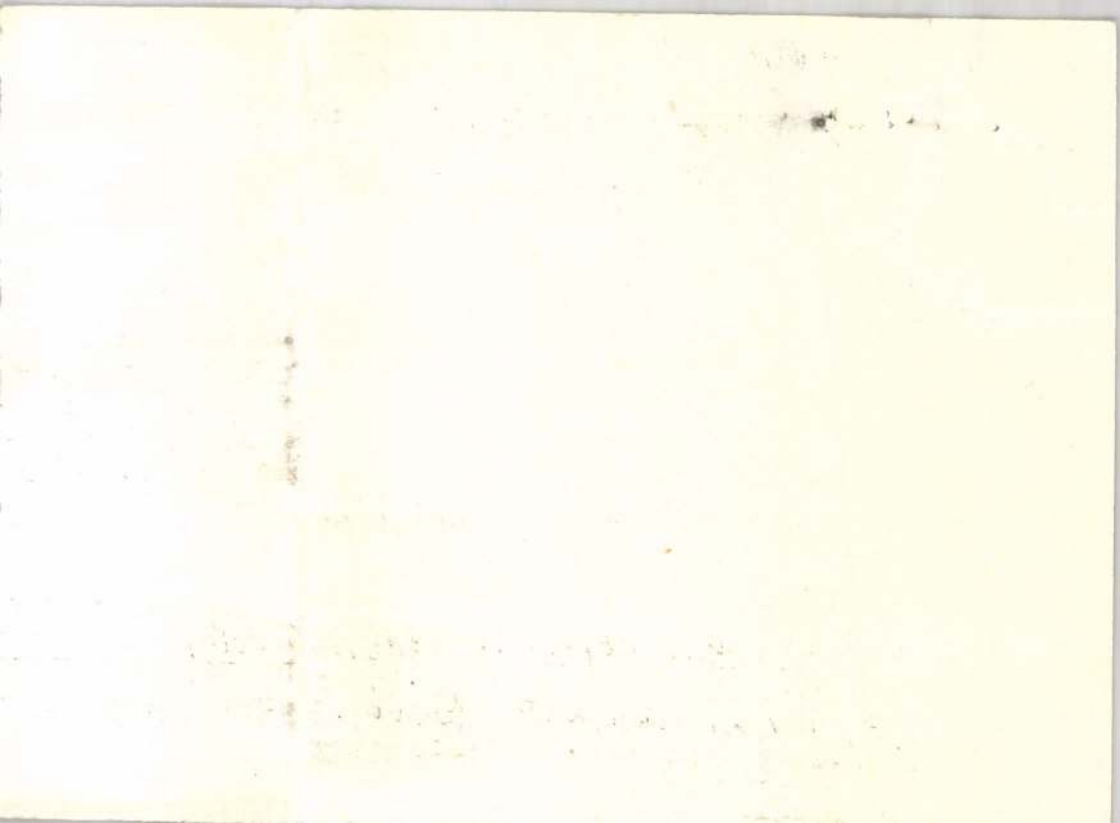

Förerony Károly, festőművész (1868-1914)

A millenniumi művészet kiállításai, az óriási képtárlatok
még ott vannak az új nemzedék művei is. Förerony Károly
az eredetiség és a képzőművészet tiszteletének szellemi
örökösöként.

Tejéreték a magyar képzőművészet történetéről.

1924. XI. p. TV 2. műsor, 21.50 (5. év).

/zene/

- Ferenczy Károly hasonló kezdetek után jutott el Nagybányá-

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

sejtelmes ünnepélyes természeti hangulatot tárt fel.

/zene/

- Ferenczy igyekezett szabadulni minden előzetes művészi szemponttól és előzetes tudástól ami a természeti jelenség optikai képét, látszatát befolyásolhatná és elváltoztathatná. Festésmódjának elve elsősorban fiziológiai. A szem viszonya a környező világhoz. Amit lát és ahogyan látja azt igyekszik rögzíteni, egyébbel nem törődik.

/zene/

- A nagybányai gazdag természetben való élet közben fejlődtek ki bennem azok a művészi törekvések, amelyek hatása alatt az utóbbi évek óta dolgozom. A kifejezésmódja amit szüntelenül keresek erős, kolorisztikus természetűség, összefoglaló alapelv/?/.

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

/zene/

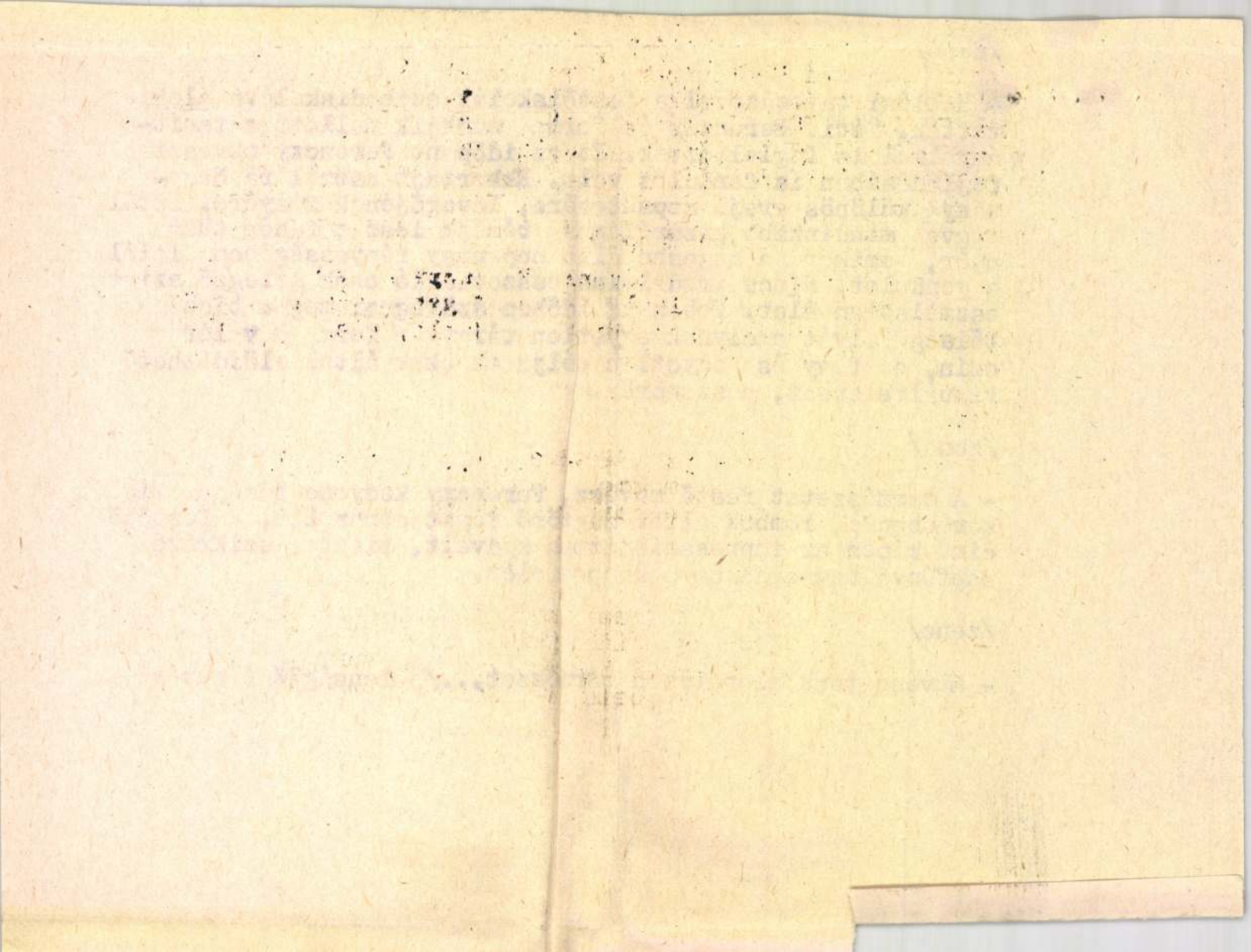
- Hollósi távozásával a festőiskolát szabadiskolává alakították. ¹⁸Éti, Ferenczy és ¹⁹orma munkáik mellett a tanítványokkal is foglalkoztak. Ez az időpont Ferenczy művészi fejlődésében is fordulat volt. Ekkortájt eszmél rá Nagy-bánya különös erejű napsütésére, levegőjének fényére. Ettől fogva mindinkább kizárólagos témája lesz a fehér tűző nyár, amikor a magasan álló nap nagy fényességében elalél a gondolat. Nincs irodalmias asszociáció csak lélegző szinte eszméletlen élet. Ebben az időben szövegezi meg a tiszta festőiség elvét amelynek egyetlen tárgya a forma a valér a szín, a fény és egyetlen célja az ezek által előidézhető vizuális érzet, a szemöröm.

/zene/

- A természetet festő művész, Ferenczy kedvenc témája. Míg korábban a lombok által megtörő fényt ábrázolta, A festőnő című képén az impresszionizmus kedvelt, tiszta, szikrázó napfénye ragyogja be a kompozíciót.

/zene/

- Művészetünk alapelve a természet.../jelenség?/ A művész

belsejében kialakuló természeti képnek kell elindítani az alkotás folyamatát és az objektív kép csak segítségül szolgál ennek rögzítéséhez.

/zene/

- Elveinek összegzése az 1903-ban festett Október című képe. Ferenczy elérte a magaelé tűzött célt, a levegő perspektíva festészetének technikai, művészi megvalósítását.

/zene/

- A XX. század első éveit meghozták számára a teljes siker. Ferenczy 1903-as kiállítása után már elismert mester volt. 1906-ban Szinyei határozott kívánságára nevezték ki tanárnak a Képzőművészeti Főiskolára, ahová Réti 1913-ban követte.

16 - 17

1. On 15, 1911, the following were received from the
1. On 15, 1911, the following were received from the
1. On 15, 1911, the following were received from the

1. On 15, 1911, the following were received from the
1. On 15, 1911, the following were received from the
1. On 15, 1911, the following were received from the

1. On 15, 1911, the following were received from the
1. On 15, 1911, the following were received from the
1. On 15, 1911, the following were received from the

ra. Első képemet Kallós Ede portréját, 1889-ben festettem Párizsban, ahol akkor együtt dolgoztunk a Julien akadémián. A Bastian L'Page féle naturalizmusnak a korszaka volt az. Hazakerülvén Párizsból négy évig laktam Szentendrén. Sem a művészetet, sem a természetet nem ismertem eléggé, hogy a szentendrei magány hasznomba lehetett volna.

/zene/

- 1893-tól Münchenben éltem ahol a művészi analízis és szintézis határaival sikerült némileg tisztába jönnöm. Megértettem az embernek a környező természettel való viszonyát is. Ennek kifejezését próbálhattam akkori munkáimban.

/zene/

--Mikor 1896 nyarán Ferenczy családotól csatlakozott a már Nagybányán dolgozó festők társaságához, már elszakadt a Bastian L'Page iránytól, visszatért annak eredetéhez a planelhez. Ettől kezdve figyelme a tudatos, természeti látványon alapuló festészet felé fordult.

/zene/

- A magyar festészetben, Szinyei félbehagyott művét a nagybányaiak végezték el. Ferenczynek Nagybányára érkeztek már birtokában volt művészetének leglényegesebb alapeleme a vizuális valóság tudatos, elfogulatlan szemlélete. Az első nagy mű A hegyi beszéd még azon a nyáron megszületett. A nagybányai táj nagyvonalu nyugalma, az alakok, tömegek foltszerű megjelenítése volt az első lépés. 1897-ben még egyszer elkészítette a képet. Célját jobban megközelítette. Az alakok mértéke megnőtt, nem vesztek el a természetben. A látóhatár horizontja eltűnt, a csoportok beleolvadtak a környezetbe.

/zene/

- A táj és figura összzhatásának megoldása volt a következő lépés. 1898 koratavasától kereste a Hgrom királyok változataival, a Hazatérő favágók című képével a látvány és a kompozíció egységét.

/zene/

- Ferenczy a látott világ egységeit nem bontotta apró különálló színfoltokra, hanem egyöntetű nagy síkokba foglalta és az ezer meg ezer valört, megvilágítási értéket, három, négy valér egységbe tömörítette. A fákon átszűrődő fény, a lombzövedéken megtört reflexeivel, beborította a lovasokat,

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second section of faint, illegible text, appearing as several lines of a letter or document.

Third section of faint, illegible text, continuing the main body of the document.

Bottom section of faint, illegible text, possibly a signature block or concluding remarks.

Ferencvay Könyv

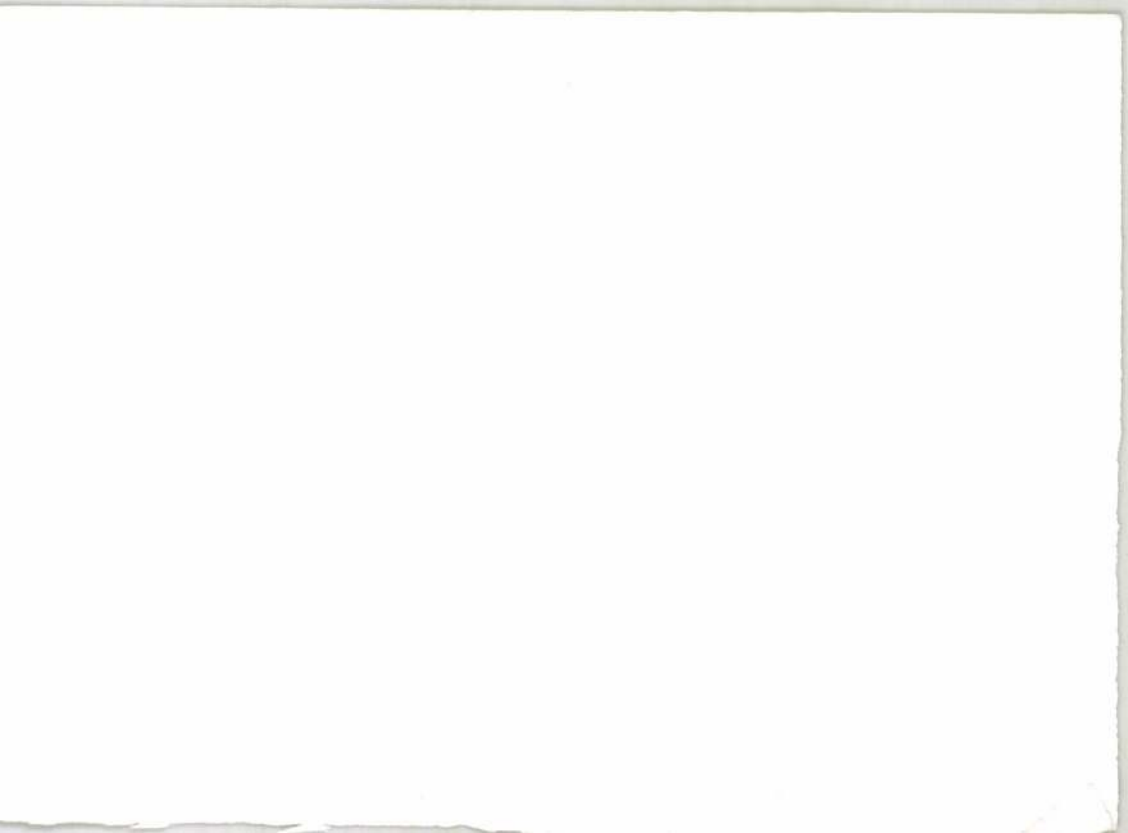
festőművén

"Képzőművészet" sorozata, [művészet].

a Kiscelli Múzeum Kiskölköcsön.

Művészeti (Tolna)

1983 nov. 6.

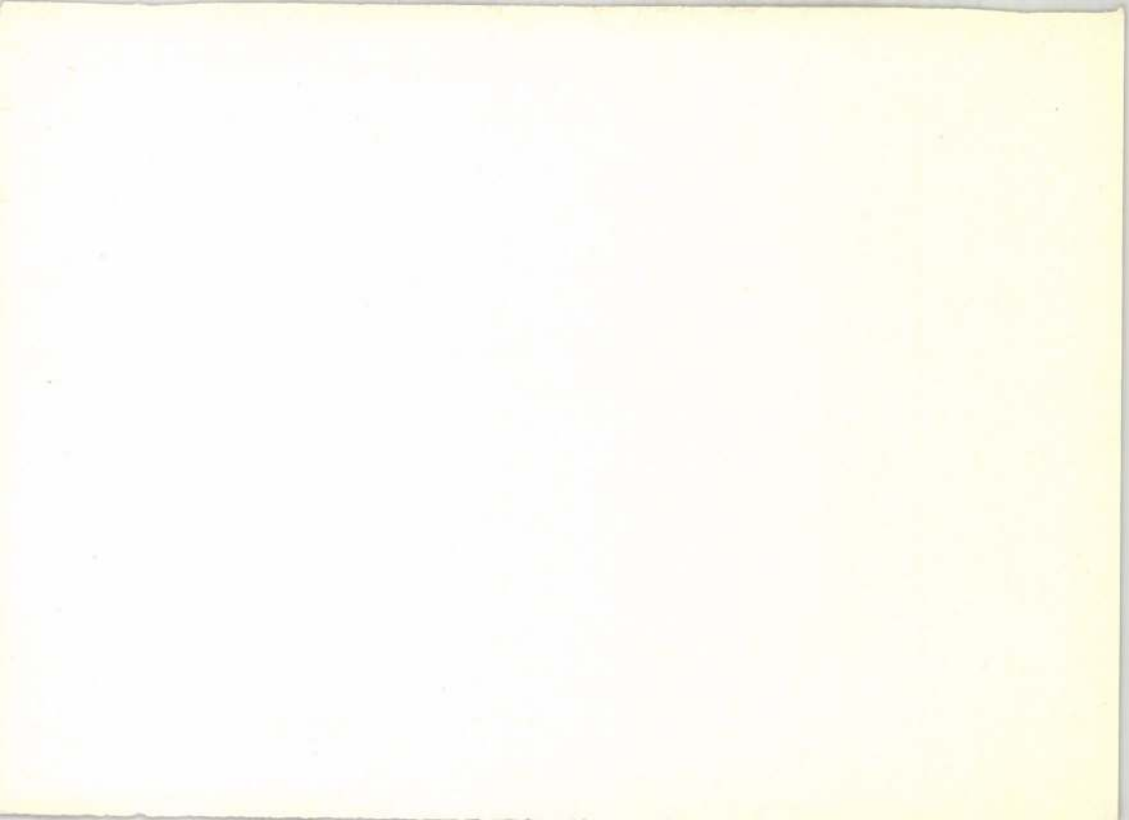
Ferenczy Károly, festőművész 1862-1914.

Emlékezés Örgény Dorisre.

Örgény Doris Münchenben is tanult, készített
Ferenczy Károly és Rippl-Rónai József tőrdarab-
seit, de igazán műhelye, istanyháza Páris lett.

Dumántuli Napló,
1913. máj. 28.

Ferenczy Károly 1862-1941.

festőművész

az új Föderasi Képtár
premierje.

Nejmnava

1982. nov. 25.

Fereny Károly, festőművész [1862-1914].

Fereny Beni szobrászművész néhány érem
a Fereny családnak a tárgyait ábrázolja, így
az életrajzát, Fereny Károlyt, és ikertestvérét,
Noémit.

Pest Magyar Hírlap,
1911. márc. 14.

FERENCZY KÁROLY, festő

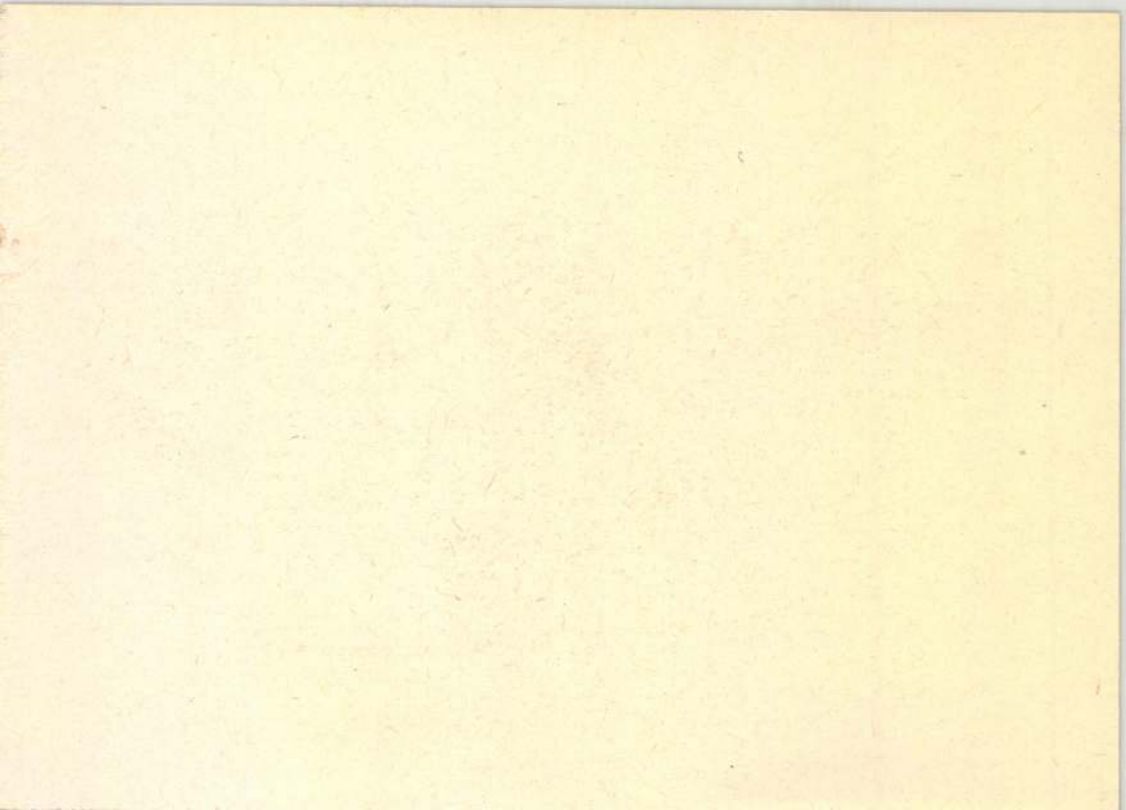

Gégesi Kiss Pál akadémikus kisebb képtára való anyagot
ajándékozott a Pécsi Modern Magyar Képtár Megalapításához
hogy kívánságára a gyűjteményt ma is Forgách Hann Keresébet
Kisgyűjtemény néven viseli, az adományozó művészfelesé-
ge után. Így egy csoportra oly művészi alkotások kerül-
tek a pécsi múzeum birtokába, mint: Ferenczy Karoly műve

37. old

Hallasi Keresébet: Modern Magyar Képtár Pécsen 37. old

Műzeumi Magazin, 1969. 2. sz. Bpest.

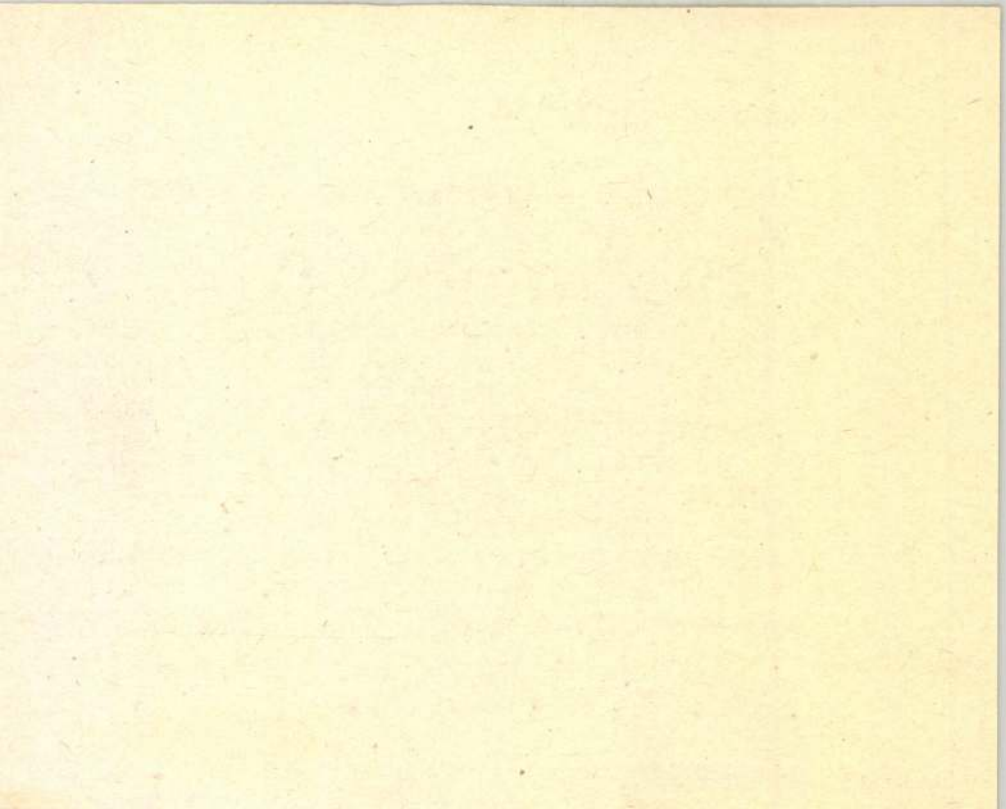

Ferenczy Károly

Tóth Menyhért -Mücsarnokban rendezett- kiállítását ismerteti Vadas József: "Termékeny ugar" címmel. Felsorolja a festőelődöket, a magyar tájfestészet nagyjait: id. Markó Károlyt, Szinyei Merse Pált, Ferenczy Károlyt, Réti Istvánt és azokat, akiknek vállalkozását magáévá teszi: Nagy István, Koszta József, Tornyai János, -de külön uton haladva. Nem követi őket, "legfőbb ihletője a szülőföldje az alföldi táj és az alföldi ember"-mondja a kritika.

Kiemeli mesterét, Vaszary Jánost és művészetét, hatását a tanítványra.

A Vadas-kritikát lásd: Tóth Menyhért nevénel. Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 20. XX. évf. 47. sz. 12. lap.

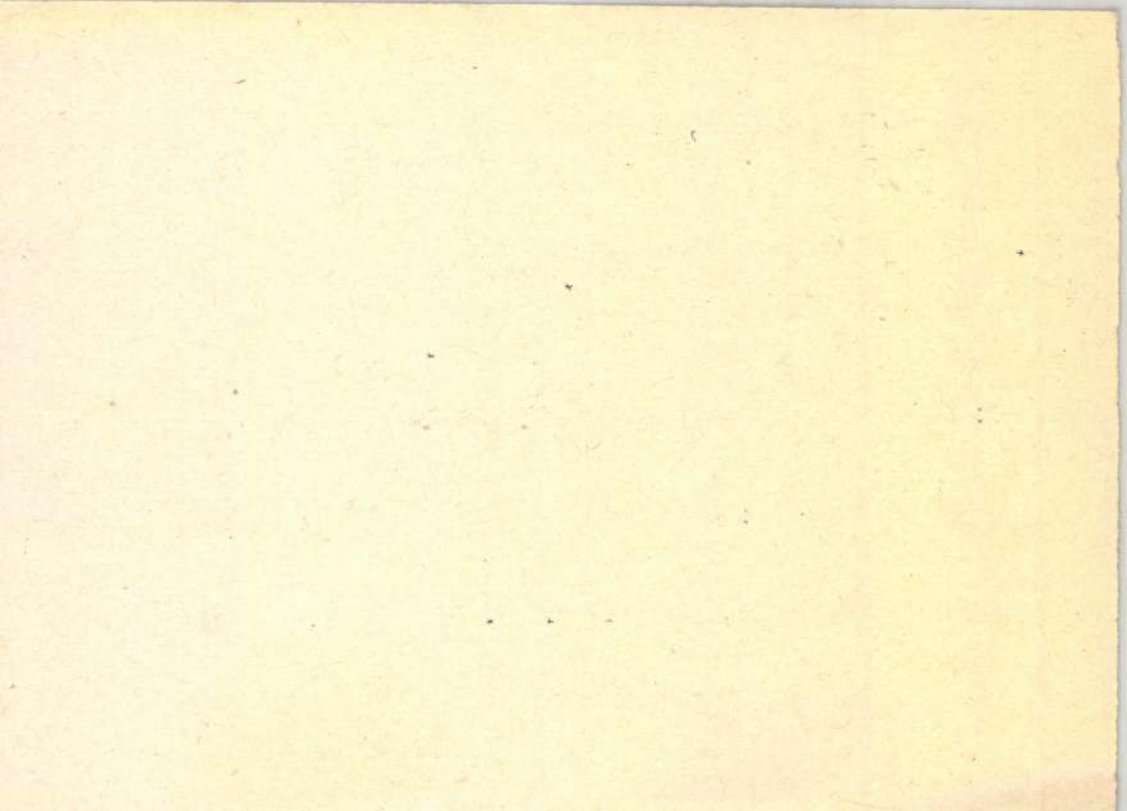
FERENCZY KAROLY, festő

***

Dr. Tompa Kálmán orvos gyűjteményét életjáradékért a Modern Magyar Képtárnak adta. 180 művész 388 képéből áll a gyűjtemény. A Tompa gyűjtemény sok vonatkozásban kiegészíti a Gegesi és Tamás fiale anyagot. Így már bemutatatható a Képtárban Nagybánya plein-air festészete is, többek között : Ferenczy Karoly művei. 38. old

HALLAMA ERZSÉBET: Modern Magyar Képtár Pécsen 37. old

Múzeumi Magazin, 1969. 2.sz.

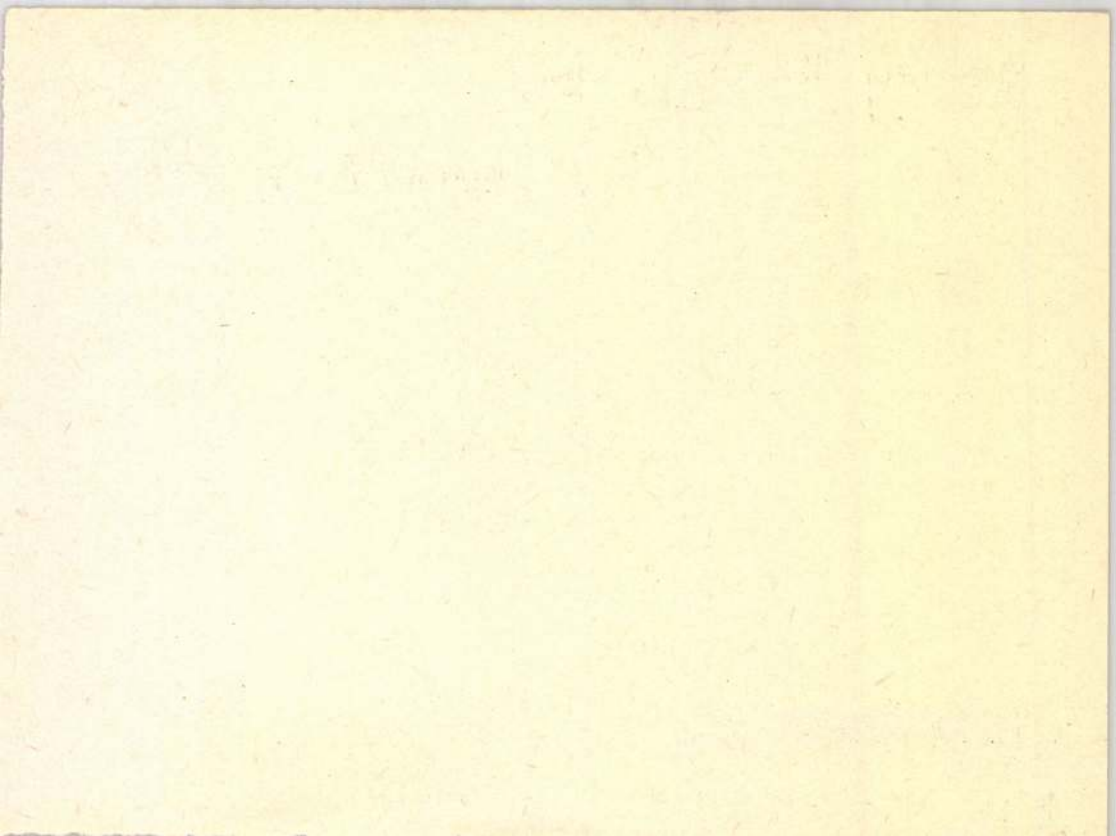

Ternovszky Károly, festő

L: Kinyei Mese Pál

-: Kécheői Kult. programból

Népszabadság, Bp. 1977. márc. 12.

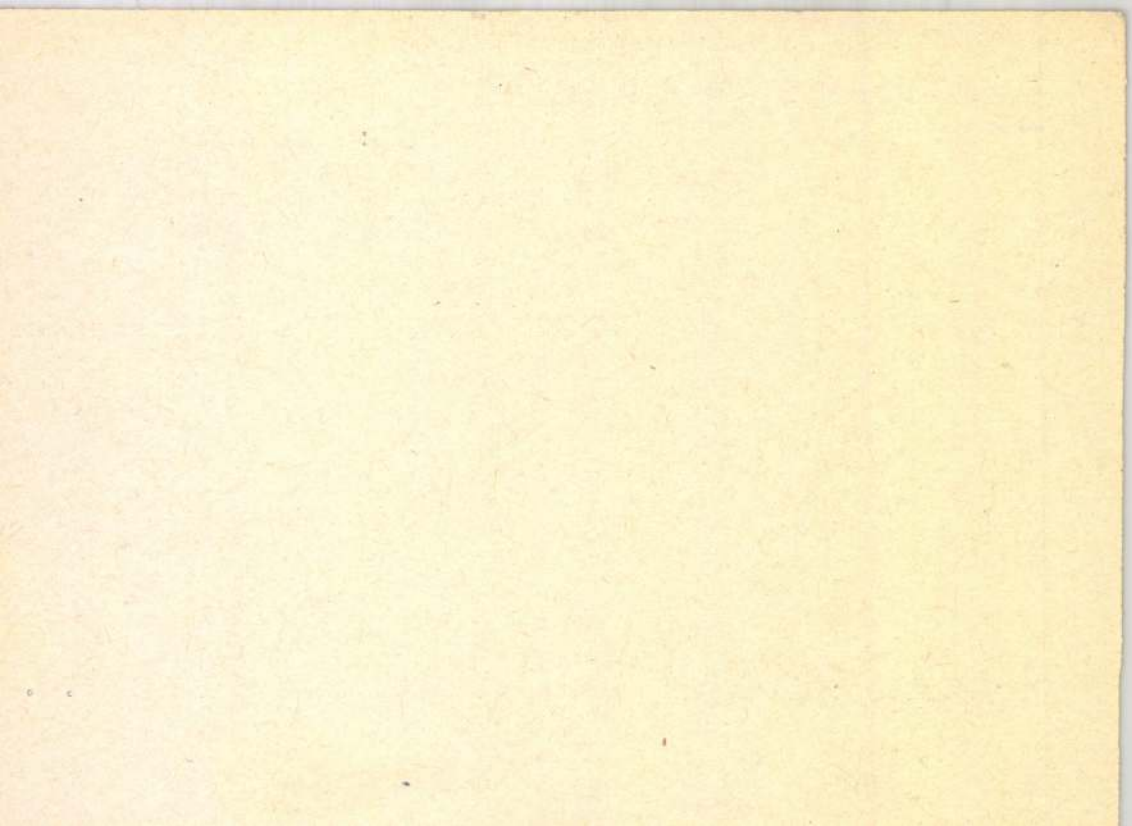

Terenczy Károly, keső-

L:Uitz Béla

Nagy Zoltán:Kilencven éve született Uitz Béla 7.o.

Nép szabadság, Bp. 1977. márc. 8.

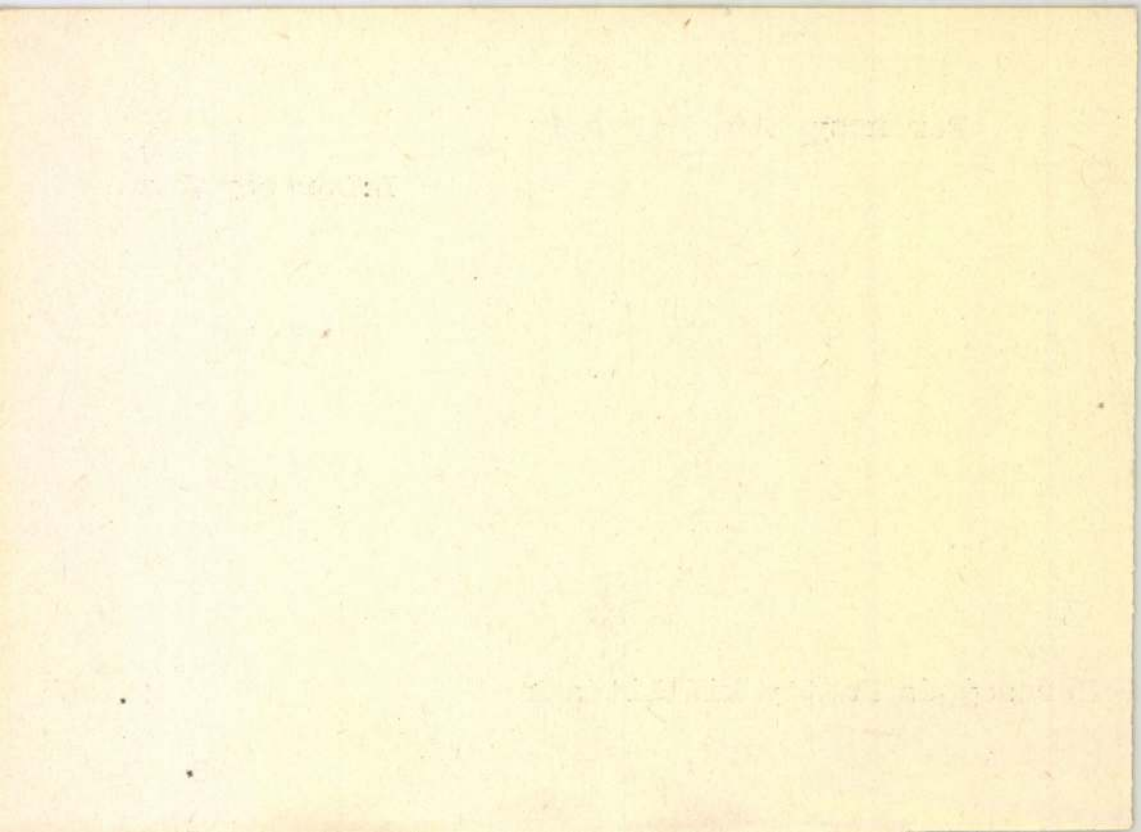
Ferenczy Károly, ksb

L:Barcsay Jenő

Barcsay és Kmetty kiállítások

2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. febr. 8.

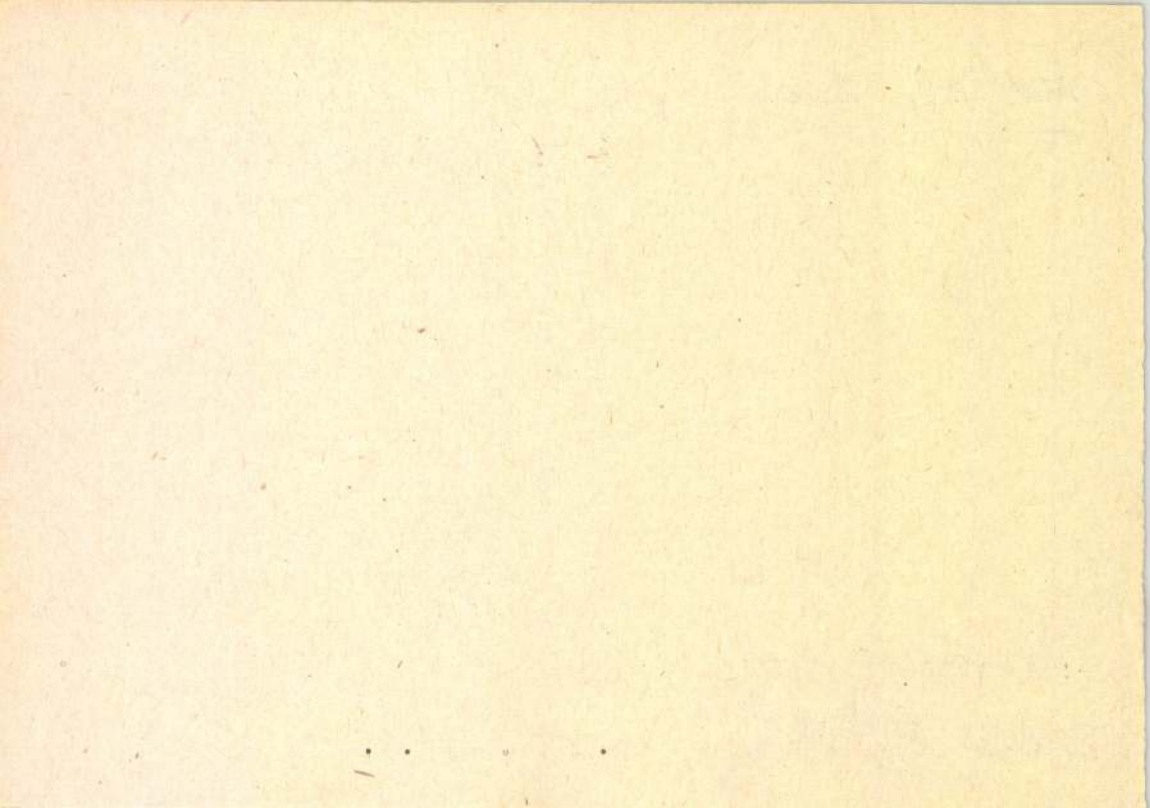
Ferenczy Károly, festő

L: Ferenczy Béni

-:Szentendrei nyár

2.

Esti illusztráció, Bp.1977.márc.2.

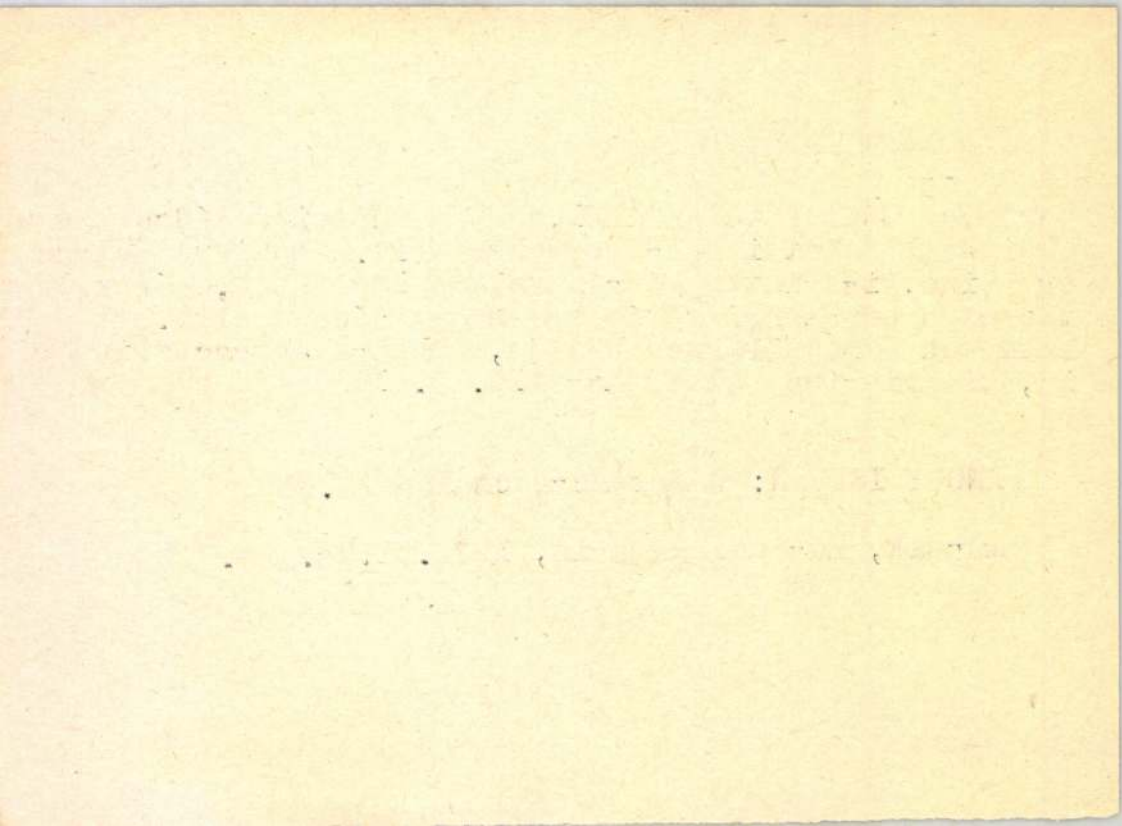
FERENCZY KÁROLY, festő

Ferenczy Béni írta apjáról, hogy a "Hegyibeszéd" helye a Jókai domb feletti Gesztenyésben volt. A "motivum" helye egy sima, vízszintes részén volt a legelőnek, szép rálátás al a Gesztenyésre és egy nagy szénakazalra. Itt gyűlekeztek a modellek nagybátyja, Ferenczy Ferenc színművésze is, aki Krisztus alakjához ült. 3. old

JÁNOSY ISTVÁN: A Ferenczy család 2. old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1973. 1. sz. 5p.

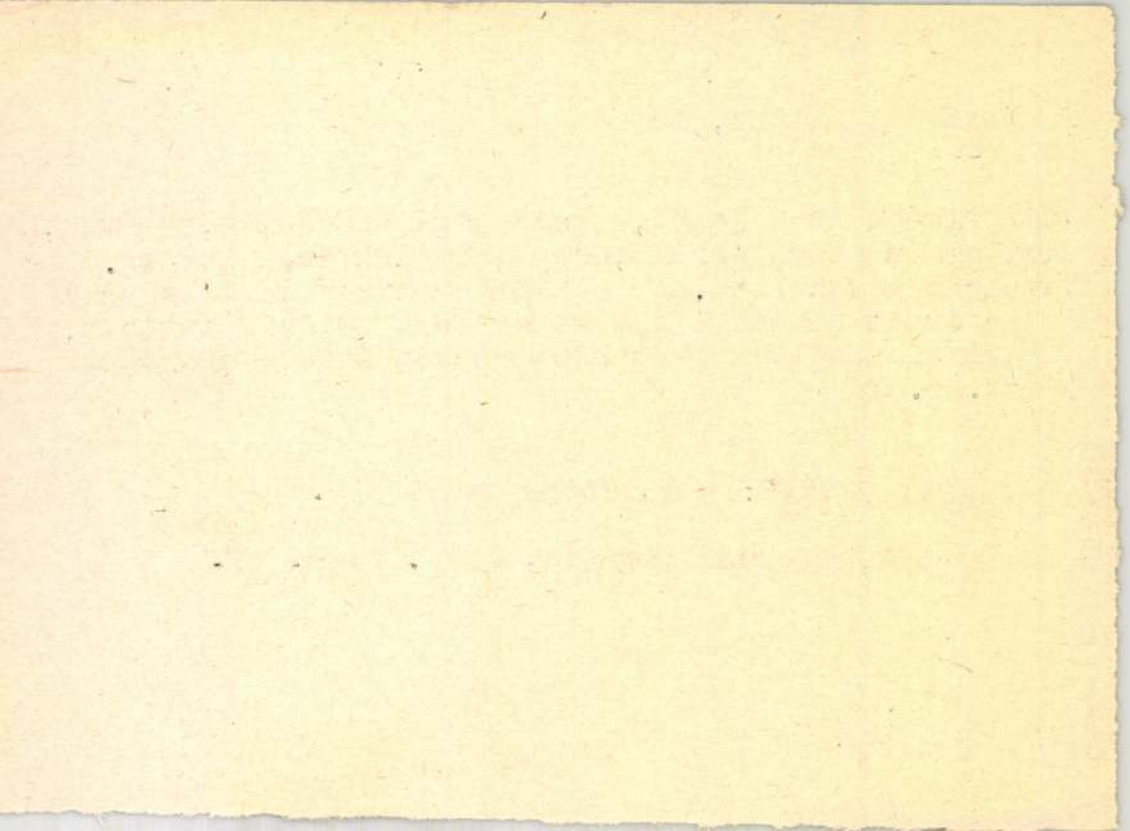
FERENCZY KÁROLY, festő

Már elvégezte a jogot, a gazdasági akadémiát, 22 éves, amikor tudatára ébredt, hogy festőnek kell lennie. 1918 tavaszán már halott. Így a művészetre való felkészülés és az érett alkotás időtartama csak 34 évig tartott. A párizsi tanulmányok mindössze két évre zsugorodtak össze. 2.old

JÁNOSY ISTVÁN: A Ferenczy család 2.old

Műzsák, Múzeumi Magazin, 1973. 1.sz. Bp.

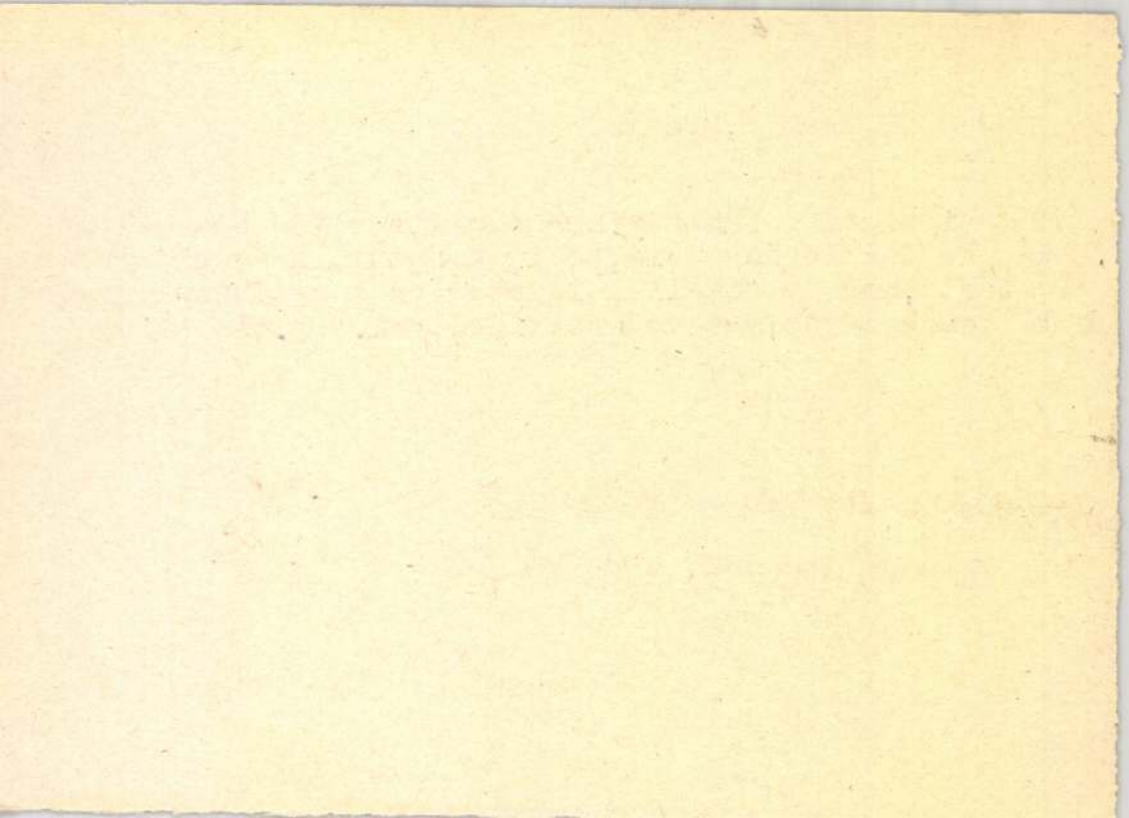
FERENCZY KAROLY, festő

A "Hegybeszéd", című képéhez a vértessvítész egy különösen szép koltai legény volt, pedig a naturalista eljárás megkövetelte, hogy a modellek igyekezzenek a témának megfelelő komolyságot, szenvedést kifejezni. 3.ols

JÁNOSY ISTVAN: A Ferenczy család 2. old

Műssák, Művészeti Magazin, 1973. 1.sz. bp.

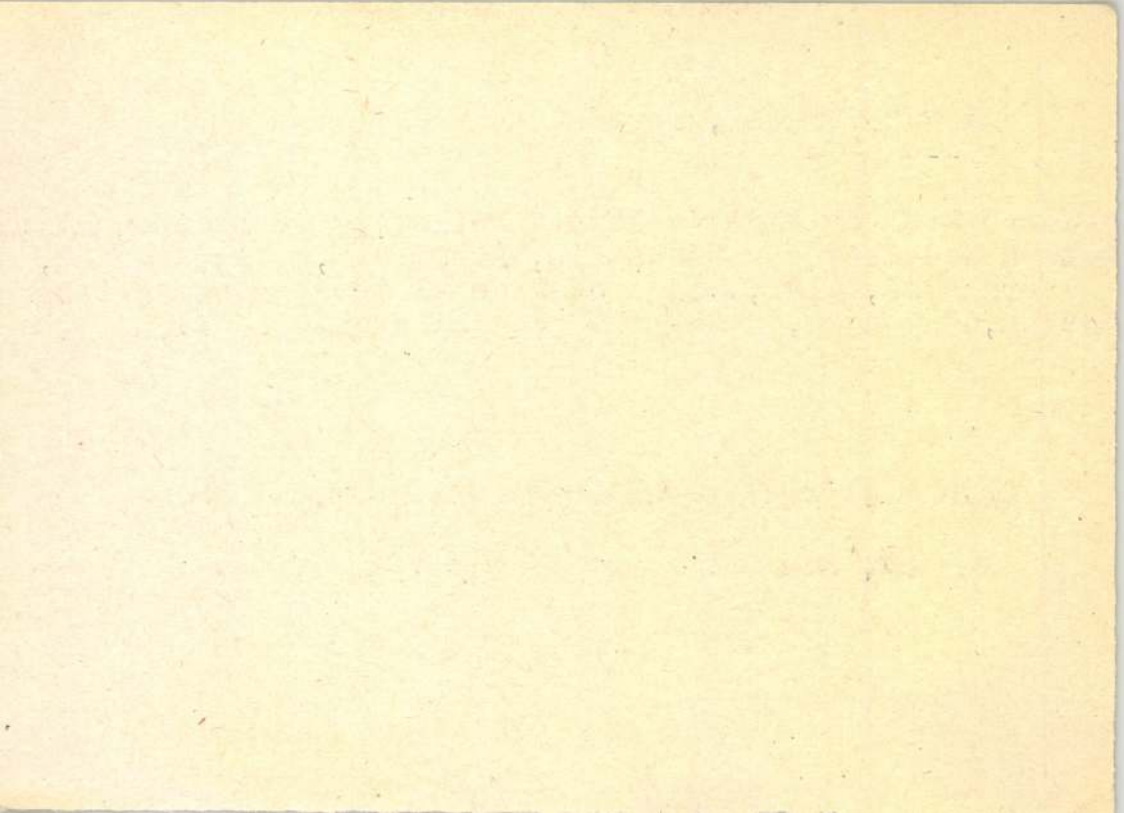
FERENCZY KAROLY, festő

Nagybányán az első években a kollektív szellem áthatotta a modellek egy részét is, "Kabat úr", a festőtársak, Ferenczyné, Valér, teljes odaadással igyekeztek "segíteni" abban, hogy a mű, a "Hegyibeszéd" sikerüljön. 3. old

JANOSY ISTVAN: A Ferenczy család 2. old

Művészet, Múzeumi Magazin, 1975. 1.sz. 2p.

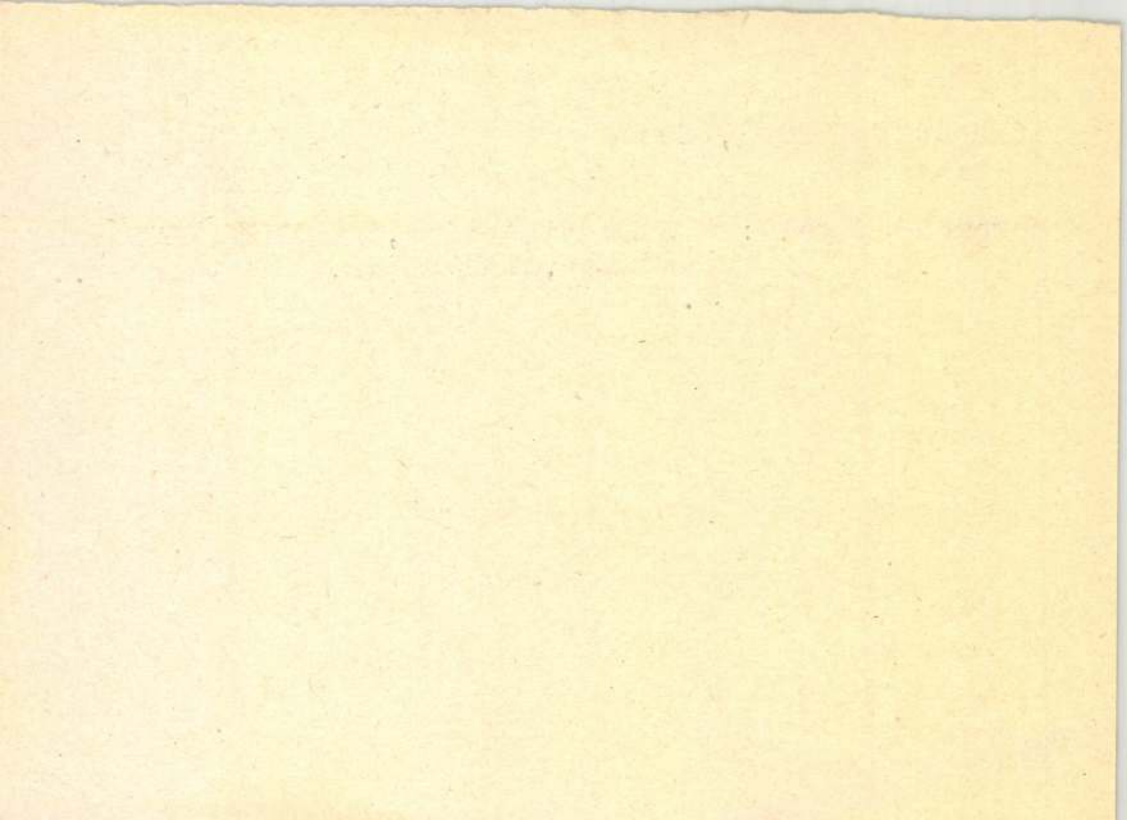

FERENCZY KAROLY, festő

Ferenczy Károly: " A Hegyibeszéd", tanulmány Krisztus
alakjához, című rajza.-reketete repr..
3.old

JANOSY ISTVAN: A Ferenczy család 3.old

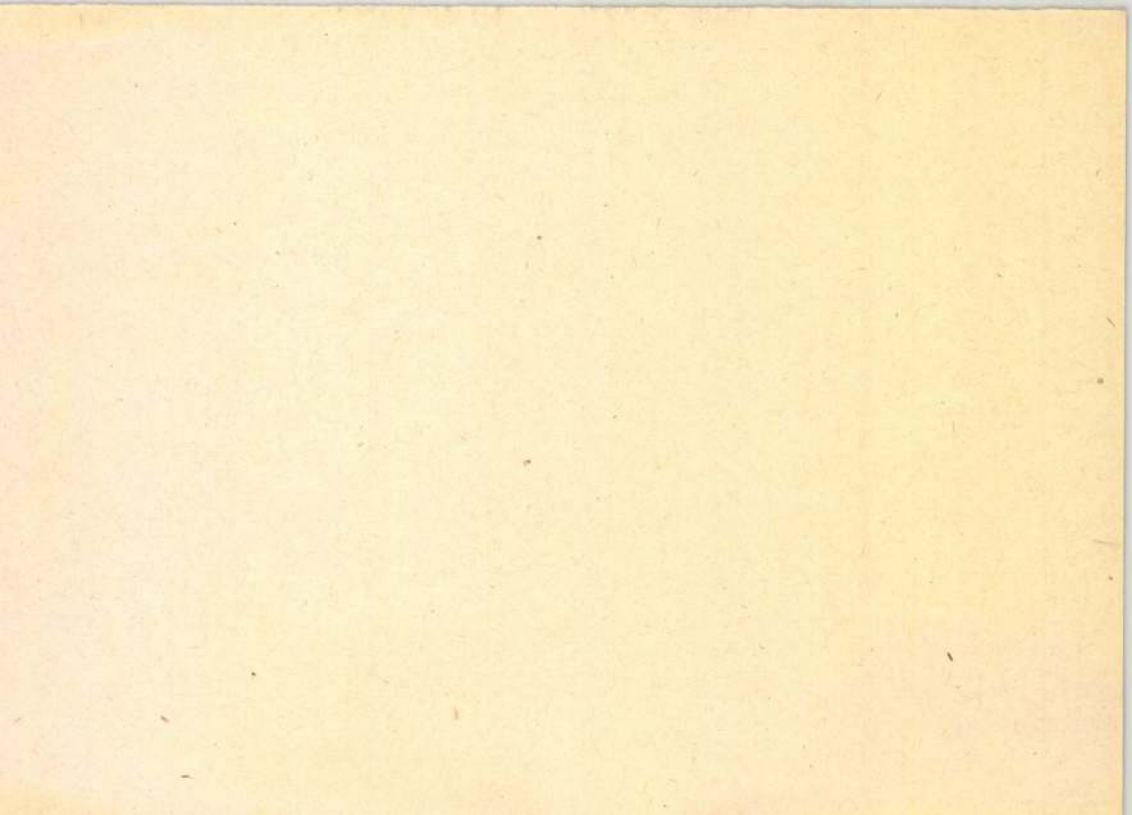
Műszak, Múzeumi Magazin, 1976. 1.sz. pp.

Ferenczy Lórály

Lanítványa Gernóth Jurel.

Wernoth Lórály: The oeuvre of Jurel Ger-
nóth. The New Hungarian Quarterly, Buda-
pest, 1973. 50. p.p.m.

Ferenczy László

Íróasztalánra kapcsolódott Jermóth Jurel művésze a 30-as évek közepén.

Németh Lajos: The oeuvre of Jurel Jermóth.
The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973.

50.p.

1891

Terencey Kandy

Tyúkafés, o.v. 31 x 70, 5 an

Ar impressionismus

Moffarhofer

Fernando de Alencar

Trabalho de 10 x 10 cm

As impressões
de Fernando de Alencar

SAJTÓFIGYELŐ

ÁLLAMTULAJDONOS
MUNKÁSDIÁK

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ferenczy Károly

PETŐFI NÉPE

1972 NOV 11

Bajai tárlat

„Az impresszionizmus Magyarországon” címmel a bajai Türr István Múzeumban kiállítás nyílik november 12-én, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel. A Nemzeti Galéria anyagából összeállított tárlaton Ferenczy Károly, Szinyei Merse Pál, Csók István, Torma János és mások művei szerepelnek. Megnyitót mond dr. Telepy Katalin művészettörténész.

NDK-ba ötmillió palacknyi
bort exportálnak.

VISSZAPILLANTÓ

A PEST MEGYEI HÍRLAP KÜLÖN MELLÉKLETE

Pest megye
kétesztendő,
fejlődése

EGYÜTT KÉRTÜK,
EGYÜTT VÁLLALTUK

Kilencszázezren megyenézőben

A tanácsciklus végéhez közeledünk. Jó lenne a két esztendő számadást úgy elkészíteni hogy Pest megye valamennyi választópolgárával nagy-nagy megenéző autóbusszra ülünk. Végigjárnánk minden községet, várost, s úgy vizsgálunk, mi változott a kétszer háromszázhatvanöt nap alatt. Megállnánk a monumentális beruházásoknál: Százhalombattán a Barátság olajvezeték mellett, a gödi villamos állomásnál, élveznénk az M 7-es és a ceglédi út kényelmét, elismeréssel adoznánk a Testvériség gázvezeték előtt. Ujra belátogatnánk a már ismert hernádi Március 15. Termelőszövetkezet hibridtelepére, utaznánk a nagykátai villamosított vasútvonalon. Utí fáradságunkat rövid időre az új szállodák egyikében pihennénk ki: a viseigrádi Sulyánusban vagy a dobogókői Nimródban.

Mégsem az említett fontos állomásokon időznénk azonban hosszasan. Sok mindent kellene megtekintnünk ahhoz, hogy a számvetést pontosan készítsük. Különösen akkor, ha nem a beruházások forintértéke alapján szerveznénk kirándulásunkat, hanem aszerint: ami a legjelentősebb a változásokra, ami a két esztendő lényegét meghatározza a

tanács és a választópolgárok kapcsolatában.

Képzeltbeli útra indultunk csak, de megbízható kalauzunk lesz: a tanácsciklus utolsó ülése, amelyen a munka befejező akkordjaként is számadásra került sor: hogyan dolgoztak az új tanács törvény alapján a tanács tagok, a tanács apparátusok.

Kerítés és járda

Az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztésének lényeges részeként, a tanácsok munkája színvonalának, a lakosság ellátásának javítása, ügyeinek gyorsabb és szakszerűbb intézése érdekében alkotta meg az országgyűlés az új tanács törvényt. A február 23-i tanácsülés megállapította, hogy a 6691 helyi tanács tag az új törvény alapján meg-

felelően dolgozott. Munkájában érvényesültek a párt X. kongresszusának határozatait és az új tanács törvény által meghatározott elvek. Az államigazgatás formájában is jelentősek a változások. A járási tanácsok hatásköréből sok hatósági jogkör a helyi tanácsokhoz került, ugyanakkor a járási hivatalok az államigazgatás hatóságok szervei.

A helyi tanácsok jogkörének bővülése szinte forradalmi változást jelentett a települések fejlődésében. Régebben ha egy községnek óvodára, művelődési otthonra, orvosi szakrendelőre volt szüksége, beadvánnyal fordult a járási tanácshoz anyagi fedezetért a felsőbb szervek támogatását kérte. Felső szinten mérlegették, szükséges-e a kérelem teljesítése. Ott tervezték, kerestek az épülethez kivitelezőt. Ma helyileg döntenek arról, hogy fejlesztési alapjukat mire fordítják. A hiányzó pénzt ma a helyi intézmények, a lakosság biztosítja. A budakesziek például százszemélyes óvoda építését terjesztették a megyei tanács elé. A beadvány hosszú felsorolással kezdődik: melyik vállalat, üzem mit ajánlott fel, mit vállalt a lakosság, és csak ezután említik, milyen kiegészítést kérnének a tanácstól.

Nagy összefogás segítségével épült a kartali iskola, alig három hónap kellett elkészítéséhez. Fényképek őrzik a mozaikom emléket: kik, hogyan dolgoztak szombat-vasárnapi pihenő napjukon. A sulyápi iskolához a helyi termelőszövetkezet másfél millió forintot adott. Galgahévízen, Galgagyörkön a családi házak, egy-egy kerítés is gazdagságról, jómódról árulkodik. Am épp ezeknek a községeknek az élete mutatja, milyen jól összeegyeztethető az egyéni és a közösségi érdek. Egyetlen méter járda sem épült állami támogatással. A megyében sok száz kilométeres ivóvízvezeték készült, vízszegény vidékek jutottak egészséges ivóvízhez, legtöbbször víztársulások útján. Szemléltetőeszközök nélkül oktató iskolák máról holnapra gazdag iskolákká váltak az „Egy üzem, egy iskola” mozgalom nyomán. Ezer helyett több mint háromezer óvodai helyet foglalhattak el a gyermekek. Amit csak 1975 végéig terveztünk, mára elértük az egyéni és a vállalati felajánlások, összefogások nyomán. A szigetújfalu művelődési ház, a törökbalinti bölcsőde, az érdi létesítmények... 200 millió forint értékű társadalmi munka. Ez a több mint kétszázmillió lakossági hozzájárulás pénzben és munkával a legnagyobb eredménye a két esztendőnek.

Nincs soronkivüliség

A tanács önállóság tehát nemcsak azt jelentette, hogy járási hivatalok helyett a lakosság helyben intézheti ügyeit, hogy negyvennyolc község és számos közös tanács alakult, hanem azt is: felelősebben, következetesebben dolgoztak a tanács tagok. Eltek azokkal az önállóság adta lehetőségekkel, amelyekkel felruházták őket. Azelőtt az apparátus döntött, hol mit építsen, községi állásra kit nevezzenek ki, most a tanács testületé a jog.

A tanács tagok jó munkát végeztek, pedig körülményeik olykor nem ideálisak. Sok jogszabály között kell kiigazodniuk. Némely tanács tag a gyakorlatlanság, a szakmai járatlanság nehézségeivel is küzd. A közös tanácsokban még szokni kell az újat, vigyázni, nehogy a társközség jogai, érdekei csorbuljanak.

A megyei tanács tagok munkájában is sok volt az új vonás. A közvetett választás nemcsak formát bontott, iskolát is jelentett: jól össze tudják-e egyeztetni a tanács tagok a helyi és a megyei érdekeket. Ebből a tantárgyból is jól vizsgáztak. Az 5 munkájuk is nehéz volt, némelyik tanács tag négy község ügyét képviselte. Ideje nagy része telt utazással, a munka melletti ügyintézésel. Ezentúl könnyebb lesz. Az idei választáson tíz olyan tanács tag lesz, akihez három-négy község, 33 olyan tanács tag, akihez két-két község tartozik, a többi megyei tanács tag csak egy községben tevékenykedik majd.

Mi jellemezte leginkább a tanács tagok munkáját? Az, amit sokan várnak választottuktól, hogy kijáró legyenek a felsőbb szerveknek, vagy inkább az, ami a

községfejlesztésen túl is feladata a tanács tagoknak politikai, államhatalmi funkciójánál fogva képviselje, a tanács határozatait megismertesse, azok megvalósítására mozgósítsa. A tanács tag többsége olyan, mint Pappert Ádám, akit Solymár népe választott, vagy Solymári Béláné gyáti pedagógus, Mészáros József Tápósztele köztisztviselő álló tanács tagja. Valamennyien jó képviselői községüknek, dolgoznak, fáradsnak a köztért. Interpellálnak a megyei tanács üléseken, sürgetnek, ha kell, de nem kérnek soha mások kárára, nem kérnek soronkivüliséget. Nem is kívánják tőlük. Eppen azért tisztelik őket, mert fáradhatatlanok, szerények. Nehéz munka az övék. Kevés a pihenőidejük, hiába ér véget fogadóórájuk, ajtajukat azután sem zárhatják be.

Amit lehetett, elvégezték

Képzeltbeli utunkon ne csak a felépült létesítményeket, az azért munkálkodó tanács tagokat látogassuk meg. Vessünk egy pillantást arra is, hogyan dolgoznak a tanácsok végrehajtó bizottságai. Az 5 feladatok biztosítani a központi jogszabályok, rendelkezések végrehajtását, az ágazati feladatok megvalósulását. A megyei tanács végrehajtó bizottsága irányítja a járási hivatalokat, a községi és városi tanácsok végrehajtó bizottságait. A megyei tanács végrehajtó bizottsága a kormány szerve is, ezért a helyi tanács végrehajtó bizottságai számára utasítási joga van. Gondoskodik a tanácsülés határozatait végrehajtásának megszervezéséről, a munka irányításáról, ellenőrzéséről. A két esztendő alatt 74 napirendet tárgyalt ülésein. A tanács döntéseket kívánó ügyeket a tanácsülés tárgyalta meg. Valamennyi a lakosság javát szolgálta. Ilyen volt a többi között a negyedik ötéves terv; hová fordítsák az ötmillió forintot. Minden választópolgár kényelmét befolyásolják a szolgáltatási intézkedések. Csupán néhányat ismerünk meg: a nagykőrösi vegytisztítót, a nagykátai, az érdi szolgáltatóházat, a kereskedelem új üzleteit, a modern gépkocsiszerveket, a gyárak kapujában nyitott üzleteket, amelyek a dolgozók munkáját hivatottak könnyíteni. A településhálózat fejlesztési tervek, a közigazgatási egységek kialakítása, a közös tanácsok, a nagyközségek alakulása, a közműhálózat bővítése, a megyei egészségügyi szolgáltatás, a közlekedés távlati fejlesztési terve — megannyi bizonyítéka, hogy a tanács az élet minden területét átöleli.

Amit két év alatt el lehetett végezni — elvégezték a tanács tagok. A lakosság támogatásával új feladatoknak gyűrűknek. A következő négyéves tanács ciklus sem ígér kevesebb munkát. A települések 90 százalékát akarják egészséges vízzel ellátni, bővíteni kívánják a villanyhálózatot. Korszerűsítésre kerül Gödöllő és Ráckeve közlekedése. Bővíti a MÁVAUT-járat, sok tanács i út vár javításra. Az iskolák állapota is tettekre serkent. Pest megye első között volt a fizikai dolgozók gyermekei továbbtanulásának segítésében. Csupán 1973-ban kétfélmillió áldoz ismét e célra. Változatlanul fontos program az óvodák fejlesztése, hiszen még mindig 4000 gyerek vár elhelyezésre. Hozzákezdnek a kiemelt hat település munkás lakótelepeinek építéséhez — ezeket közművekkel kell ellátni.

Az út vége nem látszik

Megenéző autóbusszunk még mindig kanyarog. Az út vége nem is látszik. Kalauzunk, a tanács tagok, boldogan, elégedetten ad számot munkájáról: itt és mindenhol történt valami a lakosságért. Itt járda, ott iskola, másutt óvoda épült. Keverednek a számok, a kirándulók valamennyit meg sem jegyzik, de az bizonyosan emlékeztetükbe vésődik, hogy 1971 jelölőgyűlésein nem hiába kértek, javasoltak, amit lehetett, igaz, az ő segítségükkel, a tanács tagok megvalósította. Magasra emelkedtek az új épületek falai, de jelképesen még magasabbra nőtt a tanács tagok tekintélye, amelyet a választópolgárok összefogása jelez, s értéke felér egy népszavazással.

Sági Ágnes

EGYÜTT KÉRTÜK, EGYÜTT VÁLLALTUK...

Ahhoz hogy kapjunk,
adnunk is kell

Élénk részvétel az ipolydamásdi...

a legjelentősebb munka a lakásprogram építési terveinek elkészítése.

Hatezer állami lakást kell megterveznünk, s ennek felét a városi, Vác, Gödöllő és Cegléd városok, a megyei tanácsok mellett, ezek beajánlására. A Harcöblyben...

Súlysáp nagyközségi tanács, Zima Károlyné vb-titkár:

...hat jelölőgyűlést tartottunk, kedden délután és este kilenc körzetben került sor jelölésre. A hétfői gyűléseken átlagban mintegy 50-an jelentek meg. Nálunk a kérelmek nagy része az iskolaépítés...

legnap - ma - holnap

GÖDÖLLŐ

legnap - ma - holnap

NAGYKÖRÖS

Bővíti a város szolgáltató-hálózatát is. Egy mosoda és egy ruhatisztító-szalonszerepel a legközelebbi tervekben, de jelentősen bővíteni kívánják a többi szolgáltatás körét.

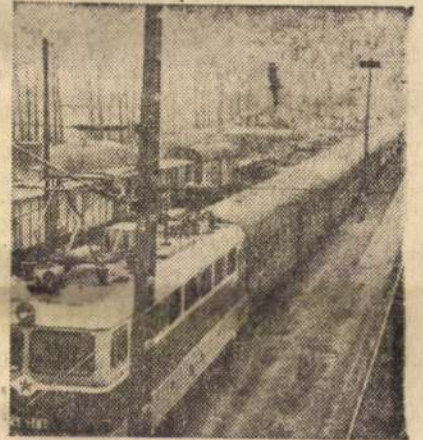
Mit kérnek a váciak?

Járásbíró, zeneiskolaigazgató és csatornák jelöltek között

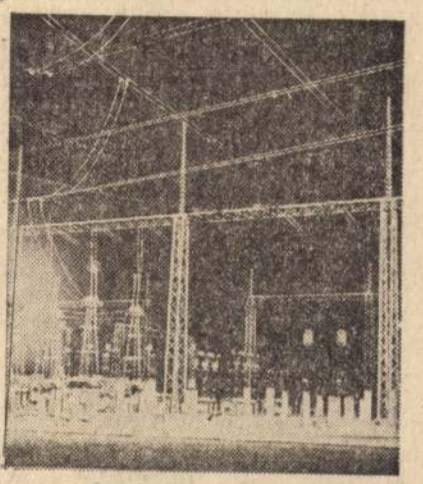
ÉRD

Maga-sabb szintű lett az orvosi szolgáltatás és fejlődött a lakosság áruellátása is. 3 millió forintos költséggel épül a 125 férőhelyes óvoda, amelyet még az idén átadnak. A jelölőgyűlés résztvevői tájékoztódtak az év hátralévő szakaszának tervei-

... AZ 1971. ÉVI JELÖLŐGYŰLÉSEKEN

Az új esztendő második munkanapján adták át a Rákóc-Nagykáta közötti vonalszakaszon a villamos felsővezetékét. A májusi menetrendváltás után ezen a vonalon egyes személynélküli vonatok menetideje 8-13 perccel lesz rövidebb.

A gödi állomáson át Magyarország 400 kilovolt feszültségen importált villamos energiát a Szovjetunióból. A fejlesztés második szakaszához 1972-ben fogják hozzá, s az idén május 1-én fejezik be. Az új szakasz építésének célja Csehszlovákia és Magyarország között a villamosenergia-kooperáció megvalósítása.

Alig egy év alatt készült el a hernádi Március 15. Tsz baromfi-feldolgozó és konzervüzeme. A 88 millió forintos beruházás éves kapacitása 250 vagon csirke és tyúk feldolgozást tesz lehetővé. Az innen kikerült baromfi Pest megye és Budapest közvetlen áruellátását biztosítja. 450 boltha szállítanak a hernádiak.

Az érdek egy esztendeje vették birtokba az autóbussz pályaudvart. Az épületben a várótermek kívül helyet kaptak az irodák és pénztárak, valamint egy ABC-áruház, bisztró és étterem.

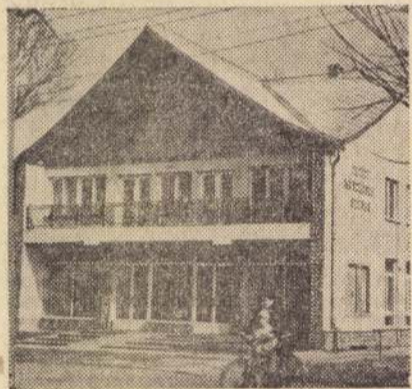
Az M-7-es autópálya Pest megye közlekedését is gyorsítja. A pályán tíz külön szintű forgalmi csomópont, 22 pihenőhely és 136 híd van. Az eddig megépült pályaszakasz több mint 2 milliárd forintba került.

Óvodáktól a nem látható befektetésig

Tekintsük át — a felsorolás, a teljesesség igénye nélkül — mi minden épült az elmúlt két esztendőben, s épül a negyedik öt éves terv hátralévő részében Pest megyében. Hány óvoda, iskola, egészségügyi intézmény, mennyit fordítottak közművesítésre és közművelődésre tanácsi beruházásból?

Kicsiknek és alsófokon

Az elmúlt években az óvodai felvételi kérelmek száma rohamosan szaporodott a megyében is, de mivel a gyermekintézményekben 1971-ben még az óvodáskorúaknak is csak 46,7 százalékát tudták elhelyezni, ezért az elmúlt két esztendőre már 2005 új óvodai hely biztosítását tervezte a tervek. A tanácsok és a vállalatok összefogásának eredményeként, új óvodák építésével és mások bővítésével 1971—72-ben összesen 3178-cal növekedett az óvodákban a helyek száma. (Csak tavaly a vállalatok 4,3 millió forinttal járultak hozzá az óvodai hálózat fejlesztéséhez.)

Tavaly május 1-én avatták Szigetújfalun a művelődési otthont. A tőzbe illő épület 2 millió 600 ezer forintot költéshez hozzájárult a megyei tanács, a KISZ, a járási hivatal és a szakmaközi bizottság. Társadalmi munkásként besegített a község apraja-nagyja.

Már fél esztendeje gyógyítanak a gödöllői szakorvosi rendelőintézetben, amelyet 22 millió forintért építettek. Huszonegy munkahelyen, harminckét szakorvos és negyven más egészségügyi dolgozó évi átlagban 300 ezer beteget vizsgálhat meg.

A nagykorúsi Toldi Miklós Elemiszeripari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet 2 ezer négyzetméteres tornatermében sok fiatal védheti egészségét. A jól felszerelt teremben a versenyszerű sportolásra is megvan a lehetőség.

A ráckevei járás szociális otthona új épülettel gyarapodott 1971 végén. A megyei beruházásból csaknem négy millió forintot költséggel épült, korszerű otthonban ötvenkét idős ember lakik.

Különösen sokat fordítottak az óvodákra a városokban és az agglomerációs övezetben, a többi között Százhalombattán, Érden, Gyálon: a következő három évben új óvodákat építenek, például Gödöllőn, Cegléden és Szentendrén is.

A júniusi, közoktatási párthatározat végrehajtásához elengedhetetlen az iskolai hálózat fejlesztése. Az eddigi fejlesztés számokkal ugyancsak jól érzékelhető: 1971—72-ben a megyében összesen 118 általános iskolai tanterem épült: új, nyolc tanterem általános iskolát avattak Alsonémedin, Gyálon, Kistarcsán, Kertészteleken, négy tanterem Kismaroson. A következő három évben átadandó 145 tanterem további új iskolákat is jelent — Százhalombattán, Dunakeszin, Gödöllőn, Szentendrén, Vácott, Zebegényben, Üllőn és Törökbalinton.

Szaktantermek, szertárak, könyvtárak, úttörőszobák, sportpályák, tornatermek sora terem jobb feltételeket a korszerű oktatáshoz, neveléshez, napközis foglalkozáshoz, testedzéshez. A tavaly átadott vasadi tanyai kollégium, a már ugyancsak megépült táplógyörgyei tornaterem, vagy akár a gyömrői gyógypedagógiai iskola szintén az oktatás minőségét javítja, akár a pomázi gyermek- és ifjúságvédelmi intézet tervezett bővítése.

Középfokon és kollégium

A megyei középiskolák közül, az elmúlt két évben leginkább a ráckevei Ady Endre Gimnázium fejlődött — három új előadótermet és tornatermet tavaly adták át. Ugyanebben az időszakban oktatástechnikai bázist alakítottak ki a szentendrei, a monori és a péceli középiskolában. Az öt éves terv hátralévő részében az aszói Petőfi Sándor Gimnáziumban és Szakközépiskolában nyolc gépipari műhelyterem épült; Cegléden már megkezdtek egy százhetven személyes középiskolai kollégium építését — átadását követően a mai középiskolai diákszállás helyén általános iskolásoknak rendeznek be tanyai kollégiumot; — Vácott várhatóan 1974-ben elkészül egy kétszázötvenöt középiskolást befogadó kollégium.

Míg az óvodában és iskolában — mintha véscsenög szólna — azonnal jelentkeznek a hiány, a könyvtárak vagy művelődési házak hiánya rej-

tebben jelentkeznek. Mégis — a számok is ezt bizonyítják — a közművelődés nem elhanyagolt területe a tanácsoknak. (Míg tavaly az óvodák fejlesztésére 27,2 millió forintot, iskolai építkezésekre 39,6 millió forintot fordítottak, a közművelődést szolgáló beruházásokra ugyancsak tetemes összeget, 19,5 millió forintot költöttek a megyében.)

Skála

— nagytól a jelentékenyig

Egyes intézményekkel — például az 1971-ben átadott, 7 millió forintért épített, hangversenyteremmel is rendelkező váci zeneiskolával — a vidéki városok tekintetében külföldi viszonylatban is élenjárunk. Ugyanilyen — nem csak a település igényeit, hanem országos kultúrigényt is szolgáló, nagy jelentőségű építkezés volt a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum 8,5 millió forintot bővítése — a régi műziumépület mellett hatalmas kiállítóhelyiség is épült. Az országos jelentőségű közművelődési központok mellett szolgálunk a tipikus agglomerációs településeken, Érden, oly régóta hiányolt, 350 személy befogadására alkalmas, 12 millió forintért épített művelődési ház tavalyi megnyitásával. Nagy a távolabbi, vagy kisebb településeken épített létesítmények jelentősége is a helyi igények kielégítésében — például az 1971-ben átadott szobi művelődési ház, vagy a sósikói klubkönyvtár.

S ugyanezt, a nagytól a kicsinyig terjedő skálát találjuk a következő három év terveiben, amelyek között szerepel a szentendrei művelődési központ, a vállalatok összefogásával létesítendő váci művelődési központ, a verseyi klubkönyvtár és tatárszentgyörgyi ifjúsági ház építése.

A gondot is orvosolja

Sok gondot orvosoltak és orvosolnak a belépő egészségügyi létesítmények is: a 22 millió forintért épített, tavaly átadott gödöllői szakorvosi rendelőintézet például, amely a régi körülményeit szüntette meg a városban és környékén; kisebb település egészségügyi fejlődésében jelentett nagy előrelépést az ugyancsak tavaly átadott kacsusi rendelőintézet. A tervek szerint Szentendrén 1974-ben befejeződik a szakorvosi rendelőintézet, — 13 millió forintot beruházás — s még ebben a tervidőszakban a gyáli rendelő építése is; a monori már áthúzódik a következő öt éves tervre.

Ugyancsak a legfontosabb egészségügyi beruházások közé tartozik a bölcsődei hálózat fejlesztése, amely

szintén számottevőbb a tervezettnél. (A IV. öt éves tervben 580 bölcsődei helyet irányoztak elő, de várhatóan 643 helyet biztosítanak.) Az 1971—72-es százhalombattai, ráckevei, jóti, törökbalinti és nagykatái bölcsőde-építések után a következő években Albertirsán, Cegléden, Szentendrén és Kiskunlacházán nyitnak új bölcsődét, többhelyütt pedig bővítenek.

Az egészségügyi beruházásokról, fejlesztésekről szólna ne hagyjuk említés nélkül, hogy Pest megye a közelmúltban egy — a hálózat központjává kijelölt — csecsemőotthonnal is gazdagodott a fővárosban, amelyet a továbbiakban bővítenek. S ne hagyjuk szó nélkül az ugyan- csak súlyos gondokon, nehéz várakozásokon enyhítő 1971-es ráckevei és gyömrői szociálisotthon-átadást (egy 52 és egy 60 személyes pavilonról van szó), valamint a tervezett százszemélyes gödöllői szociális pavilon építését.

A hálózat növekvő kilométerei

Végül néhány szót a nem látható — mert föld alá épültek — beruházásokról: a vízhálózatról, a csatornázásról és szennyvíztisztítóról.

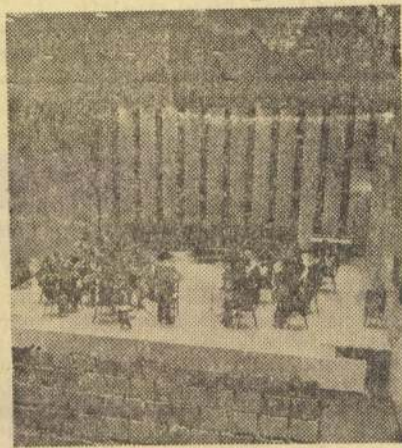
Pest megyében 1970-ben még csak 1270 kilométer vízhálózatot találnak — országosan nagy tehát a lemaradás. Az elmúlt két évben azonban már 482 kilométernyi — ebből Kistarcsán például 52 kilométeres — vízhálózat épült a megyében. Még a IV. öt éves tervben további 420 kilométer vezeték lefektetése várható: a következő három évben többek között Érden is kiépítik az összesen 152 kilométernyi vízhálózatot; megkezdődik a 9 községet magába foglaló Galga menti regionális vízműhálózat kétszáz millió forintot építkezése is. Csak a lakosság bevonásával, a víztársulatok szaporodásával vált, s válik mindez lehetővé: jelenleg mintegy 70 községben találunk víztársulatot — háromszor annyit településen, mint az előző öt éves tervben.

Az elmúlt időben társulások alakultak a csatornázásra is. Ez által lehetővé vált a megyében az eltelt két év alatt 56 kilométernyi — Százhalombattán négy kilométeres — csatornahálózat építése. Ugyanebben az időben Vácot és Szentendrén szennyvíztisztító telepet helyeztek üzembe. A IV. öt éves terv hátralévő részében további 64 kilométeres hálózat épül Dunakeszin például 85 millió forintot fordítanak csatornázásra és szennyvíztisztításra; Vecsésen is befejeződik a csatornahálózat és szennyvíztisztító építése.

Víz- és csatornahálózatra, szennyvíztisztítókra — a tanácsok, a társulások és a megyei vízművállalat — a IV. öt éves tervben várhatóan egymilliórd 434 millió forintot fordítanak. A tervidőszak végére kifogástalan vizet íhat a lakosság fele; a korábbi háromszázalékos hányad helyett pedig a lakosság 15 százaléka csatornázott utcákban él.

Padányi Anna

EGYÜTT KÉRTÜK, EGYÜTT VÁLLALTUK

Két éve költözött új otthonba az ötszáz váci zeneiskola. A hétmillió forintot épületben tizenhét oktatóhelyiség, négy iroda, művészszooba és kétszáz személyes hangversenyterem található. A váci zenekedvelők az elmúlt két esztendőben számos rangos koncerten vehettek részt, több mint 10 ezren.

Ebben a tanévben vették birtokukba a süllyesdi diákok új nyolc tantermes iskolájukat, s ezzel megdöntötték a Község hosszú évek óta húzódo oktatási gongdját. Az építkezés költségeit a Művelődésügyi Minisztérium 11 millió forinttal, a Pest megyei Tanács egymillió forinttal, a süllyesdi Virágzó Tsz másfél millió forinttal, illetve fuvarral, a helyi APFSZ pedig 50 ezer forinttal járult hozzá.

Új, kétemeletes szárnyat építettek Szentendrén a Ferenczy Múzeumhoz, amelyben a világhírű Ferenczy család — Ferenczy Károly és felesége, Fialka Olga, valamint Ferenczy Béni, Ferenczy Noémi és Ferenczy Valér — műalkotásait mutatják be. Az épület régi szárnyában már látható tavaly ősz óta az anyag egy része. A múzeum pincéjében kőtarat és néprajzi kiállítást rendeznek be. A tervek szerint idén nyáron a múzeum valamennyi termét és a teljes anyagot megtekinthetik már a látogatók.

Együttműködve a tanáccsal

Beszélgetés Kovács Antalnival, a Hazafias Népfront Pest megyei Bizottságának titkárával

Két hete hozták nyilvánosságra az Elnöki Tanács határozatát a helyi tanácsok általános választásáról, végiggondolva azonban az elmúlt hónapok népfrentmunkáját, úgy tűnik, hogy belpolitikai életünk ezen jelentős eseményére a felkészülés jóval előbb elkezdődött. Az április 15-i választások alkalmából kértünk nyilatkozatot Kovács Antalnétól, a Hazafias Népfront Pest megyei Bizottságának titkárától.

— A népfrent egyik leglényegesebb tevékenysége az úgynevezett alkotmányos munka, amely természetesen nem választható el mereven a népfrent egyéb feladataitól — mondotta bevezetőként Kovács Antalné. — A választások közelgő idején érthetően megszokásosnak teendők, ezek azonban szorosan kapcsolódnak mindennapi munkánkhoz.

— A Hazafias Népfront Pest megyei Bizottsága 1971-ben — tehát a most befejeződő választási ciklusban — kötött együttműködési megállapodást a Pest megyei Tanáccsal. Az együttműködés két évét eredményesnek látja-e?

— Az együttműködési megállapodást valóban 1971-ben kötöttük meg, de már korábban is volt bizonyos együttműködés. Az elmúlt két évben azonban ez tervszerűbbé, folyamatosabbá, magasabb szintűvé, eredményesebbé vált. Az aláírást követően javasoltuk az alsóbb szintű testületeknek is:

kövessék példánkat. Egy közelmúltban történt vizsgálat szerint Pest megye mind a hat városában, és kilenc járásában, valamint a községek, nagyközségek mintegy 85—90 százalékában kötötték meg a népfrentbizottságok a tanácsokkal az együttműködési megállapodást. Ez a keret, ez a forma gazdag tartalmat takar, az együttműködés kiterjed a többi között az alkotmányos, a gazdaságpolitikai és a művelődéspolitikai célok közös megvalósítására, de a legintenzívebb a város- és községpolitikai feladatok realizálásában. Az elmúlt két évben a tanácsok, a tanácsok is, a lakosság mind szélesebb rétegeinek segítségével munkálkodtak a népfrent 1971-ben meghirdetett választási programjának megvalósításán. Pest megye városai, községei jelentősen fejlődtek, változik arculatuk. A két év alatt, két év feladatait akartuk elvégezni, s hogy ez sikerült, s hogy egyes területeken ennél többet sikerült megvalósítani, abban nagy szerepe van a társadalmi segítségnek, összefogásnak. Joggal lehetnek büszkéek Pest megye lakói arra, hogy ebben országosan is kiemelkedő eredményt értek el. Hadd idézzek néhány jellemző, mindennel beszédesebb számot, Megyei átlagban az egy főre eső társadalmi munka értéke az utóbbi években így alakult: 1969: 62,50 forint, 1970: 102,40 forint, 1971: 119 forint, 1972: 256 forint. A megye települései az állami, tanácsi beruházásokon túl a különböző vállalatok, intézmények és a lakosság társa-

dalmi összefogása révén 1971-ben 175 millió forint, tavaly pedig több mint 200 millió forint értékkel gyarapodtak, s ebben az összegben benne van a lakosság fizikai és szellemi társadalmi munkája is.

— 1971-ben lépett életbe az új tanácsörvény, amely nagyobb önállóságot, lehetőséget adott a helyi tanácsoknak, s egyúttal nagyobb felelősséget is rótt rájuk. A tanácsokra is. Ugyanakkor sok új tanácsag kezdett dolgozni. Milyen segítséget kaptak a népfrentől?

— Az elkövetkező négy évben változatlanul a népfrent 1971-ben meghirdetett választási programjának megvalósításáért tevékenykedünk, feladataink — többet tenni, magasabb színvonalon — változatlanok. Tennyvalónk van — együttműködve a tanácsokkal és a társadalmi szervekkel — a választott testületi tagok, a tanácsok munkájának segítésében is. Bár az elmúlt két év eredményei e téren is figyelemre méltók, mégsem lehetünk elégedettek. A tanácsok több segítségért, nagyobb támogatásért igényelnek. Nagyon sok községben, városban a népfrentbizottságok ezt a segítséget megadták; szervezték a tanácsok fogadóóráit, beszámolóit, elkészítésükben is közreműködtek, mozgósították a lakosságot meghívták a tanácsoktat a népfrentbizottság üléseire. Nem volt ritka, amikor egy-egy fontosabb témát együttes ülésen tárgyalt meg a tanács végrehajtó bizottsága, és a népfrentelnökség, s eredményes, hasznos volt például — ami esetenként másutt is előfordult — Gödöllőn a városi tanács és a népfrentbizottság együttes tanácskozása. Tapasztalataink szerint tovább nőtt a közéleti munka rangja, sajátos módon azonban a tanácsok társadalmi tevékenységét munkahelyükön, a kellekénél kevésbé ismerik el. Többben szóvá tették ezt azokon a beszélgetéseken is,

„A tanácsok híven szolgálják a lakosság érdekeit, történelmi érdemeiket szerezve sikereink kivívásában, a közösség javainak gyarapításában, az emberek ügyeinek intézésében.“

(A Hazafias Népfrontnak a választókhöz intézett leveléből.)

EGYÜTT KÉRTÜK, EGYÜTT VÁLLALTUK

Vácott az elmúlt két évben a tervezett 884 lakás helyett 1057 épült. Ez több mint háromszorosa az előző öt éves terv azonos időszakában épült lakásoknak.

Gödöllőn a Kazinczy lakótelep a város egyik legszebb negyede. Ebben az esztendőben újabb 43 család költözhet be az épülő otthonokba.

Mióta Százhalombatta város lett, 1970 áprilisától 1976-ig 1239 lakás épült, illetve épül meg az olajfinomító és a hőerőmű szomszédságában. Az elmúlt választási ciklusban 465 lakást adtak át a város új lakóinak. Ehhez a nagyszabású építkezéshez a DKV 15, a DHV 3, a többi vállalat pedig szintén 3 millió forinttal járult hozzá.

KÉT ÖSSZETETT SZÓ

Valamikor csupán a szakembernek voltak érdekesek, ma — s már jó ideje — százazrek beszédtemája, ügye. Mindennapos kifejezések: lakásépítés, termelésnövekedés. Két összetett szó, s benne ott sűrűsödik a népgazdasági eredmények és gondok sokasága éppúgy, mint az egyéni, családi vágyakozás és igyekezet. A termelésnövekedés a forrása a nemzeti jövedelem bővülésének, a nagyobb bérnek, a nem termelő ágazatok beruházásainak, így a lakásépítésnek. A több új otthon, a rendezettebb családi élet, a könnyebb körülmények pedig erős befolyást gyakorolnak arra, hogy ki miként képes helytállni a munkában, elvégezni a rábízott feladatokat.

Tervezve 36 000

A fenti néhány mondat olyan egyszerű tényeket foglal össze, mint az egyszerű. Am a két összetett szó gyakorlati érvényesítése már korántsem könnyű. A negyedik öt éves tervben Pest megyében — a megyei tanács által elfogadott középtávú terv szerint — több mint 36 000 új otthon falainak a felhúzása cél. Mi valósult meg eddig? 1971-ben 6659, 1972-ben 7351 lakás épült fel, összesen tehát 14 010.

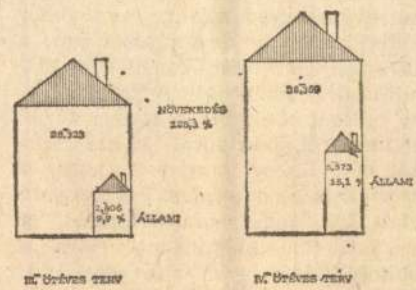
Erdemes visszatekinteni, hogy tárgyilagosan értékelhessük a friss tényeket. 1961 és 1965 között évente átlagosan 5016 lakás épült Pest megyében, 1966 és 1970 között pedig 5661. A tavalyelőtti és a tavalyi eredmény így már szembetűnő gyorsulást mutat, s még inkább, ha hozzáteszünk, hogy — ugyan kénszerűen, anyagi, pénzügyi okok folytán — a tervidőszak első fele mindig gyengébb, mint a második. A 36 000 lakás megépítésére ezek szerint reális lehetőség nyílik.

Élen a városok

Ha részletesebben boncolgatjuk az adatokat, azt láthatjuk, hogy — érthetően, a területfejlesztési szándékoknak megfelelően, az egész országban kibontakozó urbanizációs folyamatot ily módon is tükrözve — a városokban építik arányosan a több lakást. Igaz, egy évtized alatt a megyében tető alá került új ot-

thonok száma hatvanezer volt, s ebből 11 000 jut a városokra, de 1971-ben, s főként 1972-ben több mint háromezer lakással gyarapodott a hat város, sorrendben Vác, Cegléd, Nagykőrös, Gödöllő, Százhalombatta és Szentendre.

Van egy másik, s nem kevésbé fontos jellemző is, mégpedig az, hogy az ún. „Budapest belső környékén”, tehát a negyvennégy települést felölelő agglomerációs övezetben évről év-

re több családi otthon épül fel, így például 1971-ben a 6659-ből 2831 itt került tető alá. Ugyanakkor akadnak kisebb települések, amelyeken már ritkaságnak számít az építkezés, csupán taláalomra említve: Csemőn, Pusztazámoron, Káván, Bényén, Bernecebarátiban, Püspökszilágyon.

Több és jobb

Növekedett az évente átadásra kerülő lakások száma, s ez jó dolog. Mutatja a változást az is, hogy a tízezer lakosra jutó épített lakások száma 1971-ben 75 volt, tavaly viszont már 81-re emelkedett. Még fontosabb eredménynek tartható, hogy ezek az új otthonok túlnyomó többségükben komfortosak, megfelelnek a modern követelményeknek. Így például csupán húsz-harminc olyan lakás akad, amelyben nincs villany, kétharmadukban vezeték-ből folyik a víz, s több mint háromnegyedükben van fürdőszoba, mosdóhelyiség.

Bizonyítja a korszerűségi törekvéseket, s a növekvő igényeket az is, hogy évről évre kevesebb az egy szobával épült lakás, s legutóbb már a teljes gyarapodás egynegyedét sem

érte el. Különösen a városokban csökkent az ilyen lakóhelyek aránya — Vácott például 1971-ben 407 lakásból mindössze öt akad —, de viszonylag még mindig elég magas az agglomerációs övezet községeiben, a budai, a monori, a ráckevei járás településeiben.

A gondokat — főként 1971-ben — elsősorban az okozta, hogy nem sikerült maradéktalanul teljesíteni az állami lakásépítési tervet, s a költség növekedése miatt várhatóan némi aránymódosulás következik be az állami és a magánérőből épült lakásoknál, bár természetesen utóbbiak nagyobb hányada szintén nem nélkülözi az állami segítséget, a vállalati és az OTP-kölcsönt.

Ésszerű változás

Vajon ilyen, egészében kedvező képet kapunk-e akkor, ha másik választott fogalmunkat, a termelésnövekedést járjuk körül, most csak a tanácsi ipart tekintve?

Igen, egészében kedvező a kép — ez az egyértelmű válasz a kérdésre. Igaz ugyan, hogy maga a termelésnövekedés mértéke nem túl nagy — 1972-ben 4,5 százalék —, ezen belül azonban a több mint tizenkétezer embert foglalkoztató tanácsi iparvállalatok körében ésszerű változások szemtanúi lehetünk. A legutóbbi két évben ugyanis korábban önálló vállalatok szüntek meg — így a Pest megyei Faipari Vállalat, a Pest megyei Fa- és Dohányzóipari Vállalat, a Pest megyei Építőanyag- és Szerelőipari Vállalat, a Zsámbéki Műanyagipari Vállalat —, de nem felszámolással, hanem termelésük, termékeik átcsoportosításával, azaz a hatékonyság követelményének érvényesítésével.

A PEVDI példája

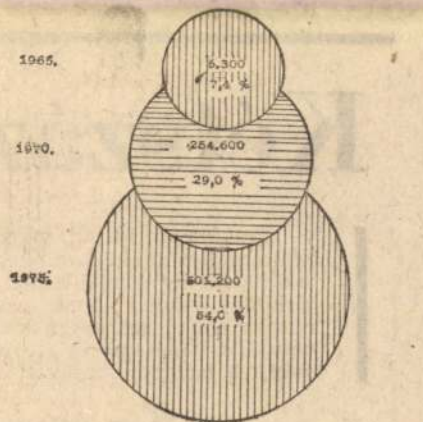
Igy olvadt be a zsámbéki üzem a Solymáron székelő Pest megyei Műanyagipari Vállalatba, s már az azóta eltelt rövid idő is bizonyította, hogy a gazda, a tanács, helyesen mérte fel a lehetőségeket; a zsámbéki megrendelésekhez, hasznos munkához jutottak, veszteség helyett nyereséggel termelnek. A be-

fogadó vállalat, a PEMÜ egyik jó példája annak, miként kamatoztathatja lehetőségeit a tanácsi ipar, hogyan bővítheti gyors iramban a termelést, mégpedig korszerű cikkeikkel. A PEMÜ új műanyag áru, közülük is az olefincsövek és a teflontermékek, igazolják, hogy lehet a tanácsi iparban hatékonyan dolgozni, amire két adat jól rávilágít: tavaly 14 százalékkal növelte termelését a vállalat, idén a tervek szerint a bővítés mértéke 30 százalék lesz.

Hasonló dinamizmusról tanúskodik a Pest megyei Vegyi- és Divatcikkipari Vállalat tevékenysége, fejlődése. A több mint háromezer embert foglalkoztató cég — a dolgozók túlnyomó része nő — termelése már meghaladja a félmilliárd forintot, holott néhány éve ennek felét sem érte el. Tavaly csupán a tőkésországekba szállított áruk értéke másfél millió dollárt tett ki, a teljes export pedig 300 millió forint felett volt.

Kelendő árak

Mind az ipari, mind az építőipari tanácsi vállalatokat az jellemzi, hogy tevékenységük szoros kapcsolatban áll az igényekkel, itt ritka esetnek számít a raktárba, a készletre termelés. Néhány tanácsi cég — így a

KÖZMŰVES VÍZZEL ELÁLLÍTOTT LAKOSOK SZÁMA

amelyeket a múlt év utolsó hónapjaiban a népfrent hívott össze a fiatal és női tanácsstagok részére. A gödöllői városi népfrentbizottság éppen ezért azt tervezi, hogy a választások után levélben keresi fel a tanácsstag munkahelyeit, vázolva abban a tanácsstagok tevékenységét, annak jelentőségét. Szeretnénk ezt az egész megyében általánossá tenni.

— A helyi tanácsok megnövekedett önállóságukból adódó nagyobb lehetőségeiket csak akkor tudják igazán kihasználni, ha munkájukban mind nagyobb tömegekre támaszkodnak, ha mindig többen és többen kapcsolódnak be aktívan a közéletbe. A többi között ezért is rendkívül fontos a szocialista demokrácia további szélesítése, kiteljesítése. Milyen eredményekről beszélünk ezzel kapcsolatban?

— A népfrent választási programja tetteket, részvételt kíván mindenkitől, s ennek csupán egyik nagyon lényeges, kézzelfogható formája a társadalmi segítség. Elsők között kell azonban szólni a nyílt politikai fórumok legsikeresebb formájáról, a falugyűlésekről. Pezsgő légkörű falugyűlések voltak megyszerte tavaly tavasszal a népfrentválasztások idején, a mostani tanácsválasztásokra való készülési jegyében pedig, decemberben. Százkilenc falugyűlést tartottak, mintegy 20 ezer résztvevővel. Több mint ezerhatászan szólaltak fel, s több mint négyezer közérdekű témát tettek szóvá. A lakóhely vezetői, sokhelyütt a népfrent vezetői is beszámoltak az elmúlt két év alatt végzett munkájukról, az eredményekről, s

összintén feltárták a gondokat is. Hasonlóan őszinte véleményt kértek a résztvevőktől az elhangzottakról, s ha úgy adódott, segítséget is a további feladatok megvalósításához. Az őszinte hang, a segítségfelajánlás általánosan jellemző volt. Több példát lehetne említeni arra is — egyebek között a váci járásból —, amikor a községek vezetői nem kész tervekkel, hanem alternatív tervjavaslatokat tártak a falugyűlések elé, döntően a legésszerűbb megoldásról a tágabb közösség. A lakosság jobban magáénak érzi így az ügyet, több segítséget nyújt valóráváltásához. Több helyen tartottak a megyében rétegyűléseket, ankétokat, s nyílt közéleti fórumok maguk a jelölőgyűlések is.

— Holnap kezdődik országosan s így megyeszerte is a jelölőgyűlések sora. Szeretnénk, ha szólna néhány szót a népfrent ezzel kapcsolatos közvetlen munkájáról.

— A választásokra való közvetlen készülődés során a már említettek túl, a népfrentelnökségek mindenütt részletesen elemezték a tanácsstagok két éves munkáját. A pártszervezetek és a népfrentelnökségek vezetői, tagjai és a tanácsok vezetői egyenként beszélgettek a tanácsagokkal az eredményekről, a gondokról. A többi között arra kerestek választ; miként lehetne a tanácsstagok munkáját a jövőben eredményesebben segíteni. Az év elején egyhetes tanfolyamot rendeztünk a népfrentelnökségeknek. Titkároknak amelynek a középpontjában ugyancsak a választások álltak. A népfrentelnökségek a megyében mindenütt megtették javaslataikat a ta-

nácsstagok személyére vonatkozóan. Az elmúlt két év tapasztalata az, hogy a tanácsstagok összetételében általában tükrözöte az adott város, község lakosságának összetételét, s mostani javaslataink megtételénél arra törekedtünk, hogy ez még inkább így legyen — mindenütt. Elmondhatom, hogy általában intenzívebb a munkások, a nők és a fiatalok részvétele a közéletben, fokozódott érdeklődésük lakóterületük gondjai iránt. Mind több és több „ingázó” ajánl fel társadalmi munkát, segíti városát, faluját, mint tanácsstag is. A jelölőgyűlések jelentőségét igazolják 1971-es tapasztalataink és éppen ezért sokat várunk ezektől. Különös gondot fordítottunk arra, hogy a gyűlések elnökeinek, előadóinak olyan köztisztviselőket áll, lakóhelyük eredményeit és problémáit alaposan ismerő személyeket kérjünk fel, akik a várakozásnak mindenben megfelelnek. Munkájukat és a jelölőgyűlések sikerét különböző kiadványokkal is segítjük. Több járásban, például a monoriban és a váciiban színvonalas kiadványt jelentettünk meg a járási hivatallal közösen, amely jól összefoglalja az elmúlt két év fejlődését. Az elhangzó javaslatokat — miként két éve — a népfrentbizottságok most is összegyűjtik és eljuttatják az illetékesekhez, ahonnan az állampolgárok névre szóló írásbeli választ foghatnak kapni. A jelölőgyűlések jelentősége rendkívül nagy, hiszen a választók ténylegesen itt állítanak jelöltet, aki — megválasztása esetén — képviseli majd érdekeiket a tanácsban.

— Es a választások után?

— A népfrent alkotmányos tevékenysége természetesen a választások után is folytatódik. A népfrentbizottságok tesznek például javaslatot a végrehajtó bizottságok, valamint a tanácsok mellett működő bizottságok tagjaira — mondotta befejezésül Kovács Antalné, a népfrent megyei titkára.

Deregán Gábor

Maglódi Vasipari Vállalat, a Ceglédi Cipőipari Vállalat — ugyan még keresi helyét a megváltozott körülmények között, de a gazdasági reform óta eltelt évek, az új tanács törvény idevágó részeinek alkalmazása egyaránt azt bizonyítja, hogy megvan a feltételek a további fejlődésre.

Két összetett szó — ezzel jelöltük rövid vizsgálódásunk határait. Tényeket soroltunk, a kínálkozó rengetegből csupán néhányat. E néhány is elegendő azonban ahhoz, hogy életünk két fontos területének jelenét fölvilantsa, s élő tartalommal töltsön meg egy harmadik kifejezést. Azt, hogy haladás.

Mészáros Ottó

Dunakeszin az elmúlt években nagyszabású lakásépítés kezdődött. Még az idén átadnak 95 lakást és emelkednek a falai a KISZ-lakótelepnek is. Megkezdik egy 3 ezer lakásos telep előkészítését, amely a kormányhatározatnak megfelelően munkáslakótelep lesz.

Közös munkával — szocialista falu

Falu és mezőgazdaság — e két fogalom még nem is olyan rég lényegében egyet jelentett. Am a mai falun élők fele — leg-
alábbis hozzávetőleg — már ipari munkás, s ez országos
összkép. Pest megyében az arány ennél jóval nagyobb az ipar ja-
vára, jóllehet az életkörülmények — főleg a kommunális ellátott-
ság — dőlőgában kirívó ellentét akad a várossal. A korábbiakhoz
képest ez is elenyészőnek mondható, s ezt nem kell magyarázni, ám
a tanácsválasztás előtt újból fölmerül: ki és mennyit tegyen szű-
kebb pártjának további fejlesztéséért?

Pest megyében 180 mezőgazdasági szövetkezet működik. Lénye-
gében tehát e szövetkezetek jelen vannak úgyszólván mindenütt,
vagyis nélkülük nehezen képzelhető el bármiféle fejlesztés. A ta-
nácselnökök gyakorta keresik föl a szövetkezeti elnököket, s meg-
fordítva; nagy általánosságban nincs is baj a személyes kapcsola-
tokkal. Tudni kell azonban, hogy 1968 óta, a tervutasításos rendszer
megszűntével csökkent a tanács szerepe, pontosabban beavatkozási
lehetősége a szövetkezetek életébe. S ez így is van rendjén. A párt
és a kormány agrárpolitikájának értelmében a szövetkezet önálló,
vállalatszerű gazdálkodást folytat: miként az állami vállalatok, úgy
ők sem „adakozhatnak” korlátlanul.

S mégis meg-megkérjük: ugyan kinek ad kasszájából a terme-
lőszövetkezet, ha művelődési otthon, járdát, óvodát épít? Termé-
szetesen saját tagjainak, noha nemcsak azoknak: a Pestre utazó
ipari dolgozóknak is. Ellenérvként el-elhangzik, hogy a költségvetés
megfelelő rubrikái szólnának ama járda- és egyéb építkezések cél-
jaira. Ez a szemlélet azonban (ha tán elvont-elméleti alapon igazol-
ható lenne is) nem helyesíthető már csak azért sem, mert önzésre
buzdít. Ismerek Pest megyei tsz-t — hadd halgatom el a nevét —,
amelynek tagjai folyton-folyvást fenyegetik a vezetőséget: ha nem
osztják ki személyes részesedésként a jövedelemnek a lehető leg-
nagyobb hányadát, úgy leváltják a vezérkart. És ismét ismerek
ugyancsak megyebeli tsz-t... mit tsz-t? tsz-ek sokaságát, amelyek
az arányok dolgában okosan járnak el.

Legalább egyet megemlítek közülük. A minap fejeződtek be a
zárszámadó közgyűlések; jelen lehettem a gyűl-felsőpákonnyi Búza-
kalász Tsz évszámzáró értekezletén. A tanács elnöke szinte közvet-
lenül a szövetkezet elnökének referátumát követve kért szót: meg-
köszönte a tsz által épített óvodát. Nem hinném, hogy a gyűlésnek
bármely részvevője így gondolkodott volna: ugyan, miért adtunk
mi erre pénzt?

Már csak azért sem, mert mind Gyálon, mind másutt a megye
falvaiban folyton-folyvást gyarapszik a mezőgazdaság. Megyénk-
ben tavaly a növénytermesztés hozamai 10—11 százalékkal múlták
fölül az előző évet, s 14—15 százalékkal haladták meg az 1969-es,
kiváltképpen jó termésű esztendő. Javulás kezdődött egy kritikusa-
nak mondott állattenyésztési ágazatban, a szarvasmarha-tenyésztés-
ben is. Erre bizonyosság, hogy a megye gazdaságai 1972. december
31-én 93 ezer szarvasmarhát tartottak, ami két százalékkal több az
egy évvel korábbinál. Tavaly fejeződött be hat szakosított sertés-
telep építése a megye termelőszövetkezeteiben — sorolhatnók még
a kedvező adalékokat, bár jócskán volt és van pénzügyi s egyéb
természeti gond is.

Kérdzhetnénk, mi köze mindehhez az államhatalom helyi képvé-
selőjének, a közeljövőben megválasztandó tanácsnak? Ismeretes,
hogy törvényességi felügyelet lát el a tsz fölött, s így közvetve
befolyásolja voltaképpen magát a mezőgazdasági termelést is — ez
azonban külön cikk témája lehetne. A lényeg azonban nem ezen,
hanem az egymásrataltságon van: a tanács és a termelőszövetke-
zet közös munkálkodása eredményezhet csak szocialista falut.

Keresztényi Nándor

Nagyáruházak és kisboltok

Két esztendő tükrében a lakosság ellátása

Ma már magától értetődik Érden, hogy fővárosi igényeket is kielégítő
üzletor várja az embereket a MÁ-
VAUT-pályaudvarnál. A boltokat ta-
valy márciusban nyitották meg, és
novemberben a sok szakmának ja-
vítóhelyet adó emeletes szolgáltató-
házat. S ez csak egy példa, hiszen a
megye e nagyközségein kívül egyre
több városban és faluban nyílnak új
üzletek, ABC-áruházak, kisvendég-
lők és javítóműhelyek. A dolgozó
nők munkáját könnyíti az üzlethá-
zak bővítése, a több kenyeret sütő
péküzem vagy az olyan ötlet, amely-
lyet Ikladon valósítottak meg: boltot
nyitottak a gyáron belül. A Dunake-
szti Vagongyár üzletében előre ren-
delhetnek az asszonyok.

Nagykátára vásárolni, odavolt az
egész napjuk. Ma már az áruházban
— és annak földszintjén, a nagy
csemegeboltban — mindent megve-
hetnek.

Szállók a hegytetőn

Összességében 10 új ABC-áruház-
zal gazdagodott Pest megye és hét
jelentősebb vendéglátóhellyel, köz-
tük két olyan impozáns épülettel,
mint a Dobogókői és a Visegrádi
nagyszálló. Ezek nemcsak az idegen-
forgalmi lehetőségeket növelik és
teszik lehetővé, hogy a vendégek
számára is feltáruljon a környék, ha-
nem a helyi lakosság kulturált és
igazán elsőrendű kiszolgálását is se-
gitik. Szólunk kell a szép, tetszetős
üzletek után az úgynevezett kisbol-
tokról is. Kicsik, de az érdekelt la-
kosság számára sokat jelentenek.
Ilyen például az az üzlet, amelyet
a biatorbágyi ÁFÉSZ nyitott Buda-
örsön a faluszélen. A községben épül
az új lakótelep, a közepén modern
áruházal. Azoknak azonban, akik
már az új lakások boldog tulajdo-
nosai, eddig a községbe kellett be-
járniuk még az alapvető élelmiszer-
ekért is. Most ott a kisbolt. Emít-
sük meg a háziboltokat is, amelyek a
ráckevei Duna-ág mentén sorakoz-
nak a nyaralósorokon, és lejjebb az
alföldi részeken, a tanyavilágban.

Panaszkodtak a szigetszentmikló-
siak is, hogy távolra, „nagybolthá-
ra” kell járniuk kenyérért is. Most meg-
nyílt a sütőüzem, és ez segíti az el-
látást. Jászkarajenőn, Tahitófalu-
ban, Vámosmikolán és Vecsésen is
megépült az új kenyérgyár, a ceglé-
di rekonstrukció segítette. Turán,
Kocséron, Cegléden és Gyömrőn is
nyílt egy-egy pékség. Ezek együtte-
sen naponta 37 tonna pékárut szállí-
tanak a boltokba.

Szolgáltatásra: 60 millió

A szolgáltatási beruházásokra jel-
lemző a sűrűn lakott területek ellá-
tása. Az elmúlt két esztendőben a
KISZÖV keretében munkálkodó szö-
vetkezetek és vállalatok Gödöllőn,
Üllőn, Nagykátán, Kemencén, Ve-
resgyházaon, valamint Vácott és Ér-
den két helyen építettek több mű-
hely magukba foglaló szolgáltató-
házakat. Nagykőrösön, Kiskunlac-
házán és Szentendrén autószervert
rendeztek be. Ezeket felül a lakos-
ság jobb ellátására kisebb javító-
részlegeket is nyitottak eddig ösze-
30 millió forintért.

Az eredmény elismerésre méltó
mert a jelentkező nehézségek ellené-
re betartották a fejlesztés előírt üte-
mét.

A negyedik ötéves tervben a me-
gyei tanács 24 és fél millió forintos
támogatásával együtt 60 milliót kí-
válnak hálózatfejlesztésre fordítani.
A következő években Cegléden,
Szentendrén, Aszódon és Pilisvörö-
s-várott épül fel a szolgáltatóház.

Segítő kisiparosok

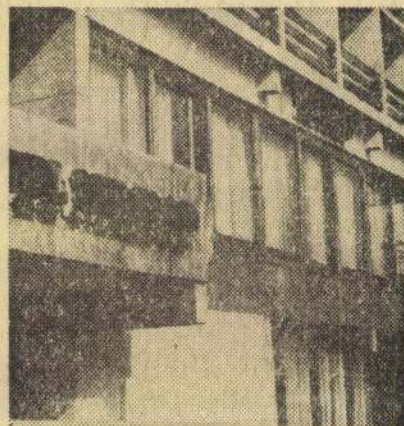
A szolgáltatások javítása érdeké-
ben számos kisiparos tevékenykedik
Pest megyében. Két esztendővel ez-
előtt 8 ezer 270 dolgozott, közülük 2
ezer 436 másod- vagy mellékállásban
tevékenykedett. Most ez a szám már
8 ezer 807-re emelkedett, a másod-
állásúaké 2 ezer 620-ra. Tekintettel
arra, hogy a mellékállásban dolgo-
zók csak napi 2—4 órát állnak a la-
kosság reendekzésére, még mindig
nem tudják az igényeket kielégíteni.
Kevés például a cipész, a férfiszabó
és a férfifodrász.

A tanácsok szerepe igen jelentős
a kereskedelem és a szolgáltatások
fejlesztésében. Jó példa a szentend-
rei járás és város. Vác, Nagykőrös,
Erd és Dunakeszi. A tanácsok ezen-
ken a helyeken telket biztosítanak
a szövetkezetek épülő üzletházai szá-
mára, a kivitelezést is támogatják
saját költségvetési üzemükkel és más
módon.

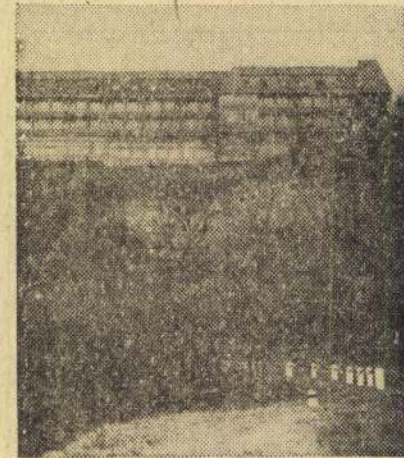
Két esztendő eredményeiről szá-
moltunk be; S ez a két esztendő is
tanúsítja: szebb és könnyebb lett az
élet falun, községben és városban
egyaránt, mert mindenütt igyekez-
nek az igényeket kielégíteni, főleg
akkor, ha maga a lakosság is nyújtja
segítő kezét.

Prukner Pál

Komáromi Magda

Tavaly augusztusban adták át Dobogókői
a Nimród Szállót. A hotel háromszintes,
76 szobás.

A vadászati világiállítás alkalmából
nyitották meg Visegrádon a Hotel Silva-
nust. A háromszintes, 204 ágyas épületben
a vendégek kényelmét presszó, drinkbár
s ez évtől söröző biztosítja.

Péküzem nyílt Tahitófaluiban az elmúlt
év végén. Naponta két műszakban 80
máza kenyeret sütnek, s innen látják el
kenyérrel a szentendrei járás észak-
részét és a szigetét.

A ceglédiek régi gondját oldotta meg a
Török Ignác utcában az év február ele-
jén átadott gázcsatorna, amely 1250
propán-bután palack tárolására alkalmas.

Tíz és fél millió forintos költséggel tex-
tiltisztító üzem épült Nagykőrösön, s febr-
ruárban kezdte meg működését a Kec-
keméti úton a mosószalon is. A leadott
ruhaneműt néhány óra múlva tisztán ad-
ják át a megrendelőeknek.

Kétszázmillió

A társadalmi munka életünket gazdagítja

Pest megye szépül, gazdagodik. És ez nem csupán annak a 2,2
milliárd forintnak köszönhető, amelyet a megye tanácsai használt-
tak fel tavaly a települések fejlesztésére és az intézmények fenntar-
tására, hanem annak a nagy összefogásnak is, amit társadalmi
munka címen tartunk számon. A lakosság mintegy 200 millió forin-
ttal, a vállalatok és szövetkezetek pedig 140 millió forinttal nö-
velték a tanácsok fejlesztési lehetőségeit.

Tíz év — ezer óra

Vékony, vidám, barna hajú fiatal-
ember Deák József. Géplakatos a
Landler Jenő Járműjavítóban. Ve-
resgyházaon született huszoneg esz-
tendeje s azóta is a faluban él.

— Tíz esztendeje, amikor elkezd-
ték ásni a mai művelődési központ
alapjait — emlékezik tünődve —, egy
ideig csak bámultam a nagy sürgés-
forgást, vajon mi készül itt? Már
nem emlékszem, ki szölt oda: ne bá-
mészkodj öcsi, inkább fogj egy lapá-
tot. Megvontam a vállam s indultam
volna tovább, ha nem veszem
észre a barátaimat. Egyre mélyebbre
ásták be magukat a földbe s közben
nagyokat nevettek. Lapátoltam én
már földet azelőtt is, tudtam, hogy
attól aligha lesz nevetethnékje az
embernek. Azóta sok mindenbe be-
segítettem már. Most az ifjúsági ház
építése következik...

Évente átlagosan száz óra társa-
dalmi munkát végzett Deák József.
Az elmúlt esztendőben is, s ezért jó
néhány fiatal társával együtt, a ta-
nács tíz napra lengyelországi kirán-
dulással jutalmazta. Hogy miből
tellett rá? Pásztor Béla, a nagyköz-
ség tanácselnöke egyetlen mondattal
válaszol:

— A tavaly végzett társadalmi
munka értéke kerek négy millió for-
rint volt!

A géplakatos tanár

Erdőkertesi mesze esik Szentmár-
tonkátától, ahol Zombor István törté-
nelem-földrajz szakos tanár szüle-
tett, mégis legalább annyira szeret
itt élni, mint szülőfalujában. Hogy
miért?

— Egy falu gyermekeit tanítani
úgy lehet igazán — mondja —, ha a
pedagógus legalább annyira otthon
érzi magát ott, mint a diákjai. Ha
pedig ez így van, akkor tenni is kell
érte, ami az erejéből, képességéből
telik.

Zombor István hatvan órát dolgoz-
tolt társadalmi munkában tavaly, a
novemberben felavatott óvoda építé-
sénél. Hegesztett, kovácsolt, laka-
tos volt. Honnan hozza a tudomá-
nya?

— A polgári iskola étvégzése után a
géplakatos mesterséget tanultam ki
Budapesten. Közben szakérettségiz-
tem Pécsen s onnan kerültem a fő-

iskolára, ahol történelem-földrajz
szakos diplomát szereztem. Jelenleg
a történelem mellett éneket is tanítok,
a karéneket vezetem s van egy
fúvulazenekarom is. Valamikor ré-
gen a Munkaerő-tartalékok Központi
Együttesében énekeltem s ismerked-
tem meg a zeneelmélettel. S hogy
még valami furcsát mondjak: má-
sodállásban, engedéllyel, géplakatos
is vagyok a faluban, közintézmé-
nyeknél, jobbra szükségből dolgo-
zom, mert nincs szakember, de sok
a munka. Én csináltam például a két
éve avatott klubkönyvtár kerítését.
Szombat-vasárnap társadalmi mun-
kában dolgozom az óvodánál.

Azt már Fufurda Páltól, a köz-
ség tanácselnökétől tudom, hogy az
egymillió-kétszázezer forintba kerü-
lő óvodánál az erdőkerítési emberek
kétszázhetvenöt ezer forint értékű
társadalmi munkát végeztek, amely-
nek egyik szervezője Zombor István
volt, mint az építési- és községfej-
lesztési állandó bizottság elnöke.

Pro urbe

Ezért kötöttünk szerződést pél-
dálul a Munkácsy úti Petőfi Sándor
általános iskolával tavaly október-
ben. A szerződés három pontban ösz-
szeszezi a tennivalókat. Az iskolai
sportpályát már építjük, hogy a má-
jusra tervezett nagy Petőfi-ünnep-
ségen már itt mérhessék össze tudá-
sukat a meghívott, s Petőfi nevét vi-
selő általános iskolák diákjai. Az is-
kola fűtés- és vízvezeték-hálózatá-
nak karbantartására eddig még nem
került sor — ellenőrzésünk nem ta-
lált hibát. A vállalt négy tanterem
és a tornaterem tartozásához pedig
csak a nyári szünetben kezdhetünk
hozzá. Hogy miért tesszük? Sokan
tanulnak vállalatunk dolgozói közül
az iskola esti tagozatán és gyerekeik
is ebbe az iskolába járnak. A kicsik
életét tesszük szebbé, gazdagabbá,
ha részt vállalunk az iskola fejlesz-
tésében.

Két esztendővel ezelőtt települt
Gödöllőre a Középmagyarországi
Közmű- és Mélyépítő Vállalat. Az
idén januárban — a második évfor-
dulón — megkapták a városi tanács
által alapított Pro urbe emléklap-
kelt arany fokozatát a város fej-
lesztéséért végzett munkájukért,
megelőzve ezzel sok, már régóta Gó-
döllőn működő vállalatot.

Schaffler István, a vállalat fő-
építészvezetője derűs ember, jó be-
szélgető partner.

— Tudja, hogy van az — kezd —,
ha egy fiatal focista bekerül a nagy-
csapatba, bizonyítania kell. Vala-
hogy így voltunk mi is. Persze,
hadd tegyem hozzá, szívesen is bi-
zonyítottunk. Gödöllő valójában most
alaku várossal. Össze kell fogni ah-
hoz, hogy ez ne csak rangot, hanem
minden tekintetben városias életet
is jelentsen.

VISSZAPILLANTÓ

IV. A Pest megyei Hírlap 1973. március 11-i, vasárnapi számának külön melléklete. A fotókat készítették: Apáti-Tóth Sándor, Ekes János, Gábor Viktor és Gárdos Katalin.

Terencius Karaly festonmüvés
Glemann Lipót festonmüvés 1913- ban
állította ki műveit görnyei, Terencius,
Terencius és Görnyei - Grünwald társas-
ságában.

H.L.: Glemann Lipót kiállítására.

Testi Műsor, 1944. dec. 11.

Ferenczy károly, 1869

L. : Kmetty János

T.M.: Elhunyt

5,

Nérszava, Bp. 1975. nov. 18

Ferenczy Károly (1862-1917)

„Tajlep” o. o. 70 x 90 Selyve
lelt jobba: Ferenczy K. 1910 (Restaurált)
Védett.

Kiértékelés: 25000 ft.

Ferenczy Károly

"Utazás Magyarországon" o. v. 60 x 80
Védett

Ár: 20000 Ft.

FERENCZY KAROLY, festő

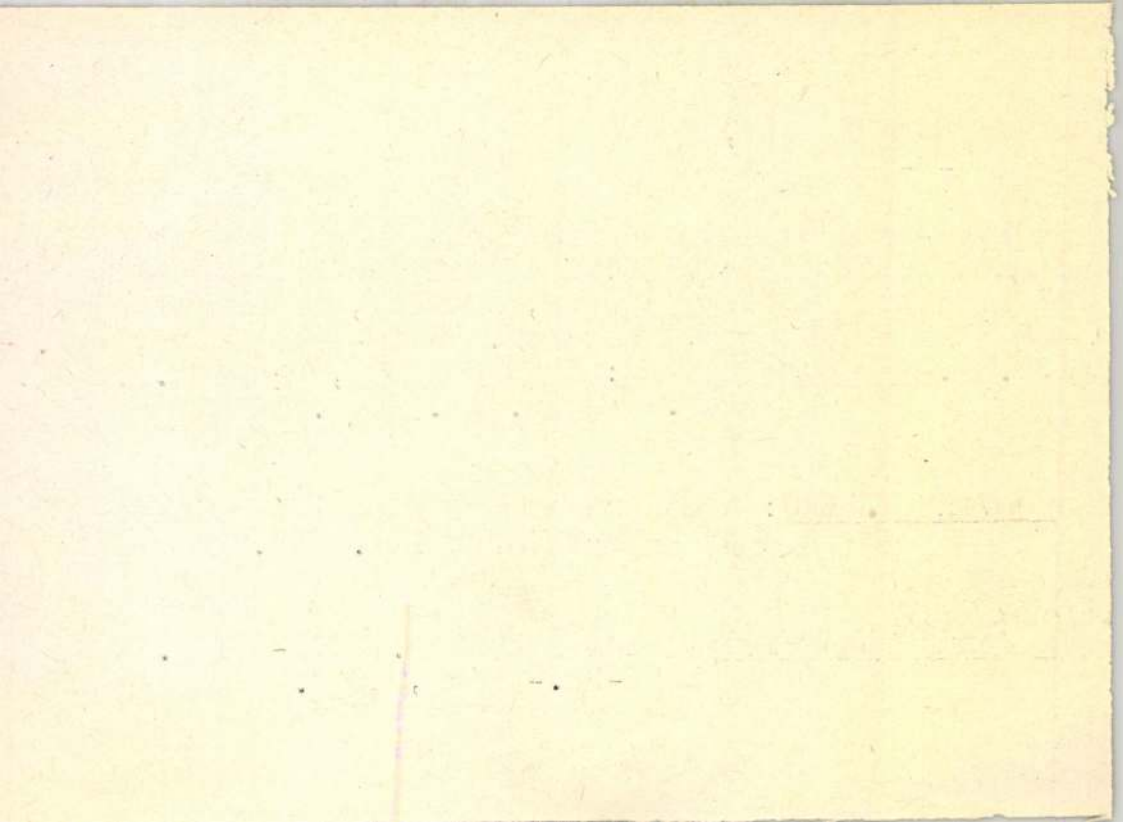

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyűjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar "éptarba, festmény, grafika alkotja zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyűjtemény, 1979. 198.sz. - FERENCZY KAROLY: "INTERIEUR", ámi műve.p.temp.

41.4+59 ~~mm~~ cm. 296.old

ROMVARY FERENC: A Modern magyar képtár története
Új szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve. XVII-XVIII.
1972-73. - Pécs, 1975.

Terenczy Károly, építész

L:Illés János

Kerti Sándor:Acserkúti románkori templom

2518-2522.

Élet és Tudomány, Bp., 1976. dec. 30.

XXXI/53

1871

1871

Ferenccy Károly, kstő

L. Egy jőzet.

Láncz S. : Egy jőzet.

1172 - 1179.

. Élet és Tudomány. Bp. 1976. jún. 18.

xxx 1/25

Ferenczy Károly, festő-

-: Pozsker stori

Esti Hírlap, Bp.

Kossuth búcsúja

— Magyarországon a poszterek múltja — annak idején műnyomatnak nevezték — száz esztendőnél is régebbi. Egykoron a Pesti Műegylet vezetői a tárlatlátogatók között festmények, rajzok reprodukciót sorsolták ki. A Könyves Kálmán Céh ügynökei 1890-től történeti tárgyú litográfiákat — Vajk megkeresztelése,

Kossuth búcsúja, haldokló Petőfi —, műmásolatokat terjesztettek, kívánságra bekeretezeten. A századfordulón árusították az első magyar művészplakátokat, a mai poszterek elődei: Ferenczy Károly, Vaszary János, Fényes Adólf tárlathirdetményeit. A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata 1954-ben alakult. 1974-ig 340 féle hagyományos reprodukciót jelentettek meg.

Op-art a falon

— A modern poszterekkel — kevés sikerrel — elsőként a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó szakemberei próbálkoztak. A nívós némafilmplakát-sorozatot azonban csak olcsóbb, le szállított áron tudták értékesíteni. A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata három éve foglalkozik poszterekkel. 1975-től százféle kis poszter grafikai poszter, s most már egész falak beborítására alkalmas fotótapéta: gigant poszter jelent meg, kerekben egymillió példányban. A választék az 1500-as években élt M. S. mester munkájától Rippl Rónai József és Csonváry-kompozíciókon át Vásarely-op-artig minden izlésnek megfelel. Kivitelezők az Offset Nyomda szakemberei.

6.

29

08

at-németországi (és más nyugat-európai, vagy USA-eli) üzemben már léteznek: hogy az üzemvezetők olykor-olykor, mondjuk arácsonykor, megvendélik az üzem munkásait egy pohár sörrel, hogy tízévi szolgálat után, hűségjutalmként ajándékot is adnak a munkásoknak, hogy jól lehet, a műhelyekben virágokat helyeznek el — ilyen mozzanatok az angol gyárakban, üzemekben javarészt hiányoznak.

A TIMES KÖZÖLTE

Miként reagálnak ezekre véleményekre Angliában? Levesen tudnak németül, még kevesebben olvassák a Spiegelt. A Times azonban nagy figyelemre méltónak találta a dolgot, hogy részletesen ismertette — a lap első oldalán — a Spiegel cikkest.

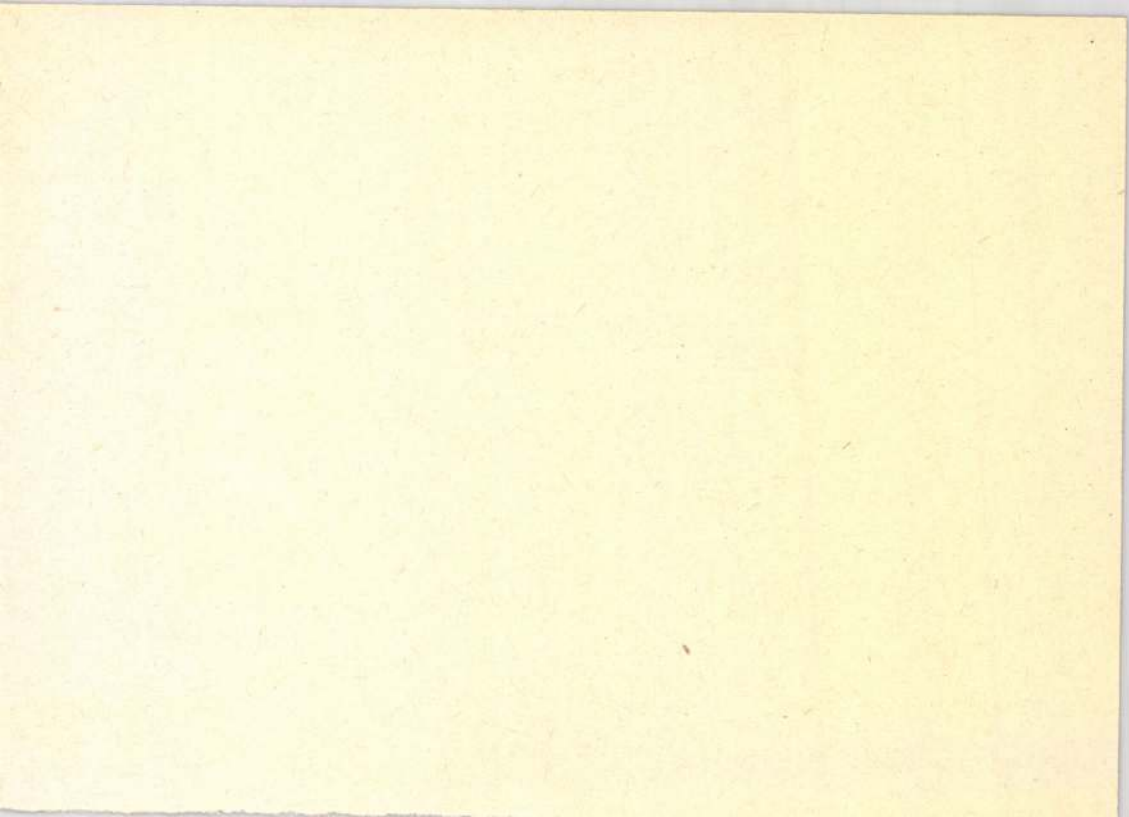
Igaz, a Times példányára is meglehetősen alacsony. De a gyártulajdonosok, igazgatók, menedzserek olvassák. S talán elgondolkodnak a dolgon: hátha emesak a munkásokkal üzemben kell új meg új igényekkel fellépniök...

Ferenczy Károly

Méltóság

— ! —

Tulaj., 1977 március 13-24 lap.

Ferenczy Karoly

A nőfiai Magyar Intésköze
Rippl-Rónai József és hétédes-
zei című tárlat nyílt, ame-
lyen a művészek képműve-
sége is bemutatott.

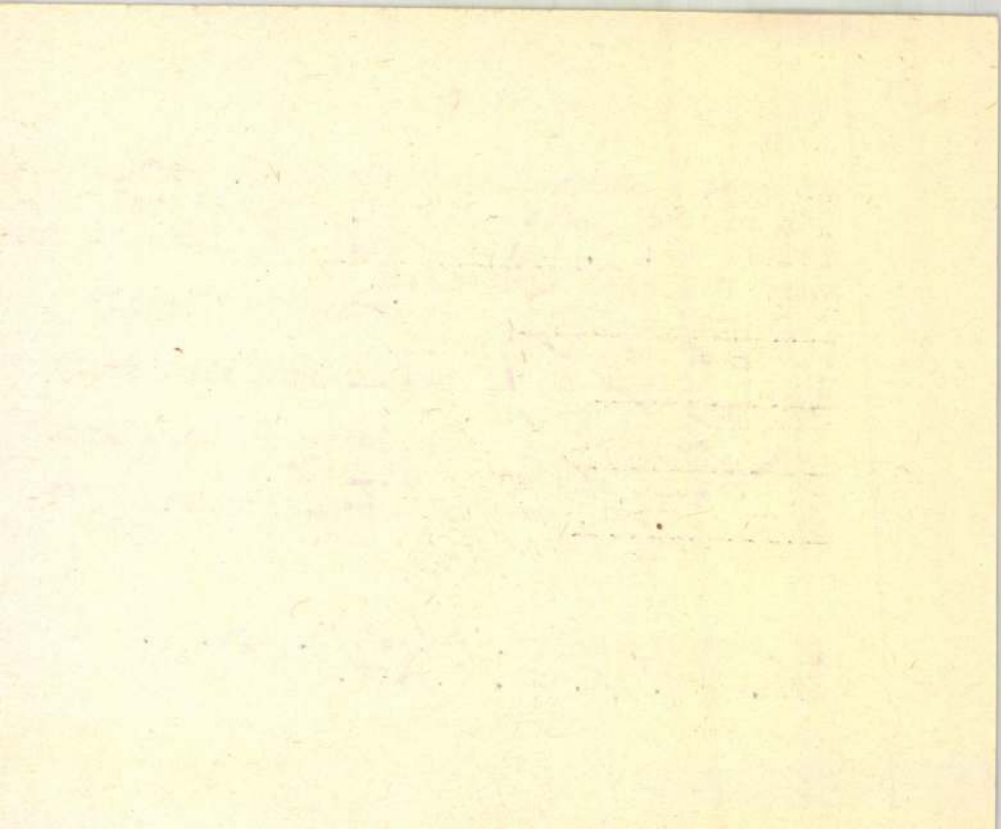
— : Műveltségügyi Osztály,
Tűzoltóság, 1977 júli 10 - 28 nap.

Ferenczy Károly építész

Az ország felszabadulásának 32. évfordulóján az Ybl Miklós-díj II. fokozatával tüntették ki: H. Boros Máriát, a Miskolci Tervező Vállalat építészt,
Ferenczy Károlyt, az Országos Műemlék Felügyelőség építészt,
Jeney Lajost az Általános Épülettervező Vállalat építészt,
Láng Tivadart, a Városépítési Tudományos és Tervező Intézet építészt,
Rácz Endrét, az Ipari Épülettervező Vállalat építészt.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
XXI. évf. 14. sz. 8. lap.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Trybuna Ludu

1976 DEC 2 9

Karoly Ferenczy

PLASTYKA Szentendre - siedziba malarzy

WYSTAWA „Węgierskie malarstwo z Szentendre”, którą oglądaliśmy w warszawskiej Zachęcie, jest ciekawą próbą ukazania ciągłości tradycji artystycznej, wiążącej się z określonym miejscem.

Na wystawie zgromadzono po kilka obrazów 42 autorów – od namalowanego w 1891 r. „Syna ogrodnika” **Karoly'ego Ferenczy'ego**, po powstałe w roku „ubiegłym”. Początkowo malarze osiedlili się w Szentendre dla piękna krajobrazu i starej architektury, wtulonej w stoki wzgórz, otaczających dolinę Dunaju. „Mostek w Szentendre” **J.P. Goebela**, „Doliny Anny” **Beli Onody'ego** lub skromne domostwo „ukryte wśród drzew na płótnach” **Andóra Kántora** czy **Istvana Barty** przypominają nam Kazimierz nad Wisłą.

Tematyka pejzażowa jest niewątpliwie motywem przewodnim wystawy i na jej przykładzie śledzić można przemiany stylów malarskich ostatniego półwiecza. Bowiem na początku lat dwudziestych Szentendre stało się jednym z ważniejszych ośrodków węgierskiej awangardy artystycznej. Na wystawie ujawniają się zjawiska, które równoległe występowały w malarstwie polskim. Tak np. dynamika kubizowanych brył budynków w obrazie **Tibora Boromiszy** „Plac Elżbiety wieczorem” z 1922 r. przywodzi na myśl polskich formistów, a ekspresyjna deformacja rysunków pastelem lub kredką **Lajosa Vajdy** – obrazu **Witkacze**go.

Interesującym i na pewno zbyt mało u nas znanym twórcą był

portret” i pejzaż „Brzeg Dunaju w Szentendre” z lat trzydziestych urzekają poetyckim realizmem. Dążenie do coraz prostszych środków wyrazu i coraz czystszej liryki śledzimy w obrazach **Gyuli Czimry**.

W ciągu półwiecza przewinęli się przez Szentendre artyści, hołdujący różnym konwencjom plastycznym, jednak zwąbieni „specyficzną, tworzącą atmosferą tego miasta. Nie sposób wymienić wszystkich autorów, którzy by na to zasługiwali. Zwróćmy zatem uwagę jeszcze na kilku malarzy współczesnych. Wzorami kolorystycznymi i formalnymi wyróżniają się prace **Endre Balinta**, zwłaszcza „Przewrócony krzyż”, a także bezprzedmiotowa kompozycja **Karoly'ego Klimo**. Obraz „Remont” – odrapaną ścianę domu przedstawioną z hiperrealistyczną wiernością – namalował **Imre Kocsis**, jeden z najmłodszych autorów na wystawie.

W natłoku zbyt gęsto, z braku miejsca, rozwieszonych obrazów, odkryłam jeszcze pełne wdzięku i przezabawne pastisze **Margit Anny** na tak zwaną twórczość „naiwną”. Artystka uzupełnia swoje malarstwo olejne collage'em, wkomponując kiczowate aniolki odpustowe lub nakładając np. na szyję oblubienicy w obrazie „Miłość” kołłą z... bordiury pluszowej kandy.

Wystawa „Węgierskiego malarstwa z Szentendre” zachęca do bliższego zapoznania się z twórczością wielu zaprezentowanych na niej artystów.

EWA GARZTECKA

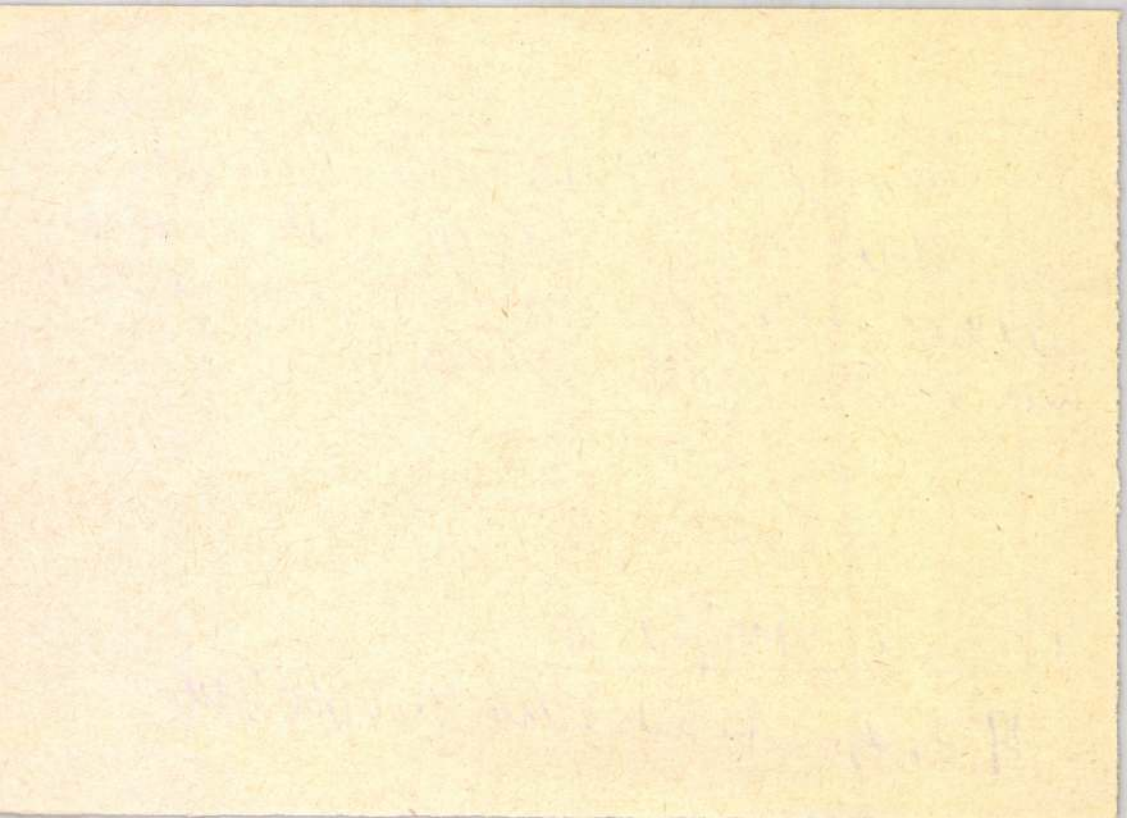

Ferenczy Károly, festőművész

a Somogyi Keptársaság-központján - a
Keptársaság tulajdonában lévő művelés
szándékú kiállításán, láthatók a mű-
vésztől feltűtött művei.

Reggeli krónika, III.

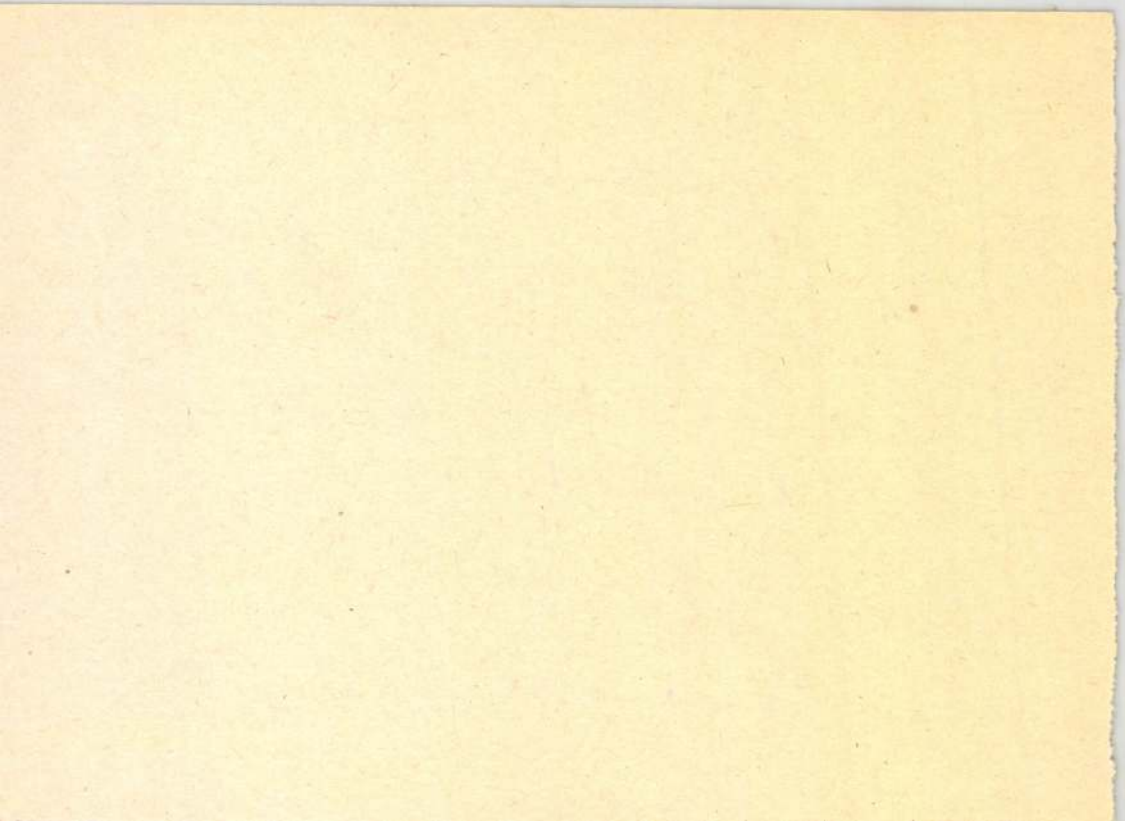
1977. szept. 16. Kassánál 7.00 | M/96.

Ferenczy Károly festőművész
d. XVIII. században kezdte meg a festészetet, melyet
a tájképfestészetrel. Gondolunk olyan fest-
tájképe, mint Ferenczy Károly, Nagy István
— az Országos Tájképfestészetű Biennálé
megnyitáson a Galériában.

Láttuk, hallottuk.

1949. márc. 6. Tolófi, 11.42 V Gne.

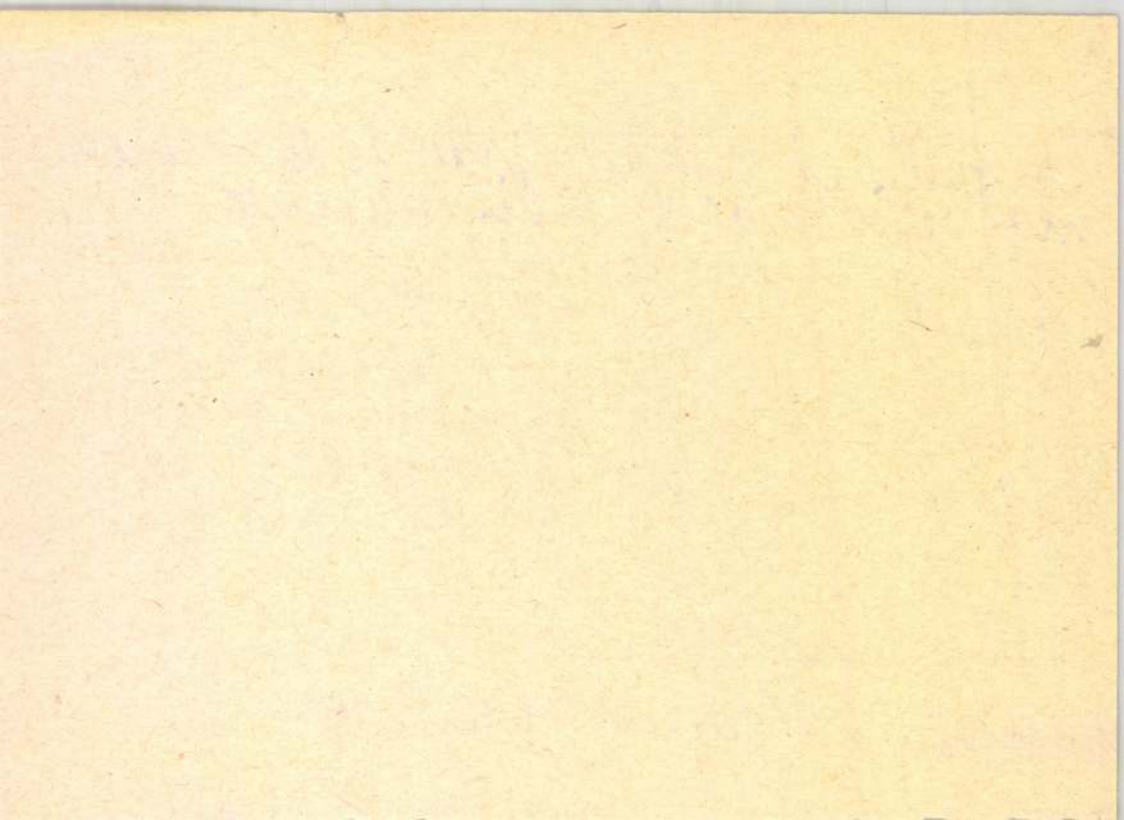

Ferenczi Károly, építész

Dr. Fülöpnek Szekesudvarban 25-ke alkalommal
mal szottaték ki dr. Gellikler díjakot. - a mit-
emlékező dalem közösen elvinnék magyarsáimonalis
események szert, többi között a dícsajjai par, a Ador-
patoki gótikus templom, a pécsi püspökvár mielő-
téli adomtatulciajából kapta megtervezi Károly
a "tittintet" díj második fokozatát. (emléke)

Esti Magazin

1977. III. 31. Kossuth 18.30 Győr

Ferenczy Károly, festőművész
kötői díjnyertes által megnevezésük holnap
az Alkotmány. — a festőké kérelmére is volt
készen ideig az Alkotmány, 1904-ben itt alakult
még az új magyar pártban, az itteni körös-
asztal tagja volt Szinyei Mészáros Pál, Ferenczy
adolf, Ferenczy Károly és még sokan mások.

Esti Magazin

1924. márc. 30. Kossuth 18.30 M.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, written in a cursive script. The text is faint and difficult to decipher but appears to be arranged in a single line.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script. The text is very faint and mostly illegible due to fading and the texture of the paper. It appears to be a continuous block of writing covering most of the page's surface.

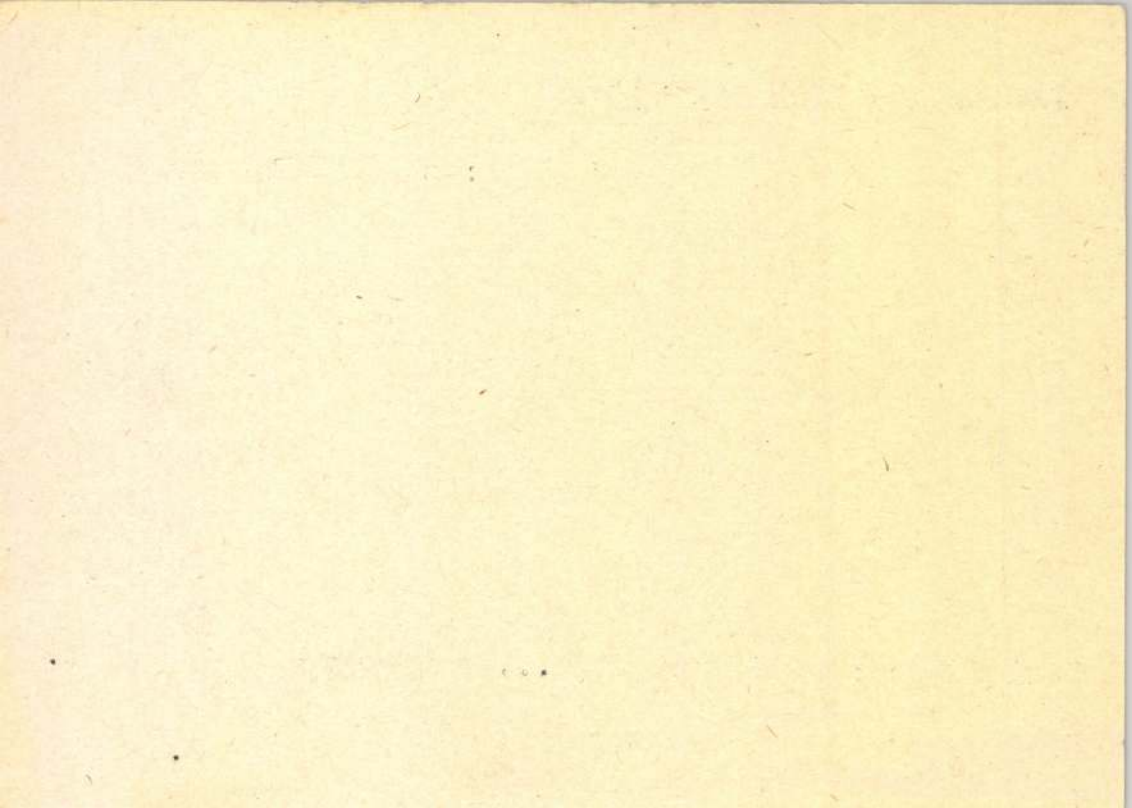
Ferenczy Károly, festő

L: Czóbel Béla

Gali Sándor: Aművészeti élet...Pest megyében

7.

Nép szabadság, Bp. 1977. jún. 8.

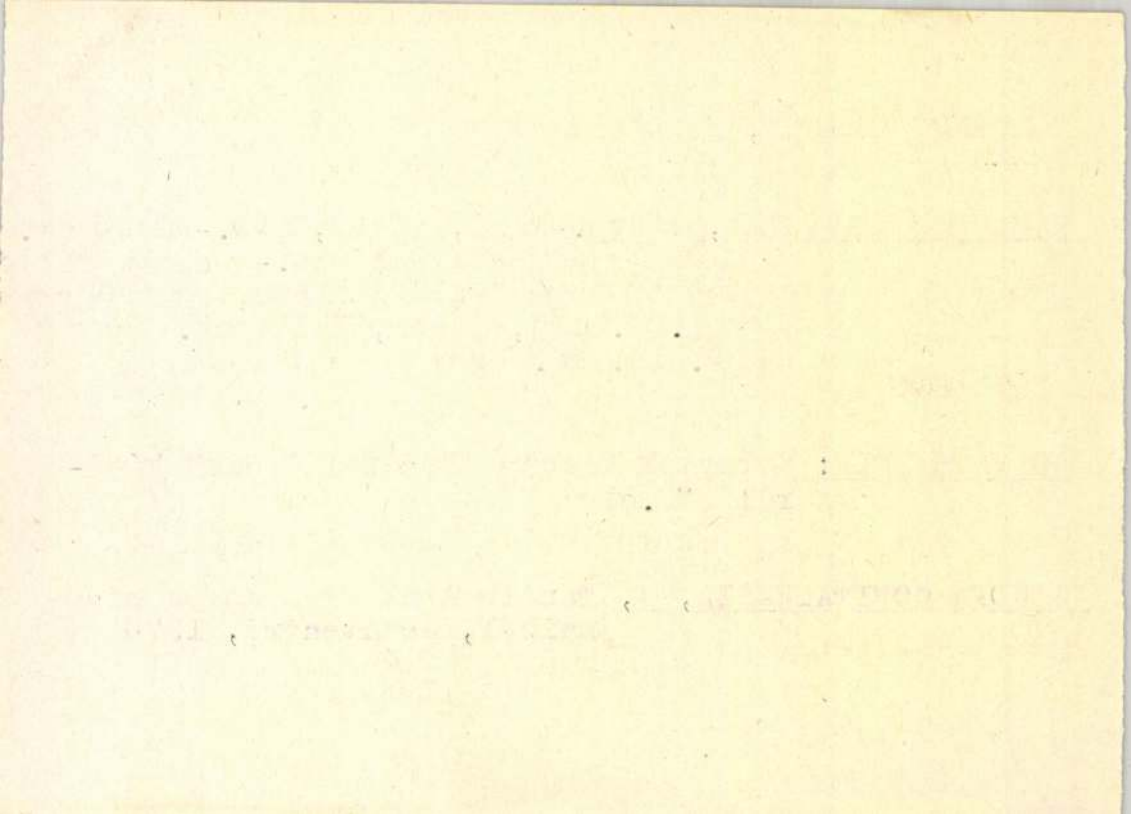
FERENCZY KÁROLY, festő

"HAZATÉRŐ FAVÁGÓK", c. műve. - Olaj, vászon, 1899. - 60+95 cm.
Magyar Nemzeti Galéria. - Nagyobb változata borús világításban, Köves Oszkár
tul. Bp. Olaj, vászon, 77+115 cm. Szöveg
382. old. 26. jegyz

HORVÁTH BÉLA: Kernstok Károly "Hazafelé" című képéről 373. old

STUDIA COMITATENSIA, 3, Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból, Szentendre, 1975

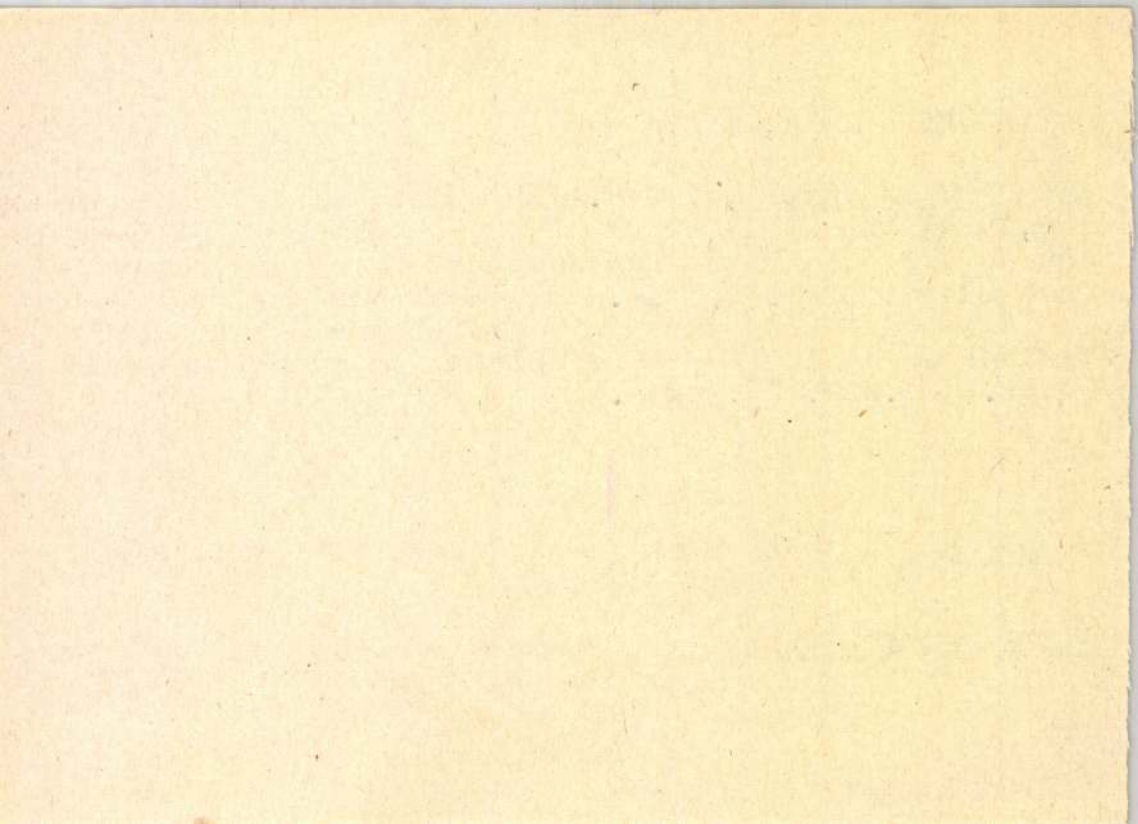

FERENCZY KÁROLY, festő

"HAZATÉRŐ FAVÁGÓK", c. műve. - Kernstok kal szinte egyidejűleg, ám aligha függetlenül tőle, s epizodikus jelleggel csupán, fordult a témához Ferenczy Károly is, "Hazatérő favágók" ~~javak~~ kal is. nagybányai élményei felhasználásával szintén új tárggyal járúlva hozzá a témakör bővítéséhez és meglehetősen leromlott színvonalának emeléséhez. 382. old. 26. jegyz.

HORVÁTH BÉLA: Kernstok Károly "Hazafelé" című képéről 373. old

STUDIA COMITATENSIA, 3. Tanulmányok Pest megye múzeumaiából, Bzentendre, 1975

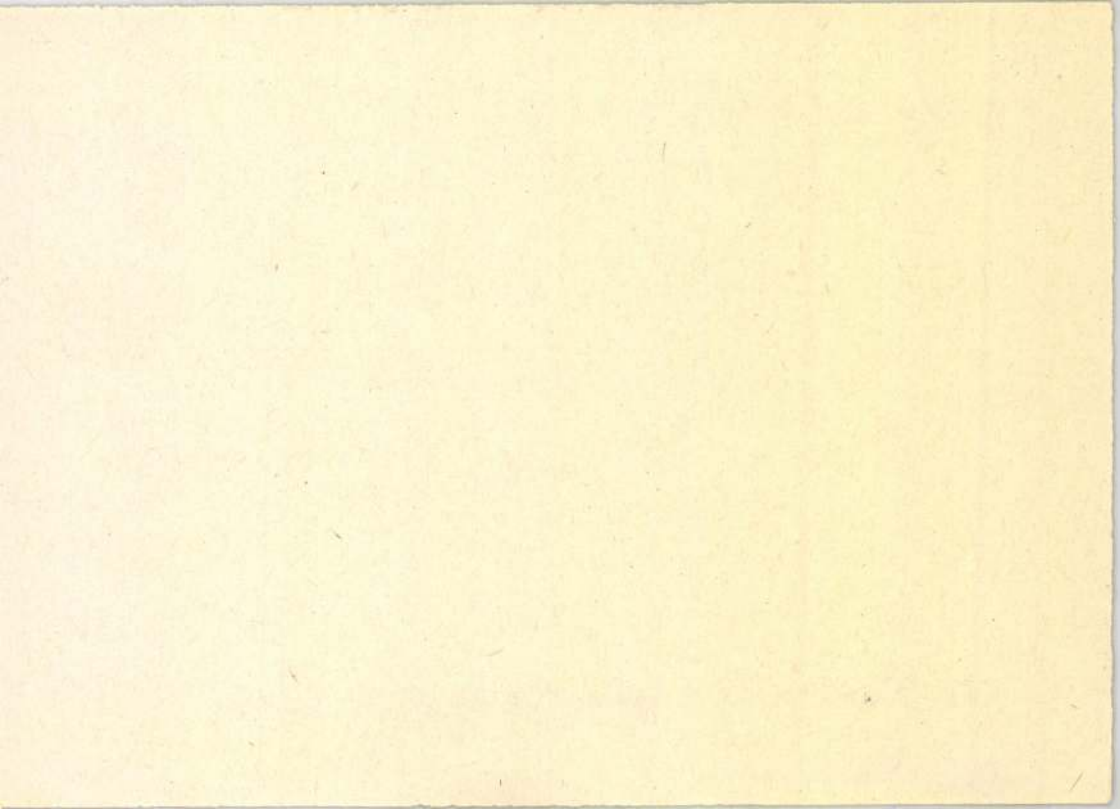
Ferenczy Károly
(1862-1917)

4 "Párduclet" jadalbal

Olej, udvaron 73 x 83,7

20000 ft

BÁV 38. Képekció Budapest 1975 december

Ferenczy Károly, festő

L.: kőni főnök

Apóf.: Vélemények ..... [2] ..... 93-96.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június $\frac{XXX}{6}$

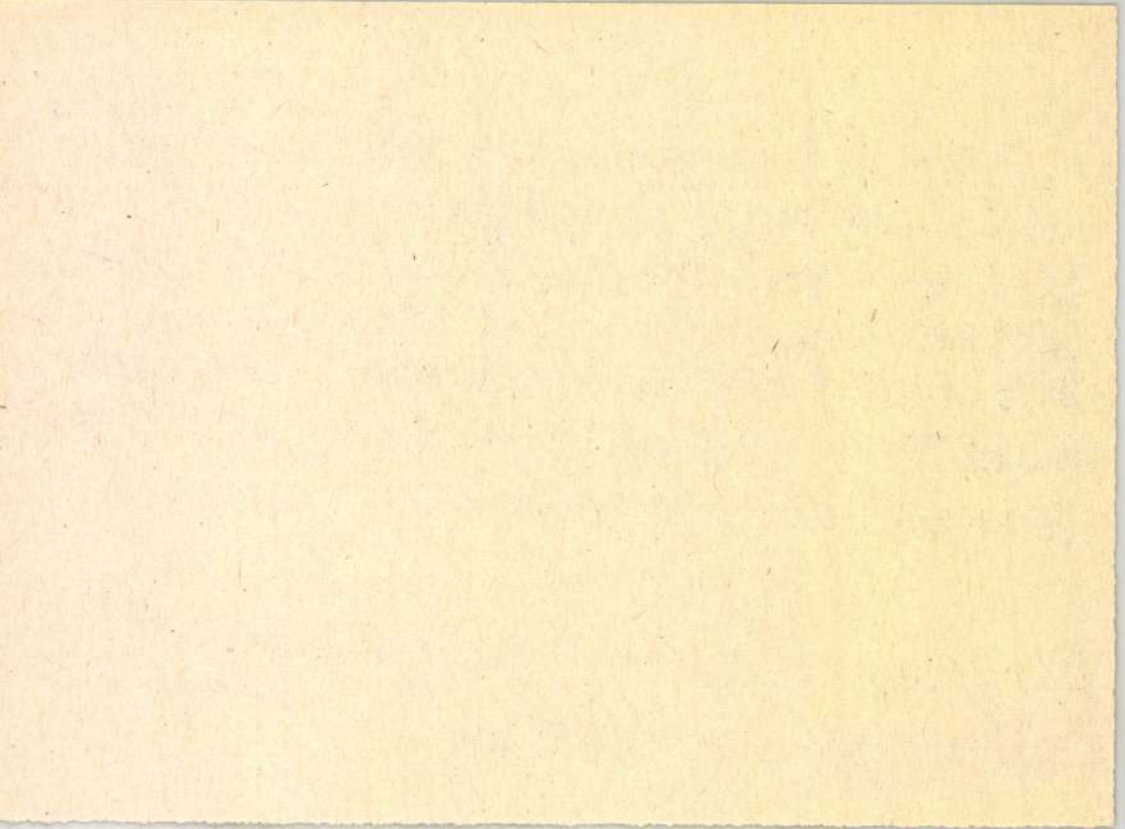

Ferenczy Károly

festőművész

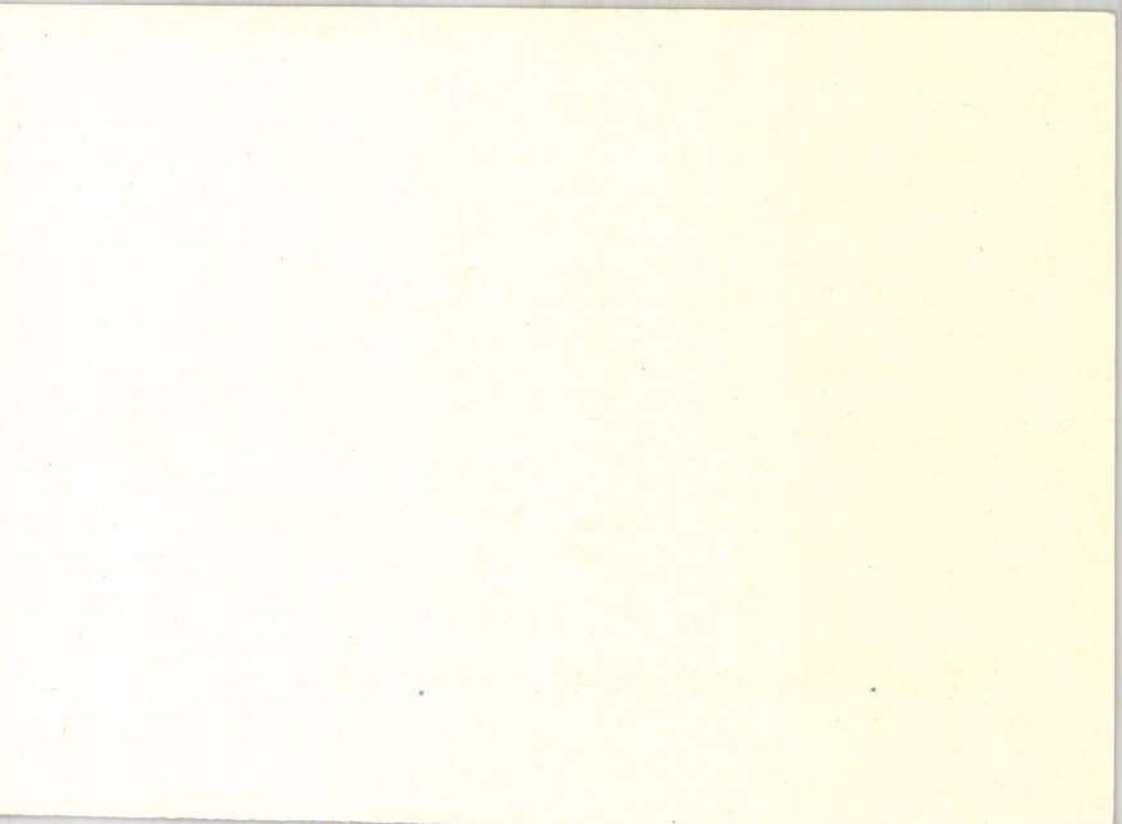
a Belgrádban megrendezett kassai műt-
kiállításunk négy és harcadunk helyén a ma-
gyar Barliuszonban" kiadott festészetet an-
tologikusán mutatja be. - Nagybányán az
1896-1906 között működő első kassai
jelentette a művészetp. névdoktorát. Ekkor
dolgozott itt a művészi is.

Dr. József: A jelenkori magyar művészet
kondete.
Magyar Szó, 1945. nov. 13.

Ferenczy Károly (1862-1917)

Agota újságy (Kiss László illusztráció)
O. U. (fővárosi) L. J. J. Ferenczy Károly
Utálkai ár: 20000 Ft

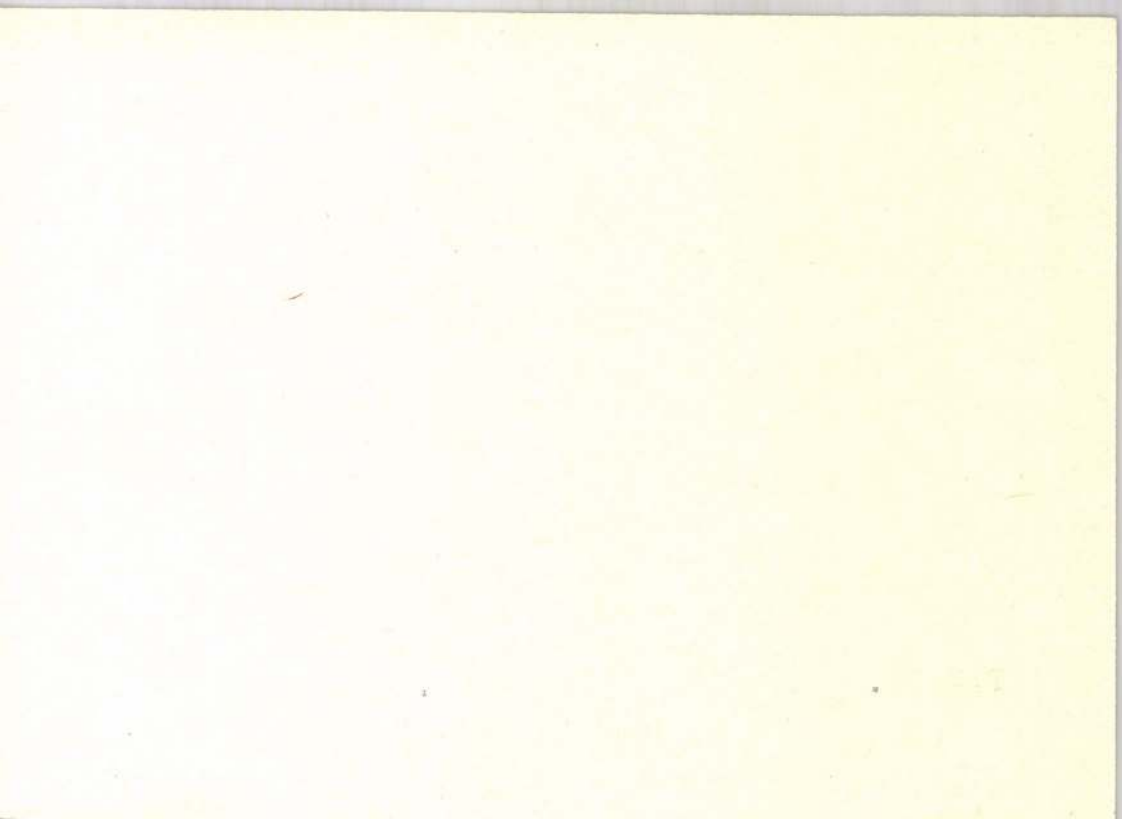
Ferenczy Károly

"Rudka paranyffia" o. v. 129x68

Sz. J. Ferenczy Károly   Védelte

Utaltási ár: 30000 ft

BÁV 39. Képekkió katalógus Bp. 1976 május

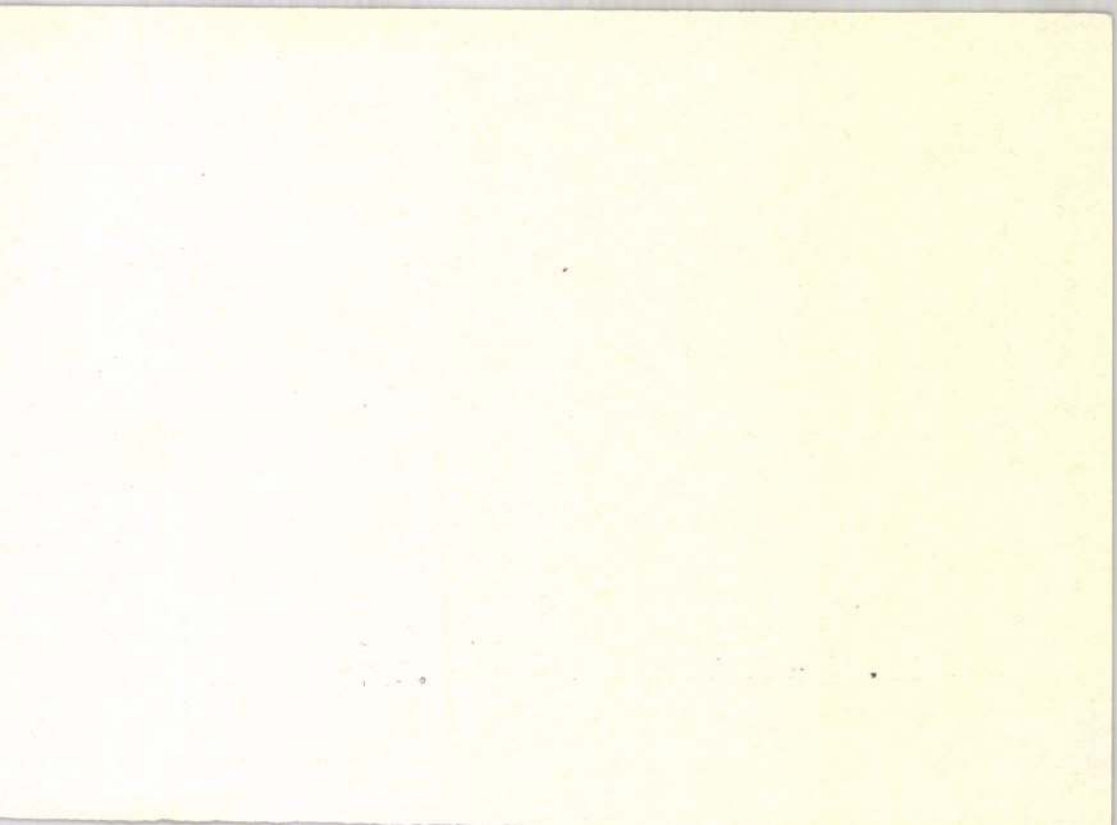
Ferenczy Károly

„Maderak” o. v. 67x53

J. f. j. Ferenczy Károly

Utaltási ár: 35000 ft.

BÁV 39. Képekaukción katalógus Bp. 1976 május

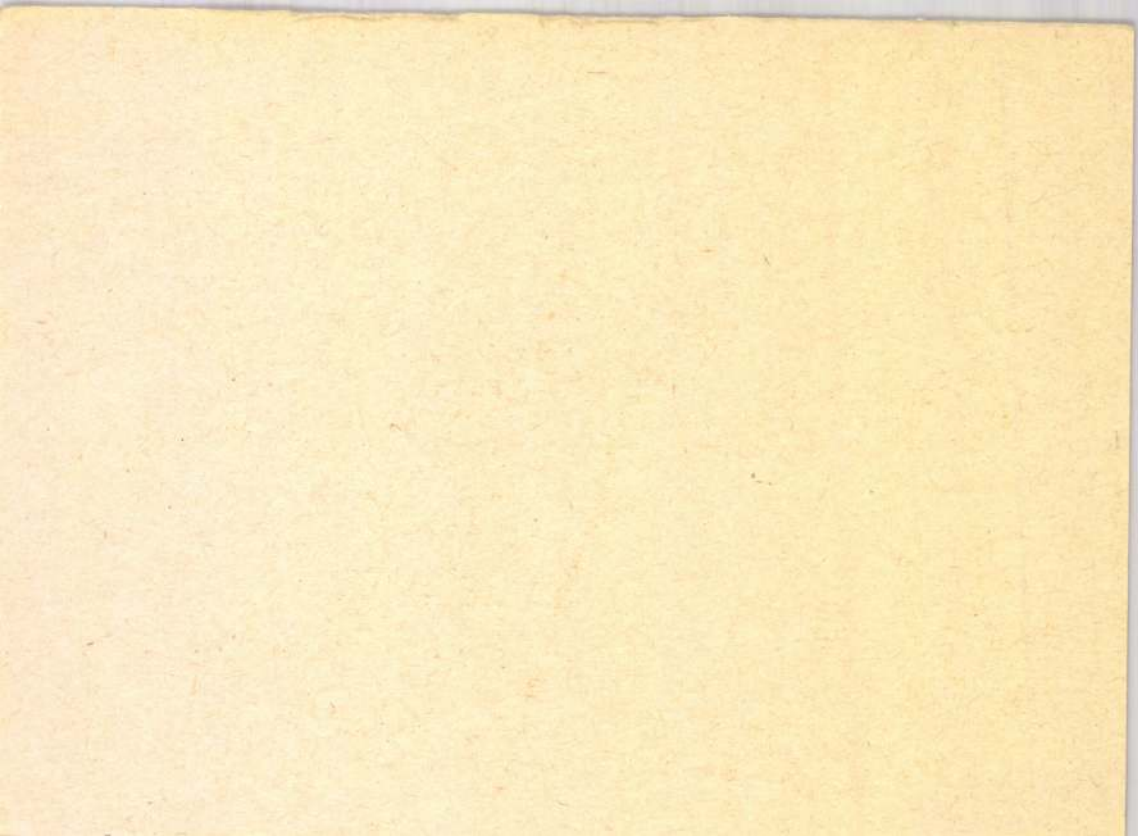
Ferencesy Károly, festő

h.: Contrary

(-h): Cedrus a.....

2.

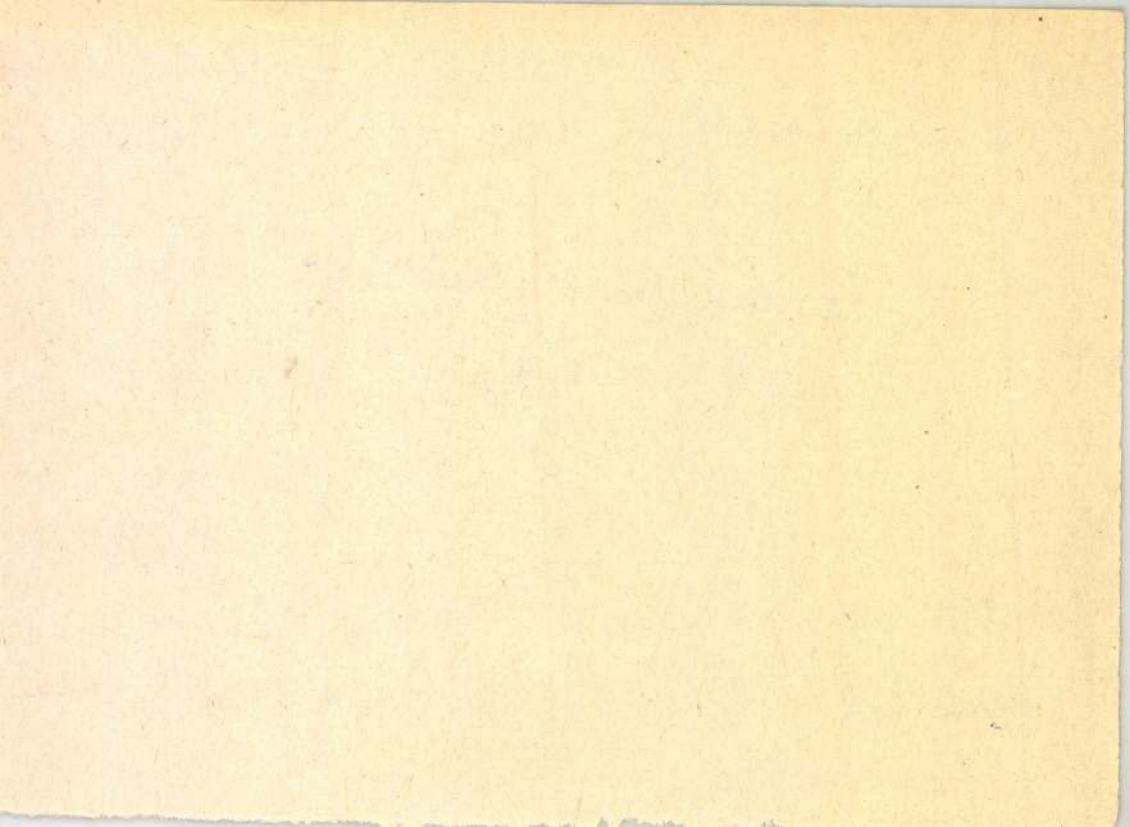
ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jún. 3.

Fereucrykároly

Fereucrykároly művészet
kötet (Kortán),

Brestyánszky Slava: A művészet (melyben a képek,
Néhány lapja, 1976. Május 22 - 16. oldal.)

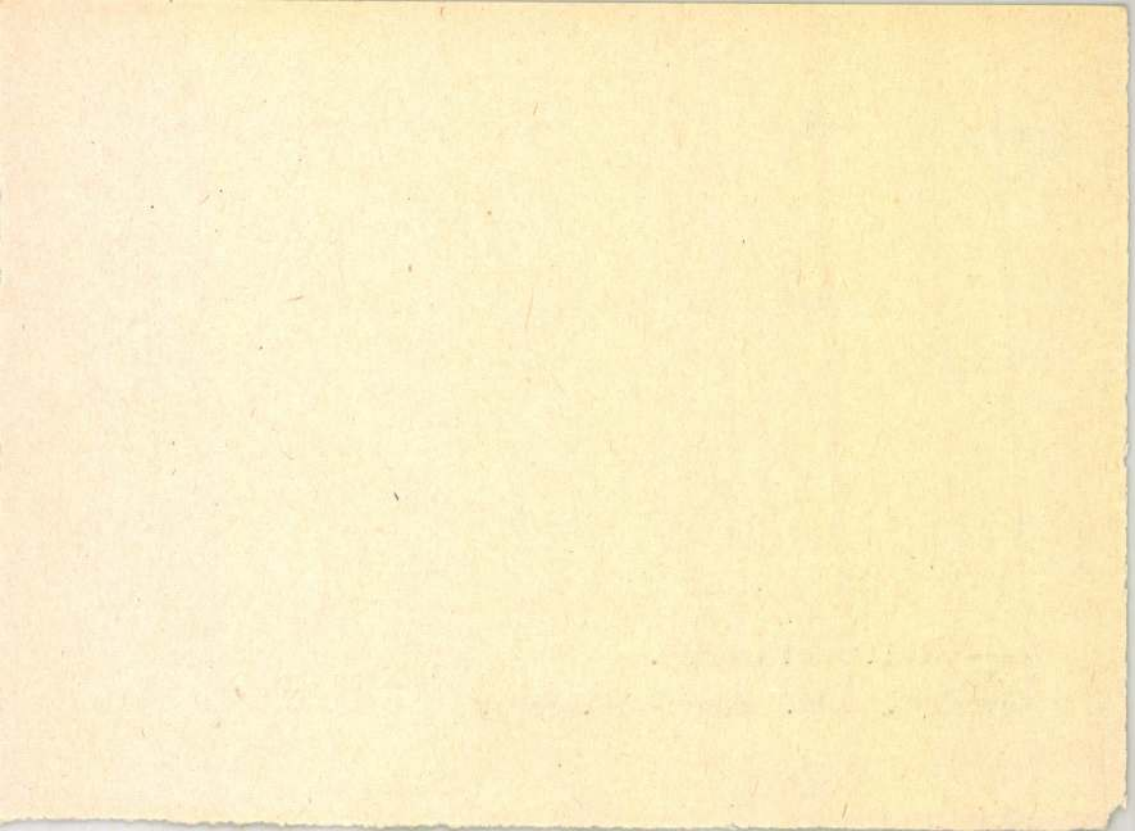

Ferency Károly

Méltatás.

---:Kiállítási naptár.

Művészet, 1976. május - 48. oldal.

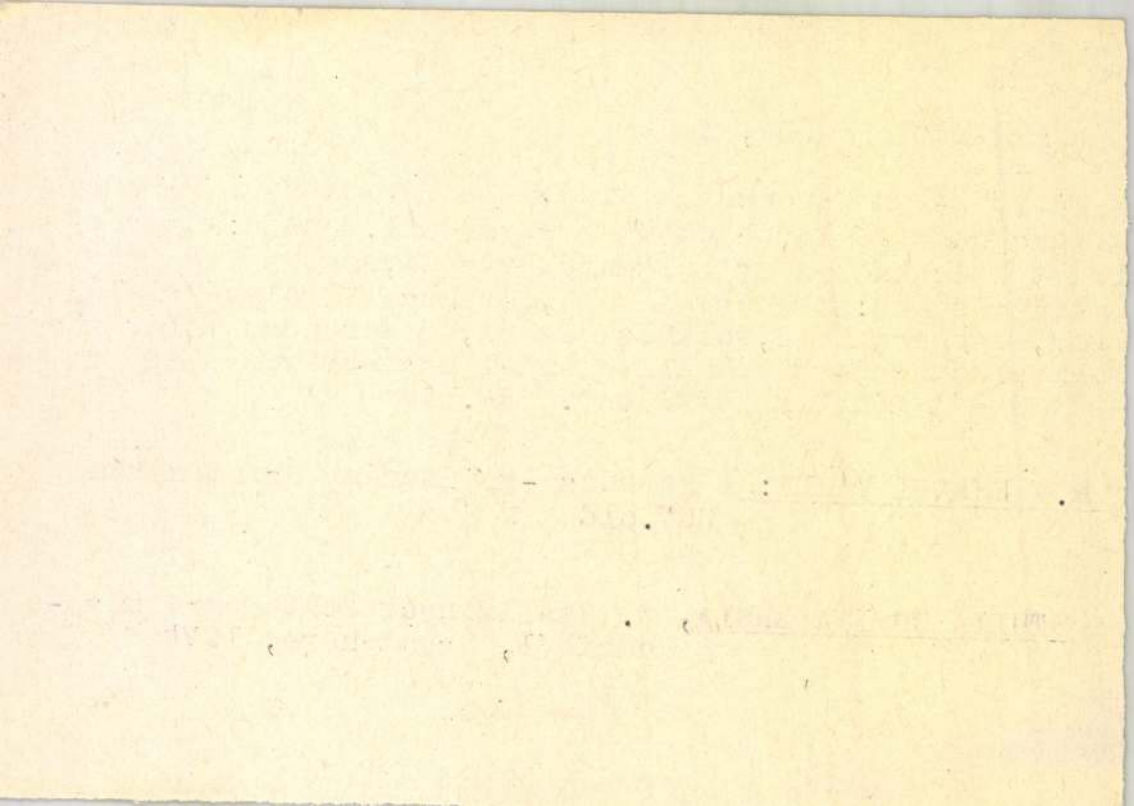
FERENCZY KÁROLY, festő

Az 1973-ban Ferenczy Béniné és a Pest megyei Múzeumok Igazgatósága közt kötött szerződés 1. pontja: "Szerződő feleket kölcsönösen az a szándék vezeti, hogy a nagy magyar művészsakág: Ferenczy Károly, Ferenczy Károlyné/Fialka Olga/, Ferenczy Béni, Ferenczy Noémi, és Ferenczy Valér művészi alkotásainak lehetőleg minél nagyobb része egy egységes gyűjteményben kerüljön". 367. old

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA, 3. Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból, Szentendre, 1975

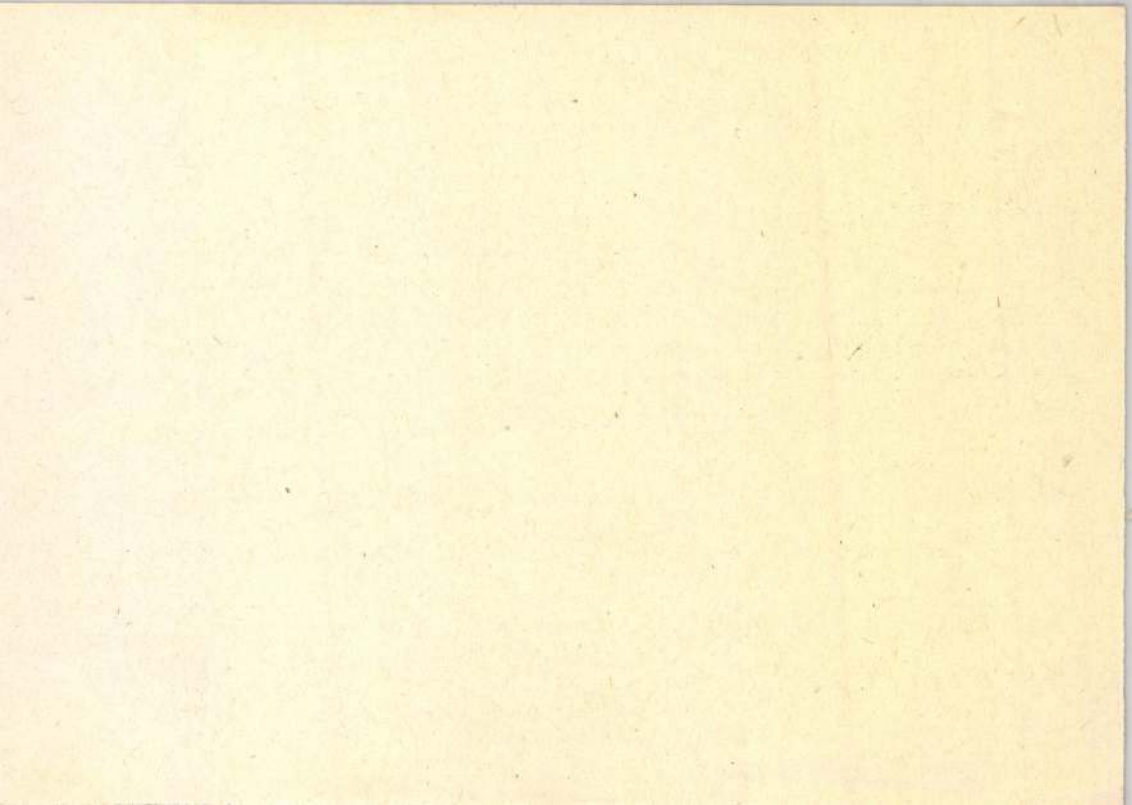
FERENCZY KÁROLY, festő

A művészdina ztiát alapító Ferenczy Károly, a nagybányai festőiskola vezető tanára, 1889-1892 közt Szentendrén élt családjával együtt és élete négy alkotó korszaka közül az első a "finom naturalizmus" stílus korszaka. Szentendréhez kapcsolódik. Itt születtek kivételes tehetségű iker-gyermekei: Béni és Noémi. Megközelítően 2000 műtárgyat foglal magában a hagyaték. 367. old

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA. 3. Tanulmányok Pest megye műze-
umaiból, Szentendre, 1975

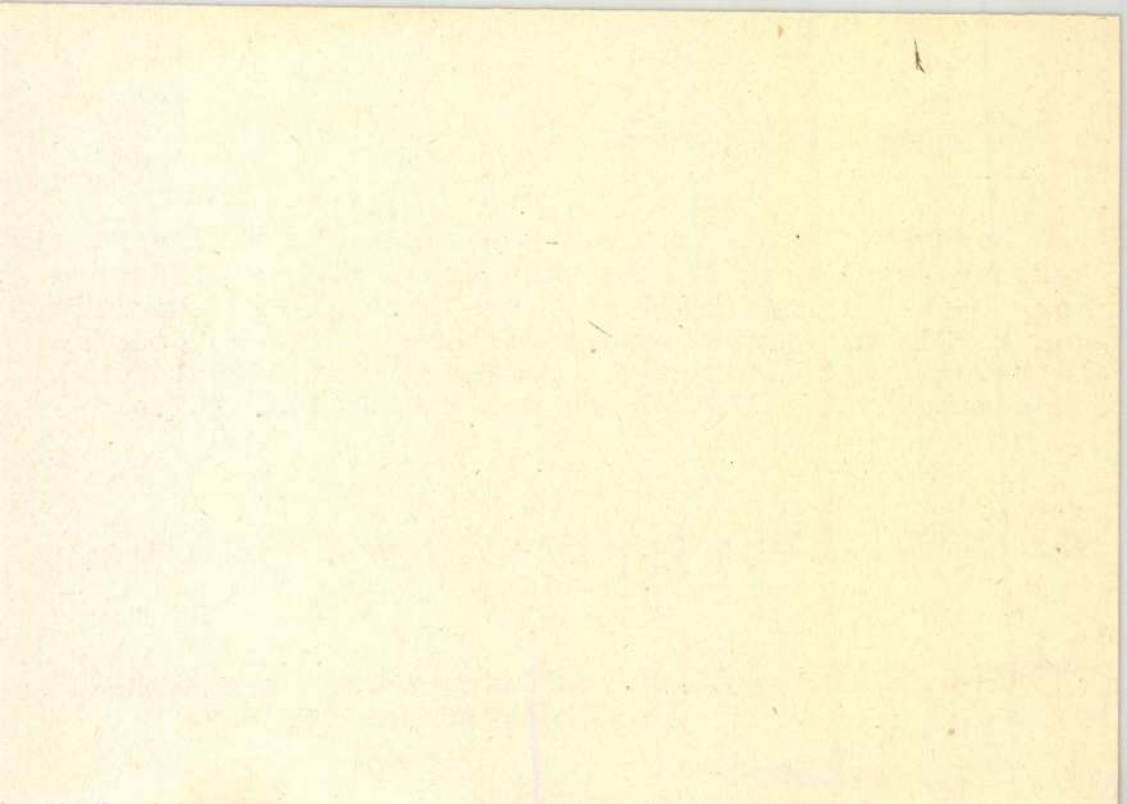
FERENCZY KÁROLY, festő

A Budavári Palotában 1968-ban rendezett reprezentatív Ferenczy-család kiállítás után érett meg az elhatározás, hogy ez a jelentős művészeti együttes állandó kiállításon kerüljön bemutatásra. A Ferenczy család gyűjtemény létrehozásának lehetőségét Ferenczy Béni hagyatékának múzeumban való elhelyezése teremtette meg. 367. old

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-Gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA, 3. Tanulmányok Pest megye múzeumaiból, Szentendre, 1975

FERENCZY KÁROLY, festő

A Szentendrei Ferenczy Károly Múzeumban kiállított 29 festménye közül csak 9 a Múzeum tulajdona, a többit a Magyar Nemzeti Galéria adta kölcsön. Ferenczy szentendrei korszakának bemutatását is a Nemzeti Galéria tette lehetővé két festményének kölcsönadásával. Ezek egyike:
"KERTÉSZFIU", című műve. 368. old

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA, 3. Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból, Szentendre, 1975.

10. 10. 1911

10. 10. 1911

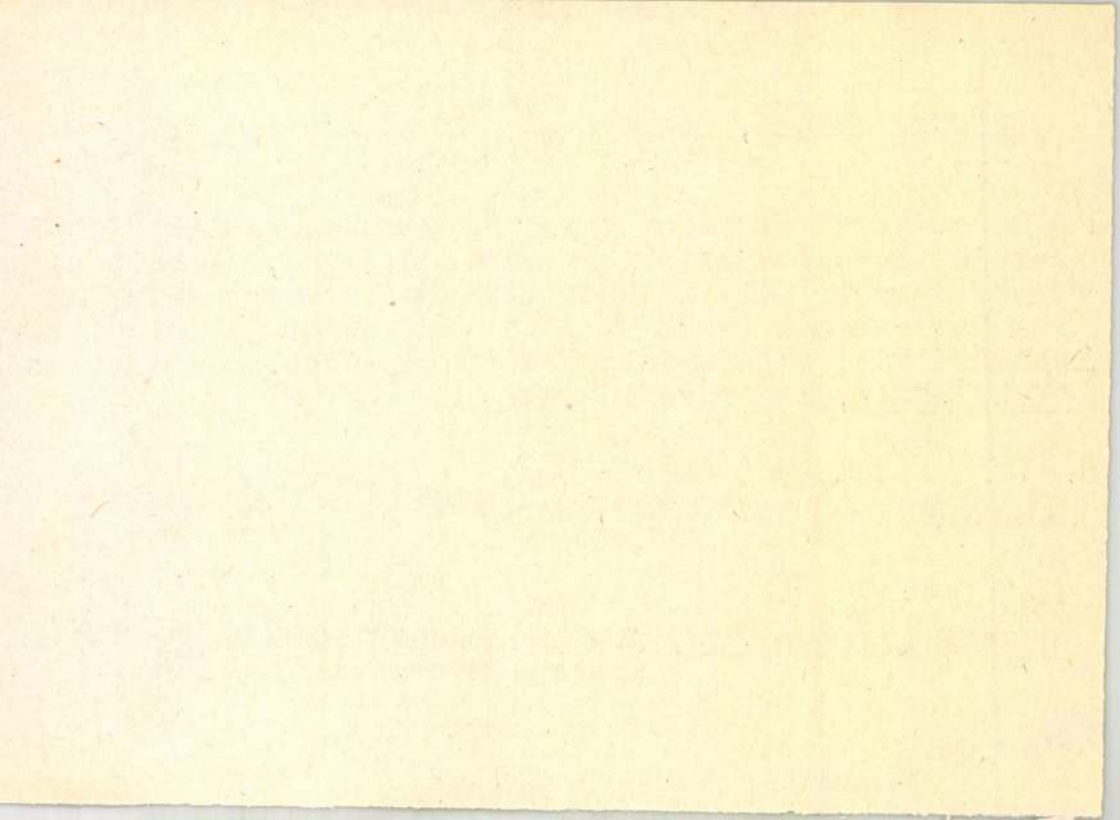
FERENCZY KÁROLY, festő

A Szentendrei Ferenczy Károly Múzeumban kiállított 29 festmény közül csak 9 a Múzeum tulajdona, a többit a Magyar Nemzeti Galéria adta kölcsön. Ferenczy szentendrei korszakának bemutatását is a Nemzeti Galéria tette lehetővé két festményének kölcsönadásával. Ezek egyike: "KERTÉSZEK", cími műve 368. old

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA. 3. Tanulmányok Pest megye múzeumaiból, Szentendre, 1975

FERENCZY KÁROLY, festő

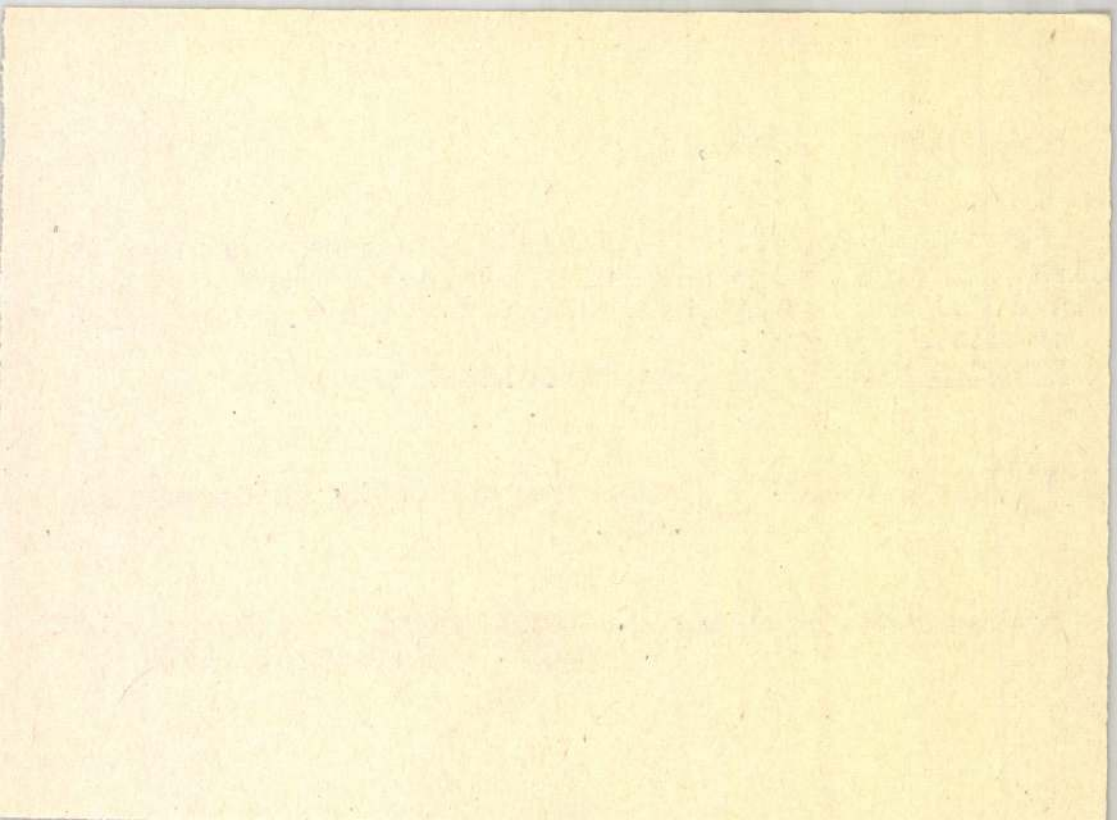

A Ferenczy-hagyaték átvétele óta a Múzeumnak egy év alatt sikerült megvásárolnia Ferenczy Károlynak néhány igen jelentős művét, négy darab festményt. Ezek egyike és az utolsó portré:

ERNST SÁNDORNÉ arcképe / 1986. old. műve.

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367. old.

STUDIA COMITATENSIA. 3. Tanulmányok Pest megye múzeumaiból, Szentendre, 1975

FERENCZY KÁROLY, festő

A Szentendrei Ferenczy Károly Múzeumba Ferenczynek 10 festménye, 9 rajza, és 18 karikatúrája került. A festmények többsége vázlat, és tanulmány, legjelentősebb közülük a "Hegyi beszéd második vázlatának jobb oldala".
368. old

M. VÁRHÉLYI VANNA: A Ferenczy -gyűjtemény Szentendrén
367. old.

STUDIA COMITATENSIA. 3. Tanulmányok Pest megye múzeumaiból, Szentendre, 1975

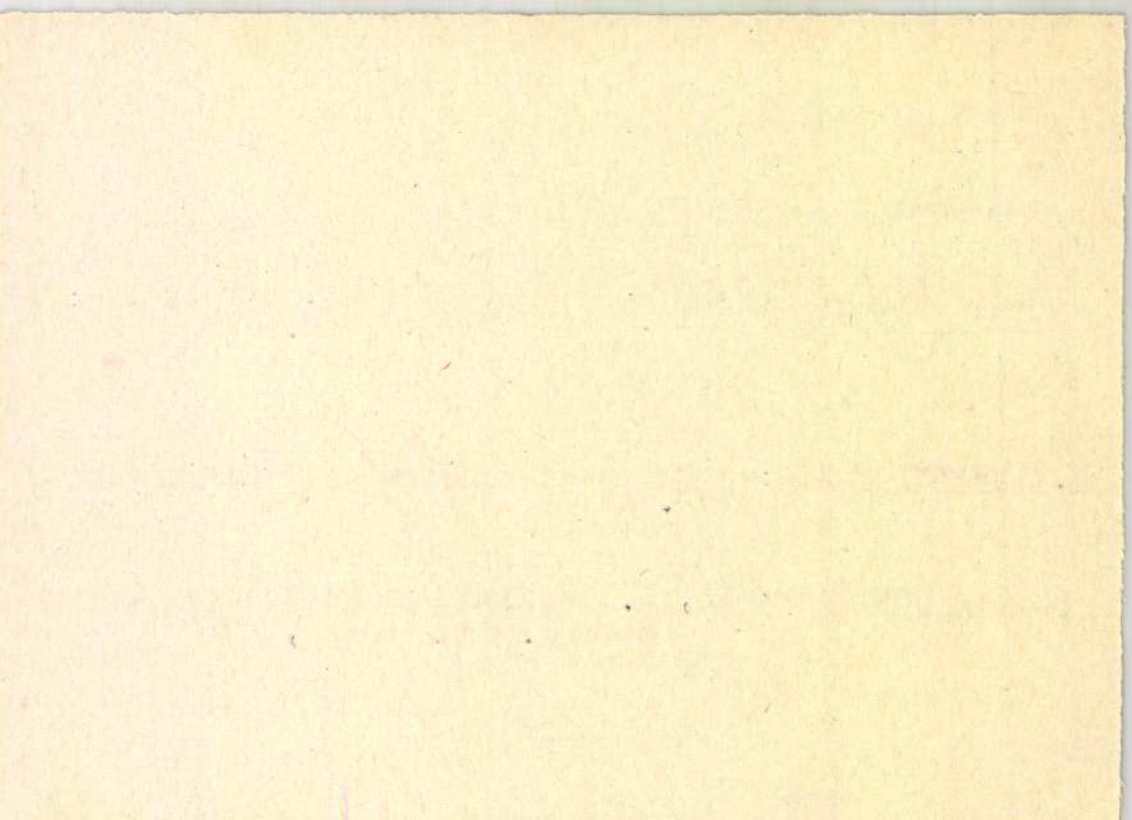
FERENCZY KÁROLY, festő

A Ferenczy-hagyaték átvétele óta a Múzeumnak egy év alatt sikerült megvásárolnia Ferenczy Károlynak néhány igen jelentős művét, négy darab festményt. Ezek egyike: ARTISTÁK /vázlat/, 1912. című művét. 368. old

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA, 3. Tanulmányok Pest megye Múzeumaiból. Szentendre, 1975

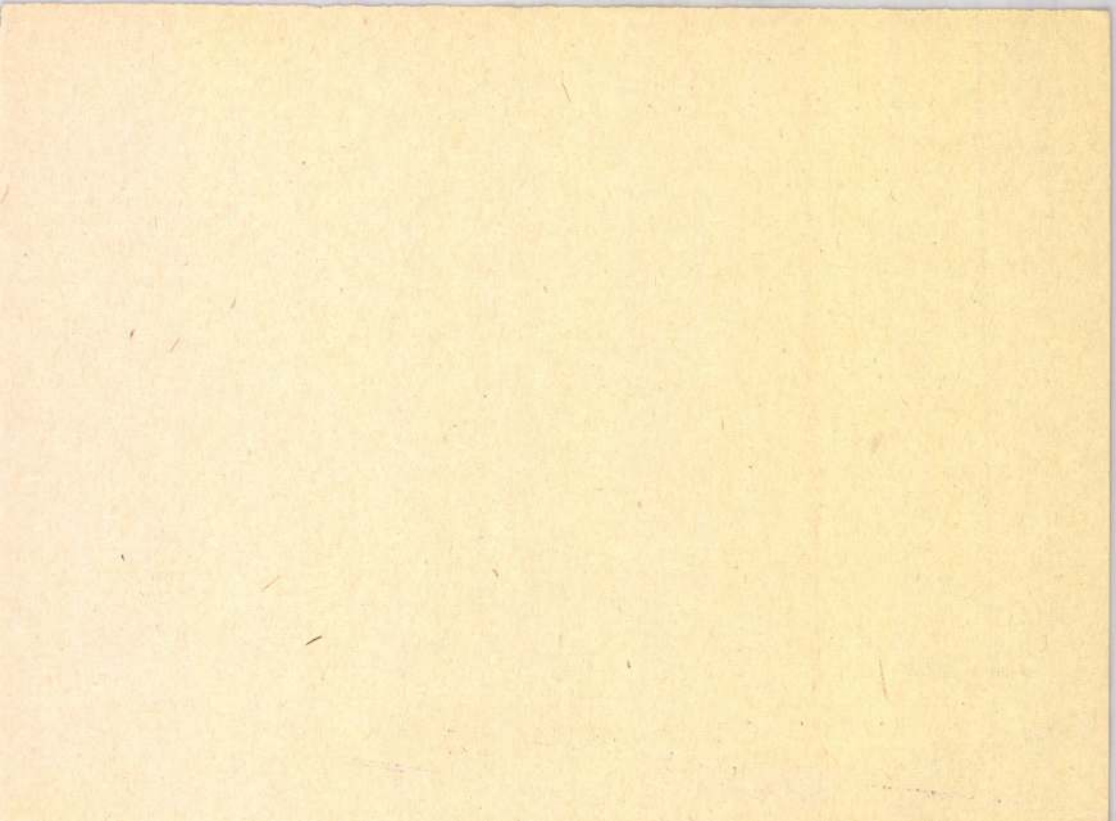
Ferency Károly festő

L. Nyitán János

Székely L.: A Dél-alföldi...

75-78.

JÁSZKUNSAG, Szolnok, 1985. márc. - ápr. ^{XXI}₁₋₂

Ferenczy Károly, festő

h. : Konecni Gy.

Chikán G. : — Konecni 2326-2331.

2 let s Tudomány, Gy. 1975. dec. 5. $\frac{XXX}{49}$

69

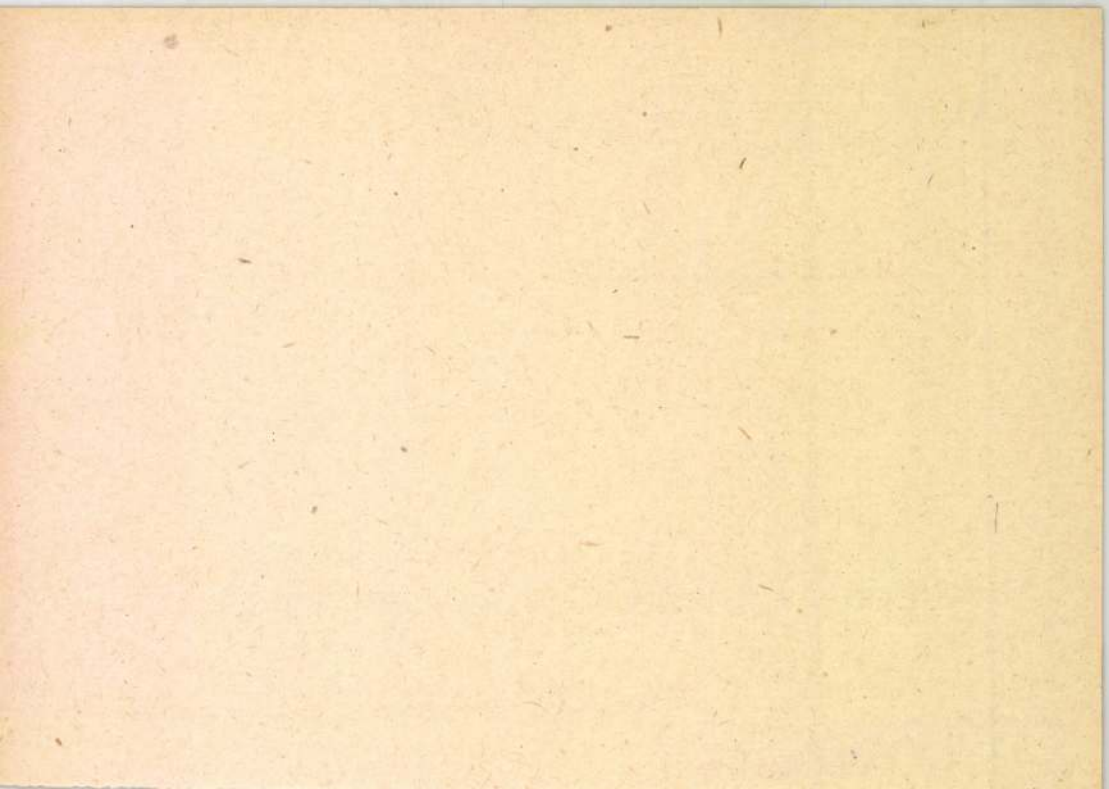
Ferenczy Károly, 1864

Megemléke.

- : karkóháztól méremreig 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jan. 19

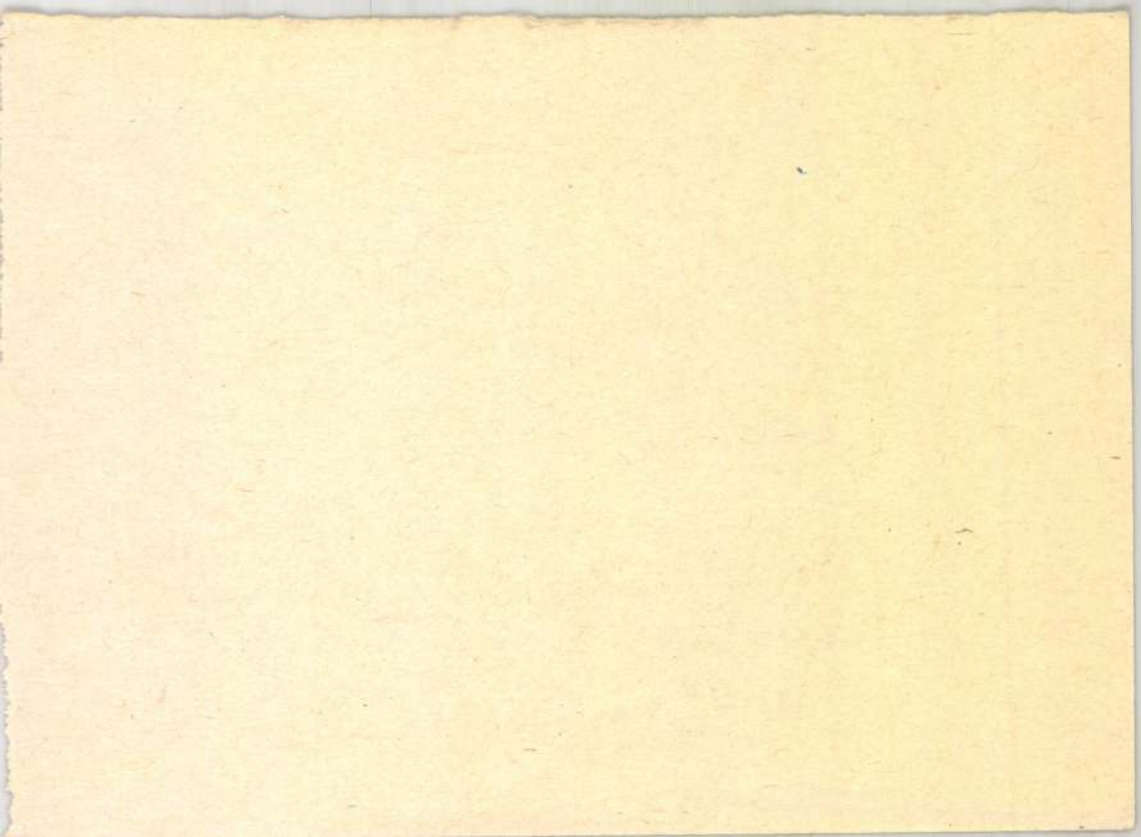

Ferenczy Károly

Tóth Menyhert, "Ónarchív"-és
felváltó Ferenczy Károly fest-
ménye: Főrszék eladja a testvér.

B. Szeplő Margdolna: Tóth Menyhert emlékei
Művészet, 1976. március - 11 oldal.

Ferenczy Károly

"Lugiborád"

Szabó Júlia: A recessió és a vészes
Művészet, 1975. december - Boldal

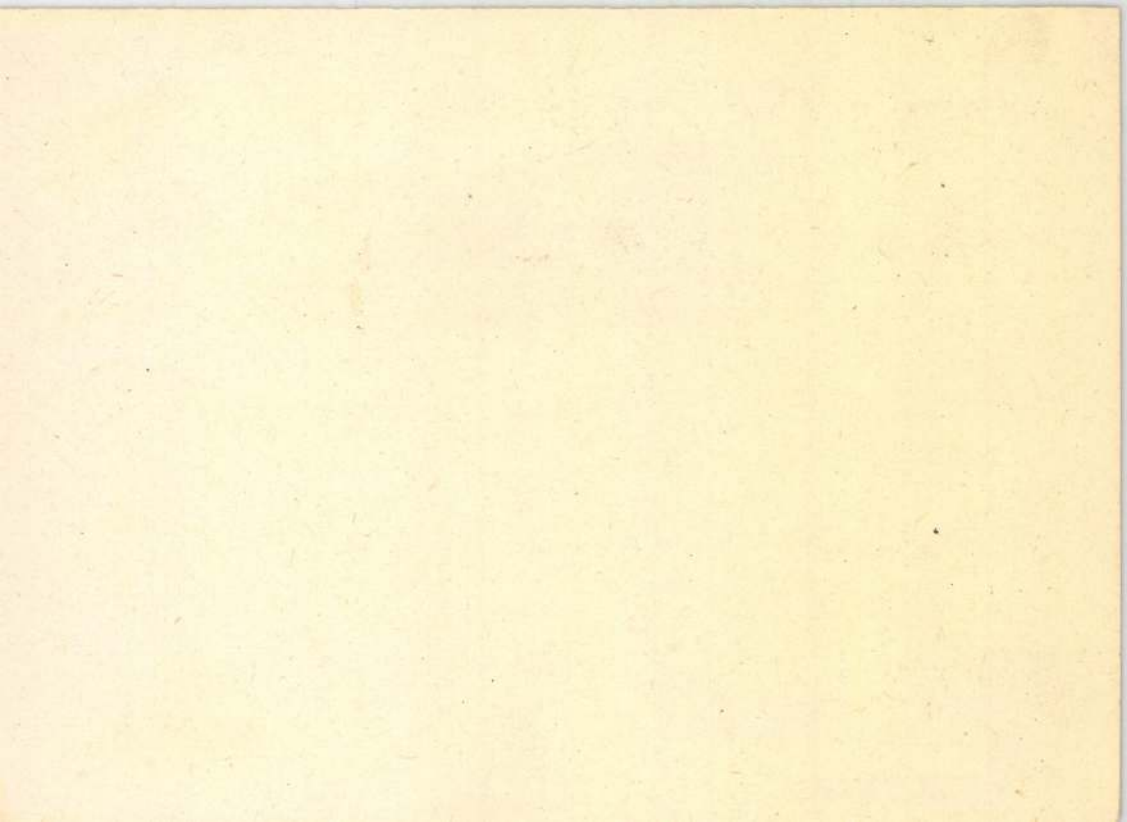
Ferenczy Károly, festő

Tárlatvezetések: A Nemzeti Galériában de. fél 10-től: XIX. századi magyar festészet; fél 11-től: Ferenczy Károly művészete, vezető: Kisdeginé dr. Kirimi Irén. — A Néprajzi Múzeumban de. 10 és 11 órakor Munkácsy Mihály és Paál László művészete, vezető Mezei Ottó, ill. Soós Klára művészet-történész. —

-: A helybeli kult. progr.

9.

Népszabadság Bn. 1978 ápr. 1.

Ferenczy Károly

Művészet, 1975. dec.

rejt, már csak lelkükben él a szecesszió mindeddig
elenlévő sajátossága, az, hogy mondanivalója volt.
E l'art pour l'art és az ízlés határain gyakran túllépő
dekadens stílusburjánzás keretében azonban néhány
kivételes művészegyéniség mintegy végső konklúzió-
át tudja nyújtani tárgyalt stílusunknak. Gustav
Klimt, Schiele, a fiatal Kokoschka bizarr, végletekig
észített, de kivételes tehetségük által hitelesített
művei a szecesszió utolsó, ragyogó akkordjai.

Klimt nemcsak festőként érdemel említést. Szerve-
zői kvalitásai tették Bécsset rövidesen a szecessziós
mozgalom európai centrumává, a Bécsi Szecesszió
(1897) megalapításával. E kiállítási érdekszövetség
Közép-Európába gyűjtötte az európai művészet színe-
avát.

1898-ra felépült az osztrák szecesszió palotája Olb-
rich tervezésében. Erről az épületről, csakúgy mint
Otto Wagner, Josef Hoffmann, majd Adolf Loos ter-
veiről leolvasható az osztrák szecesszió vonzódása a
kvadratikus és általában a mértani formák iránt. Az
osztrák építészetben megvalósuló és a festészet és
párművészet átlagától jellegében alapvetően eltérő for-
makeresés – elsősorban Adolf Loos munkásságával –

Nemcsak nevek – remek oeuvre-rel bírók – de orszá-
gok is kimaradtak tárgyalásunk menetéből. Nem be-
széltünk például Spanyol- és Olaszországról, ahol a
szecesszió florealis, túldíszítményes válfaja hódított
tért, és Finnországról, ahol rezerváltabb és igen jelen-
tőségteljes, mélyen gyökerező nemzeti érzésektől át-
hatott művészet bontakozott ki a századfordulón. De
nem lehetett célunk a történeti tárgyalás éppen a
stílus sokrétűsége, szétszaladó irányvonalai és az éle-
tüknek legalábbis egy szakaszában szecessziósnak
nevezhető művészek százakra menő sokasága miatt
sem. A szerte Európában már megjelent szecessziós
monográfiák jónéhánya nálunk is hozzáférhető.

Jelenlegi áttekintésünkben tehát a csomópontokat
és az összefüggéseket kerestük csupán abból a célból,
hogy némileg megkönnyítsük a tájékozódást. A sze-
cessziónak többféle megnyilvánulási formájáról be-
széltünk, e stílusfogalmat nem lehet leszűkíteni, a
századforduló utáni évek gyáripari giccseire.

Nyilván nem lehet egyenlőséget tenni Blake és
Gauguin, vagy Van de Velde és Lechner között. Mégis,
ha áttekintjük e különleges életműveket, van valami

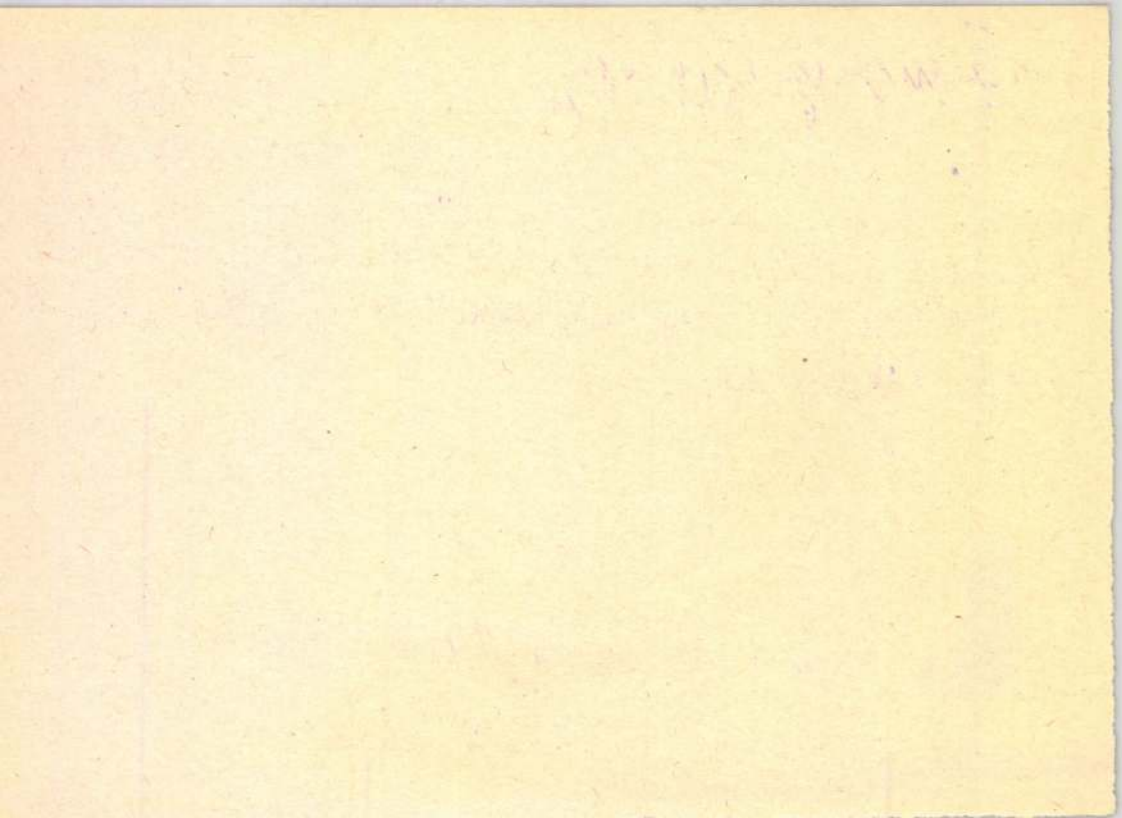

Ferenczy Károly,

Státuműve

Yőnyí Grünwald Béla, Thoma János együtt te-
melték Münchenben, aztán együtt dolgoztak Nagy-
Bányán, a Kőrös-közi tanárképző, egy évtizedet
Borsodabányán, Hollós S., Ferenczy K., Réti Gy., Gláze
O., től kezdve.

Csandi György: Két nagybányai mester.
Tükör, Budapest, 1944. okt. 2.

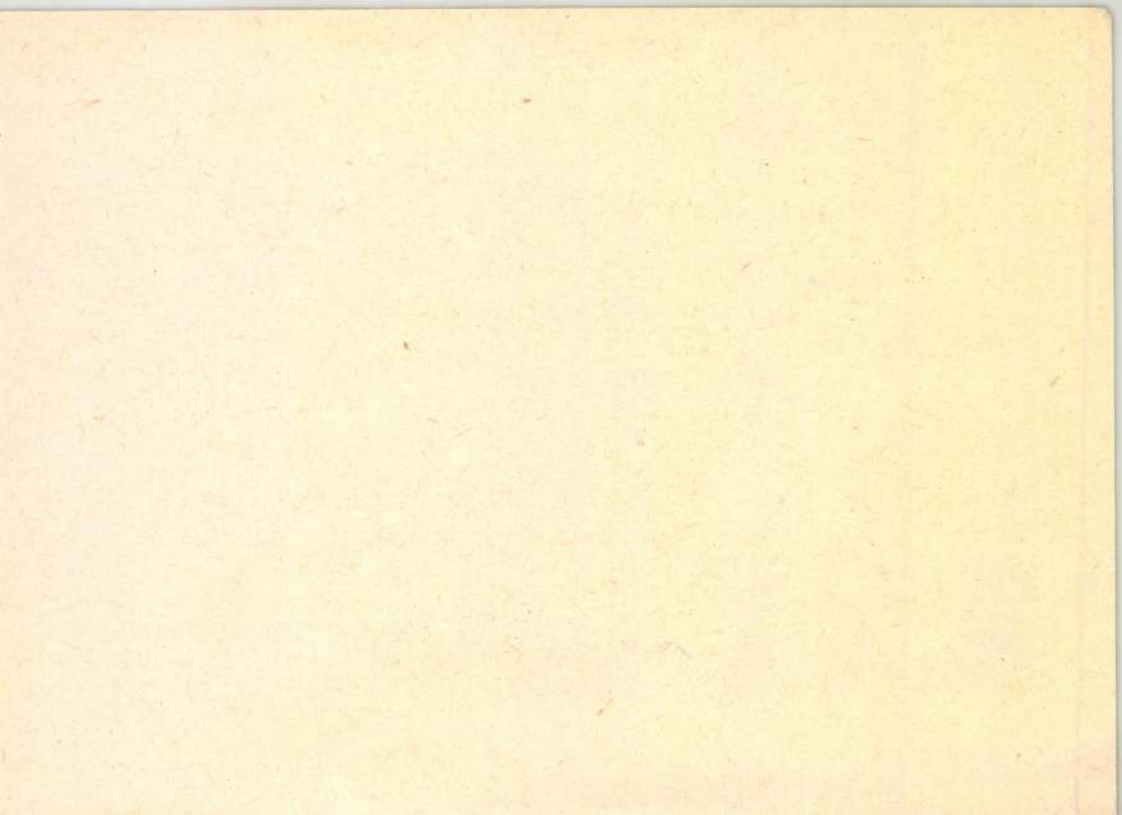

Ferency Károly

Ferency Károly orvosi Társaság
Egyesületének elnöke.

Fehér Judit: Kerti emlékek.

Művészet, 1974. október - 38. lap.

Ferenczy Károly, festő

MIÉRT?
SZÉP?

FERENCZY KÁROLY: FESTŐNŐ

Érdekes sajátossága a festészetnek, hogy — ellentétben az irodalommal vagy a zenével — mondanóját *egy szempillantás* alatt közli. Míg a versek, a regények, a novellák a szavak egymásutánjával, a zene pedig az egymást követő hangokkal szinte lépésről lépésre vezeti figyelmünket, addig egy kép *egyszerre* tárul elénk.

Bizonyára sokan tapasztalták már, hogy egy-egy gyöngébb alkotást figyelve mennyire *tétovázik* a tekintetünk: nem tudjuk, mit nézzünk rajta elsősorban.

dr. M.

Élet

A remekművek azonban vezetnek tekintetünket. Talán Delacroix (ejtsd: dölákro) francia festő: „... a festő te az, hogy a figyelmet tudja irányítani”. Mégpedig pozíció, a szerkezet segítsé-

Ferenczy Károly (1866) *Festőnő* című művét talán jól megérthetjük: a rajzban, milyen elemek (távlatok, formák, vonalak) segítenek alakítani ezt a képet, amely — mint a jó művésztől — az első pillantásra megrázkéztető tekintetű.

A kép megértéséhez tudjuk, hogy a most *hatvan* évvel ezelőtt Ferenczy Károly *szentendrei müncheni* tanulmányai 1890-es évek végén települt *Nagybányán*, ahol festőként elsősorban — *Réti István Simon* társaságában — működött. Nos, nosabban érezte magát, s gyorsabban fejlődött.

Akárcsak a *Nagybánya* telepi lakóját, Ferenczy Károlyt is a *táj szépsége* ragadta meg.

Az a vidék, amelyet megismerésének első évében lóháton járt be, s amelynek egyik hajnali ébredéséről így vallott *Lyka Károlynak*: „Lassan, szinte lopva jött az első sugár, a levelek harmatján megtörve tompa világot vetett a sűrűségben, hirtelenül minden könnyűvé, álomszerűvé lett, szinte vártam, hogy ebben a mesehangulatban egyszerre szétváljak a bokrok lombja, és mint egy ősi regében, ködszínű paripákon irreális álmolvasok jönnek-jönnek, mint a bibliai Három Királyok, belső erőtlől hajtva.” (*Lyka Károly lapunk* 1959. évi 53. számában adta közre ezeket a költői szárnyalású sorokat.)

A szépséges nagybányai tájat örökítette meg a *Festőnő* című képén is. Noha a mű címe személyre utal, azonnal látni, hogy a női alak csak *űrügy* arra, hogy a művész a természet hangulatáról meg arról valljon, ami *őt* ehhez a természethez fűzi.

Mi jelzi ezt? Elsősorban az, hogy az alakot nem állította a kép közepére, hanem — mint látjuk — annak *bal oldalán* helyezte el. S nemcsak hogy a kép középpontján kívülre tette, de az arcát is *árnyékkal* takarta, így is jelezve: nem a megörökített alak személyes vonásai a fontosak, hanem sokkal inkább maga a fás, bokros, napsütésben fürdő *táj*.

Az *árnyékos* arcról azonnal a *palettára* (a festőket tartó ovális lapra) ugrik tekintetünk, majd ennek színes foltjáról a kép túlsó oldalán magasodó *festőállványra*. Annál is inkább, mert az *ecset* vonala, az alak gyepre vetődő *árnyéka*, valamint az egész képet átszelő sötétzöld *csík* is oda mutat. Ez az állvány — akárcsak a női alak — kissé *hátrafelé dől*, s ez az ellentétes beállítás jól érezhető *feszültséget* ad az egész műnek.

Ugyancsak a feszültség érzetét kelti az, ahogyan a sötétzöld meg a

délelőtt c. képét, amely — akárcsak a *Festőnő* — nem annyira az alakot hangsúlyozza, hanem inkább a tájra záporozó napfény keltette örömet örökíti meg.

Ferenczy Károlynak ezek a remekei az *impresszionizmus* irányzatához sorolhatók, hiszen a művésznak a szabadban szerzett *pillanatnyi benyomásait* rögzítik, *fénnyel* telített színekkel, *laza* ecsetvonásokkal.

Am a művésznak ez a sikeres nagybányai korszaka is *több szakaszra* osztható. Míg az itt bemutatott *Festőnő* még tisztán mutatja az *impresszionizmus* festői eszközeit, stílusjegyeit — a leveleket például nyugtalan, apró kis ecsetvonásokkal festette meg —, a később készült *Napos délelőtt* már az újabb irányzat, a *posztimpresszionizmus* szellemében készült: a körvonalak *erőteljesebbek*, az elrendezés *síkszerűbb*, a *szerkezet* jobban megfigyelhető.

Ferenczy Károlyt 1905-ben kinevezték a *Képzőművészeti Főiskola* tanárának. Ettől kezdve tevékenysége a főváros és Nagybánya között oszlott meg. Mivel Budapesten nemigen nyílt alkalm a szabadban való festésre — mindinkább a műteremben is megörökíthető *csendéletek*, *aktok*, *artista- és atlétaalakok* kerültek ki ecsetje alól. Ezek is a *dekorativitás*, az *összegezés* jegyében készültek.

Ferenczy Károly nevét ma a *szentendrei múzeum* viseli, ahol szintén három művész gyerekének — *Béninek*, *Noéminek* és *Valérnak* — a festményei, szobrai, rajzai, gobelinjei is láthatók.

Dr. Maksay László

(= *találat*) a fenti jelentésben általánosan használt sportnyelvi szakkifejezés.

A *találatnak* ezt a szokásostól eltérő használatát jugoszláviai előfordulásaiiban sem tartjuk szerencsésnek. Még kevésbé örülhetünk annak, hogy már a hazai sportújságírás nyelvében is felbukkan. Igaz, a Népszabadság cikkírója — érezve szokatlan voltát — egy alkalommal még idézőjelbe teszi: „A góllövőlistán továbbra is vezet Váradi, aki újabb *találatával* már 30 gólt ért el” (1977. máj. 12. 16). De ugyanebben a lapban idézőjel nélkül is „találkozunk” vele. Szintén Váradi-ról szólva, a mondatot az ő szájába adva írja egy tudósító: „ha például tavaly ősszel az újppestiek ellen *találatom* van a büntetőből, akkor most nagyobb volna az előnyünk a bajnokságban” (1977. máj. 10. 12).

Ismeretes, hogy a *gól* szó magyarítására irányuló valamennyi kísérlet kudarcba fulladt. De nincs is szükség a megváltoztatására. Már nem érezzük idegennek, hangalakja szépen beilleszkedik nyelvünkbe, szurkolók és tudósítók örömteli felkiáltásakor szinte az indulatszó erejével hat.

A *találat* csak maradjon meg a sportnyelvben a céllövők — no meg a totózók — műszavaként! A *gól* szót vele „magyarítani” — egyáltalán nem tálalálat.

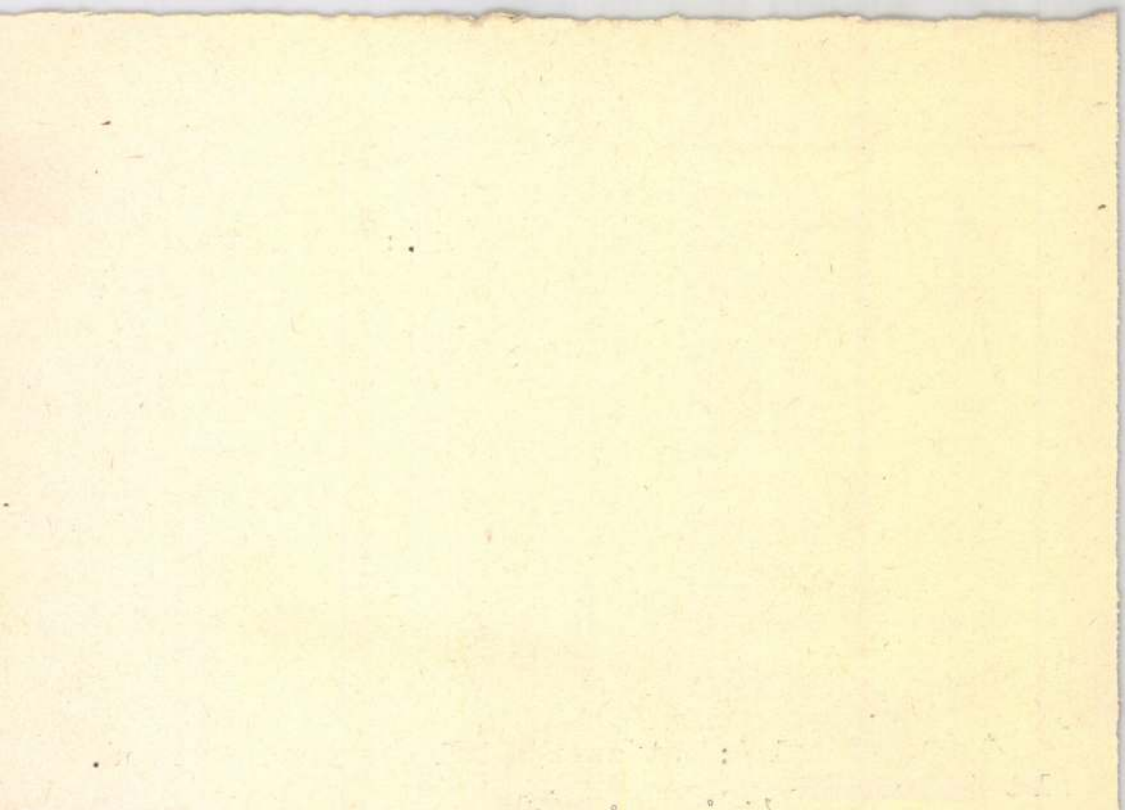
Dr. Rác Endre

Terenczy Károly, festő

L.:Csók István

dr. Steiner László: Festészet a bélyegeken
Élet és Tudomány, Bp. 1977. máj. 13.

606.
xxx11/19

Ferenczy Károly, festő

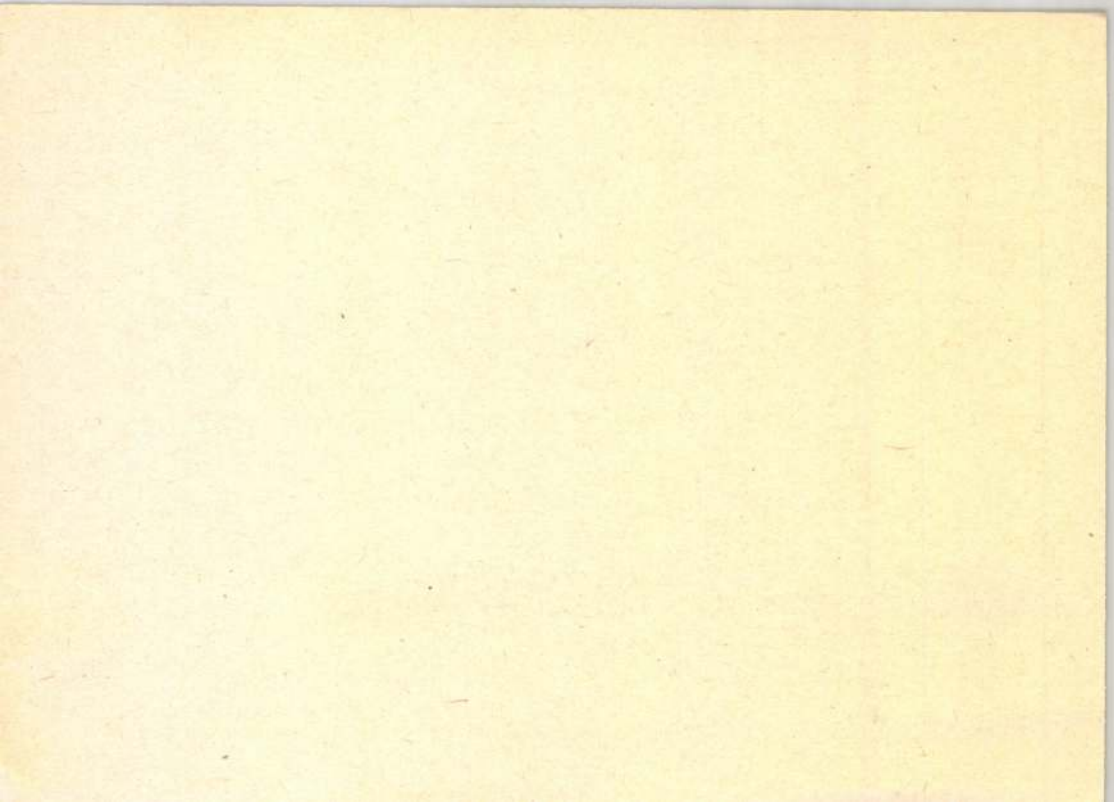
L.: Thorma János

Heitler László: Aműgyűjtő alkotása

907-909

Jelenbar Pécs, 1977. okt.

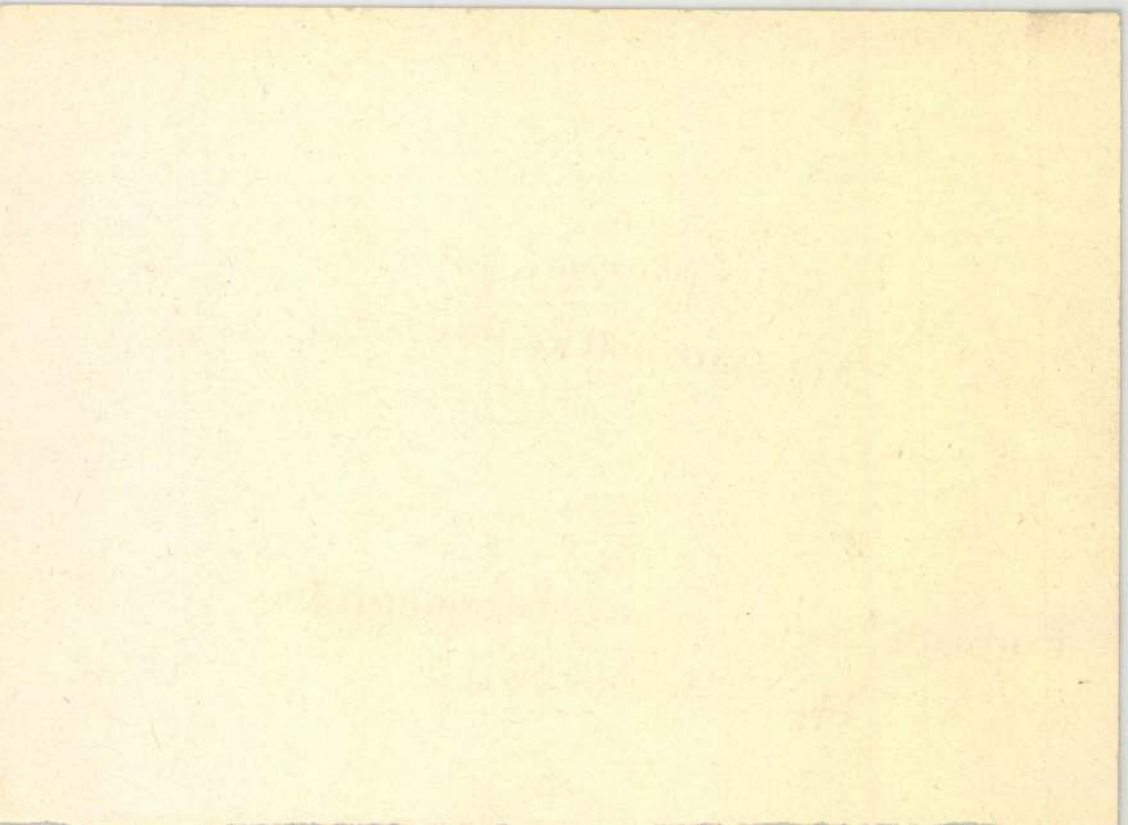
XX/10.

Ferenczy Károly

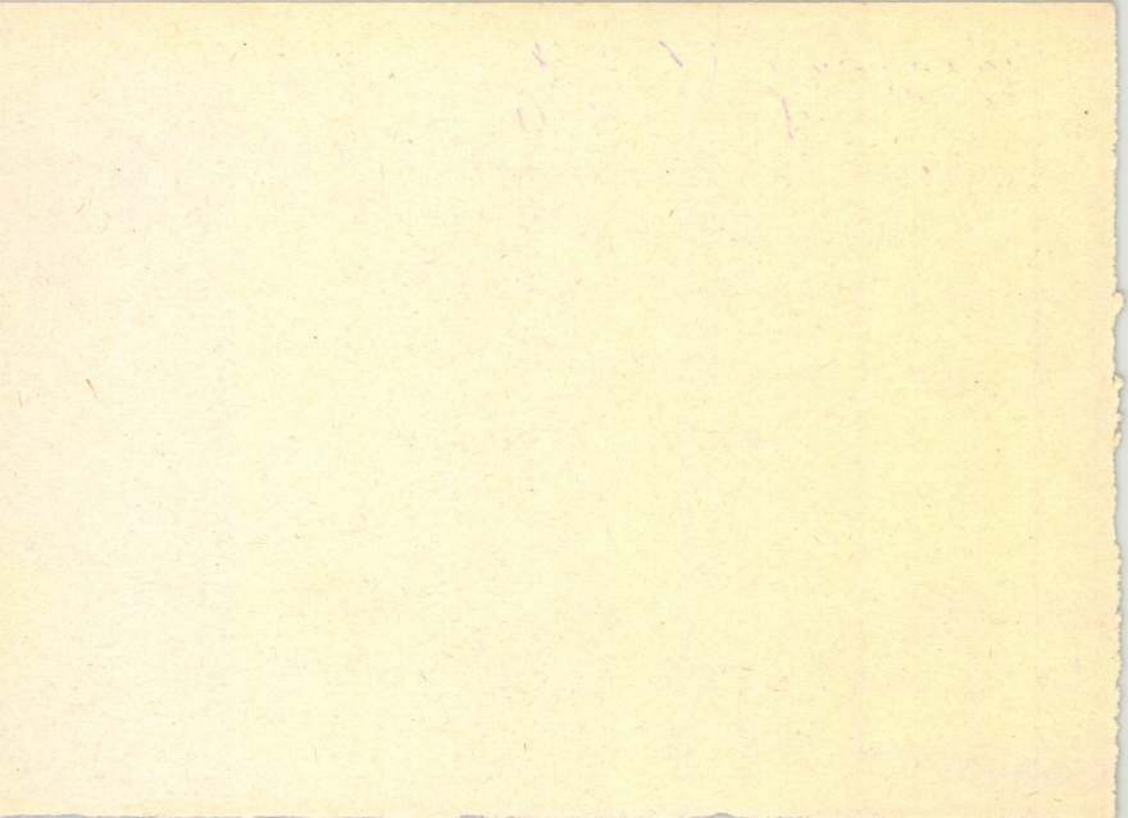
A magyar nyelvű festészet
története művészet.

Csavicsi György: Két magyar nyelvű mester.
Pécs, 1944. október 2 - 24 lap.

Fereczy Károly festőművész
Fereczy Béni művészalad tagja, vatt.
Apja Fereczy Károly, festő, a nagybányai
művésztelep egyik megalapítójának, a
Fialka Olga nagyművész festő.

Vadász György: Fereczy Béni művésze.
Budapest, 1944. 9.

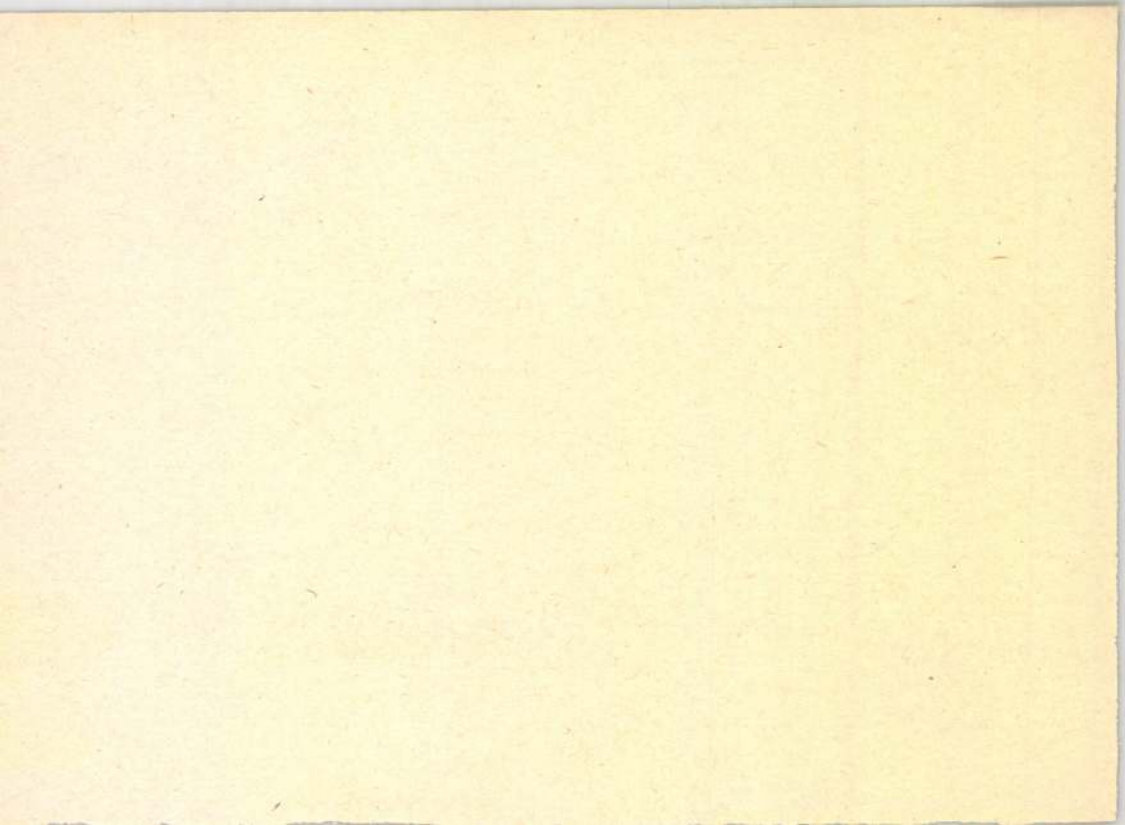

Felücses Károly,

Estorónban

A győri művelési bizottság Dinegyi Iván mű-
gyűjtésének egy részét mutatja be. A ki-
állítás szeptember 1. napján alakult
is.

Dinegyi I.: Dinegyi Iván gyűjtésének gyűjteménye.
Tudományi Művelési Bizottság, 1977. aug. 14.

Ferenczy Károly (1862-1917)

"Könyvtár és feliratos tábla"

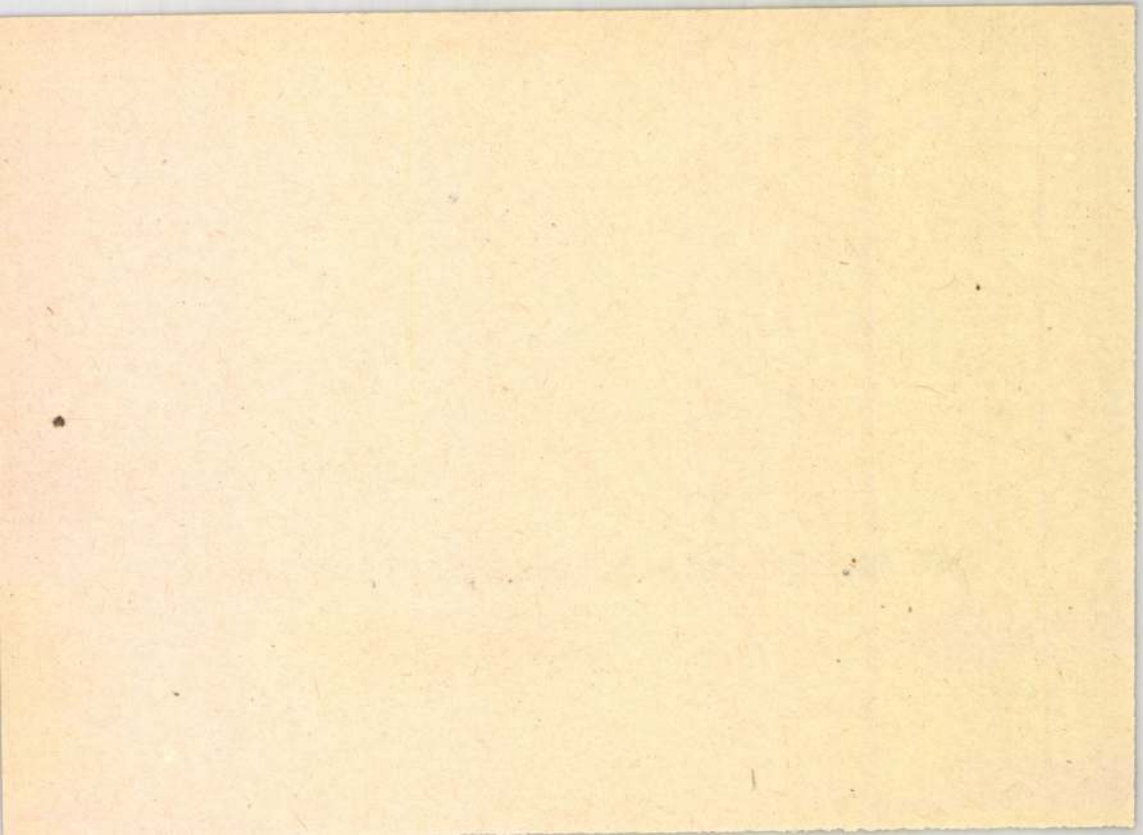
O. méretek, 55 x 57,5 cm. J. f. b.: Ferenczy K.

Ár: 25000 Ft.

Ullrich F. K. Levelezés Ullrichs Bp, 1940 gr. Flomány-Jeléri

BÁV 44. Képekció Budapest, 1977. december

Éva.
98.84.

Ferenyey Károly, festőművés
de 1882-ben indult Mesteriskolának
igazgatója 1905-ben Gaiyeyi Ilse Pal.
Lovás négyanezer Ferenyey Károly is
támadt len.

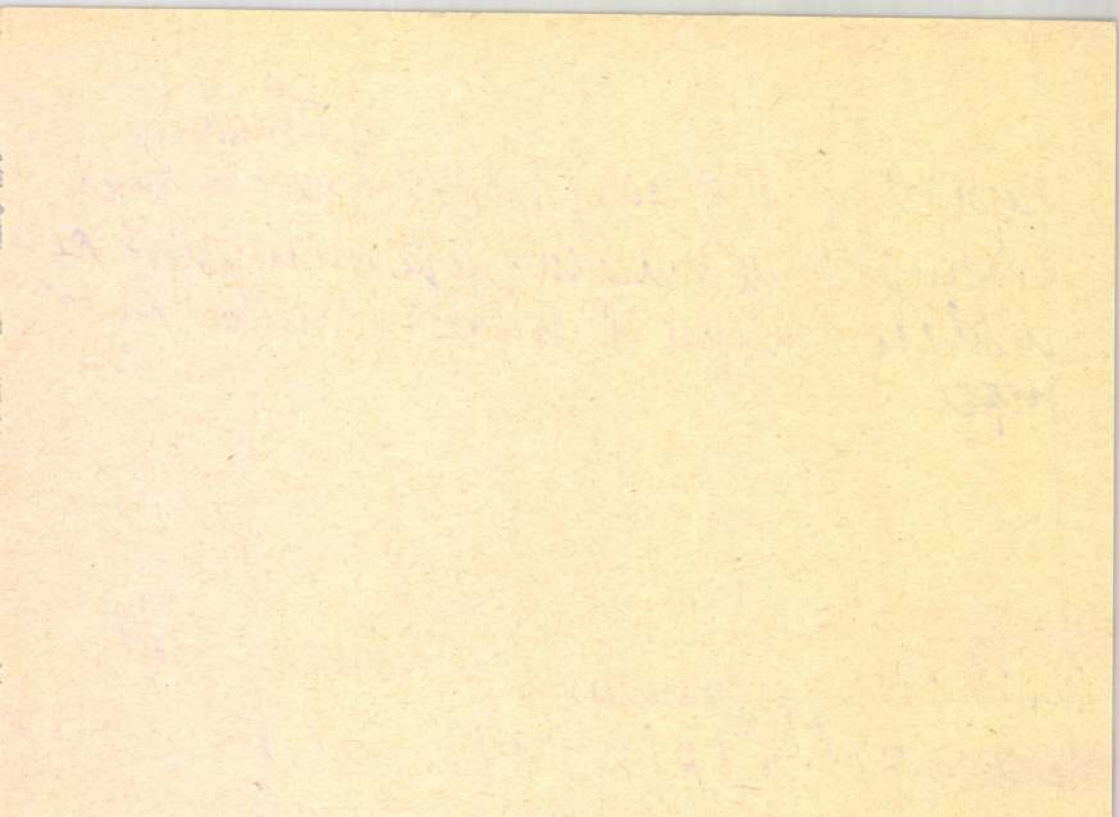
(Fedar): Kpreskent.

Vak Lapsja, 1977. jún. 18.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Ferenczy Károly, festőművész,
született, a Miksa-mi képtárban megújult
Derecskei Gyula magánműtanyának ki-
állításán, melyen a művész műve is re-
szepel.

(is): Magánműtany a közönség előtt.
Dalgások Lapja, 1977. júl. 23.

Ferenczy Károly, festőművész

Bemutathatjuk a festőművész stílusát a rajzok és
mágyar, Grinyei-lesse Pál, Ferenczy Károly
festésű műveivel, a magyar művészet
munkáinak és a művészetek fejlődésének.
A művészetek teremtésének magyarázatát!

Tasándi Attila: Bemutathatjuk a művészeti
műveket.
Végsőre, 1974. júl. 24.

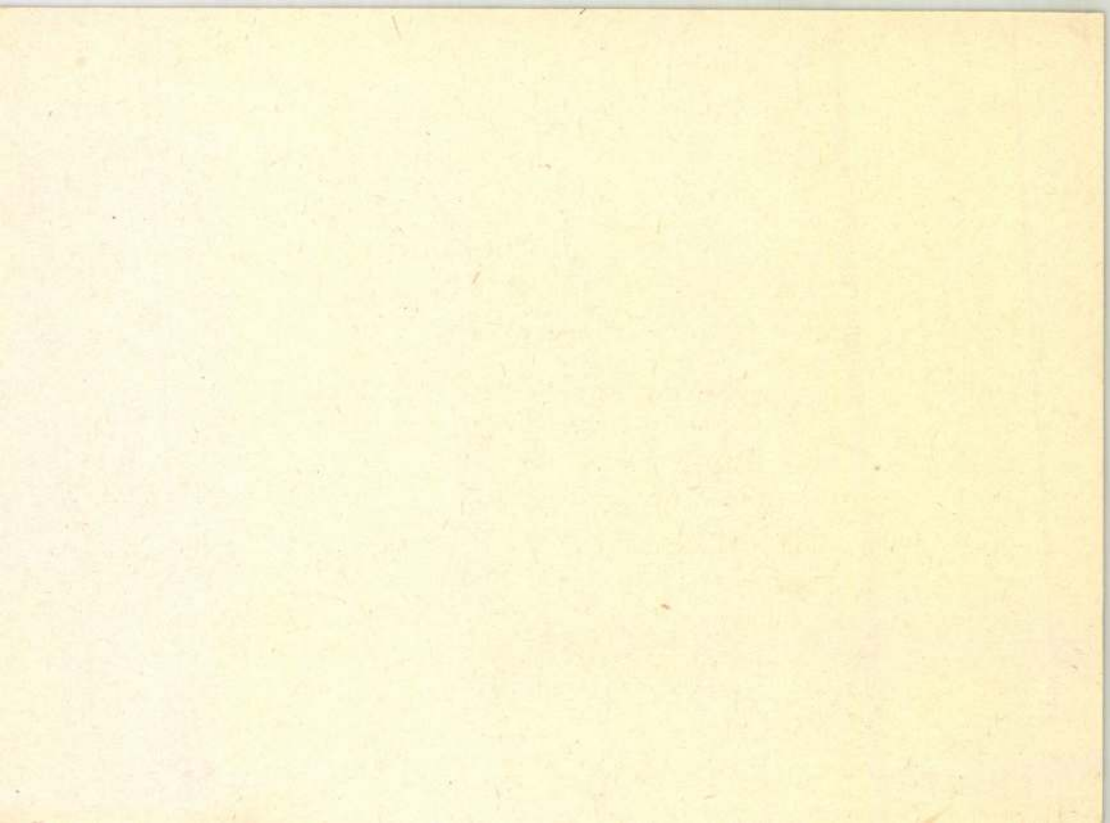
Ferenczy Károly, festő

d. Ferenczy Béni

Székegy A : Ferenczy Béni : Petőfi

Nép szabadság, 1978. jan. 1.

14.

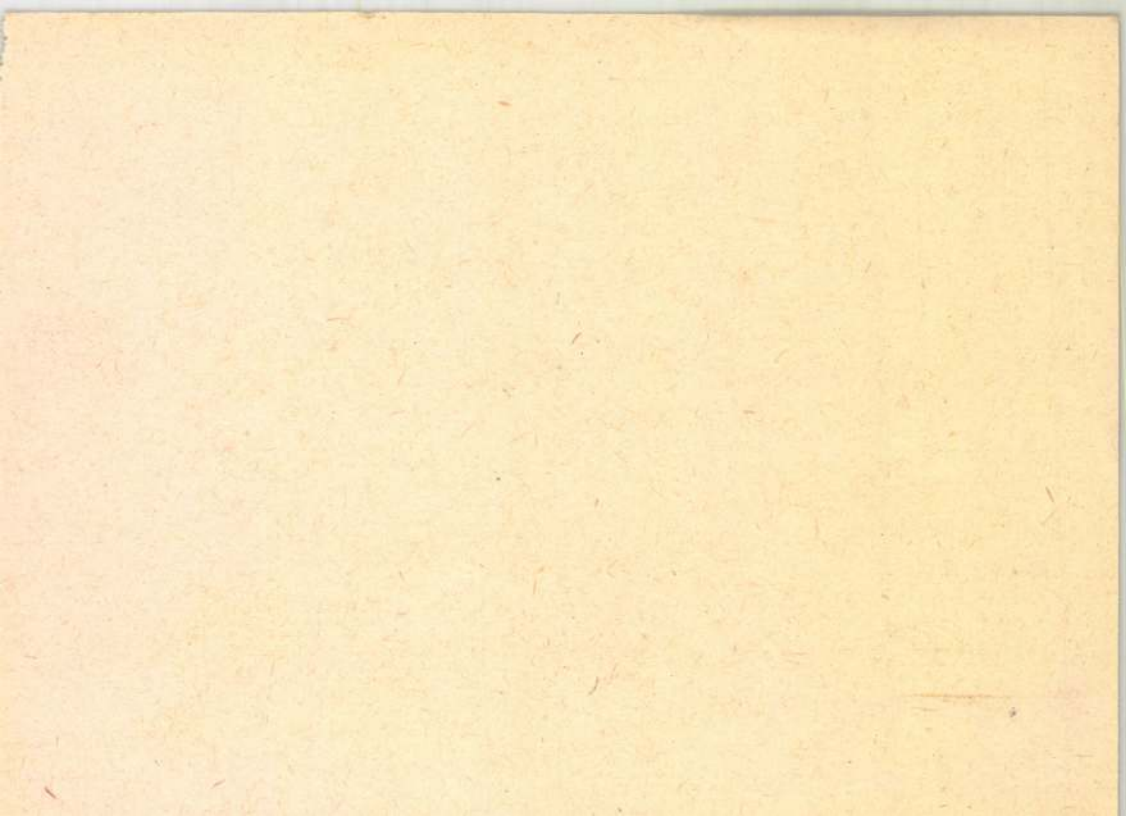

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly osztályára került
a Képzőművészeti Főiskolán Diener-
Deines Rudolf.

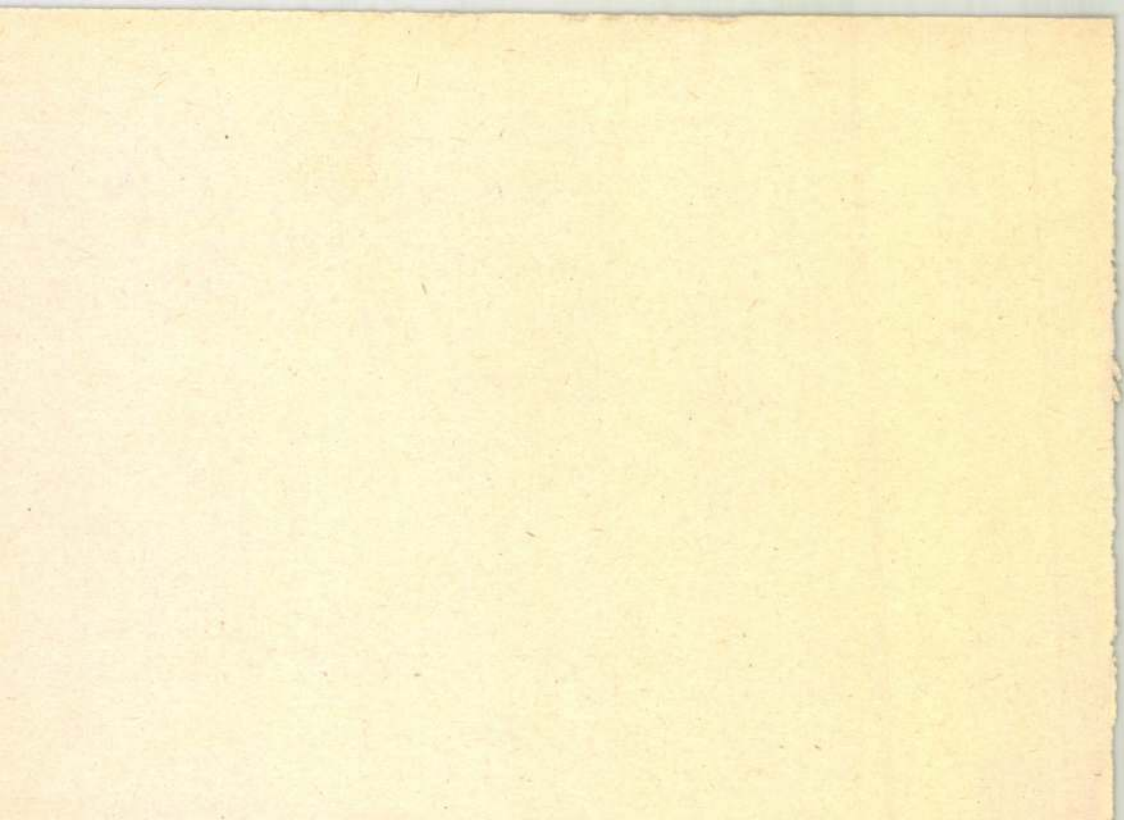
Koroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmár-
cs.

Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Ferenczy Károly, festőművész
Gautendörfer és a Ferenczy család művészi
műveltségéről, köztük Ferenczy Károly, Béni
Noémi. Műveiknek 1942 óta adja ki a kiadó a
honf. Ferenczy Múzeum.

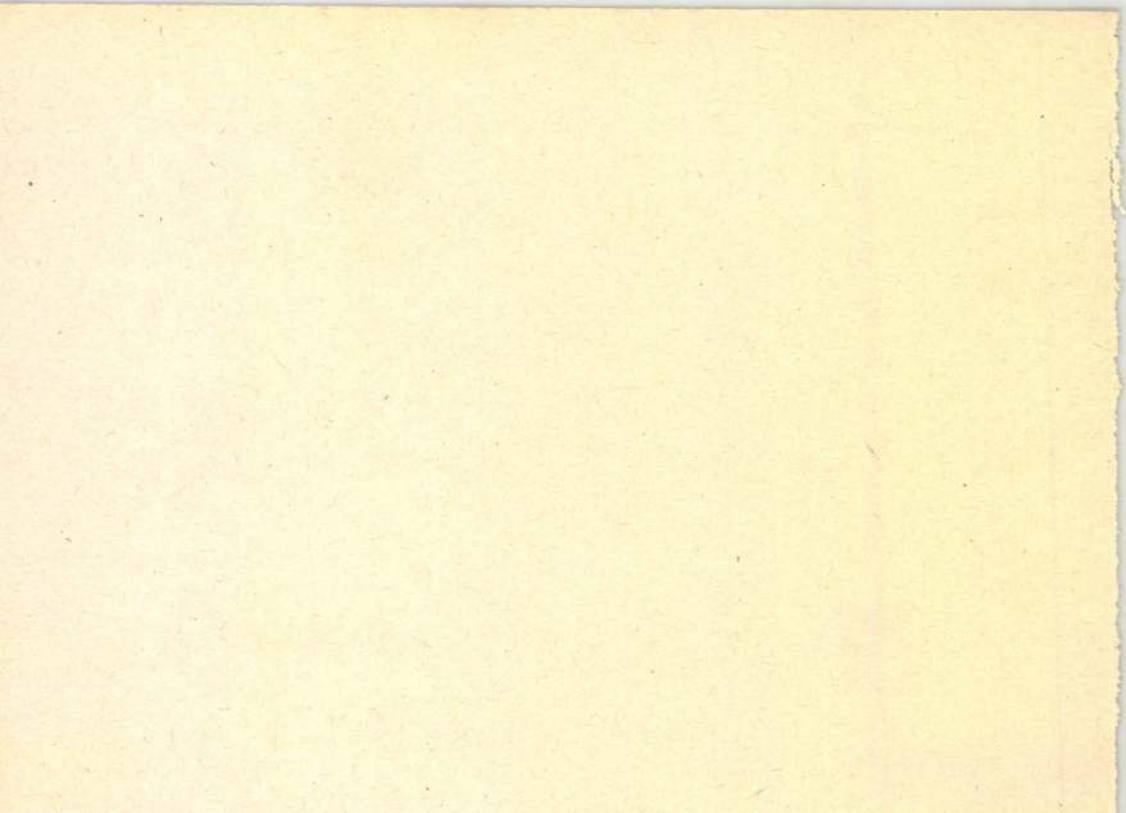
Dudás Károly: Kőnák, pincészetek.
Művészeti, 1977. aug. 28.

Ferenczy Kálmán, gabellmester.

Szentendrei élt a Ferenczy család minden
művésztársa, köztük Ferenczy Károly, Bé-
ni, Kálmán. Műveiknek 1942. óta ad álau-
dó otthon a Ferenczy Múzeum.

Andás Károly: Ykonok, pincevárak.
Magyar Szó, 1947. aug. 28.

1978 JAN 4

Ferenczy Noemi
gobelinművész

PEST MEGYEI HIRLAP

Losonci Miklós
1021

Képpé költött legendák

ÉVNYITÓ AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN

Nyllázó férfi. Flandria, 17. sz.

Dávid király. Felleltin, 17. sz. vége

Keserű Iona tárlata január 8-ig, Molnár Béla és a flamand, francia gobelinkiállítás február végéig tekinthető meg, hétfő délután 2 órával, naponta 10-16 óráig.

Kárpitok üzenete

Jean Gobelin francia fonalfestő és kárpitszövő 1440-ben alapította műhelyét Párizsban. Később kedvelt műfajjá vált Flandriában is, sőt, századunkban Lurcat, a gödöllői szecesszió és Ferenczy Noémi révén ért el újabb eredményeket az európai gobelinművészet. Itt adott a panorámiikus méret, a figurák és a tér nagyvonalú rendezése, s így hozzájárult Delacroix, Munkácsy, Csontváry monumentális léptékéhez. Mivel 1662-ben XIV. Lajos létrehozta a kárpitszövők manufaktúráját, a gobelinok szőzésekben népesítették be a királyi udvarok, hercegi kastélyok falait olyannyira, hogy sokat láthatunk belőlük a párizsi Louvre-ban, a vatikáni képtárban, a leningrádi Eremitage-ban, Krakóban. Közben hozzá kell újra szoknunk egy nagyon kellemes meglepetéshez. Ahhoz, hogy az Iparművészeti Múzeum is klasszis anyaggal rendelkezzen ebben a tematikában is. Ezt a nálunk őrzött gazdagságot László Emőke valóban ökonomikus rendezéssel tárta fel számunkra, és szépséges alkotásokban gyönyörködhetünk, melyek mítológiai jeleneteket, biblikus legendákat költenek képpé. Különösen szép Dávid király alakja, Szent Bernát története, mely Michel

Vallenet műhelyében készült 1750 körül. László Emőke-nek arra is volt gondja, hogy finom társítással egymás mellé helyezze a Felleltin szőtte Granicus csatát és Szentpéteri József réz domborművét, mely Nagy Sándor átkelése a Granicus-folyón címmel, ennek történetét ábrázolja. Mindkét mű kimagasló szintű tömegábrázolás.

Államtitkárok az év feladatairól

Hat tárca államtitkára adott tájékoztatást az ágazat egy-egy különösen fontos idei feladatáról és a tervek végrehajtását szolgáló minisztériumi intézkedésekről.

Bakos Zsigmond a könnyűiparról:

A december elején hozott minisztertanácsi határozat arra kötelezi tárcánkat, hogy gyorsítsuk a termékstruktúra korszerűsítését. Elsősorban fejlesztések támogatásának nérelgelésével szab irányt a minisztérium annak, hogy a gazdaságosan értékesíthető termékek kapacitása bővüljön, fokozatosan kiszorítva a kevésbé gazdaságos termékeket. Vamennyi szükségletnek megvalósítását létrehozni

termékek gyártását átveszik a magyar könnyűipartól, ezekkel hazánkat is ellátják, a felszabaduló hazai kapacitást pedig sajátosságainknak jobban megfelelő, minden piacon versenyképes cikkek gyártására használhatjuk fel. Ilyen módon szerzünk be egyebek között pamutfonóipari termékeket, cipőfelsőrészeket, ingeket néhány országból, egyebek között Vietnamból és Indiából.

Gácsi Miklós a kohó- és gépiparról:

Az idén folytatódik a termelői áraknak a külkereskedelmi árakhoz való közelítése, az ésszerűbb termelői árarányok kialakítása. Ennek a részleges termelői áremelésnek sajátos vonása, hogy a feldolgozóipari végtermékek árában általában nem hátrítható tovább. Emiatt a KGM irányítása alá tartozó gépipari vállalatoknak mintegy 1,1 milliárd forint összegű nyereség

kus fejlődése, amely szerint az idén éppen kétszer annyi terméket szállítanak tőkés exportra, mint 1975-ben.

Soós Gábor a mezőgazdaságról:

A szerződéses fegyelem terén sikerült ugyan már előbbre lépni, tavaly mégis előfordult, hogy a szerződésen kívül érkező tételek miatt felborult a felvásárlás és a feldolgozás átvételi programja. Amikor a korábbi időszakban a MÉM előírta, hogy a termelők minden kínálatát fogadni kell, gyakran kereseti jellegű volt a piac, a kormányrendeletek nyomán fel lendülő termelés levezetése azonban éppen a nagyobb árumennyiségek miatt csakis úgy képzelhető el, ha megszilárdul a termékgazdálkodás szerződéseken alapuló rendje. Pontosabb és egyeztetett áruszállításra van szükség; szerződések semmibevevők ellen következetesebben alkalmazzuk majd azokat a szankciókat, amelyeket a termékgazdálkodás új rendszere értelemszerűen megkövetel. A fogyasztói érdekek érvényesítésére a minőség tekintetében is egész sor intézkedést tettünk. A következő időszakban az állami szabványok körét kisebb mértékben kibővítjük, a fokozódó bel- és külföldi igényekkel összefüggésben. A minőségi ellenőrzések tavalyi tapasztalatai alapján több élelmiszer gyártási technológiájának felülvizsgálására kerül sor az idén. Az élelmiszerek szavatossági idejének feltüntetését, a fogyasztók számára is egyértelmű jelzés alkalmazását az áruk csomagolóanyagán megköveteljük, és ellenőrizzük, hogy a gyártók az áru megjelölésére megtették-e a szükséges műszaki intézkedéseket.

Szabó János az építésügyről:

A minisztérium legfontosabb intézkedéseinek egyike a budapesti építési gondok megoldásának szorgalmazása. Az idén állami erőforrásokból mintegy 11 000 fővárosi lakást kell felépíteni a járulékos kereskedelmi, egészségügyi, oktatási és szolgálta-

Terenczy Klára, keső

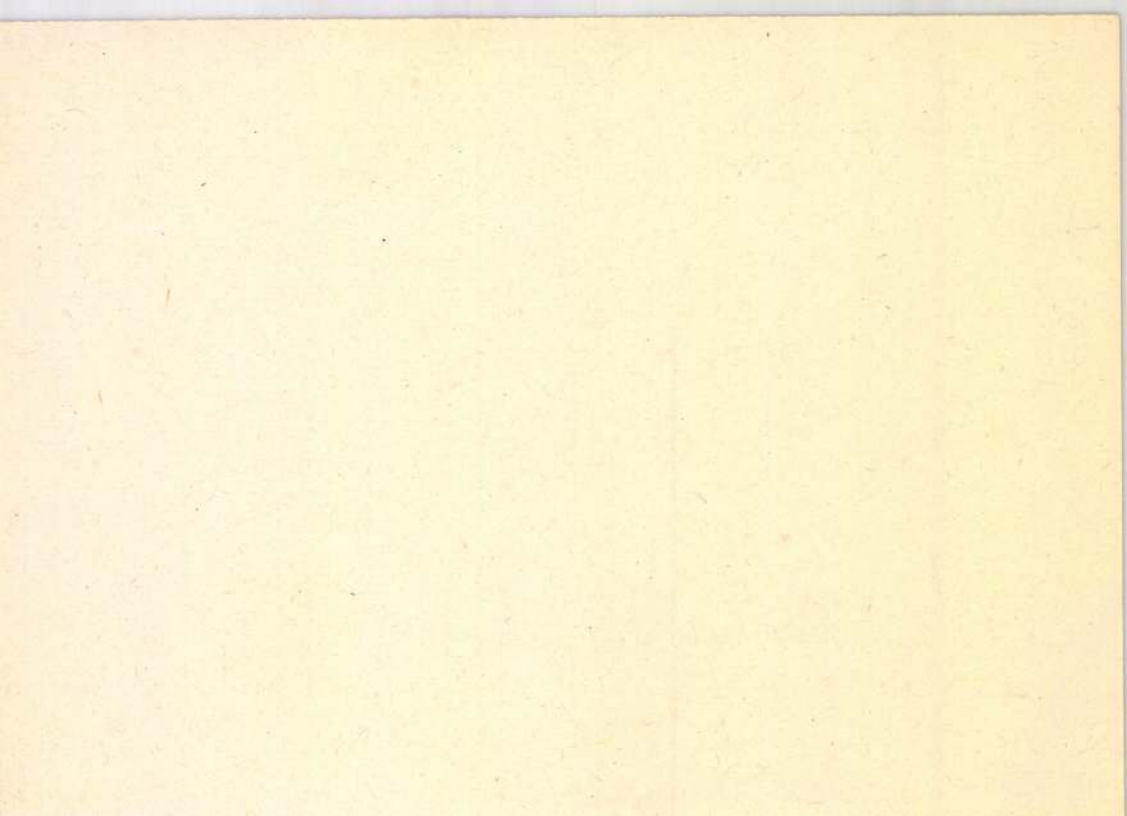
2: Félégyházi László

Adás Miklós: A mesterséget tudni kell!

46-47.

Az Élet, Debrecen, 1977 máj

XXVIII/5.

SAJTŐFIGYELŐ

MAGYAR
HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1978 MÁR

Könyvvilág

Ferenczy Károly

1021

Ferenczy Károly: Márciusi est, 1902. A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményei c. kötetből (Corvina)

jelentőség
zódott be
adó jogi
Lindner
tanácsost
lapunk o
nyegét.

— Mi
vő fel

— A pert a Szerzői Jog-
védő Hivatal indította az
örökösök felkérésére a
kiadó ellen azon az alapon,
hogy a Szeged környéki me-
semondó, Tombác János
által elmondott, magneto-
fonszalagra felvett és a kö-
tetben leközölt mesékben a
népköltészeti motívumokon
túlmenően sajátos egyéni,
eredeti jelleg is van, így
ezeket szerzői jogi védelem
illeti meg. E szerint az ál-
laspont szerint tehát a me-
semondót a szóban forgó
mesék szerzőjének kell te-
kinteni a mesék közléséért

mukat, mind formájukat
tekintve megfelelnek a bí-
rói gyakorlat által a művek
eredetiségéhez megkövetelt
ismérveknek.

— *A kiadó fellebbezése
folytán, milyen érdekes in-
doklással zárta le a vitát a
Legfelsőbb Biróság?*

— Az ítélet ellen a kiadó
fellebbezett. A már kifej-
tett érveken túlmenően
utalt arra is, hogy az íté-
letben kifejezésre jutó
szemlélet megnehezítené a
jövőben a népköltészeti
gyűjtőmunkát és a gyűjtött

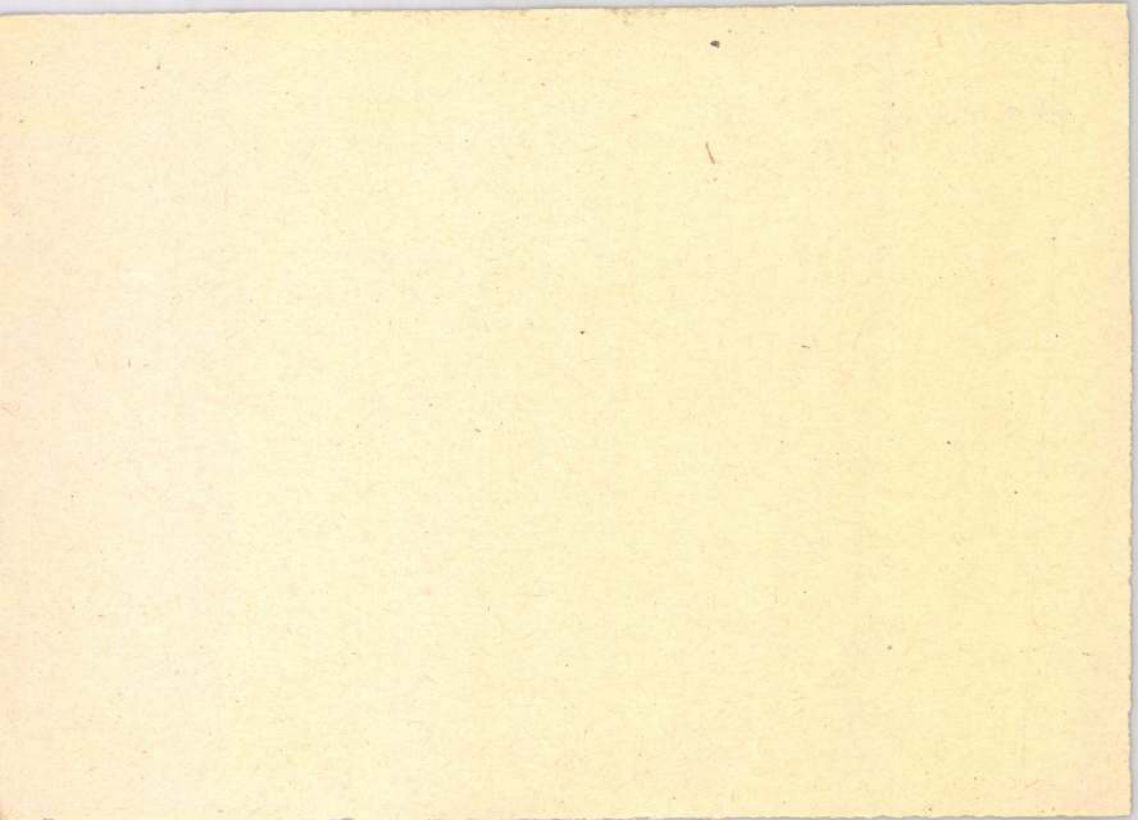
Terenczy Káthy, keső

L. Tzso Miklós

N. K. : Kigeti szobrok - s anni hialnyrik

Esti Hírnap, Br. 1978. jún. 16.

6.

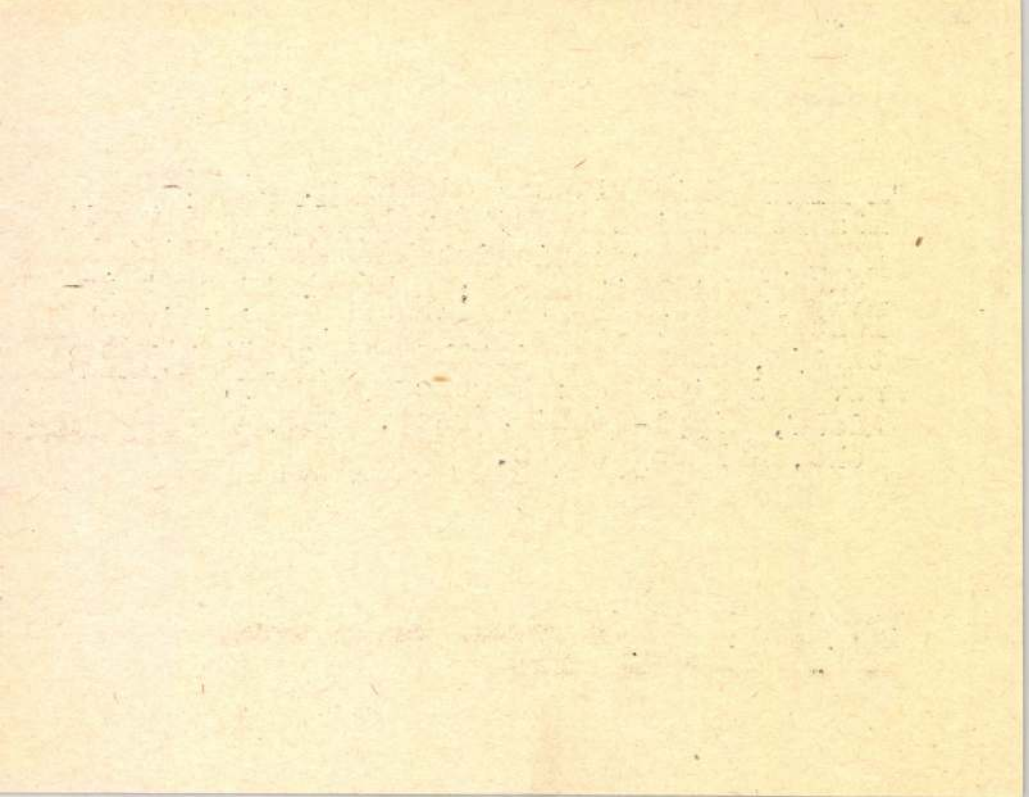

Ferenczy Károly

"A MIÉNK kiállítása" címmel m. sign.-val közölt kritika lesújtó véleményt nyilvánít A Magyar Impresszionisták és Naturalisták Körének kiállításáról: a képek tömegét izléstelennek, szertelenségnek, primitivnek tartja, csupán az itt következő öt művész nevét említi meg: Ferenczy Károly, Fényes Adolf, Rippl-Rónai József, Iványi Grünwald Béla, Gulácsy Lajos.
Ferenczy Károly "imponáló erővel" jelent meg.

ÉLET, Bp. 1909. febr. 21. I. évf. 8. sz.
266. lap.

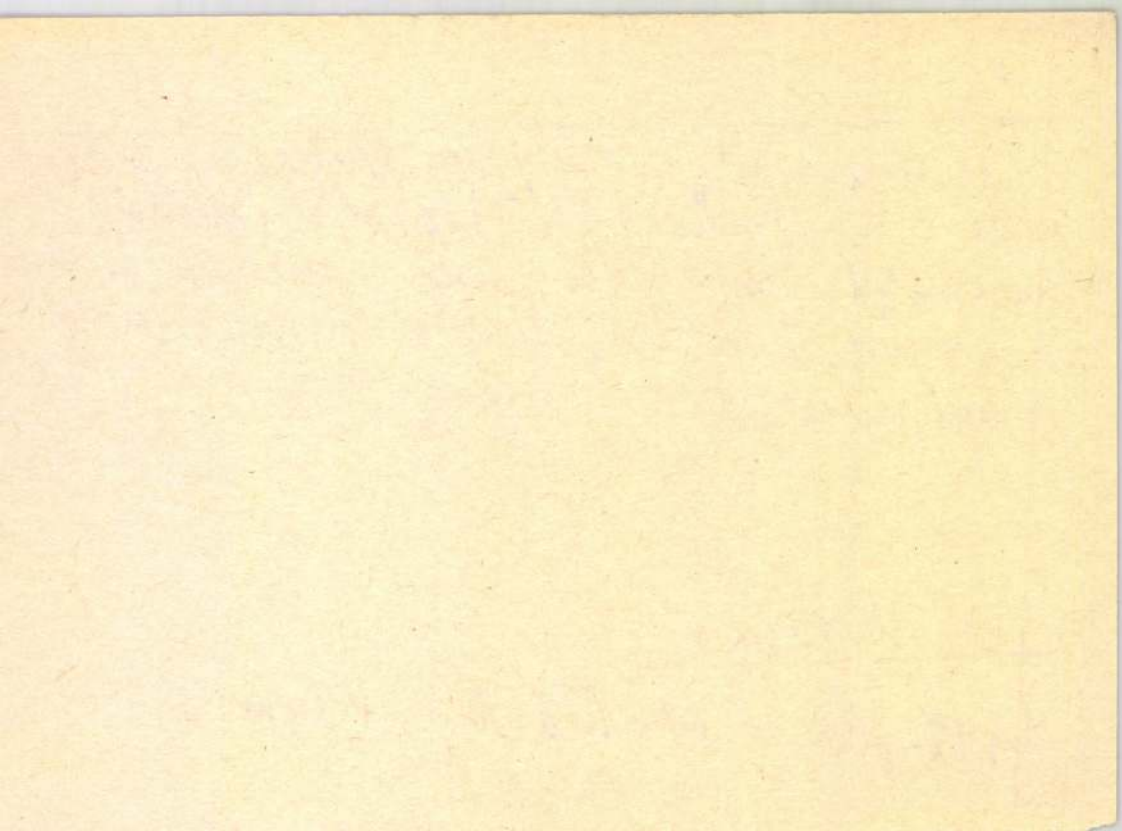

Ferenczy Károly, festőművész

László Székely, a kiránding elnöke meglátogatja a Képzőművészeti Főiskolát, melyet még 1941-ben Cserés György alapított és olyan nagy tanítói robbant, mint Ferenczy Károly, Székely László és Medgyessy Ferenc!

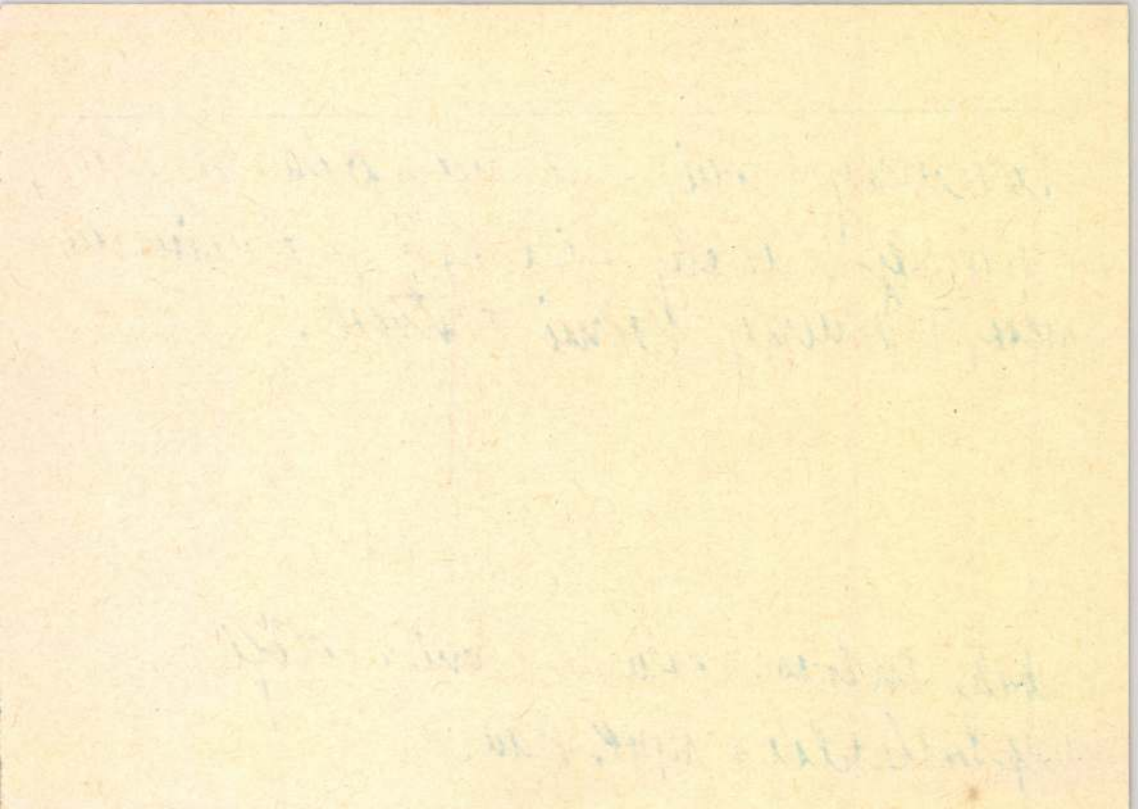
Déli Krónika

1948. jan. 31. Kovács M. 00 K Gyne!

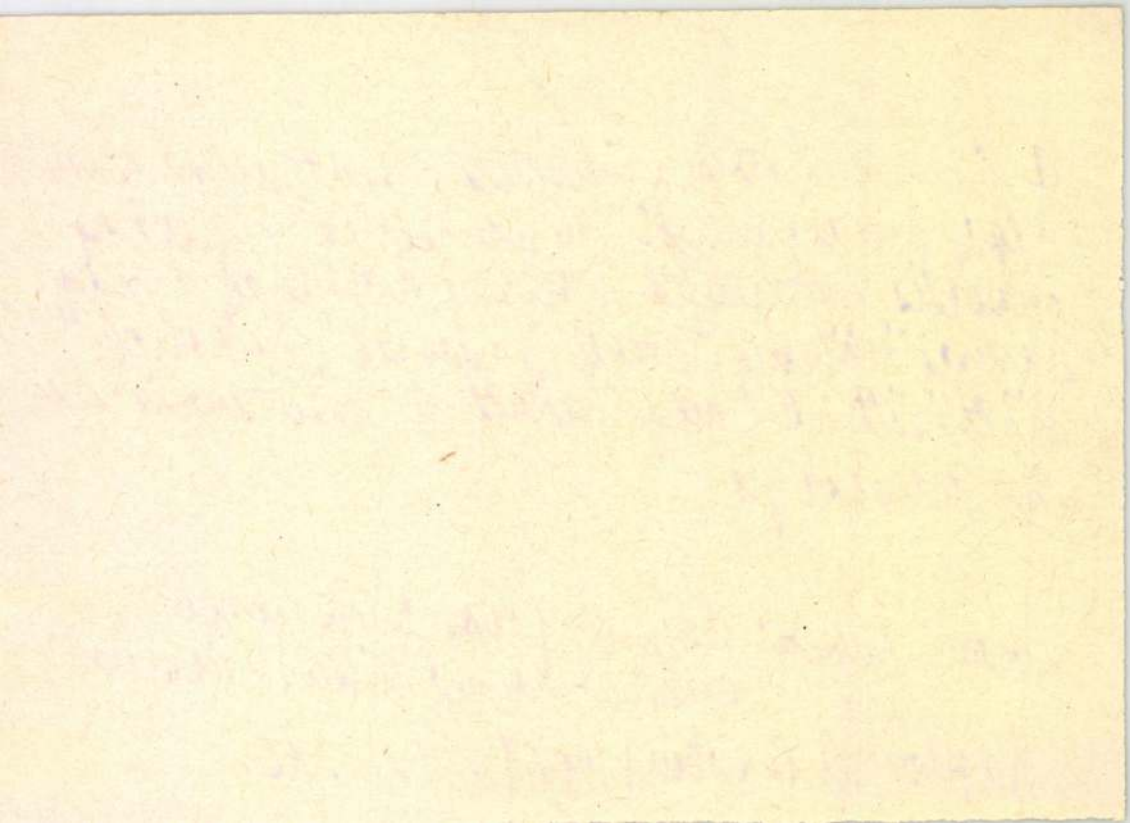
Ferenczy Károly, testőrnűvesz
Ferenczy Béni, - a nagybaranyai festő;
Ferenczy Károly fia és a gabellimű-
vész, Ferenczy Noémi testvére.

Szebely András: Ferenczy Béni: Petőfi.
Népszabadság, 1948. jan. 1.

Ferenczy Károly, festőművésze
amikor a festőek ismételték Szentendrére szülő
helyi fordítványt, megadhatták a garda
nivalis leendő helyet. Ferenczy Károly a nagy-
bányai örökség, Tompa Jánosral Vasúthy
költőiről ide, megalakult a Szentendrei fes-
tőké társaság.

Losonci Miklós: "Akáry János kötetesei"
Kéziratok Losonci Miklós irántól,
Vaplo/Veszprém/1977. dec. 10.

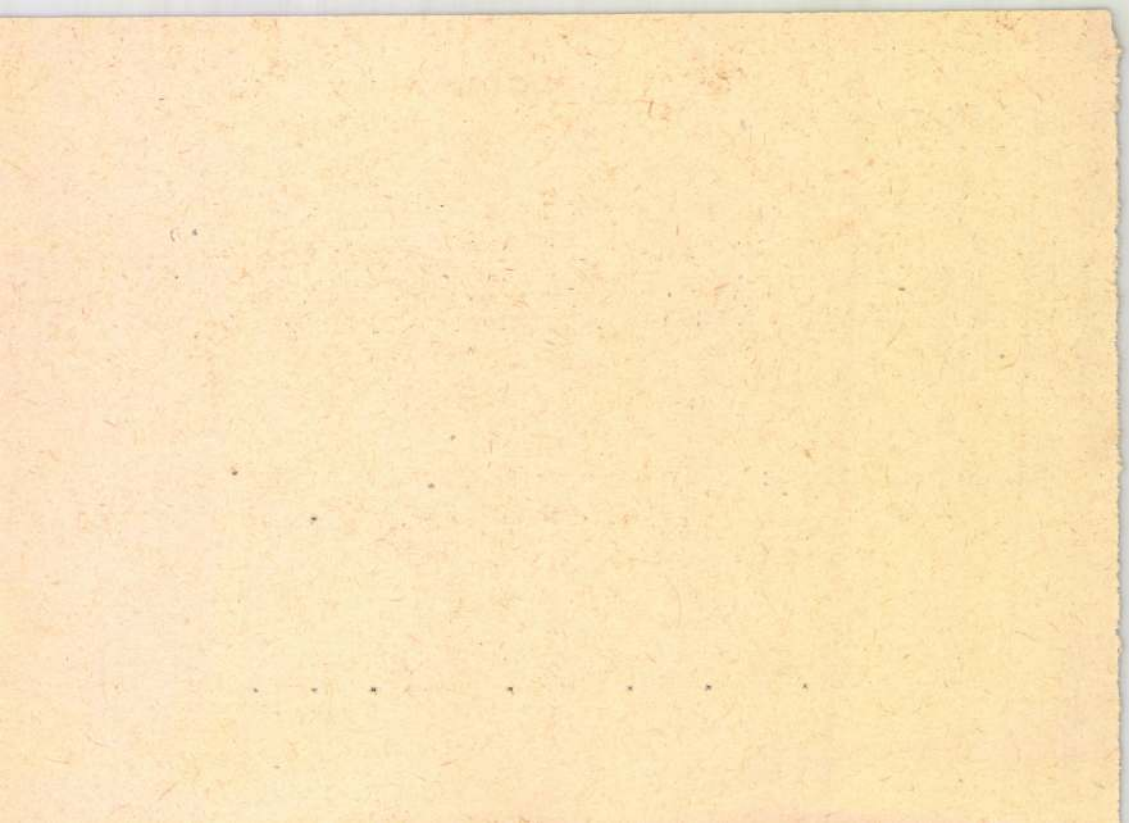
Ferenczy Károly, festő

E. dei Viktor Nagybanyan Hollósi Simonnal/1899., majd
Pesten Székely Bertalannal tanult a Mintarajztanodában
1899-1901.-Münchenben/1900-1901/és Párizsban volt ta-
nítványon, majd ismét Nagybanyan Ferenczynél.
303.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kísérlet
telep alapításra 300.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

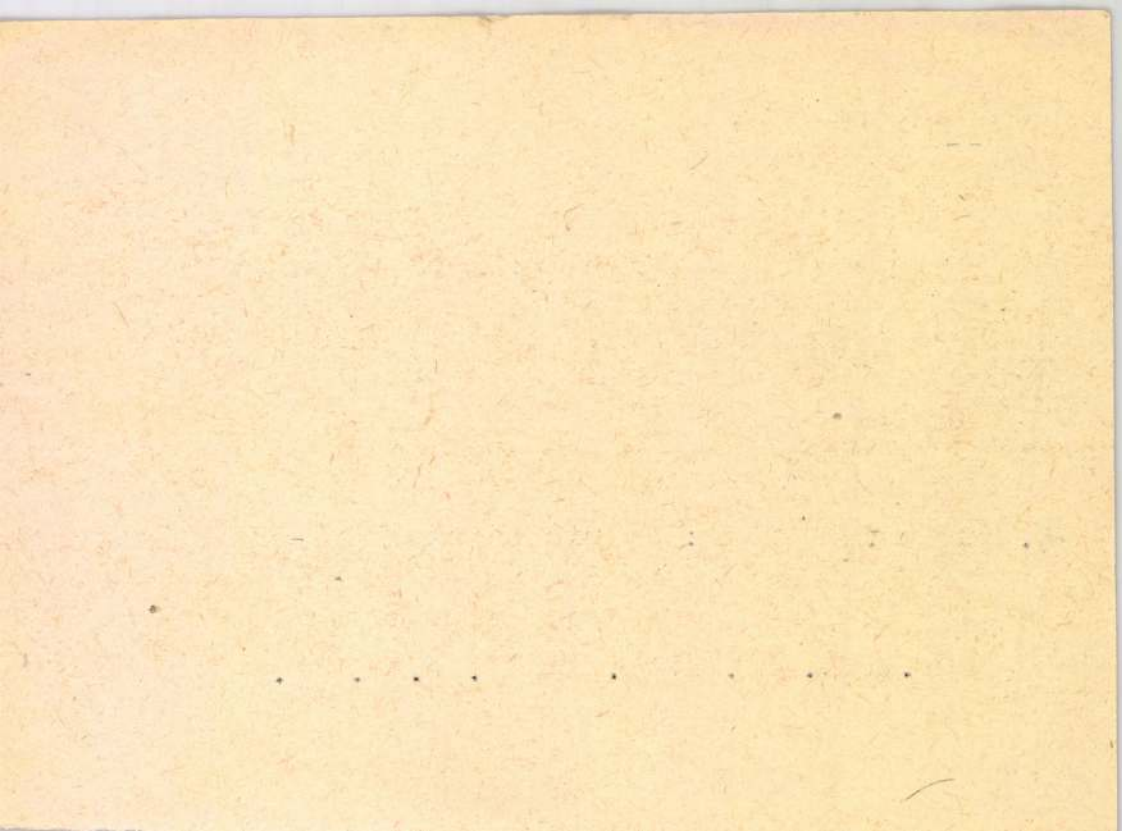
Ferenczy Karoly, festo

Nem ismerheti a magyar festészetet igazán az, aki csak modern festészetünket ismeri de nem ismeri Barabas, Boros, Markó, Brodsky, Székely Bertalan, Lotz, Mészöly, Vichy Mednyanszky, Munkacsy, Szinyei, stb. munkásságát s aki legfeljebb csak Ferenczy, Rippl sónaitól kezdve ismeri a magyar festészetet. 323. old

K. Gyurkovich Tibor: Sterio Karoly/1821-1862/ a mozgas festője 323. old

Műv. Tört. Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

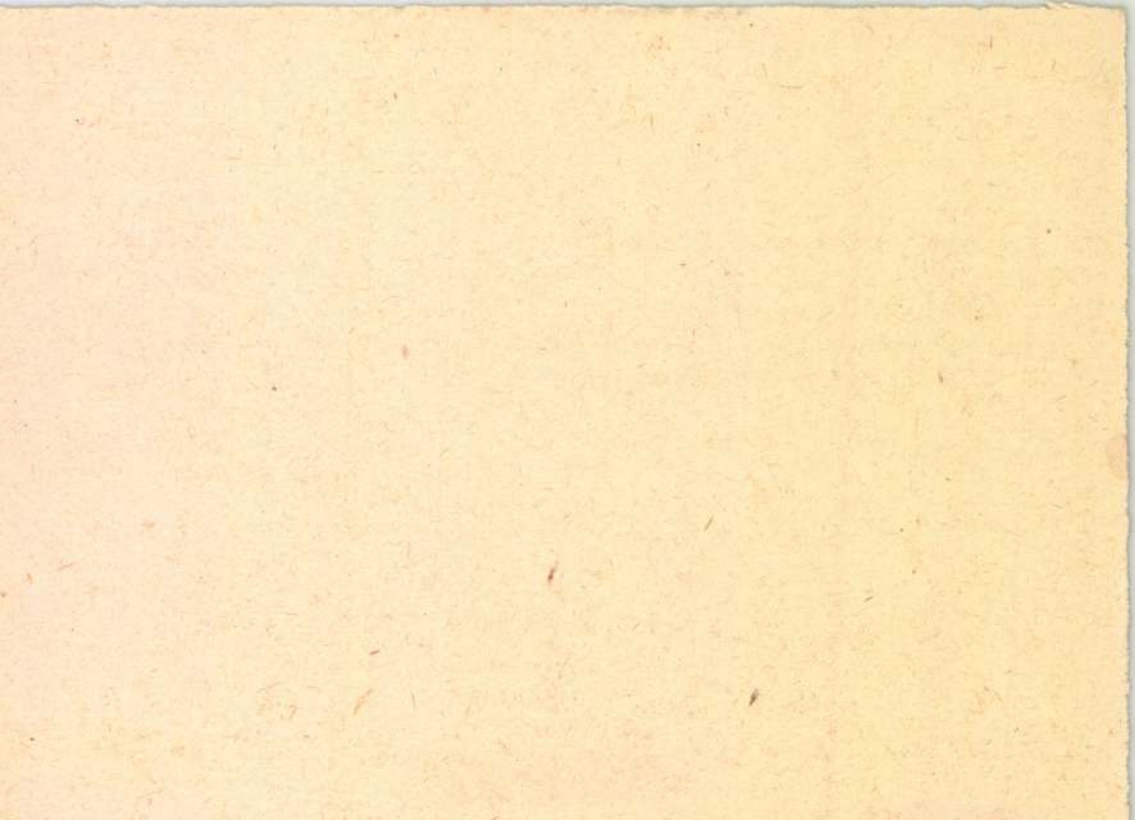
Perenczy Károly, festő

--

A Nyolcak 1911. apr. kiállításán szerepeltek a haladó irányzat oly képviselői is, mint: Beck, O. Pülöp, Csók István, Fényes Adolf, Perenczy Károly, Grünwald Béla, Gulácsy Lajos, Koszta József, Mednyanszky László, Nyilassy Sándor és István, Vasváry János, stb. 328. old

Horvath Béla: Bartók és a Nyolcak 328. old

Miv. Műt. Hrt. 1974. XIII. 4. sz. Bp.

Ferenczy Károly (1862-1917)

Birkózól o.v. (1912)

Szappan o.v. (1912)

Dévényi Iván műgyűjteményének kiállítása
Győr, Múzeumi képtár - 1977.

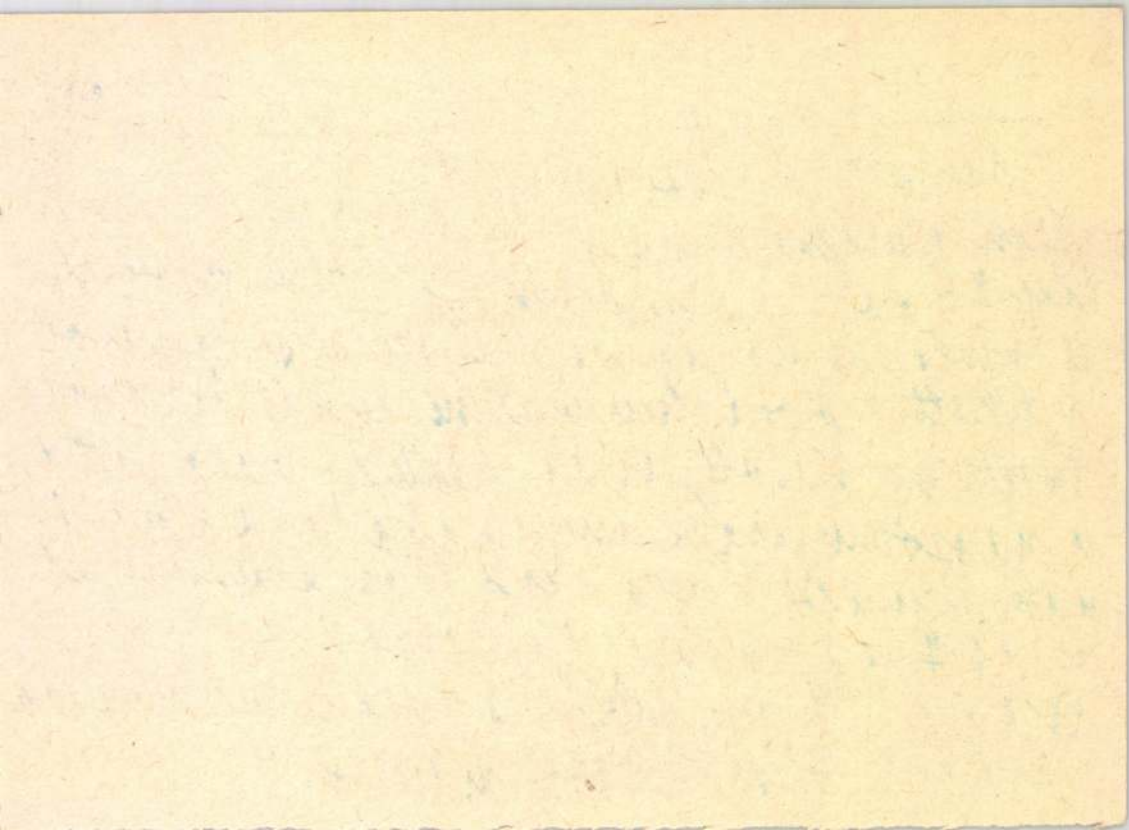

Ferenczy Károly, festmény

a Nemzeti Galéria földszinti teremében
van meglentve meg. A polnaki művészet-
kép 45 cm "c. kiállításra.
A művészek kölcsönös baráti viszonyáról
vallott a kordokumentum alakos is, amiket
Ferenczy Károly saját kezűleg válogatta
a maggyűjteménye anyagába a polnaki-
nak mintha Tényes Adolf több festményét
az 1904-es fővárosi kiállításra.

Wagner István: Jubileumi kiállítás a Galériában.
Magyar Hírlap, 1948. márc. 8.

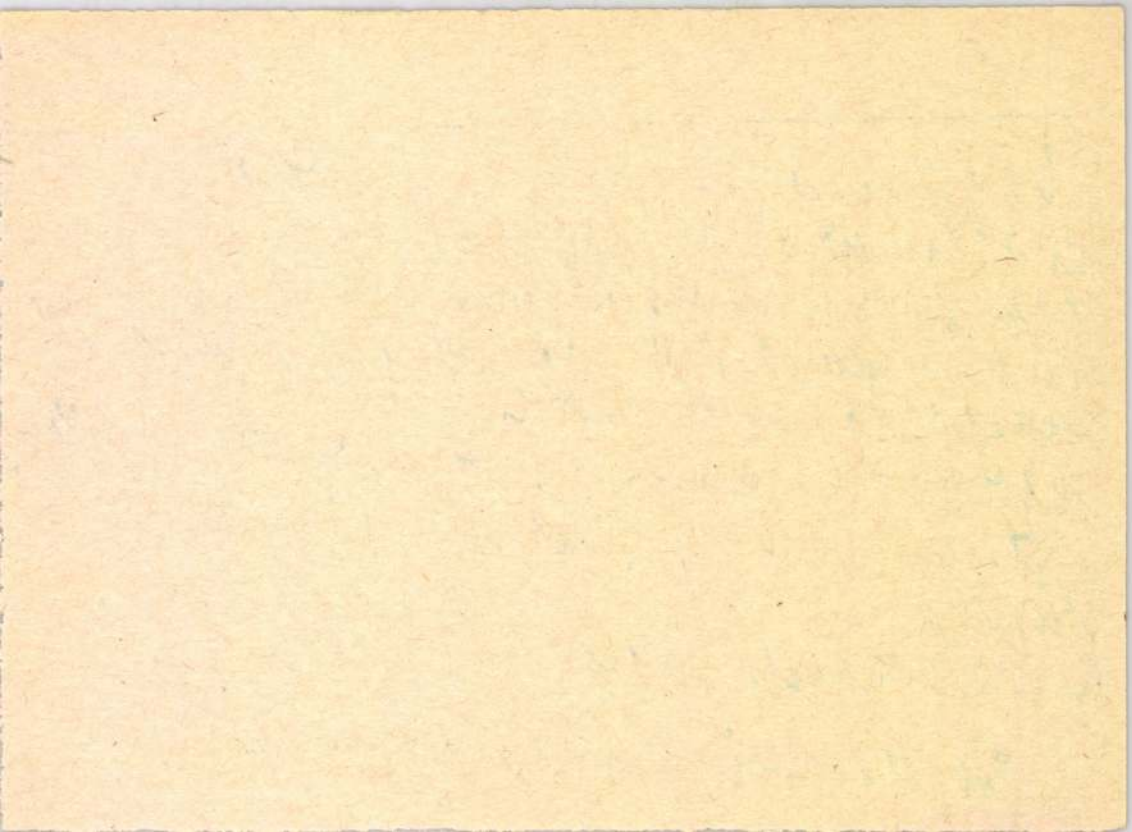

Ferenczy Károly, festőművész

Megszámlált Károly, a gödöllői telep
és a Távirásból, épített "Nyálca" val-
tárk képzőművészeti "műhelyt" a
XX. sz. elején, az 1910-es években. A művek itt
maradtak, de az alkotók rajában meg-
haltak - a művészi itt hagyott remin-
két. Gub Ramsey zenő maradt itt közt
tűnt

(V. i.): Ramsey zenő kérellésia.

Féjer Mezei Hírlap, 1978. ápr. 30.

Ferenczy Károly, festőművész

TIT Tárlatvezetőnek

1978. Nov. 6. Ferenczy Károly művészet. Törté-
nelmi festés. Veretó; K. Kirinai
Iren dt.

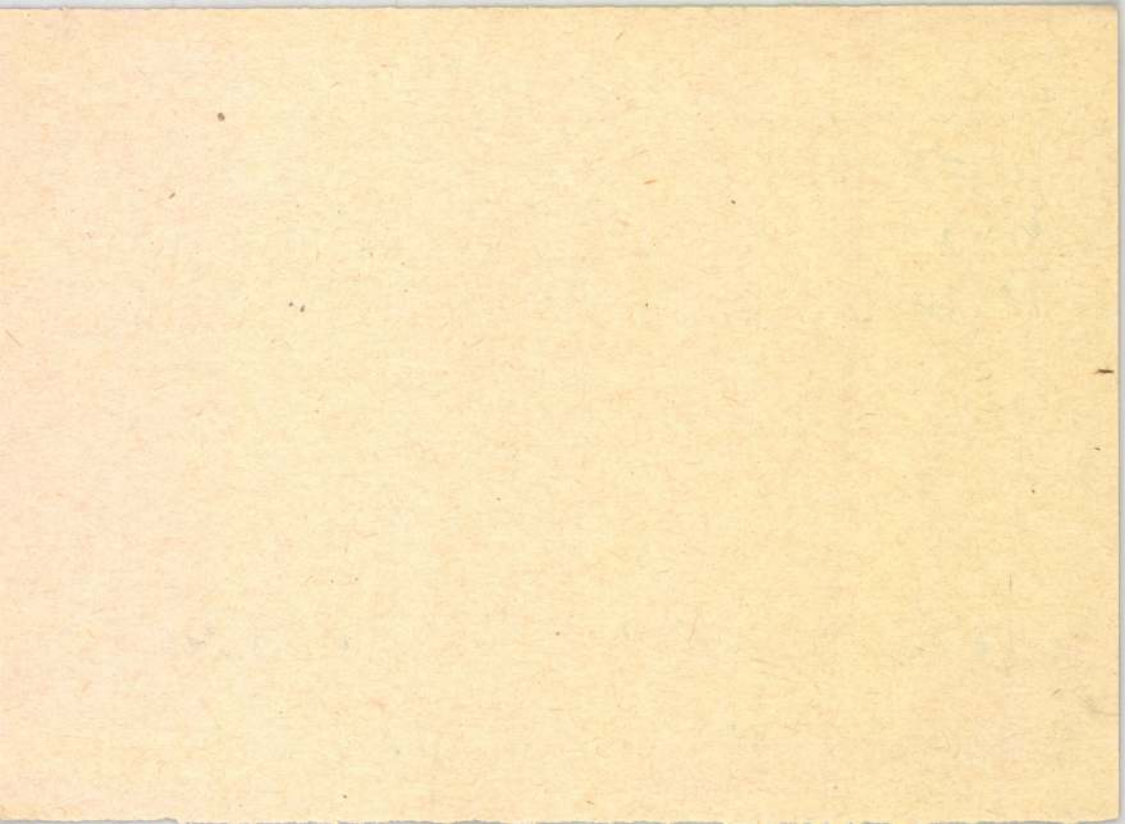
Recepményvezetőnek.

Magyar Neuroeti Galéria programja,
1978. November.

Ferenczy Károly, festőművész
Szertendrék van a Ferenczy család - műve
sima. Ferenczy Károly és gyermekeinek:
Némi és Béni - nek a fönnyei.

Csapat közölgés: Barcsay-gyűjtemény Szertendrék.
Magyar Hírek, 1948. ápr. 22.

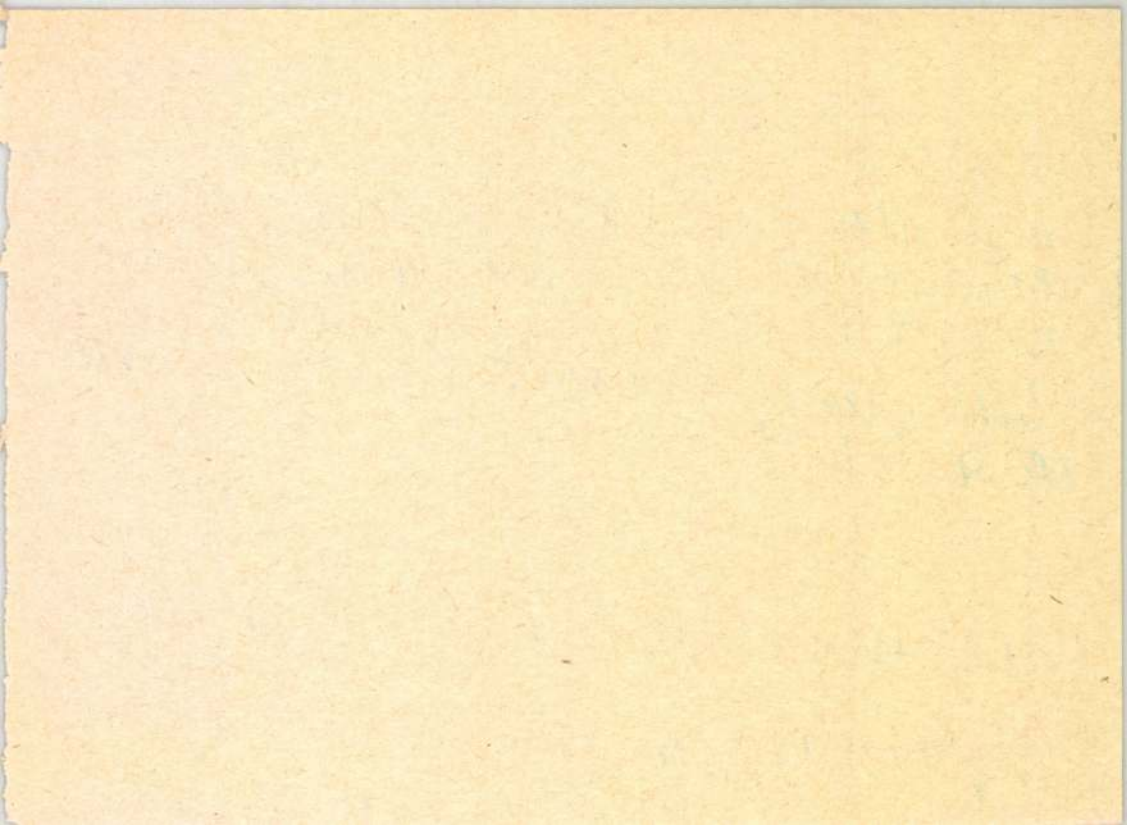
Ferenczy Károly,

festőművész

a fidal Szonyi György 1913 érem, az övét-
ségi után Ferenczy Károly művészképe az-
talánba jut. Ferenczy kibevetéseivel készi-
maga Főiskola igazgatójának, Szonyi-
Lesse Pélnak híradalmát, Eldala az inte-
zet öntöndiját

Bobri Ferenc: a fidal Szonyi György ady-
illusztrációi.

Új Szó, 1947. 12. 15. old.

Ferenczy Károly, festőművész

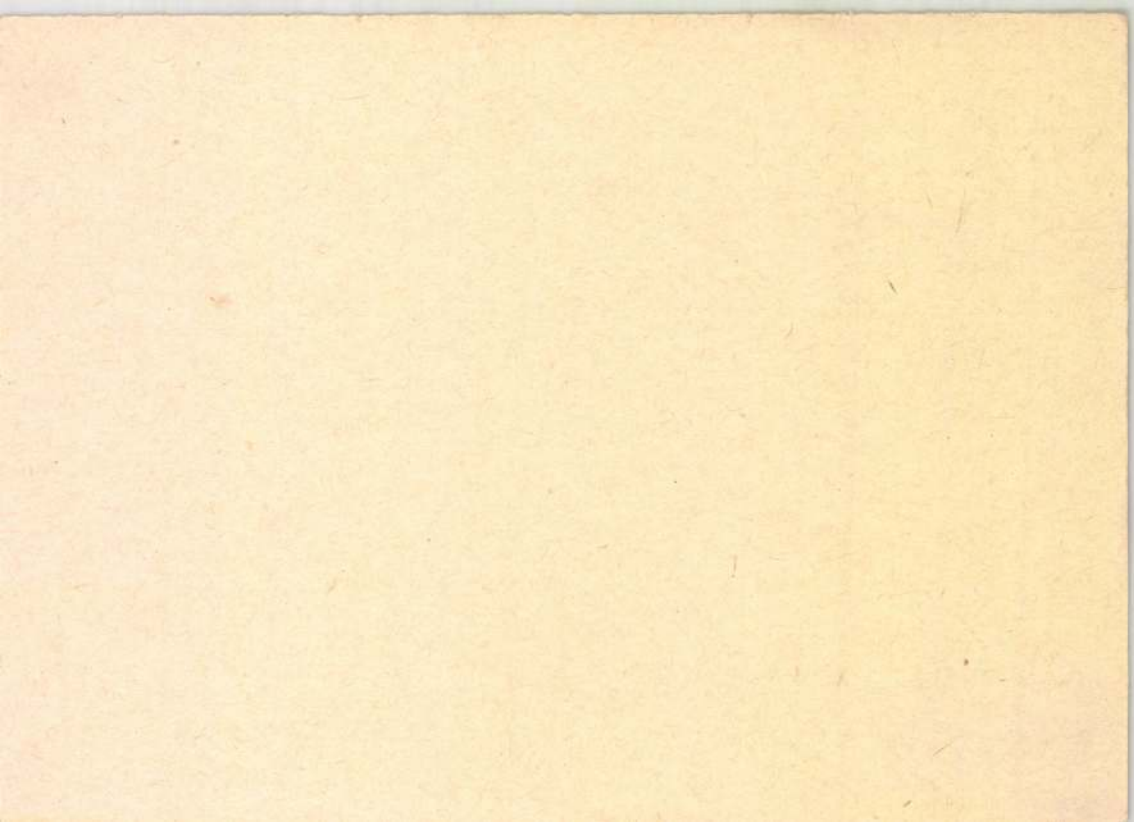

A magyarországi Bakony Múzeumban rendezett
kiállítás felőle: A múzeum történelmi
irányú alkotásainak és a mai magyar mű-
vészet ismert alkotóinak műveit. A művész
műve szerepel a kiállításban.

Lattuk, kiállítás...

1978. IX. 8. Kassuth 17.32 - Ave -

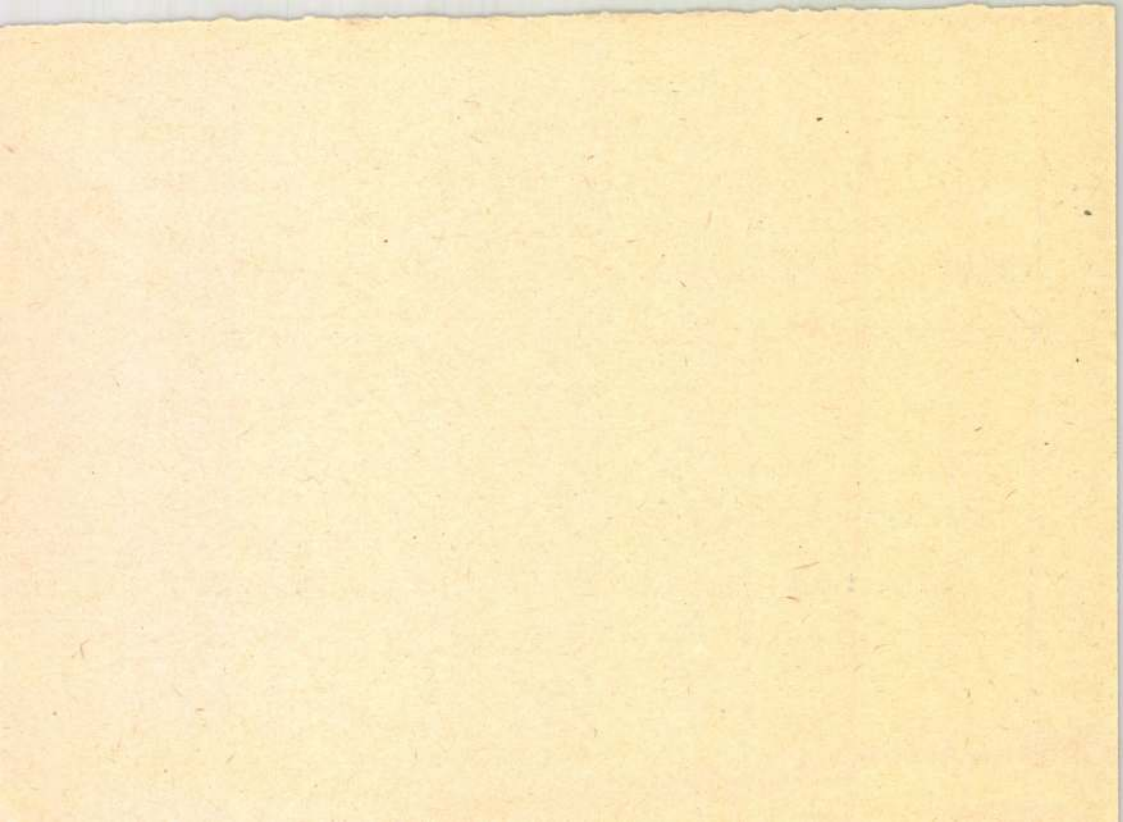

Ferenczy Károly 2

1914-ben került hozzám Nagybányára Szőnyi
István tanítványként.

Uj Yírás 1977-12-15

Bodri: A fiatal Szőnyi Ady illusztrációi

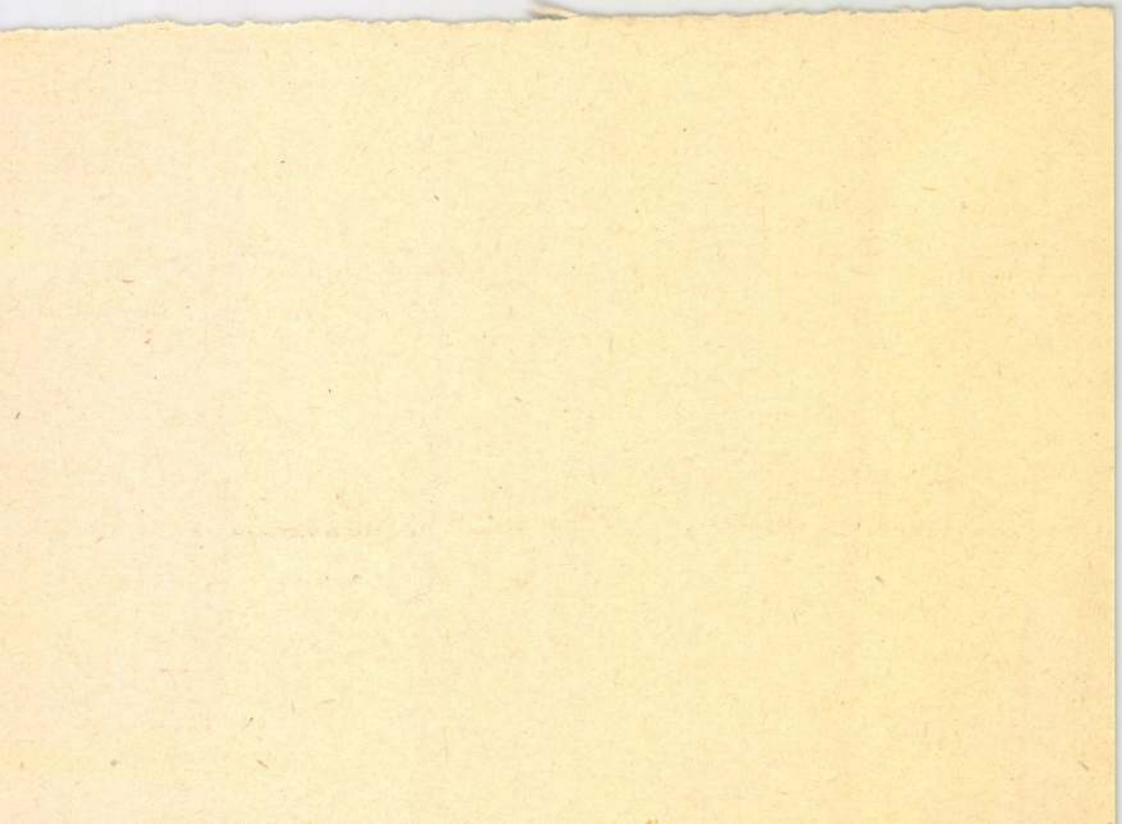

Ferenczy Károly 1

1913 őszén került a Ferenczy művészképző osztály-
ba Szőnyi István.

Uj Irás 1977-12-15

Bodri:A fiatal Szőnyi Ady illusztrációi

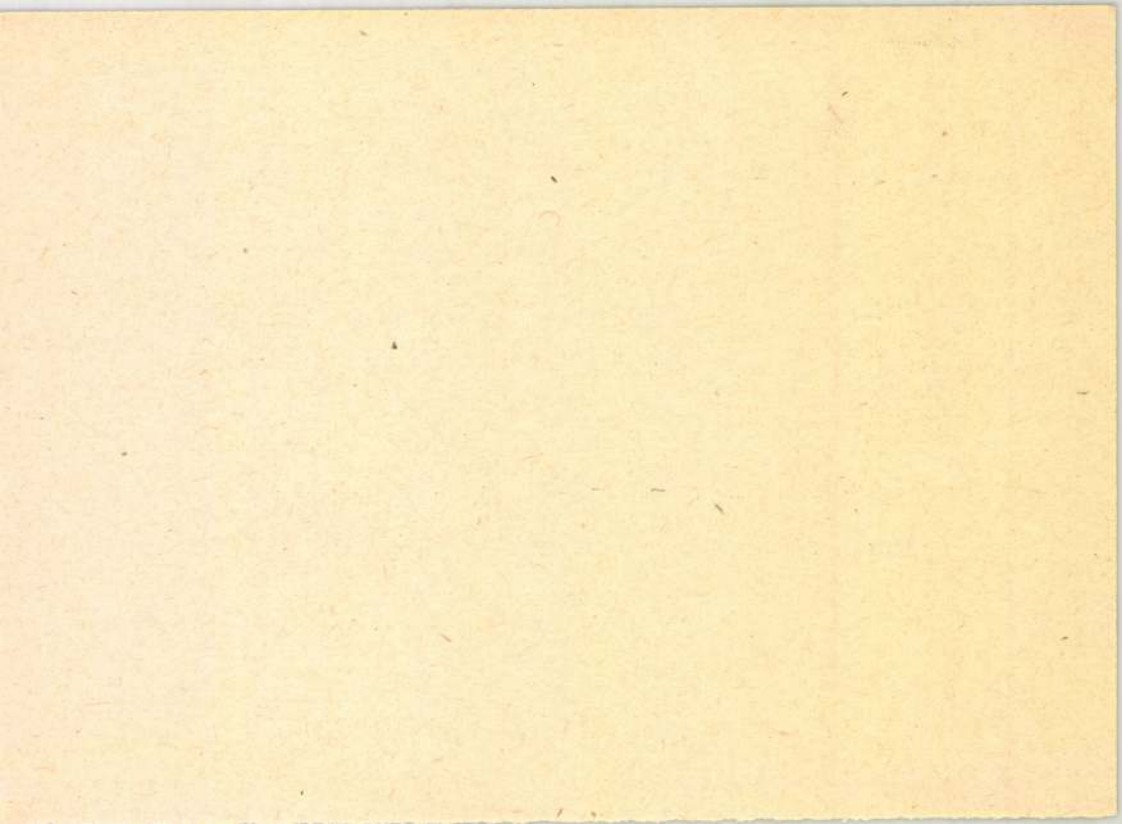

Ferenczy

Ferenczy Károly közvetítésével szerzi meg
Szőnyi István a főiskola igazgatójának. Szinyei
Miksa Pálnak bizalmát és általa az intézet
ösztöndiját.

Uj Irás 1977-12-15

Bodri: A fiatal Szőnyi Ady illusztrációi

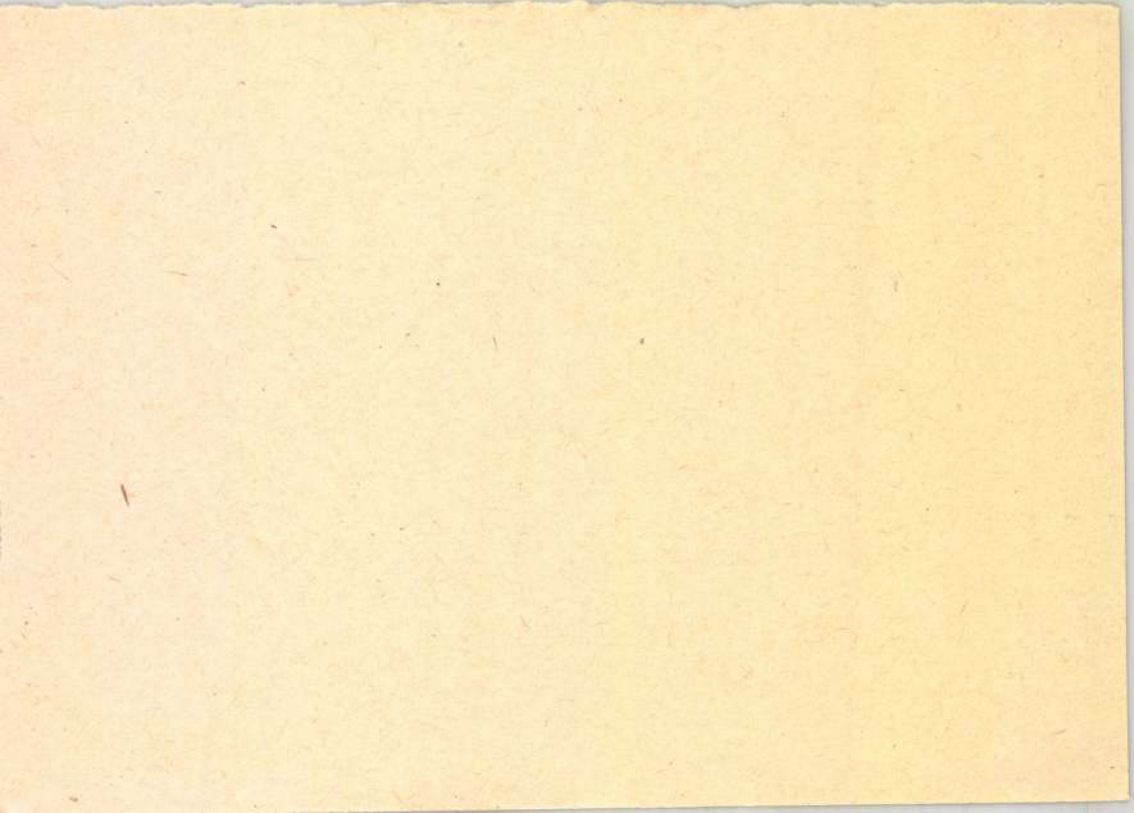

Ferenczy Károly

1917 márciusában a temetésem Szőnyi
bucsuztatta el az ifjuság nevében

Új írás 1977/12-15

Bodri_A fiatal Szőnyi Ady illusztrációi

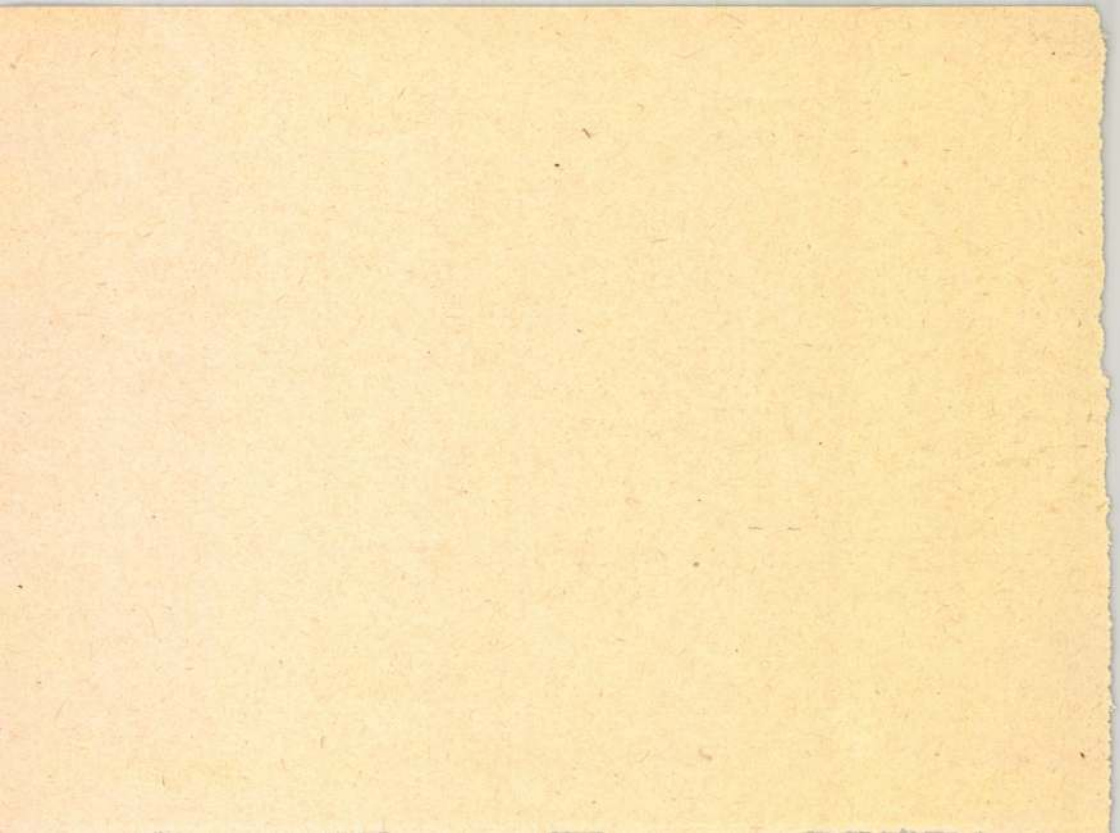

Ferenczy Károly

tanítványa volt Diener Dénes Rudolf

Forrás 1978-1-96

Dévényi Iván: Fr. Gachát: Diener Dénes Rudolf

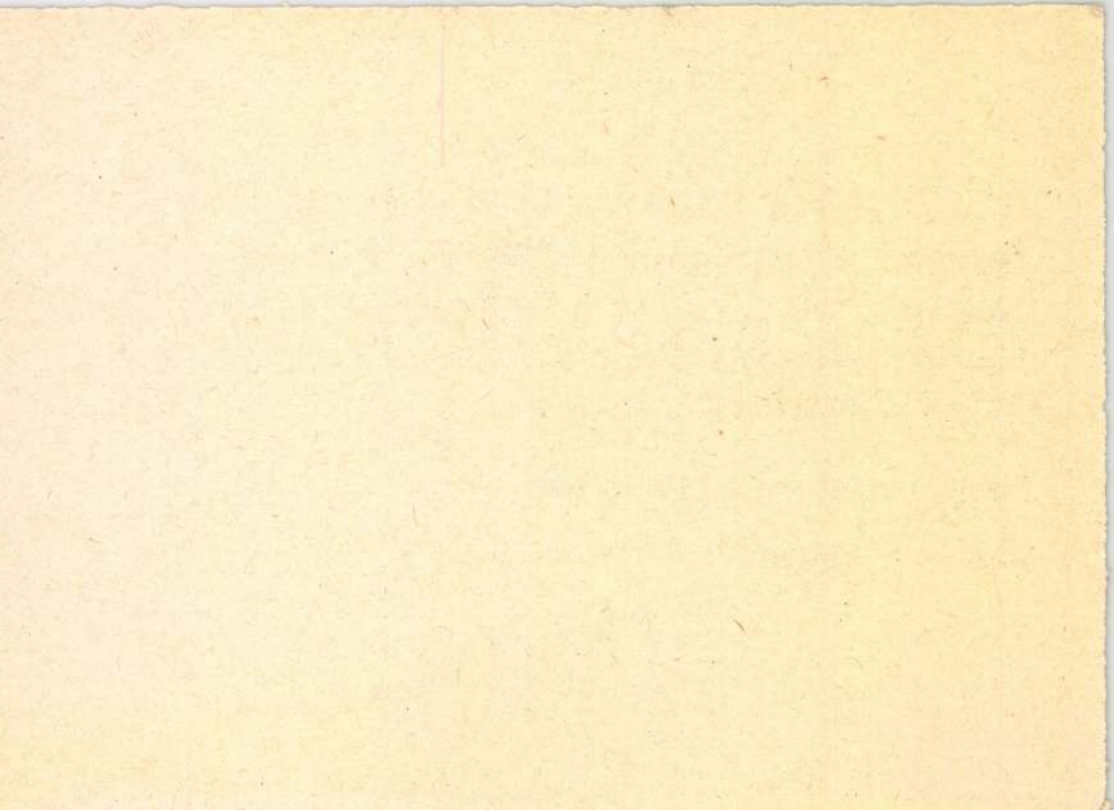

Ferenczy Károly

A művészek kölcsönös barátai viszonyáról vallott Ferenczy Károly amikor saját kezűleg válogatta a nagybányelak anyagába a szolnokinak számító Fényes, Zombory valamint Jávor Pál több festményét az 1907-es fővárosi tárlatra.

Magyar Hírlap 1978-57-8

Wagner: Szolnok múltja és jelene

Ferenczy Károly

tanítványa volt a Képzőművészeti Főiskolán
Uitz béla

Szebő Julia: A magyar aktivisták története
Akadémiai Kiadó 1971 22 old.

Ternozny kosoly

Samitvanya volt knetty jalus

Chaygal kistay 1977/15/4

Wagyes: Knetny melithialit's

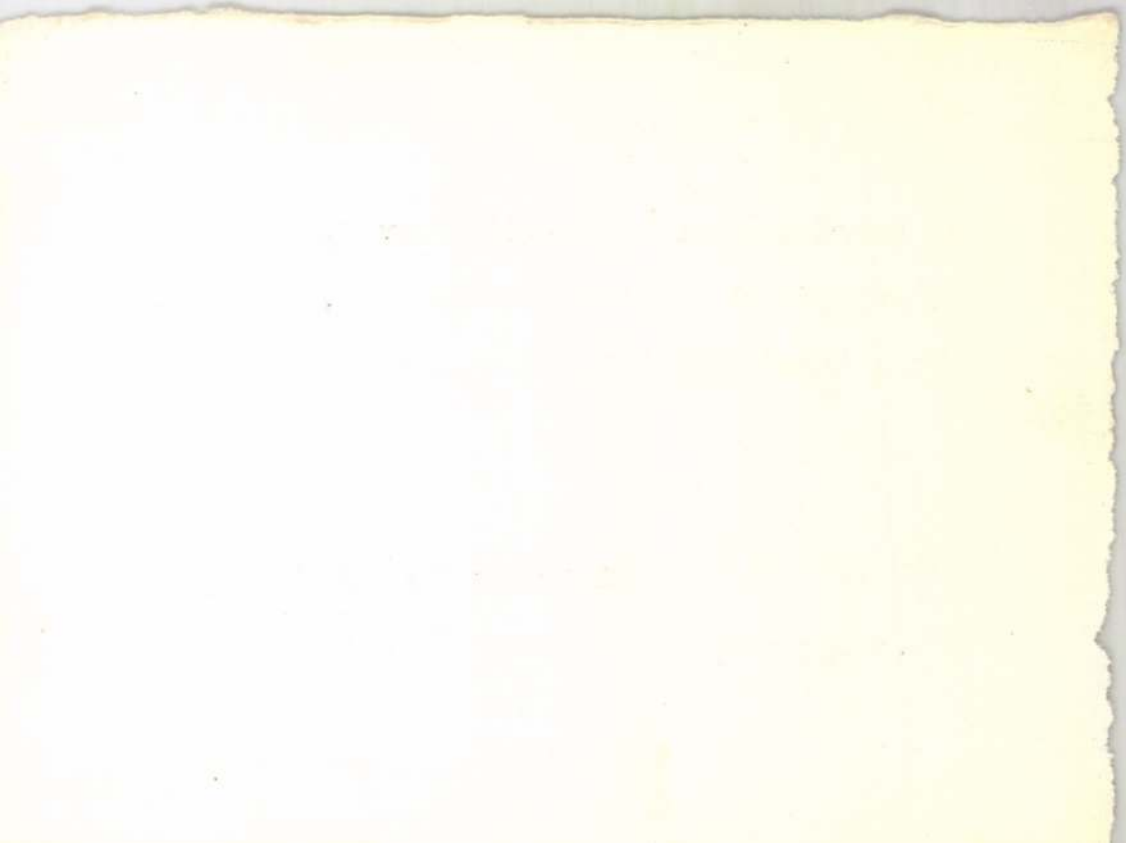

Ferenczy Károly alkotását

Dr. Petró Sándor hagyatékát özvegye a
Miskolc/i városnak ajánlotta fel, már kere/
sik a képek kiállításának méltó helyét

Magyar Hírlap 1977/51/5

TZ.: Nagy értékű hagyaték Miskolcon

Ferenczy Károly

növendéke volt Uitz Béla

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 36 old.

Ferenczy Károly

nővenháke volt Pászka Jenő

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 36 old.

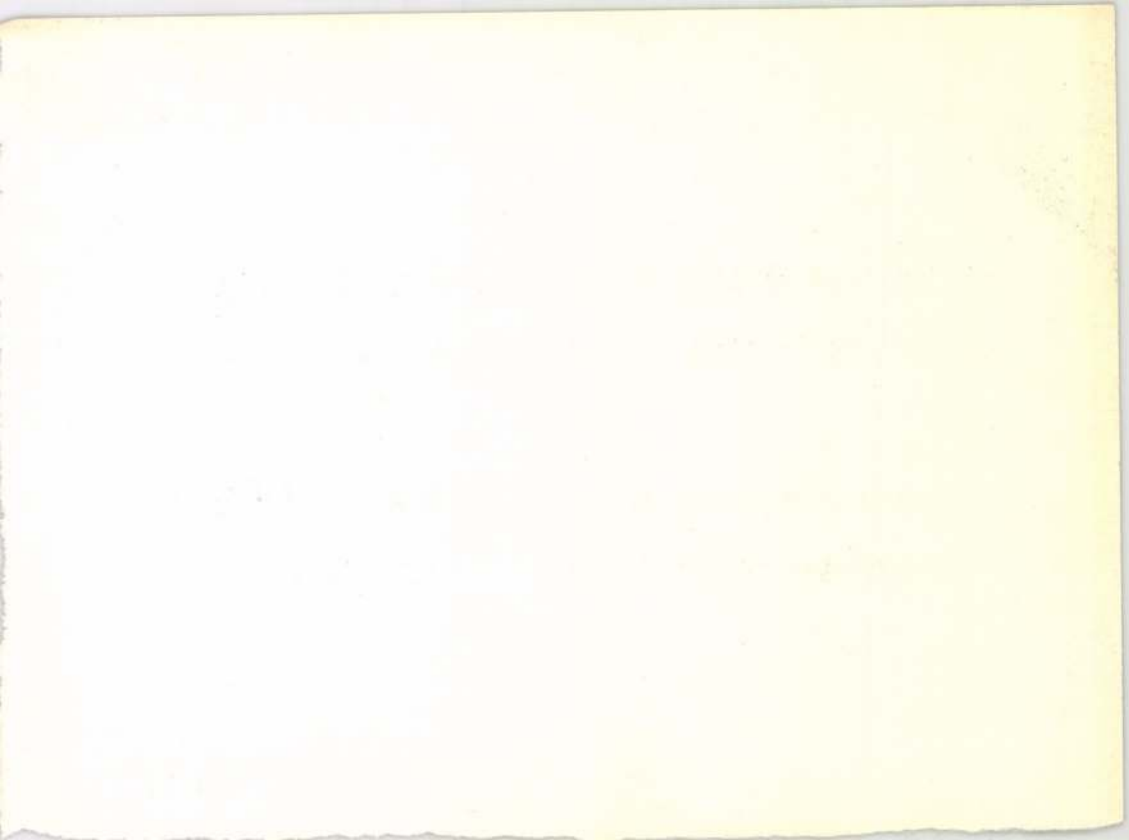
Ferenczy Károly

tanítványa volt Erős Andor, aki két évig
a mestere hatása alatt dolgozott.

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története

Akadémiai Kiadó 1971

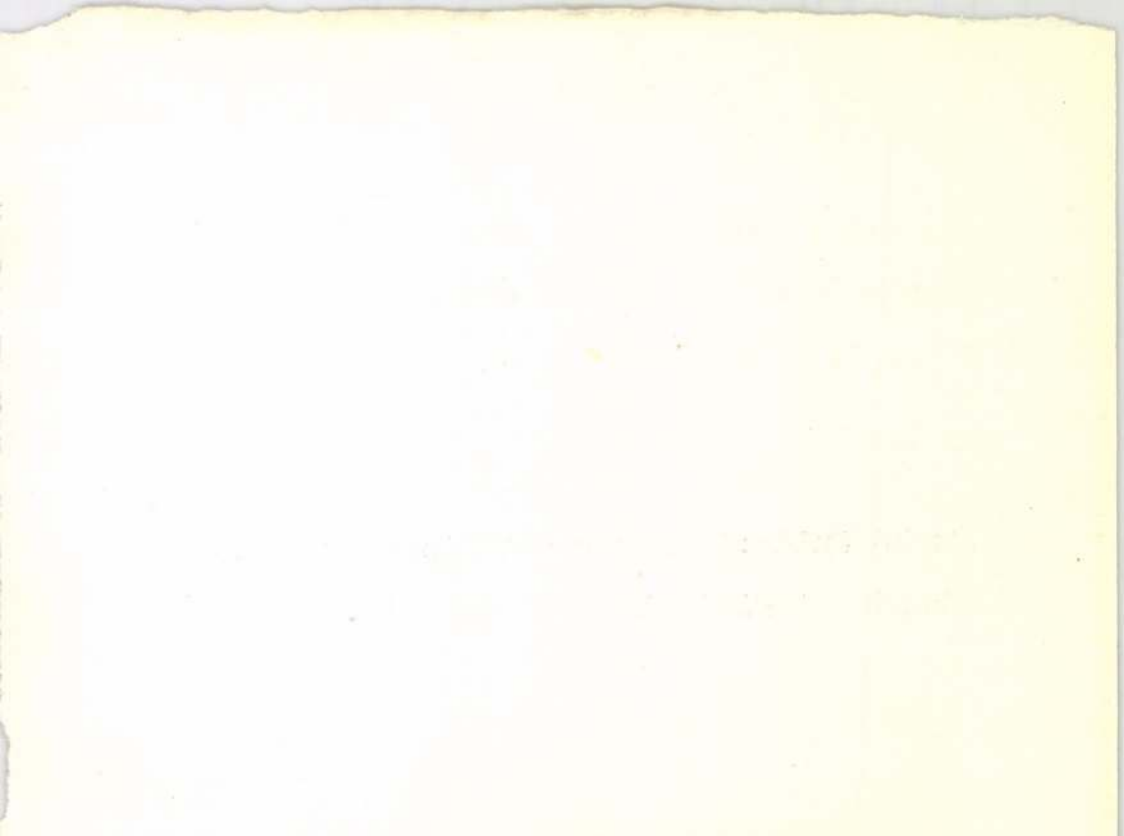
old.

Ferenczy Károly

tusrajza 1914ből a siratás témájával foglalkozik és az expresszionizmushoz egészen közelálló formát kapott.

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 36 old.

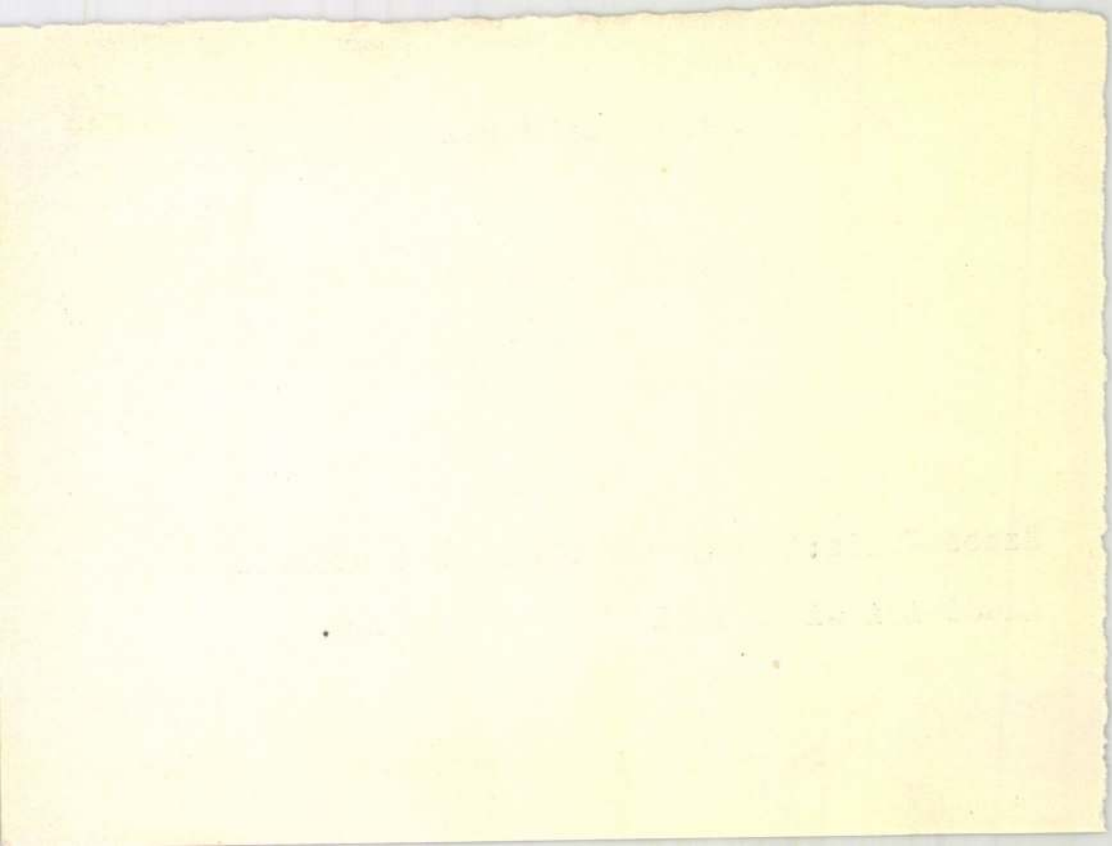

Ferenczy Károly

tanítványa volt Schadl János

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története

Akadémiai kiadó 1971 50 old.

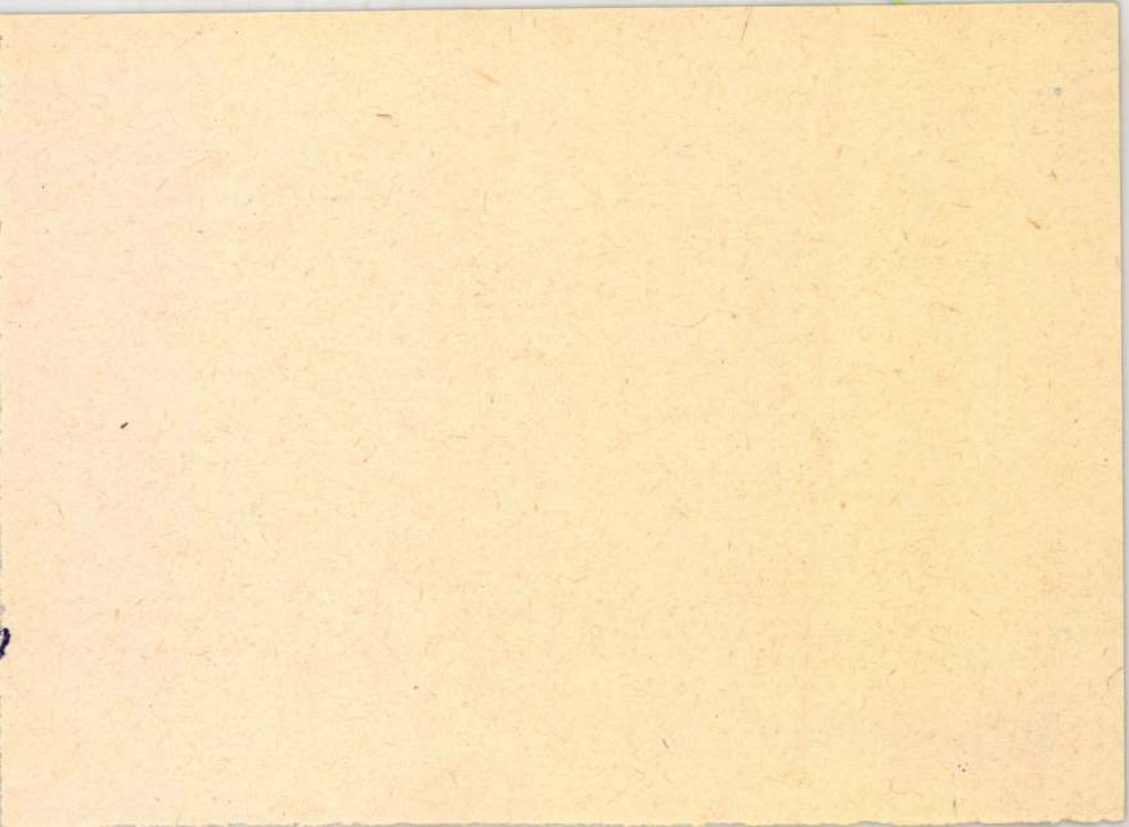

Ferenczy Károly

Nagybánya képviseletében
Ferenczy Károly műve me-
szel a Devényi gyűjtemény-
ben.

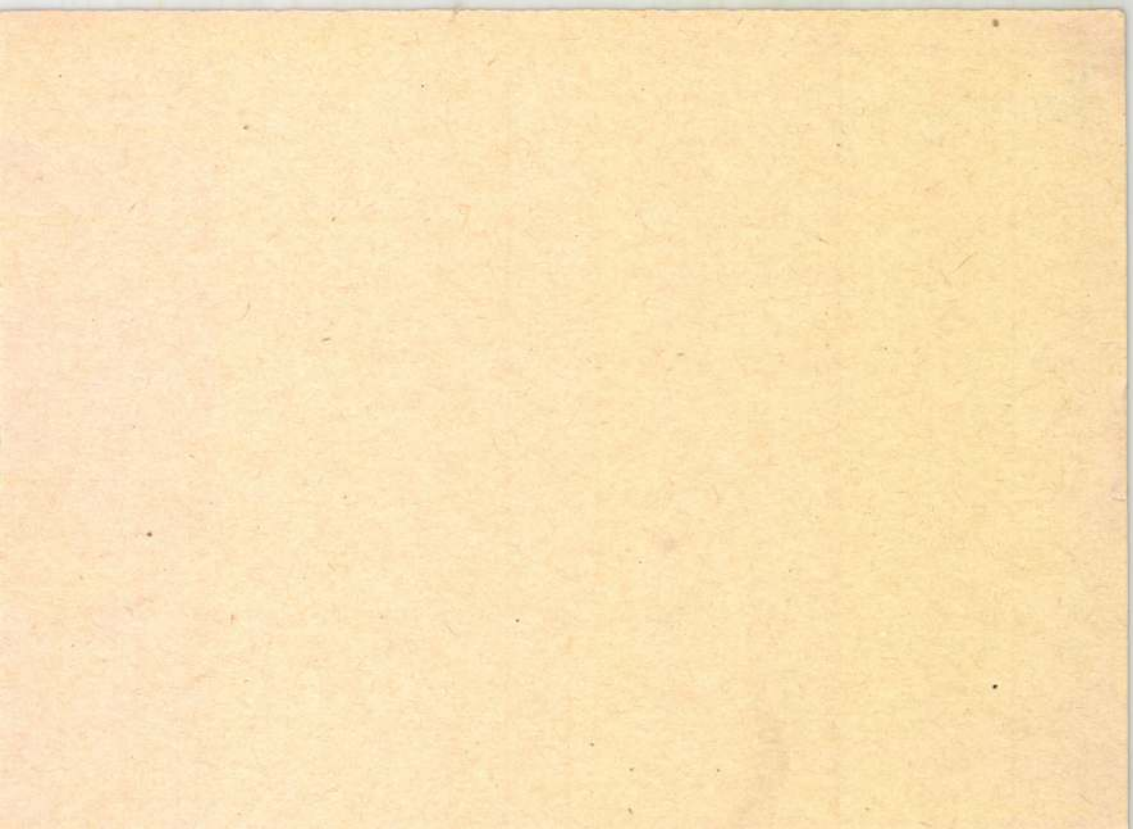
Salamon Wanda: Devényi Károly műgyűjteménye.
Művészet, 1978. április - 2 lap.

Ferenczy Károly

A művész műhely alkotása
magánajándékomban van.

Salamon Kántor: Dériúri Iván műgyűjteménye.
Művészet, 1978. április - 2 lap.

Terenczy Károly, lelkő

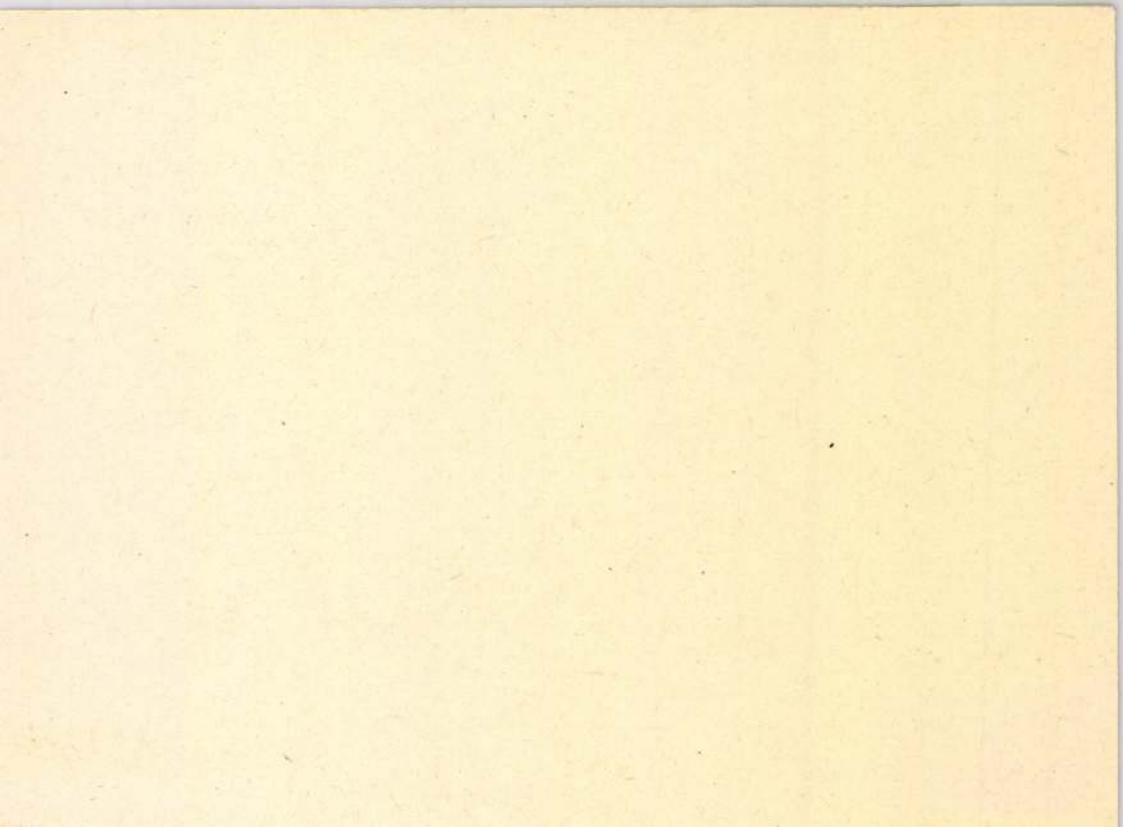
L. Górk István

Devényi T.: Egy jubileus Comina-sorozat

50-51.

Jelektor, Pés, 1978. január

XXI/1.

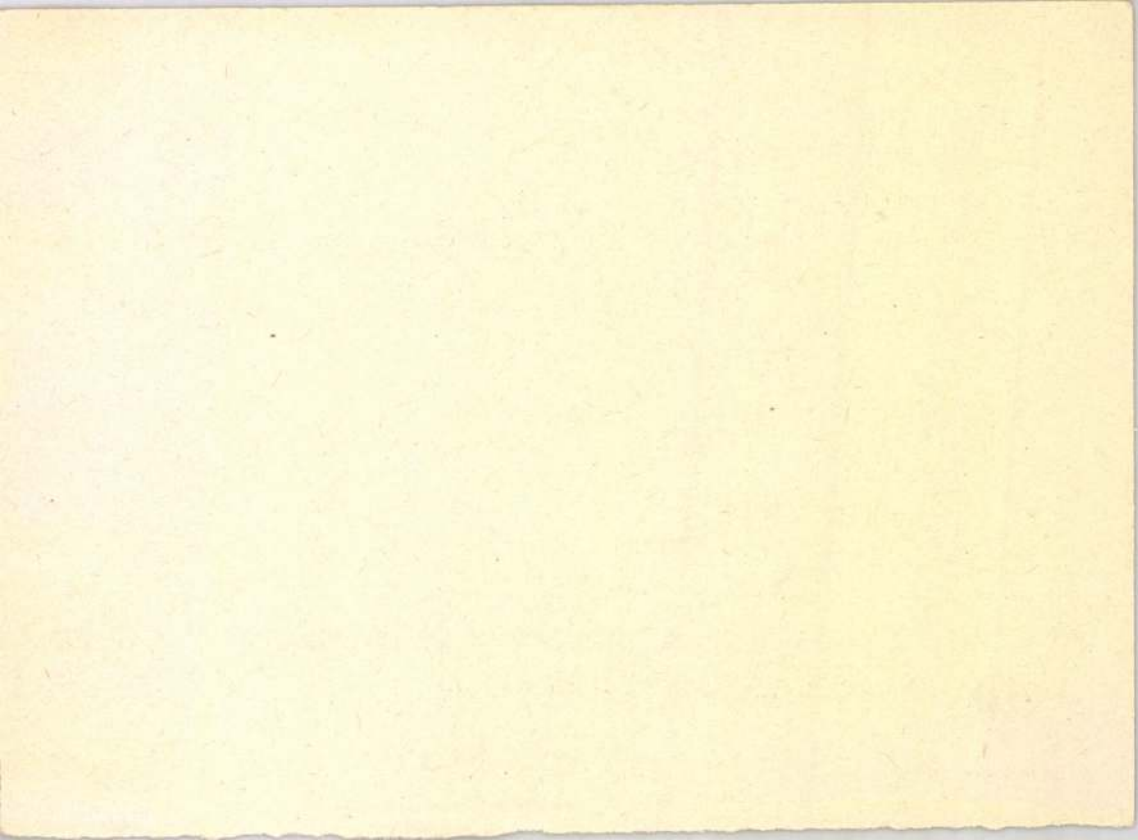

Terenczy Károly, keső

L.: Szőnyi István

Selamón Nándor: Magángyűjtemény - közzemlén
Élet és Tudomány, Bp. 1977. júl. 15 .

890.
XXXII/28

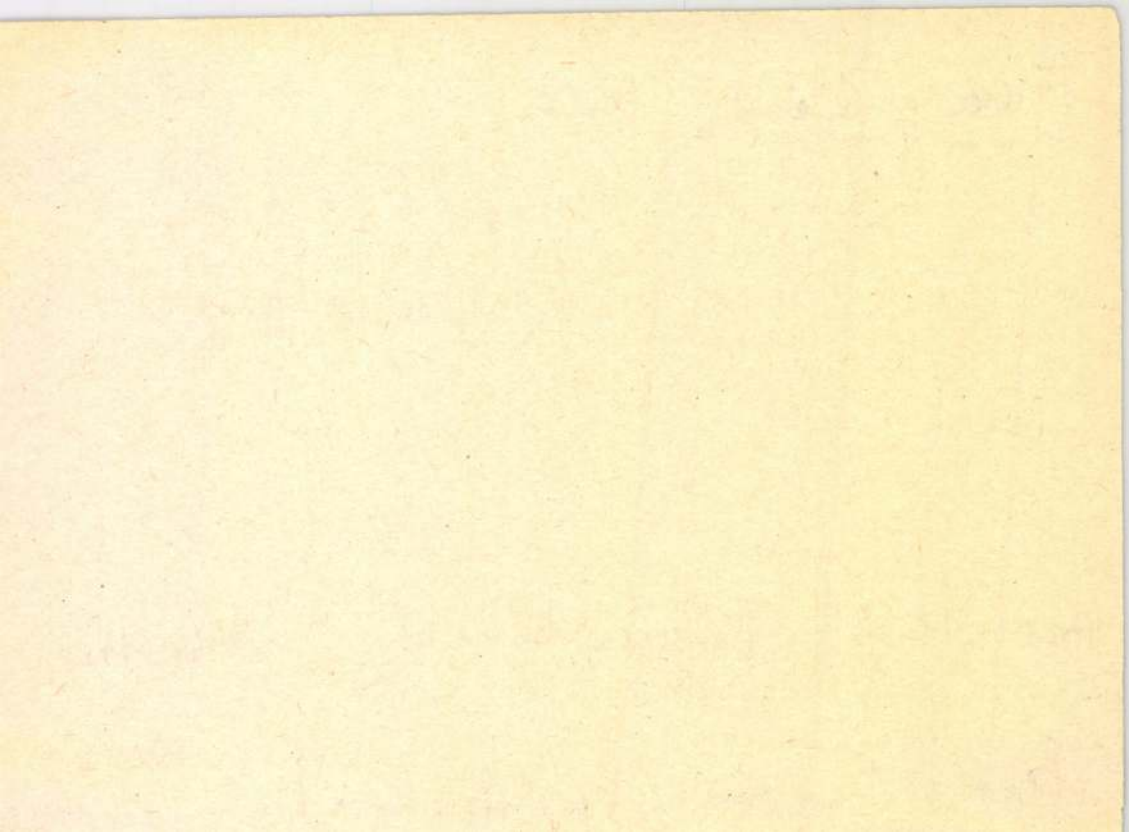
Jerenny Károly Jesh⁴

L.: Jerenny Béni

Hornáth B.: Jerenny Béni . . . 1464-1465,

Élet s' Tudomány, Bp. 1977. nov. 18.

XXXII / 46.

Ferenczy Károly

név emléke

Hannas Béla - Kényi Katalin „Forradalom a
vándoréletben” c. tanulmány
(Bp. é. m. 29-31. p.; 111-112 p.)

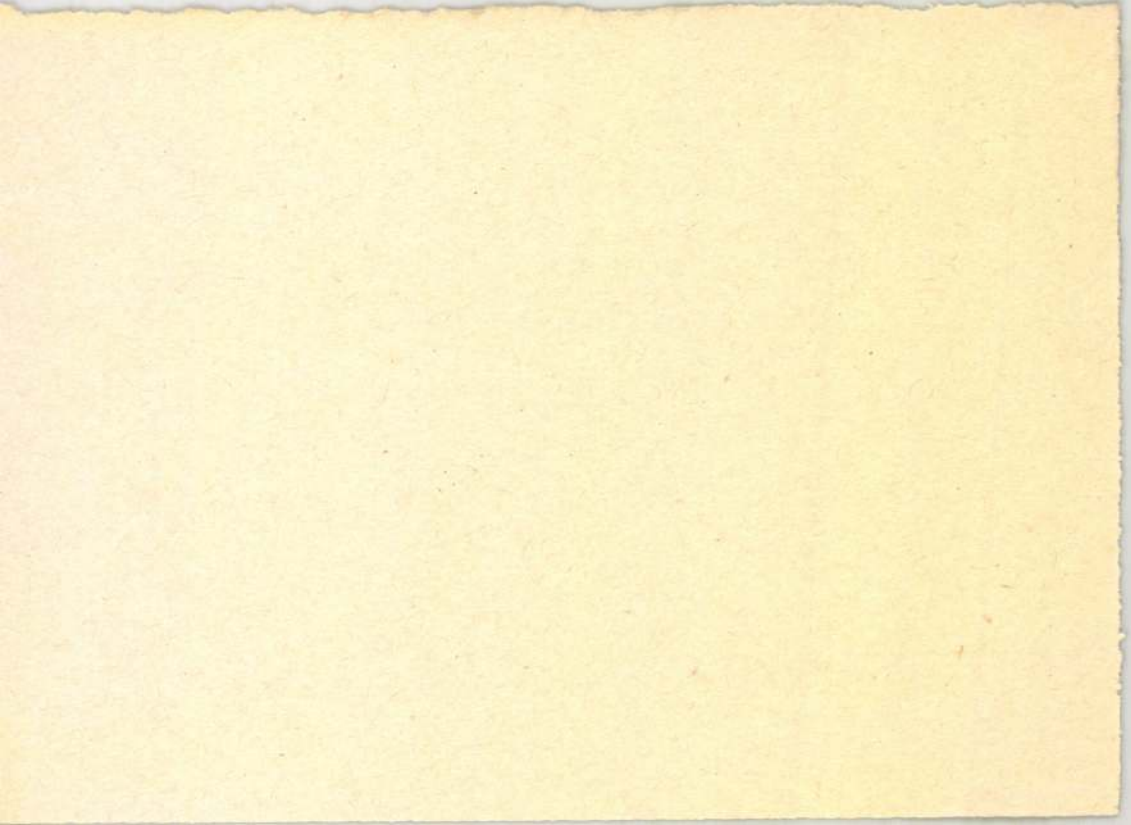
Kulturális és társadalmi 1976. Bp. Corvina 52-55. old.

Ferenczy Károly
(1862-1917)

"Hesztőlés füzet" o. v. 75x115
J. l. b. Ferenczy Károly Védelt.
L. m. : 50000 Ft

BÁV 41. Könyvtár Budapest 1976 december

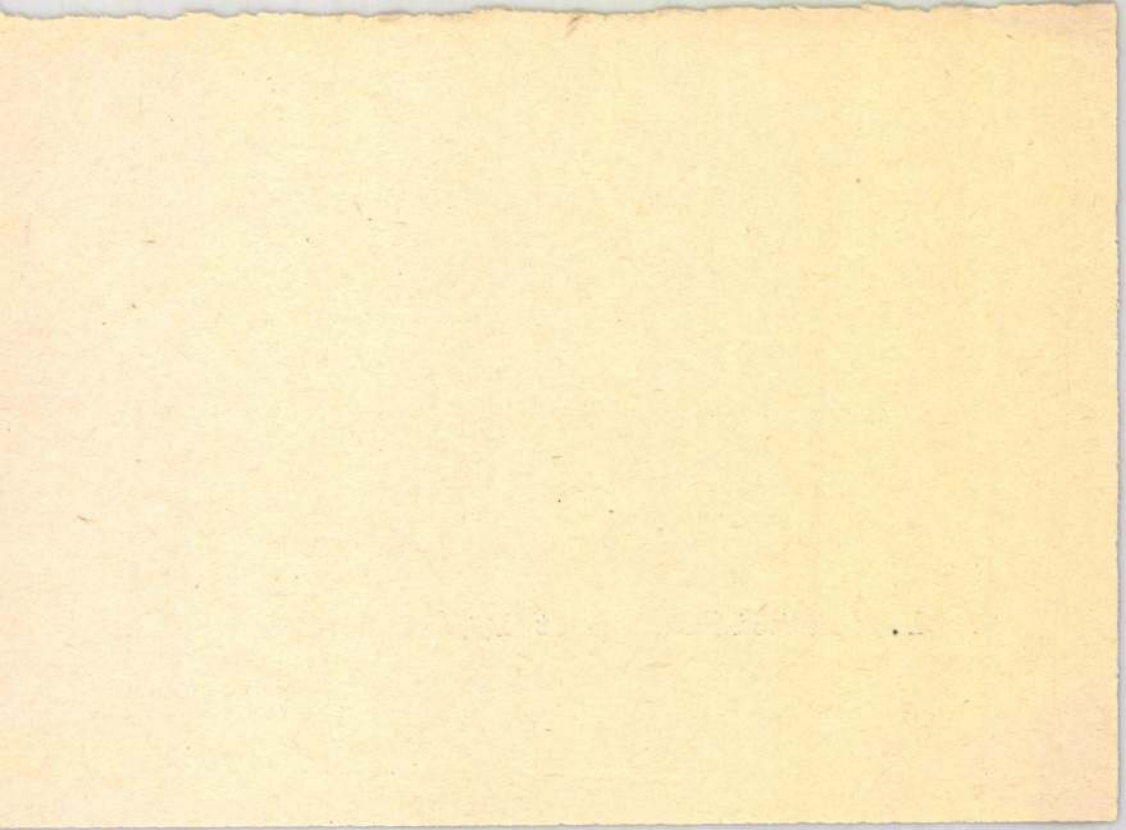
Ferenczy Károly

"Részlet két beadvány" o. v. 39x55

J. l. b. : Ferenczy Károly védett

ár 25000 Ft.

BÁV 41. Képekaukción Budapest 1976 december

FERENCZY KÁROLY, festő

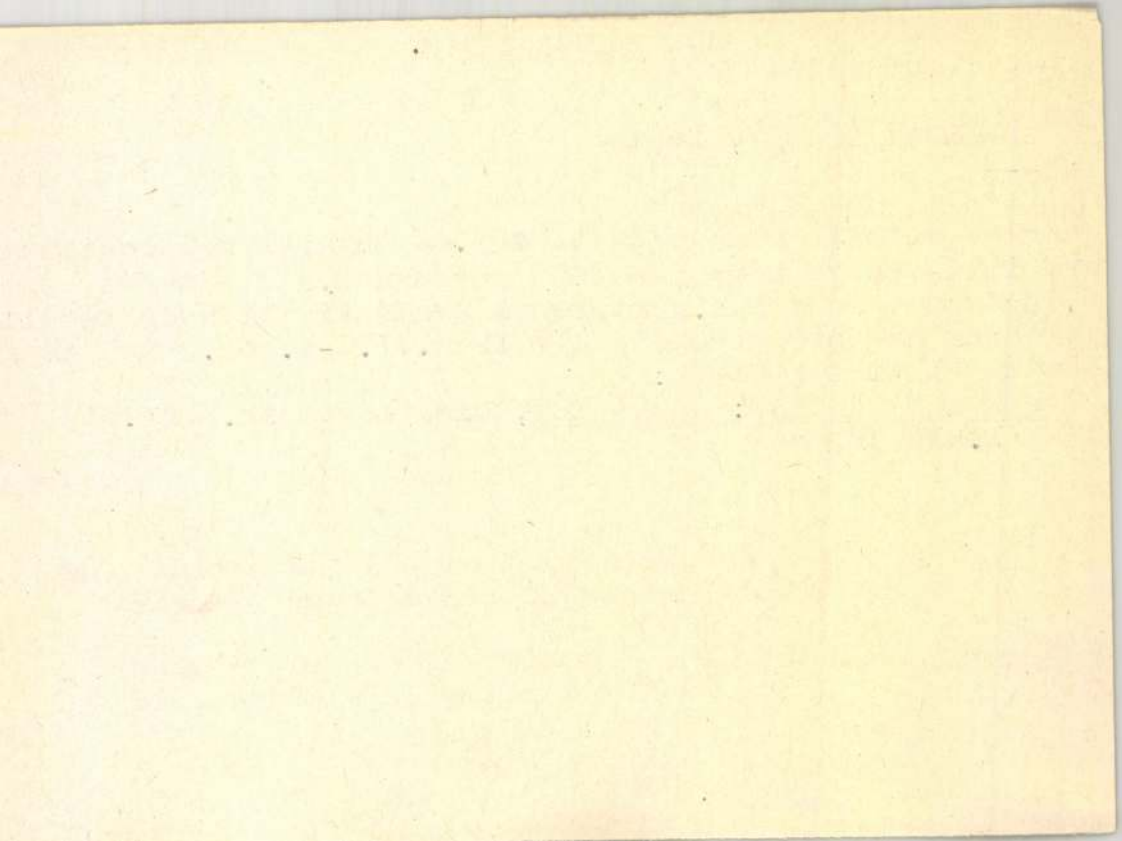

Nemes Marcell a Kecskeméti Muz.képtarának megalapítása
ra 1911-ben 79 képet adott a múzeumnak. A gyűjtemény egy
részé~~z~~ a városi muz.képtarának avató kiállításán került
először nagyobb közönség elé /1924.VI.6-X.26/. A gyűjte
ményből kiállítottak:

FERENCZY KÁROLY: CSENDELET, című művét is. 282. old
31x24 jegyz

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a ma
gvar műgyűjtés századeleji történetéhez 275. old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok
Közleményei, Kecskemét, 1975

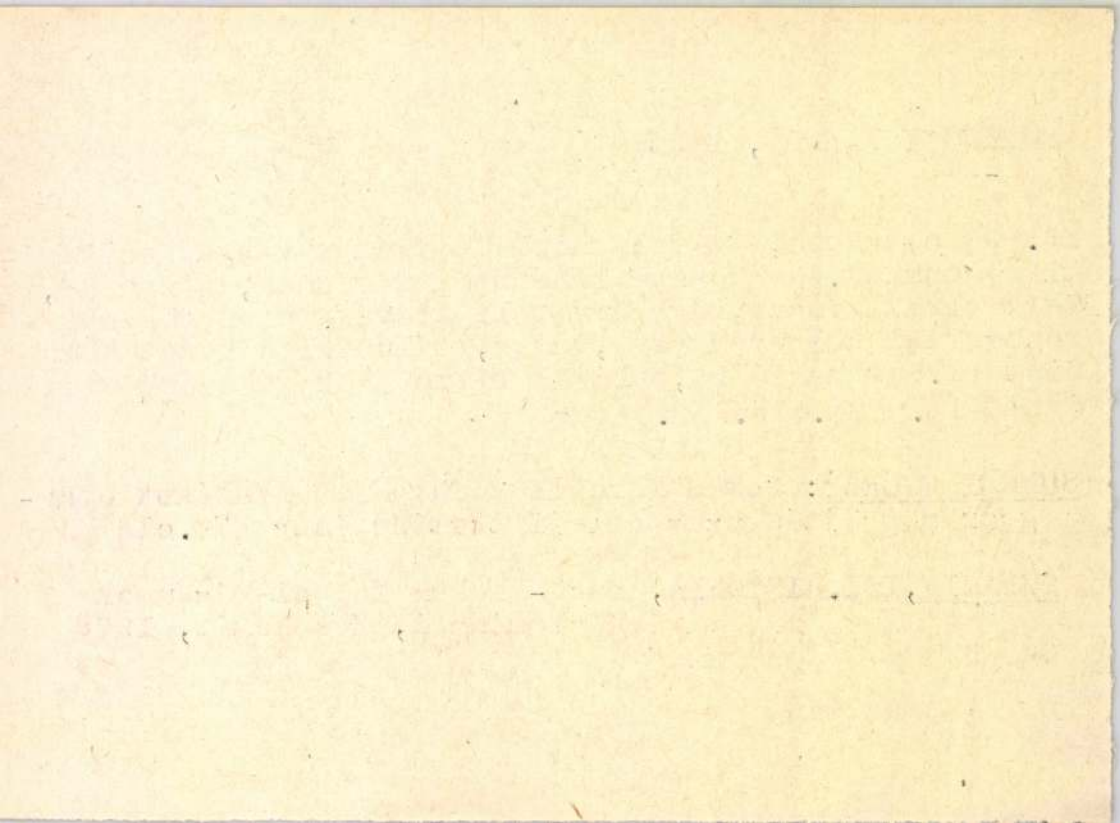
FERENCZY KAROLY, festő

Kb. 200 országos, sőt világhírű festménye van a Kecskeméti Múzeumnak. Búszkesége lehetne a városnak, de nem az, mert elraktározva, vagy hivatali szobák falán függenek renszertelenül szérszóra, rossz, stilustalan keretekben mint pl. Ferenczyé is, beléjük bítva azok gyönyörködtető értékeit. 282. old. 32. jegyz

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275. old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

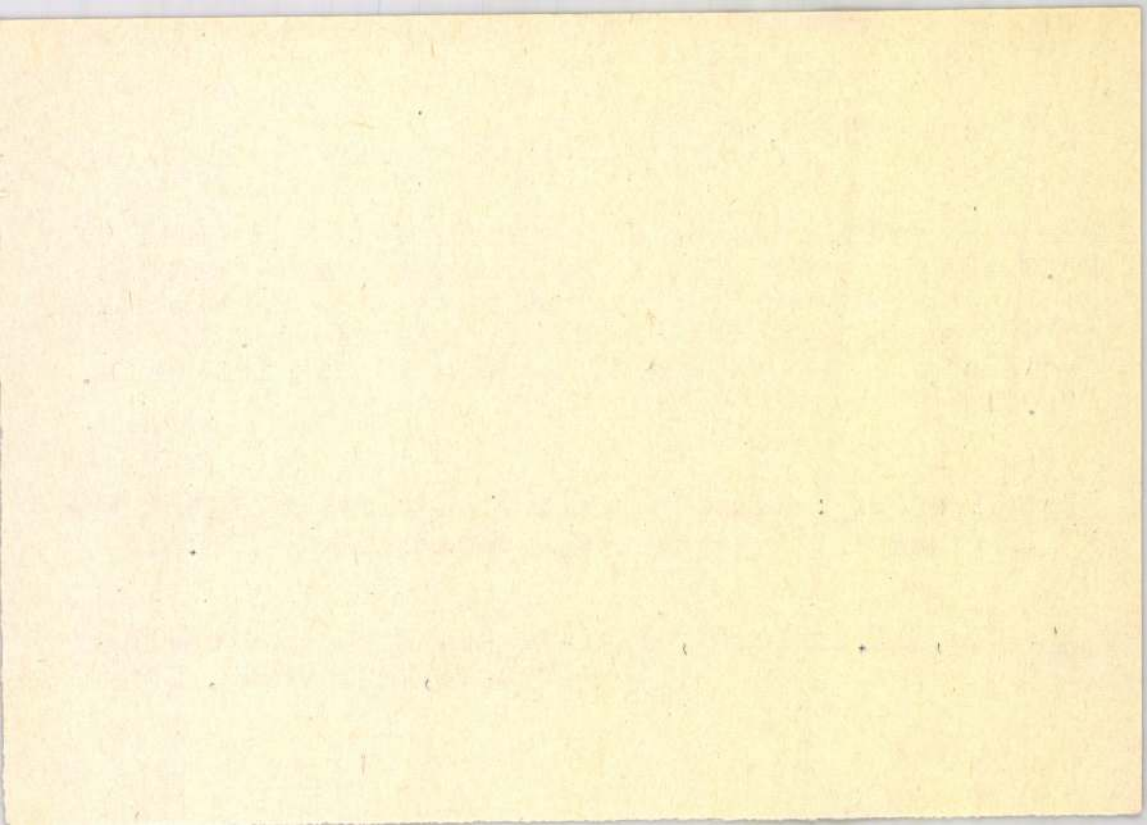
FERENCZY KÁROLY, festő

Nemse Marcell, a műgyűjtő bekapcsolódott a művészi életbe. Gyakori vendég volt a Japán-kávéház művészasztalánál. A Japán-kávéház törzsvendége volt a festőként, és emberként is nagyszabású Ferenczy Károly is. - Itt is csiszolódtak Nemes művészeti ismeretköre is izlése is. -
276.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bacs-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

PERENCZY KAROLY, festő

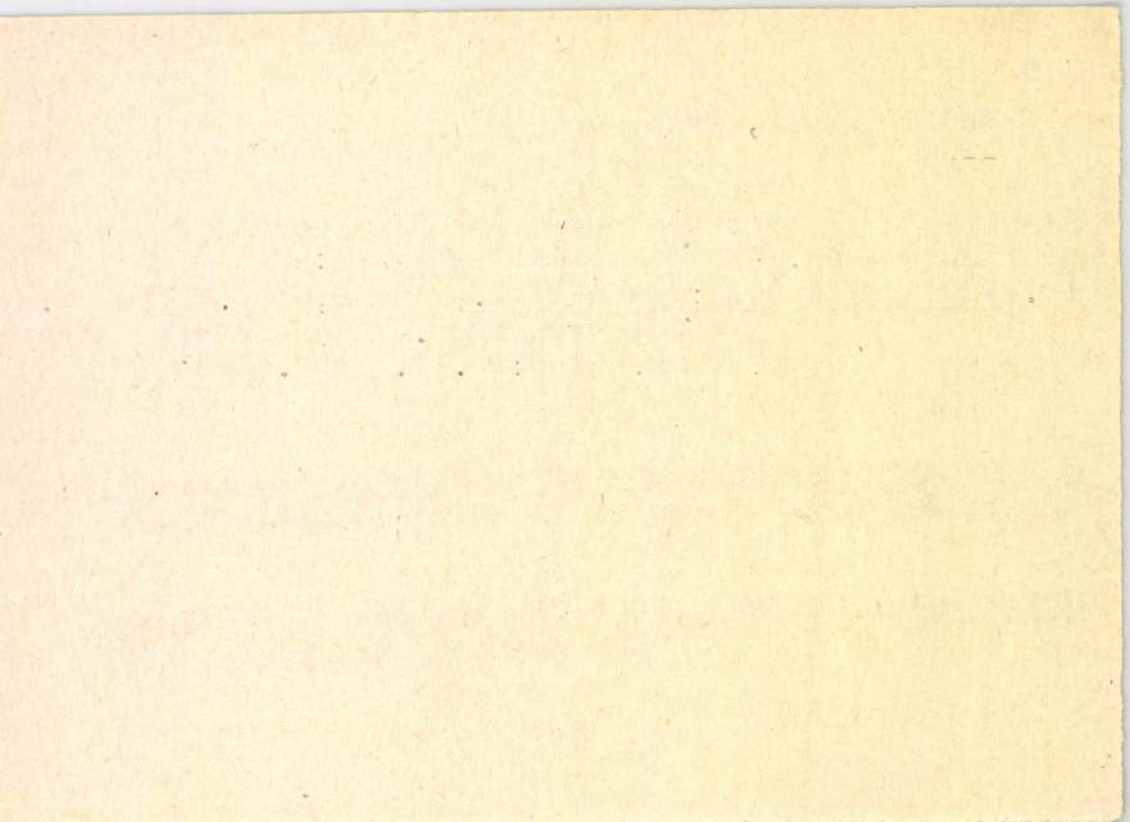

Nemes Marcell 1911-ben 80-képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak. -E gyűjtemény jegyzéke:

15. -PERENCZY KAROLY: Csendélet. -Vaszon,olaj.46+60 cm.
Jelezve nincs.-Katona József Múzeum.
um.-Ltsz:56.ll. 297.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

GUMANIA, III. HISTORIA, Bacs-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

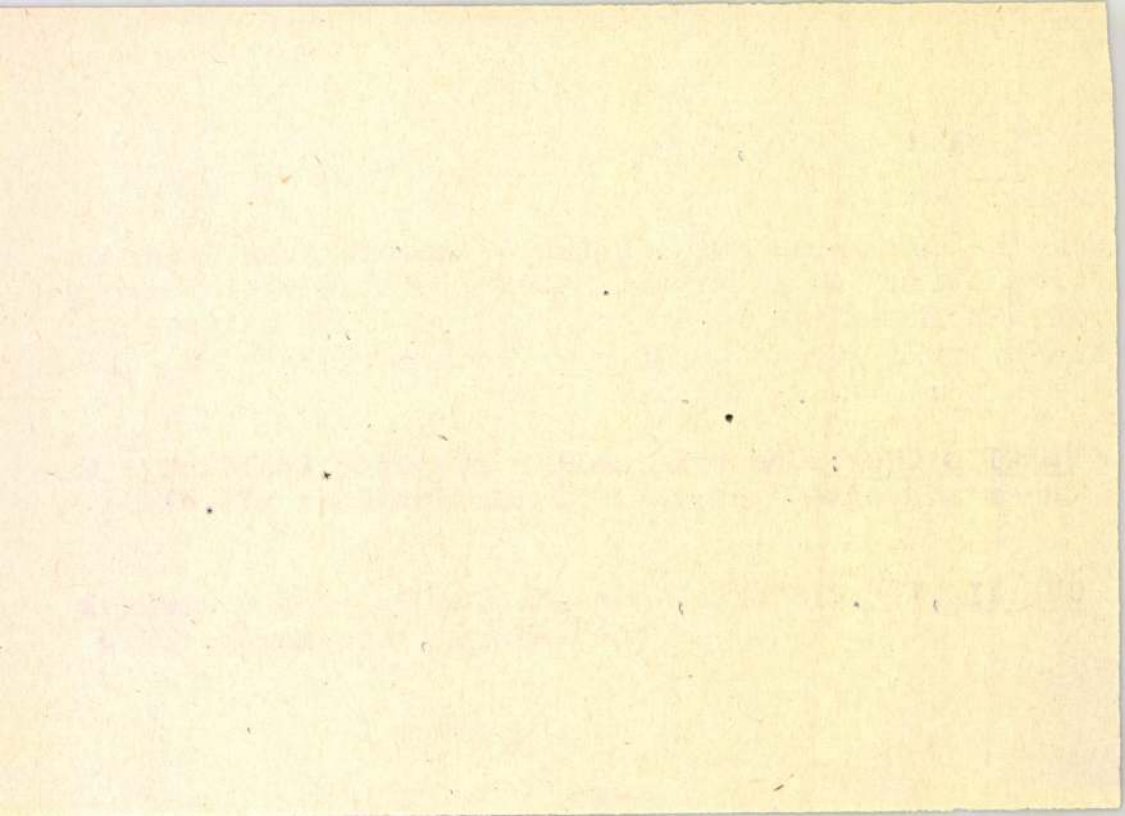

FERENCZY KÁROLY, festő

Molnár Józsefet egy témában és megoldásban egyaránt romantikus mű képviseli. A téma múlt századi feldolgozása már önmagában is érdekfeszítő. Elég, ha a későbbiek között Szinyei Merse Pál vagy Ferenczy Károly hasonló műveire utalunk. 284. old

ÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyűjtő. Adalékok a magyar mügyűjtés századeleji történetéhez 275. old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

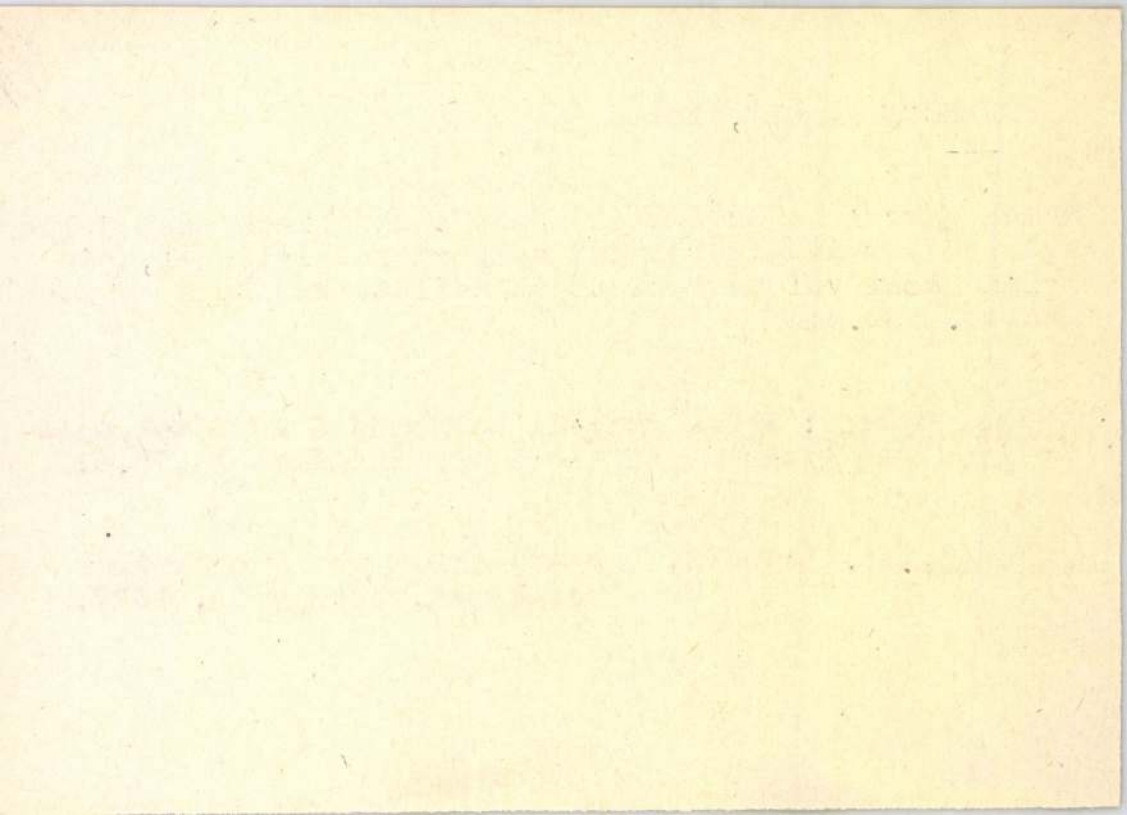
FERENCZY KAROLY, festő

Nemes Marcell ajándékából a nagybányai iskolának jelleget adó Ferenczy Karolynak választékos ízléssel, szép szimharmóniával megrestett csendélete került a gyűjteménybe. 285. old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez V 275. old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

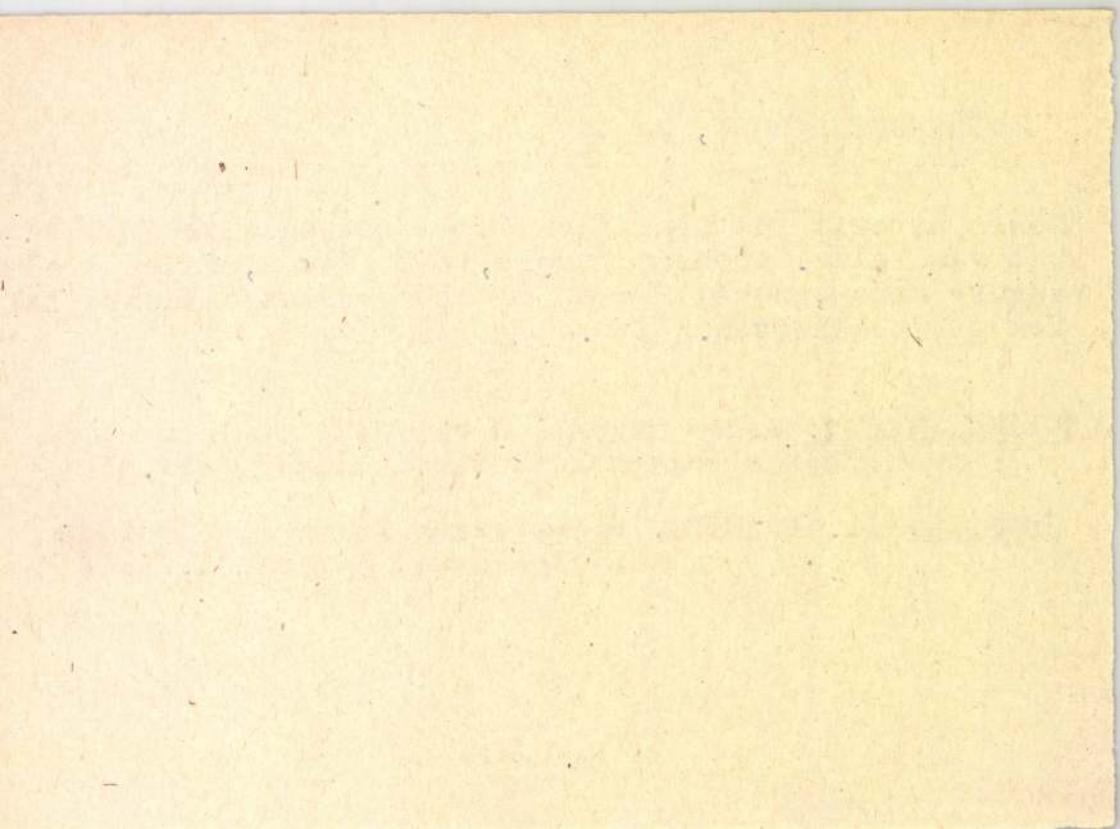
FERENCZY KÁROLY, festő

Nemes marcell festőink javarészét megbecsülte és műveiket vásárolta. ferenczy károly, Csók István, Rényes Adolf, Vaszary János, Koszta József művei egyaránt otthonra leltek gyűjteményében. 276.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

GUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975
V

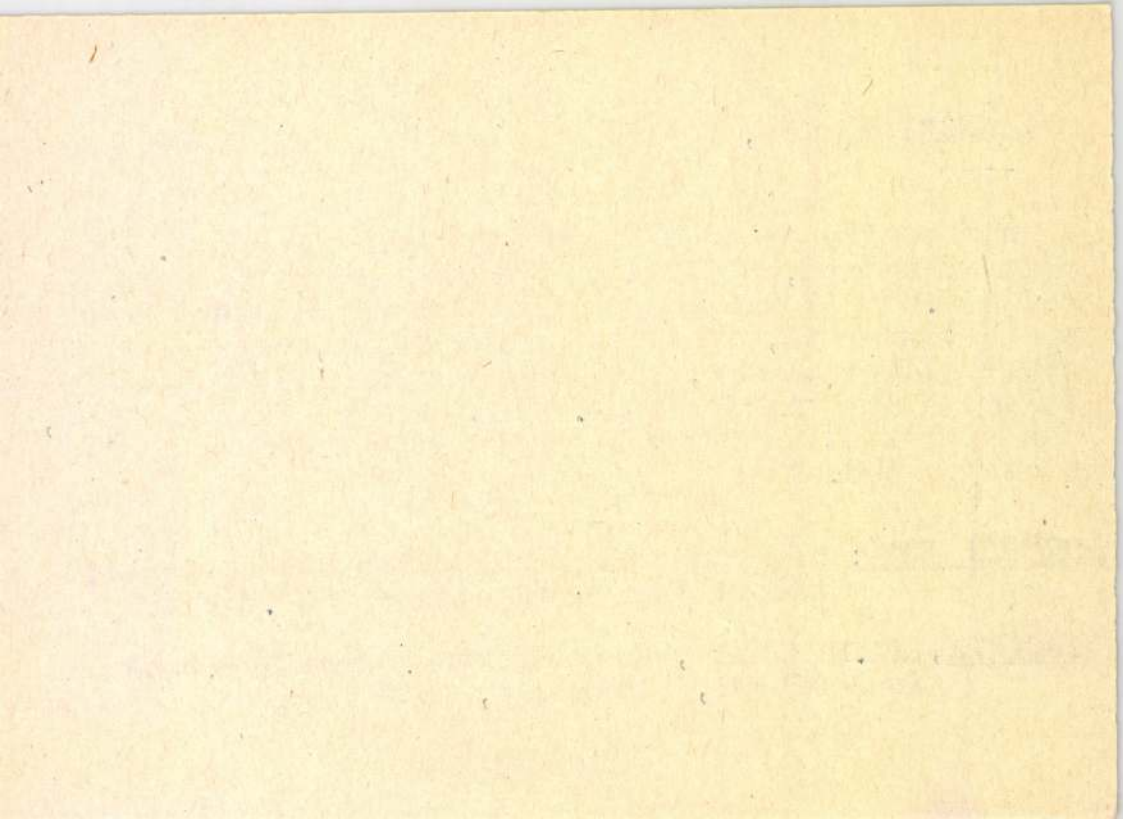
FERENCZY KÁROLY, festő

A "neős etikát" tudta legnehezebben elfogadni. Azt a türelmetlenséget, mely minden forradalmat hirdető fiatal sajátja. Ugy érezte, hogy a fiatalok készen kaptak Nagyban a eredményeit, érthetetlennek találta, hogy helyzetük mégis elégedetlenek, könnyűszerrel cserélik fel a bizonytalant a már kipróbálttal. Halátlanságot látott abban, hogy türelmetlenségükben az alapítók érdemeiről elfeledtek. 308.old

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305.old

CUMANIA, III. HISTORIA, -Bacs-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

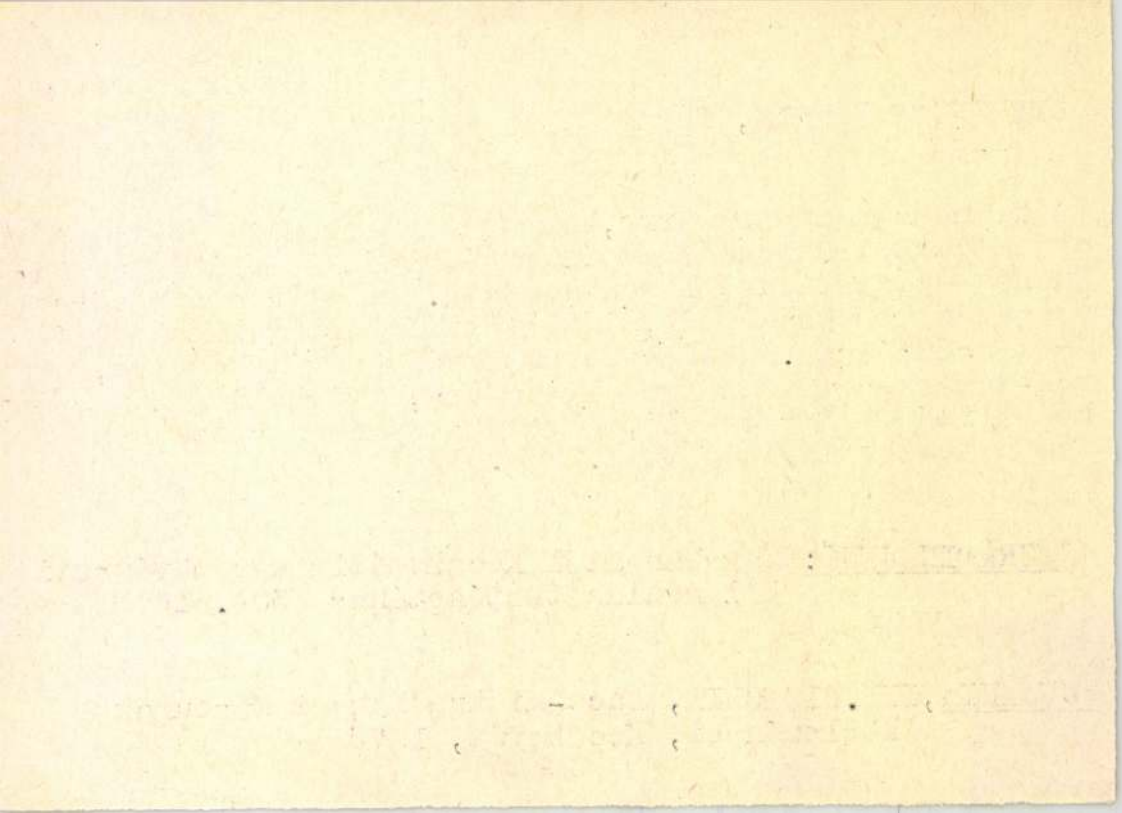
FERENCZY KÁROLY, festő

Hajlandónak tudták arra, hogy az emberben is "optikai objektumot" "lásson". Képkötő művészetét ő maga "Naturalizmusnak" szintetikus alapon nevezte. Nem állt oly messze a modern törekvésektől, mint alapító kortársainak művészet szemlélete. Festészete öntörvényűségét követve, fokról-fokra közeledett egy oly modern, a vizualitást központba állító művészet felé, melyet az új irányzatok sem mondhattak túlhaladottnak. 308. old

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305. old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok
Közleményei, Kecskemét, 1975

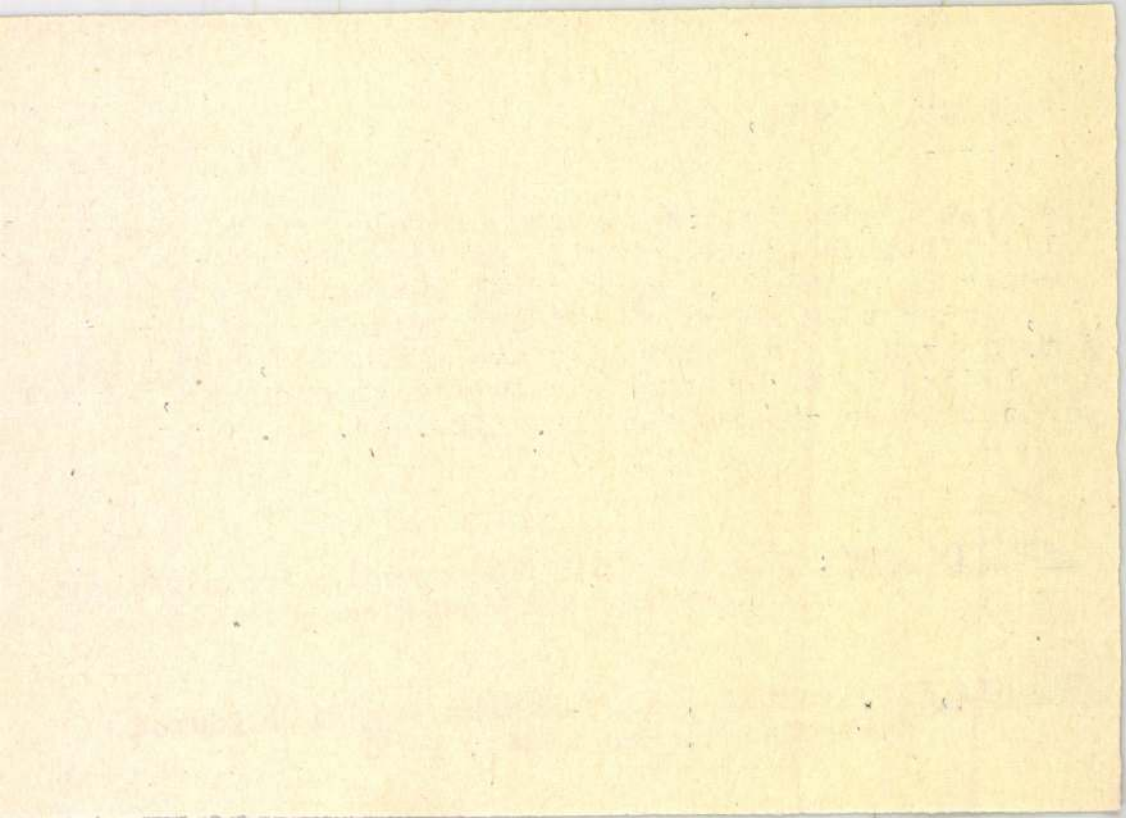
FERENCZY KÁROLY, festő

Perlrott-Csaba írta: "Ferenczy Károly azonban messze állt tőlünk, hatalmas zsenije másként magyarázta a természet zárt egységét, s csak jóval később jutottam közelébe, s szerettem meg művészetének egyszerű kifejezési módját. De ez nem rendítette meg azt a hitemet, hogy Nagybánya lejárt és túl vagyunk az impresszionizmuson, sőt túl a postimpresszionizmuson is. 311. old. 18. jegyz

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétségig egy művészeti különválás történetéhez 305. old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok
Közleményei, Kecskemét, 1975

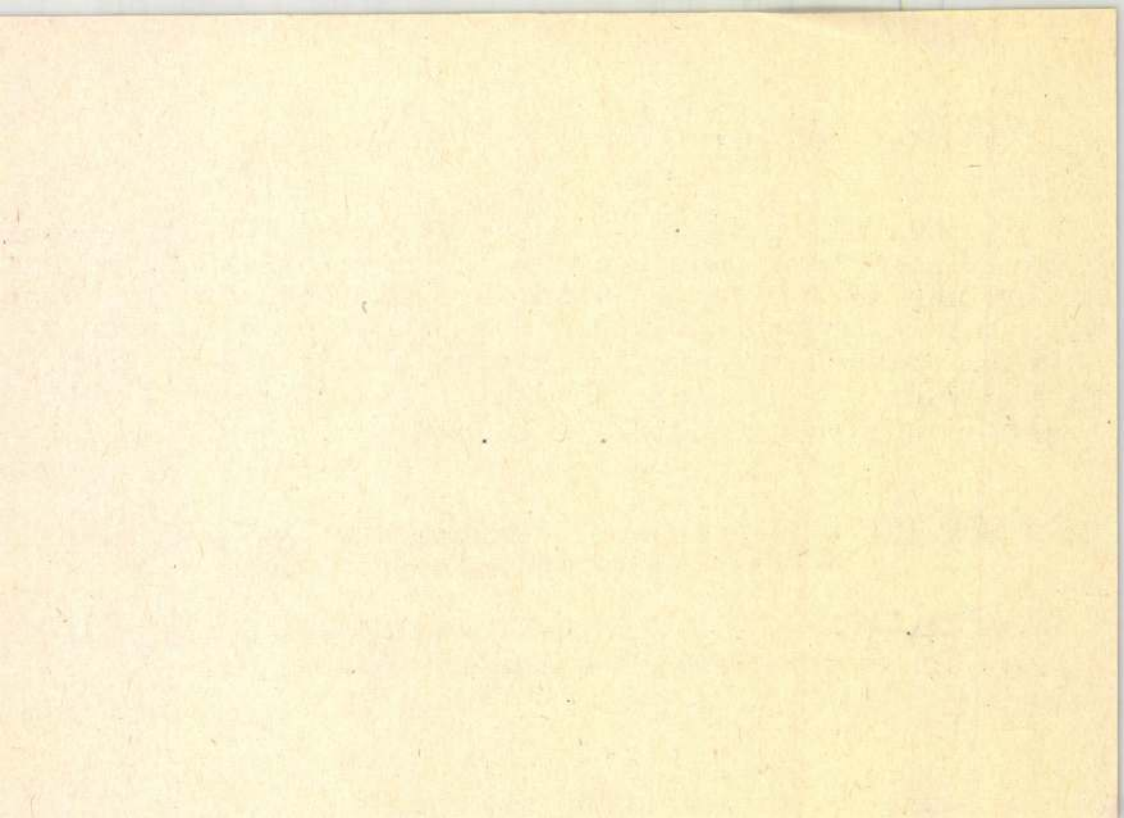
FERENCZY KÁROLY, festő

A nagybányai fiatalok Ferenczy festészetében tapasztalható állandó "továbbmozdulást" a meg nem torpanó fejlődést miután nem az ő országátjukon történt, ellenségesen fogadták. Stílusakarátát ellenkező mozgásnak érezték a magukéval. Ferenczy csendes szarkazmussal nézte a gyakran jelszavakkal dobálózó ajtókat és tartózkodott velük szemben a kirohanásoktól. 308. old

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Keeskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305. old

GUMANIA, III: HISTORIA. Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Keeskemét, 1975

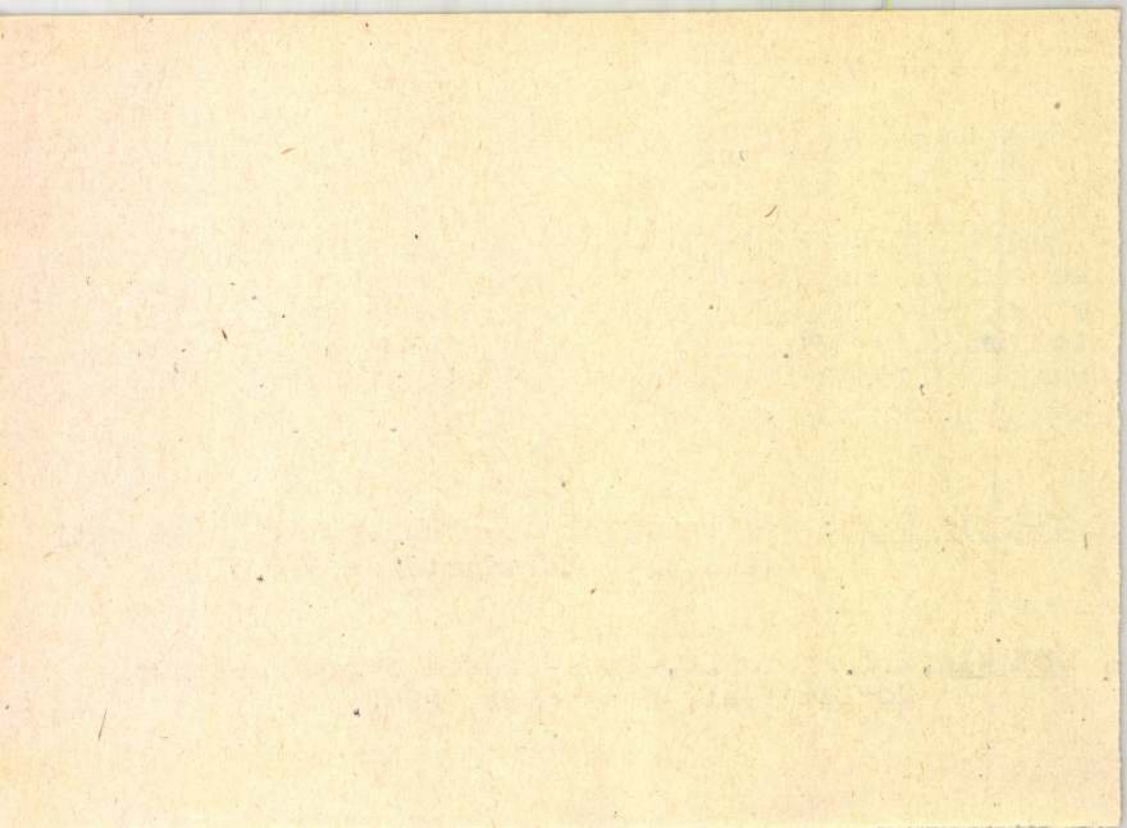
FERENCZY KÁROLY, festő

Fontos kérdés volt, hogy Nagybányán a kolónia vezetői hogyan viszonyulnak a fiatalok mozgalmához. A művésztelep és a szabadiskola léte, fenntartása függött az ő áldozatos munkájuktól. Hollósy távozása után négyükre, Ferenczy Thormára, Iványi-Grünwaldra és Rétire hárult a folyamatos ság fenntartásának minden feladata. 308. old

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305. old

CUMANIA, III. HISTORIA, -Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975.

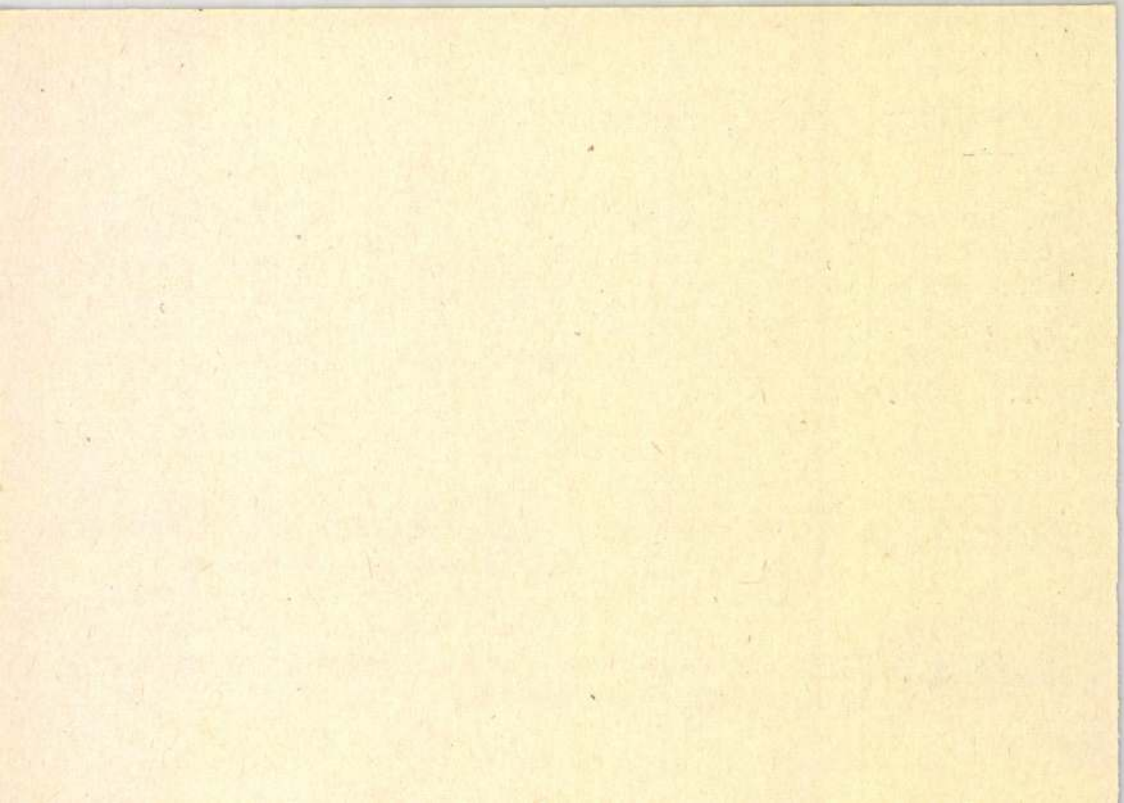
FERENCZY KÁROLY, festő

Tájékozottabb volt egyidős kortársainál. Sokat nem fogadott el abból, amit Párizsból importáltak, vagy nem látott benne követendő példát, de ítálete mérsékeltebb, elnézőbb volt, mint nemzedéktársaié. Másrészt az ő példája nem volt követhető sem a konzervatívek sem a neomodernnek szemében. 308. old

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Keoskeméig egy művészeti különválás történetéhez 305. old

GUMANIA, III. HISTORIA, -Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Keoskemét, 1975.

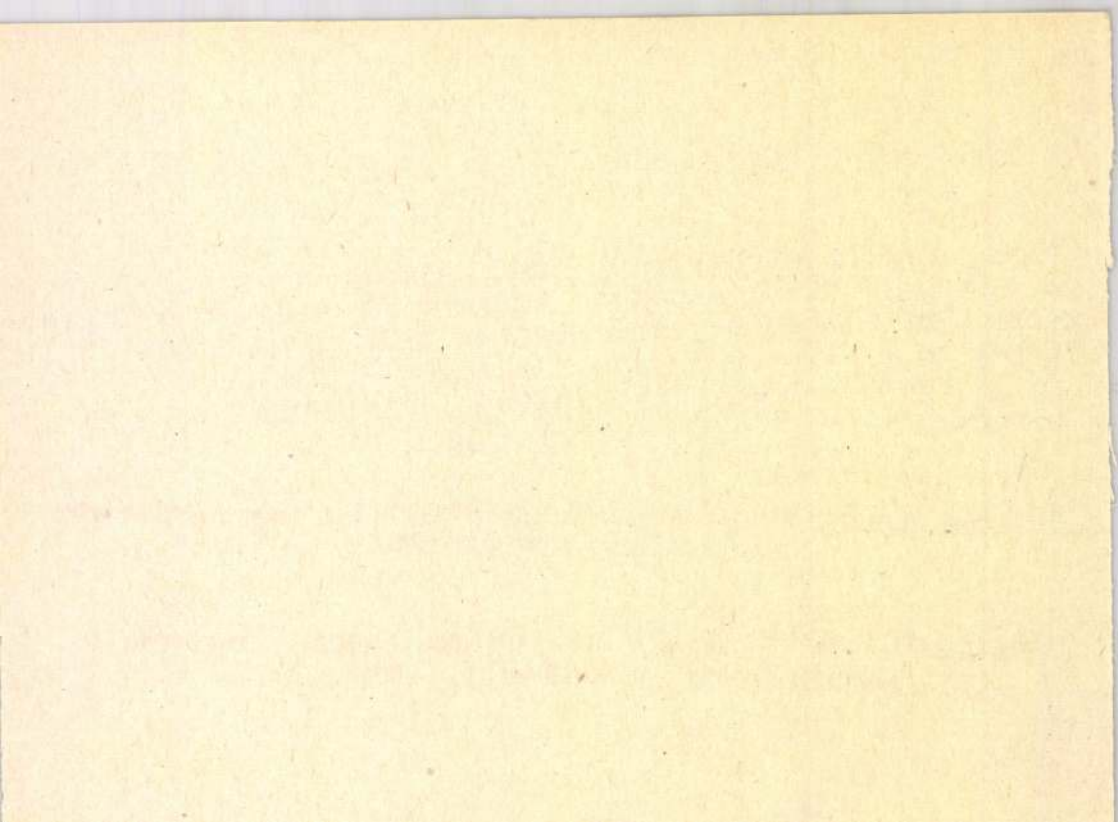
FERENCZY KÁROLY, festő

A nagybányai művésztelep első 10 évében még többé-kevésbé egységet biztosított a Ferenczy által tömören megfogalmazású: "az egész természetben való gyönyörködésből fakadó vágy annak reprodukálására"-a fiatalok nemsokára már a természet béklyóját és zsarnokságát érzik a plein-air festészet gyakorlatában. 305.old

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétféig egy művészeti különválás történetéhez 305.old

GUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok
Közleményei, Kecskemét, 1975.

FERENCZY KÁROLY, festő

A Szentendrei Ferenczy Károly Múzeumban kiállított 29 műve közül csak 9 a Ferenczy Múzeum tulajdona, a többit a Magyar Nemzeti Galéria kölcsönzi a kiállításnak. 368. old.

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy -gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA, Tanulmányok Pest megye múzeumaiból .3.sz. Szentendre, 1975

FERENCZY KÁROLY, festő

A Ferenczy-hagyaték átvétele óta egy év alatt a Múzeum
nak sikerült megvásárolnia néhány igen jelentős művét
Ferenczy Károlynak. 4. drb. festményt. Ezek egyike:
TANULMÁNY A HÁROMKIRÁLYOKHOZ /Lovaskirály/, című műve
1898-ból. 368. old.

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA. Tanulmányok Pest megye múzeu-
maiból. 3. Szentendre, 1975

FERENCZY KÁROLY, festő

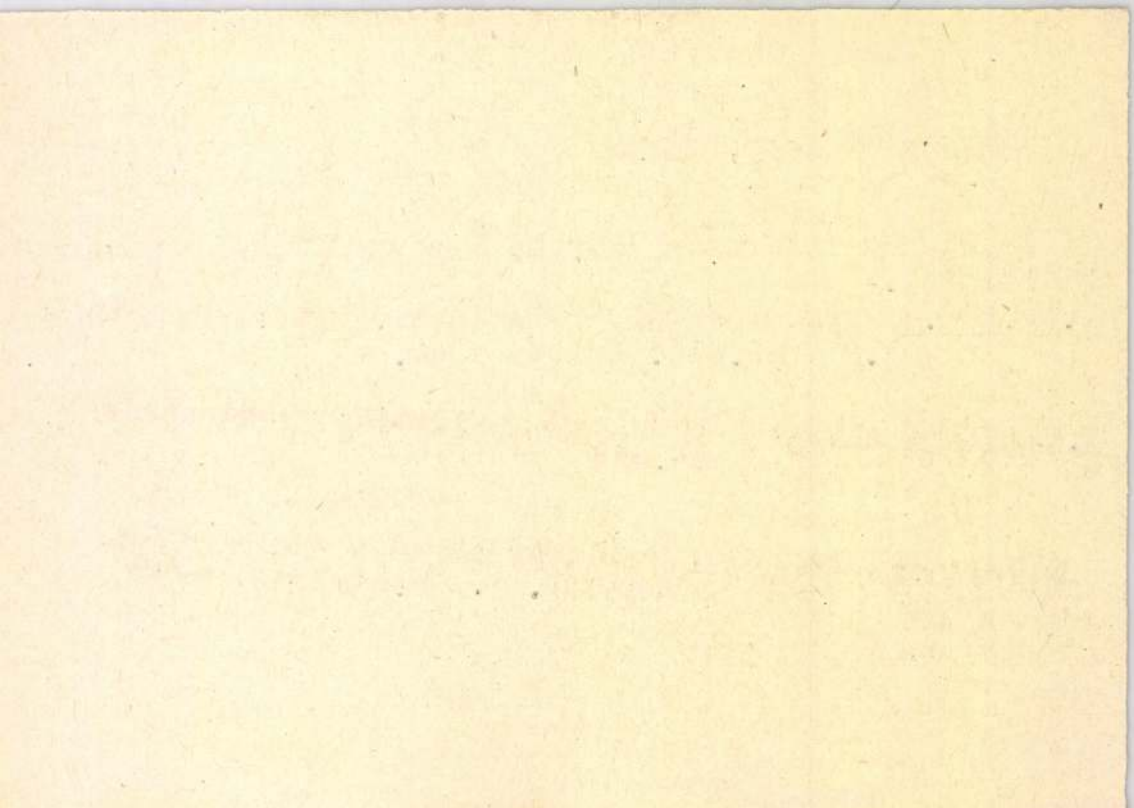

A Szentendrei Ferenczy Károly Múzeum állandó Ferenczy kiállítása.-

1.sz.kép. Ferenczy Károly festményei./Fotó:Szentiványi k./ 369.old. Fekete repr.

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367.old

STUDIA COMITATENSIA. Tanulmányok Pest megye múzeumaiból. 5. Szentendre, 1975

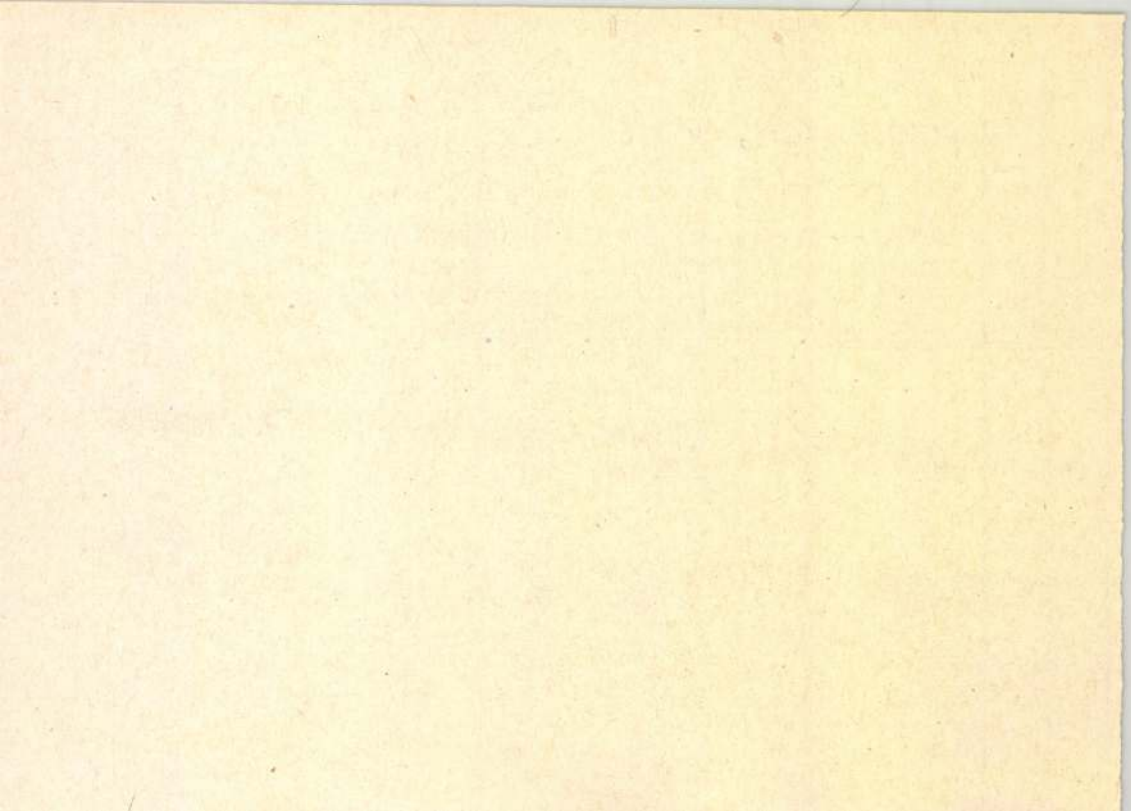
FERENCZY KÁROLY, festő

A Ferenczy-hagyaték átvétele óta a Múzeumnak egy év al-
alatt sikerült megvásárolnia Ferenczy Károlynak néhány
igen jelentős művét, négy darab festményt. Ezek egyike:
JÖVENDŐ /1898/. című műve. 368. old

M. VÁRHELYI VANDA: A Ferenczy-gyűjtemény Szentendrén
367. old

STUDIA COMITATENSIA, Tanulmányok Pest megye múzeu-
maiból. 3. Szentendre, 1975

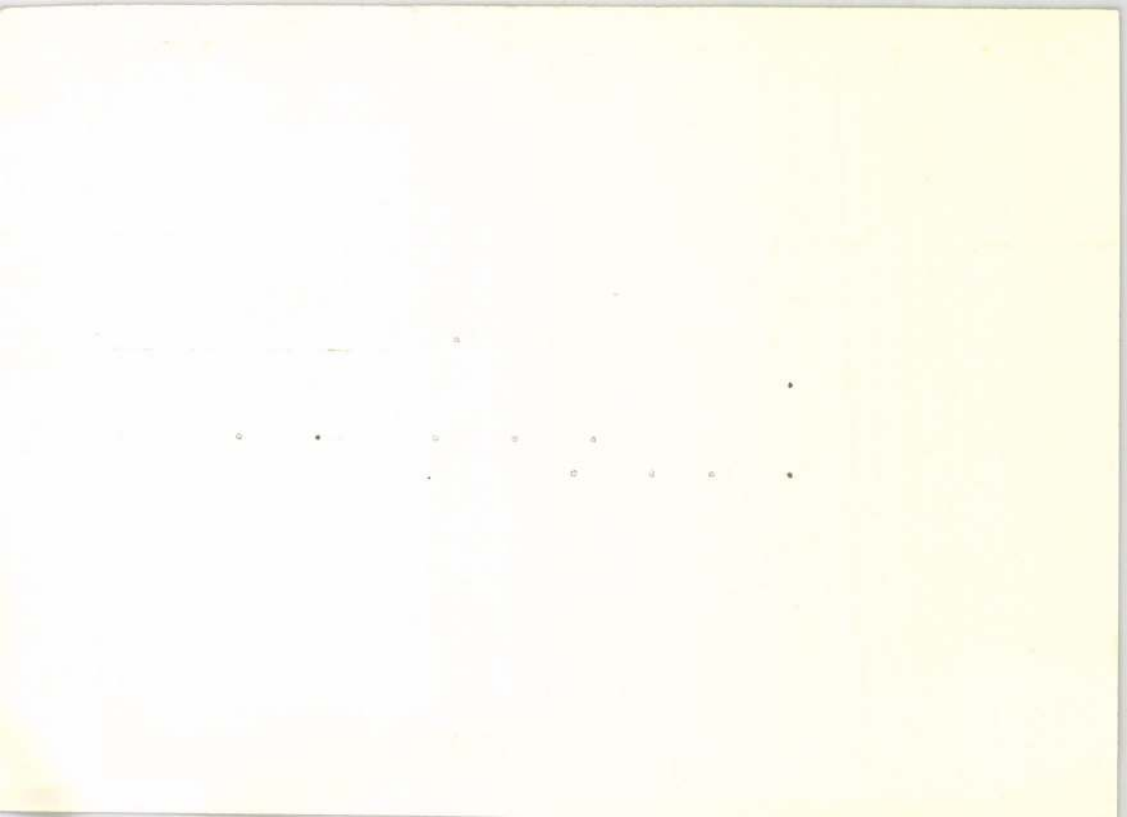

Ferenczy Károly

Murádin Jenő:

A gavosdiai birtokon. /FERENCZY KÁROLY-
ról./

Utunk, XXXIII.évf. 41./1511./sz. 1977.
okt. 14. 7.old.

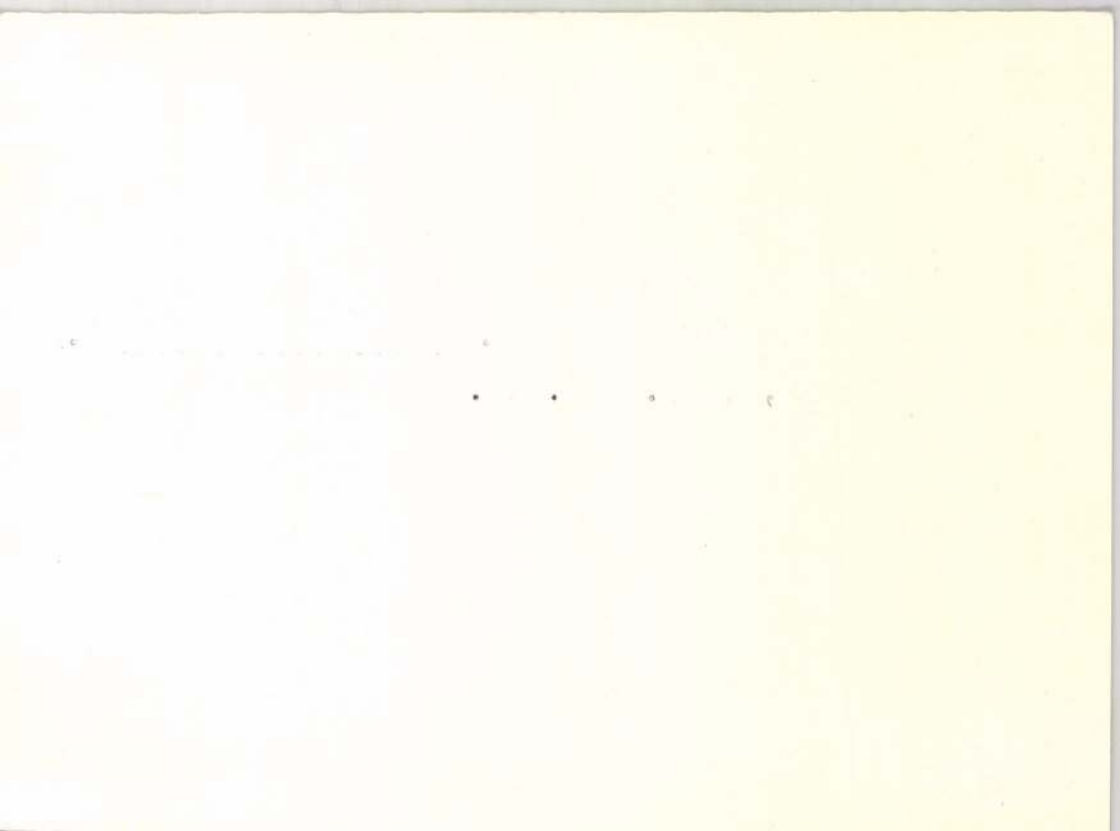

Ferenczy Károly

Murádin Jenő:

A gavosdiai birtokon. /FERENCZY KÁROLYról./

Utunk, 1977. okt. 14.

Ferenczy Károly, keső

Genthon István: Ferenczy Károly. 2. bőv. kiad. (Corvina).

-: Most jelent meg
Nemzetbiztonság Bp. 1979. okt. 18.

Get some

from

1/11

1978. III. 31. Televízió 19.30
TV Híradó

A Budapest IX. kerületi Török Pál u 3-ban a századforduló óta áll az az épület, amit ma Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolának neveznek. Hívták azonban Állami Művészeti Gimnáziumnak, Szépműves Liceumnak is, sőt még legelőször Budai Rajzoló Oskolának. Mert a mai

102

Temesvári
Károly

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
57 SOUTH EAST ASIAN DRIVE
CHICAGO, ILLINOIS 60607
U.S.A.

DEPT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO

1968

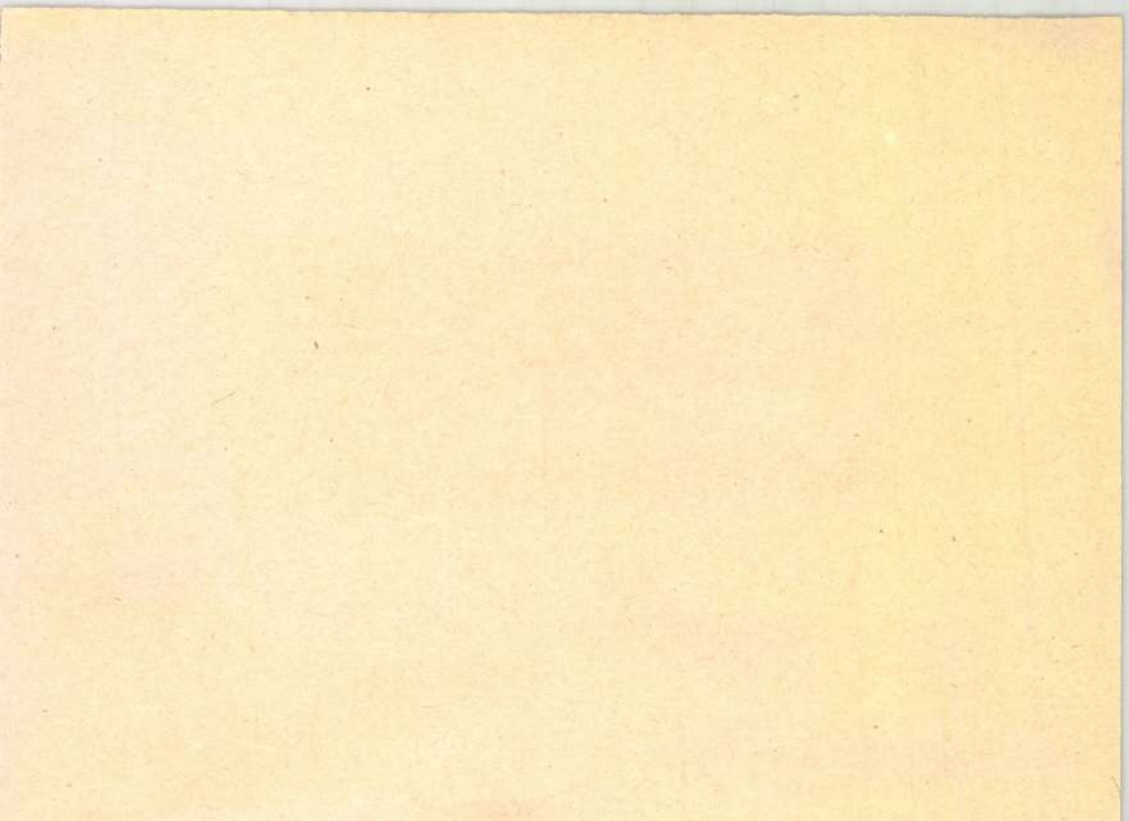
iskola története Budán kezdődött. Ami ennek most éppen 200 esztendeje. Ezt a ritka jubileumot nagyszabásu gazdag ~~kiállítással~~ ünneplik a mai és az egykori növendékek az egész magyar művészársadalom. A Múcsarnokbeli tárlatot Pozsgay Imre kulturális miniszter nyitotta meg, ma délben. Az iskola jelenleg 332 diákját, akik 12 különböző szakon tanulnak, a választótt hivatás és a multbéli hagyomány egyszerre kötelezi. Ebből az almamáterből került ki Ferenczy Károly, id. Markó Károly, Derkovits Gyula és Sár Erzsébet. És itt tanultak azok ai, akiknek munkájuk talán névtelenül, de egész országunk iparművészetének multját jelentik. A mesteremberek a szó nemes értelmében. Örvendetes volna, ha azokból a fiatalokból, művész és mester jelöltekről, akik az ünnep alkalmából itt a Múcsarnokban ötletes, ujitószellemü, nagyszerü munkájukkal szerepelnek, minél többször adhatnánk olyan hirt, hogy hétköznapi is a könnyüiparban és a művészeti életben tehetségükhöz méltó szerepet és teret kapnak.

A fentebb leírtakból látható, hogy a Magyar Tudományos Akadémia
 a természettudományok területén is nagy mértékben fejlődött.
 A természettudományok területén a legjelentősebb eredményeket
 a földrajz, a geológia, a botanika, az állattan, az orvostudomány
 és a matematika területein érték el. A földrajz területén
 a legjelentősebb eredményeket a földrajztudományok területén
 érték el. A geológia területén a legjelentősebb eredményeket
 a geológusok érték el. A botanika területén a legjelentősebb
 eredményeket a botanikusok érték el. Az állattan területén
 a legjelentősebb eredményeket az állattudósok érték el. Az
 orvostudomány területén a legjelentősebb eredményeket az
 orvosok érték el. A matematika területén a legjelentősebb
 eredményeket a matematikusok érték el.

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly (1862–1917): festő, a modern magyar festészet iskolateremtő mestere, a nagybányai piktúra vezéralakja. Lírai hangulatú plein-air képek, összegező jellegű, biblikus kompozíciók és dekoratív megoldású aktfestmények alkotják életművének gerincét. 1905-től a Képzőművészeti Főiskola tanára volt. Nagy hatású, teoretikus művész volt: az ő útját folytatta az ún. posztnagybányai festészet (Gresham-kör).

Mikelyfi Ernő: Művészek, barátaim
Rpi Corvina 1977.

Átragasztott név

Napilap műkritikájából idézek: „...még akkor is maradt volna épp elég látnivaló, ha kevesebb képet, szobrot vonultatnak föl. S az így gondosan megszürt »válogatott művek« még mindig rászorultak volna a határozott vezérfonalra, elvégre erre való a tárlatrendezés. A katalógus hát-lapján egyébként utólag leragasztották a rendező nevét.” Ugyanebben az újságban hozzá-szólt később a tárlatrendező is: „...a fentieket akár én is írhat-tam volna... az említett kiállítás rendezését valóban én kezdtem el, de az anyag válogatása és rendezése körüli vita miatt nem én fejeztem be.

Ezek után — nehogy helytelen információkat adjak nyomtatásban — a katalógusban a nevet leragasztottam.”

Tehát: „leragasztottam”, és nem: leragasztották” — közli.

Nem is egyedülálló eset, hogy a kiállításrendező leragasztja ne-vét a frissen nyomott katalógus-ban; én még nem csináltam ilyet, illetve, egyszer már a kor-rektúra idején sikerült deleálni, törölni a nevem. Megesik ugyanis, hogy a kiállító művész — vagy rosszabb esetben az a féltucat bába, akit behív segíte-ni — magának vindikálja a ki-állítás megrendezését, a művé-szettörténész ellenében. A kiál-lítások többségénél persze, ép-penséggel a szerelemhez hason-lítható, békés idill a festő, szob-rász, illetve a felelős rendező kapcsolata. De mi lehet az oka a feszültségnek?

Lehetséges, hogy némelyeknél a személyi kultusz korának ké-szt visszahatása, hogy a kont-raszelekciótól irtózva, bizalmatlan-ok — akár a mindenkori kri-tikussal — műveik gondozójával szemben. Ezt az idegenkedést az-tán olyan alkotók is örökölték, akik a sematizmus idején még-csak nem is éltek.

Márpedig — hazabeszélek — rendezőre szükség van. Hiszen manapság a zsűrik az önálló

kiállítás anyagát alig-alig szűrik meg, tehát a rosszember szerepe a rendezőé marad. Van, aki ész-szel rendez — a szakmánkban járó mondás szerint —, van aki szívvel. Az utóbbi, nyilván nagy-vonalúságában az egész műterem tartalmát kihordja a kiállítóte-rembe. Olyan ez, mintha a gra-fománnak összes írását közread-mák, érintetlen maradna vala-mennyi bekezdése, s minden so-rát szűzen hagyná a szerkesztői golyóstoll, még a helyesírási hi-báit is.

Való igaz, hogy a művészek még a két világháború között is maguk rendezték a tárlataikat. Megtisztelő kivételnek számított, ha egy Petrovics Elek vagy egy Kállai Ernő részt vállalt ebből a munkából. Valamikor a kiállítási plakátot is festők tervezték, mint Benczur Gyula vagy Fe-renczy Károly: manapság ter-mészetes már, hogy a plakátké-sztítés az alkalmazott-grafikus dolga. Minden specializálódik. A kiállítási üzem szervezése is megváltozott. Profi rendezői ké-peket, szobrokat: általában mű-vésztörténészek.

Nem vagyok intranzigens. A kiállítás építésének első fázisá-ban behívom művészemet, kifag-gatom mint saját alkotási folya-matának koronatanúját. „Itt egy remek fal — mondom például —, hozz egy nagyon jó képet.” Hoz. Minden valóban jó ötletért há-lás vagyok, az edző is akkor bol-dog, ha a sportoló győz. De a tréner sem envedheti meg, hogy a bajnok a saját feje szerint ké-szüljön fel a mérkőzésre meg hogy éjszakázzon, berúgjon vagy torokgyulladását kapjon a sok fagyalttól.

Tisztelem mindenkori művé-szem személyiségét. Miért is ne juthatna valakinek eszébe vala-milyen frappáns rendezői ötlet is sajátmagáról. A kocarendezés leleményeit viszont képtelen vol-nék tárt karokkal fogadni — azokat a Hát Bizony János-iesz-

méket, melyeket a múltkor fog-laltam össze a Közhelytábláza-tomban. A laposság akkor sem szenzáció, ha máskülönben te-hetséges ember szájából halljuk. Senki se legyen a saját lektora, önmaga szerkesztője.

„A lap is műforma” — vallotta Gaál Gábor —, hát a kiállítás is az. Nem akarok én festők, szob-rások cenzora lenni, dehogyis. Csak — ahogy a fodrász az egészséges szépszájú hajat — szeretem megfésülni a műtárgy-anyagot. A rendezői színház szig-ora is távol áll tőlem. Szégyel-ném magam, ha szólószónátát komponálnék mások képeiből. Ki akarom viszont bontani mindazt, amit az alkotó mondani akart, sőt műveinek azokat az összefüg-géseit is, melyek sajátjai, de eszébe se jutott, hogy megfogal-mazza őket, még magában sem. A kiállítás igenis rászorul arra a „határozott vezérfonalra”, amiről a cikkem elején idézett kritikuskolléga írt.

Egy kitűnő festőművész — ki ráadásul a kiállítás-tervezéshez is ért — szokta mondogatni, hogy ő a rendező munkáját a régi vil-ág párbajszédedjének szerepéhez hasonlítja. Aki párbajt vív, az életét bízza a segédre. Ezért mindenben elfogadja véleményét, még akkor is, ha nem minden-ben ért vele egyet. Ő lép ki élet-re-halálra, nem a segédek, mégis összetartoznak. A bizalom itt konstans tényező. A tárlaton is.

A béke-évek Berlinjében a Né-met Birodalmi Bank előtt egy virsliárus standja állt. Diák törzsvevője egyszer kölcsönkért az árustól két márkát. „Sajnos, uram — mondta a stand tulajdo-nosa —, nem tehetem. Megállá-podásom van a bankkal: ők nem főznek virsli, én nem folyósítok kölcsönt.” Higgyék el, én is sze-retnék ilyen egyezséget kötni. Nem festek képet — a festő ne rendezzen kiállítást.

Frank János

Élet és Irodalom, Bp. 1979. okt. 6.
XXIII. évf. 40. sz. 13. lap.

A tuloldalon lásd:

Szikszay Károly: "Illusztráció" o. rajzát.

Kelet-Európa

ANATA

Moldova is csak „idéző”. Kiír, hogy úgy mondjam. Észrevesz, válogat, rögzít. De az apró művészi „plágiumoktól” válik a könyve annyira élővé.

A mozdonyvezető, aki „nyúlalvással” alszik a falnak dőlve, a bottal előhalászott halálfejes üveg a vasutassapkában kertészkező ember, és a híd, amely oly keményen áll, mint a római vallás...

Remek, remek, remek!

Ezeket az „irodalomnak” is kemény részleteket az úgynevezett „élet” diktálta. Annak idején balfi magányomban megálltam az ilyen mondatoknál. Kétszer-háromszor is elolvastam őket. Félkeztem. Moldova György könyvében csak gyakori fékezéssel tudtam előrejutni. Ezeket a kisebb-nagyobb állomáshelyeken mindennél Moldova hősinek megszenvedett igazságai kenyéren és szalonnán átélte tapasztalatai, akár szállóigévé is válható rögtönzéseik gondolkodattak el.

Az író élete személyes élménye és fantáziája kevés, hogy ennyi valóságot összegyűjtsön. Így átélve-megérlve tudjon kimondani. S ennyi „telitalálattal” gazdagítsa az emberről és világról szerzett ismereteinket.

Moldova György riportkönyve ezeken a kis tudósejteken át lélegzik.

A riport alapeleme a mások életkönyvében való lapozgatás. Az írni nem tudók helyett írni. De úgy vélem, minden műjű írás értéke a valóság ködös, gazdag és szétomló testébe röptetett találatok számán múlik. Móricz Zsigmond, a Nagy Notesz, a kipergett szemekért is lehajolva, égitőrókázat szedett össze és formált ideállóvá emberi „idézetekből”.

Arra az öngyilkos férfira gondolok, Moldova könyvében. Lehet, hogy egyetlen maradandó pillanata volt, amikor a rohanó vonatra fölnevezve kiöltötte a nyelvét.

Szikszy Károly: Illusztráció

Ferenczy Károly

ikergyermekei Noémi és Béni 90 évvel
ezelőtt 1980. június 18-án, Szente drén
született.

Magyar Hírlap 1980/6/10/6

Wagner: Ikerévforduló

Ferenczy Károly, festő

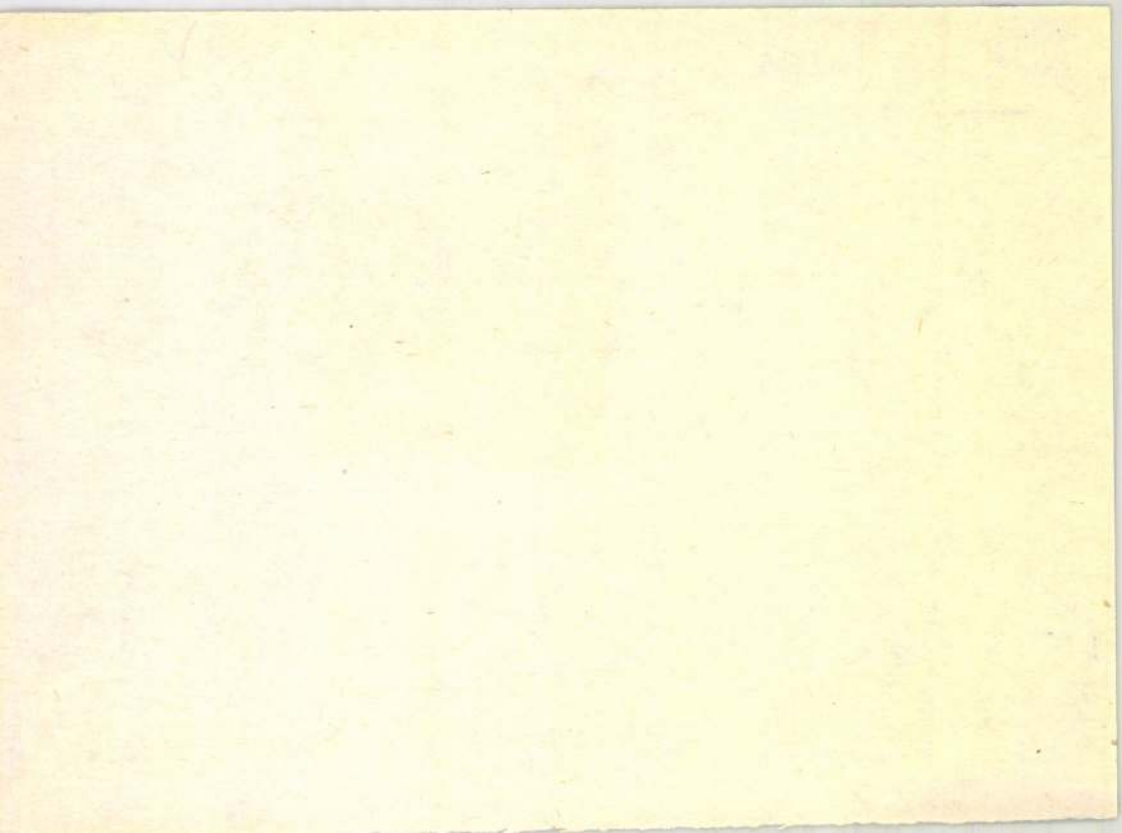
L. Trichy M.

E. T. Képzőművészet és Iparművészet

379

Élet és Tudomány, Bp. 1980. márc. 4.

XXXV/12

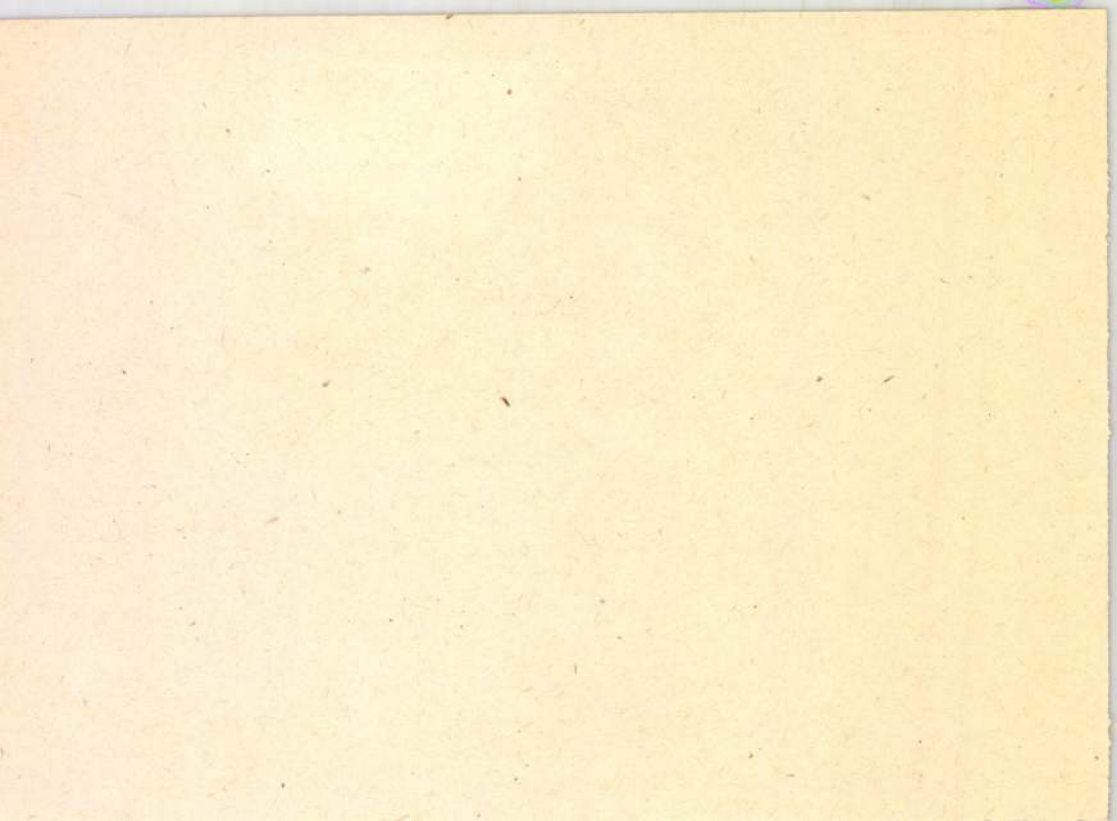
Ferenczy Károly, festő

Spanyol mozaik

A szakemberek és a művészet iránt érdeklődők haszonnal forgathatják *Genthon István Ferenczy Károly* monográfiáját. A könyv az 1963-as kiadás alapján készült, változatlan szöveggel, de felfrissített oeuvre-katalógussal és gazdagabb képanyaggal. A szöveget 171 fekete-fehér és több mint harminc színes tábla illusztrálja.

(h.m.): Eredeti arcképek

Esti Hírlap, Bp. 1979. nov. 30.

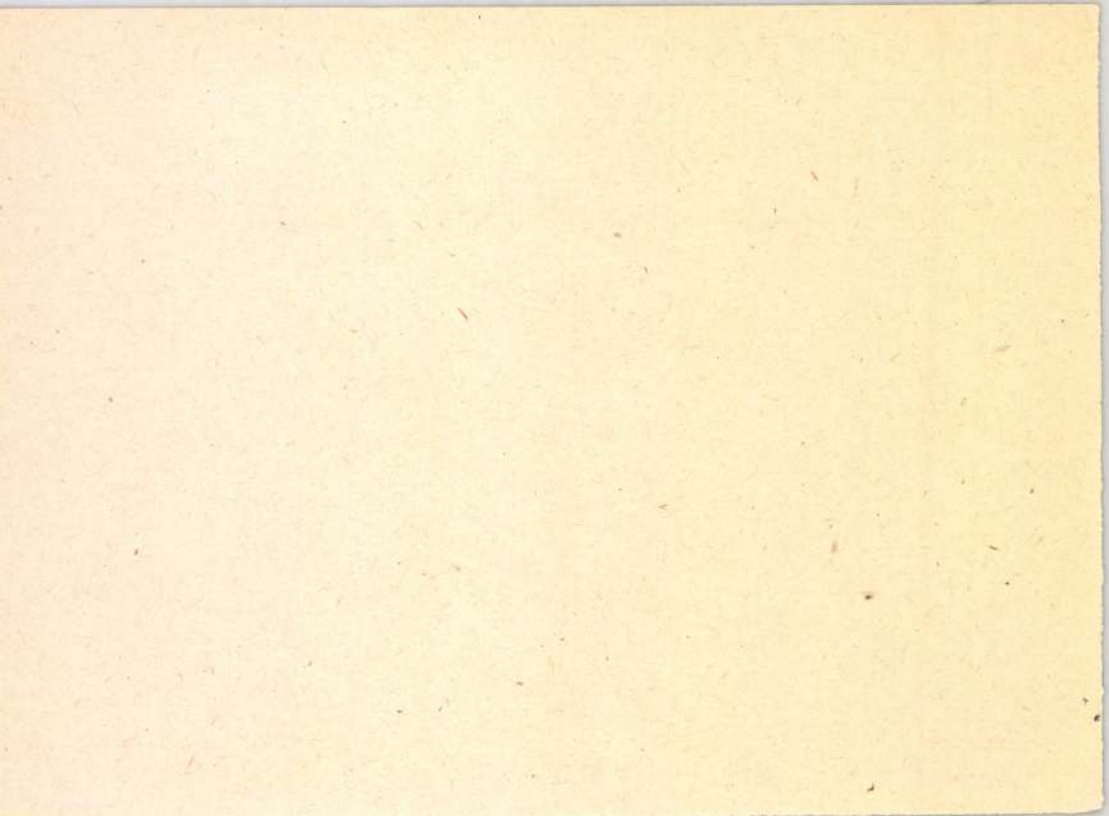

Ferencesz Károly, festő

h: Reich Károly

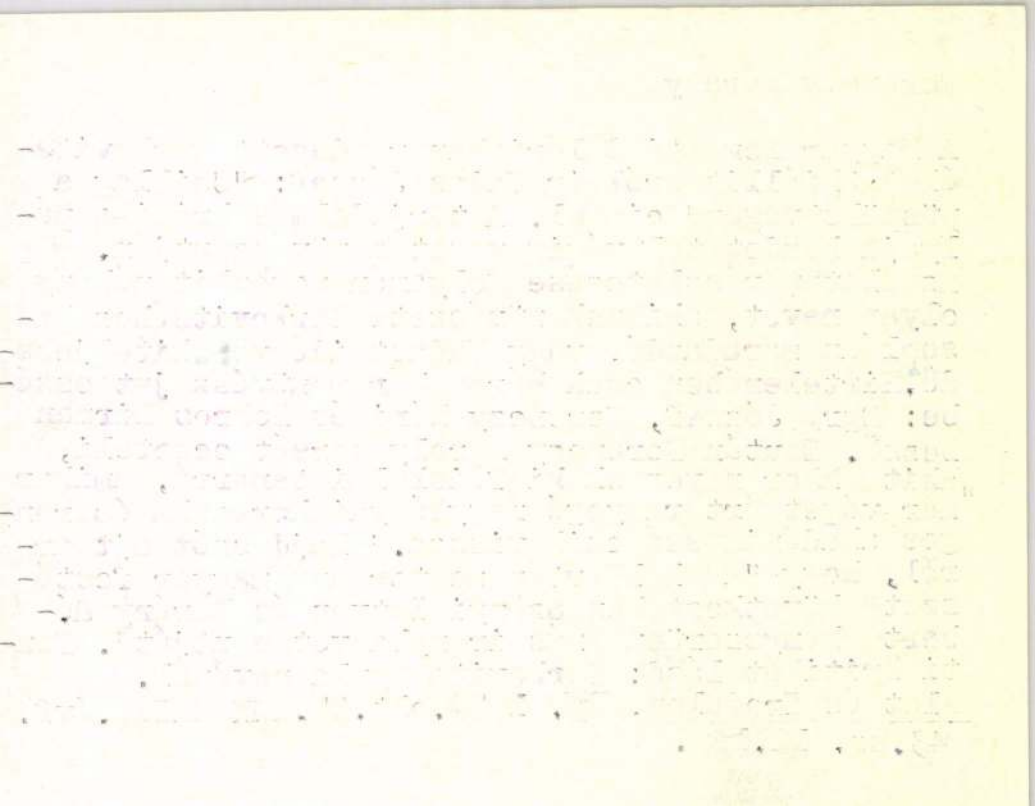
— Naplónak a Képes Könyvek a

Esti Hírlap, 8. n. 1979. nov. 14.

Ferenczy Károly

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett Derkovits-életműkiállításról ír Vadas József: "Csillag a püspöksüvegen" címmel. A terjedelmes kritika pályája kezdetétől végig vezet a művész útján. Az életmű részletezése folyamán megemlít néhány olyan nevet, akiknek művészete Derkovitséhoz hasonlóan maradandó, vagy Vadast idézve: „kiteljesedő”. Hirtelenében csak három három művész jut eszébe: Egry József, Ferenczy Béni és Bokros Birman Dezső. Ezután Ferenczy Károly sorsát ecseteli, „akit akkor neveznek ki főiskolai tanárrá, amikor már véget ért ragyogó nagybányai korszaka és rangos akadémikussá esik vissza.” Majd szót ejt arról, hogy "az 1919 után megtorpant magyar festészet" következtében Szőnyi István és Berény Róbert "kényszerűen más irányba vette útját". Fenti kritikát lásd: Derkovits Gyula nevénel. Élet és Irodalom, Bp. 1979.okt.27. ~~XXX~~ XXIII.évf. 43.sz. 12.lap.

 SAJTŐFIGYELŐ

MAKCSAI
HÍRŐRŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI UT 51
Telefon: 287-748, 340-726

1979 APR. 30

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Károly Ferenczy

Felsőmívelés

1021

Károly Ferenczy: Daphnis und Chloe (Öl, 1896)
Ungarische Sezession

heit, sonc
auf dem
Luftmeer
eines Aqu
erstarrt i
los, unbe

Ich wo
Buda, im

Hauses an der Böszörményi út,
und wenn ich wochentags
am Vormittag das Fenster
öffne, schlagen die Wellen
des Straßenlärms so laut-
stark ins Zimmer, daß man
sein eigenes Wort nicht ver-
stehen kann. Vielleicht fühle
ich mich deshalb wie auf
dem Meeresgrund? Mag sein.

Ich schwimme auf die an-
dere Seite hinüber. Mögli-
cherweise finde ich dort ein
Lebenszeichen. Ein Haus, ein
Hof, die Tür unverschlossen,
es scheint also jemand zu
Hause zu sein, auf dem
kleinen Blumenbeet blaue

doch wenigstens ein barfüßi-
ger Radfahrer oder auch nur
eine streunende Katze.

Déjà vu. Ja, natürlich, so
eine Stille, so eine Reglosig-
keit habe ich schon erlebt.
Natürlich, denn so wie hier,
in diesem Marktflecken des
Alföld, war es auch vor drei-
ßig, fünfunddreißig Jahren
am Dorfrand während der
Vormittage um Ostern oder
Pfingsten, wenn die Land-
arbeit alle gesunden Men-
schen aus Haus und Hof auf
die Felder saugte. So war
es? So war es wirklich? So

Ferenczy Károly

A művész halálhírért hozza a lap "Kultura" c. rovatában.

Felsorolja legkiválóbb művei közül a "Hegyi beszéd", c. a "Favágók" c. alkotását, a cigánymodelleket, tájképeit.

"Nem akart, nem tudott más lenni, mint a magyar vidék, a magyar ember; Magyarországnak szerepmese" - fejezi be végül a nekrológ.

Élet, Bp. 1917. ápr. 1. IX. évf. 13. sz.
316. lap.

Terenczy Károly, festő

d. Kondor Béla

(harangos) : TV. nomen

2.

Estu Hirtlan, Bp. 1979. szept. 5.

Terencey Kinsky, pestő

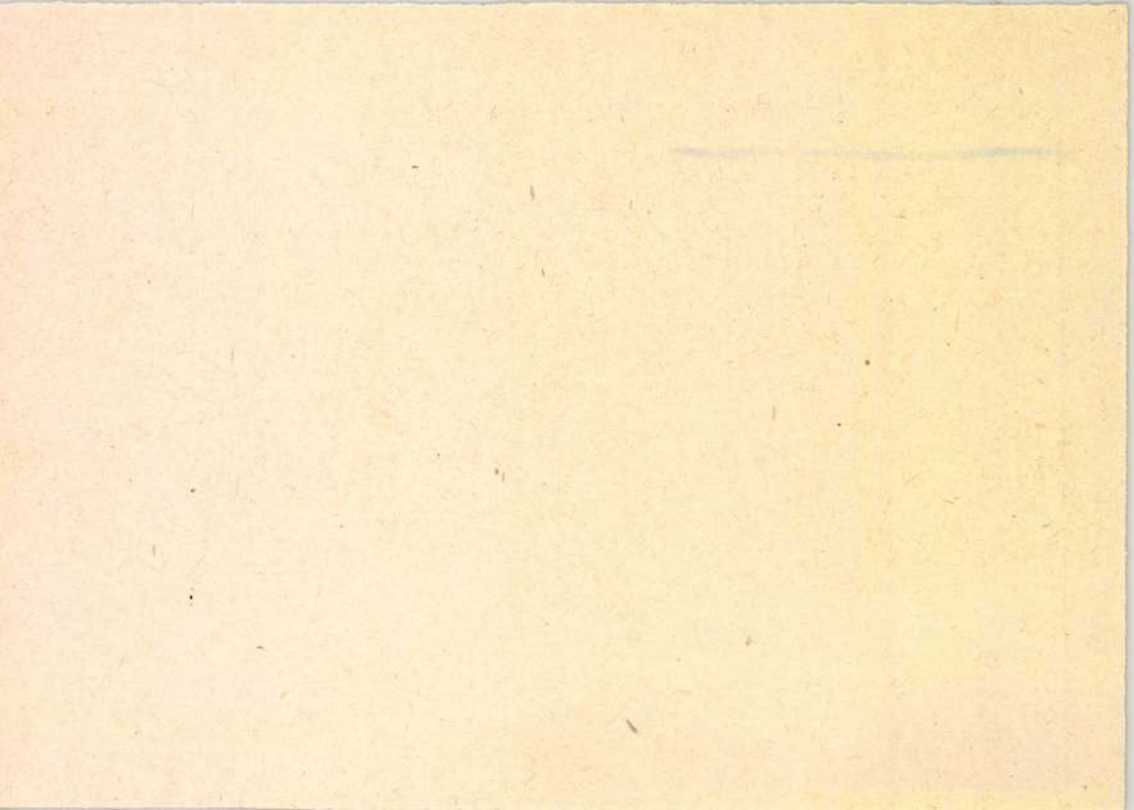
L: Martyn Terem

Martyn F. Illustiroviesch Nyugatn

498-504

Jelenkor, Pécs, 1979. júni-

XX4/6

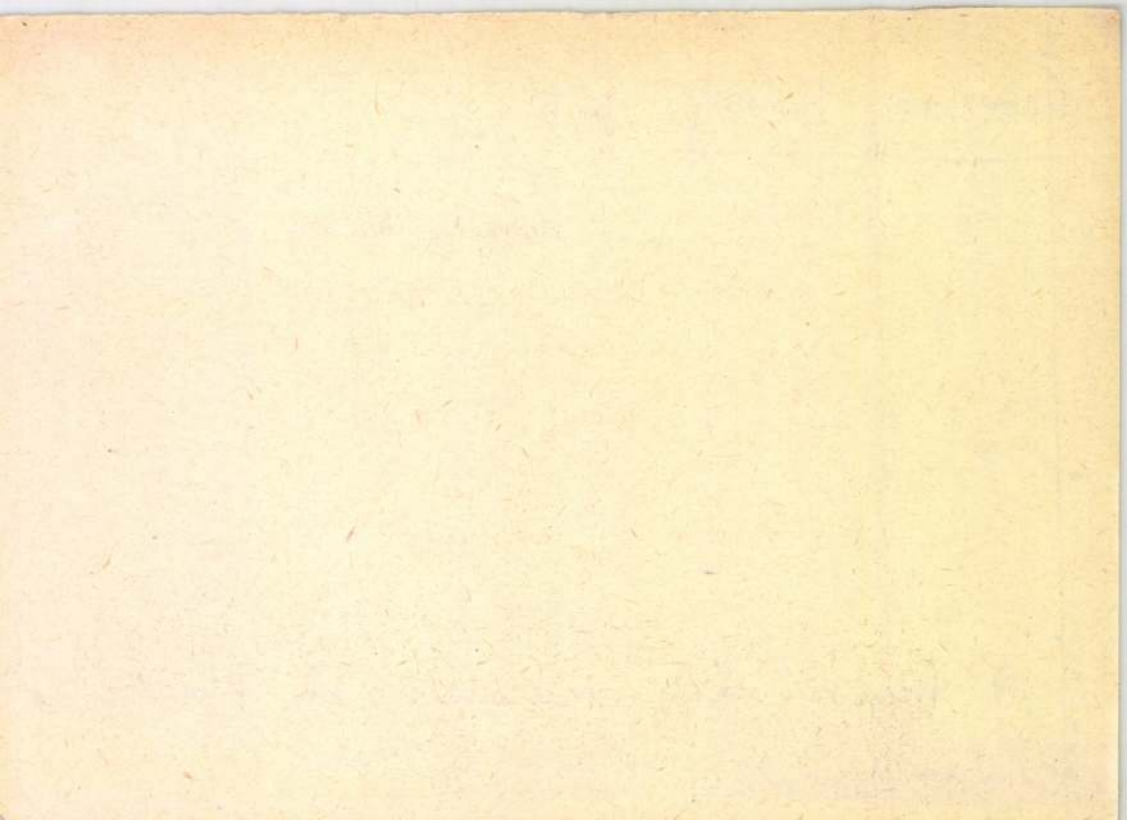

Ferenczy Könyv, kishó

L: Fügyei Mese Pal

-- A kispál-művelési Múzeum yán Tárlatari F.

Nériszabadság, 8n. 1979. júl. 31.

Ferenczy Károly

Rippl-Rónai József egy régebben megfestett képével "aranyéremre pályázhatna",

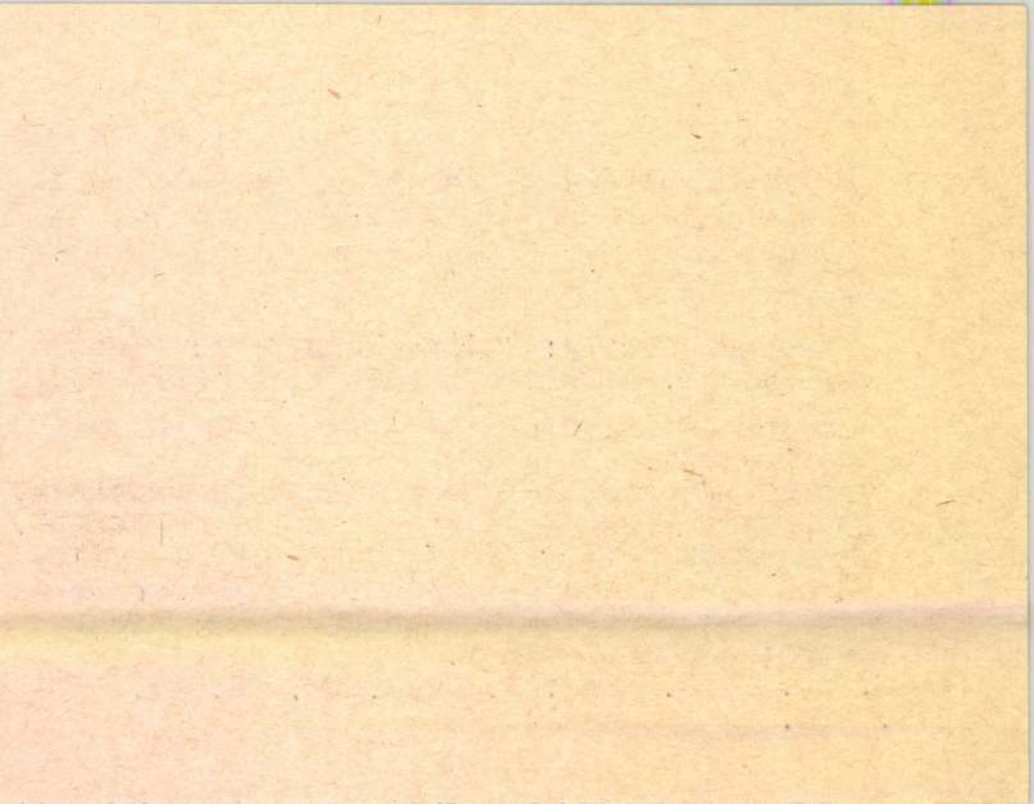
Csók István "nem mai keletű strandképét" a kritika elég keményen bírálja,

Ferenczy Károly: "Cigányleány" c. vásznát gyengének, elrajzolttnak itéli a beszámoló,

Czencz János: "Merengő"-jében "nagyon sok a finomság."

Fenti művészek a Téli tárlaton szerepelnek, melyet a Képzőművészeti Társulat rendezett, s a nevek mellett idézett kritika Margitay Ernő műkritikus véleménye. A lapban felsorolt valamennyi művésznevet lásd: Rippl-Rónai József nevénel.

Élet, Bp. 1916. dec. 3. VIII.évf. 49. sz. 546-547. lap.

Ferenczy Károly

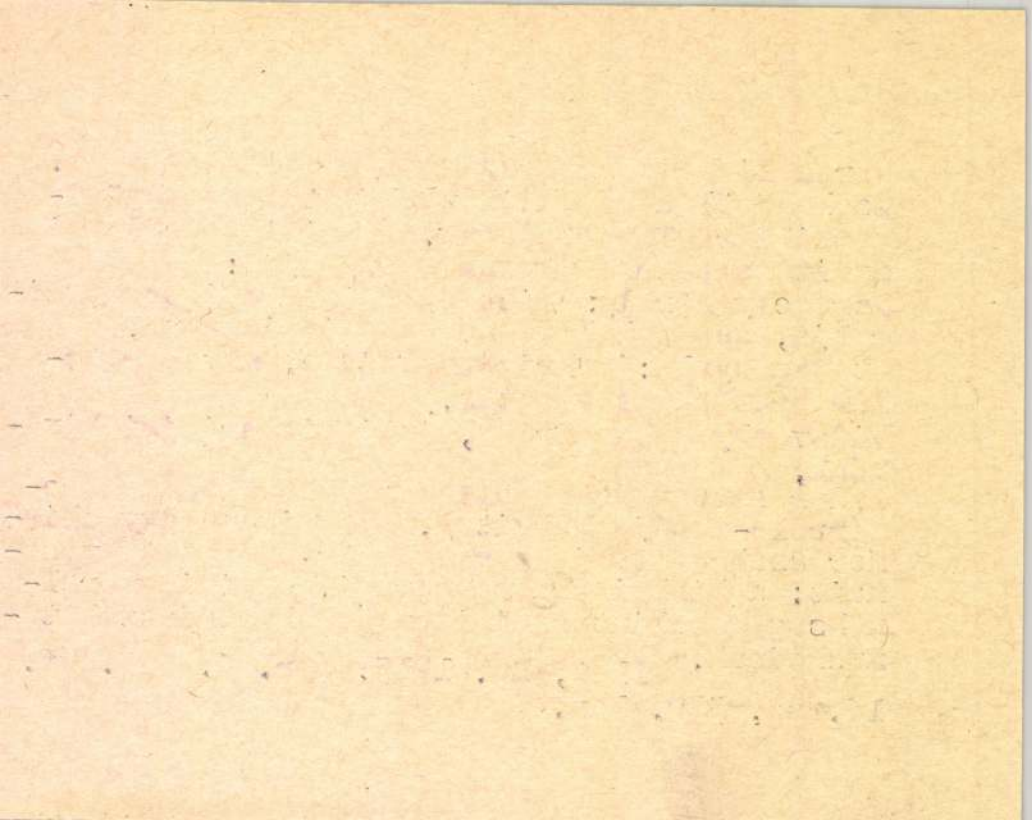
Három kiállításról számol be Margitay Ernő. Ezek közül a harmadik tárlatot a Képzőművészeti Társulat rendezte. A kritika értékeli az itt szereplő művészek munkáját:

Ferenczy Károly: "Pieta"ját igen szigorúan bírálja, nem talál benne "semmi pietást",

Stetka Gyula: "Krisztusfej" c. műve végte-
len bensőséges alkotás,

Vidovszky Béla friss, intim interiőjei kiválóak,

Zádor István "sebesülten került haza a harctérről"-mondja Margitay, majd igen nagy elismeréssel méltatja a szemet örvendeztető vásznait: a királyi plató termei, a miniszterelnökség gobelintermei igen komoly tudásról tanuskodnak. Élet, Bp. 1915. ápr. 4. VII.évf. 14. sz. 339. lap.

Terevozy Könyv, Iskö

Megemli'ne.

Domokos M: Esti bende'pete's Hátvány kapokne'uel -
Terevozy Be'iröl 111 - 120.

Tinál'dij, Szeped, 1979 júl. XXXIII / 7.

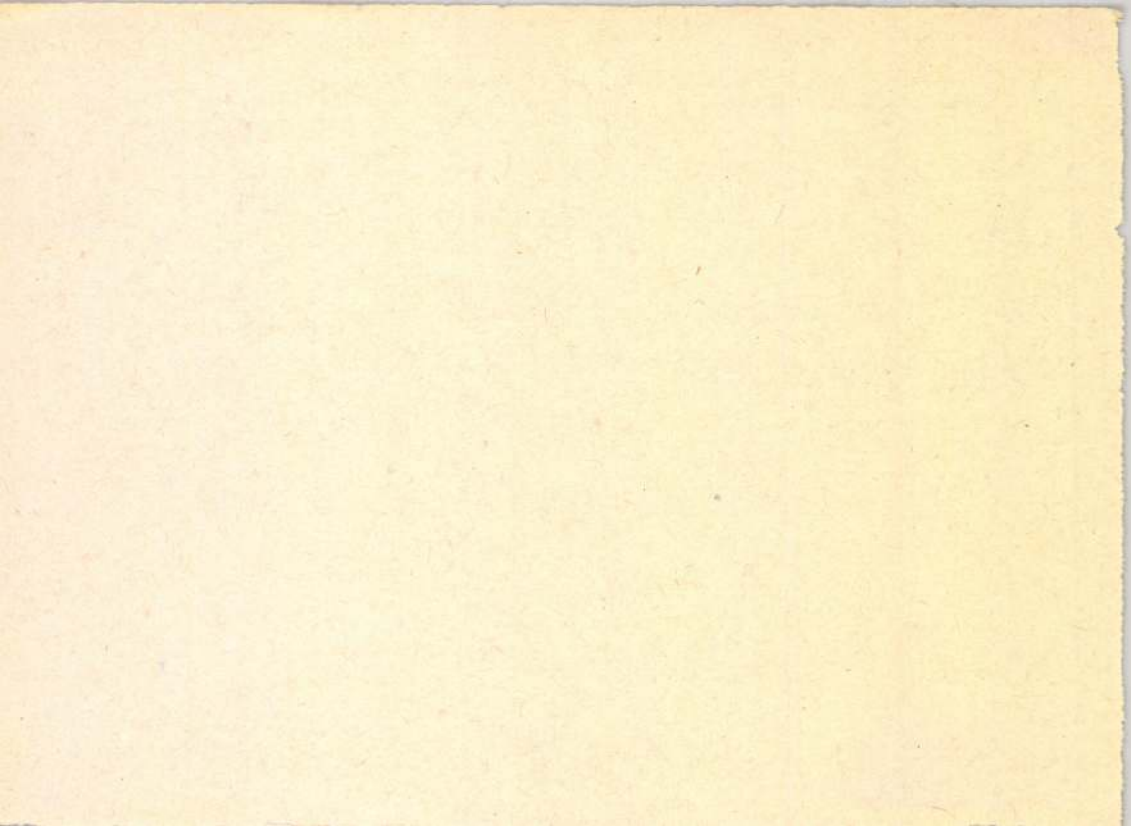

Ferenczy Károly festőművész

a KX. szárad, talán legtermékenyebb ma-
gyar festőjének, a nagybányai iskola
vérszalagjának, Ferenczy Károlynak mind
három gyermeke bénta nevet a művészet-
löftetésbe: Valér, a festő sár ikertestvérek.
Béni a Szobrász és Némi a goblenműv.

Nemes György: Ferenczy Némi világa.

Magyar Hírek, 1979. febr. 10. 24. old.

Ferenczy Károly festő

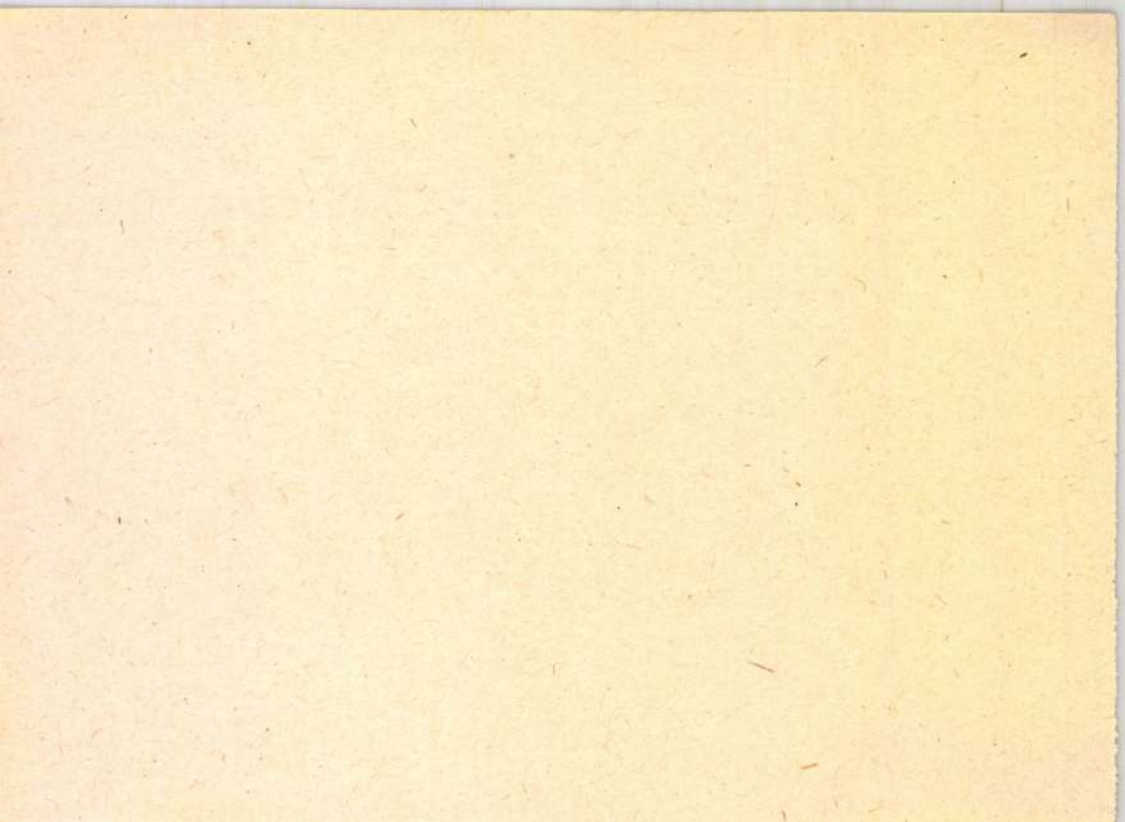
L. Sontváry

Németh L. A Sontváryról "húszadik század" lapjában

883-889

Jelenkor, Pécs, 1980. okt.

XXIII / 10

Terency Köny, festő

L. Köny, J. Kán

-: Hú

8

Népszabadság, Bp. 1980. Jan. 15.

16

Ferenczy [Károly], festő

Republikánus a ferenczy - család.

Veleendi Károly: Tűzke's Tihor: Testvér művészek
1048-1050

Jelenkor, Pécs, 1979. nov.

XXII/11.

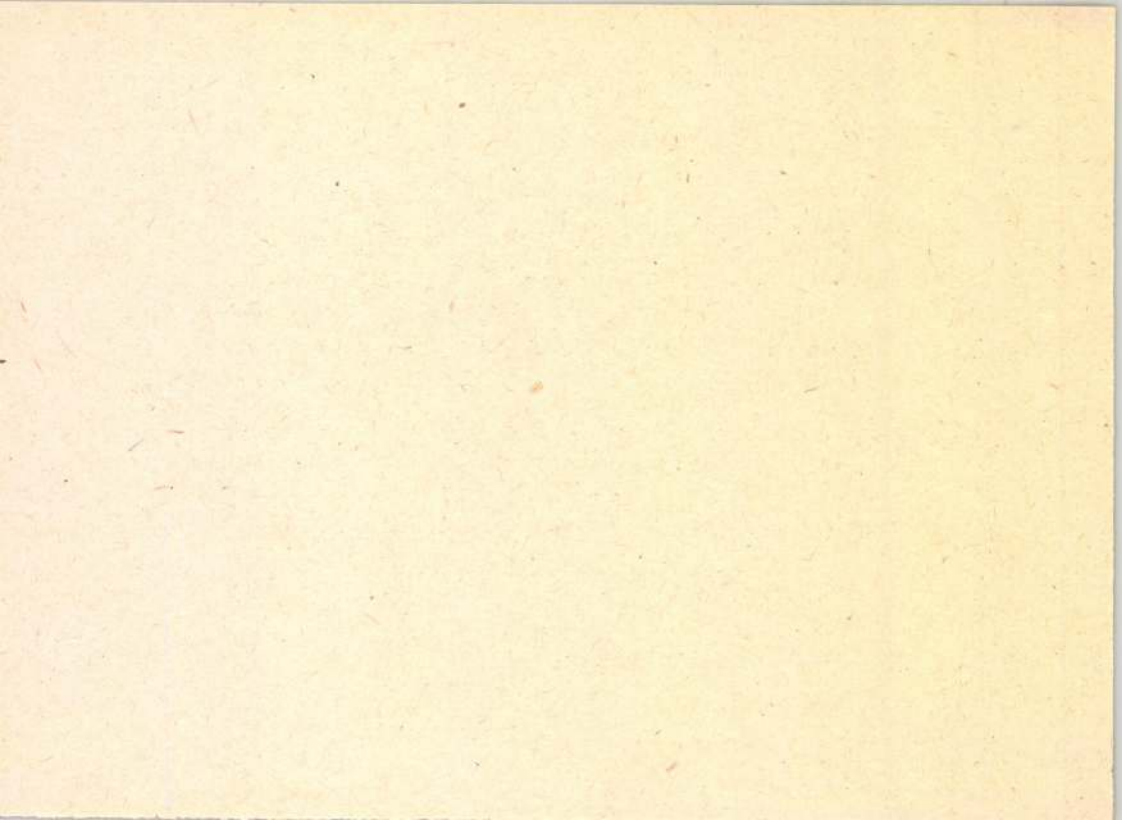

Ferenczy [Károly], testő

↳ Jankay Tibor

V. Kiss M. Békésaba képművelete a két világháború között 123-126

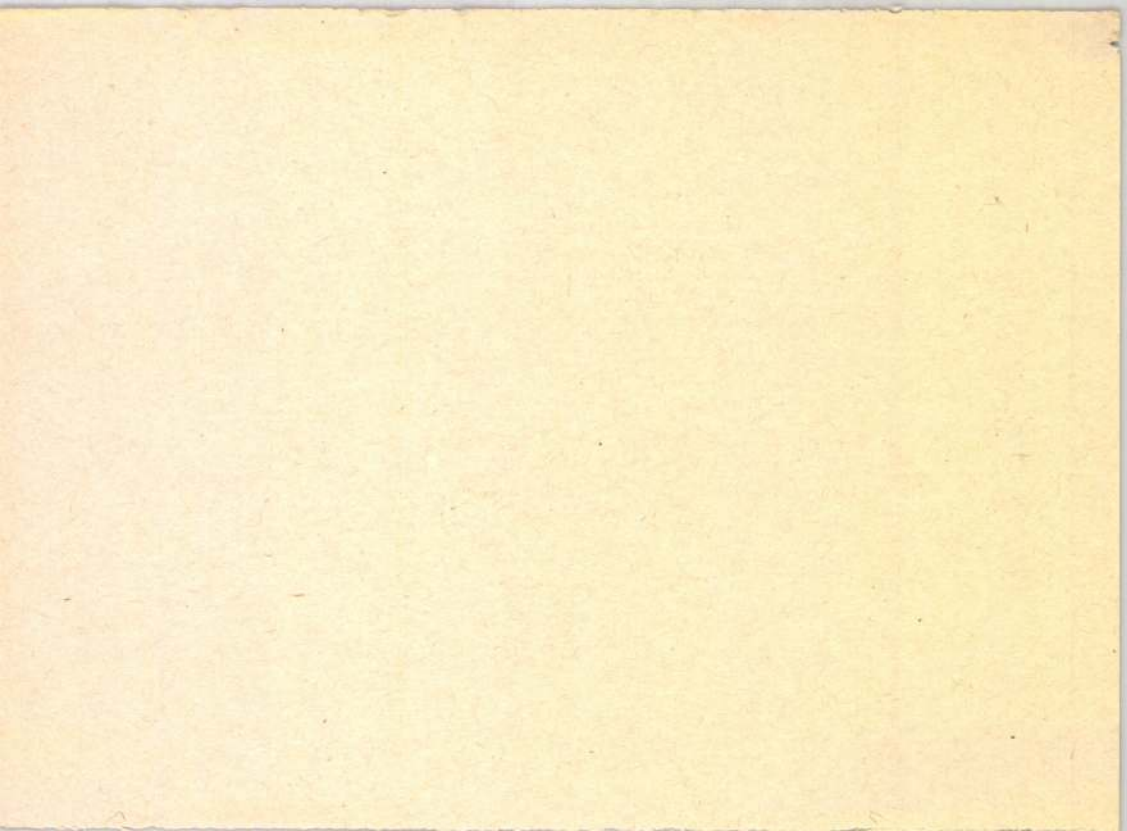
Uj Andor, Békésaba, 1980. ápr.

Terency Károly, festőművész

A művészet megismeréséhez és megkövetéséhez alkalmasabb kömnyezet digha lehet, mint Terency Kármii kömnyezete: apja, Terency Károly, a nagybányai művészet, versenyképesség, anyja Fialka Olga, a sikeresen induló festőpályát családjaient felddoro művelt asszony.

Írtta László: Terency Kármii művésze.
Képzésig Talmal, 1949. jan. 28.

Ferenczy Károly, festőművész

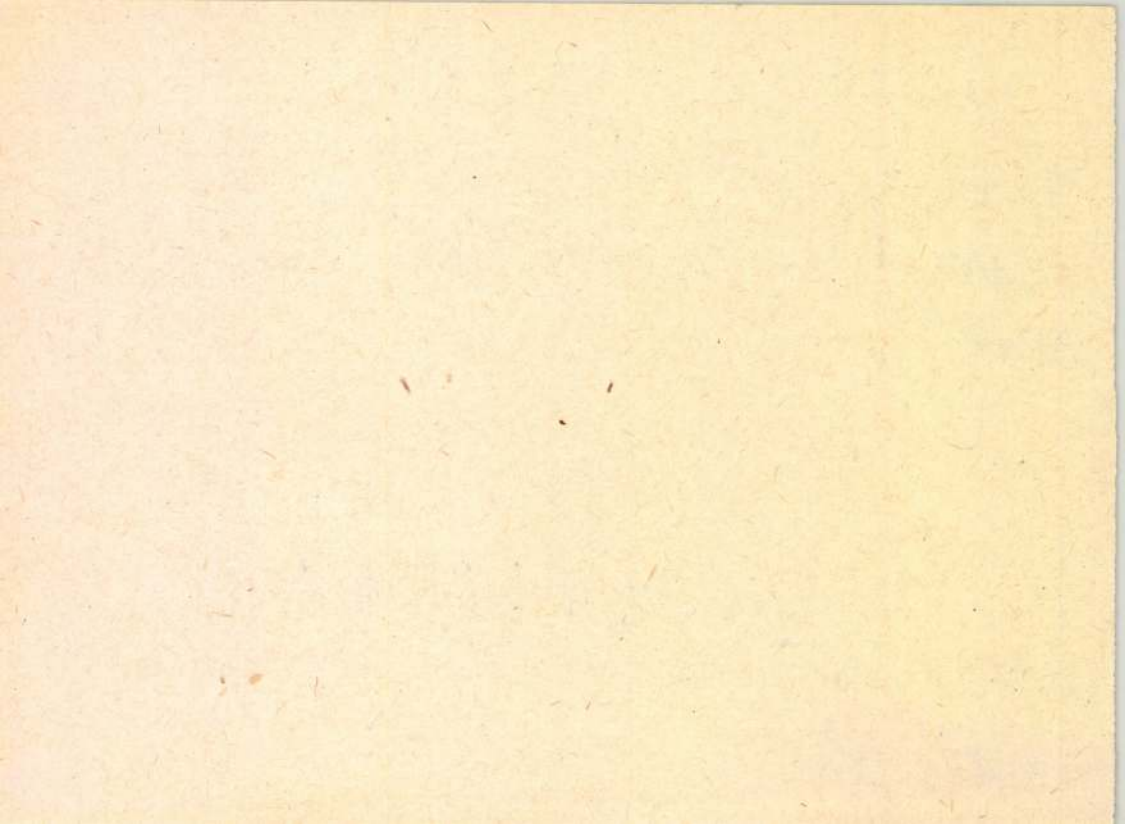

Ferenczy Noémi Ferenczy Károly
leánya és Ferenczy Béni ikertest-
vére

Ferenczy Noémi gobelinjei.

(Chavangoszó): Többször a teljes ségre.

Esti Hírlap, 1948. dec. 30.

Terenczy Károl, kőb

h.: Terenczy Noémi

(kavargozó): Törvény a kjersegre

Esti Hírlap, Bp. 1978. dec. 30.

Handwritten text, possibly a signature or name, in the upper center of the page.

Ferenczy Károly, festő^{II}

L: Ferenczy Béni

dr. Maksay László: Ferenczy Béni génusza

362-363

Élet és Tudomány, Bp. 1979 - márc. 23.

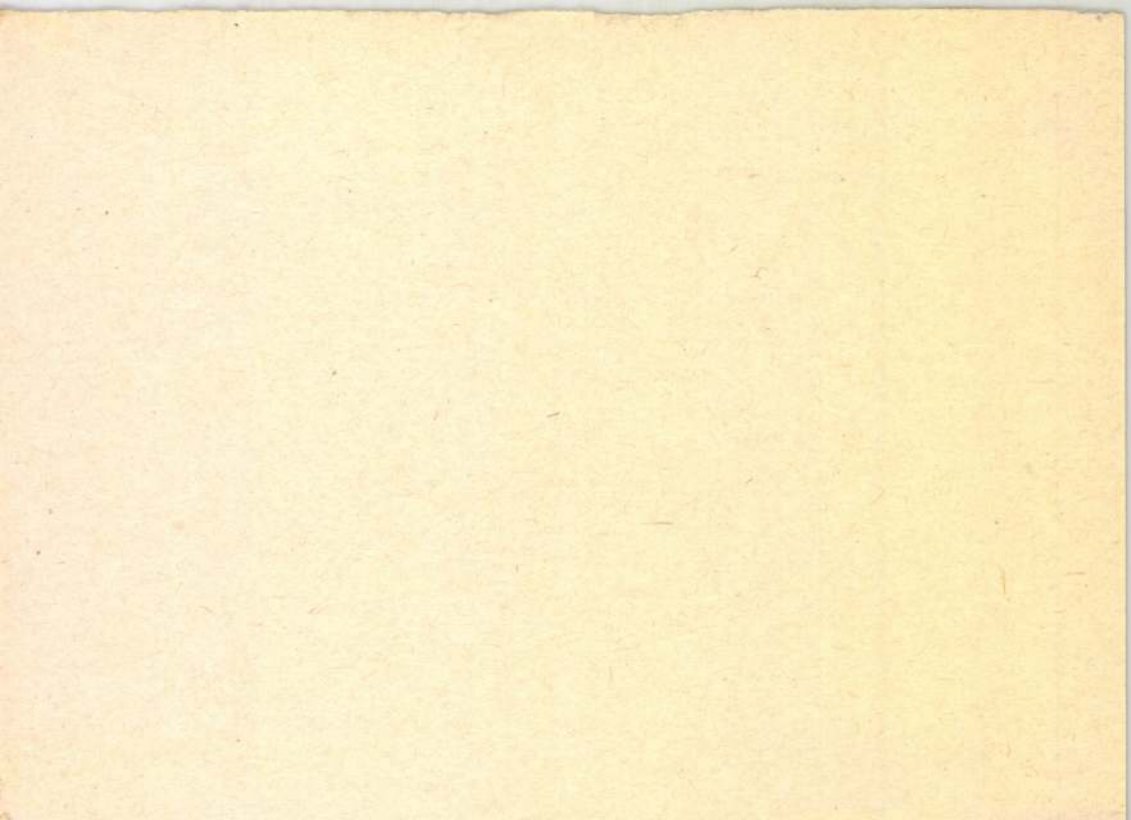
XXXIV/12.

Ferencváros

A Magyar Ányás Működő
hírveses festőisholának Fe-
rencváros városalakja. A
művészet szeretet és megköszönés
illetve pályatársai részéről.

Ferencvárosi Hírlap
Új Székely, 1978. december 24-32. lap.

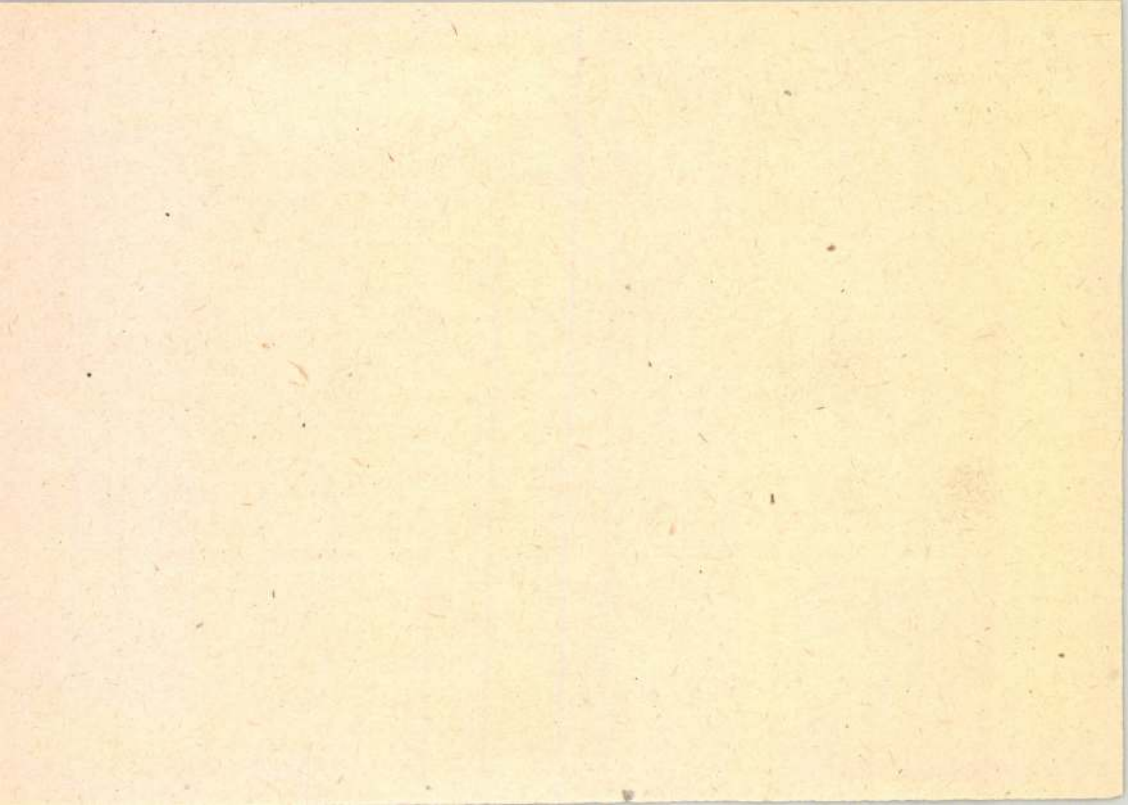
Ferenczy Károly, festő

1963-ban jelent meg kiváló felkészültségű művészettörténészünknek, az azóta elhunyt Genthon Istvánnak összefoglaló elemzése a nagybányai iskolához tartozó, igazában mégiscsak magányos Ferenczy Károly életéről és festészeteről. Regóta elfogyott a könyv, hősének a rangja pedig csakúgy megérdemli az emlékezés folyamatosságát, mint a pályakép tudós biztonsága. A mostani — bibliográfiai és illusztrációs tekintetben gazdagabb — kiadást is ezek az erények indokolták. Kiváltképpen Ferenczy útkeresésének és életalkonyának a bemutatása indokolja a nagyrabecsülést, az a mód, ahogyan Genthon a megkésettiséget és — az impresszionizmus gyakorlati megkerülése után — a posztimpresszionizmus meghonosításának magyar és egyéni sajátosságait ragadta meg. A nagybányai tradíciók értékelésében azóta új vélemények is alakultak ki, ez azonban egyáltalán nem rontja le a monográfia tárgyi értékeit, s nem árnyalja be a Ferenczy tisztasága iránti tiszteletet.

Falus Róbert: Könyvszemle

Nem szabadság, Bp. 1975. máj. 6

7

Ferenczy Károly

- 1896-ban érkezik a nagybányai fel-
lepte, itt telepedik le és marad élte
végéig.

- aláírja a művésztelep létesítési
kérvényét.

Cml'bre:

Hollóty Simon, Thorma János,
Rékó István, Ferenczy Károly, Glácz Gerárd,
Csik István, Grünwald Béla, Holty Béla,
Csókel Béla, Fünim, Perleth Csaba Vilmos,
Ziffer Sándor, Mikola András, Boromira
Tibor, Farab Zoltán, Böttöl János, Kissin
János, Rethy Károly, Ferenczy Valér, Ferenczy
Béni, Dénes Vali, Bartó Margit, Lédics
Dávid, Ferencsik Mándor, Debreczeni Zoltán

Racz Albert: Azok élték a festészek
Nagybányán

Korunk 1977/4

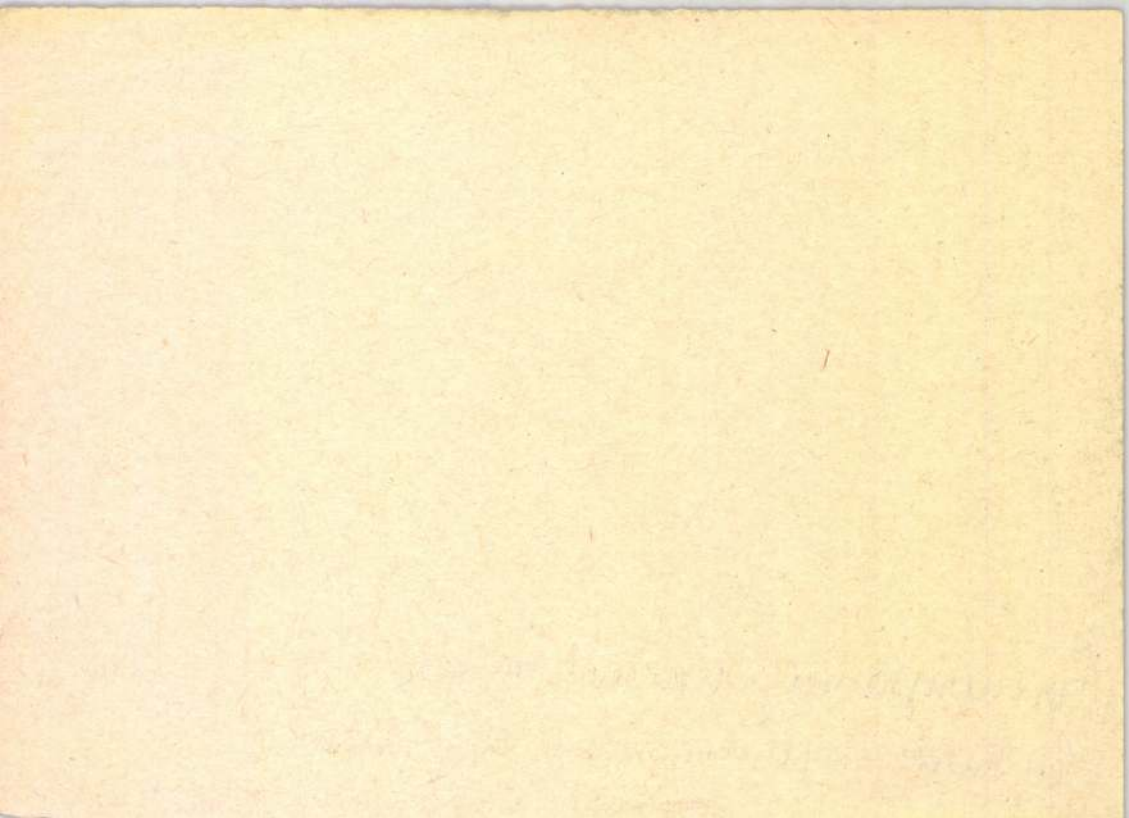
281 old.

Journey Diary

Ferenczy Károly

Ferenczy egész munkásságát
meghatározónak az impressz-
sionizmus, de mindig át-
lát a magyarokéi alakító
szelleme.

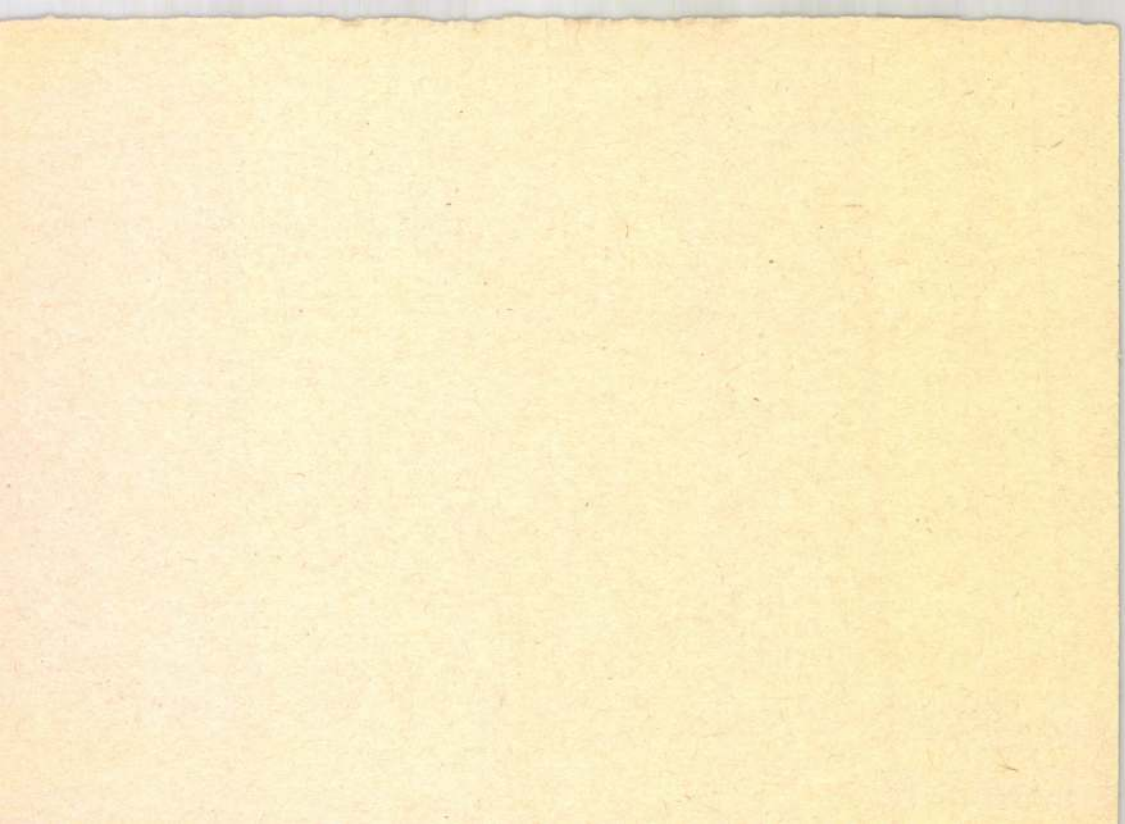
Ferenczy Károly: Híradó hivatalyok.
Új Székes, 1978. december 24-32. lap.

Ferencváros

Méltóság.

Ferencvárosi Heróskönyvek
Új Tükör, 1978. december 24-32. lap.

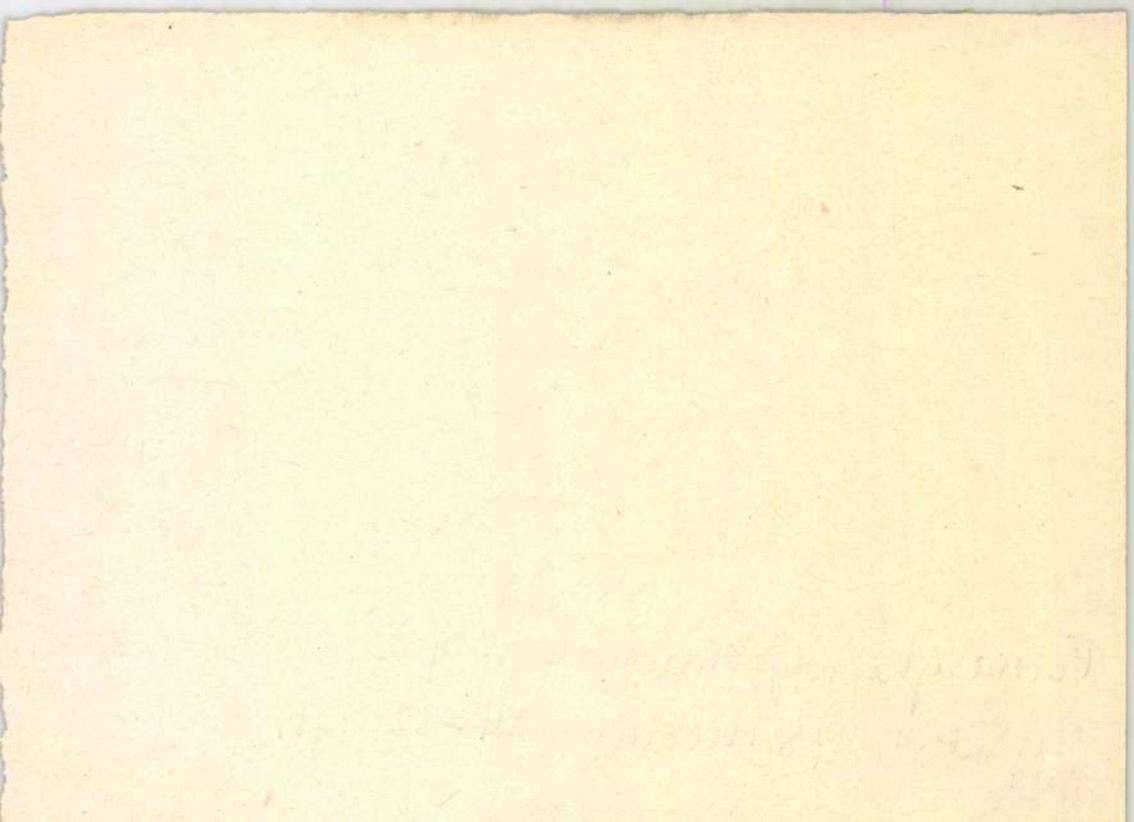

Ferensy Karoly

Magyarország honvédelmi kiskönyv-
nek Ferensy reuek műveinek
egész sora. Itt került 1898-ban
a „Harom királyok” is.

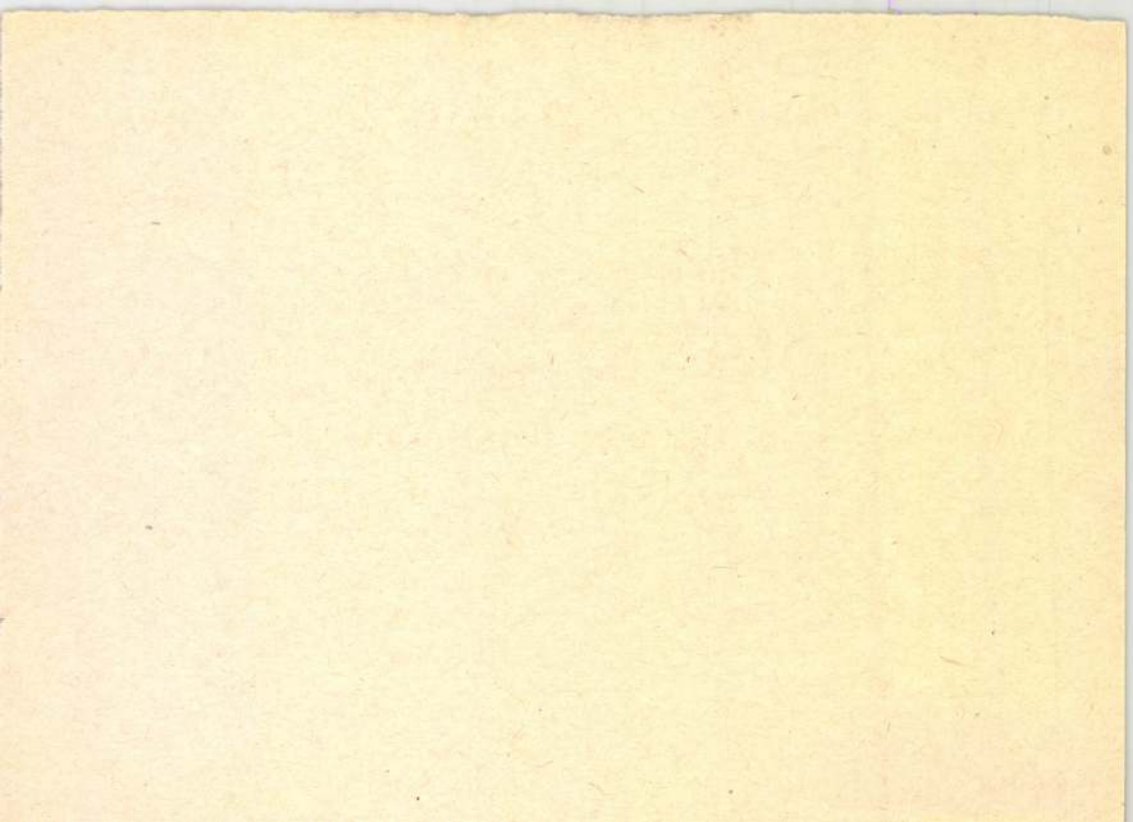
Ferensy Karoly: Harom királyok.
Új Székely, 1978. december 24-32. lap.

Ferenczy Károly

"Három királyok"
(regény)

Ferenczy Károly: Három királyok.
Új Tükör, 1978. december 24 - 31. lap.

Ferenczy Károly

A természet szerepe a festői szu-
galmaságja.

Bánszky Pál: Látomások az Alpoknál.
Művészet, 1978. december - 4. l. ep.

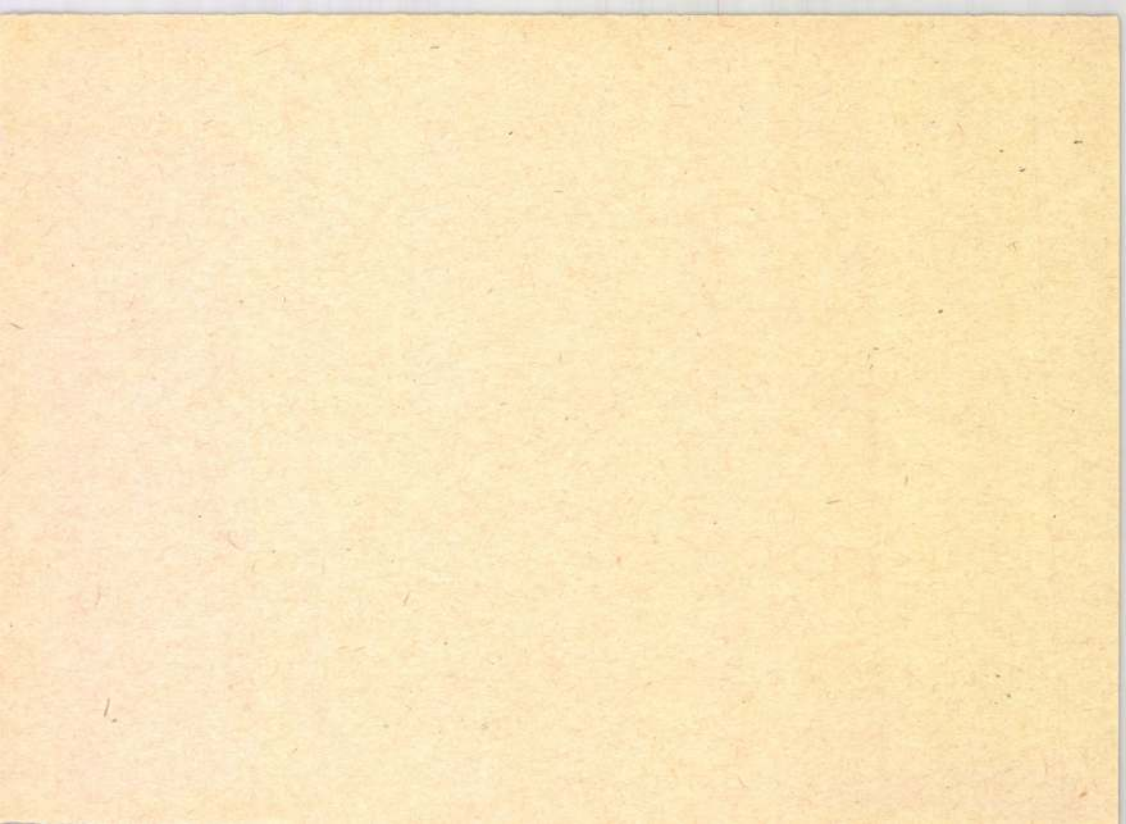
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to be organized into two lines.

Ferenczy Károly

21. kóp. „Jónépet eladja! festvérei” 1900. o.v.
193 x 227 cm. MNB

27. kóp. „Madárdal” 1893. o.v. 105 x 77,5 cm
MNB

Szabadi Judit: A magyar eszeccszelő művészete, Corvina,
Bp. 1979.

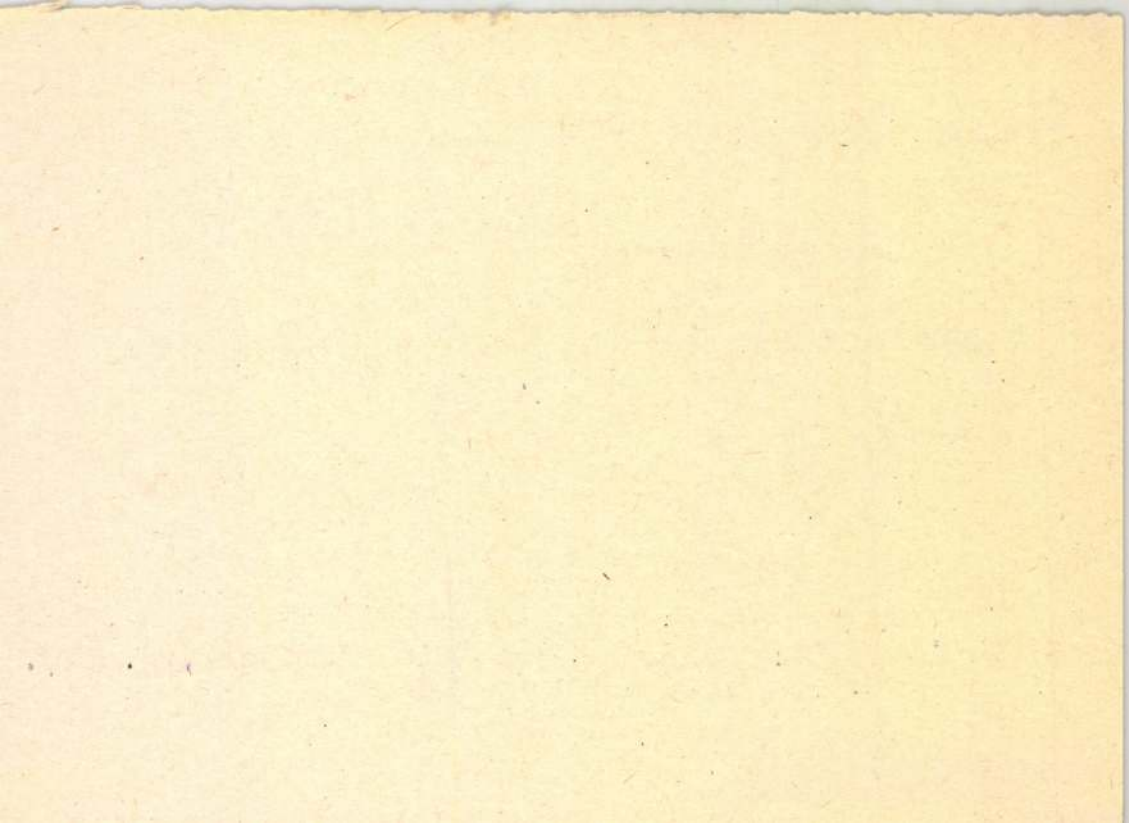

Ferenczy Károly (1862-1917)

Róla való említés a „Secessió mint
építőd” c. fejeletben, a „Kalya Zsoldos secessiója”
c. részben a 20-23. oldalakon

Szabadai Judit: A magyar secesszió művészete, Bp. 1979.
Corvina

Ferenoy Kány, keső

L: Ferenoy Noémi

P. hiny: Ferenoy Noémi gőgöl alááta

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 19.

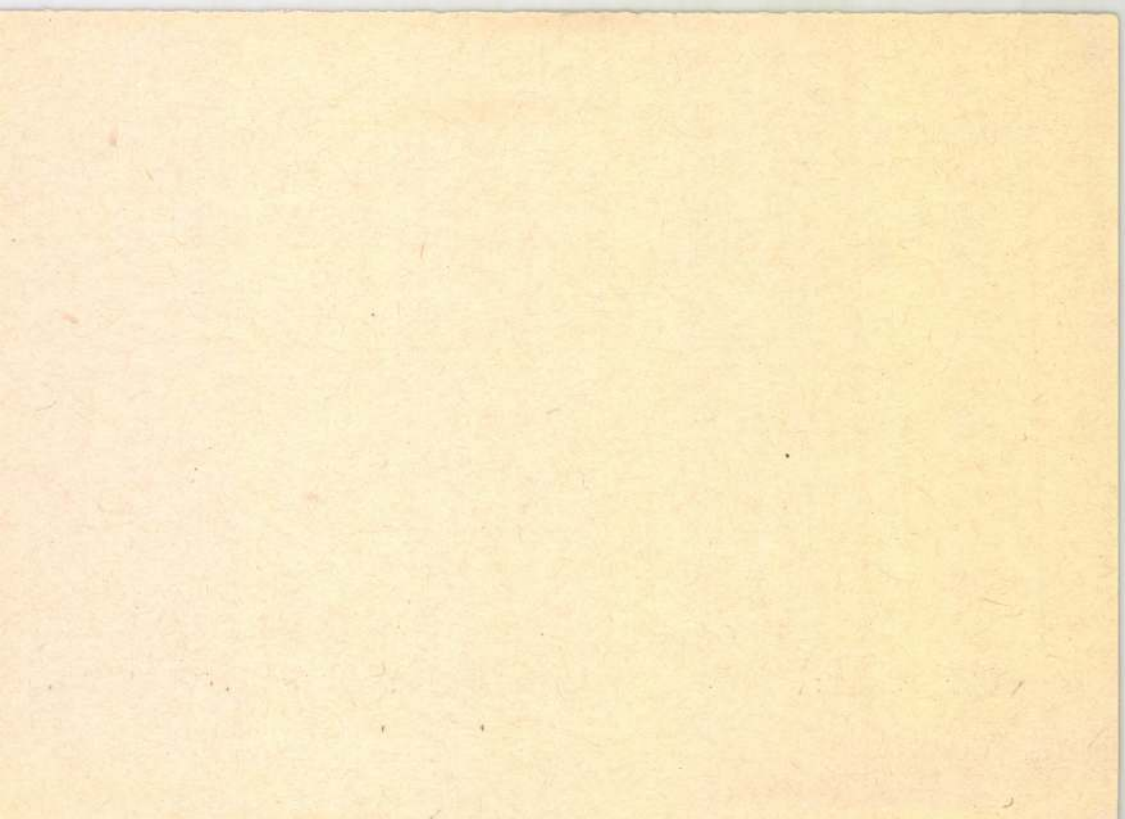
70

Ferenczy Károly

19. lép. „Naplunk és Csoé” Vajlat 1896.

Olaj, papír 207x337 mm MNG

20. lép. „Illustráció” Bródy Sándor „Ezüst kecske”
c. rajzgyűjtemény 1903 o. v. 56x65 cm Bp.
dr. Bródy Ervő fel.

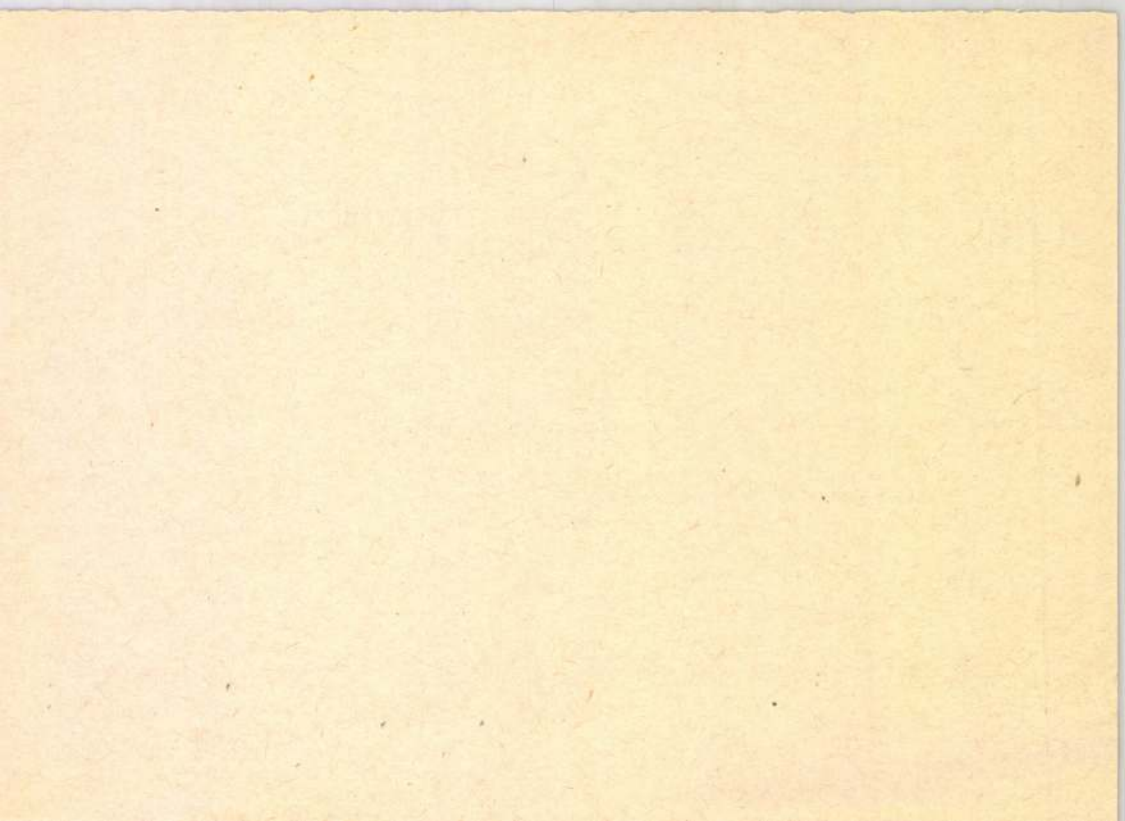

Ferenczy Károly

17. kép. 17 magyarországi festő halálának plakettjei
1897. Tempera, 86 x 119 cm. Lappang

18. kép. Címlepték az új élet számára 1898. Újra,
széta, kereszt, fedőfelület, papír. 405 x 349 mm
MN 6

Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete, Corvina,
Bp. 1979.

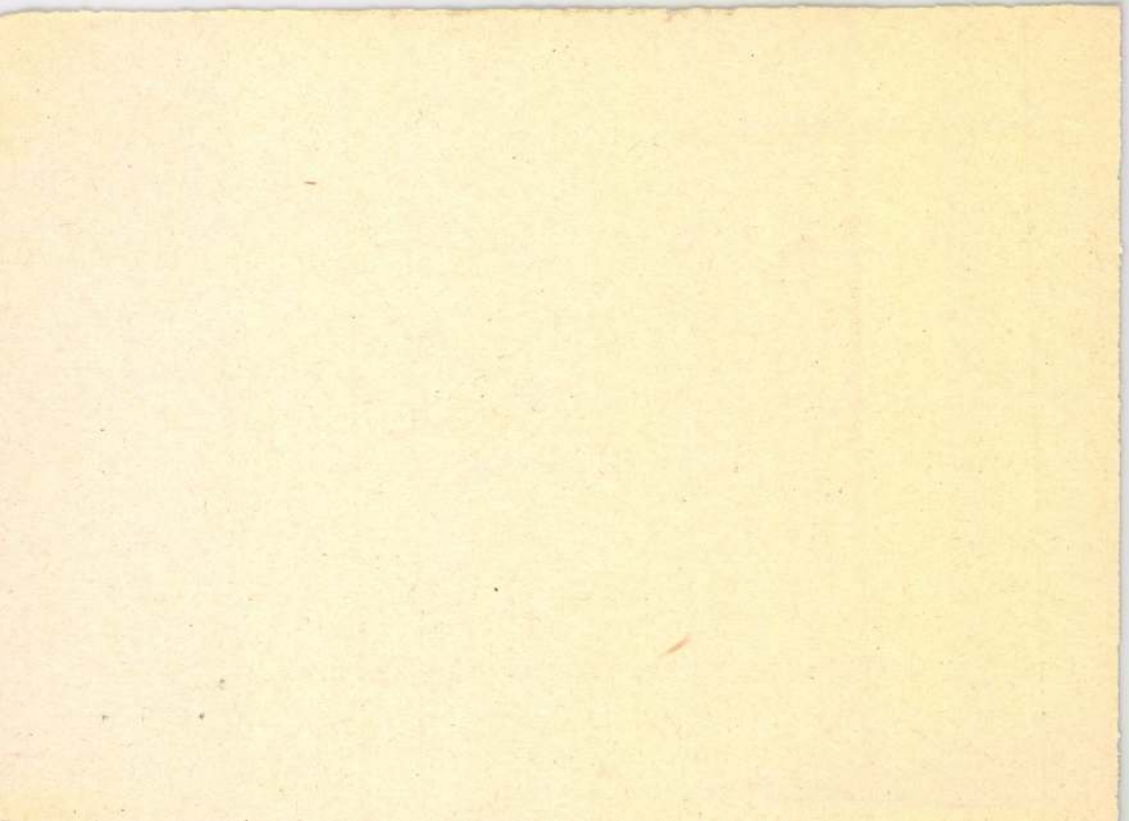

Ferenczy Károly

I. yines lap Festő ei modell as erdőben 1901
o.v. 120x 135 cm Bp. Hidas György tul.

II. yines lap Sörrefet eladja's testuerei (röylet) 1900.
o.v. 193x 227 cm MNG

Ferenczy Károly pókó

L: Kelemen Károly

P. k. J. M. élyre dirozás

7

Népszabadság, Bp. 1979. február. 28.

Ferenczy Károly, költő

Li Hungei Mese Pál

- A héhuelgi kult. prog.

9.

Nép szabadság, Bp. 1979. február. 16.

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly volt Szömji
István mestere a képrömmü-
nézeti Főiskolán.

Bresty áuszhy Ikoná: Szömji István.
Nők Szajza, 1979. január 20-16. laps.

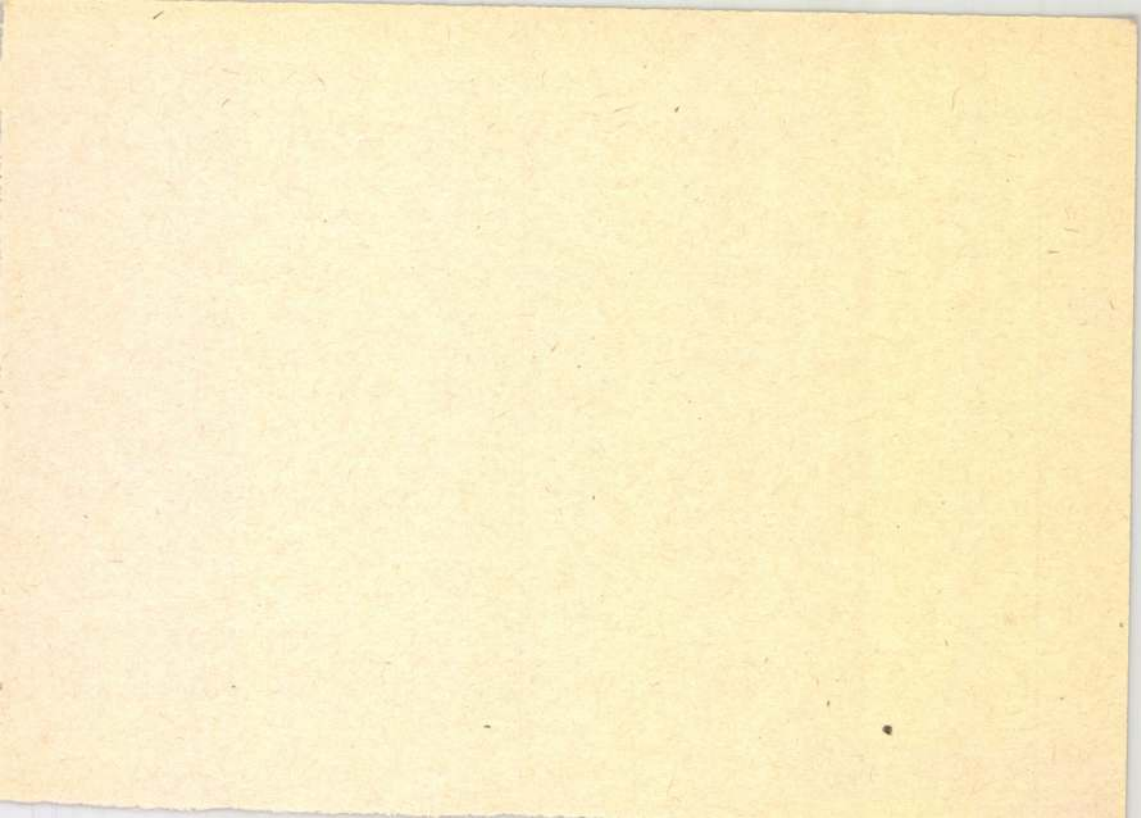

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly levélyaolt
Ferenczy Deini.

P. Szabó Ernő: Ferenczy Deini emlékei a,
'Tükör, 1979. január 14-3. lap.

Ferenczy Károly festő

- művei hatással voltak Molnár Sándor művészetére.
- Emellett Thorma János,
Nagy Albert

Gazda Zoltán. A síner élete

József Szó 1976/9

241. old.

Ferenczy Károly festő

- művészete hatással volt Molnár
Sándor festészetére

Említtve: Nagy Albert, Thorma
János, Molnár Sándor

Gazda József: A művészet élete

Igaz Szo 1976/9

241 old

Ferenczy Károly festő

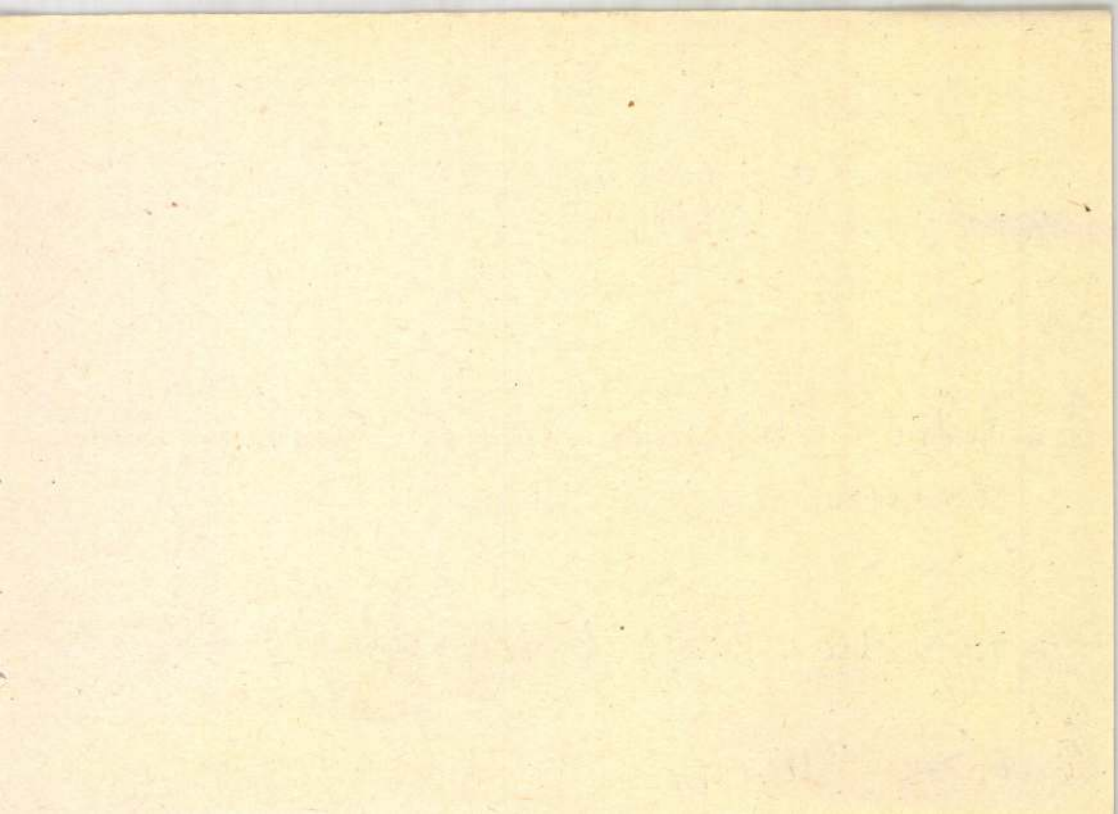
- halála után Thorma János
besz a festő⁴ iskola vezet⁴je.

Émléke. Thorma János, Székely Ber-
talan, Bótról János, Krizsán
János

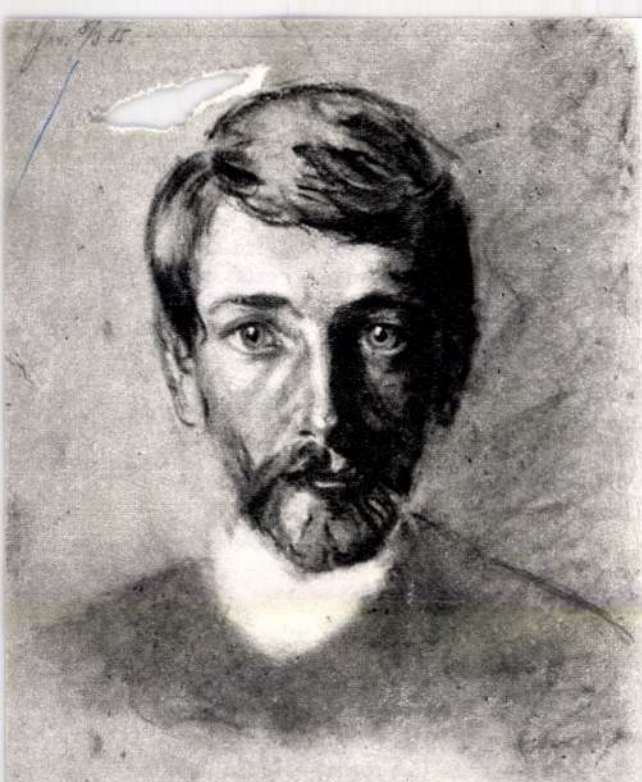
Borghida Pál: Örökös váltás a festő⁴
iskolában

József Szó 1974/5

680 old

Petrás István felvételei

Önarckép, 1895.

Daphnis és Chloe, 1896.

1021

AZ ELSŐ MODERN MAGYAR FESTŐ: FERENCZY KÁROLY

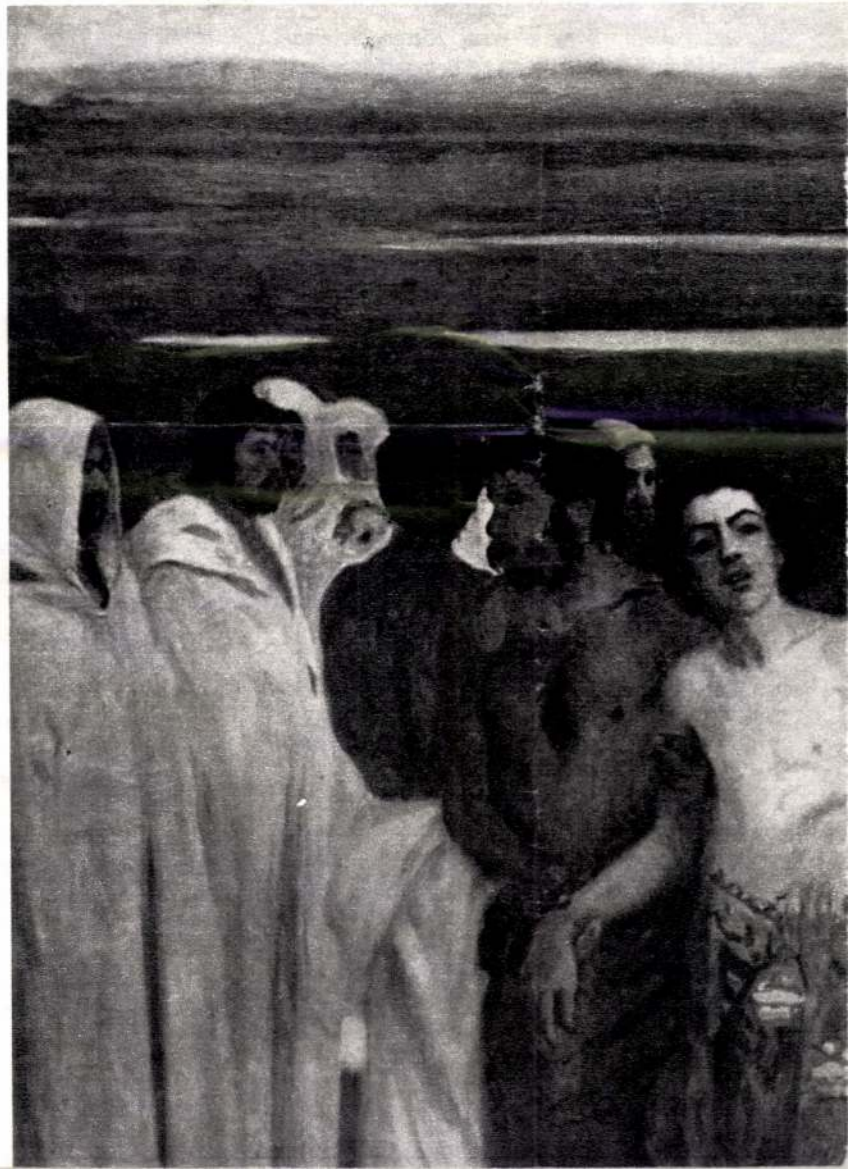
Az első modern magyar festmény Szinyei Merse Pál Majálisa; az a fajta öntudatlan impresszionizmus jellemzi, mint Arany János néhány akkori, sőt korábbi versét. Az első modern magyar festő azonban Ferenczy Károly, aki már tudatosan vállalta az impresszionizmust, és akinek festészete az impresszionizmussal kezdődő modern művészet jegyében fogant.

1862-ben született, huszoneves koráig joghallgatónak készült. Csak 1884-ben ébredt igazi hivatására.

Madárdal, 1893.

Józsefet eladják testvérei, 1900.

lett egy szabotázsra felnevelhető kavicsrugdosásnak, mint az, aki rugdosott. Aki a „szabotázst” elkövette.

De még ezt az értelmezést is elbizonytalanítja Császár az elbeszélés utolsó mondatával. Nem azt látja a fiú, hogy az az ember megkönnyebbülten felsóhajtott, hanem csupán ennyit: „A válla megrezdült, mint ha sóhajtana.” A fényképészekről véve a hasonlatot: lágyrajzú objektívet alkalmaz itt; nem éles, ügyési fényben ábrázolja alakjait.

Melyik volt ő?

Zenében, versben nem szokatlan, de prózai kötetben már szemet szúr efféle agyfáért szerkesztés: *Én voltam az* (kötet-cím), *Körülmények* (cikluscím), *Körülmények* (elbeszélés-cím), *Én voltam az* (elbeszélés-cím).

A két cím egymással vitázik, hiszen az egyik azt jelenti: vállalom, a másik: ki szeretné bújni a felelőség alól, a körülményeket okolva.

Mindkét elbeszélésben gyereke születik egy Géza nevű fiatalembernek. Nem kívánt gyereke, egy lánytól. A *körülmények* című elbeszélésben a megszülető gyerekről kiderül, hogy nem is Gézától származik; egy katonatársa lopja el az ő nevét, hogy nevet adjon a gyerekeknek.

A másik Géza viszont — az *Én voltam az* című elbeszélés Gézája — bevallja, hogy egy ágyban feküdt azzal a feketehajú lánnyal, aki aztán gyereket szült az ő számlájára.

De az *Én voltam az* mégis átfordul végül *Nem én voltam-ra*. Az elbeszélés utószavában egyszerre csak ezt olvassuk:

„Bevallom, hogy a fenti történetet csak kitaláltam, vagyis egyszerűen elképzelttem magamnak egy fickót, aki megírja az életemet. Egy olyan fickót, aki megírná, ha vele történt volna. Valakit, aki már csak öklendezni tud az összes művészetek hazugságaitól, valakit, aki nem cserélné el a sivár valóságot ezer kiagyalt történetért.”

Nem kevés bonyodalom néhány sornyi szövegben. Az *Én voltam az* nagy kitarulkozása odáig szűkül, hogy ő volt az, aki egy fickót kitalált. Ez a fickó azonban nem a maga életét írta meg az előzőekben, hanem Császár Istvánét. Hogy végre a sok kiagyalt történet után papíron legyen a sivár valóság.

Nem arról folyik már az érvelés, hogy ezt a kétszer is megírt gyereket ki hozta össze, és a bíróság előtt ki mondott igazat. Hanem arról, hogy az írói mesterségben mit is jelent az igazmondás. Helytállni, szint vallani — ezeket a tiszteletre méltó követelményeket mintha utólérte volna a történelmi kategóriák sorsa: az írók nem minden korszakban tudnak velük mit kezdeni.

Császár István így búcsúzik az elbeszélés végén, miután a történetet (és a gyereket) ennek a kitalált fiatalembernek a nyakába varrta: „Nyugodj meg nyájas olvasó... nem akarlak holmi megváltással zaklatni.”

Hogy a világmegváltást kizárja írói céljai közül, az rokonszenves gesztus. De mit hagy meg?

Hiú, badar beszéd

Egy időben azzal próbálkozott, hogy a szókat megragadja röptükben. Hogy ha olyan szereplő beszél, akinek semmi igaza sincs, legalább mondatainak lejegyzése legyen igaz.

Ugy látta, hogy az írók túlságosan irodalmi nyelven fogalmaznak, szereplőiket társalgási színdarabok vagy ismeretterjesztő könyvek stílusában beszéltetik. Nem járnak eredeti nyelvi források után.

Ő aztán nem sajnált időt, fáradságot, fölkereste azokat a helyeket, ahol spontán árad az élőbeszéd, a maga tisztátalan zavarosságában. Többek között egy iskolát és egy alkoholelvonó intézetet keresett föl.

Azok az emberek, akiknek szövegét Császár István a lehető leghívebben reprodukálja, általában nem társalogni szoktak, hanem monológot mondanak. Végtelen monológot, amihez valahogy hozzátartozik egy marokra fogott pohár is.

Mivel végtelen a szöveg, akárhonnan ki lehet belőle venni egy szakaszt. Legyen például ez a részlet a tanár szövegéből: „Na most akkor utána az igazgatóhelyettesnő még egy megjegyzést tett az én munkámról

Még hozzá azt, hogy azt mondja hogy hát engedjék meg neki hogy ő is tegyen egy megjegyzést a munkámról, annyit hogy amikor azt mondja én munkát végeztetek a gyerekekkel akkor én általában azt szoktam mondani, hogy csináljuk meg MERT AZ IGAZGATÓ NÉNI KÉRI VAGY AZ IGAZGATÓ ÚR KÉRI, hogy ezt meg kell csinálni.

És azt mondja hogy inkább az lenne a helyesebb ha azt mondanám a gyerekeknek hogy GYERTEK CSINÁLJUK meg és nem pedig azt hogy kell csinálni valamit hanem azt mondja ITT MINDEN ÚGYIS A MIENK

Hát úgy csináljam meg hogy azt mondom gyertek csináljuk

És ne azt mondom hogy meg kell csinálni hanem természetes dolog hogy ezt csináljuk meg ugye”

Az ember evvel a nagy sebével

Bokáig, térdig süllyedünk a tocsogós monológba, amelyet egy tanár (vagy volt tanár?) ömleszt önigazolással. Az az iskolai szöveg, amit idéz, akkor is elég bővizű, ha a hozzáragasztott azt-mondja-hogy-okat elhagyjuk belőle.

Még tökéletesebb monológ Váry Félix festőé, vagyis a *Hiú, badar beszéd* című elbeszélés szövegének 95 százaléka. (Az öt százalékat a fejezetcímek teszik ki, amik bevallottan Császár István hozzátételei. Meg a bevezetés, aminek lényeges közölnivalója ennyi: „Tehát ami itt következik, az színtiszta valóság...”)

Ezek után már fölösleges, hogy hosszabban belehallgassunk a *Hiú, badar beszéd* valóságába. Elég lesz ennyi:

„hallgasd meg ezt a Beethoven, ez az antialkoholizmus! ezt jobban szereti az ember, ez az igazság, mint azt a hamisított bort, amit ott az a sok szerencsétlen töltöget, akiket sajnálok tulajdonképpen.

akik úgy jönnek! »művész úr, művészkém, nem tudsz adni egy tízest?»

»adok, tessék, parancsolj!«
egy tízest adok, mert akkor megúszom a dolgot, érted? mondom! »pajtikám, sietnem kell, egy tízes itt van, megyek«, és jó vagyok

neki, én vagyok az aranyember, de; de ezeket a helyeket elkerülöm, be sem megyek.”

Kétségtelen, hogy ez finomabb, érzékenyebb reprodukálása az alkoholista szövegelésnek, mint — mondjuk — Petőfi verse, a maga műfajában elsőrendű *Ivás* közben.

De errefelé nem lehet tovább menni. Akár magnetofon vette föl Félix úr szövegét, akár az író munkálta ki ilyen magnetofonszerűvé, olyan beszűkült „valóság-nak” az ábrázolása ez, amiből húsz oldalnyi érdekes, de több már elviselhetetlen. Isten mentse az irodalmat attól, hogy ennek a parttalan redundanciának hű tükrözését vállalja föl.

Tarnay elhajózik

Valami ilyen abszurdumot fejt ki neki Tarnay nevű doktor barátja a városligeti Gundelban, egy nagy italbolti őrző közbeeső állomásán. („A vonat minden megállóhelyen megállt”)

Tarnay szerint az irodalom így semmisíthetné meg önmagát: „Ki kéne választani egy átlagembert — akárkit —, és pontosan feljegyezni háromszázhatvanöt napját. De egészen pontosan. A fogmosást meg azt is, hogy hány papírral törölte ki az ülepét. Mind a háromszázhatvanöt napot leírni, még akkor is, ha egyformák. Mikor készen lenne a könyv, mindenkit köteleznének az elolvasására. Az iskolásoknak ebből kéne felelni. Ebből vizsgáznának az egyetemi felvételizők. A rádió naponta kétórás műsorban felolvasatná a leghidegebb hangú bemondóval, és ilyenkor még az utcán is hangszórók üvöltének, hogy a járókelők se maradjanak ki a gyönyörűségből. És ezt mindaddig kéne csinálni, amíg az emberek megrohadtának a saját értelmetlenségüktől, és nem tudnának úgy élni, ahogy eddig.”

Fejforgás

Tarnay nem ezt a javasolt dögunalom regényt élte. Nem a regény műfaját pusztította el, hanem saját magát, szabályos századfordulós kispolgári tragédia stílusában. De előbb végigjárta barátjával, a másik íróval az otthonait: talponálókat. Saját találmányú apokrif nevükön hívta őket: a Madách téri Akváriumot, az Akácfa utcai Bartók termet, a Hársfa utcai Babaszobát.

Aztán még szippantott egy adag frissebb levegőt a Duna-parton.

„A hajóállomás kantinjában »friss tavaszi sör« ittunk, és a korlátra könyökölve néztük a vizet. A közelben állt egy uszály, román zászlóval. Fehér deszkakabin a végében. Vas-kos öregember kötélre kötött vödörrel ügyesen vizet meregetett a folyóból. Kiterített ruhák száradtak a kabin előtt, az ablakban félrehúzott függönyök között muskátlik piroslottak, és a fedélzeten egy bozontos fekete kutya szaladgált.

— Elmenni — mondta Tarnay. — Hajóra kéne szállni...”

Furcsa lelki mocorgások. Mintha a tiszta, nyers színek: fekete kutya, fehér olajfesték, zöldlevelű piros muskátli menedéket adhatnának. Mintha uszályon nem lehetne valaki merev részeg.

Tarnay már csak sejtelem formán fogja föl, miért kellett neki még egyszer megnézni ezt az uszályt. S hova is akar elhajózni...

17 SZÁZALÉKUK

TÖRZSGÁRDATA TAG

A Fővárosi Tanács Munkaügyi Főosztálya a közelmúltban 50 — különböző népgazdasági ágba tartozó és cigányokat jelentősebb számban foglalkoztató — budapesti munkáltatónál végzett felméréseket. Tapasztalatairól jelentést készített, amelynek megvitatását a Fővárosi Cigány Koordinációs Bizottság is napirendre tűzte. Ez az áttekintés is annak a sokoldalú törődésnek a megnyilvánulása, amellyel ez a testület e fontos társadalompolitikai kérdést kezeli, hogy felgyorsuljon a cigányok beilleszkedésének folyamata, hogy ma még fennálló hátrányuk tovább csökkenjen.

A hasonló céllal eddig elkészült helyzetképek — mint például a fővárosi cigány fiatalok pályairányítási és szakképzési helyzetét vagy a cigány lakosság kulturális ellátottságát bemutató elemzések — és a munkavállalásukat érintő közvetlen tapasztalatok segítségével további olyan ismeretek birtokába jutottunk, amelyek érvekkel szolgálnak a helyzetük megítélésében tapasztalható szélsőséges vélemények vitatására, megcáfolására.

Annak ellenére, hogy a cigányok arányszáma Budapesten kisebb, mint országosan, és foglalkoztatottságuk, életszínvonaluk, iskolázottságuk — de lakásviszonyaik is — valamelyest kedvezőbbek mint másutt, a „cigánykérdés” Budapesten sem kisebb jelentőségű, mint az ország más részében. Becslések szerint a fővárosban és Pest megyében kb. 50 ezer cigány él. Közülük mintegy 8—10 ezer azoknak a száma, akik Budapest környékén laknak, de a fővárosban vállalnak munkát. Korábbi felmérésünk szerint a Budapesten élő cigányok közül a munkaképes férfiakkal foglalkoztatottsági szintje igen magas, lényegében azonos a nem cigány férfiakéval. A cigány nők foglalkoztatottsága ebben az összehasonlításban alacsonyabb ugyan, de még így is megközelíti a 75—80%-ot.

Munkába állásuk lehetőségei — képzettségi színvonaluktól függően — szinte korlátlanok, és alig különböznek a hasonló felkészültségű, nem cigány dolgozókévtől. Ezek a tények nyilván nem választhatók el a főváros általános munkaerőhelyzetétől — ezen belül is a fizikai munkások iránti nagymértékű kereslettel —, ami természetesen megkönnyíti és szélesíti

foglalkoztatásuk lehetőségeit. Ennek ellenére nem állítható — főleg pedig nem jellemző —, hogy alkalmazásukra csak „kényszerből” vagy a „jobb híján” elve alapján kerül sor.

A vizsgálat tapasztalatai éppen azt igazolták, hogy a foglalkoztatásuk körülményei, teljesítményük, magatartásuk és munkához való viszonyuk — bár tartalmaznak sajátos vonásokat — alig különböznek nem cigány társaikétól. A vizsgálatot végzők munkáját több helyütt nehezítette a nyilvántartás hiánya. Egyes munkáltatók ebben is valamiféle megkülönböztetést vélnek felfedezni, és nem akarják külön kezelni a cigány dolgozókat, vagy nem tulajdonítanak jelentőséget a velük való kiemelt foglalkozásnak.

A vizsgált 50 munkáltatónál a foglalkoztatottak összlétszáma 82 000 fő volt, köztük 3100 volt cigány (26%-uk nő). Több mint 90%-uk fizikai munkakörben (mint betanított és segédmunkás) dolgozott, ami azt mutatja, hogy bár létszámuk növekszik, és a választott szakmák köre is bővül (van már cigány származású autószerelő, esztergályos, szerszámkészítő, cipész és könyvkötő is), még mindig rendkívül kevés közöttük a szakmunkás. A vizsgált területeken dolgozó cigány szakmunkások többsége a felnőttképzés keretei között szerezte képesítését 35 különböző szakmában. Többségük lakatos, kőműves, gépkezelő, fonó, hegesztő, festő, gépkocsivezető.

Öröndetes, hogy évről évre növekszik a munkáltatók által biztosított lehetőségekkel élő, az általános iskolát, illetve annak valamelyik osztályát befejező cigány dolgozók száma. A vizsgálat időpontjában és a vizsgált területeken 164-en jártak általános iskolába és 9-en középiskolába (volt egy egyetemi hallgató is). 56-an tanultak mesterséget különböző szaktanfolyamokon.

A vállalatok vezetői társadalmi kötelezettségéből — de jól felfogott helyi érdekekből következően is — sokoldalúan törődnek cigány dolgozóik munkahelyi beilleszkedésével, keresik azokat a módszereket, amelyek a legeredményesebbek. Gyakori például, hogy bizalmat jelölnek ki, akinek feladata az ügyükkel való kiemelt foglalkozás és törődés. Az újonnan belépett cigány munkavállalókat a be-

tanulás időtartamára általában régi dolgozók mellé osztják be, vagy brigádokban helyezik el. Később, ha valamely okból nem érzik jól magukat az adott helyen, vagy képességeik szerint esetleg alkalmasabbnak bizonyulnak más munka elvégzésére, új munkaterületet keresnek számukra.

Mindezen körülmények együttes hatására a beilleszkedés folyamata felgyorsult. Egyre gyakrabban találkozni hosszabb munkaviszonnyal rendelkező vagy rövidebb időtartamra, rendszeresen munkát vállaló cigányokkal. Ennek következtében csökken a „tavasztól ősziig” munkát vállalók és a munkaviszonnyal egyáltalán nem rendelkezők száma. Esetenként előfordul igazolatlan hiányzásaikat a legtöbb munkáltatónál — családi, szociális, illetve lakáskörülményeik megszeméző figyelembe vételével — részben fizetés nélküli szabadság utólagos engedélyezésével, részben a kiesett idő ledolgoztatásával oldják meg.

A vállalatok többsége különböző intézkedésekkel, juttatásokkal segíti a cigány dolgozók munkahelyhez kötődését: pl. belépéskor ún. „megélhetési előleget” folyósítanak részükre, gyerekeiket a szakmunkásképzésnél előnyben részesítik, a már huzamosabb ideje dolgozóknak lakásépítési kölcsönt biztosítanak.

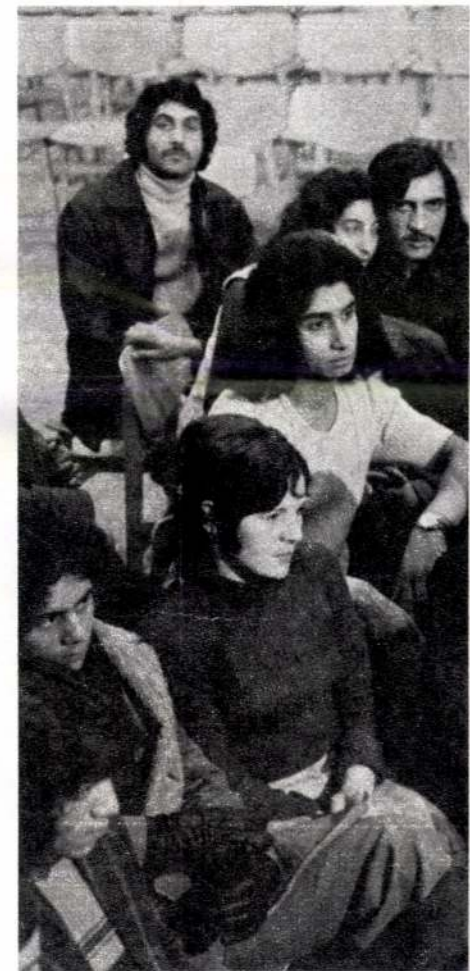
Tapasztalataink szerint a vállalatoknál érvényesül az „azonos munkáért, azonos bért” elve, így a cigány dolgozók keresete — a munkateljesítménytől függően — a többi dolgozóéhoz hasonlóan alakul. Az esetleges eltérések abból adódnak, hogy körükben gyakoribb a keresetsökkentő fizetés nélküli szabadság és a betegállomány. Tekintettel arra, hogy többségük nagycsaládos, keresetük növelése érdekében a gazdasági vezetők ösztönzik őket ezeknek a kieséseknek az elkerülésére vagy legalábbis csökkentésére.

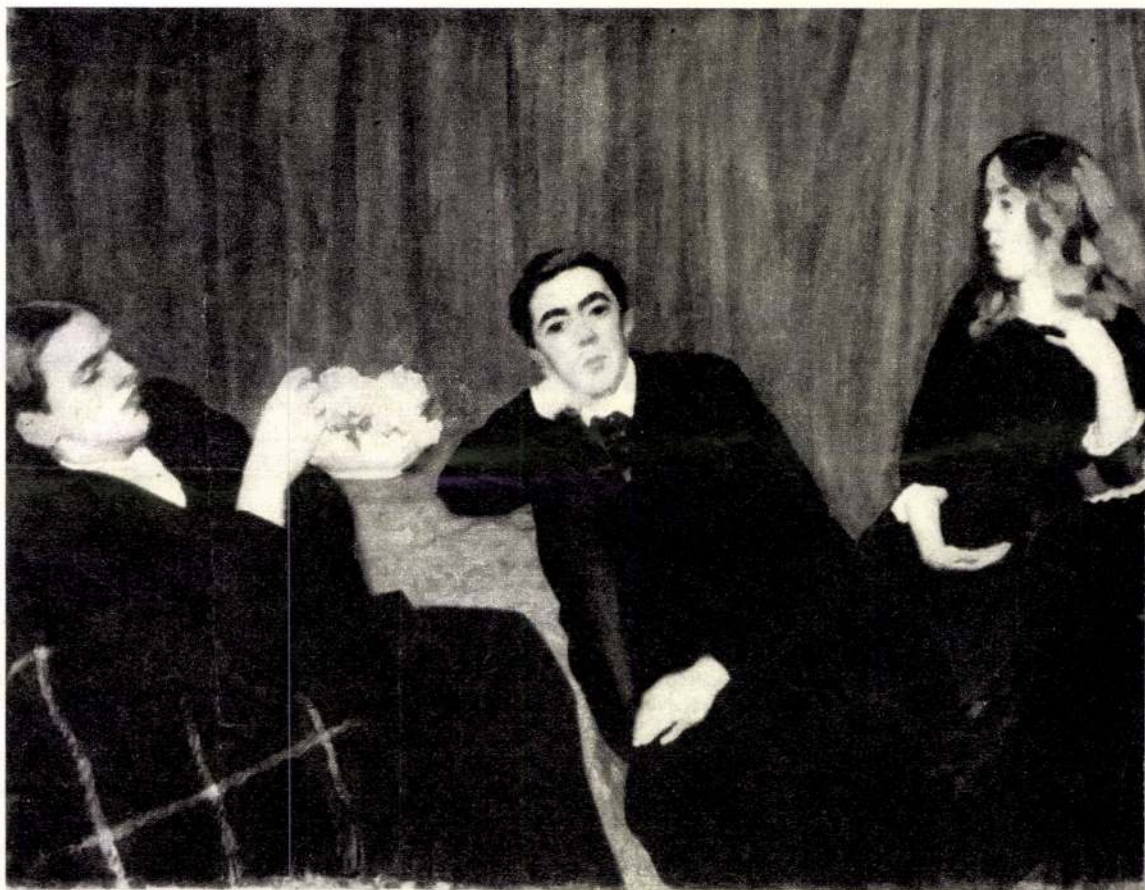
A vizsgált munkáltatóknál foglalkoztatott cigányok személyi alapbérének havi átlaga 2700 Ft volt. 95%-uk átlagkeresete 1800 Ft felett, ezen belül 88% havi átlagkeresete 2200 Ft felett volt. Ez utóbbiak között szerepelt 221 olyan dolgozó, akinek átlagkeresete elérte vagy meghaladta a havi 4000 Ft-ot.

A szakszervezet és a KISZ munkaterveiben a cigány dolgozókkal való

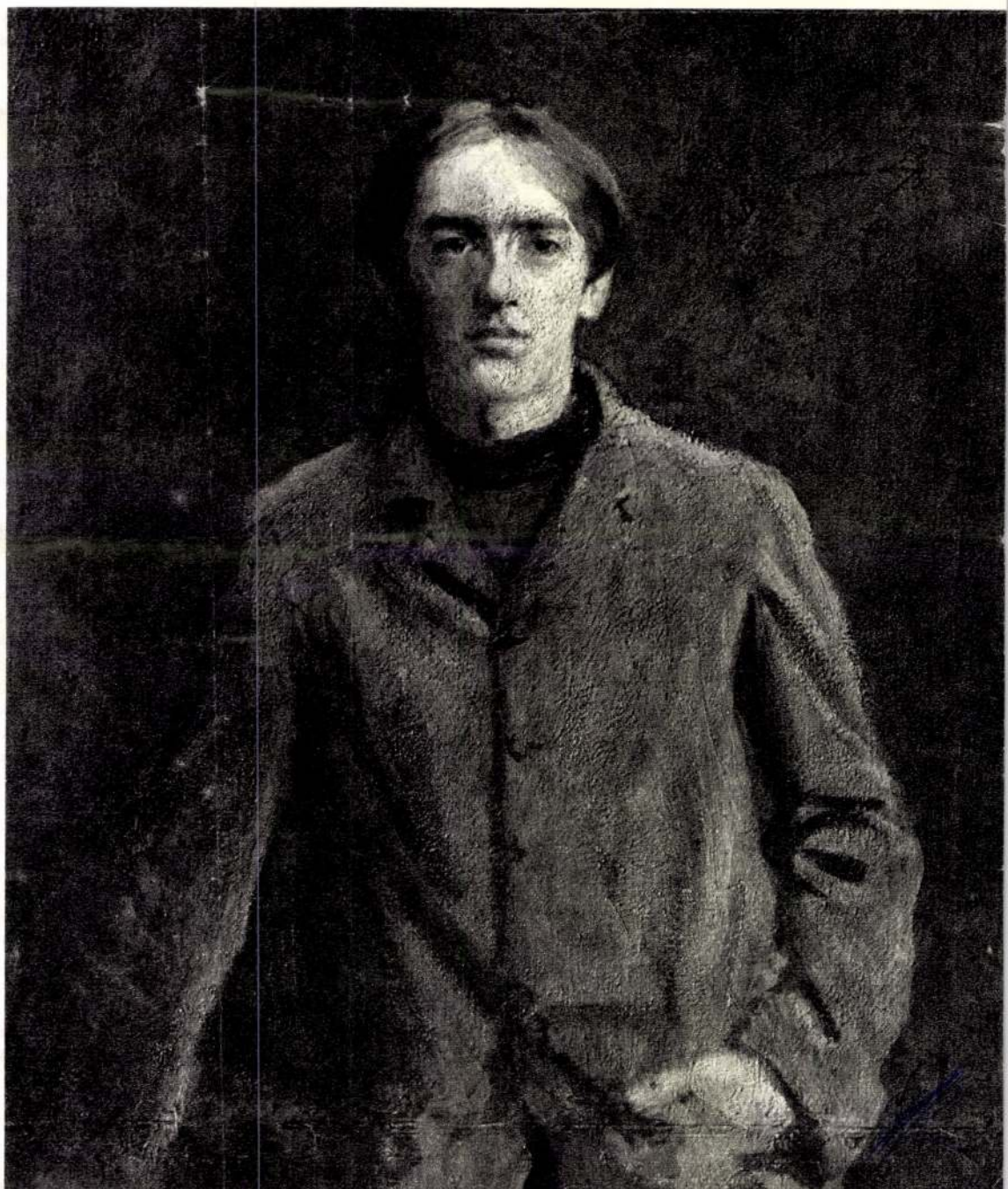
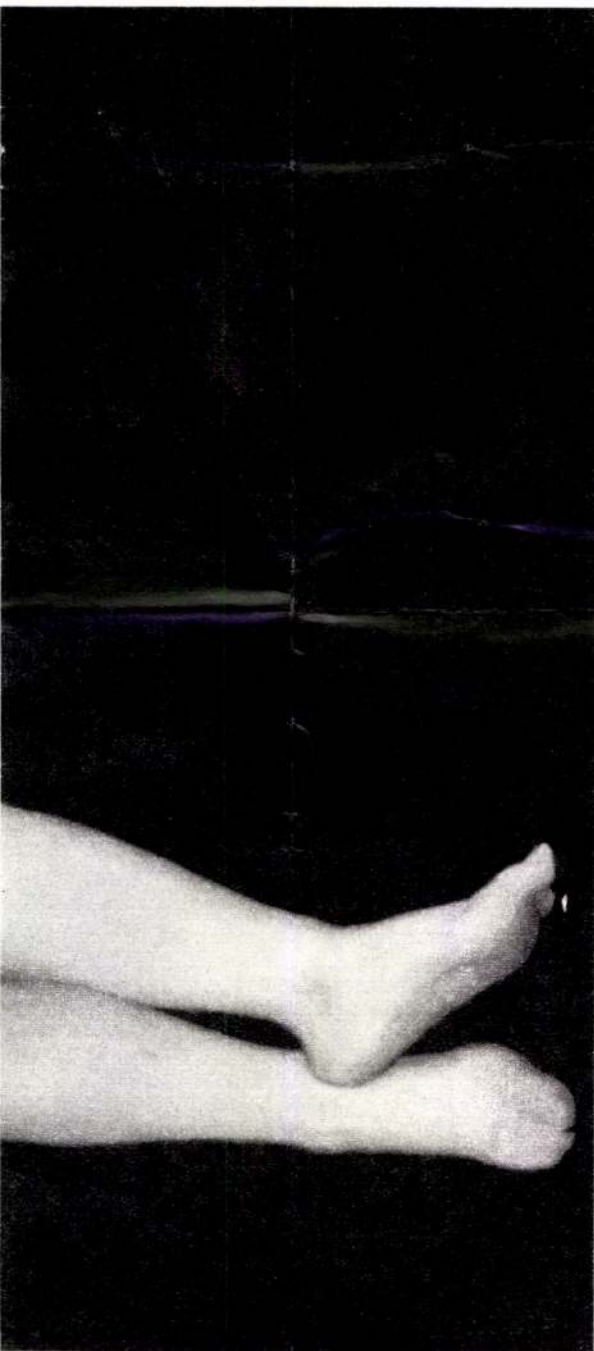
Egy munkásszállás klubjában

Hármas arckép, 1911.

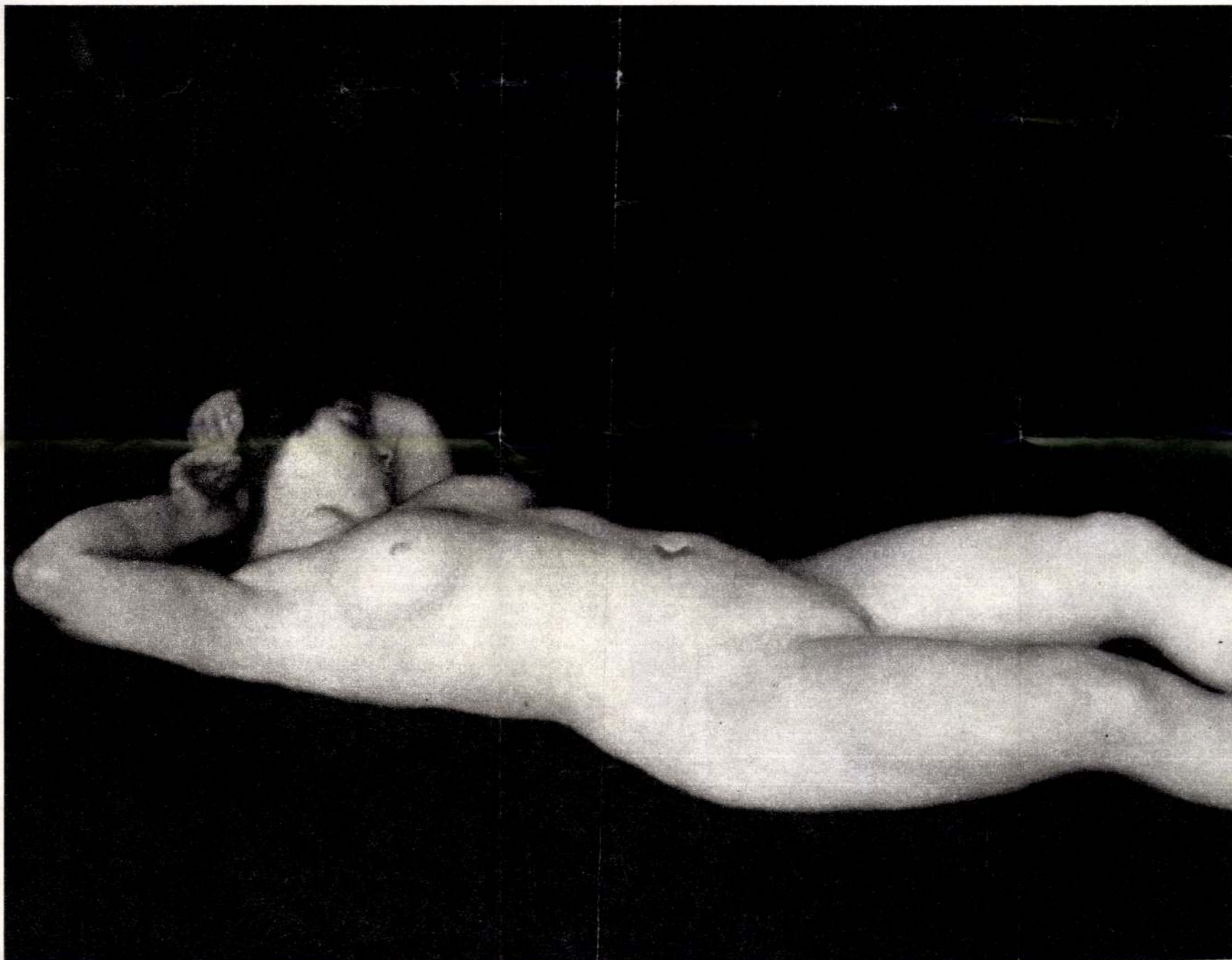
Béni, 1906.

Napos délelőtt, 1905.

Női akt, 1912.

resszionizmust — bár megkésve — a magyar festészetnek is meg kellett emésztenie. Az érdekes — és a jelentős — azonban az, hogy Ferenczy úgy építette munkásságába s ezáltal a magyar művészetbe is az impresszionizmus vívmányait, hogy nem olyan impresszionista lett, mint Monet vagy Pissarro voltak a múlt század hetvenes éveiben. Rá már hatott az expresszionizmus — a szinte nyers színek élénk kontrasztjával, a kifejezésre koncentrááló összenyomással.

Németh Lajos okkal mutat rá arra, hogy Ferenczy Károly eljutott a festői látásmód kortársi fokára, de azt a lépést, amit a korszak legnagyobb egyénisége, Gauguin tett meg, már nem tudta megtenni. Ady egy 1906-ban írott cikkében zseniális érzékkel veszi észre Gauguin művészi újítását: „síkokban lát” — írja róla. Ferenczy azonban hiába érkezik pályája csúcsára, nem lesz síkokban festővé. Visszakanyarodik a reneszánsz idején kialakult hagyományos festői modelláláshoz. Ebben a szellemenben — az impresszionizmus eredményeit azonban nem feledve — születnek az életmű záró darabjai: *Béni arcképe*, a gyermekeit ábrázoló *Hármas arckép*, a *Női akt*.

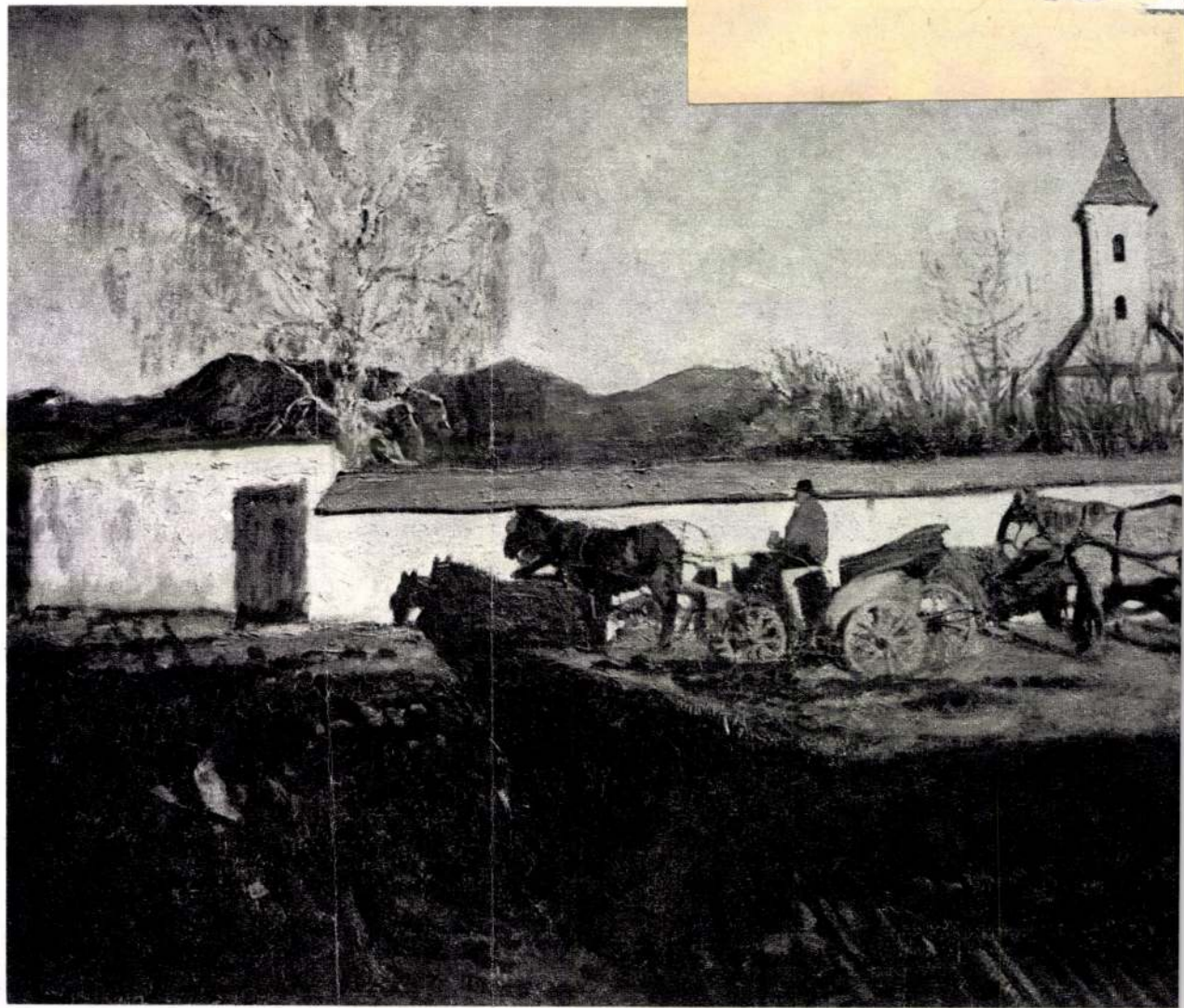
Vadas József

Festőnő, 1903.

Ettől kezdve folytat rendszeres, de egyetlen iskolához vagy mesterhez nem köthető festészeti tanulmányokat. Első korszaka még a kor legjelentősebb hazai festőjének és legfontosabb nemzetközi irányzatának, Hollósy Simonnak és a naturalizmusnak a hatását mutatja. Finom színekkel fest meg kavicsot dobáló fiúkat, virágokat gondozó leányokat. A koloritnál azonban lényegesebb akkori piktúrájában a rajz. A látszólag esetleges, az élet véletlenjeit idéző beállítás ellenére a háttér és a figurák kom-

Márciusi est, 1902.

pozíciójának szembesítésével ad drámaiságig feszes ritmust képeinek. Naturalizmusa, bár az élet reális tényeit fogalmazza meg vásznain, nem zolai; óvakodik a sötét motívumoktól — a sötét színektől és a sötét helyszínektől. Zsánerszerűségbe hajló idill hatja át már korai műveit is.

A századfordulón — rövid időre — a szecesszió hatása alá kerül. Pontosabban: szecessziós elemek jelentkeznek szimbolikusnak is tekinthető ekkori képein. A váltás megfigyelhető a színvilágban: sejtelmes kékek, fojtó lilák, titokzatos vörösek tolakodnak a pasztell sárgák és tiszta kékek helyére. Megváltozik ecsetkezelése is: a szálkássáig vonalas előadásmódot széles vonások és átetsző tónusok váltják fel. S persze, új tematika: Ferenczyt bibliai témák foglalkoztatják, amint azt a *Józsefet eladják testvérei*, *A három királyok* vagy az *Ábrahám áldozata* mutatja. Nem a vallásos, sokkal inkább az új világ szokatlanul heves ritmusát idegeiben érző ember félelmeit örökítik meg ezek a bibliai történeteket feldolgozó művek.

1896-ban telepedik le Nagybányán, ebben a Kárpátokhoz közeli kisvárosban, ahol Réti Istvánnal együtt megalapítja a nevezetes művésztelepet. Nemzedékek nőnek majd itt fel; olyanok, akik követik Rétit és Ferenczyt, s olyanok is, akik elfordulnak tőlük. De mind a hűséges tanítványoknak, mind a hűtlen újítónak nagy szerepük van: belőlük — az ő életműveikből — épül fel szinte

az egész huszadik századi magyar festészet.

Am nemcsak az újabb magyar képzőművészet kezdődik Nagybányán, hanem Ferenczy Károly piktúrája is itt alakul ki. Már az itt készült bibliai kompozíciókon is nagy hangsúlyt kap a táj, amely a következőkben önálló szerephez jut. Ferenczy rendszeresen jár a környéket festeni. Nemcsak mint téma, de mint helyszín is fontos a táj. Miként a folyókat, dombokat festő francia impresszionisták, a Nagybányán megtelepülő Ferenczy Károly is azzal távolodik el leghatározottabban a múlt századi piktúrától, hogy tájban — s nem műteremben — festi meg a tájat. A tiszta levegőjű és napfényes vidéken magától értetődően kerülnek előtérbe az élénk színek. Élénkség helyett tisztaságot is mondhatunk, hiszen a feketével és barnával kevert színek korszaka után Ferenczy vásznain keveretlen sárgák, zöldek, kékek, vörösek ragyognak. Az impresszionizmuson nevelkedett festő már nem a vászon felületén állítja elő a motívumok, tárgyak, személyek színeit, hanem a néző szemében állnak össze az egymás mellé tett kékek, vörösek, barnák, lilák vibrálóan eleven látvánnyá. A természetben felszabaduló életörömmek a megnyilvánulása *A festőnő*, az *Október*, a *Napos délelőtt*.

Amikor Ferenczy ezeket a képeit festette, már elvirágzott az impresszionizmus. Akkor indult útjára a Fauves-ok révén az expresszionizmus. A történelem logikája: az imp-

Nagybányától az expresszionizmusig

Holnap megnyílik az Új Magyar Képtár

Évek óta készülő és nehezen várt nagy eseménye következik el holnap művészi életünknek. Holnap délben nyitják meg az Andrássy úti régi Múcsarnok II. emeleti termeiben az *Új Magyar Képtárat, az élő magyar művészet múzeumát.*

A Szépművészeti Múzeum gyűjteményeinek kiegészítője lesz ez az új képtár, mégis valósággal új múzeumot kellett alapítania Petrovics Eleknek. A legkülönbözőbb nehézségeket és akadályokat kellett leküzdenie a Szépművészeti Múzeum lelkes igazgatójának, amíg ezt a nagyszerű tervét megvalósíthatta.

Az új gyűjtemény az élő magyar művészetet mutatja be. Természetesen nem az élő művészek munkáit kell ez alatt érteni, hanem azokat az irányokat, amelyek élnek, hatnak, nincsenek lezárva, fejlődnek, az életbe kapcsolódnak és lényeges tényezői a mai Európa művészetének is. Természetesen nagyrészt élnek ennek a művészetnek munkásai is, bár van néhány fájdalmas kivétel, éppen a legújabb törekvések képviselői között is.

Nagybányával kezdődik az új múzeum anyaga. Ferenczy Károly csodálatosan szép gyűjteménye mutatja a kiindulási pontot, hogy aztán végigvezetve az utolsó három-négy évtized anyagán, beszámoljon a legmodernebb törekvésekről is. Ezeket különösen a grafikai terem mutatja meg hiánytalanul. Bámulatatos, szinte bravúros munka volt ennek a teremnek rendezése, anyagának összeállítása.

„Amilyen kevésbé feladata egy múzeumjellegű gyűjteménynek, hogy propagandát csináljon új irányzatok mellett, éppen olyan kevésbé zárhatja ki falai közül az élő művészet képtára napjainknak jellemző törekvéseit.” – Ezt írja Petrovics Elek az új múzeum katalógusának előszavában, majd néhány mondat után így folytatja: „Minden elvi szempontnál fontosabb, hogy olyan képet adjunk újabb festészetünkről, amely méltó hozzá és magyart és idegent meggyőz ennek a festészetnek súlyáról és komolyságáról.”

A múzeum igazgatója túlzottan szerény, amikor ezeket írja. Ennél a kis modern grafikai gyűjteménynél magasabb nívójút ma egyetlen európai ország művészi terméséből sem lehetne összeválogatni.

Aminthogy az egész múzeum azt bizonyítja, hogy az élő magyar képzőművészet teljesen egyenrangú Európa bármely nemzetének élő művészetével. És hogy ezt ilyen nehéz körülmények között (a múzeumnak alig való szobákban minden kép felakasztása külön súlyos probléma volt, az egyszer befejezett rendezést újra kellett kezdeni, új falakat kellett húzni stb., stb.) – szóval, hogy ilyen körülmények között sikerült ezt bizonyítani, ezért nagy-nagy hála illeti Petrovics Eleket és azokat, akik őt ebben a munkájában segítették.

32 Budapestnek holnaptól kezdve új múzeuma van, az idegeneknek új kincset mutogathatunk. És remélhetjük, hogy lesz ennek a múzeumnak egy nagy gyakorlati haszna is. Megtanítja a magyar műgyűjtőket arra, hogy milyen értékes az új magyar művészet, nevelni fogja a gyűjtőket és buzdítja őket arra, hogy gyűjteményeiket a magyar művészek alkotásaival gazdagítsák.

Magyarország, 1928. október 30.

Miklósfi Ernő: Művészet, Gazdaság
Bp. Corvina 1977.

Nyolcvan év magyar művészete a Műcsarnokban

Milyen igazunk volt, amikor a Műcsarnok minden kiállítása alkalmából a művészbékét követeltük! Íme, a béke első fuvallatára a régi nagy műcsarnoki tárlatok hangulata árad a termekben, öröm és gyönyörűség végigmenni a ma megnyíló kiállításon. Pedig most még elháríthatatlan akadályok kötötték a rendezők kezét, nem alkothattak tökéleteset – de a hiányokról már csak azért sem beszélünk, mert hiszen ennek a kiállításnak nemes szociális céljai vannak, minden jövedelmét a művésznyomor enyhítésére fordítják. És mért beszéljünk a hiányokról, mikor annyi dicsérnivalót találhatunk?

Két részből áll a kiállítás. Az egyik (az első nagy és a hozzá csatlakozó két oldalteremben) a múltat mutatja, a magyar képzőművészet úttörőinek munkáit. *Barabástól* kezdve a nyolcvan éves múlt valamennyi ragyogó neve szerepel itt, fő hangsúllyal *Munkácsy, Paál, Lotz, Benczúr, Szinyei, Strobl* Alajos három csodálatos márványportréja külön esemény.

Az élők élén jár s átvisz a múltból a jelenbe Ferenczy Károly és Rippl-Rónai kincses kollekcója. Magántulajdonban levő képeiket, amelyeket máskor nem láthat a nagyközönség, ide el kell jönni mindenkinek megnézni.

Az élő művészek munkáit az egyes művészcsoportok gyűjtötték. Egy képet vagy szobrot küldhetett mindenki – s ezt az egyet sokan szerencsésebben választhatták volna ki. De ezért a művész felelős, a kiállításnak külön érdekessége marad az, hogy valamennyi művészi irány egyformán képviselve van, egyenlő fegyverekkel vehetik fel a harcot a közönség elismeréséért.

Termek sorrendjében a kiválóbb művek következő alkotóit jegyeztük fel: *Beck Ö. Fülöp, Csók István, Zádor István, Pásztor János, Turmayer, Ruzickay György, Pátzay Pál, Varga Oszkár, Schubert Ernő, Wosinszki József, Vaszary János, Csontváry, Kernstok Károly, Czóbel Béla, Kmetty János, Paizs Goebel Jenő, Derkovits Gyula, Perlrott-Csaba, Egri József, Molnár C. Pál, Bornemissza Géza, Aba Novák, Medgyessy Ferenc, Berény Róbert, Szőnyi István, Márffy Ödön, Bernáth Aurél, Lakatos Artúr, Hatvany Ferenc, Fényes Adolf, Iványi Grünwald Béla, Udvary Pál, Feszty Masa, Perlmutter Izsák.*

Az anyag összegyűjtéséért Majovszky Pált, az ízléses rendezésért Petrovics Eleket illeti őszinte elismerés. Kár, hogy a Képzőművészeti Társulat nagyon hangsúlyozza, hogy a kiállítás csak kivétel, mert csak „kivételképpen tettek eleget a művészcsoportok együttes kívánságának”.

Magyarország, 1932. február 21.

Mikulyfi Ernő: Művészet, Budapest
Bp. Corvina 1977

80 **Modern építészeti kiállítás**

A modern építészek világszövetségének, az úgynevezett CIRPAC-nak magyar szekciója kiállítást rendezett a Tamás Galériában, s ezen a kiállításon érdekes módon propagálja az új építészeti világstílust. Fényképekkel és fotomontázsokkal illusztrált statisztikai táblákon mutatják be, a laikus közönség részére is könnyen érthető módon, hogy mik az előnyei a korszerű kis lakásnak, milyen az igazán praktikus lakásberendezés, milyen a modern építőtechnika, mik a városépítés új elvei, milyenek a legideálisabb módjai a város terjeszkedésének, általában a modern építés minden problémáját bemutatják, és egyúttal érdekesen és meggyőzően kritizálják a régi elvek szerint való városrendezést és lakásépítést.

A statisztikai táblák mellett bemutatják a modern építészet magyarországi eredményeit, az új stílusban épült villákat, nyaralókat, gyárat, de talán legérdekesebb része a kiállításnak az a néhány tábla, ahol a régi elvek szerint készült építési terveknek modern ellenterveit mutatják és ezzel bizonyítják, hogy ugyanazt a feladatot tökéletesebben, racionálisabban lehet az új elvek szerint megoldani.

A kiállítás anyaga valószínűleg érdekes vitát fog megindítani.

Magyarország, 1932. március 5.

Ferenczy Károly

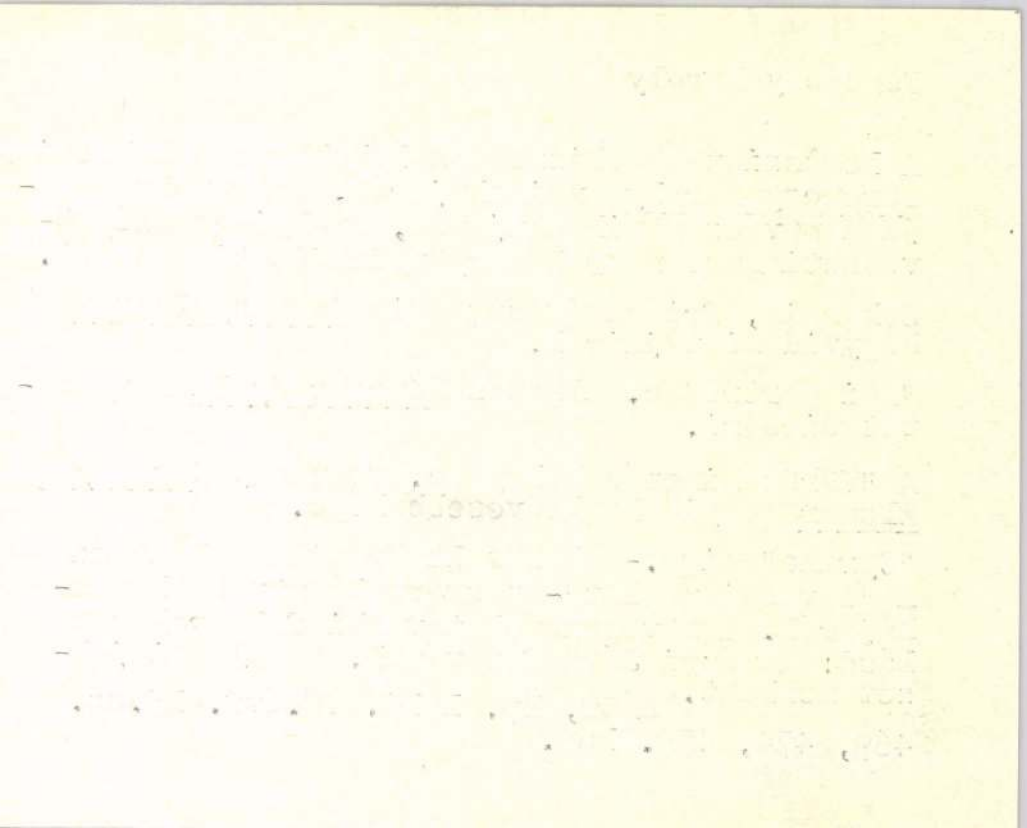
A legőszintébb elismeréssel kell megemlékezni Ferenczy Károly női aktjáról, mely méltó párja a művész másik aktjának, amelyik a Szépművészeti Múzeum falán gyönyörködteti a nézőt,

Sok szin, frissesség sugárzik Bosznay István hegyvidéki tájairól,

"Női portré" c, alkotás Benczur Gyula művésztét dicséri.

A "Vörös kimonós hölgy" c. festmény Germány Elemér egyik legkedvesebb képe.

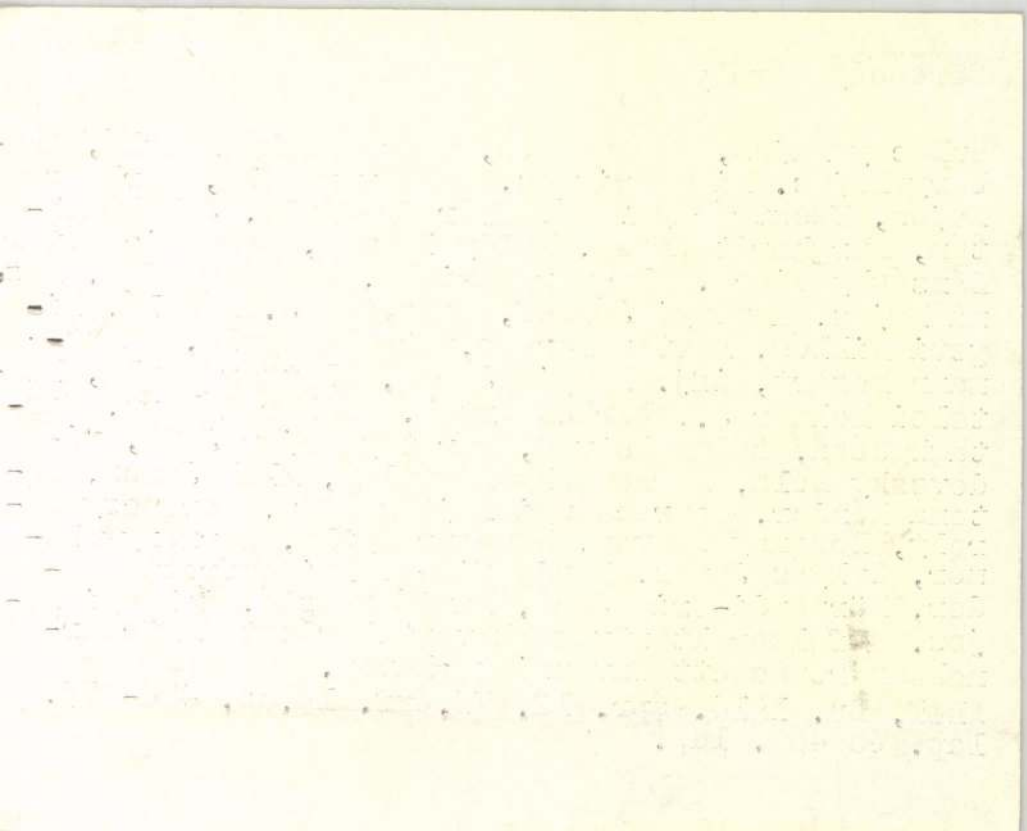
"Cyrano" sign.-val közölt kritika méltatása A "Tavaszi tárlat"-on szereplő művészek munkájáról. A művésznevek további felsorolását lásd: Reményi József nevénel, az alanti jelzet mellett. ÉLET, Bp. 1914. VI.évf. 15.sz. 469, 474, 475. lap.

Ferenczy Károly

Gulácsy Lajos, Barta Ernő, Mednyánszky László, Zombory Lajos. Kimm Frigyes, Moldován Béla, Barkász Lajos, Vesztróczy Manó, Várady Gyula, Jakab Zoltán, Burghardt Rezső, Páldy István, Dobrovic Péter, Bánsághy Vince, Klammer Mariska, Lechner Ödön, Kozma Lajos, Reményi József, Beszédes J. László, Ligeti Miklós, Marton Ferenc, Stetka Gyula, Rottmann Mozart, ifj. Kampis János, Glatte Gyula, Pentelei Molnár J., Berkes Antal, Nádler Róbert, Vastagh Géza, Zádor István, Baróthy Major Jenő, Vidovszky Béla, Karlovszky Bertalan, Kléh János, Kátóna Nándor, Szmrecsányi Pajtás Ödön, Ferenczy Károly, Bosznay István, Benczur Gyula, Germány Elemér, Gulyás János, Hende Vince, Leidenfrost Sándor, Körmendi-Frim Jenő, Kandó László, Szlányi Lajos. Axfelsorolt művészek vettek részt a Műcsarnokban rendezett Tavaszi tárlaton.

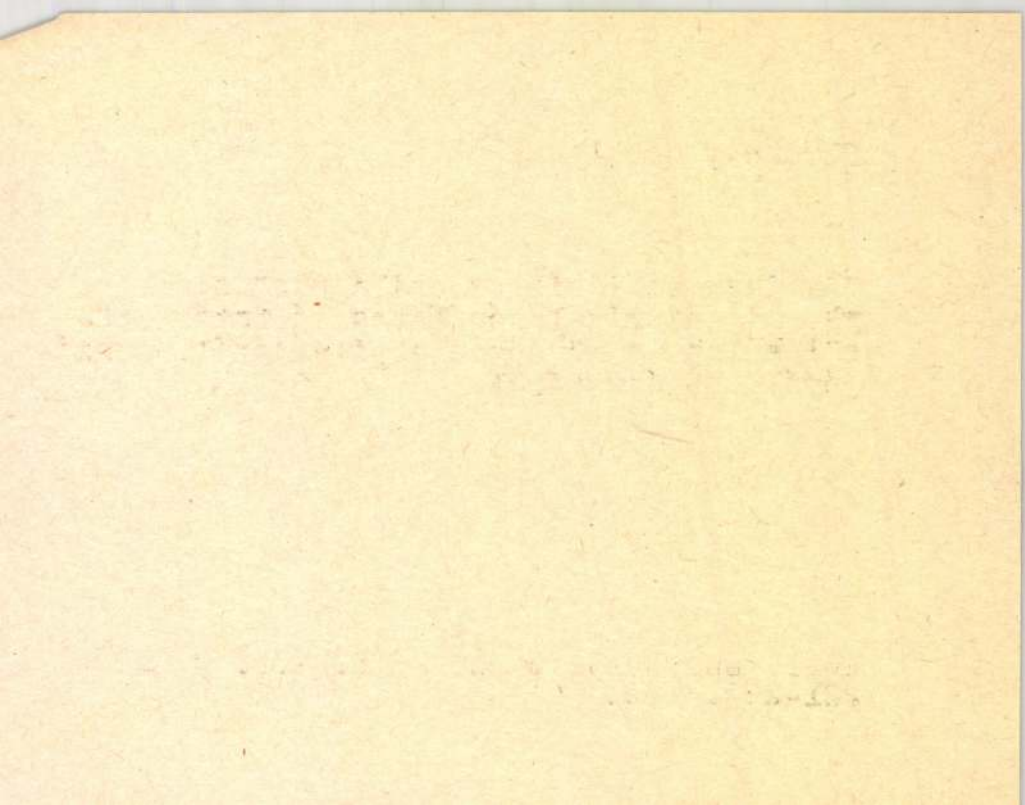
ÉLET, Bp. 1914. ápr. 12. VI.évf. 15.sz. 474-475. lap. és 469. lap.

Ferenczy Károly

"Az impresszionizmus epilógusa" címmel
yk. signaturával részletes méltatást kö-
zöl a lap a művész életpályájáról, munká-
járól, művészetéről.

ÉLET, Bp. 1913. márc. 2. V. évf. 9. sz.
281-282. lap.

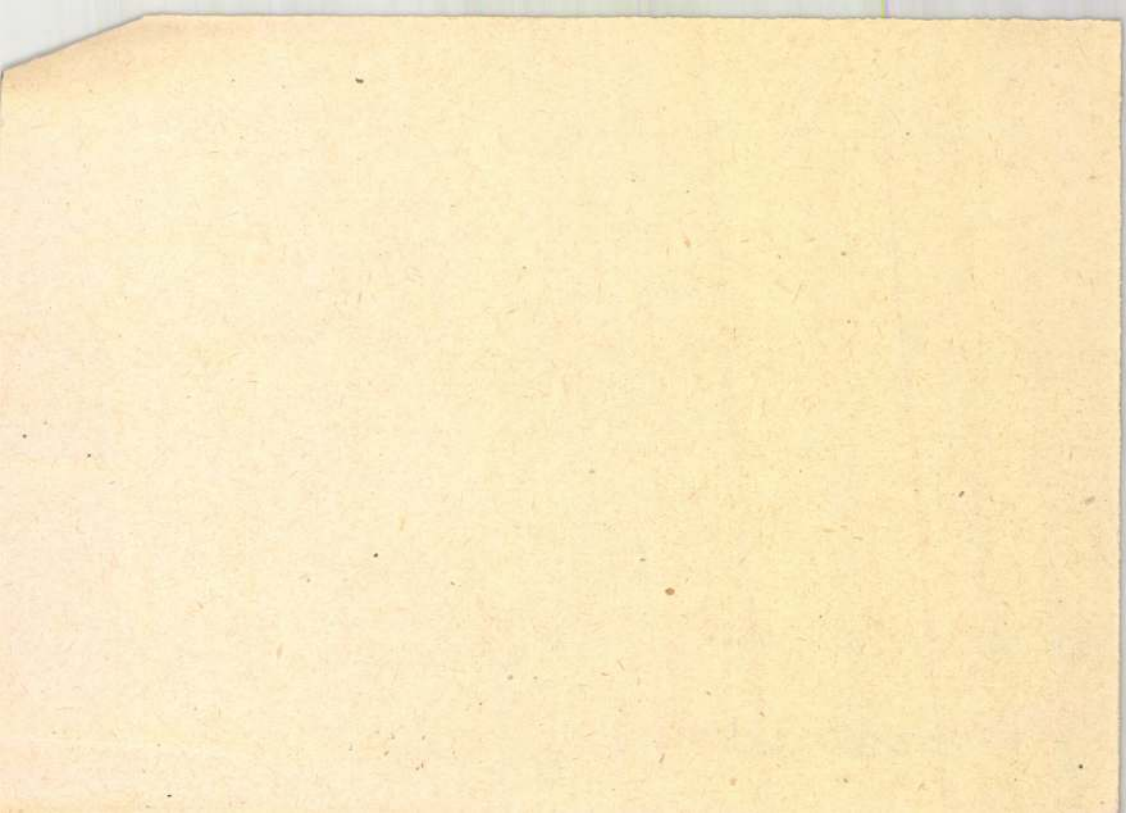
Terenczy Károly, festő

L: Hollósy Simon

Kékesy A: Egy évről másról más. (10)

14.

Mr. szabadság, Bn. 1979. márc. 18

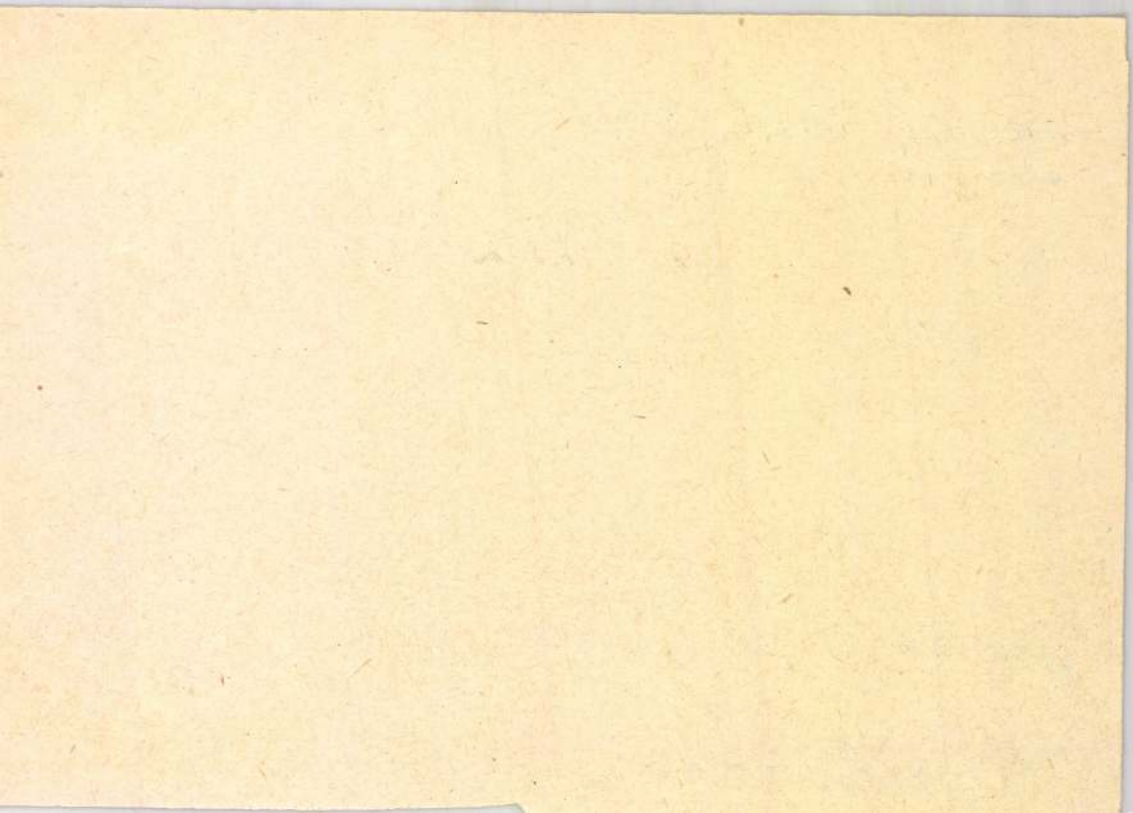

Ferenczy Károly, festő

L: Ferenczi Anne

Gábor Ede: "Élete kemény regény volt" 7.

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 12.

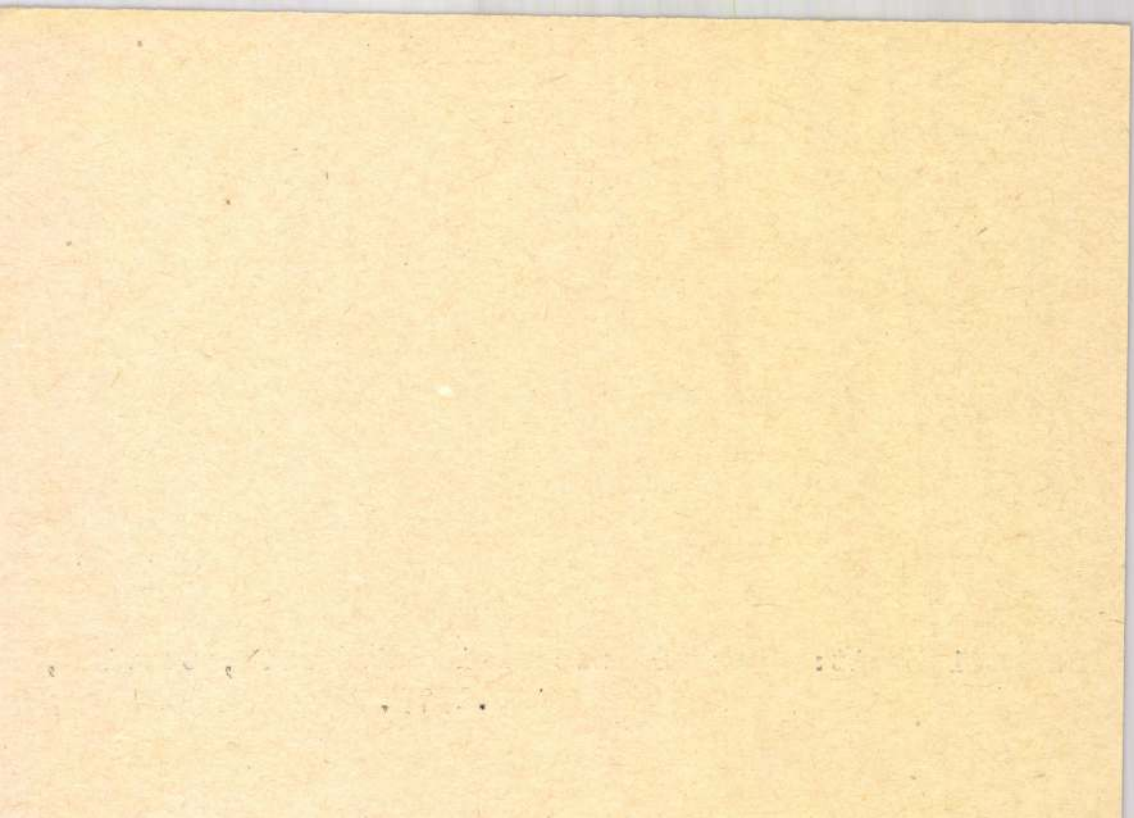

Ferenczy Károly

13. lap "Archeologia" 1896. O. temp. udvaron 118x66 cm
MNG

14. lap "A varrily dala" 1896. Kreta, papír 308x409
mm
Illustráció Kiss József Völkeményéhez
MNG

Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete, Corvina,
Bp. 1979.

Ferenczy Károly

a pécsváradí Vár-gyilkó épülete
helyreállításával és átalarításával tervezője

Vendégházak régi házak, Műszaki kiadó Bp. 1979. 186. o.

Ferenczy Károly

15. kép "Daphnia in Clai, 1896" 4. kép, papír 187 x 380 mm

Illustráció Kétső József Zoltánéval MNM

16. kép "Nápolyi emlék" 1896. 4. kép, papír 635 x 410 mm

Ill. Kétső József Zoltánéval MNM

Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete, Corvina,
Bp. 1979.

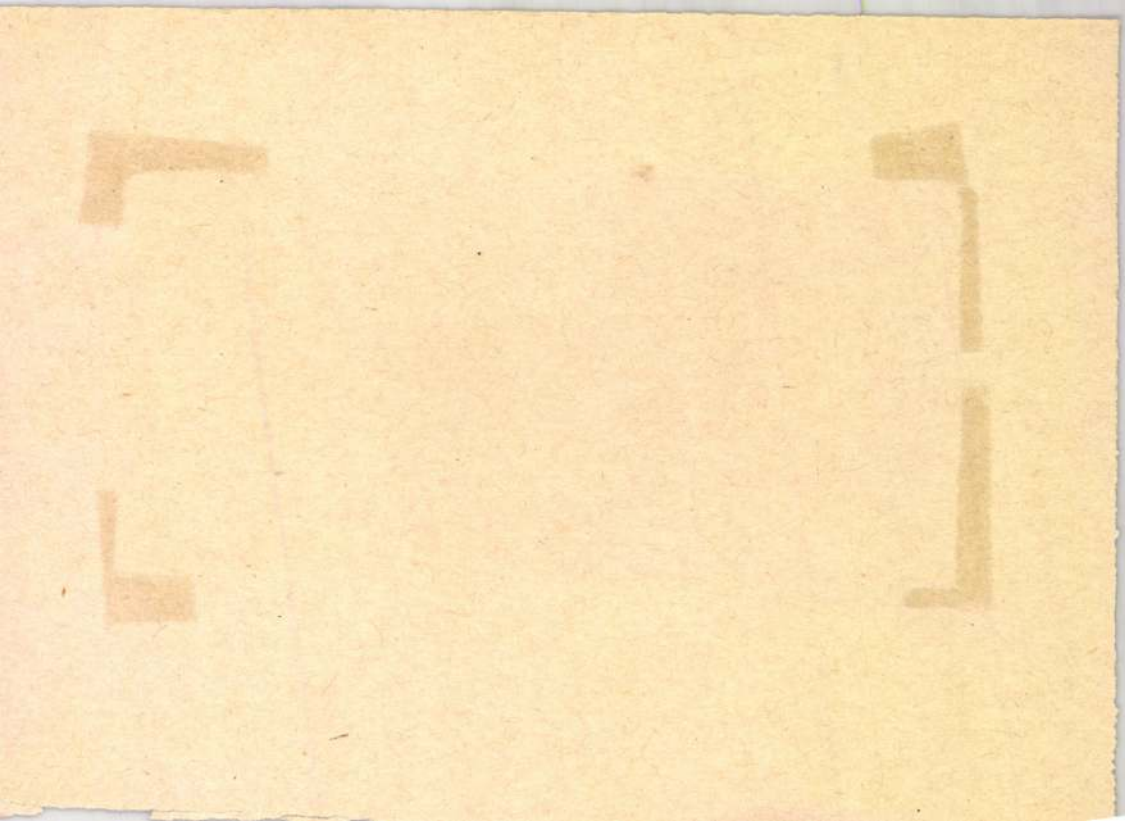

Károly Ferenczy

Károly Ferenczy

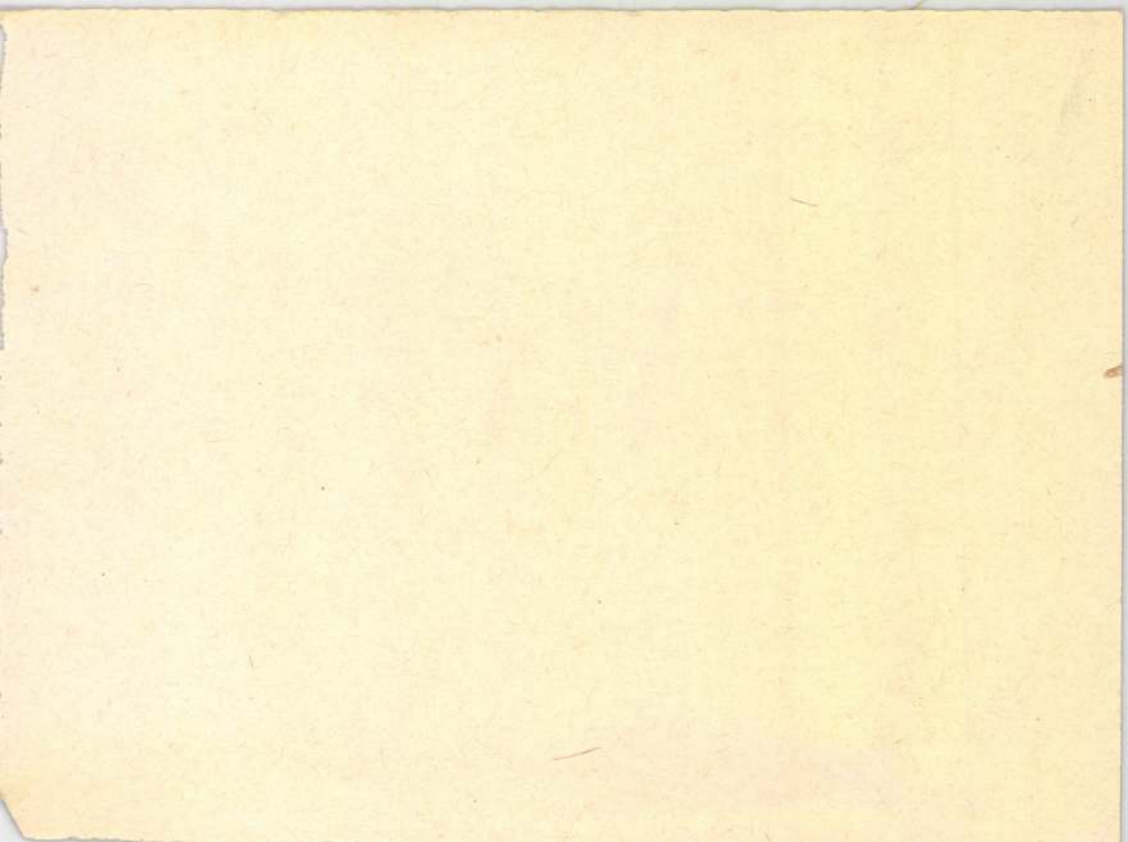
Daily News, 1949, Apr. 3,

Ferenczy Károly

Köztársasági pályakezdetéschor i ger
erős magyarsággal Ferenczy kes-
tás alatt állott.

Therles György: Támpontok és kitételek.
Művészet, 1978. december - 7. laps.

1021

Eine Schachtel ging vor Kai

Besuch der Ulmer Donaufreunde

„Eine Schachtel“, definiert der schwäbische Humorist Thaddäus Troll, „ist ein Behältnis. Oder ein Weib, nicht mehr ganz musper, vordem mehr mit moralischen Hemmungen als amourösen Reizen bedacht. In unserem Fall ein Schiff mit zwei Rudern...“ Und 55 PS, als Zugeständnis an die moderne Zeit. Mit einem alten Weib hat die „Ulmer Schachtel“, die am vergangenen Wochenende in Budapest vor Anker ging, eh nichts zu tun, denn ihre Besatzung ist rein männlich. Eine besondere Art Männerverein ist sie schon, die „Gesellschaft der Donau-

freunde Ulm“, die Jahr für Jahr — mal bis Wien, mal weiter — die Donau hinabschippert.

Gestandene Ulmer Bürger, in der Mehrzahl jenseits der vierzig, halten sie die Donauromantik am Leben, obwohl der Passagierverkehr auf dem Strom, die sogenannten Ordinari-Fahrten, schon vor langer Zeit dem Zahn der Zeit, spricht: der Konkurrenz der Eisenbahn, zum Opfer fielen. Die Schachtel ist ein nachgebautes Ordinari-Schiff und verdankt seinen Namen dem flachen Bauch, der das Fahren auch bei niedrigem Wasserstand erlaubt. Endete die Schachtelfahrt

1949 noch in Regensburg, so wurde seither das Ziel immer weiter vorgeschoben: 1961 ging es erstmals bis Budapest, 1964 bis Belgrad, vor zwei Jahren gar bis ans Schwarze Meer.

Es gibt zweierlei Schwaben, meint Thaddäus Troll, die „Verhockten“ und die „Weltweiten“, und als Donauanrainer gehörten die Ulmer allemal zur letzteren Kategorie. „Wir wollen auf unseren Fahrten die Verständigung mit den Völkern pflegen, mit denen wir durch den gemeinsamen Strom, die Donau, verbunden sind“, sieht „Schachtel“-Kapitän Kurt Aicham sein Schiff als „schwimmende Botschaft“. Besonders enge freundschaftliche Bande gehen zum früheren Direktor der Donaukommission, Dr. György Fekete, der die „Schachtel“-Fahrten nach Budapest und Belgrad arrangierte und dafür in den Rang eines Ehrenkapitäns erhoben wurde. Am Sonnabend kam es zum herzlichen Wiedersehen.

Weltoffen geben sich die reiselustigen Schwaben in der Tat, indem sie sich für Land und Leute interessieren, wo immer sie anlegen. „Schachtel“-Reisender Franz Leibhart zum Beispiel hat ein Faible für die ungarische Malerei. Den Sonnabendnachmittag nutzte er wieder zu einem Besuch der Nationalgalerie im Budaer Burgpalast. Diesmal verweilte er lange vor den Bildern von Károly Ferenczy, vor allem vor der biblischen Darstellung „Joseph wird von seinen Brüdern nach Ägypten verkauft“. Andere wieder interessieren sich für die Landwirtschaft entlang der Donau. Alle suchen neue Eindrücke vom Leben in den Donauländern und vor allem den Gedankenaustausch, der wenn auch nicht in allem Übereinstimmung bringt, so doch das Verständnis füreinander erleichtert.

Natürlich ist das ganze auch ein großes Gaudi. Überflüssig, bei einer schiffsreisenden Männergesellschaft zu betonen, daß man sich der Freundschaft stimulierenden Wirkung von Wein, Bier und Branntwein zu versichern weiß. Da heißt es auch zünftig „18-20-passe“ und gibt es großes Hallo, wenn — wie in diesen windigen Tagen geschehen — eine Karte über Bord geht. Da wird den „Schachtel-Novizen“, den sogenannten „Frischlingen“ zur „Taufe“ ein gräßlicher Cocktail aus Wodka, Senf, Paprika und anderen scharfen Sachen gemixt. Ganz so „wild“, wie es in ihrem Schlachtgesang in unverfälschtem Schwäbisch heißt, sind sie denn doch nicht: „Ränzen hen se, / Saufen den se / Weiber wen se / Lumpen sen se“. Haben Sie's verstanden?

Nouvelles

der Ungarischen Presseagentur MTI
BUDAPEST

SAJTOFOLYVÓ

DAILY

Károlyi Ferenczy

DAILY NEWS

1978 JUN 27
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-728

MTI

Ghaddafi von Budapest abgereist

Ungarn und Libyen vertiefter

Budapest, 26. Juni (MTI) — Oberst Moammar al-Ghaddafi, Generalsekretär des Allgemeinen Volkskongresses der Sozialistischen Libyschen Arabischen Volksjamahiriya, der auf Einladung des Ersten Sekretärs des ZK der USAP, János Kádár, und von Staatspräsident Pál Losonczi Ungarn einen offiziellen Besuch abstattete, reiste am Montagnachmittag von Budapest ab. Die Gäste wurden auf dem Flughafen Ferihegy von János Kádár und Pál Losonczi feierlich verabschiedet.

Ghaddafi ist noch am Montag zu einem mehrtägigen offiziellen Freundschaftsbesuch in der DDR eingetroffen.

Im Ergebnis der ungarisch-libyschen Verhandlungen unterzeichneten Außenhandelsminister dr. József Bíró und Handelssekretär Abubaker Al Sharif ein Protokoll über die Wirtschaftsbeziehungen. Unterzeichnet wurden ferner ein kulturelles Kooperationsprogramm für 1978 bis 80 und ein Arbeitsprogramm für die technisch-wissenschaftliche Zusammenarbeit für die kommenden zwei Jahre.

János Kádár, Pál Losonczi und Muammar al-Ghaddafi führten Verhandlungen über die Weiter-

ATTENTAT

Frankreichs „I

Versailles, 26. Juni (DPA) — Auf das über 300 Jahre alte Schloß von Versailles, das Frankreichs Glanz und Glorie verkörpert, ist am Montagmorgen ein Bombenanschlag verübt worden, der unabschätzbare Schäden verursachte. Durch die Wucht der Explosion wurden zwei Etagen des linken Flügels nahezu völlig zerstört. In Telefonanrufen bekannten sich we-

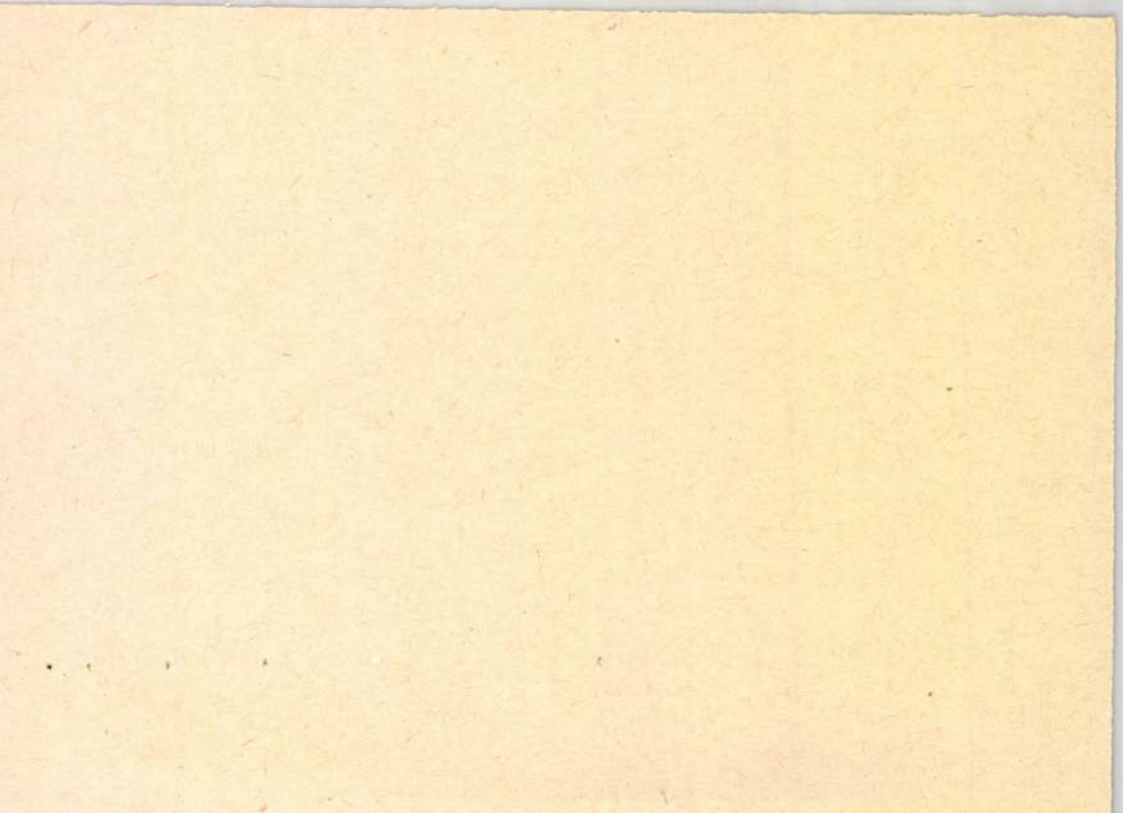

Ferenczy Karoly és Gerő László

a sírlóni Vár műemléki helyreállításának

tervezői

Vendégházak régi házak, Műszaki kiadó Bp. 1979. 186. o.

Ferenczy Károly (1862-1917)

"Tyúkol" o.v. 47x48 cm Részletár: 20000 ft.

"Éva" o.f. 40,5x19,5 cm Részletár: 15000 ft.

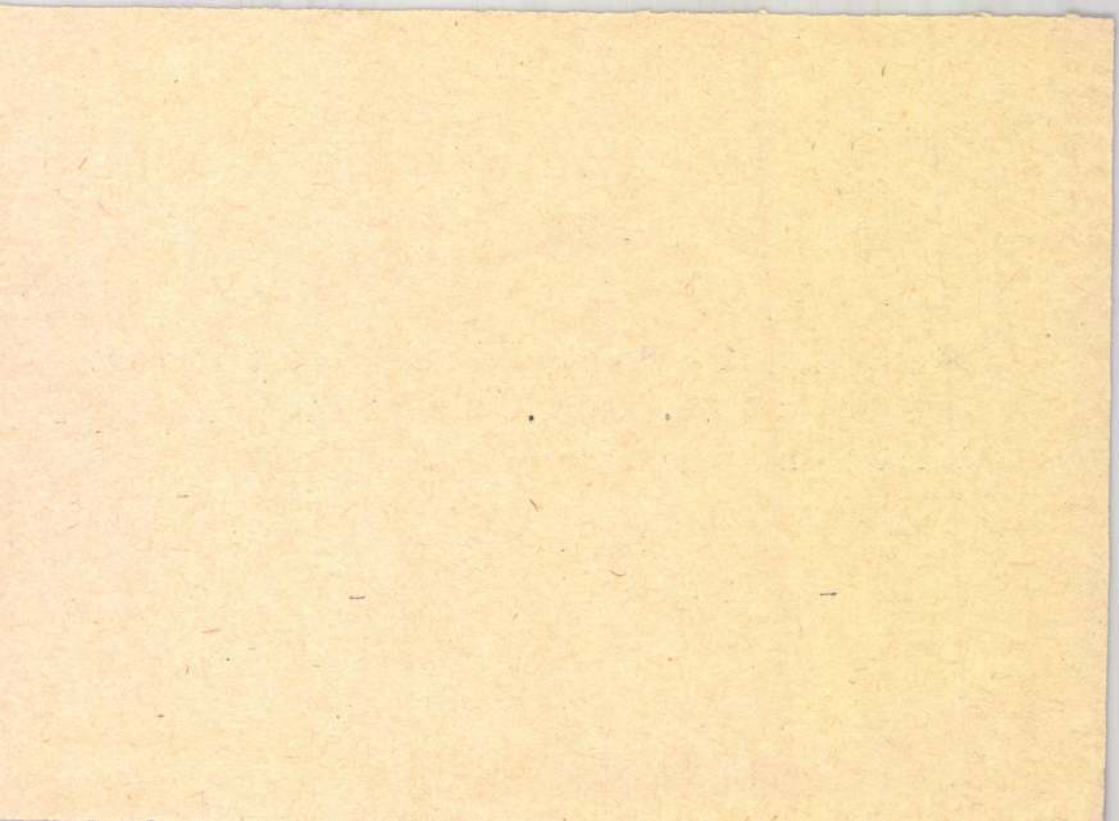

Ferenczy Károly

(Wien, 1862 - Bp. 1917)

műve szerepel a Szentendre művészetét bemutató
anyagban az 1976.XXXVII.Velencei Biennálé magyar
kiállításán

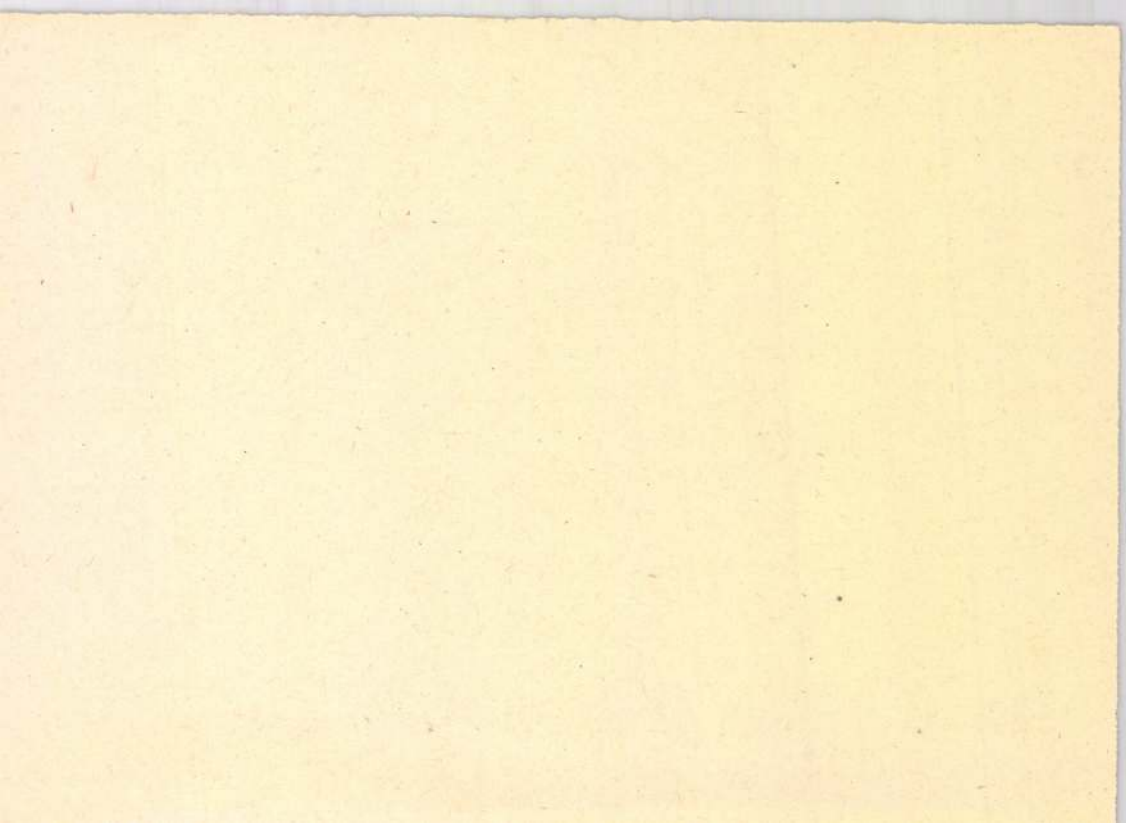
-katalógus a könyvtárban-

Ferenczy Károly (1862-1917)

'Agyarattató felfi' o.v. 36x43 cm

J.f.b. : Ferenczy   Munkái ar : 15000 ft.

1978.III.25.Kossuth 16.00
168 óra

- Érdekes ismertető következik egy rendkívül gazdag ismerettárról, a Nagy Szovjet Enciklopédiáról, amelyet 30 kötetesre terveznek és amelynek eddig megjelent köteteit 1970 óta forgatják. A Lexikon legújabb kiadásairól beszél Csák Elemér, aki természetesen nem egészen taláalomra lapozgat, hanem a nevek és a címszavak vonzásában. Sőt nem csak olvas, számol is. Ugyanis nemcsak az az érdekes, hogy ki kerül be egy ilyen enciklopédiába, vagy mit irnak róla, hanem az is, hogy hány sort szentelnek személyének.

- Ezen a héten a Nagy Szovjet Enciklopédiának egyszerre három kötetet is megjelent. Mindenekelőtt a sorban következő 27. és 28. könyv valamint egy pótkötet, amelyet teljes egészében a Szovjetunió címszó tölt meg. A csaknem 600 oldalas kötetből, most csupán taláalomra had idéztek néhány figyelemreméltó tény, adatot. A Szovjetunió lakosság a világ népességének 6.4 %-át teszi ki. A nők száma elég nagymértékben meghaladja a férfiakét. Az arány ha gyengébb nem javára 53.5, 46.5 %. Egy másik érdekes összehasonlítás a 203. oldalról. 1975-ben Szovjetunió nemzeti jövedelme az Egyesült Államokénak 66 %-át tette ki. Míg 50-ben még csak 31 % volt. Még hatásosabb az összevetés ha az olajtermelés nézzük. 1950-ben a szovjet kőolaj mindössze 1/7-de volt az amerikai termelésnek. 75-re viszont már 19 %-al felülmulta azt. És most szintén a teljessége igénye nélkül néhány címszó a 27. kötetből, amely az orosz abc-t követve u és f-betűs szavakat tartalmaz. Rögtön az elején Fábri Zoltán nevét látom. A filmrendező munkásságát 41 sorban ismerteti a könyv, ez majdnem annyi, mint a Fellini címszó szövege. Közben még egy magyar név. Fekete Lajost méltatja röviden a lexikon. Néhány sor Ferenczi Károly festőművészről majd az 511. oldalon Fock Jenő politikus és államférfi. 18 sorban sorolja fel a kötet tisztségeit. Legutolsónak miniszterelnöki funkcióját emlitve. A 28. kötetben, amely még f, valamint h, c, és cs kezdetű szavakat tartalmaz egytűnik, hogy kevesebb magyar névre bukkanok. Talán majd a futballnál. A sportágnak teljes oldalt szentel a kötet. Közli az olimpiát és a világbajnokságot nyert csapatok listáját. És egy diplomatikus bevezetővel úgy hogy a világ legjobb futballistái közé tartoznak néhány nevet is emlit, köztük Bozsikot, Grosicsot és Hidegkutit. A 407. oldalon egy rég nem látott fénykép. Ny.Hruscsov. A már elhunyt szovjet politikusról 35 sort találni a lapon. Ebből 33 az életrajz, az utolsó mondat pedig így hangzik. Tevékenységében szubjektívizmus és voluntarizmus nyilvánult meg. A következő oldalon Hua Kouo-feng a legérdekesebb címszó. Maradjunk a mennyiségi összehasonlításnál. A kínai vezetőről 38 sor van a fénykép alatt, főleg tisztségeinek felsorolása. Az utolsó mondat itt is értékel, amikor megállapítja, a kínai Kommunista Párt 1977. évi XI. Kongresszusán megtartotta a Központi Bizottság politikai beszámolóját. És abban megerősítette a maoista bel- és külpolitika alapvető tételeit. Egy lexikonnak nemcsak az olvasását, hanem az ismertetését is nehéz abbahagyni, hiszen itt van még Hunyadi Mátyás, a huliganizmus, Cibulszky és Caesar is. A legjobb talán váratlanul abbahagyni a lexikon szemlét, amilyen hirtelen ő maga is abbamarad. Az orosz abc 25. betűjénél a csaga címszónál, ami egy gombafajtát jelent.

Ferenczy Károly
festőművész

[The text in this section is extremely faint and illegible, appearing as a series of light grey marks and shapes across the page.]

- A nagy szovjet Enciklopédia bizonyára jó néhány sorban foglalkozik Willy Brandttal hiszen annak idején a NémetSzövetségi Köztársaság kancellárjaként fölismerte az európai realitásokat és neve nagyon is kapcsolatba hozható az enyhülési politikával. A Német Szociáldemokrata Párt elnökének magyarországi programjáról korábbi műsorainkban, híradásainkban részletesen szoltunk. Lipovecz Iván most a csütörtöki sajtó tájékoztatót idézi fel.

2

Fereny Károly, festő

L: Konta József

Nagy Tibor: Konta József

1136-1139.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. szept. 8.

XXXIII/36.

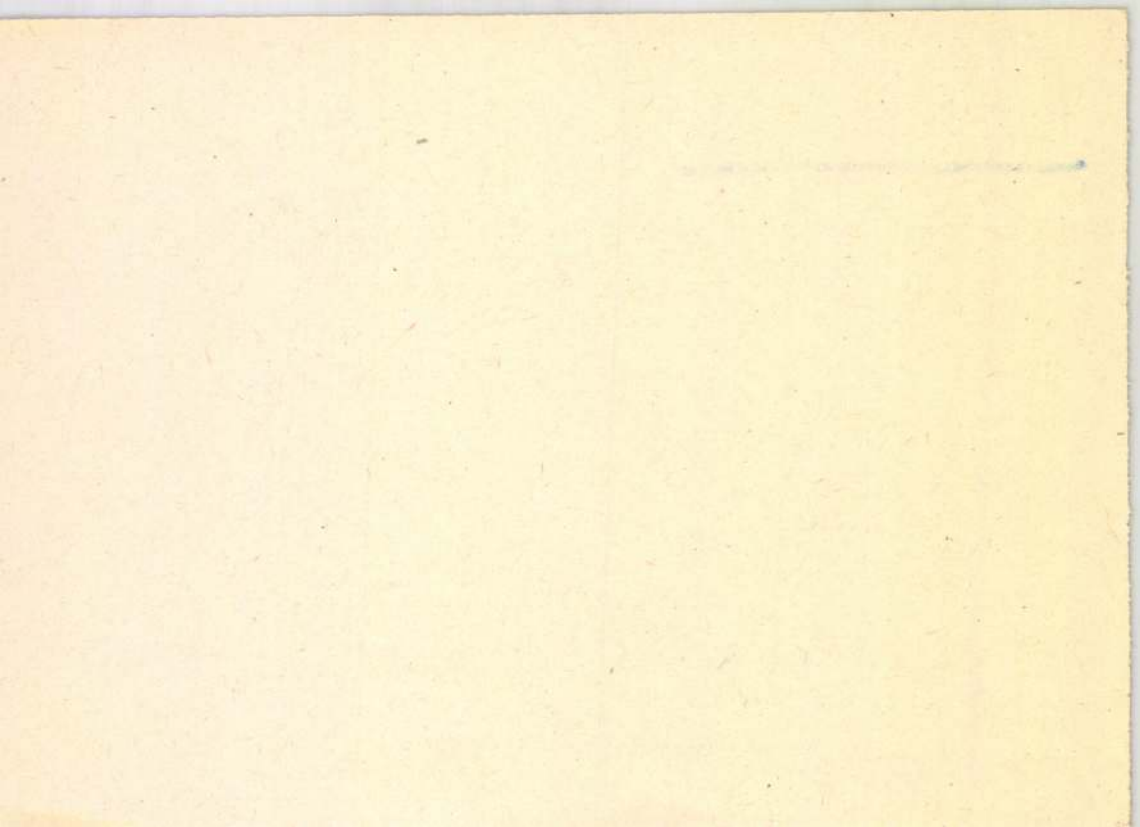
Terenczy Károly, festő

d. Berény Róbert

Kij. Béla: Berény Róbert művésze. 1423-1426.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. nov. 10

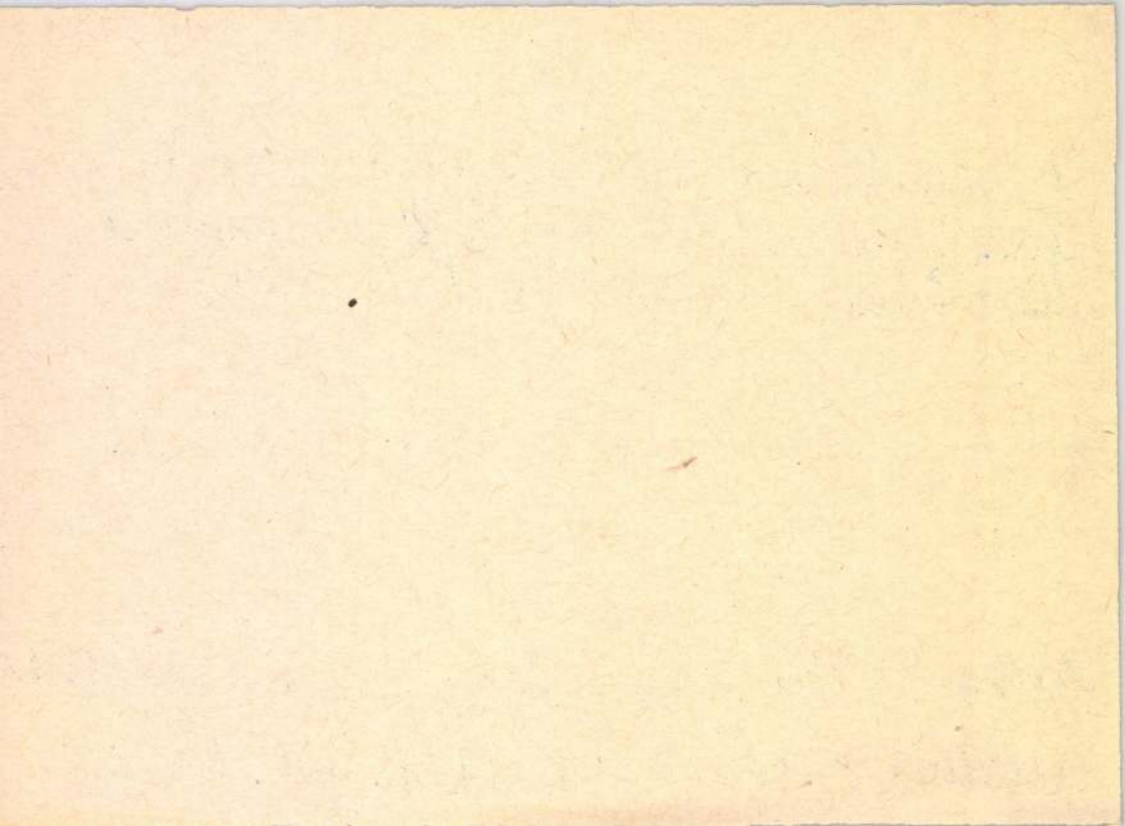
XXX/45.

Ferençy Károly, festmények
A Szegedi "Élő" Lucs-házaspár felsőnyv-
telkes és festményből álló gyűjteményét a
Móra Ferenc Múzeumban ajánlatta fel. -
E gyűjteményhez tartozik a művész
"Virágcsudélet" - e. (múltja)

Szeles Koltán: Lucs-gyűjtemény a múzeumban.
Délmagyarországi, 1948. júl. 16.

Ferenczy Károly, Lestő

h. Barosay Jenő.

Pruckner Pál : Ide blydosott a pátriaárka.

3.

Esti Hírnap, Bp. 1978. aug. 3.

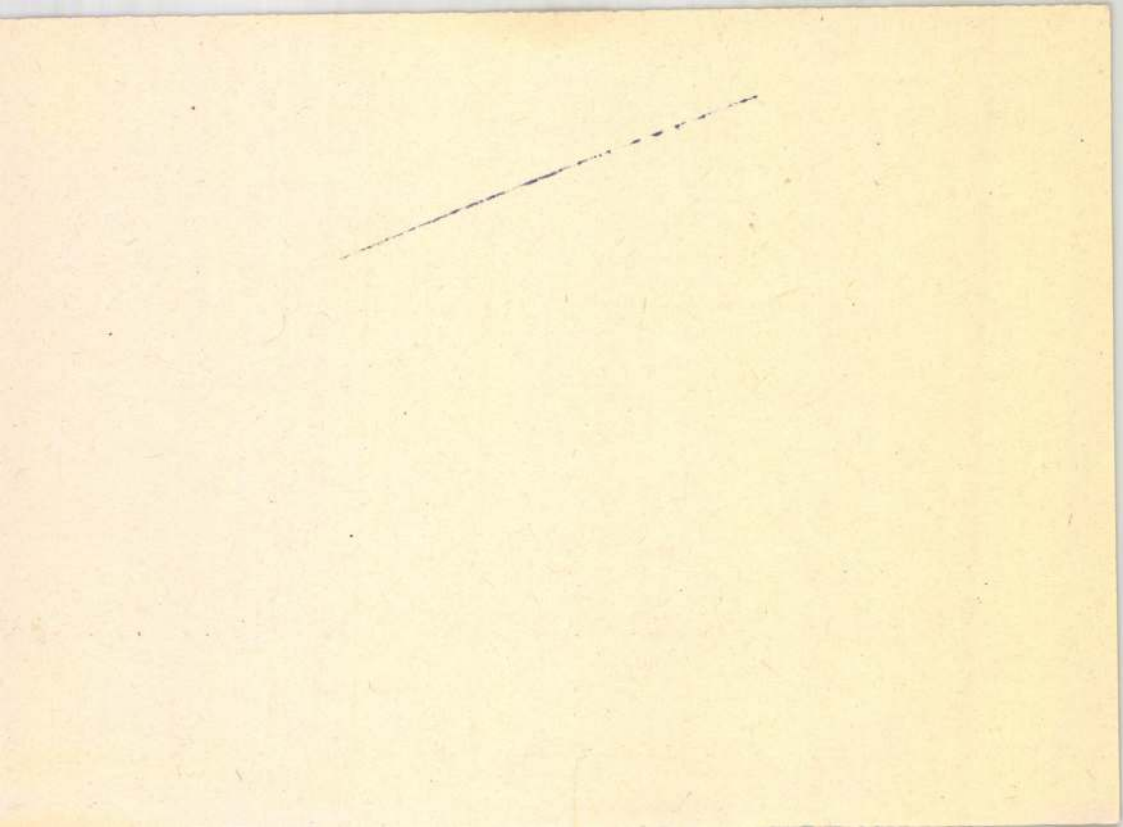
Terenczy Károly, festő

L: Csók Ysidor

(párkány) : Feh, ^{festők} ~~festés~~ - stábiati

3.

Esti Hírnap; Bp. 1978. szept. 22.

Ferenczy Károly, festő

h. Könyi Titán

dr. Malsay Adalé: Könyi Titán: Zebegényi temető

1165

Élet és Tudomány, Bp. 1978. szept. 15.

XXXIII/37

Önarckép, 1895.

Petrás István felvételei

FERENCZY KÁROLY

Daphnis és Chloe, 1896.

AZ ELSŐ MODERN MAGYAR FESTŐ: FERENCZY KÁROLY

Az első modern magyar festmény Szinyei Merse Pál Majálisa; az a fajta öntudatlan impresszionizmus jellemzi, mint Arany János néhány akkori, sőt korábbi versét. Az első modern magyar festő azonban Ferenczy Károly, aki már tudatosan vállalta az impresszionizmust, és akinek festészete az impresszionizmussal kezdődő modern művészet jegyében fogant.

1862-ben született, huszoneves koráig joghallgatónak készült. Csak 1884-ben ébredt igazi hivatására.

Madárdal, 1893.

Józsefet eladják testvérei, 1900.

Budapest 1979/2

lett egy szabotázsra felnevelhető kavics-rugdosásnak, mint az, aki rugdosott. Aki a „szabotázst” elkövette.

De még ezt az értelmezést is elbizonytalanítja Császár az elbeszélés utolsó mondatával. Nem azt látja a fiú, hogy az az ember megkönnyebbülten felsóhajtott, hanem csupán ennyit: „A válla megrezdült, mint ha sóhajtana.” A fényképészekről véve a hasonlatot: lágyszobor objektívet alkalmaz itt; nem éles, ügyes fényben ábrázolja alakjait.

Melyik volt ő?

Zenében, versben nem szokatlan, de prózai kötetben már szemet szúr efféle agyfűrt szerkesztés: *Én voltam az* (kötet-cím), *Körülmények* (cikluscím), *Körülmények* (elbeszélés-cím), *Én voltam az* (elbeszélés-cím).

A két cím egymással vitázik, hiszen az egyik azt jelenti: vállalom, a másik: ki szeretnék bújni a felelősség alól, a körülményeket okolva.

Mindkét elbeszélésben gyereke születik egy Géza nevű fiatalembernek. Nem kívánt gyereke, egy lánytól. A *körülmények* című elbeszélésben a megszülető gyerekről kiderül, hogy nem is Gézától származik; egy katonatársa lopja el az ő nevét, hogy nevet adjon a gyerekeknek.

A másik Géza viszont — az *Én voltam az* című elbeszélés Gézája — bevallja, hogy egy ágyban feküdt azzal a feketehajú lánnyal, aki aztán gyereket szült az ő számlájára.

De az *Én voltam az* mégis átfordul végül *Nem én voltam-ra*. Az elbeszélés utószavában egyszerre csak ezt olvassuk:

„Bevallom, hogy a fenti történetet csak kitaláltam, vagyis egyszerűen elképzelttem magamnak egy fickót, aki megírja az életemet. Egy olyan fickót, aki megírná, ha vele történt volna. Valakit, aki már csak öklendezni tud az összes művészetek hazugságitól, valakit, aki nem cserélné el a sivar valóságot ezer kiagyalt történetért.”

Nem kevés bonyodalom néhány sornyi szövegben. Az *Én voltam az* nagy kitérője az odáig szűkül, hogy ő volt az, aki egy fickót kitalált. Ez a fickó azonban nem a maga életét írta meg az előzőekben, hanem Császár Istvánét. Hogy végre a sok kiagyalt történet után papíron legyen a sivar valóság.

Nem arról folyik már az érvelés, hogy ezt a kétszer is megírt gyereket ki hozta össze, és a bíróság előtt ki mondott igazat. Hanem arról, hogy az írói mesterségben mit is jelent az igazmondás. Helytállni, színt vallani — ezeket a tiszteletre méltó követelményeket mintha utolérte volna a történelmi kategóriák sorsa: az írók nem minden korszakban tudnak velük mit kezdeni.

Császár István így búcsúzik az elbeszélés végén, miután a történetet (és a gyereket) ennek a kitalált fiatalembernek a nyakába varrta: „Nyugodj meg nyájas olvasó... nem akarlak holmi megváltással zaklatni.”

Hogy a világmegváltást kizárja írói céljai közül, az rokonszenves gesztus. De mit hagy meg?

Hiú, badar beszéd

Egy időben azzal próbálkozott, hogy a szöveget megragadja röptükben. Hogy ha olyan szereplő beszél, akinek semmi igaza sincs, legalább mondatának lejegyzése legyen igaz.

Úgy látta, hogy az írók túlságosan irodalmi nyelven fogalmaznak, szereplőiket társalgási színdarabok vagy ismeretterjesztő könyvek stílusában beszéltetik. Nem járnak eredeti nyelvi források után.

Ő aztán nem sajnált időt, fáradságot, fölkereste azokat a helyeket, ahol spontán árad az élőbeszéd, a maga tisztátalan zavarosságában. Többek között egy iskolát és egy alkoholelvonó intézetet keresett föl.

Azok az emberek, akiknek szövegét Császár István a lehető leghívebben reprodukálja, általában nem társalogni szoktak, hanem monológot mondanak. Végtelen monológot, amihez valahogy hozzátartozik egy marokra fogott pohár is.

Mivel végtelen a szöveg, akárhonnan ki lehet belőle venni egy szakaszt. Legyen például ez a részlet a tanár szövegéből: „Na most akkor utána az igazgatóhelyettesnek még egy megjegyzést tett az én munkámról

Még hozzá azt, hogy azt mondja hogy hát engedjék meg neki hogy ő is tegyen egy megjegyzést a munkámról, annyit hogy amikor azt mondja én munkát végeztetek a gyerekekkel akkor én általában azt szoktam mondani, hogy csináljuk meg MERT AZ IGAZGATÓ NÉNI KÉRI VAGY AZ IGAZGATÓ ÚR KÉRI, hogy ezt meg kell csinálni.

És azt mondja hogy inkább az lenne a helyesebb ha azt mondanám a gyerekeknek hogy GYERTEK CSINÁLJUK meg és nem pedig azt hogy kell csinálni valamit hanem azt mondja ITT MINDEN ÚGYIS A MIENK

Hát úgy csináljam meg hogy azt mondjam gyertek csináljuk

És ne azt mondjam hogy meg kell csinálni hanem természetes dolog hogy ezt csináljuk meg ugye”

Az ember evvel a nagy sebével

Bokáig, térdig süllyedünk a tocsogós monológba, amelyet egy tanár (vagy volt tanár?) ömleszt önigazolásul. Az az iskolai szöveg, amit idéz, akkor is elég bővizű, ha a hozzáragasztott azt-mondja-hogy-okat elhagyjuk belőle.

Még tökéletesebb monológ Váry Félix festőé, vagyis a *Hiú, badar beszéd* című elbeszélés szövegének 95 százaléka. (Az öt százalékot a fejezetcímek teszik ki, akik bevallottan Császár István hozzátételei. Meg a bevezetés, aminek lényeges közölnivalója ennyi: „Tehát ami itt következik, az színtiszta valóság...”)

Ezek után már fölösleges, hogy hosszabban belehallgassunk a *Hiú, badar beszéd* valóságába. Elég lesz ennyi:

„hallgasd meg ezt a Beethovent, ez az antialkoholizmus! ezt jobban szereti az ember, ez az igazság, mint azt a hamisított bort, amit ott az a sok szerencsétlen töltöget, akiket sajnállok tulajdonképpen.

akik úgy jönnek! »művész úr, művészkém, nem tudsz adni egy tízest?»

»adok, tessék, parancsolj»

egy tízest adok, mert akkor megúszom a dolgot, érted? mondom! »pajtikám, sietnem kell, egy tízes itt van, megyek«, és jó vagyok

neki, én vagyok az aranyember, de; de ezeket a helyeket elkerülöm, be sem megyek.”

Kétségtelen, hogy ez finomabb, érzékenyebb reprodukálása az alkoholista szövegének, mint — mondjuk — Petőfi verse, a maga műfajában elsőrendű *Ivás* közben.

De errefelé nem lehet tovább menni. Akár magnetofon vette föl Félix úr szövegét, akár az író munkálta ki ilyen magnetofonszerűvé, olyan beszűkült „valóság-nak” az ábrázolása ez, amiből húsz oldalnyi érdekes, de több már elviselhetetlen. Isten mentse az irodalmat attól, hogy ennek a parttalan redundanciának hí tükrözését vállalja föl.

Tarnay elhajózik

Valami ilyen abszurdumot fejt ki neki Tarnay nevű doktor barátja a városligeti Gundelban, egy nagy italtól őrjárt közbeeső állomásán. („A vonat minden megállóhelyen megállt”)

Tarnay szerint az irodalom így semmisíthetné meg önmagát: „Ki kéne választani egy átlagembert — akárkit —, és pontosan feljegyezni háromszázhatvanöt napját. De egészen pontosan. A fogmosást meg azt is, hogy hány papírral törölte ki az ülepét. Mind a háromszázhatvanöt napot leírni, még akkor is, ha egyformák. Mikor készen lenne a könyv, mindenkit köteleznének az elolvasására. Az iskolásoknak ebből kéne felelni. Ebből vizsgáznának az egyetemi felvételizők. A rádió naponta kétórás műsorban felolvastatná a leghidegebb hangú bemondóval, és ilyenkor még az utcán is hangszórók üvöltének, hogy a járókelők se maradjanak ki a gyönyörűségből. És ezt mindaddig kéne csinálni, amíg az emberek megrohadtának a saját értelmetlenségüktől, és nem tudnának úgy élni, ahogy eddig.”

Fejforgás

Tarnay nem ezt a javasolt dögunalom regényt élte. Nem a regény műfaját pusztította el, hanem saját magát, szabályos századfordulós kispolgári tragédia stílusában. De előbb végigjárta barátjával, a másik íróval az otthonait: talponállókát. Saját találmányú apokrif nevükön hívta őket: a Madách téri Akváriumot, az Akácfa utcai Bartók termet, a Hársfa utcai Babaszobát.

Aztán még szippantott egy adag frissebb levegőt a Duna-parton.

„A hajóállomás kávéházában »friss tavasz! sör« ittunk, és a korlátra könyökölve néztük a vizet. A közelben állt egy uszály, román zászlóval. Fehér deszkakabin a végében. Vasikos öregember kötélre kötött vödörrel ügyesen vizet meregetett a folyóból. Kiterített ruhák száradtak a kabin előtt, az ablakban félrehúzott függönyök között muskátlik piroslottak, és a fedélzeten egy bozontos fekete kutya szaladgált.

— Elmenni — mondta Tarnay. — Hajóra kéne szállni...”

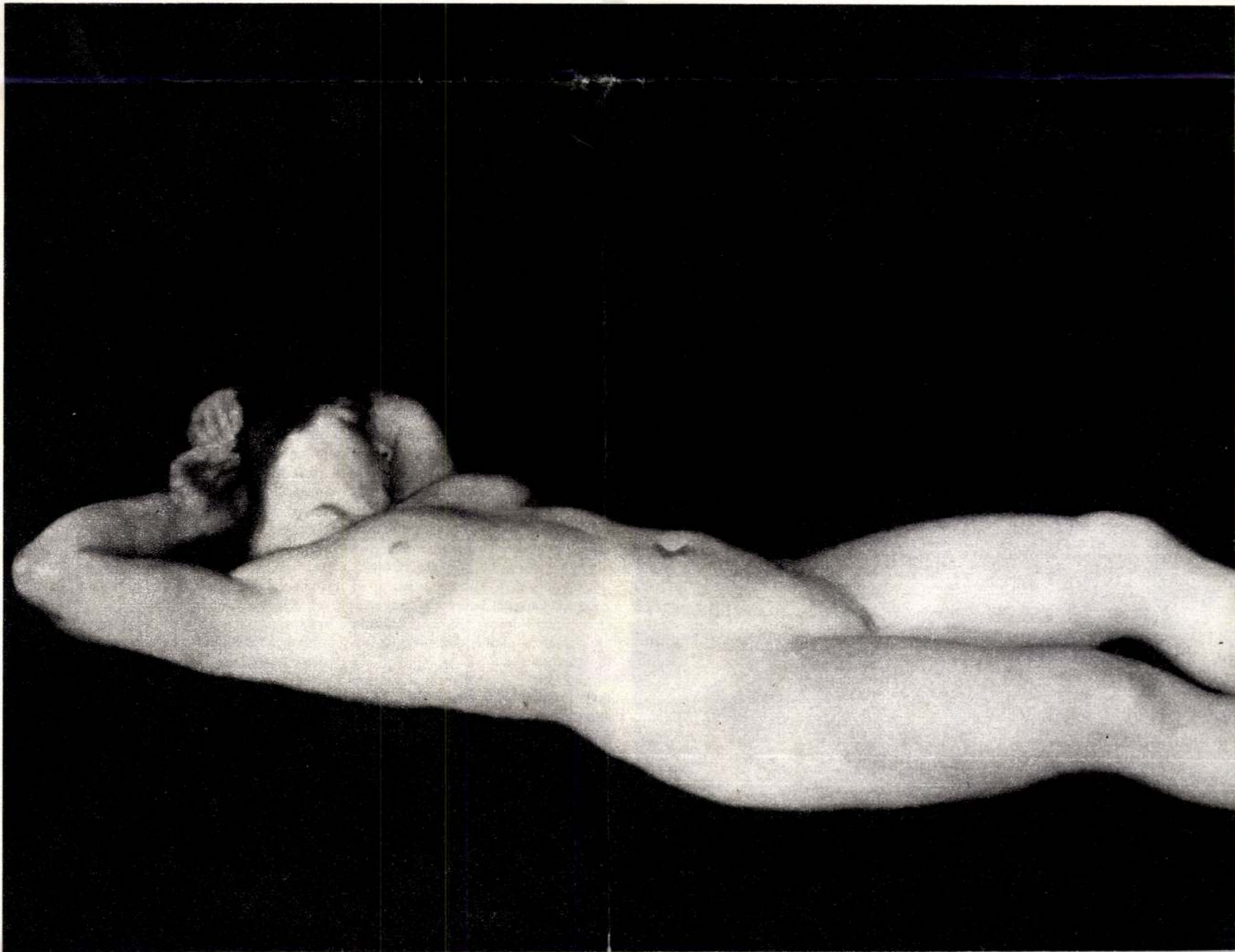
Furcsa lelki mocorgások. Mintha a tiszta, nyers színek: fekete kutya, fehér olajfészték, zöldleveses piros muskátli menedéket adhatnának. Mintha uszályon nem lehetne valaki merev részeg.

Tarnay már csak sejtelem formán fogja föl, miért kellett neki még egyszer megnézni ezt az uszályt. S hova is akar elhajózni...

Napos délelőtt, 1905.

Női akt, 1912.

resszionizmust — bár megkésve — a magyar festészetnek is meg kellett emésztenie. Az érdekes — és a jelentős — azonban az, hogy Ferenczy úgy építette munkásságába s ezáltal a magyar művészetbe is az impresszionizmus vívmányait, hogy nem olyan impresszionista lett, mint Monet vagy Pissarro voltak a múlt század hetvenes éveiben. Rá már hatott az expresszionizmus — a szinte nyers színek élénk kontrasztjával, a kifejezésre koncentráló összbnyomással.

Németh Lajos okkal mutat rá arra, hogy Ferenczy Károly eljutott a festői látásmód kortársi fokára, de azt a lépést, amit a korszak legnagyobb egyénisége, Gauguin tett meg, már nem tudta megtenni. Ady egy 1906-ban frott cikkében zseniális érzékkel veszi észre Gauguin művészi újítását: „síkokban lát” — írja róla. Ferenczy azonban hiába érkezik pályája csúcsára, nem lesz síkokban festővé. Visszakanyarodik a reneszánsz idején kialakult hagyományos festői modelláláshoz. Ebben a szeltemben — az impresszionizmus eredményeit azonban nem feledve — születnek az életmű záró darabjai: *Béni arcképe*, a gyermekeit ábrázoló *Hármas arckép*, a *Női akt*.

Vadas József Festőnő, 1903.

Ettől kezdve folytat rendszeres, de egyetlen iskolához vagy mesterhez nem köthető festészeti tanulmányokat. Első korszaka még a kor legjelentősebb hazai festőjének és legfontosabb nemzetközi irányzatának, Hollósy Simonnak és a naturalizmusnak a hatását mutatja. Finom színekkel fest meg kavicsot dobáló fiúkat, virágokat gondozó leányokat. A koloritnál azonban lényegesebb akkori piktúrájában a rajz. A látszólag esetleges, az élet véletlenjeit idéző beállítás ellenére a háttér és a figurák kom-

Márciusi est, 1902.

pozíciójának szembesítésével ad drámaiságig feszes ritmust képeinek. Naturalizmusa, bár az élet reális tényeit fogalmazza meg vásznain, nem zolái; óvakodik a sötét motívumoktól — a sötét színektől és a sötét helyszínektől. Zsánerszerűségbe hajló idill hatja át már korai műveit is.

A századfordulón — rövid időre — a szecesszió hatása alá kerül. Pontosabban: szecessziós elemek jelentkeznek szimbolikusan is tekinthető ekkori képein. A váltás megfigyelhető a színvilágban: sejtelmes kékek, fojtó lilák, titokzatos vörösek tolakodnak a pasztell sárgák és tiszta kékek helyére. Megváltozik ecsetkezelése is: a szálkássáig vonalas előadásmódot széles vonások és áttersző tónusok váltják fel. S persze, új tematika: Ferenczyt bibliai témák foglalkoztatják, amint azt a *Józsefet eladják testvérei*, *A három királyok* vagy az *Ábrahám áldozata* mutatja. Nem a vallásos, sokkal inkább az új világ szokatlanul heves ritmusát idegeiben érző ember félelmeit örökítik meg ezek a bibliai történeteket feldolgozó művek.

1896-ban telepedik le Nagybányán, ebben a Kárpátokhoz közeli kisvárosban, ahol Réti Istvánnal együtt megalapítja a nevezetes művésztelepet. Nemzedékek nőnek majd itt fel; olyanok is, akik követik Rétit és Ferenczyt, s olyanok is, akik elfordulnak tőlük. De mind a hűségesebb tanítványoknak, mind a hűtlen újítók-nak nagy szerepük van: belőlük — az ő életművükből — épül fel szinte

az egész huszadik századi magyar festészet.

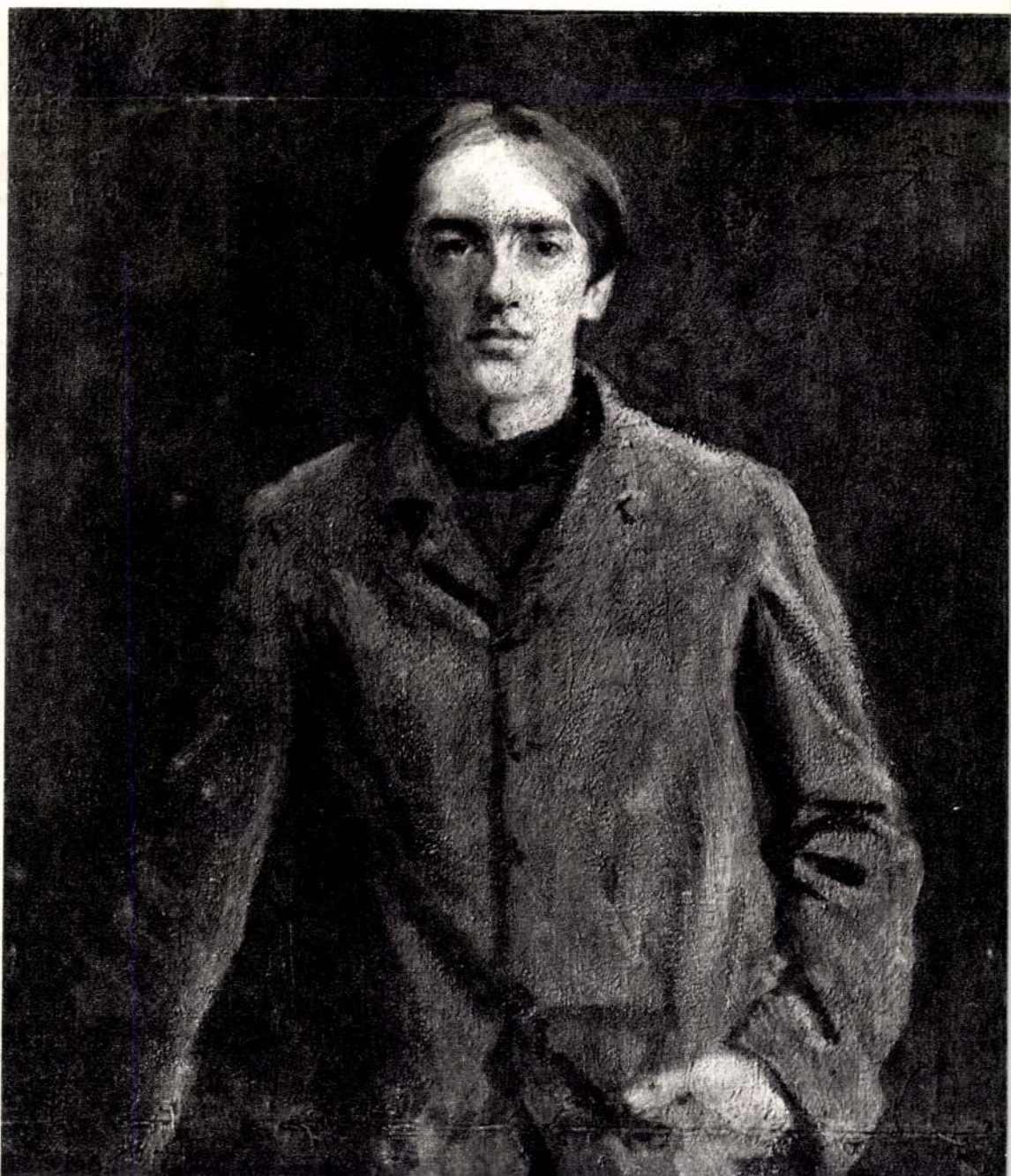
Am nemcsak az újabb magyar képzőművészet kezdődik Nagybányán, hanem Ferenczy Károly piktúrája is itt alakul ki. Már az itt készült bibliai kompozíciókon is nagy hangsúlyt kap a táj, amely a következőkben önálló szerephez jut. Ferenczy rendszeresen jár a környéket festeni. Nemcsak mint téma, de mint helyszín is fontos a táj. Miként a folyókat, dombokat festő francia impresszionisták, a Nagybányán megtelepülő Ferenczy Károly is azzal távolodik el leghatározottabban a múlt századi piktúrától, hogy tájban — s nem műteremben — festi meg a tájat. A tiszta levegőjű és napfényes vidéken magától értetődően kerülnek előtérbe az élénk színek. Élénkséggel helyett tisztaságot is mondhatunk, hiszen a feketével és barnával kevert színek korszaka után Ferenczy vásznain keveretlen sárgák, zöldek, kékek, vörösek ragyognak. Az impresszionizmuson nevelkedett festő már nem a vászon felületén állítja elő a motívumok, tárgyak, személyek színeit, hanem a néző szemében állnak össze az egymás mellé tett kékek, vörösek, barnák, lilák vibrálóan eleven látványvá. A természetben felszabaduló életörömmel a megnyilvánulása *A festőnő*, az *Október*, a *Napos délelőtt*.

Amikor Ferenczy ezeket a képeit festette, már elvirágozott az impresszionizmus. Akkor indult útjára a Fauves-ok révén az expresszionizmus. A történelem logikája: az imp-

Hármas arckép, 1911.

Béni, 1906.

17 SZÁZALÉKUK TÖRZSGÁRDA TAG

A Fővárosi Tanács Munkaügyi Főosztálya a közelmúltban 50 — különböző népgazdasági ágba tartozó és cigányokat jelentősebb számban foglalkoztató — budapesti munkáltatónál végzett felméréseket. Tapasztalatairól jelentést készített, amelynek megvitatását a Fővárosi Cigány Koordinációs Bizottság is napirendre tűzte. Ez az áttekintés is annak a sokoldalú törődésnek a megnyilvánulása, amellyel ez a testület e fontos társadalompolitikai kérdést kezeli, hogy felgyorsuljon a cigányok beilleszkedésének folyamata, hogy ma még fennálló hátrányuk tovább csökkenjen.

A hasonló céllal eddig elkészült helyzetképek — mint például a fővárosi cigány fiatalok pályairányítási és szakképzési helyzetét vagy a cigány lakosság kulturális ellátottságát bemutató elemzések — és a munkavállalásukat érintő közvetlen tapasztalatok segítségével további olyan ismeretek birtokába jutottunk, amelyek érvekkel szolgálnak a helyzetük megítélésében tapasztalható szélsőséges vélemények vitatására, megcáfolására.

Annak ellenére, hogy a cigányok arányszáma Budapesten kisebb, mint országosan, és foglalkoztatottságuk, életszínvonaluk, iskolázottságuk — de lakásviszonyaik is — valamelyest kedvezőbbek mint másutt, a „cigánykérdés” Budapesten sem kisebb jelentőségű, mint az ország más részein. Becslések szerint a fővárosban és Pest megyében kb. 50 ezer cigány él. Közülük mintegy 8–10 ezer azoknak a száma, akik Budapest környékén laknak, de a fővárosban vállalnak munkát. Korábbi felmérésünk szerint a Budapesten élő cigányok közül a munkaképes körű férfiak foglalkoztatottsági szintje igen magas, lényegében azonos a nem cigány férfiakéval. A cigány nők foglalkoztatottsága ebben az összehasonlításban alacsonyabb ugyan, de még így is megközelíti a 75–80%-ot.

Munkába állásuk lehetőségei — képzettségi színvonaluktól függően — szinte korlátlanok, és alig különböznek a hasonló felkészültségű, nem cigány dolgozókéval. Ezek a tények nyilván nem választhatók el a főváros általános munkaerőhelyzetétől — ezen belül is a fizikai munkások iránti nagymértékű kereslettel —, ami természetesen megkönnyíti és szélesíti

foglalkoztatásuk lehetőségeit. Ennek ellenére nem állítható — főleg pedig nem jellemző —, hogy alkalmazásukra csak „kényszerből” vagy a „jobb híján” elve alapján kerül sor.

A vizsgálat tapasztalatai éppen azt igazolták, hogy a foglalkoztatásuk körülményei, teljesítményük, magatartásuk és munkához való viszonyuk — bár tartalmaznak sajátos vonásokat — alig különböznek nem cigány társaikétól. A vizsgálatot végzők munkáját több helyütt nehezítette a nyilvántartás hiánya. Egyes munkáltatók ebben is valamiféle megkülönböztetést vélnek felfedezni, és nem akarják külön kezelni a cigány dolgozókat, vagy nem tulajdonítanak jelentőséget a velük való kiemelt foglalkozásnak.

A vizsgált 50 munkáltatónál a foglalkoztatottak összlétszáma 82 000 fő volt, köztük 3100 volt cigány (26%-uk nő). Több mint 90%-uk fizikai munkakörben (mint betanított és segédmunkás) dolgozott, ami azt mutatja, hogy bár létszámuk növekszik, és a választott szakmák köre is bővül (van már cigány származású autószerelő, esztergályos, szerszámkészítő, cipész és könyvkötő is), még mindig rendkívül kevés közöttük a szakmunkás. A vizsgált területeken dolgozó cigány szakmunkások többsége a felnőttképzés keretei között szerezte képesítését 35 különböző szakmában. Többségük lakatos, kőműves, gépkezelő, fonó, hegesztő, festő, gépkocsivezető.

Öröndetes, hogy évről évre növekszik a munkáltatók által biztosított lehetőségekkel élő, az általános iskolát, illetve annak valamelyik osztályát befejező cigány dolgozók száma. A vizsgálat időpontjában és a vizsgált területeken 164-en jártak általános iskolába és 9-en középiskolába (volt egy egyetemi hallgató is). 56-an tanultak mesterséget különböző szaktanfolyamokon.

A vállalatok vezetői társadalmi kötelezettségéből — de jól felfogott helyi érdekekből következően is — sokoldalúan törődnek cigány dolgozóik munkahelyi beilleszkedésével, keresik azokat a módszereket, amelyek a legeredményesebbek. Gyakori például, hogy bizalmat jelölnek ki, akinek feladata az ügyekkel való kiemelt foglalkozás és törődés. Az újonnan belépett cigány munkavállalókat a be-

tanulás időtartamára általában régi dolgozók mellé osztják be, vagy brigádokban helyezik el. Később, ha valamely okból nem érzik jól magukat az adott helyen, vagy képességeik szerint esetleg alkalmasabbnak bizonyulnak más munka elvégzésére, új munkaterületet keresnek számukra.

Mindezen körülmények együttes hatására a beilleszkedés folyamata felgyorsult. Egyre gyakrabban találkozni hosszabb munkaviszonnal rendelkező vagy rövidebb időtartamra, rendszeresen munkát vállaló cigányokkal. Ennek következtében csökken a „tavasztól őszig” munkát vállalók és a munkaviszonnal egyáltalán nem rendelkezők száma. Esetenként előfordul igazolatlan hiányzásait a legtöbb munkáltatónál — családi, szociális, illetve lakáskörülményeik megszeméző figyelembe vételével — részben fizetés nélküli szabadság utólagos engedélyezésével, részben a kiesett idő ledolgoztatásával oldják meg.

A vállalatok többsége különböző intézkedésekkel, juttatásokkal segíti a cigány dolgozók munkahelyhez kötődését: pl. belépéskor ún. „megélhetősi előleget” folyósítanak részükre, gyerekeiket a szakmunkásképzésnél előnyben részesítik, a már huzamosabb ideje dolgozóknak lakásépítési kölcsönt biztosítanak.

Tapasztalataink szerint a vállalatoknál érvényesül az „azonos munkáért, azonos bért” elve, így a cigány dolgozók keresete — a munkateljesítménytől függően — a többi dolgozóéhoz hasonlóan alakul. Az esetleges eltérések abból adódnak, hogy körükben gyakoribb a keresetsökkentő fizetés nélküli szabadság és a betegállomány. Tekintettel arra, hogy többségük nagycsaládos, keresetük növelése érdekében a gazdasági vezetők ösztönzik őket ezeknek a kieséseknek az elkerülésére vagy legalábbis csökkentésére.

A vizsgált munkáltatóknál foglalkoztatott cigányok személyi alapbérének havi átlaga 2700 Ft volt. 95%-uk átlagkeresete 1800 Ft felett, ezen belül 88% havi átlagkeresete 2200 Ft felett volt. Ez utóbbiak között szerepelt 221 olyan dolgozó, akinek átlagkeresete elérte vagy meghaladta a havi 4000 Ft-ot.

A szakszervezet és a KISZ munkaterveiben a cigány dolgozókkal való

Egy munkásszállás klubjában

Ismeri-e Budapestet ?

2

1978. 11. sz. rejtvényünk
helyes megfejtése:

Magyar Állami Operaház
VI., Népköztársaság útja 22.

E havi rejtvényfotónkat Balla Demeter készítette.

Megfejtésül az épületben működő intézmény nevét és címét kérjük.

Megfejtéseikhez, kérjük, mellékeljék az oldalon levő 2-es számot.

E havi rejtvényünk megfejtését szíveskedjenek március 10-ig beküldeni.

A helyes megfejtést beküldők közül sorshúzással az alábbiak nyertek egyenként százforintos könyvutalványt:

Bognár Géza, Budapest,
Dorozsmai köz 8–10. 1142;

Györe Mária, Budapest,
Bocskai út 19. I. em. 1114;

Haraszti Árpádné, Budapest,
Torockó u. 24. 1026;

Liszka Zsuzsanna, Budapest,
Imre u. 5. I. em. 10. 1093;

Dr. Molnár István, Budapest,
Mártírok útja 39. 1024;

Nagy Gergely, Budapest,
Szabolcska M. u. 7. 1114;

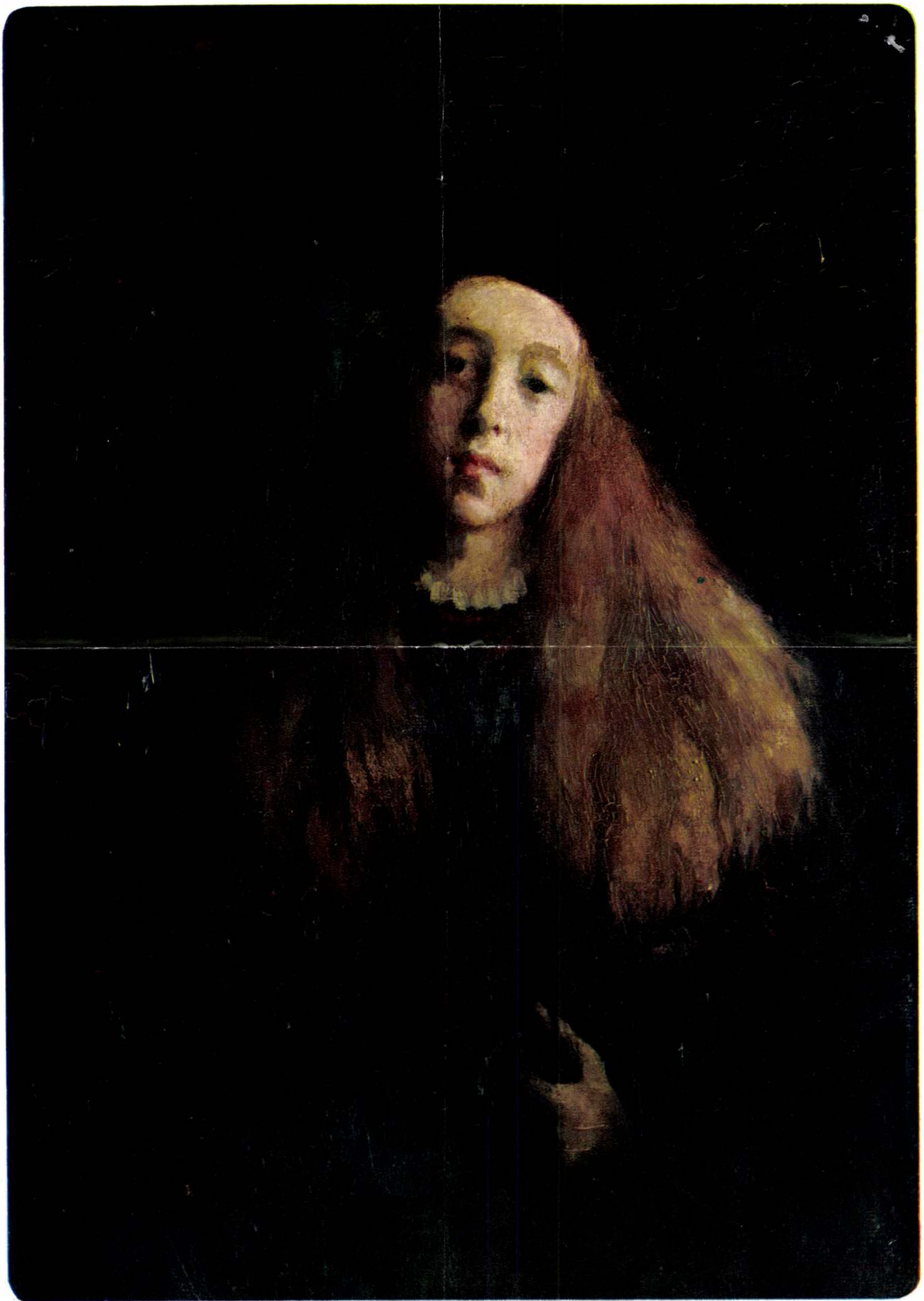
Sziveri Jánosné, Budapest,
Buzogány u. 3. I. em. 1149;

Sztuhai István, Bodrogszegi,
Kossuth Lajos u. 67. 3917;

Török Kálmán, Budapest,
Nagy Lajos király útja 70. III. em. 1148;

Worschitz Miklós, Budapest,
Bulcsú u. 21 b. 1134.

1/1. Februári Kérdés: Noémi Úbontott Lejjal.

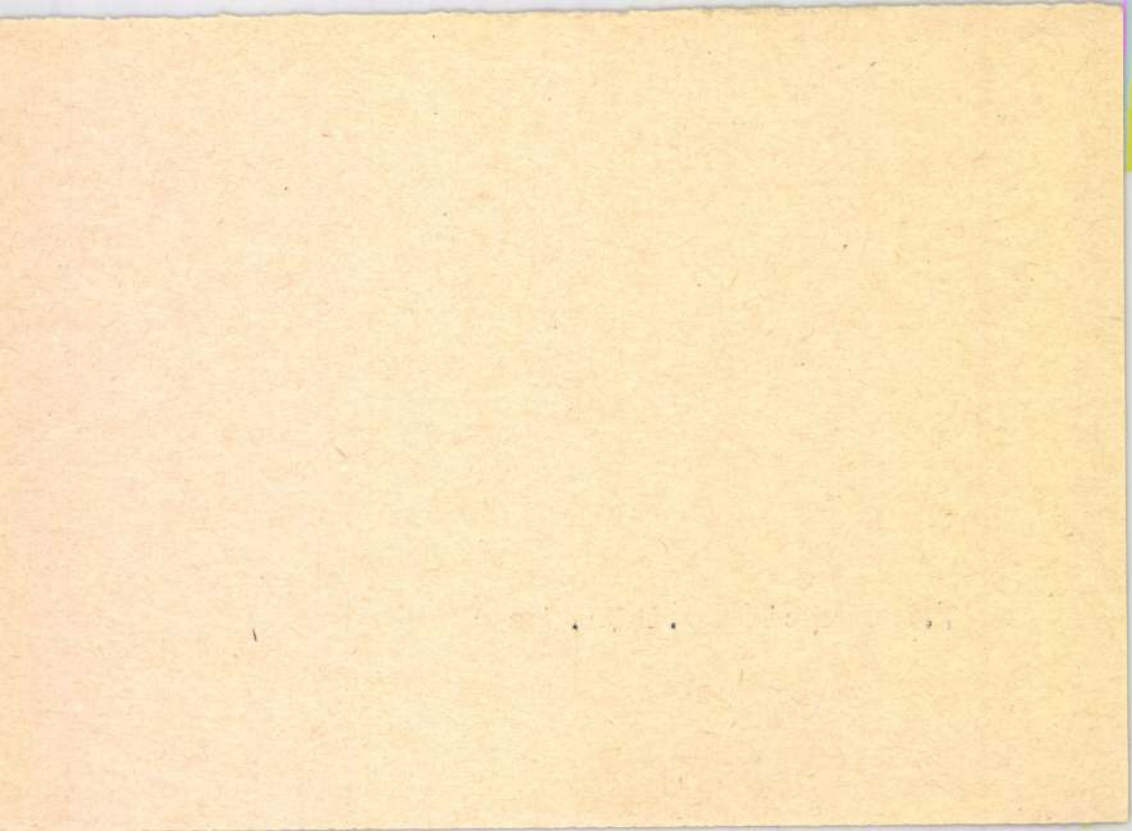
Ferenczy Károly

„Kis Sörkef Róthó képmása”

o.u. 42 x 34. I. j. Kézípen F.K.

szélességi ai: 8000 ft.

BÁV 47.Képaució Bp.1978.december

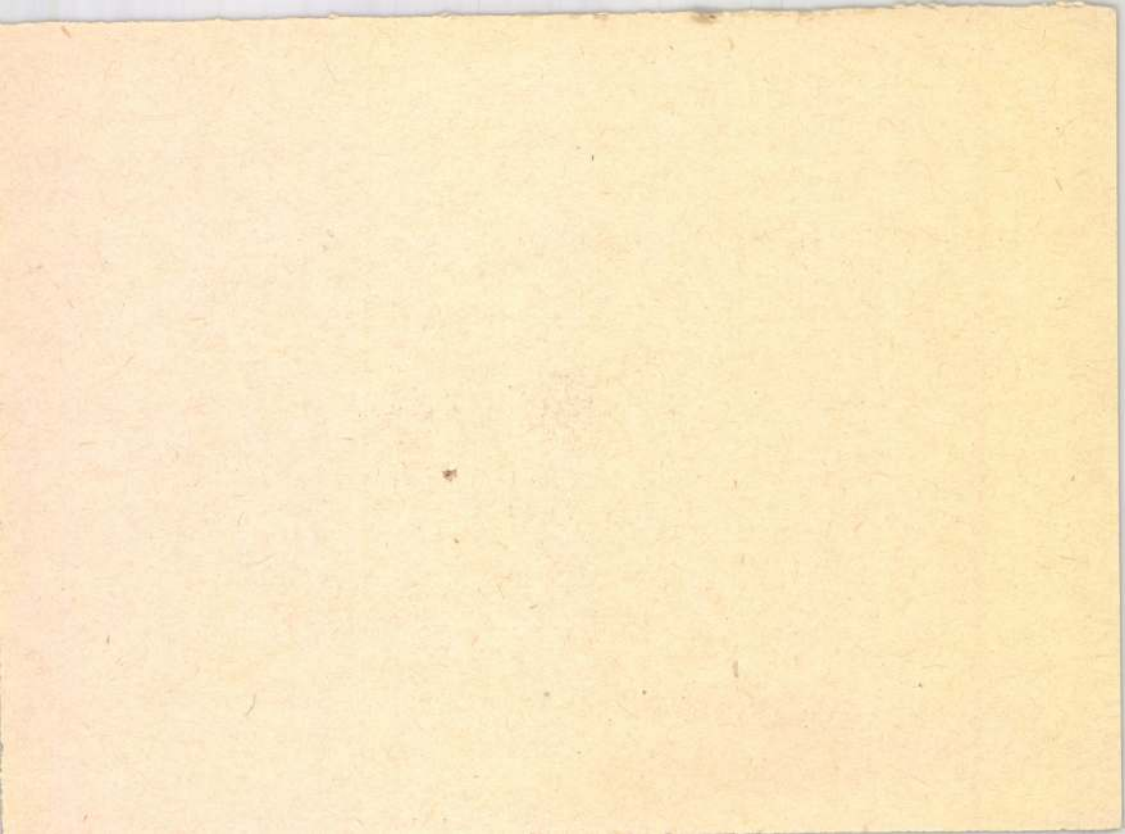
Ferenczy Károly (1862-1917)

"Mária és Magdolna" o. v. 105 x 104 cm
(festett) Védett

Rizáltár: 40000 ft.

Repr. Gyűjtemény I. : F. K. Képtörténeti Vall. Kiadványok 1963
167. o.

BÁV 47. Képtörténeti Sz. 1978. december

Ferenczy Károly

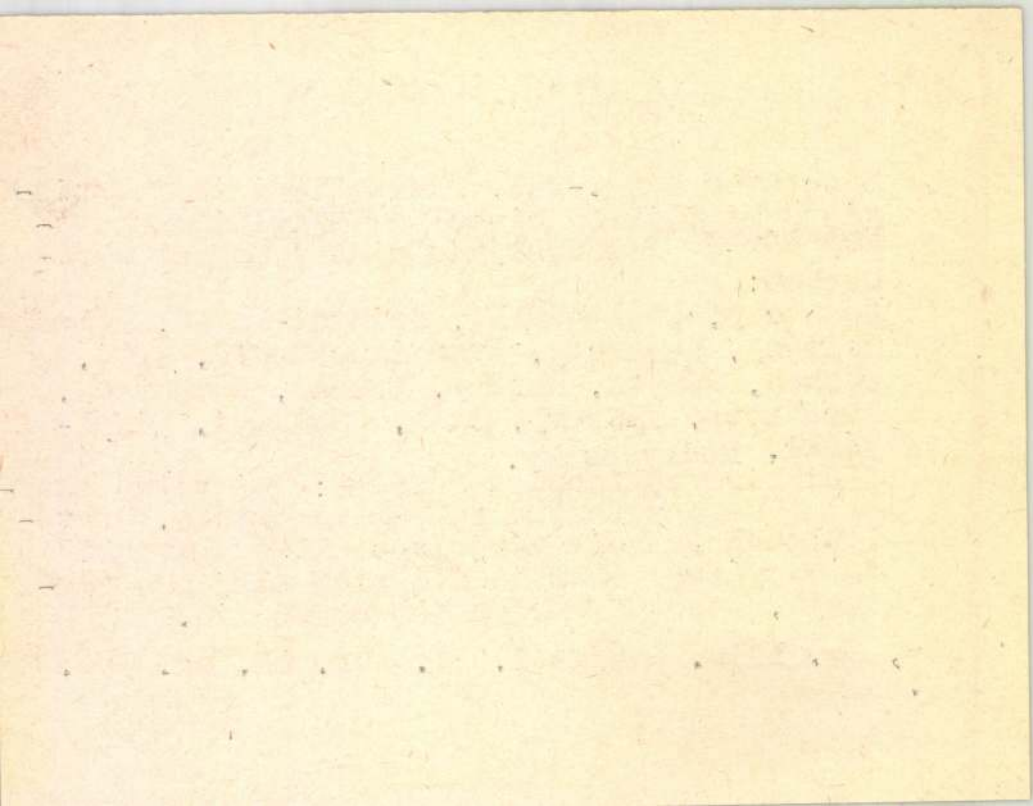
Speotator sign.-val, "Nemzetközi impresszionista kiállítás" címmel a külföldi művészeket kivül felsorolja a cikk a magyar művészeket:

Munkácsy, Paál László, Szinyei-Merse, Mészöly, Hellósy, Ferenczy, Iványi Grünwald, Réti, Thorma, Fényes, Horthy, Katona, Kerastock, Strobentz, Vaszary, Csók, Szlányi, Rippl-Rónai, Mednyánszky.

A cikkiro feltessi a kérdést: "mi volna ezeknek a magyar festményeknek az értéke, ha véletlenül francia névjelsés állna alattuk?"

"A magyarok most is fényesen állják a versenyt, tehát a kérdés önként adódik.

ÉLET, Bp. 1910. május 1. II. évf. 18. sz. 596. lap.

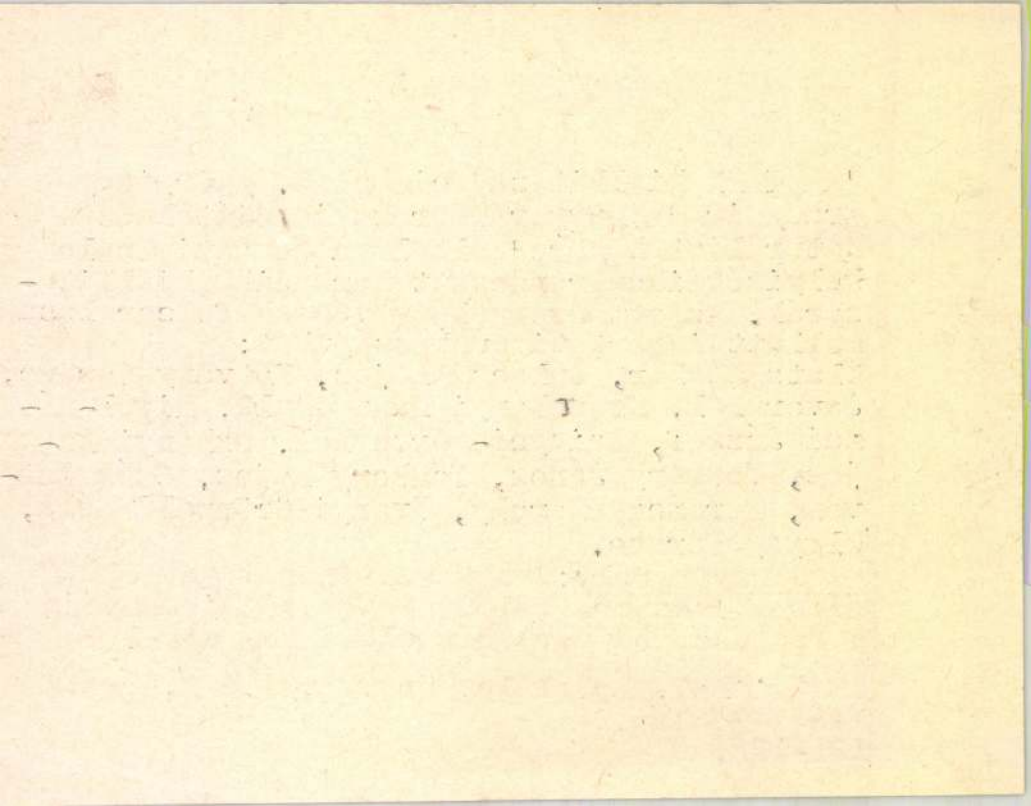
Ferenczy Károly

"A MIÉNK kiállítása" címmel M. /Margitay Ernő/ ir "A Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre" által a Nemzeti Szalon helyiségeiben rendezett harmadik kiállításáról. Az ott szereplő művészek felsorolása mellett ismerteti munkásságukat:

Glatz Oszkár, Gulácsy Lajos, Hatvany Ferenc, Jávor Pál, Koszólányi Kann Gyula, Rippl-Rónai József, Szinyei-Merse Pál, Szlányi Lajos, Vaszary János, Zombory Lajos, Csók István, Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla, Olgyay Ferenc.

Ferenczy Károly: Nagy kvalitásai mellett a művész vas szorgalmát lehet látni, mondja a kritika. Sok vergődés előzi meg egy-egy munkáját. ÉLET, Bp. 1910. jan. 23. II. évf. 4. sz.

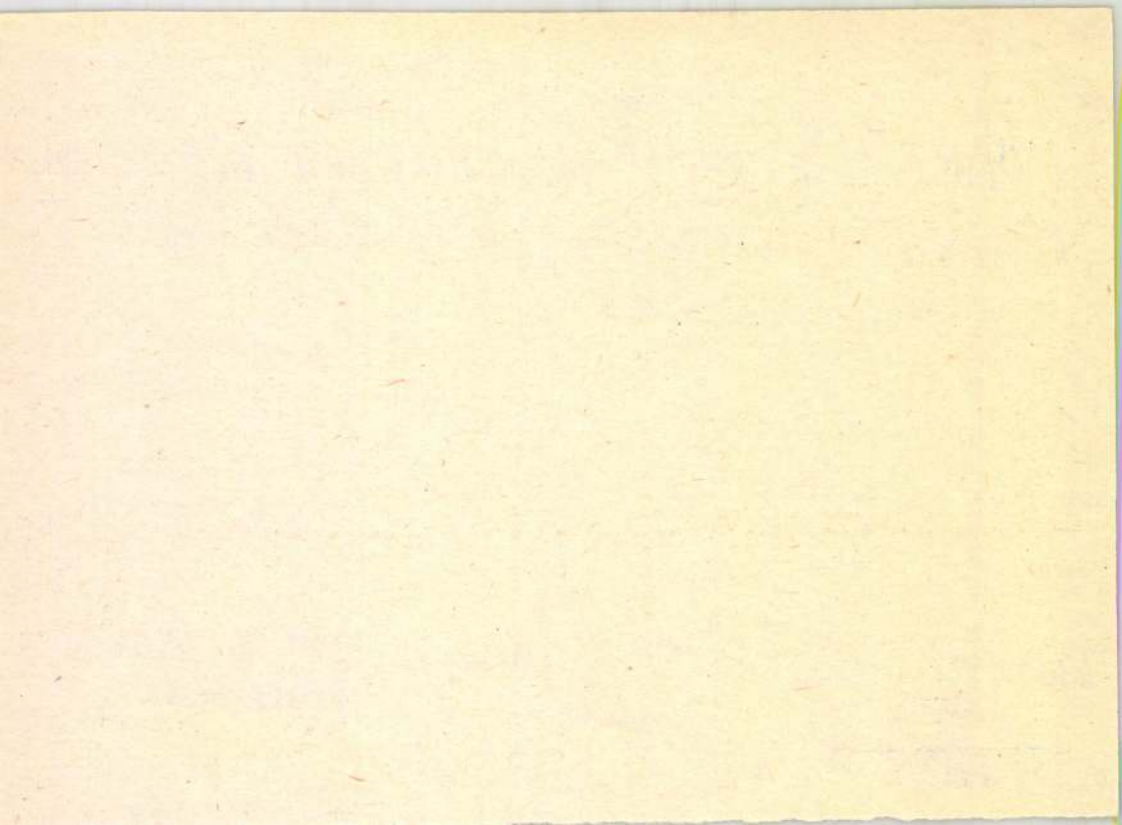
110-113. lap.
125-126.

Ferenzy Károly, festőművész
a Miskolci Képtárban rendezett kiállításán
szerepel a műve "Lovasok az erdőben"
c. műve. | eredetileg |

Tasnádi Attila: a XX. év. magyar festészet a
Miskolci Képtárban.
^{képtárban,}
~~Képtárban,~~ 1949. febr. 23.

Ferenczy Károly, festőművész

Tíz esztendő alatt a műnevek sora jött be
a szentendrei, Ferenczy, Gröbel, Barcsdy-és
még többen - műveik, alkotásaik átszűrtve
műneveket alkottak. Ezeknek a műve-
neveknek évenként több ezer látogatója
van. — A Ferenczy család műnevein a
Ferenczy művészek művei láthatók.

A fővárost ölelő meze.

1949. V. 18. Televisió 21.20 (6n.)

Ferenczy Károly festőművésze

A nagybányai kolóniaalapítók Társaság lá-
tott művészei nem az impresszionizmusból in-
dulnak ki. Nem az akkori idők legkorábbi
művészetrendéleteit teszik magukévé, hanem egy-egy
bi iskola tanítását. A plein air festészetre először
Fodor Attilán jutnak el az impresszionizmus felé mutató esz-
ményekig. Még Ferenczy Károly is csak a fény szín-
átalakító hatását aknázza ki, így mintén Thor-
ma János is. Ferenczy h. "Művészi est" - "Cigányok" c.
képei jelölik a mandollalra / emlétre /.

Murádi Jenő: Táriskülönleg a nyugati életvilág
és a kelet-európai eszmények
között.

Korunk, 1979. febru. 54. old.

Ferenczy Károly, festőművész
a Szentendrei Képtárban a városban al-
kötő 51 művész közös tárlata miatt megma-
- a szaradalon néhány évig itt élt és festett
a művészs is, a modern festői körekről mes-
tere.

Esti Magazin

1949. VIII. 10. 1 p. 30 | N. |

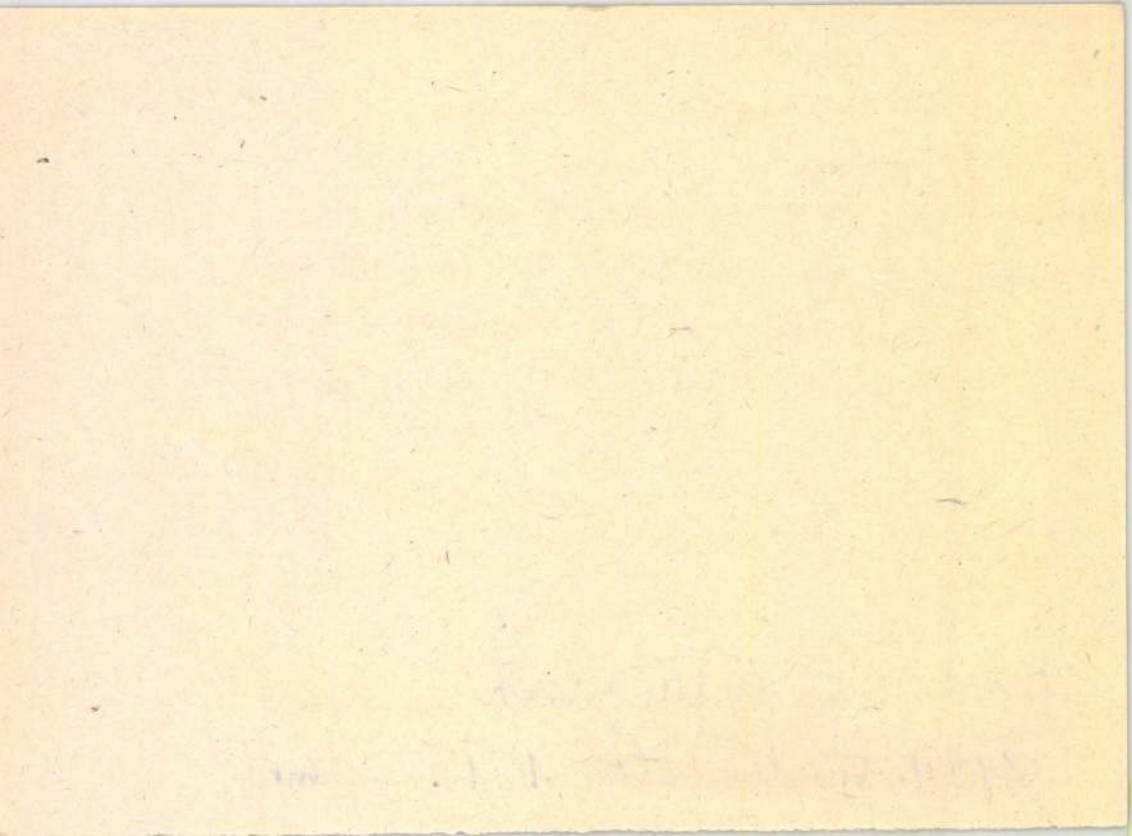
Ferenczy Károly, festőművész

Szentendrén a Ferenczy Múzeumban a nagybányai festőiskola vezető mesterei, Ferenczy Károly anyagjával indult is feleségének, Fialka Ilgónak néhány rajza épült bele ebben az épületben. | említve | - Testvérek c. művén három gyermeket festette meg | említve |.

"Keztesek" c. képen örökíti meg annak a háznak a terét, ahol a művész családjával, klt. közelessége még, hogy a képen látható tájképi részlet ma is látható, | említve | arról a pontról, ahol a Ferenczy-ház áll.

Utikalauz üdülőknek

1949. VIII. 16. Tótfi 10.15 | 5húme |

A művészeti tehetség kialakulását kutatva jutottunk el Szentendrére a Ferenci család muzeumba. Ide kértük Csizler Endre orvos genetikust, aki több mint 20 esztendeje foglalkozik már ezekkel a kérdésekkel, a művészeti tehetség, pontosabban a géneken keresztül örökölhető művészi tehetség kérdésével. Mit tudna nekünk erről mondani, örökölhető-e a gének segítségével a művészi tehetség?

- Itt feltétlenül, de a kérdés bonyolultabb, mint ahogy általában hiszik.

Ma az öröklődés alatt három különböző folyamatot értünk. Az első folyamat a biológiai öröklődés, vagyis a szülők átadják kromoszómáik és génjeik felét a gyermekeknek és hogyha ezek a gének szerencsésen kombinálódnak az utódban, a gyermekben akkor ez különleges képességek, különleges tehetség forrása lehet.

De van egy másik öröklődés, amelyet nevezhetnénk a minta öröklődésének. Vagyis, hogy a gyerek mit lát otthon, mit tapasztal, mit vesz át a szüleitől, ami szintén meghatározó, pl. a képzőművészek gyerekei esetében.

Van a harmadik öröklődés, amit szocio kulturális öröklődésnek mondunk és ami lényegében azt jelenti, hogy a társadalmi elvárások, az iskola, vagyis a környezet mit sugall a gyerekeknek, mit vár el tőle, mit ad a gyerekeknek.

Na most a végeredmény, amely a művészi alkotásokban megnyilvánul ezen három különböző öröklődési folyamatnak az eredménye.

Erre nagyon jó példa pl. a Ferenci család. A Ferenci család esetében a biológiai öröklődés nyilvánvaló.

Csak gondoljunk arra, hogy Ferenci Károly a nagybányai iskola vezéralakja, a magyar képzőművészet egyik legnagyobb mestere, felesége Fialka Olga kitűnő grafikus.

Ferenci Károlynak az édesanyja Fricenstein Ida kitűnően rajzolt. Ennek a két művésznak Ferenci Károlynak és Fialka Olgának három gyereke volt és mind a három gyerek képzőművész lett.

Valér a legidősebb, majd a kétpetéjű ikerpár Noémi és Nóra. Ez úgy érzem a biológiai öröklődésnek egy szemléletes példája.

-Fialka Olga jóval idősebb volt Ferenci Károlynál. Sajnos tudom, hogy rokoni kapcsolat is volt köztük.

- Igen, genetikai szempontból ez is érdekes. Tizennégy évvel volt idősebb Ferenci Károlynál, ő már egy befutott művész volt, de amikor felismerte férjében a nyilak

Ferenci Károly,
Festőművész

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is difficult to decipher due to its low contrast and blurriness.

1949. IX. 4. TV. 21. 45. (Kíné)

Művészeti Magazin

- 23 -

tehetséget és feltehetően a tehetség nagyobb nagyságrendjét, ő mint a nők oly sokszor az életben oly nagy mértékben tulajdonképpen anyává, muzsává vált és átadta a helyet Ferenci Károlynak.

Na most genetikai szempontból érdekes az is, hogy 42 éves korában szülte az ikreket. Jól ismert szabály, hogy az idősebb nők gyakrabban szülnék ikreket, kétpetéjűt. Károly és Fialka Olga első unokatestvérek voltak és köztudatban az áll, hogy a vérrokonság genetikai ártalmak forrása lehet. Van benne igazság. De az is igazság, hogy egy családban meglévő tehetség a vérrokonok házasságával fel is du-sulhat. Tehát nagyobb a veszély is, de bizonyos fokig még ebből előnyök is származhatnak.

De a Ferenci család a minta öröklődése szempontjából is lényeges. Engem ez nagyon izgat és nincs rá válaszom. Hogy hogy lehet az, hogy egy grafikus anyának, egy festő apának tulajdonképpen egy szobrász fia, egy gobelines lány és megint csak egy festő fia lesz?

Vagy az is egy nagyon érdekes dolog, hogy a család Valért tartotta a legtehetségesebbnek. De Valér átvette a szülői művészetét, követte őket. Nagyon tehetségesen, de egy idő után epigonná vált.

Valérral szemben Béni és Noémi talán erősen fogalmazok, de megtagadta tulajdonképpen azt a művészeti irányt, azt a stílust, amit a szülők képviseltek. S ezen a tagadáson keresztül tudott önálló, a magyar képzőművészet nagy me-tereiévé válni.

- Esetleg, hogy a korabeli művészet sodrában kerülvén gondol arra, hogy esetleg ez nem függ össze genetikai dolgokkal?

- Ezt így nem tudom, de ez nagyon jó példa arra, hogy a szociokulturális öröklődés, vagyis annak a körnek a társadalmi elvárása, művészeti irányai ugyanugy befolyásolják egy művésznak az önmegvalósulását, mint a gének és a családi minta. A végső összhatás mindezek együttes ere-dője.

The first part of the report
 deals with the general situation
 and the progress of the work
 during the last year. It is
 followed by a detailed account
 of the various projects which
 have been carried out. The
 results of these projects are
 then discussed, and the
 conclusions drawn therefrom.
 Finally, the report ends with
 a summary of the work done
 and a list of the references
 consulted.

The second part of the report
 is devoted to a detailed
 description of the various
 experiments which have been
 carried out. The results of
 these experiments are then
 discussed, and the conclusions
 drawn therefrom.

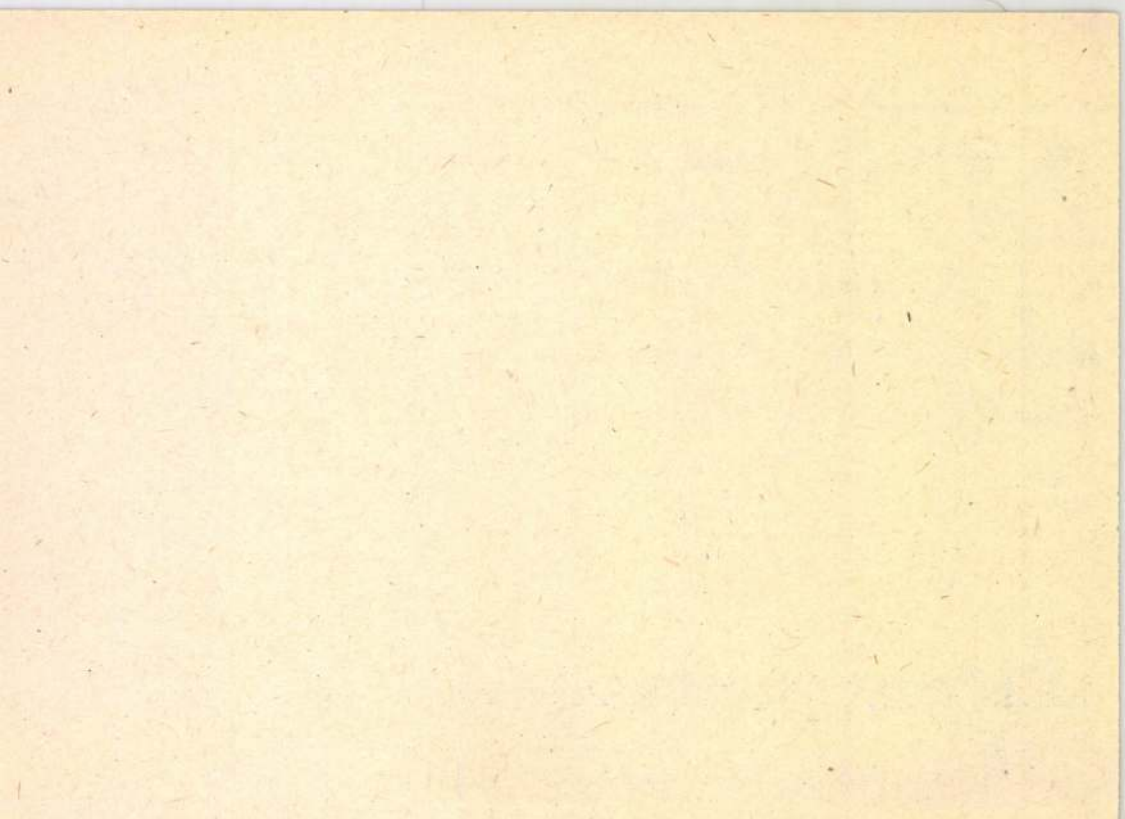
The third part of the report
 is devoted to a detailed
 description of the various
 experiments which have been
 carried out. The results of
 these experiments are then
 discussed, and the conclusions
 drawn therefrom.

The fourth part of the report
 is devoted to a detailed
 description of the various
 experiments which have been
 carried out. The results of
 these experiments are then
 discussed, and the conclusions
 drawn therefrom.

Ferenchly Károly festőműve-
lor és fest. jában kiállítása kiálték To-
kióba 69 festményt, a Szépművészeti Múzeum
és a Magyar Nemzeti Galéria anyagából,
melylek közt Szinya-Merse Pálnak és Fe-
renchly Károlynak is volt alkotása.

Magyarok a nagyvilágban.

1979. nov. 15. Tel. 21.05 | VGnéf.

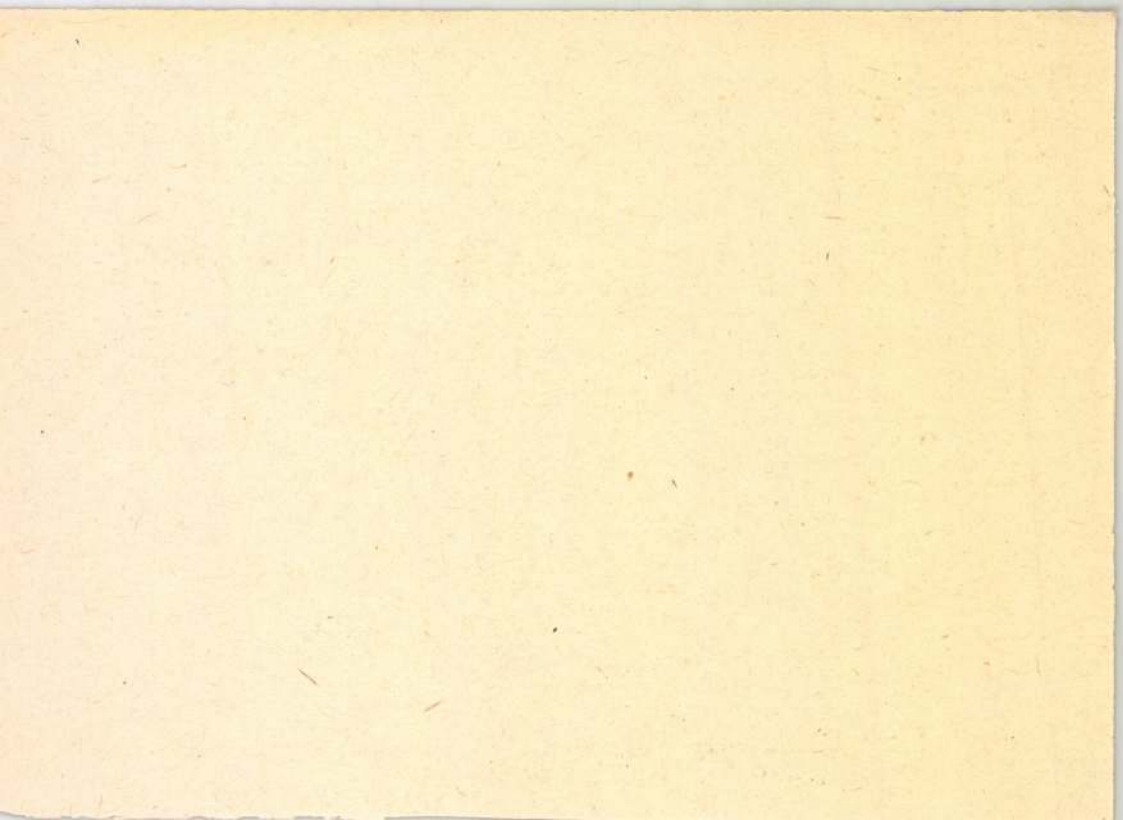
Ferenczy Thányi Istó

L. Holló Mezős

Masóki Zsuzsa Győri Gyűjtemény

Esti Hírlap, Bn, 1981. jan. 3.

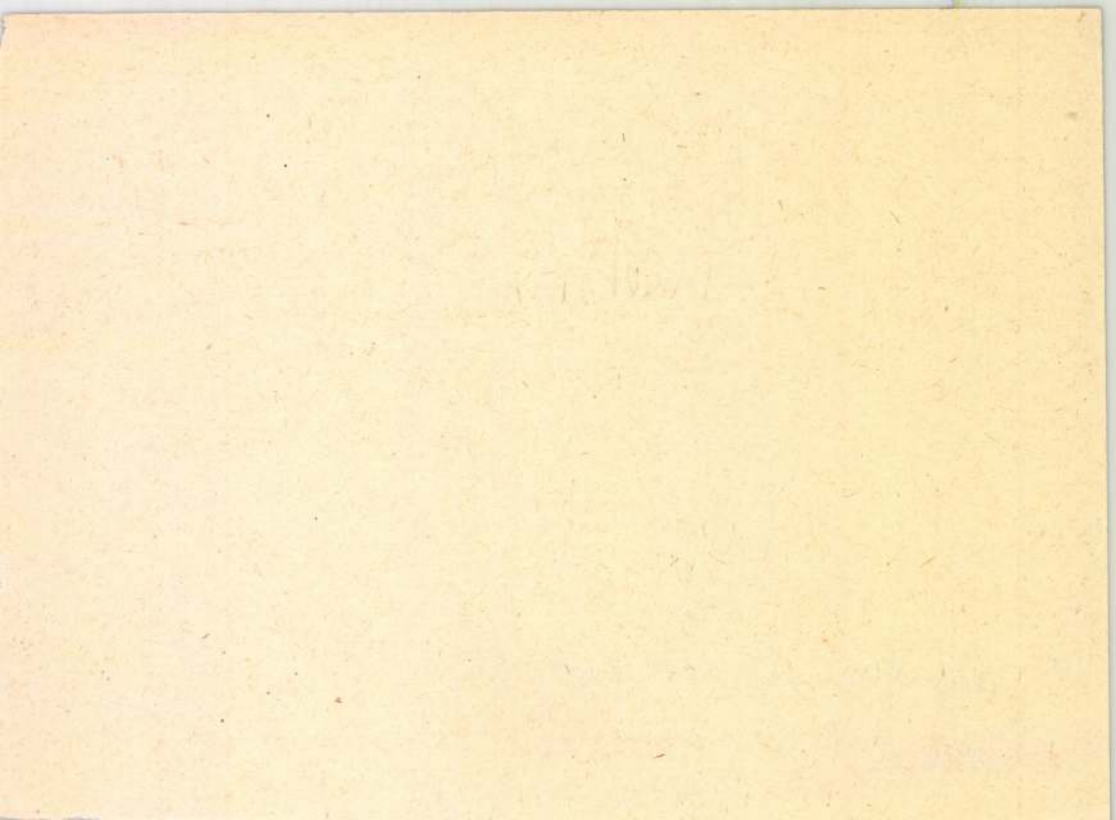
4

Ferenczy Károly

Méltóság

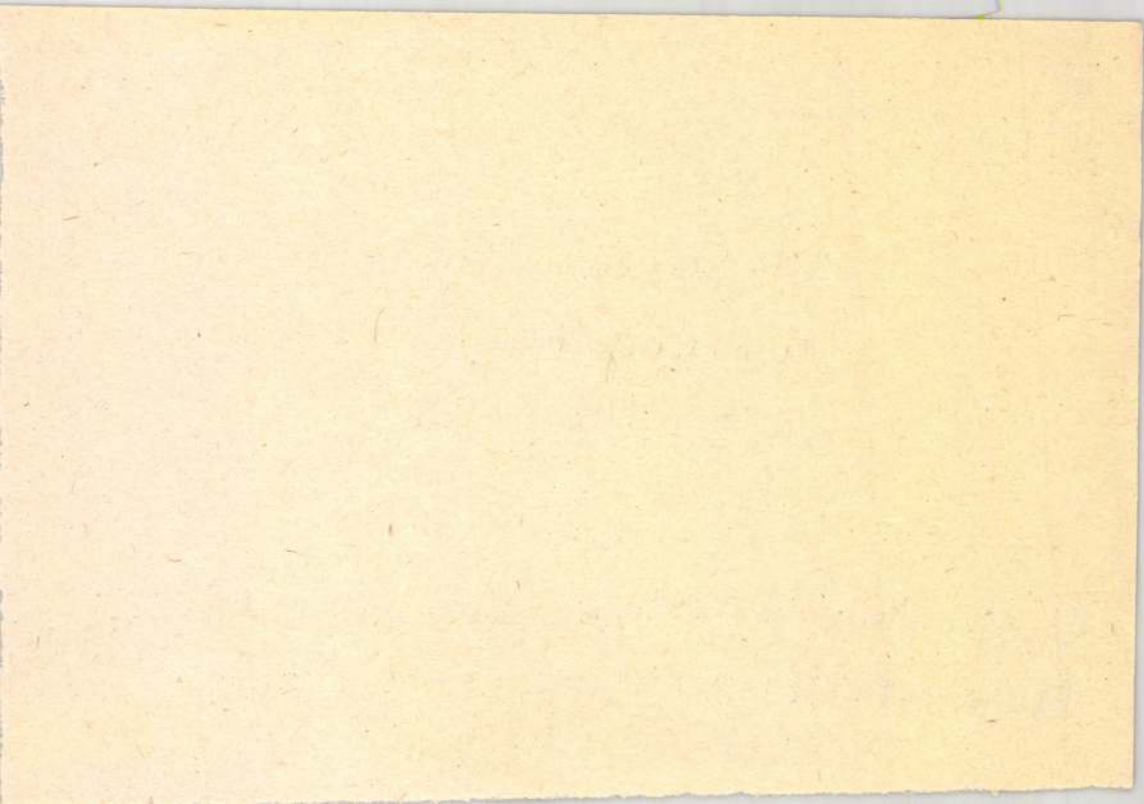
Oradi Nóra: A magyar művészet története. . .
Művészet, 1981. március - 4 lap.

Ferenczy Károly

Ar 50-es években a baráti
cszágokban bemutatás-
ra kerültek művei.

Madai Nóra: A magyar művészet története...
Művészet, 1981. március - 4 laps.

Fereucy Károly festőművész

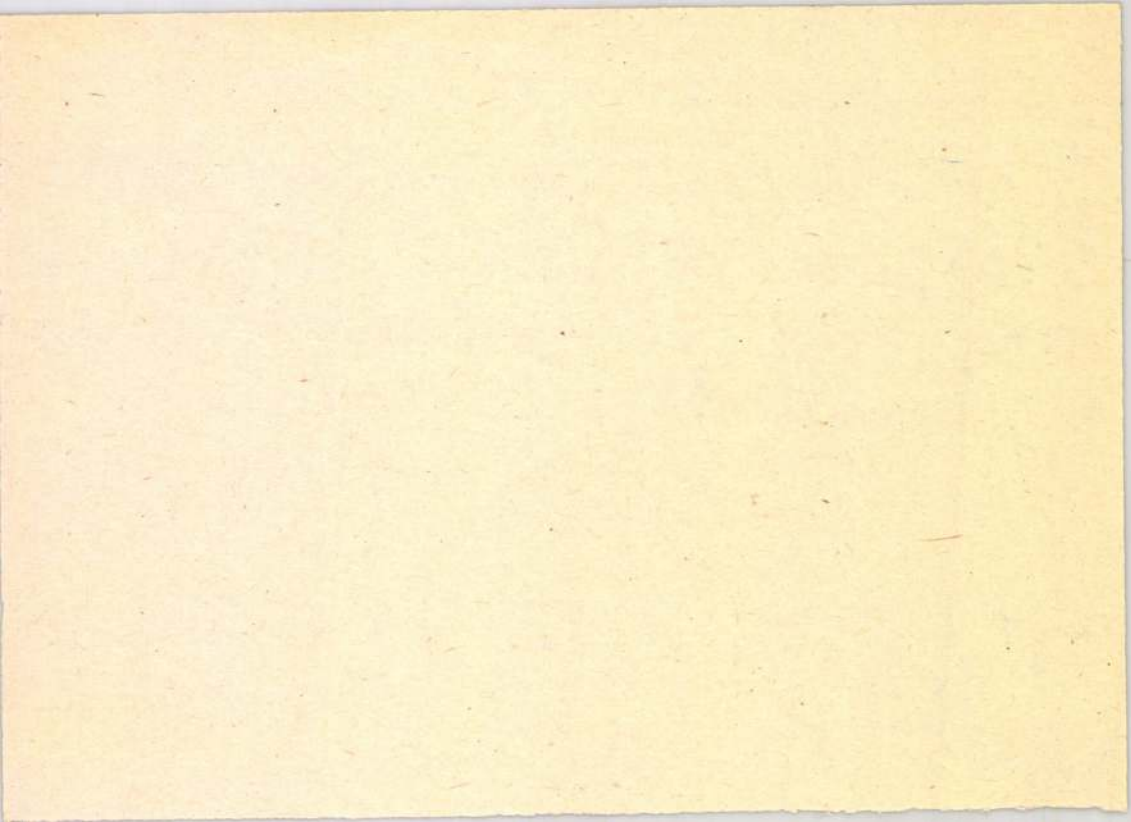
90 esztendője született Fereucy Némci és Béni,
Fereucy Károly festőművész két leánygyer-
meke: Némci festő-gabellinművésze, Béni
szobrászművésze lett.

Yő reggelt.

Naptár.

1980. VI. 18. 4.25 |N. |

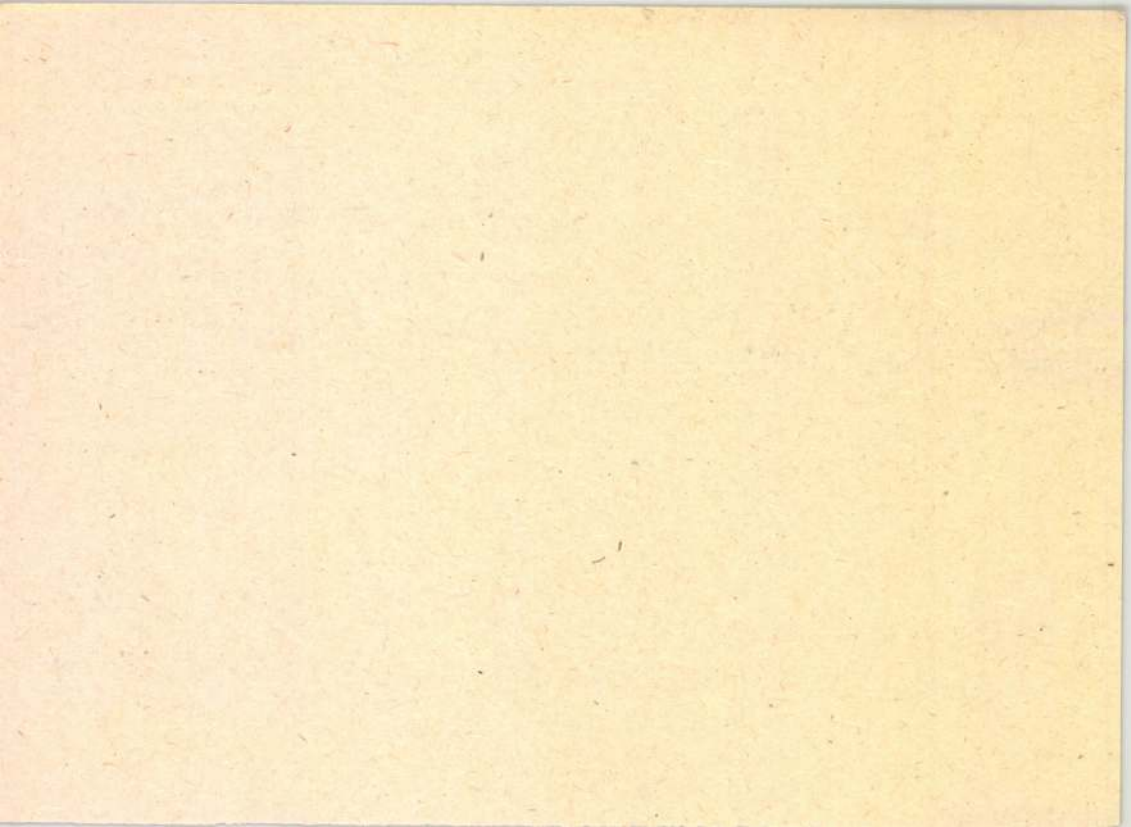

Ferenczy Károly festőművésze

Ferenczy, Vamary, Ripfal - Rónai mo-
numentálisnak mondható impressionizmus-
sá az impressió lényegén túl egy markan-
tussá, magyarabb-germánabb piktorra felé to-
lódott el.

Jakobovits Miklós; Nagy Albert talán a legma-
gyarabb formanyelvű piktor Erdélyben.

Korunk, 1949. febr. 64. old.

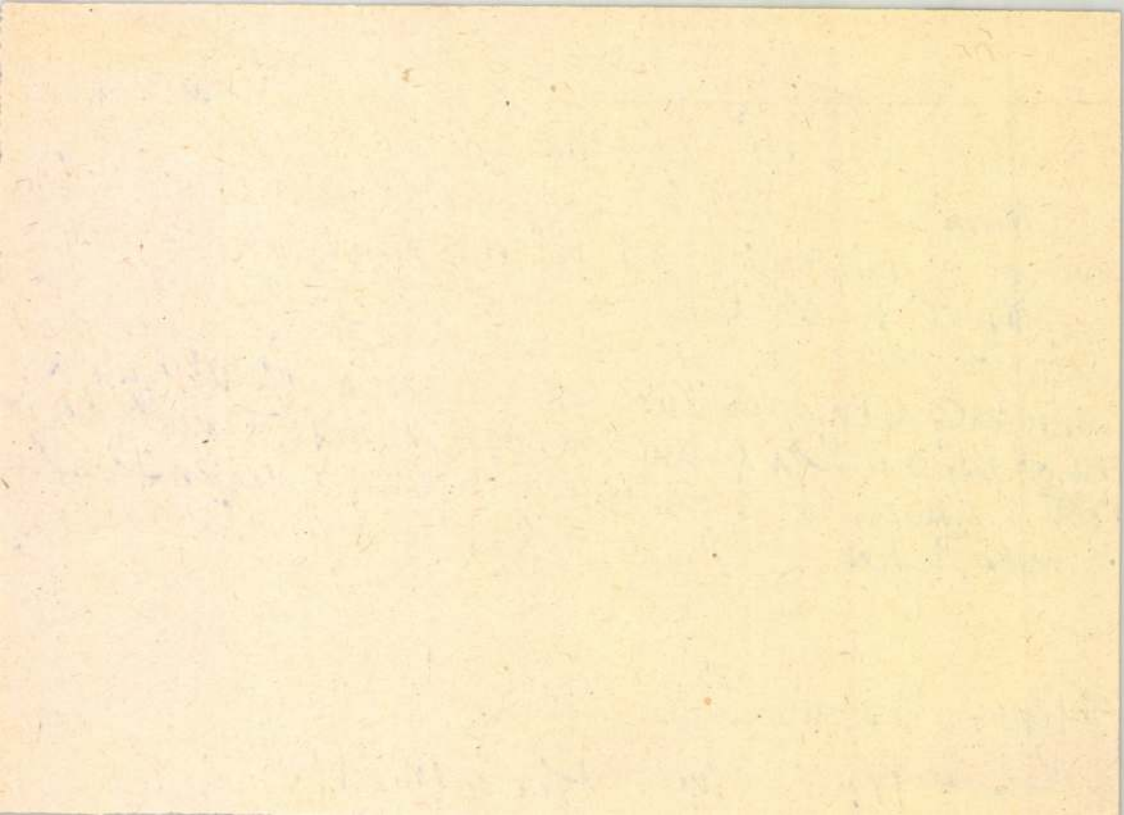

Ferenczy Károly, festőművész

a Rippl-művészeti Múzeumban látható fest. 16. - is
a "Német művészeti irányszatok 1890-1920" című kötet
mellett a duisburgi városi Wilhelm Lehmbruck Múzeum a.
a stuttgarti Kőrösi Csoma Sándor Intézet kiadásában, a pi-
alittaszon szereplő európai híres mesterek a magyar
művészet szempontjából is elhatárolható jelentőségűek.
Miközben idején számos magyar művész tanult dolgo-
zott a német művészeti körökben, a farsad. végén Hallóky
Simon, Ferenczy Károly, Rippl Rónai Münchenben.

-km-: Német irányszatok.

Naplo Veszprém, 1980. jan. 19.

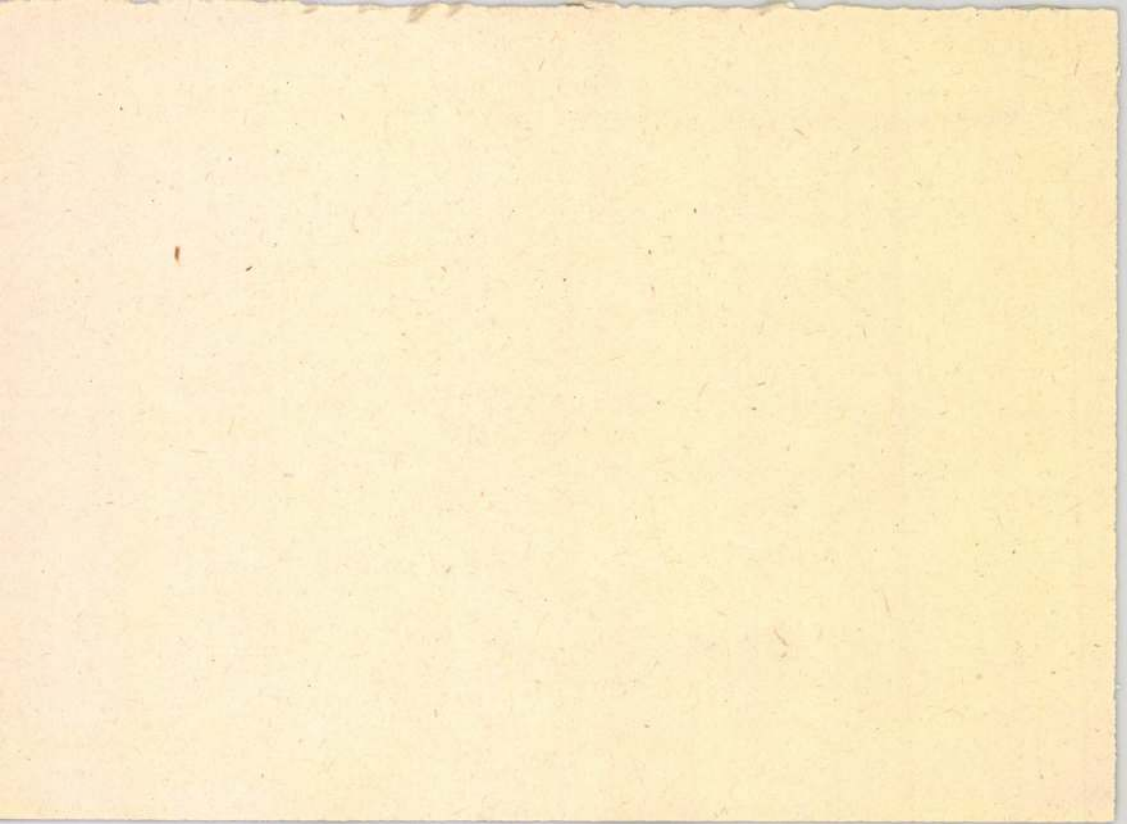
Ferenczy Károly (Wien, 1862 - Bp. 1917)

„Loval a vízben” 1896 (Verlat)

o.v. 39 x 35 cm. Szélességi ár: 25000 ft.

„Olaj für” Vízfestmény 35 x 19 cm. Védett.
Szélességi ár: 8000 ft.

BÁV 56. Képekkelé Bp. 1981. december

Ferenczy Károly, festőművész

---

a japán Takasakiban megnyílt a magyar kiállítás. A Nemzeti Galériában és a Szépművészeti Múzeumban 64 magyar és külföldi remekmű látható a kiállításon. Szerkepel Munkácsy Mihály, Pábol László, Mednyánszky László, Ferenczy Károly festményei.

10 reggett!

1981. IX. 2. 4. 25 IN/

Ferenczy Károly, festőművész
TIT tárlatvezetés

4
vasárnap 9.30 Ferenczy Károly művésnete
10.30 Művészet Magyarországon
1830-1870

Magyar Nemzeti Szalon rendezvénykapitány,
1981. október hó.

Ferenczy Károly, festőművész

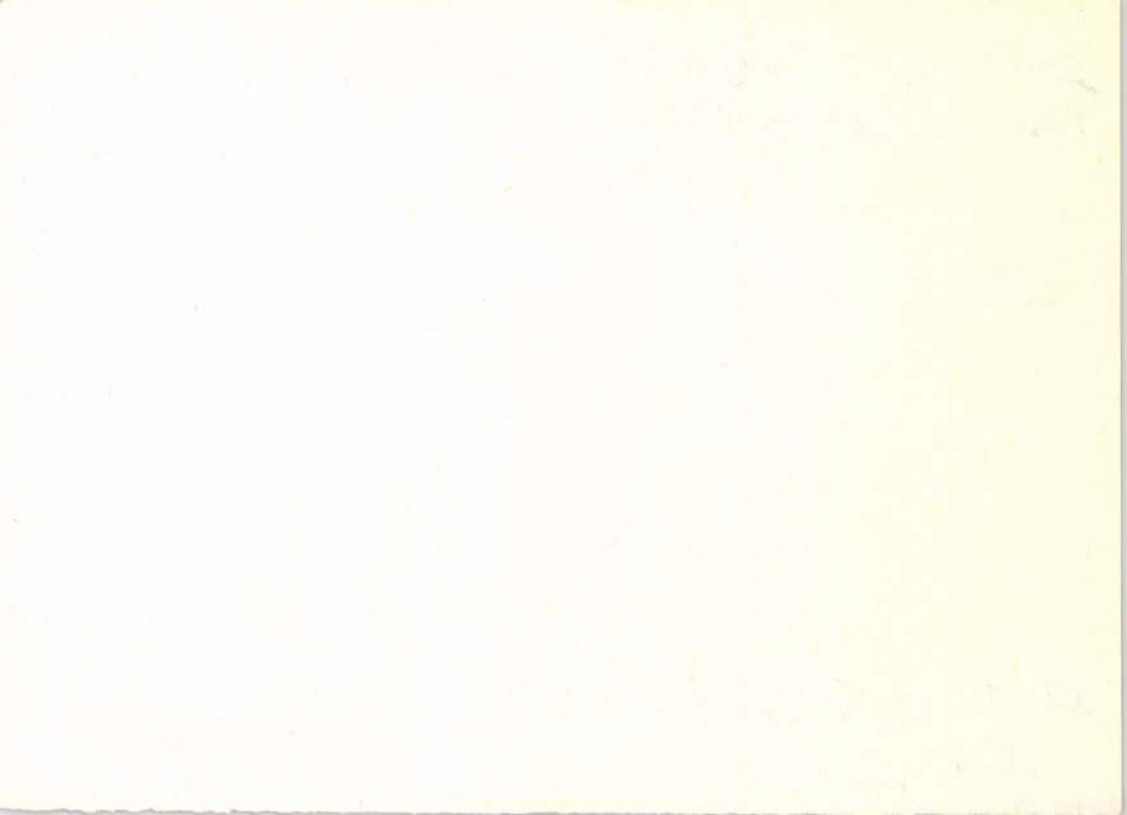

Recehírneműgyűjtés:

4
csütörtök

14.30 Képzőművészeti Szabadegyletem
a millenniumi kiállítás művészete
(a magyarságai művésztelep HOLLÓSY Simon,
~~Ferenczy Károly, Réti István, Thormaehlen~~
~~Beniczky Gyula~~)
előadó: Bakó László művészettörténész.

a Magyar Nemzeti Galéria Programja
1982. Január.

Ferenczy Károly, festőművész

Farkas Ester festőművész a nagybányai telepen
1914-1930-ig dolgozott, de megismerkedésével. Ott
volt a Ferenczy- család, Károly, Valér, Béni, Noé-
mi és édesanyját, valamint Béni feleségét,
Göncz Erzsikét és Ivánji Grünwald-t ismertte jól.

Pap Pálkár festőművész a műkeresztények, szabadiskolák deté-
nek munkásságának ismerője mondja: Hollósy Simon volt a
nagybányai, illetve később a téeszi szabadiskola alapítója,
nyilvános kiadót egy pár év után a nagybányai iskolából, amit
átvett Réti, Thorma, Ferenczy.

Felsőiskolák nyomában.

1950. X. 25. Kossuth 13.30 |Ané|.

1874 - 1875 - 1876 - 1877 - 1878

1879 - 1880 - 1881 - 1882 - 1883

1884 - 1885 - 1886 - 1887 - 1888

1889 - 1890 - 1891 - 1892 - 1893

1894 - 1895 - 1896 - 1897 - 1898

Ferenczy Károly festőművész

Kij Béla: A kerdeztől a kitérőig
(Fény József munkásságáról)

Művészet, 1983. december

Terenci Karoly festoníván

Stropari Riza: Lirai naturalisimus
Faddi Forsteri Dirus emlékeztető

Művészet, 1983. december

Ferenczy Károly festőművész

52. Kőrösi Katalin: A debreceni művészeti
története

Könyvet, 1982. június

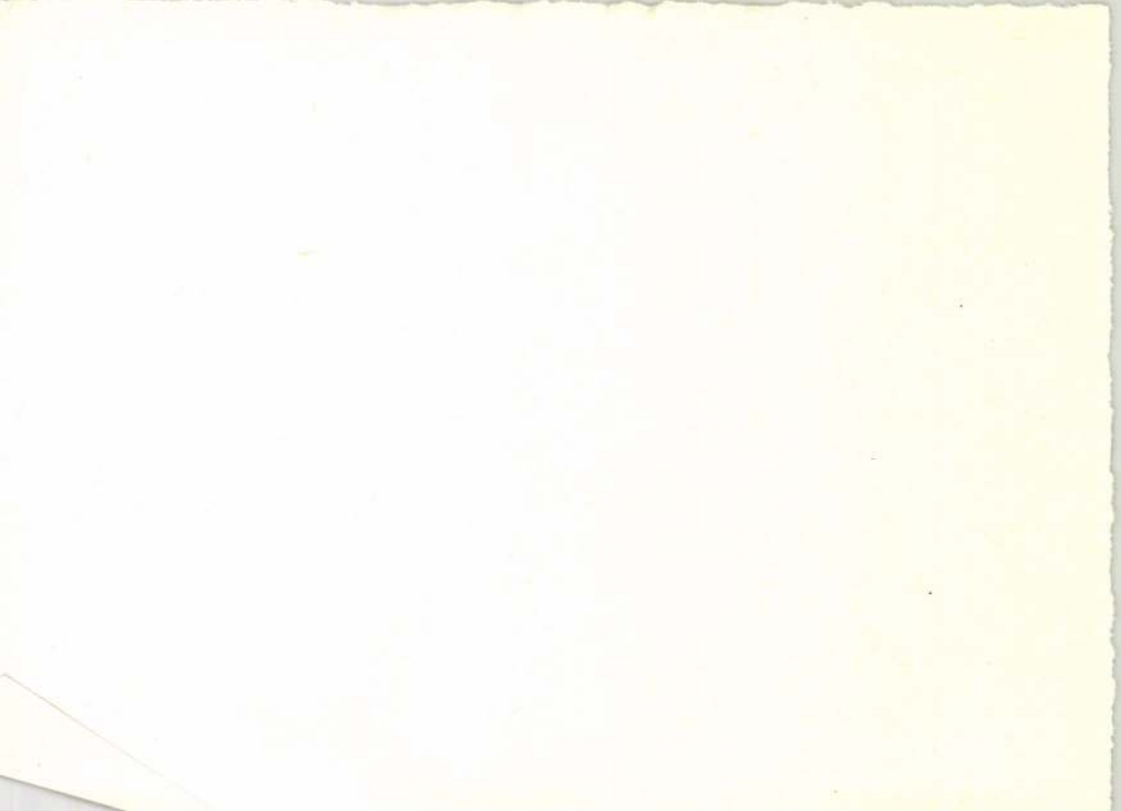
Terencey Kandy
Kiällitäs Salpötanjantän

Uggjan Nant 1984. VI. 30.

Ferenczy Károly
Gombosi György emlékhelyén
a Nemzeti Gálériában

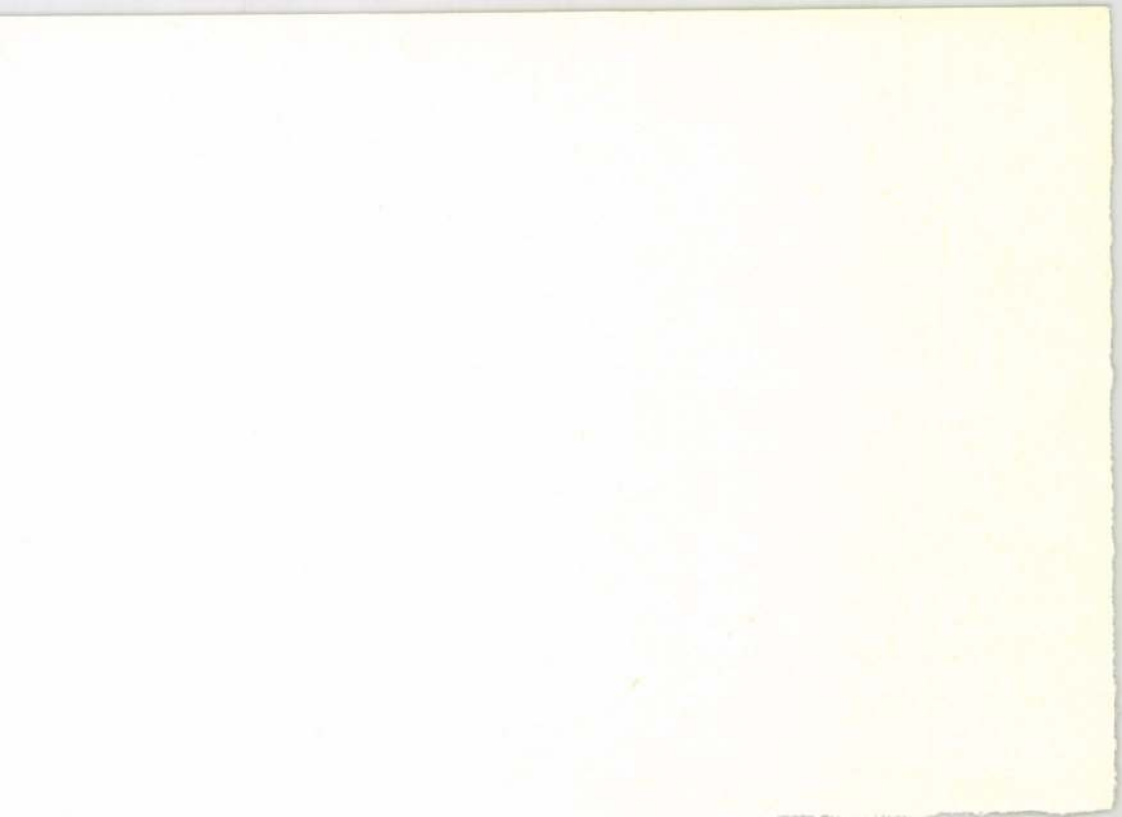
Mégar Nemzet 1986. V. 18.

Ferenczy Károly
Kálthás a Nögyödi Sándor Múzeumban

Hogyan Nament 1984. VI. 30.

Fereuczy Károly, Pestoművész

Boromiska Tibor számára munkáját egyik jelentős magyar festője, 1880-ban született Benczúr László. -
1902-ben Fereuczy Károly pesti szabadiskolájában kezdte el tanulmányait.

Lasonai Miklós: Boromiska Tibor halála.
Haldát, 1991. aug.

Ferenczy Károly festőművész
Tárlatvezetések:

30. Festészeti témák a XIX. században
Ferenczy Károly művészete.

Vezető: Grabó Lilla.

A Magyar Nemzeti Galéria Programja.

1980. november hó.

Ferenczy Károly, festőművész

a Vigadó Galériában nyílt meg Hlinca Gyula,
Kossuth-díjas, kiváló művész kiállításja.

Ha kutatjuk a vonal és a szín törvényeit, akkor a
kép titka is feltárul, esemény is boldogult, Hlinca
műveiben, Hlinca minden műve a teljes szívessé-
lét tartalmával, az a karaktere. — Ferenczy
Károly kedves műve a nő, Van Goghé a sárga.

Lasonci Miklós: Hlinca - tárlat a Vigadóban.
Az életmű Városa indul.
Tiszt. Mezeyi György, 1980. okt. 12.

Ferenczy Károly, festőművész

A Chisinau-i kulturális bizottság ma Szent
András téri ülést. - a program néhány
művelési megtekintésével kezdődött. Egy tálca
között megvizsgálták a Ferenczy család műve-
seit, látta Kovács Margit híres kérdőív
gyűjteményét.

Ede Magyarin

1951. IV. 1. 18.30 | FA |.

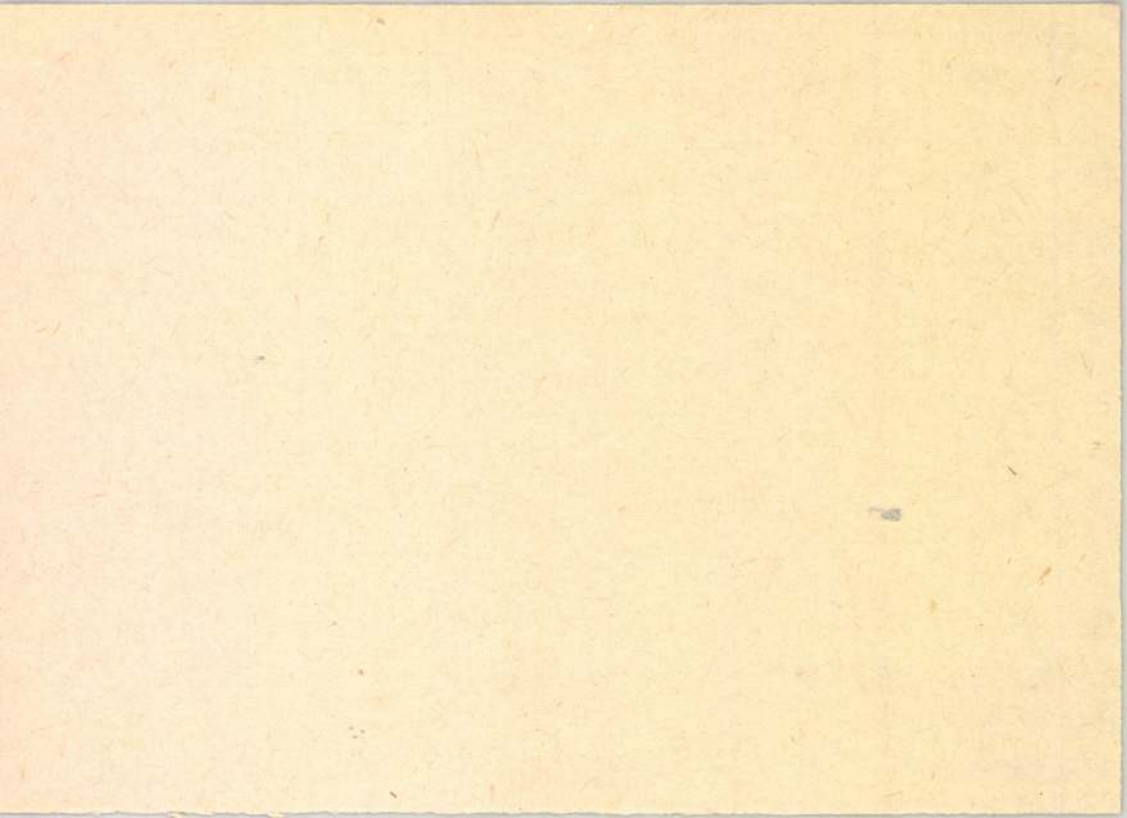
Terenczy Károly, festő

d: Márkus Géza

Vadas József: Laza kéve

12.

Élet és Irodalom Bp. 1984. sept. 14. XXVIII/37

Ferenzy Károly, festő

L: Hojdu, Étienna

Sik Csaba: művek, jellek, jelképek

100-114

ly: Trás, Budapest, 1983. aug

XXIII/8

Terenczy Károly, festő

L. Gadányi Jenő

Gadányi Jenő: Abrizmók és naplójegyzetek 70-76.

Uj T'ras, Budapest, 1984. június

XXIV / 6.

Terenczy Károly, Jászó

L. Éke Sándor

Békegy A: Az "öbrenes évek" művészetihez

23-38

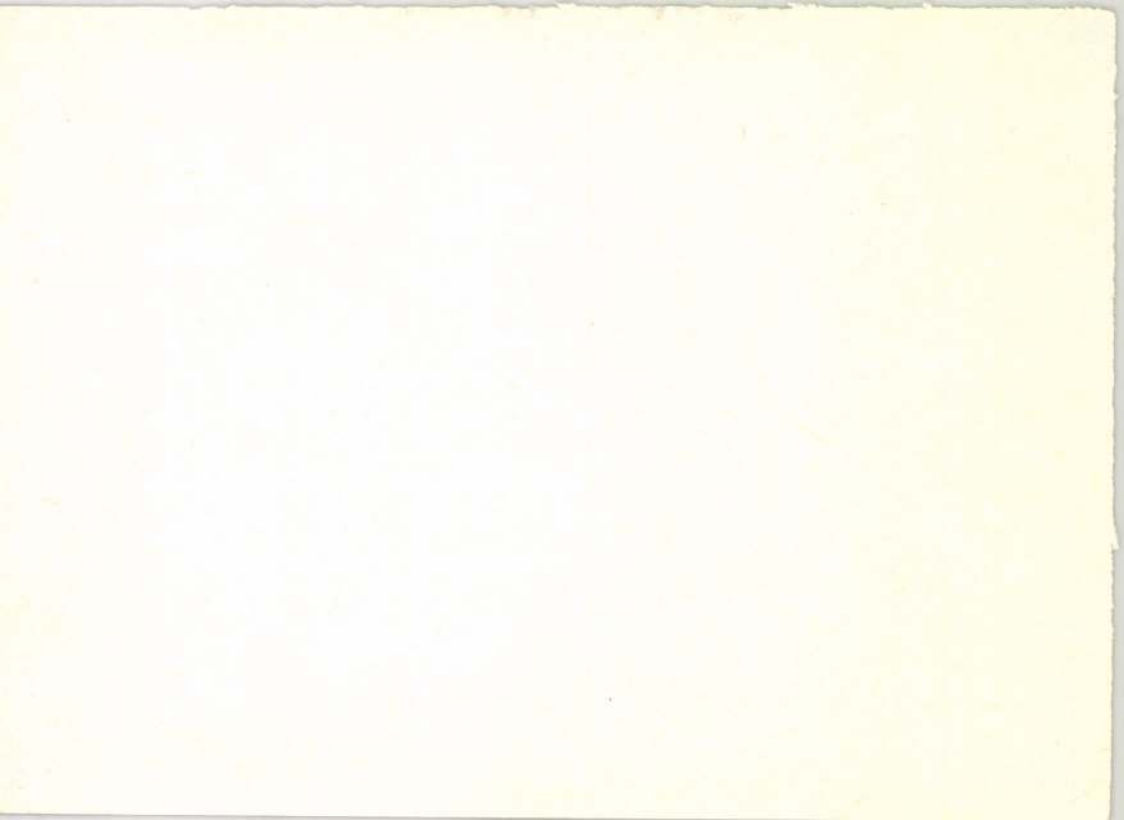
Mozgó Vildy, Bp. 1984. máj.

XI.3

Terence Kandy
Kuvissa kirjasto

Magnum kuvasto 1985. 1. 18.

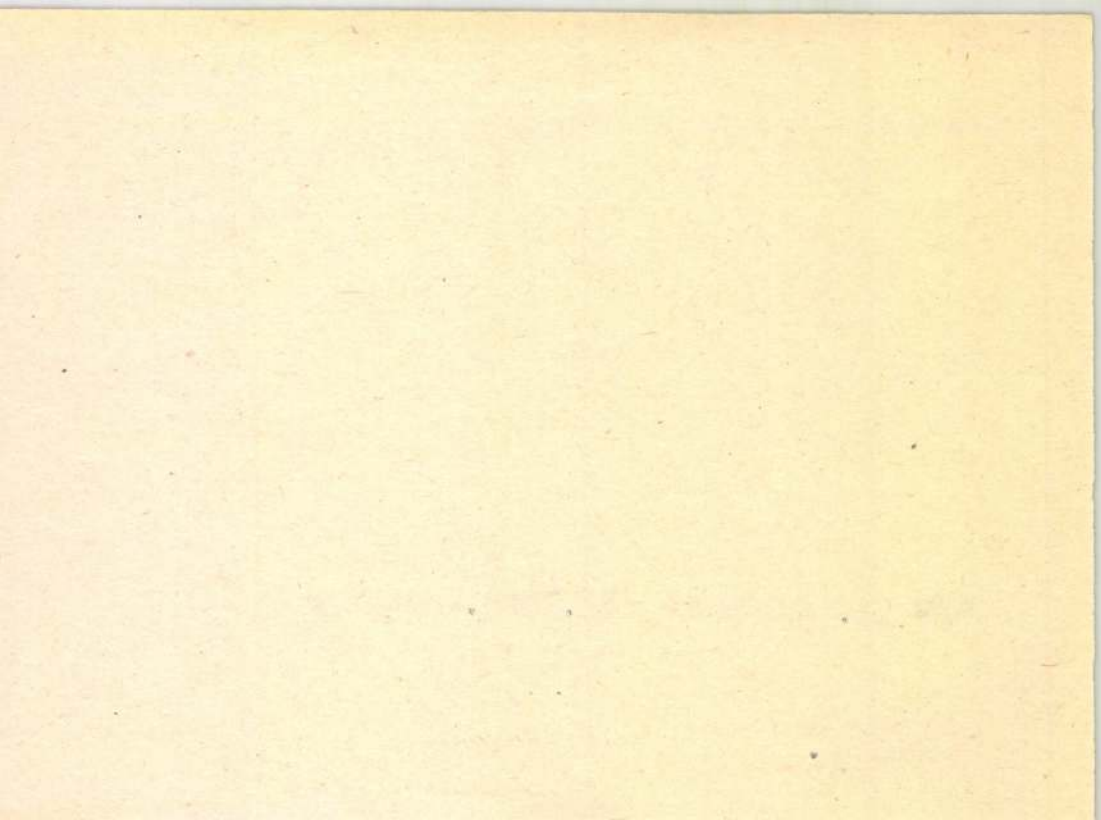

Ferenczy Károly (1862-1917)

"Nyul és káros" o.v. 535 x 79 cm

J. f. f. Ferenczy K. Védlett. Műtárgyár: 35000 Ft.

BÁV 53.Képekci6 Bp.1980.december

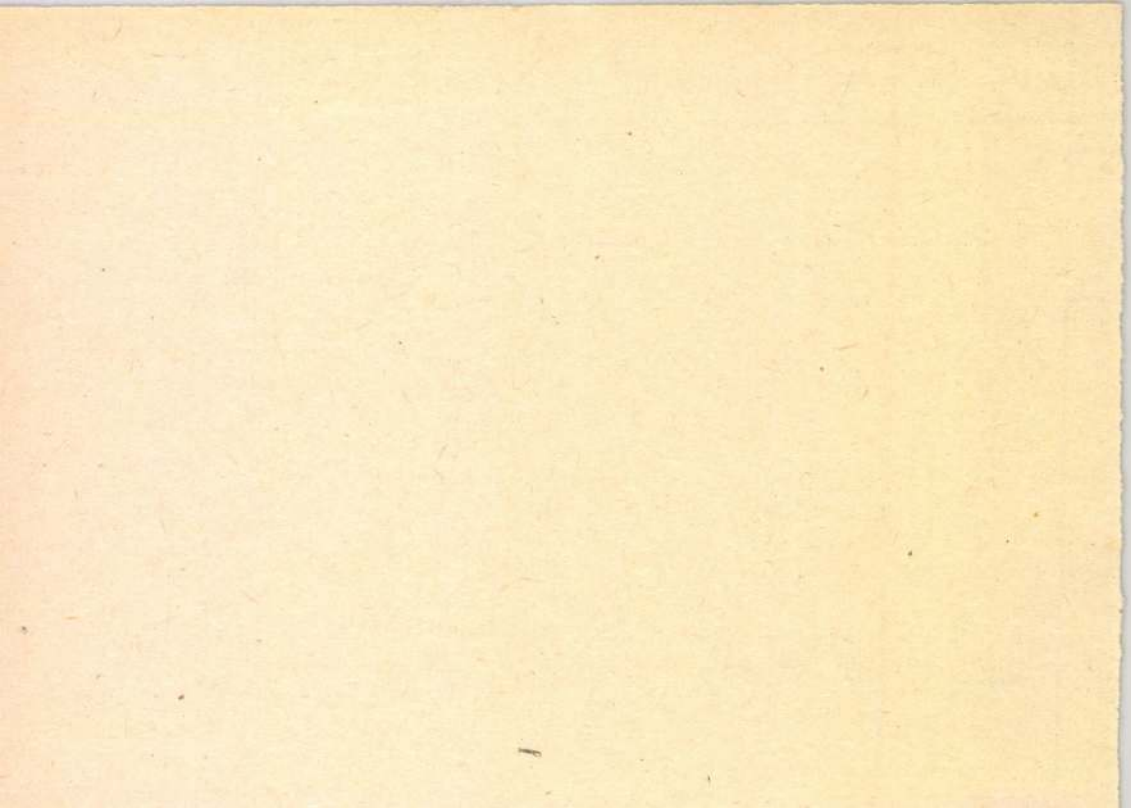

Jeremey Károly, kiskö

L: Ligeti Antal

- Magyar festészeti kiállítás Japánban

Nép szabadság Bp. 1981. okt. 17.

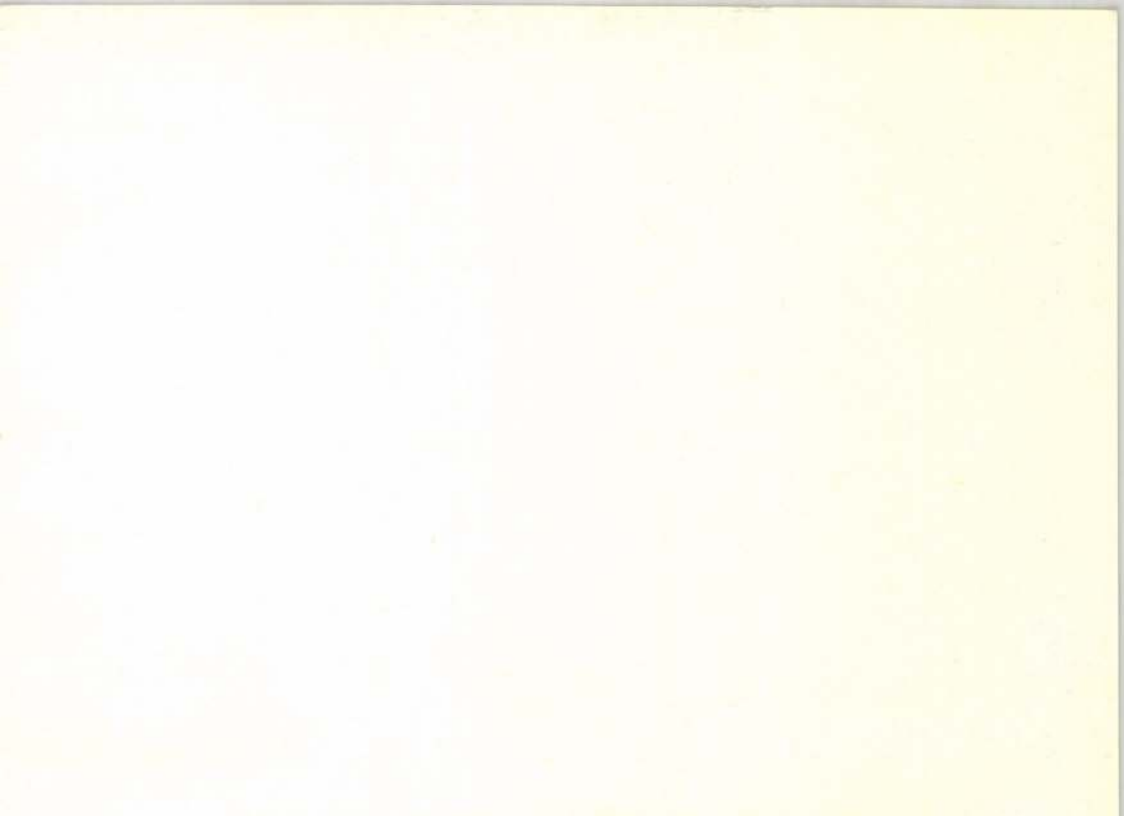

Ferenczy Károly, festőművész
TIT Tárlatvezetés.

14 9.30 Gyimrei Mária Pál plein-air festészet
vaskönyv 10.30 Ferenczy Károly művészete
Vezető: Ecsery Elemér.

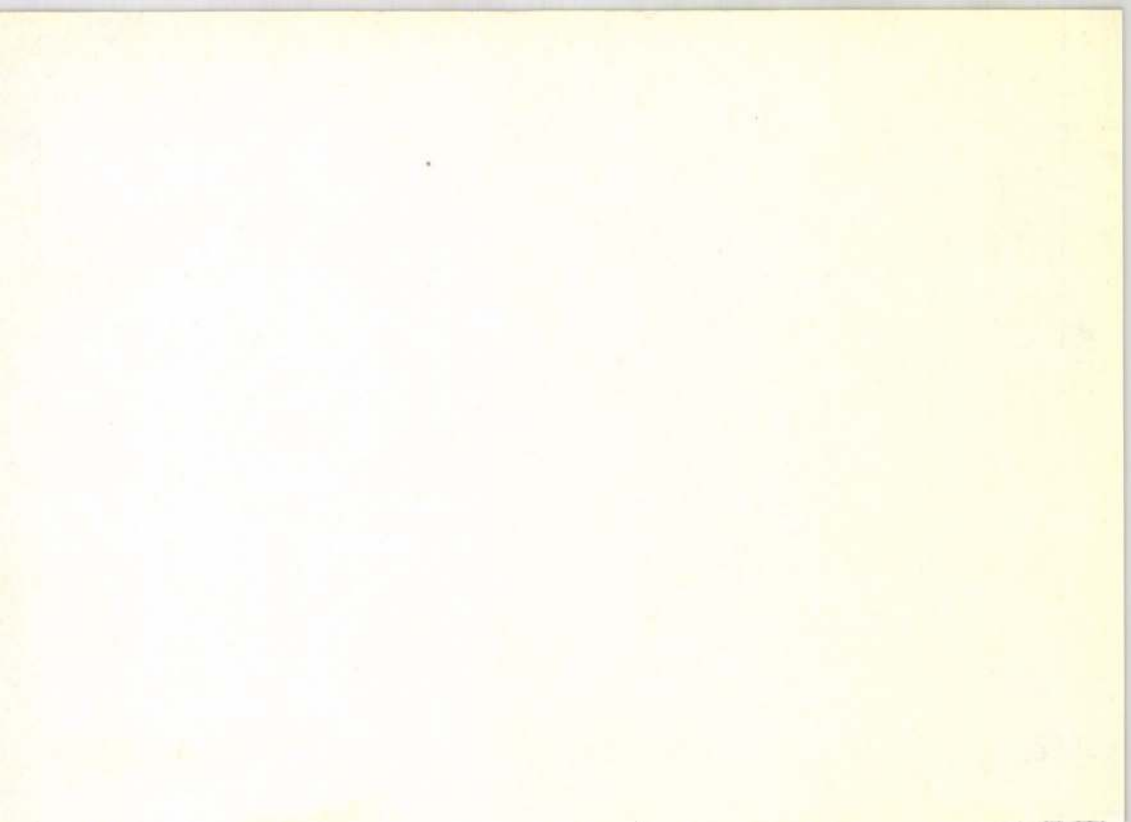
Magyar Nemzeti Galéria Rendezvénynaplójáról
1992. Március hó.

Ferenczy Károly, festőművész

az első önarcképek Masaccio és Jan Van Eyck nevé-
hez fűződnek. — Ferenczy Károly, hómorva nyúlással
és Rippl-Rónai jóval pipát és pincet, sarkait köl-
csönözve legénye jébrü a felkület és stellemiség
önreklipp és sorsban egymástól el is tért vonulá-
tát.

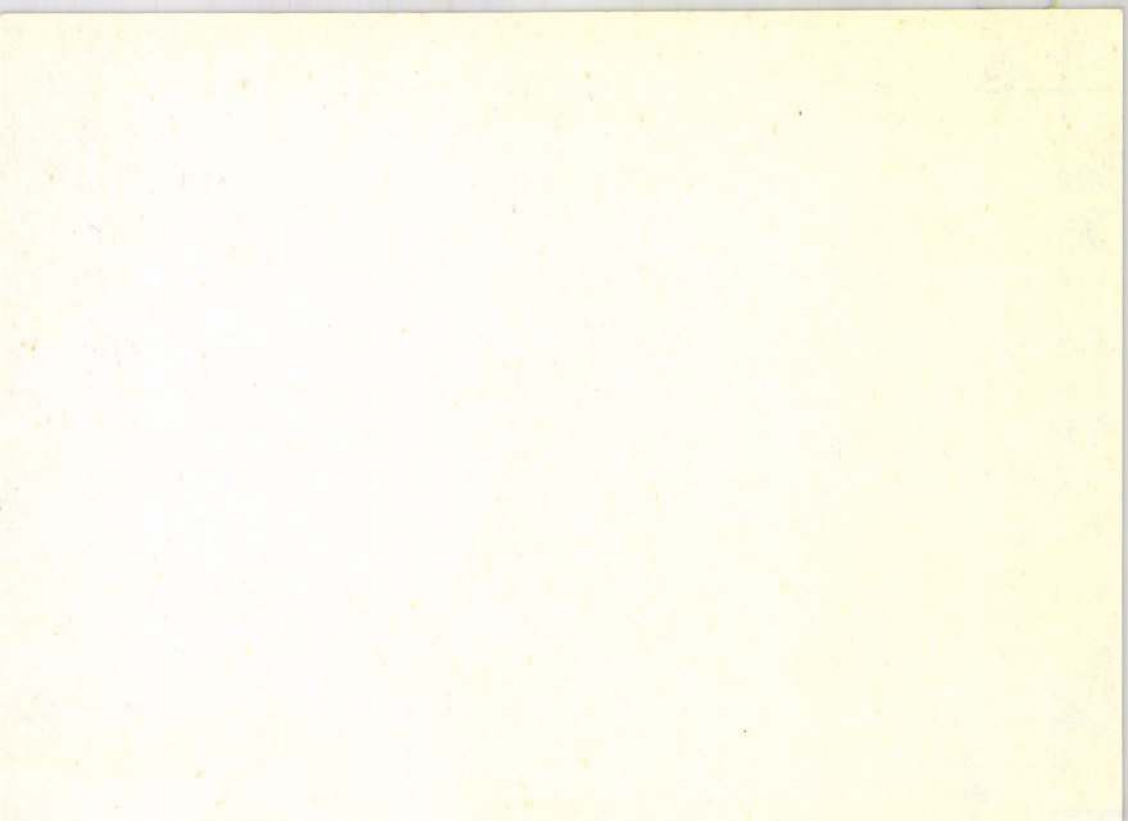
Josonovi Miklós: Történet Kincse Gyula műhelyéből.
Hévesi Szemle, 1982. márc. 2. old.

Ferenzy Károly (1862-1914) festőművésze

A magyar festészet kiállítása a dózsepalota egy-
mennyet napoleoni sármányában. Budapesten 1890-
1919 - a lélek és a forma ^{szellem} színt meg, az
európai műkritikusa Vittorio Sgarbi előszóban,
Rippl-Rónai műveit emeli ki a góndag anyagból,
ezenkívül Ferenzy Károly, Gulácsy Lajos és Vaszary
János festményeit értékel különösen és a Gödöllői
iskola jelentőségét hangsúlyozza.

Tóth Edit: Magyar festők a dózsepalotában.
Tükör, 1982. márc. 14.

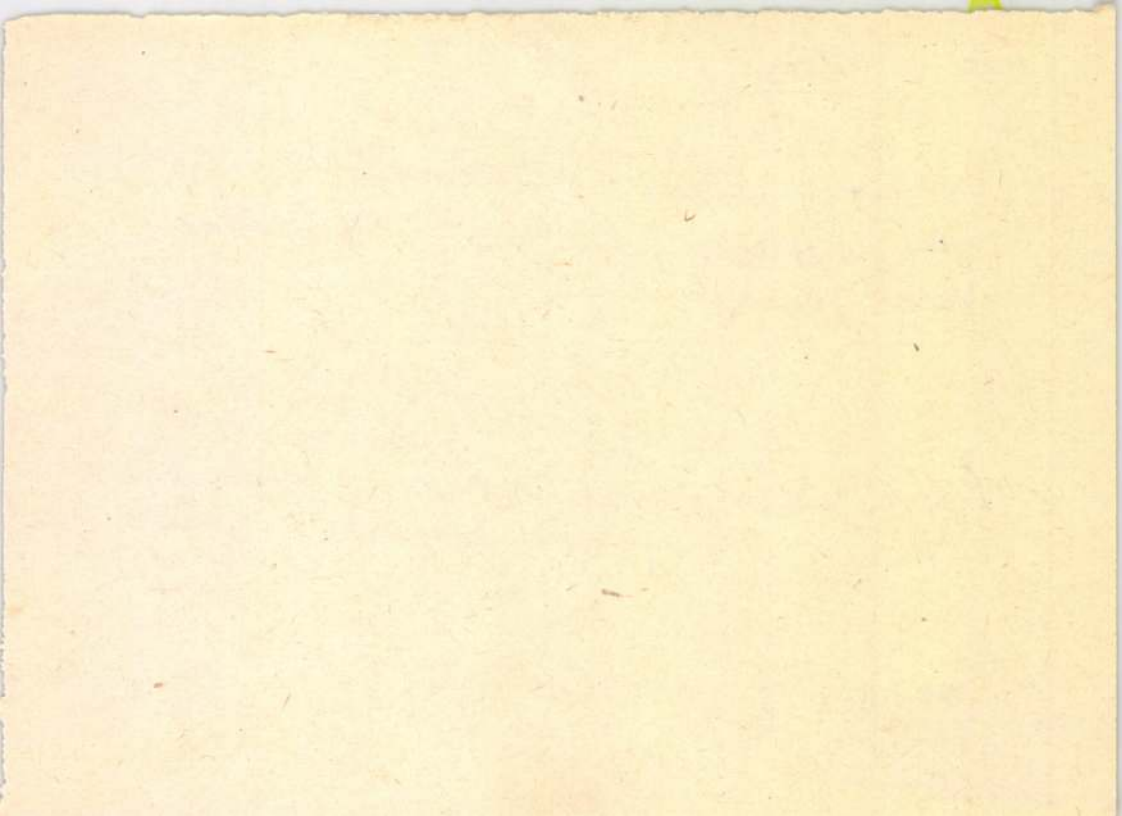

Ferenczy Károly

Saítvágyait a Kezdemeli, nőnori
művelésügyi karmatottat tudását
vöské fänd

Lozenci kérés. Forténetüni mestre (Vöské fänd)
& legidösebb magar művelésügyi karmatottat!

Somogyi Nepszav
1984. 11. 3.

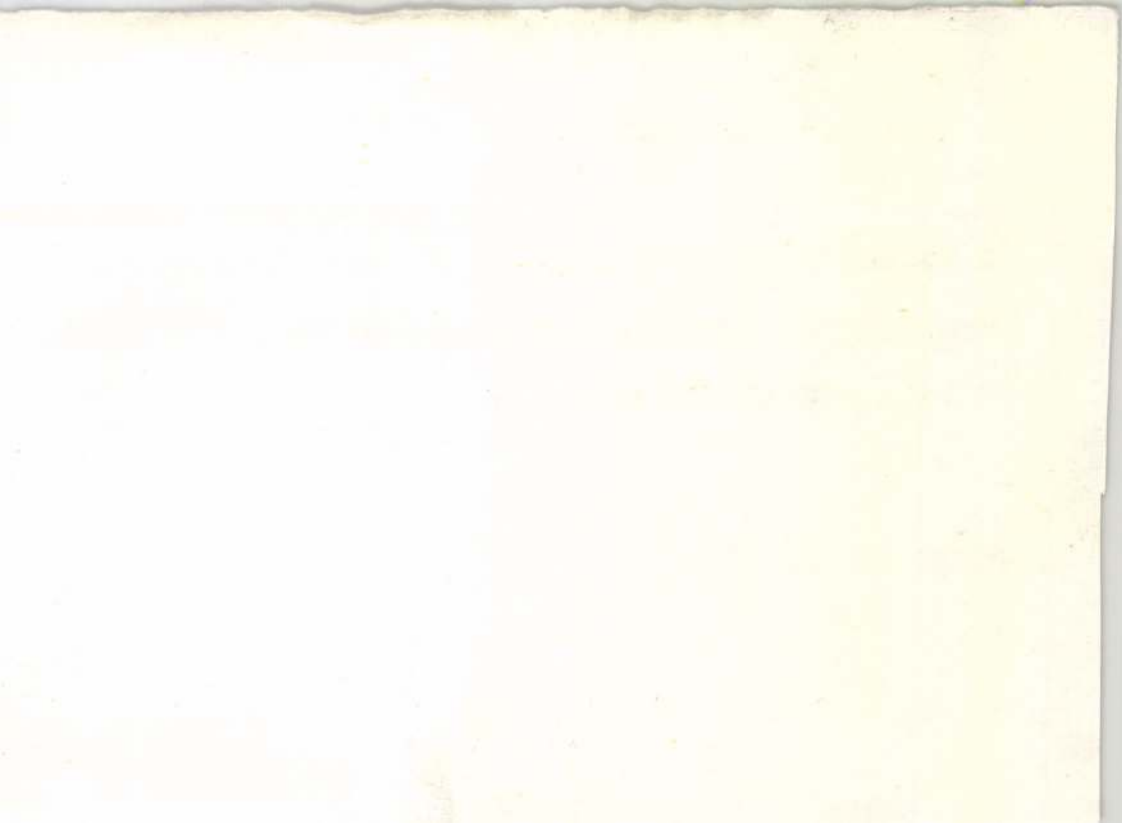

Ferenczy Károly

A Magyar Nemzeti Galéria és a Szépművészeti
Museum közös rendezésében Japánban is kiállításra
került a művész alkotása

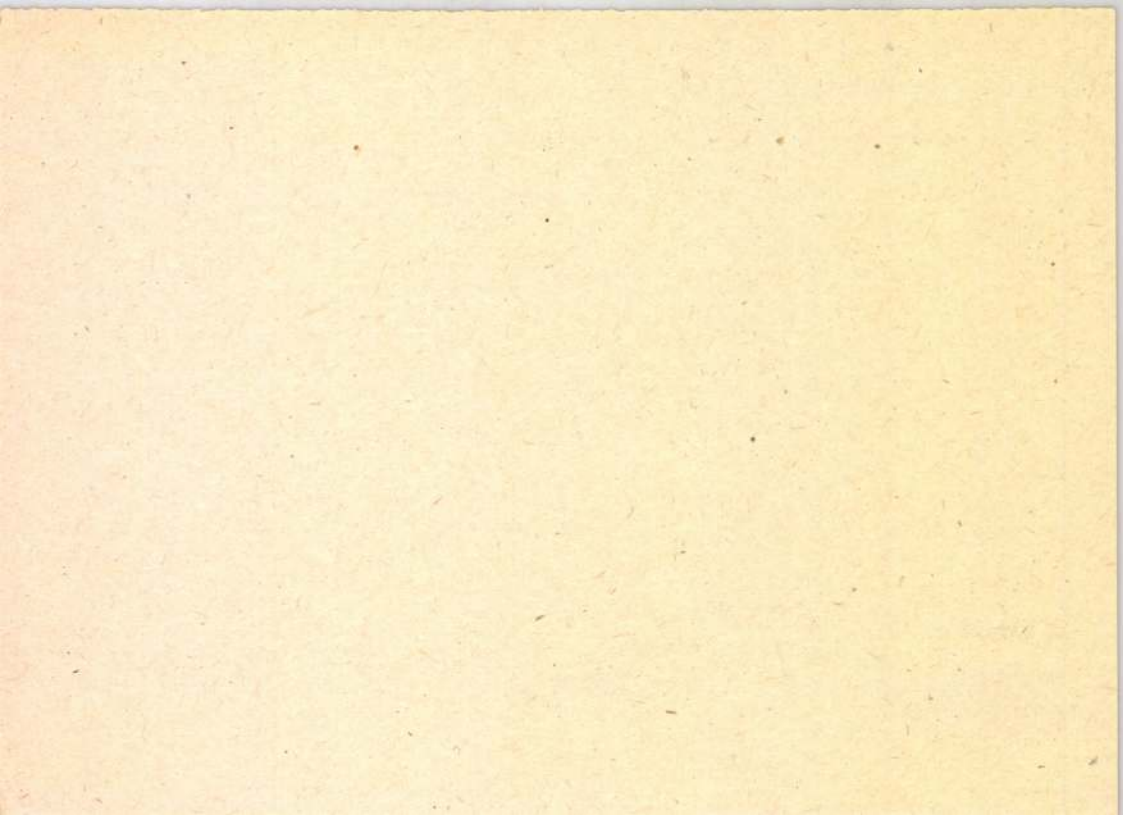
Uj tükör 1979/27/34

Ferencczy Károly

Méltóság.

Csányi László: Széles és hírnomságra méltó.
Művészet, 1980. augusztus - 2. lap.

Ferenczy Károly

Ferenczy esetében csak egy lakas-
törzsi műhely formájában áll
a valódi biztonság

Csányi László: Ixles és hövönseg vidéke.
Művészet, 1980. augusztus - 2. lap.

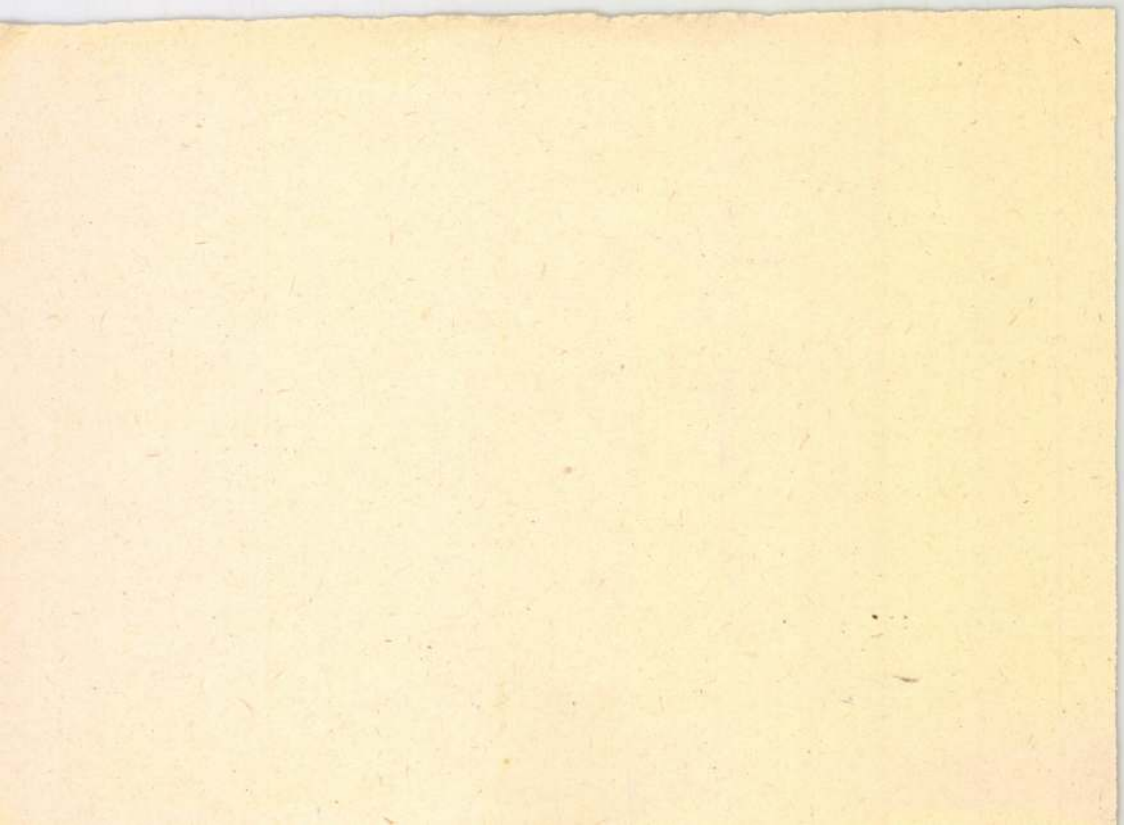
Ferecsy Károly (1862-1917)

"Birkótelek" o.v. 68x69 cm

J. f. j. : Ferecsy K. 1913. (Restaurált)

Védett. Kiállítás: 50.000 ft

BÁV 54. Kőpaukó 6 Bp. 1931. május

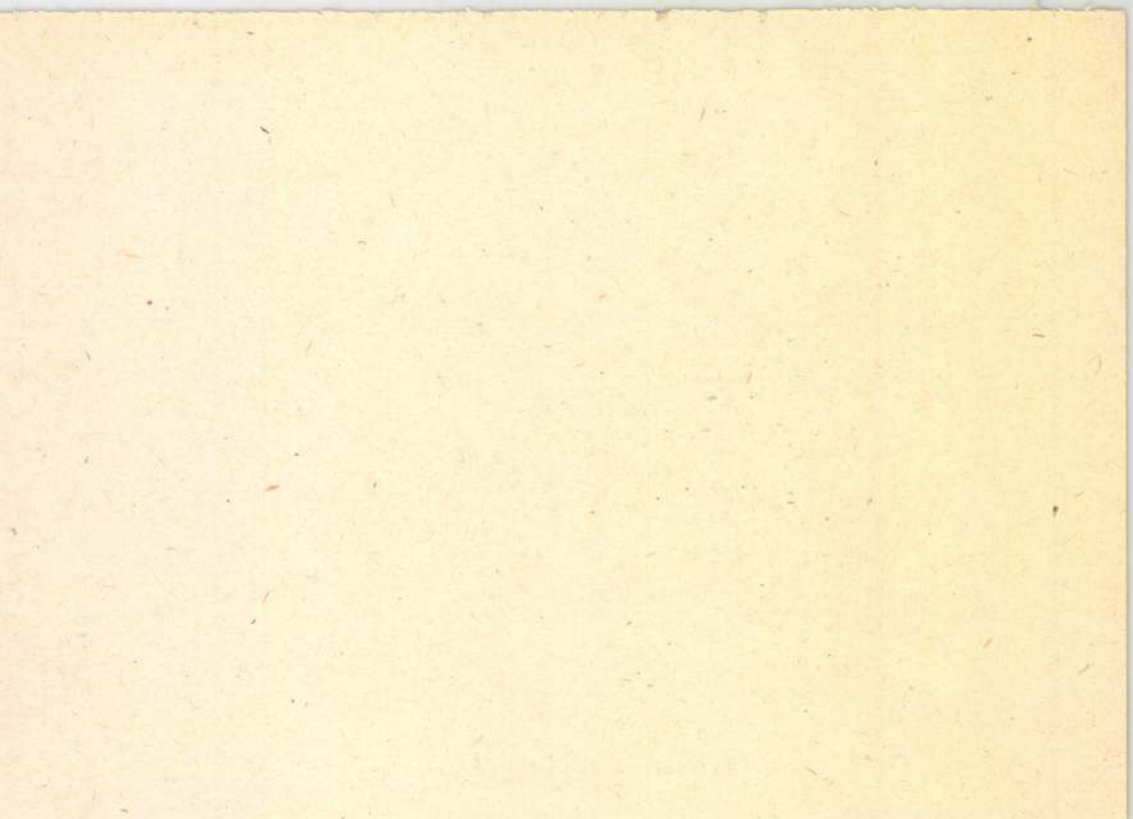

Ferency Károly

Ferency Károlyt Madagaszkár
Károli Miklós néveléssel illette.

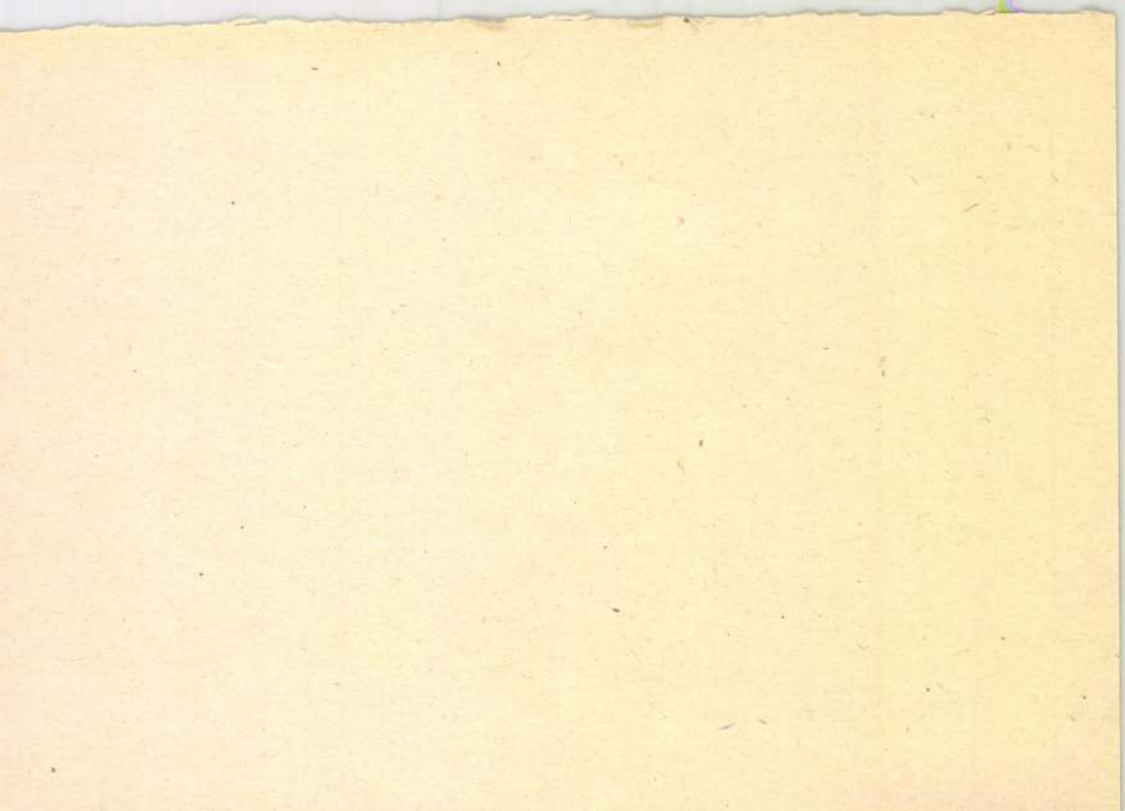
Albert Gábor: Dr. "Könyvkezelés" redaktor kézirata
Művészet, 1980. augusztus - 28. lap.

Forenary Karoly

Méltatis

Ményháti László: Úrunkék nyugalmazva.
Művészet, 1980. május - 14 lap.

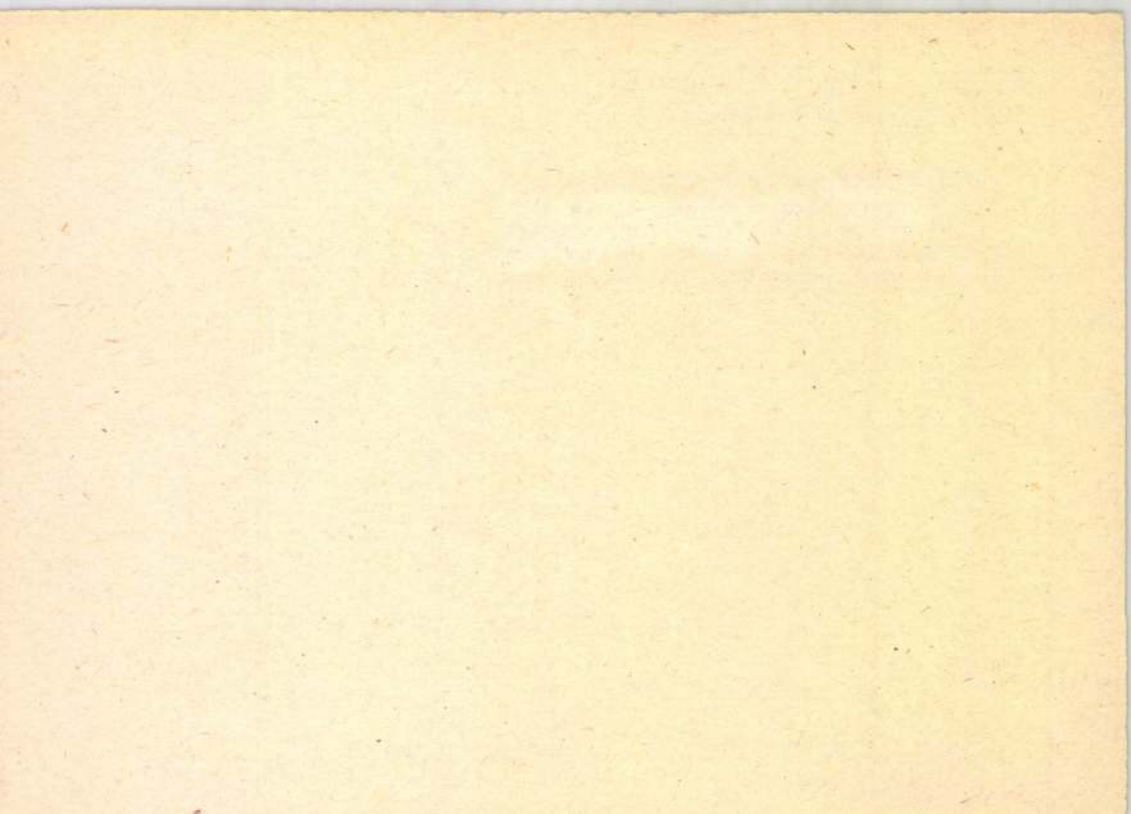
Ferenczy Károly, festő

zás 11-kor a múzeum előcsarnokában.

Tárlatvezetés a Nemzeti Galériában de.
fél 10 és fél 11 órakor: Nagybányai mű-
vészet, Ferenczy Károly művészete; ve-
zető Tihanyi Endréné.

- : A kékvérű hullóporog.

Nem szabadság, Bp. 1981. február 14.

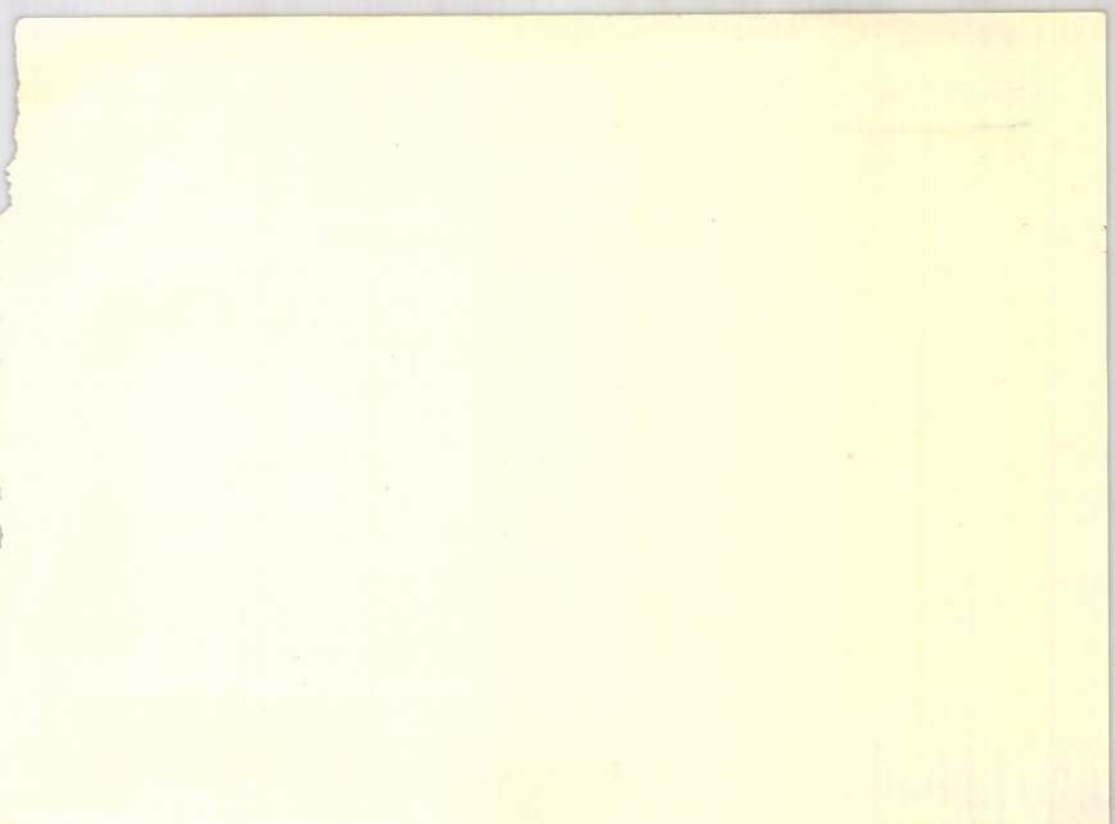
Ferencesy károly, festő

L. : Boromista Tibor

- : Kir

8.

Népszabadság, Bp. 1980. május 30.

Ferenczy Károly, festőművésze

Ghentendréu, a Fővárosi all a Ferenczy család
múzeumá. A híres művészi iskola Ferenczy Béni
és Kémi műlesteri kének 90 éves évfordulójá vá.
Ferenczy Károly és családja Ghentendréu, az
alkotmányotában élt, ~~1888~~ 1889-92 között,
ott, ahol a Ferenczy-iskola műlettek.

Kulturális Magazin

1980. aug. 3. Kassuth 9.00 (Véne)

Ferenczy Károly, festőművész
Rendezvényajánlat

21

vasárnap

TIT tárlatvezetés

9.30 A tájképfestészet fejlődése a XIX. században

10.30 Ferenczy Károly művészete

Vezető: H. Gombár Mária

a Magyar Nemzeti Galéria Programja,
1982. Február.

Ferenczy Károly, Pestménfő
Tárlatvezetések:

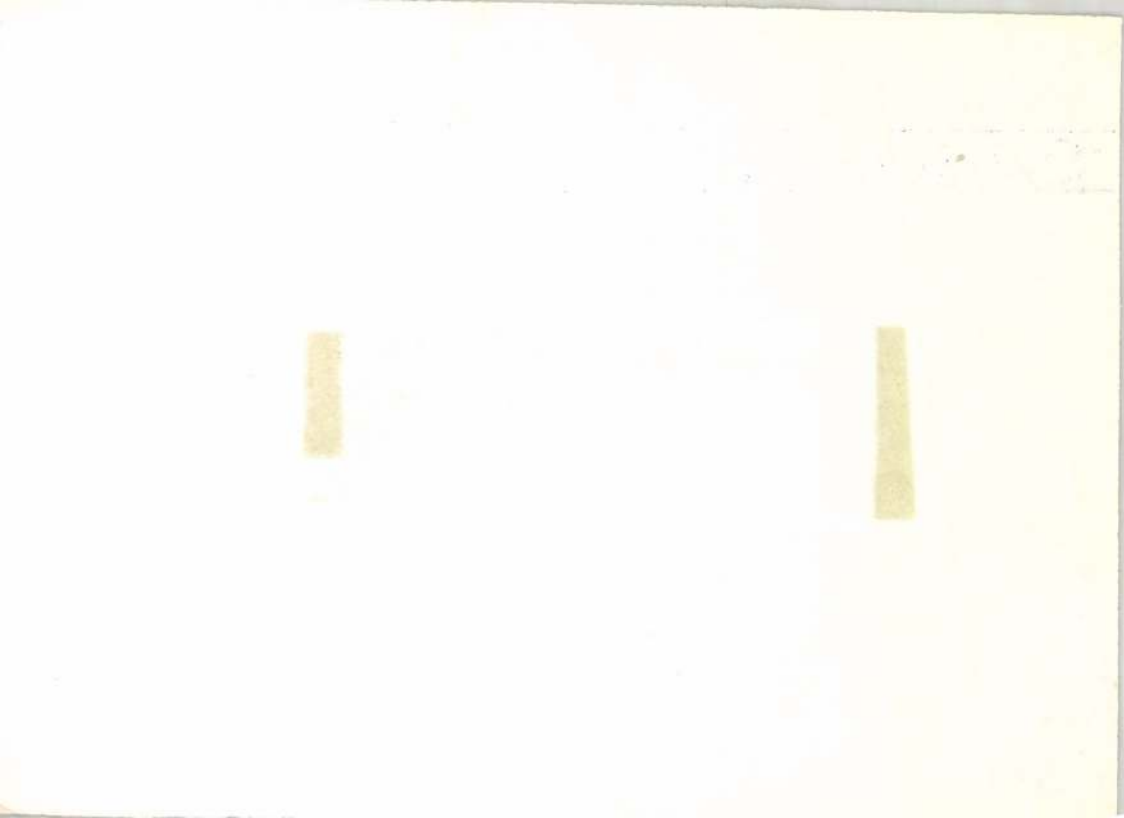
15

Nagybányai művészet

Ferenczy Károly művészete

Vezető: Tihanyi Endréné

a Magyar Nemzeti Galéria programja, 1981. február

Ferenczy Károly, festőművész
Tárlatvezetések!

TÁRLATVEZETÉSEK

minden vasárnap 9, 30 és 10, 30 órai kezdettel

- 1 Ferenczy Károly művészete
Nyolcak és aktivisták
Vezető: dr. K. Kirimi Irén

A Magyar Nemzeti Galéria programja.
1981. március.

Ferenczy Károly, festőművész
Tárlatvezetések

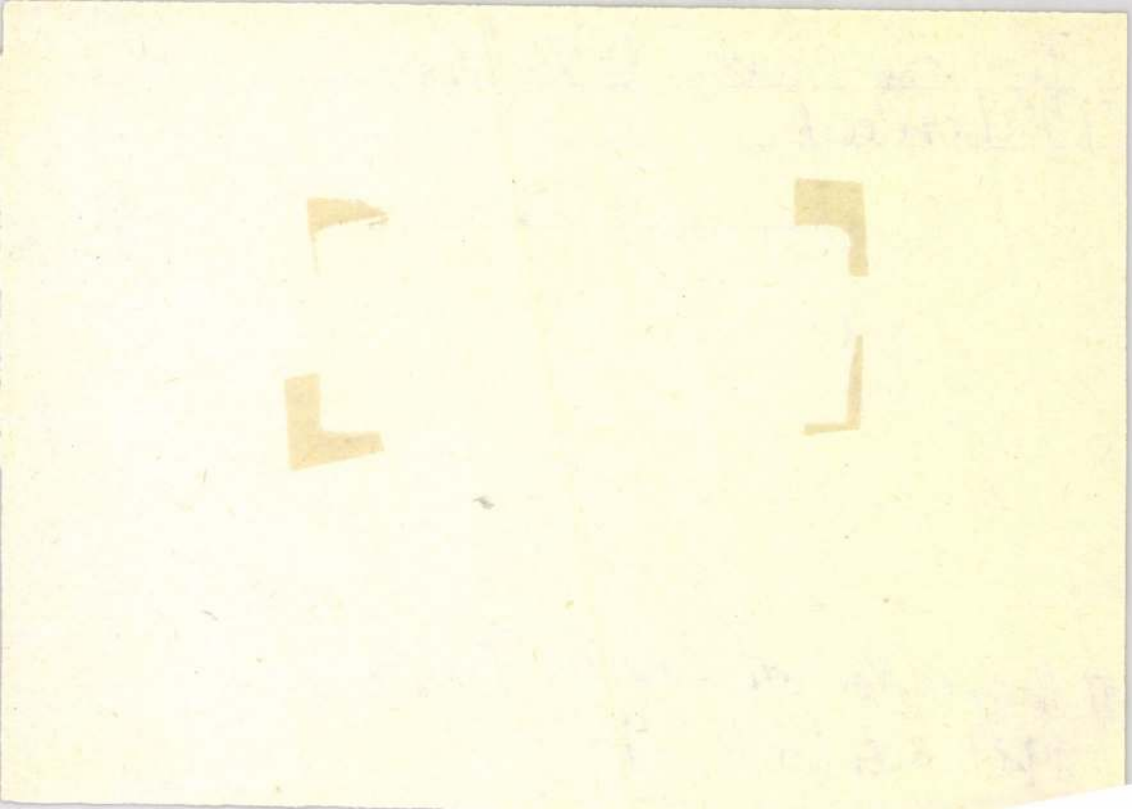
27

Nagybányai festészet

Ferenczy Károly festészete

Vezető: Tihanyi Endréné

a Magyar Nemzeti Galéria Programja
1981. szeptember hó.

Ferenczy Károly festőművész
Tárlatvezetések:

26

Ferenczy Károly művészete
Vezető: Mazányi Judit

a Magyar Nemzeti Galéria programja.
1981. július.

Ferenczy Károly

Ritka, hogy egy művészházaspár gyermekei, még ha könnyen jutnak is a művészpályára, ott megállják a helyüket, jelentékenyet, erőteljeset alkotnak. Nem így van ez a Ferenczy család esetében. Az apa, Ferenczy Károly, a nagybányai festészet egyik legjelentősebbje. Művész az anyja is, Fialka Olga, festővé lesz az első fiú, Valér, igaz, ők nincsenek igazán „jegyezve”. Annál inkább az 1890-es születésű ikerpár — amelyiknek ma volna a születésnapja: Ferenczy Béni, a 20. századi magyar szobrászat, Medgyessy mellett legkiemelkedőbb alakja, és Ferenczy Noémi, aki a szecesszió és a modern textilesség közötti hosszú időszakban egymagában testesítette meg a magyar textilművészetet. Zajos események nélküli mindenikük művészpályája, az alkotásnak éltek, rendkívüli szorgalommal és kitartással dolgoztak — Ferenczy Béni még idős korában, súlyos betegen, bal kézzel is meghatóan szép akvarelleket készített. Ferenczy Béni szobrászata natúrához közelebb, mégis lírai, gyakran pátoszos, felületei rendkívül érzékenyek, gazdagok; nem is a sokszor reprodukált Petőfi-szobra a legtalálóbb példa talán erre, hanem érmei, művészportréi. Pályáját mindvégig elismerés kísérte.

Magyar Művészet

1985. VI. 18.

Ferenczy Károly, festőművésze (1862-1914)

5 VASÁRNAP

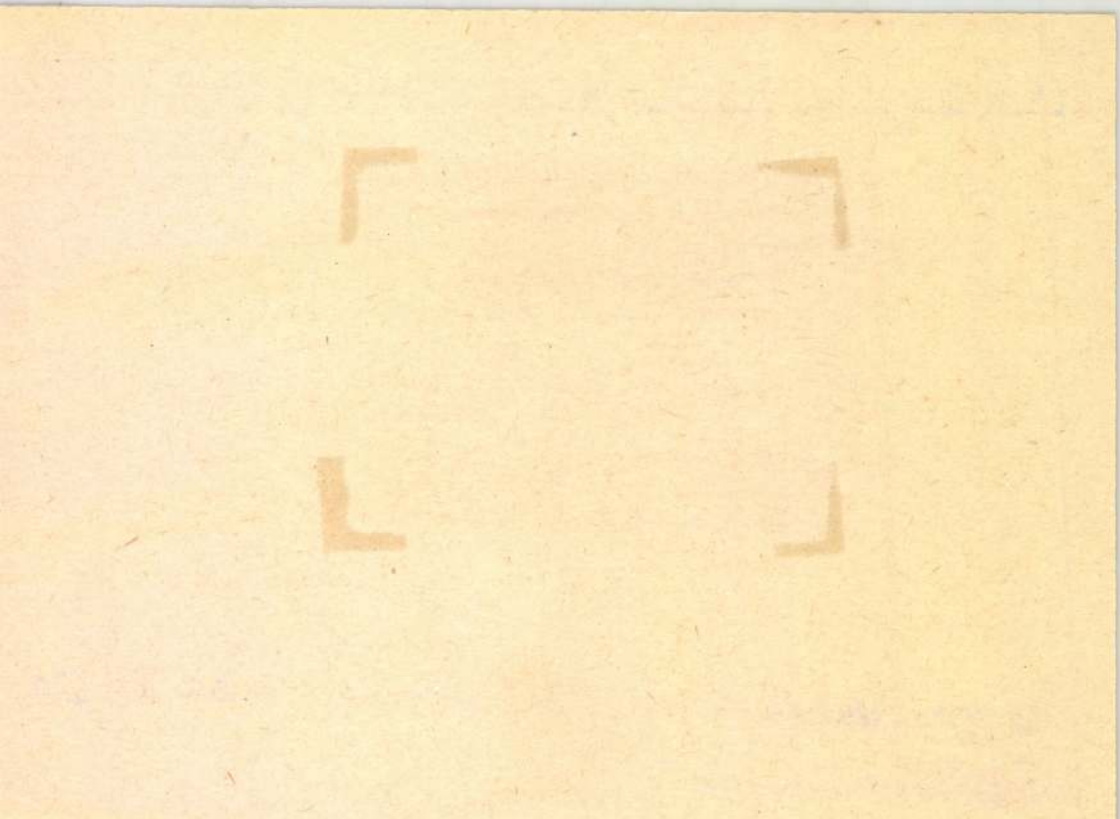
9.30

TIT tárlatvezetés

Ferenczy Károly festészete a nagybányai
iskola törekvéseinek tükrében

Vezető: Ecsery Elemér

Magyar Nemzeti Galéria, Budavári Palota B, C, D épület,
1982. szeptember

1982. MÁJ. 2. 8.
RÁDIO ÉS TELEVÍZIÓ ÚJSÁG

Ferenczy Károly, festő -
művésze

19.10 Idősebbek is elkezdhetik ...

Tévétema

1021

Ferenczy Károly:
Józsefet eladják testvérei
A hét műtárgya (tv1, 21.00)

évből a Magyar Vörösmillió forint értékű druszerkeket, konzerveket) se az gazdasági helyzetben elországot. A segélyszáll- 3-5 millió tételekben

0.10: Melódiakoktél

Közben:

1.00—1.05: HÍREK.

1.25: Himnusz

Magyar írók (kedd, 3. m. Klub — Vészi Endre, Rá- szerda, K. 20.05); A ma- gányköltészetből (csütör- Négy amerikai költő m. 19.05); Ajtmatov: osszabb ez a nap — II/1. 15.51)

ALSZÍNHÁZ

urítánok (hétfő, 3. m. A vándordíák (kedd, P. Strauss: Az árnyék y (szerda, 3. m. 13.27); gánylány (csütörtök, K.

MOLY ZENE

onikusok Galéria-hang- id, K. 12.50); A BBC enekar „portréja” (kedd, AHZ a Zeneakadémián 19.35); A Rádiózenekar tje (csütörtök, K. 19.10); andor-émlékhangverseny 9.00)

KÖNNYŰZENE

Perry Como (kedd, P. 18.00; ism. péntek, 3. m. 16.50); Carl Perkins (szerda, P. 18.33); Silvie Vartan, Diana Ross és Gloria Gaynor (csütörtök, 3. m. 13.07; ism. vasárnap, K. 19.44); Beatles együttes (csütörtök, 3. m. 20.28 és va- sárnap, 3. m. 21.01); Saga együttes (péntek, P. 14.45); Heavy rock (szom- bat, P. 14.40)

GYERMEKEK, IFJUSÁG

Ránki György: Pomádé király új ru- hája — meseopera (péntek, 3. m. 21.59); Indul a Tenkes kapitánya (szombat, P. 15.52); Osztótkán Béla: Saxonia express — rádiójáték (szom- bat, 3. m. 14.22); Veress Miklós: Pe- rekup meg a többiek — mesejáték (vasárnap, K. 10.08); Dokumentum- montázs Balassi Bálintról (vasárnap, K. 18.53)

Magyar Vörösmillió (East együttes)

12.30: HÍREK

12.33: Édes anyanyelvünk

Lőrincze Lajos műsora (ism.)

12.38: Nóták

Szentendrei Klára, Győri Szabó József és Jákó Vera énekel, Kec- kés Sándor klarinétozik (A szerdai adás ism.)

13.23: Petress Zsuzsa és Feleki

Kamill operettfelvételeiből

1. Lajtai Lajos—Szenes Iván—Bé- keffi István: Három tavasz — a) Régi mániám (Feleki, km. Baksay Árpád), b) Nekem egy a liget (Petress, km. a Fővárosi Operett- színház énekkara), 2. Lehár Fe- renc—Gábor Andor; Luxemburg grófja — Basil belépője (Feleki), 3. Kerekes János—Darvas Szilárd: Állami Aruház — a) Ilonka be-

Az impresszionizmus magyar felfedezője

Genthon István: Ferenczy Károly

Ferenczy Károlyról, a modern magyar piktúra úttörő jelentőségű mesterről számtalan cikk, tanulmány és album jelent meg az utóbbi fél század során, tudományos igényű pályaképvázlatokban mindössze kettő: Petroviccs *Eleke* és Genthon Istváné. Petroviccs monográfiája, amely még a felszabadulás előtt, 1943-ban látott napvilágot, természetesen, ma már hozzáférhetetlen az olvasó számára, de igazság szerint könyvritkaságnak számít Genthon 1963-ban megjelent összefoglalója is, mert annak idején csak kis példányszámban, főként szakmai közönség részére hozta ki a Képzőművészeti Alap Kiadója. Régi adósságot törlesztett tehát a *Corvina*, amikor képanyagában kibővítve és adataiban felrövidítve a tágabb nyilvánosság számára is hozzáférhetővé tette ezt a nagyszerű könyvet.

Genthon István — elmentben Petroviccsal — már nem ismerte személyesen Ferenczyt, de meleg barátság fűzte azokhoz a kortársakhoz, akik az 1917-ben elhunyt mesterral együtt dolgoztak a múlt század végén Münchenben, majd a századforduló idején a nagybányai művésztelepen. Számos fontos adata *Réti István* és *Szőnyi István*, Ferenczy egykori tanártársa, illetve növendéke hívta fel a figyelmét, míg a művész gyermekei, *Válér*, *Noémi* és *Béni* főként apjuk munkamódszeréről, egyes műveinek keletkezéséről adtak számára becses felvilágosításokat. A monográfiában ezek az apró részle-

tek szervezetenként ismernek a tudományos megállapításokkal, s eleven, érzékeltes színekkel keltik életre a festészet mesteriségét tudatosan művelő Ferenczy alakját.

Genthon Ferenczy művészi fejlődését hat — egymással szorosan összefüggő — periódusra osztja. Az első, 1892-ig tartó szakasz a felkészülését. Az elmagyarosodott bánáti német családból származó, s eredetileg gazdaságnak készülő Ferenczy 22 éves, amikor későbbi felesége, *Fialka Olga* osztrák festőnő hatására művészeti tanulmányokra szánja el magát. Előbb Itáliába, majd 1887-ben Párizsba megy, ahol megismeri *Jules Bastien-Lepage* kifinomult naturalista festészetét, amely egy újszerű, sajátosan festői elemekből építkező piktúra kialakítására ösztönzi. Szentendrén rövid négy év alatt 19 képet fest a Párizsban megismert gyöngéd, lírai modorban (*Kavicsot hajtáló fiúk*, *Kertészek*, *Válás* stb.), mígnem ráébred, hogy céljai érdekében az irodalmiasságot nélkülöző természeti témák felé kell tájékozódnia. A fordulat Münchenben, a Hollósv-kör termékeny környezetében kerül sor: itt festi meg 1892—1896 között képeinek azt a ciklusát, amelyben rátalál — függetlenül a francia impresszionistáktól — a szabad térben való festés, a *plein-air* fogásaira.

A stílus eredetileg érlelése és hazai színekkel való telítése a nagybányai művésztelepen történnik meg, amelynek Ferenczy *programadó mes-*

tere lesz. Több mint tíz évig dolgozik ebben az erdélyi kisvárosban halatlanszorgalommal és becsvágygal, előbb csak a táj hangulati kifejezését, majd az ember és a természet együttes megjelenítését, végül e kapcsolatot mély poézisát, erkölcsiségét nyomozva (*Hegyi beszéd*, *Három királyok*). 1902-től egyre napfényesebbé váló színei az impresszionizmus reflexfestészeté felé közelítik művészetét, ám szemben az irányzattal, ő nem bontja fel a formákat apró pontok rendszerévé, hanem megtartja egységüket (*Nyári reggel*, *Festőnő*, *Októberben*, *Napos délelőtt* stb.).

1906-ban, immár mint elismert tekintélyt, kinevezik a főiskola tanárává. A tanári elfoglaltság városlakóvá teszi, s ez befolyással van témaválasztására is. Ekkor tűnnek fel munkásságában nagyobb számmal a portrék, csendéletek és a tipikusan műtermi, figurális kompozíciók. Utolsó remekel, köztük a gyermekeiről festett *Hármas arckép* és a *Vörös hátterű női akt* egyszerre „térries és dekoratív” stílusa nyilvánvalóvá teszi, hogy a tizes évektől már nem a látvány természetű visszaadása, hanem a valóságból merített tapasztalatainak képpé szervezése foglalkoztatta elsősorban, azaz *magából fejlődve eljutott egészen a posztimpresszionizmusig*.

Ferenczy minden virtuozkodástól mentes festészetéhez híven, Genthon is kerülő könyvében az anekdotikus leírásokat. Az életrajzi eseményekkel, tekintve, hogy Fe-

renczy sorsa elsősorban a festőállványon dőlt el, nem sokat bibelődik, annál többet beszél viszont a művekről. Szinte minden lényeges Ferenczyképről van néhány tömör, találó mondata, amely nemcsak a képet, hanem az alkotó erkölcsét alapállását is jellemzi. Összeveti őket nemcsak egymással, de a művész szándékával, sőt a kortársak java természetével is, így mintegy kettős tükörben teszi láthatóvá Ferenczy művészetének korszakos jelentőségét. Summázatában teljes jogú szöveget le, hogy „A külföldi hatásokból kiépülő magyar festészet Ferenczy munkássága óta eresztett kitepethetetlen gyökereket a magyar földre...”, e nagy művészek köszönhető, hogy van derékhadunk, mely sajátosan helyi, magyar, s egyúttal aktuális problémák felvetésével és megoldásával együtt halad a külföldi nagy fejlődéssel”.

A könyvet majd 200 (!) reprodukció, s Ferenczy műveinek eddig legteljesebb katalógusa teszi teljessé — ez utóbbit egy fiatal kutató, *Barla-Szabó László* egészítette ki az újonnan előkerült festmények adataival. Sajnáljuk, hogy a kiadó nem csatolt a könyvhöz egy rövid, az időközben elhunyt illusztris szerzőt bemutató utószót; Ferenczy Károly legjobb hazai ismerője igazán megérdemelte volna, hogy a fiatal generációk is tudják: kit kell tisztelniük e furcsa, franciás név tulajdonosában...

Tasnádi Attila

A Mechanikai Művek marcali gyáregységénél a műszer- és híradástechnikai ipar számára készítenek kondenzátorokat. A hat gyártmányesalád mintegy százféle típusát gyártják, évente mintegy tizenhétmillió darabot. Az elkészült termékek 35 százalékát exportálják (MTI Fotó — Gyertyás László felvétele)

Lehetetlen nincs, csak tehetetlen

Az anyagbeszerző ars poeticája

Az anyagbeszerző szakmai hitvallása ekképp foglalható össze: *lehetetlen nincs, csak tehetetlen*. Legalábbis a Mérleg utca aprócska irodájában, az Ipari Műszergyár anyagbeszerző kollektívája így vélekedik.

Ünnepnap volt náluk a tegnapi: sikerült hús darab Barkas-gumibroncsot szerezniük. Az már persze, más kérdés, hogy nem húsznak — száznak: *is lenne helye*.

A háziasszony, ha több fogásos ünnepi étkeket készít — természetesen alap-

„kis okos” segíti valamennyiüket, hogy eligazodjanak a vállalat 800-féle termékéhez szükséges mintegy 10 ezer fajta anyag, alkatrész és az ezekhez „rendelt” nevek, telefonszámok, lelőhelyek között.

A havi gyártási programoknak megfelelően kérnek dinamószalagokat, tengelyeket, vörösréz huzalokat, szigetelőanyagokat, alumínium tömböket termelőtől, termelőszövetkezetektől, kereskedelmi vállalatoktól, kisebb üzletektől. Náluk az eredményes

alapanyag hiányában — nem szállított egy nélkülözhetetlen holmit. Az anyagbeszerzők gyártót kerestek s találtak (nevezetesen egy termelőszövetkezetet) a fontos termékre. A szükséges szerszámokról is ők gondoskodtak. Máskor meg csak a lakásukon érik el a szállítókat. Az sem ritka, hogy „spájzolásra”, tartalékolásra kényszerülnek. Hiszen az eladók piaca, az eladók pozíciófőnöve jellemzi gazdaságunkat.

Szivósság, kitarítás, érvelés és kapcsolatteremtő

KÖZÉLET

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke és Lázár György, a Minisztertanács elnöke táviratban üdvözölte U Ne Win elnököt, illetve U Maung Maung Kha miniszterelnököt, a Burmai Unió Szocialista Köztársaság függetlenné válásának 32. évfordulója alkalmából.

Az újév alkalmából a Budapestre akkreditált diplomáciai képviseltek vezetői csütörtökön jókívánságukat fejezték ki Losonczi Pálnak, az Elnöki Tanács elnökének. Az Elnöki Tanács fogadásán részt vett Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, valamint Katona Imre, az Elnöki Tanács titkára. A fogadás szívélyes légkörben zajlott le.

Kanada Kommunista Pártja meghívására csütörtökön — Kovács Antal, az MSZMP Központi Bizottságának tagjával, a KB osztályvezetőjével az élen — pártküldöttség utazott Torontóba, hogy részt vegyen a Kanadai Kommunista Párt XXIV. kongresszusán.

NSZK kulturális hetet rendeznek Budapesten január 4-e és 12-e között. Az eseménysorozat jelentős hozzájárulás a két ország kulturális együttműködésének elmélyítéséhez, a Német Szövetségi Köztársaság művészeti eredményeinek magyarországi megismertetéséhez — hangsúlyozták a kulturális hét alkalmából csütörtökön tartott sajtótájékoztatón a Magyar Sajtó Házában. A hazai és külföldi újságírók kérdéseire dr. Johannes Balsler, az NSZK budapesti nagykövete vá-

Ferenczy Károly (Wien 1867- Bp. 1917)

"Örni Izsora" 68,5 x 89,5 cm

J. l. j.: Ferenczy K.

Ár: 50000 Ft.

BÁV 60. Képekaukcio Bp. 1983. május

Ferenczy Károly, festő

gozasrol.

Tárlatvezetés a Nemzeti Galériában de.
fél 10 órai kezdettel: Ferenczy Károly
művészete, vezető Mazányi Judit.

A Kézdivéglői Klubban este 8 órai kezdettel.

- A he'he'gi kult. prog.

9

Nép szabadság Bp. 1981 júk. 25

201

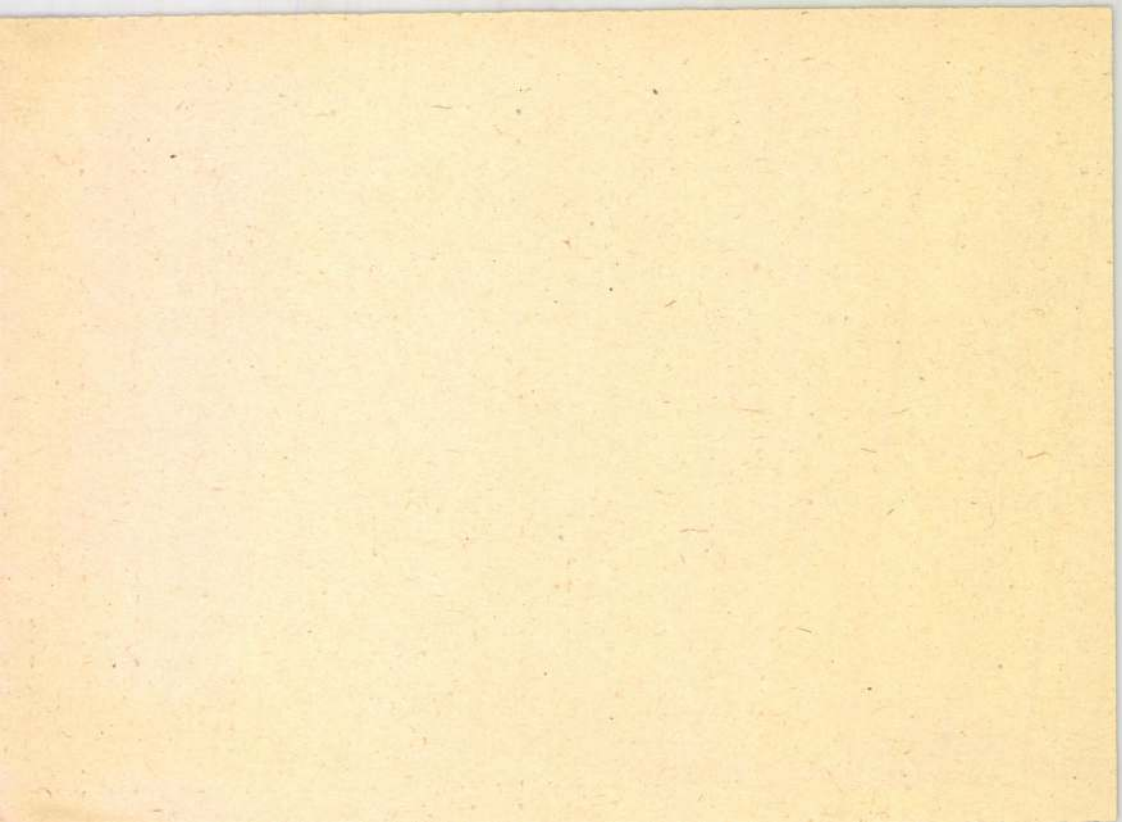
Ferenczy Károly, festőművészn

a Bartók Béla út 32. Galériában megújult ki-
állítás témája portrék, vallomások a legfon-
tosabból; az emberrel.

Nagybányai festő akadémással szerepel a „Madár-
dalt hallgatók II” c. festmény, amely történetileg
nem bizonyított de valószínűleg Ferenczy Ká-
roly munkája. [Enlité].

Módos István; arcképek magángyűjteményekből.

Pesti Műsor, 1980. máj. 21.

Ferenczy Károly, Sztómihé's

6

6 Ferenczy Károly plakátja

Ermentandei művésztelep alkotásai.

Népművelés, 1980. júl. hó

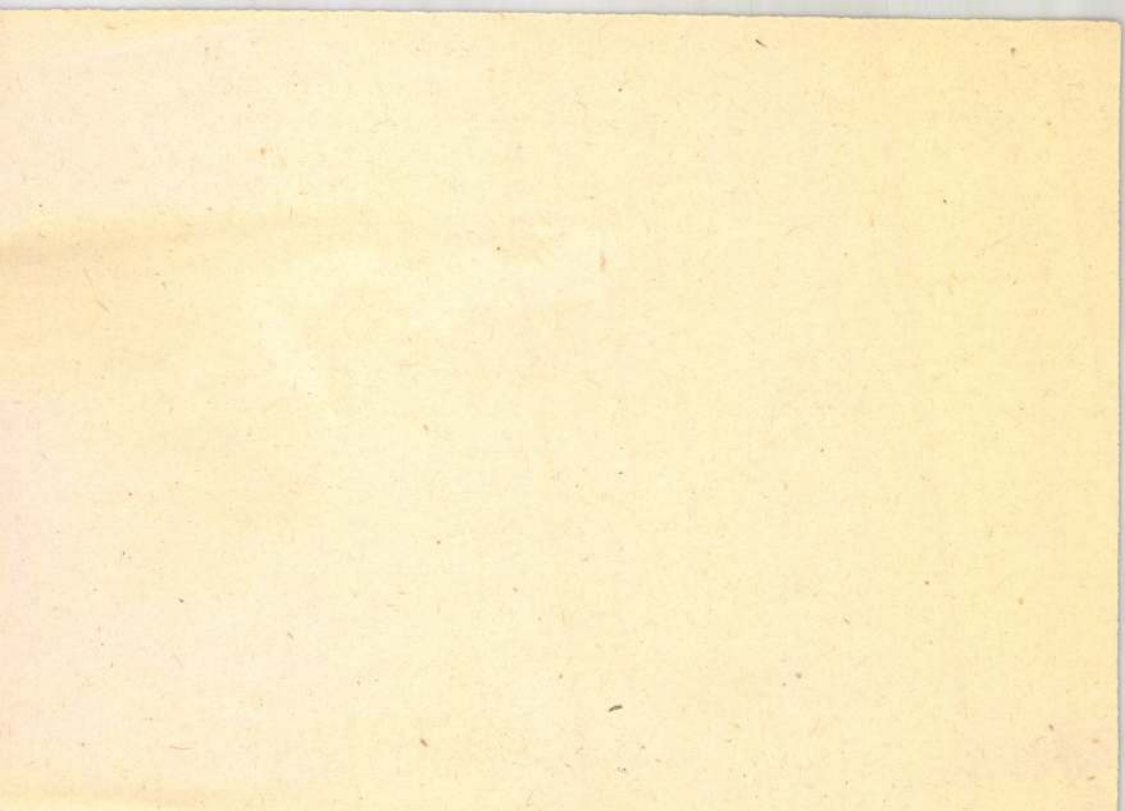
Ferenczy Károly, festő

A Nemzeti Galériában de. fél 10 és fél 11 órakor: Festészeti témák a XIX. században; Ferenczy Károly művészete, vezető Szabó Lilla; Vasárnapi kórusmuzsika a Nemzeti Galéria Kupólatermében de. 11-től: A Komlói Munkáskórus hangversenye, vezényel Tóth Ferenc.

- : A hetvégi kult. prog.

9.

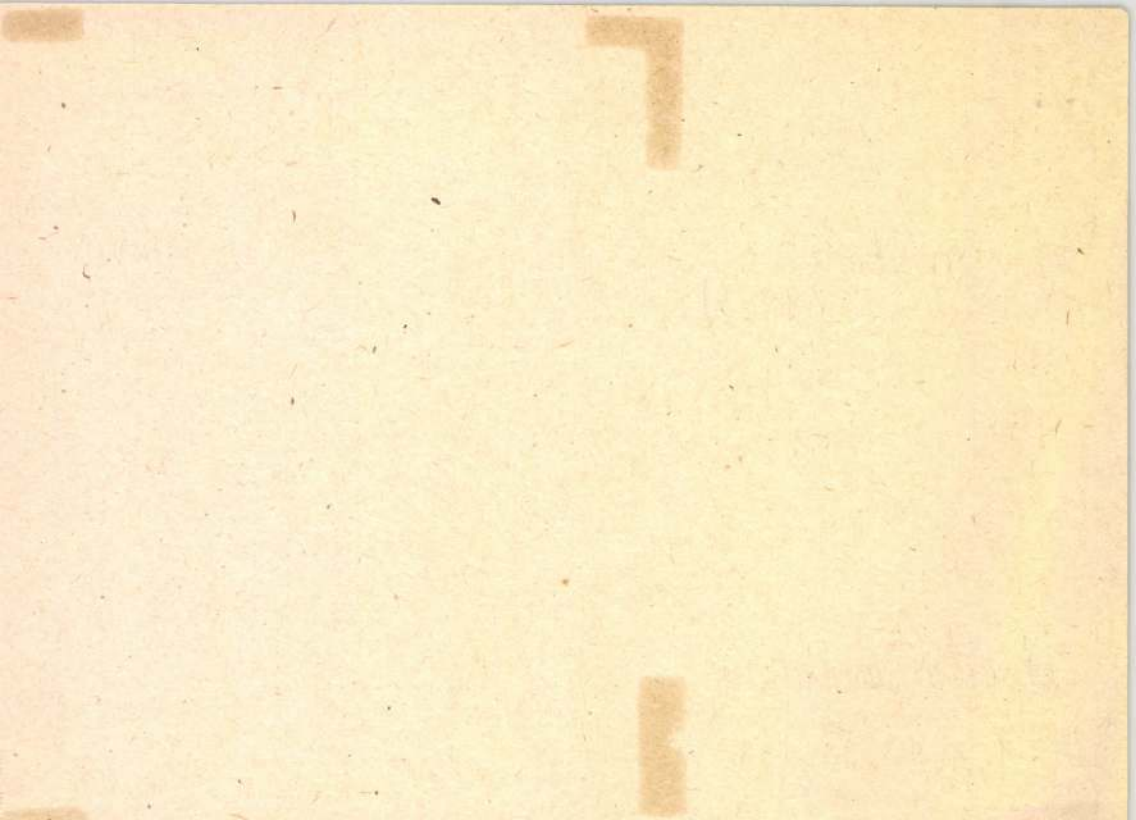
Nep szabadság Bp. 1980 nov. 28.

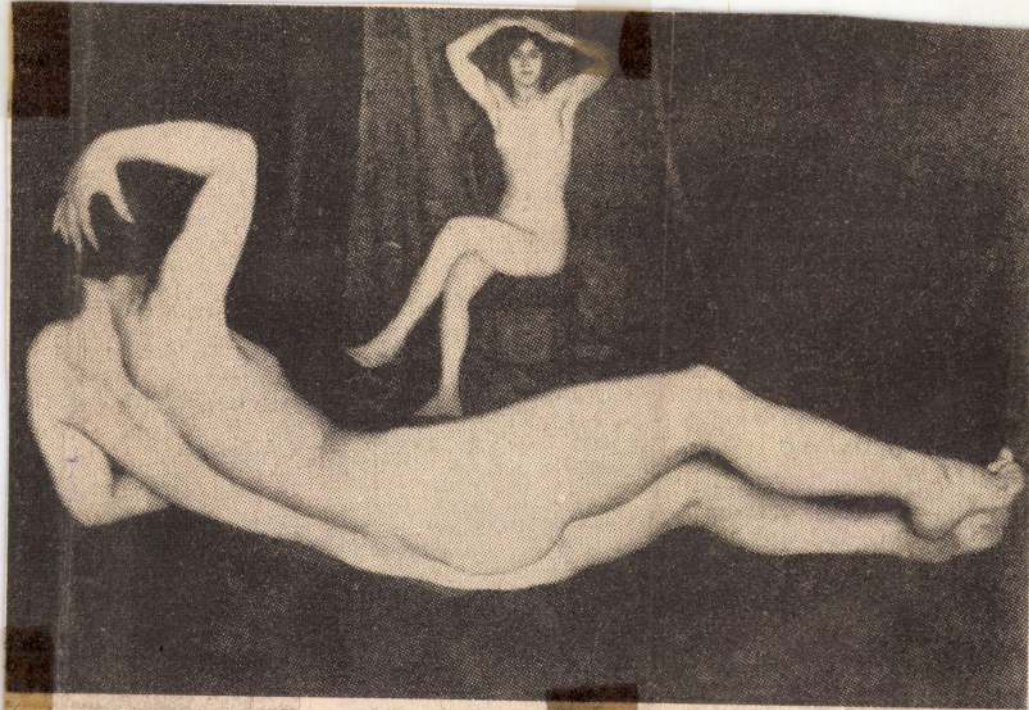
Károly Terenony

"Küszemmädchen"
(1916).

Budapester Rundschau,
1949. nov. 5.

Károly Ferenczy: Zigeunermädchen (1916)

Schick, Direktor von

Technik-international

in Düsseldorf, eine Ausstellung von technisch-wissenschaftlichen Sachbüchern und Zeitschriften, die bis Ende November einen Einblick in Tätigkeit und Bedeutung von 29 Verlagen vermittelt.

Im Szombathelyer Pädagogischen Weiterbildungskabinett des Komitats Vas wurde unlängst eine

Mediensammlung

ihrer Bestimmung übergeben, in der die dortigen rund 3000 Erzieher u.a. eine breite Skala von Fachliteratur, Anschauungsmaterial, Tonbändern und Diafilmen vorfinden. Die angeschlossene neue Bibliothek umfaßt 3000 Bände und 1000 verschiedene Zeitschriften. Sie bildet die methodologische Zentrale für die 125 Schulen im Komitat Vas.

in der Musikakademie, bei dem unter der Leitung von Helmuth Rilling Bachs Kantate Nr. 21 und Mozarts Requiem vorgetragen wurden. Als Solisten wirkten Jennifer Smith, Carolyn Watkinson, Adalbert Kraus, Wolfgang Schöne und Philipp Huttenloher mit.

Flügels steht das

Margit-Kovács-Museum

in Szentendre erneut dem Publikum zur Verfügung, da jetzt den umfangreichen Nachlaß der bedeutenden ungarischen Keramikerin systematisch bewundern kann. In Kürze kommt übrigens auch ein Minibuch über Margit Kovács mit 65 farbigen Abbildungen in den Handel.

Drei Brüder in dem ostungarischen Ort Bordács sammeln seit 15 Jahren

Oldtimer,

alte Autos und Motorräder die sie nicht selten in jahrelanger Arbeit in funktionstüchtige Fahrzeuge verwandeln. Mit ihren Oldies haben sie bereits auf mehreren internationalen Wettkämpfen Preise gewonnen. Zur Zeit widmen sie sich der Wiederherstellung eines Lada (Urahne der Skoda) mit hölzernen Speichen, den sie unter eine

1979 NOV 5

Károly Ferenczy

T/KULTUR

BUDAPESTER RUNDSCHAU 9

1021

SCHÖPFER EINER NEUEN SCHULE

KÁROLY FERENCZY

Selbstbildnis

Károly Ferenczy, über den beim Corvina Verlag kürzlich eine neue erweiterte Ausgabe der schön illustrierten Monographie von dem bekannten Kunstkritiker István Genthon erschien, schuf eine neue Schule der modernen ungarischen Malerei. Man hält ihn für die führende, typischste Persönlichkeit der malerischen Verhalten, Anschauung und Stil erneuernden Gruppe der als „ungarischer Barbizon“ bezeichneten Nagybányaer Malergruppe (Nagybánya ist eine kleine Stadt, die zu Ferenczys Zeiten zu Ostungarn gehörte und heute in Rumänien liegt. — Die Red.)

Ferenczy wurde 1862 in Wien als Sohn eines kaiserlichen Beamten ungarischer Abstammung geboren, der gerade wegen seiner aulischen Einstellung nach Ungarn versetzt wurde. Ferenczy selbst wollte Landwirt werden, die Malerei betrieb er nur aus Passion. Bei seiner Entwicklung zum Künstler spielte seine Frau, Olga Fialka eine bestimmende Rolle, die ihn als bereits anerkannte Künstlerin zu immer neuen Versuchen anregte, und später mit ihm gemeinsam in Rom, Paris und München studierte. (Und wie das nun mal ist; die Künstlerin gab ihre Laufbahn im Interesse ihres Mannes und ihrer Familie auf. Auch ihre drei Kinder wurden Künstler: Valér Maler, Béni einer der besten Bildhauer unserer Zeit und Noémi eine hochbegabte Gobelinkünstlerin.)

Für den bis Mitte der 90er Jahre des vergangenen Jahrhunderts anhaltenden, wegsuchenden Abschnitt von Ferenczys Laufbahn ist der naturalistische Stil bezeichnend, obzwar er auch schon damals an den großartigen Möglichkeiten der Plein-air-Malerei Geschmack fand. (Siehe Bild „Steinwerfender Junge“ auf Seite 4.) Nach einem Schritt in Richtung Jugendstil, der allerdings keine tiefen Spuren in seinem Werk hinterließ (siehe die Illustration „Vorwort“ auf Seite 10), fand er in Nagybánya seinen wahren

Stil, der eigentlich als Impressionismus bezeichnet werden kann, natürlich — da dieser Stil Ungarn erst später erreichte — ihn schon vollkommen reifer, manchmal sogar überreifer in den Postimpressionismus übergelender Form.

Nagybánya bedeutet eine Wende in der ungarischen Malerei. Auflehnung oder — Ferenczys abgeklärteres Temperament berücksichtigend — Gärung mit der er sich gegen die gesellschaftlich und provinziell eingestellte Malerei im Interesse der Formulierung der echten Probleme der damaligen ungarischen Gesellschaft wendet; Ablehnung des bis dahin herrschenden Akademismus, die freiströmende, feinfühlig malerische Ma-

stammen die „Heimkehrenden Holzfäller“ (siehe Seite 1) dieses mit ihrer feinen Lyrik, die Stille der Natur in Farbe und Komposition darstellenden Andacht, erweckende Tableau: „Der Winter“ (siehe Seite 4), ein Bild das die ungarische Landschaft auf ganz neue Weise erfaßt, „Die Bogenschützen“ (siehe Seite 2), eine vollblütige Bravourleistung des Impressionismus, die „Pferde“ (siehe Seite 2) und auch sein Selbstbildnis.

In der letzten Periode seines Lebens und seines Kunstschaffens, im Besitz des Ergebnisses all dessen, was er in seiner Nagybányaer Epoche in sich aufgenommen hatte, beschäftigten ihn die Probleme der Charakterisierung mittels Porträts und Kompositionen in geschlossenem Raum. Von den in dieser Zeit entstandenen Werken sind vor allem seine „Mutter mit

Mutter mit Kind (1912)

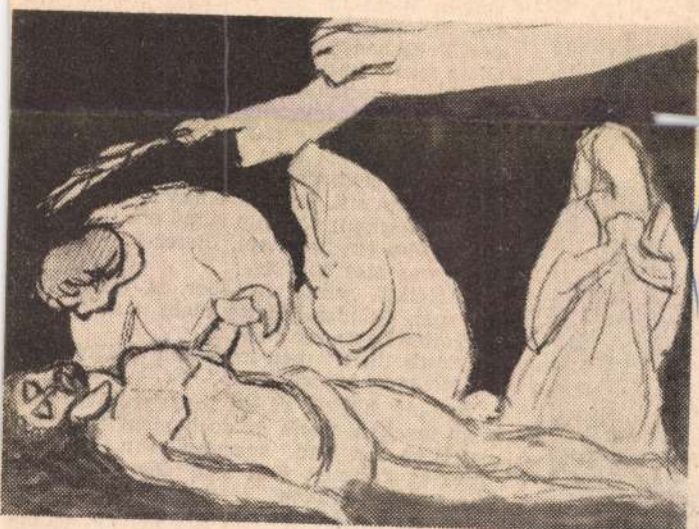
lerei, das strahlende und fesselnde Plein-air an seine Stelle setzend. Nagybánya war eine Revolution der ungarischen Malerei, und Ferenczy und seine Gefährten brachten die ungarische bildende Kunst innerhalb weniger Jahre um Jahrzehnte voran und hoben sie auf europäischen Rang.

Aus dieser großen Epoche

Kind“ zu erwähnen, auf dem sich der große Künstler dem traditionellen Thema vor allem durch den bildlichen Aufbau auf erstaunlich neue Weise nähert, sowie das „Dreierporträt“ (siehe Seite 2), auf dem zu erkennen ist, wie ein großer Künstler seine Kinder sieht, die ebenfalls Künstler sind.

István Genthon:
Károly Ferenczy, 2. erweiterte Auflage, aufgrund der 1. 1963 erschienenen Ausgabe. Corvina Kiadó, Budapest, 1979.
ISBN 963 13 0591 0

J. N.

Károly Ferenczy: Pieta (1914)

In Newjansk wußten die Menschen auch am 9. November noch nicht, daß in Petersburg die Revolution ausgebrochen war. Die Rote Garde hatte zwar in den ersten Stunden der Revolution die Post und das hauptstädtische Fernmeldeamt besetzt, aber der Telegraphist von Newjansk erhielt an diesem Abend noch immer das schon seit langem bekannte Fernschreiben:

„Kleinere Demonstrationen in Petersburg, an einigen Stellen bewaffnete Zusammenstöße. Die Regierung ist Herr der Lage.“

Darüber dachte der Telegraphist eine Weile nach, und als er das Fernschreiben in Klartext übertrug, ließ er einfach den ersten Satz aus. So wußte also der Arbeiterrat von Newjansk am Abend des 9. November nicht mehr über die Lage in Petersburg, als was in dem Fernschreiben stand, nämlich, daß „die Regierung Herr der Lage“ sei. Es konnte zwar sein, daß man sich auch auf andere Art und Weise Nachrichten zu besorgen versuchte, aber das war keine leichte Aufgabe. Das Dröhnen der Kanonen der „Aurora“ drang nicht bis zum Ural, Newjansk liegt weit von allen größeren Eisenbahnknotenpunkten entfernt, seine strategische Bedeutung ist recht mittelmäßig. Die meisten der 25 000 Einwohner sind Arbeiter in den Goldminen und Eisen-gruben, an den Hochöfen und im Walzwerk.

Die Facharbeiter waren Russen, die schwere Arbeit, oder wie die Russen sagten, die „schwarze Arbeit“, verrichteten zumeist Kriegsgefangene, unter ihnen 3500 Ungarn. Soldaten, Unteroffiziere und Fahnenjunker, weil auch die Fahnenjunker zu den Soldaten zählten. Morgens wurden sie von Wächtern mit aufgefanztem Bajonett zu den Bergwerken oder vor die Eisenhütte begleitet, abends ging's zurück ins Lager, in die überfüllten und ungesunden Baracken. Unbeschreibliches Heimweh quälte sie; sie hatten den Krieg, die Gefangenschaft, die von Eisenadern durchzogene Erde, die Rauchwolken und die von Ruß beschmutzte Schneedecke gründlich satt. Sie wollten blauen Himmel und weiße Felder sehen, der blaue Himmel verschmolz irgendwie mit dem Gedanken an die Freiheit. Die meisten von ihnen kamen aus der Tiefebene, denn die Russen hatten ein Husarenregiment aus Szekszárd hierher transportiert, nachdem es in Galizien vollkommen eingekreist worden war.

Am 9. November verlief der Abend genauso wie jeder andere schon seit Jahren. Sie aßen ihre Suppe, irgendjemand sang ein trauriges, nicht enden wollendes Lied, und gewiegt von dieser leise verklingenden Melodie fielen sie dann in Schlaf. Sie waren müde und freuten sich, daß sie wieder einen Tag hinter sich gebracht hatten.

Aber gegen Mitternacht kamen drei Russen mit einer Erlaubnis und dem Stempel des Arbeiterrates in das Lager. Sie suchten die ungarische Baracke und in dieser den jungen Fahnenjunker Géza Pelikán, der als gebürtiger Bácskaer verhältnismäßig gut russisch sprach. Nach langem Suchen fanden sie ihn in der schnarchenden, schniefenden Menge. Sie rüttelten ihn so lange, bis er sich aufsetzte.

„Kommen Sie mit“, sagte ein Russe, dessen Gesicht Pelikán vom Martinofen her zu kennen glaubte.

„Wohin?“

„Zum Arbeiterrat.“

Im Arbeiterrat von Newjansk saßen nicht irgendwelche Leute. Unter ihnen befanden sich viele erfahrene Bolschewiki, selbst solche, die schon an der Revolution 1905 teilgenommen hatten. Diese waren aus der Verbannung, aus Sibirien, zur Fabrikarbeit nach Newjansk gebracht worden, um die eingezogenen Arbeiter zu ersetzen. Der Sekretär war ein Gießereiarbeiter, ein offensichtlich hartnäckiger Mann mit grauen Haaren und grauen Augen.

„Na, Pelikán“, sagte er, „wir brauchen Sie.“ Sie sind doch in der Roten Garde, nicht wahr?“

„Genau.“

„Na eben.“

Dann erzählte er schön der Reihe nach, daß in Petersburg die Revolution ausgebrochen sei, Lenin Kerenski fortgejagt habe und die Bolschewiki die Macht übernommen hätten...

„Woher wissen Sie das?“

„Wir wissen es“, zuckte der Sekretär die Achseln.

„Haben Sie ein Telegramm bekommen?“

„Ja, auch ein Telegramm.“ Der Sekretär lächelte und schob Pelikán das Papier hin.

„Die Regierung ist Herr der Lage“, las Pelikán.

„Na, gucke einer an“, dachte er bei sich.

„Nur das haben Sie erhalten?“

„Nur das.“

„Und trotzdem?“

„Trotzdem.“

„Dann ist ja alles gut“, sagte Pelikán und erklärte auf die Frage des Sekretärs,

daß er bereit sei, den Arbeiterrat nach Kräften zu unterstützen.

„Pelikán, es handelt sich darum, daß wir die Macht in der Stadt noch heute Nacht übernehmen müssen.“

Pelikán kratzte sich am Kopf. „Das wird schwer fallen“, brummte er mißmutig. „Und wie schwer“, bekräftigte der Sekretär, der wußte, daß in der Stadt nicht nur Kriegsgefangene, Arbeiter und illegale Rotgardisten waren, sondern auch Polizei, Gendarmerie und darüber hinaus ein Sturmbataillon, das die Heeresleitung in den Junitagen zur Verstärkung der Garnison geschickt hatte: Wie viele Fabriken, so viele Vulkane im alten heiligen Rußland; es bedarf vieler Hände, um dieses Feuer zu löschen.

„Das Sturmbataillon muß entworfen werden“, sagte der Hochofenarbeiter, und der Sekretär nickte. „Wie denken die Gefangenen da drinnen?“

„Sie sympathisieren“, meinte Pelikán. Aber der Sekretär winkte ab. Sympathie ist schön und gut, aber im Augenblick zu nicht viel nütze. Jetzt muß gehandelt werden, und zwar schnell, geschickt und listig... Die bewaffnete Übermacht kann ohne eine Kriegslist nicht besiegt werden. Und dazu, gerade dazu bedarf es einiger Gefangener... Man muß sich in die Kaserne einschleichen; vorweg ein paar Gefangene, die kein Aufsehen erregen, hinter ihnen schön leise die Garde. Wenn es mit guten Worten nicht geht, muß halt der Straßenkampf folgen.

„Pelikán, wecken Sie einige Ihrer Leute, aber nicht viele. Fünfzehn oder zwanzig, aber die müssen zuverlässig sein...“

Es war fast halb zwei, als er in die Ba-

ISTVÁN ÖRKÉNY

AUF DEM WEG I

racke zurückkehrte. Alles schlief. Er weckte Somodai, Kutas, Cseh und Ostoros. Dann noch ein paar andere Leute, alles Husaren. Einen Zugführer, der zu Hause Metallarbeiter war, und einen Drucker. Er erklärte, um was es ginge, sagte, daß das Unterfangen nicht ungefährlich sei. Es könne passieren, daß die Wache das Feuer eröffne.

„Das ist nicht sicher. Es kann sein, daß sie nicht schießen“, meinte jemand. Das war Kutas, ein Husarenkorporal. Zu Hause warteten auf ihn seine Frau und vier Kinder; aber er ging dennoch mit. Nur am Tor verhielt er seine Schritte.

„Herr Fahnenjunker, Sie sagten, daß man den Herren das Land fortnimmt?“

„Ja, das des Zaren, der Herren und der Pfaffen.“

„Das ist etwas anderes“, erwiderte Kutas, schob seine letzten Sorgen beiseite und folgte den anderen. Es war fast drei Uhr, als sie vor der Kaserne ankamen. Über dem Tor verbreitete eine Kohlenfadenlampe nur schwaches Licht. Im Schein dieser Lampe stand die Wache.

Sie gingen langsam und leise, voran Pelikán, weil nur er russisch konnte. Als sie am Tor angelangt waren, umringten sie den Posten, hielten ihn fest, entriß ihm die Waffe und richteten sie auf seine Brust.

„Hände hoch! Ein Muck, und wir schießen!“

Der Posten war überrascht. „Was wollt ihr?“

Pelikán drückte auf die Klingel. „Leise“, mahnte er den Posten. „Das ist eine politische Sache.“

Das Schloß rasselte, ein Soldat steckte seinen Kopf heraus. Kutas zog ihn am Hals auf die Straße, hielt seinen Kopf fest, und Pelikán drückte den Gewehrlauf an seine Schläfe. Der Posten unter der Lampe knurrte seinem Kameraden zu: „Bleib ruhig! Eine politische Sache.“

Daraufhin beruhigte sich anscheinend auch der andere, und achtzehn von den zwanzig Ungarn traten auf Zehenspitzen durch das dunkle Tor. Zwei von ihnen blieben bei den Posten und gaben ein vorher abgesprochenes Zeichen. Ein kleines Stück zusammengeknülltes Papier flog brennend in die Luft, und daraufhin umstellten die bewaffneten Newjansker Arbeiter lautlos die Kaserne...

Drinnen war kein Laut zu hören. Sie fanden die Unterkunft der Wache und sammelten geräuschlos die Waffen ein. Alles lag im Halbdunkel, die alten Kohlenfadenlampen verbreiteten nur schwaches Licht. Die Ungarn wurden mutiger, gingen von Zimmer zu Zimmer und brachten die Gewehre an das Tor. Kutas und Pelikán gingen in Richtung der Kantine; überall war nur Schnarchen, Stöhnen und das Knarren der Pritschen zu hören... Aber auf dem Gang stand ihnen plötzlich der diensthabende Offizier gegenüber. Auf seinem verschlafenen Gesicht spiegelte sich Überraschung.

„Was wollen Sie hier, Pan?“

Damals nannte man die Gefangenen Pan, also Herr. „Gib dein Gewehr her“, forderte ihn Pelikán auf. Er warf einen Blick auf das Rangabzeichen; vor ihm stand ein Poruschtchik, also ein Leutnant. Dieser begriff endlich, was hier vorging.

„Alarm!“, schrie er, aber es war schon zu spät. Niemand hatte mehr eine Waffe, auch der Leutnant nicht.

„Ergib dich!“ herrschte ihn Pelikán an.

„Ich ergebe mich nicht.“

Pelikán blickte ratlos um sich. Was soll man machen, wenn er doch nicht will? Sie ergriffen ihn und sperrten ihn in ein dunkles Zimmer. Sperrten die Unglückliche etwas ausruhen...

Als sie wieder auf den Hof kamen, erfuhren sie, daß die Miliz und die Polizei die Waffen gestreckt hatten und der Arbeiter-

SAJTÓFIGYELO

MAGYAR
HÍRDETO

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Udvaly Ferenczy

1979 NOV 5

Károly Ferenczy: Steinwerfender Junge (1890)

Eine Delegation der Sozialistischen Einheitspartei Westberlins führte auf Einladung des ZK der USAP in Ungarn Gespräche über die Tätigkeit ihrer Parteien, aktuelle Fragen der internationalen und Arbeiterbewegung sowie die internationale Lage. Leiter der gesprächsführenden ungarischen Delegation war Miklós Óvári, Mitglied des Politbüros und Sekretär des ZK der USAP. Die Delegation der SEW unter Leitung von Horst Schmitt, Vorsitzender der Partei, (l.) wurde auch von János Kádár empfangen.

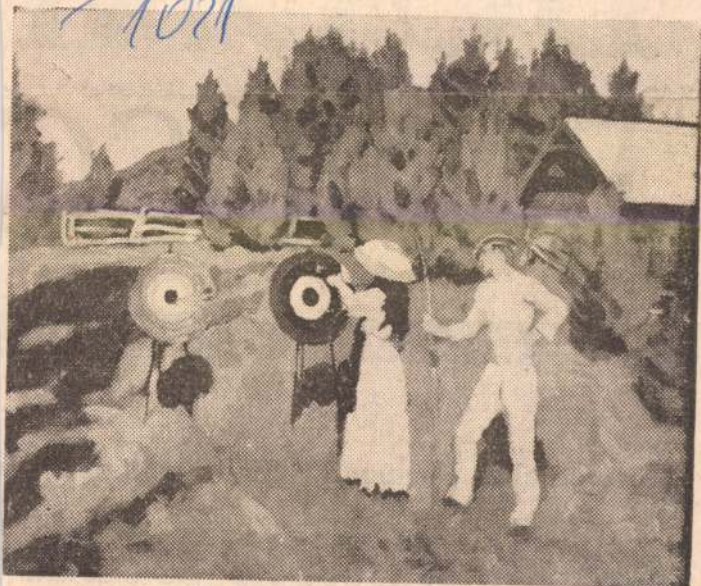
1979 NOV 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Károly Ferenczy

45/1979

1021

Károly Ferenczy: Bogenschützen (1911)

BUDAP

RUNDSO

WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK,

Europäisches Forum für Sicherheit und Ab

Keine Politik wider

öffentliche Meinungen

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1979 NOV 5

Károly Ferenczy

1021

Károly Ferenczy: Pferde (1899)

...nung an
schen Bereich
stehen. Se
gibt es Frag
tionalen Polit
Meinungen v
weichen.

Die ungarische Seite erklärte sich mit dem Stand der ungarisch—holländischen Beziehungen zufrieden, sie sehe keine einer erfolgreichen Weiterentwicklung und Ausweitung hinderlichen Probleme. Ungarn sei bereit, die politischen Kontakte auf höherer Ebene weiterzuführen. Es sollen gemeinsame Anstrengungen zur Behebung von Unausgeglichenheiten in der wirtschaftlichen Zusammenarbeit unternommen werden, die gewährleisten, daß sich die bisherigen Beziehungen ungebrochen weiterentwickeln. Hierzu bieten sich bei der Suche nach Möglichkeiten zur industriellen Kooperation auf lange Sicht sowie der Erweiterung der Zusammenarbeit auf Drittmärkten gute Voraussetzungen.

sowohl im Bereich der Wirtschaft, als auch auf kulturellem Gebiet ausgeweitet. Seine in Ungarn geführten Gespräche hätten ihn in der Überzeugung bestärkt, daß Möglichkeiten für ein gemeinsames Auftreten auf Drittmärkten bestünden. Auf die Wirtschaftsbeziehungen beider Länder eingehend, erklärte der Außenminister, Holland wie Ungarn seien traditionsgemäß Export-Import-Länder. In der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft bemühe sich Holland ebenfalls um eine offene Wirtschaft: „Wenn Sie Restriktionsbeschwerden haben, so finden Sie bei uns offene Ohren“, sagte er. Anschließend meinte van der Klaauw, wenn

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

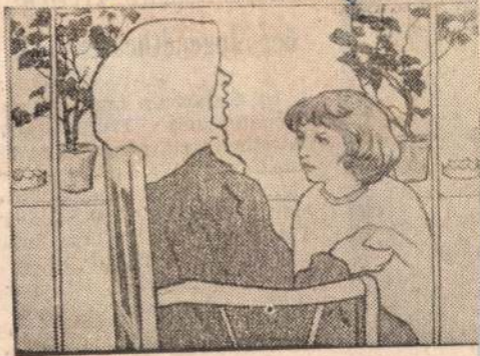
Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1979 NOV . 5

Károly Ferenczy

1021

Károly Ferenczy: Vorwort (1896)

Kinder- und Jugendtheater
statt. Eine Woche lang wur-
den mehreren tausend Kin-
dern sowie etwa 500 Theater-
fachleuten und Pädagogen 30
Profi- und Amateurproduk-
tionen vorgeführt. Es betei-
ligten sich außer ungarischen
auch Ensembles aus der
Tschechoslowakei, Italien,
der Sowjetunion und der
DDR. Auch aus England und
Kuba kamen Interessenten.

M SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 NOV 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Károly Ferenczy

1021

Károly Ferenczy: Dreierporträt (1911)

über die
Kampfes
für das
vernichtu
Typs, fü
stung, für konkrete Maßnah-
men zum Abbau der mi-
litärischen Spannungen in
Europa sowie über die gesell-
schaftlichen und wirtschaft-

Nach einer Plenarsitzung
tagte das Forum in vier Aus-
schüssen. Zum Vorsitzenden

(Fortsetzung S. 3)

Dr. Emil Schultheisz

DER N BETREUUNG

trischen' Mission besser ge-
recht werden.

Die Integration bedeutet
keine Lösung der Rekon-
struktionsprobleme der

Komitat Baranya

Besuch

aus Österreich

Eine Delegation der Öster-
reichisch—Ungarischen Ge-
sellschaft hielt sich kürzlich
im Komitat Baranya auf, um
sich über die Realisierung

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1979 NOV 5

Károly Ferenczy

Károly Ferenczy:
Erinnerung an Neapel (1896)

dem kapitalistischen Markt galt der Autoreifen als Vertrauensartikel. Wir, die Neuen, Unbekannten mußten die ersten Reifen sozusagen verschleudern. Es hat sich gelohnt. Heute sind unsere Reifen in Westeuropa und den USA gern gesehene Produkte.

J. KERÉKES: Unser neues Produkt wurde auch in Ungarn nicht widerspruchslos akzeptiert. Hungarocamion war das einzige ungarische Unternehmen, das Stahlradialreifen verwendete — und bezog sie aus dem kapitalistischen Ausland. Unserem Produkt gegenüber hatte das Unternehmen Vorbehalte. Deshalb einigten wir uns mit Hungarocamion folgendermaßen: Falls unsere Reifen die 100 000-km-Laufleistung der Importware nicht erreichen sollten, verpflichteten wir uns für jeden nicht zurückgelegten Kilometer eine bestimmte Summe zu zahlen. Sollten

naben wir
lichkeiten
etwa die
besonders
gurte für
Dasselbe g
anderen R
acht bis ze
der Kohler
in den
drängt. A
derung v
men wurde
für die Fö
wendigen C
ten keine
auch der
Jetzt soll
Entwicklun
Kredit erh
kann die
spätung
eingeholt w

Wie k
Produktio
gegenwär
schäftlich
weiter ste

A. DORN
portsteigeru
scher Relat

SAJTÓFIGYELŐ

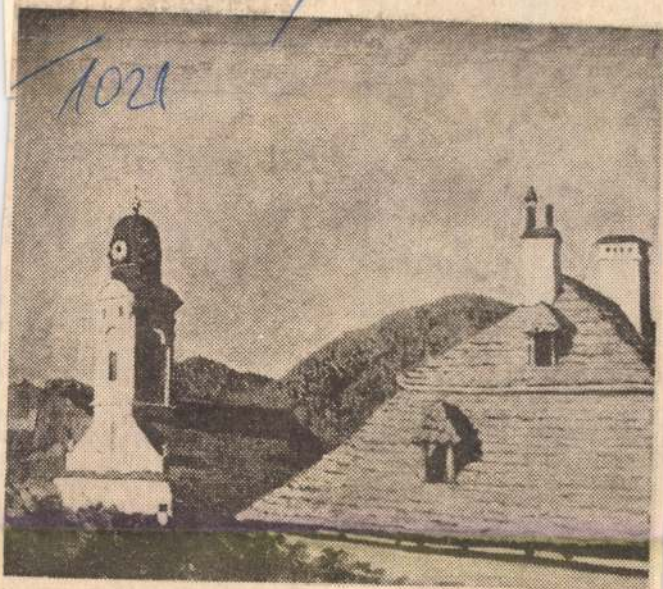
MAGYAR
HIRDETO

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1970 NOV 5

Károly Ferenczy

Károly Ferenczy: Kirche (1903)

Nádudvar (Ostungarn) wurde
gesät

bevorzugte quantitative Auf-
fassung und das schwache
Leitungsniveau hemmende
Faktoren. Eine Kräftigung

Rundtischgespräch Begründe

Thema eines in der *Né*
Rundtischgesprächs waren
tungsverfahren der Unga
die über ein Drittel ihrer
Betrieb begann nämlich
der Einführung der rent
geschah das? Was konnte
was nicht? Was gab dies
Schwierigkeiten mußte u
noch bezwingen? Und we
aus den Erfahrungen der
schäftigten gezogen wer
TAURUS-Generaldirektor
treter Gusztáv Gündisch,
Dormán, TAURUS-Partei
Journalisten von Népszab

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1979 NOV 5

Károly Ferenczy

Károly Ferenczy: Winter (1902)

gen den
sönlich abse
tete die Ar
te ihn mir
als Schwi
gut vorstell
ich auf de

auf den ich gestellt worden bin, soll mein Wille gelten, denn ich bin der Verantwortliche..." Und das war auch die Grundeinstellung der anderen „Feinde“. Die Feindseligkeiten brachen an die Oberfläche, als einer der jungen Fachleute, der seine Kritik auf einem demokratischen Forum vorbrachte, von seinem Chef als Karrierist bezeichnet wurde.

RÜCKBLICKEND auf diese spannungsgeladenen Wochen und Monate, waren Direktor und Parteisekretär am stolzesten — wenn dieses Wort hier angebracht ist — darauf, daß sie es nicht für nötig hielten, die Sache weiterzuleiten und sich mit

auf. Aber schließlich wurden die Fäden entwirrt. (Fast alle Fäden: einer der jungen Männer entschied sich, die Stelle zu wechseln, da er keine Garantie dafür sah, daß nach der Versöhnung nicht alles von vorn beginnt.)

„Die Welt wurde neu aufgeteilt“, bemerkte der Direktor spaßhaft. Nun: Verschiedene Arbeitsgebiete wurden neu aufgeteilt. Die älteren Kollegen erklärten sich damit einverstanden, daß die Verantwortung geteilt wird. Was den jungen Kollegen anvertraut wird — alles *muß* ihnen ja nicht anvertraut werden! — unterliegt ihrer eigenen Verantwortung. Die jungen

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Károly Ferenczy

1979 NOV 5

1862-1917

In dieser Nummer stellen wir den hervorragenden Maler Károly Ferenczy (1862—1917) vor, der eine neue Schule der modernen ungarischen Malerei begründete. Bild oben: Heimkehrende Holzfäller (1899)

„Jetzt ist nichts mehr los, jeder geht seinen Angelegenheiten nach“, fügt er hinzu.

Was war eigentlich geschehen?

Innerhalb von drei-vier Jahren kamen mehr als zehn junge Fachleute in ein Staatsgut, die Mehrheit direkt nach der Universität, einige von einem anderen Arbeitsplatz. Diese Verjüngung war aktuell; die Leitung des Gutes bestand ausschließlich aus arbeitsfähigen, erfahrenen Männern zwischen 50 und 60. Die jungen Leute kamen auf Betreiben des Direktors in das Staatsgut. Die Bewerbungen reichten ihm nicht, er suchte die Anwärter persönlich auf und unterhielt sich mit ihnen, korrespondierte mit Rektoren und sammelte persönlich Informationen. Er wollte nicht danebengreifen. Er wußte, daß die Wirtschaft jahrelang an den Folgen eines solchen Mißgriffs zu tragen hätte. Und er griff auch nicht daneben. All die neuen Arbeitskräfte waren gewissenhafte, arbeitsame, gut ausgebildete Fachleute.

Nach einer Weile ihm aber auch eigene Dinge zu Ohren. Sie unzufrieden, stellten Fragen, und dieser unerwollte lautstarke Führung übernehmen.

Direktor wollte derheit auf den Grund gehen und nutzte ein paar Arbeitstage, um mit jedem einzelnen ein langes Gespräch zu führen. Schließlich stellte sich heraus, daß die Wahrheit... ja, die Wahrheit gar nicht so einfach war.

DIE JUNGEN FACHLEUTE hatten einen Arbeitsplatz, ein Wirkungsfeld und den dazugehörigen Titel erhalten, genau den Vorschriften entsprechend. Betriebsobmann, stellvertretender Spartenleiter, Inspektor, Fachingenieur usw. Aber von Ausnahmen abgesehen, wurde ihnen kaum eine Aufgabe anvertraut. Einfach aus dem Grund, weil sich die älteren und ebenfalls sehr gut ausgebildeten Kollegen im Laufe der Jahre daran gewöhnt hatten, alles selbst zu ma-

leistet hatte — der „Alte“ strich die Prämie... Es kam vor, daß in eine Maschinenreihe, die einem jungen Ingenieur anvertraut war, eine neue elektronische Anlage eingebaut wurde: „Wer hat das bestellt und wozu, wo ich doch noch zwei Jahre mit der alten Anlage arbeiten wollte?“ Aber das sind nur Beispiele. Es kam schließlich zu offenen Feindseligkeiten zwischen einigen älteren und jungen Fachleuten.

ES MUSS BETONT WERDEN, daß es sich hierbei nicht um einen allgemeinen „Aufruhr“ handelte, denn die Mehrheit der neuen Kollegen hatte einen verantwortungsvollen Posten und einen verständnisvollen Vorgesetzten gefunden. Doch nicht die, von denen hier die Rede ist! Diese began-

Ferenczy Károly,
Kesthelyi újságíró,
1021

Kiállítás a Szépművészeti Múzeumban

Német irányzatok

A Német Szövevényi Köztársaság kulturális hete alkalmából — egyéb kulturális rendezvények mellett — érdekes kiállítást rendeztek a Szépművészeti Múzeumban. A mai napig nyitva tartott, a „Német művészeti irányzatok 1890—1920” címmel viselté tartaltot a duisburgi városi Wilhelm Lehmbrock Múzeum és a stuttgarti Külföldi Kapcsolatok Intézete rendezte.

Több száz grafika, festmény és szobor adott áttekintést a századforduló és a századelő néhány fő irányzatáról.

A német impresszionizmust a rendkívüli gazdag grafikai anyag, egy része, Liebermann, Slevogt, Corint művei képviselik. A festészei és a szobor anyag a korai német impresszionizmust, mutatta be. Különösen a „Die Brücke” (Híd) művészeti csoportosulás felvonulása tette érdekessé bemutatót.

Az expresszionizmus, amely a polgári társadalom elleni tiltakozása jeléül céljainak tekintette a valóság pusztá ábrázolása helyett a valóságról képzett érzések, gondolatok közvetlen, megkötöttség nélküli kifejezése-

sét, Németországban igen széles körben donatkozott ki. „Az expresszionizmus a világon átszáguldó vihar volt, s az emberiség tiltkai fessegette” — írta Ernst Bloch.

A századelő forradalmi légkörében a festők és szobrászok mint a művészetek történetében már annyiszor — meghirdették az elanyagiasodás és a lélektelenség elleni harcot. Ezért nem fordultak kizárólagosan és közvetlenül a megélévő képzőművészeti hagyományok felé. Épp a megújítást elindító nemzedék fordult el a leghatározottabban az intézményesített és akadémikus művészeti folytonosságától. Mersz tervekét kovacsolták a jövőre vonatkozóan és saját alkoi bizonyosságátelük történelmi gyökereit az abban az időben még méltatlanul mellőzött kultúrák (primitív, afrikai népek művészete) és művészek alkotásában vették megtalálni.

Az expresszionista művészek által feldolgozott témák javarésze a nyugat-európai festészet és szobrászat hagyományos — a reneszánsz óta figyelemmel kísérelhető — kelléktárhoz tartozott. Egyedül a nagyváros támváltozása nyitott teret a valóban új és a korabeli

tartalnak kibontakozásának, különösképpen a „Die Brücke” művészeinél. A nagyváros és az ipar számkivetett embere s a városi mulató és szórakozóhelyek közönsége a természeti környezetbe helyezett életképek, aktok, csendéletek, portrék a témái a Szépművészeti Múzeumban bemutatott tárlat anyagának is. Újserűképivágás, a színek érzelm, hangulati érték szerinti érvényesülése, a perspektíva szokátlan formái jelennek meg.

Julian Heynen a kiállítást rendező duisburgi múzeum tudományos munkatársa mondta, hogy bemutatójuk a művészek köret és a kor szak távközét szándékosan vonta szűkre. Olyan bevezető kép-szemléletet kívántak a magyar közönség elé tárni, amely az expresszionizmus legjelesebb művészeinek munkáiról tájékoztat. Kiindulópontul a német impresszionizmus legjellegzetesebb művészecsoportosulása, a „Die Brücke” szolgál. A „Die Brücke”, amelynek nem volt ugyan programja, de stílusában, témaválasztásában, főerékéseiben egységes. Festői, a jelenség mögött keresték a lényegét. E csoportosulás köré azoknak a művészeknek az alkotásait sorakoztatták fel, akik a „Brücke” művészek által

képviselt irányzatot kibovítotték vagy kiegészítették. A „Die Brücke” ilyen tulajességnű felsorolása figyelemre méltó, hiszen főerékéseiből nőtt ki az összes modernista irányzat.

A magyar közönség számára külön is érdekes volt a kiállításon szereplő európai hírnű német mesterek — Liebermann, Nolde, Barlach, Lehmbrock, Kirchner, Koschka stb. — jelenléte, akik a magyar művészet szempontjából is elhatározó jelentőségűek. Működésük idején számos magyar művész tanult, dolgozott német művészeti központokban, a század végén Hollósy Simon, Ferenczy Károly, Rippl Rónai Münchenben, a húszas években Moholy Nagy László, Bortnyik Sándor, Péri László Berlinben. A „Die Brücke” és a későbbi évek német művészecsoportosulása (a húszas években „Der Sturm”) jelentősen befolyásolta az induló magyar avantgardista, modernista művészeti törekvéseket.

A kiállítás, amely gazdag együttesben és sokrétű változatásban — grafikákon, festményeken és szobronkon mutatta be a német művészeti törekvéseket, marandadó élménnyel szolgált.

—km—

Ernst Ludwig Kirchner: Portré.

Ernst Ludwig Kirchner: Fürdőzők.

Emil Nolde: Vörösbőr lovák.

1980 FEB 12

VAS NÉPE

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI UT 51.
Telefon: 381-748, 340-126

MASSZTOFIGYELO

AZ OLVASÓK FŐ

Kérdés: Udvardi Gyula a véleménye

Ismerjük-e szűkebb hazánk szép tájait?

„Az utazó aligha találhat hazánkban kedvesebb, változatosabb vidéket Vas megyénél. Pedig nincs Balatonja... Ez a jellegzetes északpannon vidék: mint valamely zseniális rendező, kifogyhatatlan ötletességgel, vég nélküli variációkban csoportosítja dombjait, völgyeit, ligetes mezőit, a hegyek alján teresen szétterülő síkságait, termő szőlőhegyeit, szép erdeit...” Doboz Imre ismert író vetette papírra az idézett aranyveretes sorokat megýénkrol, amelynek annyi természeti, építészeti szépsége van, hogy nélküle sokkal szegényebbek lennének. Ismerjük-e, szeretjük-e, becsüljük-e eléggé ezt a gyönyörű környezetet? Vagy előbb eljutunk távolabbi vidékre, mint szűkebb hazánk ugyancsak szép tájaira?

Fotó: Csizka László
Kelemen József hegesztő: Elmondhatom, hogy eléggé ismerem a megyét. Mert miután sokat jártam az országban és másoktól hallottam, milyen szép a mi vidékünk is, merő kíváncsiságból a családdal elmentünk egy-egy nevezetes helyre. S amikor Velem környéke után látottam a Jeli Arborétumot, a Vadásztó környeztetét, a jáki templomot és még sorolhatnám, akkor értettem meg, hogy máé meóvéláshól ide ki-

Nicken a Mező Imre utca lakói írták: Utcánkban december elején fektették le a vízvezeték csöveket. Ezek a vezetéktermészetesen (!?) máig sincsenek letakarva. Az árokba kiásott föld végig az úton van, így az utcát egyszerűen nem lehet megközelíteni semmiféle járművel. Gyalogosan is csak gumicsizmában. Az alföldi tanyákon nem lehet ilyen sár, mint nálunk. Közművelésünk a sárba.

Mindig a jobb munkaszervezésről beszélnek mindenütt, hát a mi utcánkat akkor úgy is lehet emlegetni, hogy a „munkaszervezés csodája”.

B. I. Szombatihely: Amiről írok, az nemcsak a saját véleményem, s annak reményében írok róla, hogy talán fogantatja is lesz felvetéseimnek.

A színházi előadásokra évek óta bérletem van, tehát tapasztalat alapján szólhat. Régebben az emberek a színházban fegyelmeztettek voltak, talán az egyetlen helyként említhető, ahonnan nem készték el soha. A színházban mindig más viselkedési forma volt, mint az élet más területén. Lehet, azért, mert a színház légköre szinte „kötelezte” erre az embereket. Mostanában

Leveleinkből

meg szinte minden előadászon előfordul, hogy a későn érkezők zavarják a nézőket is, meg az előadókat is. Legáltalában a jegyszédők ne engedjék addig elfoglalni helyüket, míg a felvonás tart.

Azán az is visszatetsző, amikor a közönség visszatapsolja a színészeket, azok kedvesen kijönnek a függöny elé, néhány néző meg robbog ki a teremből. Nem hinném, hogy ilyenkor számít 5-10 perc, viszont ennyi tisztelettel tartozunk egymásnak, meg a színészeknek is.

Utoljára hagytam —, bár nem elhanyagolható ez sem — a színpad tisztaságát. Erre sokkal több gondot kellene fordítani, a színészek öltözéke miatt. Szegény öltözésűnek ugyancsak mérgező lehetnek, amikor meglátják hosszú ruhájuk alsó részén a fekete csíkot. A férfiak sötét nadrágján levő poros folt meg egyenesen nevezésre ingerli a nézőket egy-egy magyjelent után. Bármennyire megható is legyen az a jelenet, egy-egy tánc után meg valóságos portfelő burkolja be a színészeket, nézőket egyaránt. Adjunk többet az ilyen „külsőségekre” is, saját érdekünkben.

Cikkünkhöz szólnak hozzá

Víz, villany van, de út nincs

A Vas Népe január 27-i számában olvastuk a Lakásépítők kényszerpihenője című írásukat. A cikkben a gencsapáti vb-tükár is nyilatkozott s többek között elmondta, hogy a Dózsa György utcában legalább 25 családi ház építésére van alkalmas terület. „Ott van út, villany” — állította, holott úgy fogalmazott volna helyesen, ha azt mondja: „ott van víz, villany” — ugyanis útról semmiképpen sem lehet beszélni. Az utcánkba bejönni szándékozó sártenget lát maga előtt. Az út alapjátára jellemző, hogy a Vo-

Szinte naponta érkeznek szigetkiosztásunkba az energiatakarékosokkal kapcsolatos levelek. Mondani valójuk megegyezik, mert mind-egyik a jobbítás szándékával íródott.

Vannak, akik túlzottnak tartanak egyes intézkedéseket, vannak, akik felhívják a figyelmet a számukra visszaszolgokra. És vannak, akik minden hibát a takarékos-ságra vezetnek vissza.

Egy szombatihelyi olvasónk több utcát sorolt fel, ahol hónapok óta nem, illetve csak szorványosan égnek a lámpák. Mivel az ő figyelmeztetésére nem reagált az EDASZ, ezért fordult hozzánk. Felhívtuk az EDASZ városi kirendeltségét, ahol közölték, hogy nem a takarékoság jegyében borult sörtéség városunk több utcájára. A hiba a lámpákban van és ígérték, hogy rövid időn belül megjavítják azokat. Egyébként a közvilágítást nem csökkentik az energiatakarékoság miatt.

A Kőszegi utca (Szombatihely) világításáról is érdemes néhány szót ejteni. Tüdevő, hogy nem tartozik a legrosszabb utcáink közé, arról bárki meggyőződhet este nyolc óra után. És ráadásul még a lámpák is csak itt-ott égnek. De egy helyen azért mindig, a Taverna előtt. Mintha a fránya lámpák is tudnák, hogy hol kell világítaniuk...

Több jelzés szerint viszont, a Rohonci úti Haladás pályán esténként 10 óráig teljes fényárban „labdázgat-

Olvasóink az energiatakarékoságról

mak” a sportolók. Sőt, akkor is égnek ott a lámpák, ha senki nincs a pályán.

Azán több észrevétel jött arról, hogy miért kell fűteni munkaszüneti napokon is a középületeket. „Több száz-ezer forintól van szó, és azt a pénzt mára is lehetne fordítani. Biztosan lehetne valamilyen megoldást találni, hogy elzárják a fűtést. Hiába a takarékoság, ha azok, akiknek példát kellene mutatni, semmibe nem veszik ezt” — olvashattuk többek között egy olvasónk leveleiből.

A Távhőszolgáltató Vállalat főmérnöke ezzel kapcsolatban elmondta, hogy a múlt évben jelent meg a 11/1979. NIM sz. rendelet, a középületek fűtésére vonatkozóan. A rendelet előírja, hogy csak a rendeltetészerű használat esetén kell adni az előírt hőfokot. Munkaszüneti napokon pedig csak annyit, amennyit az épület állagmegővése megkíván. A csökkentett hőmérséklet ellenére is előfordult nem egy esetben, hogy egy-egy épületben elfagytak a vízcsövek, s ezek helyreállítása tetemes összegbe került. Több olyan épület van, ahol gondnoki lakást is építettek, s a csatlótlól nem lehet elvární, hogy fagyoskodjék.

Ezért szó van arról, hogy — ahol lehet — külön fűtő-rendszert alakítsanak ki, hogy a gondnoki lakás miatt ne kelljen teljes energiával fűteni az épületeket ünnepnapokon.

Válaszolnak az illetékesek

Mégis fennáll a balesetveszély

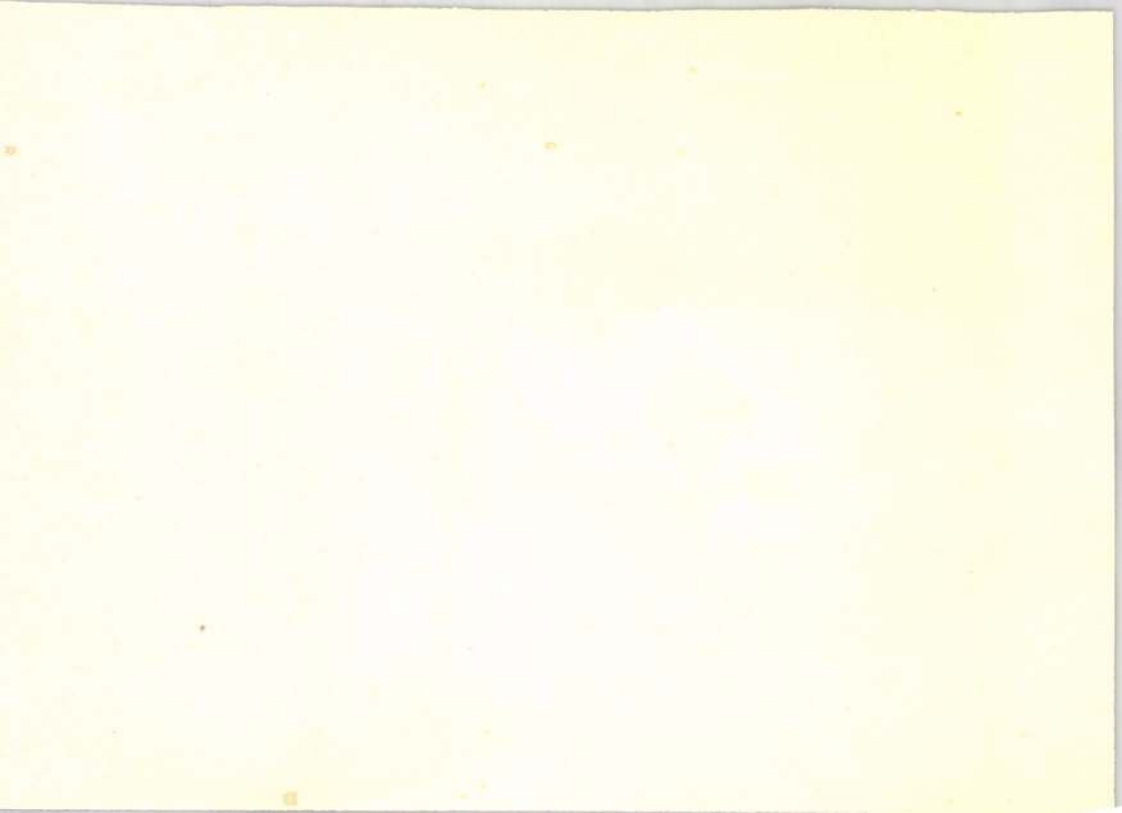
Lapunk január 29-i számában jelent meg a Megálló az úttésiten című glossza. A baleseti elemendtek

Hommage á Ferenczy Károly címmel kiállítás nyílt meg pénteken Szentendrén. Negyvenöt mai képzőművész akvarelljét, pasztellképét és grafikai alkotását mutatják be. A tárlatot a Ferenczy Múzeum régi szárnyában szeptember 18-ig tekintheti meg a közönség.

Ulagov Múzeum

1985. VII. 30.

Ferenczy Károly, festőművész

22,
vasárnap

15.00

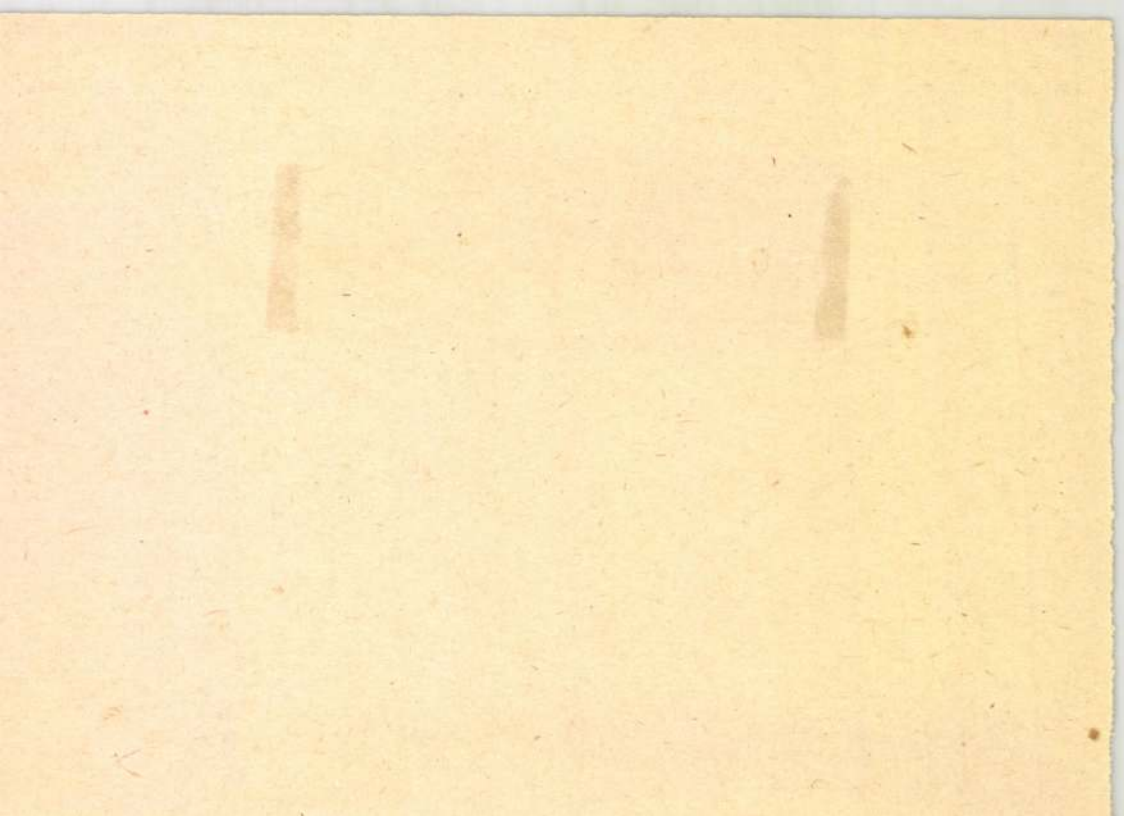
TIT TÁRLATVEZETÉS

Nagybányai festészet és Ferenczy
Károly

Vezető: Tihanyi Endréné

kép
rom

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. május

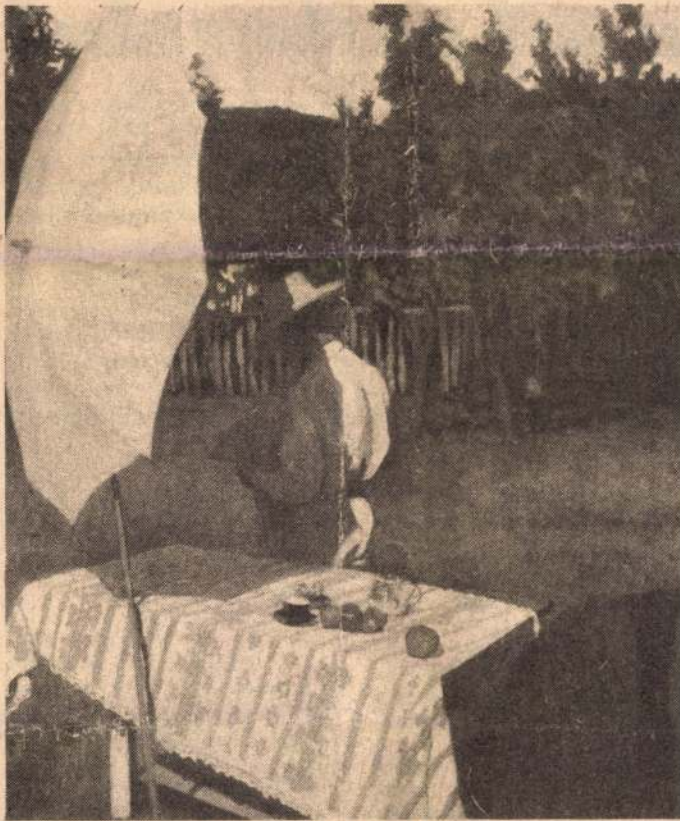
Egy hézagpótló monográfia margójára

Murádin Jenő: *A Ferenczy család Erdélyben*

Rendkívül érdekes, eddig ismeretlen adatokra és összefüggésekre rávilágító könyvet tett közzé a modern magyar művészet történetében oly nagy szerepet játszó Ferenczy család Erdélyben töltött éveiről, illetve itteni közéleti és alkotói tevékenységéről Murádin Jenő, a kitűnő kolozsvári műkritikus. A könyv, amely a *Kriterion Könyvkiadó* gondozásában látott napvilágot, a magyar-román közös könyvkiadási megállapodás keretében hozták is eljuttatott, s dicséretes gyorsasággal máris forgalomba került a könyvesboltokban.

A Ferenczyeket, mint ismeretes, részben családtörténeti, részben munkakapcsolatok kötötték Erdélyhez; a család feje, Ferenczy Károly a bánági Gavosdián, apja birtokán él és gazdálkodik 22 éves koráig, amikor is unokatestvére és későbbi felesége, Fialka Olga osztrák festőnő ösztönzésére maga is a festői pálya mellett dönt. Művészetének legszebb és legtermékenyebb korszaka 1896-os nagybányai meglepedéséhez kapcsolódik: java munkáinak ihletője a máramarosi bányászvároska természeti-táji szépsége. A házaspár három gyermeke, az 1885-ben született Valér, majd az öt évvel fiatalabb ikrek, Béni és Noémi tehetsége ugyancsak Nagybányán bontakozik ki; hosszabb-rövidebb megszokásokkal egészen a húszas évek végéig dolgoztak a nagy hírű művésztelepen, a kolónia megbecsült törzstagjaiként. Valamennyien sokra vitték: Ferenczy Károly a magyar impresszionizmus programadó mestere lett; Valér a rézkarc, Béni a szobrászat, Noémi a gobelin műfajában alkotott maradandót. Az anya és feleség, Fialka Olga egyfelől grafikusai képességei, másfelől a család érdekében kifejtett, a maga előrehaladását a többiek fejlődése érdekében feláldozó sokoldalú működéséért emelkedett hasonlóan magas polcra.

Murádin Jenő, miután a könyv bevezetőjében tisztázza törekvései céljait és határait, öt fejezetben dolgozza fel a család, illetve az egyes családtagok pályaképeinek erdélyi vonatkozásait. Mindegyik fejezet voltaképpen egy-egy *minimonográfia*, amely felrajzolja a tárgyalni személy csaknem egész életútját, mindamelllett a hangsúly — már az adatok csoportosítása miatt is — elsősorban az erdélyi tartózkodás

Ferenczy Károly egyik nagybányai remeke, az Október című kompozíció

dás feltárására és értékelésére esik. Murádin lényegében három területen, a családtörténet bánági fejezetének felvázolásában, a nagybányai évek pontosításában, valamint a Ferenczyek erdélyi kiállításainak, eladásainak és utóéletének tüzetes regisztrálásában hoz olyan új eredményeket, melyek sokban előmozdítják egy esetleges jövőbeni összefoglaló teljességét.

Ferenczy *Fialka Olga*-ról szólva különösen érzékenyek azok a megállapításai, melyeket ennek a kivételes lelki nagysággal rendelkező művészasszonynak a jelleméről tesz. Fialka Olga rajzoló, illusztrátornak sem volt éppen jeltelen, de felfedezőnek, tanítónak, szervezőnek egyenesen nagyszerű volt: — ő teremtette meg azt az érdelemgazdag családi miliőt, amely megalapozta gyermekei művészi ambícióit. Több nyelven beszélő, hallatlanul művelt asszony volt, aki — különösen arisztokratikus tartású férje halála után — együttérzéssel figyelte, sőt, támogatta környezetének szociális forrongásait. Alakját, arcvonásait mind férje, mind gyermekei többször megfestették, megrajzolták; Ferenczy Károly nem egy képen — köztük el-

ső nagybányai vállalkozásán, a „Hegy beszéd”-en — mint modell szerepelt.

A *Ferenczy Károly*val foglalkozó fejezet főként a nagy festő magánéletét és munkamódszereit illető adatok miatt figyelemre méltó. Murádin bebizonyítja, hogy a gavosdi évek milyen mély hatással voltak Ferenczy emberi és művészi alakulására: többek között ezzel hozhatóak kapcsolatba a kései csendélettemák. Találóa szögezi le, hogy Nagybánya rangját a magyar piktúrában nem utolsósorban az biztosította, hogy Ferenczy *folymatos munkára rendezkedett* be itt, ellentétben a többi alapítóval, akik csak a nyarat töltötték a művésztelepen. Azonnal felismerte a nagybányai természeti környezet művészetet indikáló, „biblikus jellegét”, s kitarító természetjárásokkal kereste azokat a látványi elemeket, amelyekből „kolorisztikus naturalizmusa” kinőhetett. Nem volt társasági ember, bár emberkerülő sem: modelljei révén jól ismerte például a bányások, parasztek életét, s a maga módján rokonszenvezett is velük. Több szegény sorsú tehetséges festőnővendékét anyagilag támogatta. Kolozsvári, szatmári stb. bemutatkozásai, osz-

atlan tekintélye (1911-ben ő lett a Nagybányai Festők Társaságának elnöke) révén komoly része volt a modern pikturális szemlélet erdélyi elfogadtatásában.

Gyermekei közül Valér ütött rá a legjobban — már ami természetét illeti. Mint festő, Valér nem volt igazán tehetséges, így erdélyi működése inkább csak grafikai munkálkodása és ismeretterjesztő tevékenysége miatt emlékezetes. A művésztelep fiatalabb, „neős” nemzedékének tagjaként sokat szerepelt az erdélyi városokban; legnagyobb sikerét 1927-ben, Kolozsvárott aratta. Később — apja emlékének elfeledése miatt — meghasonlott a művészteleppel; a mulasztásokat maga igyekezett pótolni, amikor 1934-ben könyvet írt Ferenczy Károly művészetéről.

Noémi pályája rendhagyóan és későn indult; a maga erejéből — bár Nagybányától ihletetlen — lett művésszé. Egy szerencsés párizsi tanulmányút, a francia gobelinművészet remekeinek megismerése szabadította fel gátlásait. Szőnyegszövő textilművész lesz, aki szűkebb pátériájának természeti és társadalmi elemeiből teremt európai rangú művészetet.

Az első világháború éveiben tevőlegesen is bekapcsolódott az erdélyi munkásmozgalomba; radikalizálódását nemcsak témái, de több, a hatóságok részéről történt meghurcolása is bizonyítja. A szakirodalomtól mindmáig nem méltányolt 1926-os kolozsvári kiállítása (Ziffer Sándorral állított ki az újságíróklubban) a szocialista szellemű művészet romániai térnyerésének fontos állomása volt.

Béni — a „legnyitottabb” Ferenczy gyermek — közel húsz évet élt Nagybányán, s forradalmi magatartásáért kellett távoznia innen. Dolgozott a szabadiskolában, és dolgozott önálló művészként; többek között a máramarosi agyagművészet tanulmányozása vezette el a terrakottaszobrászat virtuóz műveléséhez.

A kötet jegyzetanyagában két értékes filológiai összeállítás is található az olvasó: az egyik a Ferenczy család erdélyi jelentkezéseit, a másik a romániai köz- és magángyűjteményekben levő Ferenczy-alkotásokat sorolja fel. Remekművek vannak közöttük, amelyek nélkül nem lehet teljes értékű Ferenczy-kiállításokat szervezni!

Tasnádi Attila

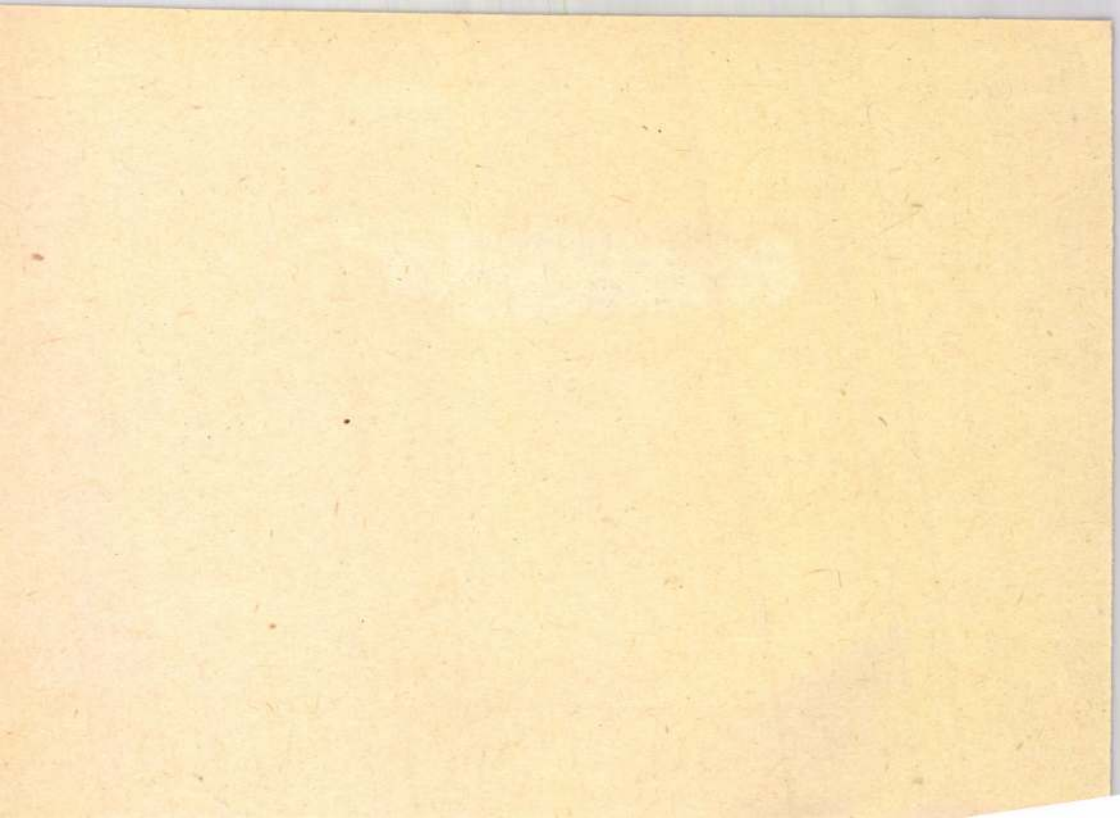
Ferenczy Károly, festő

Tárlatvezetés a Nemzeti Galériában de.
fél 10 és fél 11 órai kezdettel: Nagybányai festészet, Ferenczy Károly festésze-
te; vezető Tihanyi Endréné.

- : A hetvégi kult. prog.

9

Nép szabadság Bp. 1981. szept. 26.

Ferenczy Károly, festőművész, 1862-1914.
Magyar Nemzeti Galéria, 1984. november.

Ferenczy Károly: Kettős arckép 1908. (Nagybányai festészet C ép. II. em.)

EXHIBITIONS

PERMANENT EXHIBITIONS

Art in Hungary from the 11th to the 20th Century

Medieval Stonework Finds (ground-floor)

Gothic Wood—Carvings and Panel Paintings in the 14th and 15th Centuries (ground-floor)

Late Gothic Winged Altars (1st floor, throne-room)

Late Renaissance and Baroque Art between 1550 and 1800 (1st floor)

Hungarian Painting in the 19th Century (1st floor)

Mihály Munkácsy's and László Paál's Art (1st floor)

Hungarian Sculpture in the 19th Century (1st floor)

Hungarian Painting and Sculpture in the 20th Century

TEMPORARY EXHIBITIONS

Exhibition of Béla Kondor's oeuvre

EXHIBITIONS OF THE HUNGARIAN NATIONAL GALLERY IN THE COUNTRY

Hungarian Art in the 60s and 70s

Orosháza, Cultural Centre

(October 7 – November 4)

A Selection of Hungarian Genre-Paintings between 1850–1950

Budaörs, Cultural Centre

(October 16 – November 9)

THE ART WORK OF THE MONTH

Sándor Liezen-Mayer: Saint Elizabeth of the House of Arpad

Sándor Liezen-Mayer (1839 Győr–1898 Munich) studied in Vienna later in Munich. Until 1867 he lectured on the Art Academy of Munich with his former master Karl von Piloty. His historical paintings were much estimated in Hungary. Saint Elizabeth of the House of the Arpads, painted in 1882, is one of his late works. The holy Hungarian princess who was married in Thüringen is represented on his picture not as a personage of wonderful events, but as a young sovereign, as a patroness of the poor and downcast. A later version of this picture

Ferenczy Károly, festőművész 1862-1914/.

21 vasárnap TIT tárlatvezetés

9.30

21

VASÁRNAP
SUNDAY

MAH

9.30

TIT TÁRLATVEZETÉS

Ferenczy Károly festészete

Vezeti: Király Erzsébet művészettörté-
nész

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. október

Art jockey a Vigadóban

Először gyapjút, kávé, kakaót árvereztek a kikötővárosokban. Aki többet fizet, az viszi. A műtárgyak aukciója a nemzetközi műkereskedelem fontos megnyilvánulása. Az eredménytől útmutatóul szolgálnak. Hotel Druot, Dorotheum, Bizományi. Jean-Claude Anaf és az ő elefántcsont kalapácsa. Szinyei Merse, Paál László, antikok és modernek.

Első ízben ütközik a magyarországi konkurencia a karácsonyi nagy aukción. A Műgyűjtők Galériája a Vigadóban, a Bizományi Aruház pedig a MOM kupolatermében. A különbség csak három nap. A Vigadóban 14-én kerülnek kalapács alá a festmények, a kupolateremben 18-19-én licitálhatnak a vásárlók. A Vigadóban a lyoni aukciós ház igazgatója mutatja be a vásárolni szándékozók-nak a festményeket és színes, magával ragadó stílusában buzdítja a licitálókat, majd hatalmasat kop-pint elefántcsont kalapácsával. Valóságos art jockey ő, s még az is megtalálja személyében a szóra-kozasát, aki csak sóvárgó néző. A kupolateremben nincs art-show és nem elefántcsontból van a kalapács, de ott is koppan, immár nyolcvanharmadik alkalommal. Mert a Bizományi Aruház élesz-tette fel itthon az aukciókat, azok-ban az időkben, amikor a piaci vi-szonyoknak még hírük-hamvuk sem volt, s javában virágozott a tervgazdálkodás. Az aukciókon vi-szont már a szigorú műtárgypiaci értékítélet uralkodott. Ez pezsdít-tette fel a műgyűjtést, ez irányít-totta a pénzbefektetők érdeklődé-sét a festmények, régi ékszerek, bútorok felé.

Az aukciókat megelőzi a tárgyak kiállítása, amelyek különös értékét az adja, hogy egyszeri, megismételhetetlen verniszázs, hiszen ezeket a festményeket így, együtt csak a kiállítás időtartama alatt lehet látni. Aztán szétszóródik magán- és remélhetően köz-

gyűjteményekbe is. A Vigadó tegnap nyílt aukciós tárlatán album-nak is beillő, izléses katalógus igazítja el a látogatót. Dr. Virág Judit és Pátzay Vilma bírálta az aukcióra ajánlott festményeket, melyek között 17-18-19. századi remekművek éppúgy találhatók, mint az akadémikus festők művei, vagy a különböző izmusokhoz, stílusokhoz tartozó festmények. A finom ecsetkezelésű Basilides Barna Női arcképe, Molnár C. Pál Angyali üdvözlés című munkája, Diener Dénes Rudolf Notre Dame a Szajna-partról című festménye, Basch Edit izgalmas elrendezésű kettős portréja, Czigan György szuggesztív Család című képe egyaránt szerepel a kiállításban.

A Bizományi Aruház 293 festményt kínál tízmillió forintot kikiáltási áron. A kiállítás és valószínűleg az aukció sztárdarabja Molnár József munkája, a Ruth és Boáz, de hasonló szépségű Paál László Erdő mélye című képe, az annyiszor megcsodált és megfestett, de benne mindig újat találó művész rácsodálkozása a francia tájra. Markó Ferenc romantikus tájképe, a Vásárra induló román család ragyogó világos színeivel számíthat sikerre. Csók István, Deák Eötvös Lajos, Ferenczy Károly, Feszty Árpád, Lotz Károly, Iványi Grünwald Béla egy-egy munkája nyújt áttekintést a magyar festészet legnagyobbjairól. Endre Béla napsütötte Mártélyi utcája, vagy Kmetty János finom ízlésű, mértéktartó színvilágú Csendélet című képe már a modernekhez vezet. Nagy sikerre számíthat a hosszú ideig oly méltatlanul mellőzött Vörös Géza két festménye, Scheiber Hugó vad, expresszionista látásmódja vagy a Balatont lírai szépséggel megfestő Szentiványi Lajos derengő színei.

A kiállítást Nagy György főbe-csús rendezte jó ízléssel, gondosan csoportosítva a korokat és egymáshoz illő festőket. Ő ritka

Fotó: PATÁNYI ZSÓFIA

Megnyitás előtt a BAV aukciós kiállítás

karriert futott be, 31 éve van a vállalatnál, és egyszerű segéd-munkásból küzdötte fel magát vezető becsüssté.

Mindkét cég felkérte szakértőül a Szépművészeti Múzeum munkatársait, a Nemzeti Galéria képviselői pedig védeltség szempontból vizsgálták a magyar festők munkáit. Nagy biztosságot jelent ez a vásárlóknak!

A párizsi Hotel Druot, a bécsi Dorotheum kezdte a műtárgy-aukciókat, ma már London, Brüsszel, New York nagy aukciós háza nemcsak felzárkóztak, hanem alighanem meg is előzték a kezdemenyezőket. Ha a magyarok ezekre a helyekre feltehetően nem is jutnak el vagy csak ritkán, a Vigadó-kiállítást és a ma nyílt Bizományi-kiállítást viszont megnézhetik. Aki szereti a szép festményeket, az kedvére gyönyörködhet bennük, s ne mulassza el az árverést sem. Ugyanis itthon ez még nem kerül pénzbe, csak annak, aki vásárolni akar.

L. RÉTI ANNA

ral

a lélek nem viszszafelel a földi testbe, ha már zer elhagyta a földet ember száma megnyugtathat, hogy „belet” elhunyt, de ez hitünk nem valószínű.

Az egyház fel-a szerint mi-kapcsolat lehet az élők és a közt?

A halál utáni ink nem más, a Szeretet ki-sedése, ebben ink meg egyé-ldogságunkat nyugalmunkat. etteink nem nek igazán logok, ha nem s, hogy mi van nk itt a földi inkben. Mi pe-imával, rágon-szal és szere-l tarthatjuk a solatot el-tyainkkal. Hi-szerint a hoz-rtozóink vár-bennünket, és zítenek a halál ez órájában.

Milyen élmé-vannak erről lelkipásztor-

FERENCZY KÁROLY festő

Ferenczy Károly

festőművész

Hajdú - Ribán

N 9166

1980 Dec. 21.

Káldai Mária
gímé

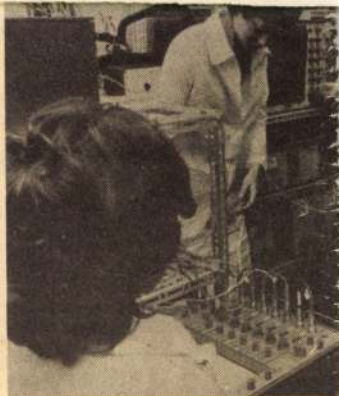

Ferenczy Károly: Nyilazók

(Fotó: Hauer Lajos felvételei — KS)

...láthatóan terrogaadt, hogy így értelmezzük Bulcsú és társa Bizáncban felvett kereszttségét, mint önálló külpolitikájának egyik jelét). Ebben nem saját törzsére, mint inkább a vezetése alatt álló terület lakosságára, illetve saját katonai kíséretére támaszkodhatott. S ilyen körülmények között, belső harcok árán kerekedhetett felül az Árpád-ház a hatalom egységesítésének folyamatában.

Szilágyi Gábor

Ferenczy Károly

festő

(~~Ferenczy Béni~~)

Magy. Hírlap 1931. VI. 5. sz.

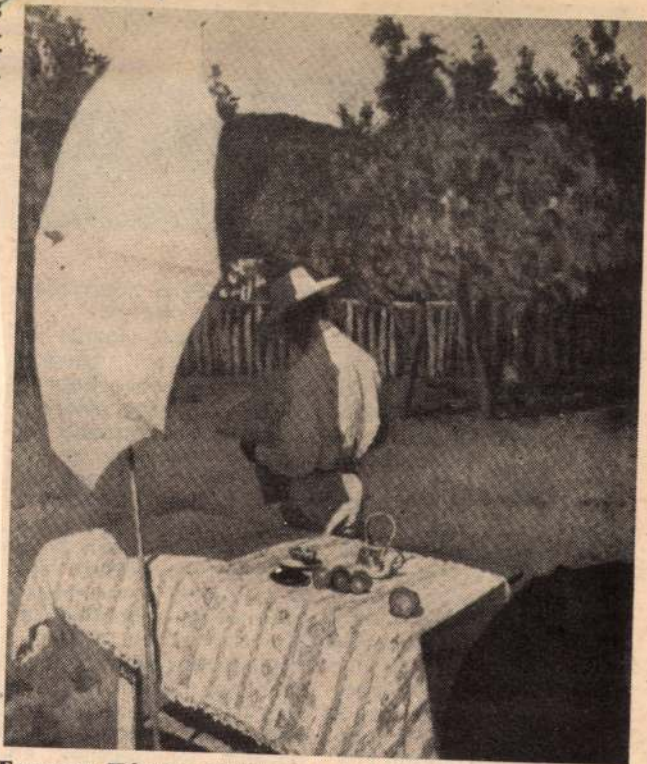
A XX. század magyar modern festészete címmel kiállítást nyitottak szombaton az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban, Dévényi Iván műgyűjtő hagyatékából. Felső száz mester csaknem 200 alkotása látható a reprezentatív tárlaton. Többek között Ferenczy Károly és Ferenczy Béni, Csontváry Koszta Tivadar, Derkovits Gyula, Czobel Béla, Kassák Lajos, Egry József, Rippl-Rónai József, Gadányi Jenő festményei láthatók a múzeumi kiállításon. A most megnyílt esztergomi tárlaton első ízben látható a teljes Dévényi-gyűjtemény.

Guörau Mihály szer-

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to include several lines of writing.

1021

18
g.
ir
-
S
-

Ferenczy Károly: Október. A Művészeti Lexikon új kiadásából (Akadémiai)

FERENCZY KÁROLY

1987 OKT 11

KÖNYVHÁG

1091 BUDAPEST, IX., ÜLÖI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

M SAJTÓFIGYELŐ
KÖNYVHÁG

1987 1021

FERENCZY KÁROLY

MÄDCHEN BEIM BLUMENGIESSEN (Öl auf Leinwand, 1889). Dieses frühe Werk von **KÁROLY FERENCZY** ((1862—1917) trägt grundlegende Merkmale des Naturalismus, tendiert jedoch bereits zum impressionistischen Stil
Schätze in Privatbesitz

wußte n
geheirat
Sie mir
zu grat
tig mein
zusprec

Der I

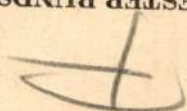
„Ich
des.“

Wir

Weg z
Lord u
hinter
James

1984 NOV. 30

BUDAPESTER RUNDschau

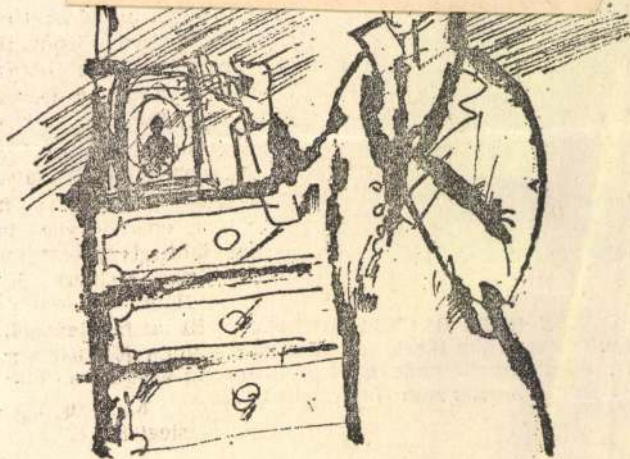

Telefon: 337-748, 340-726

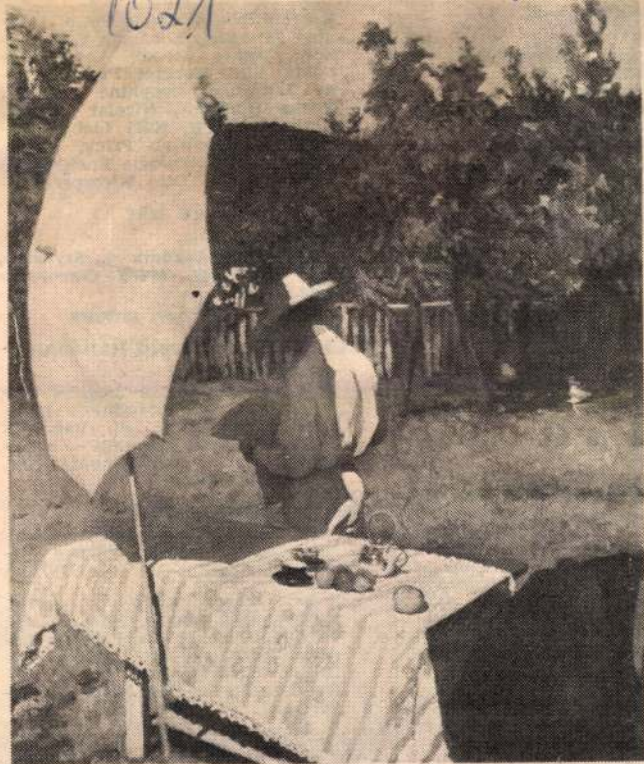
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLÖI UT. 51.

M-SATOFIgyELO

MAHAR

1021 FERENCZY KÁROLY

Péntek Tv1, 20.55: A hét mű-
tárnya

Ferenczy Károly: Október

(Bokor Zsuzsa)

na (Elettra együttes), 5.
ell—Demmler: McDonald
sel együttes), 6. Schramm—
Azután több kakas nem
kol (Silly familia), 7. Kerth:
ide (Jürgen Kerth együt-
s, Henning—Lasch: Kamasz-
m (Elefant együttes)

REK. Időjárás. Sport

mai dzsessz
gon együttes felvételeiből
re műsora

REK. Időjárás

en nyelvű vízjelző-
at

aró gyermekének. A bünte-
ldogáló gyerek nemegy-
ell magát a népmesékbe
a mai kor elemel szere-
hősies helyzetekben. Ezek-
szetesen ő a főszereplő, a
alany, a küzdő hős. A na-
— akár a serdülők is —
b valóságos életüket szövik
gy meseszituációba.

meséket, életképeket stb.
st a szerkesztők, Örömmel
e, hogy máris szép szám-
k kedvükre való története-

atot nem zárják le, nem
eredményhirdetés sem. A
lt meséket hangszalagra
zeket hallhatjuk valame-
ban, s nyomtatásban ol-
a Kisdobos című lapban.

F. K.

dzsessznapok j
múSORÁBÓL)

13.35: Reflektorfényben egy operaária

Wagner: Tani
Csarnokária
Kertész Iván műsora
Közreműködik: Erőss
Galamb György
(A múlt heti adás ism

14.10: MAGYAR IROD ARCKÉPCSARNOK

Illyés Gyula
Béládi Miklós előadás
Közreműködik: Avar
ffy György és Tordy
(3. rész: hétfő, 3. m.

14.31: Vavrincez Béla f Magyar képeskönyv

(Allami Nép
ének-kara, Buc
együttes zkra, vez. Va

14.50: Purcell-művek

1. D-dúr szc
(Maurice Andr

és a St. Martin-in-the-Fields Ka-
marazenekar, vez. Neville Marri-
ner) (7 p), 2. Tizenkét tanulmány
a Billentyüs zene c. sorozatból
(George Malcolm — csembaló) (14
p), 3. Chaconne (David Munrow,
David Pugsley — blockflöte, Oli-
ver Brookes — viola de gamba,
George Malcolm — csembaló) (4
p), 4. Don Quijote — kísérezene
(Judith Nelson, Emma Kirkby,
James Bowman, Martyn Hill,
David Thomas — ének és a Régi
Zene Együttes, vez. Christopher
Hogwood) (42 p)

10.25. A VÁR

RADIO ES TELEVIZIO ÚJSÁG

1982 OKT 10

Telefon: 337-748, 340-726

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.

MAHIN
SAJTÓFELGYELO

22.26: Napjaink zenéje

Az Új Zenei Stúdió együt-
tesének hangversenye a Vár-
konyi György Úttörő és Ifjúsági
Házban
1. Sári József: Sophie és barátai,
2. Vidovszky László: Háromhangú
felgondolások, 3. Serei Zsolt: Le-
velek X-től, 4. Sári László: — a)
In Sol, b) Társasjáték
(A február 28-i hangverseny fel-
vétele)

23.30—23.33: HÍREK. Időjárás

Aukció: Ferenczi Károly fantasztikus alkotásai

Tekintse meg Ferenczi Károlynak, a sokak által kedvelt és keresett képzőművészek három nagyszerű alkotását, és vásároljon közülük. A lapunk által szervezett internetes aukció révén lehetőség nyílik arra, hogy otthoná-

ban ismerkedjen meg Ferenczi művészetével a www.tizenhetedik.hu című portálon. Mód van arra is, hogy vásárlás előtt megismerkedhessen a művésszel, s a kiválasztott alkotást közvetlenül az alkotótól vásárolja meg. Vételei szándékát jelezze e-mail címünkön: leander@leander.t-online.hu.

Az Erdélyből a rendszerváltozás utáni években áttelepült Ferenczi Károly a következőket vallja az életben maradás titkáról. "A kultúra a hitről és a hitetlenségről szól. Én nagyon tiszteltem azokat az embereket, akik őszintén és becsületesen hisznek valamiben... Meg lehet számolni a tíz ujjunkon, hogy hány fontos kérdés létezik az ember, az emberiség számára, ami visszaköszön... a művészetben soha nem akartam elkülönülni, inkább megfürödni a másik ember gondolataiban. Sőt beleolvadni, belerezonálni a környezetembe. Arra szerettem volna felhívni a figyelmet, hogy egyetlenegy komoly lehetőségünk van az életben, az életre: a kommunikáció!"

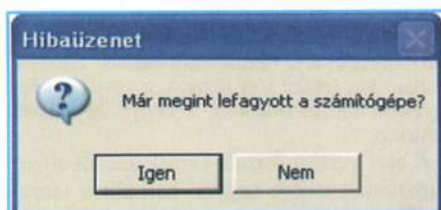
Remény

Technika: *egyedi vegyes technikával készült, színes grafikai*
Méret: *50x65cm* Alkotási év: *2006*
Kikiáltási ár: *55 ezer Ft*

Eperjes Károly a Dózsában

Eperjes Károly Kossuth-díjas színművész pódiumműsora. Gordonkán közreműködik: Négyessy Katalin. A zenés, rendhagyó irodalmi délutánon a XX. század istenkereső költőinek műveiből összeállított műsорт láthatjuk. Többek között Ady Endre, Babits Mihály, József Attila és Pilinszky János költeményei szólnak meg. Április 15-én, vasárnap 15.30-kor. Helye: Dózsa Művelődési Ház.

Rendszergazda házhoz megy!

- Kulcsrakész számítógépes rendszer telepítése a helyszínen: 9900 Ft / gép
- Átalánydíjas havi online karbantartás: 1600 Ft / gép / hó

☎ 0630 271-4422

www.e-rendszergazda.hu

➤ Ingyenes kiszállítás a XVII. kerületben!
Áraink nettó árak, a 20%-os ÁFA-t nem tartalmazzák.

Szerencsés nyertesek

Márciusi számunkban meghirdetett Fiat Kelet-pest nyereményjátékunk szerencsés nyertese a következők.

A 750 ezer forint értékű Alfa Romeo vásárlási utalványt nyerte: Bakonyi Zsuzsanna, Gödöllő. A 250 ezer forint értékű FIAT utalványt nyerte: Takács Erzsébet, Budapest, XVII. Újlak

utca. A 200 ezer forint értékű Fiat utalványt nyert Szabó Anikó, Bp. XVII, Barátka utca. A 150 ezer forint értékű Fiat utalványt nyert: Szabó Ernő, Bp, XVII. Pesti út. A másik 150 ezer forint értékű Fiat utalványt nyerte: Mezey Zoltánné, Bp, X., Gyakorló utca. Gratulálunk! A nyereményeket postán küldjük el.

Húsvét után

BORFALU

Borfalu Bortéka – Home Center
1173 Budapest, Pesti út 237.
Tel: 06-20-252-7085
borteka@palotabor.hu
www.borfalu.hu

A mezei verebek védelme

A Magyar Madártani Egyesület a 2007-es évet a mezei veréb védelme évének nyilvánította. A mezei veréb hazánkban és az Európai Unióban is védett madár, tekintettel arra, hogy a megváltozott mezőgazdasági termelési körülmények miatt beszűkült az élettere és létszáma nagymértékben csökkent. A mezei veréb jó alkalmazkodó képességének köszönhetően kis részben beköltözött a lakott területekre és a házi verébbel hasonló életmódot folytat, táplálkozik, szaporodik, sőt a két fajta keveredése sem ritka.

A mezei veréb tollazatán látható jegyek a következők: feje barna, háta barnás- fekete, torkán kis fekete folt látható, a két füle környékén barnás folt van, a begye és a hasa szürkés.

A házi veréb tollazata nemek szerint eltérő egymástól: a tojó nagyon hasonlít a mezei verébre csupán annyi a különbség a két madár között, hogy nincs a torkán fekete folt és a füle környékén sem látható barna folt. A hím begy középig fekete foltot visel. Füle tájékán nincs barna folt és a begye, valamint a hasa szürkésebb színű. Táplálkozásukat tekintve mind a két fajta rovarokkal és magvakkal táplálkozik, rovarokkal etetik fiókáikat. A kerti veteményekben és a határban végzett kártételük csekély. Csapatokba verődve táplálkozik, és hangos csicsergésével betölti a teret.

Télen apró magvakkal és napraforgóval etessük őket és rakjunk ki odút egy-egy fára, hogy megfelelő fészkelő helyet találjanak maguknak.

Siklósi László

Rendkívüli testületi ülés napirendjén szerepelt a téma Javaslat a kastély visszavásárlására

A Pesti úti 117. szám alatti Podmaniczky-Vigyázó Kastély épületgyűttes és a hozzá tartozó földterület visszavásárlására vonatkozó javaslatot tárgyalta április 2-iki rendkívüli ülésén a kerületi képviselő testület.

A váratlanul szétküldött meghívók alapján, a mindössze néhány óra leforgása alatt összegyűlt képviselők vitája során központi kérdés volt, hogy mikor jár le az önkormányzat számára biztosított öt éves visszavásárlási idő. Akkor-e amikor a szerződés megkötéséhez képest - 2002 április 3. - eltelik az öt esztendő, vagy akkor, amikor a felújításhoz szükséges építési engedély jogerőre emelkedett. Ennek alapján lehet, hogy 2003-ban, vagy 2005-ben emelkedett jogerőre az építési engedély, s innentől számítandó az önkormányzat öt éves visszavásárlási joga. A napirend előadója, Riz Levente polgármester a következőkkel indokolta a rendkívüli sürgősséggel összehívott testületi ülést. "Többféle jogi álláspont keletkezett az ötéves visszavásárlási jog lejártá kapcsán. Ennek kapcsán az én álláspontom nem lehetett más: a kerület érdekében nem lehet, nem szabad kockáztatni. Nem lehet megengedni, hogy a jogászok különbözőképpen vitassák, aztán pedig egy elké-

sett döntéssel örökre lemondjon a kerület a kastélyról. Épp ezért a mai döntési javaslatnál a legszűkebb időintervallumot vettük alapul. Az öt évet a szerződés aláírásától számítottuk, tehát a lehető legkorábbi időponttól."

A vitában többen fölvetették azt is, hogy egy ilyen többesélyes jogi helyzetben az esetleges pereskedés sokáig elhúzhatja az időt, ami alatt valószínűsíthetően nem fog folytatódni a kastély rehabilitációja, s ez senkinek sem jó.

A kastély tulajdonosát a testületi ülésen képviselő dr. Saibert Gyula ügyvéd egyebek között elmondta, hogy megbízza nem a pereskedés, hanem a kérdés tárgyalásos úton való rendezése mellett van, együttműködésre törekszik az önkormányzattal annak érdekében, hogy a kastély mielőbb ismét kerületünk büszkesége legyen. A meg egyezsre irányuló törekvését az ülésen a polgármester is kinyilvánította.

Az előterjesztést végül a 15 igen szavazattal a testület elfogadta. Tartózkodott a szavazástól az Itthon Rákosmente Egyesület két képviselője, az ellenzéki MSZP és SZDSZ képviselők nemmel szavaztak. Egy szocialista képviselő nem volt jelen az ülésen.

Suzuki Varázslat A GÉRONÁL

- akár 1,99%-os THM* vagy
- könnyített hitel: futamidő első harmadában 25% kedvezmény* vagy
- egy éven át cégünk fizeti a havi törlesztőrészletet

**Ajándékok és kedvezmények együttesen
360 000 Ft – 960 000 Ft értékben!***

1173 Bp., Pesti út 213. Tel/fax: 257-4021, 258-3186, 20/800-7410, 30/399-2386
Használtautó telep telefon: 257-4847

2000 Szentendre, Pannónia út 1.
Tel.: 06-26/505-036

Nyitva tartás: H-P: 9-18, Sz.: 9-13,
Szerviz: 8-18 óra
www.rojiksuzukigero.hu
rojiksuzukigero@axelero.hu

SUZUKI A mi autánk

ÚSZÁSOKTATÁS

BABAÚSZÁS

DELFIN USZODA

CSÖMÖR, PETŐFI S. U. 29.

YACUZZI

LENYÉNYFÜRDŐ

SAUNA

Az uszoda bérelhető hétfélig
gyerekbúlikra, rendezvényekre

Tel: 06-28-445-034, 06-30-539-0883
Internet: www.delfinuszoda.hu
E-mail: csilla@delfinuszoda.hu

Hypoxil **HYPOXITRAINER**

- ²⁸ALEXANDER Bernát: *Baumgarten Ferenc*. Újság, 1927. január 27. 1. = BAD I. 95–97.
- ²⁹*Thomas Mann és Magyarország*. Vál., szerk. és az előszót írta MÁDL Antal, GYŐRI Judit. Gondolat Kiadó, Bp., 1980. 58.
- ³⁰BAUMGARTEN Ferenc: *Conrad Ferdinand Meyer lírája*. Fordította FARKAS Zoltán, versidézetek SÁRKÓZI György. Baumgarten Ferencz Irodalmi Alapítvány [Bp., 1937], 10.
- ³¹BABITS Mihály: *Az európai irodalom története*. A szöveget gondozta és a jegyzeteket írta BELIA György. Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1979. 416.
- ³²*Baumgarten, a kritikus*. Ford. TÖRÖK Sophie. Nyugat, 1927. I. 624–631. = BAD I. 164–170.
- ³³LUKÁCS György: *Baumgarten Ferenc*. Irodalom – Tudomány, 1946. augusztus. 31–35.
- ³⁴L. 15.
- ³⁵L. 29.
- ³⁶BABITS Mihály: [Ünnepi beszéd] OSZK Fond III/1463/5. = BAD III. 137–141.
- ³⁷Babits és Baumgarten levelezése, BAD I. 57–64.
- ³⁸*A XIX. század regénye*. Nyugat, 1929. I. 1152–1162. = BAD I. 563–579.
- ³⁹OSZK Fond III/2364. = *Török Sophie naptárai*. Szerkesztette PAPP Zoltán János. Megjelenés előtt.
- ⁴⁰L. 26.
- ⁴¹*Hogyan keletkezett a Baumgarten-alapítvány?* Basch Lóránt visszaemlékezései. Új Magyarország, 1947. január 23. 4.
- ⁴²L. 37.
- ⁴³L. 36.
- ⁴⁴Budapest Főváros Levéltára: VII.12.b. Budapesti Központi Kir. Járásbíróság. Peres és peren kívüli iratok. Hagyatéki ügy.
- ⁴⁵TÓTH Árpád: *Tátrai levél Baumgarten Ferenc különöc haláláról*. Az Est, 1927. április 17. 8. = BAD I. 161–163.
- ⁴⁶L. 36.
- ⁴⁷*Baumgarten Ferenc síremléke*. Magyar Művészet, 1929. 7. 435. = BAD II. 23.

Krízis

Ferenczi Károly kiállításáról

A marosvásárhelyi Zene- és Képzőművészeti Líceum grafika és szobrász, majd a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola festészet szakán, 1975-ben végzett Ferenczi Károlyról, aki 1991-ben telepedett át Magyarországra, s aki több évi, számára az élet egyik fő értelmét jelentő tanítás után ma munkanélküliként tengeti életét, a Kortárs Magyar Művészeti Lexikonban a következő találó sorokat írta Vécsi Nagy Zoltán: „Műveire a gondolati, erkölcsi és metanyelvi meghatározottság, valamint a klasszikusokra való reflektálás jellemző. A sepsiszentgyörgyi *MÉDIUM 1*-en kiállított *1980. R – EVOLUTION* című munkája [amely körülbelül egy hússzorosára felnagyított, kihúzható fiókú gyufásdoboz volt, s amelyre címkéül Delacroix *A szabadság vezeti a népet (La Liberté guidant le peuple)* 1830-ban készült festményének kicsinyített másolatát helyezte (megjegyzés tőlem)] a korszak romániai képzőművészetének nemcsak politikailag, de műfajában (neopop) is egyik legbátrabb műve.” (Ferenczi előbb a nagyváradi Dialógus-csoport-hoz tartozott, később pedig a budapesti MAMŰ Társaság tagja lett.)

Ezt a rövid szakmai jellemzést tehát ebben a nem éppen hosszúra sikeredett írásban most magam is alátámasztani és folytatni igyekszem.

KRÍZIS – mondja Ferenczi Károly kiállításának hívószavában, mert műveinek egy ciklust alkotó darabjai (tudniillik az egyedi vegyes technikával készült munkák az '56-os évfordulóra és a 2006-os őszi eseményekre való utalás aktuálpolitikai vonatkozásain túl) valamiféle általános, mély, a társadalmat és az egyént egyaránt nyugtalanító, megrázó, drámai végkifejleteket sejtető, fizikai, szellemi, lelki és erkölcsi válságjelenségről szólnak.

A krízis orvosi értelemben fordulópontot jelent valamely betegség lefolyásában – mondja az idegen szavak szótára. A dolog azonban még izgalmasabbá válik számunkra, ha tudjuk, Ferenczi 2006 április–májusában, az Erdős Renée Házban egy úgynevezett *Tavaszi áldozat* című kiállítás kapcsán a klasszikus, elsősorban a görög-római és a keresztény művészet tárgyi és szellemi mintáira reflektáló, rendkívüli érzékenységgű, érzelmesen, de nem giccsesen, itt-ott kissé a dekadencia túlfényezett, csábosan túlrejtett bőrbe bújtatottan, mégis hitelesen átszemélyesített, őszintén kitarulkozó műegyüttest állított ki. Csupa szakrális témát! A megváltódásra áhító, az áldozat, a szellemi-lelki átlényegülés, a megbocsátás, a könyörületesség, az elfogadás, az odaadás, a bűnbánat és a szent minták követésének szükségességére utaló művek mintegy megelőlegeztek valamit abból a hangulatból, amely a testi-lelki egzisztenciánkat fenyegető, ember mivól-

tunkat kockára tevő, értelmünket is szorongató zűrzavaros világunk és orszá-
gunk válságjelenségeiről, korunk egyetemes krízishelyzetéről szólnak.

Megjelentek lapjain az álmodó vagy szomorú hírnökök antikizáló fejprofiljai, újra inkarnálódtak a *Moskophoros* figurák, vagyis a borjút vagy bárányt vivő hel-
lenisztikus *jó pásztorok*, illetve derűs és szomorú földműves alakok, valamint az
áldozatot cipelő kecses tartású ifjak mezítelen testképei; fölbukkantak a *tékozló
fiú* biblikus témavariációi, s koldusok, imádkozó, kérő, fohászkozó emberek,
áldott Madonnák, ikonok, tenyerekbe temetkező aurás arcok. *Sárga és vörös
Krisztusok* tűntek fel a papírokon. Azonban ez a túlzott vágyódás a messianisz-
tikus jóra és szeretetre mintha előrevetítette volna (mintha előrevetítené), mint-
ha megjósolta volna (mintha megjósolná) az anarchia, a pokoli zűrzavar, a *pol-
gárháború előérzetének* kísértetét, a bosszú, a leszámolás és a sátáni manipuláció
allegóriájának hétköznapi megtestesülését. Mert hiába a változás szükségessége,
hiába a megigazulás vágyképe, hiába a figyelmeztetés a szellemi, lelki és erköl-
csi megújulásra – a konfrontáció elkerülhetetlen: a *jó* mindig belesétál az erőszak
falánzába...

Tehát krízis van – mondja Ferenczi Károly. De ezt már valahogy a '90-es évek
eleje-közepe óta érzi és sulykolja, sőt kifejezésre is juttatta számos eksztatikus, a
hajdani olasz futuristák, a német expresszionisták és a magyar aktivisták a társa-
dalmi rendellenességekre érzékeny vadsággal és dühvel reagáló grafikai lapjait
megidéző, elragadtatott, felindult, már-már önkívületi állapotba került munkájá-
ban. Az olyan címűekben például, mint amilyenek a *Fürdőzés üstökössel és vul-
kánnal* (1994), a *Kezdek ideges lenni* (1994), a *Nagyon feszült a helyzet* (1996) és
a *Hívogató ördög* (1996) voltak.

Ilyen értelemben tehát a szóban forgó Krízis-sorozat indulati és formai előké-
pei már korábban megszülettek, azonban a felháborodás hevülete és vehemen-
ciája, a véleménynyilvánítás spontán ereje és őszintesége, valamint a kritikai
hozzáállás, a visszataszító, negatív folyamatok ábrázolása és visszautasítása, a fi-
gyelmeztetés ereje még meggyőzőbb, kifejezőbb és egyértelműbb lett. Ezek a
szenvedélyes egyedi grafikai lapok gyakran használnak a torzítás révén olykor
nehezen felismerhető, visszatérő képi elemeket és szimbólumokat, az erőszakra,
az agresszióra, a megsemmisítésre, a veszélyre, az áldozatokra, a kiszolgáltatot-
takra és a létbizonytalanságra utaló, drámai módon átszemélyesített motívumok-
kat: vulkánformákat, csuklyás, arctalan figurákat, piramisfejű, kihegyezett karó-
szerű karokkal támadó agresszorokat, kinyújtott nyelvű ördögfejeket, továbbá
füstöt, lángot és pokolbéli tüzesőt...

Egyszer valamikor még Erdélyben megkérdezte tőle egy barátja: mondd, te
miért festesz? Halálfélelemben – válaszolta...

Ars poeticájáról pedig így vallott nekem még 1996-ban egy vele készített be-
szélgetés során. „Én amit a képzőművészet téréen eddig elértem, amit alkottam,
sohasem a külsín miatt tettem. Sohasem akartam tetszeni, jópofáskodni az em-
bereknek. A háttérben minden művemnek van egy morális sztorija, erkölcsi in-
doklása. Egyszerűen közük van az élethez, mert ha rádöbbenek valamire, azt
máris szeretném elmondani az embereknek. Én üzeni akarok a műveimmel.”

Végezetül – csatlakozva a Krízis-sorozat képeinek mondanivalójához – az egyik ismerősöm által az internetes iwiw-lánc *magamról* című rovatában, a közelmúltban közölt önvallomásos véleményét magamévá téve, én is szeretnék üzeni valamit az embereknek, mégpedig a következőképpen: „azonkívül, hogy nem kedvelem a rendőröket, a viperákat, a gumibotokat, a gumilövedékeket, a tonfákat, a vízágyúkat, a könnygázt és a kardlapot (csak a rendet, amit ők meg nem képesek fenntartani, mert a bűnözőktől félnek), nem tudom, még mire kíváncsi az oldal üzemeltetője, a Nemzetbiztonsági Hivatal. Gergényit viszont szeretem, mert szép.”

(Rákoshgyei Községi Ház, Budapest, 2007. február 3–16.)

A Nagy Parlag rendszeres művelésében

A legnagyobb szolgálatot tette

Ferenczy Károly születésének évfordulóján

Százhusz esztendeje született Ferenczy Károly festőművész, a magyar piktúra iskolateremtő mestere. Hazai munkássága két városhoz, Szentendréhez és Nagybányához kapcsolódik. Bécsben született, Magyaróváron gazdasági akadémiát végzett, Gavosdián gazdálkodott, majd megismerkedve későbbi feleségével, Fialka Olgával, érdeklődése a festészet felé irányult. Hatalmas erővel bontakozott ki tehetsége: müncheni, római, nápolyi tanulmányutak követték egymást, majd családja Szentendrére költözött, a festő pedig Párizsban kötött ki. Hatott rá a naturalizmus, de még inkább megfogta a fény-árnyék váltakozása, az emberi világlátás felszabadítását jelentő impresszionizmus. 1890-ben, három esztendei tartózkodás után hazaérkezett Párizsból, Szentendrén lakott 1892-ig. Husz képet készített ebben „a festői motívumokban dúslakó, lankásokon épült” vá-

roskában, ahol „a főtérről a Dunához lefelé szaladó szűk utcában — mely ma nevét viseli — talált egy favevandás, tágas házat”. Első gyermeke mellett itt született a későbbi magyar művészet két ikerszilaga: Noémi és Béni. Olyan képeket festett itt, mint a *Leányok virágokat gondolnak: a Kavicsokat hajigáló fiúk*, s ennek az időszaknak a főműve, a *Válás*. Saját stílusát, forma- és színvilágát kereste, amely mindenekelőtt a francia Bastien Lepage hatását volt hivatva levethközni.

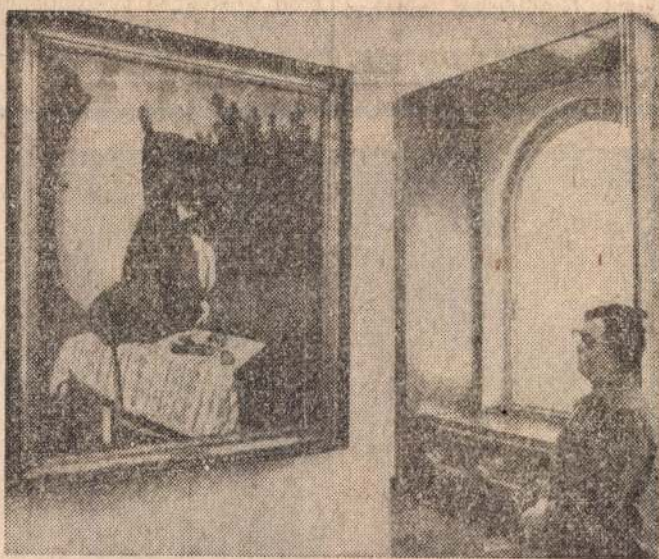
Münchenbe költözött ezután három esztendőre. Mintegy megelőzte a nagybányai stílust, amelynek első korszaka a millennium esztendejétől 1901-ig tartott. A természetben festés, a plein-air kapta meg őt és kollégáit, Hollósy Simont, Thorma Jánost, Iványi-Grünwald Bélát, Réti Istvánt. A fény hatására színei is egyre inkább felerősödtek. A második nagybányai korszak 1902-től 1906-ig tartott. Míg az első esztendők jellemzője „az ember és természet egybeforradása, misztikus násza volt”, Hollósy távozása után a feldolgozás, az itt kapott és szerzett élmények vásonra vitele lett elsődleges. Mindenekelőtt a színek, a tónusok fontosságát hangsúlyozta. Vászna mindez szemléletesen nyomon követhető, köztük az 1903-ban készült *Október* címűben is, amelyről egyik monográfusa azt írta: „Kevés oly szabadban készült kép ismeretes, mely ennyire szuggerálná készültének évszakát”.

Ez az atmoszféra-teremtés a budapesti évek alatt vesztett erejéből. Csupán a nagy összegezéskor, az utolsó hat esztendőben tért vissza, 1911-től 1917-ig.

Halála után tizennyolc esztendővel Genthon István, Ferenczy Károly egyik legkiválóbb értője azt írta: „Itt az ígéret kapujában szakadt meg a gyönyörű pálya, mely a maga erejéből végigszántott az új művészet valamennyi addigi birtokállományán, együtt haladt a fejlődéssel, anélkül hogy annak vívmányaiból kölcsönözött volna”. De Genthon azt is szövé tette, hogy „nincs rokonszenvesebb, megbecsülésre méltóbb alakja az új magyar festészetnek, mint Ferenczy Károly. A művészet soha nem kerülhet nyugalmi állapotba, s ma már az ő megoldásait messze maga mögött hagyta. De a festés hitelet, erkölcsi küldetését, magasztosságának érzését ő vetette meg azzal a helyi hagyománnyal együtt, melyhez a mai művészek visszatérnek... Ez a legfőbb művészettörténeti jelentősége Ferenczynek, ki Munkácsy istenáldotta zsenialitásának, Szinyei felvilágosító korszerűségének fokát nem érte el, de ebben a mindennél fontosabb feladatban, a Nagy Parlag rendszeres művelésében a legnagyobb szolgálatot tette azok közül, kik Magyarországon ecsetet vettek kezükbe.”

Születésének százhuszadik évfordulóján ezért emlékeztünk rá megkülönböztetett figyelemmel.

M. Zs.

A festő Október című képe a Magyar Nemzeti Galériában látható.

Zárszámadási közgyűlés

Ezer szállal kö

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek az utóbbi években egyre nagyobb szerepet vállalnak a lakosság ellátásában, ezer szállal kötődnek az őket körülvevő községek, városok mindennapi életéhez. A szentendrei *Obuda Termelőszövetkezet* azon közös gazdaságok egyike, amely tizenkilenc élelmiszerboltot, kilenc vendéglőt, kilenc barkács- és tizennyolc virágüzletet — összesen hatvanöt kereskedelmi egységet működtet. Az elmúlt esztendőben nem kevesebb, mint 116 vagon *húst*, illetve *hentesárut*, 110 vagon *zöldségféléket*, *gyümölcsöt* 2 és fél millió *tojást* és 100 ezer *gyümölcsfát*, *díszcserjét* értékesítettek. Képletes ugyan a számítás, az *Obuda Tsz* üvegházai alatt annyi virág nőtt, hogy minden magyar állampolgárra jutna belőle másfél szál.

Biztos alapokon

A környezethez való kötődés természetesen más formában is érvényre jut. Tavaly fejezték be a *pomázi és szentendrei iskola* építését, az idén kerül sor a *csobánkai gyógypedagógiai intézetre*. Jó ütemben halad a szentendrei *kenyérgyár*, *posta* és *Közért* építése. Szeretnénk megemlíteni a biztos alapokon nyugszik, erről tanúskodik az 1981-es év zárszámadási mérlege is.

Árbevételi tervüket 34 millió forinttal teljesítették túl, meghaladva a másfél milliárd forintot és 125 millió forintos nyereségük 5 millió forinttal több az előző évinél. Érdekelte tették az embereket a jobb és a több munkában. A gazdasági létfeltételek azonban szinte óráról órára változnak és még az olyan elismert gazdaság, mint az *Obuda Tsz*,

sem pihen voltak resták az orkestrének vezetési, termelésirányítási szisztémáját, az információáramlás módját. Ezt mélyreható átszervezés követte, de úgy, hogy megmaradjon a szövetkezeti jelleg, ugyanakkor erőteljesebben érvényesüljön a vállalati gazdálkodás elve.

Önkritikusan elemezve

Pest megye zárszámadó közgyűlésein a szövetkezetek nagy többségében jó eredményekről számolhatnak be az elnökök. Akad azonban olyan is, ahol gondokról, nehézségekről, a nyereség csökkenéséről kell tájékoztatni a tagságot. A *turai Magyar-Kubai Barátság Termelőszövetkezet*ben a tavalyi munkát értékelő tanácskozás reálisan elemezte az 1981-es esztendő egyes kudarcainak okait. Mert igaz, hogy a *szántóföldi növények* valóra váltották a hozzájuk fűzött reményeket, de veszteséges lett az *állattenyésztés* és a *kertészet* is. A költségek növekedése, a szigorúbb szabályozók ugyan magyarázatot adnak a *fiaskóra*, de mint a nagyüzem vezetői is megállapították, az idén rugalmasabban, bátrabban kell feltárni a meglévő tartalékokat. Visszafogják a beruházásokat, előre kívánnak lépni a melléküzemágak fejlesztésével, és egy reálisabb, alacsonyabb vetésterületet terveznek a *zöldségtermesztési ágazatban*. A lakosság ellátásáról azonban a jövőben sem akarnak lemondani. Tura hét kiskereskedelmi egységében és tizenhat budapesti üzletükben változatlanul jó minőségű *zöldséget*, *húst*, *kenyeret* és *tejet* forgalmaznak 1982-ben is.

1091 BUDAPEST, IX., DILLOI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

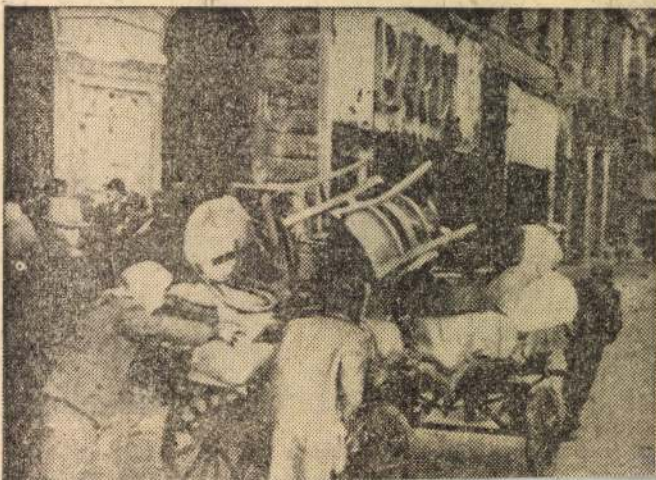
MAJSAJTOFOLYALO

valy kötött *házassága*. Az egyesült gazdaság ugyanis eredeti tervét túlteljesítve 51 millió forint nyereséget könyvelhet el magának, a különböző ágazatokban produkált termelési érték 539 millió 297 ezer forint lett.

Aligha kell bárki előtt is bizonyítani, hogy tevékenységével az albertirszai szövetkezet alaposan kiveszi részét az ország lakosságának ellátásából. Az elmúlt évben fejezték be a hat gazdaság közös elhatározásából négy esztendeje megkezdett csonthéjas gyümölcsös telepítését. A 815 hektáron *cseresznyét*, *meggyet*, *kajszit*, *őszibarackot*, *szilvát* természetnek.

A nagy feladat

1981 az állattenyésztés és a fejlesztés éve az *érdi Bentavölgye Tsz-ben*. Ami az utóbbi illeti, igazán nem lehet okuk panaszra, hiszen a tervezett fejlesztés

Emlékkülés Budapesten

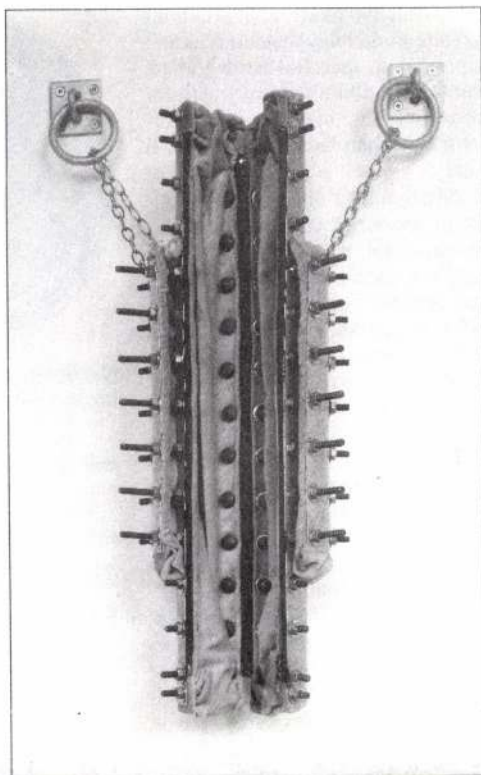
**Száz éve született
Ferenczy Béni
és Ferenczy Noémi**

Ferenczy Béni és Ferenczy Noémi születésének 100. évfordulója alkalmából 1990. június 15-én a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete és a Legújabbkori Történelmi Múzeum emlékülést rendezett a múzeum budavári épületében.

Az ünnepség bevezetőjeként Fekete György államtitkár-helyettes a művelődési miniszter üdvözlését tolmácsolta, kiemelve, hogy ez a megemlékezés is része annak a rehabilitációs folyamatnak, amelynek során nemzeti művészetünk méltatlanul mellőzött klasszikusainak kívánunk igazságot szolgáltatni.

Az első előadást Kontha Sándor tartotta. Felvázolta mindkét művész erkölcsi, szellemi és művészi fejlődését, hangsúlyozva Nagybánya azon belül is elsősorban édesapjuk, Ferenczy Károly örökségének jelentőségét. A „nagybányai etika”, a szorgalmas, kitartó munka tisztelete, a természet szeretete, a szociális érdeklődés egyaránt végigkíserte mindkettőjük életét. „Noémi hihetetlen akarással csak egy célra koncentrált... Odaadását a középkori miniatörökéhoz lehet mérni... maga tervezte, és szerzetesi alázattal, fáradhatatlansággal maga szötte kárpitjait.” „Ferenczy Béni Noéminál sokoldalúbb volt. Páratlan műveltségű ember, aki nemcsak a szobrászatban alkotott maradandót”, hanem az éremművészetben, rajzban, akvarellben, művészeti írásában, sőt leveleiben is. Az ünnepi hangvételű méltatás keserű következtetésekkel zárult: „Az ilyenkor szokásos, az életművek lehető teljességét bemutató emlékkiállítás megrendezéséhez nagyon szegény az ország, nagyon-nagyon szegények az arra illetékes intézmények. Nagyon szegények a kiadók is, mert semmiféle könyvre, kiadványra nem futotta... Nem baj, jól van ez így, így szoktuk meg ebben a tékozló szegény országban.”

Második előadásként *Illyés Má-*

Cathy de Monchaux:
Biztonság, 1988,
cink, bársony, bilincsek,
60×37×15 cm

Nancy Graves: Conspiraled
V-9-99, vas, réz, bronz,
72,5×79×48 cm

Vigh Tamás: Száz éve született Ferenczy Béni, 1990, vert érem, bronz, 42 mm

ria Ferenczy Béni szobrászatának néhány speciális problémáját elemezte. A századvég és a századforduló idején felvetett kérdésekre, a talpazat, a torzó és a szimmetria problémájára adott válaszokat vizsgálta, *Rodin* és *Maillol* megoldásaihoz viszonyítva Ferenczy Béni eredményeit.

Jankovich Júlia Ferenczy Noémi személyiségéről tartott előadást. Életéről, munkáiról kevés dokumentum maradt a világban, őrzési helyük, tulajdonosuk ismeretlen. A tanítványok, művészbárók, műteremszomszédok egybehangzóan puritán, elzárkózó, csak a munkájának élő, egyre jobban elmagányosodó embernek írták le. Visszavonultsága ellenére vállalta 1950-től a főiskolai tanárságot, mert ez

zel is szolgálni akart, át akarta adni az élete során felgyülemlett szakmai tapasztalait, másokat is meg akart tanítani az általa felújított ősi szövés technikára, meg akarta szeretetni az emberekkel ezt a művészeti ágat.

Pálosi Judit Ferenczy Noémi alkotói módszeréről értekezett. Ismertette azt a sajátos, középkori eredetre visszanyúló gobelinteknikát, amelyet Ferenczy Noémi kialakított magának, s melynek lényege a festőiséggel és a festménymásolással való szakítás, a saját tervnek saját kezű kivitelezése, a terv szövevésközben való szabad formálása, újratereztése, az anyag és a szövés-technika maximális figyelembevételével. Szomorú csattanóként hangzott el, hogy ennek a nemes technikának a főiskolai oktatása éppen napjainkban szűnik meg.

Muradin Jenő kolozsvári művészettörténész a Ferenczy család szerepét méltatta a modern magyar művészet történetében. Külön kiemelte – tekintve, hogy erről mások nem szóltak – az édesanya, *Fialka Olga* érdemeit, aki *Matejko* tanítványaként szintén festőművészeknek készült, s akinek művészi érzékenysége, műveltsége, tájékozottsága, széles körű nyelvismerete meghatározó volt gyermekei sorsának alakulásában is. Figyelmeztetett arra is, hogy elfogultságtól mentesen kell megvizsgáljunk a testvérpár politikai elkötelezettségét, a balol-

Kiss György: Száz éve született Ferenczy Noémi, 1990, vert érem, bronz, 42 mm

dali eszmékhez való vonzódásukat, a munkásmozgalommal való kapcsolatukat, de 1956 szerepét is, életük utolsó idejének tragikus fordulataiban.

Ferenczy Béni tanítványai nevében *Vigh Tamás* szobrászművész beszélt. Méltatta a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete érdemeit a megemlékezés létrejöttében, majd Ferenczy Béni mindössze négy évig tartó, de mégis korszakalkotó jelentőségűnek tekinthető főiskolai tevékenységét jellemezte. A *Lyka Károly* és *Réti István* reformjának szellemében dolgozó, a művészet szabadságát mindenek fölé helyező Képzőművészeti Főiskolán 1945 és 1949 között vonzó művészi-esztétikai lehetőségeket, valódi alternatívát kínált tanítványainak, elhatárolódva a háború utáni évek többi irányzatától, mind a konzervatív, mind az Európai Iskola szellemisége szerint dolgozó szobrászoktól.

Végezetül *Mészáros István*, a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének főtájkára néhány közérdekű bejelentést tett. Ismertette azt a kiadványt, amelyet *Gosztonyi József* állított össze, s amely Ferenczy Béni valamennyi érdemének szakszerű leírását tartalmazza, közölte továbbá, hogy az egyesület az évforduló alkalmából felkérte *Vigh Tamás* egy Ferenczy Béni- és *Kiss György* egy Ferenczy Noémi-émlék-érem elkészítésére.

Az emlékülést követően a múzeum emeletén a Ferenczy Béni érdemeiből rendezett kiállítást – a művész özvegyének jelenlétében – *Kontha Sándor* nyitotta meg. T.Á.

Emlékeztető

Ötven éve írták: „Őszi kiállításán ezúttal csupa kisebb-nagyobb gyűjteményt mutat be a Múcsarnok a régebben szokásos tömegtárlatokkal szemben. Mindig az volt a meggyőződésünk, hogy ez a helyes módja a kiállításrendezésnek, s ahhoz, hogy a Múcsarnok most már, úgy látszik, állandósítja ezt a módszert, csak gratulálhatunk. De a gyűjteményes kiállításnak is, mint mindenféle kiállításnak, a minőség adja meg az értékét. Minden attól függ, hogy milyen művészetet válogat össze a Múcsarnok. S ha erről a feléről vesszük szemügyre a kiállítást, már jóval kisebb az elragadtatásunk.”

(Elek Artúr: A Múcsarnok őszi tárlata. Újság, 1940. október 12.)

39. FERENCZY KÁROLY

(Wien, 1862 – Budapest, 1917)

Vidéki színésznő

Olaj, vászon 99x58.8. Jelezve fent jobbra:

Ferenczy Károly 1913.

390
VÉDET: 300.000,-

Repr: Genthon István: Ferenczy Károly Képzőművészeti

Alap Kiadóvállalata, 1963. 159. tábla

85. Művészeti Képaució. Bp., 1991. aug.

BÁV

FERENCZI Károly

Marosvásárhely, 1952. augusztus 15.

IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

Innen Rómába sietett, fogadták, sőt a pápa ismét immár másodízben e Ottó Rómába jött, s Admai életrajzíró szerimégi és földi dolgokról den bizonytal a biroda mert anyja, Theophanu volt és a birodalom új zé tartozott.

Amikor XV. János páászár rokona, Karinthia aki V. Gergely néven k pápa május 21-én csász

Bizonyos, hogy a francia festészet nélkül nem lehet elképzelnünk a magyart. Az útra bocsátó mestereket megillető tisztelettel köszöntjük tehát a francia festőket, de nem fojthatjuk el azt az érzésünket, hogy az École de Paris ma már inkább a francia *civilizáció* hiánytalan kifejezése, semmint a francia *kultúráé*. A civilizáció merevedésre hajlamos: az École de Paris is mintha akadémikus mezben járna már; – a kultúra örökké lombosodik, a lélekből táplálkozik, szkematizálhatatlan. Ez a festői iskola, amely most eléggé változatos keresztmetszetben van előttünk, ízes, ínycsiklandó, rendkívül csábító *hors d'oeuvre*.¹ A táplálóbb, tartalmasabb falatokat azonban már nem az École de Paris szolgáltatja az európai művészet dús asztalára.

FERENCZY VALÉR: FERENCZY KÁROLY

Ferenczy Valér szép könyvében nemcsak a hálás fiúi szeretet állít jelentős emléket a zseniális atya nagy tehetségének és feledhetetlen jellemének, hanem a szeretet elfogultságán túl egy *művész* méltatja az idősebb művész kiemelkedő oeuvre-jét.

Az a sajtós, de kellemes keveredés, amelyben a szerző saját élményei minduntalan hozzákapcsolódnak Ferenczy Károly életéhez, festményeihez és élményeihez, valami egészen különös zamatot ad a könyvnek, s szinte a modelltól eltekintve is biztosítja, sőt fokozza az állandó érdeklődést.

Lényegében Ferenczy Valér írása nyomán sem változik meg az a kép, amely Ferenczy Károly emberi és festői egyéniségéről él a köztudatban – de ezt a képet a könyv sok oldalról bővíti, mélyíti, s olyan adalékokkal színesíti, amelyekből a legnagyobb magyar festők egyikének alakja meghitt közelébe kerülhet annak a nemzedéknek is, amely a mestert személyesen már nem ismerhette. Ferenczy Károly köré nem szövődtek legendák, zárkózott és teljesen csak a művészetben feloldódó lénye eleve gátat emelt az anekdotikus jellemzéseknek is. Kortársai közül nagyon kevesen férközhettek annyira közelébe, hogy fenntartás nélkül nyilatkozhatott volna meg előttük Ferenczy Károly bonyolult lelki élete. Így valóban Ferenczy Valér volt hivatott arra, hogy mélyebb bepillantást engedjen mindnyájunknak abba a művészvilágba, amely romantikus lendülettel hajlott a századvég túlzott esztéticizmusa felé, s amely vaskövetkezetességgel építette föl a maga művészi törvényeit.

Ferenczy Valér bizonyára szándékosan nem festett atyja alakja köré átfogó korrajzot. Könyve minden fejezetének kizárólag Ferenczy Károly a központja, s mégis sikerült elérnie, hogy apja sokoldalú jellemzésével, szokásainak, kedvteléseinek, aperçu-inek,¹ munkamódjának, témakörének, technikai változatosságának aprólékos felsorakoztatásával e kort, illetőleg annak művészi levegőjét is jobban érzékelteti, mintha céljául a határozott korfestést tűzte volna ki. Adatai természetesen legnagyobb részben ellenőrizhetetlenek, hisz saját emlékeiből ásta őket elő, de abban a következetességükben, amellyel mindig azonos jellemzési eredményre érnek, feltétlenül meggyőzően hatnak.

A könyv tagolása nem a folyamatos életrajzi beosztást követi. Fejezetei – Megjelenése, Pályahatárpontok, A művész, A kultúrember, Hagyatéka – világosan jelzik, hogy az író különböző szempontok külön-külön tárgyalásával, mintegy önálló fotográfiák egymásra hatásával akar végül mégis összeálló, egységes képet adni. A

gazdag anyag valóban egészsé is kerekül: egy kiváló embernek és nagy művésznek szeretettel és művészettel megrajzolt portréjává.

Ferenczy Valér kitűnően ír. Stílusának latolt konzervativizmusa a francia esszéek hosszú körmondatainak emlékét idézi — de egyúttal világosságát is. Könyve így nemcsak hasznos, hanem rendkívül élvezetes olvasmány is, amely művésztől eredő művészeti tanulmányaink ritkasága folytán, külön nyereségként könyvelendő el.

FETTICH NÁNDOR: A HONFOGLALÓ MAGYARSÁG MŰVÉSZETE

A honfoglalás előtti történelmünk, de törzsi szervezkedésünk mozgalmas és változékony folyamata is eléggé közismert azóta, hogy megjelent Németh Gyula A honfoglaló magyarság kialakulása (1930) című munkája. Azt azonban Fettich Nándor könyvéből tudjuk meg, hogy milyen nagy mértékben járultak hozzá e nomád törzsek a puszták civilizációjának művészeti megnyilvánulásaihoz. A szerző nem sovíniszta elméletekre alapozza ítéleteit, hanem azokra az olykor bámulatos szépségű leletekre, amelyeket múzeumaink őriznek. Elég csupán könyvének illusztrációit megnézni — ezek olyan nyelven beszélnek, amelyet az is megért, aki a szöveget nem tudja olvasni. Az ábrázolt tárgyak művészi értéke nyilvánvaló; kultúrtörténeti jelentőségük akkor tárul fel előttünk, ha a szerző kalauzolásával nyomon követjük a dániai, norvégiai és svédországi normannok mozgását, az arab birodalom térhódítását, a Volga menti bolgárok és a Volga alsó folyásvidékén uralkodó kazárok birodalmának kialakulását, valamint azt, ahogyan a magyar nép bölcsője kialakult Lebédiában; ha megnézzük, hogy hogyan befolyásolják ezek a néptömegek egymás fémművességét. Tudnunk kell ugyanis, hogy a honfoglalás idején a magyar művészet anyaga lényegében a nemes- és közönséges fémekből állt. Természetesen ahhoz, hogy megérthessük e művészet mélyebb értelmét, a nemesfémből készült tárgyakból kell következtetnünk a jóval nagyobb tömegben előállított tárgyakra, amelyeknek anyaga nem volt időálló, és amelyek a földben tönkrementek. E művészet egyik sajátossága az, hogy főként a ruhadarabok és használati tárgyak, fegyverek, sátrak, kocsik stb. díszítésére terjedt ki, ám gyakran fedezhetünk fel olyan, vallási és általában spirituális elemeket is, amelyeknek ugyancsak e művészet kölcsönöz kifejező erőt. Minthogy ezt a művészetet olyan civilizáció hozta létre, amelyben nagy szerepet játszott a halottkultusz, a megmunkált tárgyak jó részét a sírok őrizték meg számunkra.

Az Árpád-kori magyar művészet legszebb és egyben legmeglepőbb emlékei azok a fémlemezok, amelyek a tűzszerszámtartókat borították, és amelyeknek a díszítésében nagy szerepet játszanak a növényi motívumok: az ókori iráni „életfa” művészi származékai. A lemezeken nagyon gyakori az életfától kölcsönzött motívumokkal kialakított, ún. végtelen minta. Teljesen külön csoportot alkotnak azok az övdfeszok, amelyeket bőven van alkalmunk tanulmányozni a páratlanul gazdag leletanyagban. Ugyancsak szép számban fordulnak elő a lószerszámveretek és a bronzból vagy ezüstből készült, áttört korongok, amelyeken rendszerint valamilyen állatalakzat látható oldalnézetben. A hatás a kezdetleges megmintázás ellenére rendkívül

FEDEROVY Kindly

Dehruwari KENYA

FERENCZY KÁROLY (1862 – 1917)

A magyar művészeti élet mai állapota sokban hasonlít azoknak a festőknek érvényesülését közvetlenül megelőző évek viszonyaihoz, akiket művészettörténetünk a naturalizmus és impresszionizmus kiindulópontjáról, *Nagybányáról*, gyűjtőnéven „*nagybányaiaknak*” nevez. Mostani középkorú festőnemzedékünk, amely a nagybányaiakéhoz hasonló küzdelmeken esett át, ha nem is egyenes folytatója az ő életmű-

40

Ferenczy Károly (1862–1917)

A Nouvelle Revue de Hongrie 1935. márciusi számában megjelent cikk eredeti, magyar nyelvű kézírata alapján

Aláírás: Oltványi-Ártinger Imre dr.

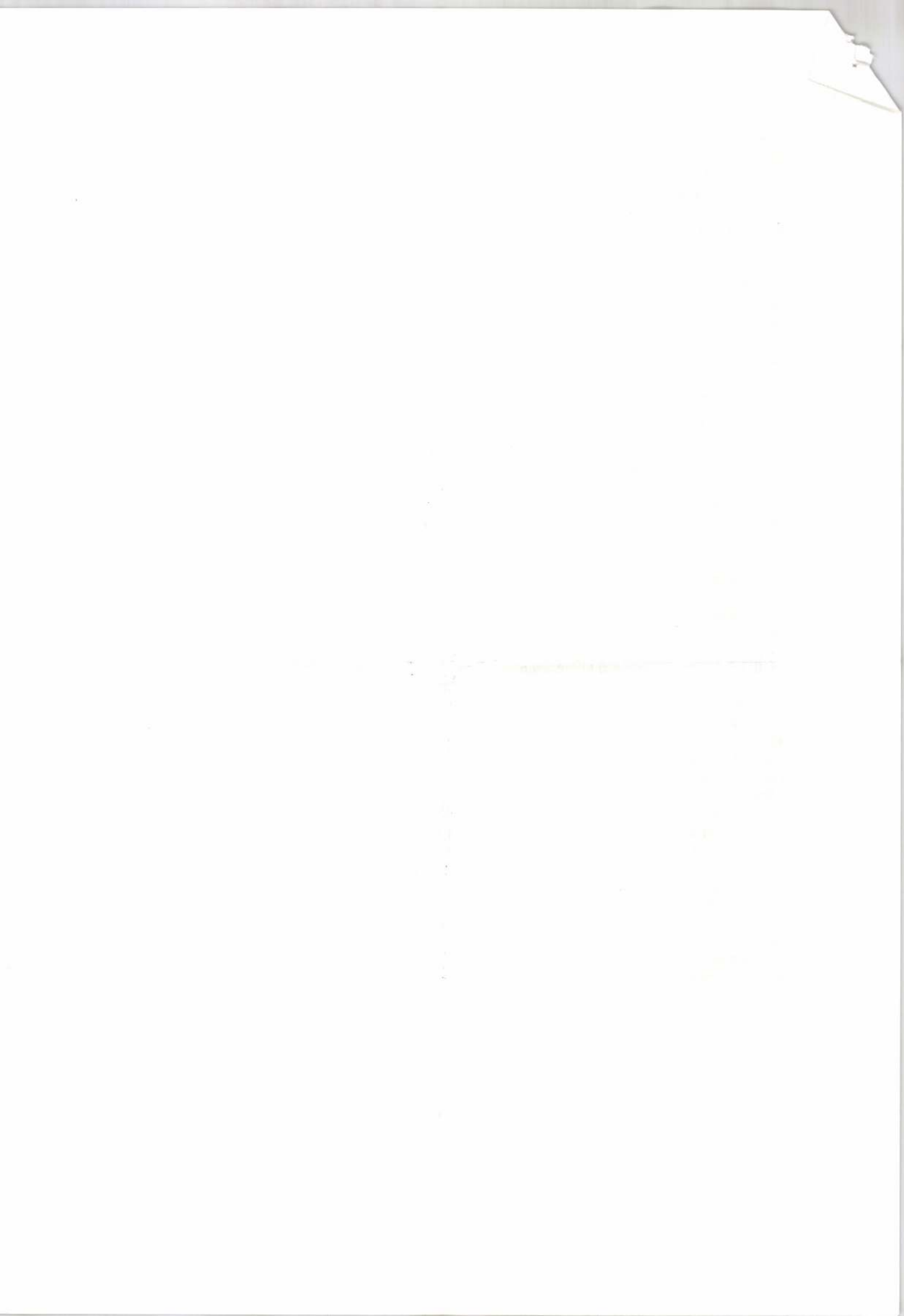
10

vüknek, nyilván bennük látja a magyar piktúra első, egyetemesebb jellegű és értelmű csoportos kivirágzását, és bennük érzi a magyar festői sajátosságok első ízben való megnyilvánulását. Érett szellemű alkotásaikkal lassanként az utódok is elfoglalják azt az irányító helyet, amely fajsúlyuknál fogva jogosan megilleti őket. E többségükben harmincöt és ötven közötti művészek majdnem mindnyájan átvergődtek a XX. század első negyedének hol uralkodó, hol csak divatos irányzatain, s az utóbbi években, levette minden külső hatást, sikerrel vonultatták fel egyéni színű, de mégis bizonyos mértékben megállapíthatóan közös szellemű alkotásaikat. Lehiggadtságukkal éppúgy kezdenek közelebb férkőzni az általános megértéshez is, mint annak idején, a merev akadémizmus után, a *Ferenczyek*, *Rippl-Rónaiak* és *Csókok* művészete, mely eleinte a legnagyobb ellenállást váltotta ki. Hatásuk a náluk is fiatalabb generációra minden kiállításon nyilvánvaló akkor is, ha ez a hatás közvetlen, akkor is, ha ellenzésben jelentkezik, akár az *École de Paris* újabb felkarolásával, akár pedig az olasz novecentizmus klasszicisztikájának átvételével. Szerencsésen megtalált forma és szellemviláguk, alkotásaik művészi értékétől eltekintve is, termékenyítő és fontos jele annak, hogy a magyar művészi teremtés folyamatosságában ezentúl lehet hinnünk.

Igazi és mély festői kultúra ugyanis az ilyen állandó folyamatosságból nőhet ki. A XIX. század sokszor zseniális magyar művészei a német, vagy kisebb részben a francia művészetet helyeselték vagy elleneztek. Mindegyikük elszigetelt jelenség maradt a magyarság tehetségével, de nemzeti sajátosságai nélkül. A *Nagybányaiak* művészete, bár szintén külföldről kapta az indítóerőt, gyönyörű kivirágzásával végett vetett ennek a hontalan talajtalanásznak, és kezdőpontjává vált egy már nagyon sok vonatkozásban eredeti magyar szellemiségnek, friss festői felfogásnak és művészi hagyománynak. Képzőművészeti kultúránk folyamatossága velük kezdődik, s ma már tisztán látható, hogy az új generáció néha nyomatékosan, olykor pedig hajszálfinom erecskékkal kapcsolódik Nagybányához. Nem képeik külső alkata az összekötő kapocs, hanem magyar tradíciót kívánó hajlamuk, amelynek következtében különösképpen helyett mélységesen etikus komolysággal munkálnak a magyar szellemiség képzőművészeti kifejezésén.

Sosem volt idősebb felidéznünk Nagybánya legnagyobb alakját, *Ferenczy Károlyt*, mint most, amikor nemcsak festészete vált példaadóvá, hanem élete is. Ez az élet nagyúri zárkózottságában, állandóan magasan a hétköznapi élet felett olyan légkörben folyt le, amelyben a művészet lett a központi tényezővé, amely értelmet adott az életnek és célt szabott a tevékenységnek. *Petrovics* szép szavai szerint „egyedül a művészetnek élt, érte és általa, azoknak az embereknek rendületlen komolyságával, akik úgy élnek és cselekszenek, mintha minden percükéről számot kellene adni valamely felsőbb hatalom előtt, mely rendeltetésüket kijelölte.” E zárt légkörbe a mindennapi élet ezernyi zavaró kicsinyessége alig tudott beszüremelni, minthogy a művész szinte aszketikus magábavonultsága, művészi életfelfogása és hivatottságának tudata útját állta mindennek, ami nem artistikus. A festő igénytelensége is inkább arisztokratikus művészetimádatából folyt, nem pedig valami magaelégült gögből. A külvilág csak a vizuális hatások értelmében kötötte le, de ezenkívül nem jelentett számára semmi más olyan tartalmat, amely a zárkózott lélek veleszületett gazdagságát fokozhatta volna.

Ferenczy Károly nem tartozott azon művészek közé, akikben az egyirányú tehetség már egészen fiatal korukban is ellenállhatatlan erővel robban ki. S így nem hagy

Forsyth King

October 1951

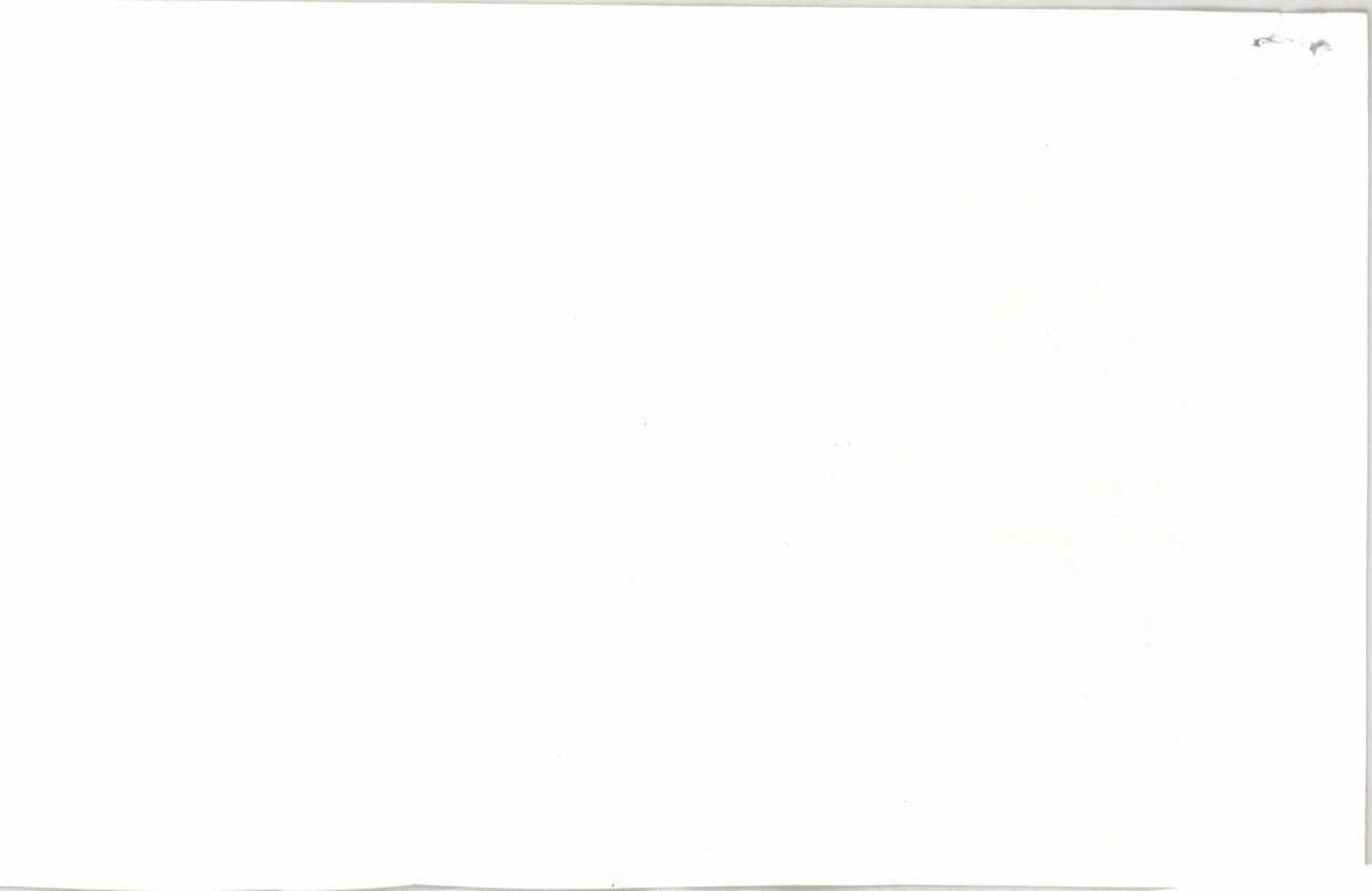

keresek, erős kolorisztikus természetűség *összefoglaló alapon.*" Fejlődése folyamán szükségképpen felölelte a plein air problémát is, sikeresen megbirkózott vele, s impresszionista képei, ha vázlatosabbak is, kompozíciójuk révén mindig megbont-hatatlan égszéként hatnak. Változatos témakörben a természet és az ember szerepe verseng az elsőbbségért. Hol a természet költészete, hol az ember viszonya a természethez foglalkoztatja erősebben, hol a tiszta festői feladat, hol a szín és folthatás térábrázoló jelentőségének kidomborításáért folyik a küzdelem, hol pedig a stili-
-~~h~~záltságban megnyilvánuló szellemi kifejezés heroikus lendülete üti alkotásaira a megkülönböztető bélyegét.

HJ

Utolsó éveiben egyszínű háttér előtt ülő vagy fekvő aktokat festett. Ezekben a szubtilis anyagszerűség mellett is a festő belső látása az uralkodó, s mint már utal-tunk rá, a dekoratív összefoglalás szándékai erősen hangsúlyozódnak bennük. A legmagasabb festői kultúra, a technika mesteri ismerete s egy megalkuvást nem ismerő nagy lélek vallomásai zárt egységbe foglalják ezeket a képeket, amelyek a mag-yar festészet eddig legszebb és leghatékonyabb korszakának zárókövei s egyben kiindulópontjai annak a hagyománynak, amely sajátosan gazdagította a mai festő-nemzedék szemléletét és kifejezőképességét.

Ferenczy Károly hatását a magyar művészetre nem lehet pusztán művei hatásával lemérnünk. Habár kétségtelen, hogy művei csak legnagyobb festőink oeuvre-jével mérhetők össze, közvetlen befolyást művészetünk alakulására hosszabb időn át inkább szuggesztív egyénisége gyakorolt. Szinte ideáljává magasztosult a par-ex-cellemben *művészeknek*, aki eszményi világát megalkuvás nélkül, töretlenül egyvonalú akarakterővel alakította ki mindig tökéletesebb vásznain, s aki, dacolva a népszerű-t-lenséggel, a gúnnyal, művészi igazságába vetett hittel harcolta végig pályáját.

A székesfehérvári Szent István Király Múzeum és a Városi Képtár – Deák Gyűjtemény meghívja Önt

A FERENCZY CSALÁD MŰVEI A SZÉKESFEHÉRVÁRI GYŰJTEMÉNYEK BEN című kiállításra,

amely megtekinthető 2005. augusztus 7 – szeptember 11-ig
a Csók István Képtárban (Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.).

A kiállítás nyitva: augusztus 28-ig hétfő kivételével naponta 10–18 óráig,
augusztus 29-től hétköznap 10–19 óráig, szombat–vasárnap 10–18 óráig.
Szeptember 5-én, hétfőn zárva tart.

Szeptember 1-jén, csütörtökön 17 órakor

BOROS JUDIT

művészettörténész,

a Magyar Nemzeti Galéria munkatársa mutatja be a kiállítást.

Az előadásra a belépés díjtalan.

A FERENCZY CSALÁD MŰVEI A SZÉKESFEHÉRVÁRI GYŰJTEMÉNYEK BEN

A FERENCZY CSALÁD ÚJ KIÁLLÍTÁSA SZENTENDRÉN

Illyés Mária

A *Ferenczy család* első kiállítása 1916-ban volt az Ernst Múzeumban. Rövid élete végén *Ferenczy Károly* vezette be így módon – szinte kézen fogva – három gyermekét a művészi köztudatba. Mint ahogy egy bő évtizeddel korábban beíratta Valért, majd pedig Bénit is a nagybányai festőiskolába, ahogy bevonta őket már gyermekkoruktól művészbarátai társaságába, ahogy Róma, München és Párizs művészeti akadémiaira és iskoláiba küldte őket tanulni, mindenben segítve, egyengetve, alakítva pályakezdésüket. Hogy a három testvérből festő, szobrász, gobelinművész vált – túl saját képességeiken –, legalább annyira *Ferenczy Károly* alkotásai közé sorolható, mint saját festményei, és legalább annyira az ő műve, mint feleségéé, aki pedig, Valér szavaival, a „művészetek forrása volt a családban”. A család második közös bemutatkozása 1918-ban egyben *Ferenczy Károly* hagyatéki kiállítása volt, és összetételében különbözött az előzőtől: *Ferenczy Károly* munkái voltak itt túlsúlyban, s hozzá kapcsolódott három gyermeke néhány szoborral, festménnyel, két gobelinnel és rajzokkal. Apjuk halála után Valér, Béni és Noémi sorsa más és más szi-ntereken, más és más országban alakult, változó sikerrel; eltávolodtak egymástól. Milyen volt a közös indítatás jelentősége, mennyire volt erőteljes a családi forrás, fel-lelhető-e kihatása később, a több irányba elkanyarodó életművekben? Gondolom, ezt a kérdést tehetta fel az 1968-as *Ferenczy család* kiállítás nézője magában, amikor egyesítve láthatta az olyannyira másfajta, de mégis sokban hasonlatos egyéniségek munkáit, azét az öt emberét (mert a Budavári Palotában *Ferenczy Károlyné* néhány munkája is szerepelt), akiről tudta, hogy a szoros vérégi és érzelmi kapcsolat mellett az egymás iránti gondoskodás szálai is összefűzték őket.

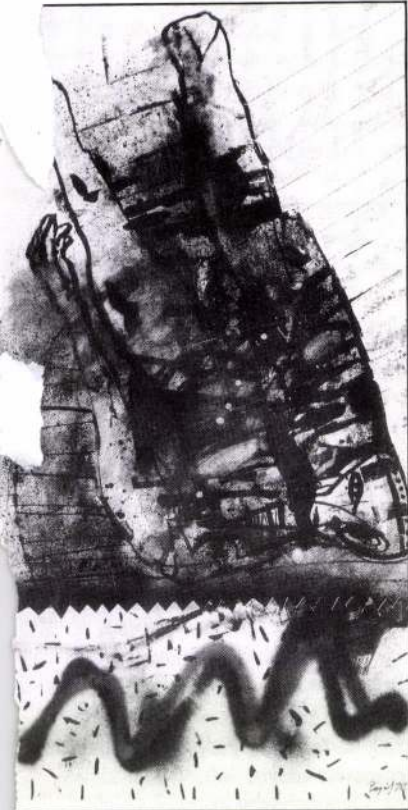
Ritka jelenség – írta *Révész Béla* az 1916-os bemutató előszavában – az örökölt tehetség, és *Genthon István* ugyanezt a gondolatot vetette fel bevezetőjében, melyet most a szentendrei kiállítás katalógusa újra közöl. *Genthon* nem tért ki a családtagok egymást alakító kisugárzására, halálakor magával vitte mindazt, amit közvetlenül Valér, Béni és Noémi elbeszéléseiből tudhatott kibontakozásuk éveiről. A 68-as kiállítás nem a családtagok művészetének összehasonlítását, közös jellemzők és eltéréseik hangsúlyozását tűzte ki céljával, hanem életművük lenyűgöző erejét, változatosságát, szépségét egyen-

ként mutatta föl. Annak a jelenségnek kivételességét – hogy visszatérjünk *Révész Béla* és *Genthon* gondolatához –, hogy ilyen markáns tehetségek születtek egy családi fészekben és indultak onnan útnak. Ennek a gazdag anyagnak – mindenki úgy érezte – legalább részben állandóan láthatónak kell lennie.

Úgy látszott, hogy *Szentendrén* a *Ferenczy Károly* nevét viselő múzeum, nem messze a helytől, ahol a festő valaha élt és ahol az ikrek születtek, ideális otthona lehet egy később kialakuló gyűjteménynek. A barokk épülethez egy hátsó új szárnyat építettek, és 1972-ben – egyelőre a Nemzeti Galéria anyagából – megnyílt itt a *Ferenczy család* kiállítása. *Ferenczy Béni* 1973-ban engedte át a szobrász hagyatékát, ez lett a gyűjtemény alapja. Noha a hagyaték tartalmazta *Ferenczy Károly*, *Valér* és *Noémi* néhány művét, világos volt, hogy a kiállítás rendezőinek – még a legsikeresebb gyarapítási lehetőségek után is – nagy arányeltolódást kell majd egyensúlyba hozniuk, hiszen *Ferenczy Béni* java művei, sok előrangú munkája került ide, míg *Károly* és *Noémi* hasonló alkotásai ekkor már jó ideje a Nemzeti Galéria, illetve az Iparművészeti Múzeum tulajdonában voltak, és egyetlen múzeum sem engedi át szívesen hosszú kölcsönzésre a saját állandó kiállításán szereplő legjobb darabjait.

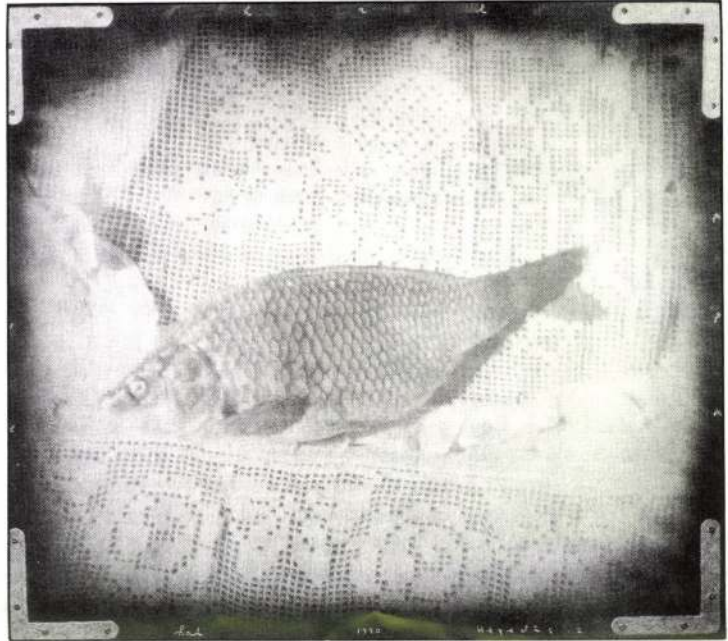
A *Ferenczy Múzeumban* 1974-ben berendezett állandó kiállítás lényegében az 1968-as nagyszabású és sikeres bemutató felfogását vette át „kicsiben”; egyenként mutatta be a művészeket, valamiképp „izelítőt” adva életművük főbb szakaszaiból. *Valér* és *Fialka Olga* nem emelhető *Károly*, *Béni* és *Noémi* rangjára, ugyanakkor *Noémi* gobelinjeiből és terveiből sokkal szerényebb együttes állt össze, így az anyag sajátos arányeltolódása eléggé érezhető maradt, a Nemzeti Galériából kölcsönzött darabok ellenére is. *Károly*, de főként *Béni* figurája tisztábban rajzolódott ki a nekik szentelt termekben. *Noémi* művei *Béni* szobraival egy helyiségben kerültek bemutatásra, *Fialka Olga* és *Ferenczy Valér* pedig a folyosón kapott helyet.

A rendezéskor szem előtt kellett tartani talán *Szentendre* turisztikai szerepét is, azt, hogy a kiállításnak igen nagy közönség igényeit kell majd kielégítenie. Az azóta eltelt tizennyolc évben a *Ferenczy Múzeum* tekintélyes gyarapodásról számolhatott be (csupán a kataló-

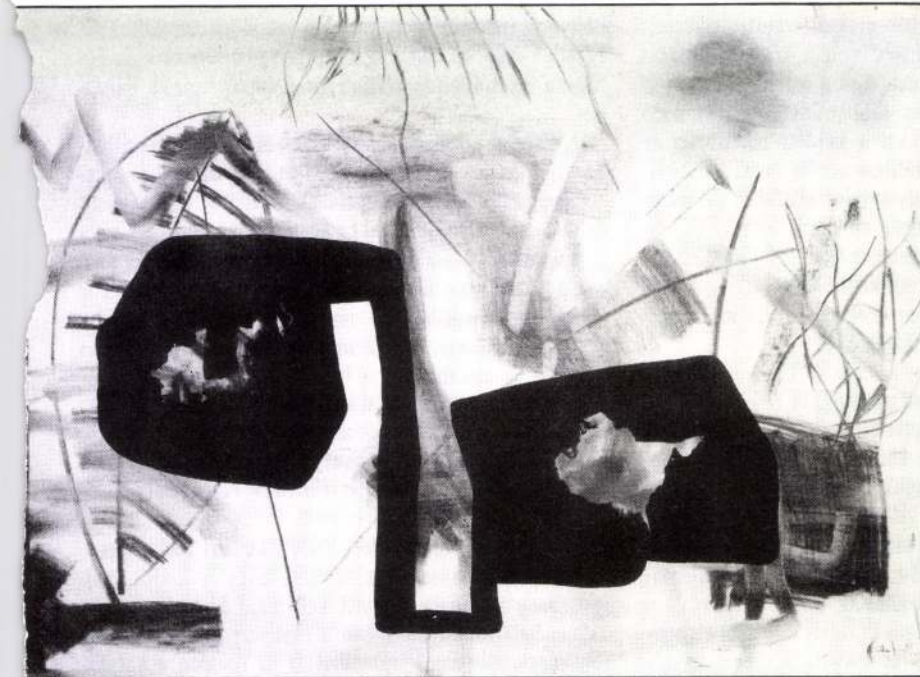
Püspöky István: Etüd 90,
1990, tus, ecolin,
129×70 cm

Hegedüs 2 László: Hal,
1990, vegyes technika,
50×60 cm

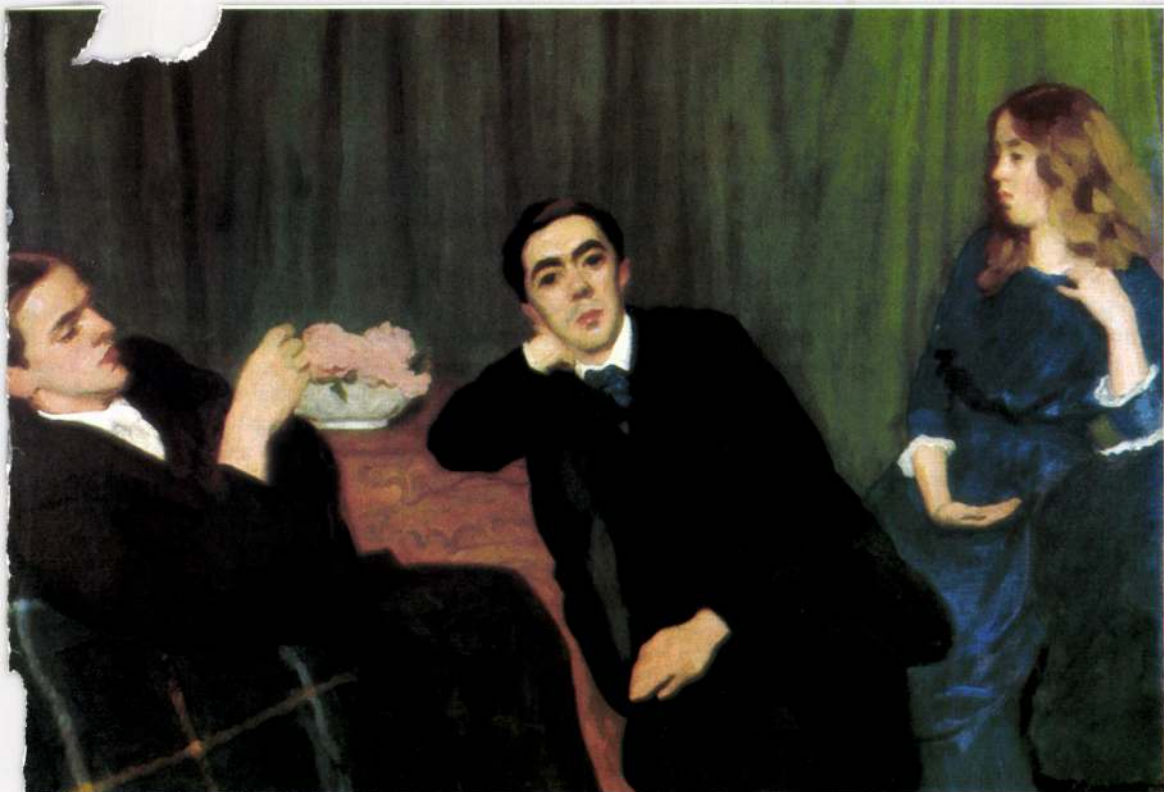

E néhány felvillantott munka is jelzi, hogy sok színvonalas alkotás található a tárlaton, csak fel kell őket fedezni a középszerűek között. Bátran

állíthatjuk tehát, hogy az idén is figyelmet érdemlő esemény a kitűnő grafikusok munkáit is felvillantató Salgótarjáni Rajzbiennálé.

Szirtes János: Vágy,
1990, szén, tempera,
papír, 50×70 cm

Ferenczy Károly: Hármas arckép (Testvérek)/Triple portrait (Brothers), 1911, olaj, vászon, 77×104 cm

gus mintegy félszáz új szerzeményt tüntet föl, közöttük fontos és értékes darabokat), az épület azonban tanújelét adta annak, hogy tekintélyes számú látogatót fogadott és igen csekély fenntartási költséggel rendelkezett. Az állandó kiállítás azért is keltett vegyes érzéseket, mert az új hátsó szárny helyiségei nem voltak alkalmasak kiállítóteremnek. Az alsó szinten a hosszú üvegfal miatt a szobrok sziluettként látszottak az ellenfényben, a felső szinten a műtárgyak tetővilágítás helyett oldalfényt kaptak a sután elhelyezett ablakokból és erkélyajtókból, melyek ráadásul jócskán csökkentették az értékes kiállítási falfelületet: a sűrű oszlopsor fent is, lent is gátolta a szobrok megfelelő szétosztását a térben, a kényelmetlen lépcsők és keskeny átjárók pedig a közönség zavartalan előrehaladását.

Amikor elérkezett Ferenczy Béni és Noémi születésének százéves évfordulója, az a nap tehát, amikor az úgynevezett utókornak illik megmutatnia, mit kezdett a ráhagyott értékes örökséggel, a Ferenczy Múzeum ebből az alkalomból nem rendezhetett időszaki kiállítást, hanem az elhasználódott belső tér és az állandó kiállítás felújításával ünnepelte meg az évfordulót. Természetes várakozással figyeltük tehát, milyen új szemponttal gyarapítja eddigi ismereteinket.

Az új kiállítás rendezője, *Mazányi Judit*, úgy döntött, hogy nem bontja meg a korábbi elképzelést. Némileg módosította a kiállított művek listáját és elhelyezését. Itt is legelőször *Fialka Olga* festményei és Ferenczy Károly kisebb méretű képei láthatók. Ezután a barokk épület három termében, időbeli sorrendben, Ferenczy

Károly főbb festői korszakából következnek – természetesen nem a főművek, hanem – igen szép, másodvonalbeli alkotások, tanulmányok, vázlatok. Szerepel többek között a *Királyok hódolása* (1895), ez az érdekes müncheni darab; a Szentendrén festett és még francia hatásról tanúskodó *Kertészfiú* (1891) és a *Lányok virágokat gondoznak* (1889), ahol a háttérben, a sűrű Duna-parti tájban derengő háztetők stílusosan és meghittent felelgetnek az ablakból látható hasonmásaiknak; vagy a *Patak* (1907), melyen Ferenczy Károly gazdagon áradó festőisége oly kiforrottan mutatkozik meg. A *Tyúketetés* (1895), a *Bimbi* (1894) és a *Lovagló gyermekek* (1905) indítják meg a családi vonatkozású munkák együttesét, majd a Béniről festett 1906-os emlékezetes portré folytatja a sort. Viszont az 1912-es *Szakállas Béni*, illetve az 1911-es *Hármas arckép* a folyosóra került, csatlakozva Valér *Korai önarcképéhez* (1900 k.), Noémiről, illetve édesanyjáról festett portréihoz (1906 k., 1920–30 k.), és Béni 1918-as terrakotta *Önarcképéhez*. Így itt a rokoni kapcsolat erős hangsúlyt kapott a művészi mellett, melyet Valér – apja festményeivel akár össze is téveszthető – korai képei dokumentálnak (*Csendélet csészével*).

Tudjuk, hogy pályakezdése elején a három testvér rövidebb-hosszabb ideig Ferenczy Károly közelében dolgozott, részben Nagybányán, a nyári idény hónapjaiban, részben pedig Pesten, ahol az ikreknek is a Lendvay utcában lett műtermük. A tízes évek külföldi tanulmányutakkal kezdődtek, amikor is – hogy csak a fontosabbakat említsük – Béni *Bourdelle*-nél, majd *Archipenko* műtermében, Valér még korábban a Colorossi akadémián,

Noémi a párizsi Manufacture des Gobelins-ben szerzett tapasztalataikat elhozták Budapestre, és a még távolabbi Nagybányára, hogy az, ami a század elején Párizsban vagy Münchenben természetesen hatott, valahogy belesziszolódjon a helyi közegbe. Valér könyve, Ferenczy Károlynak a múzeum adattárában őrzött levelei szerint az apának volt bőven szerepe ebben a csiszoló munkában. De az erről tanuskodó tematikai és stilisztikai párhuzam a családtagok munkái között nem domborodik ki eléggé; talán jobban hangsúlyozható lett volna, ha ebből a korszakból bővebb válogatásra nyílik lehetőség, vagy ha egymás mellé kerülnek például Ferenczy Károly *Artistapár* (1912) vagy *Birkózók* (1912) című képei és Ferenczy Béni *Táncos* (1916) vagy *Szent György* (1913) című szobrai. (Ez utóbbi Ferenczy Béni első bronza, és – fájdalom – egy ideje csonka; a szobor kompozíciójához oly lényeges kard hiányzik; talány, hogy a felújított kiállítás alkalmából miért nem pótolták.)

Ferenczy Károly szellemi, művészi befolyása nemcsak Valért érintette, hanem Bénit és – amennyiben a vonal és a ritmus dekoratív szerepét hangsúlyozó ábrázolásait tekintjük – talán Noémit is. Károly halála után, a tízes évek vége változást hozott, persze elsősorban az ikrek számára, hiszen Valér festői fellángolása már korábban elhalványult. Béni néhány klasszicizáló szobor után nagy, egységes formákból kialakított műveket faragott (*Női akt*, *Sirató nő*, 1919); szándékos egyszerűségük rokon Noémi felfogásával: gobelinjei az ember és a természet együttélésének, egymásra utaltságának a jelképei (*Növérék*, 1921, *Pihenők*, 1922, *Korhadat fa*, 1923–24). Noémit a lét alaptémái érdeklik, Béni faragásai is az egyszerű, természetközeli, tiszta élet, az emberi lét primitív korának dicséretei (itt a kiállításon: *Női akt*, 1922–23). Béni életének színtere ekkor egy ideig Bécs és Berlin, Noémié Nagybánya, ahol a két testvér nyaranta találkozott. Noha mindkettőjük stílusa változott, az 1925-ös nemzeti szalonbeli kiállítás utáni alkotásokban is nem egy hasonlatosság fedezhető föl a frontális, egy tömbben elképzelt, masszívan tagolt szobrok (*Anya gyermekével*, 1926, *Álló lány*, 1927) és Noémi hasonlóképpen egyszerű testtartású, masszív emberi figurái között (*Ébresztés*, 1926).

Az ikrek pályája a harmincas években tért el úgy egymástól, hogy erőltetett volna analógiákat keresni az érzékenyen mintázott, a térben bonyolult kompozícióban elhelyezett bronzok és Noémi munkaábrázolásai között. Bénit a női alak, a páros figurák és a portré, Noémit egy újfajta szimbolika kialakítása foglalkoztatta. Éppen azok a munkák különböznek stílusban, felfogásban, témában a leginkább egymástól, amelyek részben a korábbi rendezési koncepció követése, részben az épület adottságai miatt most is egy teremben vannak: az új szárny emeleti részében. Itt lazává vált a kronológia fonala: Noémi szövött kárpitjaiból, nagyméretű, színes karton-

jaiból és előkészítő vázlataiból a múzeumnak sikerült elegendőt összegyűjtenie ahhoz, hogy a saját anyagát néhány kölcsönzött munkával kiegészítve bemutathassa a művész érett korszakának és a háború utáni éveknél az alkotásait, melyeken már nem a vonal, hanem a színtónusok nagy változatossága dominál. Ferenczy Béni műveiből gazdagabban lehetett válogatni. Mind Béni, mind Noémi szívesen és gyakran visszatért bizonyos kedvelt témáihoz, motívumaihoz, évekként később is, olyannyira, hogy erre a jelenségre akár önálló kiállítást is lehetett volna építeni. A szentendrei múzeum rendezője Ferenczy Béni életművének felvázolása közben azokat a műveket választotta ki, amelyekben a visszatérő motívumokat bemutathatja. Az időrendi és méret szerinti csoportosítás mellett egy harmadik: a tematikai és kompozicionális összefüggések is érvényesülnek. Sajnos arra már nem volt módja, hogy a vázlatokban, tanulmányokban, érmékben, a szobrokhoz vagy a szobrokról készített rajzokban megismételt variációk között a lényegi különbséget vagy összefüggést feltárja, hiszen az egymáshoz kapcsolódó darabok gyakran egymástól távol vannak kiállítva. Mégis, a tematikus megközelítés szellemes kapaszkodót ad a látogatónak, és igen jól sikerült például a *Játszó fiúk* (1947) és a vele rokon motívumok csoportosítása. Viszont *A kis alpinista* 1928-as előtanulmánya, valamint a szobor 1973-as utánöntése között túl nagy a stilisztikai távolság ahhoz, hogy a két mű egymás mellett, minden magyarázat nélkül beilleszthető legyen az alkotói folyamatba. Az űrt talán át lehetett volna hidalni az 1953-as kispasztika közbeiktatásával (Kiscelli Múzeum). Ugyanakkor a katalógus – noha elég sok adatot közöl – feltűntethette volna még azt, hogy bizonyos szobrok „utánöntése” melyik példányról történt, vagy azt, hogy van olyan szobor, amely eredetileg fából készült (a *Gyermek Herculesnek* nevezett álló kisfiú), és az itt látható bronzpéldány ennek az „utánöntése”, még ha a művész felügyelete alatti is. Csakúgy nem tér ki a katalógus Noémi munkamódszerére, erről csak fél mondat esik, holott ez egyedülálló volt, és nem csupán azért, mert maga szötte gobelinjeit. Munkamódszere művészi felfogásából származott, magyarázatot ad festmény igényű, nagyméretű színes kartonjai létrehozására, és egyben ráirányítja a figyelmet a technika fontosságára a Ferenczy családban. Mindhárom testvér Ferenczy Károly nyomában járt, amikor a technikai kérdéseket különösen lényegesnek tartva a művészet mesterségbeli részét az alkotás szerves részének tekintette.

A kiállítás lazává való fonala az új épületszárny alsó szintjén, a kizárólag Ferenczy Béniéinek szentelt teremben fonódik szorosabbra. Amire eddig nem volt mód, itt láthatjuk együtt a főbb motívumok más és más kompozíciós megoldásait. Jól áttekinthető az ülő nő, az álló figura, a páros kompozíció, a kuporgó több változata. Az időbeliséget is tiszteletben tartó elrendezésben a páru-

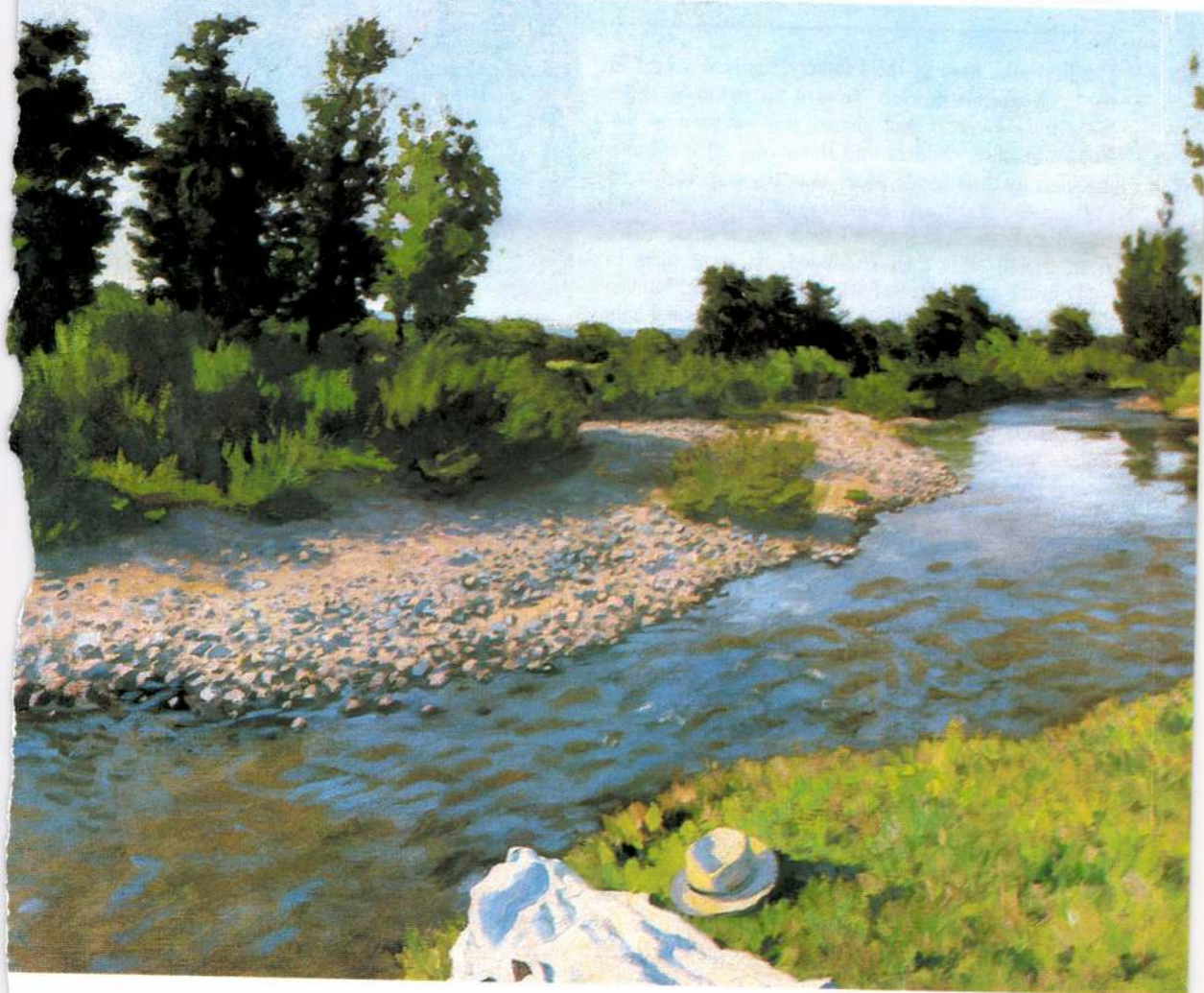

zamok és ellentétek jól kidomborodnak. A terem belső berendezését előnyére alakították át: az ablak melletti kisebb vitrinekben és tárlókban kaptak helyet az érmek. Az érmézést Ferenczy Béni emelte nagy, klasszikus művelőinek művészi színvonalára; sok rajza önálló alkotás. A kispasztika, az érem és a rajz: három olyan terület, mely egyenrangú volt Ferenczy Béni tevékenységében.

Leszámítva néhány korai munkáját, Ferenczy Béni működésének utolsó három évtizedét foglalja magába ez a terem: a harmincas évek végétől a hatvanas évek végéig. A korlátozó külső körülmények ellenére – mert sem Moszkva 1931 és 1935 között, sem Bécs az Anschluss előtt, sem Budapest az ötvenes években nem volt eszményi hely az alkotó ember számára – Ferenczy Béni ki tudta teljesíteni szobrászatát a kispasztikában, mindig maga mellett tudva kortársai legjobbjainak ösztönző intellektuális körét.

A múzeum három kiemelkedő egyéniséggel, három

életműben ad képet a Ferenczy család művészetéről; értékelésükben Genthon István feldolgozásának szempontjait követi. Tevékenységük nyolcvan évet fog át, művészi kihatásuk ennél jóval többet: Károly, Béni és Noémi iskolaalapítók voltak; közvetlenül mint tanárok, közvetve művészetük szellemiségével, amely nemcsak több nemzedék tudatába épült be, hanem a XIX. század végének és a XX. század első felének egész magyar művészetébe. Ebben a szellemiségben a kor lényeges eszmeáramlatai kaptak helyet: Ferenczy Károly müncheni és nagybányai képein a pantheizmus; Ferenczy Béni és Noémi természetközeli művészete a civilizációtól távoli életben találta meg az erkölcsi tisztaságot. Ennek a tisztaságnak a keresése vezette őket a baloldali mozgalmakhoz a tizes évek végén. A szellem erejébe és fensőbbségébe vetett hitük mentette át őket legnehezebb időszakokban. De e három alkotó tevékenysége a térben sem kisebb kiterjedésű. Bécs és Nagybánya: a magyar szabadtéri festészet

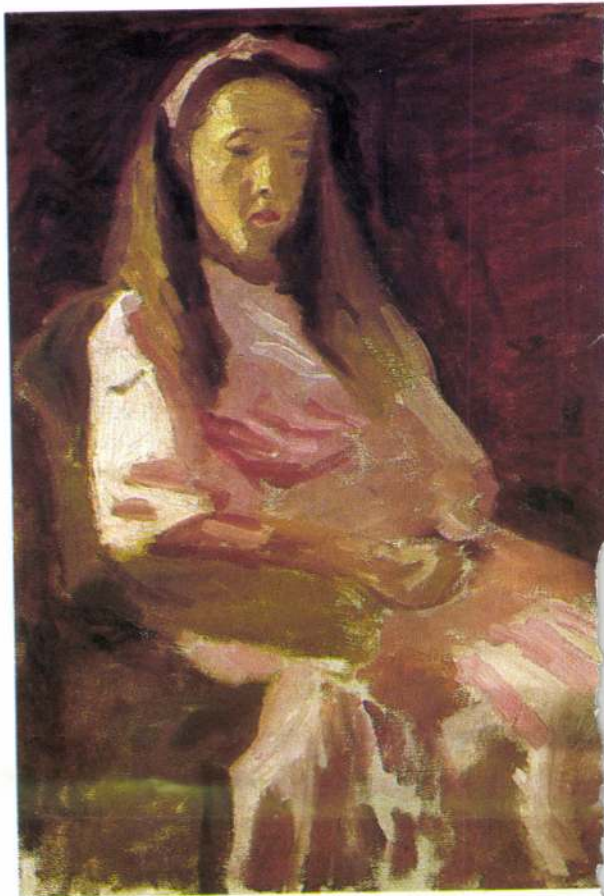

Ferenczy Károly: Patak/Brook, 1907, olaj, vászon, 132,5×169,5 cm

szülőotthona, amely úgy hozzátartozik a magyar festészethez, mint Argenteuil vagy Normandia a franciához, Párizs és az avantgárd, Berlin és végül Budapest: ezek a városok a földrajzi távolság és a sokórás vonatút ellenére is egymás szomszédságában voltak, nemcsak a Ferenczyek, hanem egész nemzedékük számára az első világháború előtt. A Ferenczy család azután sem vett tudomást a határokról, nem ismerték sem a nyelvi, sem a politikai, sem a szellemi korlátokat. Művészetük nagysága abban van, hogy szabadok voltak, és valóság volt nekik az európai kultúra és művészet egysége.

NEW EXHIBITION OF THE FERENCZY FAMILY IN SZENTENDRE

The first exhibition of the Ferenczy family was held in the Ernst-museum in 1916. Toward the end of his short life *Károly Ferenczy* had chosen this occasion to introduce his three children into Hungarian art as if holding them by their hands. More than ten years earlier he had enrolled Valér and then Béni to the art school of Nagybánya, and had involved them in the circle of his artist friends since their childhood, had sent them to study in the academies and art schools of Rome, Munich and Paris: he did everything to pave their way and help their artistic careers. Beyond their own talents their becoming artists—painter, sculptor and gobelin-weaver—was the work of their father—a creation as much as his own paintings—and of his wife who, according to Valér, “had been the source of art in the family”. The second joint presentation of the family in 1918 was also the exhibition of the estate of *Károly Ferenczy*, hence its composition was different from the first, here the accent was on his own works, and his three children accompanied him with a few sculptures, paintings and two tapestries and drawings. After their father’s death the fates of Valér, Béni and Noémi took different turns in different countries, with ups and downs; they drifted apart. What was the significance of their common start, how strong was family influence? Can its impact be felt later, in their diversified oeuvres? This must have been the question posed by those who went to see the Ferenczy exhibition in 1968, and looked at the works of those strongly dissimilar personalities showing many similarities, the works of five people (in the Buda Castle they showed also some works of *Mrs. Károly Ferenczy*) of whom the public knew that apart from close ties of blood and emotional relationships they were also linked by their concern for each other.

Ferenczy Valér: Noémi rózsaszínbén (Vázlat)/Noémi in pink (Study), 1906 k., olaj, vászon, 81×59,3 cm

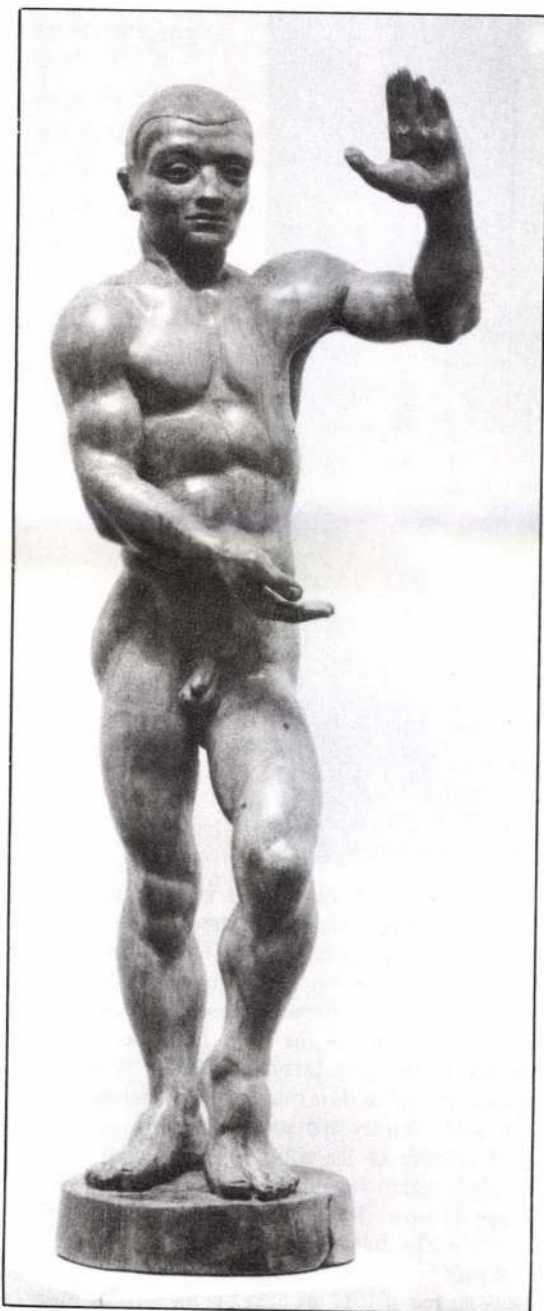
It seemed that the museum in Szentendre bearing the name of *Károly Ferenczy* not far from the place where he had once lived and where the twins had been born, could be the ideal home for a later collection. A new back wing was added to the Baroque building, and the exhibition of the Ferenczy family opened in 1972—for the time being the material had come from the National Gallery. The wife of Béni Ferenczy made over the sculptor’s estate in 1973, and this became the basis of the collection. Although the estate contained also a few works of *Károly Ferenczy*, Valér and Noémi, it was clear that the organisers of the exhibition would have to counterbalance major disproportions even with the best possibilities of acquiring works, since many of the finest works of Béni were available while similar productions of *Károly* and Noémi had been for many years in the possession of the National Gallery, resp. the Museum of Applied Arts, and no museum likes to lend the best pieces of their own permanent exhibitions for a long time.

The permanent exhibition organised in the Ferenczy

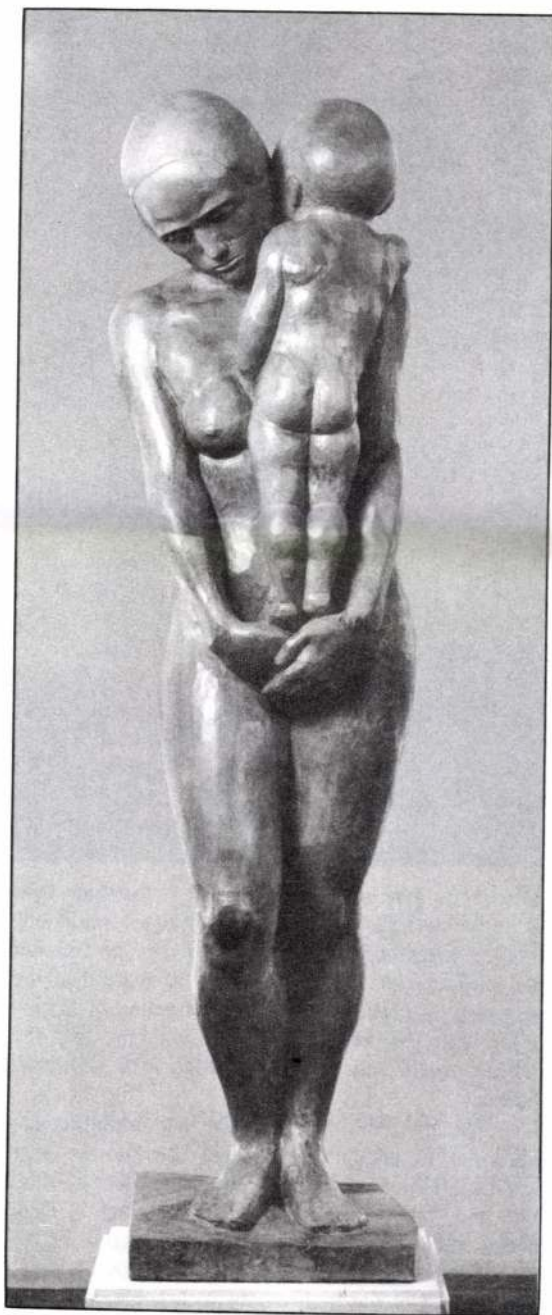
Museum in 1974 took over more or less the concept of the monumental and successful show of 1968 on a small scale, presenting the artists one by one, offering "tokens" of the main periods of their career. Valér and *Olga Fialka* could never be mentioned in a class with Károly, Béni and Noémi; what the ensemble arranged from Noémi's tapestries and designs was rather modest; so this disproportion of the material could be felt all

along despite the works borrowed from the National Gallery. One could get a clearer vision of Károly, and especially Béni, in the halls devoted to them. Noémi's works were exhibited in the hall together with Béni's sculptures while the paintings of *Olga Fialka* and *Valér Ferenczy* were hung in the corridor.

On the hundredth birthday of Béni and Noémi Ferenczy, the day on which it is good form for so-called

Ferenczy Béni: Táncos/Dancer, 1916, hársta, 95 cm

Anya gyermekével/Mother with child, 1926, fa, 135 cm

Ferenczy Noémi: Nővérek/
Sisters, 1921, karton
gouache, 212×154 cm

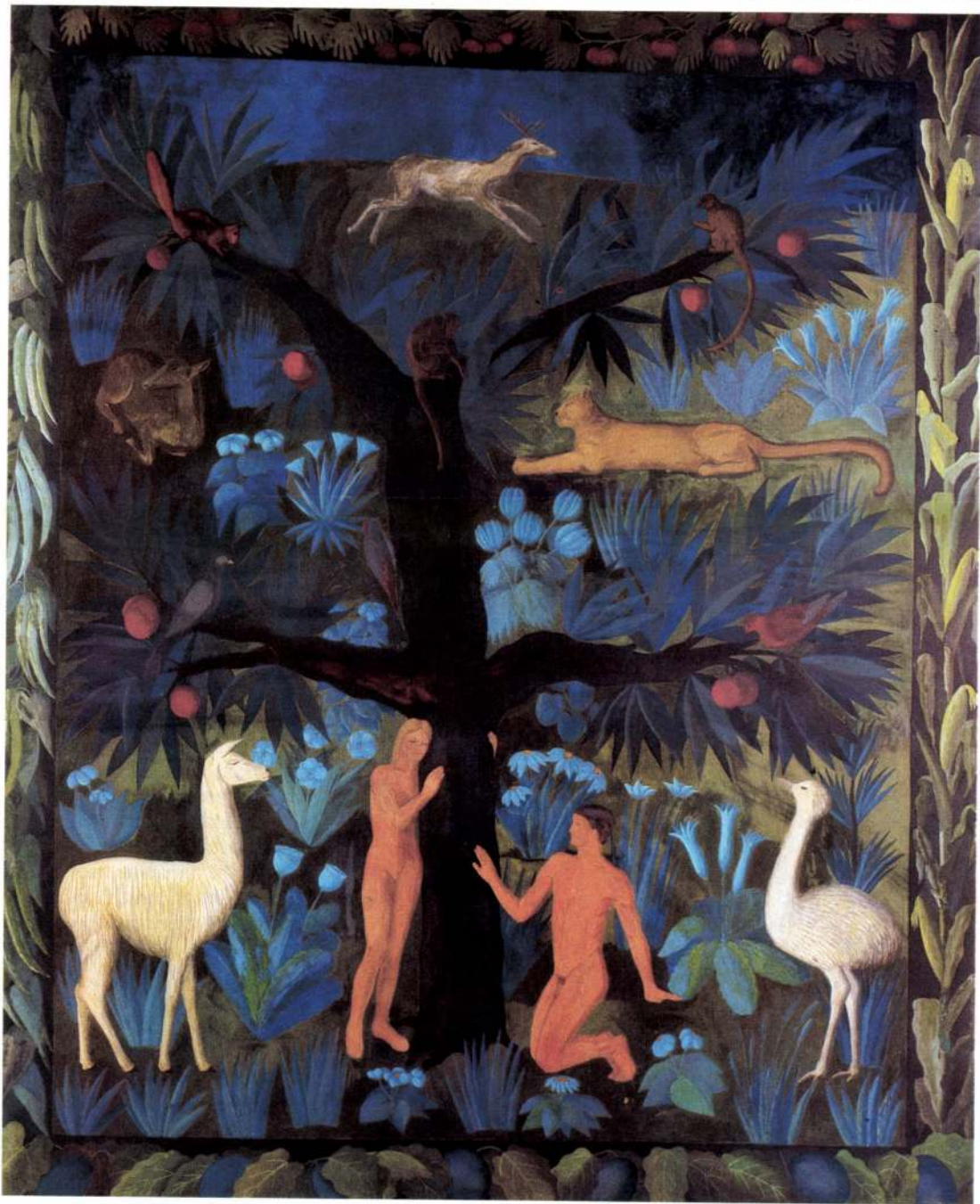
posterity to give an account of what it has done with the valuable legacy, the Ferenczy Museum could not think of arranging a periodical show for the occasion but celebrated the anniversary with the renewal of the permanent exhibition and the reconstruction of the interior space. So we expected quite naturally that the museum would enrich our knowledge with some new viewpoint.

Judit Mazányi, who organized the new exhibition decided not to disrupt the original concept, she only modified the list and placing of the exhibits a little. Here too, the visitor sees first the paintings of Olga Fialka and some small-sized pictures of Károly Ferenczy. Then, in the three halls of the baroque building, follow works of Károly Ferenczy in chronological order

—naturally not his chief works but very fine second-line productions, studies and sketches. There is that interesting work made in Munich, *Adoration of the Magi* (1895), the *Garden Boy* (1891) painted in Szentendre, showing the signs of French influence, and *Girls tending flowers* (1889) where the roofs of houses appearing vaguely in the grey Danube landscape in the background respond to their counterparts seen from the window with intimacy and style. The *Brook* (1907) is a good example of the nature, rich pictorial verve of Károly Ferenczy. *Hen-feeding* (1895), *Bimbi* (1894) and *Riding children* (1906) start the ensemble of family-related works, followed by the memorable portrait of Béni painted in 1906. The *Bearded Béni* (1912), and the *Triple portrait* of 1911 are placed in the corridor together

with Valér's *Early self-portrait* (appr. 1900) and the portraits of Noémi and her mother (appr. 1906, resp. 1920–30). Béni's terracotta *Self-portrait* from 1918 is also here. So the family relationship is strongly marked together with the artistic connection: the best proofs are Valér's early pictures which could be easily taken for his father's paintings. (*Still-life with cup*).

Károly Ferenczy's intellectual and artistic influence did not only affect Valér but also Béni—and, if we consider their works stressing the decorative role of line and rhythm—also Noémi. After Károly's death the end of the 1910's brought changes, especially for the twins; Valér's passion for painting had cooled down earlier. After a few classicistic sculptures Béni started to carve

Ferenczy Noémi: Ádám és Éva/Adam and Eve, 1910-es évek második fele, karton, gouache, 88×15,3 cm

Exhibition

works shaped of large, unified forms (*Female nude*, *Mourning woman*, 1919); their deliberate simplicity related to Noémi's concept whose gobelins were the symbols of the coexistence and interdependence of man and nature; (*Sisters*, 1921, *Resting*, 1922, *Mouldy tree*, 1923–24). Noémi preoccupied herself with the basic themes of existence and Béni's carved sculptures of the time glorified also simple, pure life close to nature, the primitive eras of human existence. (Here at the exhibition: *Female nude*, 1922–23.) For a time Béni lived in Vienna and Berlin, while Noémi stayed in Nagybánya, where the two met during the summers. Although their styles changed, their works produced after the exhibition in the National Salon in 1925 showed many similarities: Béni's frontal, massively articulated sculptures conceived in a single block (*Mother with child*, 1926, *Stan-*

ding girl, 1927) and Noémi's massive human figures with their simple poses (*Wakening*, 1926) certainly resemble each other.

In the 1930s their careers diverged so that it would be artificial to seek analogies between Béni's sensitively shaped bronze compositions with their complicated placing in space, and Noémi's representations of human activity. Béni concerned himself with female figures, two-figure groups and portraits, Noémi with a new type of symbolism. Most different in concept, style and theme are probably the works which are still in the same hall together partly because of the former concept of arrangement and partly because of the building's nature: they are in the upper level of the new wing. Here chronology is not strict any more: the museum managed to collect enough woven tapestries, large coloured cardboards and preliminary sketches from Noémi's works so that, completing this material with a few borrowed ones, the exhibition presents the works of her mature period and the post-war years where the dominant feature is not the line but the great variety of colour keys. There is a richer selection of Béni's works here: both he and Noémi liked to return to some favourite themes and motifs even after several years so much so that these works could have been devoted a whole separate exhibition.

The curator of the new Szentendre exhibition, when attempting a survey of Béni Ferenczy's life work, made the recurrence of motifs the basic principle of selection. Beside their grouping according to chronology and size a third aspect, thematic and compositional contexts were also considered. Unfortunately there was no opportunity to reveal the essential differences or connections between the variations repeated in sketches, studies, medals, and drawings of sculptures since these pieces linked to each other are often exhibited in distant places. Yet this thematic approach offers an ingenious grasp to visitors; the grouping of the *Playing boy* (1947) and its related motifs is excellent. On the other hand the stylistic distance between the preparatory study of *The Little Alpinist* (1928) and its subsequent casting in 1973 is too big for fitting

Ferenczy Noémi: Korhadat fa (Fehér ember baltával, Favágó nő)/
Mouldy tree (White man with axe, Wood-cutter woman) szövött kárpit, 93×64,5 cm

Ferenczy Noémi: Ébresztés/Awakening, 1926–27, karton, gouache, 84×96,5 cm (fotók Tahin Gyula)

the two works one beside another into the creative process without any explanation. Maybe the gap could have been bridged with the small sculpture version of 1953 owned by the Kiscelli Museum.

The loose thread of the exhibition gains firmness in the hall devoted exclusively to Béni on the lower level of the new wing. Here we can see together for the first time the different compositional solutions of his main motifs. We get a clear survey of the different versions of the sitting woman, the standing figure, the two figure groups, the crouching figure. In this arrangement, where chronology is also respected the parallels and contrasts appear sharply. Béni Ferenczy had raised medalling to the artistic level of the great classic medallists and many of his drawings also are autonomous creations. Small sculpture, medalling and drawing were of equal rank in Béni's activity.

This hall contains his works of the last thirty years of his activity minus a few early ones, from the late 1930s to the late 1960s. Despite many limiting factors—neither Moscow between 1931 and 1935, nor Vienna before the Anschluss, nor Budapest in the 1950s were ideal places for a creative

artist—Béni Ferenczy managed to unfold his sculpture in small-size works, surrounded by the intellectual encouragement of his best contemporaries.

The quest for this purity had led them to the left-wing movements in the late 1910s; their faith in the power and superiority of the spirit saved them in their hardest times. Their activity extended also to many places. Vienna, Nagybánya the birthplace of Hungarian plein air painting which belongs to Hungarian art history as Argenteuil or Normandy to the French; Paris and the avantgarde; Berlin and finally Budapest. All these cities, despite their distance and the need to travel for many hours were in each other's vicinity not only for the Ferenczy's but for their whole generation prior to world war I. The Ferenczys did not acknowledge frontiers even after the war: linguistic, political or intellectual barriers were unknown to them. They were free, and the unity of European culture and art was reality to them: in this lay the peculiar greatness of their art.

Mária Illyés
Translated by Éva Polgár

MÁTYÁS-KORI KÓDEXFESTÉSZET KÉT BUDAPESTI KIÁLLÍTÁSON

WEHLI TÜNDE

Magyarország múzeumainak többsége kiállítással emlékezett meg Mátyás király halálának ötszázadik évfordulójáról. Ezek közül az Országos Széchényi Könyvtár *Bibliotheca Corviniana* és a Budapesti Történeti Múzeum *Matthias Rex* című kiállításai voltak a legrepresentatívabbak. A két kiállítás kodikológiai s ezen belül könyvfestészeti szempontból is szerencsésen kapcsolódott egymáshoz. A Széchényi Könyvtárban ugyanis azokból a kódexekből láthattunk minden eddiginél gazdagabb válogatást, amelyek Mátyás királynak a maga korában is híres könyvtárából fennmaradtak (köztük több újabban felfedezett, illetve nehezen hozzáférhető korvínát), a Történeti Múzeumban pedig – az előbbiektől kiegészítésképpen – azokat a hazai és külföldi készítésű kódexeket és armálisokat, amelyek a korszak történeti viszonyait, szellemi és kulturális életét reprezentálják.

A rendkívül gazdag anyagból csupán két témakörrel foglalkozunk bővebben.

Az egyik a *Bibliotheca Corviniana* fogalmának értelmezése. E könyvtárba azokat a kódexeket és őnyomtatványokat soroljuk, amelyek megfelelnek a korvina kritériumainak. Ezek: possessorbejegyzés (a tulajdonos nevének bejegyzése), címer, kötés, könyvtári jelzet, a korvina-könyvtárban való használatra utaló bejegyzés. Ha ezek közül legalább egy feltételnek megfelel egy kódex, akkor korvínának tekinthető. Célszerű lett volna az e kritériumoknak meg nem felelő korabeli kódexeket az igazi korvínáktól elkülönítve – nem pedig a könyvek tartalmára épülő tematikus csoportokban összekeverve – bemutatni.

Nem tartoznak tehát a szorosabb értelemben vett korvínák közé:

a) A Vencel király könyvtárából származó, Zsigmond királytól örökölt, a Sassetti-gyűjteményből vásárolt vagy a magyar humanista főpapok könyvtárából elkobzott kódexek.

b) Azok a kódexek, amelyeket eredetileg a *Bibliotheca Corviniana*-ba szántak ugyan, de csak Mátyás halála után készültek el, s így máshová kerültek. Ide tartoznak azok a művek, amelyeket már a Mediciek (X. Leó pápa) festettek ki vagy fejeztek be, s útjuk a

Marlianus, *Epithalamium*. Mátyás király portréja.
Volterra, *Biblioteca Guarnacci*. Cod. lat. 5518. IV. 49. 3.7. f. 5r.

Laurenzianába vezetett. Kiemelt hely illethette volna meg azokat a kódexeket, amelyeket utóbb II. Ulászló király címerével láttak el. Ebből a csoportból a Történeti Múzeum kiállításán mutattak be néhány kötetet, ahol is a századvég representatív liturgikus emlékein keresztül a budai könyvfestőműhely virágkorának majd hanyatlásának lehettünk tanúi, s egyben képet kaptunk a kor hazai könyvkészítőinek, bibliofiljeinek az egyes műfajok iránti érdeklődéséről, könyvfestészeti orientációjáról is (leginkább representatív liturgikus könyveket festetnek, míg az oktatás, a tudomány és a közelet a kevésbé költséges s egyben a jövőt jelentő nyomdászat felé fordul). E körbe vonható többek között *Ransanus* történeti munkája. A művet szerzője – *Berkovits Ilona* elfogadható fejtegetése szerint – Mátyásnak és Beatrixnak szánta, de Mátyás halála után magánál tartotta. *Ransanus* örököse, *Frater Johannes A... Siculus Pannonita* hozta később Itáliából Magyarországra, ő láttatta el a Bakócz Tamásnak szóló ajánlással és dedikációs képpel, címerekkel. Ennek a csoportnak kiemelkedő darabja ifj. Vitéz János *Pontifikáléja*, me-

NÁDAS PÉTER

Galgóczi brutális hazája

Galgóczi Erzsébet: FOGÓDZÓ NÉLKÜL

SZÁZADVÉG

AKÁR SZERETTE a szerző könyveit, akár utálta, nagy meglepetés érheti a gyanútlan olvasót, aki most kezébe veszi *Galgóczi Erzsébet* válogatott írásainak új gyűjteményét. Jómagam nem először, hanem harmadszor, negyedszer olvasom ezeket az írásokat. Az ötvenes évek vége és a hetvenes évek közepe között születtek, megjelentek folyóiratokban, antológiák becses darabjai lettek, megjelentek gyűjteményes kötetekben is, némelyik többször, közel sem méltatlanul. *Cogito, Könel keményebb, Közel a kés, Mí-nusz, Mama öltözik* – ezek mind ismerős, nevezetes címek. Galgóczi csaknem tíz éve halott. A szövegeken természetesen senki nem változtatott. S az idő, amely azóta oly sok mindent árt és át-szabott, nemhogy nem kezdte ki, hanem egyenesen megerősítette, áldását adta ezekre a mondatokra; hitelesítette az igazságukat. Ami elég nagy szó. Mert elhunatatlannak ezek a mondatok, de nem szép mondatok. Ügyetlen mondatok, idomatlan mondatok, olykor egyszerűen hibásak; brutális mondatok.

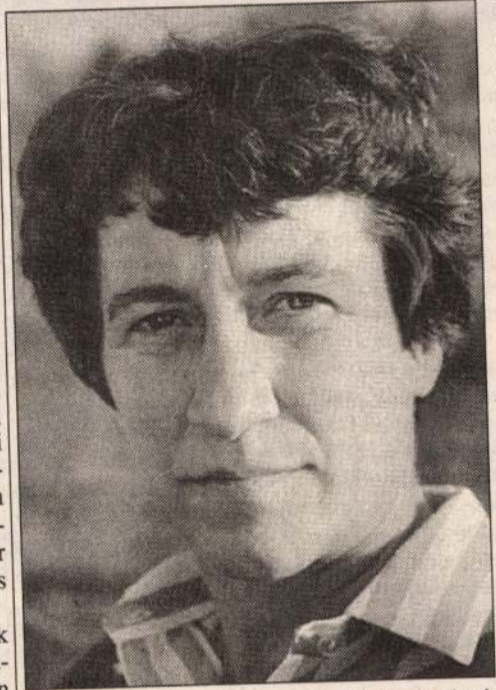
És maguk a történetek se lettek jobbakk. Akárhá nem lenne közöttük különbség; nem lenne igazán végük, illetve mindig ugyanaz a történet kezdődne el. Holott Galgóczi elvileg a régimódi szerzők közé tartozik; ad arra, hogy alakot formázzon, helyzetet teremtsen, jellemeket ütköztessen, csúcspontok és mélypontok között terelje a hőseit. Ahogyan csinálja, abban mégis van valami kellemtelenül kényszeres, örömtelen, olykor kifejezetten iskolás. S ha jelentős pályatársaira gondolunk, akkor bizony azt kell mondani, hogy *Sántha Ferenc* vagy *Szabó István* érdekesebben mesélnek történetet, találékonyabban, s főleg tiszta mondatokkal. Ők stíliszták, hézagatlanul szerkesztettek. Az egész világot a saját képükre stílizálják, világot gyártanak, s e merész műveléshez természetesen irányt választanak. Galgóczitól egy ilyen gesztus igen távol áll. Neki a világ az egyedüli világa. Valami olyasmivel foglalkozik, aminek a stílisztikához nincsen sok köze, s nemcsak az irodalomnak, hanem a teológiának is tárgy.

Galgóczi szenvedéstörténettel foglalkozik. A szenvedésnek nincsen olyan válfaja, amely ne érintené meg és ne járná át a csontjait; hadakozik ellene. Kitalálja magának a szociográfiát, és inkább összezagyalja a fikcióval, csak hogy ne kelljen a saját szenvedéseiről beszámolnia. Úgy szeretné előadni mások szenvedését, mint-ha nem lenne hozzá sok köze; a sajátjáról még nyomjeleket se kelljen a papírra letennie. Legelemből írni kötelezettségét nem hajlandó teljesíteni, s hogy elkezdje, más se tesz, mint kötelességet teljesít. Ettől olyan brutálisan görcsös majd minden mondata.

Érdekesebben ellentétesek a szövegkezdései. Vagy idegesen, türelmetlenül vág bele, aztán néhány bekezdés után váratlanul kifárad, és nem tudja pontosan, hogy hol is van a saját történetében, irányt veszít; vagy szépen, kényelmesen elhelyezkedik egy helyszínen, felvázolja néhány figura alakját, mikor is hirtelen elunja, elveszíti a szálát, s inkább mást mond: okosságot, tanulságot, szentenciát. De bármiként kezdjen, kezdjen dühödtten, kezdjen nyugodtan, mintha mesélés kényszerre az esetek többségében egészen máshová vezetné el, mint ahová eredetileg készült, vagy ahová a szakmai tisztesség végül

is elvezényli. Egy rövidebb írásmű szerkezete ennyiféle kihívásnak és kényszernek nem engedhet; keze alatt minden forma szét-töredezik, meghasad.

Nem átgondolatlanságról van szó, mert Galgóczi nem ösztönös alkotó, nem is nyelvi igénytelenségről, hiszen minden mondata

FOTÓ: VAHL OTTÓ

után, énje szirénszavainak hallatán, többnyire annyira elkalandozott, hogy nem volt már hogyan és nem volt hová visszatérnie, viszont egyetlen figurája mégis épen ottmaradt a terepen, ő maga. Ami íróilag meglehetősen kellemtelen állapot. Azt jelenti, hogy már megint nem sikerült megcsinálnom azt a tágas körképet, amelyet *Móricz Zsigmond* és *Lukács György* nyomán magamtól megkívántam. Szakmai csődje, ma a mi olvasói szerencsénk. Iszonytató keservek, állandó mondatcsuszamlások közepette, a csőd kellős közepében látunk megszületni egy lényt, aki liheg a megpróbáltatástól, minden idegszála izzik az izgalomtól, s legyen bármily fegyelmű, ömlik és csurog belőle a mások szenvedése iránt érzett részvételt és felelősséggel elkeveredett fájdalom. Ezek a törési pontokon már

merő küzdelem egy jobb mondatért, és még csak nem is a fantázia hiányáról, hiszen a szükséges-megoldásai jórészt szellemesek és könnyedek. Galgóczi hiányosságai és hibái valószínűleg egy mélyebb, korszakos, szimpomatikus jellegű zavarban rejlenek. Galgóczi számos kortársával egyetemben, sokáig abban a hiszemben élt és írt, hogy az írónak nem a legzemélyesebb életével, hanem egy általános érvényes és mindenkire egyaránt vonatkozó társadalmi valóság igazságával és hamisságaival kell elszámolnia. Az írói képzelet személyessége és zabolátlansága volt az egyetlen, ami ezt a végtelen merev, mert kizárólag szociális kapcsolatrendszerben gondolkodó valóságképet megzavarhatta volna. S hogy ez ne történhesék meg, úgy tett, mint az egyszerű paraszt, aki jégeső után természetesen maradékát saját kezűleg elveri. Egyszerűen megtagadta, ki-kapcsolta a fantáziáját. Így lett minden mondata kényszermegoldás. Képzelet híján se egymásnak, se önmaguknak nem tudnak örülni a mondatok. Galgóczi jól tudta, többször beszélt róla, hogy ő lírai alkat, ám éppen az alkatának nem engedett. Epikus elvan anélkül, hogy alkatának toladó jegeit mutogatná, mert a műfaj igazán sok áttétellest megenged, de a képzelet nélkül az epikus nincsen el.

Immár jól látszik a rettenetes törésvonal. Galgóczi semmi másról, csak és kizárólag önmagáról, a saját legbensőbb szenvedéseiről szeretett volna beszélni, miközben az volt a rögeszméje, hogy az egész korszakról, osztályáról, mi több, a magyar valóságról kell tanúvallomást tennie. Műveit azonban se a korszak, se a saját alkatának szabályai szerint nem tudta megszerkeszteni, helyesebben épp a saját téves valóságfelfogásával szemben tanúsított ösztönös ellenállása szerkesztette meg helyette a műveit. Szerkezeti vagy összeomlanak, vagy menet közben alakulnak át, s az omlási vagy alakulási pontokon aztán végre megjelenik szövegeiben az ösztönös. Előbukik a görcsből.

Ma már látszik, hogy csaknem szükségszerű, ami történt. Kényelmes vagy dühödt indításai

nem védekezik és nem köntörfalaz; ordít, káromkodik és bevallja. Az írói csőd hozama persze nem fedi el magát a csődöt. Epikus történetet ugyanis egyetlen figurára nem lehet úgy fölépíteni, hogy ne kölcsönöznék neki némi önsajnálatot és romantikusan hősí pózt. A korszak irodalma tele is van tartalmatlan hősí pózzal és hamiskodó siránkozóssal. Ami aztán Galgóczitól igazán távol állt. Ezt a megoldást csaknem mindig látványosan megtagadta, s így a történetalkítás korszakos modellje a kezén összetört. Beismeri tehetetlenségét, s egyetlen utolsó bekezdéssel, egyetlen utolsó mondatával, egyetlen dühödt rándítással összekapja az elbeszélést. Történetének legalább a váza, a vázlata meglegyen. Szükségmegoldás, amely azonban csaknem mindig szellemes. Legyen holnapra reménye. S ezeken a törési pontokon, az író igazán fejlett akaratossága ellenében log ki a hamisítatlan való.

Ezek a szövegvégi mondatrándítások, ezek az utolsó, íróilag inkább kétségbeesett, mint kiszámított rándulások felettébb árukdók. Egy ösztönös és szenvedélyes Galgócziról vallanak, aki abban a hiszemben élt, hogy fegyelműzöttnek kell lennie, s aki éppen akkor némfította el rituálisan önmagát, amikor önmagáról kellett volna beszélnie. És arról a korszakról vallanak nem kevésbé brutális erővel ezek a zárlatok, amelyben szinte más se született, mint rituális elnémulás, mert a nyílt és világos beszédnek nem volt lehetősége, holott ennek az irodalomban nincsen alternatívája. Amit pedig egyetlen ember mesélhetett volna el önmagáról, arra Galgóczi brutális hazája ebben a korszakában nem volt kíváncsi. S a mai napig nem kíváncsi rá, hogy mi történik egyetlen emberrel, mert a mai napig ugyanazokban a téves kategóriákban gondolkodik irodalomról, önmagáról. Galgóczi gyöngéje, hogy hitt a korszakának. Van néhány erre vonatkozó, emblematikus mondata: „Elmondtam. Helyzetemet nem finomítottam, csak vergődésemről hallgattam.” Ahol a vergődésről hallgatni kell, ott nincsen irodalom, következőképpen nincs haza. Ott jobbagyok

élnék, nem szabad emberek. Ott nem értele, hanem a nyers brutalitás uralkodik. Bizonyára nem hihette, hogy ilyen lenne az otthona, s ezért másnap konokon kezdte előlrol.

Ha el tudta volna mesélni, úgy, ahogy szerette volna, az egészet, akkor egy olyan parasztlányról szól volna a története, aki minden ízében és mozdulatában gyűlöli a paraszti életet. Nem akar több megaláztatást, nem akar elpusztulni a falujában, elmegy a városba, ahol más se éri, mint megaláztatás, ahol el kell pusztulnia. Valószínűleg se ő, se más nem láthatta át, hogy miről is szólna, mit is jelentene egyszerű története. Műveinek olvasása közben, ma ez már nagyon jól látható. Ezért a pusztulásért a modern személyiséget kapjuk meg cserébe. Annak a modern személyiségnek a váza, a vázlata válik láthatóvá Galgóczi görcsös, merev, izzó, vérig sértett, okos, fegyelműzött írásművészetében, aki nem hajlandó eltűnni semmiféle egyház, falusi klánok, hierarchikusan megszervezett nagycsaládok önkényeskedéseit, magyarán nem hajlandó többé törzsi kötelekben élni, hanem kizárólag önmaga sorsáért felelős, elszámolással senkinek nem tartozó egyénként. Hősnői könyvet akartak, tudást, furdószóbat akartak, villanyt, folyóvizet és örendelkezést, s Galgóczi azt beszéli el, hogy miként fizetik ennek árát. Úgy látszik, olcsón nem adják, csak pusztulásért. Hősnői rendre elpusztulnak. És ilyen értelemben Galgóczi valóban beteljesíti a küldetését, melyet merő romantikus tévedésből a magának tulajdonít. Tényleg az egyetlen magyar író, aki mindenféle ideológiai elfogultság nélkül számot adott arról, amit a kispolgárságba fulladó, féloldalas és hazug kádári modernizáció, a falu és a város között csapongva valóságosan végbevitt. Bizonyára az sem véletlen, hogy nő tárta elénk több millió ember hiteles történetét. Magyar írók, ha férfiak, akkor inkább ideológiákra és stilizációkra hajlanak.

Galgóczi dültebb, nyugtalnabb, robusztusabb, ziláltabb lélek volt annál, hogy a kor ízlése szerint mondjon végig egy történetet. Azt nem. A saját ízlését nem találta, s ezért a történetet nem tudta végigmondani; csak a darabjait, a forgácsait, az esendő és gyönyörű szilánkjait. Szép mondatokat nem írt, de nincsen hamis mondata.

A kötet szerkesztője, *Domokos Mátyas* huszonkét művet vett fel a gyűjteménybe. Van közöttük elbeszélés, van novella, van karcolat. Az írásokat nem műfajuk, s még csak nem is a megírásuk sorrendje szerint csoportosította, hanem egy lehetséges hős életének kronológiáját vázolta fel; mintha a szerző ezekkel az igen különböző időkből származó, különböző műfajú írásaival, a saját életét, illetve egyetlen, hozzá nagyon hasonló hősnéinek nyomorúságát mesélte volna el. Ott állnak az egymásra megszólalásig hasonló hatalmas, az apák árnya éppen csak rájuk vetül, hol közelebb lépnek a testvérek, meglelt, magányos, alkoholtól felpuhult, siralmas férfiak, eszes, durva, szétment, kapkodó nők, hol távolodnak, itt vannak a falvak, az utcák téli sivatagja, a por, az állatok, az állandó munka, a háború, a téusz, a bűz, a kevélység és a meghunyászkodás, a felhők, az emlékei kislánykorából, egy barack, mindaz, amitől el kell búcsúznia. Szerkesztői ideájával Domokos nem ment messzibbe, mint amennyit a szerző önmagától is kívánhatott. Galgóczi Erzsébet a korszak ellenében írt, de személyiségének regénye csak töredékeiben született meg. Domokos most ezeket a személyiségről szóló, önálló töredékeket szerkesztette egyetlen kronológikus folyamba. Ez eredmény meglepő és lenyűgöző. Ujat tudtam meg arról, amit már jól ismerek. Olyan könyv ez, amelyben viaskodásunkban látunk együtt egyetlen embert és egy egész korszakot.

A korszak letűnt, az ember ha-

„Hadd szólítalak még egyszer Desirének”

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ összes novellája

HELIKON

ÖTVENNYOLC ÉVE halott. Akik ismerték még egy pillanatra, ma közel járnak a nyolcvanhoz, vagy még idősebbek. Hetven évvel ezelőtt, a Fásori gimnázium hatodik osztályában nem hallgatunk tanárunkra, aki Gyóni Gézá, Kozma Andort meg Vargha Gyulát emlegette, mint nagy nemzeti költőinket. Az élők közül pedig nem Babitsot, nem Kassákot, nem Tóth Árpádot, hanem Kosztolányit éreztük magunkhoz a legközelebbnek.

Alighanem igazunk volt. Babits lírai verseiből nem tudtuk meg semmit Babits Mihályról, legfeljebb, hogy a klasszikusokat kedveli. A Kosztolányi-kötemények mindent elmondtak Kosztolányiról. Azt is, hogy fél a haláltól és imádja „ezt a nyomorult életet”. De talán megérezte a halatlatlan, varázsló könnyedségét is, mellyel, nem úgy, mint Kassák, előzetes ideologizálás és esztétikai döntések nélkül írta verseit. Az írással, beszélgetéssel, szerkezéssel, sakkozással – felesége, sőt Ádám fia is majdnem mindig megverte –, játékkal eltelt nap után, késő éjjel még gyorsan lefordított egy Rilke-verset és azonnal elaludt, ajkán azzal a mosollyal, mely a melankolikus Tóth Árpádról mindig hiányzott.

Verséi mellett abból az időből egy prózai mondatát jegyeztem meg. A szélsőségek ellen szól, melyek tagjai örökké neheztek reá, amiért nemcsak hozzájuk, de más politikai párthoz sem csatlakozott soha. Nem tudom, honnan vettem az idézetet, bár több, mint félszázada hordom magammal. Így szól: „Mindenki gyűlöletes

KOSZTOLÁNYI: ESTI KORNÉL

Megállapítottam, hogy „küzdöttem és győztem”. Elértem azt, amit lehetett. Vajon a villamosban ki érhet el többet egy kényelmes ablakulésnél? Tűnődve, szinte elégedetten gondoltam vissza borzasztó tusám egyes mozzanataira, az első rohamra, mellyel birtokba vettem a villamost, a főlhágó szenvedésére, a tornác öklöharcára, a kocsi belsejében levő túrhelytelen légkörre és szellemre, s szemrehányást tettem magamnak kishitűségem miatt, hogy már-már elcsüggedtem, hogy az utolsó pillanatban majdnem visszatarttam. Nézegettem kabátom leszakított gombjait, mint harcos a sebeit. Mindenki rákerül a sor – mondogattam egy bölc higgadt tapasztalattal –, csak meg kell várni. A jutalmat a földön nem adják könnyen, de végül mégis megkapjuk.

Most elfogott a vágy, hogy élvezzem diadalomat. Éppen ki akartam nyújtani zsiabdalt lábaimat, hogy végre pihenjek és pihegjek, hogy végre föl is lélegezzem, szabadon és boldogan, amikor a kaulau odalépett ablakomhoz, kifordította az útirányjelző táblát, és ezt kiáltotta: „Végállomás.”

Elmosolyodtam. Lassan leszálltam. (1932)

előttem, aki egyetlen fajta, egyetlen társadalmi osztály ríktó jeleit viseli a lelkén.” Még ugyanebben az évben, 1926-ban jelent meg, elmondhatatlan örömünkre regénye, az Édes Anna. A Meztelenül című verskötet két évvel később látott napvilágot. Kétségbe ejtett, amiért Kosztolányi áttért a rímtelen költészetre, és jó verset alig találtam benne. Az álmodernség múltó epizódja volt ez; legjobb verseit utolsó éveiben írta meg.

Abban az időben, 1934 felé, már félig-meddig ismert fiatal költő voltam, és gyakran ültem Kosztolányi legjobb barátjával, Karinyth Friggyessel, nagyobb társaságban Tótság dokornál és kávéházban is. Kosztolányi ekkor már nem járt kávéházba, és a nagy társaságban is csak egyszer láttam, de Karinyth segítségével otthonában fogadtam. Amikor először álltam előtte, megcsókoltem és majdnem összeestem. Észrevette, és mindjárt leültetett.

A szédülésre volt okom elég. Tudtam róla, hogy a magyar nyelv mestere és védelmezője – magyar az, aki magyarul beszél, szokta

mondani –, de kiejtése szépségére, mondatfűzése elegáns és artisztikus pontosságára borzongtam a gyönyörűségétől. Ötvenhez közeledett, nagyjából olyan idős volt, mint apám, de mozdulatai könnyedsége, majdhogy libegése huszonöt-harminc évesnek mutatva. Fiatalkori szépségét sem vesztette még el: hajdani arca, mint átetsző maszk, lebegett előtte, és hol élesebb lett, hol elhalványodott. A legváratlanabb talán figyelem, udvariassága és szívéllyessége volt, Babits Mihály szófukar és Szabó Dezső fecsegő gögje után. Azt érezttem: térdre kéne esnem eléje, hogy lábát csókoljam.

Ha a beszélgetésekre kéne emlékezni, bizonytalan leszek. Csak azt tudom, hogy gondosan kikérdezték és közben önmagáról is beszélt, hivalgás és felületesség nélkül. William Faulknerrel beszélt, akit akkoriban még Amerikában is alig ismertek, majd Rainer Maria Rilket, kinek lefordítására „hangtani játék, mulhatatlan élvezet”. Majd rátért arra, hogy a költészet nem mesterségbeli tudás. Példának hozta a reneszánsz korának latin költőit, Johannes Secundust, Celtest, Rotterdami Erasmust, Navagerót. Mind tudta a mesterséget, és mégsem sikerült egyetlen jó verset szerzeniük. Ennek ellenkezőjére is mondott példát. Walt Whitmannak fogalma sem volt a verselésről, és mégis írt néhány jó költeményt.

Egyszer szemtelenül megkérdeztem: nem akart-e valaha olyan erotikus verseket írni, mint Catullus vagy Paul Verlaine? A kérdés után ijedten néztem rá, de ő nem haragudott. Persze, hogy akart

ilyen verseket írni, sőt még most is szeretne. De a mi nemzeti tradíciónk ezt nem tűri. A Hídvatásban Arany János az özngyilkos lány szájába adta: „vár gyermekágyam, a folyó”, de aztán túl erotikusnak találta, kihúzta a szót és helyére a „hitveságyam” kifejezést írta. Ady szerelmes verseiben sincs erotika. Ha erotikus verset merészelné írni, olvasói elfordulnának és az asszonyok megvetnék. „Talán Devecseri megte megéritek, hogy szabad lesz erotikus verseket írni”, mondta, „de ez sem biztos”.

A halált ő hozta szóba, mikor egy régi filozófust idézett: miért teremtette volna Isten halandóknak az embert, mikor halhatatlannak szánta? Ekkor, alighanem 1935 vége felé, sokan sejtettük, bár nem tudtuk biztosan, hogy rákban szenved. Igyekeztem kitérni a tárgy elől, mert magam is úgy félek a haláltól, ahogy ő félt. A budai utcán aztán elfogott a kétségbeesés, és utána hónapokig kísérem szörnyű halálkínjait, melyeket Kosztolányiné írt le könyvében.

Azóta, ha róla beszéllek előadásban, vagy írok, vagy rá gondolkodom születésnapján, március 29-én, mindig egy vers jut eszembe, illetve egy vers első négy sora. Nem ő, hanem barátja, Somlyó Zoltán szerette és köszöntötte – vagy titkon búcsúztatta? – vele utolsó előtti születésnapján. Most sem megy ki fejemből:

A sárgahajú körüti szirének magas gallérod már nem ismerik.

Hadd szólítalak még egyszer Desirének s csóválom neved, fel a szívedem.

FALUDY GYÖRGY

AKI NÁLUNK KERES, AZ TALÁL!

A FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZ az ország legnagyobb könyvesboltja...
30 munkatárs, 3 szinten, mintegy 1000 m²-en dolgozik itt.
Mindez persze Önnek nem érdekes, de az érdekelheti, hogy
a legnagyobb könyvesboltban több mint 15.000 cím közül válogathat!

Leletül:

Eszterházy Péter: Egy kékharsnya feljegyzései	Magvető	480 Ft
Nádas Péter: Emlékiratok könyve I-III.	Jelenkor	1200 Ft
Bernhard, T.: A túlélő feljegyzése	Új Mandátum	240 Ft
Ottlik Géza: Hajnali háztetők - Minden megvan	Európa	498 Ft
Márai Sándor: Vasárnapi krónika	Akadémia-Helikon	498 Ft
Faludy György: Jegyzetek a kor margójára	Magyar Világ	298 Ft
Karinthy Ferenc: Napló I-II.	Littória	1480 Ft
Karinthy Frigyes: Így láttatok ti	Szukits	360 Ft
Bereményi Géza: A feltűrt gallér	Seneca	480 Ft
Jones, J.: Fütty	Fabula	490 Ft
44 híres eposz	Móra	548 Ft
Hugo, V.: A párizsi Notre-Dame	Európa	600 Ft
Csörgő-Füzési: Csodaország (foglalkoztató könyv óvodásoknak és kisiskolásoknak)	Officina-Nova	580 Ft
Nógrádi-Radványi: Cifra palota	Tóth M.	790 Ft
Attenborough, D.: Az élő bolygó	Park	1150 Ft
Stoppard, M.: Gyermekbetegségek	Park	780 Ft
Eco, U.: Hogyan írjunk szakdolgozatot	Gondolat	350 Ft
Jung, C.G.: A lélektani típusok	Európa	300 Ft
Aronson, E.: A társas lény	Közgazdasági és Jogi Kiadó	650 Ft
Lélekűdítő /szerk.: dr. Wildner Ödön/	Magyar Egyetem	480 Ft
Heidegger, M.: "...Költőien lakozik az ember..."	T-Twins	390 Ft
Babits Mihály: Az európai irodalom története	Nyugat	528 Ft
Szerb Antal: A magyar irodalom története	Magvető	528 Ft
Fukuyama, F.: A történelem vége és az utolsó ember	Európa	650 Ft
Bibó István: Demokratikus Magyarország	Magvető	570 Ft
A keresztény művészet lexikona	Corvina	1200 Ft
Bertényi I.-Gyapay G.: Magyarország rövid története	Maecenas	850 Ft

A könyvek megvásárolhatók, vagy megrendelhetők a Fókusz Könyvruházban.

Cimünk:

Líra és Lant Rt.

Fókusz Könyvruház

1072 Budapest, Rákóczi út 14.

Tel/Fax: 142 13 69

Postai utánvétes szállítást vállalunk, a postaköltséget felszámítjuk.

Hegyi beszéd

Réti István: A NAGYBÁNYAI MŰVÉSZTELEP

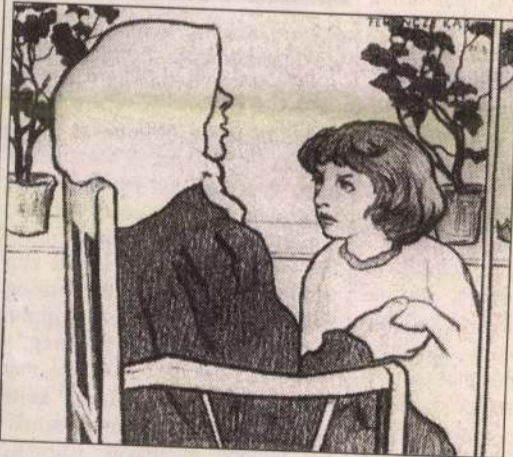
KULTURTRADE

FORDÍTOK: mintha a Nyugatnak nem volna szakirodalmi, de a történetét összefoglalta volna valaki az első nemzedékből, egészen a Magyar Csillagig, mintha a vígszínházi színjátszás történetét megírta volna egy alapító kortárs 1940 körül, és az UMZE-t is később egy egykori Bartók-szövetség.

Ez a fordítás persze legalábbis műfordítás, még inkább szabados átköltés. Nemcsak azért, mert Nagybánya képzőművészete köztudomású és igen megfelelően Kiss József és Bródy Sándor szépirodalmával kötött szövetséget, s mert az UMZE később, a tízes éveiben már épp a Nagyányát opponáló művészeti törekvésekkel talált kapcsolatot. A századvégen-századfordulón úgy torlódtak itt a tennivalók és vonultak fel az alapító modern mozgalmak, hogy közöttük minden párhuzam erőltetett is, meg szétfejtethetetlen is. Azt pedig, hogy a nagybányaiak tette lélegzetelállítóan modern volt, tudtuk a művészeti közélet legelkeseredettebb pillanataiban is. Hagyjuk most a naturalizmust, az impresszionizmust, a stílustörténeti fogalmakat itt különben sem megbízhatóak. De a magyar piketúra történetében ennek a festőcsoportnak kellett először felismernie és elismertetnie, hogy munkájának nem célja és nem értelme már sem a vallás, sem a hősi nemzeti múlt, sem a népszínműves népeletkép, hanem csak a független festői mondanivaló, csak csupán a polgárfestői etika és esztétikum. Így hát ennek a művészcsoportnak kellett először azaz is számolnia a magyar társadalomfejlődésben, hogy egyházi-ál-

lami megbízásra imigyen nem számíthat, polgárművészetéhez polgármegrendelő még nincsen, s úgy kell dolgoznia a műpiacon, hogy a műpiacon is most jelölje ki a helyét, ők maguk. Végül, ennek a művészszövetkezésnek sikerült először és egy időre feloldania a hazai és az egyetemes közötti közlekedést, akár mire hivatkozott, s hivatkoztak utódai.

Mindez csak hiányos emlékeztető. Más mozgalmak és újítók ekkora feladatokat hatalmas pártosszal végeztek el akkor is, később is. A nagybányaiak halk kö-

vetkezéssel dolgoztak. *Úri észrevételtségben*, amint ez Ferenczy Károlyról olvasható. Mert történetüket is ezzel a halk következetességgel – stílusosan – írta meg az alapító mesterek egyike. Még a tizenkilencedik században tanult rációval épít Réti István eseménytörténetre esztétikai értékelést, művészetpedagógiai fejezetre festő-kismonográfiákat, adattárra város-jellem-rajzot. Néha ilyeneket ír le, hogy „önhítt jellem”,

„befelétér”, meg „alakulmány”, de amit mond velük, az elképesztően korszerű és bizony tudományos. Sokszor méltatott intuíciószményén, Croce- és Bergson-iskolázottságán túl művészettörténeti, történelem-szociológiai, művészet-szociológiai teljesítmény. Nem a modern kutatás, Réti rögzíti, hogy Ferenczy, Iványi Grünwald, Réti és Thorma mestergenerációjával a jobbik, a polgárosuló magyar középosztály társadalmi jut először művészettörténeti pozícióba, de az a tárgyiszű felismerés is az övé, hogy korlátaikat még mesterkor-

ban is kijelöli az az olajnyomat, műmelléklet, vizuális környezet, amin a főerdések, gazdatiszték és adóhivatalnokok otthonaikban fölnevelkedtek.

„Képtáplálék” – Réti így írja. Mert a fontos és a magvas dolgokat különösen szépen fogalmazza meg; egészen

úgy szól 1943-ban, mint ötven évvel korábban Ferenczy Károly műve, A hegyi beszéd. Csendes és megnyugtató, parasztól baltibáró-festőművészig mindenkihez szóló, és megiszívlendő. Azaz, nem prédikáció, nem súlyosan dübörgő prófécia, nem pátoszos emlékszóoklat. Nem a Pór Bertalan plasztikus és hatalmas Hegyi beszéde. Még az elfogultságai is tapintatosak.

RÓZSA GYULA

Mikrofon és íróasztal között

Varga Lajos Márton: KRITIKA KÉT HANGRA

PESTI SZALON

KRITIKAI

gyűjtemény? Igen. De renthagyó. Műfajában, formájában, tartalmában is. Műfajában, mert következetes adaptáció. Formájában, mert végigvitt dialógus. Tartalmában, mert megcélzott teljesség. Márpedig a „normál” kritikai gyűjtemény nem adaptál, nem dialogizál, nem totalizál. De haladjunk sorjában.

Következetes adaptáció, mert nem írásban fogalmazódott, hanem szóban. Nem íróasztalon készült, de mikrofon előtt. Gondoljunk bele: merőben más szituáció. Az írás szoros önfegyelem, az íróasztal majdnem magány. A szó laza elengedtség, a mikrofon majdnem nyilvánosság. Aki úgy ír, mintha beszélne, rafináltan jól csinálja, vagy egyszerűen rosszul. Aki úgy beszél, mintha írna, természetellenesen csinálja, vagy egyszerűen torzít. Az íróasztal előtt egyedül érzed magad, bár bízol, közvetlenül, valami szűkebb közönségben. A mikrofon előtt társaságban érzed magad, és tudsz, közvetlenül, valami szélesebb közönségről.

Márpedig a mikrofon előtt elhangzott szövegeket íróasztalon készült írás lett. Beszélgetéssorozatból könyv. Laza elengedtségéből szoros önfegyelem. Nem lett sem jobb, sem rosszabb. Csak más. Út a mikrofon előtt kevésbé – fontos könyvekről beszélgetett. Egymást kérdezve, egymásnak válaszolva, kölcsönösen inspiráltak. Leült az íróasztal elé egy kritikus. Elővet-

te az egykori beszélgetéseket. Írott szöveget csinált belőlük. Szerkesztette, fésülte, pontosította. Elvesztett valamit az élő beszéd hiteles dekoncentráltágából. Nyert valamit az írott szöveg fegyelmézt koncentráltágában. Ami egy meghatározott közegben, rádióban született, áttette egy másik meghatározott közegbe, könyvbe. Azaz adaptálta. Minden adaptáció kevesebb és több is lehet. Ez is kevesebb és több is lett. Pompás rádiósorozat volt, izgalmas könyv lett. A szerző – bizonyítható – mindkettőt tudja. De a kettő nem azonos.

Végigvitt dialógus, mert nem egy kritikus ítélete, hanem kettőé. A kritika általában monologikus szöveg, egy szólamra hangszerelt. Ez dialogikus szöveg, két szólamra hangszerelt. Vigyázzunk, nem interjú. Ahol az egyik kérdező, a másik válaszol. A kérdező úgy kérdező, hogy a válaszoló véleménye egyértelmű legyen. A kérdező alá-, a válaszoló fölérendelt. Hanem dialógus. Ahol az egyik kérdő módban kérdező, a másik kijelentő módban válaszoló állít. A kérdező úgy kérdező, hogy mindkettőjük véleménye egyértelmű legyen. Kérdező és válaszoló mellérendelt. Lehetne tudálékoskodni: az igazság dialogikus szerkezetű. Vélemények ütközésében nem megvilágosodik, de megszületik. Am jobb egyszerűen: a dialógus késé-lyes, kérdezőnek és válaszolóknak is lehet igaza. Vagy csak közelít-

tetik az igazság – két markáns változatban is.

Megcélzott teljesség, mert három év irodalmi anyagát szinte szélességében szemlézi. És itt megint vissza kell térni a rádiós jelleghez. Mert más az irodalmi lapokhoz kötődő, szuverén ízlését követő – és a közszolgálati rádióhoz kötődő, a köz szolgálatát követő kritikus – egyéniség. Az első szabadon igazodhat világos egyéni preferenciáihoz. A második aggodalmasan igazodik a köz feltételezett preferenciáihoz. Márpedig a szerző a közszolgálati rádió a köz szolgálatát követő kritikus-szerkesztője volt. Ez szűli a megcélzott teljességet. Világos egyéni preferenciáit a köz feltételezett preferenciáival szembesítette. A köz feltételezett preferenciáit világos egyéni preferenciáival finomította. A feszültségből következett a szövegben követhető, önfelszabadító-önkorlátozó, kettős stílári játék.

Következetes adaptációban, végigvitt dialógusban, megcélzott teljességben világos valami. Jelentős kritikát tett. Először szóbeli-rádiós, másodsor írásbeli-esszézerű. A szerző a kulturális rádiózás nagy egyénisége. Első közege és eszköze a szó és mikrofon, második az írás és íróasztal. Az elsőől elütötték. Átmentette mondanivalóját a másodikba. Bravúros teljesítmény. Ha visszatérhet az elsőhöz, igazán otthon lesz. Ha nem, a másodikban kell otthon épitnie.

POSZLER GYÖRGY

A hülyeség pártsemleges

PARKINSON TÖRVÉNYE;
MUNKAHELYI SIKERKALAUZ

IKVA, MINERVA

MIÓTA hazánk könyvkiadása belépett az amerikai típusú dinamikus elhülyülésbe, nem csoda, hogy megjelentek a standokon azon műfajú receptkönyvek, melyek nem kívánnak másra, mint a sikeres élet elérésére tanácsot adni. Ez a technicista jellegű gondolkodásmód (hisz a sorsot azonban meg kell fogadni) minden brutális primitívseggel ellentétes. Az ellentmondás a kultúra és a civilizáció ambivalens ellentétében rejlik. Míg kulturáltságunk vésszen hanyatlal, civilizáltságunk evvel fordítottan arányosan nő.

Ez akár lehetne egy Parkinson-féle törvény is. A kaliforniai, illinois-i és még egy csomó egyetem professzora ugyanis kedveli a paradoxonjellegű hasonlításokat. Ehhez adja a csak angolokra jellemző hűvös, soha nem kvaterkázó, a távolságtartásban kellemetlenkedő humorát. Ezzel magyarázható, hogy 1965-ben, az első magyar kiadás alkalmával minden, magára valamit is adó magyar értelmiségi elolvasta a kapitalista jellegű bürokrácia ezen pengeéles szatírját.

Emlékszem, magam is gyerekfejjel lapozgattam és élveztem Osbert Lancaster illusztrációit, amely minden marxi kritikánál plasztikusabban fejezte ki, mi a büdös ebben az egész profitimádó szabadságban. Talán ezzel is magyarázható, hogy még háromszor is újrajnyomták a szocializmus szellemétől és államelméleti jellegétől oly idegen művet.

Parkinson könyve igazából nem hasonlítható a Dale Caruegi és hasonlított, a rádiótelefonról éppen lemaszott írók műveire. Az ő szellemi attitűdje – mert van néki, s ezzel meg is nyeri a csatát – ropant provokatív és a körmonfontan ravasz. Hülyének tette magát és leírt mondatait, ad absurditástig lenfokozta tudományos módszertanának eredményeit, s komolytalan gesztusokkal tereli el a figyelmet következtetéseiről. Pedig ha az ember nem ül föl, s hajlandó az olvasottakról gondolkodni, rájön: ez az ember voltaire-i kegyetlenség-gel figyelmeztet meg s zaggatja zizeire a bürokráciát. Semmiféle elnézést és kegyelmet nem ismer a butasággal szemben. Trükkje abban rejlik, hogy mindezt általános világállapotnak tekinti. Így semmi felháborítót nem érez az ember, pedig jóformán saját magáról, piti kis hivatali pályafutásáról, olcsó ügyeskedéseiről olvas anatómiai könyvet. Újraolvassva különös élvezetet okozott, hogy a rendszerváltás alapot adott a mű gazdasági filozófiájának megértéséhez. Hisz ez itt az a világ, ami akkor ott volt. Szenilis öregemberek és tehetségtelen ügyvezető igazgatók bürokratikus hatalma, ami daganatként terjed. Parkinson törvénye ilyen értelemben, ha nem is ideológia-, de pártsemleges. Választ kaphatunk arra, hogy miért nem lehet leépíteni az államigazgatást, ki és kit választ, s legfőképpen hogyan egy munkafeladatra.

A Munkahelyi sikerkalauzról nincs mit mondani. Szerzőik le-

Kellemes, szórakoztató olvasnivalót ajánlunk!

EVA HELLER
SZERZEM ÉN MÉG ÚJ FIÚT!

A nagy meglepés könnyű kikapcsolódást ígér a német író nő kedves-gyönyörös könyve, mely egy 27 éves, csinos, de mégis magányos nő története, aki sok-sok mulatságos kaland után azért megtalálja az igazit...

JOHN JAKES
MENNY ÉS POKOL

Már kapható az amerikai polgárháborút feldolgozó színes történelmi trilógia harmadik kötete, melyet az Észak és Dél, valamint a Szeralem és háború olvasói már oly nagyon vártak!

A fenti könyvek kaphatók a könyvesboltokban, vagy megrendelhetők közvetlenül a kiadótól: Európa Könyvkiadó, 1363 Budapest, Pf. 65.

85226 LJ

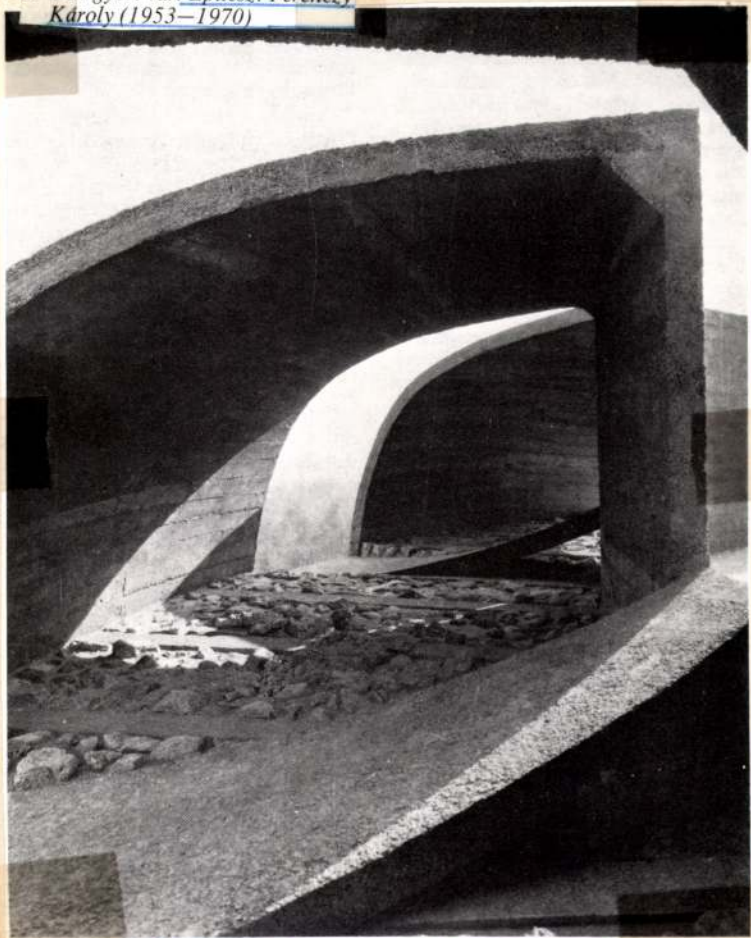
szálltak arra a színvonalra, ahova szánták műveiket. Nincs az a BMW-ben áporodott, korai demenciától nedves, analfabéta kreatív-ügy. ig.-menedzser, aki ne értené. Nyelvezete s bonyolultsága megfelel egy többszörösen hátrányos helyzetű milliomas szellemi beszűkültségének. Csak azok vegyék meg, akik boldogulni akarnak munkahelyükön.

BAKÁCS TIBOR
SETTENKEDŐ

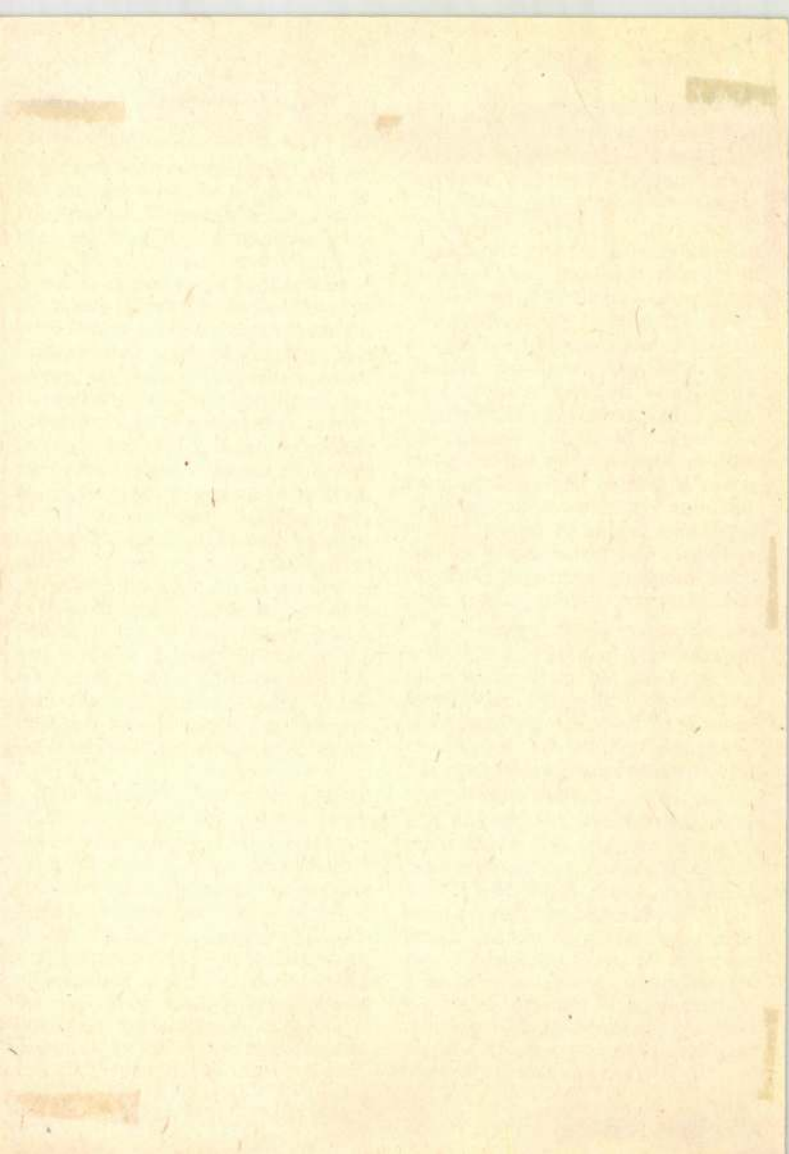
Ferenczy Könyv

Ferenczy Károly, építész
Hordozó Miklós: Építésműt és örökség megped, rólival emelt

3. Diósgyőri vár. Építész: Ferenczy
Károly (1953–1970)

Magyar Építőművészet, 1988, 3., 37-old

Ferenczy Károly, építész
Építészeti utaldok helyreállított műemlékeinkben.

2. Folytatás

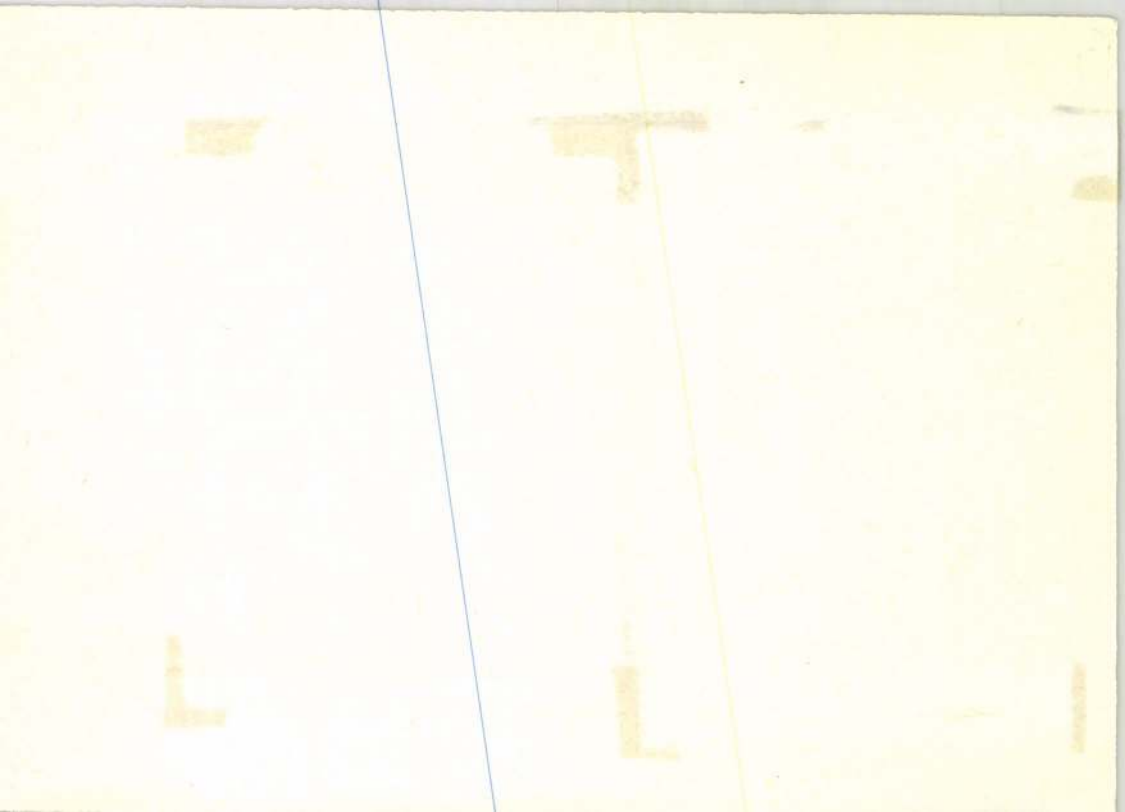
1. Diósgyőr, Vár. Az északeleti sarokban álló rondella hiányzó részének befejezése vasbeton héjjal

4. Sárospatak, római katolikus templom. A gótikus ablakok hiányzó osztását fémbordák pótolják.

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 25-

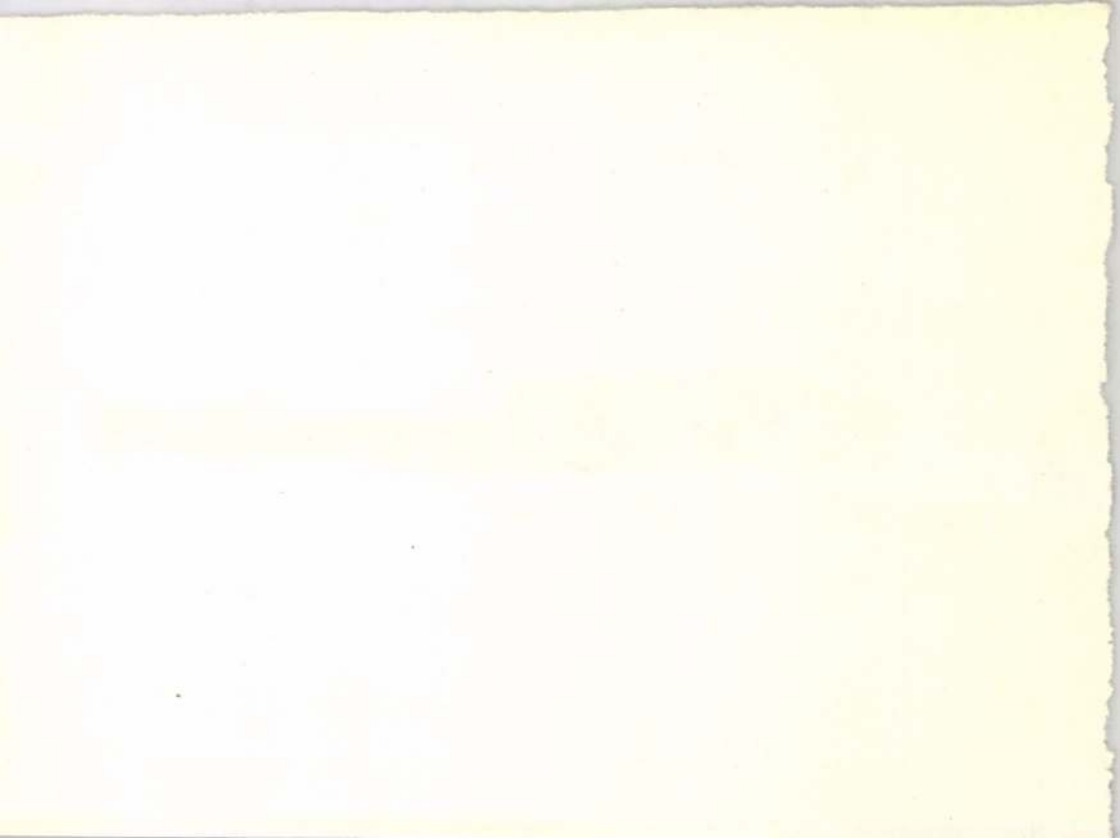
Ferenczy Károly

Ybl díj II fokozatát kapta 1977ben

Ferenczy Károly építész a
műemlékvédelemben és a helyre-
állításokban kifejtett kiemelke-

dő elméleti és tervező munkás-
ságaért:

Magyar Hírlap 1977/77/4

FERENCI Károly

Közvetlen fotóhasználatlalt létrehozott fakturális kísérleteket(Irasi Zsolt),
művészettörténeti analógia keresést(Ujvárossy K. László) és fotónaturalisztikus
rajzi ábrázolást(Boos Borbála) egyaránt láthattunk. Ferenci Károly fotói
Delaróix: A szabdság géniusza a barikádra vezető a népet című festményének eszmé-
jét aktualizálja, illetve totális aktualizálhatóságát kérdőjelezi meg.

...

Megemlítendő, hogy több nagyváradi művész (Jóvián, Oroszán, Ujvárossy K, Ferenci)
művészettörténeti előzményekhez nyúlt vissza.

írja:

CHIKÁN Balint: Médium. Képzőművészeti kiállítás Sepsiszentgyörgyön.
2. Jelenkor, 1983/1. 84.p.

Yozla 1902

FERENCZI Károly emlékére (1952 —)

<p>FERENCZI KÁROLY</p> <p>Sz: 1952. VIII. 15 Marosvásárhely (Tirgu-Mures)</p> <p>T: KKA 1975.</p> <p>C: 3700 Oradea, str. Cerbului nr. 2. Bl. PB. 26. et. II. ap. 10.</p> <p>M:</p> <table border="0"> <tr> <td>1. Megemésztett információk</td> <td>(intermedia - 100/100 cm -)</td> </tr> <tr> <td>2. Megfeszített vászon</td> <td>(intermedia - 150/150 cm -)</td> </tr> <tr> <td>3. Én</td> <td>(intermedia - 170/170 cm -)</td> </tr> </table>	1. Megemésztett információk	(intermedia - 100/100 cm -)	2. Megfeszített vászon	(intermedia - 150/150 cm -)	3. Én	(intermedia - 170/170 cm -)	<p>FERENCZI KÁROLY</p> <p>Geb: 15.08.1952 Tirgu-Mure</p> <p>S: ABKC 1975.</p> <p>A: 3700 Oradea, str. Cerbului nr. 2. Bl. PB. 26. et. II. ap. 10.</p> <p>L:</p> <table border="0"> <tr> <td>1. Verdauliche Informationen</td> <td>/Intermedia - 100/100 Cm - /</td> </tr> <tr> <td>2. Angestrengte Leinwand</td> <td>/Intermedia - 150/150 Cm - /</td> </tr> <tr> <td>3. Ich</td> <td>/Intermedia - 170/170 Cm - /</td> </tr> </table>	1. Verdauliche Informationen	/Intermedia - 100/100 Cm - /	2. Angestrengte Leinwand	/Intermedia - 150/150 Cm - /	3. Ich	/Intermedia - 170/170 Cm - /
1. Megemésztett információk	(intermedia - 100/100 cm -)												
2. Megfeszített vászon	(intermedia - 150/150 cm -)												
3. Én	(intermedia - 170/170 cm -)												
1. Verdauliche Informationen	/Intermedia - 100/100 Cm - /												
2. Angestrengte Leinwand	/Intermedia - 150/150 Cm - /												
3. Ich	/Intermedia - 170/170 Cm - /												
<p>MIHĂLȚIANU DAN</p> <p>Sz: 1954. I. 7. Bucuresti</p> <p>T: BKA 1982.</p> <p>C: 74304 Bucuresti, str. Gh. Dem. Teodorescu nr. 20. B. ap. 6. Tel.: 40.0.214231</p> <p>M:</p> <table border="0"> <tr> <td>1. Napló 1990. június 13.</td> <td>(fémlapok és régi ruhadarabok - 1990.)</td> </tr> <tr> <td>2. Installáció</td> <td></td> </tr> </table>	1. Napló 1990. június 13.	(fémlapok és régi ruhadarabok - 1990.)	2. Installáció		<p>MIHĂLȚIANU DAN</p> <p>Geb: 7.01.1954. Bucuresti</p> <p>S: ABKB 1982.</p> <p>A: 74304 Bucuresti, str. Gh. Dem. Teodorescu nr. 20. B. ap. 6. Tel: 40-0-214231</p> <p>L:</p> <table border="0"> <tr> <td>1. Tagebuch, 13. Juni 1990.</td> <td>/Metallamellen und alte Kleidstücke - 1990/</td> </tr> <tr> <td>2. Installation</td> <td></td> </tr> </table>	1. Tagebuch, 13. Juni 1990.	/Metallamellen und alte Kleidstücke - 1990/	2. Installation					
1. Napló 1990. június 13.	(fémlapok és régi ruhadarabok - 1990.)												
2. Installáció													
1. Tagebuch, 13. Juni 1990.	/Metallamellen und alte Kleidstücke - 1990/												
2. Installation													
<p>ZĂRNESCU GHEORGHE</p> <p>Sz: 1953. IV. 5. Casin Bacau</p> <p>T: BKA 1976.</p> <p>C:</p> <p>M:</p> <table border="0"> <tr> <td>1. Bárka, János lelkének</td> <td>(tr. - 165/104 cm - 1988.)</td> </tr> </table>	1. Bárka, János lelkének	(tr. - 165/104 cm - 1988.)	<p>ZĂRNESCU GHEORGHE</p> <p>Geb: 5.04.1953. Casin Bacau</p> <p>S: ABKB 1976.</p> <p>A:</p> <p>L:</p> <table border="0"> <tr> <td>1. Barke für Seele von János</td> <td>/G - 165/104 Cm - 1988/</td> </tr> </table>	1. Barke für Seele von János	/G - 165/104 Cm - 1988/								
1. Bárka, János lelkének	(tr. - 165/104 cm - 1988.)												
1. Barke für Seele von János	/G - 165/104 Cm - 1988/												

<p>ROMAN MIRCEA</p> <p>Sz: 1958. VI. 24. Magyarláros)Tg. Lapus, Máramaros, Maramures)</p> <p>T: BKA 1984.</p> <p>C: Bucuresti, str. Popa Tatu, nr. 55. sect. I.</p> <p>M:</p> <p>1. Fal (bitumen - 186/220/85 cm - 1989.) 2. Auriga (bitumen - 165/90/40 cm - 1989.)</p>	<p>ROMAN MIRCEA</p> <p>Geb: 24.06.1958 Tg. Lapus, Maramures</p> <p>S: ABKB 1984</p> <p>A: Bucuresti, str. Popa Tatu, nr. 55. sect. I.</p> <p>L:</p> <p>1. Mauer /Bitumen - 186/220/85 Cm - 1989/ 2. Auriga /Bitumen - 165/90/40 Cm - 1989/</p>
<p>VLAD AUREL</p> <p>Sz: 1954. III. 31. Galati</p> <p>T: BKA 1984.</p> <p>C: Bucuresti, str. Gen. Bertholt nr. 10.</p> <p>M:</p> <p>1. Kompozíció (festett fa - 170/90/37 cm - 1990.) 2. A család (festett fa - 185/135/45 cm - 1990.)</p>	<p>VLAD AUREL</p> <p>Geb: 1954 Galati</p> <p>S: ABKB 1984</p> <p>A: Bucuresti, str. Gen. Bertholt nr. 10.</p> <p>L:</p> <p>1. Komposition /gemaltes Holz - 170/90/37 Cm - 1990/ 2. Die Familie /gemaltes Holz - 185/135/45 Cm - 1990/</p>

INTERMEDIA/INTERMEDIA

FIALKA OLGA, FÉRJ. FERENCZY KÁROLYNÉ
(1848—1930).

117. *Illusztráció Heine „Waldeinsamkeit“ című művéhez. Az 1880-as évek elejéről. — Jelezve: Olga Fialka. — Tollrajz.*

Szépim. Múz. graf. o. G. Káll.
(1931) by gnomem.

Ferenczy-Fialka Olga, festőnő Budapes-
ten az 1880-as években. A Képzőművészeti
Társulat 1888. évi őszi kiállításán két arcz-
képpel szerepelt.

Kiáll. tárgymutató.

1968 Június
NÉPSZAVA

Ferenczy Károly ne!
1021 Fialka
Olga

A Ferenczy család Csoportkiállítás a Várban

Ritkán hoz létre a természet olyan csodát, hogy egy szűkebb család valamennyi tagja művész, mégpedig ők közül három zseniális alkotók — más-más művészeti ágban.

A Ferenczy családnak nem ez az első közös kiállítása, amelyet a Nemzeti Galéria munkatársai rendeztek meg a Budapesti Történelmi Múzeum termeiben. 1916-ban, még valamennyiük életében szerepeltek már együtt az Ernst Múzeumban. A mostani, sajnos, már teljes egészében emlékkiállítás.

A művek sora Fialka

Két fia és leánya az ónyomdokain haladt tovább. A legidősebb, Valér, korán ellobbant tehetségével inkább formai vonatkozásban szegődött követőjévé. Ő szintén festő volt. A két fiatalabb, Béni és Noémi pedig „csupán” lankadatlan szorgalmát, emelkedett erkölcsiségét és művész zsenialitását örökölte: egyikük szobrász, másikuk gobelinművész lett.

Ferenczy Béni szobraival és velük egyenrangú rajzaival megfestményeivel hasonlóan jelentős helyet foglal el a kiállításon, mint édesapja. És ez jogos is. A klasszikus és

Ferenczy Károly: Kettős arckép

(1908.)

Olga (Ferenczy Károlyné) rajzaival indul. Néhány kép csupán, a század derekának stílusában. Ő volt a kezdeményező, de hamar felhagyott az önálló alkotó munkával. Jelenléte, műveltsége teremtette meg azonban azt az igényes szellemi légkört, amelyből a többiek olyan sokat merítettek.

Ferenczy Károlyban — az apában — a nevezetes nagybányai iskola méltán tisztelt vezető egyéniségét. Ember és természet költői harmóniában él együtt napfényes vagy esti szürkületbe burkolt festményein. De a „magyar impresszionizmus” iskolát teremtő mesterének volt ereje hozzá, hogy élete végén továbblépjen, egy újabb, összefoglaló stílus felé.

reorszansz örökség, a kurajz és a nagybányai líraiság nagyszerű, egyéni ötvözetét hozta létre, és mindig is különleges szint fog jelenteni munkássága a XX. század magyar szobrászatában.

Noémi egészen más területen alkotott maradandót. Ő teremtette meg, úgyszólván előzmények nélkül, a modern magyar gobelinművészetet. Minden újabb eredmény ezen a területen az ő úttörő tevékenységére épül.

A Ferenczy család kiállítása így több mint érdekesség: a magyar művészet két emberöltőnyi szakaszának lényeges törekvéseit fogja át és szemlélteti remekművek sokaságával.

(havas)

Időgenek jön

Nem kellett az órára nézni, hogy szülgettem, cs tudja, mennyi az idő. Gallai most Csak egy nap zárta le a szekrényét, Solymos már egy napig ne az öltözőlejárát körül kacsázott, a Legfeljebb még Guszti fiú elővette a zsebfésűjét, s do Ma kötik be a bolt vele a padon. Öt perc volt még tán megyek is. hátra fél négyig. Boros leszegett fej — Négykor? — Mert nem jel sétált végig a gépek között, a mű helyajtóig. Kivágta, hogy csak úgy juk, garanciális csörrent a vaskilincs. Végignézett a nek. Fél óra az délutáni napfénytől simára söpört nek, máris me udvaron, persze, sehol semmi. Halkan lenni velük. szitkozódott, bár inkább csak megszo — Úgy besz kásból: szidta a világot, a meleget, a lye lennék. szemsajdító napfényt, persze, főleg — Nem besz azokat a kis tyúkokat, akik olyan za, egy óra m szentelenül-könnyedén tudják bele én is. Kiszgázá csicseregni a kagylóba, hó-ógyne, elvtárs, ha mondom, hogy kettő után csak rutinkérd választ, letette odaérnek az embereink, egész biztos, Indult, hogy elvtárs, ha mondom, elvtárs. Igaz, ő műhely felé, r volt a marha, mert csak a helyére telefon. rakta a kagylót, ahelyett, hogy bele — Na végre dörgött volna, na mi az, hogy kettő metlen hang. után, éjjel tizenegy is kettő után van. guk ott? Ráfek A legkorábban távozók, a vidékiek órája próbálor már a kapu felé somfordáltak, fél A Boros szaktól. Ekkor szólalt hátra a munkaidő — Ne poved kából. Ekkor szólalt meg a feje felett hogy mit akar a megalon. Brosgzaelvirsat telefonon Boros. Megism kresk a műhelyir. — Katt, még mi hangját, de ne előtt végigmondta volna, már ki is magát, — A lé kapcsolt a központos. Hadart, Boros — Itt vanna inkább csak sejtette, mit mondott, kazánüzemtől mint tudta. Ő is készült már haza. mert... Mindenki készült már haza. Frászt — Minek me kapnának, ha egy perccel tovább engedned őket? tás? Engedd be benn kellene maradniuk. hogy megjöttek engedned őket.

Bement az irodába, végig az üres — Te engem műhelyen keresztül. Margitka a spa én magamtól i nyolfal mögött öltözködött, az ajtó — Akkor csi nyitásra kidugta a fejét, egy kicsit a Most már az vállá is kilógott. Csak egy kombiné — Kikérem. volt rajta. Gömbölyű, kemény vállá — A telefon, Géza bácsi — Bor nak... — Bor szemét rajta. — A telefon, Géza bácsi — muta kent ettől. Mi bent az asztalon heverő kagyló felé a benne is benne — Mit gondol lány. Borost egy kicsit szíven ütötte — Engedjél töl? — Ez talá ez a Géza bácsi, bár tudta, hogy jó tokolok itt? Az rész a beosztása miatt hívja így. megyek haza, r tól? — Ez talá Nyugdíjas négyórások is így szokták kardos asszony őt hívni. Felemelte a kagylót, de még gedd be őket, v nem szólt bele, csak latolgatta a ke — A te felel zében. A lány most húzta magára a — Micsoda-a a ruháját a spanyolfal mögött: látni le a meglepetéstő hetett felcsapódó két kezét, amint a — A te felel karkivágásba kigyózza magát. Boros a naplóba, hog úgy érezte, ma igazán türhetetlenül — Az én fele meleg van. Alig tudott behallózni a a... ahova csa a kagylóba. — Te vagy? — jött a válasz sírós a kagylót. Mit í És mit goromk előveszi, ha haz Kiment a mű csend volt az hátul, a vastele mozgás, darulái mögött. Boros rőmpölt. Boros idegnyugtató cs gondolt arra: mondott butasá a legjobb leni ágyat ide, aztá nem idegesítik agyat ide, aztá na is csak azé a felesége felid a felesége felid volna fogadni, valami hasonló Arra figyelt irányából vala látszik. Mintha na ott: hörgés, tán egy hosszú hallatszott. Bor mult arra, de tott, rohanni ke A kemény m egyikük, a legf felé görnyedt, iuk. Egy kopas

végezte, néhányszor szerepelt a fárlatokon. Katonacsaládból származott, atyja várparancsnok volt az akkor osztrák uralom alatt állott Galiciában, rokonság fűzte a Ferenczy-családhoz s így került rövid látogatásra Gavosdiára, ahol megismerkedett unokatestvérével, *Ferenczy* Károlylyal. Együtt utaztak Olaszországba, ahova Károlyt gyenge egészsége és művésztárgyai vitték. Ez az út elhatározóvá lett mindkettőjük életsorsára: *Ferenczy* Károly ott fogott rendszeres művészeti tanulmányaihoz, amelyekre unokanővére is melegen buzdította, aki csakhamar feleségévé lett a nagy művésznek s igazi hűséges élettársa maradt mindhaláláig. 1896-tól a *Ferenczy*-család Nagybányán lakott s a *Ferenczy*-ház csakhamar

központja lett az ottan frissen felpezsdült művészeti és intellektuális életnek. Senki sem felejt el azokat a délutáni teás-órákat, amelyek leszűrt finomságú hangulatának az a szálfinom csiszoltságú műveltség adta meg a főjellegét, amelyet a *Ferenczy*-házaspár képviselt. *Ferenczyné* magasrendű intellektuális életet élt, sokféle nyelvismerete révén otthonos volt a Nyugat klasszikusaiban és modern nagyságaiban, a hétköznapi banalitások meg sem érintették, nagy és leszűrt kultúrája önálló ízlésre, ítéletre, világszemléletre képesítették és egyben jogosították is. Festészettel, mióta férjhez ment, tudunkkal nem foglalkozott, minden gondját három művész-gyermeké intellektuális nevelésére fordította. Temetése 18-án volt Nagybányán.

FERENCZY KÁROLYNÉ FIALKA OLGA.
December 17-ikén meghalt Nagybányán özv.
Ferenczy Károlyné, *Fialka* Olga festőművész-
nő, nyolcvanegyéves korában. Művészi munkálkodása rövid ideig tartott, nálunk egyetlenegyszer, 1888-ban állított ki két arcképet, előzőleg Bécsben, ahol művészeti tanulmányait

11°

most a Műcsarnok *Ipolyi* Arnotának, egykor nagy elnökének emlékére Budapesten is bemutatót. *Ipolyi*nak egyik nagy érdeme, hogy oly időkben fordult érdeklődéssel a trecento és quattrocento művészei felé, még kismesterek és névtelen képek esetében is, amikor ilyesmi éppen nem volt divatos. Még nagyobb érdeme, hogy szeretettel szedegette össze a magyar vidéki templomok régi oltárképeit is, amelyekre akkor bizony kevés ember vetett ügyet. Valóságos mentőmunka volt, amit végzett. Buzgósága nélkül bizonyára rég eltűntek volna ezek az érdekes munkák művészetünk állományából. A Műcsarnok többi termében valóságos eseményszámba ment *Pásztor* János kiállítása, aki jóformán egész élete művét mutatta itt be. Bő gyűjteményével, karakterével kivált a festők kollektív bemutatói közül *Zombory* Lajos gazdag képsora.

Két más kiállítás tűnt ki különlegességével. Az egyik a Nemzeti Szalon arckép-kiállítása, a másik a Tamás Galeria önarckép-gyűjteménye. Az elsőt egy új, most először szereplő művészegyesület, a „Magyar Arcképfestők Társasága” rendezte, talán az egyetlen művész-csoport, amely kép-tárgy alapján válogatta össze tagjait. Mind a két arcképkiallítás némiképpen emlékezetünkbe idézi a napoleoni háborúkat követő nyomorúságos idők emlékét, amikor festőink túlnyomó része jóformán csakis arcképfestésből élt. Ezek az idők, úgy látszik,

TI ÉLET

isszatértek, a művásár megcsappant s elő-
rbe kezd lépni a megrendelésre festett kép,
mi ma már alig lehet egyéb arcképnél. Hasonló-
képpen az idők jele az önarcképek nagy szapo-
asága is. Ilyesmit a renaissance óta mindig
stettek ugyan, legtöbbször egy festői probléma
megoldása okából. De amennyire a helyzetet
merjük: állíthatjuk, hogy ma már nem mindig
az indító ok, hanem igen sok esetben, külön-
ösen az ifjabb nemzedék köreiből, az, hogy
a festő a legolcsóbb modellje önmagának és
kísérleteit a legkisebb anyagi kockázattal ön-
maga képmásán végezheti. Ma még nem álta-
lános ez az ok, de lassankint azzá kezd válni.
A szobrászok dolga is tetemesen megromlott:
a hadi emlékekre a rohamosan elszegényedett
községek ma már alig tudnak pénzt előterem-
teni, a főváros pedig, *szobrászaink jólelkű és
legfőbb mecénása*, legújabbban oly megnyirbált
budgettel kénytelen dolgozni, hogy művészeti
célokra alig jut már valami. Ezek az első tanul-
ságok, amelyekkel nekünk a kiállítások öszszel
megnyílt új idénye s a mai művészeti piac hely-
zete szolgált.

Tiszántúli Szépműves Céh néven új egye-
sület alakult Debrecenben, amely azt a fel-
adatot tűzte munkája céljául, hogy a tiszán-
túli kultúra érdekében megszervezze az írók
és művészek munkásságát és a közönség
érdeklődését. A gondolatot tavasz idején ve-
tette fel *Pálnagy* Zsigmond festő és *Szalacsi
Rácz* Imre író s ez testet öltött december 5-én,
amikor is megtartották az alakuló ülést s az
új egyesület megindította szervező munkás-
ságát, még pedig mintegy 400 taggal. Elnöke
Baltazár Dezső, ügyvezetője *Csobán* Endre,
főtitkára *Nagy* József.

Szemben a mindent magához vonzó s ma-
gába olvasztó fővárossal, az új *Céh* az al-
földi lélek megszólaltatását, szabad művészi
megjelentetését akarja előmozdítani. Ennek

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ: BETONCSÖVEK

Beszélgetés Ferenczy Bénivel

a Ferenczy-családról és a maga művészetéről

Magas, szikár ember, csendes, befelé tekintő természet. Vonásait szelíden szép apjától és keményrajzú anyjától örökölte, természetét is. Ötvenéves ember, akinek most kellene kiharcolni a népszerűséget, elismerést, de se kedve, se hajlama hozzá. Két éve jött vissza Bécsből, ahol műterme maradt, minden szobra, bronzplakettjei, fafigurái, otthona, barátai, — most egy kis lakásban él remek, dolgos és szép feleségével, ismerősöktől adogatott bútorok között. Szépérzéke mégis kellemessé tette ezt az átmeneti otthont is, apró szobrai, plakettjei, festményei becsessé. A hitvány, fehérre festett asztalon szőttes terítón áll e percben legnagyobb s értékesebb szobra, gömbölyű mozdulattal hajló marokszedő asszonyi akt.

— Kismesterrel önttettem ki, — mondja s felemeli, átteszi a mintázóállványra — sok darabba kellett vágni s én állítottam aztán össze, én cizelláltam, bronzíroztam. Igen nagy munka volt, de örülök, hogy megvan, az utolsó pereben készült, most már nem tudok bronzot, rezet kapni.

Különösek az ő apró szobrai. Mintha óriásoknak volnának kicsi-

nyitett másai. Van bennük monumentalitás és ez kis-sé groteszkké teszi. Miért nem csinál nagy szobrokat?

— Kényszerűségből! Ebben a parányi lakásban nem lehet. Még ha ezeket cizellálom, akkor is zeng a nagy ház tőle. Bécsben földszinten van száz-négyzetméteres műtermem: egyenesen az utcáról társzekérről lehetett bevinni a nagy köveket, bronzokat, fatuskóka. Itt a liftbe bele se férne. Nem lehet. Most kisplasztikán dolgozom. Kéramián gondolkodom.

Nagy zöld szőlőfürtös tál az első eredmény. Barokk bőségű, gyönyörű, húsos edény. Valósággal szobor.

A falon apjának, Ferenczy Károlynak kedves vázlata lóg, Béni kisfiú korában. Mosolyogva nézi, gyengéden beszél az apjáról, magasztalja: határozott, finom ember volt, soha egy hangos szót, grombaságot nem mondott. Szerette a családját, családi ember volt. Három gyerekével, feleségével zárt külön világot alkottak. Hogy történt, hogy mind a három testvér művész lett? Így kell ennek lenni!

— Apám meg lett volna sértve, ha nem művész egy gyereke. En először haditengerésznek akartam menni. Nem engedte. Aztán, mikor már gondoltam, hogy szobrász leszek, ott akartam hagyni a gimnáziumot, valami a szobrászatra előkészítő mesterséget szerettem volna tanulni. Lakatosinasnak vagy fazekasnak, kőfaragónak akartam beállni. Nem hagyta. Azt mondta: egy gentlemannek kell az érettségi. Kultúremler volt, különöségnek tartotta, ha valaki magánál műveletlenebbekkel barátságot köt vagy akár érintkezik. Nagyon sokat foglalkozott velünk ő is, anyám is. Anyám osztrák katonatiszt lánya volt, nyole nyelven beszélt, olvasott, felolvasott nekünk. Tíz éve halt meg nyolevanéves korában, teljesen ép szellem volt haláláig, pedig hosszú évekig szinte mozdulatlanul üldögélt a nagybányai házban. Ő volt a művészet forrása a családban. Már sike-

A művész érzékeny tenyere kitapintja a jó fejformát

res festő volt, bájos genre-képeket festett, mikor apám felesége lett. Apám, földbirtokos fia, gazdálkodásra készült, mint dilettáns, próbált anyám mellett festegetni. Elmentek Nápolyba, onnan Münchenbe festeni tanulni. Münchenben, aztán Párisban apám egyre jobban fölé nőtt és mikor már három gyereke volt, abba is hagyta a művészetet.

— Először Valér lett festő, a bátyám. Már gimnazista korában a nagybányai festőiskola növendéke lett. Aztán én következtem, utoljára ikertestvérem, Noémi. Négy generáció irányát jelentettük: anyám a bécsi genre-festészet, apám a párisi impresszionizmus mestere, Valér az ő követője s mi ketten, Noémivel, a jelen keresői. Mind a hárman szigorú iskolán mentünk végig, apám ragaszkodott hozzá, a rajzolás igen fontos volt a szemében.

Rendkívül szép, tiszta rajzokat mutat, mint legszemélyesebb értékeit, melyeket, bármerre járt, magával hordott s most is itt vannak. Nemes, kulturált ember tiszta munkája ez, mint minden szobra is. Nyugalom árad belőle, messzenéző tekintetek, csöndes hangulatú, okos fejek. Számtalan vázlat a feleségéről, kislányáról.

Bartók-plakett

Ferenczy Béni érmet vés

Ferenczy Valér
Ferenczy Károly

Wörner V!
Aradéggel
& képpel
Híd. 1940. dec. 13.
12. máj -

Ferenczy György

tudni s tudhat is, mert minden asszonyban ott szunnyad minden asszony. Lehet-e tetszetőbben kifejezni korunk és osztályunk szerelmi morálját. A napokban beszéltem erről Veres Péterrel, akit a polgári eszmék s így a házasság eszméje iránt elfogultsággal alig lehet megvédeni. Egy életben egy nő: a föld fia, épúgy ezt érzi természet és szemérem törvényének, mint én. Mi azonban a Bókay-darab szerint az önsanyargatók szektájába tartozunk. Az igazi emberek azok, akik a Nemzetiben a színpadról a nézőtérre hunyorítanak.

S nemcsak az erkölcs, a szellem, a »szellemesség«.

Ezt mindenki érti, itt nem valami fölfült agyból potyognak az idegen szikrázású szavak. Ez ugyanaz, amivel mi kápráztatjuk egymást hivatalainkban és zsúrjainkon. Csak jobb és több, mint amit a mi eszünk kihoz. El lehet ismerni tehát. Azt, hogy a műbútorgyáros minden hasonlatát az asztalosiparból veszi, ki nem tartja elragadónak? S amikor potrohosodó agglegény létére a nőcskének úgy ajánlja magát, hogy öreg gyalu jól gyalul, még a fiatal lányok is értik, hogy a gyalu micsoda voltaképp. Ilyen gyalu van a darabban vagy kétszáz s biztosítja a tetszés folytonosságát. Az egyik »ahá« még el sem enyészett mosolygó arcunkban, s a másik »jó volt« már felsugárzik.

A legfőbb oka a sikernek azonban

A kultusz-
miniszter
tapsol

mégsem a közös erkölcs és pompásan adagolt multság, hanem az előadás. Láttam a Nemzetiben Aristophanest és Kleistet, Shakespeare-t és Tamási Áront, de hol voltak azok az előadások ettől. Ott a színészekre rárakott iga mélabúja és unalma; itt friss, jókedvű, önfeledt játék. A mellékszereplőkön is látszik, hogy végre igazi diadalmas együttesben vannak, azt csinálhatják, amit legszívesebben csinálnak és a legjobban tudnak. Kinőtünk hála Isten abból a ripacs világból, amikor a bádoglavór jeges vizéből a színész egy gőzös Lear fejét emelt föl. Ezek finom pallérozott lények, akik önmagukban is vannak annyik, hogy egy színházat el tudnak bájosni. A *Zárt tárgyalás* című filmben látható egy tökéletes, reprezentáló úrihölgy, aki nagyszerű, ameddig csak hordoznia kell magát, de igen rossz, mihelyt valamit alakít. Voltaképpen ő ennek a társadalomnak az igazi színésznője. Bókay titka is az, hogy ennek a házias színjátszásnak kedvez. S a színészek értékelik a szövetségést. Az egy Urayt kivéve, kitűnően játszanak. Ő itt sem tudott lemondani a »klasszikus« hanghordozásról. Ez abban áll, hogy a színész azt, amit mond, egy kicsit ki is gúnyolja, parodizálja, eldebbja magától. Ennek helye is van Shakespeare-ban, ahol ez a hanghordozás, a színész tudatalatti vagy tudatfeletti véleményét fejezi ki; itt azonban kirítt a komoly összjátékból.

Hanem, amit Bajor Gizi és Csontos csinál: az felejthetetlen. Bár mindkettő másképp. Bajor Gizi nagy

színjátzó tehetsége ellenére is részes abban a cirkulus viciózusban, amely a közönséget rossz darabokkal rontja s a megrontott közönség előtt a még rosszabb darabokat is diadalra viszi. Művész lényiben ott vibrál a művészetellenes öncélúság: én s aztán a darab. Ennek az sem mond ellen, hogy itt éppen a skálájával tündöklik: négy személy egyszerre. De istenem, milyen közel esik egymáshoz az a négy, ha egy igazi nagy színészi feladatra gondolunk. Csontos más. Ő egy régiebb színész nemzedék, akiről mi már inkább csak hallottunk. Közönnyel, útálatokkal lemaratva, de még mindig nagy alakító, aki itt sem tudja megállni, hogy a maga tragikumából egy komoly, fájdalmas hangsúlyt ne ajándékozzon a Bókay-darabjának. Az a néhány mondat, amiben ő a szereleméhes, otrombán gazdag asztalos vágyát, türelmetlenségét, csalódását kiformálta: az volt ezen a forrón sikerült estén a művészet.

A multheti Móricz-bemutatón azt mondta valaki mögöttem: »S ezt elő lehet adni? Az egész darab arculesapása a magyar népnek.« A méltatlankodó úr nem volt egyedül. A Bókay estéjén nem lehetett ilyesmit hallani. A magáratálalt, esillogó szemmel tapsoló közönségben, azt hiszem, nem volt senki, aki azt érezte volna, hogy ez a darab, melyet a kultuszminiszter jelenlétében mutattak be, nem arculesapása, de csak kicsúfolása is nem a nemzetnek, de legalább is a Nemzetinek, melyet annakidején Vörösmarty Mihály szavaival avattak föl.

Bajor Gizi indul
a színpadra

A BAKKECSKE MINT KERTÉSZ IRTA KÁTÁJEV VALENTIN

Kátájevnek, a szovjetirodalom Gogoljának ez a satirikus elbeszélése az »Izvestija«-nak, a szovjetkormány hivatalos lapjának a hasábjain jelent meg. Zoscsenko mellett Kátájev lett a Szovjet-Unió legkedveltebb satirikusa, bár alakjainak torzrajzát többnyire nagyon is eltúlozza. Odesszában született 1895-ben, apja tanító volt, ő maga ifjúkorától kezdve író; résztvett a világháborúban, a polgárháború alatt pedig többször volt nemcsak a fehérek, hanem a vörösök fogságában is.

A pódiumra borotvátlan emberóriás mászott fel. Hangosan köszörülte a torokát s aztán rekedt suttogással kérdezte:

— És hol a zene?

— Engedje meg, lektor elvtárs, — nyugtalanodott a titkár, — de hiszen ez előadás! A pálinkáról! És az ellene való hareról! Hogy-hogy zene?

— Előadás? Hm... De talán mégis inkább énekelni kellene valamit? Riglettéből, má?

— He-hel! De hisz' előadásról van szó.

— Én pedig, istenecske, inkább élénekelnék valamit. Becsületszavamra? Hyesmit... »Ó-ó-ó, mi esz-alfa...«

— De nem, nem. Ez előadás. A pálinkáról és úgyszólván az ellene való hareról. Így is olvasható nálunk a nyomtatott hirdeteményeken.

— Igazán? Na, akkor jó!

A frakkos ember mélyen krárogott. Kezeivel nyakon ragadta magát, elcsavarta a fejét és furesza állásba vágódott.

Az elnök csemetett.

— Elvtársak, most áttérek a napi-rendre! Egy központi bizottságbeli elvtárs mindjárt szólani fog erről a kérdéssel: »Házilag főzött pálinka, stb., stb.«. Nagyon fontos a munkásosztály közjava szempontjából. S azok, akik talán táncot és egyéb mulatságot kedvelnek inkább, rögtön el is hagyhatják a termet. A központi bizottságbeli elvtársé a szó!

Az előadó fénylő kék szemmel körülnézett, nekirugaszkodott és elkezdte:

— Elvtársak! A veszély ez órájában... amikor a szovjetköztársaság a világtörke zsoldosainak cselekedésai alatt nyugve összeomlással fenyeget, nem állhatunk tétlenül. Valamennyien egy emberként! Jól beszéltem?

— Helyes! — hagyta jóvá a terem kedvetlenül.

— Igenis, elvtársak! Valamennyiünknek egy emberként fel kell vennünk a harcot, a házilag főzött pálinkával való harcot! Az emberek ezrei isszák ezt a lórét és naponta ezrek mérgezik meg magukat ezzel az átkos méreggel, amely elpusztítja az emberi szervezetet. Jól beszéltem?

— S még meg is vakulnak! — hallatszott egy ügybuzgó női hang.

— H-h-helyes, elvtársnő! Ig-ge-n talá-

lón jegyezte meg! Eppen az, hogy megvakulnak! Gyakran előfordul! Sőt elvesztik a hallásukat! Becsszavamra! Így tehát, elvtársak, most már tudjuk, hogy a pálinka borzalmas méreg, országos átok! És miért?

Az előadó bosszú tekintettel nézett végig a hallgatóságban.

— És miért?

Hatásos szünetet tartott s miután eléggé kiélvezte a csendet, ismét fel-emelte a szavát:

— A pálinka, drága elvtársak, azért okoz olyan áldatlan kárt, mert az ember eddig nem tanulta meg tisztességesen, ahogy kell, párolni. Pedig mi sem egyszerűbb, mint egy lötybe párolás! Néhány jelentéktelen hozzávaló kell csupán! Egy veder pálinkához három font egyszerű, egészen közönséges, semmiképpen sem különleges konyhasót...

— Durvát, vagy finomat? — kérdezte valaki gyorsan a teremből.

— A legjobb finomat! De magától értetődőleg a durva is megfelel! Nos, ezután pedig ezt a sót a lötybe öntjük s a vedret felülről betakarjuk valami meleggel. Egy ágyterítővel például.

— Jó egy párnával is, lektor elvtárs!

— Párnával is jó. Sőt egy párnával mégjobb. Igenis, kedves elvtársak. Ezután úgy öt-hat font borókát veszünk...

— Borókát! — koltott egy asszony a harmadik sorból s lelkesedésében a combjait paskolta. — Ó, édes Istenkém: borókát!

— Úgy van, borókát! — ismételte ünnepelesen az előadó. — Egészen ordináre borókát! S az említett borókát lassú tűzön főzzük, mégpediglen timsó, kréta, szóda folytonos hozzákeverésével.

— És a timsóból sokat kell venni?

— Hát a szódából!

— Lektor elvtárs, és hogy van akkor, ha az ember...

— Csendet, csendet! Hadd halljunk! Ne tolokodjanak előre. A timsóból sokat kell-e belevegyíteni?

A nézőtérben irtóztató zsivaly támadt. A hátulók előre nyomultak. Az asszonyok rikácsoltak. A katedrara kérdő-cédulák röpködtek.

— Elvtársak, ne mind egyszerre! Kérem, csak sorjában! Ime, itt egy cédula ezzel a kérdéssel: »Az erősség végett

lehet-e a lötybe borsot és dohányt keverni? Válaszom: Ma-a-gától értetődőleg nem! A bors és dohány ugyan, belevegyítve, erősség benyomását kelti, valójában azonban a palinka ettől egyáltalában nem lesz erősebb! Utána pedig fáj az ember kobakja, — mintha megőrült volna! Nos, igen. Most pedig tovább megyek. Ha ugyanis, kedves elvtársak, a boróka szétfőtt és levet eresztett, veszünk egy szitát, amely...

Az elnök elsápadt.

— Lektor elvtárs, kérem tartsa magát szorosabban a tárgyhoz.

A közönség fülsiketítő ordításban tört ki.

— Hagyd beszélni! Hagyd beszélni! Ne zavard az előadót! A krétát porrá törve, vagy darabosan! S hadd magyarázza meg még egyszer, mit is kell a szitával csinálni!

A szónok lecsüggesztett fővel, félig csukott szemmel folytatta:

— Azután, kedves elvtársak, az egész miskulanciát a szitán át kell passzírozni egy edénybe...

— Ó, édes Istenkém, máris egy edénybe!

— ... Agyagedénybe, amelybe előzetesen...

Az elnök kétségbeesetten a fejéhez kapott és a függöny mögé rohamt. A titkár ott állt egy kulisszára támaszkodva; homlokán hideg verejték gyöngyözött.

— Szasa! — zokogott bánatosan az elnök. — Lealajsítja nekem az egész közönséget. S egyáltalán nem is látszik orvosnak! Tán csak tévedésből nem egy másikat hoztál?

— Dehogyan, egyáltalában nem tévedtem, — válaszolta Szasa fásultan. — Magam hoztam el a szállodából, a nyolcas számú szobából.

Az elnök megtántorodott.

— Tizennyolcas és nem nyolcas, te kontár, te koporsószeg! Cipeld le a pódiumról! Nem nyolcas, hanem tizennyolcas számú szoba! Függöny! Függöny! Minden el van rontva! A nyolcasban egy színész lakik. Te hülye!

Szasa görcsösen rángatta a függönyt.

De már késő volt. A szónok a terem közepén állt, körülövezve a lelkes hallgatóságtól, amely kérdésekkel ostromolta.

Az elnök a függönynyíláshoz rohamt. Arca egy pillanatra kétségbeesést fejezett ki. De aztán, aztán az elnök még egy tántorgó lépést tett s egyszer csak rekedt hangon beordította a terembe:

— Lektor elvtárs! Na és mi a teendő, ha az ember túlsok keményítőt tesz bele... és az egész nyomorult lötyt összezegegy?

S e szavakkal belevetette magát a tudnivaló hallgatóság legveszedelme-sebb tülekedésébe.

(Fordította Kristóf Sándor)

SZAVAK SZÉPSÉGE

A jelen gyors rohanását a mult kecses képei megláncolák... (Kölcssey Ferenc.)

A napfény kiöltött nyelvcskéi végigtáncolnak a sötétben... (Mikszáth Kálmán.)

Büszkeség meggörbül és bátorságod csikorgatni fogja a fogát. (Friedrich Nietzsche.)

...Ime hozzájuk is elért a hallgatás és amint a víz elönti a szétszórta paraszat, úgy oltotta el a vidám hangokat... (Andrejev Leonid.)

A villanyfényben az esőcseppek lábujjhegyen táncoltak... (Howard Spring.)

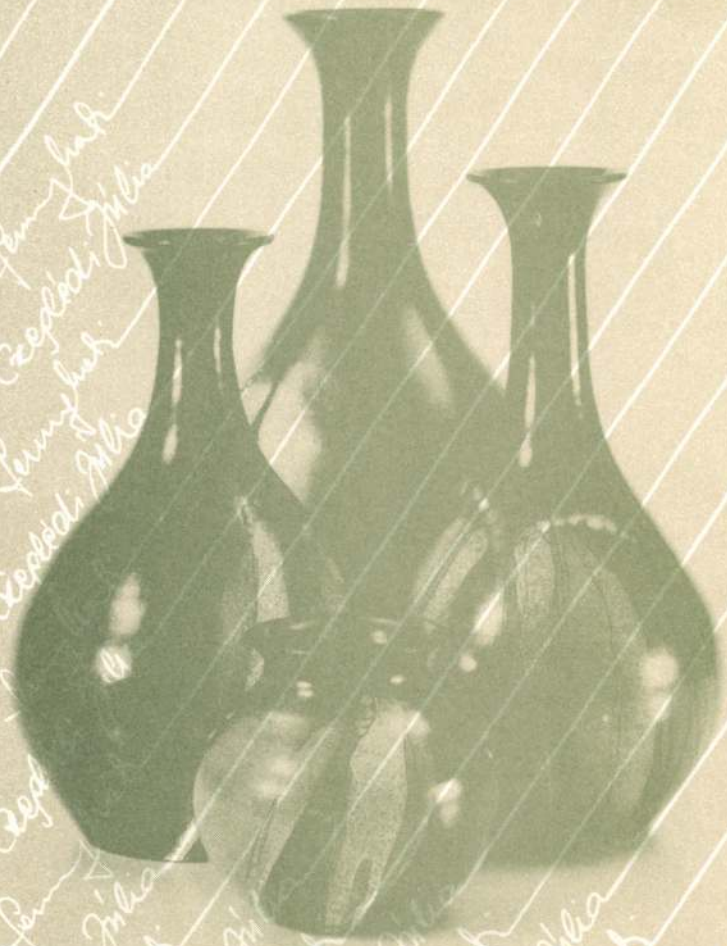
Aranyos haranghangon prédikált. (Gottfried Keller.)

Nemcsak a Madonna Sistinát imádom, hanem szeretem a gyöngébb képeken is hallgatni a fű növést... (Péterfy Jenő.)

Úgy tántorgott, mintha kiesett volna valami a keze közül, talán egy egész kivilágított karácsonyfa vagy égi létra, amit a Naphoz akart támasztani... (Jean Paul.)

Fotomény Béni

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

CZEGLÉDI JÚLIA
TEXTILTERVEZŐ

FERENCZY KATI
KERAMIKUS

IPARMŰVÉSZEK
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1990. MÁJUS 10.-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
KISTELEGI ISTVÁN
YBL-DÍJAS ÉPÍTÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1990. MÁJUS 10—19.

LAKÁSKULTÚRA
PÉCS, KOSSUTH L. U. 24.

F.k. · Kvitkovszky István

FERENCZY KATI

keramikus iparművész

1975 óta dolgozik önálló keramikusként.

1981. Nemzetközi Képző- és Iparművészeti
Kiállítás (Riom, Franciaország)
Aranyérem

1984. Szombathely

1984. Budapest, Magyar Néphadsereg
Művelődési Háza

1984. Dunaföldvár, Vármúzeum

1985. Szekszárd

1985. Gyula, Várgaléria

1988. Paál László Terem, Képcsarnok

1989. Győr, Képcsarnok

FERENCZY KÁROLY

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

482-486

Szöveg : 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23/36,
51, 80, 82, 85, 88, 91, 94/15, 101,
106/13, 126-136, 141, 142, 146, 147, 154,
156/23, 156/24, 160, 177, 210, 217, 218,
224, 225, 227, 228, 229, 230, 231, 232/2,
232/5, 232/6, 234/101, 236, 249, 251, 254,
255, 258, 260/9, 261/31, 261/32, 261/33,
261/34, 261/35, 261/36, 261/37, 262/53,
263/80, 272, 295/24,

Kép : 17, 47, 127, 128, 129, 130, 131,
133, 134, 135, 141, 144, 145, 146, 147,
216, 217, 228, 230, 231, 249, 368, 390,
391, 393, 400, 403, 404, 405,

Kronológia : 1894, 1895, 1896, 1897, 1898,
1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905,
1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1913,
1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920,
1922, 1928, 1934, 1935, 1936, 1940, 1943,
1963, 1968,

FERENCZY KÁROLY

FERENCZY
KÁROLY

Impresszionisták képei Szentendrén

Híres francia és magyar impresszionista festők műveiből látható kiállítás péntektől Szentendrén, az Erdész Galériában.

A tárlaton a fények és árnyékok hatására épülő stílus kimunkálói a XIX. században élt Manet és Monet, valamint Renoir és Pissarro grafikai, akvarelljei láthatók majd, de mellettük Toulouse-Lautrec alkotásaival is meg lehet ismerkedni.

Az augusztus végéig nyitva tartó kiállítás képeinek többsége magángyűjteményekben található. Különösen értékes a Pissarro által

festett Tájkép, csakúgy, mint a francia hatásra impresszionista képeket festő Rippl-Rónai József 1890-ben alkotott Szénaboglyák című alkotása. A témaválasztásnál valószínűleg befolyással volt a nagy magyar festőre Monet munkássága, aki élete alkonyán kizárólag tavi-rózsák és szénaboglyák vászonra festésében teljesítette ki művészetét.

A hazai impresszionisták közül több alkotás is látható Ferenczy Károlytól és a századfordulón a Nagybányai Művésztelep mestereként számon tartott Hollosy Simontól. (MTI)

FERENCZY Károly /BÉCS, 1862 – BUDAPEST, 1917/

ÖNARCKÉP

■ CERUZA-PAPÍR, 218 x 124 MM

JELEZVE JOBBRA LENT ■ 1913 FEBR. 4. FERENCZY KÁROLY

FERENCZY KÁROLY

A Vaszary életmű sokszínűsége páratlan a magyar művészet történetében: festői pályájának egyes stációi között szinte „csupán” a minőség, a megkérdőjelezhetetlen minőség teremt összeforrasztó egységet. Gátlások nélkül csábulhatta el a művészet aktuális divatjainak, hiszen szenzitív, minden újra fogékony szelleme bravúros manuális technikával párosult. Fél évszázados alkotói útján végig tekintve nem csupán egy kivételesen érzékeny művész karaktere bontakozik ki, de az egyes műveken keresztül a korszak uralkodó stílusirányzatainak jellegzetes vonásai is alakot öltenek. Akadémizmus, naturalizmus, szecesszió, expresszionizmus: örök nyugtalanságának, mindig új irányba igyekvő szellemének időleges állomásai.

Az *Udvarlás* című kép a Vaszary oeuvre változatosságának ismeretében is meglepő hatást gyakorol nézőjére. Mind témájának epikus jellege, mind a formai megvalósítás finom naturalizmusa távol áll a festő megszokott, jól ismert műveinek világtól. A pályakép korai szakaszának alaposabb, részletesebb vizsgálata azonban hozzásegít bennünket a festmény pontos elhelyezéséhez, kivételes értékeinek felismeréséhez. A művészi útkeresés egyik fontos állomásáról tudósít és tovább bővíti ismereteinket az első, stílusformáló impulzusok jelentőségéről.

Vaszary 1885 őszén kezdte meg rendszeres festői tanulmányait Pesten a Mintarajztanodában, Székely Bertalan és Kelety Gusztáv kezei alatt. Két esztendő elmúltával azonban – követve a korszak tipikusnak mondható „menetrendjét” – a müncheni akadémia növendéke lett. A merev tradícióktól terhelt oktatás, ha technikai téren kiváló alapokat is nyújthatott, nem jelentett igazi inspirációt a fiatal, formálódó művész számára. Jóval nagyobb hatást gyakorolt rá Hollósy szabadiskolája, valamint Jules Bastien-Lepage, rövid idő alatt szinte egész Európát, s benne a nyugaton tanuló magyar festők legjobbjait meghódító művészete. A mai néző számára nem könnyű magyarázatot lelteni arra, miért hatott szinte általános revelációként a francia mester „gyöngyházfényű naturalizmusa”, az ábrázolt tárgyakat rózsaszín és szürke tónusfátyolba borító festői stílusa. Talán műveinek mérsékelt modernsége, az akadémikus sablonokat óvatosan felülbíráló hangja tette vonzóvá az újat kereső fiatalok számára. Vaszary most vizsgált alkotása kitűnően illusztrálja e sokakat megihlető stílus formai, technikai jellegzetességeit. Szabatos, leheletfinom rajz jellemzi, az akadémiai oktatás pontos anatómiája és grafikus jellegű előadásmódja érvényesül. Elveti viszont a tradicionális bitumenes alapozást, az árnyékok fekete színét és az egyenletes műtermi megvilágítást. Helyettük gyöngyházas alaptónus látható, s a finom átmenetekkel megjelenített

felületeken lágy szürkéből és halvány kékekből kikevert árnyékok suhannak. Vaszary megteszi az első lépéseket a plein-air festés irányába: a légkör finom remegését érzékeltesen jeleníti meg a fák koronái között átszűrődő napfény illanó foltjaival, amint vibrálva tapadnak a háttérrel betöltő ezernyi levélre és a szereplők ruháira. A festmény kompozíciós megoldása szintén elmozdulást jelent a modern megoldások irányába. Az a merész átvágás, melyet Vaszary a jobb oldali alak esetében alkalmaz, elképzelhetetlen lett volna a tradicionális, akadémiai regulák tudatos felülbírálata nélkül. A naturalizmus keresett véletlenszerűsége, a fotográfiának a festészetre gyakorolt hatása érhető itt tetten.

A festmény témájának epikus, enyhén novellisztikus hangja – bár szintén jellegzetes vonása a Bastien-Lepage féle finom naturalizmusnak –, de szinte analógia nélkül áll Vaszary életművében. A korszak divatos, szentimentális zsánerképeinek megalkotói szívesen fordultak az udvarlás jelenetéhez. A pikáns, néha halvány erotikus utalásoktól sem mentes szituációk a polgári lét intim szférájába engedtek betekintést: az illemtörvények precíz szabályai a néző szeméi előtt ütköztek meg – persze csupán szelíden és legtöbbször kicsit mesterkélten – a szerelem testiséget sem nélkülöző szabados vágyaival. Talán Margitay Tihamér életművében találkozunk a téma legbővebb kifejtésével. Szinte specializáltává vált a férfi és nő évdő kapcsolatát bájos, sokszor kétségkívül színpadias gesztusokkal megjelenítő ábrázolásoknak. Az 1889-ben Párizsba utazó Vaszary Munkácsy műtermében is láthatott hasonló képeket. Az idős mester – e találkozás során – éppen Margitay művészetét ajánlotta neki példaképpül, mint akinek egyedül „van mondanivalója” a magyar piktorok között. Könnyen elképzelhető, hogy közvetve éppen ez a bátorítás sarkallta Vaszaryt az *Udvarlás* megfestésére.

Vizsgált képünk az életmű korai szakaszának ritka darabja. Egy saját hangját kereső, kivételes tehetségű festő átmeneti korszakát reprezentálja. Benne a müncheni realizmus merev stílusát – elsősorban Bastien-Lepage műveinek hatására – modernebb elemek lazítják fel: a plein-air óvatosságot megpendíté és az impresszionizmus újszerű komponálási fogása. Az intim, meghitt szituációban a szereplők jellege, hangulata a finom gesztusok, pillantások által bomlik ki. E lírai atmoszférának Vaszary a selymes rózsaszínek, szürkék és zöldek finomra hangolt, harmonikus együttesével teremt bensőséges formai háttérrel. Az ábrázolt jelenet és az ábrázolás formai karaktere tökéletes egységbe olvad: mindkettőt választékos, kifinomult ízlés jellemzi, mindkettőből az előkelőség magától értetődő harmóniája és eleganciája árad.

MOLNOS PÉTER

FERENCZY Károly /BÉCS, 1862 – BUDAPEST, 1917/

KÉT ANGYAL (LEÁNY)

■ OLAJ-VÁSZON, 45 X 31 CM

JELZÉS NÉLKÜL ■

KIÁLLÍTVA ■ A NAGYBÁNYAI MŰVÉSZEK ELSŐ CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSA.
BUDAPEST, RÉGI MŰCSARNOK, 1897. KAT. SZ.: 21., LEÁNY.

PROVENIENCIA ■ EGYKOR RÉVAI MÓR JÁNOS GYŰJTEMÉNYÉBEN.

KIRÁLYOK HÓDOLÁSA, 1895. MNG

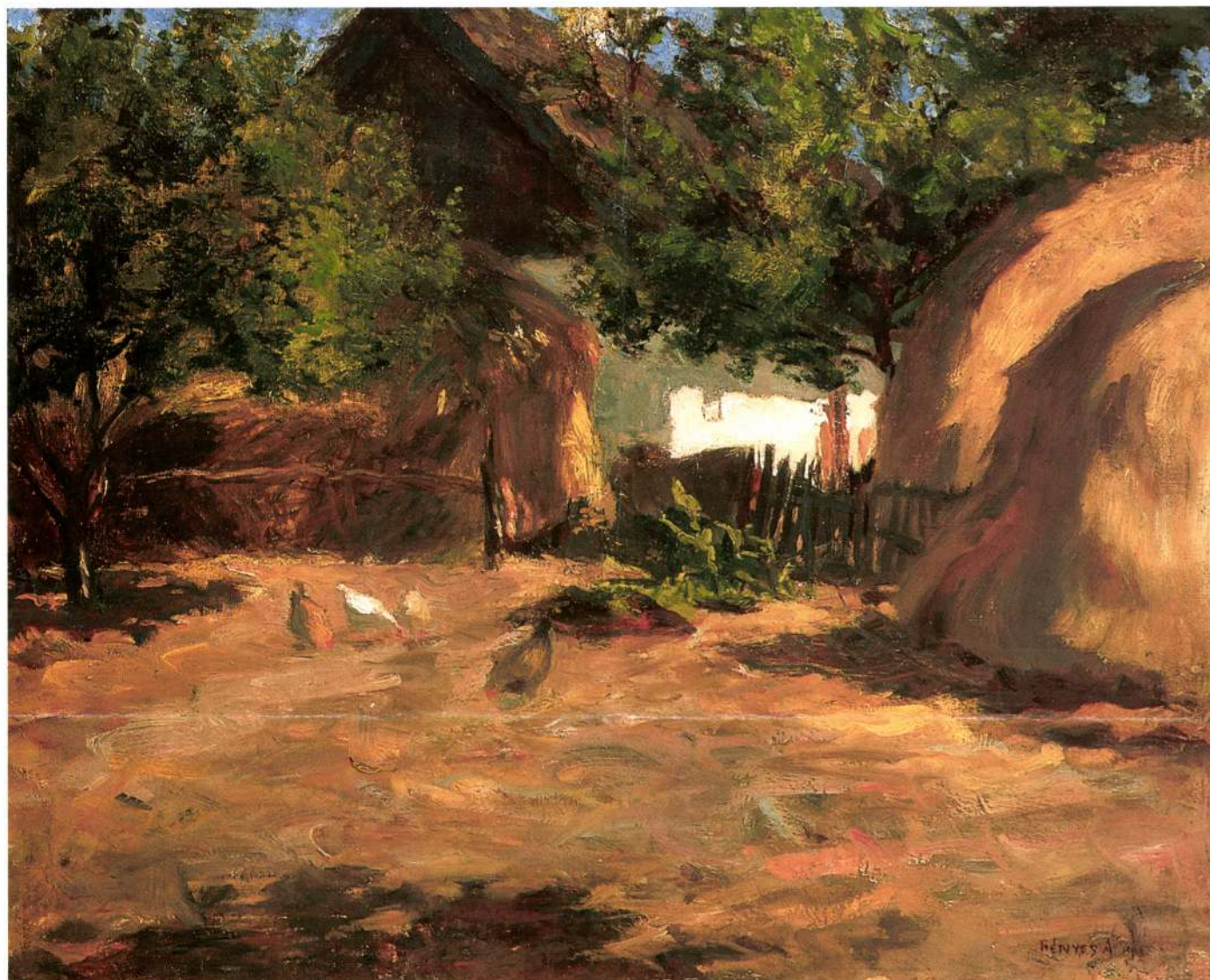
A kép egykor Révai Mór János (1860-1926) a neves könyvkiadó, a Révai testvérek Rt. tulajdonosának gyűjteményében volt. Révai Mór

János volt a kiadója Kiss József költeményei 1897-es díszkiadásának, amelynek illusztrációit a nagybányai művészek közül, Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Hollósy Simon, Réti István és Thorma János készítették. Nevéhez fűződik a Révai Nagy Lexikon kiadása is. Révai Mór János gyűjteménye kizárólag kortárs modern magyar festők műveiből állt, a legnagyobb számban Rippl-Rónai Józseftől voltak képei. Mindemellett öt képet őrzött Ferenczy Károlytól is, közöttük feleségéről, Györgyei Irénről festett portréját. Révai halálát követően gyűjteményét özvegye őrizte meg. 1944-ben a zsidók

műtárgyainak számbavételére és megőrzésére alakult kormánybiztosság a gyűjteményből 22 db képet zár alá vett, köztük a *Két angyal*

című Ferenczy-képet is, ahogy utal erre a kép takarókartonján látható cédula. A festmény egy, a királyok imadását ábrázoló, nagyobb kép töredéke, melyet még Münchenben festett 1895-ben, s amely kompozíciójában hasonló lehetett a szentendrei Ferenczy Múzeumban látható *Királyok hódolása* című festménnyel. A kisméretű festmény először az 1960-as években bukkant fel a Magyar Nemzeti Galéria bírálatán, majd az 1990-es években megfordult a műkereskedelemben is.

SZABÓ LÁSZLÓ

71

71 • FÉNYES ADOLF (1867–1945)

Szolnoki udvar, 1901

48 × 60,5 cm

Olaj, vászon

Jelezve jobbra lent: Fényes A. 1901

Kikiáltási ár: 800 000 Ft

72 • SZÖNYI ISTVÁN (1894–1960)

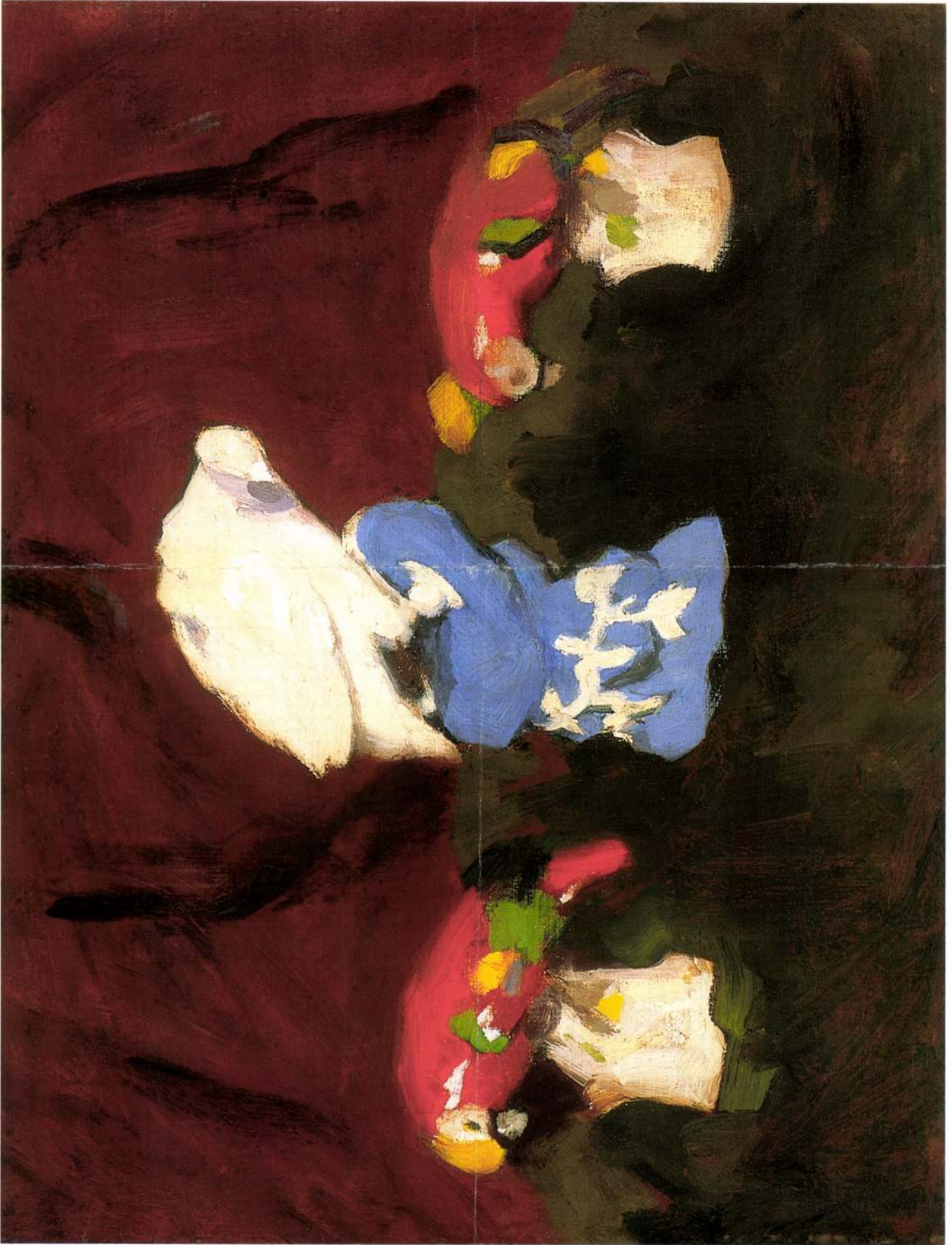
Beszélgetők

39 × 50 cm

Olajtempera, vászon

Jelezve jobbra lent: Szőnyi I.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

70 FERENCZY KÁROLY (1862–1917)

Papagájok, 1910

42 × 54,5 cm

Olaj, vászon

J. n.

Hátoldalon kiállítási címke 1911-ből

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft

REPRODUKÁLVA

Genthon István: *Ferenczy Károly*. 121. kép, Budapest, 1979

IRODALOM

Petrovics Elek: *Ferenczy Károly*. Budapest, 1925

Ferenczy Valér: *Ferenczy Károly*. Budapest, 1934

Petrovics Elek: *Ferenczy*. Budapest, 1943

Réti István: *A nagybányai művésztelep*. Budapest, 1954

Genthon István: *Ferenczy Károly*. Budapest, 1979

Szabadi Judit: *Ferenczy Károly pályaképe*. In: Nagybánya művészete,

szerk: Csorba G.–Szűcs Gy., Budapest, 1994

A Madárdal, a Hegyi beszéd és az Október szépsége a művészetszerető közönség előtt jól ismert. Festőjük, Ferenczy Károly a magyar festészet egyik legragyogóbb állócsillaga. A Madárdal-t a szakirodalom az egyik első modern magyar festménynek tartja, „nagybányai kép”-nek, amely három évvel megelőzte a művésztelep megalakítását. Nem csoda, hogy a Hollósy vezette lelkes „nagybányai” fiatalok Erdélybe csábították az általuk nagyra becsült „arisztokratát”. A modern magyar festészet doyenje, Szinyei Merse Pál a Hegyi beszéd festőjét becsülte legtöbbször a „magyar impresszionisták” köréből, Ferenczyt, a legkevésbé impresszionistát, akit fiatalabb, az avantgárdokkal kacérokodó kortársai egyszerűen csak naturalistának neveztek. Ferenczyt – hasonlóan a legnagyobbakhoz – egyáltalán nem érdekelték a címkek és az izmusok, bármennyire is közhely, de ő valóban a maga útját járta. Talán korai, szentendrei képeit is azért tagadta meg 1903-as gyűjteményes kiállításán, mert túlságosan is emlékeztették ihletőjük, Bastien-Lepage festészetére.

Ferenczy életművén belül a korai művekhez egy kicsit hasonló helyre kerültek kései, műtermi csendéletei is. Pedig a tájképeiről, portréiról és biblikus kompozícióiról ismert mester a nagy művek mellett, talán megrendelésre, talán kedvtelésből számos csendéletet is festett.

Csendéletei javát az 1900-as évek végétől festette minden bizonnyal budapesti műtermének falai között. Ferenczy 1906-ban lett – Szinyei „határozott kívánságára” – a budapesti Mintarajziskola (a későbbi Képzőművészeti Főiskola) tanára, s ekkortól kezdve már csak a nyarakat töltötte Nagybányai házában. Az ekkor már köztiszteletnek örvendő mester a maga finom, szolid módján a művészeti közéletből is kivette részét, egyik vezetője lett a Magyar Impressionisták és Naturalisták körének, ami a „műcsarnokiakkal” szemben az akkori progresszív festők érdekeit próbálta képviselni. A MIÉNK-ből ágazott ki a Nyolcak és a magyar avantgárd festészete, de Ferenczy éppoly kevés figyelmet szentelt fiatalabb pályatársainak, mint Picassónak. Talán csak egyetlen festő volt akiért igazán rajongott, mégpedig Rembrandt. Talán az sem véletlen, hogy a nagy előd és a németalföldi piktúra iránti vonzalma elsősorban nem a nagy nyilvánosságnak szánt portréin, hanem kisebb családi képein mint a Noémi kibontott hajjal, illetve csendéletein érhető tetten. Ferenczy számos virágcsendéletet festett és kedvelte a vadkacsás kompozíciókat is, de papagájos csendéletei az igazi kuriózumok.

Az 1910-es Papagájok két változatban ismert, mindkettő szerepel Genthon István monográfiájában is. A két csendélet „főhőse” két porcelán papagáj és egy porcelán galamb, a festményeket lényegében csak a papagájok helyzete különbözteti meg. Képünkön mindkét papagáj balra néz, míg a párdarabon mindkettő a középen elhelyezkedő galamb felé fordul. A háttérrel mindkét esetben egy festőien elrendezett drapéria szolgálta, amely későbbi híres aktos kompozícióival rokonítja a papagájos csendéleteket. Ferenczyról tudjuk, hogy egyaránt nagy gondot fordított képei „szellemességére” (témájára) és „artisztikumára” (kivitelezésére) is. Egyik cigányokat ábrázoló zsánere kapcsán írta barátjának, Réti Istvánnak, hogy témája nem igazán szellemes, de képe a „nemes előadás által kaphat némi varázst”. (idézi: Genthon, 1979, 34.) Ez a bizonyos varázs hatja át a Papagájok-at is. Ferenczy vérbeli koloristához illően nagystílusúan rá jellemző „foltfestéssel” veti vászonra a tarka papagájokat. Az általa kedvelt Németalföldi művészek is festettek papagájos csendéleteket legalább annyira moralizáló, mint dekoratív szándékkal. A papagáj a keresztény szimbolikában arra int, hogy a hiveknek éppúgy kell visszhangozniuk az apostolok szavát Isten dicséretére, ahogy a papagáj utánozza az emberi hangot. Ferenczytól ez a moralizáló szándék valószínűleg távol állt, őt inkább a polgári enterieuröket „díszítő” papagájok egzotikuma, szín-kavalkádja ragadhatta meg.

Hornyik Sándor

Ferenczy Károly: *Papagájok*
41,5 × 58 cm, olaj, vászon

Magyar Képek 2003. dec. p.

A Poros út Munkácsytól 75 millió forintról kezd a Mű-Terem Galéria árverésén

Három galéria ötszáz tétele

műtárgy

Egy héten belül három galéria árverez a fővárosban: a Blitz két év után tér vissza modern és kortárs művekkel, a Kieselbach és a Mű-Terem Galéria pedig a megszokott értékes klasszikus és modern tetteleket kínálja.

Greczi Emőke

A Blitz Galéria nemcsak az aukciós piacra, hanem rendezvényeinek korábbi helyszínére, a Hotel Kempinkibe is visszatér kedden kora este. A 169 tétel többsége az elmúlt évtizedek művészetéből nyújt választékot, kivétel ez alól például Moholy-Nagy László avantgárd festménye 1920-ból (Ipari táj, 6,5 millió), Perlrott-Csaba Vilmos, Czobel Béla, Gulácsy Lajos, Bortnyik Sándor néhány műve. A mai művészet több generációja is jelen lesz.

A Kieselbach Galéria pénteken a Vígyszínházba várja a gyűjtőket. Az anyag sokkal inkább nemzetközi, mint valaha, hiszen a megszokottnál több külföldi szimbolista és avantgárd tétel vár hazai (és külföldi) vásárlókat. Érdekes kísérletnek lehetünk tanúi: a nemzetközi piacon is bizonyára eladható tettelek hogyan

vizsgáznak a magyar gyűjtők előtt, akik tízmillió fölötti árat inkább csak Munkácsyért, Vaszaryért és Rippl-Rónaiért adnak könnyen. Edward Burne-Jones az angol preraffaeliták és az abból kinövő Arts and Crafts mozgalom művésze volt a XIX. század utolsó évtizedeiben. Három művet is kínálnak tőle: a Remény 16 millióval kezd, de lesz egy hímzése és egy vázlatos munkája is. Talán ő a legnagyobb név a külföldi anyagból, de ha arra gondolunk, hogy Bortnyik Sándor művészete már a Bauhaus idején teljesebben ki, akkor a Weimarban készült 1922-es Kompozíció (8,5 millió) is csak részben tekinthető magyar képzőművészeti alkotásnak. Ugyanez vonatkozik Beöthy Steiner Anna 1934-es Nagy piros kompozíciójára és Ébner Lajos 1928-as művére.

Nem lenne váratlan fejlemény, ha mégis inkább Vaszary János női portréira (2-10 millió) érkezne a legtöbb ajánlat, esetleg Ferenczy Károly Műteremházam Nagybányán című festménye (20 millió) lenne a legértékesebb. És minden bizonnyal komoly árat várhatunk Czigány Dezső, Rippl-Rónai József, Márfy Ödön és Gulácsy Lajos vásznáért.

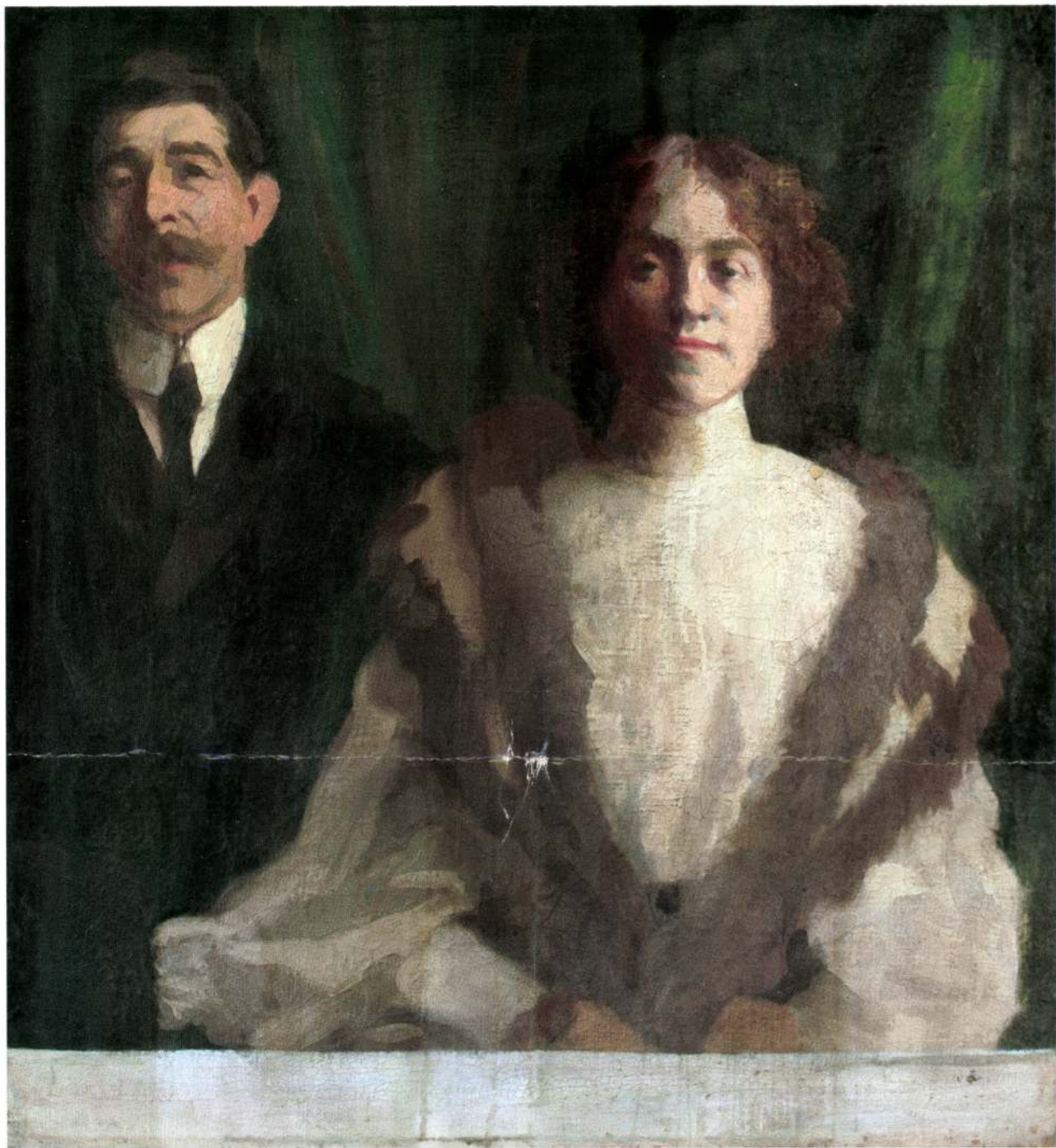
A Mű-Terem Galéria jövő hétfőn árverez a Kongresszusi Köz-

pontban. Kiemelt tetele a Poros út lesz Munkácsy Mihálytól. A 75 millió forintról kezdő festmény ugyanabból a hagyatékból származik (Vida Jenő gyűjteménye), melyből már több alkotást, így A baba látogatóit (160 millió) kínálták fel tavaly tavasszal. A mostani mű művészi szempontból talán a legértékesebb, a Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításán is láthattuk.

Vaszarytól, Rippl-Rónaitól itt is indul több tétel, melyek inkább jellemzőek, mint különlegességek a két életműben. Az érdekességek között kell említeni a Bauhausban ismertté vált Molnár Farkas 1922-es Kanyargós útját (2,4 millió), Paál László kevéssé jellegzetes Domboldalon című utcaképét (12 millió), Schönberger Armand árverést záró Ut és házak festményét (8,5 millió). Tihanyi Lajos Kompozíciós vázlata (20 millió) Korda Sándor gyűjteményéből való – innen már több Tihanyi-kép került piacra. A még mindig alulértékelt művészek közül szép művel lesz jelen Derkovits Gyula (Halász – 4,5 millió), Schadl János (Két fa – 2,8 millió) és Czímra Gyula (Asztali csendélet halakkal – egymillió). A tizenkét Zsolnay mellé ezúttal egy kisplasztika is bekerült Ferenczy Bénitől (Női torzó – 150 ezer).

112.▲
Ferenczy Károly (1862-1917)

Herrer Cézár és felesége Nagybányán

Olaj, vászon 96x91 cm

Jelzés nélkül

Kikiáltási ár: 4.200.000 Ft

Herrer Cézár és a nagybányai festőkolónia (archív fotó)

ezúttal is fölmerül, hogy nem a korábbi évszám-e az elfogadhatóbb.

Akármelyik dátummal számolunk, a festmény a korai művek közül való. Az oeuvre-katalógus 375 tétellel számol, és ebből a 170. tétel ez a kettős portré. A 112. a listán Herrer Cézár kisméretű portréja. Genthon szerint a közel négyszáz képből mindössze 83 a portré, és ezek egynegyede megfestésén volt túl a művész, amikor e kettős portré elkészítésébe fogott. Kettős portrét korábban nem festett. Később néhány azonban is kikerült a keze alól, amelyek közül a legismertebb a Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításán látható Béni és Noémi ábrázolás. De házaspárokról a művész ritkán festett kettős portrét, csak az 1906-ból való Jánosi Bélát és feleségét megörökítő festményt ismerjük. A házaspárokat szívesebben festette meg külön-külön, amint azt pl. a *Grünwald Vilmos és Grünwald Vilmosné*, illetve a *Weidinger Miksa és Weidinger Miksáné* című olajképek bizonyítják.

Ferenczy egyes portréit kedvtelésből, míg másokat megbí-

zásból festett. A családtagokról készített képek esetében logikusan adódik a válasz, hogy kedvtelésből, művészi érdeklődésből készültek, de ez nem ilyen egyértelmű a többi képmás esetében. Ferenczy több művésztársáról készített portrét, és nem tudni, hogy ezek valamelyike nem megbízás volt-e. A két legismertebb ilyen képen Csók Istvánt és Szinyei Merse Pált láthatjuk. Ezek sorába tartoznak a Herrer Cézár ábrázolások is, amelyekről valószínűsíthetjük, hogy ha esetleg kérésre is, de nem megbízásból születtek. Herrer Cézár, az 1868-ban Luancóban született, 1919-ben Budapesten elhunyt, főleg táj- és interieur-képeket festő művész 1898-ban telepedett le Nagybányán és került Ferenczy Károly közélébe.

Petrovics Elek az emlékkiállítás katalógusának bevezetőjében a következőképp jellemzi a kép festőjét: "... életét egészen a művészetre összpontosította, keveset járt emberek közé s legszűkebb családi és baráti körén túl csak olyanokkal szeretett érintkezni, akikkel a művészet révén bensőbb közösséget érzett".

részlet az előbbi képből (archív fotó)

A visszaemlékezések hangsúlyozzák, hogy érdem volt a mester barátai közé tartozni, és nem volt könnyű barátta válni. Herrereknek sikerült, s ez minden bizonnyal részben spanyolságuknak, nemzetköziségüknek, és nem utolsó sorban egyéniségüknek volt köszönhető. A kettős portré ezt bizonyítja.

Ferenczyt Petrovics Elek így jellemzi: *"Fellépésében volt valami csöndes előkelőség, arcvonásai nemes szabásúak voltak, alakja rugalmas és szikár, öltözködése gondos"*. Herrerről nem maradtak hasonló jellemzések, de a portrék tanúsága szerint a férfi külső megjelenésében Ferenczyhez hasonlítható. A képeken mindig jólöltözött, öltönyt és nyakkendőt visel. Egyénisége mégis mintha pontosan az ellenkezője lenne az őt megfestő kollégáénak. Herrert és feleségét nem a csöndes előkelőség jellemzi, hanem a déliek hangos vidámsága, ami sugárzik a róluk festett képekből. Talán azért is barátkozott velük szívesen a Ferenczy-család, mert színt, hangulatot vittek a társas együttlétbe. A művészi kihívás a festő számára az

lehetett, hogy ezt a sajátosságot egy kettős portréban úgy tudja közvetíteni, hogy az megérintse a kép nézőit is. Semleges háttér elé állította modelljeit, kicsit egymás mögé helyezve őket, az elegáns, markáns férfit kissé háttérszerepre kényszerítve, hogy a feleség kislányos bája, üdesége, kedvessége fokozottabban érvényesülhessen. A kellékek a mentalitás megragadásának eszközei. A magas nyakú ruha szigorúságát oldja a lecsúszott meleg vállkendő és a hajtincsek lazasága. De ezt szolgálják a mozdulatok is, a feleség előrelépést sejtető testtartása. A tekintetek, az asszony mosolya, a férj szólásra nyíló szája nemcsak a pillanat mozgalmasságát rögzítik, de közvetítik az egyéniséget, a spanyolságukból fakadó karakterüket is. Ez átsüt a pillanaton, meghatározza annak hangulatát. Kevés az a művész, aki e művészi feladat megoldására képes. Ferenczy e kevesek talán legnagyobbika, amit ez a festménye is bizonyít.

M.V.

Tihanyi Lajos (1885-1938)

Trencsényi utca

Olaj, vászon 74 x 55 cm

Jelezve balra lent: Tihanyi Lajos Trencsén 912

Irodalom:

- * Dévényi Iván: Tihanyi Lajos. Budapest, 1968.
- * Majoros Valéria: Tihanyi Lajos. Kandidátusi disszertáció, kézirat, 1993.

Tihanyi Lajos festménye nem ismeretlen, hiszen nemrégiben már aukcióra bocsátották. Kalapács alá viszont még nem került, mert ahhoz a gyűjteményhez tartozott, amelyet egészében visszavontak az árverésről, az érdeklődők nem kis bosszúságára, hiszen akkoriban hasonló kvalitású Tihanyi tájkép már régóta nem került a műkereskedelembé. Az 1999-es év változtatott a mérleg nyelvén, hiszen a Kieselbach Galéria és a Mű-Terem Galéria is büszkélkedhetett egy-egy fontos, a monográfiák reprodukcióiból ismert darabbal. A téli aukciókon ezek a tájfestmények egyformán méltó fogadtatásra találtak.

Tihanyi ma a legnépszerűbb magyar festők közé tartozik, és az, hogy viszonylag keveset festett, jelentősen befolyásolja művei piaci értékét. Ráadásul a művész hagyatéka nagyobb részt együtt maradt és került múzeumba, tehát kevés a hozzáférhető, magángyűjteményekben lévő mű. A képek árai ezen okok következtében magasra szöktek.

Tihanyihoz jól hozzájutni egyre nehezebb. Ez nem azt jelenti, hogy ne lennének Tihanyik a kínálatban. Ha egy festő árai jelentősen nőnek, mindig fölbukkan egy-egy újabb eladandó művük is. Ritka az az eset, hogy ne számítana, volt-e már bizonyítottan kiállítva a festmény, említést tesz-e róla a szakirodalom, reprodukálták-e valahol, elsősorban a monográfiákban, és hogy a művész feljegyezte-e létét. Ez a trencsényi utcakép azon festmények közé tartozik, amelyekről se nem írtak még, se nem reprodukálták. Egyedül a művész feljegyzései hitelesítik és szemmel látható kvalitása, amely ismeretlenségéből adódó hátrányait feledteti és jól ismert testvéreivel teszik egyenértékűvé.

1912, a festmény készülésének éve, fontos dátum Tihanyi pályáján. Ebben az évben rendezték a Nyolcak harmadik kiállításukat a Nemzeti Szalon termeiben. Ezen a kiállításon a művész tizenöt olajfestményét és számos rajzát tárta a nagyközönség elé. Az olajképek között arányaiban a legtöbb a tájfestmény volt, szám szerint hét. A kiállítást az év végén, november-decemberben rendezték, tehát a trencsényi út után, amikor ezt a lépcsős, zezugos utcaképet festette. Sajnos nem azonosíthatók a festmények, hiszen mindössze annyi adatot közöl a katalógus, hogy "tájkép", vagy "olajfestmény" és egy esetben közli a tulajdonos nevét. A többi festmény mellett csak annyi szerepel, hogy "eladó", vagy a koronában megadott ár. A legmagasabb összeg egy önarckép

mellett látható, ehhez az 1000 koronához képest három tájkép 800 korona volt, egy 400, egy 300 és a legolcsóbb 250. Az egyetlen konkretizált tájkép, amely a trencsényi várat ábrázolta, 600 koronáért volt megvásárolható.

Tihanyinál a tájkép bírt ebben az időszakban a legnagyobb fontossággal. Azokon a kiállításokon, amelyeken szerepelt, mindig a tájképek domináltak. A MIÉNK II. kiállításán, amelyet 1909-ben ugyancsak a Nemzeti Szalonban rendeztek a három Tihanyi képből kettő volt tájkép, a Nyolcak 1911-es tárlatán pedig a hatból négy. Ekkor Feleky Géza így értékeli művészetét: *"Tihanyi Lajos merész, erélyes, keménymarkú, meg vannak benne a fiatalság összes lendületes erényei, amellet kiegyenlítődt, egységes, mintha sok év tapasztalata állna háta mögött. Összefoglalás a jellemzőség értelmében, a jellemző jelek kiemelése, ez művészi hitvallása és van benne elég erő, egészség, hogy ezáltal ne szegényítse el műveit, hanem megmarassza bennük a teljességet. (...) Az erőteljes szintézis, a jellemzőség keresése jó értelemben megkeményíti tájképeit. A karfán támaszkodni lehet, a fák bízást szemébe nézhetnek a viharnak, a kavicsok az úton csikorognának a lépések súlya alatt."*

Bölöni György, amikor 1918-ban a MA hasábjain (122-123.) Tihanyi művészetét értékelte, nem az 1912-es év hét trencsényi tájképe kapcsán jellemezte művészetét, de a szécsénykovácsi, a budapesti, a balatoni tájképek mellett kiállított körtvélyesi és az 1912-es firenzei tájkép alakították véleményét. Összegző sorai azonban a trencsényi képekre is ráillenek, így érdemes ez alkalomból is idézni: *"Tihanyi portrét csinál akkor is, amikor tájképeket fest, éppúgy a lényeges s különleges vonásokat facsarja ki belőle, mint egy arcból. Miután soha sem azt keresi, ami általánosít és hasonlítóvá tesz, mintha mindig csupa rendkívüli tájat látna meg, pedig csak festői fantáziája teszi őket idáig nem látottakká és különösekké. Ugyan-ebben a tájban más ezeket a jelenségeket nem látná, ő pedig kikutatja a legkiemelkedőbb motívumot. Néha, mintha nem is ember, hanem egy kis sátn ülne a staffelei előtt. A természetes birkozik benne a természet felettivel. Démonikus."*

Ezen a nem mindennapi, a trencsényi várhoz vezető utcácskát ábrázoló festményen minden bizonyítással csikorognának a kavicsok lépteink súlya alatt. Semmi sem mozdul a képen, mégis mindent betölt mozgalmasságának hangja. Nem látni az árnyékba bújt madarakat, de csivitelésük ott cseng a lombok és a bokrok rezzenő levelein. Nincs senki az utcán, mégsem érezzük azt elhagyatottnak, szomorúnak, mert a melegség elkergeti ennek érzetét. Bőrünkön érezzük a nap melegét, amelyet a felhevült föld, a házak fala és a kerítések is ontanak magukból.

A kompozicionális megoldások, a képkivágás, a nézőszög szokatlansága, a rendkívüli színgazdagság, a fény-árnyék ellentétek bravúros játéka, a motívumok vertikálisainak és horizontálisainak változatossága teszik a képet oly látványossá. Aki ezt a festményt megszerzi majd, biztos lehet benne, hogy jól jutott hozzá, mert ezt a mű különlegessége garantálja.

M.V.

Ferenczy Károly (1862-1917)

Herrer Cézár és felesége Nagybányán

Olaj, vászon 96x91 cm

Jelzés nélkül

Irodalom:

- Ferenczy Károly emlékkiállításának tárgymutatója. OMKT, Múcsarnok, 1922, 4.szám
- Ferenczy Valér: Ferenczy Károly. Budapest, é.n. (1943), 146.sz.
- Genthon István: Ferenczy Károly. Budapest, 1963, 170.sz.

Reprodukálva:

- Genthon István: Ferenczy Károly arcképei. Művészettörténeti Tanulmányok, Budapest, 1957.

Proveniencia:

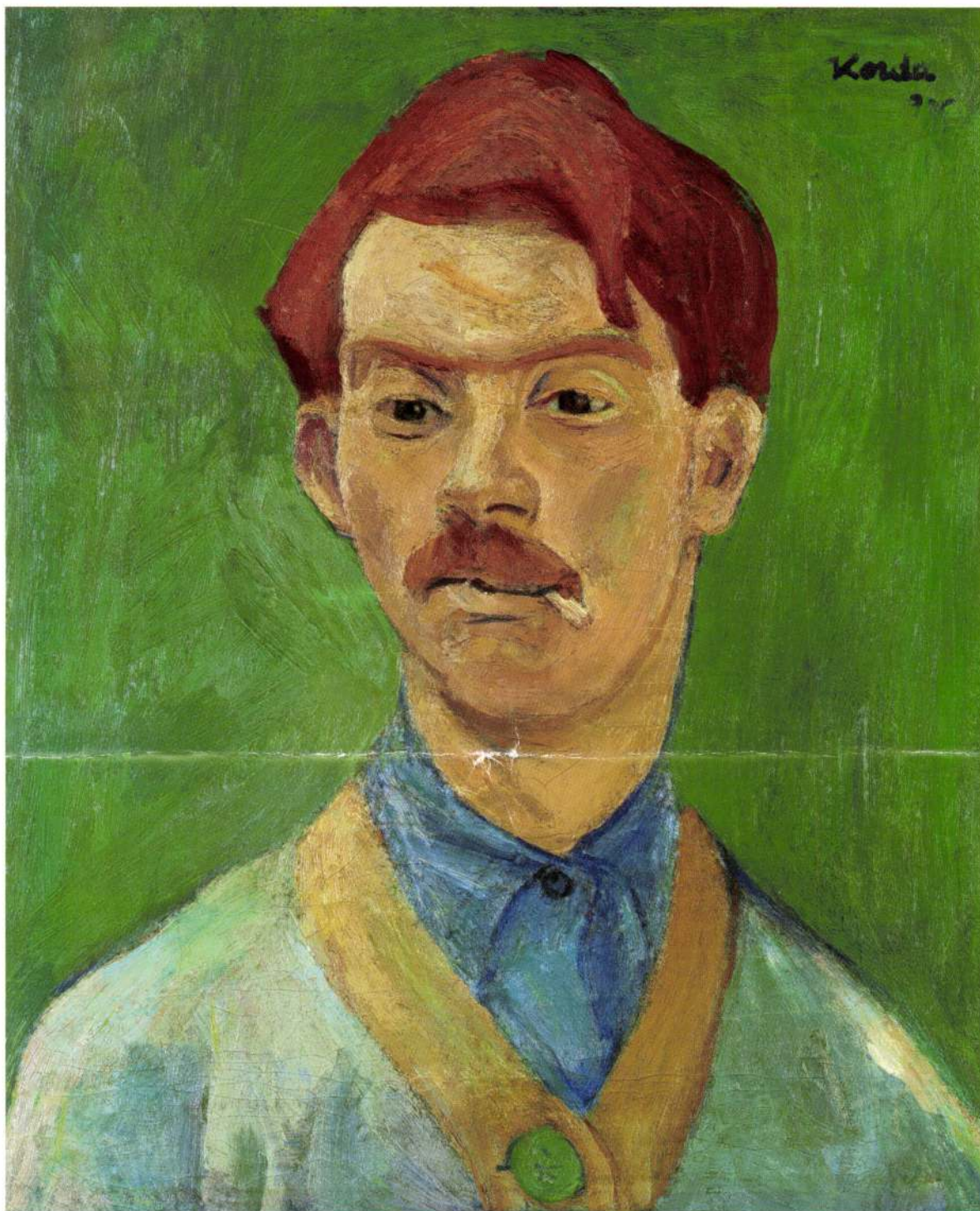
- Herrer Cézár örököse.

Ritka az olyan festmény, amelynek vázlata valamelyik múzeumi gyűjteményben található, míg a fő mű egy magángyűjteményt gazdagít. Ezen kevesek egyike a Herrer Cézárt és feleségét ábrázoló nagyméretű olajkép, amelynek vázlata a Kiscelli Múzeumban van. A festmény 1967-ben került Kiscellbe, a Fővárosi Képtár gyűjteményébe, a művész leszármazottaitól. /Fiának, Béninek a feleségétől/ (ltsz. KM 67.22) Ferenczy a vázlatot tartotta meg magának, a fontosabb képet adta oda Herrereknek. 1922-ben a festmény a Múcsarnok első termében volt kiállítva, és a katalógus szerint akkor özv. Herrer Cézárné, született Drumár Alexandrin tulajdonát képezte. A kép a későbbiekben is a család tulajdonában maradt, Herrer Cézár fia örökölte.

A festmény Genthon István oeuvre-katalógusának datálása szerint 1904-ben készült. Ennek ellentmond az emlékkiállítás tárgymutatójának állítása, miszerint a kép 1899-ből való. Magukon a vásznakon nincs arra vonatkozó jelzés, hogy mikor készülhettek. Miután Ferenczy Herrerről még két portrét is festett, és azok egyike a jelzés által bizonyítottan, a másik stílus és anyaganalízis alapján 1899-re datált,

Herrer Cézár és felesége (archív fotó)

111. ▲
Korda Vince (1897-1977)

Cigarette smoker
Oil, canvas 55,5x46,5 cm
Signed top right: Korda 930.
Exhibition price: 400.000 Ft

47.

47. ▲
Ferenczy Károly (1862-1917)

Artisták, 1913

Olaj, vászon 80 x 49 cm

Jelzve jobbra fent: Ferenczy Károly 1913

Genthon István: Ferenczy Károly, Budapest 1979, oeuvre jegyzék: 353.,

Reprodukálva: Gr. Almásy-Teleki Éva Aukció XIII- 1944

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

Patkó Károly (1895-1941)

Felsőbányai részlet, 1925

Olaj, vászon 80,5 x 80,5 cm

Jelezve jobbra lent: Patkó 1925.

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft

Patkó Károly: Gyümölcsös, 1925
(Elpusztult)

Patkó Károly: Almaszedés, 1928
(Lappang)

Felsőbányai művészkolónia

“Felsőbánya páratlan természeti szépsége, a kisváros különleges bája vonzotta oda a felfedezőket, a telep művészeit.” (Murádin, 1998. 76.). Patkó Károly már 1924-es nagybányai tartózkodása idején többször megfordult a festői bányavároskában. “Annyira tetszett neki a hely - olvashatjuk a művésztelepről írt, összefoglaló tanulmányban -, hogy meggyőzte budapesti társait egy kalandos és távolinak tűnő expedíció megszervezésére.” (Murádin, 1998. 89.). Az összetoborzott kis kolónia tagjai 1925. május 15.-től október 10-ig tartózkodtak Felsőbányán. Aba-Novák és felesége, Kató mellett, zugligeti körükből itt találjuk Kelemen Emilt, Fonó Lajost és Bánk Ernőt, de rövid ideig velük dolgozott a nagyváradi Fleischer Miklós és a fiatal Borghida Pál is.

Festői motívumok

A művésztelepen készült, illetve Felsőbányához köthető - több esetben már a következő esztendőkből kidolgozott - festmények egy jellegzetes csoportját alkotják a nagyszabású aktkompozíciók (*Fürdőzők*, 1926, *Danaé*, 1927) és szüretjelenetek (*Szüreti pihenő*, 1925, *Aktok szabadban*, 1926). Ezek még szorosan kapcsolódnak a korábbi időszakban készült, hasonló tárgyú képekhez, bár néhány esetben Patkó felsőbányai ihletésű tájháttérrel aktualizálta a kompozíciót (*Fürdőző nők*, 1926). Önálló tájfestményein Felsőbánya távolról felvett látképe (*Felsőbányai táj II.*, 1925), emblemikus épületei - a katolikus templom, két égbe szökő tornyával (*Felsőbányai táj I.*, 1925) - éppúgy megjelennek, mint a kisváros környékének kevésbé ismert részletei. A sebes folyású Zazar partja, a Bányahegy és a Hegyeshegy oldalának vadregényes erdői, ligetei, gyümölcsösei kínálkoztak témaként, valószínűleg egy kisebb kirándulás emlékéit idézi a *Felsőbányai részlet* (1925) is.

Plasztikus formák és szivárványos színek

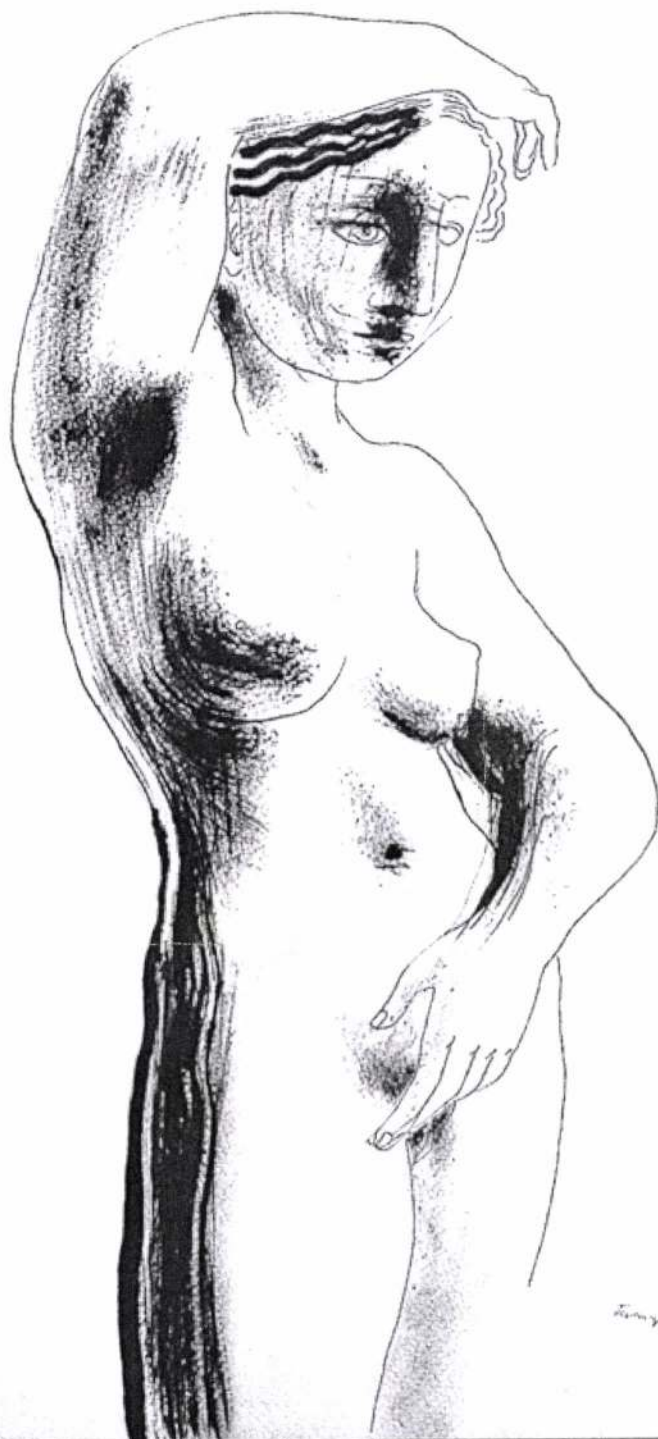
Patkó festészetében a Felsőbányán eltöltött hónapok alapvető változásokat hoztak. Az évtized elején készült redukált színvilágú, sötét tónusú arcképein, bibliai kompozícióin az erőteljes fény-árnyék hatások még elsősorban a testek plasztikus tömegét hangsúlyozták. Felsőbánya atmoszférája, átható napsütése hatására a fény szerepe megváltozik képein. “Valóságos fényként egyre jobban átjárja, fellazítja a testeket, a felületek kívülvilágosodnak és kiszínesednek. Az esetkezelés oldottabb lesz, a formák egyszerűbbé válnak. A korábban szinte monokróm tónusfestésben fokozatosan megjelennek a valőrök. A képeken a korábbi földszíneket és fémek hideg színeket meleg pirosak és zöldek váltják fel, a barnás felületeket komplementer kontrasztok reflexei élenkítik.” (Zwickl, 1993. 207.). A *Felsőbányai részlet* (1925) ennek az átmeneti periódusnak egy jellemző darabja. Az előző időszak meghatározó stílusjegyei, a ki-egyensúlyozott, szerkesztett kompozíció és plasztikusan kezelt, szobrászi formák mellett képünk valódi főszereplőivé a szivárványos színekben játszó, vibráló reflexek váltak.

Vázlatok, analógiák

A *Felsőbányai részlet* (1925) csupán egyes részleteiben eltérő, kisebb méretű változata néhány esztendővel ezelőtt bukkant fel a műkereskedelemben (Blitz Galéria 8. aukciója, 1996. december, 120. tétel). Közvetlen analógiaként említhetjük Patkó hasonló felfogású, felsőbányai ketrészletet ábrázoló képét. Az elpusztult, csak archív fotóról ismert festmény egykor a Fővárosi Képtár gyűjteményének darabja volt. Távolabbi kompozicionális párhuzamként kínálkozik a lappangó *Almaszedés* (1928), mely egyben a Felsőbányán meginduló, és a Somogy megyei Igalon, illetve Törökkoppányban kiteljesedő atmoszférikus fényfestészet reprezentatív alkotása is.

(ts)

Ferenczi K. '08.

A Dózsa Művelődési Ház tisztelettel meghívja Önt
és kedves családját

Ferenczi Károly
FEHÉREN FEKETÉN

című kiállításának a megnyitójára
2008. október 14-én (kedden) 18 órára

Ferenczi Károly '56 sodrásában című írását felolvassa

Trusts kindly

Férfiportré

Olaj, vászon 55 x 44 cm

Jelezve jobbra fent: Ferenczy K.

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

Ferenczy és a portréfestészet

Első festménye, melyet igazán magáénak vallott, portré volt, mely 1889-ben Párizsban készült és Kallós Ede szobrász barátját ábrázolja. A teljes életmű közel egy-egy részét teszik ki a portrék.

A műfaj egészen másfajta érdeklődést kíván, mint például a szimbolikus biblikus kompozíciók vagy a plein air témák. Behatárolt terület, amelyben a fő motívum, a megfestendő személy egyértelmű és adott, a körülvevő világból szűk kivágatot mutathat meg a festő. E tulajdonságai a Ferenczy által szintén kedvelt klasszikus csendéletfestéssel is rokonítják. A portré esetében azonban két ember, a megfigyelő és a modell között jön létre valódi viszony, s elkerülhetetlenül dialógus születik. A dialógus jellege lehet akár tartózkodó vagy odaadó, szenvedélyes vagy távolságtartó, nyoma ott marad az elkészült vásznon.

Ferenczyben megvolt az az érdeklődés, amely e szűk terep mesterévé avatta. A szigorú megfigyelőt vonzották a változatos embertípusok (egész sort vonultat fel például *A hegyi beszéd* című 1896-os vásznán), tudott néhány nagyvonalú esztétikával karaktert adni az arcnak, s képes volt a behatárolt lehetőségek között a klasszikus portré műfajában kiteljesedni. Vásznaival a dialógus festő és modellje között mindig méltóságteljes. Változatosan beállításokat keres és szigorúan megfigyelve fest. Hat önarcképet, három gyerekéről, és barátairól sok portrét készített. A megrendelésre készült képek száma viszonylag kicsi.

Párhuzamok, datálás

Ezen a portrén az elegánsan öltözött, a képből határozottan kitekintő úriembert lombok előterében festi meg. A megoldás, amely egyébként nem jellemző rá, hiszen szinte mindig semleges enteriőr háttérrel választ, szoros rokonságot mutat az 1893-as *Önarcképpel*, melyet Genthon "*három évvel Nagybánya birtokbavétele előtt, attól távol, német földön, Münchenben ... ember és természet teljes, szoros összefordása*"-ként értelmez. (15.o.) Még egy férfiportrét ismerünk a korszakból, ahol ezzel a megoldással él: *Herzl Mór* 1895-ben készült *arcképét*. A természeti környezet, az ég üde kékje és a lomboszat szabálytalan foltja egyszerre kölcsönöznek informális frissességet és emelkedett időtlenséget az ábrázolt férfiaknak. Képünk datálásában segítségünkre van a vászon is: a hátoldalon jól megfigyelhető, jellegzetesen spród struktúrája. A portré Ferenczy müncheni időszakában, a *Madárdal és az Orfeusz születésének* táján, az 1890-es évek közepén készült.

Az arc megfestésében, a homlok, az orr, a szemkörnyék tanulmányos aprólékosan megfigyelt részleteiben korai éveinek rajzos alapossága köszön ránk, s ez feltehetően összhangban állt a megrendelő elvárásaival is. Ám a kevésbé hangsúlyos területeken jóval szabadabban és merészebben dolgozik: az inggallér esetében a vászon fehérre alapozott rétegét használja, a nyakba kötött selyemsálon egy apró világos folttal utal a brosstűre, a háttérrel lendületes dekorativitással teszi fel. A cinóbervörös nyomtatott betűkkel festett szignatúra szintén egy apró dekoratív hatást jelent a kompozícióban.

Azonosítás

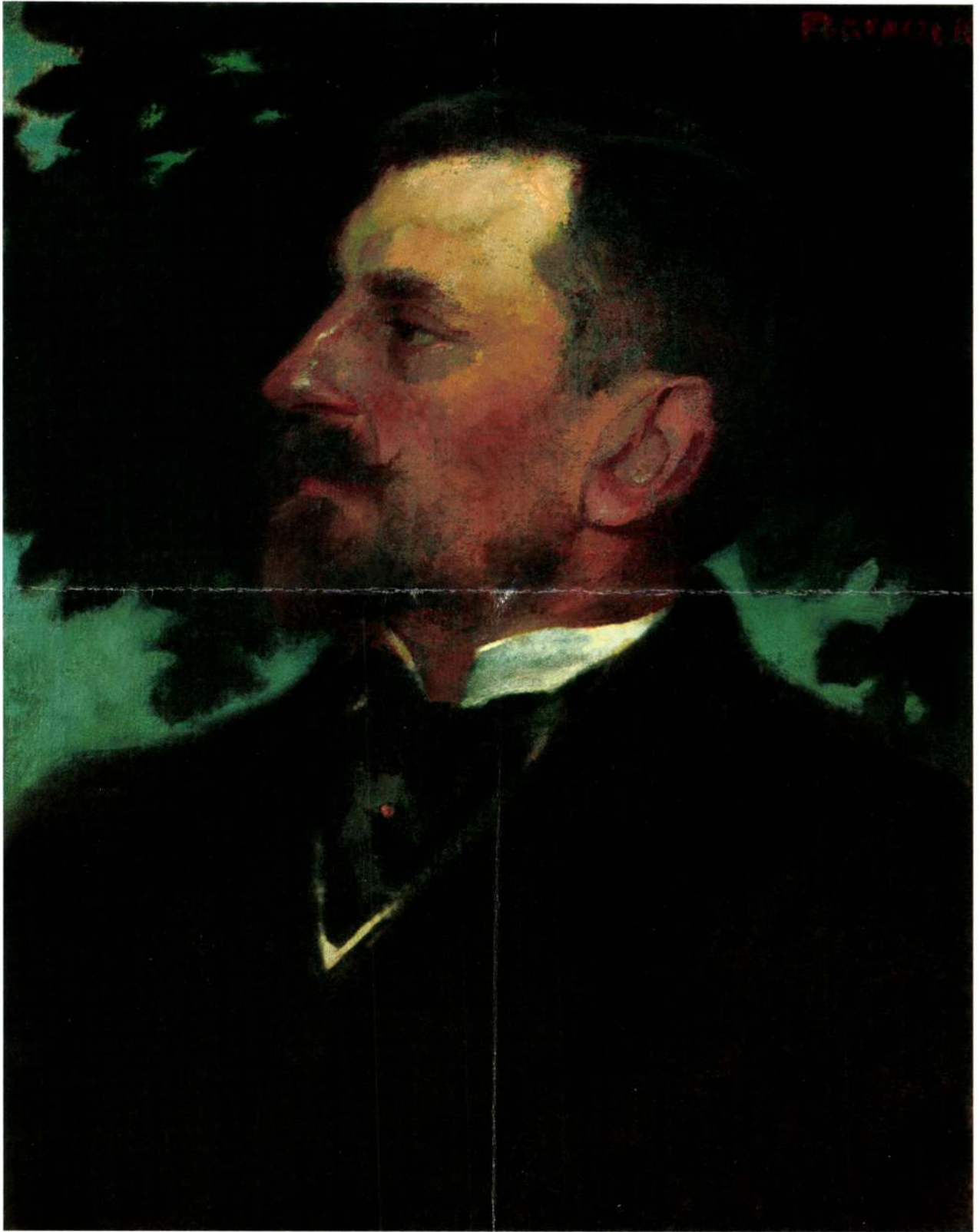
A Genthon István által összeállított oeuvre-katalógus tartalmaz egy tételt, amelyre itt ki kell térjünk. Egy 1894-es, Somssich Józsefet ábrázoló férfiportréről van szó (46.tétel), őrzési helye ismeretlen.

Nem áll birtokunkban olyan dokumentum, amely alapján az azonosítást minden kétséget kizáróan kijelenthetjük (a Somssichról fellelhető fotográfia illetve rajz korban későbbi, egyelőre nem elégséges bizonyíték), ám a lappangó Somssich portrét mindenképp indokolt összefüggésbe hozni ezzel a most felbukkanó remek arcképpel.

Ferenczy Károly: *Önarckép*, 1893

A.J.

Perlrott Csaba Vilmos (1880-1955)

Akt

(*Fekvő akt, Hason fekvő akt*)
1907-1909 körül

Olaj, vászon 91 x 138 cm

Jelezve balra középcn: Perlrott

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft

A kép hátoldalán kétalakos gyümölesszedés kompozíció, s elkezdett - ugyancsak kétfigurás - parkban kompozíció az 1904-1905-ös évekből.

Párizs hatása

Perlrott-Csaba Vilmos Hollósy Simon nagybányai kiválása (1902) után, a struktúra átrendező, új festészetet hirdető neósok mozgalmának meghatározó egyéniségévé vált. A Matisse-tanítvány (1905-1911) Perlrott először a fauve-ok vadabb, fölfokozottabb, élénk színfokozatú koloritjával tért el a nagybányai természet-szemlélettől, a higgadt impresszionizmustól.

Perlrott meghatározó párizsi művészeti élményeit még negyed század múlva is így idézte föl: *„Az első képek, amik megrázóan hatottak rám /.../ Manet Olimpiája és Balkon című munkája”* / Perlrott, 1929.10./

Őnarcképet / Magyar Nemzeti Galéria/ ugyancsak Manet befolyása alatt festette /1905/. Azonban másik művészettörténeti jelentőségű portréján / *Ziffer Sándor arcképe*, 1908 körül, Magyar Nemzeti Galéria/ mesterének, Matisse-nak festői praxisa is jelentkezik egyfajta karakteres, más munkáin alig tetten érhető jelleggel: a háttér mozgalmasság-dekoratív, fontos festői felületként való megjelenítése, amit a ruha homogén sötét foltja erősen kiemel.

A széles foteltámla szeszélyesen kanyargó vörös drapéria-mintázata és a tapéta közép-zöldre hangolt textúrájából kitűnő piros rózsák együttesen adnak izgatott-hangos Perlrott-i dekorativitást; a kompozícióban a háttér fontosságát hangsúlyozzák.

Kompozíció és ikonográfia

Az *Akt* című kép diagonális kompozíció, a háttér-kezelése a Ziffer-portréhoz hasonlít. A kép alsó és felső széleitől befelé sötétülő-sűrűsödő árnyalatokban, szín-hullámzásban ábrázolódik a háttér.

A fekvő akt elterjedt ikonográfiai típusához / Tiziano, Giorgione, Goya, Manet, Matisse/ képest itt a kompozíció egyediségét regisztrálhatjuk.

A modell, fejét oldalra fordító, testét inkább elrejtő-eltakaró, csupáncsak sejtető helyzetben, pózban van.

Perlrott egy és többfigurás, álló és ülő aktkompozíciói sorában is egyedi hely illeti meg. Csak utalásból ismerjük, az 1908-ban festett *Heverő nők* című kompozíciót /Dévényi, 1970, 9./ A bemutatott műhöz időben legközelebbi lehet, szinte követheti az 1910-ben festett pécsi *Álló akt* című kép / Janus Pannonius Múzeum/, amelyen még a fauve-ok színei csillannak meg, de a háttér izgatott dekorativitásáról itt már lemondott az alkotó.

Japanizmus és Manet

Az ábrázolt test fragmentaritása, a megjelenítés fotografiaszerű elevensége, életteli volta, a formák plasztikus, ám szűk térben való kezelése, a dekoratív-üde virágcsokor együttesen jelölik a japán művészet, a japanizmus e kompozícióra gyakorolt hatását.

„Tegnap nyílt egy japán primitív kiállítás, amely felülmúlt minden eddigi látottakat, oly isteni szép, hogy szebbet és jobbat elképzelni lehetetlen” - írja Perlrott Krizsán Jánosnak 1909, március 1-jén Párizsból. /András Edit-Bernáth Mária, 1997, 156./

Az ékszerek nyakék, gyűrű, lehetőfinomon disztigvált megjelenítése és a virágcsokor konkrétan reflektál Manet Olimpiájára.

De a Perlrott-kép átértelmezett variánsa, parafrázisa legföljebb Manet művének, ugyanakkor egyéni a figura együtt érző, gyöngéd megjelenítésében is.

Perlrott modernizmushoz való viszonyának is programképe lehetne, hiszen a halkuló, lassan megszűnő Matisse-hatást 1909-ben a japanizmus rövid ideig tartó erősebb hulláma szorítja háttérbe. Az *Akt* című kép Perlrott folyamatosan kereső-kutató művészegyéniségének adekvát kivételése, egyedi kvalitása a Perlrott oeuvre-ön belül is különleges.

Henri Matisse: *Kék akt*, (Biskra emléke) 1906
Baltimore Museum of Art

S. Gy.

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2007. március

LAPZÁRTA UTÁN ÉRKEZETT

Elhunyt Ferenczy Károly

Március 11-én Bécsben hirtelen elhunyt Ferenczy Károly Ybl-díjas építészmérnök, az Országos Műemléki Felügyelőség Tervezési osztályának egykori munkatársa, a műemlékes-építész társadalom népszerű Carlo-ja. Gazdag életművének talán legrepresentatívabb állomása a Czeglédy Ilona régész feltárásai nyomán feltáruló Diósgyőri Vár helyreállításának megtervezése. (Erről néhány adat honlapunkon olvasható:

www.koh7.hermuz.hu/04_aktual/0_hivatal/0702_diosgyor_hid/hid.html

Ugyancsak Ferenczy nevéhez fűződik a Miskolc-avasi református műemléktemplom megvalósult helyreállításának terve is, de dolgozott az épp e számunkban ismertetett egri Validé Szultana török fürdő megújításán, az érdi minareten, stb. stb. Ferenczy Károly munkásságával későbbi számainkban bővebben foglalkozunk majd.

Carlo, nyugodj békében!

A Szerk.

KÖZLEMÉNY

a Miskolc Avasi Református Műemlék Templomot ért rongálásról

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Miskolci Irodája 2007. március 22-én megdöbbenéssel értesült arról, hogy a Miskolc város szívében, az Avas északi padkáján álló, műemléki védettségű református templomot az előző éjjelen megrongálták.

Helyszíni szemlénken megállapítottuk, hogy a templom Ny-i (torony felőli) homlokzatán, pontosabban a bejárati ajtó műkö keretein és az ajtó mindkét oldalán a templom támpilléreinek felületén, több négyzetméter területen színes festékszóróval „graffitit” festettek fel, piros és zöld színben. A templom É-i (város felőli) homlokzatán, pontosabban az É-i előcsarnoktól K-re, a templomhajó falára szintén ugyanolyan „minőségű” és színű graffitit fújtak. Az itt felsorolt, teljesen friss mázoldmányokon túl, a templom falain több más kisebb, ezüst színnel fújt graffiti és bekarcolás is látható.

A festék az évtizedekkel ezelőtti felújításkor felkerült vakolaton, az ugyanekkor készült műkö kiegészítéseken, de részben sajnos eredeti, középkori épületelemeken is megtalálható. A kár illetve ennek szakszerű helyrehozatala előzetes becslésünk szerint mindenképp százezres nagyságrendű kiadással jár majd.

Jóérzésű ember nem mehet el szó nélkül a miskolci Belváros műemléki védettségű és egyéb épületeit érő sorozatos rongálások mellett. A frissen műemléki védettséget kapott városrész értékes épületein, de különösen az Avasalján (pl. a Herman Ottó Múzeum papszeri műemlék épületén, a Lévy Gimnáziumon, stb., stb.) az utóbbi hetekben különösen megszorodtak a rongálások, graffitik, összességében több milliós kárt okozva. Nem beszélve a tulajdonosokat és mindannyiunkat ért erkölcsi kárról.

Különösen áldatlannak tartjuk az avasi templom és a szintén műemléki védettségű református temető körül kialakult „ostromállapotot”. Mindennapossá vált a randalirozás, éjjelente, különösen hétvégéken történnek

Ferency Vany ejtá +

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutató Csoport
Institut des Recherches d' Histoire de l' Art
de l' Académie Hongroise des Sciences
Budapest, I., Úri u, 62. Tel.: 160-160, 160-080 H Budapest I. Pf. 27
1250

Terenczy Károly
festő" II.

Ferenczy Károly II.

megírva

F. József Kovács
festő

l.

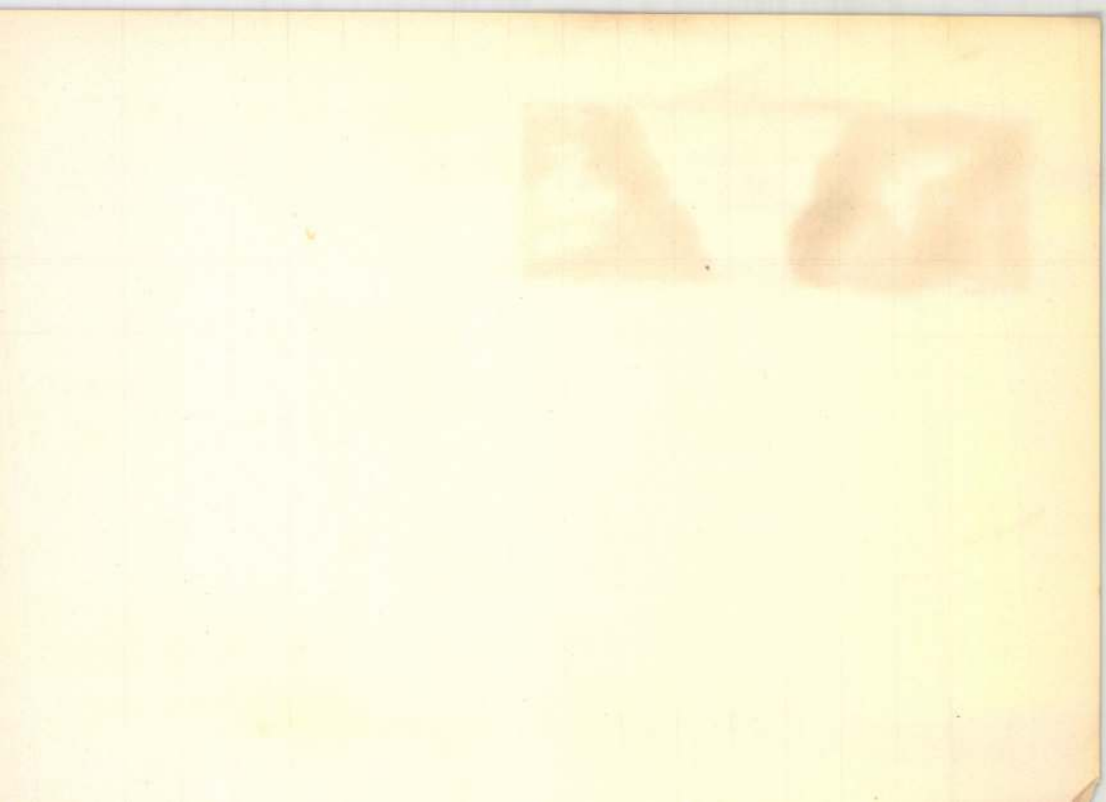
Co. g. I. 312 f

KUEHL, Rokkantak háza.

Ferenczy Károly, nagyardói, festő, F. József temesvári festő testvére. Évek óta Münchenben él. 1913-ban Győrben kollektív kiállítást rendezett.

Győri Hírlap. 1913 decz. 5. (Ferenczy Károly képkiállítása.) — *Temesvári Hírlap*. 1913 decz. 4. (Ferenczy Károly vagy József?)

Temesvári nagy

Ferenczy Károly, magyar-
 dól, festő, F. József temes-
 vári festő testvére. Mün-
 chenben tanult. Flaratite
 után egy ideig ^{ül}llerőköves-
 den dolgozott 1913. ^{vegen}dece-
~~berben~~ ^{nyári}gyűjt. kvallóna volt
 frörben, melyen Vasernan
 delclött, Vasár, Umltakör-
 ben, Jótromszidok, Ullerő-
 kövesdi csordások stb. c.
 nezeit valaminis ^{vagy}ci
 gyimólos esendéleteit ~~re-
 alították~~ ^{mai} ~~alkor~~ <sup>mege-
 vesben</sup> ~~re-
 A sapoban~~
 megr ^{Hate} ~~tan~~ <sup>re-
 az or</sup> ~~re-
 Fereu-
 Uly Károlyt arvos nevet
~~ve-
 1914. re-
 be-
 v-
 K-
 F-
 re-
 sz-~~~~

Tam megleventere
adhat okot.

✓ Az elbűvölő kefék szerepét, egy-
nyadalmasra ~~közvetlen~~
a Felsőmagyarországi Kereskedelmi-
~~tanács~~ és per novellák szerke-
zete.

széles
szociális társadalmi köze-
lemre terjedt.

383. idősb. Vastagh György : Gróf Hadik János.

Fereny Károly II
nagyadón

Fereny József kuno-
vár, festő testvére

U. 977

Koll. kiált. Győrben
1913. dec.

Merőkövesdi képek, ente-
riörök, állatképek, kan-
gulatos tájépek, esend-
élet. Vasárnap det-
clött, Vasár, Munka-
körben, Jó szomszéd,
Merőkövesdi csordások,
virág- és gyümölcs esend-
életek.

Győri Hírlap
1913. dec. 2. (F. Képi-
kiáltásai.)

della Guercia.

an. † 1442-ben.

Jezussal.

kissé jobbrahajtottá és a bal
zza simul, bal lábát fogja. Bő
palástja a gyermekket is takarja.
obb lábát anyjának kezefején

a talapzattal 79 cm. — Lelt. sz.
án E. Costantiniól 856 lírán, vagysis
1894 december 17-én (279-894).
sz 1895 márczius 26-iki 12620 és
min. előadmányi ívet. — Az elszá-
vember 28-iki 4561 (635-900) és
eln. sz. leirat (464-901).
str. 4. l. — Verzeichniss No 190. —

5

Ferenczy Károly II.

Münchenből jött leve-
l rendelni készletet
Győrben. Egyik fővárosi
lap megrovásban része-
síti leve miatt, amely
meglehetőse alkalmas
az országban ismét
Ferenczy Károly miatt
Fenti magán "magyarok
F. K." nevű hírdette,
nehogy meglehetősen
valahit U. 979

Győri Hírlap

1913. dec. 5. [F. Ká-
roly képkiáltása.]

Niccolò di Betto Bardi)

ánya.

pan. † ugyanott 1466 deczem-
3-an.

tezszal.

rdultán és fülkében van ábrá-
rust tartja, kit meghatva néz
avarta körül. Fejét dicsfény
élküli ruhaja vékony kelme.

ei 65 : 42.3 cm.—Lelt.sz. 1117.

Costantintól 1500 lírán, vagyis

4 deczember 17-én (279-894).

1895 márczius 26-iki 12620 és

in. előadmányi ívet. — Az elsza-

ndber 28-iki 4561 (635-900) és

n. sz. leirat (464-901).

r. 4. l. — Verzeichniss No 64. —

5

Fereny Karoly II.

U. 982

Tennovari Hirlop.

1913. dec. 4. (Feren-
y Karoly vas, Jozsef?)

1897: VII. 29-én az Iparmúvés

gyűlés a vezette a központosított

1894: VI. 20-án (Jozsef?)

1894: XI. 17-én (229/94.) - a

1894: VI. 18-án 1800 &

E. G. G. G. G.

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutató Csoport
Institut des Recherches d' Histoire de l' Art
de l' Académie Hongroise des Sciences
Budapest, I., Úri u. 62. Tel.: 160-160, 160-080 H Budapest I. Pf. 27
1250

Ferenc Károly
epitóra

Ferenczy Károly építész

Diósgyőr, vár, rondella, az elpusztult rész
érzékeltetése héjbetonnal

repr.

**Horler Miklós: Romok emlékvédelmének mód-
szerei**
Műemlékvédelem, 1954. 1. 17. 1.

1870

...

...

Ferenczy Károly

AN Orsz. Műemléki Felügyelőség Tervezési
Osztályán az építészkollektíva tagja.

A konzerválás és állagbiztosítás, építészeti
tagok kiegészítése és a romok gyakorlati fel-
használásár végeztek tanulmányokat

Horler Miklós: Romok műemlékvédelmének módsze-
rei

Műemlékvédelem 1964. 1. 2.1.

1848

1848

1848

1848

1848

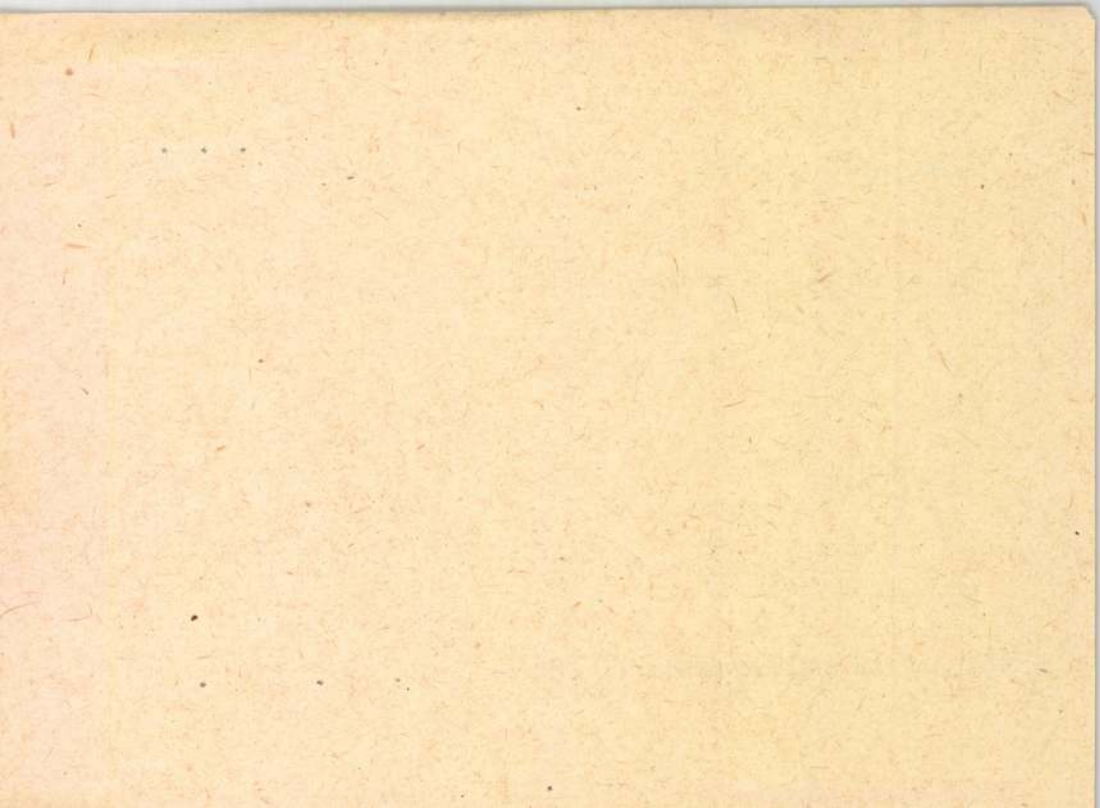
1848

M.D.K.

Ferenczy Károly

Tihanyujlaki templomrom konzerválása

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 238.1.

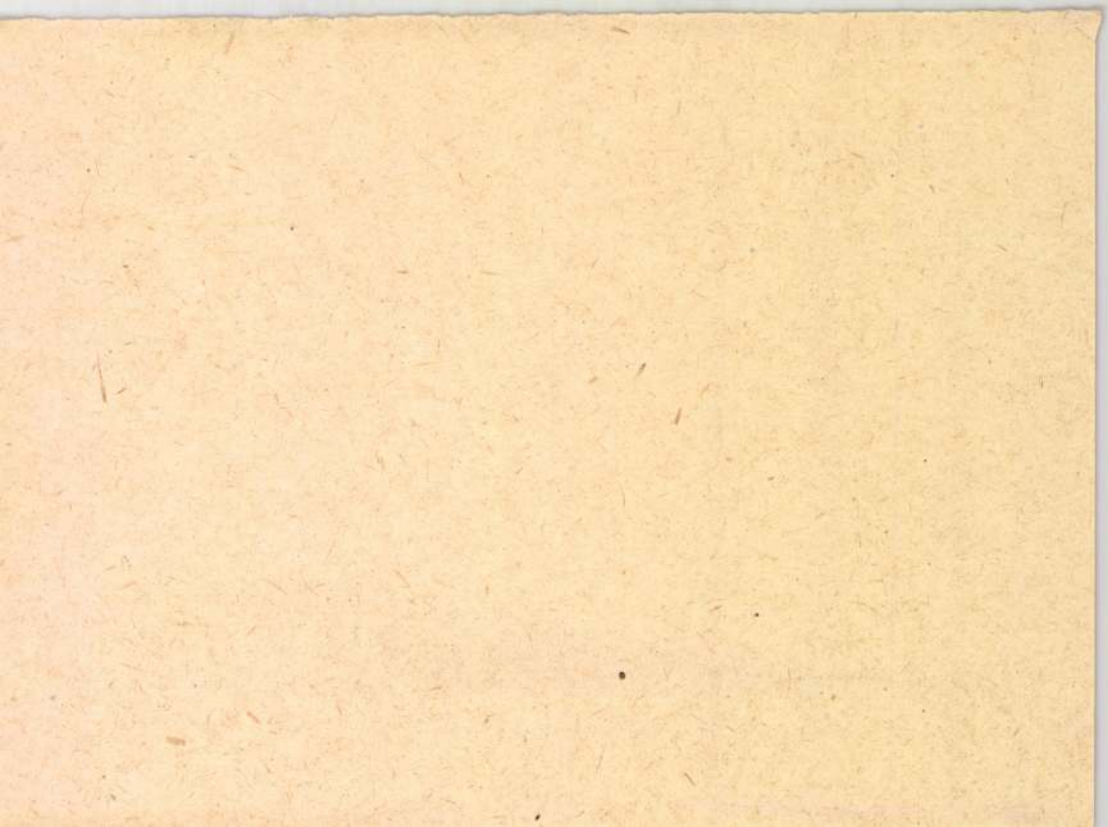

Ferenczy Károly

M.D.K.

Sárospatak, r.k. plébániatemplom helyreállítási
terve

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 240.1.

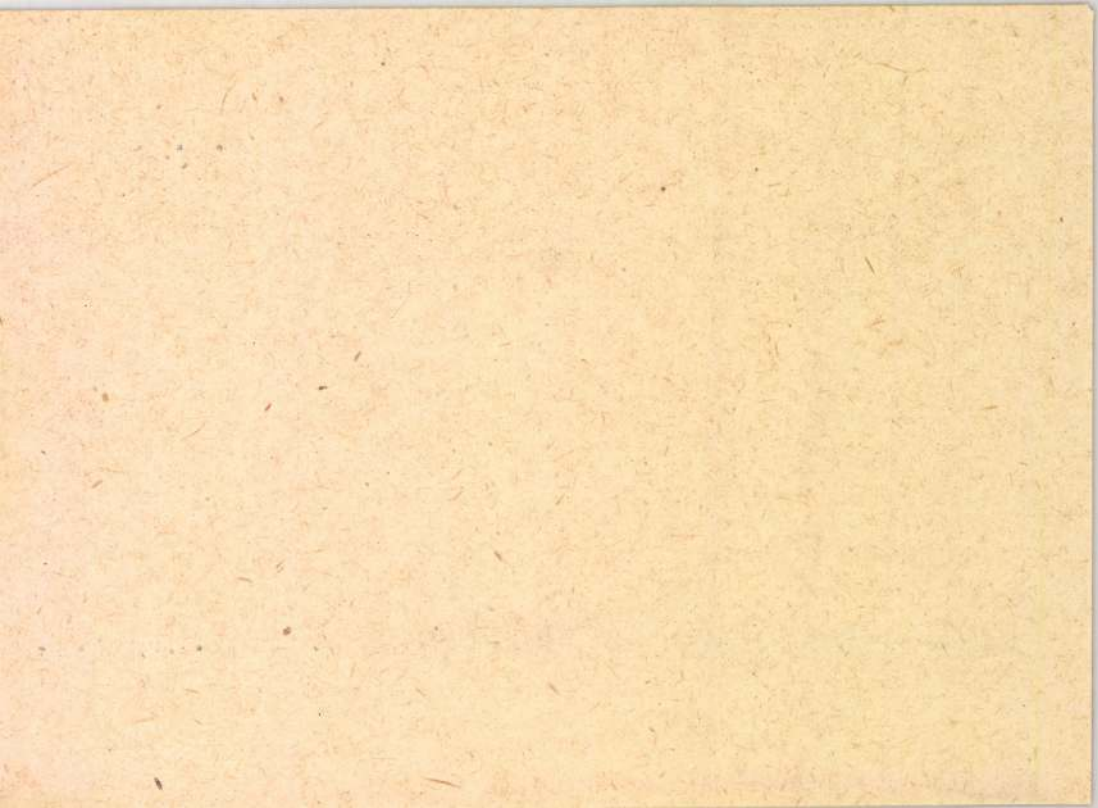

Ferenczy Károly

M.D.K.

Székesfehérvár, Szent Anna -kápolna homlokzathely
reállítása

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 240.1.

Ferenczy Károly

M.D.K.

Pécs, Jakováli Hasszám-dzsámi, Idrisz Baba türbé-
jének helyreállítása

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966, 239. 1.

Ferenczy Károly

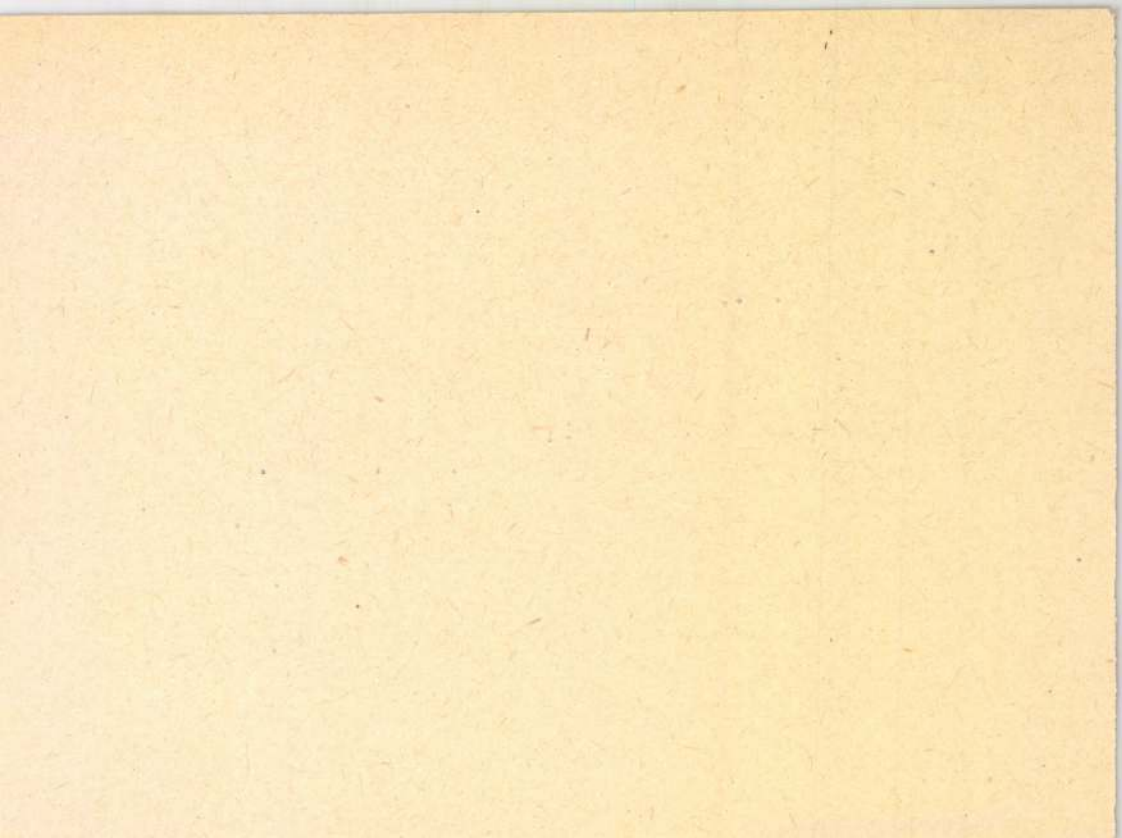
építész

MDK

a balatonszentgyörgyi vár az u
u.n. Csillagház középső része fölött ~~X~~ egykor
állott toronyszerű építmény falmaradványait fedezte
fel.

131.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék
műemlékei. Bp. 1958.

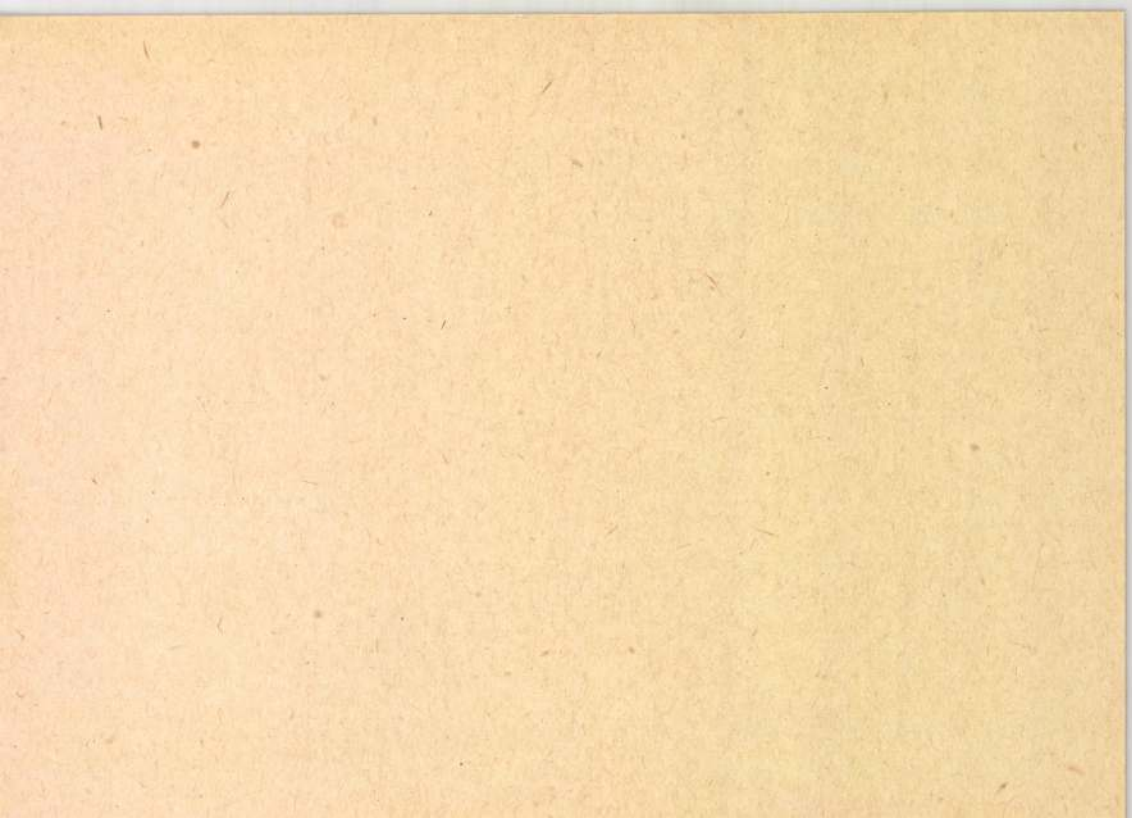

Ferenczy Noémi

nőnyezgéses hazája hárságyaihoz ke-
resett inspirációt.

Géó-Charles: Egy francia költő jezszei a magyar
művészet. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 68. l.

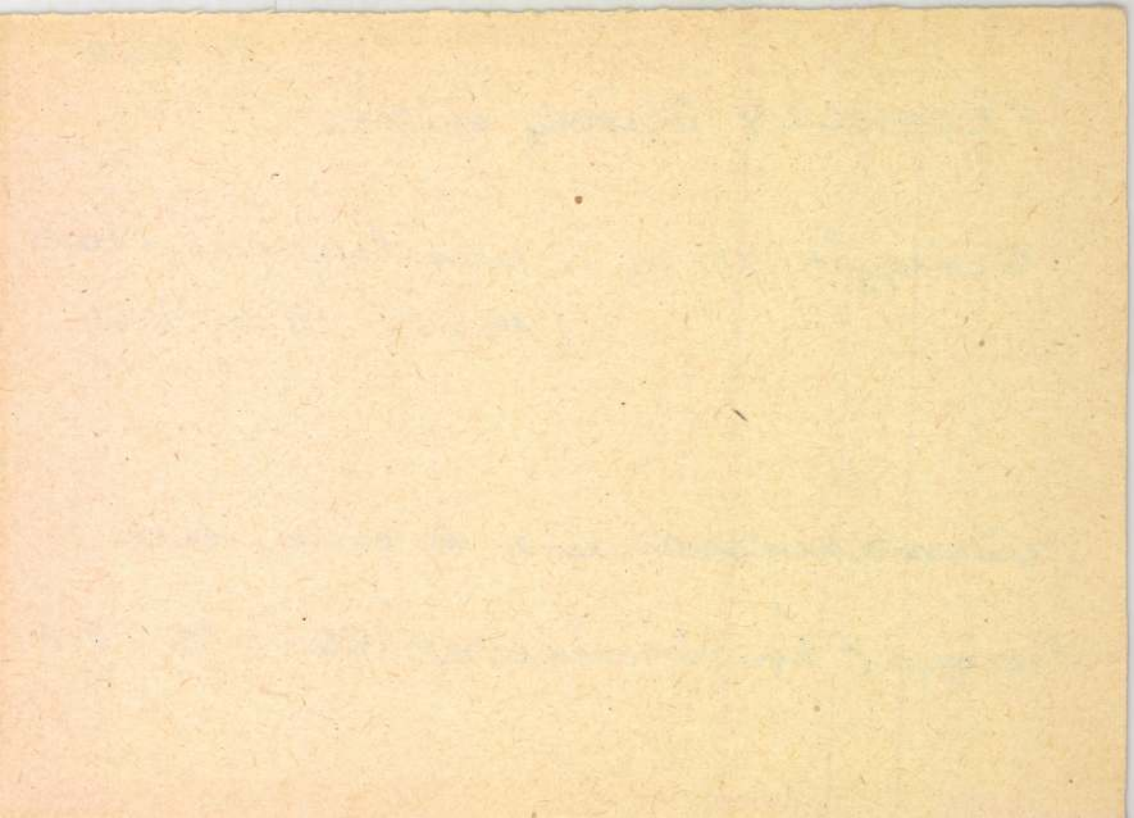
le-D.K

FERENCZY Károly építész

Dicsőgyőr. XII. m. -i vár helyreállítás
(1955-1959.) Refr.

Műemlékvédelemről és esztendője

levegő építőművészet 1960. I. m. 46. l.

Ferenczy Károly [épitész?]

1706

A díjazásról és a pályázati határidőkről
írásait.

Közművelődés: Nagyrabán munká...

Népszabadság Bp. 1960. ápr. 26. 8. l.

FERENCZY Károly építész

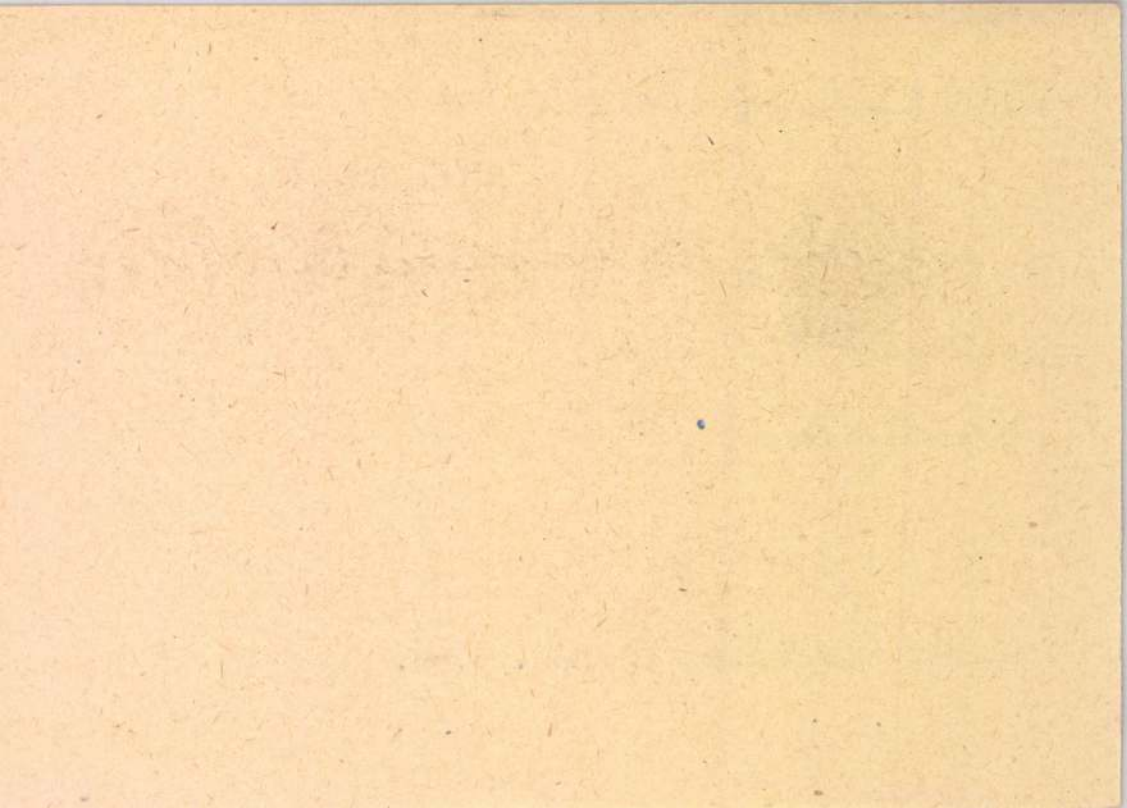
M. D.

O. M. F.

A pécsvárosi várkastély helyre-
állítására (Pécs.) műszemléi alapján.

Munkatárs: Föld Etel, Badler Éva

Magyar Építőművészet 1961. 5.sz. 40-41. l.

Ferenczy Károly

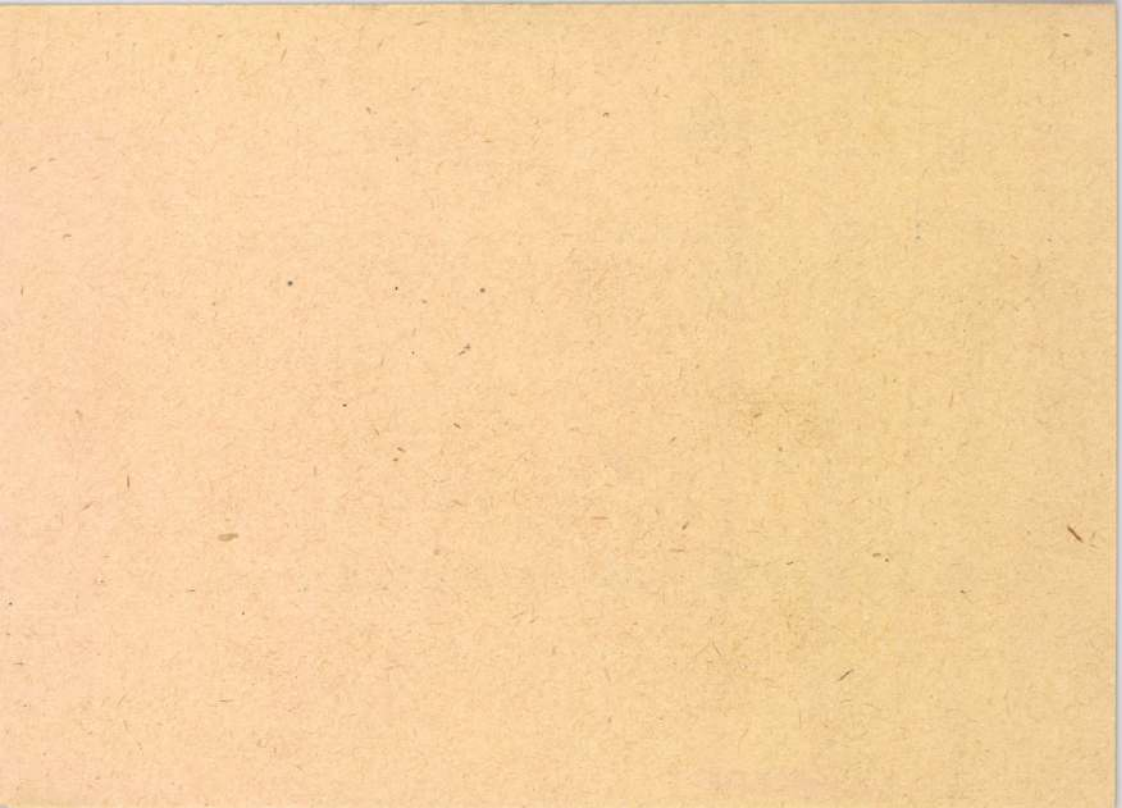
MIK

műépítész

Repr: Jakováli Hasszán pasa dzsámijának
alaprājza a feltárás után.

/Ferenczy K. felmérése/

Országgyűlés: Pécs Török emlékéi. Bp. 1960.

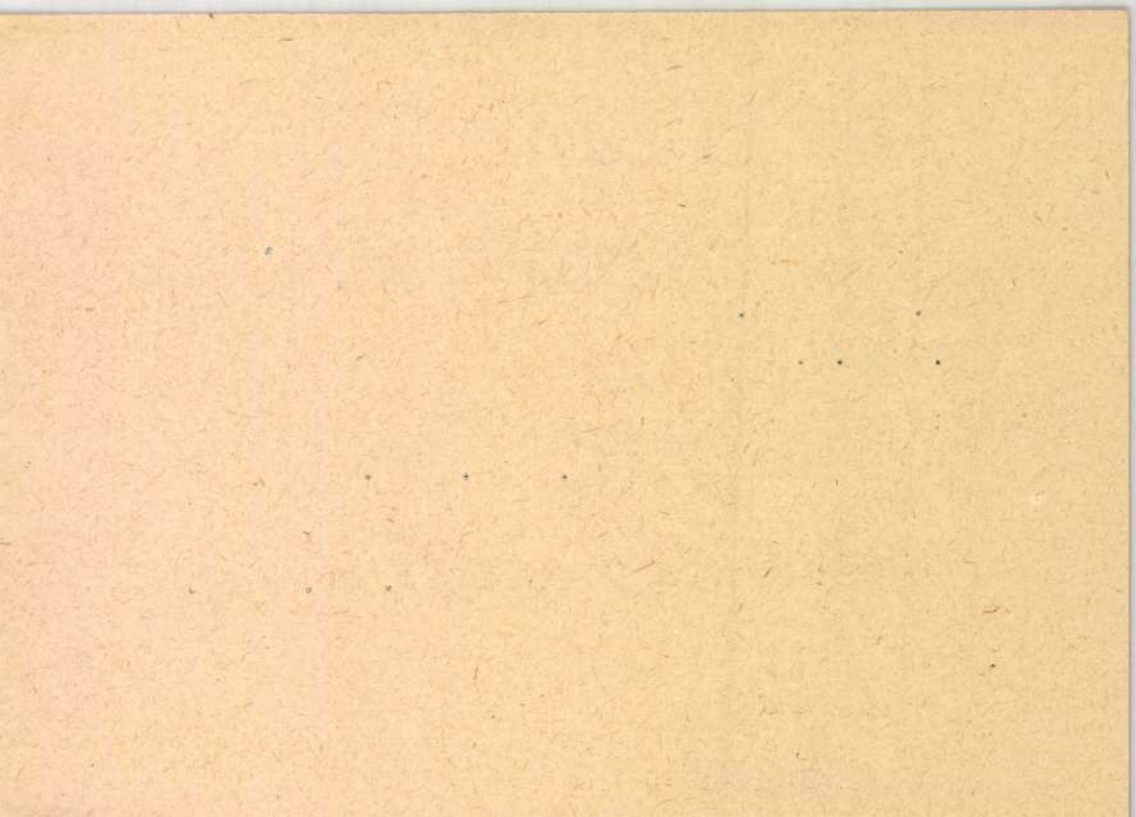
Ferenczy Károly
műépítész

Jakováli Hasszán Dzsámijának /volt
pécsi Korházképolna/ helyreállítási terveit ~~16/~~
~~végzix~~ készíti.

16/ 30.0.

Repr: Részlet a dzsámi belsejéből helyre-
állítás közben. 26. kép.

Gerő Győző: Pécs Török Műemlékei. Bp. 1960.

Ferenczy Noémi, gobelinművésznő MIDG

Székesfehérvárott született meg a Ferenczy Noémi emlékházban. Bemutatótársa került sor páratlan értékes műve: Teregető, Menekülő, Egyiptomban, Kiváradt fü, Könnycs, Hárcpítő, Tavaszi munka, Kék virágok, felvétel.
Köszönjük: Jézusok Kiváradtáról 8

NEPSZABADSÁG 1965. Ápr. 3.

1871

[Faint, illegible handwriting on lined paper]

Ms. B. 1. 1. 1. 1.

Ferenczy Károly, építész

1704

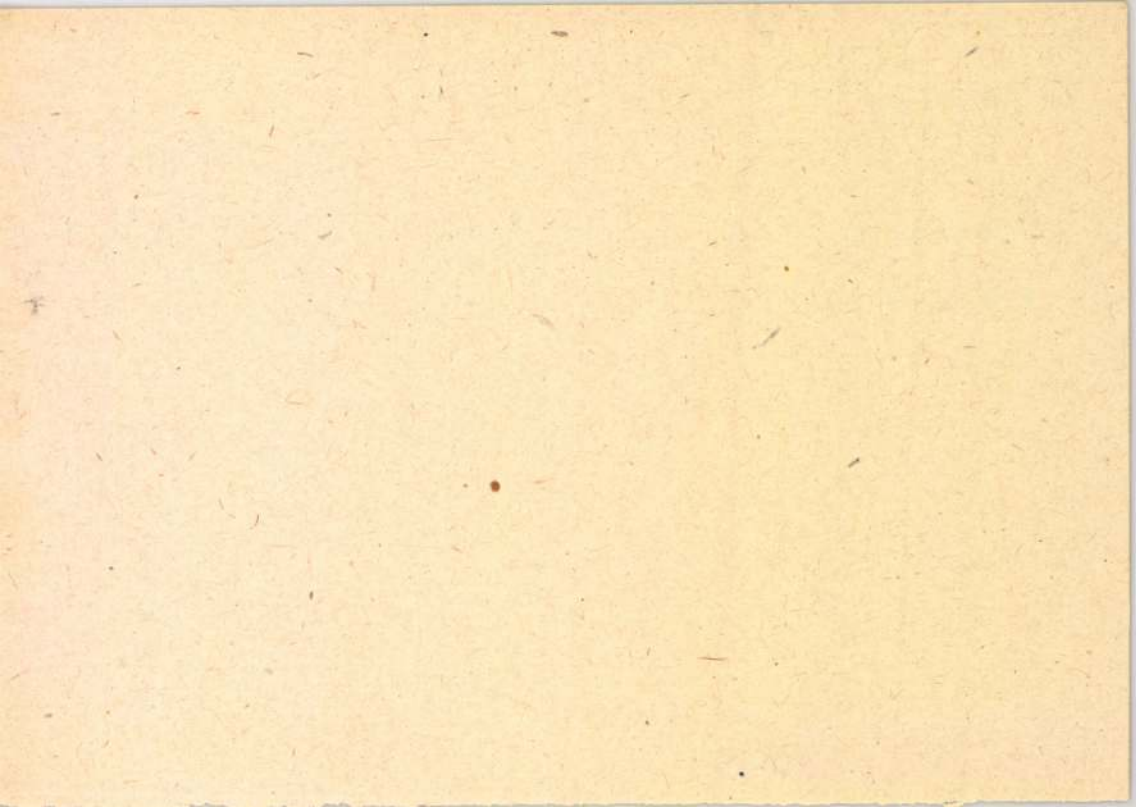
Pécsvárad XI. sz.-i vártemplomának helyre-
állított szentélye. (terv. ferenczy károly)

[felnyitott a
bonitólapon.]

- Kék

Bonitólapon
(límlepen)

MÜEMLÉKVÉDELEM, bn. 1961. 2. sz.

Ferenczy Károly [építész]

MDk

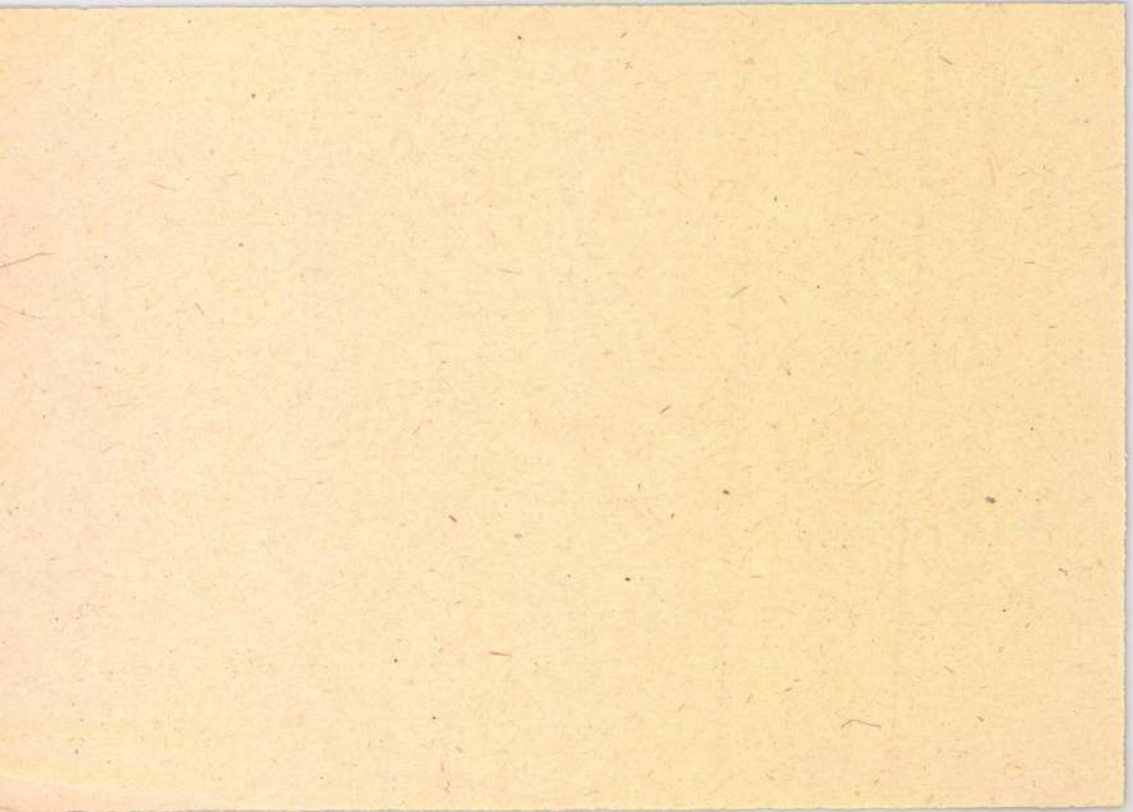
A pécsváradi románkori templom s. múzeum
műemléki helyreállítási munk. tervezője.
(2 tervkép.)

Tájékoztató

Ferenczy Károly: A pécsváradi vár ...

62-63. (

MŰEMLÉKVÉDELLEM, bn. 1961. 1. k.

Ferenczy Béni szobrászm.

Legjobb mai művészeink alkotásai a velencei
biennálén. Népszava, 1958.máj.22. 4.1.

February 21st 1888

Received of Mr. J. H. ...
the sum of \$100.00

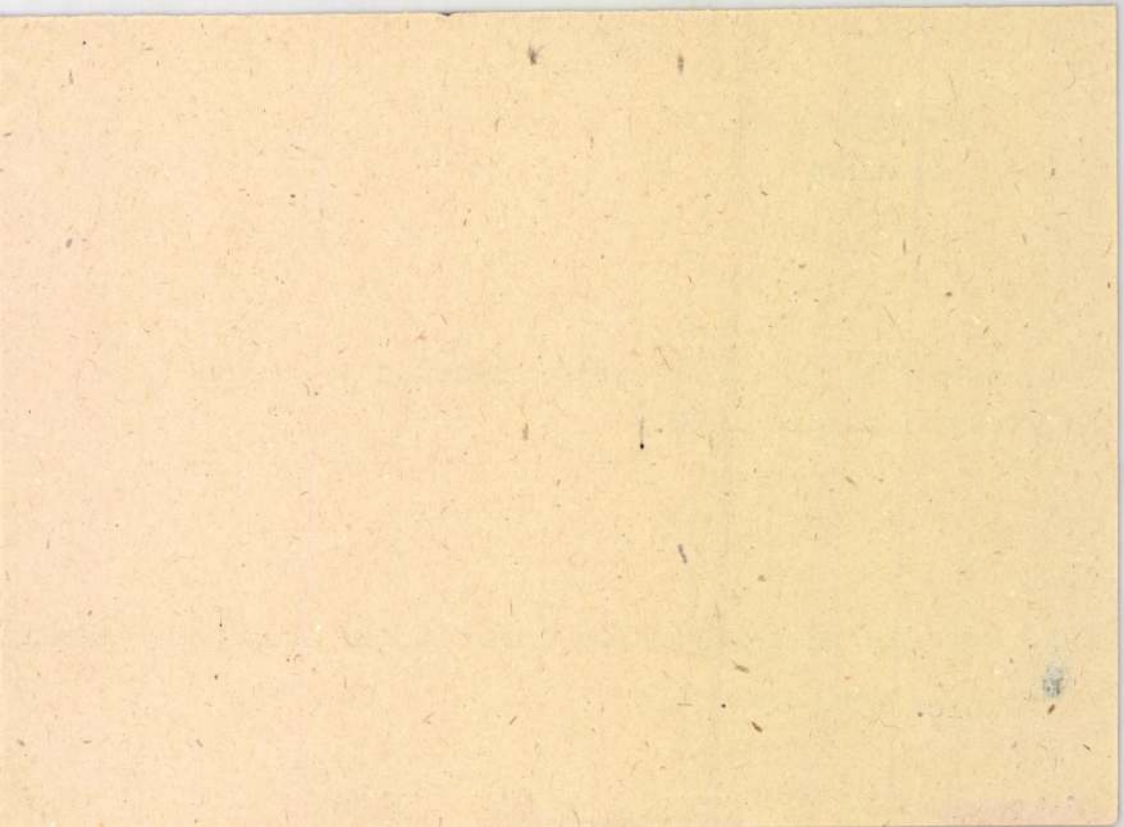
FERENCZI KAROLY

építész

a Diósgyőri vár egyik csigalépcsőjének tervezője
/rekonstrukció 1958./

ifj. Horváth Béla-Marjalaki Kiss Lajos- Valentiny Károly

Miskolc. 1962 239. 1

Ferenczy Károly építész

M.D.K.

A helyreállítás tervezője 1956-1958 között

egyik

számtalan É. Műszaki Egyetem Építészettört. Tsz. /

Kubinszky Mihály - Varga István: A fertői

kastély helyreállítása / 1957-1960 /

Műemlékvédelem. 1961 / V. / 3. sz. 149. 1.

February 2nd 1882

Dear Mother

My dear

I have just received your letter of the 29th and was glad to hear from you.

I am well and hope these few lines will find you the same.

I have not much news to write at present.

I am, dear Mother, your affectionate son,

John Doe

Ferenczy Károly

V. D. K.

A pécsi Jakováli Hasszán ézsémi kiszabeditásá-
nak terve a mellé-építés szerességéből

rövid hírek

Műemlékvédelem 1961 / V. / 3. sz. 180.1.

1870

1870

1870

1870

1870

Ferenczy Károly építész

M.D.V.

Pécsvárad románkeri templom és muzeum helyre-
állítás

Műemlékvédelem 1961. / V. / 1. sz. 63. l.

1861

General Order No. 100

Section 1. All persons who are guilty of any of the following offenses shall be liable to be punished as provided in this article:

Article 100

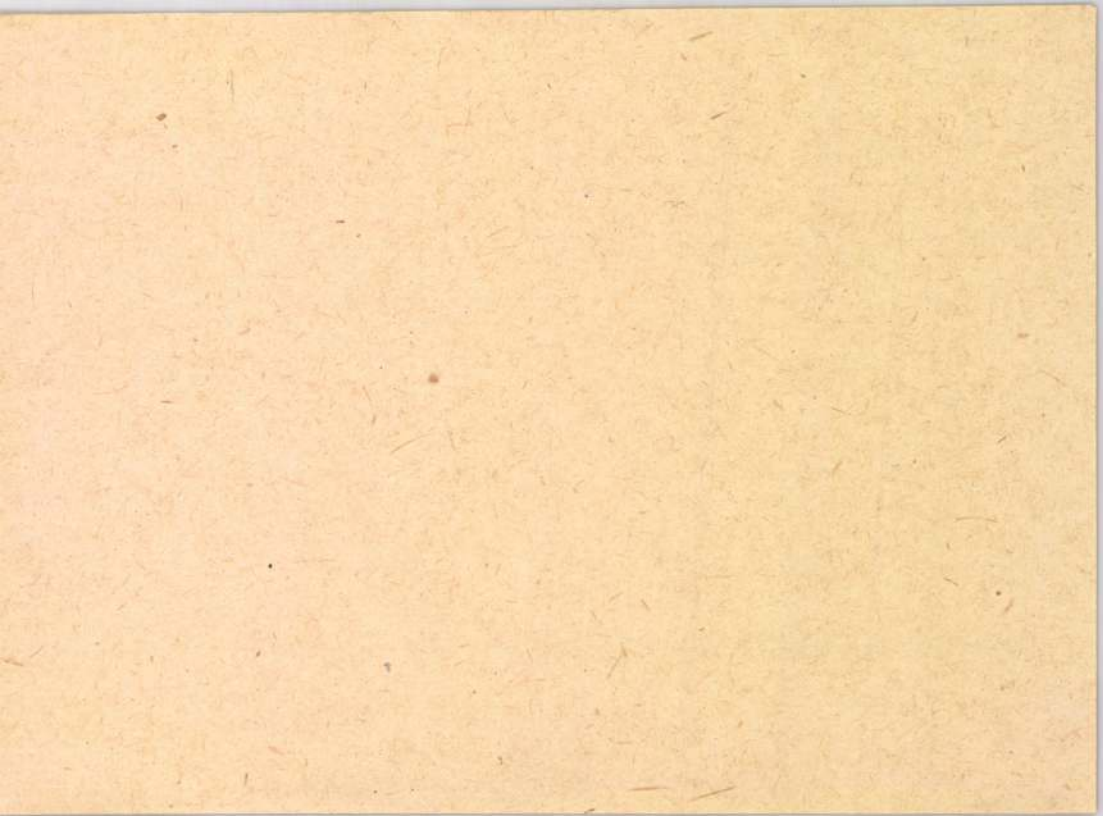
Section 1. All persons who are guilty of any of the following offenses shall be liable to be punished as provided in this article:

Ferenczy Károly

M.D.K.

Pécs, középkori városfal állagvédelmi munkái

Magyar műemlékvédelem 1961-1 68, Bp. 1966. 238.1.

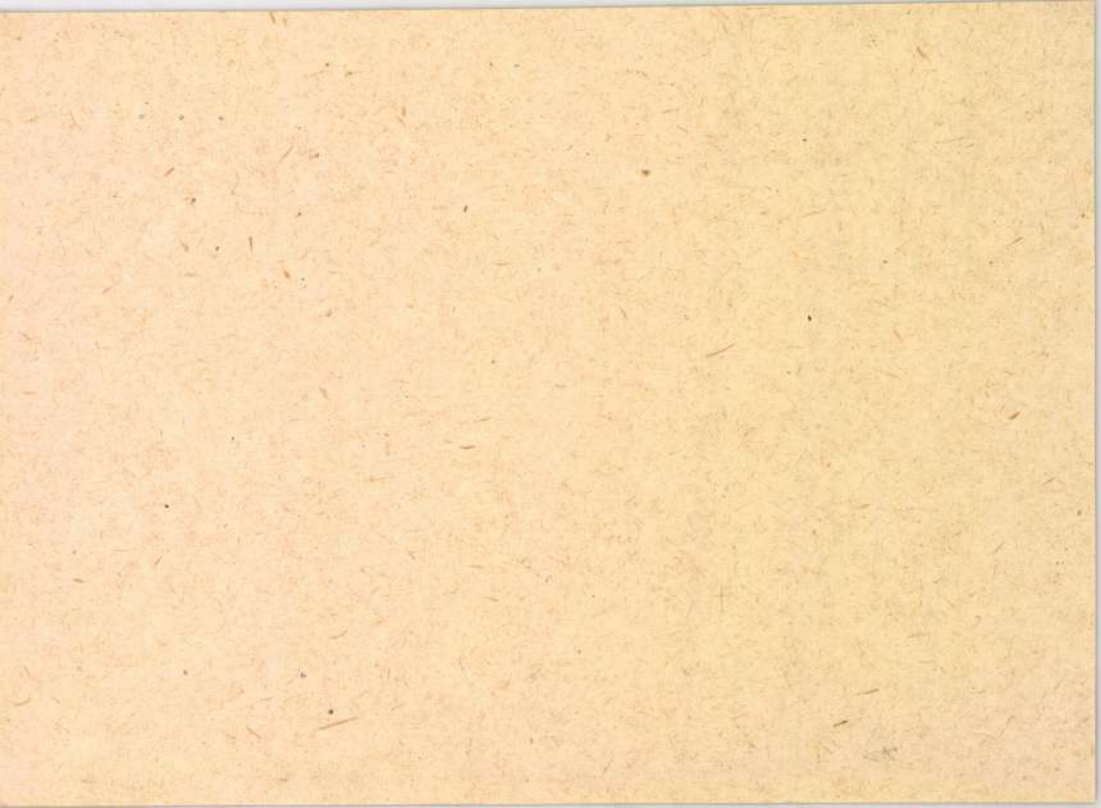

M.D.K.

Ferenczy Károly.

A somlói vár állagmegóvási terve

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Ep. 1966. 236.1

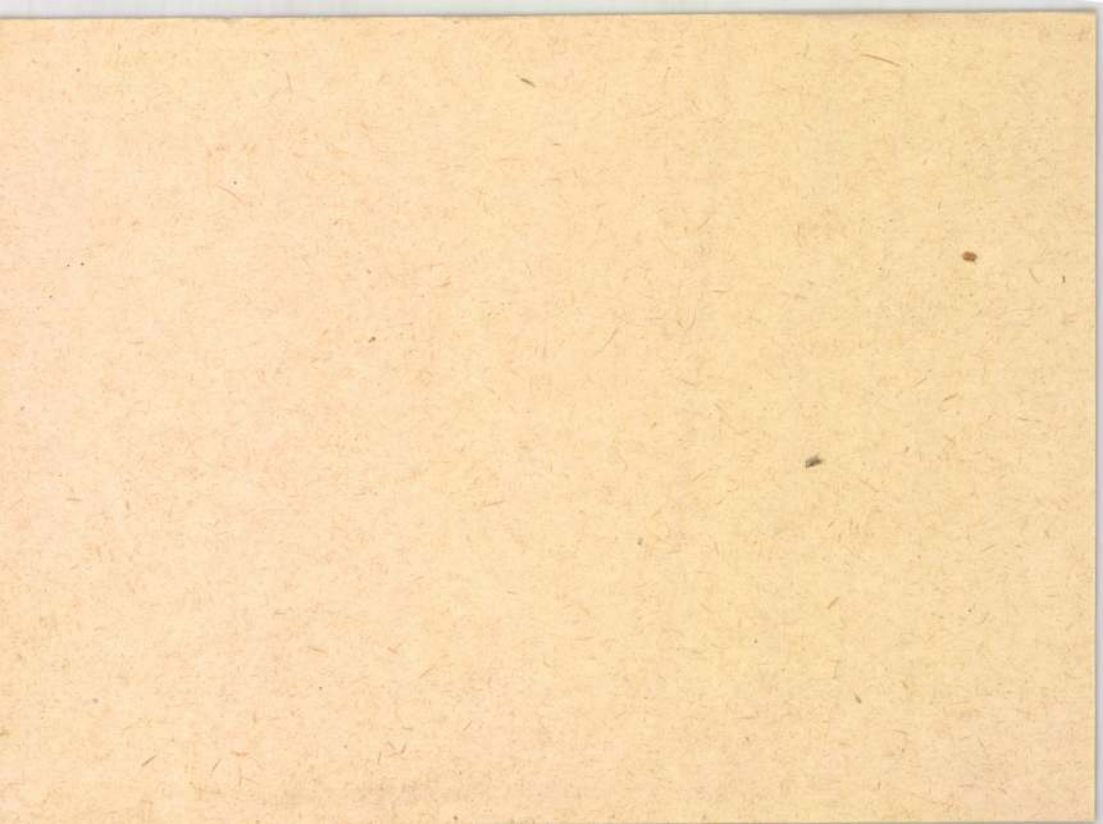

Ferenczy Károly

M. D. K.

A siklósi vár helyreállítása

Magyar Művelődési Szövetség, 1961-1962, 3p. 235.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly

A diósgyőri vár helyreállításának terve

Magyar műemlékvédelem, 1961-1962, Bp. 1966. 234.1.

Ferenczy Károly

M.D.K.

Székefehárvár , királyi bazilika romkertjének
felujítása, konzerválása

Magyar emlékvédelem 1961-1 68, Bp. 1966. 238.1.

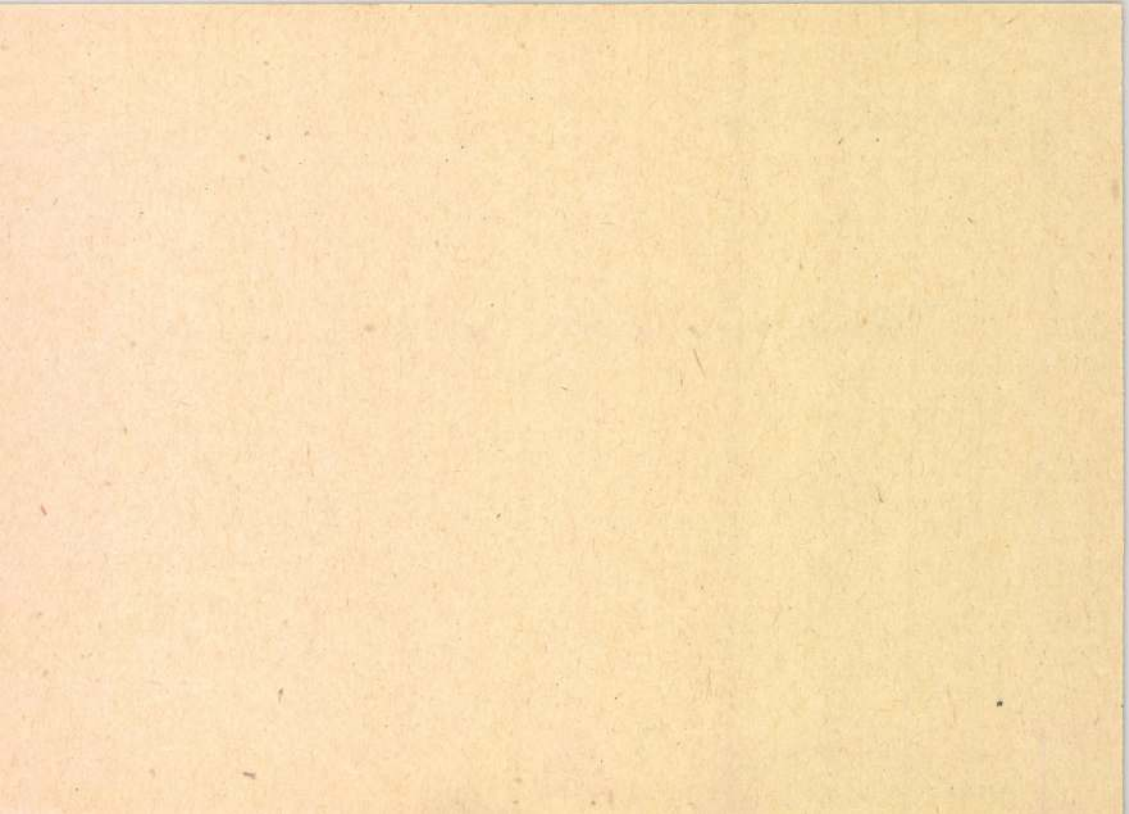
Ferenczy Károly

M.D.K.

A siklósi vár műemléki tervezésén dolgozott.

Ferenczy Károly

Műemlékvédelem 1966/2. 84. 1.

Ferenczy Károly építész

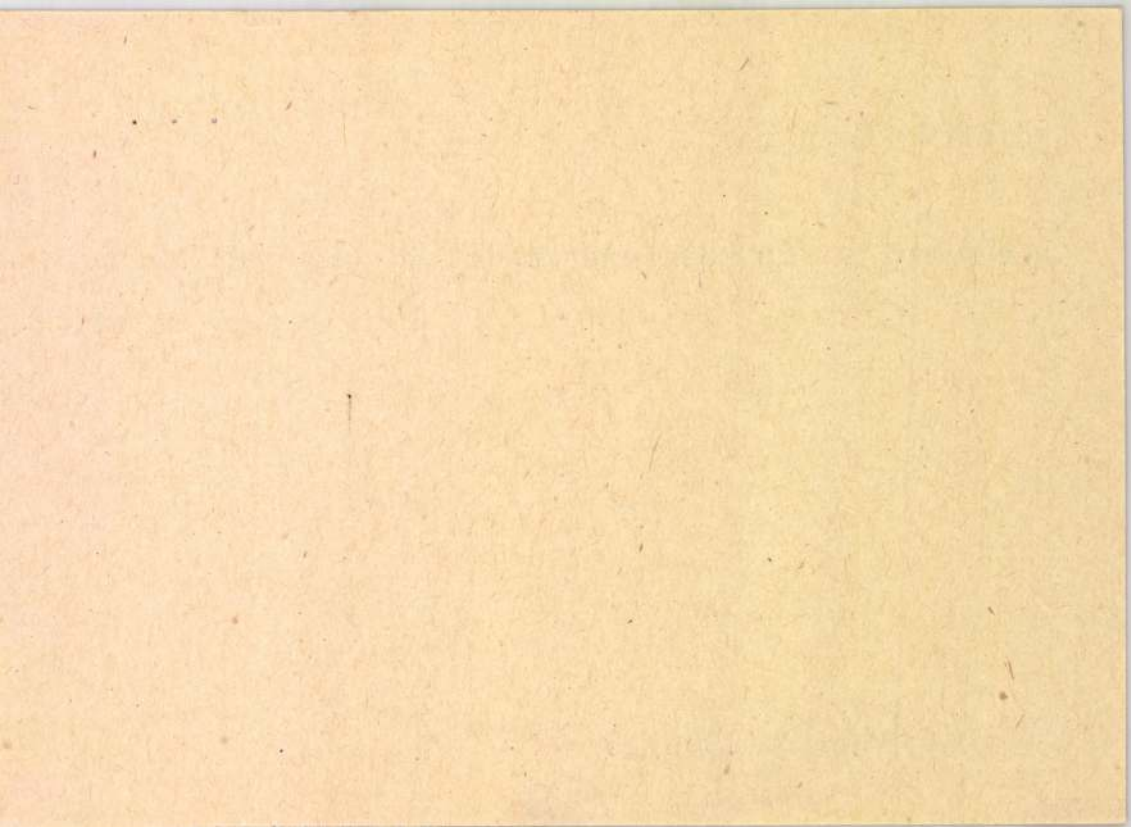
M.D.K.

Pécsvárad , vár részleges műemléki helyreállítása

1959,

Műemlékvédelem 1966/2.

73, 1.

Ferency Károly

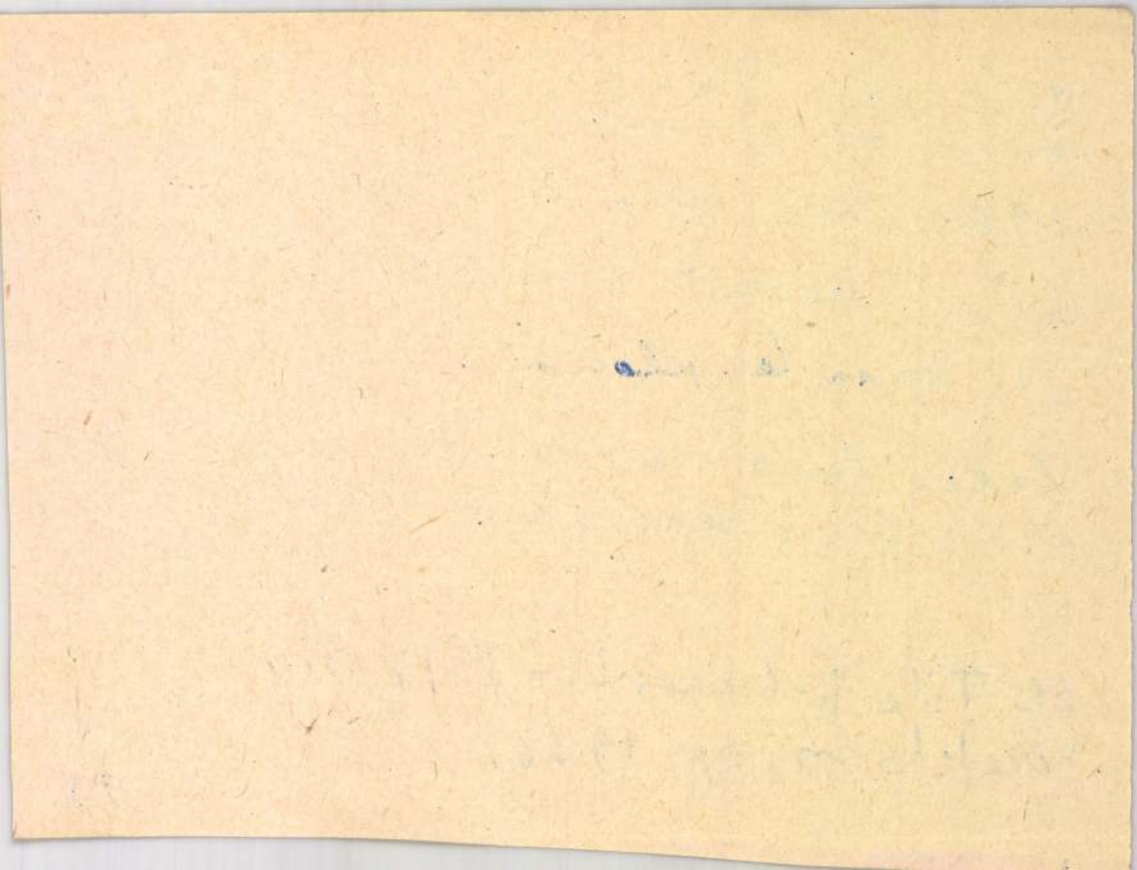
1962-ben aró kő Papp Zsuzsanna
tervezésén újított fel a
sz. Anna templomot.

Zalka László - 6 László utca XV sz. - Gal,
1954-ben újított fel. (186 kép)

Dr. Fülöp Gy. - László L. - Papp Zsuzsanna,
tervezésén, 1966.

151

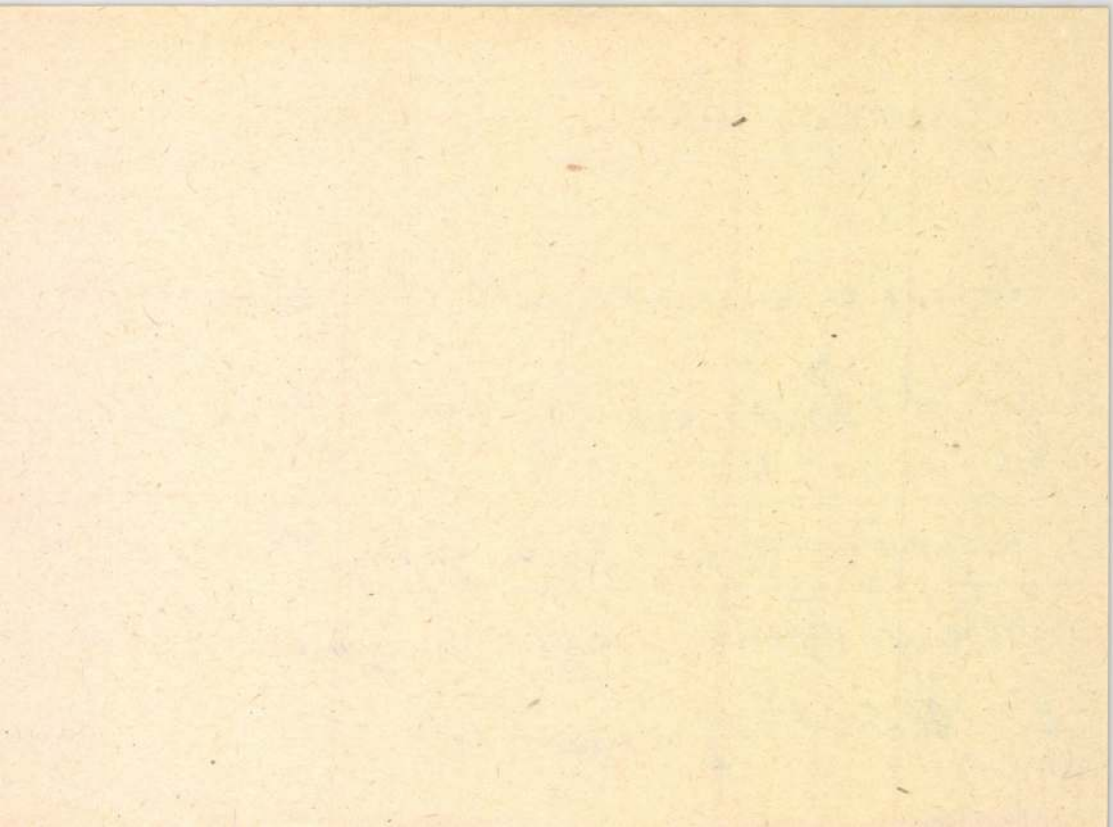
95

Ferenczy Károly

kezei alapjain kezült el a siklasi vár
gyűlöli törnyomok helyreállítására.

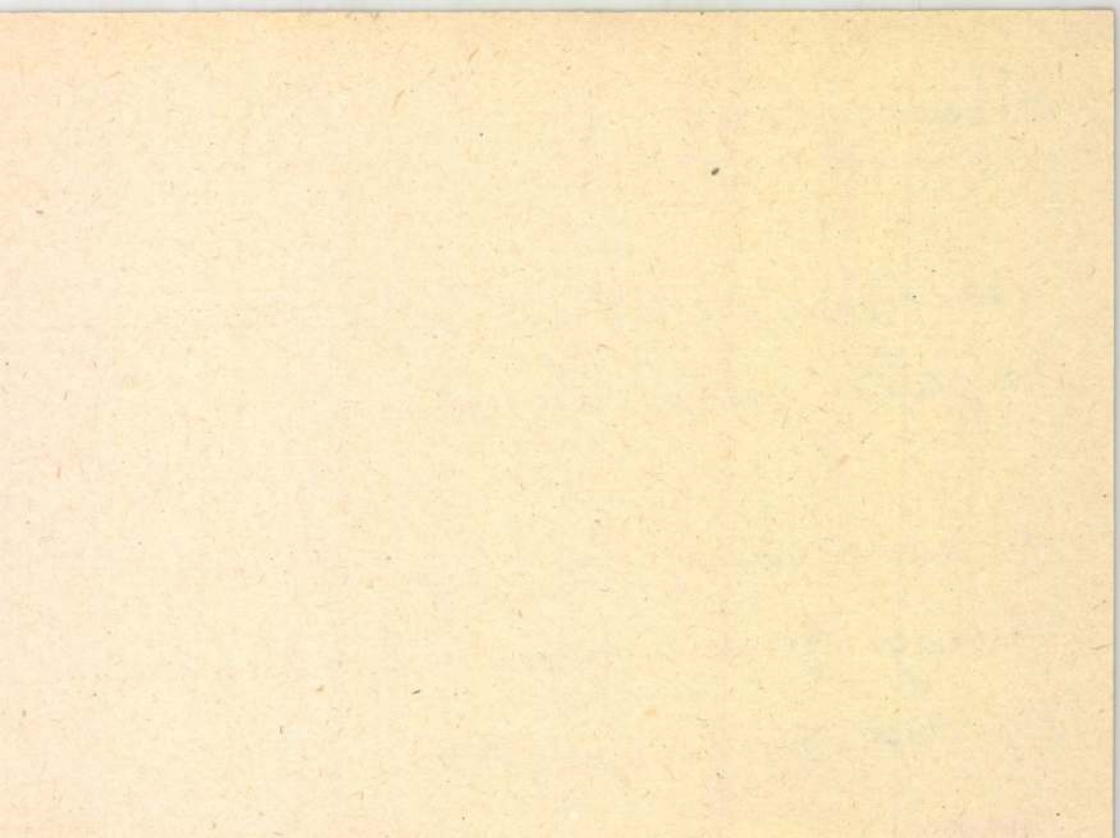
Dezse'si Dezső, Entz Géza, Alvinczy Pál,
Mehényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem,
V (1967-68) Budapest, 1970. 355f.

Ferenczy Károly

Könyvtára mellett állították helyre a pá-
rosportai plébániatemplomot.

Dezsenyi Dezső, Entz Géza, Hlavassy Pál,
Mekényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem
V (1967-68) Gyolapud, 1970.

Ferenczy Károly

Lérvai szelint állítják helyre a pécsi
barbákn és a kapcsolódó város felakad.

Dezsc'nyi Dezső, Entz Geza, Havassy Pál,
Mere'nyi Ferenc; : Magyar műemlékvédelem,
V. (1967-68) Gyolozsest, 1970.

Ferenczy Károly

Torverő - építész a. díjnyertes várm.

Tájkörkép

Művelődésügyi Min. 1964. 32. 1902.

K é

Név: . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Fereaczy Károly

Építési szabványok nyelvi alapszól
a műemléki értékelés:

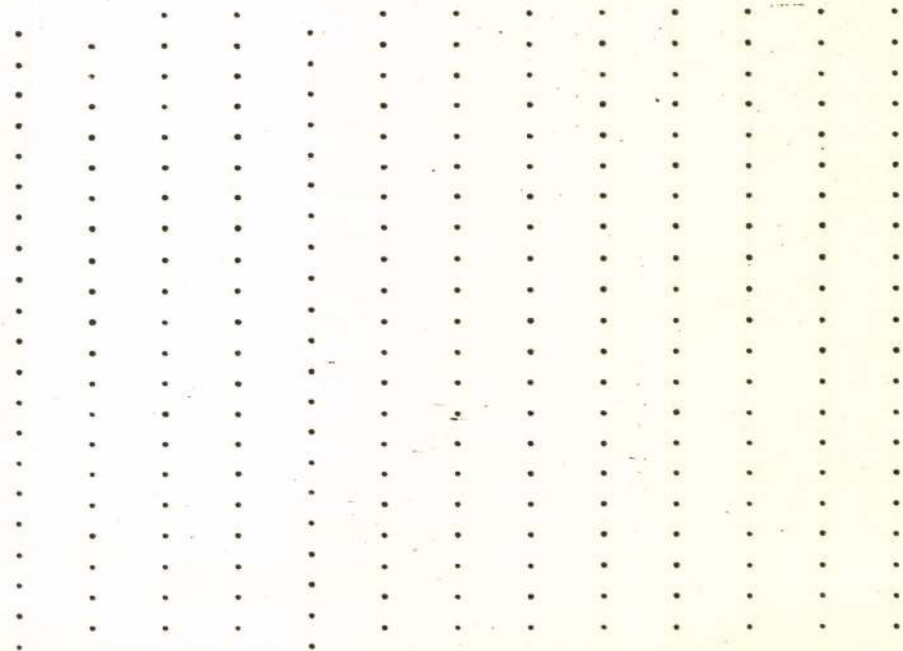
Dr. Gerő László: Bp műemlékekről

Műemlékvédelem 1963

Mikor és hol volt külföldi tanulmányutó

Milyen kitüntetésekert kapott:

2m. 107. l.

Ferenczy Károly

~~17~~ Tervezte a méhesfahé-
vön soubert helyzed' elitását
és a pécsi Ischim + baka - tüké - u - is

G. P. Tajékoztató

Művelődésügyi Min. 1962, 3m. 174. l.

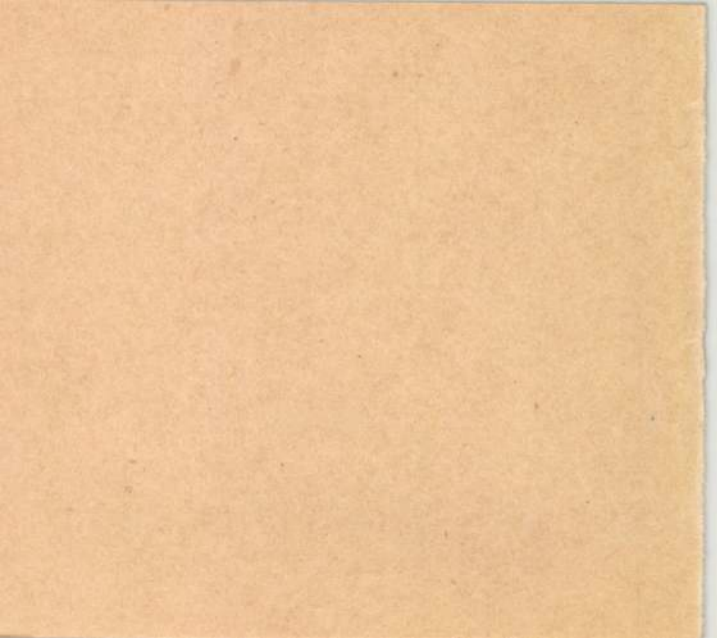

Ferency Kördy

Tervele a nékes felirvanni
szent Anna kápolna társas-
zása

G. A.: Tájékoztató

Újcsillagok 1962, 3m, 174.

Ferenczy Károly

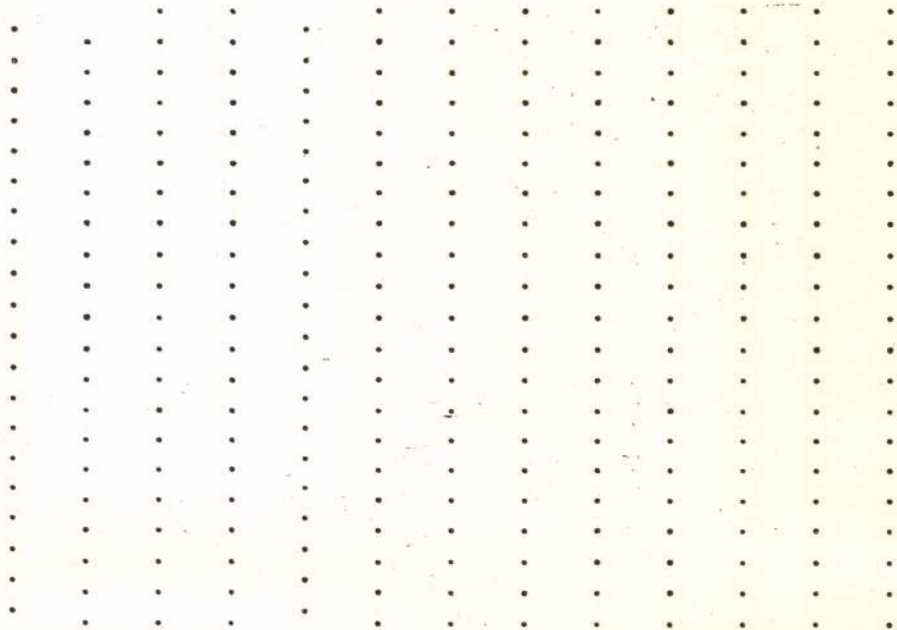
Terve a diósgyőri vár
helyreállításához

Ferenczy K.: Beszámoló a diósgyőri vár
helyreállításának munkáiról

Munkák végeztén 1962. 2. m. 7.7. l.

Mikor és hol volt külföldi tanulmányúto

Milyen kitüntetésekert kapott:

Ferenzy Károly

Tervezte a nékes felhővári raudert

Milyen megbízásai voltak (vannak)?

helyreállítási munkák

Milyen pályázatokon vett részt:

Jelentősebb művei:

Gegelyffy Árpád - Tájtervezés

Műemlékvédelem

1962

lm.

38. l.

dőiv

.....

.....

.....

.....

.....

ok művészetéről: .....

Ferenczy Károly

Tervezte: a kishikonyi Rápolnaron
helyreállítást.

Geoplyffy András: Tájékoztató

Művelődésügyi Min. 1963. I. m. 38. l.

K é

Név: . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatá

Ferenczy Károly

Tervezte : Soulo' va'ra helyreid le'készt

Geopolyfty : Andras : Tajjelkörtalo!

Műemlékve delem : 1963. : 1 m. ~~38~~ 39. l

K é r

Név: . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Ferenczy Károly

Tervezte a didaktikán való
helyreállítását

Glossar Miklós: Román műveltség-
védelemmel. problémáival

rdóiv

Műveltségvédelem

1964/12

48.
23.
17.
49.
ok. művészetéről.

Milyen pályázatokon vett részt : . . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

Milyen megbízásai voltak (vannak): . . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

Jelentősebb művei: . . . . .

. . . . .

Ferenczy Károly

Építész

rajza

Pámer Nóra - Ferenczy Károly: A síkanyú keddi
szupponomról

Műemlékvédelem. 1964. 2. sz. 80. p.

dóiv

ok művészetről: . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt: . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

Milyen megbízásai voltak (vannak): .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

Jelentősebb művei: . . . . .

. . . . .

Ferency Károly

Tervezte a szomszédai és kemperei
helyreállítását
Tájkorlátok

Művelkedésem 1964. 3m. 188. p.

K é

Név: . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Ferenczy Károly

Epítés a kiegészítés kiegészítéssel
szophorozott

Yborler Miklós: Rendszeres művelés
módszerének módosítása

Műveléskezelés 1964. 1 sz. 2 l.

.....
.....
.....

Milyen kitüntetésekert kapott: . . . . .

.....

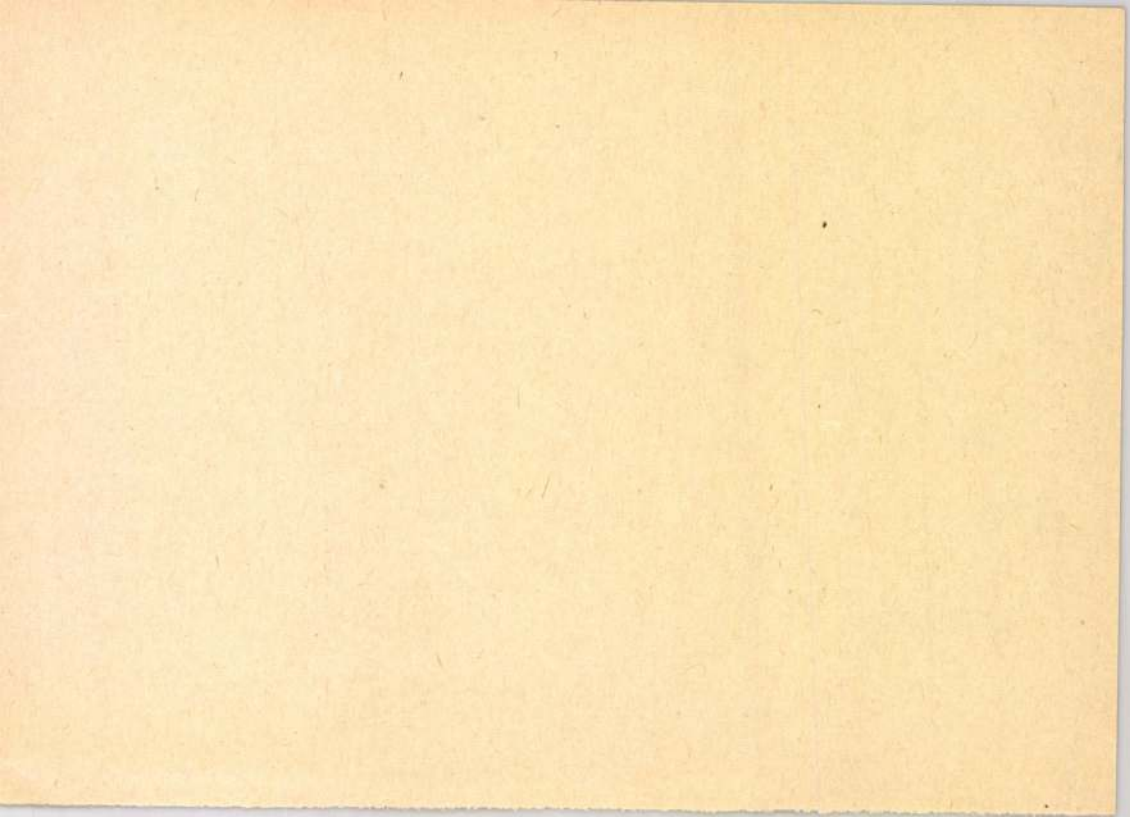
Mikor és hol volt külföldi tanulmányút

.....

Ferenczy László

terveit részint állították helyre a szövetségi
nk. plébániatemplomban 1966.

Dercedényi Dezső, Entz Géza írb.: Magyar
műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

Ferenczy Lórály

---

ipronyitása mellett ellátották helyre a székes-
fehérvári Sz. Anna kápolna homlokzatot.
1964.

Dezse'nyi Dezső, Entz Géza pl. : Magyar
műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

Ferenczy László

ipromjuttatása mellett folytatott állagvédelelmi munkálataitól 1963-64 között az egyri Szék-köpi Valtale fűző"romjain.

Dezsenyi Dezső, Entz Géza plb. : állagvédelem
műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1966.

Ferenczy Károly

irodalm. társas. val. folyt. tak ell. mag. meg. on. ási
munk. kö. l. av. tok a p. é. si. v. é. r. os. fal. akon és. te. H. yei
köz. me. kon. 1963.

Dezseényi Dezső, Entz Géza s. l. b. : Magyar
mű. em. le. ké. ve. de. lem 1963-66. Bu. da. pes. t
1969.

Ferenczy László

Levelet készített a siklósi vár helyre-
állítására 1966.

"Derecsényi Dézso", Entz Géza slk.: Magyar
emlékhúrcsok 1963-66. Budapest 1969.

Ferenczy László

Szerkesztés alapján állították helyre a kiadás-
ügyi részt 1963-64.

Dorosi György, Entz Géza stb.: Magyar
művelődésközlöny 1963-66. Budapest 1969.

Ferenczy Károly
OMF

a Szilvási Vár helyreállításának
építkezéseivel

Magyar Építéset 1945-70
253. old.

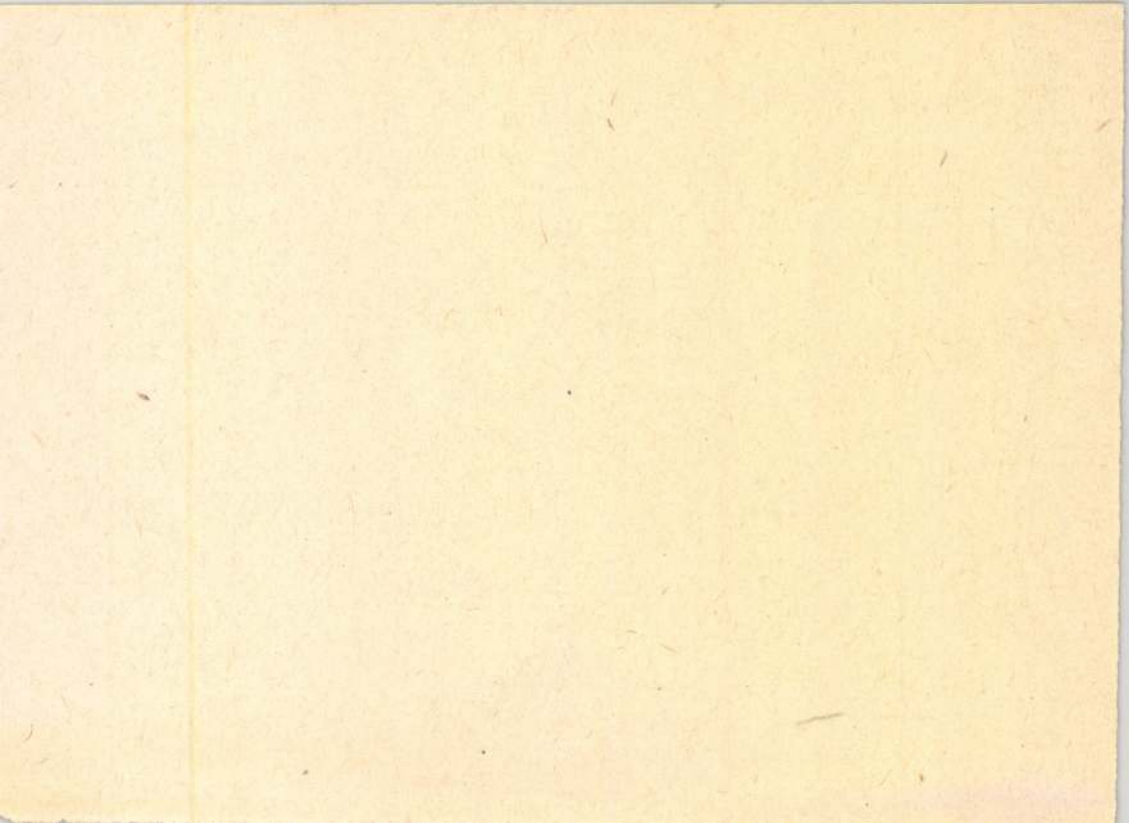

Ferenczy Károly
OMF

a díszgyári Vár építész
- emléke

Magyar Építészeti 1945-70

248. old.

Ferenczy Károly építész

M. D. K.

Diósgyőr , vár feltárási és konzerválási munkái

Tájékoztató, rövid hírek

Műemlékvédelem, 1964.1. sz. 47. l.

1914

1914

1914

1914

1914

Ferenczy Károly

M.D.K.

Diósgyőr, vár, romépület modern szerkezetekkel
való kiépítésének modellje

repr.

Horler Miklós: Romok emlékvédelmének mód-
szerei
Emlékvédelom, 1964. 1. sz. 23. 1.

Erőszakos Károly

Életrajza, azaz, a magyar nemzetiségű
vagyis a magyar nemzetiségű

1892.

Magyarország történelme

1. 1.

Magyarország történelme

M.D.K.

Ferenczy Károly építész

Diósgyőr, vár , tagozatok kiegészítése eltérő
anyagból / téglá/ azonos formával

repr.

Horler Miklós: Romok műemlékvédelmének módszerei
Műemlékvédelem, 1964. 1. sz. 19. 1.

1870

1870

1870

e

1870

M. D. K.

Ferenczy Károly *epusere*

Diósgyőr, vár helyreállításának terve

Rövid hírek

Műemlékvédelem, 1964/3. 190. 1.

Ferenczy Károly

M.D.K.

Sárospatak, rk. templom toronysisak helyreállítás-
sa

Rövid hírek

Műemlékvédelem, 1964/3. 188.1.

1870

1870

1870

1870

Ferenczy Károly

M. D. K.

Diósgyőr, vár, fahíd helyreállítása.

Rövid hírek

Nemlékvédelen 1965/2. 127. 1.

February 1904

Dear Sir,

Yours truly,

J. J. [Signature]

Felter Károly

MDK

elektromérnök

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közre-
működött 1949-től

71.o.

NIKELSZKY GÉZA A Zsolnay-gyár művészete.

Pécs. 1959.

FERENCZY KÁROLY

Új művészet

1996/ július

4.o., 22.o.

ában milyen komoly hajlandóság
erületi revízió árán is - arra,
ább demokratizálódó Magyarorszá-
adkivül érdekelt minydnájunkat az,
asztaltunk. Sajnos magyar hiva-
minden ilyen lehetőségnek utját
7
személye miatt napirenden tartják
ri megegyezés lehetőségét. /A mi
lehetőségessé. / Nem beszélék most
z mennyire kényszer és mennyire
nesetre olyan jelenségek érlelőd-
á teszük régi erőfeszítéseink fo-
t. ^Wekünk, akik most szerdán talál-
erint ilyen irányban kellene első-

FERENCZY KÁROLY

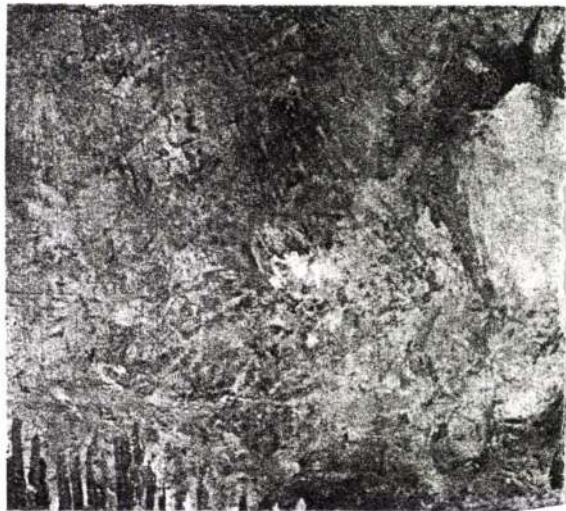
ÚJ MŰVÉSZET

1998/ jan. - febr.

P - 9396

29.0.

(v)

FERENCZY KÁROLY

ÚJ MŰVÉSZET

2000/aug.

D-9765

8.0.

A dátum értelem szerint: válassz FL VI
Dunamel1. Ref.Ek.lt. A/1.c. Elnöki ir
1446/1935.sz. FL-levél hátán.
Zengővárkonyba írt levél.

1. Id. 1107. és 1108.sz.

Ferenczy Károly
magyariskola
hitása

Jurcsik László: Boronkine Tibor. Magyarok kormára (1904-1914)
Miskolc, 1996, Wengler Károly J. Miskolci Galéria

10, 13, 14, 15, 17

#1001

FERENCZY KÁROLY

Új művészet

1999 / márc

34.0.

WISZI a tehetetlenség ereje, az
értelme annak, hogy még is él.
de akadnak szép napok és bennök
ember azt is, hogy ne legyen ol
Kortársaink általában ellenszen
hoggy helyettük a rég elmúlt kor
junk. Nem, don Lodovico, a maga
fáj. Csak a testemmel élek benn

A maga számára ott van a f
abban el nem férne? Abban ne tud
kelni, hogy abból a kicsinyes z
nyugodni a milliókat, semmi se
az öntudatához? És az elvégzettl

FERENCZY KÁROLY

LI7 MŰVÉSZET

1999/márc

29. o.

g a benne megírt bizalmas közlések miatt

It idősebb FL-nál.

ogatásáról csak 1940-ből van adat.

FERENCZY KÁROLY

Új művészet

1996/ápr

45.o.

MTAK Kézirattár Ms 4163/75.

Kézírás.

Címzés: Nagyságos Dr Gerlőtei Jenő ta
Feladó: Fülep Zengővárkony u.,p. Pécs
Gerlőtei Jenő ld. 915.sz.

1. A levél nem maradt fenn.
2. A debreceni könyveladásra utal. Ld
3. Ld. 814/4.
4. Ld. az 1212.sz. melletti könyvjegy
5. Nem tudni, milyen fotóról van szó.

FERENCZY KÁROLY

Új művészet

1996/ ápr.

F.o.

lanul fogadtak. Ha lenne is valami, nem
mmjukba be tudják illeszteni. Muraközy¹⁰
y bírálatát s a tiédet,¹¹ rögtön csöpög-
ket. Victor Jani¹² ajánlatára elmentem
ifj. Bieberauer [!] 15 teljesen maguké-
atot adtak, ami össze se hasonlítható
sőbb papiroson 180-187 P[engő]-ért
a műnyomó papiroson, amire fényképeket
. 25 ívet számolva szépnymású fehér
ssi Kultúránál 4 ívvel kevesebbet számítva
volna a végösszeg sokkal hitványabb
-3 ívvel többre jött volna ki, tehát
u t. [udni]i. [lilik] nagyon sokat vesződtek
tobbabban számfítottak úgy, hogy esetleg

FERENCZY KÁROLY

Új művészet

2003 / máj

4.0.

kaphatott volna honosságot, most
leálják, Bizalmasan közlöm, hogy
t sürgős akcióra.

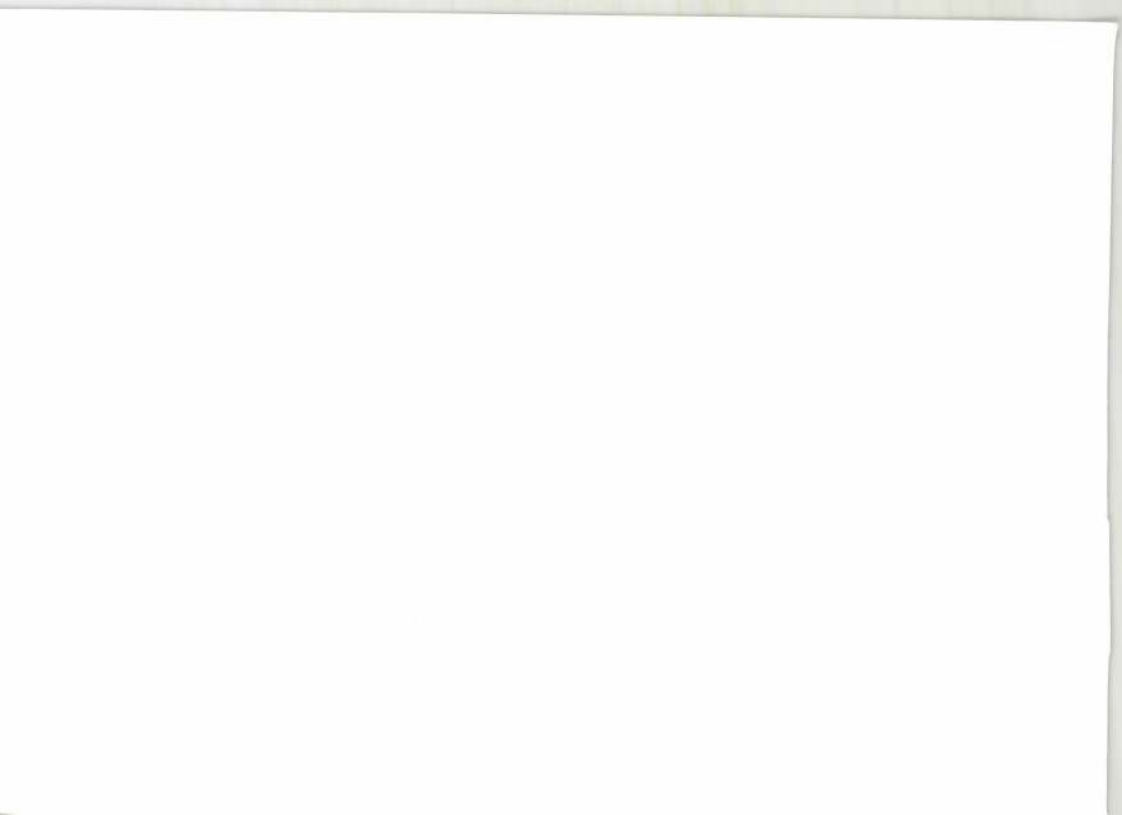
szerettem volna simán és úgy el-
li lemond s egyszerűen itt hagy
a nekünk is, mert más új tanítót
s, mert nem csukták volna be
ásán kívül minden egyéb lehetőséget
sáig menő elvakultságán és el-
erv. Merem állítani, ha nem lettek
tatói és uszítói, nem fajult volna
ég ma is vannak, ma, amikor mult-
k Várkonyban vannak. Szinte hihe-

FERENCZY KÁROLYNÉ, Fialka Olga

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

486

Szöveg : 218,

Ferenczy Tamás

Méltóság,

Pataki Gábor: Václav Derró kiállítása.
Művészet, 1981. május - 56. lap.

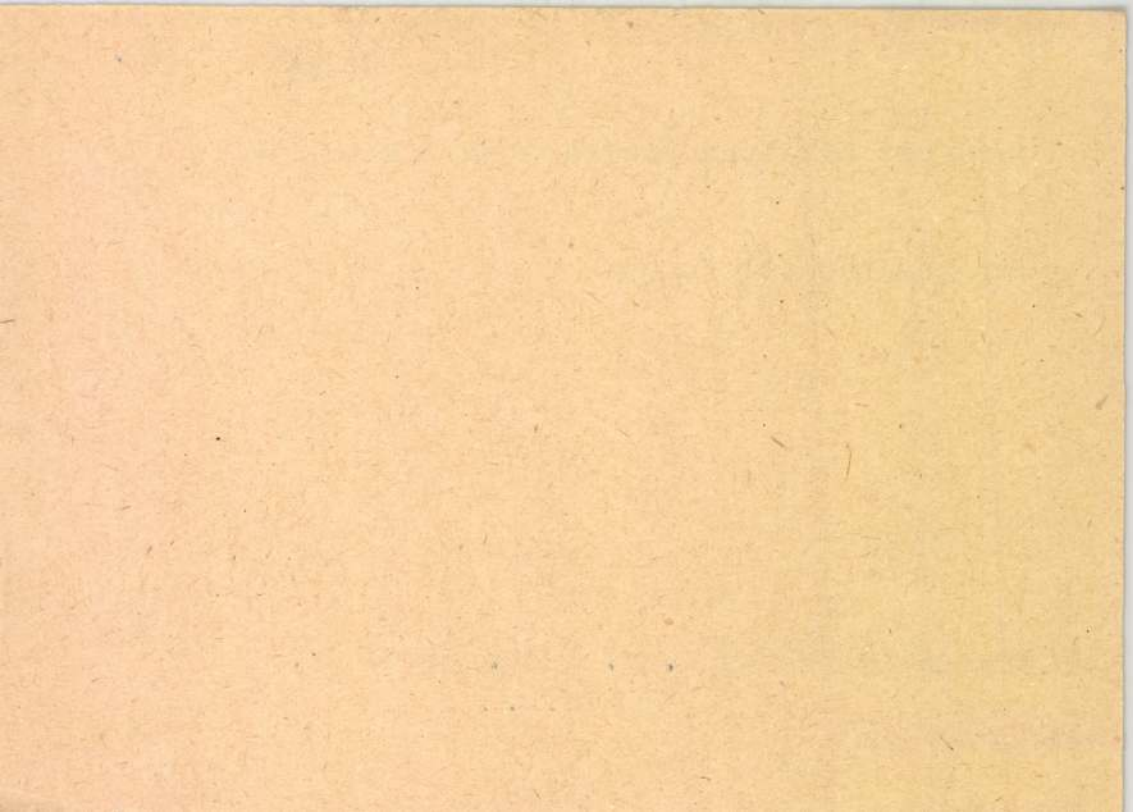

Ferenczy Károlyné Fialka Olga / 1848-1930/

Virágcsendélet" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.

30.1.

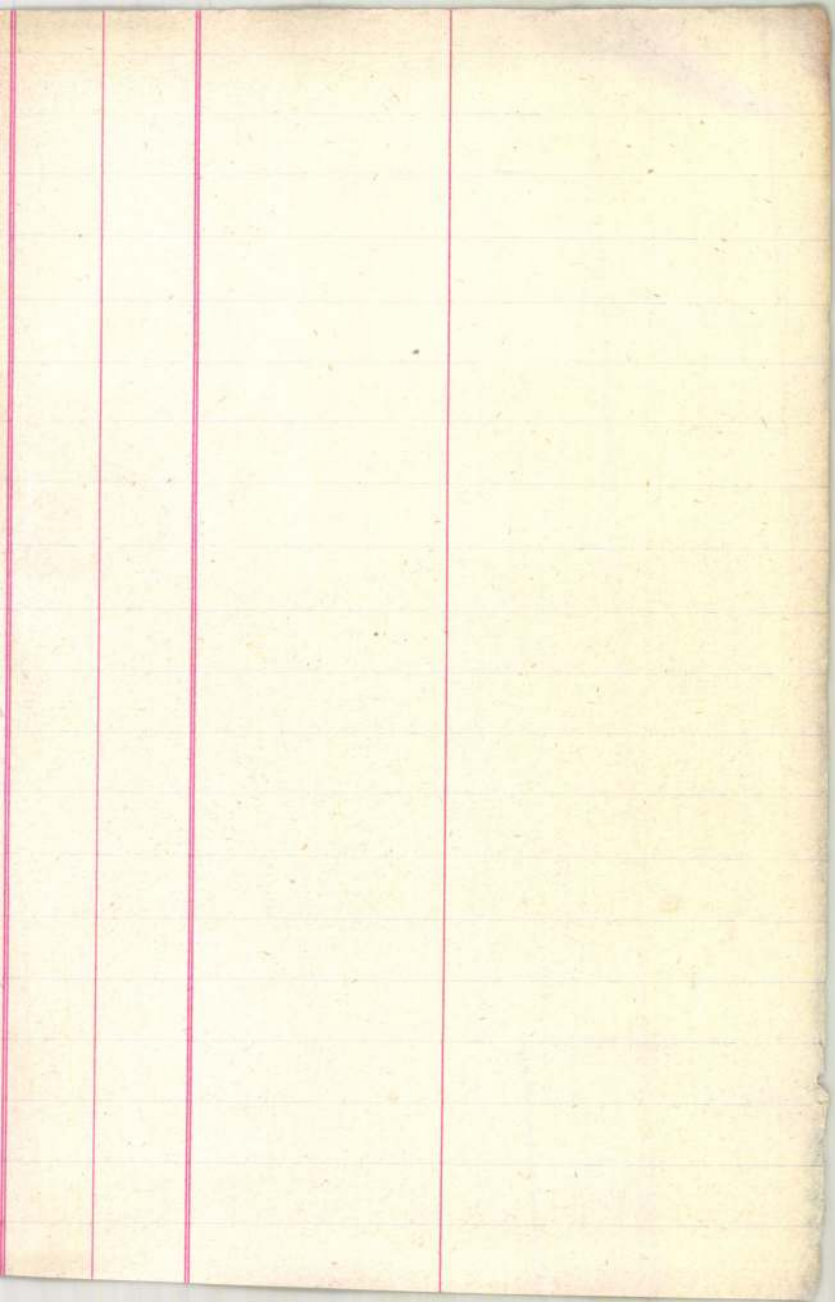

Teremey Károlyné
Fialka Olga

MAGYAR MŰVESZET

1930. 647, 650

Fialka Olga
bcsin festőné

Ferencv. V.

T. Károly -

a 29. oldalról
kerdve.

30-ik lapj
elővontam

~~Myntalijep~~

~~1.40~~

~~3.50~~

~~60~~

~~80~~

~~1.60~~

~~7.90~~

~~2~~

40

1.50

12

5

17.90

Fialka Olga,
Fereney Károlyné

---

feres-
Meghalt 1930 dec. 17én
Magyarországon

Magyarországon. 1930 dec.

19. (Fereney Károly öz-
vegye meghalt.)

U. 3057

1000 aranypengő

zamos tönnyeremény összesen

aranypengő összegben.

zetünkhöz továbbra is hű maradni és csatolni

I. osztályú

6.30

áró összeget ..... P=1 játékjoga megővására
zzánk beküldeni, mert nyereményre csak a huzás előtt
ának igényt.

elt esetben, ha a sorsjegyre tovább igényt nem tar=
td annak azonnali szives visszaküldését kérnünk, mert
dezése folytan a sorsjegyek iránt óriási a kereslet, tehát
csak felesleges kárt okozna nekünk.

Teljes hszlelettel

BELVÁROSI VÁLTÓZLET R.T.

BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRÜT 37.

3.30

1/8

Hszlegetekkel együtt:

lap.

talos sorsjegyeket huzások befejezte után küldünk.

2) Olga korom tünkfel
mmit arckapfestő.

Ferencvácler
Fereny János

A festőre arckapfestő
alábe, mert a novellin
tikus festés, melyet
művelt idején multe
másvonás másvonás,
három szemekkel és
a háttalával járó
gondok vontatás el a fe-
tőzéstől

63. l.

Meghalt Vasváry János
Főze halála után.

Ferencviz Készítési

+ 1917 után

406 mint 80 éves Szarab
Műl)

1917
80
1837 körül

az en kombináción

Ferje műlerek

1862 + 1917

1) Ferency Karolyne

Fialka Olga

Fülöp öntöz katonai
szék leánya. magyar-
országi rokonsága révén
szék egy főnöke, festő-
művésztársát a Tomcs
nél nyelven. Fialka O.
mint egyenlőleg Kra-
kóban nyerte el a nyelv-
tanulási bizonyítványt
Mátyás mellett, nében.
Kisobb Bieder Eisen-
mengerdel tanul.
Schwindre emlékeztető
illusztrációkat készített.

56. 57. l.

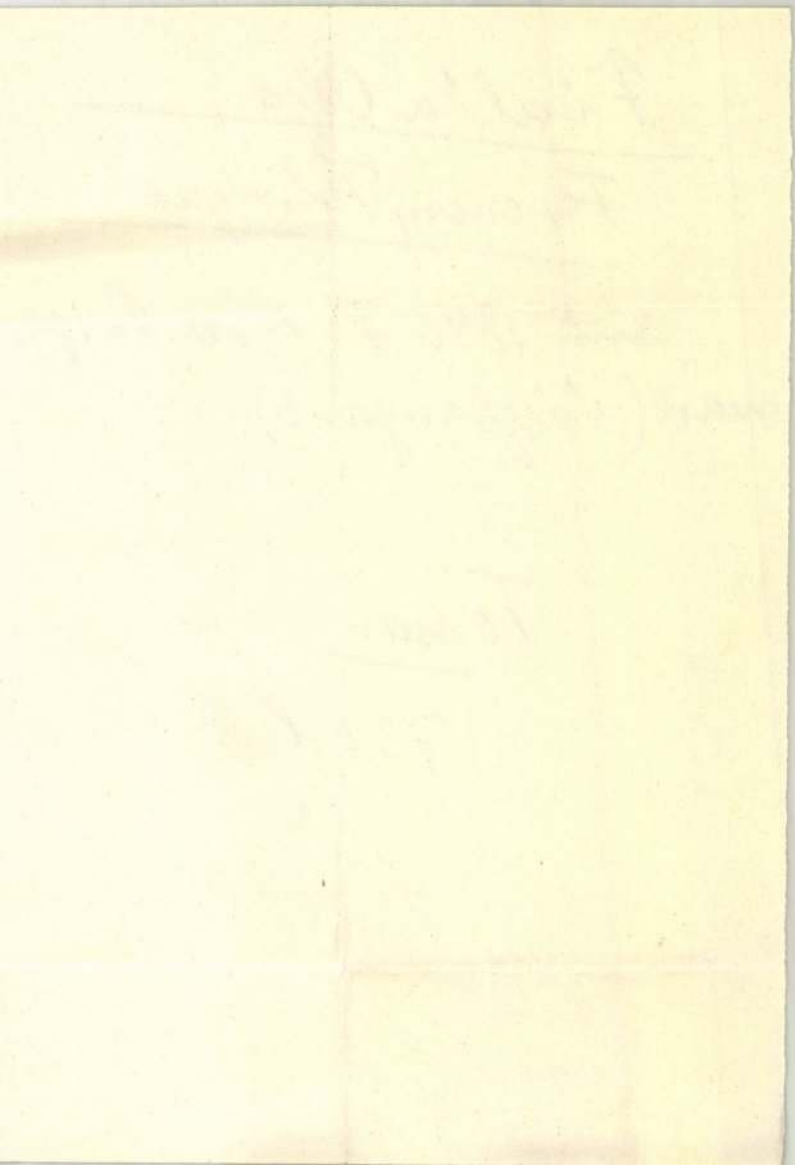
Fialka Olga,

Ferency Karolyne

mit. 1840 + 1930. Boja-
mare (Nagybányán?)

Toman

782.l.

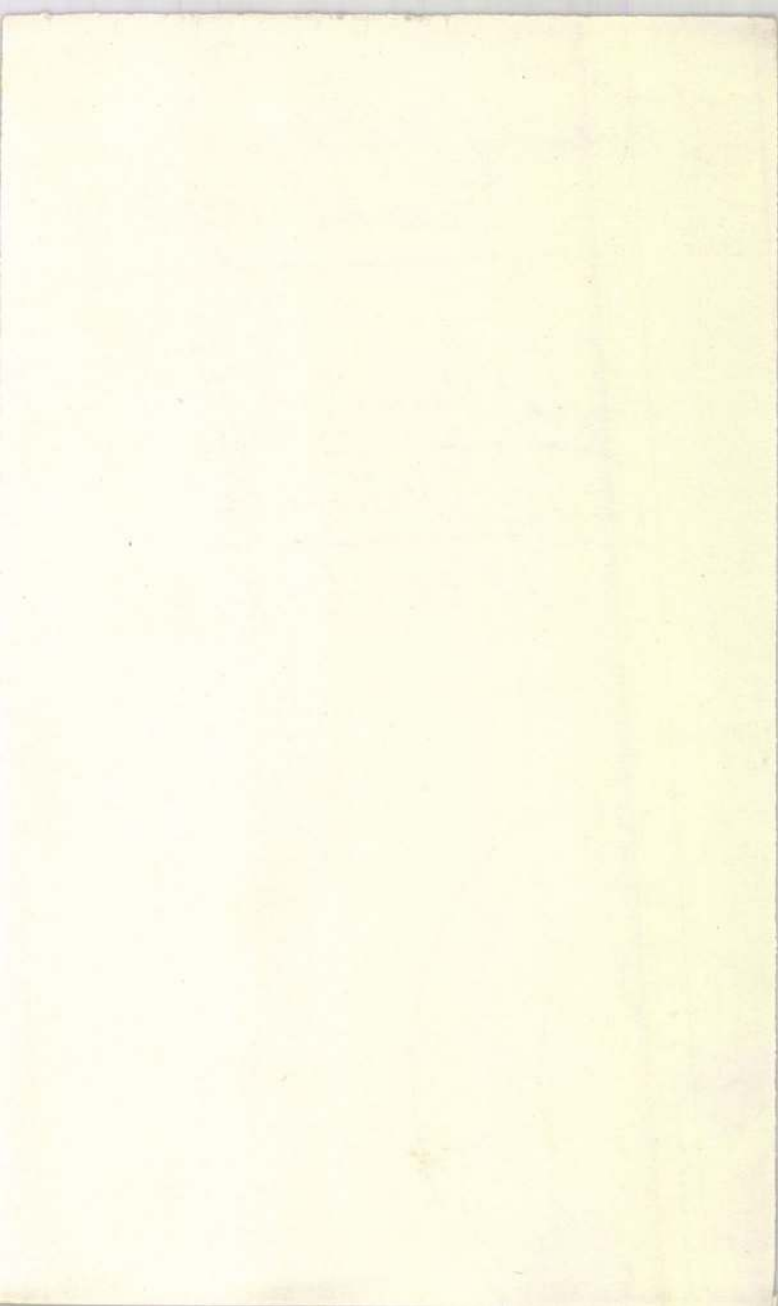
Ferencz Károlyné
Fialka Olga

Lyla Károly < >.

Magyar. Művészet

1930. 647.

Ferenczy Károlyné
Fialka Olga

122. Fialka Olga (Ferenczy Károlyné): Virágcsendélet. Olajf.

Arverci közlő
1931. 2. Hk. 12.

1695.

1696.

Ferenzy Karolyné

Fialka Olga

szül. 1848

meghalt 1931.

Magyarbányán

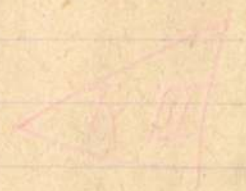
Ev' számok Ferenzy Béni

é' d' asanyját ábrázoló

plakett hátlapja'

ről

Ergebnisrechnung
(Frankfurt am Main)

3/2

Fialka Olga

d.

Petricek

65. p.

④

~~Varningshäro~~

~~57, 97~~
~~CXL~~

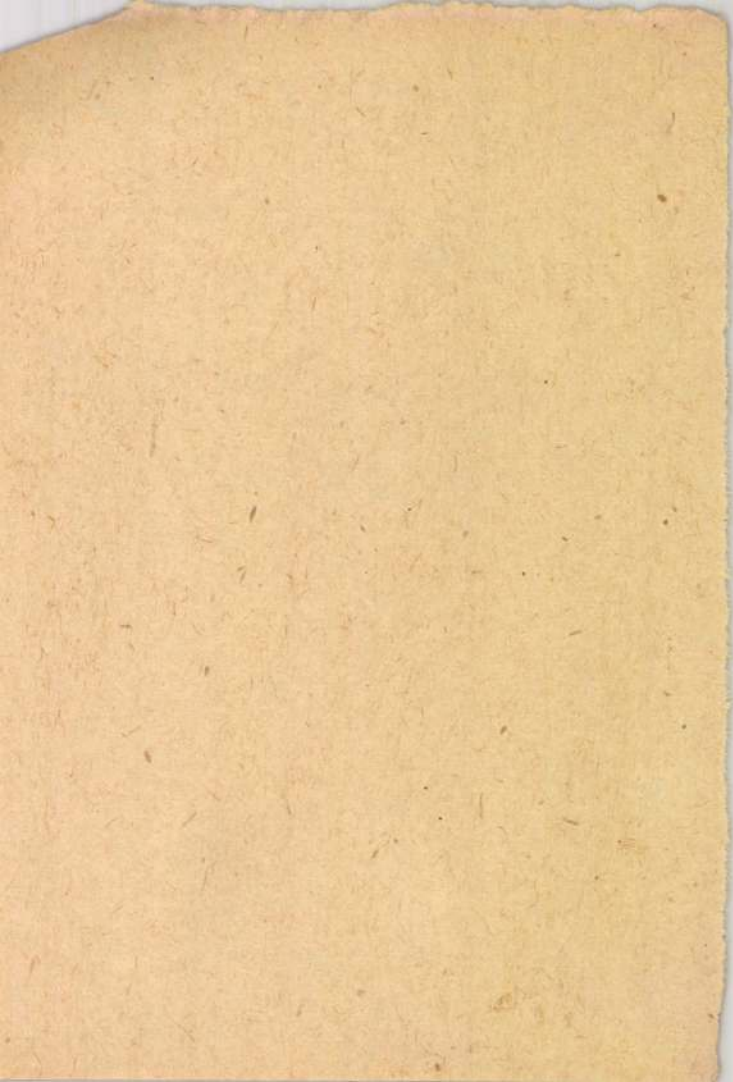
Ferenczy Karoly

Laird +

Magyar Művészet

1930. 647. l.

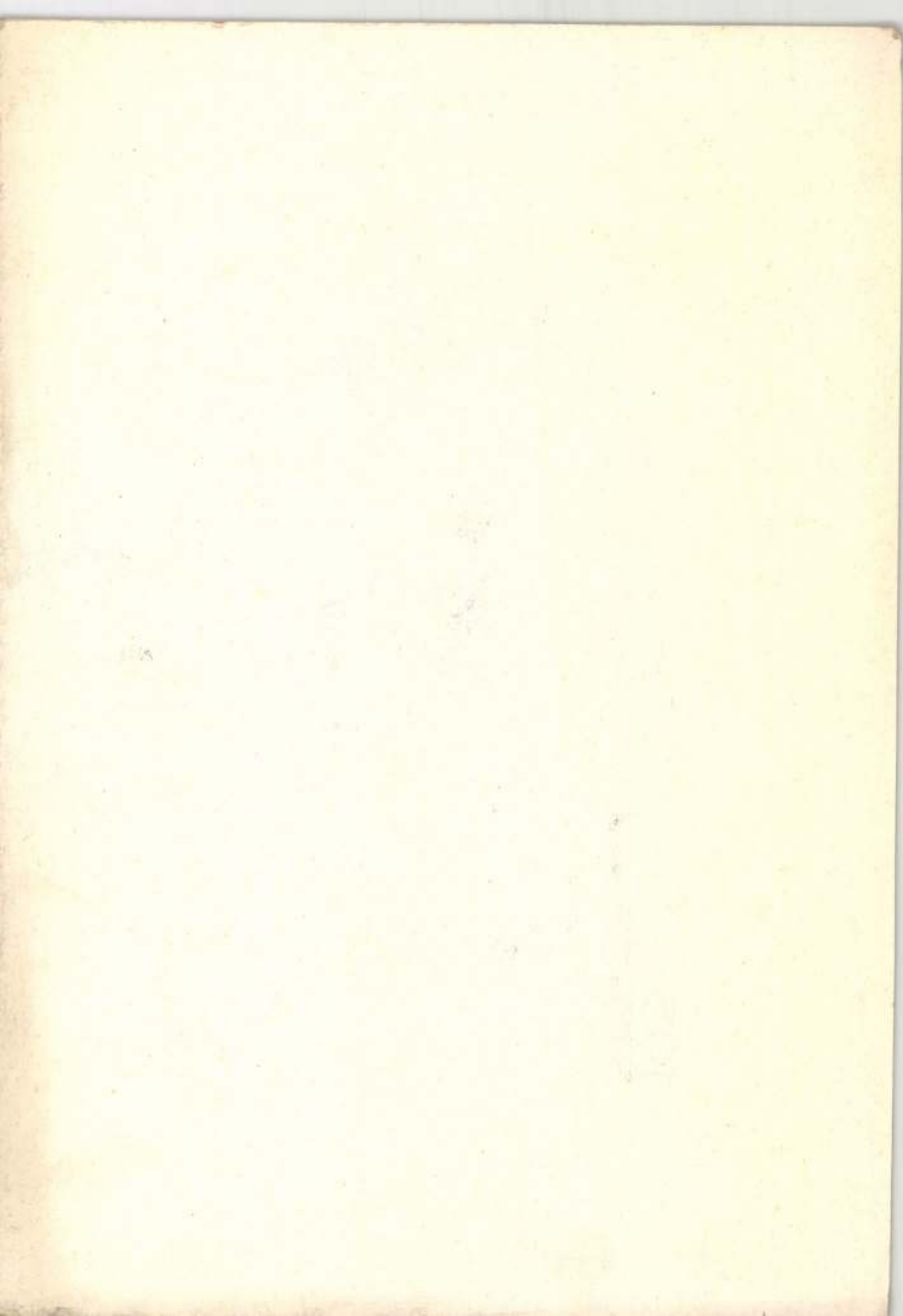
650. l.

Fialka Olga, Ferenczy
Károlyné

Külföldön évi ei helge elhaltgat-
va, F. Moric ontrát katonatörté-
lány. Bécsben nevelkedett, majd
Kraakban, Mátsojko unteimben
„nyeste cloo” nichett unvessi be
nyomasait. Fialka Olga Bécsben
Eisenmengenel tanult. Illen-
trácsi: Schwindre ei Ludwig,
Richtere emderortetud. Arceppes-
teset ei foglalkorott. Rokona volt
Ferenczynek. Nagy hatással volt
Ferenczy Károlyn, kinek esarhama
feloszelett. Együtt van vele Romá-
ban, Wapofban, Párisba nem iser-
ki. Münchenben, már mint harom
gyemeret anyja, abba halpta a mafa,
minvési minirajat. Nyolcvanvets
elunult, annidat megphatt. Nyolc
nyelven beszélt.

Ferenczy Valér: Ferenczy Károly
(Bpest, E. n.) 56, 57, 58. l. 62 63. l.
64. l. 65. l. 66. l.

Megny
Ferency Károlyné
Fialka Olga +

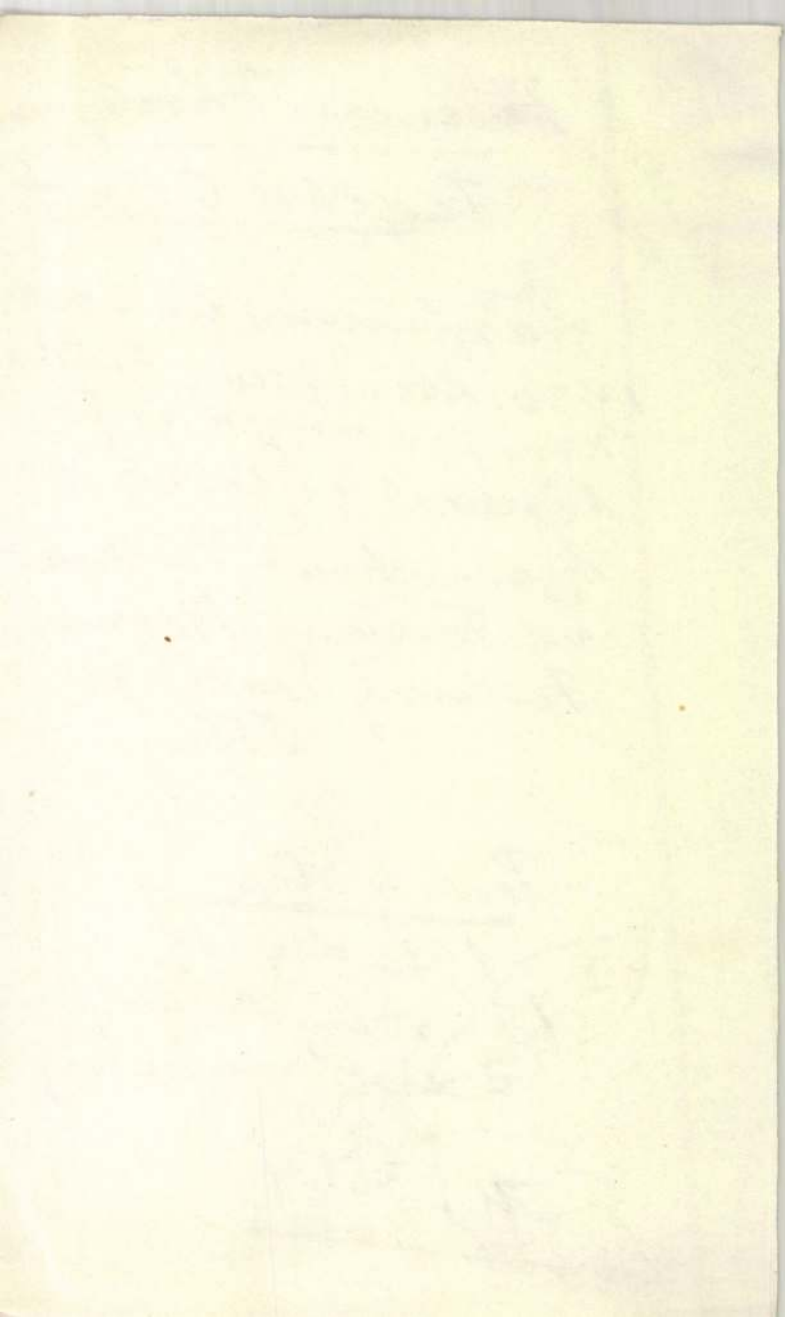
Magyarországon halt meg
1930. dec. 17. én - Fiatal
korában maga is fer-
encnek foglalkozott.
Gyermekei = Krisztián
és Ferency Noémi,
Ferency Ealot és
Béni.

Pesti Hirdetés

1930. dec. 19.

(Ferency Károly
öregye megphelt.)

U. 3554.

Ferenczy Károly, építész

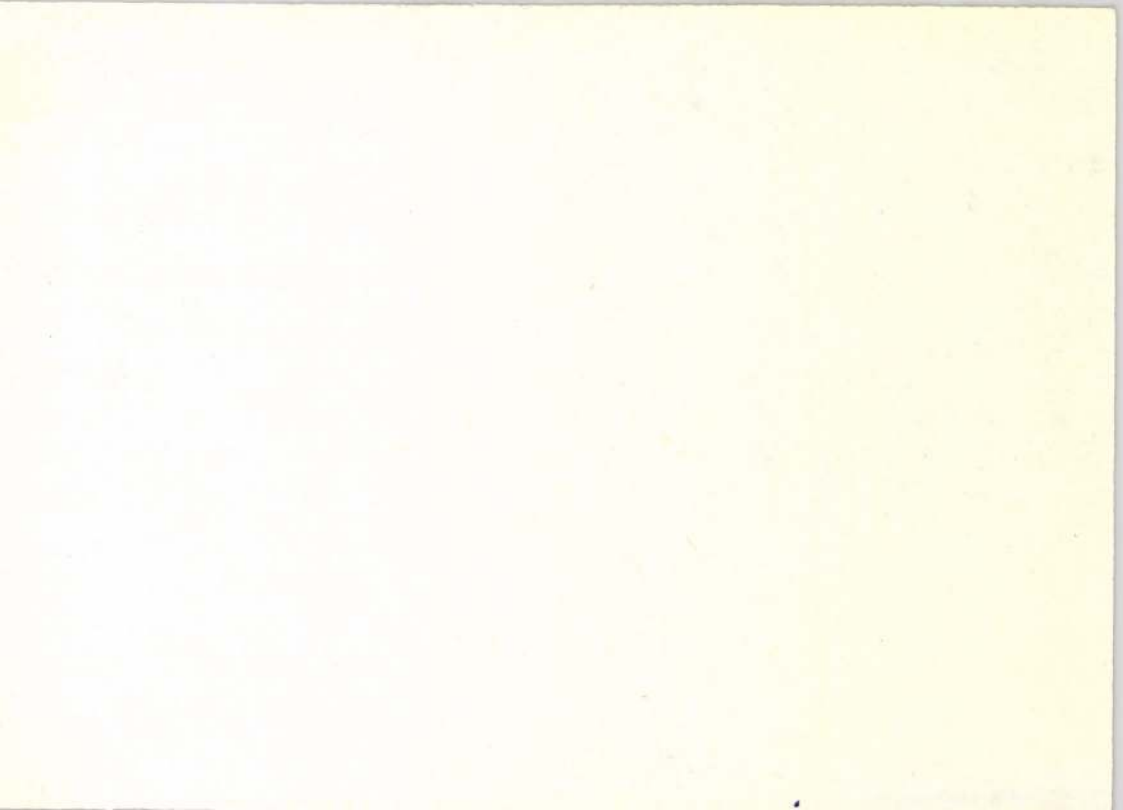
1.) Folytatás

Építészeti utalások helyreállított műemlékeinkben.

1. Diósgyőr, Vár. Az északkeleti sarokban álló rondella hiányzó részének befejezése vasbeton héjjal. [repor.]
4. Sárospatak, római katolikus templom, a gótikus ablakok ^[repor.] hiányzó osztásait fémbordák pótolják. (Elkészült 1940-ben).

A körrel egy síkban, elhelyezkedő hegyfele homlokzat a négyzetes rész fel-
pólna a legjebb részen. Itt a terrazzo a nyersfalazattal és a félkörablakok fel-
kontársával a korai templom homlokzatát mutatja le és a barokk palota
valószínűleg architektúráját megtartotta, ill. kifejtette. Így mindkét kor egyen-
lő súllyal jelentkezik. (említés). (Terrazzo: Ferenczy Károly).

Magyar Építőművészet, 1946. 5. 25-

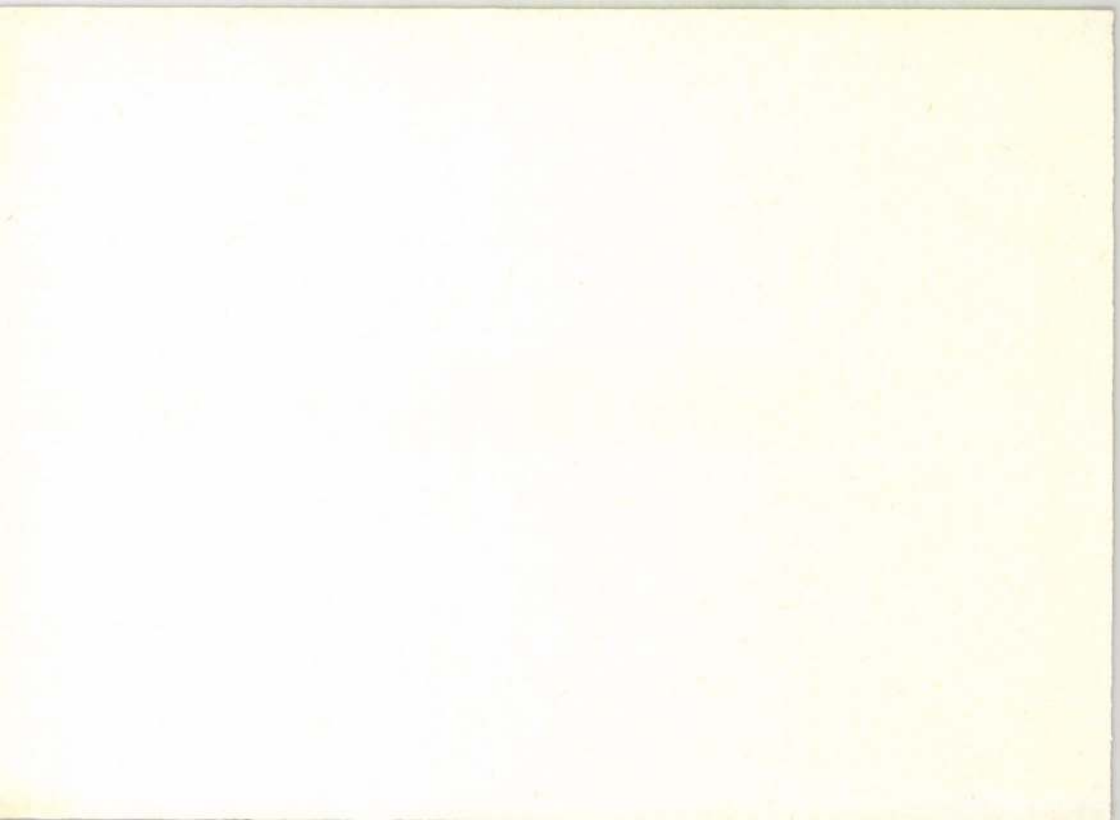

Ferenczy Károly

---

1. Ferenczy Károly, Hajnócsi Gyula és Nagy Elemér felmérései rajza a Nemzeti Múzeum földrajzi osztályán, 1953. (rept.)

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 2-ald.

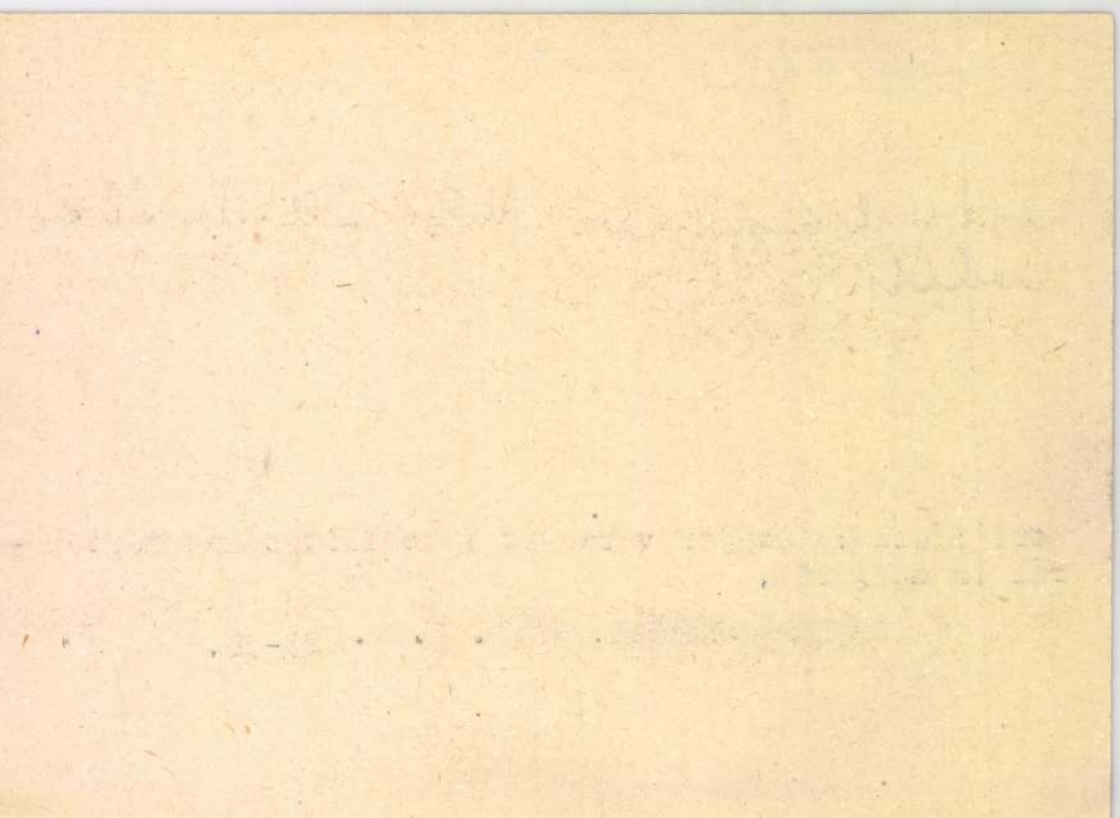
Ferencvárosi vár építés

Levél a diósgyőri vár helyreállításához
evliti:

Gerő László: A magyar várak helyreállításának mértékéről és módjáról.

Művelődés, 1970. 1.sz. 23-38. 1.

31. p.

FERENCZY Károly: Az Egri Vár műemlékhelyreállítási kérdései - az 1960-as évek elején. = Építés-Építészettudomány, 17, 1985, 1-2. 45 - 72., ill.

P.G.: Az általmi intézmények általában megrendelt képzőművészeti alkotásokat kell bírálatukra. Nem mi felelünk az egyes művek felé, hanem a szakma: évente mindez négy-száz képzőművész és művészettörténész szakértőt vonrtunk be e munkába, s a szakértői vélemények alapján döntünk.

M.N.: A közéleti szobrok – főleg egy pártállamban – a képzőművészet legiskamiosabb területét jelentik, mert ez a legát-politizáltabb, a művészeti elgondolások itt szenvedhetik a legnagyobb sérelmet.

P.G.: Minket nem utasított a pártközpont, a minisztérium is hagyott dolgozni. A megrendelői igény határozta meg a munkánkat, s ha az illető szerv politikai alkotást kért, akkor nemigen lehet vitakozni, azkor azt megcsináltuk. Sajnos még a 80-as években is előfordult, hogy valaki szoyet hosi emlékművet rendelt, holott addigra teleszörtük ezekkel az országot. Az ilyen elhatározás érdehetett abból, hogy a szomszéd falu már állított egyet, vagy politikai megbízhatóságát akarta demonstrálni az illető, esetleg saját emlékművet látta benne. De a nem politikai témájú szobrok között is találunk sok fölöslegessel, mi ugyancs nem mondhatunk vissza megrendelőst, hiszen az alkotók ebből éltek. A hatvanas években minden kultúrház előtt ült egy „olvasó lány”, később jöttek a lehetetlen portreszobrok. Ezeket kuglikrnak nevezték: egyes, unalmas posztamensen egy nyakakról föllele megmíntázott fej.

M.N.: A politikai hatalom tehát a megrendelések tartalmával avatkozott a környezet kialakításába?

P.G.: Igen. A felső vezetés abba nemigen szolt bele, hogy a művész hogyan oldotta meg a feladatot; ebből a szempontból veszélysebbnek bizonyultak a helyi párttitkárok. Működésen alatti egyszerű fordult elő, hogy a pártközpont megváloztalott egy már elfogadott elképzelést. A korábban a Jászai Mari téren álló Marv-Engels szobrot krómaceclra terveztek,

egyszerű krómaceclból három egyforma plasztukát hajlítam. Időközben viszont Deák Gábor került a pártbizottság élére, szerintem ő háborogtatott Kádárnak, hogy szökökút kerül a párház elé, s nem a munkásság képviselője. Kádár nem foglalkozott képzőművészettel, magától nem jutott volna eszébe, ha nem szólnak neki. Így továbbadta az ügyet Aczei elvtársnak. Hozzáam már úgy került le, hogy telefonáltak, azonnal gyűjtsem össze az utóbbi két-három évben elhelyezett szobrok fotóit. Azt akarták bizonyítani, hogy az utóbbi időben a képzőművészet túlzottan elhajlott a nonfiguratív irányzat felé. Ennek épp az ellenkezője derült ki, rettenetesen gyatra alkotásokról árulkodtak a felvételek. A szökványos realista portrek kerültek elő, nonfiguratívakat nem is találtam. Az elvtársak elszégyelhettek magukat, senki nem tette szóvá többé a dolgot, de a szökökvat mégsem engedélyezték. A XIII. kerület új vezetésnek köszönhetően, teljesen morbid megoldásként Kiss István Munkástrón című alkotását állították fel. Kétségségető, hogyan lehetett a szökökvátnak készült medencébe belerakni egy harcosan dolgozó munkásfigurát. Marosan ide tervezett művét pedig a Budapesti Sportcsarnok közelében helyezte el a Fővárosi Tanács.

M.N.: Az utóbbi idők legnagyobb

M.N.: Öt

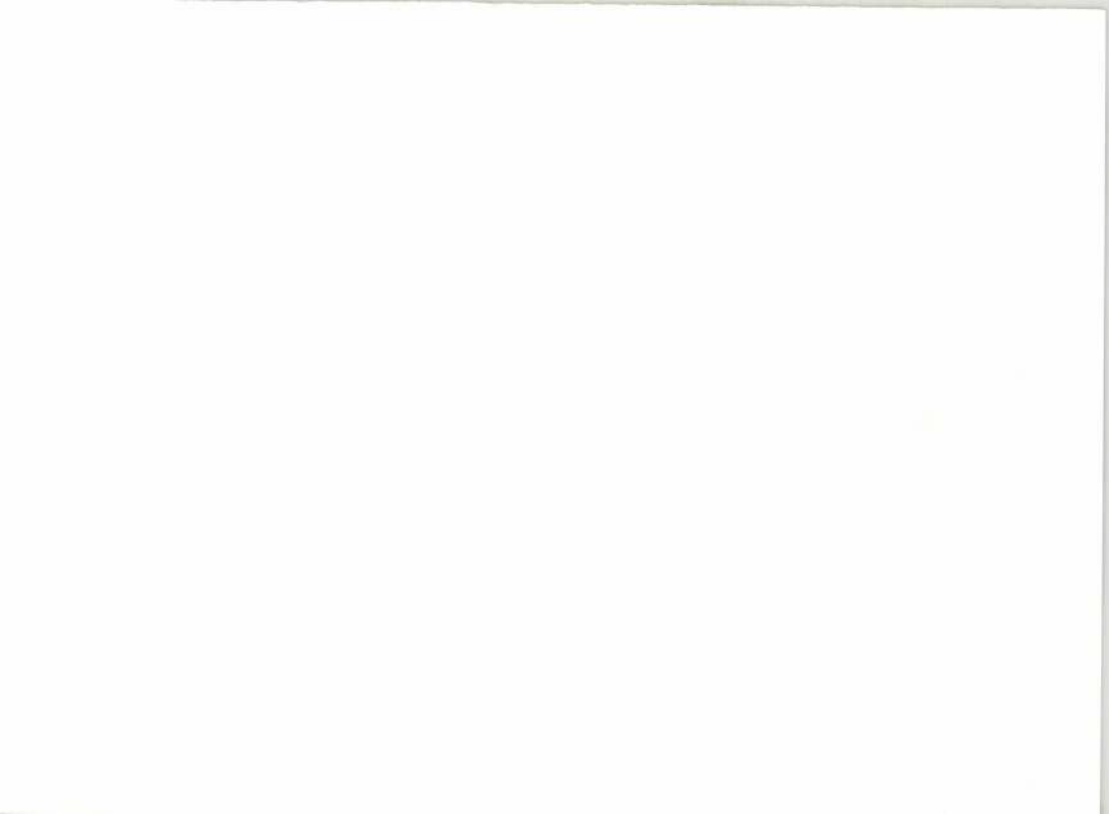
először a s

P.G.: Meg
si Tanács
Bela-szob
„diszlitte”
zett téren.
nek a kon
ponyjából
kell még el
Hallani jel
rint a párt
ni, hogy c
ml történt
zat elég ér
sze az ok
kezdődött
hogy hol
egy Kun
részt a f
már szobr
ber megp
keresni, a
milyen m
Béla eset
találunk,
egy rövid
a városba
zót, állító
nokolt. Ar
Szarvas t
Szarvas t
elhelyezt
szobrocsk
de jött a
nek a hát
Kun Agne
reprezent
hajcsa a
kor kitálá

FERENCZY Károly festő

Katolikus templomok Magyarországon. Szerk. Dericsényi
Balázs. Irta: Török József, Marosi Ernő. Bp. : Hegyi
& Tsa., 1991 XXXII p.

Kivételmaradása a hivatalos egyházművészetben

Ferency Károly

Németh Lajos: Ezer év. 402-403. ill

Ferenczy Károly

Timon Kálmán: Pogány Margit és Brancusi. Részletesen ismerteti a szobrász és a magyar festőné kapcsolatát, közli a P.Margitról készült Brancusi-portrék fotóit, s ismerteti P.Margit életét és munkásságát. Mesterei Karlovszky Bertalan, Iványi-Grünwald Béla és Ferenczy Károly voltak.

Faewery Karaf

A'DAM Auchai: Meit nejn? Faewery Karaf.
Majilis. = ET, XXXIX. eif 20. n. 1984. V. 18.
621-622. p. 22

Pyrotect®

AS TŰZVÉDŐ FESTÉKEK

Algerenda, acéltartók tűzvédelmére.
Ózidógátló alapozót, tűzvédő be-
ragóban.

Pyrotect 300 belső

mas az un. U/A tényező meghatáro-
li tűzhatás feltételezésének

ggyvénye, azonban az ÉMI M-384/90.

: az alapozást 150-200 g/m² mennyi-

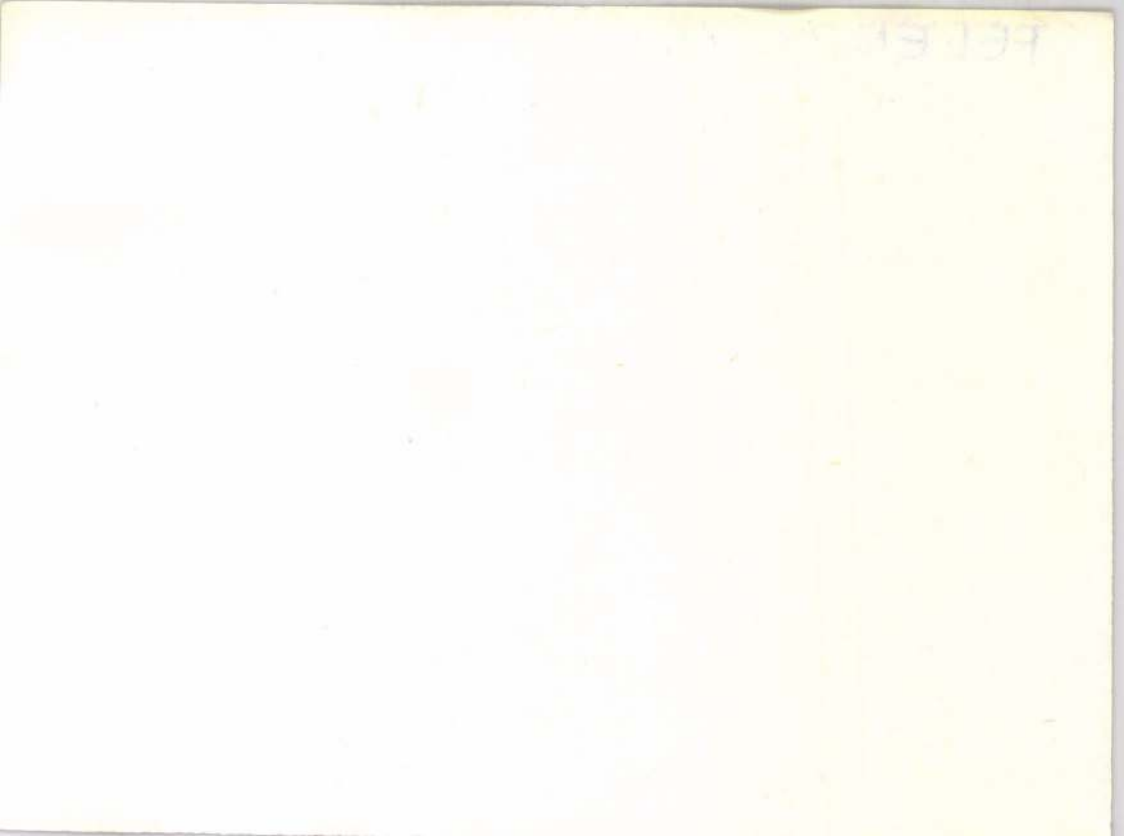
FERENCY Ványó
1256

Szabadi Judit: Major modern Hungarian
painters. Part I. = NHAQ Vol XXV. No. 95
1984 159-166. p. ll

Ferency Ványó
Ványó J.
Rippl-Rónai

Part II: Post-impressionism and symbolism.
= NHAQ No 96 ... 1984 167-171. p. ll
Csukváry, Gulácsy

1919

FERENCZY Károlyné

ad. Fialka Olga

172

FERENCZY Károly

- 8 Kallós Ede, 1899, o.v., 60,5x50 - 91.3.48
14 Önarckép, 1893, o.v. 68x52 - 91.3. 48
5 Háromkirályok, 1898, o.v., 154.5x195 - 91.3.48
3 Festő és modell az erdőben, 1901, o.v., 120x135 - 91.3.49
6 Hegyibeszéd, 1897, o.v., 103x80 - 91.3.51
1 Ábrahám áldozata, 1901, o.v., 143,5x167,4 - 91.3.52
2 Esthangulat lovakkal, 1899, o.v. 81x100 - 91.3.52
10 Madárdal, 1893, o.v., 105x77,5 - 91.3. 53

Új Művészet

Jan 1st - 1917

Feb 1st - 1917

Mar 1st - 1917

Apr 1st - 1917

May 1st - 1917

Jun 1st - 1917

Jul 1st - 1917

Aug 1st - 1917

FERENCZY Károly

1990 1. 61
2. 10
3. 3, 6, 16-25, 40

91 2. 22, 26
3. 47-53, 61
4. 16-22, 25

10. 32, 36

11. 60, 72

12. 17

Új Művészet

FERENCZY Károly (Patain endéji)

91 1. 63

Új Művészet

FERENCZY Károly (kortárs festő)

Megfeszített vászon, 1990, 150x150 - 91.7.41

Új Művészet

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1954

PHYSICS 351

1954

FERENCZY Károly

- 11 Márciusi est, 1902, o.v. 116,5x141,5 - 91.4.16
12 Napos, Délelőtt, 1905, o.v. 91,5x92,3 91.4.16
7 Józsefet eladják testvére, 1900, o.v. 193x237 - 91.4.17
15 Önarckép, 1910, o.v. 45x38 - 91.4.20
17 Szakállas Béni, 1912, o.v. 77x65 - 91.4.20
13 Noémi kibontott hajjal, 1913, 104x67 o.v. - 91.4.20
9 Lovagló gyermekek, 1905, o.v. 140x165 - 91.4.21
18 Tengerből csónakkal, o.v. 90x100 - 91.4. 25

Új Művészet

The first part of the report is devoted to a general
 description of the project and its objectives. It
 is followed by a detailed account of the work done
 during the period covered by the report. The results
 of the work are then discussed and compared with
 those of other workers in the field. Finally, the
 conclusions reached are stated and the work is
 summarized.

FERENCZY Károly

4 Hármaskép (Pestvérek), 1911, olaj, vászon, 77x104 -
90.3.17

16 Patak, 1907, olaj, vászon, 132,5x169,5 - 90.3.19

Új Művészet

Handwritten text at the top right of the page.

Handwritten text in the upper middle section of the page.

Handwritten text in the lower middle section of the page.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the lower left quadrant.

Handwritten text at the bottom center of the page.

REFERENCZY Kairdy

12, 13, 16, 25, 38, 40-43, 45, 46

48-49, 55, 66, 67, 90, 92-93, 95,

107, 108, 116, 117, 140, 141, 152, 176

176, 188, 202, 206, 207, 210

222

kiadásai 1991

FEBRUARY 1957

1. 1000 ft. - 1000 ft. - 1000 ft.

2. 1000 ft. - 1000 ft. - 1000 ft.

3. 1000 ft. - 1000 ft. - 1000 ft.

4. 1000 ft. - 1000 ft. - 1000 ft.

1000 ft. - 1000 ft.

FERENCZY Károly

Járatlan eladóját festőjei: c. képmel
megvétel a Fővárosi Múzeumban, 1918.

U. Erdős 1931 87. p.

A fenti összevetések nyomán I/D kronológiai helye I/B és II/A – 43 A levélmotívumának archaikus jellege, valamint a faragványo-
tást illusztrálja a műhely kezdeti szakaszában (ld. I/A bevezetését
kőből készült faragványok mellett 44 B az egyetlen, melynek anya-
talan minta volt a végülis lágyabb kőből kivitelezett széria szám-
kockaoszlopfőéhez. Erről a fejezetről tudjuk, hogy a hajó nyugat-
érett román kori szakaszának végét jelzi a XII. sz. közepe táján v-
nem állnak egyedül a székesegyház egykorú faragványai közt: eg-
jellegű fülkéhez tartozott még 29. sz. (I/B) és 39. sz. (I/C). Fejr-
voltak, ám erre nézve hiányoznak a további támpontok. A 42. sz.
lopfője pedig festett volt, ami a faragványcsoport belső elhelyez-
közlebbi rendeltetéséről nehéz többet mondani annál, amit elei-
támpontot 43 A nyújthatja, mely falsarok egyik oldalának sakk-
negyed oszlopos díszítéséről tanúskodik; az oszlop méreteiből ít-
kezethez tartozhatott. A 42. sz. fülke maga is legvalószínűbb-
erősen kiülő 44. sz. párkány profilbeli eltérése 43. sz.-étől talán
szerep?"). Az eredeti elhelyezés és rendeltetés kérdéseire ld. n.

Jegyzetek

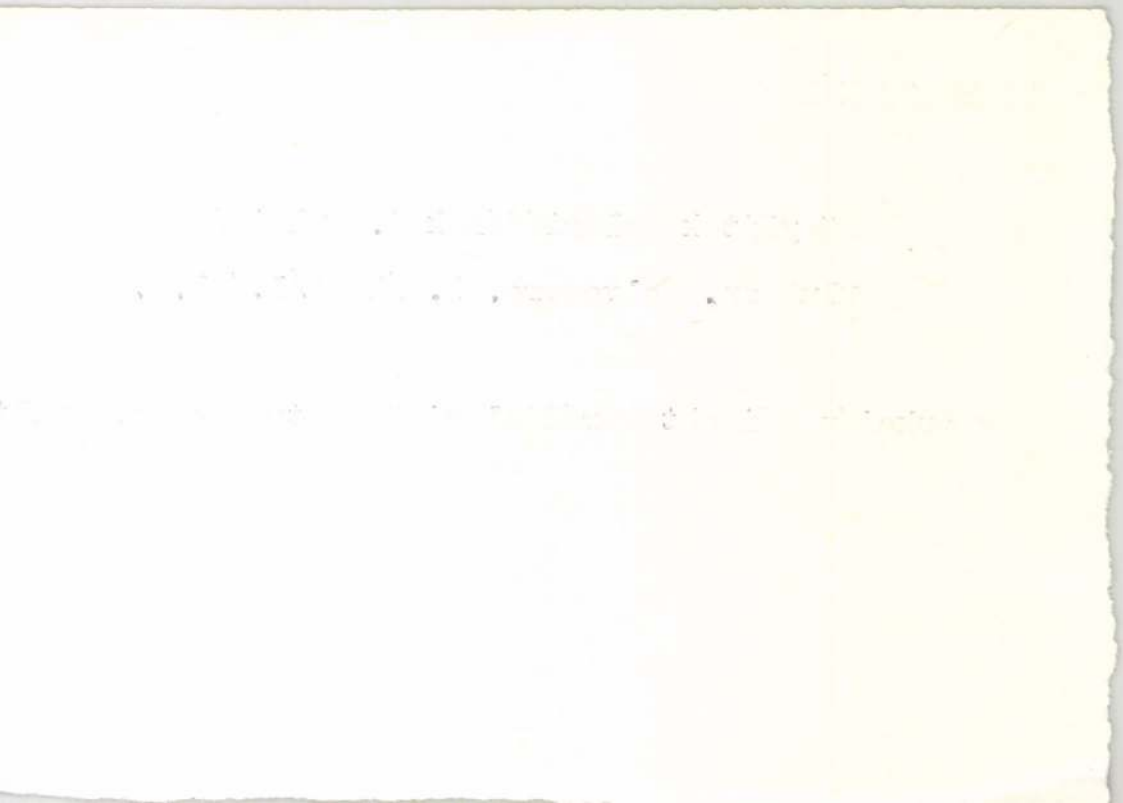
- 1 Pl. Szíriában: R'safah, 530 k. (*Krautheimer* 1965. 115. kép).
- 2 Pl. Modena/székesegyház, nyugati és déli kapu; Parma/székesegyház, abaki-
a főhajó párkánya (a 45. sz.-éhez hasonló profilal); Cluny III., szentélyrek-
Paul, a főhajó párkánya (ld. 3. jegyz.)
- 3 Hirsau/St. Peter und Paul, Sangerhausen, Paulinzella, Hamersleben, Erfurt-
genkreuz, stb. (*Hoffmann* 1950. I, 11–12, 16. Kép; *Fillitz* 1969. 252, 256,
4 Marmoutier (*Will* 1966. 55. kép); Münzenberg (*Fillitz* 1969. 275. kép.)
- 5 *Dercsényi* 1943a 37. sz. 61. kép; *Fiz* 1956. 115.
- 6 Ld. pécsi analógiájával kapcsolatban: 68–70. sz.
- 7 *Tóth S.* 1976. 42–43. sz.
- 8 *Dercsényi* 1943a 41. sz. 25. kép, és egy második, sérült töredék.

FERENCZY KÁROLY

Műgyűjtők Galériájának 4. aukciója a Jókai
Klubban. Belvedere. I. /1989/1./ l.n.

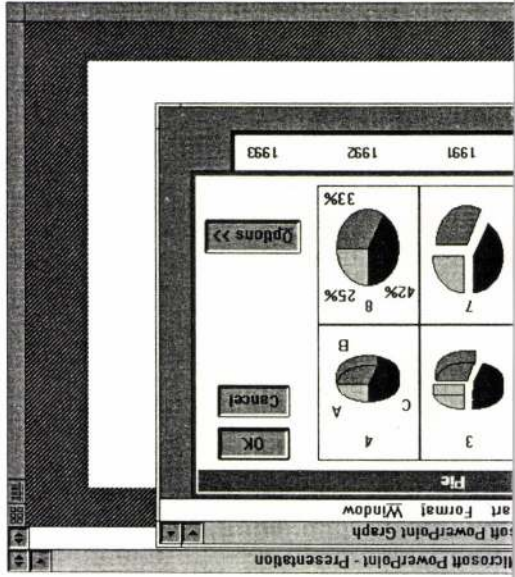
Az aukción női akt korállal című festménye szerepelt

FERENCZY Károly festő

egy főműve találatos dr. Vinski Perlic
gyűjtésében

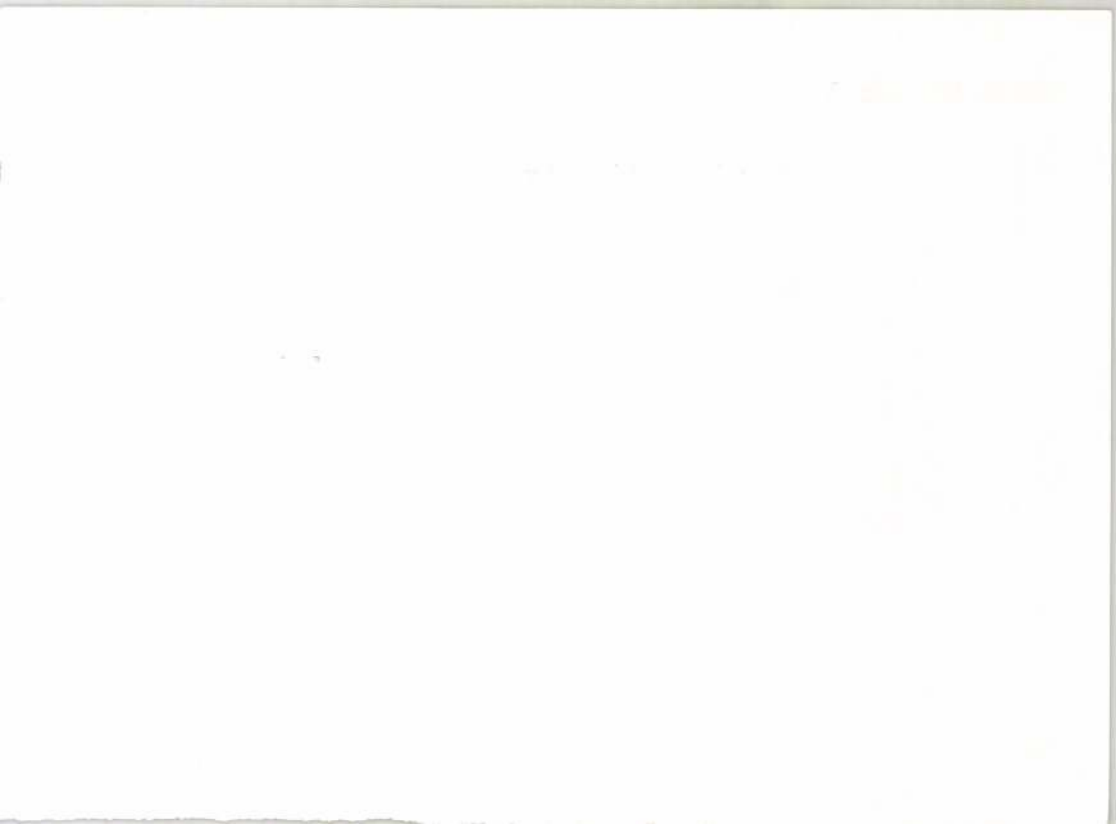
Ed. bírálat és néma kép Perlic 13.p. + 8.p.

FERENCZY Károly

levele Réti Istvánhoz /MNG Adattárból/

SINKÓ Katalin: Az Alföld és az alföldi
pásztorok felfedezése a külföldi és a
 hazai képzőművészetben. = Etnographia,
100. évf. 1/4.sz. 1989 146.p.

Ferenczy Václav

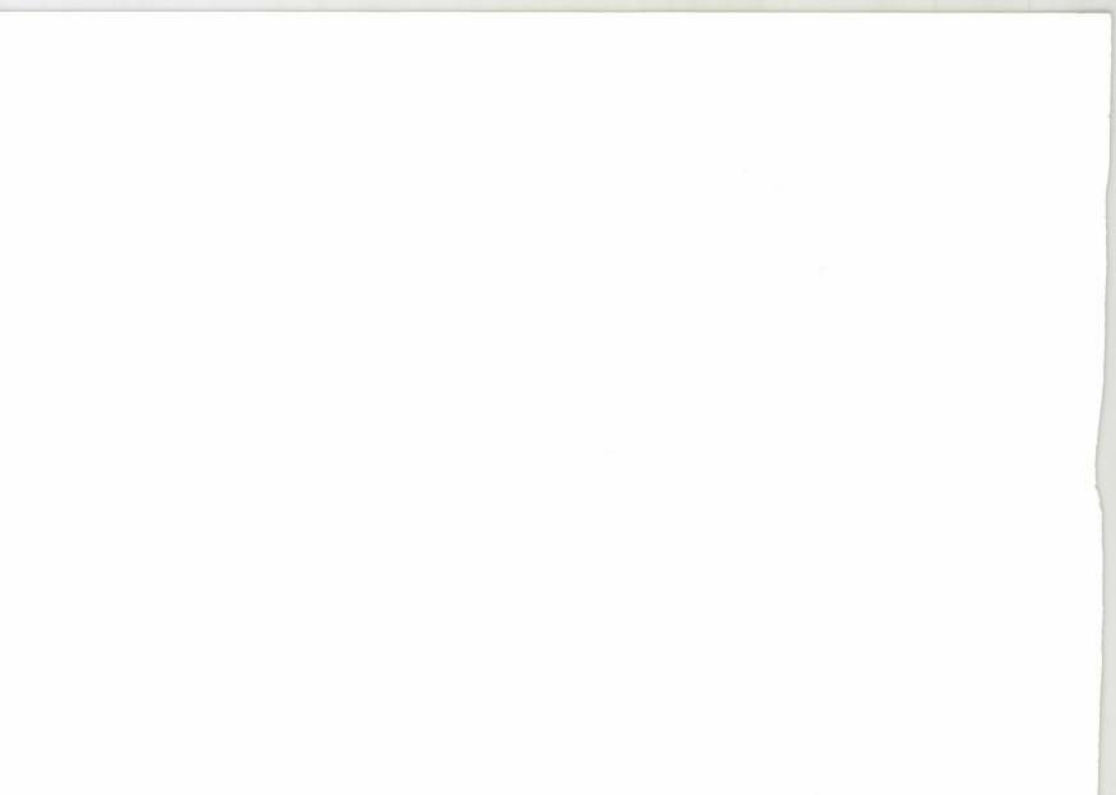
---

festőművész

Viadellitán nyílt a Mini Galériában a
Herman Ottó Múzeum gyűjteményéből
"Nagy mesterek újrafais" címen.

(04. 22. '01)

Déli Hírlap
1982. évt. 11.

Ferenczy *Károly*-

"Ábrahám áldozata" c. alkotásáról hosszan ír
Lázár Béla: "Téli tárlat" c. cikkének, -A magyar
dekoratív festészet- c. fejezetében, mint mond-
ja: "Ferenczy nagy festő, aki színlátomásait ki
is tudja fejezni."

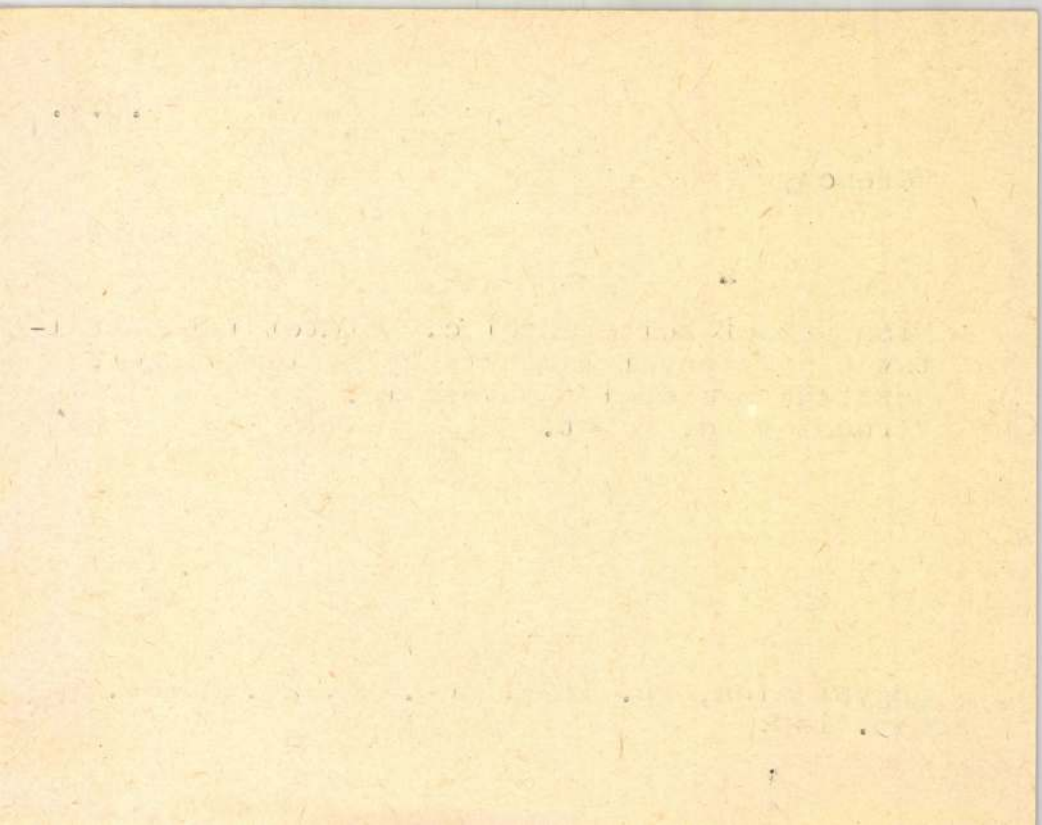
Magyar Salon, Bp. 1901. dec. hó, XXXVI. kötet
242-253. lap

Ferenczy *Károly*

Kiss József költeményei c. kötetet illusztráltak a nagybányai művésztelep festőművészei. Közöttük szerepel a művész is.
"Irodalom" c. rovat.

Magyar Salon, Bp. 1897. dec. hó. 28. kötet.
645. lap.

FERENCZY Károly

SÁRMÁNY Ilona: Hevesi Lajos tárcái a
magyar festészetről az 1888-1896 kö-
zötti időszakban. = Ars Hungarica, XVIII.
évf. 2. sz. 1990 237.p.

FERENCZY Károly

Török Gyula: Ferenczy Károly

szóló cikkének ujarközlése
Lukácsy Sándor: Tollak és acsetek.
Uj Irás 1989. 12.sz. 111-113.p.

1000

1000

Ferenczi Károly

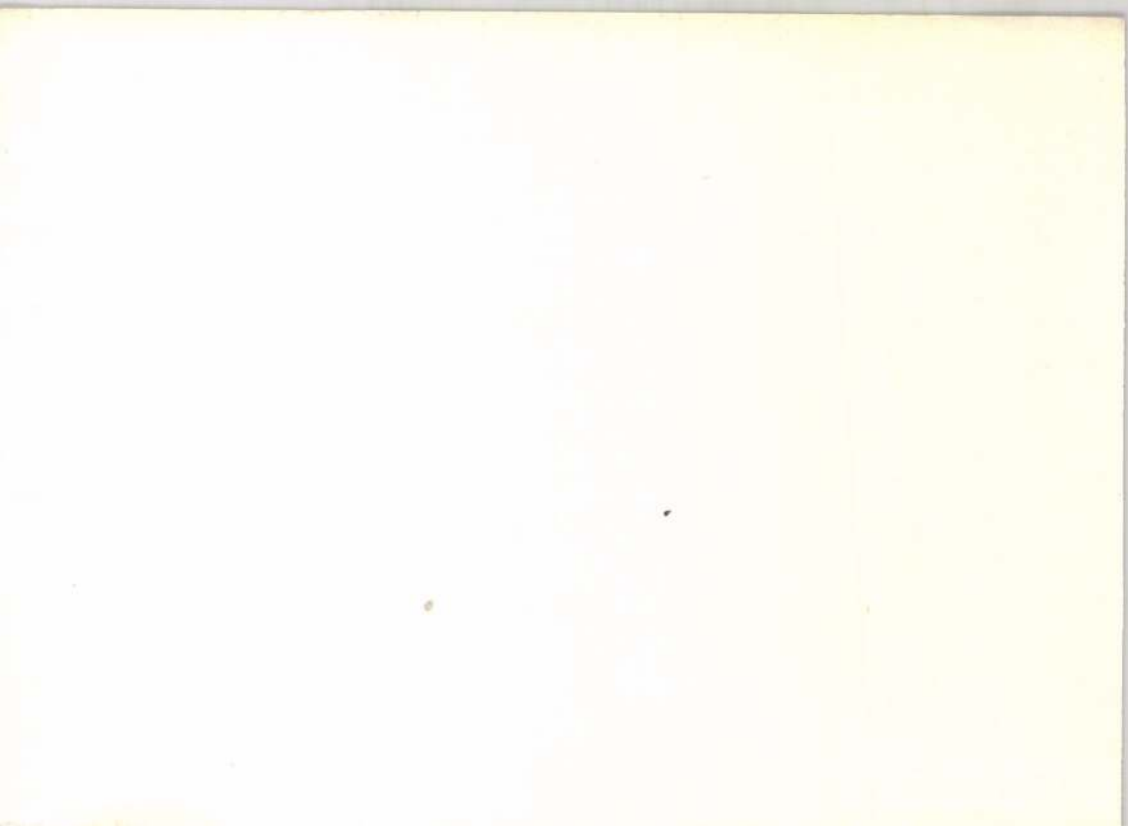

Infóanyag

A Hermann Ottó Múzeum B épületében
Tavott helyen a Mészáros Képtár.

A Mándi Kiállítás nyitása: "Két évszázad
magyar festészet" címmel.

Kulturális Magazin
1980. 28. 94. lapszám

Ferencky Károly, festőművész (1862-1914).

alighanem a 93 éves Viski János festőműtünk mesitosa; -
amikor elvégente a képművészeti Főiskolát Kempenyi
Tivadar és Ferencky Károly tanítványa ként, a kecskeme-
ti, szlovák művésztelepben kamatoztatta tudását,

Lasonci Miklós: Festőműtünk mesitosa.

Képzőművészeti Híradás, 1984. szept. 22.

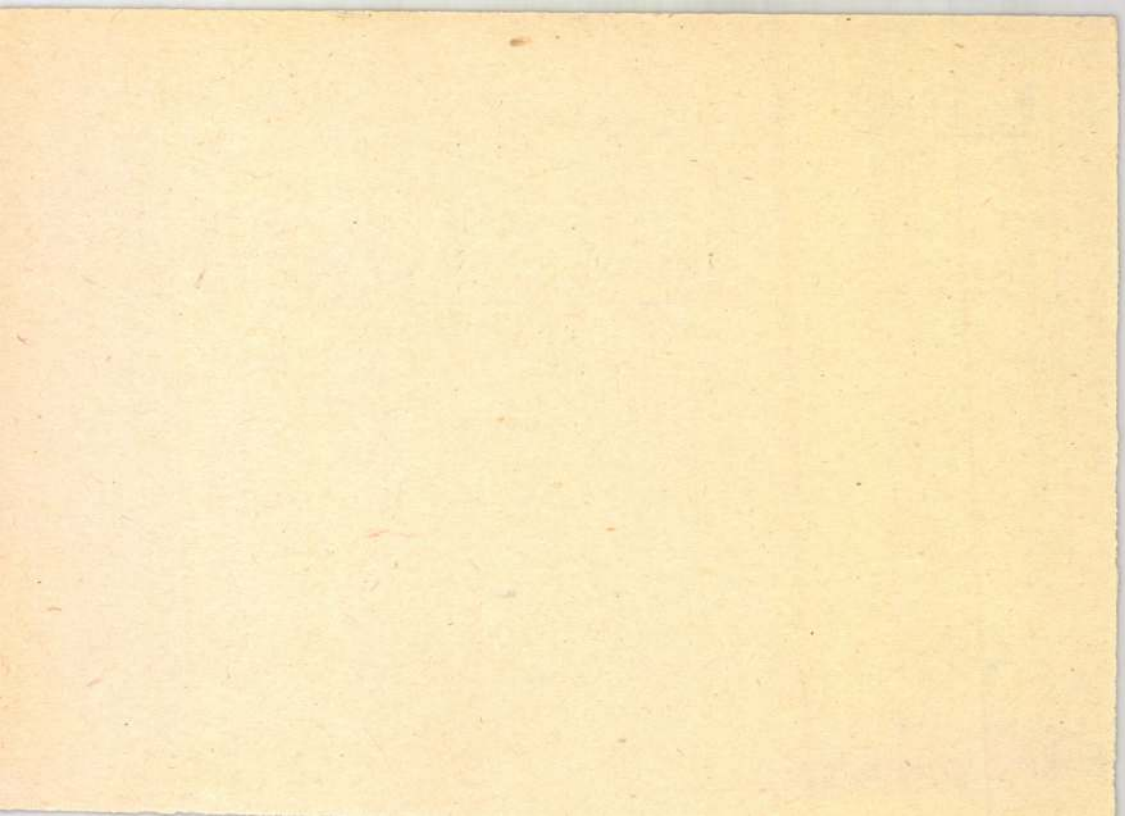

Terenozsy Károly, ksb^o

d. Padé László

—: Magyar múzeumok gyűjteménye Japánban ⁴

Művelődésügyi Minisztérium, Bp. 1981. szept. 2.

Ferenzy Kányó, leső

L. Holló leső

- : Aukio háromos

6

Esti Hírlap Br. 1981 szept. 2.

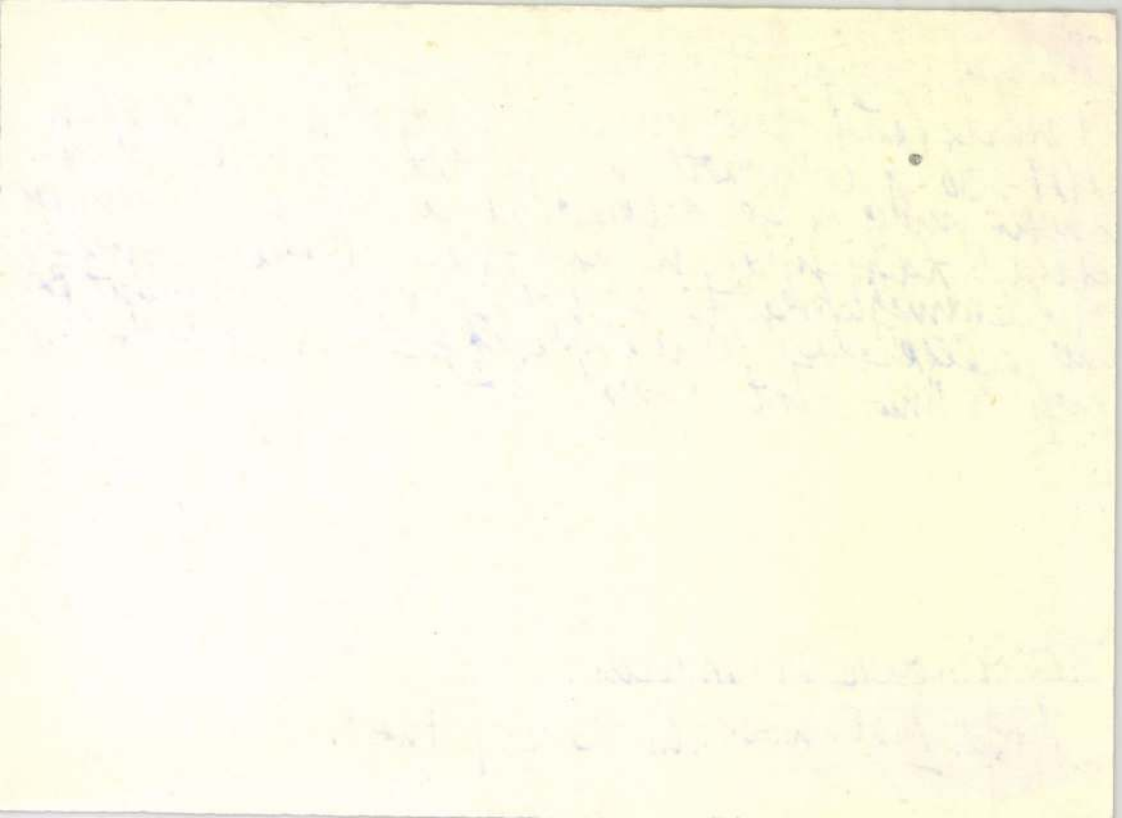

Fereny Károlyné, Fialka Olga, Festőművész
Farkas László festőművész a nagybányai telepen
1914-30-ig dolgozott, megrakításokkal. Ott is-
merte meg és jó kapcsolatba került a Fereny
család tagjaival, Károly-Valet-Béni-Néni-
és edesanyjakkal Fialka Olgával, valamint Bé-
ni feleségével Sövény-Krisztaival, így mintén vá-
nyai Grünwaldot ismerte jól.

Festőiskolák nyomában.

1990. X. 25. Kossuth 13:30 (Atné).

Feruary Kaidy

It münind soyaletaban
Uiallta's a Galinaban

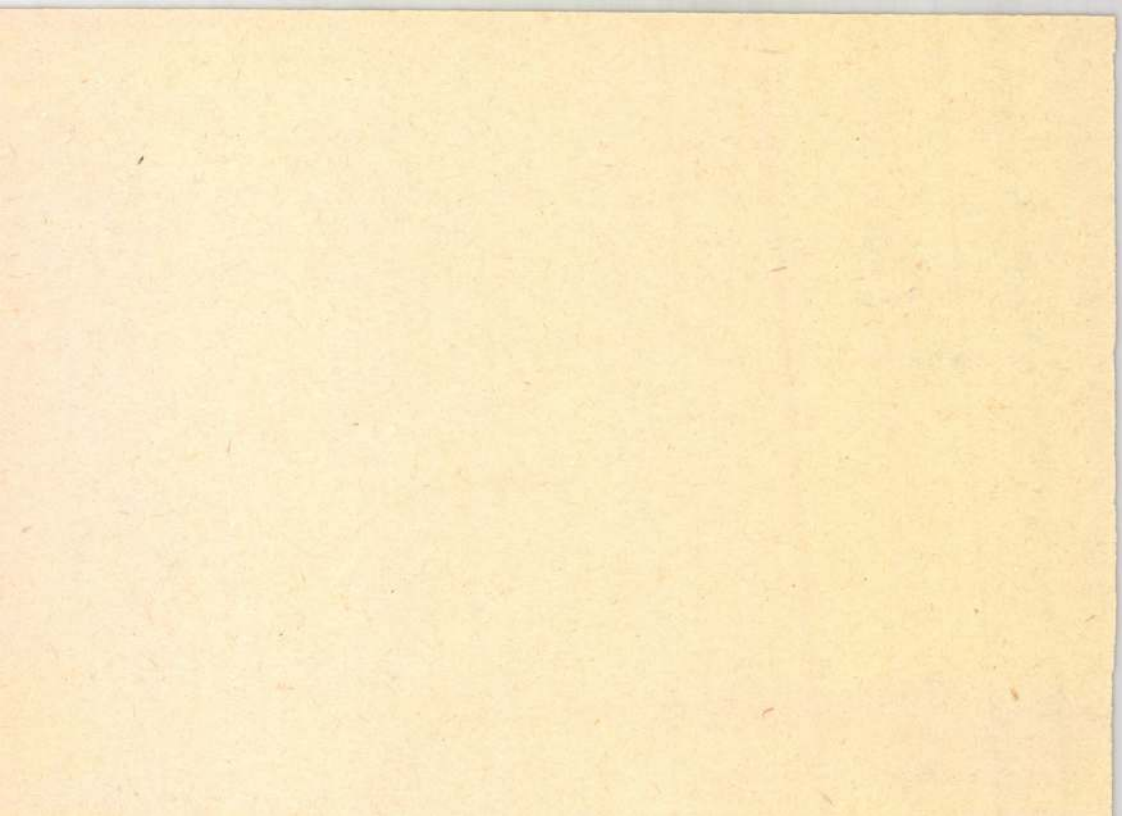
Maggaw Neunt 1985. VII. 5.

Ferençy Károly, festőművész. (1862-1914)

Vidovszky Béla festőművész Béliersabán végezte
képzésiskoláit, majd rajztanári oklevelet szerzett
és házasságot kötött művész-növendéknek. Tanítványa-
iak Edvi Illés Oladár, Ferençy Károly, Székely
Bertalan.

Láng Miklós: Vidovszky Bélára emlékezünk.
Magyar Hírek, 1983. szept. 17.

Ferenczy Károly, festőművész

16
adásnap

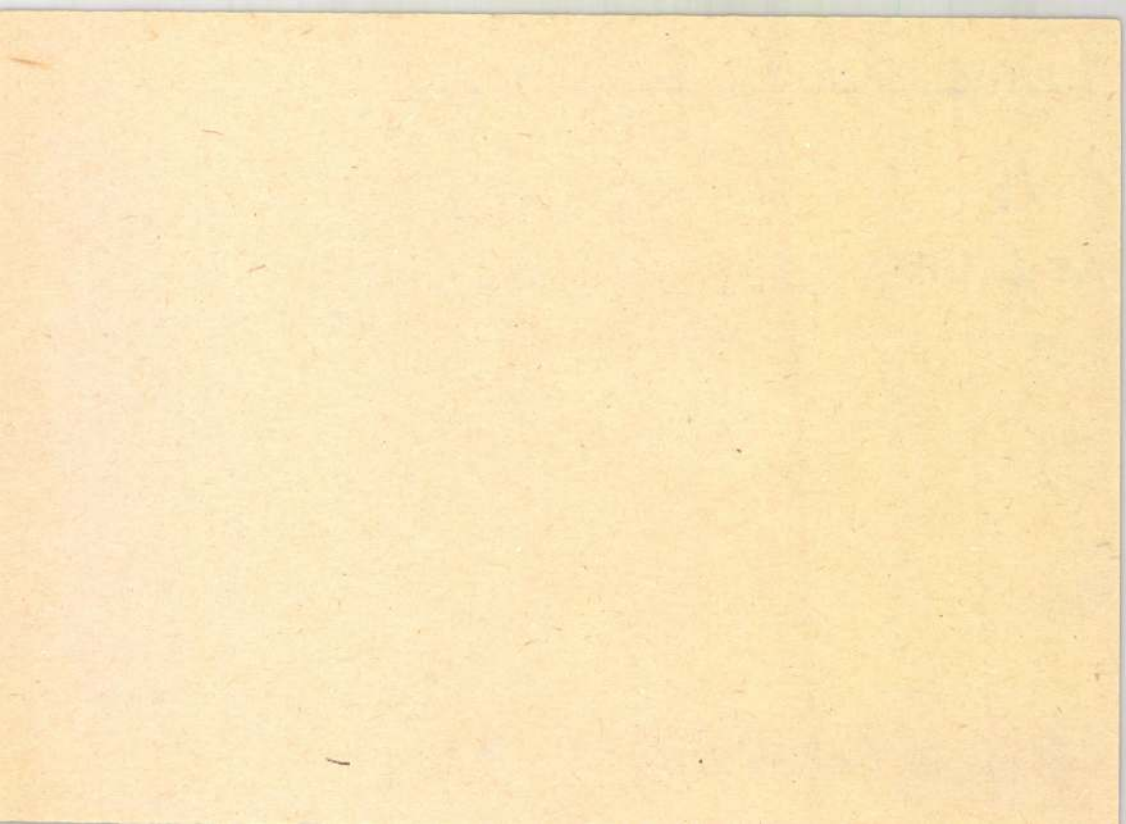
9.30

TIT Tárlatvezetés

Ferenczy Károly művészete.

Vezető: Benedek Katalin.

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. január

Ferenczy Károly festőművész (1862-1914)

9.30 és 15.00

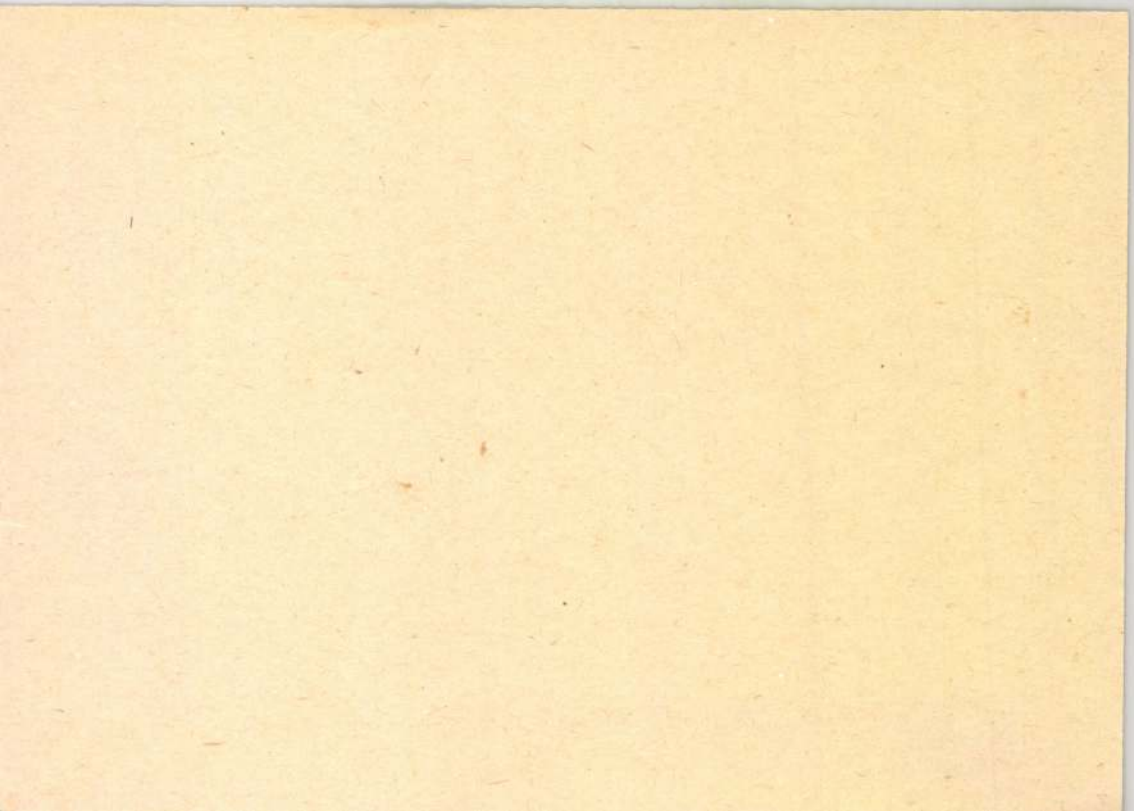
TIT Tárlatvezetés

Szinyei Mense Pál és Ferenczy Károly

Vezető: Ecsery Elemér

24
vasárnap

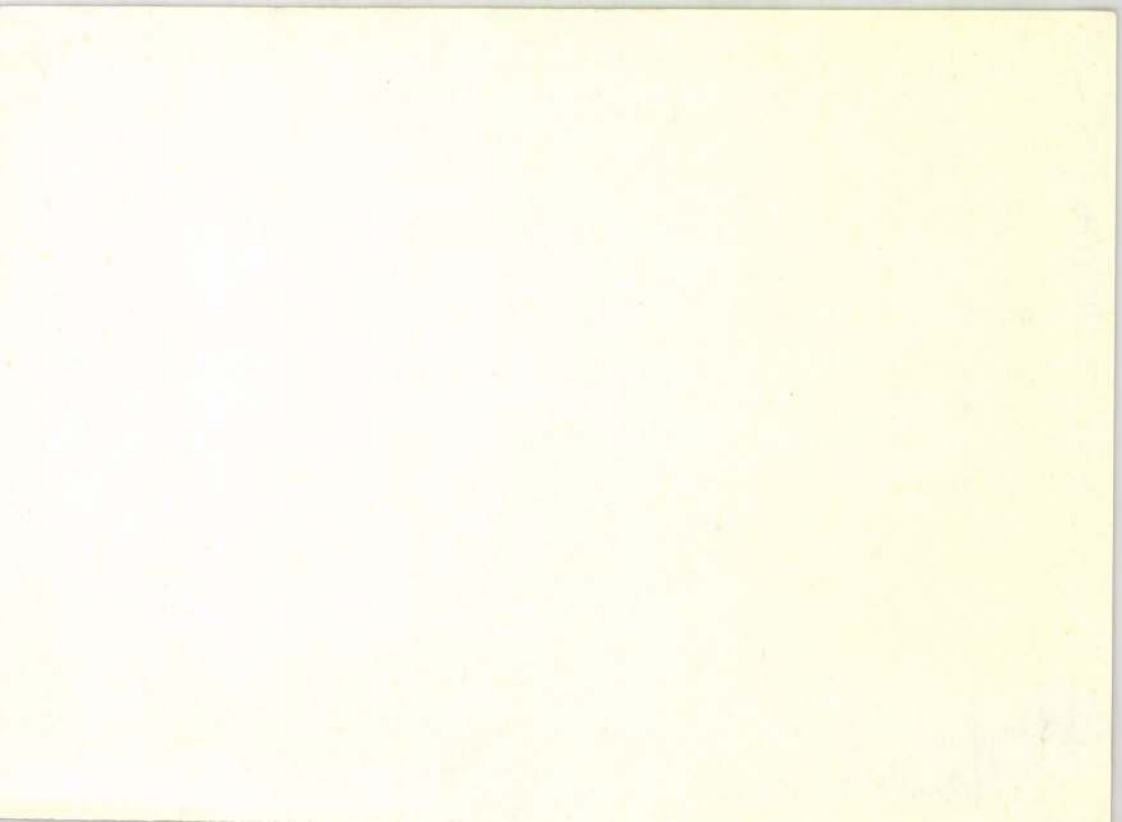
Magyar Nemzeti Galéria, 1983. április.

Terency Károly, festőművész

Hollós Simon 1896-ban iskolájával együtt áttelepült az erdélyi Nagybányára. A nagybányai művészeti egyesület tagjaként, kiváló teljesítményű és tehetséges fiatal művész, aki a képzés mellett a közelemben is fakadatosán kíválik a telep köztársaságától. Vitája Terency Károlyékkal versben mérkőzött, versben politikai indítással.

Tasndi Attila: Hollósra emlékezünk.
Népszava, 1982. febr. 2.

Ferenczy Károly, festőművész

"a szabadforduló magyar művészet-olvasóhatják
"a Magyar Művészet 1890-1919 című kiadványban —
... megteremtette a városi környezetet, a művelő-
desi egészségügyi és egyéb közérdegi feladatköröket el-
bító városi világot... a kor magyar építészetében és
képzőművészetében. Lelünk olyan műveket, amelyeknek nem kel-
lens rájukban szótokolniuk a kor egyetemes múzeumában.
Ferenczy, Rippl-Rónai... nemcsak a magyar művészet érté-
kormái szerint váltak jelentős művészek..."

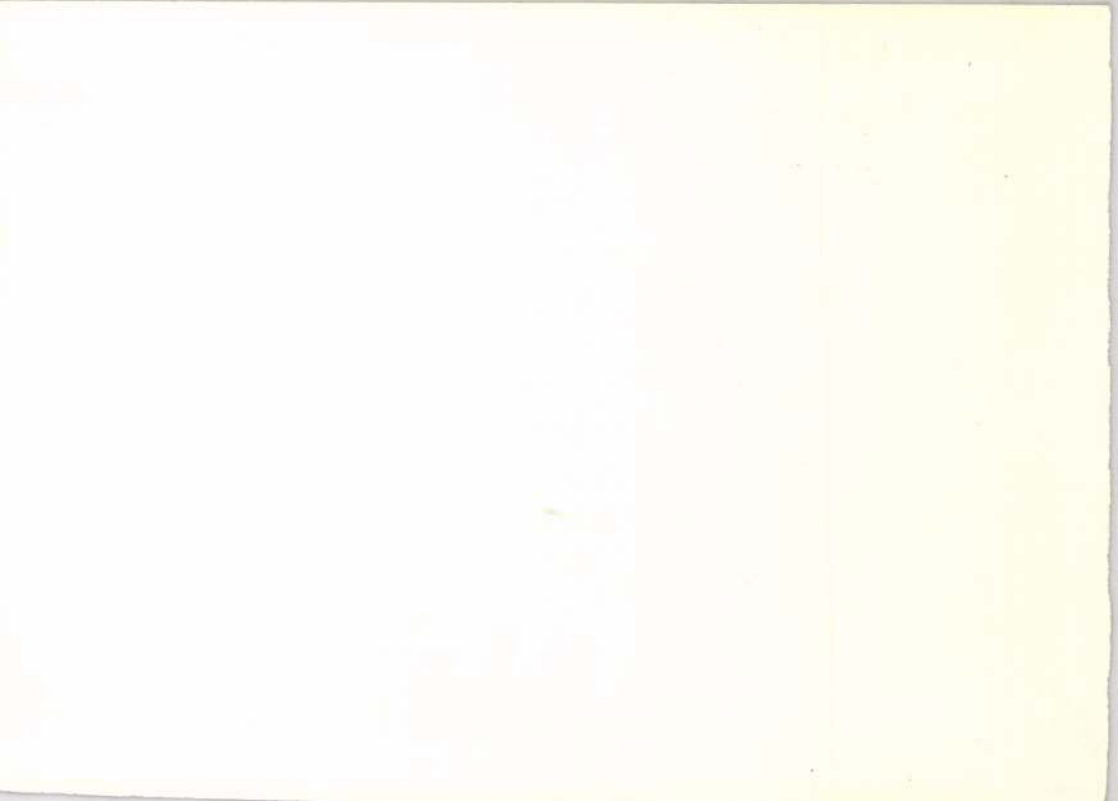
Szekely András: a boldog békeidők képe.
Tükör, 1982. febr. 21. 24. old.

Ferenczy Károly

R. Gy.: Rippel-Ronairol Jombos György
Rafinwiseri Kállias a Neme-
ti Galeriaban

Népszabadság, 1984. V. 9.

Ferenczy Károly

Genther István magánnyelvi

Magyar Kézirat 1983. VIII. 17.

